

Veaceslav Untilă

A face politică înseamnă a schimba lucrurile în bine

Veaceslav Untilă

A face politică înseamnă
a schimba lucrurile în bine

Veaceslav Untilă

A face politică înseamnă a schimba lucrurile în bine

Firma Editorială Poligrafică
„Tipografia Centrală”

Decrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Untilă, Veaceslav.

A face politică înseamnă a schimba lucrurile în bine / Veaceslav Untilă. – Chişinău : F.E.-P. “Tipografia Centrală”, 2024. – 1072 p. : fot. color.

[300] ex.
ISBN 978-5-88554-351-4.

32
U 61

Cuvânt înainte

Vine un moment în viaţă când nu mai accepţi ca altcineva să ia deciziile cele mai importante pentru destinul tău. Când îţi dai seama că nu mai poţi sta pe margine, că nu ai dreptul să rămâi doar un simplu spectator, căci mersul evenimentelor te provoacă să te implici în actul politic.

În dorinţa de a ne opune haosului şi degradării din societate, o mână de entuziaşti ne-am adunat la un loc şi am înfiinţat o organizaţie nonpolitică, ce îşi propunea să dea un nou imbold societăţii civile. Eram în preajma alegerilor parlamentare anticipate din 2001 şi cei care susţineau mişcarea noastră, s-au pronunţat în favoarea unei formule politice. Așa m-am pomenit implicat în politică.

De firea mea sunt un luptător şi am folosit această trăsătură de caracter. Dacă aveam o şansă, eu luptam pentru ea până în pânzele albe. Întotdeauna m-am condus de principiul: “Cine luptă – poate să piardă, cine nu luptă – deja a pierdut”.

În activitatea mea de politician nu m-am limitat doar la simple declaraţii ce nu te obligă la nimic. Eu am crezut cu adevărat în ideea de unificare a forţelor democratice și am promovat-o insistent ori de câte ori am avut prilejul. După mine, realizarea unui scop major este mai cu seamă expresia unei voinţe politice. Iar voinţa politică se impune atunci când e susţinută de efortul mai multor forţe, călăuzite de aceeaşi idee.

Odată intrat în politică, eşti atras de mrejele ei, de provocările ei. Eu am acceptat această provocare în anul 2002, când am fost ales în funcţia de preşedinte al Partidului Liberal, în urma unui scrutin intern de partid, care s-a desfăşurat concomitent pe întreg teritoriul republicii. Delegaţii organizaţiilor teritoriale de partid mi-au acordat mie votul de încredere, care a fost unul secret. Atunci am încercat să impunem o nouă practică de alegere a liderului de partid, să fie ales de către toţi membrii formaţiunii, ceea ce a constituit o premieră în viaţa politică din Republica Moldova.

Traiectoria evoluţiei mele în politică pe alocuri a mers rapid în ascensiune, pe alocuri a înregistrat perioade de încetinire, însă de fiecare dată a avut aceeaşi orientare, aceeaşi direcţie. Am avut o traiectorie rectilinie și am fost un actor activ pe scena politică. Nu întâmplător una dintre primele mele cărți se numește *Traiectoria evoluţiei politice.* Am considerat că aceste reflecţii, ordonate după rigorile unei cărţi, vor fi utile atât pentru mine, fiindcă îmi permiteau să-mi prezint opţiunile politice într-un mod sistematizat, cât şi pentru cititorii dornici de a mă cunoaşte mai bine ca politician, de a-mi cunoaşte viziunile şi obiectivele.

În genere, un politician are nevoie din când în când să-şi evalueze propriile acţiuni, să-şi proiecteze viitoarele activităţi. În asemenea momente, înţelegi că ai acumulat un bagaj de cunoştinţe, de impresii, ai acumulat o experienţă pe care doreşti să o structurezi pentru tine şi să o împărtăşeşti şi altora. Cartea este forma în care îţi poţi realiza această dorinţă.

De o altă factură sunt cele două volume întitulate *Petele negre ale guvernării roşii,* în care am semnalat cele mai grave abuzuri comise de guvernarea comunistă, pe fundalul demolării instituţiilor democratice şi a scăderii continue a nivelului de trai al populaţiei. Am încercat să cuprind toate aspectele care au conturat cea mai „neagră” perioadă din scurta istorie a statului independent Republica Moldova. Cărțile au avut priză la cititori în ţară şi peste hotare, primul volum fiind tradus în limba engleză. Așa am învăţat să fiu deschis şi direct, şi să spun lucrurilor pe nume.

Cred că un politician dă dovadă de verticalitate atunci când ştie să-şi apere ideile şi să le promoveze cu tenacitate şi consecvenţă. Nu numai în declaraţii, ci şi în acţiuni. De aceea, am pledat mereu pentru o responsabilitate maximă faţă de ceea ce spui şi ce faci. Până la urmă vom fi judecaţi după fapte concrete, căci politica este un joc foarte serios în care trebuie să răspunzi întotdeauna pentru consecinţele faptelor tale.

Traiectoria evoluției politice

Tentativele de unire a democraților

Au trecut mai mult de două luni de la alegerile parlamentare din Republica Moldova, în care partidele de orientare democratică au suferit o înfrângere zdrobitoare, iar la putere au venit comuniştii.

Cauzele înfrângerii democraţilor rezidă în neglijarea problemelor de necesitate vitală ale cetăţenilor, în reformele negândite ce s-au soldat cu eşec, în încercarea nereuşită de a impune alegătorului unele idei şi concepţii pe care el nu le acceptă şi nu le susţine. Reversul medaliei îl constituie scindarea excesivă a partidelor de orientare democratică. În ţara noastră, chiar de la începutul transformărilor democratice, a devenit un obicei ca fiecare politician ce se stima cât de cât să-şi înjghebe un partid propriu.

Majoritatea acestor partide au devenit cunoscute, în temei, datorită liderilor lor şi unor activişti. Mulţi membri ai formaţiunilor politice în cauză nu au idee prin ce se deosebesc partidele lor de altele. Despre omul de rând, ce să mai zicem?

Oare într-adevăr alegătorul nostru moldovean e atât de conservator şi credul, încât la alegeri a votat pentru comunişti, care în ochii multor cetăţeni simbolizează regimul totalitar, reprimarea libertăţii şi un nivel scăzut de viaţă?

Consider că alegătorii noştri nu sunt atât de naivi. Desigur, comuniştii au reuşit să creeze un partid parlamentar puternic, raportat la dimensiunile noastre, partid ce are electoratul său permanent în persoana oamenilor în vârstă şi a celei mai sărace, mai dezmoştenite părţi a populaţiei, care încearcă o nostalgie după trecutul comunist. La aceşti alegători a aderat aşa-numitul electorat protestatar, nemulţumit de politica ultimului Parlament.

Oricum, comuniştii au întrunit doar jumătate şi ceva din voturile alegătorilor, în Parlament însă ei au căpătat o reprezentanţă covârşitoare.

E „meritul” democraţilor noştri care, vrând să se detaşeze de partidele „mici”, au schimbat Codul electoral, introducând plafonul de 6 la sută pentru participanţii maratonului electoral.

Astfel, fostele partide parlamentare ale democraţilor s-au pedepsit, în primul rând, pe ele înseşi, căci unele dintre ele, întrunind mai mult de 4% din voturile alegătorilor, acesta a fost pragul electoral în trecut, acum nu au depăşit bariera şi au dăruit voturile lor comuniştilor, deoarece Codul electoral presupune că voturile alegătorilor, care au votat anumite partide şi mişcări politice ce nu au acumulat şase procente, sunt distribuite proporţional între partidele ce au intrat în Parlament. De aceea comuniştii, înregistrând 50,4 la sută din voturi, au câştigat 71 de mandate din 101.

Desigur, dacă forţele democratice ale ţării ar fi fost unite, ele ar fi format chiar

în ordine aritmetică o foarte ponderabilă opoziţie. Ei bine, actualmente avem o opoziţie parlamentară din 11 deputaţi ai Partidului Popular Creştin-Democrat şi 19 deputaţi ai Alianţei Branghiş, care este alcătuită din reprezentanţi de diferite nuanţe ai partidelor şi mişcărilor politice insignifiante şi nu au un profil politic bine conturat.

Majoritatea partidelor şi mişcărilor de orientare democratică, după ce au căzut cu mult zgomot la ultimele alegeri, au înţeles că fără unirea forţelor democratice nu vor mai putea obţine o victorie în alegeri.

Logica dezvoltării ţărilor postcomuniste demonstrează că la etapa iniţială a transformărilor democratice din aceste ţări, pe segmentul democratic al spectrului politic se formează o mulţime de partide mici, care deseori nu reflectă interesele unor grupuri concrete ale populaţiei, ci doar concepţiile liderilor lor. În ţările cu o democraţie dezvoltată partidele mari s-au format în mod firesc drept entităţi politice ce reprezintă interesele unor anumite categorii de populaţie.

De exemplu, istoria social-democraţiei este strâns legată de mişcarea muncitorească. Partidele conservatoare reflectă interesele altor grupuri ale populaţiei, care pledează pentru păstrarea tradiţiilor moştenite de la strămoşi, împotriva deteriorării fără sens şi fără noimă a valorilor morale şi materiale ale societăţii.

Procesul formării partidelor de mare anvergură a cuprins o perioadă istorică destul de îndelungată şi, în ultimă instanţă, în urma unor numeroase reuniuni şi scindări ale forţelor politice în aceste ţări, s-au consolidat câteva formaţiuni politice la scară naţională.

Noi însă ne aflăm la etapa iniţială a formării forţelor politice democratice. Astăzi, într-o ţară cu o populaţie ceva mai mare de 4 milioane de oameni, sunt înregistrate mai mult de treizeci de partide şi formaţiuni politice, cu denumiri asemănătoare şi cu programe plagiate unul de la altul.

E clar că logica procesului istoric va obliga forţele democratice, mai devreme ori mai târziu, să se unească, deoarece ele au un segment electoral unic. Cu alte cuvinte, toate aceste partide exprimă interesele păturilor populaţiei ce tinde spre democraţie şi progres. Istoria însă nu a lăsat elitei noastre politice prea mult timp pentru a conştientiza necesitatea unităţii şi consolidării lor treptate pe parcursul mai multor decenii.

Între timp s-au făcut deja câteva tentative de a uni forţele democratice scindate şi dezmembrate. Cu privire la intenţiile de fuzionare au făcut declaraţii liderii fostelor partide parlamentare şi liderii partidelor care n-au fost niciodată alese în Parlament.

Însă, fără nici o excepţie, liderii partidelor de orientare democratică doresc o astfel de fuzionare care nu le-ar leza statutul lor conducător. Ei doresc, cum

se spune, ca şi lupul să fie sătul, şi oaia să rămână întreagă. Au fost deja date publicităţii câteva proiecte de unificare: au intenţionat să se unească membrii fostei ADR, iar Partidul Naţional-Liberal a încercat să reunească vreo 9 partide de orientare democratică într-un Partid Social-Liberal unic.

Lucrurile au mers destul de departe, iar în acest proces un activism deosebit a manifestat un grup de tineri politologi în frunte cu dl O. Serebrian, fost funcţionar la Ministerul Afacerilor Externe. Aceşti tineri politologi tind să creeze un partid liberal de model european, care ar fi străin de balastul trecutului şi ar reflecta concepţiile generaţiei tinere de alegători, generaţie ce nu păstrează rudimente ale mentalităţii comuniste.

În realitate, şi între adepţii lui Serebrian au ieşit la suprafaţă aceleaşi ambiţii ca şi a colegilor săi mai în vârstă. Dumnealui a vrut, de asemenea, să se pună în fruntea acestui nou partid. Din care motiv dl Serebrian a mers pe aceeaşi cale bătătorită – a creat un nou partid, dacă nu greşesc al treizeci şi doilea sau al treizeci şi treilea, partid care întruneşte prietenii, cunoscuţii şi rudele sale. Intenţiile de creare a unui partid de „model european", fără „balastul" trecutului, cu părere de rău, aşa au şi rămas doar intenţii. Or, dacă vicepreşedinte al partidului lui Serebrian este dna Ala Mândâcanu, mai putem oare vorbi despre un partid nou?

În ultimele zile a apărut încă un proiect de unire – 8 partide şi mişcări de orientare democratică (Partidul Democrat, Partidul Renaşterii şi Concilierii, Partidul Forţelor Democratice, Partidul Naţional-Liberal, Partidul Social-Democrat, Partidul Naţional Ţărănesc Creştin Democrat, Mişcarea „Plai Natal" şi Partidul Ordinii şi Dreptăţii Sociale) intenţionează să creeze o nouă formaţiune politică – „Forul Democrat din Moldova".

În corespundere cu acest proiect, în Forul Democrat din Moldova (FDM) vor putea intra partide şi mişcări politice ce au întrunit la ultimele alegeri mai mult de 1% de voturi. Însă FDM nu va fi o formaţiune politică unică, partidele şi mişcările politice ce au intrat în FDM îşi vor coordona în continuare acţiunile şi declaraţiile lor, dar îşi vor păstra independenţa organizatorică, Programul şi Statutul.

Sigur, crearea FDM constituie un pas important în consolidarea forţelor democratice. Totuşi, în opinia mea, acesta e doar un pas intermediar.

Viitorul aparţine unui partid omogen şi de anvergură, care să întrunească elita democratică a ţării în baza principiilor aderenţei la valorile europene de edificare a unei societăţi contemporane, democratice şi pluraliste.

Ideile ce vor fi puse la baza Programului partidului reunit al tuturor forţelor politice de orientare democratică vor reflecta aspiraţiile unor grupuri concrete ale electoratului, pe care va pretinde să-l reprezinte noul partid politic.

În faţa forţelor democratice se conturează alternativa: ori să se unească şi să

pledeze la următoarele alegeri parlamentare într-un front unic şi să continue în ţară transformările şi reformele democratice, ori să dea pentru mulţi ani înainte puterea comuniştilor şi să conserve o ordine socială, pe care au abandonat-o toate ţările post-comuniste.

Jurnal de Chişinău, 18 mai 2001

Legea – o cenușăreasă

Odată cu declararea suveranităţii Republicii Moldova, ne aflăm timp de 10 ani într-un continuu proces de reformare. Nu există practic domeniu care să nu fi fost supus reformelor. A fost adoptată Constituţia ţării, s-a înfăptuit reforma administrativ-teritorială, a fost modificat sistemul politic. Republica, din prezidenţială a devenit parlamentară. Carul însă nu poate fi mişcat din loc atâta timp cât statul nu este bazat pe drept. Din păcate, reforma judiciară şi de drept a rămas să fie ciopârţită. S-a creat Curtea Constituţională, fiind adus în concordanţa cu rigorile internaţionale sistemul judecătoresc. Cu părere de rău, nici până astăzi Parlamentul Republicii Moldova n-a adoptat nici o lege privind Codurile penal, contravenţional etc. Nu este clar până în prezent cine sau ce este Procuratura? Nu este stabilit adecvat rolul anchetei, Legea cu privire la avocatură, adoptată de Parlamentul nostru, nu corespunde zilei de azi. O şi mai mare nedumerire trezeşte aşa-zisa reformă din cadrul Ministerului de Interne. Reforma Serviciului Securităţii Naţionale s-a mărginit doar la schimbarea denumirii. Nici vorbă de efectuarea preventivă a expertizei legilor adoptate de către Parlament şi de modificarea sistemului de învăţământ juridic.

Preconizatele reforme nu şi-au atins scopul scontat deoarece nu au fost duse până la capăt, din cauza instabilităţii politice în care s-a aflat Republica Moldova în aceşti 10 ani.

În acelaşi timp, înfloreşte economia tenebră. Economia subterană a traversat în evoluţia sa două etape semnificative:

Prima etapă – bazată pe principii ramurale. De la întreprinderi până la ministere şi guvern.

A doua etapă – în baza principiilor teritoriale.

Specialiştii menţionează trei domenii principale ale economiei tenebre.

Primul domeniu – sectorul economic care este interzis de legislaţia în vigoare. Adică: producerea stupefianţilor, a armamentului, prostituţia şi falsul.

Al doilea domeniu – organizarea şi producerea permisă de legislaţie, dar care nu este controlată de structurile statale. Aici intră eschivarea de la impozite, contrabanda, relaţiile finanicare în afara structurilor bancare.

Şi, în sfârşit, al treilea domeniu – organizarea întreprinderilor neoficiale. La noi se atestă întreprinderi neînregistrate, ce pot produce orice, începând cu hrană pentru copiii sugaci şi terminând cu ţigări şi alcool.

Conform datelor Centrului de cercetări strategice în domeniul reformelor, volumul economiei tenebre din Republica Moldova a alcătuit în 1994 - 45%, 1996 - 60%, 1997 - 65%, şi, dacă ţinem cont de această dinamică, putem afirma cu certitudine că în 2001 procentul va creşte până la 70.

În acest context, Transnistria constituie un pericol nu numai pentru economia Republicii Moldova, ci şi pentru zona învecinată cu republica-fantomă. În stânga Nistrului sunt create scheme şi structuri bine gândite şi cimentate deja ca o normă a dezvoltării economiei tenebre. Din sursele de informaţii ale organelor de drept, aflăm că o sumedenie de firme şi întreprinderi din fostul spaţiu sovietic au investit în aceste structuri tenebre bani grei şi de aceea aşa-zişilor investitori le sunt convenabile fărădelegile, haosul şi voluntarismul economic ce domină acolo. Transnistria reprezintă un exemplu clasic de coaliţie a structurilor de stat cu elementele criminale în susţinerea economiei tenebre. Dispare hotarul dintre structurile de stat şi cele criminale. Funcţionarii de stat, lacheii lui Smirnov, protejează structurile criminale plătind tribut lobbyismului pe care aceştia îl fac, cu ajutorul banilor, în structurile statale ale Rusiei. Astfel nodul gordian nu poate fi dezlegat în nici un mod, pentru că situaţia actuală convine ambelor componente ale economiei tenebre din Transnistria. Voi apela iarăşi la cifre. Anual prin Transnistria circulă mărfuri, care nu sunt supuse impozitării şi care aduc prejudicii Republicii Moldova în sumă de peste 3 mlrd. lei. Aceşti bani nimeresc în buzunarul superbogătaşilor, a deputaţilor smirnovişti, a criminalilor, vameşilor, miliţienilor şi a tot soiul de funcţionari birocratizaţi şi corupţi.

Nu putem rata şansa unor măsuri economice dure, menite să-i pună la punct pe separatişti: vor obţine undă verde în activitatea import-export doar după soluţionarea chestiunii ce ţine de statutul politic al Transnistriei.

Este clar că sloganele comuniştilor despre lichidarea corupţiei, crimei organizate şi economiei subterane sunt doar nişte declaraţii electorale, care nu costă nimic şi care, ne convingem cu toţii, aşa şi vor rămâne promisiuni. Comuniştii nu numai că nu doresc, dar nici nu pot rezolva aceste probleme. Pe de o parte, nu au voinţă politică, pe de altă parte – nu au cunoştinţe suficiente pentru a trata economia tenebră ca un fenomen social, care necesită dezrădăcinare, sub toate aspectele. Un argument în plus îl constituie şi oscilaţiile actualei conduceri de la vest spre est şi invers. Axioma arhicunoscută, că politica determină economia, nu este acceptată de comunişti. Şi aceasta o simt foarte bine agenţii economiei tenebre. Dacă în primele luni de guvernare comunistă ei şi-au cam temperat „activitatea”, acum, când apele politice nu numai că nu se limpezesc, ci dimpotrivă, se tulbură şi mai mult, prind la curaj şi acţionează fără nici o sinchiseală. Mai adăugăm aici că, şi funcţionarii comunişti sunt cu pufuşor pe botişor, adică sunt implicaţi în afaceri ce ţin de economia tenebră.

Oare reforma administrativ-teritorială pe care iniţiază să o reînfăptuiască guvernanţii nu este un tribut, o datorie pe care actuala conducere trebuie să o întoarcă agenţilor economiei tenebre, care i-au susţinut în campania electorală şi care i-au adus, de fapt, la putere?

Faptul că reforma judiciară şi de drept, ce urmează a fi finalizată de actualul Parlament a fost amânată nu se ştie pentru cât timp, ne îndreptăţeşte să afirmăm că Legea în Republica Moldova nu este în capul mesei, cum s-ar cuveni într-o societate civilă, ci mai rămâne a fi o cenuşăreasă.

Glasul Naţiunii, 5 septembrie 2001

Radiografia disoluției

Nu e nevoie să fii un vizionar pentru a afirma că lucrurile în ţară merg prost şi nu avem aproape nici un indiciu ce ar confirma o reală îmbunătăţire a situaţiei actuale nu numai în viitorul apropiat, ci nici chiar în cel îndepărtat, cel puţin, atâta timp cât la putere se vor afla comuniştii.

Răgazul acordat comuniştilor pentru a-şi onora promisiunile preelectorale, care vor rămâne, fără nici un dubiu, la stadiul de simplă intenţie, va expira probabil spre sfârşitul acestui an. Populaţia aşteaptă cu o răbdare stoică dovezile de competenţă a guvernanţilor, care simulează destul de abil un curs al reformei de ochii lumii. Numai că, poleiala atrăgătoare a demagogiei lor se va scutura treptat, iar perioada imediat următoare nu se va caracteriza nici pe departe de concordia socială.

Se caută soluţii uşoare, populiste care, spre dezamăgirea celor păcăliţi, se vor dovedi ineficiente, căci totul ce se face e cusut cu aţă albă, pardon, roşie. Un singur exemplu: în timp ce ministrul de Finanţe anunţă un iminent default, societatea „Franzeluţa”, ce cuprinde doar Chişinăul şi împrejurimile, cu susţinerea Guvernului, micşorează preţurile la două sorturi de pâine. Ce ne facem, în cazul dat, cu ceilalţi cetăţeni ai republicii? Reducând preţul la pâine, va scădea şi preţul de cumpărare a grâului de la ţăranul nostru care, va rămâne în pierdere. Se atestă o încercare de redirecţionare a economiei către modelul de stat centralizat, atât de drag şi de cunoscut guvernanţilor.

Concluzia pe care ar trebui să o deducem este că democraţia şi comuniştii sunt noţiuni incompatibile. În această ordine de idei, putem spune cu certitudine că USL Forţa Moldovei îşi va spori cât mai curând rândurile, devenind un partid de opoziţie unit şi puternic. Ni se vor afilia grupuri sau formaţiuni politice mai mici cu întreg efectivul. Ni se vor alătura oameni de bună factură, cu pregătire, care până acum dintr-un motiv sau altul nu s-au implicat în politică.

În rest, perspectivele nu ni se arată deloc roze.

Aşadar, mai întâi ceea ce ar putea să se întâmple.

Va fi întuneric, frig, şcoli închise, concedii forţate şi tot tacâmul unei crize energetice; despre nivelul de trai nici nu mai pomenim.

Alegerile locale anticipate vor fi „tărăgănate” până mai spre primăvară, deoarece comuniştii vor oscila ezitând între dorinţa de a acapara puterea la toate nivelurile şi teama de a fi sancţionaţi de către instituţiile internaţionale.

Unele partide declarat democratice îşi vor îndulci discursul în vederea unei eventuale conlucrări cu partidul de guvernământ.

În politica externă, dl Voronin se va trezi dimineaţa cu faţa spre Europa,

iar seara se va întoarce cu cealaltă parte a corpului spre ea, dând o raită la Moscova, pentru a mai pune ţara la cale cu fratele mai mare. Se vor „răci”, din păcate, relaţiile cu România, în schimb, o bună parte a locuitorilor republicii noastre, indiferent de etnie, vor deveni cetăţeni ai României — prea tentantă este oferta civilizaţiei europene.

Dar mai sunt şi lucruri care ar putea să nu se întâmple.

Nu va fi stopată inflaţia, galopul ei continuând să facă ravagii în economie. Cu toate acestea, Guvernul nu va fi schimbat (până la alegeri) doar dacă premierul nu va fi „cuminte” sau dacă nu se vor găsi palavre în arsenalul ideologic al comuniştilor, care dă semne de epuizare. Oricum, nu va fi mai breaz ca actualul.

Nu se va produce o ameliorare substanţială a veniturilor cetăţenilor, în pofida preconizatelor majorări de pensii şi salarii, ce vor veni cu întârziere, căci preţurile vor continua şi ele să crească.

Nu vor reuşi să instaleze posturi vamale comune cu ucrainenii, iar prin „porţile deschise vraişte” ale Transnistriei se va vântura tot gunoiul ex-sovietic.

Nu se va ajunge, deocamdată, la o opoziţie coerentă: deşi unele semne de conciliere sunt evidente, până la o colaborare eficientă mai este.

Iar acum, pentru a ne descreţi un pic frunţile, vă propun nişte versiuni mai mult sau mai puţin plauzibile. Chiar la începutul anului viitor va fi „trasat” primul plan cincinal postindependent de dezvoltare, înflorire şi aşa mai departe, eveniment care va stârni „gâlcevi” mărunte, ca de obicei, între partidele neparlamentare. N. Andronic va reveni zgomotos cu tot alaiul (şi cu mobila) la formaţiunea care l-a promovat atâţia ani, aducând cu sine toată aripa dreaptă a PD-ului, ce strategie, dom`le!, lăsându-i rândunicii doar aripa stângă, căci ea nu prea avea ce face cu amândouă. Pentru a linişti spiritele, preşedintele belarus ne va dărui un tractor, pe care însă îl va lua înapoi, dacă nu vom accepta să ne înfrăţim. Însufleţit de un asemenea gest, I. Smirnov, la rândul său, va merge urgent la cursuri intensive de studiere a limbii române şi va cere azil politic Republicii Moldova, între timp ajunsă cu adevărat suverană şi indivizibilă, urmat fiind de cohortele de cazaci predaţi benevol, fapt ce va prinde bine imaginii internaţionaliste a poporului băştinaş. Azilul va fi acordat cu nespusă generozitate de către tov. Voronin, care la acea vreme va cumula mai multe funcţii, printre care şi cea de prim-ministru…

Jurnal de Chişinău, 2 noiembrie 2001

Guvernul Tarlev – veriga slabă în “lanțul slăbiciunilor” comuniste

Executivul de la Chişinău continuă să şocheze opinia publică cu declaraţii şi decizii aberante: de la isprava lui Morei, la Strasbourg, până la declaraţia premierului că nu se va conforma deciziei CEDO referitor la Mitropolia Basarabiei; de la hotărârea privind interzicerea importului produselor petroliere până la un proiect de Buget ireal şi pueril. “Lanţul slăbiciunilor” continuă. De această dată, veriga slabă a Guvernului este o pretinsă strategie de dezvoltare social-economică, pe patru ani şi ceva, un soi nou de cincinal comunist, elaborat de către strategii Gosplan-ului modernizat.

Chiar dacă Republica Moldova este un stat mic, ea nu este, totuşi, o fabrică de bomboane, unde poţi prognoza lejer creşterea producţiei în funcţie de cantităţile de zahăr şi de cafea achiziţionate. Uşurinţa cu care Tarlev ne-a “îndulcit” viitorul, prin cifre optimiste nejustificate, ne face să adăugăm, la caracteristicile actualului Executiv, şi calificativul de “populist”. Orice economist cunoaşte un adevăr simplu: pentru a prognoza evoluţii pozitive în anumite ramuri, e nevoie de un concept clar de dezvoltare, de modelare exactă a sistemului economic pe care îl construim. Nu numai Guvernul, ci şi Parlamentul, Preşedinţia, partidul de guvernământ trebuie să-şi clarifice opţiunea: construim socialism cu faţa umană, stat intervenţionist, cu elemente serioase de planificare, sau construim economie liberă de piaţă? Experienţa ne-a demonstrat că încercările de a altoi hibrizi sunt falimentare. Dacă Voronin alege prima cale, strategia lui Tarlev nu are nici un suport, deoarece astăzi nu cunoaştem economii centralizate, unde să crească PIB-ul şi salariile, şi unde să scadă impozitele. Dacă strategia Guvernului implică edificarea economiei libere de piaţă, în acest caz, Voronin, Stepaniuc, Ostapciuc şi alţii reprezintă, în premieră, un partid marxist-leninist, care construieşte capitalismul. Or, economia de piaţă nu e altceva decât capitalism modern, oricât s-ar încerca evitarea acestui cuvânt în uzul politic din Republica Moldova.

O altă verigă slabă a strategiei Guvernului este atitudinea faţă de datoria externă. Începând cu 2002, cea mai mare parte a Bugetului va merge la stingerea datoriilor. În plus, experţii FMI prognozează o recesiune economică globală. Mai putem planifica, oare, în aceste condiţii, creşteri spectaculoase? Admitem că Guvernul presupune iertarea datoriilor. În acest caz, şi documentul elaborat trebuia numit altfel, să zicem “Rugă pentru Clubul de la Paris”, dar, nicidecum, “Strategie”.

Din cele publicate, nu este clar cum vede conducerea Republicii Moldova soluţionarea problemei transnistrene. Este evident că “Strategia” nu ţine cont

de o eventuală integrare a celor două maluri ale Nistrului. Pornind de la ideea că Voronin s-a axat puternic pe soluţionarea diferendului, presupunem, din nou, că strategii lui Tarlev nu cred în promisiunile electorale ale comuniştilor. În caz contrar, pentru reconstrucţia spaţiului economic comun şi pentru omogenizarea structurală, ar trebui planificate cheltuieli serioase. La acest capitol, "Strategia Tarlev" nu ne spune nimic, de parcă o problemă de interes primordial pentru destinele Republicii Moldova nici nu ar exista.

Din păcate, actualul Executiv demonstrează, iarăşi, o superficialitate puerilă, un optimism pioneresc afişat şi, în ultimă instanţă, o lipsă de responsabilitate cvazitotală. "Lanţul slăbiciunilor" comuniste continuă. În curând, premierul va părăsi competiţia fiind veriga slabă, lăsându-l pe Voronin cu refrenul cunoscut, despre "democraţii care au distrus totul". Dar asta până la următoarea rundă, când veriga slabă va fi însuşi Voronin, cu întreg partidul comunist.

Jurnal de Chişinău, 16 noiembrie 2001

Regele a murit – trăiască regele!

La începutul lunii octombrie curent, un politolog amator de la ziarul Flux, a declarat muribundă clasa politică din R. Moldova (citeşte că partidele politice au murit, a rămas numai al nostru! - n.a.). Observaţia în temei este justă, însă nu moare clasa politică, cum şi-ar dori-o unii, §ci traversăm o perioadă de criză politică atunci când ideile promovate pe parcursul mai multor ani, în loc să dea roade provoacă un eşec catastrofal şi partidele care ieri conduceau ţara, astăzi se află la subsolul clasamentului politic. Asta nici de cum nu înseamnă că partidele învinse în ultimul scrutin au murit. Se produce, e adevărat, o dezintegrare a lor, membrii migrează de la o formaţiune la alta, liderii, atât cât sunt conştienţi, cedează fotoliile promovând oameni noi, ori încearcă să facă rectificările doctrinare de rigoare care ar putea reînvia un partid sau altul. Evident că nu toate formaţiunile politice vor supravieţui. În R. Moldova partidele s-au format după 1989, iar adepţii lor veneau cu psihologia de membru al unui singur partid. Din acest motiv procedura de dezintegrare este extrem de dureroasă, cu trădări spectaculoase şi dispariţii din viaţa politică a unor figuri care mai ieri păreau de neclintit.

În situaţia actuală, când partidul comuniştilor deţine majoritatea absolută în toate ramurile puterii şi când partidele extraparlamentare aşa şi nu au consolidat o opoziţie serioasă, putem conchide că pe arena politică a R. Moldova procesul de dizolvare a unor curente politice este încă în plină desfăşurare.

Totuşi, remarcăm două tendinţe sănătoase: în primul rând, partidele care au acumulat mai mult de un procent la alegerile parlamentare din 2001 au creat Forul Democratic din Moldova. Constituirea acestei alianţe presupune înţelegerea de către liderii de partid a necesităţii formării unei mişcări unice, care ar putea îngloba toate forţele de orientare occidentală şi anticomunistă. În orice caz, noi vrem să credem că lucrurile stau anume aşa.

Al doilea fapt care denotă o maturitate politică binevenită este fuzionarea a două formaţiuni politice: PNL şi PODSM. Deşi au fuzionat doar două din cele 6 partide preconizate (PNL, PODSM, PNŢCD, PFD, PNM şi PDS), evenimentul a declanşat unele regrupări masive de forţe pe scenă politică moldovenească. Necesitatea creării unei opoziţii este evidentă, ea nu poate să apară în baza a treizeci de partide, care au un evantai variat de idei doctrinare dintre care realizabile sunt doar două, trei. În acelaşi context trebuie să remarcăm că aceste partide în mare parte sunt reprezentate doar de liderii lor şi nu au o susţinere permanentă a electoratului, care i-ar sprijini şi i-ar alimenta cu forţe noi. Deci, putem spune că venirea la putere a comuniştilor a pus în faţa noastră cea mai

dificilă problemă: anihilarea pluripartidismului anarhist şi formarea a două, trei partide care au programe bine întocmite, şi nu de tranziţie cum au majoritatea partidelor din Moldova, cu lideri care pot să-şi asume responsabilitatea pentru destinul acestei ţări. Ne-am pomenit în situaţia clasică, când după strigătul Regele a murit, a răsunat apelul Trăiască regele!

Cuvântul, 30 noiembrie 2001

Despre praguri, groapă și ajustări

Faptul că Legislativul a votat, în prima lectură, modificările la Codul Electoral, ce prevăd majorarea pragului pentru blocurile electorale până la nouă la sută, nu a fost o noutate pentru nimeni. Nu a surprins nici „conlucrarea" celor două extreme: de dreapta şi de stânga. Aceste două formaţiuni uită de principii doctrinare şi îşi „armonizează" punctele de vedere atunci când interesele lor partinice le-o cer. Au mai făcut-o şi alte dăţi.

Toată lumea îşi dă seama că, în circumscripţii uninominale sau multinominale în baza unităţilor teritorial-administrative de gradul doi, comuniştii ar fi obţinut mult mai puţine mandate decât deţin astăzi, iar pepecediştii, în general, n-ar fi intrat în Parlament. Intenţia de a păstra intactă formula vicioasă a unei singure circumscripţii când, împreună cu liderul, vin în Legislativ mediocrităţi slugarnice, a coincis perfect. Vladimir Voronin şi Iurie Roşca vor alcătui şi în continuare liste ai căror capi vor fi ei înşişi.

Dacă te întrebi care o fi fost raţionamentul acestor ajustări, iar acesta, oricum, ar fi trebuit să fie, primul gând este că partidele parlamentare încearcă să-şi consolideze poziţiile. Era şi de aşteptat. Dacă facem însă abstracţie de „bunele" lor intenţii, te opreşti la ideea că respectivele modificări sunt îndreptate în primul rând împotriva partidelor extraparlamentarte. Comuniştii estimează, deşi mai e mult până acolo şi câte nu se pot întâmpla, că nu vor avea nevoie să meargă în bloc cu cineva la viitoarele alegeri, iar PPCD-ul şi-a pierdut probabil orice speranţă de a fi acceptat ca partener credibil de către vreo formaţiune politică cât de cât serioasă. Şi atunci hai să sape o groapă pentru opoziţie, care de câtva timp încoace face eforturi disperate de a ieşi la un liman; se vede, nu le-a fost de învăţătură exemplul lui Snegur şi Diacov care, majorând pragul, au rămas în afara Legislativului. Să nu cadă cumva şi autorii acestui proiect în groapa pe care şi-o sapă cu bună ştiinţă. Căci opoziţia pulverizată ar putea într-un târziu să se adune. Şi asta îi va prinde bine.

Cred că în urma modificărilor din Codul Electoral, opoziţia extraparlamentară va avea doar de câştigat. Se va accelera procesul de fuzionare a partidelor mai mici şi cu mai puţină importanţă. Vor apărea însă partide cu pondere, cu un apreciabil potenţial uman şi intelectual, care vor revigora considerabil viaţa politică şi care vor grăbi falimentul celor aflaţi astăzi la putere.

Dacă, într-adevăr, dorim să revenim la normalitate, trebuie modificat de urgenţă Codul Electoral, adaptându-l la rigorile democraţiilor moderne. Consider că, pentru Republica Moldova, este periculoasă şi formula circumscripţiilor uninominale. Sărăcia cumplită se poate solda cu victoria în asemenea

circumscripţii a „sacilor cu bani” şi revenirea la practica implicării deputaţilor în angajamente gen construcţie de drumuri, de poduri, de conducte sau de şcoli în circumscripţiile lor. Este firesc să preluăm experienţa majorităţii ţărilor europene, unde alegerile parlamentare au loc în baza unităţilor teritorial-administrative de gradul doi. Aceasta asigură un echilibru generator de stabilitate între interesul local şi cel naţional, o competiţie cinstită a valorilor, care vor conduce la îmbunătăţirea calităţii corpului legislativ.

Jurnal de Chişinău, 14 decembrie 2001

Un imperativ al timpului

După alegerile din februarie 2001 situaţia din Republica Moldova s-a deplasat cu toate accentele spre extrema stângă. Partidul comuniştilor, mizând mult pe programul lor social foarte atractiv şi pe nostalgia populaţiei în etate după timpurile trecute, pedalând pe greşelile comise în cei 10 ani de guvernare pretins democratică, a obţinut o victorie zdrobitoare. În consecinţă, toate ramurile puterii au nimerit în mâinile lor. De aici trebuie să ne pornim dacă vrem să înţelegem ce se întâmplă astăzi în Republica Moldova.

Există tendinţa de a se reveni la vechile formule sovietice. Orice idee, oricât de aberantă, prin majoritatea de voturi din Parlament, devine lege. În felul acesta se produce un atentat legiferat asupra Constituţiei, modificându-se legea fundamentală a statului şi stopându-se un şir de reforme concepute în stil pro-occidental: reforma administraţiei publice locale, reforma justiţiei, reforma Forţelor Armate ş. a.

Concentrându-şi atenţia la soluţionarea problemei transnistrene, actuala putere şi-a arătat incapacitatea de a găsi soluţii valabile, acceptate de ambele părţi. În acelaşi context, rămâne suspendată declaraţia preelectorală a comuniştilor despre lupta cu contrabanda şi economia tenebră. Evident că timpul va arăta câte promisiuni electorale ale comuniştilor vor fi înfăptuite. Nouă însă ne este clar că trebuie să pornim de la premisa că Republica Moldova este o palmă de pământ ce aparţine tuturor şi că destinul ei nu ne este indiferent.

Pentru a-şi desfăşura nestingherit activitatea legislativă şi executivă, conducerea comunistă va face tot posibilul de a nu admite existenţa unei opoziţii serioase, va anihila orice manifestare politică de rezonanţă, orice încercare de coagulare a partidelor politice care ar putea să se pronunţe împotriva orientării pro-moscovite, revenirii la sistemul sovietic, speculaţiilor în cadrul programului social. Deci, imperativul vremii este unirea tuturor forţelor democratice şi anticomuniste, fuzionarea partidelor şi formarea unui partid reprezentativ pe segmentul centru-dreapta al eşichierului politic din R. Moldova.

După congresul avut în luna martie, PODSM a trecut printr-o perioadă de acalmie amăgitoare. Pe de o parte, n-am întreprins nimic în vederea convocării unor congrese sau plenare ale partidului din motivul că era necesar, după alegeri, să ne tragem respiraţia şi să înţelegem ce s-a întâmplat. Pe de altă parte, chiar din luna martie, am purces la intense tratative şi consultări cu liderii partidelor de dreapta în vederea formării unei alianţe anticomuniste, drept bază fundamentală pe care putem construi strategia şi tactica noastră politică. Din păcate, iniţiativele noastre n-au fost susţinute de liderii altor partide, ei considerând prematură

formarea acestei alianţe. În această perioadă am răspuns iniţiativei de a forma Forul Democratic din Moldova, la şedinţele căruia am participat activ şi ne-am expus clar poziţia. Tot atunci, un grup din 6 partide: PNL, PODSM, PFD, PNŢCD, PDC, PNN şi-a propus să fuzioneze, formând un partid unic şi lansând în politică un nou val de politicieni, aducând în fruntea partidului nou creat un lider unanim cunoscut de popor.

Ne alarmează foarte mult faptul că după 10 ani de independenţă şi fiind martori ai unui fiasco politic catastrofal, liderii politici din tabăra democrată nu au curajul să analizeze la rece greşelile comise în acest răstimp. Exemplu elocvent este Conferinţa consacrată aniversării a 10 ani de la Declararea Independenţei Republicii Moldova.

Am menţionat anterior, că situaţia din ţară, adică situaţia politică internă şi externă impune unificarea forţelor sănătoase, deoarece fără ele nu putem percepe o opoziţie constructivă.

Catastrofa politică din Republica Moldova s-a produs din cauza divizării forţelor, când fiecare lider mai mare sau mai mic, şi-a luat ceata ca un haiduc şi a început să hoinărească prin codrul politic. Electoratul a preferat să aleagă forţa care i s-a părut cea mai consistentă, forţa care, în opinia lui, garanta realizarea unor proiecte electorale. Existenţa unui electorat serios ne obligă să nu-l dezamăgim, ci să perseverăm pe calea construirii, reformării, înnoirii structurii statale şi respectiv în preocupările noastre să punem în prim-plan nevoile omului de rând. Tocmai de aceea, PODSM, fiind un partid al disciplinei, a dat la o parte toate ambiţiile şi a mers ferm pe calea fuzionării cu PNL. Considerăm că în noua formaţiune – Uniunea Social Liberală „Forţa Moldovei”- fiecare dintre membrii noştri îşi va găsi la fel de bine locul şi va lucra la fel de eficient cum a făcut-o şi până acum. Şi la nivel republican, şi la nivel judeţean, şi la nivel de sector, şi la nivel de comună. Fiind convinşi că facem un pas corect, noi vom putea explica electoratului necesitatea acestui pas şi sunt sigur că vom fi înţeleşi şi susţinuţi.

Cuvântul, 21 decembrie 2001

Apocalipsa federalizării

O maximă romană spune: divide et impera, adică „împarte şi domină”. Formule extrem de simple au fost utilizate de către imperiul roman cu mult succes. Şi aici se cere o analogie istorică: dacă un imperiu cu câteva mii de ani în urmă a folosit eficient acest instrument, de ce imperiile actuale nu ar face-o la fel. Evident că Imperiul Sovietic, care a avut o comoţie în anii ’90, dar care îşi recuperează treptat forţele în formula unei federaţii ruse, ţine în vizorul său teritoriile pierdute. Imperiile îşi trag „seva” din permanenta aspiraţie spre extindere, spre noi cuceriri. Veşnica tendinţă a ţarilor ruşi de-aşi spăla cizmele în Oceanul Indian şi de-aşi scălda bărbile în Marea Mediterană nu-şi găseşte astâmpărul nici în minţile imperialiştilor contemporani. Nenorocul acestei palme de pământ este că a fost situată în calea ambiţiilor imperiale, pe un loc strategic, şi de la 1812 încoace în jurul acestui teritoriu se discută la marile curţi ale lumii. Chiar schimbarea sistemelor politice, aşa cum a fost în cazul Rusiei Sovietice, mai apoi a URSS-ului în frunte cu Stalin, şi venirea la putere în Germania a naţional-socialistului Adolf Hitler, n-au putut ocoli această delicată problemă – problema basarabeană.

Hărţile s-au modificat, din trupul Basarabiei s-a ciopârţit, frontierele s-au strâns în jurul Chişinăului ca un ştreang, dar dificila eterna chestiune basarabeană nu-şi găseşte o soluţie.

Sigur, în planurile imperiale, păstrate în safeurile Kremlinului, problema moldovenească avea o soluţie clară. Încă de pe vremea ţarismului, aici a fost conceput un proces de rusificare, care a constat în lichidarea învăţământului în limba băştinaşilor, rusificarea serviciului divin în biserici, nepermiterea editării cărţilor şi ziarelor în limba românilor basarabeni. Ba mai mult ca atât, după Unirea principatelor în 1859, cuvântul român care pe atunci avea circulaţie în Basarabia, a fost substituit cu un alt cuvânt - moldovean. Şi, în felul acesta, a apărut o problemă absolut falsă pe care strigoii politici o speculează şi astăzi — „deosebirea” dintre limba română şi limba moldovenească. „Deosebirile” dintre poporul român şi poporul Moldovei.

Aberaţia are o continuare când se încearcă argumentarea statalităţii moldoveneşti în baza limbii moldoveneşti, a istoriei moldoveneşti ş.a.m.d.

Teama de a nu pierde aceste colonii interne i-a făcut pe strategii imperialişti să conceapă o nouă schemă de menţinere a acestor state în raza lor de influenţă. Primul argument a fost piaţa comună şi securitatea energetică a acestor state.

Şi la prima etapă acest argument a fost aplicat din plin. Etapa a doua — diluarea spiritualităţii autohtone prin intermediul populaţiei rusofone, a condus

la amplasarea compactă a unor grupuri etnice care au venit în Basarabia în urma colonizării sudului cu bulgari, găgăuzi, germani, elveţieni. Dacă germanii şi elveţienii au fost evacuaţi în 1940, apoi găgăuzii şi bulgarii au fost folosiţi ca instrumente de temperare a elanului de eliberare naţională a românilor basarabeni.

Republica Moldova n-a găsit contramăsuri eficiente pentru anihilarea ostilităţilor interetnice. Ambiguitatea multor stipulări constituţionale au permis o largă manevrare şi o interpretare după placul fiecăruia a Legii fundamentale, fapt ce a condus la tot soiul de acţiuni subversive îndreptate împotriva ideii de stat unitar şi indivizibil. În felul acesta, găgăuzii, fără a-şi dezvolta autonomia pentru care au luptat, astăzi cer independenţă. Bulgarii, ocupând câteva sate la sudul Moldovei, printr-un şantaj reuşit au înjghebat un judeţ autonom, despre Transnistria nici nu vorbim, aceştia au creat un stat sovietic în miniatură şi, ciugulind grăunţele de aur din mâna Moscovei, nu-şi fac nici o emoţie în vederea viitorului lor. Tot mai intens se vehiculează ideea unui judeţ ucrainean la nordul Moldovei, a unei republici a romilor la Soroca şi în felul acesta pe un teritoriu extrem de mic obţinem o federaţie. Scopul acestei federaţii este de a umili populaţia autohtonă majoritară, care constituie 65%, şi impunerea acestei populaţii unei limbi străine – rusa, în formula unei limbi de stat.

Paradoxul este că ruşii în aceste federaţii constituie procentul cel mai mic, deci firesc ar fi ca a doua limbă de stat să nu fie rusa; să facem aşa cum a făcut Sfatul Ţării, care a avut drept limbă de lucru limba română, iar deputaţii puteau vorbi în limbile etniilor pe care le reprezentau, existând un secretar care cunoştea limba.

Evident că în limba romilor de la Soroca, ce diferă de la un sat la altul, vor comunica foarte puţini dintre deputaţii noştri. La fel va fi cu găgăuza, care astăzi nu este utilizată nici în Găgăuzia. Problema limbilor este o problemă speculativă, venită să acopere dorinţa păstrării limbii ruse în prim-planul vieţii sociale din Republica Moldova. Dacă şi avem nevoie de o limbă de stat, evident că de cea română, iar a doua limbă de stat trebuie să fie limba engleză, care ar asigura egalitatea tuturor locuitorilor şi ar preface în realitate aspiraţiile noastre de aderare la comunitatea europeană.

Vom vedea atunci că de fapt nici nu avem nevoie de o republică federativă creată prin directive, fiindcă fiecare om comunică acasă în limba în care doreşte, iar cele două limbi de stat, româna şi engleza, îi pun în condiţii egale pe toţi locuitorii. Politicienii care speculează delicata temă a etniilor, pierd asul din mâini şi în felul acesta li se atrofiază ambiţiile imperiale. Pentru a consolida statalitatea trebuie să pornim de la premisa că toţi cetăţenii acestui stat au obligaţiile şi drepturile egale. Toate încercările de a ridica minorităţile naţionale

deasupra majorităţii populaţiei băştinaşe româneşti este un atentat la echilibrul social şi etnic de care atât de mult are nevoie Republica Moldova.

De aceea, considerăm că principiul federalizării este propagat în detrimentul statalităţii şi în afara prevederilor constituţionale. Comuniştii care au majoritatea parlamentară şi jonglează cu noţiunile de limbă, federaţie, autonomie fără să înţeleagă pe deplin responsabilitatea ce o impune utilizarea greşită a acestor noţiuni, dărâmă fundamentul statalităţii.

Trebuie să spunem răspicat un singur lucru – cine este partizanul federalizării Republicii Moldova, în realitate este partizanul imperialismului.

Glasul Naţiunii, 16 ianuarie 2002

Biserica – ipoteze vechi și noi

Congresul bisericii din R.Moldova care şi-a ţinut lucrările la 19 octombrie 2001, formula agresivă aplicată vis-a-vis de recunoaşterea Mitropoliei Basarabiei şi implicarea statului în problemele bisericii chiar în persoana preşedintelui V.Voronin, care mai ieri ca membru al cc pcus era un mare ateist, pune în faţa noastră câteva întrebări ce ne dau de gândit şi ne alarmează.

Relaţiile statului cu biserica, determinate de Constituţie, sunt încălcate cu bună ştiinţă de ambele părţi. Biserica doreşte să-şi consolideze poziţiile în stat. Birocraţii doresc să aibă influenţă asupra mulţimii prin intermediul biserici. Enoriaşii nu au dreptul la cuvânt. Căci, pe de o parte pentru ei gândeşte birocratul, iar pe de alta – conducerea de vârf a bisericii. De parcă am fi trăit în secolul 16! Acum, la începutul mileniului trei viaţa ne impune un alt punct de vedere: în calitatea noastră de enoriaşi nu putem admite ca cineva să facă tot ce doreşte, neglijând opiniile noastre.

Dacă e să facem uz de argumente istorice, referindu-ne la originea bisericii din R.Moldova, trebuie s-o spunem franc că Biserica din R.Moldova în varianta Patriarhiei din Moscova reprezintă coloana a cincia a forţelor imperiale moscovite. Istoric nu avem nici o justificare de supunere la această Patriarhie. După ruperea Basarabiei din trupul Moldovei la 1812 şi formarea, prin decizii ţariste, a Eparhiei Chişinăului şi supunerea ei Sinodului rus, s-au încălcat grav toate drepturile Mitropoliei Moldovei de atunci.

În 1918 această nelegiuire a fost îndreptată însă, după 1940 situaţia iarăşi a fost rezolvată politic fără să se ţină cont nici de părerea bisericii din Basarabia, nici de adevărul istoric. Astăzi în biserica noastră mai domneşte încă spiritul stalinist de soluţionare a problemelor fundamentale.

R.Moldova pretinde că este stat suveran. Un stat suveran e obligat să aibă suveranitate şi în biserică. Biserica din R.Moldova trebuie să fie autocefală. S-o terminăm cu alergatul la Moscova cu geanta de dolari pentru patriarhia rusească, enoriaşii basarabeni fiind jăcmăniţi la propriu şi la figurat. Dacă biserica devine autocefală dispare una din marile dileme legate de recunoaşterea Mitropoliei Basarabiei. Actuala conducere a R.Moldova în supuşenia ei oarbă faţă de regimul moscovit nu se poate gândi la autocefalie.

Întrebarea dacă recunoaştem sau nu Mitropolia Basarabiei este una retorică, din simplul motiv că Mitropolia Basarabiei se află la ea acasă. CEDO a dat o lecţie ateiştilor deghizaţi de la Chişinău, care nici măcar atei nu sunt. Căci ateistul combate religia cunoscând-o în detalii, iar în cazul nostru este vorba probabil de o ignoranţă crasă.

Războiul celor două biserici extins prin voinţa actualilor conducători ai R.Moldova se preface într-un conflict transnistrean trecut în altar. Din această luptă vor trage foloase doar numeroasele secte ce au împânzit Moldova. Reputaţia bisericii care şi aşa nu e prea strălucită va ajunge şi mai puţin onorabilă.

Ce trebuie să facem?

Avem doar două soluţii: ori revenim la adevărul istoric ori devenim autocefali. A treia cale nu există sau dacă există, este una ce nu va aduce pacea şi înţelegerea în rândurile enoriaşilor ambelor biserici.

Accent provincial, 18 ianuarie 2002

Ostaticii sistemului energetic din Rusia

De fiecare dată când se discută despre problemele de importanţă majoră pentru stat, securitatea energetică este nu ştiu cum trecută cu vederea sau, în cel mai bun caz, e abordată doar în preajma sezonului rece.

Pornind de la faptul că Republica Moldova se află într-o zonă cu climă temperată, necesitatea de a avea o sursă permanentă de energie este evidentă.

Mai mulţi ani de zile s-a scris şi s-a vorbit despre sursele energetice netradiţionale: energia solară, energia eoliană, energia hidraulică, dar trebuie să recunoaştem că dincolo de nişte proiecte provizorii nu s-a realizat nimic temeinic.

Am rămas robii cărbunelui, gazului natural, energiei electrice – toate fiind importate şi toate întrecând cu mult preţurile mondiale.

La ora actuală datoria pentru gazele naturale constituie aproape trei bugete ale Republicii Moldova. Mai adăugaţi la această sumă datoria pentru energia electrică, pentru combustibil şi o să descoperiţi că, de fapt, Republica Moldova este datoare pe mulţi ani înainte şi că n-are şanse să achite datoriile, deoarece consumă mai mult decât produce.

Dacă pentru disensiunile politice putem găsi soluţii de compromis, pentru problemele de ordin economic, singura soluţie este calculul, cât mai exact şi cât mai corect. Deci, trebuie să vedem, în primul rând, care este consumul real de energie şi care este adaosul firmelor-„lipitori". Mai există un aspect specific pentru republica noastră: alimentarea cu energie a Moldovei se face prin Transnistria, teritoriu ocupat de separatişti, care consumă nelimitat energia şi o trec în contul datoriilor Republicii Moldova. Cum vom proceda noi dacă furnizorii tradiţionali vor refuza să ne mai livreze energie din cauza datoriilor? În această situaţie, bineînţeles, se impune căutarea unor surse alternative de energie.

Guvernul Sangheli, de exemplu, a construit câteva case în Tiumen pentru muncitorii care extrag petrol, dar nici până astăzi nu este clar cui aparţin aceste sonde – Rusiei, Moldovei sau fostului prim-ministru. Aceeaşi întrebare se iscă şi în privinţa gazului natural, când republicile baltice plătesc 50 de dolari pentru o mie de metri cubi consumaţi, iar R. Moldova plăteşte 80 de dolari, dintre care 20 în rate cu o dobândă de şapte procente. Aici iarăşi apare o nedumerire. Liderul comunist, Voronin, în campania electorală promitea să facă ordine în acest domeniu şi să readucă preţurile la cele mondiale, adică la 39 de dolari pentru o mie de metri cubi, fapt care nu a fost realizat şi după cum vedem procedeul de stoarcere a banilor din buzunarul contribuabilului este aplicat şi de către actuala conducere.

Un alt paradox în acest lanţ de nedumeriri şi inconsecvenţe este Terminalul de la Giurgiuleşti. Pentru a scăpa de dependenţa totală faţă de resursele naturale ruseşti, Terminalul a fost conceput la etapa iniţială ca un obiectiv strategic, însă până la urmă am ajuns să apelăm la ajutorul aceloraşi corporaţii ruseşti care, după toate probabilităţile, vor definitiva acest proiect. Cu alte cuvinte, cercul s-a închis.

Rămâne energia electrică, care este cumpărată din Ucraina, Rusia şi foarte puţin din România. România poate furniza energia direct, având posibilitatea să producă energie mai ieftină în baza centralei atomo-electrice de la Cernavoda, dar propunerile româneşti de a participa la construcţia centralei n-au fost acceptate de către partea moldovenească. Creditele pe care le putea oferi Occidentul pentru acest proiect au rămas nedistribuite, sau parţial împinse la furnizorii din Ucraina şi Rusia pentru consumul curent. În felul acesta, noi am ratat şansa de a avea o sursă sigură de alimentare cu energie electrică. Al doilea aspect pe care poate nu-l cunoaşte publicul larg – sistemul energetic european după parametrii tehnici se deosebeşte de sistemul energetic utilizat în CSI. La momentul când România va fi integrată în Uniunea Europeană, sistemul ei energetic la fel îşi va modifica parametrii conform standardului valabil pentru Europa. În felul acesta noi vom rămâne pentru totdeauna ostaticii sistemului energetic din Rusia. Astăzi, încă nu e târziu să facem, şi pe această cale, alegerea între Europa şi CSI.

Nu ştiu dacă actuala guvernare are timp şi dorinţă să se preocupe de asemenea chestiuni. Este o necesitate stringentă de a veni cu un proiect viabil, ce ar putea fi implementat şi ar asigura securitatea energetică a R. Moldova. Edificarea unei noi economii, pe o bază sigură, nu va fi posibilă atâta timp cât nu vom reuşi să soluţionăm această problemă.

Jurnal de Chişinău, 1 februarie 2002

Moldovenii și bolșevismul

Intelectualii noştri se mai supără uneori atunci când, caracterizând firea moldoveanului basarabean îi găseşti şi unele metehne precum zgârcenia, invidia, pizma, lăudăroşenia şi o lene bine mascată. Şi toate aceste slăbiciuni se întâlnesc nu în literatură, ci în viaţă, completând, într-o oarecare măsură, imaginea reală a ceea ce suntem noi astăzi sau am ajuns să fim.

Unii atribuie victoriei comuniştilor la alegerile din februarie 2001 doar consecvenţa şi buna lor organizare, având, totodată, şi un solid suport financiar. Acesta este însă un adevăr parţial. Miza comuniştilor a fost în primul rând bolşevismul mascat care zace în fiecare moldovean luat în parte.

Ceea ce comuniştii au cultivat ani de zile, tendinţa de a-i egala pe toţi, sărăcia ca un cult al vieţii, a prins extraordinar de bine la noi. În zece ani de zile, noi n-am reuşit să explicăm un lucru: dacă vecinul are mai mult decât tine, e vina ta şi nu a lui.

Din păcate, în această perioadă au ieşit la iveală în toată amploarea sa aşa fenomene cum sunt corupţia şi economia tenebră şi s-au comis pe diferite căi delapidări şi furturi masive, inerente acumulării primare de capital, iar instituţiile judiciare nu întotdeauna s-au dovedit a fi la înălţime.

Nu am avut probabil inteligenţa necesară pentru a înţelege, că etapa următoare ar fi trebuit să fie o muncă de reaşezare a lucrurilor pe făgaşul lor firesc. Şi cum nu ne-a mai ajuns răbdare, am făcut opţiunea pe care am făcut-o.

Gândirea de tip bolşevic, pământul – ţăranilor, uzinele – muncitorilor, exclude însă fără drept de apel din ecuaţia economică oamenii întreprinzători, cei cu spirit de iniţiativă, care au abilitatea şi intuiţia relaţiilor de piaţă.

Dacă vrem să progresăm, trebuie să susţinem oamenii de o nouă formaţiune, care s-au înhămat de bună voie la un car hodorogit şi care-l vor mişca înainte, mânaţi nu numai de lăcomia de a acumula averi, ci şi din dorinţa de a scoate ţara din impas.

Ţările dezvoltate au demonstrat că se poate ajunge la o bunăstare crescândă, când omul care munceşte este bine asigurat, iar categoriile vulnerabile sunt protejate de stat din contul celor ce câştigă. Însă pentru a atinge un nivel de trai decent, este nevoie să ne învingem firea noastră bolşevico-moldovenească şi toate defectele ei, orientându-ne către un nou ideal social, pe care n-au ştiut să ni-l impună nici democraţii noştri şi, cu atât mai mult, nu vor fi capabili să o facă nici comuniştii.

Glasul Naţiunii, 6 martie 2002

Despre statalitate și sentimentul de cetățean

De la 1991 încoace, diferite personalităţi ale vieţii publice insistă să le recunoaştem drept părinţi ai statalităţii Republicii Moldova.

Ideea statalităţii, actuala conducere comunistă o duce până la absurd, dorind ca pentru argumentarea acestei statalităţii să substituie Istoria Românilor cu Istoria Moldovei, limba română cu limba moldovenească şi noţiunea de cetăţean cu noţiunea de „suporteri" ai statalităţii.

Despre limbă şi istorie am scris şi în altă parte, poziţia noastră rămâne neschimbată: Istoria Republicii Moldova reprezintă doar un fragment din Istoria Românilor, limba literară este una singură, limba română, şi am dori să ne oprim un pic asupra noţiunii de cetăţenie.

Prin eliberarea buletinului de identitate, persoana devine formal cetăţean al ţării. Asta însă nu înseamnă că o sumă de asemenea cetăţeni formează o entitate şi cu ei poţi construi un stat în înţelesul deplin al cuvântului. Chestiunea este foarte gravă când te gândeşti că mulţi moldoveni, fiind români de origine, nu-şi cunosc pur şi simplu rădăcinile şi drept urmare avem un calambur politic cu români-moldoveni.

Problema apartenenţei la un grup social e extrem de dificilă într-o Europă care se unifică. Aici ar fi potrivit să studiem sau să apelăm la experienţa Statelor Unite ale Americii, care au reuşit numai în 200 de ani să consolideze cel mai puternic stat din lume. Experienţa americană ne învaţă că la baza formării conştiinţei de cetăţean stă limba populaţiei majoritare. În acel amalgam lingvistic din America de Nord, unde existau colonii compacte de englezi, irlandezi, germani, francezi, spanioli, indieni autohtoni, s-a mers pe calea încurajării limbii pe care o cunoştea majoritatea populaţiei, accentul fiind pus pe limba engleză.

Al doilea sentiment cultivat, a fost cel al rădăcinilor pe care aceşti colonişti le-au slobozit în noile teritorii. S-a investit mult în cultura americană, ca populaţia să conştientizeze că acest spaţiu este sfânt pentru ei. În felul acesta americanul, oriunde s-ar afla, este mândru de ţara sa.

Atunci când se intonează imnul Americii, toată ţara, de la copil şi până la Preşedinte, ţin mâna dreaptă în dreptul inimii. Mai mare respect pentru imnul ţării e greu de imaginat. În timpul atacului terorist de la New-York, americanii s-au repezit să cumpere nu alimente, nu arme, ci drapele. Toată America a fost împestriţată de steagul naţional şi o coeziune cetăţenească de o asemenea anvergură lumea nu a mai cunoscut. La noi însă situaţia apare caricatural inversată.

Parcă dintr-un sentiment de trădare naţională, conducerea comunistă insistă

la scrierea istoriei noului stat, format în 1991. Insistă la readucerea limbii ruse în prim-plan, punând în capul mesei pretenţiile şovine ale populaţiei minoritare, din care ruşii constituie numai 11%. Şi ca un argument forte, aici apare ideea consolidării statalităţii. În contextul celor scrise mai sus, această teză în gura conducătorilor comunişti sună supărător de fals. Fiindcă statalitatea nu poate fi obţinută doar prin decret, ea este un proces de cristalizare a conştiinţei cetăţenilor. Iar un stat conştient de demnitatea sa poate depăşi orice criză.

Strategii comunişti utilizează nişte teorii uitate prin sertarele interfrontului şi le flutură în faţă ca pe nişte noutăţi absolute. Acesta e „obolul" lor la scrierea fariseică a istoriei. A istoriei noastre, de altfel. A istoriei care trebuie să fie a românilor, pentru că acest spaţiu istoric de la daci încoace lor le-a aparţinut şi doar un capitol aparte îl va constitui Istoria Republicii Moldova.

Numai respectând cu sfinţenie pământul pe care trăim, numai conştientizând că Republica Moldova este al doilea stat românesc, vom putea cimenta în oamenii noştri sentimentul de cetăţean, care cu timpul se va transforma în conştiinţă de cetăţean şi abia atunci vom putea vorbi serios despre statalitate. În alt caz, cuvintele cetăţean, statalitate, devin nişte categorii lipsite de orice semnificaţie.

Luceafărul, 12 aprilie 2002

Prima literă a alfabetului politic

În scurta noastră experienţă politică, pe arena atât de controversată a politicii moldoveneşti, am însuşit nişte adevăruri aproape axiomatice. Aşadar, toată teoria modernă, învăţată în marile şcoli, aici nu poate fi aplicată, fiindcă între cumetri, nănaşi, verişori şi alte neamuri e foarte greu să implementezi nişte principii, care ar fi recunoscute şi respectate de lumea politică. În acest amalgam oriental, probabil că ar trebui să folosim nişte procedee de politică orientală.

O altă chestiune care nu mai poate fi nici de cum soluţionată este cea a liderismului. Omul se scoală de dimineaţă, găseşte trei prieteni şi nişte rude la ţară şi, în câteva luni de zile are ştampila în buzunar şi se declară lider de partid, cu dreptul de a pune beţe în roate carului numit democraţie. Scena politică a Moldovei este populată în proporţie de 98% de lideri fantomă şi de partide virtuale. De aici şi rezultatele: nici o alianţă nu rezistă, fiindcă lipseşte etica unei conduite politice. Fiindcă fascinaţia trădării aduce unora mai multă plăcere decât cucuiele promovării unor principii greu acceptate de societate.

Apropo, partidele politice sunt şi ele construite după modelul unor piramide sau al trenului separat de locomotivă, în care s-au instalat confortabil maşinistul şi prietenii săi, care flutură din mâini drumeţilor, iar ceilalţi membri de partid stau în vagoane şi, cum ducem lipsă de combustibil, împing sărmanii trenul de la o alegere la alta, sperând că într-o zi vor ajunge şi ei într-o gară, unde vor fi răsplătiţi cu toate bunurile pământului.

Şirul acestor păcate poate fi continuat, însă problema cea mai dificilă ce apare în faţa noastră e totuşi de ordin moral. Criza morală a condus inevitabil la criza politică. Când doreşti ca tu şi partidul tău să preia puterea cu orice preţ ca, în cele din urmă să te vezi în fotoliul mult râvnit şi să poţi participa la împărţirea puţinelor bunuri ce au mai rămas în ţara asta. Ideea nobilă de progres în numele prosperării societăţii rămâne înregistrată formal în nişte statute şi programe de partid.

Din această cauză fuziunea partidelor de aceeaşi orientare se produce anevoios; şi mai dificilă e formarea unei alianţe anticomuniste şi crearea unei opoziţii viabile. Totul este fantomatic şi iluzoriu. Fiecare cu tolba şi toiagul său. Politicul ca scop în sine e o catastrofă, fiindcă educă la noile generaţii egoismul, scepticismul şi dogmatismul, calităţi care nici pe departe nu pot înnobila imaginea unui partid.

Putem afirma însă cu certitudine că, pentru a câştiga încrederea cetăţenilor,

partidele vor trebui să susţină, pentru a câta oară, testul moralităţii. Anume la acest capitol am fost şi mai rămânem încă restanţieri. Este prima literă a alfabetului politic.

Timpul, 26 aprilie 2002

Nodul gordian

În cadrul unei mese rotunde, desfăşurată în incinta Partidului Liberal, a fost pusă în discuţie problema diferendului transnistrean, care de ani de zile pare a fi înţepenit într-un punct mort. Chestiunea e atât de complexă, încât poate fi abordată sub mai multe aspecte (stabilirea diagnosticului, constituirea bazei normative a tratativelor, a statutului juridic, determinarea modului de negocieri etc.), însă o vom trata în cele ce urmează la nivelul intereselor geopolitice şi geostrategice ale ţărilor garante şi prin prisma intereselor clanurilor mafiote din zonă. Uneori ai impresia că aceste două tipuri de interese undeva se intersectează. Discordia a slobozit ramificaţii ample, aici fiind prezente influenţe de tot felul din afara hotarelor ţării. Toate proiectele şi acordurile politice, toate discuţiile şi negocierile în privinţa problemei în cauză nu vor avea sorţi de izbândă atâta timp cât ele se vor ciocni de acest „ghem" de interese.

Este clar ca bună ziua că nici Rusia, nici Ucraina nu sunt în stare să-şi îndeplinească în chip nepărtinitor funcţia de observatori internaţionali. În acest caz, interesele trebuie contrabalansate, chiar dacă în tabăra noastră nu există un punct de vedere comun în ceea ce priveşte modul de soluţionare a conflictului.

Era de presupus că semnarea Tratatului de colaborare dintre Republica Moldova şi Federaţia Rusă va deschide calea unui dialog constructiv între Chişinău şi Tiraspol. Lucrurile însă nu stau chiar aşa. Nu este creat nici măcar cadrul de negocieri. Dacă orice tentativă de negociere eşuează, înseamnă că mecanismul şi-a consumat definitiv potenţialul şi se cade a fi înlocuit cu altul. Cred că a venit timpul să spunem lucrurilor pe nume. Transnistria este o zonă rebelă şi anume aşa urmează a fi tratată în relaţiile R. Moldova cu alte ţări. Şi dacă statul nostru nu are suficiente forţe (şi nu le are) pentru a aplana diferendul de unul singur, ar trebui să apeleze la sprijinul comunităţilor internaţionale. Spuneam anterior într-un articol că Transnistria este nodul gordian al Republicii Moldova. Deocamdată nimeni nu ştie cum, nu poate sau nu vrea să dezlege acest nod. În situaţia noastră, spada, deşi pentru unii e tentantă, nu pare a fi instrumentul cel mai indicat. Deci, e nevoie să căutăm alte modalităţi.

Acţiunile de constrângere economică nu au dat rezultatele scontate. Dacă Ucraina ar fi acceptat să se instaleze posturi vamale mixte, ar fi fost cu totul altă treabă. Noi nu vom reuşi să instaurăm o blocadă economică în Transnistria, de vreme ce ajutorul financiar pentru regimul secesionist vine necontenit din exterior. Nu vom izbuti nici să instituim un control economic eficient în regiunea transnistreană, căci există forţe, atât la Chişinău, cât şi la Tiraspol, Moscova sau Kiev, cointeresate în perpetuarea acestei stări de haos şi debandadă economică

ce domneşte astăzi în zona de est a republicii. Pentru unii acest conflict e o tragedie naţională, pentru alţii – o modalitate de a obţine supravenituri.

Probabil, de aici ar trebui să pornim, să încercăm să depistăm grupările criminale, să minimalizăm influenţa lor în acest spaţiu de conflict, să facem tot posibilul ca zona respectivă să nu mai constituie o afacere profitabilă. Procuratura Republicii Moldova ar urma să iniţieze urmărirea penală a celor implicaţi în dirijarea crimei organizate din această zonă, care de mult a devenit transfrontalieră, un centru criminal euroasiatic, ce prezintă un pericol real nu doar pentru R. Moldova, ci şi pentru toate ţările din această regiune. Şi aici e nevoie nu numai de voinţă politică, ci şi de o strategie corect echilibrată.

Altfel, ne vom tot ascunde după deget, sperând că nu ni se va cere ceea ce pare a fi peste puterile noastre, căci lucrurile ne depăşesc, prefăcându-ne că acest joc nu ne priveşte şi schiţând nişte gesturi de deznădejde, care ar veni să ne deplângă soarta noastră de năpăstuiţi.

Şi ca să ne mai treacă din amar, ne lăsăm şantajaţi şi mai cedăm şi noi câte ceva, amăgindu-ne cumplit că, fireşte, compromisurile pe care le facem fără a sta prea mult pe gânduri ar putea cândva să ne aducă avantaje nesperate. Orice cedare, însă, din partea R. Moldova întăreşte poziţiile autoproclamatei rmn. Aşa a fost tot timpul când am cedat nejustificat.

În anul 1991, fiind comandant al Poliţiei Rutiere, am dislocat unităţile de elită pe tot teritoriul Transnistriei, luând sub control arterele rutiere principale. Pe parcursul unui an de zile s-a menţinut calmul, instituţiile statale activând în regim normal. Prezenţa noastră acolo nu permitea separatiştilor să-şi desfăşoare activitatea lor distructivă. Ţin minte cum am fost chemat la Executivul Criuleni (Vladimir Ciobanu, pe atunci în funcţia de preşedinte al Executivului, ar putea confirma) de către doi deputaţi din Parlamentul nostru şi alţi doi din Duma rusească care mi-au propus să părăsesc Transnistria. Nu mult după aceea am primit un ordin pe care nu aveam cum să nu-l execut. După ce unităţile respective au părăsit Transnistria, la sfârşitul lui noiembrie 1991, s-au înregistrat primele pierderi omeneşti, apoi a urmat declanşarea conflictului militar. Cunosc aceste lucruri nu din auzite. Am fost în vâltoarea conflictului, am fost martor ocular la ororile separatismului.. Tocmai de aceea, cred că am un motiv în plus de a mă pronunţa întru soluţionarea echitabilă a problemei transnistrene.

Luceafărul, 17 mai 2002

Mecanismul autoreglării

Dreptul la libera exprimare constituie probabil una din cele mai mari cuceriri ale democraţiei moldoveneşti. Cum s-a văzut mai târziu însă, acest drept rămâne literă moartă dacă nu dispui de mijloace de informare. Imediat după abolirea cenzurii, pe piaţa informaţională au apărut o sumedenie de ziare şi reviste, posturi de radio şi televiziune de toate orientările, care ar fi trebuit să cuprindă întreg spectrul de idei, culori, opinii, gusturi existente în societatea noastră.

Fiind purtătorul unui sistem de valori, mass-media a început să caute febril un nou limbaj, care urma să ia locul mesajului publicistic învechit şi cazon al timpurilor ce deveniseră istorie. Au fost răsturnate tiparele perimate, iar în relaţia mass-media – cititor s-a impus un alt mod de asimilare calitativă a informaţiei.

Înlocuirea cenzurii politice cu cea economică s-a dovedit a fi pentru mass-media şi mai nemiloasă. Informaţia a devenit marfă, iar presa s-a pomenit o parte componentă a pieţei. Şi aici se dă lupta pentru supravieţuire. Discursul mediatic este gândit în special prin prisma măririi vânzărilor, deseori în detrimentul unei morale elementare. Standardele etice par a fi depreciate ori evitate cu bună ştiinţă, spiritul critic se confundă cu criticismul inflamant şi de proastă factură. Eşti liber să scrii tot ce-ţi trece prin cap, chiar dacă nu orice text publicat merită să apară în paginile unui organ de presă.

Se etalează scandalurile „programate”, polemicile suburbane, speculaţiile iresponsabile sau dezinformaţia ordinară, astfel încât o analiză serioasă a evenimentelor sau verificarea faptelor din cel puţin două surse, elemente ce conferă unei publicaţii ponderea cuvenită, mai că nu se practică în mass-media autohtonă.

Există însă nişte limite, dincolo de care, dacă ajungi să cobori, te compromiţi definitiv din punct de vedere profesional. Oricum, în spaţiul comunicaţional moldovenesc, pe lângă presa de stat, şi-au câştigat dreptul la existenţă presa de partid şi cea independentă.

Presa de stat rămâne şi în continuare o unealtă abilă a opiniei publice. Preocupările ei se reduc la reflectarea activităţii instituţiilor de stat. În cadrul publicaţiilor subvenţionate de stat se aplică din plin principiul loialităţii faţă de cei de la putere şi unii jurnalişti s-au obişnuit cu rolul lor de slugă la stăpân; singurul inconvenient este că, din când în când, sunt nevoiţi să se acomodeze cu „ciudăţeniile” noilor conducători, care se schimbă la diferite intervale de timp. Problema servilismului politic nu pare cumva să-i deranjeze: cântatul în

strună celor cu pâinea şi cuţitul e un refren banal, cunoscut de toată lumea. Cei care declară cu cinism despre drepturile cetăţenilor la o informaţie obiectivă şi imparţială, încalcă sistematic aceste drepturi. Oficialităţile au manifestat dintotdeauna o tendinţă constantă de confiscare a informaţiei publice.

Presa de partid îşi vede rostul său în susţinerea şi răspândirea ideilor promovate de formaţiunea politică în cauză. E vorba în primul rând de munca de propagandă pe care, în virtutea statutului lor, aceste publicaţii sunt pur şi simplu obligate să o facă. Deşi nu duc lipsă de jurnalişti iscusiţi, iar textele publicate în linii mari trec proba de profesionalism, în genere, chestiunile puse în discuţie trebuie să reflecte „poziţia" partidului şi uneori, exprimând această poziţie, jurnalistul decide în locul cititorului de partea cui e dreptatea. Altfel spus, cauza politică e primordială, celelalte rigori venind să o completeze. Dar cititorul ar vrea să mai afle şi alte păreri, căci nu întotdeauna acceptă integral sau în mod automat intenţiile partidului pe care îl simpatizează. Şi atunci preferinţele lui se îndreaptă către publicaţiile neangajate politic.

Faptul că la noi unele ziare şi reviste se autodeclară independente încă nu înseamnă nimic. Publicaţiile care cu adevărat dau dovadă de vocaţie publică pot fi numărate pe degete.

Mijloacele de informare în masă care la apariţia lor pretindeau a fi independente, fie că ulterior au dispărut de pe piaţa informaţională, fie că s-au conformat, pierzând din popularitatea de care se bucurau anterior.

E lucru ştiut însă, că în Republica Moldova un ziar nu poate exista numai din vânzări. Iar businessmanul care iniţial dă dovadă de generozitate şi nu cere nimic în loc, mai apoi va dori neapărat să scoată dividende din afacerea asta. Dacă viziunile lui concordă cu cele ale colectivului de creaţie, în principiu, mai e posibilă o conlucrare dintre patron şi jurnalişti. În caz contrar, o echipă onestă ce ţine la deontologia profesiei, va merge în căutarea unei alte surse de finanţare. Totuşi, atunci când sponsorul se implică direct în politica ziarului, apare întrebarea firească, dacă publicaţia dată mai poate fi considerată independentă.

În situaţia când informaţia nu funcţionează liber şi se atestă un deficit de informare a consumatorului de ştiri, rolul presei independente e greu de subestimat. Totodată, creşte incomparabil gradul de responsabilitate a jurnalistului. Punându-se în serviciul societăţii, presa independentă în mare măsură subminează monopolul de stat asupra activităţii mass-media, propunându-şi constituirea unei estetici nu numai de furnizare, ci şi de receptare a informaţiei.

Pentru desfăşurarea unei normale activităţi profesionale se impune crearea condiţiilor de dezvoltare nestingherită a presei independente, ce ar include

mecanismele de protejare legislativă, economică, socială şi de alt ordin a jurnaliştilor.

În zona informaţiei publice mai e nevoie şi de un mecanism de autoreglare cu rază lungă de acţiune, care ar face faţă tuturor posibilităţilor de manifestare în procesul de comunicare, drept o expresie a libertăţii pe care o oferă strategiile mediatice contemporane.

Timpul, 31 mai 2002

Continuă ofensiva libertății

După prăbuşirea lagărului socialist şi, îndeosebi, după atentatele teroriste de la 11 septembrie 2001, este tot mai discutată politica externă americană, dimensiunile şi suportul moral pe care e clădită diplomaţia Washingtonului. Ceea ce se întâmplă în lume la acest început de secol şi de mileniu ne demonstrează că americanii ştiu foarte bine ce înseamnă perseverenţa şi consecvenţa şi că aceste calităţi, mai devreme sau mai târziu, aduc rezultatele scontate.

Chiar din momentul creării sale, SUA devin unul dintre cele mai trainice bastioane ale democraţiei. Americanii au învăţat să spună lucrurilor pe nume începând cu Declaraţia de Independenţă şi cu remarcabila Constituţie, ce dăinuie de peste 200 de ani. Ei au ştiut să asigure realmente „... guvernarea poporului de către popor pentru popor", după cum menţiona celebrul Abraham Lincoln şi, indiferent de cotiturile istoriei şi de vitregiile sorţii, nu au cedat nimic din valorile fundamentale. „Considerăm ca adevăruri grăitoare faptul că toţi oamenii s-au născut egali, că sunt înzestraţi de către Creator cu anumite drepturi inalienabile, că printre acestea se numără dreptul la viaţă, la libertate şi la căutarea Fericirii" - iată un principiu esenţial, reiterat în Declaraţia de Independenţă, care a constituit piatra de temelie a democraţiei americane.

Lecţiile Războiului al Doilea Mondial, pericolul dictaturii fasciste, iar apoi - bolşevice - pe teritorii imense, au adus SUA în faţa necesităţii adoptării unei poziţii active în toate organismele internaţionale şi regionale. S-a înţeles că este insuficient să ai o ţară liberă şi bogată. Mai e nevoie ca şi alte ţări să împărtăşească aceleaşi principii, ca şi alte popoare să guste din fructul democraţiei şi al prosperităţii, pentru asigurarea stabilităţii şi a echităţii în întreaga lume.

Contracararea hotărâtă din partea americanilor – prin crearea Alianţei Nord-Atlantice – a extinderii comunismului spre Vest, apoi realizarea extrem de eficientă a Planului Marschall au constituit prima victorie din istoria postbelică a libertăţii asupra dictaturii. Fermitatea SUA în apărarea sistemelor democratice din Europa de Vest, sprijinul economiilor de piaţă şi al proceselor integraţioniste au descurajat expansiunea comunistă şi au asigurat o evoluţie firească ţărilor cu tradiţii democratice.

Washingtonul a intervenit ori de câte ori erau puse în pericol principiile promovate cu atâta insistenţă în organismele internaţionale şi, în primul rând, în ONU. Lumea, în anii '70-80, devenea mai dinamică, mai informată, interdependenţa statelor impunea respectarea unor reguli generale ale jocului. Nu a existat nici un for internaţional sau întâlnire bilaterală cu liderii comunişti, la care americanii să nu abordeze problema drepturilor omului. Crearea

Conferinţei pentru Securitate şi Cooperare în Europa, transformată ulterior în OSCE, a impus regimurilor comuniste condiţia de a respecta aceste drepturi. Ofensiva democraţiei se încununează cu implozia URSS, cu prăbuşirea lagărului comunist şi cu edificarea societăţilor pluraliste. Sute de milioane de oameni îşi recapătă drepturile naturale la libera exprimare, la egalitate în faţa legii, la proprietate. Eforturile de aproape cinci decenii s-au soldat cu rezultate ce au depăşit orice aşteptări.

În lucrarea Despre democraţie în America, Alexis de Tocqueville, deşi nu considera că celelalte popoare ar trebui neapărat să urmeze exemplul democraţiei americane, face o analiză profetică, la 1835, estimând că Statele Unite, alături de Rusia, vor fi una din cele două mari supraputeri ale lumii, dând prioritate, până la urmă, Statelor Unite: „Pe pământ sunt acum două mari popoare care, pornite din puncte diferite, par că avansează spre acelaşi scop: ruşii şi anglo-americanii... Punctele lor de plecare sunt diferite, căile diverse; totuşi, fiecare dintre ei pare a fi chemat datorită unui plan secret al Providenţei, să ţină într-o zi, în mâinile sale, destinele unei jumătăţi a lumii".

Americanii au dat dovadă, şi în relaţiile cu Rusia, de consecvenţă şi de flexibilitate. Cea mai vitală expresie a consecvenţei americanilor este atitudinea lor faţă de extinderea NATO spre Est. Pe de o parte, Casa Albă nu putea să nu ţină cont de orgoliul rănit al Kremlinului, pe de alta, americanii nu ar fi admis ca o ţară sau alta să fie privată de dreptul de a-şi alege partenerii şi orientarea politică. Apropierea Rusiei de NATO şi, în special, acceptarea Moscovei în calitate de membru al Consiliului Alianţei Nord-Atlantice pune punct unei ere marcate de duşmănie, tensiune şi discurs agresiv. A fost găsit echilibrul necesar pentru instaurarea unui climat favorabil cooperării şi încrederii reciproce.

În pofida unei rezistenţe interne înverşunate, opuse liniei lui Vladimir Putin, Rusia "a trecut Rubiconul". Această ţară, cu un uriaş potenţial economic şi uman, nu mai poate fi zăvorâtă în „specificul şi particularităţile" sale, asupra cărora insistă atât de mult liderul comunist, Ziuganov. Rusia acceptă deja colaborarea civilizată, regulile jocului şi înţelege că democraţia şi economia de piaţă nu au alternativă. Se produce o trecere istorică de la o lume bipolară la una multipolară. Cu atât mai mult cu cât provocările noului secol sunt extrem de periculoase. Terorismul şi separatismul pun realmente în pericol stabilitatea şi numai cooperarea tuturor naţiunilor civilizate poate stăvili aceste ameninţări. Astfel, Preşedintele rus acordă poporului său o şansă ce apare poate o dată la câteva sute de ani.

Ideea americană despre caracterul universal al libertăţii a învins. Puterea acestor principii se trage din marile adevăruri care au străbătut secole, aducând popoarelor lumii democraţia şi bunăstarea. Dincolo de realizări, de insuccese şi de noi provocări, ofensiva libertăţii continuă.

Timpul, 28 iunie 2002

Un proiect controversat

Ideea de federalizare a Republicii Moldova, care se tot „coace” de câtva timp, s-a „materializat” în sfârşit la întrunirea de la Kiev a părţilor implicate în soluţionarea conflictului transnistrean, cu un proiect elaborat, chipurile, de OSCE.

Din punctul de vedere al corectitudinii politice mi se pare nefiresc şi chiar total deplasat să admiţi sau să propui negocieri, şi încă pe principii de paritate, cu o formaţiune-fantomă şi o clică odioasă şi criminală, cum este regimul lui I. Smirnov, fapt remarcat, de altfel, şi de către comunitatea internaţională. Dar cui îi pasă de corectitudine, când în joc sunt puse atâtea interese. Cum era şi de aşteptat, proiectul în cauză ţine cont în primul rând de interesele Transnistriei. Apoi au fost luate în calcul şi interesele ţărilor garante (o ţară care are interese geopolitice în zona respectivă nu poate în mod normal să îndeplinească funcţia de garant).

Evident, acest proiect de acord este împânzit de capcane. Nu se spune, de exemplu, clar şi explicit, că noile formaţiuni teritorial-statale ce vor fi constituite nu au dreptul sub nici un pretext să iasă din componenţa Republicii Moldova. S-au găsit nişte formule mult prea echivoce, care pot fi, si vor fi!, interpretate în mod diferit sau după placul fiecăruia.

Scenariul, deşi se vrea subtil, e previzibil. Noi vom recunoaşte teritoriul din partea stângă a Nistrului ca subiect al federaţiei cu drepturi depline, ne-o facem cu mâna noastră, adică, după care Transnistria va deveni un „domeniu aflat în afara competenţei Republicii Moldova”.

Este o absurditate această federalizare în care unul din subiecţii federaţiei îl constituie însuşi statul unitar şi indivizibil Republica Moldova, deoarece nu poate fi Republica Moldova în acelaşi timp şi subiect al federaţiei şi stat independent. Nu mai vorbim despre inviolabilitatea frontierelor unui stat suveran. Şi dacă e să presupunem că cei care au întocmit acest document s-au referit la teritoriul din dreapta Nistrului, atunci cum se va numi el – Republica Moldova din partea dreaptă a Nistrului, dacă nu cumva schimbăm şi denumirea ţării, care va purta numele de Republica Federativă Moldo-Transnistreană. În felul acesta se va ajunge însă la divizarea inevitabilă şi nicidecum la integritatea teritorială a ţării noastre, şi nu aş vrea să cred că anume acest scop îl urmăreşte proiectul respectiv.

Din păcate, şi e o constatare durută, acest stat becisnic şi vulnerabil care este Republica Moldova, nu e în stare să-şi rezolve problemele capitale fără ajutorul cuiva. Mai ales când e vorba de conflict artificial urzit pe criterii politice, susţinut atât în interiorul ţării cât şi în exteriorul ei. De fiecare dată ni se pun condiţii vădit

inacceptabile, când de fapt, Chişinăul ar trebui să pună condiţii. Prima cerinţă ar fi reinstaurarea jurisdicţiei autorităţilor centrale în regiunea transnistreană şi deferirea justiţiei a elementelor criminale de la Tiraspol. Ni se propune pe unde mai direct, pe unde mai pe ocolite, să recunoaştem independenţa unui teritoriu care este, cel puţin oficial, parte componentă a Moldovei. Contează pe naivitatea noastră şi că se vor găsi neapărat şi la Chişinău indivizi care vor saluta iniţiativa de desfiinţare a statului, oferind tot soiul de inepţii gen „republica unională Moldova". Ca şi cum nu a existat războiul de pe Nistru din 1992, ca şi cum victimele acelui masacru şi copiii care au rămas orfani vor accepta şi în continuare să fie terorizaţi şi umiliţi de mercenarii şi acoliţii unor clanuri mafiote ce îşi fac mendrele în zona de est a ţării.

În acest context, care ar fi replica oficialilor de la Chişinău. Guvernanţii deocamdată tac. Cei care în campania electorală promiteau soluţionarea imediată a diferendului transnistrean, au luat apă în gură. Oare să nu aibă ei un plan închegat? Şi dacă îl au, de ce nu l-au prezentat la Kiev? De ce nu-l dau publicităţii, să-l cunoască lumea? Doar dacă atitudinea Preşedintelui ţării faţă de regimul secesionist nu s-a schimbat brusc.

De altfel, majoritatea formaţiunilor politice din Republica Moldova au apreciat negativ proiectul propus de OSCE. Guvernanţii ne-au oferit cu o generozitate suspectă timpi de antenă la Televiziunea Naţională şi spaţii ample pe primele pagini ale publicaţiilor de stat. Şi aici mă întreb: să fie oare gratis caşcavalul doar servind a momeală? Adică, li se dă posibilitatea să-şi expună poziţiile partidelor de orientare democratică şi proeuropeană care, declinând acest proiect umilitor, vor fi mai apoi taxate de către cei de la putere drept retrograde, conservatoare şi antioccidentale. Pentru a face lumină în jurul acordului controversat, consider că e necesar să stabilim: a) cine este adevăratul autor al proiectului; b) de ce autorul care, bănuiesc, cunoaşte foarte bine realităţile noastre, nu a propus o variantă ce ar corespunde Constituţiei Republicii Moldova, ci a recomandat o mostră de modificare a Constituţiei RM care constituie un plagiat al Constituţiei Federaţiei Ruse (au fost depistate 23 de articole din Legea respectivă), omiţând intenţionat articolele din aceeaşi Constituţie FR, ce stipulează că nici un subiect al Federaţiei Ruse nu are dreptul să părăsească Federaţia, iar articolul 42 al proiectului prevede că „acordul are o putere juridică supremă", fiind astfel pus mai presus de Constituţia RM; c) care este legătura dintre autorul proiectului şi revista Коммерсант Молдовы, fondată şi finanţată, din câte se ştie, de regimul smirnovist, publicaţie care probabil a avut misiunea de a pregăti opinia publică şi terenul pentru implementarea proiectului dat.

Conflictul transnistrean constituie o cauză naţională pentru toate partidele indiferent de culoarea lor politică. E o cauză comună care poate fi susţinută

doar conjugându-ne forţele şi eforturile. Partidul Liberal a elaborat un proiect de redresare a situaţiei, care acordă Transnistriei o largă autonomie. Noi pledăm pentru soluţionarea conflictului transnistrean, dar nu cu orice preţ. Suntem gata să mergem la unele compromisuri, numai dacă ele sunt rezonabile. Sunt sigur că şi alte partide dispun de proiecte similare.

Prin urmare, aş propune instituirea unui Consiliu de experţi-reprezentanţi ai diferitor formaţiuni politice, care şi-ar asuma coordonarea şi pregătirea unui proiect comun de reglementare a statutului regiunii transnistrene. Proiectul va fi ulterior făcut public, pus în discuţie, astfel încât varianta finală nu va aparţine unui partid aparte, ci va reflecta poziţia unui spectru cât mai larg al societăţii. Să-şi spună cât mai hotărât cuvântul în această privinţă şi societatea civilă. Acordul definitivat va fi adus la cunoştinţă, prin diferite canale, nu căpeteniilor de la Tiraspol, ci populaţiei din Transnistria, care nu va fi dezavantajată cu nimic de prevederile proiectului dat.

În opinia mea, pentru soluţionarea conflictului transnistrean, la prima etapă se impun următoarele măsuri concrete: 1) respectarea deciziilor Summitului de Istanbul care prevăd retragerea trupelor ruseşti şi lichidarea armamentului de pe teritoriul Transnistriei; 2) anularea tuturor acordurilor şi înţelegerilor anterioare dintre Chişinău şi Tiraspol; 3) introducerea temporară în zona transnistreană a unui contingent internaţional sub egida OSCE de menţinere a păcii; 4) desfăşurarea viitoarelor alegeri locale în baza Legislaţiei Republicii Moldova pe întreg teritoriul ţării, alegeri care vor fi supravegheate de organismele internaţionale; 5) organizarea unui referendum naţional în privinţa federalizării Republicii moldova la care va participa populaţia de pe ambele maluri ale Nistrului.

Proiectul prezentat de OSCE subminează însă statalitatea Republicii Moldova şi va conduce la reactivarea unui conflict care încă mai mocneşte. Totodată, va fi creat un precedent periculos care va încuraja tendinţele extremiste şi separatiste din Europa.

Luceafărul, 26 iulie 2002

Traiectoria evoluției

În lumea politică de la Chişinău, circulă tot mai des părerea că scopul în sine al politicii moldoveneşti ar fi integrarea europeană.

Politicienii mai mari şi mai mici, aleargă prin capitalele europene, participă la diferite foruri în calitate de observatori şi vin acasă convinşi că ne-au integrat în Europa. Da, integrarea europeană este o problemă complexă pentru toate ţările care au trecut şi mai trec prin faza post-comunistă. E o chestiune ce vine din secolul trecut, pusă tranşant şi de filosoful basarabean Pavel Ştefan Leonard şi formulată mai târziu de către unul dintre făuritorii Unirii Dimitre Bogus, care a absolvit cu menţiune Universitatea din Varşovia, cu teza de licenţă Statele Unite ale Europei, susţinută cu brio în 1914. Noi însă suntem dispuşi să jalonăm procesul de integrare europeană a Republicii Moldova pornind de la alte date, de la alte repere istorice şi politice. Să ne amintim că, la 1359, când s-a întemeiat statul moldovenesc, în acelaşi timp în Franţa şi în Germania se deschideau primele Universităţi. La noi primele şcoli superioare au apărut abia pe la începutul sec. XIX. Această diferenţă de timp şi acest interval calitativ explică într-un fel ritmurile încetinite ale integrării.

În loc să facem unele modificări de fond, de substanţă, noi ne-am lăsat seduşi de aparenţe, preocupaţi fiind mai mult de retuşuri şi de feţuirea faţadei, n-am reuşit să aruncăm balastul ce ne împiedică mişcarea pe drumul lung către civilizaţie. Europa însă nu înseamnă doar Peco-uri obţinute şi supermarkete, a fi european înseamnă a avea conştiinţa de european, adică de a aparţine nu numai geografic, ci şi istoric, şi spiritual, şi cultural, acestei mari culturi şi civilizaţii.

Să ne punem acum întrebarea firească — omul nostru simplu, electoratul de rând, cum ne place să-l numim, după cincizeci şi cinci de ani de oprimare comunistă, de îndobitocire cu ideologie pro-marxistă, pro-leninistă, are el conştiinţa de european? El, care lucrează azi în Portugalia, Italia, Franţa în calitate de sclav şi care nu recunoaşte în sinea lui că este român basarabean, se consideră el parte integrantă a culturii europene? Mă îndoiesc. Conştiinţa se trezeşte în om doar atunci când el simte apartenenţa sa la o comunitate de oameni, când se vede responsabil de moştenirea spirituală şi este gata să se jertfească pentru promovarea idealurilor acestei comunităţi.

Nu se poate spune că Europa în ascensiunea sa n-a comis greşeli, noi însă venim pe urmele înaintaşilor, analizând atent traiectoria evoluţiei, vom face o delimitare clară între bine şi rău, între ceea ce merită să luăm din experienţa europeană şi ceea ce trebuie ignorat, în felul acesta vom scurta timpul integrării.

Concluzia care se impune: integrarea europeană nu începe la Strasbourg — acolo ea se termină, pe când începutul ei este în fiecare om din Basarabia, care trebuie trezit, convins, educat şi integrat culturii europene.

Integrarea europeană ne oferă în primul rând o lecţie de democraţie autentică. La toate nivelurile — individ, comunitate, regiune, ţară. O democraţie reală care s-a format ca un echilibru firesc dintre societatea civilă şi avangarda politică.

Integrarea europeană presupune şi o cultură europeană. Este ridicol să vorbeşti despre integrarea europeană ştiind că mama ta lucrează cu sapa hectarul, obţinut în urma împărţirii bolşevice a lotului de pământ, numită atât de cinic — privatizare.

Întotdeauna am privit sceptic la oamenii care, coborând din avionul Paris-Chişinău, declarau în faţa presei că ne-am integrat în Europa. Să nu-i credeţi. Integrarea noastră este o muncă sisifică a mai multor generaţii. Să începem deci să punem fundamentul ei real acum, când pare-se, s-a conturat deja dimensiunea adevărată a integrării.

Cuvântul, 11 octombrie 2002

Un exerciţiu democratic

Atunci când după înfrângerea în alegerile parlamentare anticipate din 25 februarie 2001, am lansat ideea unificării partidelor de centru-dreapta, m-am ciocnit de scepticismul celor ce au fost învinşi şi care nu păreau să-şi vadă decât de tămăduirea propriilor răni. Fiind convins că doar o formaţiune politică mare, cu pondere şi reprezentativă în societate, va fi capabilă să-şi impună voinţa şi să promoveze idei clare în privinţa transformărilor ce urmau să aibă loc, am insistat pe proiectul de unificare, fapt pentru care cei ce susţineau acest imperativ au fost etichetaţi drept „fuzionişti", dându-ni-se de înţeles că nu prea avem sorţi de izbândă. Consecvenţa noastră însă a fost răsplătită. Nu aş vrea să par lipsit de modestie, dar cred că am contribuit efectiv la constituirea Partidului Liberal.

Şi iată-ne ajunşi la etapa alegerii Preşedintelui Partidului Liberal. Este pentru prima dată când o formaţiune politică din Republica Moldova îşi alege preşedintele în scrutin general de partid. Evident, suntem cu toţii preocupaţi de desfăşurarea corectă, fără excese şi deficienţe „tehnice" a acestor alegeri. Sunt puse în joc capacitatea organizatorică şi potenţialul economic al partidului nostru. Acest mod revolut de a consolida bazele şi de a încheia construcţia verticalei de partid, e un examen pe care trebuie să-l susţinem, pentru a confirma încă o dată statutul de formaţiune cu adevărat liberală şi democratică.

În ce mă priveşte, emoţiile au crescut în intensitate din moment ce am fost înaintat drept candidat pentru funcţia de Preşedinte al PL, ce-i drept, e vorba de emoţii pozitive, deoarece după primul tur electoral am acumulat cele mai multe înaintări, depăşind astfel contracandidaţii mei.

Nu aş fi putut să aştept, cum au procedat alţii, timpuri mai bune, am preferat să risc şi să acţionez, să mă bat, dacă vreţi, pentru nişte valori. Nu sunt cuvinte mari, căci eu într-adevăr cred că, doar asumându-ţi riscurile şi dând dovadă de curaj şi tărie de caracter poţi face politică. Altfel, rămâi să priveşti de pe margine sau, în cel mai bun caz, să comentezi ceea ce nu ai fost în stare ori nu ai avut curajul să faci.

Aşadar, implicarea în confruntarea electorală e un angajament şi o responsabilitate pe care mi le-am asumat conştient. A fost analizată situaţia din structurile teritoriale, s-a efectuat sondajul de rigoare, s-a luat în calcul suportul constant şi gradul de receptivitate al membrilor de rând ai partidului, s-a ţinut cont de valoarea şi autoritatea morală a membrilor grupului de iniţiativă şi nu în ultimul rând de competenţa şi combativitatea echipei ce mă susţine, - toate la un loc alcătuind un veritabil capital electoral, care nicidecum nu poate fi neglijat.

Libertatea opţională a fiecărui membru de partid este respectată numai dacă ei urmează să aleagă în cunoştinţă de cauză. Sarcina unui lider de partid e să formuleze limpede oferta electorală, care ar corespunde în bună parte aspiraţiilor alegătorilor, clarificându-şi, totodată, atitudinea faţă de realităţile existente, atitudine care nu întotdeauna e suficient de bine definită.

În pofida unei tendinţe comune de schimbare şi a unei unităţi declarate de obiective, fiecare candidat la funcţia de Preşedinte al PL crede că programul lui este mult mai atractiv decât al adversarilor săi. Rămâne doar să o demonstreze şi celor cărora le solicită voturile, utilizând în acest scop metoda convingerii. Alte metode se vor dovedi contraproductive în plan politic.

Pluralismul politic nu e un dialog al surzilor, ci o competiţie a ideilor şi conceptelor, un exerciţiu democratic indispensabil activităţii politice.

Oamenii care vin înspre noi – intelectualii, antreprenorii, fermierii, tineretul studios – dispun de un minim de cultură politică şi nu pot fi păcăliţi de impostori care invocă în chip demagogic o experienţă bogată, şi care mai pretind pe deasupra calităţi de vizionar, ostenindu-se să „repartizeze”, în locul electoratului, domeniile „adecvate” de activitate pentru candidaţii la piedestalul politic.

Stările conflictuale ce ar putea să apară pe parcursul acestei campanii electorale, nu vor fi de natură să submineze partidul din interior. Oricare ar fi rezultatele acestui scrutin, Partidul Liberal va avea doar de câştigat. Sunt sigur că cei care împărtăşesc aceeaşi credinţă politică, vor reuşi în cele din urmă să-şi dea mâna, să-şi strângă rândurile şi să meargă victorios mai departe împreună.

Cuvântul liber, 25 octombrie 2002

Patriotism sau colaboraționism

În vara lui 2000 stăteam într-o cafenea de pe malurile Senei împreună cu doamna Suzana Paleologu-Stere, nora marelui om politic Constantin Stere. Am discutat despre multe lucruri interesante, unele din ele – dureroase. După acea discuţie m-a urmărit umbra unui gând despre destinul lui Constantin Stere care, în timpul ofensivei armatelor germane, la indicaţia lui I. C. Brătianu, Preşedintele Partidului Naţional Liberal, a rămas la Bucureşti. În 1917-1918 a editat ziarul Lumina, iar după retragerea nemţilor a fost învinuit de trădare şi colaboraţionism. Ani de zile presa a vehiculat cazul „trădătorului Stere". Această temă este deja consumată pentru istoria noastră, în timp ce istoria contemporană ne pune în faţă mereu aceeaşi dilemă: odată cu schimbarea regimului, ce facem noi, oamenii politici, activăm în continuare, adâncindu-ne într-o opoziţie dură, sau demisionăm? Dincolo de această dilemă, ce fac profitorii politici care, indiferent de regim, vor cu orice preţ să stea mai aproape de putere. Cum îi depistăm, care este acea hârtie de turnesol, ce ne-ar permite să spunem, cutare este patriot, cutare este colaboraţionist, iar cutare este profitor.

Evident, nu există o asemenea hârtie magică şi totuşi suntem datori să facem separările de rigoare. Nu putem proceda aşa cum s-a făcut după război, să zicem cu colaboraţioniştii din Franţa, trebuie însă să ştim cine sunt adevăraţii patrioţi şi cine sunt profitorii?

În `90 toţi erau frontişti, toţi erau mari ştabi patrioţi; în martie 2001 – patrioţi n-au rămas nici o treime. Se caută diferite căi pentru a intra în graţiile regimului comunist.

Şi aici apare marea întrebare: bucata asta de ţară, dintre Prut şi Nistru, a cui este? A partidului care se află la conducere, sau a oamenilor care îl populează, adică a noastră, a tuturor? Şi îmi vine iarăşi în gând o întâmplare din istorie. În timpul luptei de eliberare a grecilor s-a dat o bătălie în care turcii au fost înconjuraţi în panteonul grecesc. Neavând cu ce se apăra, ei scoteau plumbul din ziduri ca să-şi facă rost de muniţii. Văzând aceasta, grecii le-au transmis o parte din propriul armament, doar ca să nu le distrugă panteonul. Mă gândesc că trebuie să-ţi iubeşti foarte mult patria ca să procedezi astfel.

De la un asemenea jalon moral vom trage linia şi vom spune că mai sus de orice culoare politică, mai sus de orice ambiţie politică, trebuie să stea dragostea de ţară.

Regimurile vin şi se duc, iar criza politică din R. Moldova este în mare parte provocată de lipsa pilonilor morali. Noi am aruncat cu glod şi în farisei şi în sfinţi. Şi acum nu mai ştim a cui icoane şi unde se află. Salvarea noastră ar fi deci redobândirea identităţii naţionale, o dimensiune care ne va conduce, mai devreme sau mai târziu, către valorile civilizaţiei europene.

Despre cenzură

Apariţia cuvântului cenzură se pierde în negura vremilor şi vine din latina veche, simbolizând controlul, verificarea, supravegherea. În trecerea lui prin timp, sensul primar al cuvântului a rămas aproape neschimbat. La începuturile statului moldovenesc, când cărturarii erau foarte puţini, rolul de cenzor îl avea însuşi domnitorul. Pe timpurile dominaţiei ţariste, în Basarabia exista un comitet de cenzură, care verifica toate publicaţiile autohtone, interzicându-le pe acelea ce veneau în contradicţie cu politica promovată de ţarism. Această perioadă a cunoscut câteva etape, când textele apăreau în publicaţiile periodice într-o formă trunchiată, iar locurile pe unde trecuse foarfeca cenzurii erau lăsate goale. În felul acesta ziarele, relatau de fapt gradul de cenzurare a materialelor. În anii interbelici, în cadrul României Mari, cenzura avea un rol simbolic, fiind interzise doar opiniile care aţâţau dezbinarea statului sau făceau propagandă pro comunistă. În perioada regimului sovietic orice articol publicat trebuia verificat în mod obligatoriu şi în mare parte erau excluse nu numai unele teze şi idei ce nu conveneau diriguitorilor, ci volume întregi, autori consacraţi şi reviste de prestigiu, dovedindu-se neputincioşi în faţa unui cenzor obişnuit, care aparţinea Ministerului Securităţii de Stat. Nimicirea unui intelectual pe cale morală se făcea prin cenzură. Generaţiile trecute prin sita cenzurii au o formaţie morală handicapată.

De la '90 încoace cenzura în Republica Moldova a fost abolită, temuţii cenzori luând chipuri de mieluşei cuminţi şi nici de cum de lupi fioroşi de odinioară. Libertatea presei n-a dus, cum se temeau unii, la extremism şi fiecare publicaţie care se respectă a ştiut să menţină un echilibru, ba mai mult chiar, la noi nu a reuşit experimentul cu presa galbenă. Deci practic, introducerea cenzurii nu avea nici un rost. Odată însă cu instalarea comuniştilor la putere, în februarie 2001, s-a produs o mişcare semnificativă în această direcţie. Deşi nu au fost organizate comitete de cenzură, rolul de cenzori a revenit conducătorilor instituţiilor de stat. Sunt întocmite liste de personalităţi care nu au acces la televiziune. Este interzisă utilizarea unui şir de cuvinte ce nu şi-au găsit locul în „nomenclatorul" comunist: limba română, fraţi români, Basarabia etc.

În scurtă vreme unii şefi au izbutit să trezească în subalterni frica de cenzura de cândva şi în ei s-a deşteptat un autocenzor. Actuala conducere a reuşit printr-un efort minim să obţină controlul asupra mijloacelor de informare în masă, în deosebi a celor de stat. Randamentul acestei acţiuni este foarte mare şi dacă se continuă în aceeaşi cheie, şefii actuali vor substitui cenzorii de altădată. Însă o societate formată în spiritul cenzurii, e o societate care nu poate gândi

şi acţiona liber. Iar lipsa libertăţii conduce la anemie socială. În situaţia delicată în care ne aflăm, suntem pur şi simplu obligaţi să fim activi, să generăm idei noi, să le promovăm, căci numai aşa mai putem redresa starea deplorabilă de lucruri în care ne-am pomenit.

De exemplu, despre renaţionalizarea unor întreprinderi nu se scrie, nu se vorbeşte, sau când tangenţial este pusă în discuţie această temă, sunt utilizaţi termenii reprivatizare, reliberalizare ş.a. În esenţă, are loc un proces de etatizare şi acest proces contravine idealului social al Republicii Moldova. Iar prin tăcerea noastră, tăcere impusă de cenzură, noi susţinem tacit aceste procese. Neimplicându-ne, devenim copărtaşi la o crimă socială. De aceea, cenzura, indiferent de forma ei, nu are dreptul la viaţă. Idealul liberal presupune libertatea deplină.

Politică pentru Moldova

Rădăcinile corupției trebuie căutate în interiorul puterii

Până vom ajunge să adoptăm un nou Plan de acţiuni pentru implementarea Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a corupţiei, aş vrea să mă opresc pe scurt la obiectivele Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a corupţiei.

Unul din obiective este respectarea principiului de separare a puterilor în stat. A fost oare atins acest obiectiv? Nu! Din contra, unica putere în stat, căruia i se supun toate ramurile puterii, este conducerea Partidului Comuniştilor, care procedează după cum îi convine în diferite situaţii.

Un alt principiu al Strategiei este asigurarea transparenţei activităţii instituţiilor publice. Ce să mai vorbim de transparenţa altor structuri de stat, dacă majoritatea parlamentară comunistă intenţionează să sisteze transmisiunea în direct a şedinţelor plenare ale Parlamentului. Astfel, comuniştii vor ca nimeni să nu afle despre abuzurile la care se dedau.

Un al treilea obiectiv este asigurarea accesului la informaţie. Nu o dată experţii internaţionali ne-au atenţionat că avem una dintre cele mai bune Legi din Europa cu privire la accesul la informaţie, dar ea nu se implementează.

Alte obiective ale Strategiei sunt: identificarea domeniilor afectate de corupţie şi a condiţiilor care favorizează corupţia; consolidarea sistemului de măsuri pentru detectarea şi contracararea fenomenului; perfecţionarea cadrului legal în conformitate cu cerinţele legislaţiei internaţionale, promovarea standardelor etice etc.

Astăzi suntem nevoiţi să constatăm că nici unul din obiectivele stabilite iniţial nu a fost atins. În 2004, votând Strategia, comuniştii au recunoscut că una din cauzele principale ale corupţiei este lipsa de voinţă politică şi de responsabilitate politică. Adică, dacă până în prezent nu s-au înregistrat progrese în combaterea corupţiei, asta înseamnă că guvernarea nu are suficientă voinţă politică pentru aceasta.

Puterea doar a schiţat în 2004 cauzele care duc la apariţia corupţiei, dar nu a făcut nimic pentru înlăturarea lor. Este vorba despre existenţa unor factori interni şi externi, care impun interesele de grup la luarea unor decizii; nesoluţionarea problemei raioanelor de est; erorile comise în procesul de realizare a reformelor economice şi sociale; concurenţa politică neloială; traficul de influenţă asupra mass-media şi organelor de drept. Acestea sunt tocmai încălcările comise de comunişti pe parcursul aflării lor la guvernare!

Şi în plan economic responsabilitatea pentru situaţia dezastruoasă la capitolul corupţie revine guvernării. Căci, puterea nu a făcut nimic în ultimii doi ani pentru eliminarea cauzelor de ordin economic. Mă refer aici la tergiversarea birocratică

în procesul de întocmire a documentelor; incapacitatea statului de a asigura securitatea producătorului; protecţionismul; reglementările şi controalele de stat excesive; descurajarea potenţialilor investitori şi a iniţiativei de întreprinzător etc.

Chiar şi la o analiză sumară a precedentului Plan de acţiuni, se vede că, indiferent de declaraţiile guvernării, el practic nu a fost îndeplinit.

Astfel, până în prezent nu avem încă:

- o nouă redacţie a Legii cu privire la prevenirea şi combaterea corupţiei prin prisma standardelor internaţionale în domeniu;

- nu avem un proiect de Lege privind verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice;

- nu a fost revizuită legislaţia cu privire la funcţionarii publici în vederea armonizării ei cu practicile internaţionale;

- nu există un proiect de Lege cu privire la răspunderea ministerială(când a fost înaintat un astfel de proiect de lege, comuniştii l-au respins);

- nu se realizează sondaje sociologice privind perceperea corupţiei şi atitudinea faţă de ea a populaţiei (acest lucru îl face doar societatea civilă).

Din păcate, noul Plan de acţiuni este doar o reconfirmare a celui vechi şi azi avem tot temeiul să afirmăm că, după cum nu s-a realizat Planul vechi, nu se va realiza nici cel nou. Noul Plan prevede ceea ce prevedea şi vechiul Plan. Adică, se transcriu dintr-un document în altul nişte preconizate acţiuni pentru a demonstra lumii întregi că luptăm împotriva corupţiei, dar în realitate nu se face nimic.

Multe prevederi ale noului Plan sunt declarative, ele fiind introduse doar pentru a umplea cu ceva documentul. Drept exemplu, voi aduce stipularea din Plan, care se referă la implementarea măsurilor de prevenire a corupţiei în procedurile de recrutare, selectare, angajare şi promovare a persoanelor în funcţii publice. Despre ce fel de măsuri este vorba concret, cine le va întreprinde – nu se spune nimic.

În acelaşi context poate fi invocată şi altă prevedere: evaluarea riscului de corupţie în organele centrale de specialitate ale administraţiei publice locale şi centrale. Ştiţi cine va evalua acest risc? Aceleaşi organe ale administraţiei publice locale şi centrale. Ele se vor verifica singure pe sine în ce măsură sunt supuse corupţiei. E ca şi cum ai pune lupul să păzească oile!

Nu întâmplător Planul, care conţine 12 pagini, este însoţit de obiecţii ale deputaţilor cuprinse în 4 pagini şi obiecţii ale Transparency International, cuprinse pe 11 pagini. Adică, obiecţii sunt mai multe decât prevederi!

Desigur, mă bucură faptul că multe dintre aceste obiecţii au fost acceptate şi, în rezultat, se va îmbunătăţi calitatea documentului, dar îmi pun întrebarea: pe cât de profesionişti sunt factorii de decizie care l-au elaborat? Dacă avem

aşa specialişti şi aşa o atitudine, de ce oare ne mai mirăm că practic nu există progrese în combaterea corupţiei?

Fără îndoială, pentru a îmbunătăţi situaţia în domeniul luptei împotriva corupţiei, e necesară o schimbare de optică a puterii. Guvernarea nu trebuie să perceapă lupta cu corupţia, după cum ne atenţiona la începutul anului curent Javier Solana, drept un mijloc de răfuială cu oponenţii politici. Corupţia e un flagel, rădăcinile căruia trebuie căutate în interiorul puterii. Iar pentru aceasta este nevoie, a câta oară, de voinţă politică şi de responsabilitate politică. Până nu se va întâmpla acest lucru, situaţia nu se va schimba radical, chiar dacă noi vom adopta în fiecare zi câte un Plan sau câte o Strategie de combatere a corupţiei.

decembrie 2006

Să nu loviți în demnitatea noastră națională

Astăzi se împlinesc 15 ani de la declanşarea tragicului conflict de pe Nistru. De la distanţa acestor 15 ani, atunci când vorbim despre consecinţele şi despre stadiul actual al acestui conflict, se impun două concluzii: 1) nici o guvernare, inclusiv actuala, nu a avut suficientă voinţă politică pentru soluţionarea diferendului transnistrean; 2) toate partidele, care s-au perindat la conducerea ţării în acest răstimp, nu au fost în stare să garanteze un trai decent celor ce au luptat pentru independenţa şi integritatea Republicii Moldova.

În cei şase ani de când se află la putere, guvernarea comunistă nu a ştiut să soluţioneze problema transnistreană. Tactica umblatului când cu ruşii, când cu Occidentul, a condus la faptul că astăzi nimeni nu mai crede în declaraţiile ştabilor de la Chişinău. Iar în lipsa unei politici consecvente a comuniştilor, nu ni se oferă prea multe şanse de soluţionare a problemei în timpul apropiat. Comuniştii nu au fost capabili să promoveze o politică externă clară şi coerentă în privinţa actorilor implicaţi în acest conflict.

Am să vă amintesc că fracţiunea majoritară a comuniştilor a refuzat să dea curs iniţiativei AMN de a condamna alegerile neconstituţionale ale aşa-numitului preşedinte al Transnistriei. Cum putem aştepta condamnarea acestor alegeri de către comunitatea internaţională, dacă noi singuri nu le condamnăm?

Tot fracţiunea majoritară s-a opus iniţiativei venite din partea opoziţiei de a condamna refuzul Rusiei de a-şi retrage trupele şi armamentul din Transnistria, în conformitate cu deciziile summit-ului OSCE de la Istanbul!

Nu ne puteţi spune, domnilor comunişti, din care raţiuni strategice s-a procedat astfel?

Atunci vă spun eu: după summit-ul CSI de la Minsk, comuniştii au început să cocheteze din nou cu Kremlinul, iar iniţiativele de care am pomenit mai sus au fost respinse pentru că guvernarea nu mai dorea să-i supere pe ruşi.

Ştim cu toţii că în septembrie 2006, Rusia a elaborat un nou plan de reglementare transnistreană, care nu este altceva decât o variantă redactată a Memorandumului Kozak. Dar oficialii de la Chişinău încă nu şi-au expus opinia pe marginea acestui proiect.

Oare nu cumva acesta o să fie preţul pentru gazele relativ ieftine? Oare nu cumva acesta o să fie preţul pentru revenirea vinurilor şi cărnii pe piaţa rusească? Oare nu cumva acesta o să fie preţul pentru vieţile şi destinele calicite ale participanţilor la conflictul armat de pe Nistru?

Am să mă opresc în continuare la situaţia celor care au apărat cu arma în mâini suveranitatea Republicii Moldova şi pentru care ziua de astăzi are o semnificaţie

deosebită. Mulţi dintre ei au fost nevoiţi să părăsească locurile de trai, casele şi averile agonisite şi să se refugieze împreună cu familiile la Chişinău. Statul le tot promite locuinţe de mai bine de zece ani, dar oamenii aşa şi trăiesc în condiţii insuportabile – câte cinci persoane pe 12 metri pătraţi.

Autorităţile municipale le promit celor care au avut de suferit direct de pe urma războiului din Transnistria, două blocuri de locuit în capitală – pe strada Ginta Latină şi pe strada Milescu-Spătaru. Oficialii comunişti susţin că până la finele anului curent ele vor fi date în exploatare. Acest lucru este practic imposibil, deoarece construcţia blocului de pe strada Milescu-Spătaru încă nici nu a început. Iar pentru ca să vă daţi seama care sunt ritmurile acestor construcţii, vă voi spune că, din 8 mln. de lei cât erau prevăzute în 2006 pentru construcţia blocurilor respective, au fost alocate doar 1,9 mln. lei. Mai mult nu s-a găsit.

Pentru Memorial şi pentru alte construcţii s-au găsit zeci de milioane de lei, iar pentru refugiaţii transnistreni nu se pot găsi. Pentru deţinătorii ordinelor şi medaliilor sovietice, comuniştii au găsit sume enorme de bani, în timp ce pentru cetăţenii care au fost decoraţi cu ordinul „Ştefan cel Mare", comuniştii nu aveau bani. Astfel, numai la insistenţele repetate ale fracţiunii AMN, s-a decis să li se acorde suplimente băneşti lunare cavalerilor ordinului „Ştefan cel Mare şi Sfânt".

Iată care este atitudinea fracţiunii comuniste faţă de participanţii la conflictul de pe Nistru.

Această atitudine a fost confirmată pe 23 februarie curent de deputatul comunist Mocanu. Această ieşire cinică şi sfidătoare la microfonul forului legiuitor a fost o batjocură la adresa celor peste 30 de mii de participanţi la conflictul armat de pe Nistru.

Reprezentantul fracţiunii majoritare a vrut să ne aducă aminte de „gloriosul" trecut comunist. Acesta a fost scopul pentru care a ieşit la microfon, căci aşa şi nu am înţeles cine sunt acei „защитники отечества". Cu siguranţă, nu se referea la militarii din armata naţională!

Reprezentantul fracţiunii comuniste nu a vorbit în limba statului Republica Moldova, ci a vorbit o limbă străină nouă. Uniforma şi distincţiile deputatului comunist nu fac parte din dotarea armatei naţionale. Echipamentul său nu se deosebea de cel al armatei a 14 ruse şi de cel ce îl poartă azi militarii separatişti transnistreni.

Să nu uităm că astăzi noi avem pe teritoriul Republicii Moldova unităţi ale armatei ruse, care sunt calificate drept trupe de ocupaţie şi care îşi sărbătoresc la 23 februarie "день защитника отечества".

Şi atunci mă întreb: al cui apărător este tovarăşul deputat comunist? Imnul

cărei ţări şi în ce limbă îl va intona acest brav ostaş? Şi ce fel de ”защитник отечества” este el , dacă nu se numără printre cei care în 1992 au apărat integritatea Republicii Moldova?

Cu alte cuvinte, comuniştii au încercat încă o dată să lovească în demnitatea noastră naţională. Lovind însă în demnitatea noastră naţională, voi loviţi în memoria celor care au căzut în luptele de pe Nistru. Lovind în demnitatea noastră naţională, voi loviţi în demnitatea celor care şi-au pus viaţa în pericol, luptând pentru independenţa şi suveranitatea Republicii Moldova. Lovind în demnitatea noastră naţională, voi loviţi în istoria noastră recentă, pe care ideologia bolşevică nu va fi în stare să o falsifice, deoarece ecoul evenimentelor este încă viu în conştiinţa noastră.

Tocmai de aceea noi, deputaţii AMN, participanţi la războiul de pe Nistru, am înaintat un proiect de Hotărâre, cu titlu de iniţiativă legislativă, în care propunem ca ziua de 2 martie să fie numită ”Ziua apărătorului Patriei”. Această iniţiativă se va încadra perfect în campania de promovare a patriotismului în rândul tinerei generaţii.

Republica Moldova trebuie să se debaraseze de trecutul ei comunist. Şi cu cât mai repede vom reuşi acest lucru, cu atât mai mult va avea de câştigat Republica Moldova şi cetăţenii ei. Noi astăzi avem alte aspiraţii. Noi astăzi împărtăşim alte valori. Căci viitorul Republicii Moldova este în familia statelor Europei unite. Dar să nu încercaţi, tovarăşi guvernanţi, să ne călcaţi în picioare demnitatea noastră naţională. Ar putea să vă coste scump. Şi n-o să vă ajute nici trecutul vostru „glorios”, de care nu vreţi să vă despărţiţi şi pe care nicidecum nu-l puteţi uita.

2 martie 2007

O lege cu prea multe restricții

Problema perfecţionării legislaţiei privind partidele a fost tot timpul una de actualitate, fie că acei care iniţiau modificarea legislaţiei aveau scopul de a o îmbunătăţi cu adevărat, fie că se conduceau de interese înguste de partid. Nimeni nu pune la îndoială faptul că legislaţia actuală în acest domeniu este departe de a fi perfectă. De aici vine şi întrebarea: se va îmbunătăţi oare situaţia după intrarea în vigoare a noii Legi a partidelor?

Deşi legea reglementează situaţii absolut noi pentru politica moldovenească, am în vedere – finanţarea partidelor şi a campaniilor electorale, în linii mari ea rămâne totuşi una restrictivă. Acest lucru îl confirmă atât experţii străini, cât şi de cei din Republica Moldova, în opiniile formulate pe marginea proiectului de lege. Opinii, care în mare parte au fost neglijate.

Cea mai gravă lacună o noii Legi a partidelor este faptul că ea atentează la principiul liberei asocieri a cetăţenilor, principiu prevăzut şi de Constituţie, şi de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului. Este vorba despre numărul minim de membri – 5 000, impus partidelor pentru înregistrarea lor, şi de obligaţiunea ca un partid să aibă câte cel puţin 150 de reprezentanţi în fiecare din minimum 2/3 din unităţile administrativ-teritoriale de nivelul II.

Această prevedere îngrădeşte dreptul cetăţeanului la libera asociere. În acest context, Convenţia Europeană a Drepturilor Omului stipulează, că dreptul la libera asociere poate fi limitat doar atunci când este vorba despre: securitatea naţională, siguranţă publică, apărarea ordinii şi prevenirea infracţiunilor, protejarea sănătăţii şi moralei, protecţia drepturilor şi libertăţilor altor cetăţeni. Deci, limitarea prevăzută de noua Lege a partidelor nu se încadrează în nici una dintre situaţiile menţionate mai sus.

De asemenea, partidele sunt obligate să prezinte o listă detaliată cu privire la membrii de partid. În această listă urmează a fi indicate nu numai datele personale sau domiciliul membrului de partid, ci şi locul de lucru şi funcţia deţinută. Oare nu cumva autorităţile, în cazul nostru, autorităţile comuniste, vor folosi aceste date ca o pârghie suplimentară pentru a-şi asigura controlul asupra partidelor politice?

Din păcate, în noua lege au fost păstrate unele restricţii din vechea lege. Astfel, se interzice activitatea în Moldova a partidelor care propagă idei ce contravin Constituţiei. Această prevedere este foarte largă şi lasă mari spaţii de interpretare şi abuzuri din partea puterii. De exemplu, în componenţa actualului Parlament avem partide care militează pentru aderarea la NATO sau partide care susţin ideea federalizării Republicii Moldova. Adică, e vorba de partide care propagă idei ce contravin principiului de neutralitate şi principiului statului unitar, prevăzute în Constituţie. Asta însă nu înseamnă că partidele în cauză urmează a fi scoase în

afara legii. Atâta timp cât ele folosesc procedee democratice, paşnice de propagare a ideilor lor, nici vorbă nu poate fi de o eventuală interzicere a activităţii formaţiunilor respective.

Şi dacă vorbim de interzicerea activităţii, nu putem trece cu vederea că noua lege, ca şi cea veche, acordă Ministerului Justiţiei dreptul să suspende activitatea partidelor. Este o abordare total greşită, căci Ministerul Justiţiei e o subdiviziune a Executivului, care de regulă e controlat de partidul aflat la guvernare. Considerăm că toate deciziile ce ţin de suspendarea sau interzicerea activităţii unui partid trebuie să le ia instanţa de judecată şi nimeni altcineva.

În genere, un partid ar putea fi dizolvat doar pentru propagarea violenţei sau pentru punerea sub semnul întrebării a valorilor democratice. Noua Lege a partidelor oferă însă o mulţime de posibilităţi în acest sens – chiar şi pentru inactivitatea partidului, ceea ce contravine practicii europene.

O altă interdicţie nejustificată este interzicerea finanţării partidelor de peste hotare. Să nu uităm că, în actuala redacţie (care este destul de confuză la acest capitol), ea se referă inclusiv şi la cetăţenii noştri care muncesc peste hotare şi care nu au dreptul de a participa la viaţa politică activă a republicii, dar ar dori eventual să susţină financiar activitatea unei formaţiuni de care-şi leagă speranţele de viitor.

Cu siguranţă, fără aceste interdicţii, legea ar fi fost mult mai atractivă nu numai pentru politicieni, ci şi pentru cetăţeanul de rând care, în cazul unei legi bune, ar fi fost tentat să se implice mai activ în viaţa societăţii.

Însă noua Lege a partidelor nu întruneşte calităţile unui mecanism de apropiere a cetăţeanului de politic. Dimpotrivă, având atâtea lacune, ea nu face altceva decât să limiteze participarea cetăţeanului la viaţa cetăţii.

Tocmai de aceea, sunt convins că pe viitor va trebui să revenim asupra legii respective şi să o modificăm substanţial. Nu exclud nici varianta contestării unor prevederi aparte ale noii Legi la Curtea Constituţională, dacă aceasta o va cere situaţia. Numai aşa vom reuşi să avem în sfârşit un cadru legislativ privind funcţionarea partidelor în conformitate cu rigorile democraţiei şi ale standardelor europene.

iulie 2007

Unitatea noastră ca neam

La 27 martie 1918, parlamentul democrat al Basarabiei, denumit în mod fericit Sfatul Ţării, a votat Actul Unirii Basarabiei cu România, reconfirmând astfel dorinţa poporului român de a trăi într-un singur stat. Actul Unirii, susţinut de 86 de deputaţi din cei 135, a demonstrat nu doar responsabilitatea şi curajul membrilor Sfatului Ţării, ci şi baza solidă a românităţii basarabenilor. Vom menţiona, de asemenea, şi modul democratic prin care a fost exercitat votul: 3 parlamentari au votat împotrivă, iar 46 s-au abţinut de la vot.

În acele condiţii, cei care au votat actul Unirii au dat dovadă nu numai de o viziune politică clară, ci şi de spirit de sacrificiu. Ei aveau un scop, un scop nobil şi au mers consecvent şi neabătut spre îndeplinirea lui.

Astăzi, omagiind a 90-ea aniversare a acelui eveniment epocal, nu putem să nu apreciem principalele realizări ale Actului Unirii. Iată care sunt aceste realizări: dreptul tuturor cetăţenilor la votul liber, secret şi universal; dreptul la opinie şi la educaţie; dreptul la proprietate privată; drepturi ale minorităţilor egale cu cele ale etniei majoritare; circulaţia liberă a ideilor şi fluxurilor financiare; reforma agrară; învăţământul obligatoriu al tuturor cetăţenilor, mai întâi până la 4 clase, apoi şi până la 7 clase; instituirea unor licee şi facultăţi necesare pentru cadrul spiritual şi economic al Basarabiei; deschiderea Teatrul Naţional, a Muzeului Naţional, a numeroase reviste ştiinţifice, religioase şi culturale, inclusiv în limbile minorităţilor etnice.

În acest context, nu vom trece cu vederea vitregiile istoriei şi vom spune că imediat după 28 iunie 1940 au fost arestaţi şi deseori ucişi fără nici un fel de proces, sau deportaţi în Gulag zeci de mii de cetăţeni ai Regatului României: români, evrei, ruşi, ucraineni, găgăuzi, bulgari. După revenirea regimului sovietic în anul 1944 a reînceput un nou val al epurărilor politice, al epurărilor etnice şi al deportărilor în masă. Cei care îşi spuneau români riscau să fie împuşcaţi sau li se organizau procese politice răsunătoare. Dacă ţinem cont de creşterea naturală demografică deosebit de mare în Basarabia în perioada interbelică, genocidul aplicat după 1940 devine unul monstruos – fiecare al treilea locuitor dintre Prut şi Nistru a fost exterminat.

Sărbătorirea a 90 de ani de la votarea Actului Unirii Basarabiei cu România ne dă un prilej real de a ne asuma responsabilitatea pentru ieşirea din starea de criză profundă prin care trece Republica Moldova, cel mai sărac, mai devastat spiritual şi moral stat al actualei Europe.

Să nu uităm că, cel mai important document al statalităţii noastre – Declaraţia de Independenţă din 27 august 1991, a condamnat toate ocupaţiunile Basarabiei,

inclusiv tratatul Ribbentrop-Molotov şi consecinţele lui, a declarat limba română ca limbă de stat şi integrarea în structurile euro-atlantice ca vector politic de bază al Republicii Moldova.

Principiile Actului Unirii votat de înaintaşii noştri, ar putea fi un exemplu demn de urmat în procesul integrării europene. Această sarcină va fi mai uşor de realizat cu sprijinul exprimat clar de către România, cu care ne vom regăsi, în cadrul comunităţii europene, în spaţiul european istoric, economic, cultural şi de limbă comun.

Astăzi, onorând curajul, profesionalismul politic şi demnitatea deputaţilor Sfatului Ţării, noi onorăm şi viitorul nostru european, drept unica şansă de a ieşi din impasul în care ne-am pomenit.

Din păcate, cei care au participat la evenimentele de până şi după anul '91, nu au fost capabili să repete fapta înaintaşilor noştri. Ceva a lipsit. Poate voinţa politică, poate încrederea în propriile forţe sau poate nu am ştiut să luptăm pentru idealurile noastre.

Oricum, nu s-a făcut suficient pentru consolidarea elementului românesc şi pentru susţinerea faptelor de civism românesc în R. Moldova. Spiritul românesc a devenit o prerogativă a intelectualilor, nu a mers mai departe, nu a ajuns la omul de rând, din care motiv a rămas în afara preocupărilor populaţiei.

În plus, actualul regim comunist a atacat sistematic tot ce este românesc în R. Moldova. În cei şapte ani de guvernare, comuniştii au reuşit să strice relaţiile oficiale dintre cele două state româneşti. Dar ei nu vor reuşi niciodată să submineze ceea ce a fost clădit şi fortificat pe parcurs de secole în strictura şi esenţa noastră ca neam.

Regimurile vin şi se duc, iar unitatea noastră ca neam va rămâne. Şi e de datoria noastră să o păstrăm nu numai pentru noi, ci şi pentru urmaşii urmaşilor noştri.

27 martie 2008

Guvernul nou – Guvernul vechi

Acum câteva zile, speakerul Marian Lupu s-a arătat atras de lumea teatrului, la care opoziţia a remarcat, că Parlamentul însuşi e un teatru, un teatru al absurdului. Căci guvernarea comunistă nu a făcut altceva decât un spectacol, pentru a ascunde dezastrul şi mizeria la care a adus ţara. La fel, un spectacol este şi actul de învestire în funcţie a noului Guvern comunist.

Guvernanţii se laudă că au asigurat creşterea bugetului. Dar aceşti bani au venit din defalcările vămii, nu din creşterea economică. Pentru a acoperi importurile masive, din care au trăit în toţi aceşti ani, comuniştii au alungat peste hotare sute de mii de cetăţeni, care sunt nevoiţi să lucreze la negru, pentru a-şi întreţine familiile. Dacă în anul 2001 erau plecaţi peste hotare 200 mii de oameni, în 2007 numărul lor a depăşit cifra de 1 milion.

Numai aşa-numita reformă a patentelor a lăsat fără loc de lucru circa 40 mii de oameni, iar alte zece mii de persoane (preponderent medici şi învăţători, care nu sunt de acord cu ideologia comunistă) vor fi disponibilizaţi în viitorul apropiat.

Aşa înţeleg comuniştii să-şi respecte promisiunea electorală de a crea noi locuri de muncă!

Guvernul Tarlev a făcut permanent declaraţii pompoase despre creşterea PIB-ului, creştere economică, inflaţie rezonabilă etc. Însă de fiecare dată se ascundea faptul că aceste creşteri erau mult mai mici decât în alte state, chiar şi din CSI. În plus, ritmurile galopante ale inflaţiei depăşesc creşterile salariale şi indexările anuale la pensii pe care le operează guvernarea. Chiar dacă în cifre pensiile şi salariile au crescut, puterea de cumpărare a populaţiei este mult mai mică decât până la venirea comuniştilor la guvernare. Cred că nu mai există o altă ţară în lume unde cresc principalii indicatori macroeconomici, în timp ce nivelul de trai al populaţiei scade.

Nici un proiect de anvergură anunţat de guvernarea comunistă nu a fost dus până la capăt. Strategia de Creştere Economică şi Reducere a Sărăciei, cu care se mândreau comuniştii, a eşuat. Aceeaşi soartă a avut-o şi Programul naţional „Satul Moldovenesc”, dar şi multe alte concepţii şi strategii lansate de comunişti în preajma campaniilor electorale.

În loc să soluţioneze problemele oamenilor, guvernanţii au umblat cu idei deocheate de tipul: limbă moldovenească, istorie integrată, statut special pentru limba rusă etc.

La politica social-economică dezastruoasă a guvernării se adaugă şi promovarea unei politici externe incoerente, dar şi lipsa de progres în procesul

de reglementare a diferendului transnistrean. În cei şapte ani, Guvernul Tarlev nu a făcut nimic pentru soluţionarea problemei transnistrene, deşi a avut în componenţa sa un minister al Reintegrării şi un ministru care nu cunoaşte limba de stat. Acest minister, împreună cu tot Guvernul, au fost doar o secţie a aparatului prezidenţial.

De fapt, în toţi aceşti ani Preşedinţia a substituit şi Guvernul, şi Parlamentul. Toate deciziile s-au luat la Preşedinţie, Parlamentul a fost utilizat pe post de maşină de vot, iar Guvernul – în calitate de paravan democratic al acţiunilor comuniştilor. Astfel, a fost uzurpată puterea în stat, ceea ce constituie, conform Constituţiei, cea mai gravă crimă împotriva poporului. Iar guvernul a fost un complice la această crimă.

Demiterea Guvernului Tarlev a constituit un show politic, un truc electoral ieftin. Această demitere a fost pusă la cale în cabinetele de la Preşedinţie pentru a mima schimbarea promisă de comunişti. Demisia Guvernului a fost un spectacol cu grave derapaje antidemocratice. Atunci când un partid foloseşte Guvernul în scopuri politice şi electorale, în nici un caz nu mai poate fi vorba de democraţie.

De fapt, noul Guvern este cel vechi, căci din 21 de membri ai Executivului, noi s-au dovedit a fi doar şase. Dar şi aceştia au făcut parte până acum din anturajul puterii.

Apropo, numărul celor „noi” ar fi fost şi mai mic, dacă unul din miniştrii comunişti nu era prins chiar zilele trecute cu cocaina prin fasole. Şi nu e vorba de ministrul agriculturii.

În schimb, a rămas în listă ministrul culturii şi turismului, Artur Cozma care, recent în Parlament, nu a putut răspunde la nici una din cele zece întrebări ce i le-a adresat opoziţia. Feţele noi cu care preşedintele ţării a dorit să fericească poporul, s-au dovedit a fi cele vechi, de care lumea s-a săturat demult.

Sunt convins că viitorul Guvern va continua să fie un instrument în mâinile Preşedinţiei, va executa comenzile şi indicaţiile pe care le va primi „de sus”, dar nu va fi în stare să propună o nouă abordare a problemelor cu care se confruntă societatea.

De aceea, pornind de la teza enunţată în debutul acestei declaraţii, vom rămâne şi în continuare spectatori la acest teatru al absurdului, jucat destul de prost.

Şi vom rămâne în această postură până în 2009, când electoratul îi va alunga pe comunişti din scenă şi le va spune(vorba preşedintelui): „нахрен с плеажа!”, căci nu ştiţi nici să guvernaţi, nici să jucaţi teatru.

martie 2008

Drepturile omului și guvernarea comunistă

În fiecare an, noi audiem în Parlament rapoartele Centrului pentru drepturile omului. În fiecare an, noi constatăm situaţia dificilă din acest domeniu. În fiecare an, noi adoptăm hotărâri pe marginea acestui raport, dar situaţia nu se schimbă în bine. Dimpotrivă – se înrăutăţeşte.

Iar aceasta se întâmplă, deoarece în Republica Moldova respectarea drepturilor omului se reduce la un buchet de declaraţii frumoase, ce trebuie utilizate în discuţiile cu factorii de decizie din exterior. Atitudinea formală a celor care exercită actul guvernării faţă de drepturile fundamentale ale omului, mimarea reformelor, promovarea în practică a unor politici contrare declaraţiilor – acestea sunt principalele explicaţii ale faptului că Moldova a ajuns restanţieră la capitolul respectării drepturilor omului.

Cel mai elocvent exemplu este situaţia din justiţie. Mă refer la realizarea dreptului la un proces echitabil şi a dreptului la liberul acces la justiţie. Nu în zadar am ales aceste două drepturi, căci un sfert din plângerile cetăţenilor ţin anume de încălcarea lor. Acum trei ani, coaliţia roş-oranj a anunţat cu surle şi trâmbiţe despre reformele radicale din justiţie, despre sporirea independenţei şi eficienţei justiţiei, începând de la Consiliul Superior al Magistraturii şi terminând cu instanţele de judecată primare.

De ce atunci oamenii continuă să perceapă sistemul judecătoresc ca un focar de corupţie, ca o piedică în realizarea drepturilor lor, unde examinarea cazurilor se tergiversează, iar când se ia o decizie, ea nu se mai execută. Aşa cum procedează Ministerul Apărării, care refuză să execute decizii definitive ale instanţelor de judecată privind asigurarea cu spaţiu locativ a angajaţilor săi, sau Ministerul Educaţiei şi Tineretului, care refuză să execute decizii definitive privind restabilirea în serviciu a persoanelor disponibilizate ilegal.

În consecinţă, putem afirma că aşa-numitele reforme promovate de actuala guvernare nu sporesc independenţa justiţiei şi nici accesul cetăţenilor la ea. Preconizatele reforme nu au o continuitate practică. Ele nu sunt decât nişte acţiuni populiste, pentru a arunca praf în ochii partenerilor occidentali.

Şi mai prost stau lucrurile când e vorba de respectarea dreptului omului de a nu fi supus unui tratament inuman şi degradant, dreptului la integritate fizică şi psihică, dreptului la siguranţa persoanei, dreptului la libertate individuală. Toate aceste drepturi se încalcă masiv şi la pachet în sistemul penitenciar din Moldova. Este îngrijorător faptul că statul din an în an diminuează mijloacele financiare prevăzute pentru hrana deţinuţilor. Nu este mai bună nici situaţia la capitolul asigurării deţinuţilor cu condiţii minime la eliberarea din locurile de

detenţie. Deseori ei nu au bani nici să ajungă măcar până acasă, nemaivorbind deja de actele de identitate cu care instituţiile respective trebuie să-i asigure.

Un alt domeniu în care se vede clar lipsa de voinţă a autorităţilor de a avansa pe calea respectării drepturilor omului este libertatea întrunirilor. Noua lege a întrunirilor care a fost adoptată este mai bună decât cea veche, dar această lege nu se implementează – chiar în ziua intrării ei în vigoare, un grup de protestatari paşnici a fost reţinut în faţa Preşedinţiei, târâţi pe asfalt, încărcaţi cu forţa în automobile şi duşi la comisariatul de poliţie.

Apropo, deseori oamenii sunt reţinuţi de poliţie doar pentru a da explicaţii, dar se pomenesc închişi în aceleaşi cuşti de fier cu infractorii. De asemenea, pentru a da explicaţii sunt chemaţi membrii partidelor incomode şi totul se face special pentru a-i intimida. Şi toate acestea au loc în ţara în care noi trăim. În ţara unde poliţia este folosită pe post de instrument represiv, pe post de bâtă politică pentru persecutarea oponenţilor!

Autorităţile nu pot face faţă nici măcar respectării unui drept elementar ca cel la libera circulaţie. În context, voi aminti de numeroasele cazuri când reprezentanţii partidelor de opoziţie sunt împiedicaţi să ajungă la unele acţiuni de protest.

Situaţia este dezastruoasă şi la capitolul drepturilor social-economice. Astfel, în 270 de localităţi nu avem grădiniţe, în 250 de sate nu există şcoli, în 60 de sate sunt doar şcoli primare, iar în 500 de localităţi – doar gimnazii. În aceste condiţii, nici nu face să ne mai mire creşterea numărului de copiii neşcolarizaţi – la începutul anului de studii 2007-2008 acesta era dublu faţă de începutul anului precedent.

Nu putem trece cu vederea nici domeniul ocrotirii sănătăţii. Deşi acum câţiva ani comuniştii au introdus asigurările medicale obligatorii şi an de an sporesc defalcările agenţilor economici şi oamenilor simpli în fondurile respective, calitatea serviciilor medicale nu creşte, iar corupţia în sistem rămâne la un nivel constant. Rezultatele unui studiu arată că aproape jumătate din pacienţi dau mită medicilor.

Iar la întrebarea cu privire la modul de folosire a celui aproape un miliard şi jumătate de lei pe care statul îl colectează anual sub formă de prime de asigurări medicale obligatorii, nu am primit un răspuns clar. De câte ori se discută bugetul respectiv, aşa şi nu reuşim să obţinem informaţii detaliate la acest capitol.

Trebuie să recunoaştem că în privinţa respectării drepturilor omului în R.Moldova s-au înregistrat regrese în majoritatea domeniilor. Situaţia continuă să se înrăutăţească şi, cu regret, avem toate motivele să presupunem că cel puţin încă un an va persista aceeaşi stare de lucruri.

Cetăţenii Republicii Moldova au nevoie de un Guvern care să le apere

drepturile, dar nu să le încalce cu indiferenţă şi cinism. Guvernul comunist care a pierdut atâtea procese la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului nu mai este credibil. Un asemenea Guvern nu are de ales: sau se apucă de lucru, sau îşi caută de lucru.

Un Guvern ce nu poate să asigure respectarea drepturilor fundamentale ale omului, compromite şansele Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană.

Gradul în care se respectă Drepturile Omului reprezintă nivelul de dezvoltare a statului şi a societăţii. În această privinţă, Europa nu mai crede în declaraţii. Europa aşteaptă de la noi decizii chibzuite şi acţiuni concrete.

Un proverb spune că peştele de la cap se strică. În cazul nostru, capul bolnav este guvernarea comunistă. Tocmai de aceea, consider că drepturile omului în Republica Moldova vor fi cu adevărat respectate numai după ce comuniştii vor pleca de la guvernare.

iunie 2008

Guvernarea își bate joc de militarii pensionați

La data de 8 mai 2008, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o lege, prin care au fost introduse un şir de modificări la Legea privind asigurarea cu pensii a militarilor şi persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne. Prin aceste modificări, militarilor care au îndeplinit serviciul prin contract şi persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne care au luat parte la acţiuni de luptă în timp de pace, li se stabileşte un spor lunar la pensie în mărime de 135 de lei. Aceasta în condiţiile în care, potrivit unor decizii anterioare ale instanţelor judecătoreşti din ţară, pensiile respectivei categorii de persoane se majorau anual concomitent cu majorarea pensiei minime pentru limita de vârstă. Astfel, la intrarea Legii în vigoare, pensionarii din această categorie aveau un spor lunar la pensie, în mărime de o pensie minimă, care la data adoptării era de 475 lei.

Aşadar, determinarea sumei de 135 lei a diminuat cuantumul pensiilor fixate anterior. Parlamentul a ignorat faptul că aceste pensii au fost obţinute prin munca prestată, prin exercitarea unor funcţii speciale, de importanţă majoră pentru societate. Legiuitorul a încălcat principiul unanim recunoscut al respectării drepturilor obţinute si dobândite în mod licit, în virtutea cărora mărimea noii pensii nu poate fi mai mică decât cea stabilită printr-o lege anterioară. Diminuarea cuantumului sau suspendarea plăţii pensiei sunt posibile numai în cazurile în care la calcularea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii. Iar o asemenea situaţie nu a fost constatată.

Din păcate, Parlamentul a admis şi alte prevederi neconstituţionale la Legea respectivă. Potrivit noilor reguli constituite de Legiuitor, „persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne, care au fost reîncadrate şi cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă stabilită de legislaţie termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne li se plăteşte, pe lângă drepturile băneşti, pensia în mărime de 50% din suma pensiei cuvenite până la reîncadrare”. O altă stipulare evident abuzivă este că „persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă (cu excepţia celui inferior) al organelor afacerilor interne care nu au atins limita de vârstă de aflare în serviciu militar prin contract şi au fost reîncadrate în serviciul militar sau special plata pensiilor se sistează din ziua reîncadrării”. Aceşti oameni au obţinut pensia prin muncă cinstită şi în conformitate cu legislaţia în vigoare. Faptul că ei, neavând cu ce-şi întreţine familiile, au fost nevoiţi să se reîncadreze în câmpul muncii, nu înseamnă că trebuie să fie lipsiţi de pensie sau să li se achite doar jumătate din aceasta!

Aici pot fi invocate un şir de articole din Constituţie, care prevăd dreptul la

un trai decent, dreptul la un tratament nediscriminatoriu, făcându-se trimitere şi la actele internaţionale la care Republica Moldova este parte. Vom atrage în special atenţia asupra faptului că prevederile contestate contravin art.7 şi art.23 din Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, pe care Republica Moldova a semnat-o la data de 28 iulie 1990. Aceste articole preconizează că toţi oamenii sunt egali în faţa legii şi au dreptul, fără deosebire, la protecţie egală împotriva oricărei discriminări. De asemenea, prevederile contestate contravin şi Pactului internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale, pe care Republica Moldova l-a semnat tot la data de 28 iulie 1990. Art.2 alin. (2) şi art.6 ale acestui Pact stipulează că statele aderente se angajează să garanteze dreptul la muncă, ce cuprinde dreptul oricărei persoane de a avea posibilitatea să-şi câştige existenţa printr-o muncă liber aleasă sau acceptată.

În opinia mea, Parlamentul nu a luat în calcul unele decizii anterioare ale Curţii Constituţionale la tema în cauză. Instanţa s-a pronunţat deja pe marginea cazurilor de încălcare a drepturilor unor anumite categorii de pensionari, prevederile abuzive admise de Parlament fiind declarate neconstituţionale.

Sigur, nu poate fi neglijat nici aspectul moral. Această Lege lezează preponderent interesele şi drepturile celor care şi-au riscat viaţa şi sănătatea pentru independenţa, suveranitatea şi integritatea Republicii Moldova. Guvernarea comunistă nu o dată şi-a demonstrat dispreţul faţă de această categorie, o dovadă în acest sens fiind şi neglijarea unei iniţiative pe care am depus-o în Parlament, împreună cu colegul meu, Alexandru Lipcanu, prin care propunem instituirea unei zile de comemorare a celor căzuţi la Nistru. Şi alte iniţiative de acest fel au fost ignorate de guvernare, ceea ce ne permite să facem unele concluzii despre atitudinea comuniştilor faţă de o categorie concretă de cetăţeni.

E de presupus că un rol aparte l-au avut şi motivele de ordin financiar. Se ştie că guvernarea comunistă “a pus pe brânci” sistemul de asigurări sociale de stat. Promovând o politică socială iresponsabilă, ghidându-se de interese politice şi electorale, comuniştii nu au înţeles esenţa reformei sistemului de pensionare de la 1998. Anulând-o, ei au provocat o creştere rapidă a numărului de pensionari, cu descreşterea concomitentă a posibilităţilor Fondului Social de a face faţă situaţiei. Astfel, pentru prima dată în ultimii ani, pentru 2008 noi avem un Buget al asigurărilor sociale de stat cu deficit. Or, aceasta înseamnă că este pusă sub semnul întrebării plata pensiilor, indemnizaţiilor, care şi aşa sunt mizere. Cu alte cuvinte, comuniştii caută soluţii pentru reducerea cheltuielilor, iar una din ele, se pare, a fost de a reduce sporurile la pensii şi chiar pensiile categoriilor de persoane vizate de Legea din 8 mai 2008. Rămâne doar să intervină Curtea Constituţională şi să restabilească drepturile acestor categorii de pensionari.

iulie 2008

O lecție de demnitate civică

Dincolo de faptul că, după şedinţa de astăzi, 3 iunie 2009, a Parlamentului, vom intra direct pe făgaşul alegerilor anticipate, momentul istoric pe care îl trăim, mai are încă o semnificaţie: e vorba de cristalizarea unei opoziţii unite, principiale şi responsabile faţă de alegători. Or, astăzi, opoziţia a demonstrat că timpurile când interesele personale şi de partid erau puse mai presus decât interesele alegătorilor, au trecut. Astăzi, opoziţia a oferit o lecţie de demnitate civică, a confirmat că şi în Republica Moldova se merită să se investească în idei, principii şi echipe. Drept urmare, astăzi asistăm la „înhumarea" prostituţiei politice, care a înflorit continuu în politica moldovenească, în special în ultimii patru ani.

Noi, cei din opoziţie, conştientizăm întreaga responsabilitate pe care ne-am asumat-o, boicotând alegerea unui preşedinte comunist. Dar noi nu am putut avea o altă opţiune, deoarece comuniştii nu ne-au lăsat o altă alternativă. Practica ultimilor ani ne arată că puterea comunistă nu ştie să preţuiască sprijinul opoziţiei, că se foloseşte de acest sprijin doar pentru a promova o politică departe de normele democratice. Nu cred că în aceste condiţii un partid politic serios ar fi acceptat să acorde susţinere comuniştilor, pentru ca aceştia să-şi continue politica fariseică şi în următorul ciclu electoral.

Cei care ne-au investit cu încrederea lor şi-au dorit o guvernare mai bună, mai omenească, mai competentă. Ei s-au săturat să trăiască într-un lagăr de concentrare în care s-a transformat Republica Moldova! Ei nu au nevoie de stabilitatea şi prosperitatea iluzorie care există numai în declaraţiile triumfaliste ale comuniştilor! Ei vor să trăiască într-un stat unde în capul mesei stă legea, dar nu interesele cuiva! Oare puteam noi să înşelăm aşteptările acestor oameni?

În perioada postelectorală puterea comunistă ne-a reproşat că nu vrem să cooperăm în interesul ţării. Dar noi anume de interesul ţării şi al cetăţeanului ne-am condus. O democraţie se ţine pe voinţa poporului, iar o putere este legitimă doar dacă reprezintă majoritatea cetăţenilor. Ştim cu toţii de enormele suspiciuni ce planează asupra legalităţii alegerilor parlamentare din 5 aprilie. Opoziţia şi observatorii au adus probe privind gravele încălcări comise de guvernare, dar acestea au fost trecute cu vederea. Tocmai de aceea, acordarea unui vot comuniştilor ar fi însemnat alierea la imensa fraudă care s-a comis în alegeri, ar fi însemnat susţinerea unei guvernări legitimitatea căreia este pusă sub un mare semn de întrebare. Cum s-ar fi simţit alegătorii noştri, dacă noi, cei investiţi cu încrederea lor, în loc să stăm de veghe la respectarea normelor democratice, am fi contribuit la compromiterea voinţei cetăţenilor?

Nu încercaţi, domnilor deputaţi din fracţiunea majoritară, să daţi vina pe opoziţie pentru criza politică pe care o traversează Republica Moldova, căci întreaga responsabilitate vă revine. Anume voi nu aţi fost în stare să înţelegeţi că opoziţia este o forţă care trebuie respectată şi luată în calcul, deoarece reprezintă o bună parte din populaţia ţării. În anii de guvernare v-aţi deprins cu gândul că în rândurile opoziţiei există păpuşari pe care-i veţi putea speria, ameninţa, şantaja, ca să vă facă jocul. De aceea, nici măcar nu aţi încercat să mimaţi un dialog cu opoziţia. Astfel, a fost sfidată nu doar o parte importantă din populaţia ţării, dar şi organismele internaţionale. Voi aminti în context de rezoluţia Parlamentului European, care propunea puterii comuniste iniţierea unui dialog constructiv cu partidele de opoziţie şi cu societatea civilă. Însă recomandările acestui prestigios for internaţional, menite să conducă la deblocarea situaţiei, au fost ignorate cu desăvârşire de comunişti. În această situaţie opoziţiei nu i-a rămas decât să acţioneze în consecinţă.

Cred că cele întâmplate de la 5 aprilie încoace trebuie să fie o lecţie pentru întreaga clasă politică şi, în primul rând, pentru partidul aflat la putere. În acest răstimp s-a văzut clar cine şi ce interese urmăreşte, şi cine şi ce preţ pune pe interesul ţării şi al alegătorilor. Şi trebuie să recunoaştem că opoziţia a însuşit lecţia de bază – responsabilitatea faţă de alegători. Opoziţia a dovedit că este suficient de matură din punct de vedere politic, suficient de deschisă pentru o cooperare normală, în limitele democraţiei, transparenţei şi bunului-simţ. În schimb, comuniştii au căzut acest test de maturitate politică. Puterea comunistă a afişat constant incapacitatea de a merge la compromisuri rezonabile în interesul ţării şi al cetăţenilor.

Astăzi, când alegerile parlamentare anticipate au devenit practic un fapt împlinit, vin cu un apel către toţi deputaţii: să dăm dovadă de corectitudine, responsabilitate, ataşament faţă de normele democratice şi respect faţă de voinţa alegătorilor.

iunie 2009

Integrarea europeană a fost compromisă de comuniști

O vorbă din folclorul mai recent spune: dacă vrei să compromiţi un lucru, creează o comisie. Parafrazând această vorbă, voi spune: orice idee, orice intenţie, orice proces e compromis şi sortit eşecului din momentul în care intră în aria de preocupări a comuniştilor. Este tocmai exemplul integrării europene a Republicii Moldova.

Comuniştii niciodată nu au crezut în integrarea europeană şi nici nu şi-au dorit ca ea să devină un fapt împlinit. Din contra, toate acţiunile lor, chiar dacă declarativ erau îndreptate spre accelerarea cursului de integrare europeană, în realitate nu urmăreau decât să ţină Moldova la o anumită distanţă de această prestigioasă structură internaţională.

Începând cu 1997, R. Moldova a demarat acţiuni concrete în vederea apropierii de UE şi aceste eforturi ar fi dat negreşit rezultate, dacă în 2001 la putere nu veneau comuniştii, căci priorităţile lor în politica externă erau departe de integrarea europeană. În opinia lor, Moldova trebuia să devină „o Cubă a Europei", care să oprească „expansiunea imperialiştilor", iar drept direcţie strategică a fost declarată integrarea în Uniunea Rusia-Belarus. Astfel, nu putea fi vorba despre o posibilă includere a Moldovei în pachetul Bulgaria-România sau în pachetul balcanic.

În acelaşi timp, comuniştii au depus eforturi pentru a îndepărta Moldova de UE nu doar în plan extern, ci şi intern. Degradarea stării instituţiilor democratice, încătuşarea economiei, starea deplorabilă la capitolul drepturile omului, un control slab al frontierelor, instabilitatea internă, regresul pe dimensiunea reglementării transnistrene – toate acestea au determinat Bruxelles-ul să „uite" de perspectiva europeană a Republicii Moldova cel puţin pentru viitorul apropiat.

Mai mult decât atât, comuniştii nu au ştiut să „speculeze" relaţia cu Consiliul Europei pentru a accelera integrarea europeană. Nu este un secret că Uniunea Europeană ia în calcul evoluţia relaţiilor CE cu ţările ce declară că vor să se integreze în UE. Comuniştii nu numai că nu au fost capabili să înregistreze progrese în relaţia cu CE, prin îndeplinirea obligaţiunilor faţă de acest organism internaţional, dar au adus Moldova la un trist record european – 14 ani de monitorizare din partea CE. Nici o ţară din Europa nu a fost ţinută atât de mult în procedura respectivă!

O altă greşeală în plan extern, care a afectat procesul de integrare europeană, a fost politica vădit ostilă faţă de NATO. Acoperindu-se cu principiul constituţional de neutralitate a statului, guvernarea comunistă s-a arătat foarte rezervată, iar pe alocuri chiar agresivă faţă de Alianţa Atlanticului de Nord, deşi aceasta nu şi-a

declarat intenţia de a atrage Moldova în rândurile sale. Din contra, prin programe gen „Parteneriatul pentru pace”, NATO a ajutat Moldova să-şi soluţioneze anumite probleme.

Reorientarea bruscă a comuniştilor spre Uniunea Europeană, care datează cu 2004, nu a fost un gest făcut din convingere. Comuniştii au acţionat astfel din instinct de autoconservare. La acea etapă, în Europa se crease o situaţie concretă – un nou val de extindere, în urma căruia Moldova a ajuns vecină a UE. În plus, regiunea europeană din care face parte şi Republica Moldova era „zguduită” de revoluţii de diferite culori, oamenii debarasându-se de vechile regimuri, instalând în funcţie conduceri pro-europene. Dorind să rămână cu orice preţ la putere, comuniştii s-au declarat peste noapte pro-europeni, dar comportamentul nu şi l-au schimbat. Ei nici nu au avut măcar suficientă voinţă politică să depună o cerere oficială de aderare la Uniunea Europeană, lucru asupra căruia noi, cei din AMN, am insistat în repetate rânduri.

Încă o dovadă a nedorinţei comuniştilor de a apropia Moldova de UE este şi implementarea Planului de Acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2005-2008. Guvernanţii susţin că acesta a fost îndeplinit la nivelul cuvenit, dar cele patru mari restanţe constatate de UE, rămân şi acum nesoluţionate: independenţa justiţiei, libertatea mass-media, libertatea economică şi drepturile omului. Adică, e vorba de patru din componentele de bază ale funcţionării unui stat democratic. Despre ce fel de progres în apropierea de UE poate fi vorba în acest caz?!

Fraudarea de către comunişti a alegerilor din 5 aprilie, deturnarea protestelor paşnice ale tinerilor în acţiuni violente, promovarea, în campania electorală a alegerilor anticipate din 29 iulie, a unui mesaj xenofob, de divizare a societăţii pe principii etnice, menţinerea artificială a unei stări de confruntare şi criză politică acută – sunt factori care pun în pericol demararea negocierilor pe marginea noului cadru juridic al relaţiilor moldo-comunitare şi, în perspectivă, atingerea obiectivului de integrare europeană a ţării. Acesta este adevărul despre factura europeană şi aspiraţiile europene ale comuniştilor de la Chişinău.

iulie 2009

Învestirea unui Guvern democrat

După ani grei de dictatură impusă de Partidul Comuniştilor am ajuns, în sfârşit, la instaurarea în funcţie a primului Guvern democrat al Republicii Moldova în mileniul trei. De rezultatele activităţii acestui Guvern va depinde în mare parte renaşterea democraţiei în Moldova şi revenirea ţării pe un făgaş normal de dezvoltare.

Opt ani de guvernare comunistă au însemnat o adevărată catastrofă pentru Republica Moldova. În această perioadă au fost demolate instituţiile democratice, fiind compromise astfel de valori fundamentale ca drepturile omului, libertatea presei şi independenţa justiţiei. În această perioadă a înflorit corupţia, birocraţia şi protecţionismul. În această perioadă a fost distrusă economia iar imaginea ţării în exterior a avut mult de pierdut. De aceea, noul Guvern este pus în situaţia să o ia practic de la zero, iar în unele domenii va fi nevoit să acopere găurile enorme lăsate de precedenta guvernare. Şi asta, în condiţiile unei crize financiare globale, care a afectat ţara noastră în modul cel mai grav.

În economie – urmează să fie relansat sectorul real, fiind stimulată activitatea de întreprinzător şi libera concurenţă. Republica Moldova nu mai poate fi un stat care trăieşte preponderent pe seama vămii, un stat cu o economie bazată strict pe consum şi în care sectorul de producţie este ca şi inexistent.

Eforturi deosebite noul Guvern va trebui să depună şi pentru îmbunătăţirea climatului de afaceri. Climatul de afaceri din timpul guvernării comuniste i-a avantajat doar pe guvernanţi şi părtaşii lor. Pentru întreaga lume Moldova a fost un teren riscant pentru investiţii, mai ales după naţionalizările masive, efectuate ilegal de către comunişti. Mesajul clar pe care noua guvernare trebuie să-l transmită în exterior este – Republica Moldova a devenit un stat în care guvernează legea, iar libera concurenţă nu mai e doar o declaraţie frumoasă.

În plan intern, guvernul coaliţiei majoritare urmează să-şi canalizeze eforturile pe restabilirea încrederii cetăţeanului faţă de stat. Prea mult timp a fost promovată insistent ideea că statul sunt cei aflaţi la guvernare – o idee eronată care, sunt convins, va fi combătută cât mai repede posibil.

Respectarea drepturilor omului trebuie să devină o practică. Oamenii aşteaptă să obţină dovezi, că cei plătiţi din banii lor se află în serviciul cetăţeanului, dar nu al puterii.

La fel, urmează a fi restabilită încrederea cetăţeanului în justiţie, dar pentru asta este necesar de a exclude amestecul politicului în acest domeniu. Separarea puterilor în stat, principiu încălcat flagrant de guvernarea comunistă, se va impune prin acţiuni concrete, zi de zi, astfel încât omul de rând să simtă noua calitate a guvernării.

Una din preocupările de bază ale noii guvernări va deveni lupta împotriva corupţiei. Ani de-a rândul, am atenţionat de la tribuna Parlamentului, asupra gravelor erori şi lacune la acest capitol. Or, lupta cu corupţia pentru guvernarea comunistă a însemnat răfuiala cu oponenţii politici, cu businessmenii şi cetăţenii incomozi. În acelaşi timp, adevăraţii corupţi au dus-o ca în sânul lui Dumnezeu. Tocmai de aceea, doar atunci când cetăţeanul simplu va sesiza o schimbare de abordare în privinţa combaterii corupţiei, vom putea spune că flagelul respectiv este diminuat eficient.

Noua guvernare va avea mult de lucru şi la capitolul libertatea presei. În anii de guvernare comunistă, presa din Moldova a fost împărţită în „prieteni" şi „duşmani". Presa loială a cântat în strună puterii, obţinând în schimb mai multe beneficii, în timp ce presa independentă a fost hărţuită, intimidată, persecutată.

Noul Guvern are datoria să asigure condiţii egale pentru întreaga presă, astfel încât aceasta să-şi exercite meseria în conformitate cu standardele internaţionale. Totodată, este necesar să asigurăm respectarea dreptului cetăţeanului la informaţie obiectivă, echidistantă şi corectă, prin intermediul unui audiovizual public, liber de ingerinţe politice.

În plan social, noul Guvern are o misiune şi mai grea, căci e vorba de demontarea unor mituri comuniste: despre aşa-zisul trai decent al pensionarilor, despre accesul sporit la serviciile medicale de calitate, despre sistemul social în continuă dezvoltare etc. Toate aceste lucruri abia acum urmează cu adevărat a fi realizate, astfel încât omul simplu să simtă că statul există pentru cetăţean, şi nu invers.

De o importanţă deosebită este problema reîntregirii ţării. Optica guvernării comuniste pe acest segment a fost una total greşită. S-a încercat implementarea diferitelor scheme (de multe ori contradictorii), dar niciodată nu s-a mers pe o concepţie clară, pe o abordare consecventă. Sunt convins că noua guvernare va reuşi să dirijeze procesul de reglementare transnistreană, ţinând cont de Constituţia şi legislaţia în vigoare, dar şi de interesul naţional al Republicii Moldova.

Când vorbim despre aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, pentru atingerea acestui obiectiv, noul Guvern urmează să mobilizeze nu numai resursele interne, ci şi pe cele externe. Republica Moldova va demonstra că este un actor internaţional serios, care are scopuri bine stabilite şi ştie cum să meargă consecvent spre atingerea lor. Şi noul Guvern va trebui să depună eforturi considerabile pentru a reuşi această poziţionare corectă a Moldovei în plan extern.

Astăzi suntem la un nou început. Trebuie să fim conştienţi de faptul că timpul declaraţiilor a trecut, că a venit timpul acţiunilor concrete. Istoria ne-a mai acordat o şansă, şansa de a deveni un stat liber, democratic şi prosper. Şi noi nu avem dreptul moral să ratăm această şansă.

septembrie 2009

Să luăm măsurile de rigoare

A devenit deja o tradiţie să audiem raportul Curţii de Conturi, să adoptăm o hotărâre pe marginea lui şi să o transmitem spre executare Guvernului. Până acum, acest exerciţiu a fost mai degrabă o simplă formalitate. De acum încolo însă, cred că este necesar să asigurăm condiţii, pentru ca gravele încălcări şi lacune depistate de Curtea de Conturi să fie înlăturate prin acţiuni concrete. Cu atât mai mult, că raportul permite să ne facem o viziune clară asupra modului de utilizare a banilor publici de către guvernarea comunistă.

Astfel, Curtea de Conturi a constatat abateri de la cadrul legislativ şi normativ, nereguli şi incorectitudini la efectuarea cheltuielilor, la raportarea veniturilor şi cheltuielilor, precum şi la ţinerea evidenţei trezoreriale. Aceste nereguli se referă nu doar la Bugetul de stat, ci şi la Bugetul asigurărilor sociale de stat, precum şi la Bugetul fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Aş vrea să mă opresc puţin la cel mai important impozit pentru Bugetul de stat – Taxa pe Valoare Adăugată. Neregulile depistate au vizat în special restituirea TVA. Din acest punct de vedere, doar 25 de firme au prejudiciat bugetul de stat cu circa 900 mln. lei. Practic, este dovedit că delapidările masive au fost posibile din cauza neglijenţei sau a relelor intenţii ale organelor fiscale şi organelor cu funcţii de control fiscal. Însă nimeni nu a fost tras la răspundere. Mai mult decât atât, unii responsabili, consideraţi vinovaţi de această situaţie, au fost eliberaţi din funcţie de ochii lumii, ca la scurt timp după aceasta, să fie numiţi în funcţii de stat şi mai importante. Iată cum a abordat fosta guvernare comunistă problema delapidărilor şi prejudiciilor cauzate bugetului de stat!

Merită o atenţie deosebită şi utilizarea mijloacelor financiare pentru investiţii şi reparaţii capitale. Ştim cu toţii că precedenta guvernare a alocat mijloacele respective pe criterii politice. Dar din raportul Curţii de Conturi reiese că în joc au fost puse nu numai interesele politice. Astfel, au fost înregistrate deficienţe la achiziţionarea lucrărilor, respectarea limitei alocaţiilor bugetare, executarea lucrărilor fără documentele necesare etc. Este evident că în spatele acestor încălcări au stat interesele cuiva, căci numărul lor este prea mare pentru a trece totul pe contul incompetenţei.

Un al domeniu care a trezit mai multe semne de întrebare în ultimii ani, a fost aprovizionarea cu apă şi canalizare. S-a dovedit că, declaraţiile pompoase despre reuşite şi succese remarcabile, ascundeau de fapt anumite fenomene negative, cum ar fi: calitatea redusă a lucrărilor de proiectare; achiziţiile de bunuri cu accent pe preţ, dar nu pe calitate; termenul mic de garanţie a unor

bunuri şi procurarea neraţională a acestora; nerespectarea cadrului legal în domeniul ţinerii contabilităţii etc.

Deloc mai bună a fost şi situaţia în unul din domeniile-cheie pentru republică – gestionarea patrimoniului public de către întreprinderile de stat. Multe dintre acestea au un randament financiar redus, iar raportul Curţii de Conturi scoate în evidenţă grave abateri în această privinţă – începând de la nerealizarea pe deplin a competenţelor de fondator şi terminând cu prestaţia slabă a persoanelor cu funcţii de răspundere.

Sub orice critică este şi situaţia din cel mai sensibil domeniu sub aspectul posibilei coruptibilităţi. Mă refer la achiziţiile publice unde au fost descoperite un şir de nereguli: evaluarea incorectă a ofertelor; anularea nefondată a licitaţiilor; unele din documentele aferente achiziţiilor publice au fost întocmite şi păstrate inadecvat; în multe cazuri nu au fost semnate şi depuse declaraţiile de imparţialitate şi confidenţialitate, prevăzute de legislaţia în vigoare etc. Toate aceste nereguli au contabilizat sume enorme, bani publici care puteau fi utilizaţi mai corect şi mai raţional.

Managementul financiar la majoritatea din instituţiile verificate de Curtea de Conturi nu a dovedit tendinţe de îmbunătăţire, comparativ cu perioada precedentă. S-a constatat lipsa unei voinţe manageriale a conducătorilor acestor instituţii, precum şi neexecutarea propunerilor anterioare ale CC în măsura cuvenită.

Vreau să vă amintesc că, şi în 2008, Curtea de Conturi a prezentat în Parlament un raport bun, iar în baza lui s-a adoptat o Hotărâre. S-ar părea că, în linii mari, Guvernul s-a conformat acelei Hotărâri, dar situaţia nu s-a schimbat.

De aceea, propun să nu ne limităm în acest an numai la adoptarea unei simple Hotărâri pe marginea raportului Curţii de Conturi. Urmează să solicităm Procuraturii Generale să examineze cu atenţie respectivul raport şi să întreprindă măsurile de rigoare.

De asemenea, ar fi necesar un efort comun al Comisiei juridice, pentru numiri şi imunităţi şi a Comisiei pentru politică economică, buget şi finanţe, care ne vor prezenta un raport în plenul Parlamentului, privind măsurile întreprinse ca urmare a audierii Curţii de Conturi în Parlament.

După caz, în aceste acţiuni ar putea fi implicat şi Guvernul Republicii Moldova, care a dovedit deja că are abordări total diferite de cele ale precedentei guvernări.

Numai aşa ne vom asigura că rapoartele anuale ale Curţii de Conturi nu sunt un simplu exerciţiu pe care trebuie să-l efectuăm, ci o importantă acţiune de responsabilitate civică.

noiembrie 2009

Despre necesitatea alegerii președintelui

Alegerea noului preşedinte al Republicii Moldova va constitui un examen serios, care pentru noi toţi va fi şi un test de maturitate politică. Acest exerciţiu ar urma să pună capăt unei perioade de instabilitate politică nepermis de lungi, pentru un stat aflat în tranziţie şi care a resimţit din plin efectele crizei financiar-economice. În acest an, Republica Moldova a devenit un poligon unde s-au dat şi încă se mai dau interminabile lupte politice. Mai întâi, am avut campania electorală a alegerilor parlamentare din 5 aprilie 2009, au urmat tragicele evenimente din 7-8 aprilie, apoi criza din Parlament legată de imposibilitatea alegerii şefului statului, din nou o campanie electorală – de această dată a alegerilor parlamentare anticipate, iar în final, perioada post-electorală, cu toate greutăţile legate de schimbarea puterii.

Dar vine un timp când jocurile şi interesele politice trec pe un plan secund, iar în capul mesei trebuie puse interesele ţării şi ale cetăţeanului. În cadrul întâlnirilor pe care le avem periodic cu alegătorii, oamenii ne declară deschis, că nu vor alegeri parlamentare anticipate, că-şi doresc ca în ţară să fie linişte şi stabilitate, ca republica să se dezvolte, iar ei să beneficieze de un nivel de trai decent. Şi rezultatele sondajelor politice ne demonstrează acelaşi lucru. Nu cred că în această sală este cineva care cu adevărat să dorească alegeri anticipate. Or, raportul de forţe în Parlament nu s-ar schimba substanţial şi atunci vom ajunge să constatăm, că nimeni nu a câştigat nimic, dar noi toţi împreună am pierdut timpul preţios, atât de necesar pentru dezvoltarea ţării.

Situaţia în care ne-am pomenit este şi un rezultat al imperfecţiunii legislaţiei în vigoare. Nu e normal ca acei care deţin majoritatea în Parlament să nu poată alege şeful statului. Noi am devenit ostatici ai unei lacune legislative, strecurate cu bună ştiinţă în legislaţia în vigoare de către anumite forţe politice, care s-au condus la momentul respectiv de interesele lor înguste de partid. Nu este corect ca cineva să se folosească acum de imperfecţiunea legislaţiei în vigoare, pentru a bloca alegerea noului preşedinte al republicii.

Fără îndoială, legislaţia în vigoare va trebui revăzută sub acest aspect, dar aceasta e o chestiune de perspectivă. Ferma mea convingere este că, problema trebuie privită nu atât prin prisma legislaţiei în vigoare, cât a moralităţii şi responsabilităţii. Iar moralitatea şi responsabilitatea ne dictează să facem alegerea în favoarea stabilităţii, în favoarea unui curs de dezvoltare normală a societăţii.

Este o abordare greşită, să compari situaţia în care suntem acum, cu situaţia care a fost după alegerile parlamentare din 5 aprilie. Atunci, asupra corectitudinii

scrutinului planau serioase suspiciuni. În plus, avuseră loc tragicele evenimente din 7-8 aprilie, ceea ce făcea imposibilă orice colaborare dintre putere şi opoziţie. Alegerile parlamentare anticipate erau unica posibilitate de depăşire a situaţiei, de aceea ele au constituit răul necesar pentru ţară, în general, şi pentru clasa politică, în particular.

Acum, nu există motive întemeiate pentru ca actualele partide parlamentare să-şi dorească alegeri anticipate. Micile supărări nu pot fi un argument demn de luat în seamă, atunci când e vorba despre interesul ţării. Miza este mult prea mare pentru a nu încerca să punem capăt instabilităţii politice. Urmează să decidem ce facem mai departe: ne măcelărim în continuare sau îngropăm securea războiului şi începem să construim viitorul pe care-l merită cetăţenii Republicii Moldova?!

Consider că în privinţa alegerii preşedintelui Republicii Moldova, noi pur şi simplu suntem obligaţi să găsim un compromis rezonabil între interesele de partid şi interesele ţării, să dovedim prin prestaţia noastră, că semnalele care au fost transmise în continuu în societate au fost justificate, iar votul nostru este un rezultat logic al dialogului politic spre binele cetăţenilor.

Momentul în care ne aflăm acum este unul de importanţă istorică. De decizia fiecăruia dintre noi în parte şi de decizia noastră comună, depinde soarta de mai departe a ţării. Fiecare va face alegerea după cum îi va dicta conştiinţa şi reieşind din interesele celor care ne-au investit cu încrederea lor. Fiecare îşi va asuma o responsabilitate personală pentru votul său, urmând ca istoria să ne judece după merit.

decembrie 2009

Nimeni nu poate fi deasupra legii

Declaraţiile ofensatoare la adresa jurnaliştilor, pe care şi le-a permis preşedintele Curţii Supreme de Justiţie, Ion Muruianu, în cadrul Adunării generale a judecătorilor, constituie un atac fără precedent la adresa mass-media. Dl Ion Muruianu atacă în modul cel mai barbar mass-media în ansamblul său, folosind un limbaj jignitor şi calificative inadmisibile referitor la rolul jurnaliştilor într-o societate democratică. Acest caz ieşit din comun, compromite mesajele pro-europene ale noii guvernări şi afectează climatul democratic din ţară. Respectivul atac la adresa presei este un atentat direct la adresa statului de drept Republica Moldova.

Şi este regretabil, că asemenea declaraţii vin din partea unui magistrat de calibrul domnului Muruianu. Această reacţie e cu atât mai gravă, cu cât vine din partea preşedintelui instituţiei menite să facă justiţie.

Pornind de la această stare de lucruri, l-am îndemnat pe dl Muruianu să-şi prezinte benevol demisia. Drept răspuns, preşedintele CSJ caută justificări, sugerându-ne că vorbele sale au fost interpretate greşit, că nu am fi înţeles contextul, că s-a simţit "obligat" să reacţioneze la atacurile presei.

Vă reamintesc, că fără libertatea de exprimare şi fără o mass-media liberă şi curajoasă, capabilă să spună adevărul, nu ar fi fost posibilă înlăturarea de la putere a regimului comunist. Discreditarea jurnaliştilor înseamnă tocmai nerecunoaşterea rolului pe care îl poartă presa în asigurarea unei dezvoltări solide a statului, inclusiv prin critica constructivă pe care o aduce instituţiilor. Noi trebuie să luptăm împotriva unor astfel de abuzuri. Cred că este timpul să dăm un exemplu şi să arătăm că susţinem valorile democraţiei şi nu rămăşiţele comunismului.

Noi sprijinim libertatea de exprimare, deoarece sprijinim şi respectăm valorile democraţiei. Noi respectăm libertatea de exprimare – chiar dacă nu ne este favorabilă, chiar dacă ne critică, deoarece aceasta este esenţa democraţiei.

Iar de la judecători, noi cerem corectitudine şi imparţialitate. Asta trebuie să ofere oamenii legii. Răbufnirile de orgolii nu au ce căuta la un preşedinte al CSJ. Or, acest război pe care dânsul l-a pornit împotriva mass-media, împotriva tuturor, denotă subiectivism şi nu aduce folos nimănui.

Domnului Muruianu nu i-a plăcut faptul că presa vorbeşte despre dosarele pierdute la CEDO? Poate pentru că însuşi dl Ion Muruianu are câteva astfel de dosare?

Merită a fi menţionate cele patru dosare pierdute la CEDO din cauza lui Muruianu, dosare ce ţin de încălcarea libertăţii de exprimare a jurnaliştilor de

la anumite publicaţii din R.Moldova. De asemenea, nu putem trece cu vederea nici cazul „Oferta Plus versus R. Moldova”, care ne-a adus un prejudiciu de 2,5 milioane de euro. Potrivit juriştilor, acest dosar este lider în topul dosarelor cu cele mai multe încălcări admise atât de judecători, cât şi forţele de ordine. Iar Curtea de la Strasbourg şi-a exprimat îngrijorarea serioasă faţă de modul cum a procedat în acest dosar CSJ condusă de Muruianu.

Poate de aceea nu există încă nici un caz de tragere la răspundere a persoanelor vinovate de condamnarea Republicii Moldova la CEDO? Poate de aceea nu se aplică procedura de regres şi plătim, din bugetul de stat, pentru greşelile de judecată făcute de oamenii care au legea în mână, dar care se cred deasupra acesteia.

Din aceste considerente, eu susţin aplicarea procedurii de regres. Legea trebuie să se aplice, iar instanţele de judecată trebuie să hotărască cine răspunde pentru încălcarea drepturilor omului în Republica Moldova. Încălcări comise chiar de către magistraţi!

Deoarece procedura de regres este una formală şi practic inaplicabilă, eu propun Parlamentului să modifice Legea cu privire la statutul judecătorului în aşa fel, ca judecătorii care au pierdut mai mult de trei dosare la CEDO, aducând prejudicii de imagine şi materiale Republicii Moldova, să fie demişi din funcţie. În mod normal, această modificare la lege ar trebui să aibă o acţiune retroactivă.

Eu personal, îmi asum elaborarea unui asemenea proiect de lege, proiect ce va stabili un mecanism real de sancţionare a persoanelor vinovate de condamnarea Republicii Moldova la CEDO. Important este ca deputaţii să susţină această iniţiativă legislativă.

Şi sunt convins, că modificarea legislaţiei şi aplicarea procedurii de regres, va conduce negreşit la creşterea nivelului de responsabilitate civică şi de protecţie a drepturilor fundamentale ale cetăţenilor.

februarie 2010

Suntem abia la început

Acum mai bine de jumătate de an, forţele democratice din Republica Moldova au obţinut votul de încredere al alegătorilor şi au reuşit să instaureze primul guvern cu adevărat democratic din ultimul deceniu. Un deceniu de guvernare comunistă nu a trecut fără urmări pentru ţara noastră. Astfel, noua guvernare a moştenit o economie ruinată, cu o justiţie departe de a fi independentă, cu un stat democratic şi de drept existent doar pe hârtie, cu o presă supusă persecuţiilor permanente, cu drepturi ale omului practic inexistente la modul practic etc.

Sarcina căreia a trebuit să-i facă faţă noua guvernare a fost una extrem de grea. La prima etapă nici nu se punea problema unor performanţe în plan economic, politic, social, ci doar a supravieţuirii ţării. Acum jumătate de an, Republica Moldova era în pragul falimentului şi, trebuie să recunoaştem că Guvernul Alianţei pentru Integrare Europeană a reuşit să evite colapsul. Astfel, a fost asigurată capacitatea de plată a ţării, au fost puse bazele relansării economice, a fost restabilită funcţionalitatea principiilor de bază ale democraţiei, au fost create condiţii adecvate pentru apropierea de Uniunea Europeană, au fost deblocate relaţiile cu statele vecine şi cu partenerii de dezvoltare.

Dar nu trebuie să ne îmbătăm cu apă chioară şi să considerăm că totul este bine, după cum făceau precedenţii guvernanţi. Am promis că vom aduce o nouă calitate a actului guvernării, iar aceasta presupune şi un înalt nivel de transparenţă, de sinceritate. Trebuie să recunoaştem că schimbările iniţiate de noua guvernare pentru a readuce ţara pe un făgaş normal de dezvoltare au fost destul de dureroase. În special, este vorba de reformele sociale.

Da, Guvernul a implementat un nou sistem de asistenţă socială, care presupune majorarea cu 40% a alocărilor în acest sens şi direcţionarea lor spre categoriile care au nevoie de acest lucru. Însă din alt punct de vedere, noi nu putem neglija majorările de preţuri şi tarife.

Da, Guvernul a demarat acţiuni de liberalizare a activităţilor comerciale. Însă mâna monopoliştilor se simte încă destul de tare, ceea ce frânează procesul de reducere a preţurilor.

Da, Guvernul a demarat lupta cu corupţia într-o nouă dimensiune. Însă fenomenul continuă să înflorească practic în toate instituţiile publice.

Da, Guvernul a demarat reforme cardinale în justiţie şi în sistemul organelor de drept. Însă calitatea activităţii acestora continuă să fie departe de perfecţiune.

Şirul acestor „puncte slabe" şi „puncte forte" ar putea continua, dar nu aceasta e important. Contează că cetăţeanul încă nu sesizează acea calitate a vieţii pe care reprezentanţii actualei guvernări au promis-o în alegeri. În societate există

o uşoară deziluzie la acest capitol şi o mare parte din vină în acest sens revine liderilor partidelor democratice. După un deceniu de stagnare, în societate se resimţea o puternică dorinţă de schimbare. Această stare de spirit urma să fie gestionată corect, în special în perioada postelectorală. Dar acei care au preluat guvernarea au ridicat şi mai mult aşteptările electoratului. De aceea, şi s-a ajuns acolo unde s-a ajuns. Astfel, toate succesele guvernării, în loc să fie primite şi tratate ca atare, sunt percepute doar ca jumătăţi de măsură, ceea ce sporeşte pesimismul în societate.

Astăzi, suntem nevoiţi să constatăm că scopurile pe care ni le-am propus din start, acum necesită o redimensionare totală. Oamenii trebuie să ştie că ce a fost mai greu a trecut şi de acum încolo urmează să dezvoltăm împreună acele firave începuturi, care şi-au găsit expresie în primele şase-şapte luni de guvernare. Atunci când vorbim despre interesul ţării şi despre atingerea unor scopuri comune, societatea trebuie să devină partenerul numărul unu al guvernării. Iar cetăţeanul, din spectator pasiv, din actual şi potenţial beneficiar, trebuie să devină participant activ la procesele ce au loc în societatea noastră. Numai aşa vom reuşi să dezvoltăm ceea ce am început, asumându-ne această guvernare.

Deşi rezultate sunt abia sesizabile, ar fi o crimă dacă în loc de schimbările promise, populaţia se va alege doar cu iluzii şi cu un gust amar al dezamăgirii. Istoria noastră recentă conţine mai multe precedente de acest gen şi cred că a venit timpul să învăţăm şi noi câte ceva din lecţiile istoriei.

martie 2010

Unele aspecte ale corupției

Respectând o tradiţie stabilită de ani de zile, noi venim cu modificări la Hotărârea Parlamentului din 2004 pentru aprobarea Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a corupţiei şi a Planului de acţiuni pentru realizarea strategiei menţionate. E un exerciţiu util şi important, care urmează a fi concretizat într-un set de reforme coerente, cu efecte pozitive la nivel naţional.

Este evidentă necesitatea acestor modificări, cu atât mai mult că ele prevăd acţiuni concrete, programate a fi întreprinse în 2010 în vederea prevenirii şi combaterii corupţiei. Dar nu pot să trec cu vederea faptul că noi, spre regret, riscăm să continuăm practica precedentei guvernări. De exemplu, prezentarea proiectului de hotărâre nu a fost precedată de o discuţie publică privind situaţia în domeniul prevenirii şi combaterii corupţiei, nu a fost făcută o analiză amplă referitor la ce merge şi ce nu merge la acest capitol. Toate acestea lasă impresia că astfel de documente seamănă mai mult cu nişte declaraţii de intenţii, cu un exerciţiu formal pe care-l facem doar pentru că aşa prevede legislaţia sau pentru că am avea unele obligaţiuni externe.

O altă constatare este faptul că toate eforturile depuse până în prezent în vederea combaterii corupţiei nu prea au dat rezultate. Astfel, nici unul din cazurile de presupusă corupţie de răsunet, înregistrate în ultimii ani, nu au ajuns să aibă o finalitate. Mă întreb şi vă întreb: ce s-a ales din „dosarul cocainei", caz despre care a vorbit o lume întreagă acum doi ani? De ce nu s-au luat măsuri în alte cazuri de presupusă corupţie, care au ieşit la iveală după amplul proces de desecretizare iniţiat de Executiv? Nu am auzit să fi fost pornite anchete, cauze penale, nimic.

În context, aş vrea să întreb organele responsabile: de ce majoritatea cazurilor de contrabandă de proporţii, despre care am aflat cu această ocazie, nu s-au soldat cu urmări pe măsură? Este o întrebare deschisă, la care aştept răspuns şi sper să-l primesc în viitorul apropiat de la organele abilitate.

Din păcate, trebuie să constatăm că nu baza legală este un obstacol în prevenirea şi combaterea corupţiei, ci capacitatea redusă de a face faţă, la modul practic, provocărilor ce stau în faţa noastră. Factorul uman constituie cea mai gravă problemă cu care ne confruntăm. Sistemul moştenit de la guvernarea comunistă este unul defectuos iar noua guvernare nu a avut suficient timp la dispoziţie şi nici acoperire legală adecvată pentru a schimba radical starea de lucruri. Recentul caz de contrabandă cu ţigări la punctul vamal Albiţa este un exemplu elocvent în acest sens.

În majoritatea ţărilor europene, chiar şi nişte cazuri de corupţie minore la

prima vedere, depistate de jurnalişti, devin subiect de discuţie publică la nivel naţional. La noi însă, apar în presă investigaţii jurnalistice despre cazuri de-a dreptul şocante, dar aceste cazuri sunt muşamalizate, nu au continuitate.

De ce se întâmplă aşa? Cred că aici se impune o radiografie a fenomenului corupţiei în Republica Moldova.

În primul rând, acest fenomen are la temelie condiţia materială slabă a funcţionarilor publici, ceea ce îi determină să recurgă la acţiuni incompatibile cu legislaţia, cum ar fi actele de corupţie. Noi avem funcţionari cu salariul mai mic decât minimul de existenţă.

În al doilea rând, este vorba de factorul uman, de calitatea şi probitatea morală a celor care fac parte din categoriile de risc, atunci când vorbim despre fenomenul corupţiei.

În al treilea rând, aş menţiona sistemul birocratic vicios şi presiunea fiscală enormă, care apasă pe umerii potenţialilor generatori de corupţie.

În consecinţă, toate acţiunile noastre în vederea combaterii fenomenului, dincolo de voinţă politică, trebuie să ia în calcul aceste aspecte, abordându-le în complexitatea lor.

Tocmai de aceea, imediat după acest exerciţiu, noi trebuie să venim cu o nouă abordare a modului de contracarare a corupţiei. Am în vedere o nouă abordare atât la nivel de reglementare, cât şi la nivel de acţiuni practice. Numai aşa măsurile de prevenire şi combatere a corupţiei vor deveni eficiente şi noi vom obţine rezultate concrete în lupta împotriva acestui fenomen nociv pentru societatea noastră.

mai 2010

Politică pentru Moldova

Contextul politic

Alegerile parlamentare din iulie 2009, chiar dacă nu au dus la o clarificare a scenei politice din Republica Moldova, au transmis un semnal politic important: cetăţenii Moldovei doresc un alt tip de politică decât cel din ultimii ani. S-a dat un vot pentru schimbarea unei realităţi, pentru democratizarea Moldovei. Un vot pentru un mai bine al societăţii noastre şi al fiecăruia dintre noi. Iar Alianţa pentru Integrare Europeană a fost formată ulterior pentru a răspunde acestor aşteptări.

De la acel moment s-a scurs aproape un an. Un an în care s-au făcut schimbări şi nu trebuie să negăm asta. Un an în care s-au făcut totuşi prea puţine schimbări, şi nici acest lucru nu poate fi trecut cu vederea.

Traiectoria AIE

AIE a reuşit să supravieţuiască acestei perioade. A reuşit să înceapă reforme timide la nivel politic şi social. Dar nu a reuşit să finalizeze niciuna dintre acestea. Disputele interne din cadrul AIE au alimentat imaginea unei alianţe fragile şi aflate oricând în pragul dizolvării. Pe fundalul unui climat politic instabil, a crescut gradul de dezamăgire al cetăţenilor.

Toate aceste dezbateri şi tensiuni interne au avut la bază subiecte pur politice. Nu am asistat la dezbateri reale şi serioase asupra unor probleme de pe agenda oamenilor. S-a creat, o dată în plus, imaginea unei alianţe de guvernare preocupată mai degrabă de conservarea puterii politice, decât de utilizarea ei în interesul oamenilor. Adică în interesul celor care au votat cu speranţa producerii unei schimbări reale, a modului de a se face politică în Moldova.

AIE rămâne, fără îndoială, un construct politic necesar la acest moment. Alianţa a apărut ca alternativă şi contrapondere a PCRM. Dar AIE trebuie să devină nu doar un loc de întâlnire al unor forţe politice şi al unor interese politice, ci nucleul democratizării clasei politice din ţara noastră.

Pe primul loc: interesul cetăţenilor

AIE trebuie să fie un factor de coagulare pentru o acţiune politică unitară şi coerentă, axată pe interesul cetăţenilor. Aceasta este singura soluţie pentru Republica Moldova, pe termen scurt şi mediu. Altfel, PCRM va capitaliza electoral greşelile coaliţiei de guvernare şi îşi va conserva vechile obiceiuri şi practici, stopând orice proces de reformă internă, orice încercare de modernizare a societăţii noastre.

Oamenii nu trebuie să aleagă între dictatură şi democraţie, ci între programe

concrete făcute de partide democratice pentru binele general. De aceea, este cu atât mai important ca liderii AIE să înţeleagă că miza reală care e astăzi în joc nu e viitorul lor sau al formaţiunilor pe care le reprezintă, ci viitorul Moldovei democrate.

Dacă se va înţelege acest lucru, măcar acum, MAE va continua să fie un partener de încredere al coaliţiei. Dacă nu se va înţelege nici acum că miza nu este prezenţa la guvernare, ci utilizarea prezenţei la guvernare pentru a răspunde problemelor de pe agenda cetăţenilor, MAE îşi rezervă dreptul de a-şi urma propriul drum politic.

Un drum în care responsabilitatea politică se raportează la interesul cetăţeanului, nu la lupte bazate pe calcule şi orgolii politice.

Evoluţii pe scena politică

Ce trebuie de făcut în plan politic? AIE trebuie să fie unită în jurul unui proiect naţional legat de relansarea economică şi creşterea nivelului de trai al populaţiei. Soluţiile nu trebuie amânate, pentru că problemele nu pot fi negate, iar realitatea socială nu poate fi ignorată. Acţiunea politică trebuie demarată astăzi, nu mâine.

Chiar dacă în AIE regăsim atât formaţiuni de centru-dreapta, cât şi de centru-stânga, ceea ce trebuie să ne unească este obiectivul atingerii interesului naţional. Pentru moment, ne uneşte faptul că toţi credem în aceleaşi valori democratice şi le promovăm.

Adversarii politici ai MAE, ca partid de dreapta, sunt partidele de stânga şi centru-stânga. În acest moment, două partide importante ocupă acest spaţiu politic: unul nedemocratic – PCRM, altul democrat – PDM. Aliatul nostru nu sunt însă partidele, ci cetăţenii. De aceea, chiar dacă avem viziuni politice diferite, pledăm pentru AIE şi pentru consolidarea ei.

Atât timp cât electoratul care îşi doreşte integrarea în Europa are nevoie de o clasă politică democrată care să împlinească acest deziderat, alianţa cu partide din spectru politic opus este justificată şi necesară. Ceea ce ne uneşte – valorile democratice – este şi va fi mai important decât ceea ce ne desparte – valorile doctrinare. Cu toate acestea, aşa cum spuneam, susţinerea AIE pe mai departe atât în plan parlamentar, cât şi în alte dimensiuni politice, nu este necondiţionată.

AIE trebuie să îşi asume misiunea stabilirii unui standard de bază, atât al reformării societăţii moldoveneşti, cât şi în planul asigurării unui nivel de trai decent minimal pentru toţi cetăţenii Moldovei. Interesul naţional cere nu doar să fim uniţi, dar să fim solidari în a respecta priorităţile şi problemele oamenilor. Iar viitoarele alegeri parlamentare vor fi câştigate de cei care vor reuşi să se adapteze acestor priorităţi şi să răspundă acestor probleme. A trecut vremea

în care anticomunismul era suficient. Trebuie să formulăm mai clar şi mai ferm oferta noastră social-economică.

Rolul MAE

Mişcarea Acţiunea Europeană este pe deplin conştientă de rolul său pe scena politică din Republica Moldova. Practic, parlamentarii MAE au fost cei care au asigurat funcţionarea actualei puteri politice. Noi nu deţinem funcţii de decizie la nivel guvernamental, nu avem niciun fel de privilegiu, ci doar răspunderea în faţa alegătorilor de a susţine cea mai bună soluţie de guvernare în interesul lor. Este însă un moment de bilanţ şi pentru noi. Şi ne facem un reproş: am fost prea tăcuţi.

Trebuia nu doar să susţinem soluţiile şi mesajele AIE, ci să o spunem mai „apăsat", când credeam că se greşeşte şi că ne îndepărtăm de agenda oamenilor. Înţelegem această greşeală şi ne-o asumăm. În egală măsură învăţăm din ea şi tragem concluziile potrivite.

MAE nu va mai fi un partener tăcut al AIE. MAE va începe să aducă AIE pe o tematică mai apropiată de ceea ce aşteaptă oamenii de la ea şi de la politicieni în general. Nu putem asista impasibili la erodarea şi fragmentarea AIE, la producerea unui eşec al AIE. Şi asta pentru că revenirea PCRM la putere ar însemna un dezastru pentru Republica Moldova.

MAE rămâne consecventă principiilor sale de centru-dreapta şi deciziei de susţinere a actualei puteri politice. În acelaşi timp, MAE îşi asumă ca principală responsabilitate aducerea actului de guvernare în întâmpinarea problemelor şi nevoilor reale ale oamenilor.

De aceea, suntem hotărâţi să promovăm în perioada următoare mai multe proiecte politice, orientate în această direcţie – a creşterii bunăstării cetăţenilor Moldovei şi a relansării economice a ţării. Este vorba de proiecte urgente, fără culoare politică, dar care sunt necesare recâştigării încrederii electoratului faţă de actualii decidenţi politici. Acesta este modul în care înţelegem că trebuie făcută politica în Moldova şi acesta este singurul mod în care MAE va înţelege să îşi dezvolte şi să susţină parteneriatele şi alianţele politice.

mai 2010

Condamnarea regimului comunist

La două decenii de la proclamarea independenței Republicii Moldova, noi am ajuns în sfârșit să discutăm în Forul legislativ suprem al ţării și să luăm atitudine față de regimul totalitar comunist și crimele comise de acesta împotriva umanității.

Patimile care s-au încins în jurul acestui subiect în ultimele luni, vin să confirme justeţea deciziei de a constitui Comisia pentru studierea și aprecierea regimului comunist. Sigur, dacă acum 20 de ani ar fi fost creată o asemenea Comisie, care ar fi elucidat problema în cauză, noi am fi închis deja acel capitol negru din trecutul țării noastre. Și astăzi am fi fost preocupați mai cu seamă de construirea prezentului și viitorului nostru.

Însă, din alt punct de vedere, trebuie să recunoaştem că doar acum s-a creat conjunctura favorabilă pentru asemenea gen de discuiţii, pentru că doar acum, la putere în Republica Moldova au venit forţe cu adevărat democratice, cărora nu le este indiferent trecutul nostru.

Mai devreme sau mai târziu, noi ar fi trebuit să răspundem la întrebarea: ce a însemnat regimul comunist sovietic pentru spaţiul dintre Prut şi Nistru? Și aici lucrurile sunt cât se poate de clare. Noi ne-am ales cu cinci decenii de ocupaţie sovietică, în care populația a fost supusă unor experimente antiumane de proporţii. Foametea organizată, deportările în masă, deznaţionalizarea forţată au fost doar câteva dintre caracteristicile de bază ale acelei perioade de tristă faimă. Am trecut poate prin una din cele mai grele perioade din istoria existenţei noastre ca neam, ca ţară.

Frica şi teroarea, semănate de regimul comunist, dar şi laşitatea multor conaţionali de-ai noştri, unii dintre care au ocupat şi continuă să ocupe funcţii importante în stat, ne-au împiedicat să condamnăm în aceşti ani regimul comunist totalitar şi crimele comise de către acesta.

Nu am avut curajul să spunem lucrurilor pe nume nici măcar atunci când Consiliul Europei ne-a ridicat mingea la fileu, adoptând o rezoluţie prin care a recomandat statelor-membre să condamne regimurile comuniste totalitare.

Astăzi, putem repara acea nedreptate istorică, putem să-i reabilităm moral pe toţi acei care au avut de suferit de pe urma regimului comunist totalitar. Avem o şansă unică de a ne alinia democraţiilor europene avansate, care au condamnat comunismul, de rând cu fascismul.

Am analizat cu mare atenţie datele istorice, pe baza cărora s-a conturat raportul Comisiei pentru cercetarea crimelor regimului totalitar comunist. Membrii Comisiei au reuşit să adune dovezile necesare condamnării regimului comunist. Acum este nevoie doar de voinţă din partea clasei politice din

Republica Moldova. Noi nu ne putem permite, în aceste momente sensibile în plan economic şi social, să amânăm deciziile ce ţin de identitatea acestui stat, din cauza intenţiilor electorale ale unor lideri.

Nu sunt de acord cu cei care consideră că o eventuală condamnare a comunismului ar avantaja fosta guvernare, prin victimizarea ei, și că ar dezbina societatea noastră în două tabere. Nu cred că există în societatea noastră măcar un om sănătos, care ar subscrie acelor crime şi atrocităţi comise de regimul comunist totalitar.

Opinia mea este că, din contra, asemenea dezvăluiri vor compromite un partid care, dacă doreşte să-şi salveze imaginea şi poziţiile electorale, urmează să se desolidarizeze de un astfel de trecut. Din aceleaşi motive nu cred că poate avea loc o dezbinare a societăţii. Singura scindare pe care merită să o aducem în discuţie este cea a clasei politice, dar în acest caz – divizarea comuniştilor de anticomunişti ar fi benefică pentru clarificarea lucrurilor pe scena politică.

De mai bine de un an de zile, Republica Moldova se află într-o perioadă de tranziţie, de pe urma căreia societatea dă semne de îndoială: vedem neîncredere în clasa politică, în justiţie, în instituţiile statului, în libertatea de exprimare. În acest context, condamnarea publică a regimului comunist poate avea, pe termen mediu şi lung, un puternic efect de reconciliere naţională.

Crimele comunismului trebuie condamnate acum, iar orice amânare nu va face decât să ştirbească din forţa acestui act simbolic, pe care clasa politică este datoare să şi-l asume.

Comunismul trebuie condamnat public și asta va fi o dovadă clară a faptului că noi ne-am îndeplinit datoria morală faţă de cei care au trecut prin acest calvar.

Comunismul trebuie condamnat public și asta va fi o garanție pentru generațiile viitoare, că nu vom mai admite niciodată revenirea la comunism.

iunie 2010

În acest referendum nu există învingători

Referendumul constituţional din 5 septembrie 2010 a constituit un exerciţiu democratic, care a oferit cetăţenilor posibilitatea de a participa la adoptarea unei decizii de maximă importanţă pentru ţară. Din păcate, procesul electoral ce a vizat organizarea referendumului a decurs cu serioase abateri de la norma legală. Contrar prevederilor legislaţiei în vigoare, la cererea conducerii PCRM, mai multe organe ale puterii locale au adoptat decizii de boicotare a referendumului. Însă intervenţia autorităţilor a purtat un caracter formal şi nehotărât. Prin urmare, eşecul referendumului este şi un rezultat al ineficienţii administraţiei publice centrale.

De asemenea, vom menţiona şi nivelul de implicare redusă în campania pentru referendum a partidelor care au declarat oficial la CEC această opţiune. Majoritatea dintre aceste partide nu au prea avut activităţi pro-referendum şi s-au limitat doar la apariţii în cadrul dezbaterilor TV, ceea ce nu putea fi suficient pentru a mobiliza electoratul să participe la referendum. În concluzie, vina pentru eşecul referendumului o poartă atât partidele democrate, cât şi comuniştii, adică, întreaga clasă politică. În acest referendum nu există învingători. Există un singur mare învins – poporul. Slab informaţi şi manipulaţi, cetăţenii au ratat şansa de a-şi reîntoarce dreptul de a alege singuri preşedintele ţării. Iar partidele politice, mai devreme sau mai târziu, vor trebui să poarte răspundere în faţa cetăţenilor pentru acţiunile sau inacţiunile lor.

Politicienii au ajuns prizonieri ai alianţelor. Aceste alianţe, dincolo de efectele benefice, cum ar fi, spre exemplu, posibilitatea de depăşire a unor situaţii de colaps, presupun şi o anumită limitare în acţiune, anumite cedări la capitolul promovării de principii. Este şi cazul AIE, o alianţă care are la bază anumite principii şi valori comune, dar nu trebuie să facem abstracţie şi de marile diferenţe la nivel de abordări, viziuni, acţiuni. În astfel de construcţii, uneori, interesul naţional este trecut pe planul doi. Cu regret, situaţia politică în Republica Moldova continuă să fie una încordată şi pericolul revanşei comuniste determină partidele politice de orientare democratică să accepte anumite compromisuri. Este, dacă doriţi, o perioadă de tranziţie politică, ce se va duce în istorie odată cu diminuarea pericolului revenirii comuniştilor la putere. Desigur, această nu înseamnă că pe viitor nu vom mai avea nevoie de alianţe, dar ele vor fi mult mai omogene şi mult mai angajate în promovarea interesului naţional.

Partidele democratice au demonstrat că au şanse de izbândă, numai atunci când sunt unite. Aşa s-a întâmplat şi la 29 iulie 2009, când societatea a acordat un vot de încredere forţelor democratice. Aş aminti în context, că eu şi o bună

parte dintre colegii mei de partid am contribuit nemijlocit, nu prin vorbe, ci prin fapte, la consolidarea forţelor democratice de la 2001 încoace. Noi, deputaţii MAE am fost consecvenţi şi nu am înaintat nici un fel de condiţii AIE. Am sprijinit coaliţia democratică, fiind conştienţi de faptul că astfel contribuim la revenirea Republicii Moldova pe un făgaş normal de dezvoltare. În această toamnă noi vom avea de susţinut un examen politic foarte serios şi suntem pur şi simplu obligaţi să ne mobilizăm, să strângem rândurile, deoarece orice greşeală ar putea însemna reîntoarcerea comuniştilor la guvernare. Tocmai de aceea, MAE propune pentru preconizatele alegeri parlamentare crearea unui bloc electoral, din care vor face parte partidele democratice care au aceeaşi agendă politică sau sunt apropiate doctrinar. Ar fi pentru noi o continuare logică a eforturilor pe care le-am depus până în prezent şi o finalitate pe măsură a năzuinţelor unei importante părţi a electoratului.

Mişcarea Acţiunea Europeană este o formaţiune în continuă creştere şi această apreciere nu-mi aparţine mie sau colegilor mei, ci sociologilor, analiştilor politici. Ultimul sondaj arată că MAE a ajuns în topul încrederii la 13%. Este un rezultat îmbucurător pentru noi şi demonstrează că efortul pe care-l depunem zi de zi ne aduce tot noi şi noi simpatii din partea cetăţenilor. Noi mizăm pe toţi oamenii noştri, fie că este vorba de un preşedinte de raion, sau un simplu membru de partid. Pentru familia MAE, care are peste 14 mii de membri, contează calitatea oamenilor noştri. MAE este o echipă unită, în cadrul căreia toate eforturile sunt îndreptate spre atingerea rezultatului comun şi nu aş putea evidenţia careva persoane sau organizaţii teritoriale aparte. Suntem un partid cu scopuri bine definite şi sunt absolut convins că le vom atinge!

septembrie 2010

Baza alianțelor postelectorale trebuie pusă acum, înainte de alegeri!

Mişcarea „Acţiunea Europeană” mizează pe faptul că ideile şi principiile sale au forţa să atragă simpatiile unui larg spectru de alegători. Din acest punct de vedere, mesajul nostru în viitoarea campanie electorală va fi: „Luptăm pentru Moldova!” Iar aceasta înseamnă: o Moldovă cu o economie dezvoltată; o Moldovă cu un înalt nivel de bunăstare al cetăţenilor; o Moldovă cu o societate consolidată; o Moldovă cu o democraţie autentică; o Moldovă integrată în Uniunea Europeană etc.

Anume aceste principii le vom promova, inclusiv în Parlament. Nu cred că veţi găsi un cetăţean al Republicii Moldova care să nu-şi dorească realizarea acestor aspiraţii, dacă nu integral, cel puţin parţial. Pentru aceasta merită să luptăm şi să fim prezenţi în viitorul Parlament.

Aşadar, mizăm pe sprijinul unui segment cât mai larg de electorat, a acelui electorat care îşi va regăsi aspiraţiile în principiile şi valorile promovate de noi, în scopurile pe care ni le-am propus.

Dacă e să “schiţez” un portret al alegătorului nostru, acesta ar arăta în linii mari cam aşa: adept al avansării Moldovei pe calea democraţiei şi integrării europene, al dezvoltării economiei de piaţă, efectele căreia s-ar regăsi în ridicarea nivelului de viaţă al cetăţenilor; care îşi doreşte o schimbare reală a stării de lucruri din ţară, dar nu o mimare a schimbării; pentru care lupta cu corupţia nu este doar o lozincă frumoasă, ci o necesitate stringentă; care nu acceptă compromisuri cu propria conştiinţă şi nu-şi trădează principiile; pentru care interesul naţional nu este ceva abstract, ci un set de principii şi valori bine definite, ce nu pot fi tălmăcite diferit, în funcţie de conjunctură etc. Vă asigur, că în societatea noastră sunt foarte mulţi alegători care se încadrează în această descriere.

MAE a fost prima formaţiune care, imediat după eşecul referendumului constituţional din 5 septembrie, a venit cu propunerea de a consolida formaţiunile democratice şi, prin aceasta, electoratul democratic. Participarea în comun la alegerile parlamentare anticipate ar reabilita şi ar face mai puternice partidele democratice, ne-ar oferi o şansă unică de a apăra cuceririle din 29 iulie şi de a le dezvolta, ar permite să ne mişcăm înainte şi să continuăm acele importante procese de reformare şi apropiere de Uniunea Europeană, demarate în ultimul an.

Partidele democratice nu trebuie să se îmbete cu apă chioară – comuniştii continuă să fie destul de puternici şi mai puţin contează faptul că acest lucru se datorează minciunii şi manipulării, instrumente pe care nu le-au abandonat nici

după plecarea de la putere. Avem o responsabilitate istorică în faţa alegătorilor şi, dacă nu vom reuşi să asigurăm în continuare dezvoltarea Republicii Moldova pe un făgaş democratic normal, întreaga responsabilitate va reveni doar partidelor democratice. Acest lucru trebuie să-l înţelegem cu toţii şi să acţionăm corespunzător.

În Republica Moldova nu există şi nu cred că vor exista, cel puţin în viitorul apropiat, partide care vor fi în stare singure să acumuleze un număr de voturi necesar pentru a constitui măcar simpla majoritate parlamentară. Partidele care în campaniile electorale îşi asumă asemenea angajamente trişează sau mint alegătorii. Şi atunci iarăşi ajungem la alianţe, mai cu seamă, la alianţe postelectorale.

Eficienţa alianţelor este determinată de partidele ce constituie alianţele postelectorale, de principiile ce stau la baza constituirii acestora şi de scopurile pe care şi le propun. De aceea, baza alianţelor postelectorale trebuie pusă încă înainte de alegeri. Politicienii serioşi tot timpul anticipează evenimentele şi gândesc cu un pas înainte. Ideea unor posibile alianţe postelectorale trebuie să determine în mare parte comportamentul partidelor în alegeri.

Nu sunt sigur că actuala clasă politică are suficientă cultură şi maturitate politică pentru a acţiona astfel şi, din păcate, este mare riscul ca, în rezultatul unei atare abordări, să aibă de suferit calitatea viitoarelor coaliţii postelectorale şi eficienţa acestora.

Mişcarea „Acţiunea Europeană” are principii de activitate bine stabilite şi viziuni clare în probleme de maximă importanţă. Pentru noi integrarea europeană, dezvoltarea economiei de piaţă, lupta împotriva corupţiei şi birocraţiei, instituirea statului de drept, sporirea nivelului de bunăstare al populaţiei nu sunt doar lozinci electorale, ci aspiraţii sincere.

E adevărat că multe partide îşi propun aceleaşi obiective, dar ceea ce ne deosebeşte pe noi de ei, este abordarea practică. Nu există partid, din cele care se pretind importante pe scena politică din Republica Moldova, care să nu fi avut ocazia să demonstreze în practică ce pot face în vederea atingerii scopurilor declarate. Rezultatele le vedem cu toţii.

Din această perspectivă, oponenţii MAE pot fi împărţiţi în două categorii: 1) cei care nu susţin modelul de dezvoltare al ţării, proclamat în documentele noastre programatice, sau, mai bine zis, cei care au viziuni incompatibile cu ale noastre; 2) cei care au declarate aceleaşi viziuni şi scopuri, dar care le-au compromis prin acţiunile lor de ordin practic. Nu cred că este cazul să fac careva precizări la nivel de denumiri şi nume – societatea este suficient de informată şi de matură din punct de vedere politic pentru a face concluziile de rigoare şi a da verdictul la momentul potrivit.

Sunt sigur că alegătorii ne vor acorda susţinerea cuvenită pentru ca noi să pretindem la postura de exponenţi ai viziunilor şi aspiraţiilor unui important segment de electorat. În campania pentru referendum noi am fost foarte activi. Oamenii au avut ocazia să se convingă cine lucrează în teritoriu şi cine apare doar la televizor. Drept urmare, MAE a crescut în ultimul timp în topul simpatiei electoratului. În preconizata campanie parlamentară noi vom fi şi mai buni, şi sunt convins că rezultatele vor fi pe potriva efortului nostru.

septembrie 2010

Un protocol pentru Alianță

Preluarea guvernării şi realizarea unei majorităţi parlamentare de către partidele democratice a reprezentat, în 2009, un prim pas în redeschiderea graniţelor Republicii Moldova către un viitor mai bun pentru cetăţenii acestei ţări.

Acest pas a însemnat, totodată, reluarea unui dialog civilizat cu statele dezvoltate din întreaga lume. Occidentul s-a reîntors către noi şi este gata să ne sprijine.

Am început reforme importante pentru a redobândi Republicii Moldova statutul de democraţie. Avem posibilitatea de a relansa Republica Moldova din punct de vedere economic, social şi politic. Avem şansa de a ne dezvolta ca un stat puternic.

Însă aceste deziderate nu se pot realiza decât cu un semnal de unitate dat de formaţiunile democratice şi cu eliminarea oricărui pericol de revenire la dictatura comunistă, care a ţinut pe loc ţara noastră atâţia ani.

Toate acestea vor fi posibile dacă împreună, partidele membre ale Alianţei pentru Integrare Europeană, vom reuşi să promovăm cu adevărat reformele democratice în Republica Moldova.

De aceea, este cu atât mai important ca partidele democratice să se unească, încă o dată, în jurul unor principii comune, pentru a realiza un proiect de modernizare a ţării. Este nevoie ca în preajma unor momente atât de însemnate pentru viitorul Republicii Moldova să devenim o singură voce puternică.

Experienţa ultimelor luni a arătat că exerciţiul democratic este uneori dificil şi că multitudinea opiniilor e de multe ori greu de armonizat. Dar tocmai în aceasta constă adevărata valoare a democraţiei! Putem avea păreri diferite câtă vreme urmărim împlinirea aceloraşi idealuri.

Avem un scop comun, anume reformarea statului, modernizarea şi democratizarea ţării noastre şi aşezarea ei reală pe făgaşul integrării europene.

În lumina acestor considerente, partidele membre ale Alianţei pentru Integrare Europeană urmează să accepte un protocol politic de colaborare, un document principial pe care să îl adoptăm în cadrul AIE.

În perspectiva alegerilor parlamentare anticipate şi a constituirii unei noi majorităţi care să continue politica reformelor începute de Alianţa pentru Integrare Europeană, semnatarii acestui protocol se angajează să adopte următoarele atitudini ferme pentru consolidarea democraţiei în Republica Moldova, creşterea nivelului de trai al populaţiei şi asigurarea altor condiţii necesare aderării la Uniunea Europeană:

Partidele semnatare vor respecta un acord de conduită care să nu permită componentelor Alianţei să treacă de la competiţie, la duşmănie.

Partidele semnatare se angajează să susţină şi să ducă la îndeplinire acţiunile asumate în calendarul comun al Alianţei pentru Integrare Europeană, din prezent şi până la validarea rezultatelor alegerilor locale din 2011.

Partidele semnatare se vor implica activ şi vor susţine un mesaj general comun în campaniile electorale ce vor urma.

Partidele semnatare se angajează să promoveze public şi prin vot toate deciziile asumate în cadrul Alianţei pentru Integrare Europeană.

Partidele semnatare vor refuza să poarte negocieri pentru funcţii, beneficii materiale sau alte interese, cu Partidul Comuniştilor din Republica Moldova sau intermediari ai acestuia.

Partidele semnatare vor promova cu prioritate proiecte care răspund în primul rând interesului cetăţenilor şi vor sprijini acele măsuri capabile să reformeze statul şi să îmbunătăţească nivelul de trai, indiferent de culoarea politică a iniţiatorului.

În democraţie este productiv ca actorii politici să vină cu idei diferite, atâta timp cât ele se subsumează unui ideal comun. Teoretic, aşa se întâmplă şi în AIE. Practic, mai avem totuşi nevoie de un set de reguli, care să ne ofere garanţia că ideile bune, indiferent care este partidul ce le propune, sunt implementate cu succes şi nu se irosesc în negocieri.

Acest set de reguli, cu obligaţii şi responsabilităţi, urmează a fi respectat de toate partidele membre AIE. Pentru a nu se mai repeta anumite greşeli pe care le-am simţit de la înfiinţarea Alianţei şi până în prezent, când ne pregătim iar de alegeri parlamentare anticipate. Greşeli pe care, din păcate, le-au resimţit şi alegătorii noştri.

Scopul acestui protocol este de a asigura unitatea forţelor democratice în continuare. Este un contract care ne obligă să acţionăm politic unitar, pentru a evita eventuale derapaje, cum au fost cele din campania pentru Referendum.

Acest protocol va constitui o dovadă în plus că Alianţa există, funcţionează şi are viitor. Va fi un semnal de unitate, de coerenţă şi de maturitate politică din partea noastră. Va fi un semnal că am învăţat să ne respectăm alegătorii.

septembrie 2010

Politica noastră sunt faptele

Pe 28 noiembrie noi vom avea de susţinut un examen politic serios. Examenul nu va fi deloc uşor, deoarece vom avea de ales între partidele care au compromis noţiunea de clasă politică şi forţele care îşi propun să reabiliteze şi să reformeze această clasă politică.

Din păcate, partidele ce s-au perindat până acum la putere, indiferent de culoarea lor politică, au folosit această putere numai pentru a-şi satisface propriile ambiţii şi interese. Lipsa de cultură politică, incompetenţa, promovarea intereselor de grup şi de partid în detrimentul problemelor stringente ale oamenilor, au dus ţara la mizerie şi sărăcie. Situaţia în economie a ajuns dramatică din cauza lipsei de viziune şi de înţelepciune a actualei clase politice. Oamenii s-au dezamăgit şi nu mai vor să creadă în promisiunile frumoase ale unor politicieni.

Eu sunt un om al faptelor. În politică şi în afara politicii. Am pledat întotdeauna pentru o responsabilitate maximă faţă de ceea ce spui şi ce faci. Nu am agreat niciodată politicienii care vorbeau prea mult şi făceau prea puţin.

Ca preşedinte al partidului Mişcarea „Acţiunea Europeană”, am puterea, alături de colegii mei, să oferim oamenilor fapte, nu vorbe. Proiecte şi soluţii concrete, nu politică de dragul politicii.

Noi am reuşit să ridicăm pensiile, chiar dacă MAE are la acest moment doar doi parlamentari. Având mandatul poporului şi o reprezentanţă mai largă în Parlament, noi vom reuşi să majorăm şi salariile. Noi avem scopuri bine stabilite şi vom merge consecvent spre atingerea lor. De exemplu, pentru următorii patru ani, n-am propus un obiectiv important: crearea locurilor de muncă. Mai multe şi mai bine plătite. Specialiştii noştri au elaborat un plan amplu, cu referinţe internaţionale, prin care economia noastră se poate dezvolta pentru a genera aceste locuri de muncă.

Până în prezent au fost dezbătute de clasa politică sute de strategii, pe diferite domenii. Niciuna aplicată pe problemele reale ale oamenilor, ci pe subiecte politice. Planul MAE de modernizare a Republicii Moldova are drept obiectiv crearea locurilor de muncă. Intrarea noastră la guvernare ar fi o garanţie că problema locurilor de muncă va deveni o prioritate a guvernării. Oferta noastră pentru cetăţenii Moldovei este serioasă şi de impact. Fiecare din acţiunile preconizate generează bani pentru locurile de muncă despre care vorbim. Creditele mai mici pentru antreprenori aduc bani şi pentru a-şi angaja mai mulţi oameni cu salarii mai bune; cota unică va aduce mai mulţi investitori străini şi, deci, şi mai mulţi bani; oamenii de la sate vor vinde mai repede şi mai bine

produsele lor prin reţele de centre de colectare; întreprinderile care folosesc materii prime vor prospera; va creşte puterea de cumpărare a populaţiei.

Priorităţile MAE sunt axate mai mult pe probleme sociale şi mai puţin pe probleme politice. Planul MAE va contribui la sporirea numărului locurilor de muncă şi la creşterea nivelului de trai al populaţiei. Vor avea de câştigat toţi cei care nu au un loc de muncă, dar şi cei care îşi doresc un loc de muncă mai bine plătit.

Noi am demonstrat că acţionăm altfel decât celelalte partide, că nu ne interesează certurile politice, ci dorim să realizăm ceva pentru oameni.

Fără falsă modestie, noi am reuşit să luăm pulsul real al ţării. Am mers în caravanele poporului, am strâns semnături pentru mai multe proiecte importante pentru Moldova, am vorbit cu mii de oameni şi nu în ultimul rând, am studiat modelele economice de succes din ţările dezvoltate.

Aşa am înţeles un lucru simplu pe care politicienii noştri îl uită sau nu vor să şi-l asume: ţara noastră are nevoie acum de mai multe fapte şi de mai puţină politică. Fără mai multe fapte şi fără o abordare cu totul diferită în modul de a face politică, nu avem nicio şansă să ne fie mai bine. Vor prospera doar câţiva oligarhi şi bodyguarzii lor politici.

Tot ce a ştiut să producă politica Republicii Moldova în 19 ani a fost o permanentă criză. De ani de zile politicienii se ceartă şi se insultă reciproc, provocând conflicte şi scandaluri. Aceasta este clasa politică pe care o avem acum. Multe vorbe, puţine fapte.

Aceşti politicieni încă nu au realizat că alegătorii fac partidele să fie mari sau mici. Ei au în mână toată puterea. Ei urmează să fie precauţi cu partidele care se cred deja mari, pentru că doar promisiunile lor sunt mari, iar faptele sunt mici.

De aceea, îi chem să fie alături de MAE, pentru a face politica lor. Pentru că există partide care fac şi partide care doar promit. Pentru că există cetăţenii acestei ţări şi politicienii care trebuie să-i slujească. Iar noi, cei de la MAE, am ţinut cont întotdeauna de aşteptările şi speranţele oamenilor.

Crezul nostru este simplu şi-l vom urma neabătut: mai multe fapte, mai puţină politică! Politica noastră sunt faptele. Problemele politicienilor trebuie să fie problemele oamenilor. Oamenii aşteaptă de la politicieni soluţii, nu scandal, rezultate, nu promisiuni. Singura condiţie pe care a pus-o MAE pentru a susţine guvernarea, au fost soluţii care să răspundă aşteptărilor oamenilor. Noi nu am cerut funcţii, ci soluţii pentru oameni.

MAE crede că politica trebuie făcută pentru oameni şi face politică pentru oameni. Noi suntem partidul care se consultă cu oamenii, care îi vizitează, care le cere părerea, care îi susţine în faţa autorităţilor. Pentru noi, oamenii reprezintă adevăratul partener politic. Noi avem parteneriat cu oamenii şi negociem doar în numele lor.

MAE a venit în această campanie nu cu un mesaj politic, ci cu o soluţie politică la problemele reale ale oamenilor. Nu venim cu promisiuni deşarte, ci cu proiecte clare, care vor deveni legi în beneficiul cetăţenilor Moldovei.

Este momentul ca Republica Moldova să fie guvernată, în sfârşit, de o politică a faptelor, nu de o politică a vorbelor goale. Pentru prea mult timp, clasa politică s-a aplecat asupra propriilor interese, neglijând interesul naţional.

Este timpul să oferim altceva populaţiei: să facem agenda politică în funcţie de ce au nevoie oamenii, nu în funcţie de ce au nevoie politicienii.

octombrie 2010

Un mandat în serviciul poporului

Campania electorală parlamentară este în plină desfăşurare. Politicienii iarăşi şi-au prezentat oferta, în încercarea de a obţine voturile alegătorilor. Promisiunile sunt diferite, unele – mai cu bun-simţ, altele – populiste de-a binelea. Pentru a diminua într-un fel acest val de speculaţii electorale, cred că ar fi corect, ca deputaţii din Parlamentul anterior, care au decis să se implice în scrutinul parlamentar anticipat, să vină neîntârziat cu o dare de seamă, pe marginea activităţii lor în legislativ, în faţa celor care i-au învestit cu un mandat de ales al poporului.

În anul 2009, Republica Moldova a devenit un poligon unde s-au dat şi încă se mai dau interminabile lupte politice.

Apelurile noastre la calm, conştiinţă civică, maturitate politică nu au fost auzite. Din păcate, au existat forţe care nu au dorit să plaseze jocurile şi interesele politice pe un plan secund, şi Republica Moldova a intrat într-o nouă fază a crizei politice.

„Voturile de aur"

În ultimul an, Mişcarea „Acţiunea Europeană" a demonstrat prin acţiuni concrete că toate politicile sale sunt ghidate strict de interesul poporului. MAE nu a acceptat târguri şi înţelegeri care nu s-ar fi încadrat în agenda cetăţeanului simplu.

Deputaţii MAE au susţinut necondiţionat activitatea Alianţei pentru Integrare Europeană şi a Guvernului instalat de aceasta, fără a pretinde la funcţii sau alte beneficii.

Toate proiectele de legi votate de deputaţii MAE au avut drept scop depăşirea recesiunii, relansarea economică a ţării, restabilirea bunei funcţionări a instituţiilor democratice, accelerarea cursului de integrare europeană. Astfel, am pus bazele renaşterii Republicii Moldova ca stat democratic şi de drept. Noi am folosit „voturile de aur" pentru a oferi ţării o şansă de dezvoltare normală în viitor.

Cultură şi tradiţii politice

În toată această perioadă, am încercat să promovez calitatea în politică, cultura şi tradiţiile politice.

După aproape un deceniu de dominaţie a unui partid de factură totalitară, dezvoltarea democratică a ţării noastre căpătase un nou imbold. Noile realităţi impuneau noi abordări şi o nouă calitate a proiectelor politice. Timpurile când scopul major era mobilizarea tuturor forţelor, unirea cantitativă în faţa

adversarului comun trecuseră. Venise timpul ca politica cantităţii să fie înlocuită de politica calităţii. Venise timpul, când în prim-plan urmau să fie scoase principiile politice, dar nu interesele de scurtă durată.

Noi toţi ne dorim să trăim într-un stat democratic, în care ar guverna legea, un stat cu presă liberă, justiţie independentă, economie prosperă. Noi toţi ne dorim să trăim într-un stat integru, în care cetăţenii şi-ar găsi rostul la ei acasă, dar nu ar fi nevoiţi să ia calea pribegiei. Noi toţi ne dorim să trăim într-un stat cu un sistem social şi educaţional performant, în care astfel de fenomene negative cum sunt corupţia şi protecţionismul nu şi-ar găsi locul. Toate aceste obiective urmează a fi realizate pe parcurs, culminând cu atingerea scopului major – integrarea în Uniunea Europeană.

Am pledat constant pentru consolidarea segmentului politic ocupat de forţele democratice, fiind conştient că acesta este un imperativ al timpului.

„Moldova trebuie să-şi cinstească eroii”

În acest an, am obţinut modificarea Hotărârii Parlamentului nr.433-XII din 26 decembrie 1990 cu privire la zilele de sărbătoare şi la zilele de odihnă în Republica Moldova, astfel încât eroii războiului de pe Nistru să aibă o zi de comemorare – 2 martie.

Scopul acestei iniţiative legislative a fost să aducă omagiul şi recunoştinţa apărătorilor Patriei, celor care s-au ridicat să-şi apere ţara, atunci când era pusă în pericol însăşi existenţa Republicii Moldova ca stat suveran şi independent. Este vorba de cei care, riscându-şi propria viaţă, au luptat pentru menţinerea şi consolidarea integrităţii teritoriale a Republicii Moldova. Ar fi fost o nedreptate să dăm uitării sacrificiul participanţilor la conflictul armat de pe Nistru.

Cu regret, partidele pretins democratice au perceput problema combatanţilor exclusiv prin prisma intereselor lor politice de moment.

În luna februarie curent, Guvernul a neglijat faptul că eu înaintasem acum trei ani o iniţiativă legislativă privind declararea zilei de 2 martie drept zi de comemorare, venind cu propriul proiect de hotărâre. Astfel, Guvernul şi-a însuşit o idee, o iniţiativă, care nu-i aparţinea. Promovând un proiect de alternativă, formaţiunile parlamentare au demonstrat că nu se deosebesc prin nimic de guvernarea comunistă, care a aplicat pe larg plagiatul legislativ. Doar prin eforturi considerabile, în Parlament s-a reuşit restabilirea parţială a echităţii, ambele iniţiative fiind examinate în pachet. Instituirea acestei zile comemorative este un gest de reabilitare morală a celor care şi-au dat viaţa pentru integritatea, suveranitatea şi independenţa Republicii Moldova.

Actul justiţiei şi jocurile politice

În ultimii ani, Republica Moldova a ajuns campion la CEDO după numărul de condamnări pe cap de locuitor. Pentru a schimba situaţia, am propus o iniţiativă

legislativă, privind modificarea Legii nr.544-XIII din 20.07.1995, iniţiativă ce ar fi dus la sporirea eficienţei actului de justiţie şi respectiv la reducerea cazurilor de condamnare a R. Moldova de către Curtea Europeană. Proiectul de lege prevedea explicit sancţiuni pentru judecătorii care acţionează cu rea voinţă sau comit abuzuri. Eram convins că numai prin sancţionarea judecătorilor care au prejudiciat imaginea justiţiei naţionale va fi posibilă reabilitarea autorităţii puterii judecătoreşti.

Din păcate, Guvernul din nou a dat dovadă de slăbiciune şi a avizat negativ respectiva iniţiativă legislativă. Făcând abstracţie de gravitatea problemei, Cabinetul de miniştri a invocat motive formale pentru a respinge această iniţiativă. Însă pe 18 iunie, Guvernul a venit în Parlament cu o iniţiativă similară, care a şi fost votată de deputaţi. Astfel, s-a recurs a doua oară în doar câteva luni la un furt intelectual de proporţii.

Lupta împotriva corupţiei

În ultimul an, am continuat eforturile în vederea mobilizării resurselor existente pentru prevenirea şi combaterea corupţiei. De la tribuna Parlamentului, am atenţionat asupra caracterului „cosmetic” al acţiunilor Parlamentului şi Guvernului în acest sens.

Nu am trecut cu vederea faptul că noi riscăm să repetăm practica precedentei guvernări. De exemplu, prezentarea proiectelor anti-corupţie nu a fost precedată de o discuţie publică privind situaţia în domeniul prevenirii şi combaterii corupţiei, nu a fost făcută o analiză amplă referitor la ce merge şi ce nu merge la acest capitol. Aveai impresia că astfel de documente seamănă mai mult cu nişte declaraţii de intenţii, cu un exerciţiu formal pe care-l facem doar pentru că aşa prevede legislaţia sau pentru că am avea unele obligaţiuni externe.

Astfel, nici unul din cazurile de presupusă corupţie de răsunet, înregistrate în ultimii ani, nu au ajuns să aibă o finalitate. Ce s-a ales din „dosarul cocainei”, caz despre care a vorbit o lume întreagă acum doi ani? De ce nu s-au luat măsuri în alte cazuri de presupusă corupţie, care au ieşit la iveală după amplul proces de desecretizare iniţiat de Executiv? Nu am auzit să fi fost pornite anchete, cauze penale, nimic.

La întrebarea mea, de ce majoritatea cazurilor de contrabandă de proporţii nu s-au soldat cu urmări pe măsură, nu am primit nici până în prezent un răspuns din partea organelor abilitate.

În apărarea drepturilor consumatorilor

Dacă vă mai amintiţi, am intervenit prompt pe parcursul anului curent şi am taxat dur atacurile la adresa consumatorilor, în special acţiunile ANRE de majorare a tarifelor la gaze naturale.

Argumentele mele au fost următoarele: o nouă majorare a tarifelor la gaze

va genera scumpiri în lanţ la mărfuri, produse şi servicii, după cum s-a întâmplat ulterior; salariile şi pensiile oamenilor nu le permit să facă faţă preţurilor şi tarifelor exagerate; „MoldovaGaz” avea suficiente resurse acumulate anterior pentru a nu cere o nouă majorare(spre exemplu, când cursul de schimb al monedei naţionale a fost mai mic decât cel prognozat iniţial, „MoldovaGaz” a acumulat bani în plus, dar nu a micşorat tariful).

Am cerut instituirea unui moratoriu în privinţa majorării preţurilor şi tarifelor până la organizarea audierilor parlamentare în problema formării tarifelor şi preţurilor la principalele mărfuri şi servicii, prestate populaţiei.

Totodată, am obţinut constituirea unei comisii parlamentare pentru investigarea situaţiei la SA „MoldovaGaz”, în vederea identificării unor soluţii pentru a interveni în procesele ce au loc, ţinând cont de interesele cetăţenilor.

Elucidarea evenimentelor din aprilie 2009

Prin crearea Comisiei pentru elucidarea evenimentelor din aprilie 2009, Parla— mentul şi-a asumat o decizie responsabilă, dar foarte riscantă. Nobila intenţie a Parlamentului care, în linii mari a eşuat, putea schimba accentele în acest dosar. Organele abilitate ale statului ar fi fost tentate să folosească acest raport pentru a camufla lipsa de progres în anchetarea evenimentelor din aprilie 2009.

În opinia mea, Raportul Comisiei pentru elucidarea evenimentelor din aprilie 2009, nu a constituit o investigaţie, după cum ar fi fost normal să fie, ci era mai degrabă o sistematizare a datelor, bazată în special pe declaraţii şi materiale de presă. Acest exerciţiu a generat mai multe întrebări decât răspunsuri.

De aceea, am propus să examinăm posibilitatea extinderii mandatului Comisiei. Raportul putea fi considerat drept unul intermediar, care va constitui un punct de pornire în investigaţiile viitoare, mult mai competente. Oamenii n-o să ne înţeleagă dacă, după câtă vâlvă s-a făcut, le vom prezenta doar nişte constatări sterile. Noi trebuie să fim conştienţi că reunificarea societăţii, consolidarea acesteia, nu va fi posibilă atâta timp, cât nu vor fi date răspunsuri clare în privinţa evenimentelor ce au avut loc în aprilie 2009!

MAE – pentru bunăstarea cetăţenilor

Pe data de 24 mai 2010, am înregistrat la Biroul Permanent al Parlamentului proiectul Legii privind majorarea etapizată a pensiilor şi salariilor minime până la minimul de existenţă. Importanţa acestei legi era incontestabilă într-un stat în care majoritatea populaţiei trăieşte la limita sărăciei.

În lunile următoare, MAE a desfăşurat o amplă campanie în susţinerea proiectului de lege, iniţiativa fiind sprijinită de circa 200 mii de cetăţeni ai Republicii Moldova. Având mandatul poporului, MAE a acţionat ferm în vederea promovării dreptului constituţional al cetăţenilor la un trai decent.

Însă am rămas nedumerit de atitudinea deputaţilor din alianţa de guvernământ, care au refuzat în repetate rânduri să introducă pe ordinea de zi a şedinţelor Parlamentului acest proiect de lege.

Astfel, deputaţii din majoritatea parlamentară se opuneau nu iniţiativei unui deputat, nu iniţiativei unui partid politic, ci iniţiativei populare, căci numărul de semnături colectate de MAE în susţinerea proiectului de lege este suficient pentru a modifica chiar şi Constituţia ţării, dar nu o lege ordinară.

Până la urmă, Guvernul a dat curs iniţiativei noastre de majorare a pensiilor pe calea acordării unor compensaţii sociale pentru perioada rece a anului. Numai că alocarea unei compensaţii sociale este doar un pas, dar nu şi realizarea integrală a dezideratului de asigurare a unui nivel de trai decent cetăţenilor Republicii Moldova.

De asemenea, a rămas neacoperită cea de-a doua parte a iniţiativei – aducerea salariului minim la nivelul minimului de existenţă. Dar sunt sigur că, având o largă susţinere a societăţii, noi vom obţine şi realizarea acestui obiectiv.

Consolidarea forţelor democratice

Alegerile parlamentare anticipate vor constitui pentru formaţiunile ce alcătuiesc alianţa de guvernare un test de maturitate politică. Partidele democratice au demonstrat că au şanse de izbândă, numai atunci când sunt unite. De aceea, este cu atât mai important ca partidele democratice să se unească, încă o dată, în jurul unor principii comune, pentru a realiza un proiect de modernizare a ţării. Este nevoie ca în preajma unor momente atât de însemnate pentru viitorul Republicii Moldova să devenim o singură voce puternică.

Pentru a nu se mai repeta anumite greşeli pe care le-am simţit de la înfiinţarea Alianţei şi până în prezent, când am ajuns iar la alegeri parlamentare anticipate, am propus partidelor membre ale Alianţei pentru Integrare Europeană un Protocol politic de colaborare. Acest set de reguli, cu obligaţii şi responsabilităţi, urma să fie adoptat în cadrul AIE şi respectat de toate partidele membre AIE.

Scopul acestui Protocol este de a asigura unitatea forţelor democratice în continuare. Este un contract care ne obligă să acţionăm politic unitar, pentru a ne prezenta în faţa cetăţenilor cu o ofertă coerentă şi serioasă.

Avem o responsabilitate politică faţă de cetăţenii acestei ţări, faţă de viitorul oamenilor care vor să trăiască într-un stat democratic şi prosper. Şi nu avem dreptul să-i dezamăgim.

octombrie 2010

Strategia națională privind ocuparea forței de muncă în localitățile rurale

Strategia naţională privind ocuparea forţei de muncă în localităţile rurale a fost elaborată în scopul sprijinirii creării de locuri de muncă la sate, pe calea stimulării apariţiei noilor afaceri în contul atragerii investiţiilor.

De asemenea, prezentul document are ca şi scopuri derivate asigurarea pieţei interne cu mărfuri de calitate, accesibile ca preţ, sporirea capacităţilor de export, diminuarea soldului negativ al balanţei comerciale externe.

Introducere

În Republica Moldova, potrivit datelor statistice, locuiesc 3,563 mil. persoane (fără localităţile din stânga Nistrului şi municipiul Bender). Cea mai mare parte a populaţiei – 2,087 mil. persoane, locuiesc în mediul rural.

Populaţia economic activă a Republicii Moldova reprezintă 1,265 mil. persoane, rata de activitate fiind de 42,8%. Populaţia ocupată reprezintă 1,184 mil. persoane, rata de ocupare fiind de 40%. Numărul oficial de şomeri înregistraţi este de 81 mii persoane, rata şomajului constituind 6,4%. Totodată, se ştie că în realitate aceşti indicatori sunt mult mai mari.

Potrivit informaţiilor oficiale, în Moldova, la limita sărăciei trăiesc peste 26% din cetăţenii ţării. Cele mai defavorizate categorii ale populaţiei sunt cuplurile tinere, care au copii şi familiile cu mulţi copii din localităţile rurale. Aceşti oameni au un venit mediu lunar de 945 de lei.

Cu un salariu minim de 60 euro lunar pe cap de locuitor, Moldova este cea mai săracă ţară din Europa. Salariul minim în Bulgaria este de 123 euro, iar în România - peste 150 euro. În Irlanda, un salariu mediu lunar este de circa 1500 euro.

Moldova este a doua în CSI cu cele mai mari creşteri de preţuri, fiind depăşită doar de Ucraina. Preţurile din Moldova au crescut în primele 8 luni ale anului cu aproape 8 la sută, faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut.

Datele Biroului Naţional de Statistică arată că minimul de existenţă în Moldova este de 1385 lei pe lună. Cheltuielile medii lunare pe cap de locuitor constituie 1325 lei, iar venitul mediu - 1260 lei.

Ce presupune Strategia?

Această strategie identifică direcţiile de acţiune în vederea deschiderii de noi afaceri la sate, posibilităţile de implicare a statului, astfel încât în fiecare localitate a ţării să apară noi locuri de muncă.

Strategia identifică domenii concrete de acţiune, dar şi măsuri ce urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivului propus.

Priorităţi

- Crearea condiţiilor optime pentru relansarea industriei prelucrătoare în 1450 localităţi ale Republicii Moldova.
- Apariţia a minimum 50 de locuri de muncă în fiecare localitate, ceea ce ar însemna 72 mii locuri de muncă în total, în următorii trei ani.
- Asigurarea pieţei interne de mărfuri cu produse de calitate, accesibile ca preţ.
- Soluţionarea parţială a problemei pieţelor de desfacere pentru producătorii de materie primă de la sate.
- Sporirea potenţialului de export al ţării şi contribuţia la diminuarea soldului negativ al balanţei comerciale externe.

Liniile directoare pentru dezvoltare şi creare de locuri de muncă (2011-2013)

Linii directoare macroeconomice:

1. Asigurarea stabilităţii economice.
2. Protejarea dezvoltării economice.
3. Promovarea alocării eficiente a resurselor.
4. Asigurarea că sporirea salariilor contribuie la stabilitatea şi dezvoltarea macroeconomică.

Linii directoare microeconomice:

1. Extinderea şi asigurarea pieţei interne.
2. Asigurarea de pieţe deschise şi atractive.
3. Crearea unui mediu de afaceri mai atractiv.
4. Promovarea culturii antreprenoriale şi crearea unui mediu de sprijin pentru IMM.
5. Contribuţia la o bază industrială suficientă.

Linii directoare pentru ocupare:

1. Implementarea politicilor de ocupare care au ca scop îmbunătăţirea calităţii şi productivităţii muncii, întărirea coeziunii sociale şi teritoriale.
2. Asigurarea includerii pe piaţa muncii a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă şi a grupurilor dezavantajate.
3. Îmbunătăţirea corelării cu nevoile pieţei muncii.
4. Extinderea şi îmbunătăţirea investiţiei în capitalul uman.

Oportunităţi/direcţii de acţiune

1) Prelucrarea fructelor şi legumelor:
   a) Uscarea fructelor
   b) Îngheţarea fructelor proaspete
2) Prelucrarea laptelui
3) Prelucrarea cărnii
4) Brutării
5) Prelucrarea seminţelor de floarea soarelui
6) Producerea finală a produselor biologice
7) Ateliere de prelucrare a lemnului
8) Producerea pastelor făinoase
9) Asamblarea utilajului

Acţiuni

Modificarea legislaţiei cu privire la activitatea de antreprenor

- Afacerile în mediul rural în domeniile vizate de prezenta Strategie se înregistrează, cu titlu de excepţie, la organul administraţiei publice locale contra sumei simbolice de 1 leu. Această înregistrare, cu abatere de la regulile generale, este valabilă pentru o perioadă de trei ani, după care pentru întreprindere încep să acţioneze regulile general aplicate.

- Afacerile în mediul rural în domeniile vizate sunt scutite de obligativitatea de a avea un fond statutar. Contribuţia fiecărui partener şi distribuţia cotelor părţi sunt declarate de fondatori printr-un document, semnat de fiecare dintre ei şi care se depune la organul administraţiei publice locale, de rând cu cererea de înregistrare. Termenul de acţiune a prevederii – trei ani.

- În primii trei ani de activitate, antreprenorii ce au iniţiat afaceri în mediul rural în domeniile vizate sunt scutiţi de orice controale din partea organelor abilitate.

Modificarea legislaţiei fiscale

- Afacerile iniţiate în mediul rural în domeniile vizate sunt scutite de achitarea oricăror taxe, impozite şi alte plăţi cu caracter fiscal pentru un termen de trei ani.

- Angajaţii întreprinderilor respective, de asemenea, se scutesc de plata oricăror impozite, taxe şi alte plăţi cu caracter social pentru un termen de trei ani.

- Antreprenorii ce au iniţiat afaceri în mediul rural în domeniile vizate vor prezenta anual, până la data de 31 ianuarie a anului următor perioadei de raportare, organului administraţiei publice locale o informaţie în formă liberă despre principalii indicatori: număr de locuri de muncă, salariu mediu, rulaj financiar. Prevederea este valabilă pentru primii trei ani de activitate.

Acţiuni în plan bugetar

- Guvernul va institui un fond bugetar pentru subvenţionarea iniţierii afacerilor în mediul rural, urmând să subvenţioneze în proporţie de minimum 50% din costul fiecărei afaceri.

- Guvernul va aloca mijloace pentru compensarea pierderilor bugetului Fondului de asigurări medicale obligatorii şi a bugetului asigurărilor sociale de stat ca urmare a facilităţilor fiscale menţionate mai sus, astfel încât persoanele angajate în cadrul acestor întreprinderi să beneficieze de asistenţă socială şi medicală în măsură deplină.

- Guvernul va prevedea mijloace pentru desfăşurarea unei ample campanii de informare a populaţiei privind noile oportunităţi de afaceri în mediul rural.

Costurile Strategiei

Costurile implementării Strategiei vor fi evaluate ulterior, în funcţie de numărul de întreprinderi şi principalii indicatori de activitate. Eventual, acestea ar putea fi suplinite din atragerea granturilor de la partenerii de dezvoltare, orientate spre susţinerea apariţiei şi dezvoltării întreprinderilor mici şi mijlocii. Sumele alocate de la Bugetul de stat, precum şi ratările de capital din taxe şi impozite ale bugetelor locale, urmează a fi tratate ca şi investiţii publice, care se vor recupera ulterior şi vor aduce profit ca urmare a lansării unei industrii prelucrătoare performante în mediul rural.

Monitorizarea şi evaluarea Strategiei

Guvernul va institui, în cadrul Cancelariei de stat sau a altei autorităţi a administraţiei publice centrale (după competenţă), o Unitate de monitorizare şi evaluare a prezentei Strategii, care va ţine evidenţa rezultatelor obţinute şi, în caz de necesitate, va veni cu propuneri pentru îmbunătăţirea situaţiei. Conducătorul unităţii va face publice periodic rapoarte la această temă, în vederea asigurării unei transparenţe maxime a implementării Strategiei şi implicării societăţii în procesul de perfecţionare a acestui document.

La finalul perioadei de implementare a Strategiei, Unitatea va veni cu un amplu raport de evaluare, în cadrul căruia se va pronunţa inclusiv asupra indicatorilor de performanţă, dar şi asupra oportunităţii prelungirii termenului de acţiune al Strategiei.

noiembrie 2010

Eșecurile guvernării democratice

Tot mai mulţi analişti politici prezic un absenteism electoral avansat la preconizatele alegeri parlamentare anticipate din data de 28 noiembrie. Iar cauza invocată cel mai frecvent este demobilizarea electoratului democratic ca urmare a eşecurilor suferite de actuala guvernare. Şi această stare de spirit este de înţeles, căci alianţei de guvernământ are ce i se reproşa la capitolul respectiv.

Neelucidarea evenimentelor din 7 aprilie 2009

Pe durata a mai bine de un an de guvernare, forţele care au reprezentat puterea aşa şi nu au reuşit să dea un răspuns clar referitor la ce s-a întâmplat pe 7 aprilie 2009. Electoratul democratic a rămas cu un gust amar, că sacrificiul a sute de tineri batjocoriţi, torturaţi, umiliţi a fost în zădar. Nimeni nu a fost tras la răspundere, ancheta a bătut pasul pe loc, iar toate acţiunile care au vizat 7 aprilie 2009 au purtat un pronunţat caracter de propagandă politică, protagoniştii lor încercând să obţină dividende politice. Argumentele gen „procuratura nu şi-a făcut treaba", „justiţia rămâne servilă fostului regim" nu ţin, căci progrese în acest sens nu s-au înregistrat nici pe linie parlamentară, acolo unde procuratura şi judecătorii nu au avut nici o treabă. Trebuie să recunoaştem că societatea moldovenească, în special clasa politică, nu a trecut testul moral „7 aprilie".

Nu a fost demolat sistemul construit de comunişti

Deşi cei care reprezintă astăzi puterea au promis în precedenta campanie electorală că vor demola defectuosul sistem de administrare a statului construit de comunişti, în realitate nimeni nu a depus nici un efort în această privinţă. Din contra, s-a încurajat păstrarea sistemului, în funcţii importante fiind promovate şi acceptate cadre comuniste. Noua putere a mers pe cea mai uşoară cale pentru ea – nu a reformat, ci doar şi-a subordonat fostul sistem, punându-l în serviciul propriilor interese. Armata de funcţionari, crescută de comunişti, a continuat să-şi facă mendrele sfidând interesele cetăţeanului simplu, care aşa şi nu a înţeles unde e schimbarea promisă.

Nu a fost implementat un nou model de dezvoltare economică

Fiind în opoziţie, actuala putere a criticat dur modelul de dezvoltare economică, promovat de comunişti, care avea la bază consumul, dar nu dezvoltarea. Însă, după mai bine de un an de guvernare democrată, continuăm să avem un Buget de stat bazat pe consum, cu venituri furnizate preponderent de vamă care, la rândul ei, mizează pe importuri. Scuza vehiculată de guvernare, precum că a preluat puterea pe timp de criză profundă, nu e convingătoare. Anume

perioadele de criză sunt cele mai potrivite pentru a promova reforme şi abordări radicale. Iar noi am ratat această şansă.

Numirile în funcţii-cheie pe criterii politice, în mod netransparent

Actuala putere a continuat practica târgurilor politice la numirea în funcţii-cheie a diferitelor persoane şi a mers pe principiul: „E funcţia care a revenit partidului meu şi pe nimeni nu trebuie să intereseze cine va accede în această funcţie”. Timp de mai bine de un an, liderii coaliţiei de guvernământ nu au putut da un răspuns clar cine l-a instalat în funcţie pe actualul Procuror general. Astfel, ei doar au alimentat zvonurile că Procurorul general ar fi reprezentantul unui anumit grup de interese, care ar fi plătit unui lider politic pentru promovarea lui două milioane de dolari. O situaţie comparabilă în linii mari este şi în cazul altor persoane promovate în funcţii-cheie în stat.

Abordarea fenomenului corupţiei nu a suferit modificări

Actuala guvernare nu a venit cu o nouă strategie de prevenire şi combatere a corupţiei şi nici măcar nu a venit cu noi abordări ale planurilor anuale de implementare a acelei strategii anti-corupţie, moştenite de la comunişti. Mai mult decât atât, ori de câte ori în societate au izbucnit scandaluri de răsunet la tema corupţiei, guvernarea s-a detaşat comod de ele, nu s-a implicat, făcând astfel dovadă că la nivel practic nu s-a schimbat nimic în comparaţie cu guvernarea comunistă. Din păcate, trebuie să constatăm că nu baza legală este un obstacol în prevenirea şi combaterea corupţiei, ci capacitatea redusă de a face faţă, la modul practic, provocărilor ce stau în faţa noastră. Factorul uman constituie cea mai gravă problemă cu care ne confruntăm.

Reformarea justiţiei a eşuat

Războiul declarat deschis justiţiei aservite anumitor cercuri de interese politice şi economice a eşuat. Deşi a făcut mare tam-tam, guvernarea nu a reuşit nici măcar demiterea din funcţie a lui Ion Murueanu, chiar dacă motive au existat mai mult decât suficiente. Puterea s-a limitat doar să constate că sistemul defectuos moştenit de la comunişti este într-atât de înrădăcinat încât nimic nu se poate de făcut. Nu s-au propus noi abordări, nu s-a menţionat dacă se vor căuta alte soluţii pentru situaţia creată. Astfel, societatea a primit un semnal clar că puterea s-a resemnat cu gândul că situaţia în justiţie nu va înregistra în curând schimbări pozitive.

Niciun comunist nu a fost tras la răspundere

Cei care reprezintă actuala guvernare, declarau frecvent, pe durata aflării în opoziţie, că comuniştii comit nelegiuiri şi că locul lor este după gratii. S-au documentat volume întregi de asemenea nelegiuiri, în acest sens cheltuindu-se sute de kilograme de hârtie, însă niciun caz nu a fost dus până la capăt. Lipsa

unor acţiuni concrete din partea actualei guvernări, a consolidat şi mai mult poziţiile comuniştilor, făcându-i să apară în postură de victime ale regimului. Astăzi, după mai bine de un an de guvernare democrată, nici un comunist nu a fost pus la dubă pentru ilegalităţile comise în perioada aflării la guvernare.

AIE nu a reuşit să consolideze şi să mobilizeze societatea

Guvernarea democratică din ultimul an a fost marcată de disensiuni permanente între cei patru lideri. Deşi toate sondajele indicau că oamenii aşteaptă de la AIE unitate şi conjugarea eforturilor pentru atingerea scopului propus, liderii celor patru partide s-au certat în permanenţă, s-au acuzat reciproc în public, au demonstrat incapacitatea de a dialoga constructiv şi de a veni cu soluţii comune, de compromis. Această rivalitate internă a subminat încrederea oamenilor în forţele democratice şi în capacitatea lor de a guverna în comun. Societatea nu a primit poate cel mai important mesaj pe care-l aştepta de la politicieni – suntem un tot întreg şi doar împreună vom reuşi realizarea obiectivelor stabilite.

noiembrie 2010

Un exercițiu democratic eșuat

Campania electorală a alegerilor parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 a avut loc în condiţiile unei polarizări excesive a electoratului. Situaţia încordată, înregistrată în ultimul an, marcată profund de criza politică şi constituţională, nu a lăsat loc pentru promovarea unor mesaje şi programe constructive, unor soluţii viabile de viitor pentru Republica Moldova. Procesul de tranziţie de la o guvernare comunistă la una democratică a fost blocat, lupta ideilor fiind înlocuită cu o luptă acerbă între lideri şi partide. Perpetuarea crizei, tensiunea impusă de apropierea alegerilor anticipate (resimţită pe parcursul întregului an), mobilizarea semnificativă a electoratului, starea de alertă impusă pe alocuri artificial de liderii principalelor partide politice au constituit fundalul pe care s-a desfăşurat campania electorală.

În această perioadă, două formaţiuni – Partidul Comuniştilor şi Partidul Liberal – au avut mesaje cu un conţinut antagonist, încercând să împartă societatea în două tabere: comunişti şi anticomunişti. Ambele formaţiuni s-au ajutat reciproc, fără a face acest lucru conştient. Demersurile antiruseşti ale liderului PL(scrisoarea în adresa Secretarului General NATO cu solicitarea de a ajuta în eliberarea Republicii Moldova de trupe ruseşti, vizita în Republica Moldova, în ajunul alegerilor, a liderului georgian Mihail Saakaşvili, încercările de a-l lipsi pe Vladimir Voronin de imunitate în dosarul 7 aprilie etc.) au mobilizat la maximum electoratul comunist, în special electoratul vorbitor de limbă rusă. Potenţialii alegători, care puteau migra eventual spre formaţiunile de pe segmentul de centru-dreapta, au intrat în alertă, s-au pătruns de responsabilitatea momentului şi au rămas pe segmentul de stânga. Pe de altă parte, atacurile de răspuns ale comuniştilor au ajutat pe Mihai Ghimpu să-şi consolideze electoratul considerat tradiţional „unionist" – 9-10% din cei care participă la vot. Trebuie să recunoaştem că, datorită politicii dure anticomuniste a Partidului Liberal, comuniştii au pierdut totuşi un număr impunător de votanţi.

Este de remarcat prestaţia Partidului Democrat şi Partidului Liberal Democrat din Moldova în aceste alegeri. Ambele partide au dus o luptă îndârjită între ele, ceea ce a descurajat o parte a electoratului democrat, care a primit un semnal clar că o alianţă postelectorală democratică, în aceste condiţii devine extrem de dificilă. În a doua parte a campaniei electorale, PD şi-a axat mesajul împotriva PLDM, a liderului acestui partid, Vlad Filat şi a Guvernului condus de el. Astfel, misiunea PCRM a fost simplificată, deoarece PD opera cu argumente caracteristice unui partid de opoziţie, intenţionat detaşându-se de guvernarea din care a făcut parte mai bine de un an. Negarea realizărilor sociale, economice, în

domeniul politicii externe, a redus nu doar din şansele PLDM în alegeri, ci şi, în general, ale partidelor ce au constituit în august 2009 coaliţia de guvernământ. PD a demarat atacuri în adresa PCRM şi PL doar spre sfârşitul campaniei, însă acestea au fost destul de timide şi s-au rezumat mai mult la constatări ale unor situaţii regretabile. Spre exemplu, PD din când în când le amintea comuniştilor că ar trebui să fie mai atenţi cu acuzaţiile în adresa lui Marian Lupu, deoarece s-ar putea să le regrete după campania electorală. Prin intermediul articolelor de presă comandate, PD a lansat idea unei posibile alianţe postelectorale dintre PD şi PCRM. Scopul urmărit a fost atragerea voturilor suplimentare de pe segmentul de centru-stânga, exponenţii cărora ar fi votat pentru PD, dar se temeau că votul lor ar putea ajunge la Partidul Liberal, într-o eventuală construcţie postelectorală. Însă, acest joc periculos a avut şi un alt efect – a demobilizat o parte din electoratul de centru şi centru-dreapta, care şi-ar fi dorit o coaliţie postelectorală ce ar fi continuat procesele de democratizare şi europenizare începute în 2009.

PLDM a deschis concomitent două fronturi. Principalele forţe acest partid le-a aruncat în lupta cu comuniştii. PLDM şi-a axat mesajul în aceste alegeri pe realizări, profitând de faptul că celelalte partide participante la guvernare au abandonat această postură, preferând să meargă în alegeri din poziţii similare celor în care au participat partidele de opoziţie. PLDM a contrapus pe toată durata campaniei electorale rezultatele sale cu rezultatele guvernării comuniste şi a impus în societate o stare pe alocuri artificială de alertă şi chiar de panică. Mesajul neoficial a fost – suntem într-un moment crucial, realizările noastre sunt în pericol, de aceea trebuie să ne mobilizăm, să nu uităm că fiecare vot contează. Acest mesaj neoficial a avantajat PLDM în alegeri, dar a dezavantajat enorm partidele de orientare democratică, care au promovat, de asemenea, mesaje pro-europene şi pro-reformatoare. Electoratul a identificat un exponent de bază al acestor idealuri şi doi exponenţi suplimentari. Aceasta a redus enorm din capacitatea şi disponibilitatea alegătorilor de a risca. Cel de-al doilea front, PLDM l-a deschis împotriva colegilor de alianţă, în special împotriva PD. Fie că erau atacuri propriu-zise, fie că erau reacţii de răspuns la atacurile în adresa sa din partea celorlalţi concurenţi electorali, putem însă presupune că electoratul de centru-dreapta a primit un mesaj demobilizator, care a afectat rezultatul comun al taberei democratice.

Toate cele patru partide care au trecut în Parlament au avut însă o latură de comportament comună. Aceste formaţiuni au promovat solidar mesajul că importanţa momentului este prea mare pentru ca alegătorii să-şi permită să rişte şi să voteze partidele care, în opinia lor, nu aveau şanse să acceadă în Parlament. În aceste alegeri, nu doar pe centru-dreapta s-a simţit o concurenţă înverşunată, ci şi pe centru-stânga (MU, PUM), ceea ce a şi determinat atitudinea

solidară a PCRM, PLDM, PD şi PL. În rezultat, poziţiile partidelor de opoziţie din afara Parlamentului au fost afectate la modul serios, ele fiind nevoite să piardă cea mai mare parte a timpului pentru combaterea tezelor false promovate de partidele considerate mari.

Evident, o asemenea stare de lucruri nu a fost benefică pentru MAE, chiar dacă partidul a înregistrat o creştere (fie şi modestă) în topul simpatiilor alegătorilor. Noi ne dădeam seama că, după eşecul referendumului din 5 septembrie, electoratul democratic era dispersat. Şi nu exista o altă modalitate de consolidare a electoratului, decât prin consolidarea partidelor democratice. Liderii partidelor respective au neglijat însă acest imperativ. Toate acţiunile şi iniţiativele MAE în această privinţă au fost ignorate de către formaţiunile ce se aflau la guvernare. Mai mult decât atât, politicienii democraţi aşa şi nu au coborât cu picioarele pe pământ, şi-au subestimat adversarii, adică, pe comunişti, deşi pericolul revenirii comuniştilor la putere era unul real, ţinând cont de capacitatea lor de manipulare a alegătorilor.

Este ştiut că formaţiunile democratice au reuşit numai atunci când s-au unit în jurul unui ideal comun, în jurul unui proiect major pentru viitorul Republicii Moldova. Pentru a veni în faţa oamenilor cu un mesaj politic unitar şi pentru a evita unele greşeli comise în cadrul Alianţei, Mişcarea „Acţiunea Europeană” a propus partidelor membre ale AIE un Protocol politic de colaborare. Documentul obliga partidele semnatare să-şi asume angajamentul că nu vor negocia şi nu vor colabora ulterior cu Partidul Comuniştilor. Din păcate, acest protocol nu a fost semnat iar conflictele dintre partidele democratice au depăşit cadrul unei competiţii civilizate.

În aceste alegeri, MAE a fost avantajată în special de două aspecte: venirea în fruntea formaţiunii a unei noi echipe de conducere, care a impus o nouă abordare, mai pragmatică, a realităţilor politice; identificarea şi alierea cu necesităţile stringente ale unei părţi considerabile din electorat (salarii, pensii, preţuri la pâine). Totodată, există anumiţi factori care au frânat ascensiunea formaţiunii. În primul rând, e vorba de factorul intern. Echipa nu a reuşit să-şi consolideze rândurile şi potenţialul pe interior la cote maxime şi a lăsat de dorit capacitatea de planificare şi poziţionare corectă în raport cu evenimentele şi actorii politici. Un rol aparte l-a avut şi brand-ul politic, asociat de mulţi alegători cu rezultatele şi imaginea fostei echipe de conducere. În al doilea rând, este vorba despre factorul extern. Specificul situaţiei (descris mai sus), polarizarea excesivă a societăţii, atitudinea vădit ostilă a partidele considerate mari cu toate consecinţele ce decurg din aceasta au diminuat din ponderea şi credibilitatea mesajelor promovate de MAE şi care, în consecinţă, au afectat rezultatul înregistrat de partid în alegeri.

Totuşi, conjunctură politică nu a fost favorabilă pentru evoluţia MAE ca partid cu o pondere mai accentuată în societate. MAE nu a participat la guvernare, în schimb a susţinut aproape necondiţionat guvernarea AIE. Drept urmare, cei care au rămas mulţumiţi de guvernarea democrată, au optat pentru componentele, cele mai vizibile, care au asigurat nemijlocit această guvernare. Iar cei care au rămas dezamăgiţi de respectiva guvernare, nu au votat pentru MAE, anume din motivul că partidul, deşi mai mult formal, a făcut parte din Alianţă. Aşadar, în cazul succesului guvernării, au beneficiat cei ce s-au aflat la guvernare, în cazul nereuşitei, nemulţumirea alegătorilor s-a abătut şi asupra MAE, ca membru al Alianţei. Cu alte cuvinte, MAE nu a reuşit să-şi impună o poziţionare strategică mai nuanţată în perioada preelectorală.

Situaţia de incertitudine politică, care s-a creat după alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie, face practic imposibilă o planificare strategică eficientă şi de durată. Orice decizie luată în aceste condiţii ar fi una extrem de riscantă şi nu ar garanta succesul în continuare. De aceea, toate planurile de viitor, inclusiv stabilirea strategiilor şi priorităţilor, urmează să fie corelate strict cu evenimentele politice ce se anunţă pentru perioada imediat următoare în Republica Moldova.

decembrie 2010

Un proiect de viitor

Partidele care au participat la scrutinul din 28 noiembrie vor analiza cu siguranţă şi vor da aprecierea corespunzătoare activităţii lor în această campanie electorală, fie că au înregistrat rezultate notabile, fie că rezultatele au fost mai modeste. Probabil, notele vor fi puse în funcţie de obiectivele ce şi le-a propus fiecare formaţiune.

Noi ne-am implicat activ în această campanie, fiind convinşi că astfel vom pune umărul la victoria democraţiei în Republica Moldova. Toate acţiunile noastre au fost ghidate anume de acest obiectiv.

Dacă vă mai amintiţi, Mişcarea „Acţiunea Europeană" a avut un şir de iniţiative cu privire la consolidarea forţelor democratice, atât în perioada preelectorală, cât şi în timpul campaniei electorale. Noi am făcut apel la unitate în cadrul Alianţei, dar nu am fost auziţi. MAE a chemat partidele extraparlamentare să se unească într-o singură echipă, pentru a obţine acele câteva mandate atât de necesare pentru depăşirea crizei politice, dar nu am fost înţeleşi corect. Probabil, partidele din Alianţă şi-au închipuit că vor acumula suficiente voturi pentru crearea unei majorităţi confortabile, iar partidele extraparlamentare au găsit de cuviinţă să meargă fiecare pe cont propriu. Rezultatul este ştiut deja. Singurul judecător în această competiţie a fost măria sa alegătorul. Anume alegătorii au decis. De data aceasta, ei au ales unele partide, data viitoare, ar putea să aleagă altele.

Noi am mers masiv în teritoriu, am fost alături de oameni şi oamenii ne-au acordat votul lor de încredere. Cele peste 21 de mii de voturi obţinute de MAE constituie rezultatul muncii noastre, ele au fost date anume pentru MAE, dar nu pentru alte formaţiuni.

În această campanie electorală am învăţat multe lucruri, rezultatul însă ne arată că mai avem încă de lucru. O asemenea perspectivă nu ne sperie, căci MAE este un partid tânăr, dornic de afirmare, cu un potenţial ce urmează a fi valorificat. Procesul de consolidare a MAE va continua, fiind aplicată, totodată, o nouă formulă de restructurare eficientă a partidului. Suntem conştienţi că se impun schimbări radicale în cadrul formaţiunii. Aprecierea va fi pe potriva rezultatului obţinut. Nu vom menaja pe nimeni, nici persoanele şi nici structurile partidului care nu au dat randamentul scontat.

Rezultatul înregistrat de MAE în scrutinul din 28 noiembrie, care e ceva mai bun decât rezultatele înregistrate în campaniile anterioare, a fost considerat de către membrii partidului drept un rezultat modest, departe de aşteptările şi speranţele lor pentru această campanie electorală. Oamenii au rămas

nedumeriţi şi dezamăgiţi, caci după o muncă atât de încordată, ei sperau la un scor mai bun. Membrii partidului îşi dau seama că ceva nu a mers, că ceva nu a funcţionat aşa cum trebuie şi, anume din acest motiv, ei vor să afle unde s-a greşit, cine a greşit, din ce cauză au fost comise aceste greşeli, pentru a le putea evita pe viitor.

Este salutabilă dorinţa membrilor de partid de a clarifica lucrurile, de a trage linia şi de a merge mai departe. Este salutabilă determinarea lor de a continua lupta şi de a demonstra că ei sunt capabili de mai mult. Conducerea MAE nu s-a grăbit să dea note activităţii formaţiunii şi a iniţiat o discuţie în ziarul partidului, pe marginea rezultatelor înregistrate în scrutinul din 28 noiembrie. Cei mai activi membri ai partidului urmează să-şi spună punctul de vedere asupra evenimentului respectiv. Vom încerca să sistematizăm toate aceste păreri şi atitudini, după care vom trage concluziile de rigoare. Opinia mea personală este că fiecare va fi apreciat după merite şi în funcţie de rezultatul obţinut.

Evident, pot fi invocate mai multe motive ale nereuşitei:

Lipsa de experienţă a activiştilor de partid.

Perioada de timp relativ scurtă pentru consolidarea organizaţiilor teritoriale.

Nu s-a reuşit o conlucrare eficientă dintre staff-ul central şi staff-urile locale.

Nu a existat un concept clar de campanie electorală.

Nu a fost identificată persoana capabilă să îndeplinească funcţia şefului de campanie electorală.

Atacurile murdare din partea altor formaţiuni democratice pe ultima sută de metri (de exemplu, informaţia difuzată la postul de televiziune NIT, cu o săptămână până la data scrutinului, precum că MAE se retrage din cursa electorală în favoarea PLDM). Mituirea potenţialilor alegători ai MAE cu bani şi produse alimentare, în unele localităţi chiar şi in ziua alegerilor.

Imediat după anunţarea rezultatelor oficiale de către CEC, conducerea MAE a convocat o şedinţă închisă a Biroului Politic unde s-a încercat o primă analiză a situaţiei create. A fost o discuţie dificilă, dar sinceră şi necesară pentru momentul respectiv. Ulterior, conducerea MAE a avut o întrevedere cu preşedinţii filialelor partidului. De asemenea, a avut loc o dezbatere aprinsă, pe alocuri dură, dar nimeni nu a încercat să dea vina pe altcineva. Fiecare era gata să-şi asume partea sa de vină pentru rezultatul alegerilor. Pentru a încuraja şi a susţine membrii de rând din teritoriu, am decis organizarea conferinţelor raionale cu participarea conducerii partidului. În timpul apropiat va avea loc şedinţa Consiliului Naţional, care va lua în discuţie convocarea Congresului V Extraordinar al MAE, modificarea Statutului şi Programului, alegerea organelor statutare de conducere ale partidului. La Congres se va face o analiză amplă şi se va da o apreciere activităţii MAE în perioada de după congresul de constituire.

O analiză detaliată a activităţii MAE în această campanie electorală urmează a fi efectuată, eu însă vreau să mulţumesc tuturor cetăţenilor care au votat MAE şi să-i asigur că pot miza pe sprijinul şi susţinerea noastră. De asemenea, vreau să le mulţumesc membrilor de partid, care au muncit cu jertfire de sine în această campanie, aducându-şi astfel contribuţia la promovarea unui proiect ambiţios, a unui proiect de viitor.

decembrie 2010

O soluție fără președinte

Alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie 2010 nu au oferit o soluţie clară şi imediată pentru criza politică cu care se confruntă Republica Moldova. Radicalizarea excesivă a electoratului, alimentată artificial de către actualele partide parlamentare prin mesajele şi acţiunile lor, a accentuat faptul că avem o societate polarizată şi dezbinată pe criterii etnice, politice, sociale etc. Împărţind strict sferele de influenţă (aşa cum le-a dictat interesul de moment), partidele parlamentare au nimerit însă în propria cursă. Astfel, şansele de identificare a compromisului în vederea alegerii preşedintelui republicii şi depăşirii crizei politice au rămas la fel de iluzorii ca şi până acum.

Astăzi, fiecare partid încearcă să tragă jarul la turta sa, iar în această goană după satisfacerea intereselor personale şi obţinerea de capital politic este totalmente neglijat interesul ţării şi al cetăţeanului.

Comuniştii se fac a uita că ei poartă cea mai mare parte din vină pentru actuala criză politică. La finele anului 2009, ei au zădărnicit două tentative de alegere a şefului statului, iar ulterior şi referendumul constituţional care, dacă reuşea, astăzi Republica Moldova ar fi avut deja un preşedinte. Acum comuniştii înaintează noi şi noi condiţii, reieşind din interesele partidului lor, împingându-ne spre noi alegeri anticipare. Ei dau de înţeles că nu-i preocupă stabilitatea în ţară şi nici dezvoltarea republicii, atât timp cât nu au acces la putere.

Partidul Democrat continuă să insiste pe o candidatură la funcţia de preşedinte care, este tot mai evident, nu va reuşi să obţină susţinerea necesară în Parlament, pentru buna finalizare a procesului de alegere a şefului statului. Se creează impresia că această formaţiune, ca şi comuniştii, ar prefera să arunce ţara în alegeri anticipate, decât să cedeze.

Partidul Liberal-Democrat şi Partidul Liberal nu au curajul (şi, probabil, nici interesul) pentru a interveni în disputa absolut sterilă şi fără sorţi de izbândă dintre PCRM şi PD. Aceste două formaţiuni şi-au atins deja scopul (de a se menţine la putere), îşi fac propriile jocuri şi par mai puţin interesate de ceea ce se întâmplă în jurul lor.

În rezultat, am ajuns să constatăm că, după alegerile din 28 noiembrie 2010, nu avem învingători, ci doar învinşi. Iar învinşii sunt cetăţenii Republicii Moldova, votul cărora, în prima fază, a fost speculat, iar ulterior – folosit iraţional. Este adevărat, nu toate mecanismele politice privind alegerea noului preşedinte al republicii au fost utilizate. Spaţiu de manevră mai există, dar pe zi ce trece motive de optimism rămân tot mai puţine. Or, comportamentul partidelor

parlamentare ne convinge încă o dată că ele nu au capacitatea de a susţine testul de maturitate politică, precum este alegerea preşedintelui.

Recent, Curtea Constituțională a lăsat la discreția Parlamentului să stabilească termenul pentru alegerea șefului statului. S-a vorbit despre un termen rezonabil, de 2-3 luni, dar şi despre un timp nedeterminat, atât cât va avea nevoie Legislativul pentru a desfășura procedura de alegere a preşedintelui ţării. Este clar că acest „răgaz” a fost acordat lui Marian Lupu şi Partidului Democrat. Numai că „răgazul” nu poate dura la nesfârşit: nu le vor permite partenerii de Alianţă. Totodată, ar putea şi societatea civilă, obosită de atâtea incertitudini şi tergiversări, să ceară tranşant: când vom avea şi dacă vom avea în timpul apropiat un preşedinte ales?

Având în vedere raportul de forţe de pe eşichierul politic şi circumstanţele ce s-au creat, eu consider că sunt posibile trei variante de a ieşi din impas: 1) să se găsească cele două voturi necesare pentru alegerea preşedintelui; 2) să se accepte propunerea comuniştilor în privinţa unui candidat din afara politicului; 3) să ajungem din nou la alegeri anticipate. Celelalte soluţii vehiculate, sunt mai degrabă nişte speculaţii politice şi se află la limita normei legale, şi Alianţa riscă de a fi învinuită de tentativă de uzurparea puterii în stat.

Dar să le luăm pe rând. Prima: comuniştii sunt înrăiţi pe Marian Lupu că i-a dus de nas şi declară că nu vor vota pentru candidatura acestuia nici în ruptul capului. Fiind derutaţi şi speriaţi, ar putea să se ţină de cuvânt, nu neapărat datorită unor principii sau a disciplinei interne de partid. A doua: nu cred că depolitizarea postului de preşedinte al ţării va rezolva problema. Un preşedinte apolitic va presupune şi o funcţie apolitică, iar asta înseamnă că cele mai importante atribuţii ale actualului preşedinte de ţară vor fi delegate preşedintelui Parlamentului şi Primului ministru. Cu alte cuvinte, funcţia de preşedinte al ţării va avea valoare de simbol şi mai mult nimic. Adică, în cazul când nu suntem în stare să alegem un preşedinte de ţară cu împuternicirile corespunzătoare, ni se va propune un surogat.

Şi aici mă întreb: dacă nu ne duce capul să alegem preşedintele ţării, la ce n-ar trebui o păpuşă care nu hotărăşte nimic în ecuaţia politică a statului? De aceea, eu aş propune să renunţăm la funcţia de preşedinte de ţară, să o suprimăm. Este o soluţie reală de depăşire a crizei politice şi de a evita alegerile anticipate. Este o decizie pe care trebuie să şi-o asume întreaga clasă politică, dacă ne interesează soarta ţării şi a cetăţenilor ei. Rămâne doar să avem curaj şi voinţă politică.

În caz contrar, se va ajunge din nou la alegeri parlamentare anticipate, atunci când ele nu vor mai putea fi amânate. Tragerea de timp şi tărăgănarea în privinţa alegerii preşedintelui va aprofunda şi mai mult criza, nu numai politică,

ci şi economică, şi ar putea duce în cele din urmă la o explozie socială.

Dacă totuşi se va ajunge la alegeri anticipate, până acolo va fi o perioadă de timp, în jur de un an de zile. Important este ca această perioadă de timp să o folosim util. Să o folosim în beneficiul cetăţeanului. Fără jocuri de culise, fără tertipuri murdare şi încercări de a trage pe sfoară partenerul de coaliţie. Să nu se irosească forţele în căutarea unor soliţii miraculoase de a ocoli legea, pentru realizarea propriilor planuri şi ambiţii. Să se facă reforme. Să se adopte legi care vor promova aceste reforme. Să vadă şi să simtă oamenii că lucrurile merg spre bine.

Va fi un termen de încercare pentru Alianţa de guvernare, care trebuie să arate pentru ce are nevoie de putere. Dacă pentru binele oamenilor şi al ţării, atunci guvernarea va avea sprijinul populaţiei pentru un mandat deplin sau poate chiar pentru mai multe mandate. Dacă însă vor prevala interesele de grup şi de partid, atunci o asemenea guvernare nu trebuie nimănui şi alegătorii îşi vor îndrepta speranţele către alte partide şi către alţi politicieni.

În aceste condiţii, rolul partidelor extraparlamentare trebuie să devină unul determinant. Or, dezamăgiţi de prestaţia partidelor parlamentare, alegătorii ar putea să cadă într-o altă extremă, cunoscută sub noţiunea de „absenteism electoral”. În perspectiva alegerilor parlamentare anticipate, acest lucru implică mai multe riscuri, inclusiv riscul revenirii PCRM la putere, deoarece electoratul comunist este unul organizat, iar „absenteismul” este mai degrabă o caracteristică a electoratului democrat. De aceea, insist pe ideea că nouă, partidelor extraparlamentare, ne revine misiunea de a menţine vie speranţa cetăţenilor de a avea o viaţă mai bună şi de a fi conduşi de politicieni mai înţelepţi. E o speranţă ce are toate şansele de a se împlini.

februarie 2011

Lecția de politică

O lecție necesară

Alegerile locale generale din 5 iunie 2011 au constituit o lecţie atât pentru clasa politică, cât şi pentru întreaga societate. Clasa politică a primit un semnal clar că nivelul de maturitate politică, dar şi de sensibilitate al societăţii este unul foarte înalt. Iar societatea a înţeles că efortul pentru asigurarea unei dezvoltări democratice, moderne trebuie să fie unul constant şi consecvent.

Certurile din Alianţă, manifestările pe cont propriu, tentativele reciproce ale membrilor Alianţei de a-şi pune piedici unul altuia, incapacitatea de a promova permanent un mesaj comun şi de a transmite cetăţenilor mesaje de unitate şi coeziune au determinat o diminuare a încrederii oamenilor în cei care astăzi conduc ţara. Acest lucru s-a văzut şi în Barometrul Opiniei Publice, care a fost prezentat în preajma scrutinului. Dar nici măcar pe ultima sută de metri, cei care reprezintă segmentul democratic nu au ştiut să tragă concluzii şi să acţioneze corespunzător. În rezultat, a fost afectat nu numai scorul general al partidelor democratice, ci şi a fiecărei formaţiuni în parte. Tot prin aceasta se explică şi faptul că Dorin Chirtoacă nu a învins în primul tur în alegerile din capitală.

Dar nu există bine fără rău. Rezultatele alegerilor locale generale ar trebui, în mod normal, să aibă efectul unui duş rece pentru politicienii ce reprezintă segmentul democrat. Acum, Alianţa urmează să se concentreze şi să-şi unească eforturile în lupta din turul doi pentru alegerea primarului de Chişinău. Venirea comuniştilor în premieră la conducerea totală a capitalei va fi un prim-pas spre revanşa la nivelul întregii ţări. Situaţia trebuie privită inclusiv prin prisma unor eventuale alegeri parlamentare anticipate. Victoria lui Dorin Chirtoacă în capitală va stăvili o posibilă revanşă comunistă, de aceea, acest obiectiv este unul prioritar pentru Alianţă, ca o precondiţie a aflării în continuare la guvernare în Republica Moldova.

Imediat după cucerirea postului de primar general al municipiului Chişinău, partidele democratice trebuie să lanseze procesul de constituire a alianţelor democratice în teritorii. Comuniştii vor ajunge la conducere doar în cele câteva raioane în care au obţinut deja majoritatea în consilii. Orice încercare a partidelor de orientare democratică de a face jocuri postelectorale cu comuniştii, pornind de la careva interese ale cuiva, va fi contraproductivă şi va submina însăşi dezvoltarea Republicii Moldova ca stat democratic. Însă, pentru ca aceste alianţe să reuşească, partidele democratice urmează să mai susţină un examen – sprijinul reciproc în turul doi a candidaţilor democraţi, care vor lupta pentru fotoliile de primar cu comuniştii. Aici, jocurile politice sau mimarea unei colaborări este inacceptabilă. Lupta electorală cu candidaţii comuniştii

trebuie să fie un scop comun, bazat pe sinceritate şi pe efort real, iar competiţia în localităţile unde în turul doi au ieşit doi candidaţi exponenţi ai partidelor democratice trebuie să aibă la bază principiul corectitudinii şi respectului reciproc. Doar în aceste condiţii colaborarea eficientă între forţele democratice în perioada postelectorală va avea sorţi de izbândă, iar Republica Moldova va avea asigurat un viitor democratic.

Cât priveşte cetăţenii cu aspiraţii europene, concluzia, care se impune în urma scrutinului din 5 iunie 2011, este că fiecare vot contează şi că nimeni nu le va rezolva problemele în locul lor.

Să vedem dacă politicienii, dar şi alegătorii de orientare democratică, au înţeles lecţia dură, dar necesară, care le-a fost dată. Iar acest lucru îl vom afla deja pe 19 iunie 2011.

Timpul, 10 iunie 2011

Democrație prin rațiune

Rezultatele alegerilor din 19 iunie au demonstrat încă o dată că, deşi avem o societate polarizată şi divizată în două tabere majore, opţiunea democratică prevalează asupra opţiunii comuniste, cea din urmă fiind în cădere liberă.

Partidele din Alianţa pentru Integrare Europeană au obţinut (în turul doi) un număr de mandate de primari net superior celui obţinut de comunişti – 386, pe când comuniştii doar 86. Iar dacă luăm în calcul şi numărul de mandate de primari obţinute de partidele Alianţei în primul tur de scrutin – 232, comuniştii totalizând 115 mandate, vedem că victoria democraţiei asupra comunismului a fost una zdrobitoare. Este adevărat că PRCM a reuşit să câştige funcţiile de primar în câteva oraşe, dar victoria lui Dorin Chirtoacă în municipiul Chişinău reduce considerabil din importanţa acestor reuşite.

Partidele AIE au obţinut un scor bun şi la capitolul „vot politic", adică voturile acordate pentru consilierii raionali şi municipali. Cu excepţia a patru raioane şi a municipiului Bălţi (în cazul Chişinăului, încă nu se ştie care va fi tabloul după renumărarea voturilor pentru Consiliul municipal), exponenţii partidelor democratice au întrunit majoritatea şi pot forma coaliţii de guvernare la nivel local.

Dincolo de rezultatele îmbucurătoare menţionate, mai există un aspect important – se pare că partidele de orientare democratică au înţeles că, numai împreună pot învinge şi, atât timp cât sunt uniţi, comuniştii sunt sortiţi eşecului. Astfel, a fost trecut cu succes un test de maturitate politică, creându-se un precedent pozitiv pentru următoarele campanii electorale.

Victoria lui Dorin Chirtoacă în capitală, dar şi rezultatul bun al AIE pe ţară, reabilitează imaginea democraţiei şi ne oferă o nouă şansă pentru viitor. Important este să avem capacitatea de a o valorifica. Alegătorii au ştiut să se unească şi să voteze masiv pentru idealurile democratice, de aceea, politicienii democraţi au datoria să demonstreze prin fapte concrete că sunt capabili să realizeze aceste idealuri pentru binele cetăţenilor, pentru prosperarea ţării. Cu alte cuvinte, cetăţenii aşteaptă de la politicienii şi de la partidele pentru care şi-au dat votul, o guvernare eficientă atât la nivel central, cât şi la nivel local. Ei aşteaptă reforme şi soluţii, şi aceste soluţii nu au cum să nu vină.

În ultima perioadă în Republica Moldova tot mai des este folosită expresia „democraţie prin participare". Este o expresie fundamentală pentru o dezvoltare normală a unei ţări. Dar, se pare că noi am reuşit în acest scrutin performanţa de a completa noţiunea, dându-i o nouă redacţie şi un nou sens. Participarea

a venit dintr-un calcul raţional, care, chiar dacă a avut la bază un pronunţat caracter pragmatic, a generat eficienţă. Prin urmare, putem concluziona că exerciţiul democratic la care am participat în acest an, poate fi lesne definit drept „democraţie prin raţiune”. A învins raţiunea, a învins şi democraţia!

Vă felicit pe toţi cu această victorie a democraţiei, victorie pentru care a meritat să luptăm, victorie pe care am meritat-o din plin!

Timpul, 23 iunie 2011

Proiectele sociale și târgul politic

Criza politică îndelungată, aşa cum era de aşteptat, a generat costuri sociale pentru cetăţenii Republicii Moldova. Şi aici în primul rând este vina politicienilor, a întregii clase politice. În precedenta legislatură am venit cu mai multe iniţiative de ordin social, care au vizat tarifele la gaze, crearea locurilor de muncă la sate, majorarea pensiilor şi salariilor, însă aceste iniţiative nu au fost susţinute şi nu au ajuns să aibă o finalitate. Dezbaterile la tema tarifelor la gazele naturale, care s-au desfăşurat în Parlament şi nu numai, nu au avut o continuitate logică, situaţia rămânând neschimbată. Strategia care prevedea relansarea industriei prelucrătoare la sate şi crearea locurilor de muncă în localităţile rurale a fost depusă la Guvern şi, probabil, se prăfuieşte pe undeva pe rafturi. Proiectul de lege privind aducerea pensiei şi salariului minim la nivelul minimului de existenţă a fost susţinut de peste 200 mii de cetăţeni, devenind o iniţiativă populară. Proiectul pornea de la o problemă reală, la care a fost identificată o soluţie reală, dar nu a fost implementat, deoarece nu a existat şi voinţa politică necesară a majorităţii parlamentarilor.

Speram că partenerii din AIE vor înţelege şi vor aprecia justeţea acestui demers şi că vom găsi împreună căile pentru ca el să poată fi promovat. La momentul prezentării proiectului, conform datelor oficiale, circa 350 mii de persoane aveau venituri sub cele ale pragului de trai minimal. Nu cred că între timp numărul acestei categorii de oameni s-a redus. Pentru aceşti oameni, contează mai puţin cine se află la guvernare sau ce partid are dreptate. Pentru aceşti oameni contează doar cum să supravieţuiască. Iar pentru asta e nevoie de soluţii clare şi acţiuni rapide, nu de certuri şi reglări de conturi. Este o realitate extrem de dureroasă pentru prea mulţi cetăţeni ai Republicii Moldova. Şi lucrurile nu par să se îmbunătăţească. Dimpotrivă. Dacă pe vremea guvernării comuniste depuneam un proiect de lege şi comuniştii îl considerau bun, ei preluau ideea şi o expuneau deja într-un proiect semnat de dânşii, dar ea ajungea să fie implementată. Chiar dacă se recurgea la un evident furt intelectual, până la urmă oamenii aveau totuşi de câştigat. Nu este poate cel mai bun exemplu, dar actuala guvernare nici măcar atâta nu vrea să facă: e ca o doctorie care nu te lasă să mori, dar nici de boală nu te scapă.

Altfel, cum se explică faptul că procesul de adoptare a deciziilor a ajuns să fie unul atât de anevoios. Deseori deputaţii şi membrii Guvernului se pomenesc în situaţii de blocaj la examinarea unor chestiuni simple, cum ar fi modificările ce vizează eficientizarea activităţii puterii locale sau chiar astfel de chestiuni tehnice cum ar fi numirea viceminiştrilor şi ambasadorilor.

Vă daţi seama care ar fi în acest caz soarta unor proiecte care prevăd

majorarea pensiilor şi salariilor sau crearea locurilor de muncă la sate! Şi este vorba de unele obiective şi angajamente pe care şi le-a asumat întreaga Alianţă. Cu atât mai mult că nu se pune problema de a da cuiva beneficii în plus, ci de a asigura un minim necesar de existenţă. Dar când pe agenda Alianţei apar proiecte importante din punct de vedere social, începe o competiţie acerbă, că nu mai înţelegi cine şi pentru ce luptă, cine şi ce interese urmăreşte. Voi aminti în context de compensaţiile pentru perioada rece a anului, acordate reprezentanţilor păturilor social-vulnerabile. Sau, despre modul în care a fost adoptată Legea bugetului de stat pentru anul curent, în special discuţiile ce au vizat direcţionarea investiţiilor capitale de stat.

Şirul exemplelor ar putea fi continuat, dar aceasta nu este o politică a normalităţii. Eu am propus proiectele respective având sincera dorinţă de a contribui la soluţionarea gravelor probleme sociale cu care se confruntă ţara noastră şi nu mi-ar conveni ca ele să ajungă subiecte de show în Parlament sau în Guvern. Totodată, realizarea şi implementarea unui asemenea proiect ar fi dus cu siguranţă la creşterea unităţii şi coeziunii AIE, dacă numitorul comun care îi leagă pe toţi politicienii noştri este binele cetăţenilor ţării.

Prin urmare, nu ştiu dacă are sens să fie susţinute unele iniţiative legislative pur politice, de vreme ce interesul şi problemele oamenilor sunt puse în plan secund. Dintr-o parte se creează impresia că între componentele Alianţei are loc nu o competiţie politică, ci un fel de târg – tu votezi legea care-mi trebuie mie, eu susţin proiectul de care tu ai nevoie, iar priorităţile legislative nu întotdeauna corespund cu priorităţile reale ale societăţii. Numai că, nici eu, nici colegii mei din Partidul Liberal, nu vom accepta niciodată ca legile care vizează bunăstarea cetăţenilor să fie obiectul unor târguri politice. Dacă nu se doreşte să se dea curs acestor iniţiative, numai din motiv că ele au fost propuse de mine, voi aştepta timpuri mai bune. Eu rămân ataşat şi devotat intereselor cetăţenilor, indiferent de faptul că sunt în Parlament sau în afara lui, şi voi continua să vin cu idei, propuneri şi proiecte concrete, pentru a îmbunătăţi viaţa oamenilor, folosind toate pârghiile pe care le am la dispoziţie.

Timpul, 12 august 2011

Republica Moldova între optimism și realitate

În aceste zile Republica Moldova se află în preajma unui jubileu – 20 de ani de independenţă. Evenimentul în cauză constituie un bun prilej pentru a ne aminti de unde am pornit, cum am evoluat, ce am obţinut şi ce nu am reuşit în perioada respectivă.

Republica Moldova şi-a dobândit independenţa pe fondalul stării generale de dezmembrare şi agonie în care ajunsese URSS. Pe întreg întinsul fostului imperiu, republicile unionale, şi nu numai, îşi proclamau independenţa. Deşi la Chişinău era destul de activă mişcarea de eliberare naţională, Republica Moldova a fost printre ultimele republici ex-sovietice ce şi-a declarat independenţa, ca rezultat al situaţiei create, dar şi ca urmare a presiunii populare. Această situaţie a determinat ulterior mai multe voci să afirme că R. Moldova nu şi-a câştigat independenţa şi că aceasta i-a revenit ca un dar nu se ştie de unde şi pentru care, apropo, unii dintre conducătorii de atunci nu au fost pur şi simplu pregătiţi.

În consecinţă, incertitudinea privind viitorul şi nostalgiile unora după „trecutul glorios" au determinat o stare generală de stagnare, o relaxare nepermisă în condiţiile în care noul stat urma să-şi ajusteze traiectoria pe interior şi exterior la noile realităţi. Conflictul armat de pe Nistru, tensionarea situaţiei în regiunea găgăuză, divizarea strictă a societăţii în diferite curente, inclusiv unele radicale, au compromis cursul de dezvoltare democratică şi de reformare a ţării în primii ani de independenţă, dar şi ulterior.

La distanţa celor 20 de ani de independenţă, suntem nevoiţi să constatăm că R. Moldova nu a avut niciodată ingredientul de bază pentru o dezvoltare armonioasă – coeziunea socială. În acest răstimp, nici clasa politică, nici societatea nu a reuşit să identifice acele repere, acele scopuri comune, care ne-ar fi permis să mergem înainte ca un tot întreg. Din contra, de fiecare dată s-au găsit forţe interesate să menţină şi să aprofundeze destrămarea societăţii, cu scopul de a obţine dividende politice ieftine sau pentru a-şi satisface interesele personale şi de grup. R. Moldova nu a avut o guvernare care să ia în calcul şi să reprezinte interesele întregii societăţi, nu doar a unei părţi a acesteia. Nici nu este de mirare că, în atare condiţii, nu prea avem mari reuşite ca şi stat după 20 de ani de independenţă.

Sigur, avem instituţii democratice, dar funcţionalitatea acestora lasă de dorit. Avem economie de piaţă, dar cea mai mare parte a acesteia se află „în umbră", iar ceea ce rămâne e înăbuşită de corupţie, birocraţie, protecţionism. Avem o politică externă declarată echilibrată şi pragmatică, dar priorităţile acesteia se schimbă o dată cu schimbarea guvernării. Avem drepturi ale omului, ele însă

se văd doar în perimetrul străzilor din centrul capitalei, în restul ţării situaţia rămânând practic neschimbată de pe vremea URSS (violenţă domestică, cazuri de tortură etc.). Avem independenţa justiţiei, dar justiţie nu avem. Avem autonomie locală, dar, cu unele mici excepţii, autorităţile locale sunt nevoite să stea cu mâna întinsă pentru a supravieţui. Cu alte cuvinte, avem de toate, dar nu avem nimic.

Astăzi, este absolut clar că în 20 de ani de independenţă în Republica Moldova nu a existat suficientă voinţă politică pentru a spune lucrurilor pe nume şi a acţiona în consecinţă. E clar că avem o societate divizată pe diferite criterii – de la etnic până la politic, dar nimeni nu are curajul să recunoască acest lucru şi să acţioneze în vederea consolidării ei. Dimpotrivă, unii preferă să alimenteze această divizare, să ţină în suspans întreaga societate.

Elita politică nu dă semne că ar fi învăţat ceva din propriile greşeli, mai mult, nu dă semne că ar fi capabilă să înveţe ceva din greşelile altora şi că ar avea soluţii pentru a redresa situaţia. Iar oamenii îşi tot amână speranţele pentru un trai mai bun de la un scrutin la altul, de la o guvernare la alta, pentru a trăi de fiecare dată aceeaşi deziluzie cumplită a eşecului şi a ratării. Această deziluzie tinde să se extindă treptat ca o boală cronică şi ar putea afecta moralul şi aşa nu prea ridicat al acestei comunităţi de oameni.

Un stat independent este puternic, în primul rând, prin cetăţenii săi. Dar pentru ca cetăţenii să se simtă parte a unui stat şi să acţioneze pentru prosperarea lui, trebuie ca statul să aibă grijă de ei. De aici urmează să pornim, dacă dorim să mergem în sfârşit pe o cale a progresului şi a propăşirii. Sensibilizarea cetăţeanului, cultivarea simţului responsabilităţii colective, dezvoltarea sistemelor de protecţie socială, creşterea nivelului de siguranţă şi încredere a omului în ziua de mâine – sunt doar câteva acţiuni care ar consolida relaţia stat-cetăţean, care ar da impulsul necesar evoluţiei noastre comune. Dar aceste iniţiative nu trebuie să vină de jos, ci de sus – să vină de la conducerea ţării către cetăţenii simpli. Şi aici intrăm deja pe o altă dimensiune, căci realizarea acestor obiective o poate asigura doar o conducere responsabilă şi ataşată intereselor ţării şi ale cetăţeanului.

Prezentul ne pune în faţă un şir de probleme complexe şi dificile, eu însă cred în continuare că cei care privesc cu optimism viitorul Republicii Moldova, vor fi în stare să transforme o perspectivă incertă într-o realitate concretă, într-o realitate a împlinirilor şi a schimbărilor în bine, într-o realitate de care se vor bucura şi se vor mândri toţi cei care trăiesc în această ţară.

Timpul, 26 august 2011

Lecțiile unui atac de tip raider

Recentele atacuri de tip raider asupra acționarilor a patru bănci comerciale din Republica Moldova au scos la iveală fragilitatea mai multor sisteme din țara noastră: financiar-bancar, judiciar, regulatoriu, al procuraturii etc. Dar cea mai importantă concluzie ce trebuie făcută ca urmare a acestei situații este că Republica Moldova e un stat slab, cu instituții vulnerabile și chiar nefuncționale, iar acest lucru acționează ca un magnet asupra profitorilor.

Îndelungata criză politică, lupta aprigă desfășurată deja de doi ani de partidele din R. Moldova pe toate fronturile, împărțirea sferelor de influență în organele administrației publice centrale, ”clanificarea” proceselor, politizarea sau, mai bine zis, „partinizarea” excesivă a instituțiilor de stat, concurența nesănătoasă care domină absolut toate domeniile de activitate din Republica Moldova, constituie ingredientele ce atrag diferiți raideri și aventurieri dornici de a obține profit rapid și în proporții cât mai mari.

Astăzi, când episodul aproape că s-a consumat, unii lideri politici s-au întrecut în a demonstra cine a scăpat țara de raideri, cine a luat măsurile cuvenite pentru a ține situația sub control. Probabil, ei așteaptă laude, aprecieri și cuvinte de mulțumire. Şi nu se prea admite ideea că liderii politici respectivi au partea lor de vină pentru cele întâmplate. Or, bazele acestui atac de rider au fost puse cu mult înainte.

În primul rând, nu s-a făcut mai nimic în privinţa reformării justiției. Aceasta a ajuns să fie stat în stat, nu se supune nimănui, iar pe interior s-a cimentat un sistem de autoprotecție și autoconservare, care a dat naștere sentimentului de atotpermisivitate. Cum altfel se explică faptul că un judecător în Căușeni ia decizii care vizează peste o pătrime din acțiunile celei mai mari bănci din R. Moldova? Și cum se întâmplă că un alt judecător poate anula decizii ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare, dacă legea spune clar că astfel de decizii nu pot fi anulate de instanțele de judecată?

În al doilea rând, e vorba de organele administrației publice centrale, multe dintre care au devenit filiale de partid. Sub protecția algoritmului, unii conducători de instituții publice își permit să facă orice, inclusiv ilegalități, deoarece știu că, atât timp cât plac liderului de partid, nu vor fi destituiți. Avem cel puţin trei organe ale administrației publice centrale care s-au comportat ineficient în această situaţie, ca să nu spunem mai mult.

În al treilea rând, contează și modul în care puterea tratează mediul de afaceri. Se știe că fiecare agent economic cu pondere este orientat spre un anume lider politic, ceea ce îi dă și o anumită culoare. Evident că aceste lucruri nu se afișează în public, dar despre ele se vorbește neoficial cu diferite ocazii. Drept urmare,

conducătorul unei instituției publice niciodată nu va ”rupe cămașa” pentru agentul economic X, care a preferat să aibă o relație de prietenie cu un alt politician decât cu patronul său. Iar dacă o altă instituție de stat se va implica şi va da dovadă de imparţialitate în evaluarea lucrurilor, atunci conducătorul despre care am vorbit mai sus, va încerca prin toate pârghiile ce i le oferă funcţia, să zădărnicească tentativa de a repara un abuz sau o greşeală, fiind convins că prin aceasta nu face decât să apere interesul patronului său.

Anume pe un asemenea scenariu au mers lucrurile după aceste încălcări şi furturi de proporţii. Competiția nesănătoasă între lideri politici și instituțiile publice, convingerea absolut nefondată că ceea ce vine de la exponentul unei formațiuni, în mod obligatoriu este dăunător pentru exponenții altei formațiuni, au împiedicat guvernarea în general să reacționeze rapid și eficient, să demonstreze că Republica Moldova este un stat pentru care interesele cetățenilor, ale agenților săi economici sunt mai presus decât ambiţiile personale, jocurile de culise şi interesele de partid.

Desigur, trebuie identificați și taxați cei care au stat în spatele fiecărui caz aparte, precum şi cei care au pus la cale aceste scheme de raider. Dacă nu e vorba de o nouă reîmpărţire a sferelor de influenţă. Desigur, trebuie sancționați acei conducători de instituții publice care nu au făcut față situației. Dacă nu se va trage de timp pentru a şterge urmele şi nimeni nu va fi pedepsit pentru aceste atacuri de raider. Desigur, trebuie modificată legislația, astfel încât posibilitățile atacurilor de raider în viitor să fie reduse la minimum.

Pentru clasa politică însă, concluzia este următoarea: liderii politici trebuie să înțeleagă că interesele lor sunt importante, dar și mai importante sunt interesele țării. De asemenea, ei trebuie să înțeleagă că responsabilitatea ce le revine pentru destinul cetățenilor este enormă. Oamenii au nevoie de siguranță, stabilitate, garanții, protecție, pe care le poate oferi doar un stat puternic, o clasă politică matură și responsabilă. Dacă acest lucru nu va fi înţeles, raiderii, dar și alți aventurieri, vor continua să-şi facă jocul în detrimentul nostru, în detrimentul ţării. Urmează aşadar să înlăturăm premisele care favorizează atacurile de acest gen. Şi aici fără voinţă politică nu vom izbuti. Adică, să nu mai căutăm să scoatem dividende politice, acolo unde pur şi simplu ar trebui să-şi facă datoria organele abilitate.

Să ne gândim la interesul R. Moldova, care ar fi putut obţine, în cadrul Summit-ului Parteneriatului Estic din 29-30 septembrie, de la Varşovia, o perspectivă clară de integrare europeană şi că aceste ilegalităţi, ce au vizat investitori străini, vor afecta într-o oarecare măsură imaginea ţării pe exterior. Partenerii noştri occidentali ar putea să-şi schimbe părerea despre capacitatea actualei guvernări de a implementa reforme europene şi democratice, iar acest prejudiciu de imagine nu va pica deloc bine pentru cetăţenii Republicii Moldova.

Timpul, 9 septembrie 2011

O decizie care complică lucrurile

Contrar aşteptărilor, decizia Curţii Constituţionale în problema procedurii de alegere a preşedintelui Republicii Moldova, nu numai că nu a adus claritate, ci a complicat şi mai mult situaţia. Să fie clar – nu comentez decizia Curţii, care este una definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac şi, prin urmare, trebuie executată. Fără a acuza pe nimeni, aş veni totuşi cu unele constatări şi precizări.

Pe marginea subiectului în cauză s-au făcut declaraţii incendiare atât din partea celor care au susţinut sesizarea la CC, cât şi din partea adversarilor respectivei sesizări. S-a vorbit în acest răstimp despre principii morale, despre păstrarea şi salvarea Alianţei, despre respectarea angajamentelor, dar şi despre violarea Legii Supreme, despre o alianţă de interese, despre o tentativă de uzurpare a puterii în stat. Fiecare partid avea planul său de depăşire a crizei şi toţi într-un glas afirmau că nu-şi doresc alegeri anticipate, şi că există încă multe soluţii pentru alegerea preşedintelui ţării. Era firesc să înceapă un dialog pentru a găsi soluţia potrivită, însă partidele au preferat să se învinuiască reciproc de toate relele şi să aştepte decizia Curţii Constituţionale. Acum, după pronunţarea deciziei, spiritele ar putea să răbufnească şi va ieşi la iveală faptul, că partidele, aşa cum se prezintă ele la momentul actual, nu sunt în stare să accepte soluţii de compromis.

Spuneam că lucrurile s-au complicat, deoarece reacţiile celor implicaţi în actul politic sunt la fel de dure şi acide, iar perspectiva revenirii la normalitate pare să se îndepărteze de ţara noastră. Nu trebuie să ne facem iluzii şi să credem în variante care ar întruni consensul larg al tuturor partidelor parlamentare, după cum s-au grăbit să anunţe unii (destul de optimişti) după pronunţarea deciziei CC. Doi ani comuniştii au refuzat să contribuie la alegerea preşedintelui şi să conlucreze cu guvernarea democrată. Ce i-ar determina acum să-şi revadă poziţia? Mai ales că Vladimir Voronin a şi anunţat că pentru PCRM există numai două opţiuni: Grecianâi – preşedinte sau alegeri parlamentare anticipate. În acelaşi timp, în opinia unor lideri ai Alianţei, susţinerea oricărui alt candidat la funcţia de preşedinte al ţării decât cel prevăzut în Acordul de constituire al AIE-2 ar însemna revizuirea acestui Acord şi, inevitabil, destrămarea Alianţei.

Nu pot să trec cu vederea nici iniţiativa despre care se crede că ar putea conduce la depăşirea crizei politice – o nouă Constituţie. Pentru mine această idee, chiar dacă este una bună, e iluzorie, căci a fost lansată mai mult de dragul de a lansa o iniţiativă, fără a evalua cât o să dureze elaborarea şi implementarea ei. Şi când fac o asemenea afirmaţie, ţin cont de comportamentul uneia dintre componentele AIE – PLDM. Această formaţiune a dovedit că-şi poate schimba din mers atitudinea şi opţiunile, deviind de la înţelegerile anterioare. Aşa a fost

şi în cazul interpretării art. 78 din Constituţie, sesizarea la Curte fiind semnată inclusiv şi de un reprezentant al formaţiunii. Ce s-a întâmplat ulterior, ştim cu toţii. Nimeni nu garantează că ideea noii Constituţii nu va fi abandonată undeva la jumătate de drum, pornindu-se de la interesele concrete ce vor exista la acel moment. Cu atât mai mult, că liberal-democraţii au făcut deja precizările de rigoare şi anume că-şi doresc elaborarea unui nou proiect de Constituţie, dar nu promovarea celui elaborat la iniţiativa liderului Partidului Liberal, Mihai Ghimpu, când era preşedinte al Parlamentului şi preşedinte interimar al ţării. Or, aceasta ar însemna că din nou se alege o cale foarte lungă, ceea ce ar adânci şi mai mult criza ce domină Republica Moldova de mai bine de doi ani.

CASETA 1, citat evidenţiat: „Se creează impresia că cineva intenţionat nu doreşte depăşirea crizei politice şi face tot posibilul pentru menţinerea ei pe o perioadă cât mai îndelungată."

Nu ştiu cum altora, dar mie mi se creează impresia că cineva intenţionat nu doreşte depăşirea crizei politice şi face tot posibilul pentru menţinerea ei pe o perioadă cât mai îndelungată. În această situaţie, nu pot să nu fiu de acord cu Mihai Ghimpu, care a recunoscut în public, că la constituirea AIE-2 s-a comis o greşeală şi că, întâi ar fi trebuit să fie ales preşedintele ţării şi abia mai apoi prim-ministrul. Poate că în aceste condiţii unele componente ale AIE ar fi fost mai motivate să lupte pentru identificarea unei soluţii de depăşire a crizei politice.

Dar să revenim la decizia Curţii Constituţionale. După pronunţarea ei, se impune o discuţie temeinică în cadrul AIE. Această discuţie nu mai poate fi tergiversată, ea este vitală pentru viitorul Alianţei şi trebuie să vizeze în primul rând aspectele politice, şi nu doar aspecte tehnice şi juridice. Ferma mea convingere este că de la politic urmează să pornească liderii AIE, să dea cărţile pe faţă şi, în cadrul unei discuţii sincere, să stabilească cine şi ce interese urmăreşte în realitate. Fără această discuţie, fără a clarifica lucrurile în plan politic, nu are sens să se discute despre soluţii juridice şi tehnice. Este vorba despre funcţionalitatea AIE, care lasă mult de dorit. Este vorba despre capacitatea de regenerare a AIE, care pare mai mult moartă decât vie. Este vorba despre recuperarea capitalului politic al AIE, care a fost irosit în mod iresponsabil. Iar dacă discuţiile politice vor da un rezultat favorabil păstrării în continuare a Alianţei pentru Integrare Europeană, atunci soluţiile juridice şi tehnice trebuie neapărat consfinţite printr-un document separat. Documentul va prevedea acţiuni concrete pe care şi le vor asuma fiecare formaţiune, va fi semnat în public de liderii celor trei partide şi nu va mai putea fi încălcat sub niciun pretext sau în funcţie de interesele de moment ale actorilor politici. Numai în acest caz va apărea din nou certitudinea că Alianţa este în stare să depăşească criza politică şi să asigure ţării un viitor democratic.

Timpul, 23 septembrie 2011

O capcană pentru AIE

Cu mare părere de rău, trebuie să constatăm că partidele aflate la guvernare au început noul sezon politic cu stângul. După decizia Curţii Constituţionale din 20 septembrie, care a hotărât să lase neschimbate regulile de alegere a preşedintelui republicii şi astfel a exclus ultima posibilitate de a depăşi criza politică fără a depinde de comunişti, a demarat aşa-zisul proces de negocieri cu opoziţia, pentru identificarea unei soluţii de compromis. Am spus aşa-zisul proces de negocieri, deoarece negocierile ca atare nu există – există agenda Partidului Comuniştilor pe care unele componente ale Alianţei de guvernare acceptă să meargă şi care poate prevedea orice scenariu, numai nu depăşirea crizei politice.

Partidele din AIE au făcut o mare greşeală atunci când au acceptat jocul comuniştilor şi anume de a discuta separat eventualele soluţii pentru criza politică. Este o lovitură directă în unitatea Alianţei, care poate pune începutul sfârşitului ei. Mânaţi de motive numai de ei ştiute, unii lideri ai Alianţei nici nu au încercat măcar să-şi „asigure" acţiunile, să diminueze din impactul lor negativ asupra actului de guvernare democratică în general. Nu s-a recurs la un procedeu de lucru simplu, dar eficient, ca după fiecare discuţie cu comuniştii, cel care a discutat să vină în Alianţă, să prezinte o scurtă informare despre subiectul discuţiei, după care să iasă cu o declaraţie în numele AIE, din care să reiasă clar că tot ce se face este o acţiune comună a guvernării, dar nu un joc al unui sau altui partid.

Astfel, PCRM ar fi primit un semnal că jocul lor de-a negocierile, intenţia lor de a mima acest proces, doar pentru satisfacerea propriilor interese politice, a eşuat. Aceasta ar fi determinat actuala opoziţie parlamentară să fie mai corectă în relaţiile cu oponenţii: sau acceptă dialogul serios cu guvernarea, ştiind prea bine că fiecare lider, fiecare partid cu care discută exprimă nu punctul său de vedere, ci un punct de vedere comun; sau recunoaşte deschis că nu-şi doreşte negocieri şi că scopul real sunt alegerile parlamentare anticipate, urmările cărora trebuie să şi le asume.

Primele negocieri au dat deja rezultat şi, din păcate, acesta nu este în favoarea Alianţei de guvernare. Votul comun de la finele săptămânii trecute al unui partid din Alianţă cu opoziţia comunistă, la fel şi rolul de avocat pe care şi l-au asumat comuniştii în raport cu aceeaşi formaţiune politică de la guvernare, nu au făcut decât să întărească suspiciunea că ceva se mişcă în negocierile dintre aceste două partide şi că această mişcare nu poate fi în folosul AIE. Prin comportamentul lor, comuniştii nu numai că au zdruncinat serios temelia Alianţei, dar au şi semănat o mare neîncredere în societate în privința capacității guvernării de a găsi soluţii de comun acord pentru ţară şi pentru cetăţeni.

PCRM nici nu ascunde că nu-şi doreşte negocieri cu cea de-a treia componentă a Alianţei – Partidul Liberal, dar se pare că acest lucru nu-i deranjează deloc pe democraţi şi liberal-democraţi. Partidul Liberal nu acceptă o colaborare cu comuniştii, precum nu acceptă o coaliţie de guvernământ democrato-comunistă şi o spune deschis. În acest caz, este absolut evident că, chiar dacă se va identifica o soluţie pentru criza politică în cadrul acestui format de dialog, ea nu va fi una comună a celor patru partide parlamentare. Iar dacă va fi o soluţie a doar două sau, eventual, trei partide parlamentare, aceasta va însemna reformatarea Alianţei, constituirea unei noi coaliţii de guvernământ, în care cel puțin un partid din cele care se află acum la putere nu se va mai regăsi. Dar nu asta este cea mai tristă concluzie şi cea mai gravă consecinţă a unui asemenea mod de a negocia soluţii politice pentru criza cu care ne confruntăm. Cel mai trist şi mai grav este că, indiferent de soluţia identificată pe această cale, comuniştii vor reveni la guvernare cu ajutorul a unui sau a două partide ce se pretind de orientare democratică. Or, aceasta ar însemna eşuarea tuturor speranţelor cetăţenilor Republicii Moldova de a trăi într-un stat democratic şi european.

Comunişti nu sunt compatibili cu democraţia şi ei au demonstrat acest lucru în cei mai bine de opt ani în care au guvernat țara. Oare chiar lecţiile dure ale trecutului nu chiar atât de îndepărtat au fost deja uitate? Oare să fi uitat unii dintre politicienii noştri acea luptă crâncenă pe care am dus-o timp îndelungat împotriva odiosului regim comunist, pentru a permite acum revenirea lui la putere într-o formă sau alta?

Astăzi, politicienii din Republica Moldova se lasă prea ușor purtaţi de val. Iar pentru a nu admite evoluţia situaţiei într-un sens nedorit se impune o pauză, fie ea cât de mică, dar pauză să fie. Iar în timpul acestei pauze, ca să nu-i zic moratoriu de scurtă durată, e nevoie să aibă loc o discuţie sinceră în cadrul Alianţei. Atunci, vorbind cu cărţile pe faţă, politicienii vor trebuie să recunoască unele adevăruri. Nu este exclus că una dintre concluzii ar putea fi că, decât un astfel de dialog cu comuniştii, mai bine alegeri anticipate. Deși acestea sunt nedorite pentru Republica Moldova şi mai nedorite, ba chiar catastrofale, sunt consecinţele dialogului unor partide cu comuniştii și revenirea lor la putere. Alegerile anticipate ar oferi o speranţă de viitor, iar eventualele înţelegeri „secrete” ale unor partide democratice cu comuniştii nu ne lasă nicio speranţă. Sau, dacă se va ajunge la concluzia că nu există o altă soluție și că cineva totuși trebuie să meargă cu comuniştii, acest lucru urmează a fi spus clar, pentru ca toţi să înţeleagă că a fost o decizie conştientă a cuiva, care şi-a asumat integral şi riscurile ce decurg din ea. Cel puţin, în felul acesta, societatea nu va rămâne cu gustul amar, că Partidul Comuniştilor din nou i-a prostit pe toţi.

Timpul, 14 octombrie 2011

O soluție greșită

Săptămâna trecută, trei din cele patru partide parlamentare – PCRM, PLDM și PD au votat pentru demararea procedurii de alegere a președintelui țării, stabilind data alegerilor pentru 18 noiembrie. Cei mai optimiști din fire, s-au grăbit să anunțe deja un început de consens politic și o posibilă depășire a crizei în care Republica Moldova se află de mai bine de doi ani de zile. În realitate însă, noi asistăm la o nouă etapă în perpetuarea crizei politice, care se va adânci și mai mult.

Este clar că votul solidar al celor trei partide parlamentare reprezintă nimic altceva decât următoarea etapă, a doua, a scenariului comunist de distrugere a AIE, de destabilizare a situației politice și de declanșare a unor noi alegeri parlamentare anticipate. La prima etapă, comuniștii și-au propus drept scop mimarea dialogului politic, respingând o ofertă comună a Alianței de guvernare și antrenând în acest exercițiu partidele în parte. Astăzi, putem constata că ei și-au atins scopul – discuțiile separate purtate de unele partide și unii politicieni cu PCRM, au trezit suspiciuni și neîncredere între componentele AIE.

Pe fondul acestor suspiciuni a apărut o competiție neoficială între minimum două, din cele trei partide ale Alianței, la baza căreia a stat instinctul de autoconservare. Pentru fiecare din cele două partide rămânerea în afara guvernării este cel mai puțin dorit scenariu şi ele fac tot posibilul pentru a evita o asemenea evoluție a situației. Separă și conduce – e un principiu care, fiind adaptat de comuniști la realitățile politice din Republica Moldova, ar suna cam așa: dezbină și culege roadele. Comuniştii au aplicat destul de reuşit această strategie, deoarece unele partide ale AIE s-au lăsat prea uşor ademenite în cursa ce le-a fost întinsă.

CASETA 1, citat evidenţiat: „Drept urmare, Partidul Liberal s-a pomenit a fi singurul partid care și-a păstrat poziția verticală în AIE și pe eșichierul politic în general."

O influență aparte asupra evenimentelor au avut-o și inițiativele Primului ministru Vlad Filat și a Partidului Liberal Democrat din Moldova, care au vizat demiterea unor conducători de instituții, precum și preconizatele remanieri guvernamentale. Votul comuniștilor cu liberal-democrații în problema demiterii directorului SIS a avut menirea să atenţioneze o altă componentă a AIE să fie mai prudentă, dându-i de înţeles că viitorul ei ar fi în pericol. De aceea, putem deduce că această componentă a ales calea de apropiere de PCRM pentru a nu fi prejudiciată de o eventuală coaliție verde-roșie. Iar unica problemă sensibilă pentru PCRM, de fapt unica problemă de principiu era demararea procedurii de alegere a președintelui republicii. PD a oferit sprijinul de care avea atât de mult nevoie PCRM, determinând și PLDM să-și revizuiască poziția vizavi de alegerea

Președintelui. Astfel, am asistat la o migrare masivă a două partide de pe centru-dreapta spre centru-stânga. Or, această mişcare a înclinat serios balanța în favoarea comuniștilor. Drept urmare, Partidul Liberal s-a pomenit a fi singurul partid care și-a păstrat poziția verticală în AIE și pe eșichierul politic în general.

Pentru a nu înregistra pierderi politice de moment, PLDM și PD și-au jertfit interesele politice în perspectivă. Şi în curând va fi clar, cine şi cât va avea de pierdut. Comuniştii nu sunt interesaţi în alegerea șefului statului și nici într-o coaliție la această etapă fie cu PLDM, fie cu PD, fie cu ambele formațiuni. PCRM are nevoie de anticipate, pentru a verifica dacă poate reveni la guvernare de unul singur, așa cum se pare că îi sugerează lui Vladimir Voronin consultanții săi politici. Dacă alegerile anticipate vor lăsa practic intacte rezultatele pe care le au la moment partidele, nimeni nu-l va împiedica pe Voronin să se alieze cu liberal-democrații, cu democrații sau cu ambii. În schimb, el va fi liniștit că și-a încercat șansa până la capăt.

PCRM are de ce să fie satisfăcut și să afișeze o vădită încredere în forțele proprii și în viitorul său politic. În urma jocurilor ce au avut loc în ultima perioadă pe scena politică autohtonă, constituirea AIE-3 pare aproape imposibilă după următoarele alegeri anticipare, chiar dacă rezultatul înregistrat de PLDM, PD și PL va permite acest lucru. Prea departe s-a mers în relațiile dintre componentele AIE, prea mult venin și răutate s-a acumulat pentru a putea admite ideea unei noi alianțe de guvernare democratică.

După votul solidar al PLDM și PD cu comuniștii în problema alegerii președintelui țării, putem spune că a început sfârșitul AIE şi a guvernării democratice. Alianța a pierdut unicul avantaj pe care-l avea – unitatea, acea unitate care încă mai menținea vii iluziile unei importante părți a societății. Acum, din aceste iluzii s-a ales praful.

Nu este greu să ne dăm seama cum vor derula lucrurile în continuare. La data de 18 noiembrie va avea loc prima tentativă de alegere a șefului statului care, cel mai probabil, se va solda cu eșec. Peste circa două săptămâni sau poate ceva mai mult, va urma o nouă încercare de alegere a președintelui și, iarăși, cel mai probabil, un nou eșec. Vor apărea condițiile necesare pentru anticipate și aici va începe partea a treia a scenariului comunist – se va insista pe dizolvarea cât mai grabnică a Parlamentului și pe demararea imediată a alegerilor anticipate. Campania electorală va lua startul imediat după sărbătorile de iarnă, iar către finele iernii-începutul primăverii vom avea noi alegeri anticipate. Şi cum aceste alegeri sunt provocate de comunişti, rezultatul lor ar putea să nu fie în favoarea democrației.

Timpul, 28 octombrie 2011

Lumina de la capătul tunelului

În ultimele zile, în tabăra democratică domnește o ușoară atmosferă de euforie. Chiar dacă liderii politici sunt rezervați în declarații, e vizibil că ei își ascund cu greu satisfacția. Cel puțin unii dintre ei. Din anumite considerente, această stare de spirit poate fi înțeleasă, căci după lungi căutări, după mai bine de doi ani și jumătate de instabilitate, la capătul tunelului a apărut o luminiță. Firavă, dar e luminiță, totuși. Mă refer la anunțul făcut de trei deputați comuniști, care au decis să părăsească partidul și s-au arătat dispuși să contribuie la alegerea președintelui republicii. Este un lucru salutabil, însă nu e cazul să ne lăsăm duși de val. Suntem într-o situație în care orice decizie trebuie cântărită bine, examinată din diferite puncte de vedere și abia apoi adoptată.

Spre exemplu, se impune o analiză a situației care a precedat plecarea celor trei deputați din fracțiunea PCRM. Desigur, în ultimele luni în presă au apărut periodic informații, precum că între Igor Dodon și alți fruntași ai partidului ar exista disensiuni, că acesta a fost ”săpat” de colegii de partid în timpul campaniei electorale din luna iunie, când a candidat la funcția de primar al capitalei, că este marginalizat iar propunerile sale de modernizare a partidului nu sunt luate în calcul etc. Dar este oare aceasta un motiv suficient pentru ca să mizăm acum totul pe o singură carte?

Vreau să fiu înțeles corect: pasul făcut de cei trei deputați este unul temerar, mai ales că el ar putea pune începutul destrămării partidului lui Voronin. Nu încape nicio îndoială că Partidul Comuniștilor e o formațiune de factură totalitară, care a frânat dezvoltarea Republicii Moldova în anii de guvernare (am editat două cărți la această temă, unde sunt documentate toate abuzurile guvernării comuniste) și în care nu se pot regăsi oameni cu gândire progresivă. Dacă, într-adevăr, grupul Dodon dorește să facă ceva bun pentru țară, el numaidecât trebuia să se distanțeze de PCRM. Repet: salut acest pas, cu atât mai mult că, în sfârșit, în Parlament există numărul minim necesar de deputați pentru alegerea Președintelui.

Suspiciunea mea este alimentată de altceva și anume de declarația celor trei, că-și vor da votul doar pentru un Președinte care nu are apartenență partinică. Iar asta ar însemna nimic altceva decât obligarea partidelor membre ale Alianței să revadă Acordul de constituire al acesteia. Nu mai spun că va fi vorba de o reîmpărţire a funcţiilor şi aici lucrurile ar putea să se complice şi mai mult. În plus, nu se știe dacă aceasta este unica lor condiție şi cât de mare va fi ambiţia politică a celor trei. Dacă vor mai apărea pe parcurs și alte condiţii, la fel de dure, cum vom proceda în continuare? Este adevărat că Alianța se află într-o situație delicată, care predispune la mari compromisuri, dar nu trebuie să admitem ca

aceste compromisuri să se transforme în șantaj. Interesul țării presupune că trebuie ales Președintele, că trebuie asigurată stabilitatea politică și nu este corect să se speculeze pe această situație.

CASETA 1, citat evidenţiat: „Votând candidatura doamnei Zinaida Grecianîi, unii deputaţi din AIE se vor abate de la propriul mesaj politic, dezamăgind, într-un fel, simpatizanţii lor."

În acelaşi timp, nu este clar ce se urmăreşte prin intenţia lui Dodon de „reformatare" a actualei guvernări. Oricum, admitem că se acceptă toate condițiile. Dar cine va fi candidatul la funcţia de preşedinte al statului? În acest context cel mai des este pomenit numele doamnei Zinaida Grecianîi. Nu ştiu în ce măsură dna Grecianîi poate fi considerată drept soluţia de compromis, la fel cum nu cred că doamna ex-prim-ministru al Guvernului comunist, poate fi considerată drept un candidat neafiliat. Votând această candidatură, unii deputaţi din AIE se vor abate de la propriul mesaj politic, dezamăgind, într-un fel, simpatizanţii lor.

O altă întrebare ar fi: cine garantează că nu avem de a face cu un joc politic abil al comuniștilor? Or, acest partid a preferat întotdeauna să trișeze și să joace necinstit. Nu avem nici o garanție că, după alegerea în funcție a doamnei Grecianîi, nu va urma o reconfigurare a coaliției de guvernare, ce i-ar readuce pe comuniști la putere. Căci una e să nu fii membru de partid și cu totul alta e să fii neutru.

Dacă vrem să alegem un preşedinte pentru ţară, trebuie să identificăm o persoană care ar întruni toate calităţile pentru a sluji această ţară, pentru a sluji oamenii acestei ţări, dar nu o grupare politică sau alta, pentru care interesul naţional contează numai în campaniile electorale. Momentul politic în care ne aflăm este atât de responsabil, încât nu ne putem permite să fim dominați de emoții, ci să ne conducem de un calcul raţional şi pragmatic.

Ferma mea convingere este că avem acum mai mult ca oricând nevoie de transparență în procesul de negocieri pe marginea alegerii Președintelui. Dar înainte de aceasta, avem nevoie de însuși procesul de negocieri. Să nu ne oprim numai la declaraţii, căci asta ar însemna că toate înțelegerile s-au făcut deja "pe sub masă" sau că pur și simplu nimeni nu are curajul să-și asume responsabilitatea demarării acestor negocieri. Evident, negocierile ar urma să se soldeze cu semnarea unui document, ce ar prevedea angajamente și garanții clare din partea tuturor părților implicate, nu înainte însă ca fiecare să-și expună temerile și motivele ce-l determină să ia o decizie sau alta. Iar un document de o asemenea importanță trebuie să aibă și un garant pe măsură, calitate care, în cazul de față, o au doar cetățenii ţării.

Iată de ce, în eventualitatea unor condiții de netransparență, rămân suspicios și am tot dreptul să presupun existența unor înțelegeri și scenarii ascunse, care pot avea consecințe imprevizibile pentru Republica Moldova.

Timpul, 11 noiembrie 2011

O tentativă nereușită

Eșecul tentativei de înscăunare a Zinaidei Greceanîi în funcția de Președinte a provocat o adevărată furtună în politica moldovenească, dar și în presă. Unii au declarat că R. Moldova a pierdut unica șansă reală pe care a avut-o în ultimii mai bine de doi ani de a depăși criza politică. Alții, au mers mai departe și au prezentat cele întâmplate ca o adevărată tragedie națională și s-au grăbit să pună cruce pe actuala clasă politică, dar și pe viitorul țării. Și prea puțini au fost acei care au înțeles că, de fapt, la 14 noiembrie democraţia în Republica Moldova a repurtat o victorie, care se înscrie perfect în șirul cuceririlor democratice de la 2007 încoace.

Ce s-a întâmplat în realitate pe 14 noiembrie, când nu s-a reușit introducerea Zinaidei Greceanîi în cursa prezidențială ca și candidat de consens ce ar întruni 61 de voturi ale deputaților? Nimic altceva decât faptul că a suferit eșec o tentativă de a pune în fruntea țării un om cu mentalitate comunistă, un om cu vădite aspirații pro-rusești, un om care nu are nimic în comun cu dezvoltarea democratică a țării noastre în ultimii ani. Nu este exclus că, ajungând Președinte cu voturile democraților, Zinaida Greceanîi s-ar fi întors din nou cu faţa spre părinții săi ideologici, liderii Partidului Comuniștilor. Or, aceasta ar fi fost cea mai rapidă și mai ușoară cale de revenire a comuniștilor la guvernare. Având propriul Președinte, ei puteau lesne decide configurația noii majorități parlamentare, căci anume de șeful statului depinde numirea în funcție a Primului ministru și, prin urmare, stabilirea componenței Guvernului.

Chiar dacă e să admitem că acest lucru nu s-ar fi întâmplat, noi am fi avut un Președinte fără personalitate politică, care ar fi trecut cu timpul în buzunarul cuiva și i-ar fi făcut jocul. Și am fi revenit la aceeași situație – reconfigurarea permanentă a guvernării după placul cuiva care, negreșit, ar fi atras după sine o stare de instabilitate politică. Prin urmare, mitul că alegerea Zinaidei Greceanîi în această funcție ar fi adus stabilitate este unul fals.

Să admitem și a treia variantă – Zinaida Greceanîi nu revine la comuniști, nu trece în buzunarul niciunui lider politic din tabăra democrată și rămâne să se manifeste pe cont propriu. Cum credeți că o va face, având o vădită predilecție spre Rusia? Ne-am fi trezit cu tot felul de decrete care ar fi urmărit satisfacerea intereselor geopolitice ale Moscovei, ne-am fi trezit cu blocaje în procesul de integrare europeană etc. În plus, cineva ar fi obținut, în persoana Președintelui pro-moscovit, o bâtă sigură împotriva liderilor politici cu aspirații europene.

Cele trei situații conturate mai sus demonstrează că nu trebuie să ne îmbătăm cu apă chioară, nu trebuie să ne facem iluzii și să credem că am ratat nu știu

ce șanse. Decât un Președinte care ar fi redus la zero toate eforturile noastre din ultimii ani, mai bine fără Președinte. Și nu mă tem să spun acest lucru, chiar dacă unii vor încerca să mă acuze de faptul vă îmi doresc continuarea stării de instabilitate politică. Repet: noi nu am pierdut nimic nici pe 14, nici pe 18 noiembrie. Alții au pierdut, cei care sperau să ne convingă că un fost reprezentant de frunte al comuniştilor ar fi putut trece drept o candidatură de compromis la preşedinţia ţării, iar pierderea lor este egală cu victoria noastră, a tuturor celor care-şi doresc sincer să trăim într-un stat democratic și european.

Greșesc și acei care s-au grăbit să prezică o apocalipsă politică după ce pe data de 18 noiembrie Parlamentul a adoptat decizia de abrogare a propriei hotărâri ce stabilea data alegerilor prezidențiale. Opiniile precum că Parlamentul ar fi trebuit să recunoască drept eșuată prima tentativă de alegere a șefului statului sunt total greșite și toarnă apă la moara comuniștilor. Da, într-adevăr, în legislația moldovenească există o lacună în acest sens, situațiile de genul celei apărute la data de 14 noiembrie nefiind reglementate. Dar aceasta nu presupune că legea trebuie tălmăcită așa cum vrea opoziția parlamentară, care și-ar fi dorit ca Parlamentul să recunoască prima tentativă de alegere a șefului statului eșuată, s-o înceapă pe cea de-a doua, pe care iarăși vor dori să o vadă eșuată, să fie dizolvat Parlamentul, iar țara să intre în anticipate. Alianța pentru Integrare Europeană are însă alte obiective.

Desigur, varianta ideală ar fi să se găsească o soluție pentru alegerea Președintelui, cu respectarea Acordului de constituire al AIE, până la finele anului curent. Când spun respectarea Acordului, cred că ar fi echitabil şi corect să se ţină cont de interesele tuturor actorilor politici, care sunt implicaţi în actul de guvernare. Ar fi bine să le facem un cadou plăcut oamenilor cu ocazia sărbătorilor de iarnă. Însă alegerea nu trebuie să fie un scop în sine. Contează calitatea acțiunilor AIE, dar nu faptul ca ele să aibă loc cu orice preț. Dacă toate partidele care participă la alegerea Preşedintelui declară că nu-şi doresc anticipate, să-şi asume obligaţia de a identifica o candidatură potrivită pentru funcţia respectivă şi de a duce acest exerciţiu până la capăt. De aceea, consider că săptămâna trecută partida democratică a obţinut o victorie. Rămâne acum să mai obţinem una: să alegem un Președinte care ar reprezenta aspirațiile noastre democratice și de integrare europeană și care ar asigura nu doar stabilitatea, ci și continuarea actualului curs de dezvoltare.

Timpul, 25 noiembrie 2011

Momentul adevărului

Pe 16 decembrie, deputații vor mai face o tentativă de alegere a șefului statului. Exercițiul democratic din ziua respectivă va fi un test de maturitate politică, pe care vor trebui să-l susțină partidele parlamentare. Dacă doriți, 16 decembrie este momentul adevărului, când fiecare va trebui să-și arate adevărata față, adevăratul atașament față de interesele țării și ale cetățenilor.

Nu este un secret că, deşi au votat solidar pentru fixarea datei alegerilor prezidențiale, relațiile dintre partidele coaliției de guvernare sunt departe de perfecțiune. Imediat după procedura de vot (dar și înainte de aceasta), liderii liberal-democrați au lăsat să se înțeleagă, că nu e garantat că-l vor vota pe Marian Lupu în această funcție. Chiar dacă este candidatul oficial al Alianței și chiar dacă Acordul de constituire al AIE-2 rămâne în vigoare. Nu mă apuc să judec pe cât de justificate sunt cerințele înaintate de liberal-democrați în schimbul votului pentru Marian Lupu și nici nu mă apuc să cataloghez cumva cerințele lor. Mă interesează modul în care percep acest mesaj restul politicienilor și cetățenii.

Pentru societate este încă o dovadă că lucrurile în AIE merg prost, ceea ce ar putea genera un nou val de neîncredere față de actuala guvernare. Or, se știe că nemulțumirea cetățenilor a ajuns deja la cote inimaginabile – potrivit ultimului sondaj, peste 80% din cetățeni cred că lucrurile în țară merg într-o direcție greșită.

Pentru politicienii din AIE astfel de declarații reprezintă o bătaie de cap în plus. Spre exemplu, Marian Lupu ar putea fi lipsit de motivaţia să caute cele două-trei voturi care nu ajung pentru alegerea Președintelui, știind că nu are asigurat deloc spatele, că poate găsi voturi la comuniști sau la grupul Dodon, dar aceasta nu va însemna neapărat că va fi ales șef de stat și că, în sfârșit, va fi depășită criza politică.

Pentru comuniști, disensiunile din AIE în problema alegerii șefului statului, constituie un stimulent suplimentar, determinându-i să strângă rândurile, să nu accepte dialogul cu guvernarea și să rămână în așteptarea alegerilor parlamentare anticipate, în speranța că vor reveni la putere.

Și pentru grupul Dodon această situație este una delicată. Neavând garanția că există 59 de voturi pentru alegerea lui Marian Lupu în funcția de Președinte, acest grup nu va risca să dea cele trei voturi de care dispune pentru a nu se compromite în ochii propriilor alegători, în eventualitatea unor alegeri parlamentare anticipate.

Toate aceste constatări ne demonstrează că noua tentativă de alegere a șefului statului a demarat cu grave greșeli tactice. Desigur, fiecare partid din

Alianță are dreptul la propria opinie, are dreptul să ia decizii și să înainteze condiții, dar acest lucru trebuia făcut în cadrul AIE. Astfel de mesaje și schimbul de replici care se face în public nu pot decât să afecteze la modul serios capacitatea Alianței de a alege șeful statului. Iar aceasta înseamnă o cale directă spre alegeri parlamentare anticipate, care pot deveni o adevărată catastrofă pentru Republica Moldova.

Nu întâmplător, unii comentatori şi analişti politici, dar şi politicieni, abordând subiectul alegerilor din 16 decembrie, înclină mai mult spre ideea că această încercare va eşua, şi că bătălia decisivă se va da în turul doi de scrutin. Eu însă sunt de părerea că, dacă Alianţa eşuează în alegerea preşedintelui ţării în primul tur, în al doilea tur şansele ei de a reuşi se vor diminua considerabil.

În acelaşi timp, unele partide au şi început pregătirile pentru o eventuală campanie electorală. Numai că aici nu se ţine cont de un singur lucru: în urma alegerilor anticipate nicio formaţiune politică nu va avea de câştigat.

Această afirmație porneşte de la o realitate care ne înconjoară și care devine tot mai alarmantă pe zi ce trece. Într-adevăr, zona euro e în pragul colapsului, un nou val al crizei financiare bate la poarta Europei, anul care vine se anunță unul foarte secetos, iar R. Moldova, fiind un stat agrar, va avea serios de suferit. Și, imaginați-vă, în aşa condiții, noi mergem în alegeri anticipate. Vă asigur, în aceste alegeri nu vor exista învingători, ci doar învinși. Degeaba-și închipuie comuniștii sau alte partide că o asemenea situație îi va avantaja și că vor avea un rezultat electoral bun. Chiar și acei care vor învinge în alegeri, nu vor avea motive de jubilare, căci vor fi obligaţi să scoată ţara din sărăcia şi mizeria în care ne-am pomenit, pentru a evita o explozie socială.

Din acest punct de vedere, Republica Moldova are o șansă de supraviețuire doar dacă aleşii poporului vor da dovadă de maturitate politică și atașament față de interesele cetățenilor. Iată de ce, la 16 decembrie, uitând de neînțelegerile dintre ei și interesele politice pe care le au, partidele și grupurile parlamentare trebuie să ajungă la un compromis, să aleagă Președintele, iar odată depășită această etapă, să se purceadă la mobilizarea tuturor resurselor disponibile pentru a face față provocărilor ce ne așteaptă în viitorul apropiat.

De aceea și spuneam că 16 decembrie este momentul adevărului. Anume în acea zi se va vedea cine se gândeşte la interesele proprii şi cine se gândeşte la interesul ţării. Priorităţile au fost de mult stabilite. Rămâne doar să fie respectate.

Timpul, 9 decembrie 2011

Fără măști

Alegerile prezidenţiale din 16 decembrie au arătat adevărata faţă a deputaţilor din Parlamentul Republicii Moldova. Astfel, s-a văzut clar cine şi ce scopuri urmăreşte, şi ce se ascunde, de fapt, în dosul declaraţiilor unor partide sau deputaţi, care încercau din răsputeri să ne încredinţeze că nu se gândesc decât la binele cetăţenilor şi al ţării.

În acest context, aş vrea să mă opresc la acţiunile fracţiunii parlamentare a Partidului Comuniştilor. Pe data de 16 decembrie s-a confirmat presupunerea, că acest partid are un singur interes – să arunce ţara din nou în alegeri parlamentare anticipate. De dragul iluziei puterii, comuniştii sunt gata să pună în pericol stabilitatea şi cursul reformelor demarate de guvernarea democrată. Şi nu le pasă că, din cauza nazurilor lor politice, până acum ţara a irosit 109 milioane de lei şi riscă să mai irosească alte 40 milioane. Acesta e preţul plătit de cetăţeni pentru eşecurile alegerilor Preşedintelui de la 2009 încoace.

Pentru a-şi îndeplini planurile obscure, comuniştii au recurs la metode mai puţin civilizate, care nu au nimic în comun cu democraţia, cum ar fi somarea deputaţilor fracţiunii de a nu părăsi o anumită incintă pe durata procedurii de votare. A fost un atentat direct la statutul deputatului, care prevede că, în exercitarea mandatului său, alesul poporului se conduce de interesele cetăţeanului, dar nu de ale partidului sau ale liderului de partid.

PCRM împinge conştient ţara spre alegeri parlamentare anticipate şi cere de la tribuna Parlamentului desfiinţarea Alianţei pentru Integrare Europeană şi crearea unui Guvern, care nu se ştie pe cine va reprezenta şi cine îi va asigura acoperirea politică. Cu alte cuvinte, comuniştii propun instaurarea unei stări de haos mult mai periculoasă decât actuala situaţie de instabilitate politică. Principiul de care se conduce opoziţia e foarte simplu: sau noi ajungem la putere, sau dăm foc întregii ţări. Iar asta înseamnă că a miza pe unele voturi din tabăra comunistă e destul de riscant şi nesigur.

O situaţie similară avem şi în cazul grupului Dodon care, pe de o parte, se declară dispus să contribuie la soluţionarea crizei politice, iar pe de altă parte, face tot posibilul pentru a zădărnici eforturile ce se întreprind în acest sens. Igor Dodon şi colegele sale percep discuţiile în vederea depăşirii crizei politice doar ca pe o modalitate ce le permite înaintarea demersurilor ultimative. Insistenţa cu care îşi promovează opţiunile grupul socialiştilor, iar esenţa acestora se reduce la distrugerea AIE, provoacă mari semne de întrebare referitor la scopurile pe care le urmăresc respectivii deputaţi. Igor Dodon afirmă că Alianţa trebuie să dispară ca un vis urât, iar funcţia de Preşedinte să revină unei persoane

fără apartenenţă politică. Până la urmă, ne dăm seama că Dodon, la fel ca şi Voronin, vor să dezlănţuie un haos general în ţară, sperând că în apele tulburi le va veni mai uşor să buimăcească oamenii şi să-i atragă în mrejele pe care au început deja să le întindă.

Nici prestaţia unor membri ai coaliţiei de guvernare nu s-a dovedit a fi tocmai ireproşabilă. Comportamentul unor deputaţi liberal-democraţi în timpul procedurii de votare este, cel puţin, straniu. Cred că ar trebui clarificată intenţia celor doi deputaţi liberal-democraţi, care au preferat să voteze în ultimul moment şi doar atunci când a devenit absolut clar că tentativa de alegere a preşedintelui Republicii Moldova a eşuat. În acelaşi timp, persistă bănuiala şi dezamăgirea în privinţa buletinului de vot declarat nevalabil, care s-a vrut a fi mai degrabă un avertisment dat cuiva pentru următorul tur de scrutin şi care vine să sporească suspiciunea reciprocă în rândurile deputaţilor Alianţei.

Cu părere de rău, există un pericol real ca, în loc să-şi concentreze eforturile pe identificarea voturilor necesare pentru alegerea Preşedintelui, componentele AIE vor continua să se războiască între ele, încercând să găsească ţapul ispăşitor, pe care să poată ulterior da vina pentru declanşarea alegerilor anticipate.

Toate cele descrise mai sus nu inspiră deloc optimism în perspectiva turului doi al alegerilor prezidenţiale. În acest răstimp se va purcede neapărat la noi discuţii, la negocieri, se vor cere garanţii suplimentare, se vor aplica diferite stratageme, se vor face promisiuni şi nu se exclud provocări din partea celor ce nu doresc limpezirea situaţiei, dar obiectivul trebuie să rămână acelaşi – alegerea şefului statului şi menţinerea Alianţei în actualul format la guvernare. Dacă nu se va ţine cont de acest deziderat şi nu se va renunţa la intrigi şi la jocurile murdare de culise, cel mai probabil că şi alegerile prezidenţiale repetate vor eşua, şi ţara va ajunge din nou în alegeri parlamentare anticipate.

Voi aminti totuşi, că în preajma evenimentului din 16 decembrie a fost semnată acea anexă la Acordul de constituire al AIE, document care, deşi a fost adoptat într-un regim uşor forţat, constituie o dovadă că liderii AIE pot ajunge la un compromis. Rămâne doar ca acest compromis să fie consolidat şi extins, cu atragerea unor deputaţi neafiliaţi, a unor deputaţi responsabili, care vor cu adevărat să-şi aducă aportul la depăşirea crizei politice. În ce măsură vor reuşi actorii politici acest lucru, vom vedea în timpul apropiat.

Timpul, 23 decembrie 2011

O decizie responsabilă

Decizia Alianţei pentru Integrare Europeană de a renunţa la ideea desfăşurării referendumului în problema simplificării procedurii de alegere a şefului statului în Parlament (care urma să aibă loc în luna aprilie) şi de a demara procedura de alegere a preşedintelui conform legislaţiei actuale era una previzibilă. Politicienii, analiştii, o bună parte din mass-media au anticipat o asemenea turnură cu mult înainte de anunţul oficial. Deci, nu putem spune că s–au dus discuţii în contradictoriu până în ultima zi, că intriga s-a păstrat până în ultimul moment, ori că o asemenea hotărâre ar fi surprins prea multă lume. Totuşi, în legătură cu aceste evenimente a existat o decizie care i-a surprins pe toţi. Mă refer la poziţia Partidului Liberal, care a declarat, prin liderul său, că nu va insista să propună un candidat la funcţia de preşedinte. În plus, Mihai Ghimpu a dat de înţeles că el personal nu pretinde la funcţia de speaker, chiar dacă acest lucru e prevăzut de Acordul de constituire al AIE.

Într-un fel, se poate de spus că acesta a fost răspunsul ferm al Partidului Liberal la campania demarată în presă, cu ajutorul unor analişti politici, care a avut drept scop de a pune în cârca liberalilor povara unor eventuale alegeri parlamentare anticipate. Se vede că cineva îşi făcuse deja calculele şi unii actori politici urmau să apară albi şi imaculaţi, iubitori de ţară, devotaţi intereselor poporului, iar PL urma să apară în postura de partid marginal, extremist, axat pe interesele personale ale liderilor săi, detaşat de interesele ţării şi care nu are capacitatea de a accepta compromisuri rezonabile.

Şi acei care au pus la cale acest scenariu nu şi-au ales întâmplător ţinta. Potrivit sondajelor de opinie, Partidul Liberal este unicul partid parlamentar de orientare democratică ce se află în creştere de la ultimele alegeri. Victoria obţinută de Dorin Chirtoacă la alegerile din capitală şi abordarea competentă de către Primărie a problemelor cetăţenilor, poziţia corectă, principială şi argumentată a PL în vâltoarea evenimentelor generate de criza constituţională şi identificarea posibilităţilor de depăşire a impasului politic în care ne-am pomenit – toate acestea au arătat că liberalii sunt consecvenţi în declaraţii şi acţiuni, că nu acceptă comportamentul ezitant şi că îşi axează politica strict pe interesele ţării şi ale cetăţenilor. Aceasta a şi contribuit la creşterea înregistrată de PL în sondaje, creştere ce a provocat o reacţie agresivă din partea oponenţilor liberalilor.

De aceea, decizia PL are o evidentă conotaţie strategică. Prin gestul făcut de Mihai Ghimpu, liberalii au redus la zero toate efectele campaniei declanşate împotriva lor, au dovedit că acuzaţiile oponenţilor sunt neîntemeiate şi că PL este un partid cu o viziune clară privind viitorul politic al ţării. Astfel, cei care au

dorit ca PL să devină groparul Alianţei şi al viitorului democratic al Republicii Moldova, în realitate doar au forţat nota şi au determinat PL să recurgă la acţiuni, rezultatul cărora demonstrează contrariul.

În acelaşi timp, cei care se grăbesc să jubileze, crezând că fracţiunea PL a devenit o simplă maşină de vot în Parlament, care-i va ajuta să-şi atingă interesele ascunse, greşesc amarnic. Partidul Liberal a făcut pasul respectiv, dând dovadă de multă raţiune, responsabilitate şi demnitate, dar aceasta nu presupune că va vota orice candidat propus de grupul Dodon sau de altă componentă a Alianţei. Miza jocului este mult prea mare, de aceea detaliile vor fi hotărâtoare. Este absolut clar că PL nu va accepta ca în fruntea ţării să vină o persoană pentru care valorile naţionale nu înseamnă nimic, căruia îi sunt străine idealurile Partidului Liberal sau, şi mai rău, care se ghidează în acţiunile sale de sugestii şi sfaturi venite de la forţe pro-ruseşti. Or, asta ar însemna abandonarea luptei pentru identitate naţională, trădarea aspiraţiilor naţionale şi europene ale unei importante părţi a societăţii, lucruri pe care PL nu le-a acceptat şi nu le va accepta vreodată. Cu alte cuvinte, Partidul Liberal a oferit o şansă reală pentru depăşirea crizei politice, dar nu şi o posibilitate de revanşă forţelor pro-imperiale. Sunt două opţiuni total diferite şi cei care nu vor aprecia corect situaţia şi nu vor acţiona corespunzător, riscă să rămână dezamăgiţi.

Republica Moldova intră într-o perioadă decisivă din noua sa istorie, o perioadă în care fiecare forţă politică va trebui să-şi arate adevărata sa faţă. Alegerile prezidenţiale, care vor avea loc în viitorul apropiat, vor constitui un test pentru forţele politice, care au acum în mâini destinul ţării. Spaţiul de manevră este unul destul de îngust, iar responsabilitatea una extrem de mare. Căci anume de responsabilitatea cu care vor aborda partidele parlamentare şansa oferită de Partidul Liberal, depinde cum va fi viitorul ţării – va fi unul democratic, pro-european sau unul comunist. Nu a mai rămas mult timp până vom afla răspunsul. Şi sper că acest răspuns va fi unul în favoarea politicii pro-democraţie şi pro-integrare europeană.

Timpul, 17 februarie 2012

Un nou test pentru Alianță

După mai bine de doi ani și jumătate, Republica Moldova are în sfârşit un președinte. La capătul unei îndelungate perioade de instabilitate politică, provocată de tentativele eşuate de alegere a preşedintelui ţării, reprezentanţii partidelor necomuniste din Parlament, au ajuns în cele din urmă la o înţelegere, alegându-l în această funcţie pe Nicolae Timofti. Dincolo de aprecierile de ordin general, precum că țara a obținut o nouă șansă de a se dezvolta în condiții de democrație iar comuniștilor le-a fost aplicată o lovitură serioasă, se impun totuşi unele precizări, pe care nu avem dreptul să le ignorăm.

Prima ar fi că, intenționat sau neintenționat, accentele legate de alegerea președintelui au fost puse greșit. Mai bine zis, a fost neglijat aportul Partidului Liberal la alegerea șefului statului. Or, anume PL a fost partidul care și de această dată a cedat cel mai mult. Astfel, PL este unica formațiune de la guvernare care nu deține nici una din primele trei funcții în stat, cu toate că, potrivit Acordului de constituire al Alianței pentru Integrare Europeană, liberalilor le revenea postul de preşedinte al Parlamentului. PL este formațiunea care a renunțat la funcția de speaker, în favoarea PD, dar și în numele consensului politic și al necesității depășirii crizei. Chiar dacă în procesul de identificare a candidaturii pentru şefia statului, liberalii au fost şantajaţi şi discreditaţi, ei au demonstrat că sunt cu adevărat atașaţi intereselor țării și ale cetățenilor. Cu alte cuvinte, dacă nu ar fi fost poziția constructivă a PL, nu se ajungea ca Alianța să aibă un candidat comun.

Cele expuse mai sus sunt detalii, dar aceste detalii varsă lumină nu doar asupra evenimentelor care au avut loc, ci contează și din perspectiva evenimentelor ce urmează să se producă în continuare. Or, astăzi ”salvatorul” Dodon pretinde, nici mai mult, nici mai puțin, că după alegerea președintelui, Alianța pentru Integrare Europeană nu mai există și că trebuie declanşată ”reformatarea puterii”. Deşi socialiștii afirmă că rămân în opoziție, mesajele transmise de Igor Dodon pot fi înțelese ca și pretenții de participare la guvernare. Acest lucru este inadmisibil, deoarece atragerea socialiștilor în actul guvernării ar duce la modificarea programului de guvernare pe care și l-a asumat Alianța și care a obținut sprijinul majorității alegătorilor din Republica Moldova. ”Reformatarea Alianței” în modul sugerat de Dodon ar însemna că la conducere în țara noastră nu se va mai afla o coaliție de centru-dreapta reformatoare și pro-europeană, ci un hibrid politic de centru-stânga, cu vădite viziuni pro-rusești, pro-estice, cu o atitudine formală față de procesul de integrare europeană și de promovare a reformelor.

Din acest punct de vedere, declarațiile și acțiunile lui Igor Dodon trebuie tratate cu maximă prudență, căci nu-i exclus că el este acel cal troian trimis în tabăra

democrată cu misiunea de a ”asasina” spiritul democratic, de a frâna ascendența Republicii Moldova în parcursul ei european. Socialiștii au obținut și așa mai mult decât puteau spera, iar participarea lor la alegerea șefului statului a avut la bază mai cu seamă interese personale şi de partid. În cazul unor alegeri parlamentare anticipate, socialiştii pur și simplu nu ar fi trecut în Parlament, ceea ce ar fi însemnat sfârșitul carierei politice a lui Igor Dodon. Prin urmare, socialiștii s-au condus de un calcul strict pragmatic pentru a ieși în final în câștig. Cu totul alta a fost situația Partidului Liberal, care ar fi avut de câștigat de pe urma unor alegeri parlamentare anticipate, potrivit sondajelor de opinie. Dar PL nu a pus în prim-plan interesul de partid, ci interesul țării.

Evident, cred că ar fi corect să se pună problema revizuirii Acordului AIE-2, deoarece situația care era în decembrie 2010 diferă esențial de cea care este acum. PL a salvat această guvernare, mergând la sacrificii enorme, dar odată ce Alianţa rămâne la conducerea țării, e necesară o echitate oarecare în distribuirea pârghiilor de influență. Mihai Ghimpu a declarat deja că PL nu va admite să i se diminueze ponderea în actuala formulă de guvernare şi că şi-ar dori un acces mult mai direct la actul decizional în cadrul AIE. Și acesta nu este un moft politic, ci o necesitate care derivă din aspiraţiile alegătorilor Partidului Liberal, căci există o sumedenie de probleme nesoluționate, care țin de activitatea instituțiilor statului și care vizează interesele cetățenilor. E logic ca, odată ce PL se menţine la guvernare, să aibă și posibilitatea de a influența calitatea acestei guvernări. Nu doar să poarte răspundere şi să-şi asume obligaţiuni. De aceea și spuneam că acum, după alegerea președintelui, se impune o reevaluare a situației, o reactualizare a Acordului de constituire al Alianţei, în vederea asigurării unei guvernări eficiente.

Cu siguranţă, următoarea perioadă va fi una la fel de importantă din punct de vedere politic ca și cea care a precedat alegerea președintelui. În curând vom avea ocazia să ne convingem care sunt scopurile reale urmărite de unii actorii politici. Alianța se află în faţa unui nou test, de rezultatele căruia va depinde soarta democrației în Republica Moldova. Îl va susţine oare cu succes?

Timpul, 23 martie 2012

Acutizarea situației criminogene

În ultimul timp, tot mai multe formaţiuni politice îşi exprimă îngrijorarea faţă de situaţia criminogenă din Republica Moldova – începând de la comunişti şi terminând cu unele formaţiuni de orientare democratică parlamentare şi extraparlamentare. Această coincidenţă de mesaje şi poziţii a unor formaţiuni cu doctrine şi viziuni diferite nu ar trebui să ne mire, pentru că situaţia este într-adevăr una catastrofală şi, pare-se, a scăpat de sub control. Însă, dincolo de această constatare de ordin general, formaţiunile politice văd situaţia criminogenă din ţară ca pe un instrument de luptă politică şi asta le îngustează esenţial spaţiul de manevră.

O analiză succintă a mesajelor formaţiunilor şi liderilor politici ne convinge că, după exprimarea de „îngrijorări", după evaluarea „situaţiei dezastruoase", urmează numaidecât solicitarea de „demisie". Unii cer demisia ministrului Afacerilor Interne, alţii – demisia actualei guvernări. Şi aici interesul politic le joacă festa promotorilor acestor mesaje, deoarece, conştient sau inconştient, ei abandonează interesul cetăţeanului şi pun în prim-plan interesul politic de moment. Având experienţă de lucru în organele de interne, inclusiv în funcţia de viceministru al Afacerilor Interne, pentru mine este absolut evident că o asemenea abordare nu poate conduce la soluţionarea problemei în fond. Dar până a trece la soluţii, aş dori să mă opresc puţin la cauzele care au generat această situaţie.

Sigur, mă voi referi la reforma organelor afacerilor interne, despre care se scrie şi se declară mult, însă la modul practic, de circa doi ani şi jumătate, lucrurile nu au evoluat deloc. Astăzi, Ministerul Afacerilor Interne este ca o barcă în derivă, în care pasagerii, neştiind încotro plutesc şi cât vor mai pluti mânaţi de valuri, au o singură preocupare: cum să supravieţuiască. Fără îndoială, reforma constituie acel vânt favorabil care ar mişca barca înainte şi i-ar face pe toţi să vâslească într-o singură direcţie. Neavând un scop bine stabilit, neavând posibilitatea să meargă spre atingerea lui, plutind în incertitudine, angajaţii sistemului se gândesc mai degrabă cum să nu fie aruncaţi peste bord, decât cum să-şi aplice aptitudinile şi competenţa pentru descoperirea crimelor. Cu alte cuvinte, ei se gândesc la propria siguranţă şi mai puţin la siguranţa cetăţenilor. Eu urmăresc în permanenţă subiectul legat de reforma sistemului organelor afacerilor interne şi, chiar dacă am lucrat cândva în acest domeniu, trebuie să recunosc că nu prea am înţeles ce fel de reformă urmează să aibă loc, în ce termene va fi ea realizată şi la ce etapă se află în prezent. Mă îndoiesc că aceste termene de referinţă le cunoaşte cineva în genere. Şi explicaţia este una simplă – ele pur şi simplu nu există.

Totodată, aş vrea să menţionez că deruta şi incertitudinea ce caracterizează întreaga activitate a sistemului a fost percepută imediat de elementul criminal, care este unul extrem de sensibil la fragilitatea şi momentele de slăbiciune ale sistemului. Este suficientă o mică breşă în sistem şi indicatorii de infracţionalitate saltă simţitor. În cazul de faţă nu e vorba de o breşă, ci de o destabilizare de durată la nivelul întregului sistem. Prin urmare, în condiţiile actuale, o agravare a situaţiei criminogene era de aşteptat.

În acest context, nu poate fi neglijat aşa-zisul dosar al criminalităţii. O examinare de suprafaţă a acestuia ne va arăta că, anul trecut şi anul curent, expiră termenele de detenţie la care au fost condamnaţi anterior un şir de criminali periculoşi. Ieşirea lor în libertate (unii s-au eliberat deja din locurile de detenţie) a provocat şi continuă să provoace noi valuri de infracţionalitate. Eu nu sunt procuror şi nici judecător şi nu pot da sentinţe, nume, condamnări, dar pot afirma cu toată certitudinea că anume aşa se întâmplă în situaţii similare. Şi din nou ne ciocnim de capacitatea de reacţie redusă a organelor de interne. Or, în astfel de circumstanţe, analiza şi capacitatea de a reacţiona anticipat sunt decisive. Mai simplu vorbind, internele trebuiau să anticipeze acest val masiv de ieşire la libertate a elementului criminal, să monitorizeze situaţia, să-i supravegheze în modul corespunzător pe cei eliberaţi din detenţie şi să ia unele decizii cu caracter preventiv.

La capitolul soluţii, cred că solicitările politice ale unor partide şi politicieni nu pot asigura pe deplin soluţionarea problemei. Abordarea care se impune aici este una mult mai complexă şi mult mai profundă. În primul rând, e nevoie de definitivat clar conceptul reformei şi de urgentat implementarea ei. În al doilea rând, este necesară stabilirea unor direcţii stricte de activitate pentru subdiviziunile vizate de prevenirea şi combaterea criminalităţii. Inclusiv, urmează să fie pus accentul pe analiză, monitorizare şi acţiuni de anticipare. Abordarea în baza căreia poliţia reacţionează post factum nu este şi nici nu poate fi una productivă. În al treilea rând, urmează să fie puse la punct disensiunile pe interior, astfel încât corpul poliţienesc să acţioneze ca un tot întreg, dar nu ca o haită de lupi unde fiecare vede în colegul său un rival. Sunt binevenite, de asemenea, unele acţiuni de promovare, menite să ridice moralul poliţiştilor, în care s-a aruncat cu pietre la propriu şi la figurat, şi care în ultimul timp nu mai sunt motivaţi să se manifeste din plin în domeniul respectiv de activitate. Şi abia în al patrulea rând, dacă se va considera că actuala conducere a Ministerului de Interne nu poate face faţă acestor sarcini, să urmeze destituirea din funcţie. Sunt sigur că o astfel de abordare ne va ajuta să soluţionăm problema criminalităţii sporite cu care se confruntă în prezent Republica Moldova şi va întoarce poliţiei încrederea populaţiei.

Timpul, 18 mai 2012

Un plan diabolic

Ultimele evenimente legate de problema transnistreană anunţă schimbări decisive în procesul de reîntregire a Republicii Moldova. Reluarea negocierilor propriu-zise e încă departe, dar există deja unele semnale ce indică asupra faptului, că animaţia provocată de demararea negocierilor ar putea fi doar un paravan, după care se ascunde o nouă strategie a Rusiei. Moscova şi-a pregătit terenul, înlăturându-l de la putere pe odiosul Smirnov şi înlocuindu-l cu o persoană mai puţin compromisă. Până la urmă, s-a dovedit că A.Kaminski, candidatul declarat al Kremlinului pentru alegerile din decembrie din Transnistria, a fost o pistă falsă, iar participarea lui la cursa ”prezidențială” a avut un singur scop – de a-i crea lui Evgheni Șevciuk imaginea de independent, de om „curat”, atașat intereselor cetățenilor din stânga Nistrului.

Şi momeala, pare-se, a prins, căci după venirea lui Șevciuk la conducerea Transnistriei, au crescut brusc speranţele la Chișinău şi în alte capitale europene. Șevciuk a intrat repede în joc, a soluționat împreună cu autoritățile de la Chișinău chestiunea ce ține de transportarea mărfurilor pe calea ferată din Transnistria, a ”liberalizat” ușor comerțul din regiune cu implicarea Chișinăului, a reorganizat grupurile de experți (partea transnistreană). Totodată, desfăşurarea unui dialog normal între părţi este împiedicată de apariţia unor decizii şi acţiuni destructive: ”ministra” de externe de la Tiraspol a scos de la naftalină și a pus pe masa de negocieri Memorandumul Primakov (care prevede egalitatea în drepturi a Moldovei și Transnistriei, acordă dreptul Tiraspolului la activitate economică externă autonomă, legalizează șederea trupelor ruse în Moldova); ex-președintele rus Dmitri Medvedev l-a numit pe vicepremierul Dmitri Rogozin (cunoscut pentru șovinismul său și militant deschis pentru anexarea Transnistriei la Rusia) reprezentant special al șefului statului rus pentru Transnistria; Rusia a decis să majoreze pachetul de asistență financiară pentru Tiraspol, în încercarea de a face malul stâng mai atractiv decât malul drept al Nistrului, începând astfel transnistrizarea Republicii Moldova. Adică, în timp ce Chișinăul și unele cancelarii occidentale se îmbată cu apă chioară și aplaudă la fiecare întrevedere dintre Filat și Șevciuk, în paralel se aplică nişte stratageme ce nu prevestesc nimic bun pentru viitorul Republicii Moldova.

Nu este greu să ne închipuim care vor fi următorii paşi. În primul rând, propulsarea lui Rogozin pe segmentul transnistrean ar putea constitui o primă etapă spre recunoașterea statalității transnistrene. Ultranaţionalistul rus nici nu-și ascunde disprețul față de autoritățile din Republica Moldova. Pentru dânsul Chișinăul este ”un coteț unde se face multă zarvă”. Iar faptul că el, în 1992,

a luptat cu arma în mână de partea transnistrenilor, confirmă ipoteza despre eforturile pe care cel mai probabil, apărătorul republicilor separatiste din fosta URSS, le va depune pentru recunoașterea statalității transnistrene.

În al doilea rând, se va reveni la ideea de federalizare a Republicii Moldova în baza a doi subiecți absolut egali în drepturi. La această concluzie ajungem urmărind acțiunile ”externelor” de la Tiraspol, care promovează tot mai insistent Memorandumul Primakov, de care practic toți uitaseră în ultima perioadă. O asemenea federație ar fi în detrimentul Chișinăului și al cursului de integrare europeană. Accederea transnistrenilor în organele puterii de la Chișinău, în baza unor cote de reprezentare stabilite la nivel federal, ar însemna că balanța se va înclina în favoarea forțelor ostile integrării europene. Ca să nu mai vorbim de un eventual drept de veto al Tiraspolului în privinţa politicii externe a țării, drept despre care s-a discutat și anterior în contextul unui model federativ de soluționare a diferendului transnistrean. Chișinăul ar deveni pur și simplu ostatic al unor interese imperiale, iar populația cu aspiraţii pro-europene din majoritară ar deveni minoritară.

În al treilea rând, se va miza pe transnistrizarea Republicii Moldova. ”Pompând” masiv bani în bunăstarea Transnistriei, Rusia speră să reaprindă nostalgiile cetățenilor de pe malul drept după ”trecutul îndestulat” și astfel raportul de forțe din societatea moldovenească s-ar schimba semnificativ în favoarea Estului. În plus, s-ar agrava o problemă cu care Moldova se confruntă și în prezent – preluarea de către mulţi cetățeni din localitățile de la frontiera administrativă, aflate sub jurisdicția Chișinăului, a așa-numitei cetățenii transnistrene în schimbul beneficiilor de ordin material (pensii, compensații, indemnizații mai mari).

Pentru a zădărnici implementarea acestui plan diabolic, Chișinăul trebuie să ia imediat o atitudine adecvată şi să taxeze neîntârziat acțiunile Moscovei și ale Tiraspolului, să sensibilizeze partenerii externi asupra stării reale de lucruri, să insiste pe chestiuni cu adevărat importante, cum ar fi: retragerea trupelor și armamentului rus din estul ţării, recunoașterea Rusiei ca parte în conflict, schimbarea formatului de negocieri în vederea reglementării conflictului transnistrean, cu acordarea statutului de mediatori și garanți SUA și UE etc. Dacă situaţia nu va fi gestionată de pe poziţia integrităţii Republicii Moldova, ne vom pomeni că am pierdut tot ce se putea de pierdut pe dimensiunea transnistreană.

Timpul, 1 iunie 2012

Reforma care întârzie

De mai bine de un deceniu urmăresc îndeaproape toate evenimentele legate de prevenirea şi combaterea fenomenului corupţiei şi în urma unei monitorizări îndelungate am ajuns la concluzia că în ţara noastră corupţia nu s-a diminuat, deşi unele rapoarte oficiale vor să ne convingă de contrariu. Rapoartele spun una, iar sondajele de opinie atestă un număr sporit de respondenţi, care consideră că în ultimii ani nivelul de corupţie este în creştere.

În anii cât am fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova am abordat periodic această problemă. De fiecare dată, când Guvernul venea cu propunerea de a prelungi sau reactualiza planurile anuale de acţiuni în vederea prevenirii şi combaterii corupţiei, ieşeam cu iniţiative, declaraţii, sugestii pe marginea subiectului, încercând să influenţez schimbarea opticii faţă de acest fenomen extrem de nociv, care frânează dezvoltarea ţării noastre. Din păcate, nici atunci, nici acum nu se doreşte să se înţeleagă un lucru: combaterea corupţiei nu este un exerciţiu teoretic, nu este un instrument de promovare a Moldovei în ochii partenerilor de dezvoltare, ci constituie o necesitate stringentă a noastră, a tuturor.

Iată numai câteva exemple. În vederea îmbunătăţirii luptei cu corupţia a fost adoptată Legea cu privire la conflictul de interese. S-a adoptat, s-a raportat şi… cam atât. Declaraţiile depuse de funcţionarii de stat în baza acestei legi nu rezistă niciunei critici. Presa a semnalat în repetate rânduri abordarea formală şi o sumedenie de nereguli, dar nu a urmat absolut nici o reacţie.

În context, aş menţiona şi cazul de tristă faimă al Comisiei Naţionale pentru Integritate. Atunci când s-a adoptat legea respectivă, s-a făcut mare tam-tam şi aveai impresia că în scurt timp R. Moldova va deveni lider mondial la contracararea corupţiei. Dar Comisia nici până astăzi nu a fost creată, deoarece unele forţe politice tratează fenomenul combaterii corupţiei exclusiv prin prisma intereselor lor de moment, dar nu din perspectiva intereselor ţării.

Un alt exemplu – procesul de adoptare a Strategiei Naţionale Anticorupţie pentru anii 2011-2015 a durat… 7 luni. Nu elaborarea, ci adoptarea! Partidul pe care am onoarea să-l reprezint a avut o poziţie clară în acest sens, dar guvernările de coaliţie sunt guvernări de coaliţie şi grupul de monitorizare a Strategiei nu a activat timp de 11 luni. Practic un an de zile, acest document important a fost în derivă şi oricine a făcut ce a dorit.

Mă tem că la fel se va întâmpla şi cu mult vehiculata reformă a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi a Corupţiei. Chiar dacă s-a vorbit în ultima perioadă despre eficientizarea activităţii Centrului, chiar dacă nivelul aşteptărilor în societate e unul destul de mare, am toate motivele să cred că

reforma actuală a fost doar un târg banal între două componente ale AIE. Ce avem noi până la urmă? La modul practic s-a reuşit o divizare a CCCEC, schimbarea denumirii Centrului şi a modalităţii de numire a directorului său. Nu voi da nume de demnitari şi denumiri de instituţii politice sau de stat, dar este ştiut de ce atât de mult timp această pretinsă reformă nu a fost efectuată – un partid anume şi-a dorit ca Centrul să treacă sub Parlament, iar altul – ca să rămână sub Guvern. În rezultat, împărţeala a fost următoarea: Centrul a trecut sub control parlamentar, dar cu atribuţii numai pe segmentul combaterii corupţiei, iar pentru a nu deranja un alt partid şi instituţiile pe care le controlează acesta, atribuţiile legate de fraudele economice au fost transferate unei subdiviziuni a Guvernului. Cel de-al treilea partid, cu toate că bănuia existenţa acestui târg, a fost nevoit să accepte situaţia în numele intereselor cetăţenilor Republicii Moldova. Aici mă refer la faptul că de reforma CCCEC, chiar şi una cosmetică, depinde viitorul procesului de liberalizare a regimului de vize cu Uniunea Europeană.

De asemenea, se mizează pe eventualele schimbări ce ar putea surveni ca urmare a alegerii unui nou director al Centrului. Ordine în acest domeniu va face doar un adevărat profesionist, un om din afara sistemului, dar care cunoaşte la perfecţie meseria. Niciodată schimbările nu vor fi înfăptuite de cei care au concrescut cu sistemul sau care sunt un produs al sistemului. Schemele care există în branşă pot fi distruse doar de cineva din afara, care nu a beneficiat de aceste scheme şi care poate rezista tentaţiei de a le prelua în beneficiul personal.

În cei zece ani de la fondarea Centrului, actuala reformă a instituţiei este a noua la număr, iar precedentele aşa-zise reforme nu au dat rezultatul scontat şi au eşuat din motiv că ele nu s-au întâmplat în realitate, rămânând preconizate numai pe hârtie. În consecinţă, percepţia CCCEC în societate este mai degrabă negativă, Centrul fiind învinuit de îndeplinirea unor comenzi politice şi că este folosit drept un instrument de intimidare sau de înlăturare a concurenţilor în afaceri. În plus, asupra unor angajaţi ai Centrului plana deseori suspiciunea de a fi vulnerabili faţă de riscul coruperii. Acestea şi alte neajunsuri în activitatea Centrului au fost şi sunt taxate de societate.

Care va fi soarta reformei iniţiate de alianţa de guvernământ se va vedea în scurt timp. Oricum, este clar că pentru a deveni o instituţie eficientă, Centrul Naţional Anticorupţie trebuie să devină o instituţie cu adevărat independentă, ferită de tot soiul de presiuni din exterior, inclusiv de ordin politic. Delimitarea competenţilor şi îmbunătăţirea capacităţilor CNA de prevenire, de investigare şi de combatere a actelor de corupţie vor da rezultate, în măsură să readucă încrederea cetăţenilor în această structură. Şi nu în ultimul rând, promovarea şi aplicarea politicilor anticorupţie, trebuie să meargă mână în mână cu reformele deja anunţate în sectorul justiţiei şi al organelor de drept.

Timpul, 15 iunie 2012

Cine vrea înlăturarea liberalilor de la guvernare

În ultimul timp, discuţiile despre „reformatarea Alianţei" au căpătat amploare. În special, după ce de la PCRM s-a desprins grupul Mişin şi a apărut, din punct de vedere teoretic, perspectiva formării unei noi coaliţii majoritare(52 de voturi) de către două dintre componentele actualei alianţe de guvernare şi cele două grupuri rebele(Dodon şi Mişin). Dacă facem o analiză detaliată a situaţiei, vedem că toate declaraţiile la tema în cauză nu sunt deloc întâmplătoare şi urmăresc un interes mult mai mare decât simpla apariţie pe ecranele azurii a unui sau altui lider. În realitate, avem de a face cu un joc bine pus la punct, interesele urmărite fiind strategice.

Este evident că asemenea declaraţii sunt convenabile pentru cel puţin trei tabere politice. Primul mare beneficiar de pe urma desprinderii grupului Mişin din PCRM şi a apariţiei discuţiilor despre „reformatarea Alianţei" sunt(şi nu mă tem să spun acest lucru deschis) liberal-democraţii şi democraţii. Astfel, ei cred că au obţinut o pârghie de influenţă în plus asupra liberalilor, un mijloc de a tempera solicitările Partidului Liberal, pentru a-l determina să devină mai „cooperant" şi să meargă la unele concesii, când se negociază pe marginea unor posibilităţi reale de a influenţa actul guvernării. Este clar că soluţia trebuie căutată în zona unor compromisuri rezonabile reciproce şi nicidecum prin condiţionări categorice, de natură să provoace disensiuni şi neînţelegeri în interiorul Alianţei. Dar partenerii de guvernare ai liberalilor nu prea sunt dispuşi să cedeze şi, din acest punct de vedere, şantajul subtil prin intermediul grupurilor Mişin şi Dodon cade cât se poate de bine PLDM şi PD. Numai că acei care au pus în aplicare acest joc periculos, se pare că nu au ţinut cont de un element esenţial ce defineşte activitatea PL – liberalii nu s-au agăţat neapărat de funcţii şi pentru ei guvernarea nu este un scop în sine. Pentru liberali guvernarea are sens doar în condiţiile în care poţi contribui la schimbarea situaţiei din ţară, doar atunci când ai posibilitatea să realizezi proiectele propuse şi să-ţi îndeplineşti promisiunile făcute celor ce te-au sprijinit cu încrederea lor. Acesta este marele atu al Partidului Liberal, pe care nici partenerii, nici oponenţii săi politici nu-l vor putea combate niciodată. Chiar dacă vor mai crea grupuri-clonă de genul celor deja existente.

Al doilea mare beneficiar al acestor scenarii perfide sunt transfugii din PCRM. Şi aici mă refer atât la grupul Dodon, cât şi la grupul Mişin. Aceştia au nevoie de o motivaţie puternică pentru a-şi argumenta plecarea din PCRM. Or, argumentul slăbirii fostului colos de guvernare este bun pentru oricine, numai nu pentru Mişin şi Dodon. Pentru a putea rămâne în cărţi şi a spera la voturile şi

simpatiile electoratului de stânga, ei trebuie să demonstreze că tactica pe care au ales-o pentru demolarea guvernării de centru-dreapta este mai eficientă decât cea aleasă de comunişti. Iar cel mai atractiv subiect pentru potenţialii lor alegători de pe segmentul respectiv este înlăturarea liberalilor de la guvernare, „reformatarea Alianţei" prin instituirea unei majorităţi de centru-stânga.

Al treilea mare beneficiar, căruia liberalii aflaţi la guvernare îi stau ca un os în gât(de ce să nu o recunoaştem?) sunt anumite grupuri de influenţă de la Moscova. Rusia a pierdut partida pentru Moldova după alegerile parlamentare anticipate din 2010, când, prin intermediul lui Narâşkin, a încercat să încropească o coaliţie comunisto-democrată, şi acum este dornică de revanşă. Moscova înţelege că atâta timp cât există AIE, Moldova va avansa pa calea integrării europene şi a reformelor şi se va îndepărta constant de Kremlin, o traiectorie inacceptabilă pentru cei care visează la refacerea URSS într-o formă sau alta. La sigur că, în spatele celor care zdruncină astăzi Alianţa, stau şi strategii de la Kremlin. Mai ales că astfel de personaje politice ca Dodon şi Mişin nici nu ascund că pentru ei Moscova constituie o prioritate în activitatea pe care o desfăşoară zi de zi.

Prin prisma celor menţionate mai sus, aflarea în continuare a liberalilor la guvernare urmează a fi abordată ca un obiectiv strategic, realizarea căruia necesită multă responsabilitate şi maturitate politică. Şi de aceste calităţi trebuie să dea dovadă nu atât liberalii, cât partenerii lor de coaliţie – liberal-democraţii şi democraţii. Alianţa pentru Integrare Europeană îşi are rostul doar prin componentele care au constituit-o. Aceste trei formaţiuni şi-au asumat povara guvernării şi ele sunt pur şi simplu obligate să ducă această povară până la sfârşitul mandatului ce le-a fost încredinţat. O altă formulă de conlucrare, cu implicarea altor actori politici, ar însemna o altă guvernare. Or, în joc este pusă nu doar guvernarea democratică a Republicii Moldova, ci, în genere, viitorul ţării. De aceea, ieşirile hazardate ale lui Igor Dodon, Vadim Mişin şi a altora de teapa lor se cuvine a fi taxate ca atare de către toţi reprezentanţii AIE. Jocurile politice cu utilizarea acestor personaje sunt contraproductive şi numai atunci când acest lucru va fi înţeles, vom putea vorbi despre o şansă reală pentru viitorul Republicii Moldova. Să nu uităm că guvernările vin şi se duc – contează ce rămâne în urma lor.

Timpul, 29 iunie 2012

Federalizarea – o formulă inacceptabilă

Aşa cum s-a anunţat deja, până la sfârşitul verii, Cancelarul Federal al Germaniei, Angela Merkel va veni în Republica Moldova(la invitaţia Premierului Vlad Filat), iar imediat după aceasta, prim-ministrul moldovean va efectua o vizită la Moscova(în septembrie), la invitaţia lui Dmitri Medvedev. După întâlnirile preconizate vor urma încă două-trei runde de negocieri în formatul 5 plus 2(până la finele anului) sub Preşedinţia irlandeză a OSCE.

S-ar părea că între aceste evenimente nu există nicio legătură, dar haideţi să ne amintim despre mult mediatizata întâlnire dintre Dmitri Medvedev şi Angela Merkel, care a avut loc în 2011. Atunci presa a scris că Rusia şi Germania s-ar fi înţeles asupra împărţirii sferelor de influenţă, inclusiv în privinţa soluţionării problemei transnistrene. Evident, acest lucru nu a fost nici confirmat, nici infirmat. Au fost însă reluate negocierile oficiale în formatul 5 plus 2, după o pauză ce a durat mai bine de cinci ani. Ulterior, Igor Smirnov a pierdut puterea în Transnistria, la conducerea regiunii venind Evgheni Şevciuk, care a adus cu el o întreagă echipă de tineri, neafectaţi de certurile dintre Chişinău şi Tiraspol din ultimele două decenii. După anul nou au început contactele directe, la nivel de grupuri de experţi, s-au organizat diverse întrevederi dintre persoanele cu funcţii de conducere din stânga şi din dreapta Nistrului. Acţiunile respective au culminat cu reuniunea în formatul 5 plus 2 din luna aprilie de la Viena, în cadrul căreia s-a decis asupra egalităţii părţilor în procesul de negocieri, parte cu drepturi egale devenind inclusiv şi Transnistria. Şi acest lucru s-a întâmplat la scurt timp după ce vicepremierul rus Dmitri Rogozin a fost numit reprezentant special al Preşedintelui Rusiei pentru Transnistria!

Apoi, din nou în prim-plan a apărut Germania. Este vorba de conferinţa privind consolidarea măsurilor de încredere între Chişinău şi Tiraspol, care a avut loc în luna iunie în Germania, după care iarăşi au început să fie vehiculate informaţiile despre o posibilă federalizare a Republicii Moldova, astfel urmând să fie soluţionată problema transnistreană. Întâmplător sau nu, dar această conferinţă a fost organizată cu doar câteva săptămâni înainte de o nouă rundă de negocieri oficiale în formatul 5 plus 2. Mă refer la runda de negocieri din aceste zile care, ca şi precedenta, se desfăşoară în capitala Austriei.

Atunci când abordăm subiectul ce vizează reglementarea transnistreană, nu trebuie să ne limităm doar la analiza relaţiilor dintre Chişinău şi Tiraspol, ci să ţinem cont şi de interesele marilor puteri ale lumii. Faptul că astfel de interese există nu poate fi pus la îndoială. Bineînţeles, ar trebui să luăm în calcul interesul Uniunii Europene(în cadrul căreia poziţia de lider a Germaniei devine tot mai evidentă) şi a SUA(care dictează regulile de joc pentru NATO şi OSCE). Şi UE, şi NATO, după aderarea României la aceste două organizaţii, şi-au stabilit frontiera

pe Prut. Dintr-o periferie a Europei, Republica Moldova a ajuns peste noapte punct strategic. Nesoluţionarea conflictului transnistrean şi divizarea ţării, starea incertă a celor mai mari depozite de armament din Europa(cele de la Colbasna), lipsa unui control eficient al frontierelor(o derivată fiind contrabanda şi corupţia) – toate acestea au devenit automat şi probleme ale UE şi NATO, care au nevoie de stabilitate la frontierele lor, au nevoie de un vecin previzibil, cu o capacitate reală de a-şi gestiona treburile interne. Şi ele acţionează anume în acest sens, fiind dispuse chiar şi la unele compromisuri cu Federaţia Rusă.

La rândul său, Rusia înţelege interesul sporit al UE şi NATO faţă de Transnistria, după cum înţelege că tactica pe care a aplicat-o în ultimele două decenii în raport cu această regiune nu mai merge. De aceea, Kremlinul a devenit mult mai flexibil şi acceptă să meargă la un compromis ce ar conduce la detensionarea situaţiei de la frontierele UE şi NATO, dar care i-ar permite totodată să-şi menţină influenţa în zonă.

Şi OSCE este interesată în identificarea unei soluţii de compromis pentru reglementarea problemei transnistrene, deoarece până în prezent, chiar dacă a depus mult efort, OSCE nu a reuşit să soluţioneze nici un conflict teritorial important din Europa şi asta îi determină pe unii analişti să se întrebe tot mai des despre eficienţa respectivei organizaţii.

Aşadar, în premieră, există o conjunctură internaţională favorabilă elaborării unei soluţii pentru diferendul transnistrean. Problemă însă nu constă în disponibilitatea actorilor implicaţi în proces de a contribui la finalizarea cu succes a acestuia, ci în forma pe care o va avea soluţia. Este clar că formula statului unitar promovată de Chişinău şi susţinută oficială de participanţii la procesul de negocieri în formatul 5 plus 2(care stipulează acordarea Transnistriei a statutului de autonomie în componenţa Republicii Moldova), este inacceptabilă pentru Rusia şi Transnistria. La fel este clar că discuţiile despre independenţa Transnistriei nu au nici o şansă de reuşită. În condiţiile în care avem două extreme(autonomie în componenţa Republicii Moldova şi statul transnistrean independent), se presupune că formula federativă este percepută ca soluţie de compromis de cei care ne decid pe ascuns viitorul.

În virtutea faptelor expuse mai sus, putem bănui că toate evenimentele care au avut loc în ultimul timp se axează pe un singur scop secret – federalizarea Republicii Moldova. Însă, se uită cu desăvârşire că o asemenea formulă contravine Constituţiei şi legislaţiei în vigoare a ţării noastre. Nu este exclus că undeva se ia în calcul şi o eventuală modificare a Constituţiei. De aceea, urmează să fim extrem de atenţi şi să evaluăm la rece, pornind de la interesul ţării, proiectele ce ne vor fi oferite. Republica Moldova este implicată astăzi în jocul marilor puteri ale lumii. Dar acest lucru nu trebuie doar se ne bucure, ci să ne facă mult mai vigilenţi. Atenţie – vine federalizarea!

Timpul, 13 iulie 2012

Crimele comunismului și crimele comuniștilor

La iniţiativa deputaţilor din Partidul Liberal, crimele comunismului comise în perioada sovietică au fost condamnate, iar simbolurile comuniste – interzise. Fără îndoială, aceasta este cea mai importantă decizie adoptată de actualul Parlament. Era absolut clar că ţara noastră nu putea să se dezvolte, nu putea să meargă înainte fără a achita poliţele istorice trecutului. Cu alte cuvinte, Republica Moldova a făcut acum ceea ce republicile baltice au făcut cu circa două decenii în urmă, iar aceasta le-a permis nu numai să restabilească adevărul istoric şi să compenseze moral victimele comunismului sovietic, ci să ajungă astăzi ţări membre ale NATO şi Uniunii Europene, cu un înalt nivel de democraţie, cu economii dezvoltate şi prospere. Spre deosebire de baltici, noi am avut tot timpul un comportament ezitant la acest capitol. În prim-plan s-a pus interesul de moment şi, în loc să o rupem ferm cu trecutul comunist, mulţi politicieni au încercat să obţină dividende politice speculând nostalgiile comuniste ale unor categorii de cetăţeni. Astfel, în loc să educe societatea în spiritul unor noi valori, majoritatea politicienilor s-au conformat unei situaţii existente şi chiar au încurajat conservarea ei. Drept urmare, Republica Moldova a avut de suportat aproape un deceniu ororile unui regim comunist post-sovietic, nu mai puţin odios decât precedentul. Numai că în privinţa crimelor acestui regim, nu s-a luat deocamdată nicio atitudine la nivel de for legislativ.

O asemenea abordare le convine comuniştilor actuali, deoarece s-au schimbat accentele şi ei au scăpat de răspundere pentru cele săvârşite. Din start, când s-a pus problema condamnării crimelor comunismului, s-au auzit voci care se întrebau dacă această condamnare se va referi şi la crimele regimului comunist care a guvernat în R. Moldova în perioada 2001-2009. Întrebarea şi-au pus-o în primul rând miile de oameni care au avut de suferit direct de pe urma guvernării respective. Or, mulţi dintre ei au fost expropriaţi abuziv, unii – încarceraţi(dosarele la comandă politică fiind la ordinea zilei în acel răstimp), alţii intimidaţi şi persecutaţi(vizitaţi noaptea la domiciliu, duşi la poliţie şi procuratură în ochii întregii localităţi, fără acces la avocat şi torturaţi ca pe timpul NKVD-ului). Ca să nu mai vorbim de dosarul aprilie 2009, de tinerii maltrataţi de comunişti în comisariatele de poliţie numai pentru că au dorit să trăiască într-un stat liber şi democratic.

Eu am monitorizat atent actul guvernării comuniste şi am publicat două cărţi – „Petele negre ale guvernării roşii” şi „Petele negre ale guvernării roşii(II)”, în care am semnalat circa 500 de cazuri de abuzuri comise de comunişti în mai

bine de opt ani de guvernare. Un exerciţiu similar au făcut şi unele mijloace de informare în masă, care au relatat cu regularitate despre crimele şi abuzurile comuniştilor, despre faptul cum mulţi dintre ei, preluând afaceri prospere, au ajuns peste noapte milionari, despre cum oponenţii lor, cei ce nu acceptau practicele abuzive, nimereau direct după gratii, despre plecarea în masă a investitorilor înşelaţi şi despre sumele enorme plătite ulterior din banii cetăţenilor sub formă de despăgubiri celor nedreptăţişi de comunişti etc. Iată de ce, atunci când s-a pus problema condamnării comunismului, mulţi dintre comuniştii actuali s-au speriat, crezând că a venit timpul să răspundă pentru nelegiuirile comise pe durata guvernării lor. Însă în momentul în care s-a anunţat că se va discuta doar despre condamnarea crimelor comunismului sovietic, ei au ieşit de prin ascunzişuri şi au început să se întreacă în declaraţii şi bocete care mai de care.

Respectivii comunişti continuă şi acum aceeaşi tactică şi nu o fac din interese politice. Cineva spunea că degeaba se plâng comuniştii, că această decizie a Parlamentului ar fi îndreptată împotriva lor ca partid, deoarece ei au un electorat stabil, suficient de dresat şi chiar dacă mâine Voronin ar înainta pălăria sa la funcţia de deputat sau de Preşedinte, aceşti alegători oricum o vor vota. Este clar că nu teama că formaţiunea lor ar pierde electoral îi determină pe comunişti acum să deplângă condamnarea crimelor regimului comunist sovietic şi interzicerea simbolurilor comuniste, ci instinctul de autoconservare. Ei înţeleg că atât timp cât se vor victimiza, cât în societate se va vorbi de un regim după care unii mai sunt nostalgici, subiectul care-i macină şi care-i ameninţă – cel al propriilor crime – se va menţine pe un plan secund.

Comuniştilor nu le rămâne decât argumentul cu „cârnaţul şi pâinea ieftină", ca o compensaţie pentru cetăţenii din perioada sovietică. Cei care s-au născut în comunism ar înclina să le dea dreptate, din simplul motiv că nu au cunoscut o altă viaţă mai bună, inclusiv după proclamarea independenţei Republicii Moldova. Însă datele problemei se schimbă radical atunci când se vorbeşte despre crimele şi abuzurile comuniştilor moderni. Trebuie doar ca ele să fie scoase la iveală. În timp ce comunismul sovietic devine pentru oameni ceva tot mai abstract, comunismul actual are exponenţi concreţi şi acţiunile lor continuă să producă impact imediat şi direct asupra oamenilor. De exemplu, închipuiţi-vă cum vor reacţiona cetăţenii, potenţialii alegători, dacă, eventual, se va afla cine dintre conducătorii comunişti a dat ordinul de maltratare a sutelor de tineri în comisariatele de poliţie. Asemenea dezvăluiri ar putea eroda real baza electorală a comuniştilor, deoarece s-ar vedea că actualii comunişti sunt nişte profitori ordinari, care se folosesc de nostalgiile electoratului pentru a-şi satisface interesele personale. Comuniştii înţeleg acest lucru şi vor acum să

schimbe accentele într-o chestiune atât de sensibilă pentru societate. De aceea şi spuneam că Parlamentul a adoptat o decizie istorică, condamnând crimele comunismului şi interzicând simbolurile comuniste. Dar asta este doar un prim pas. Pasul următor trebuie să devină investigarea şi, după caz, condamnarea crimelor şi autorilor lor din perioada aflării comuniştilor la guvernare. Numai atunci vom putea spune că toate victimele comunismului au fost cu adevărat reabilitate.

Timpul, 27 iulie 2012

Comuniștii și referendumurile

Comuniştii continuă să tulbure apele politice în Republica Moldova, acţionând după principiul: cu cât e mai rău pentru ţară, cu atât e mai bine pentru dânşii. Văzând că nu au reuşit declanşarea unor noi alegeri anticipate la începutul anului curent, comuniştii au demarat o amplă campanie de nesupunere civică, impunând practic organele administraţiei publice locale în care deţin majoritatea să iasă din cadrul legal şi constituţional existent. A urmat o campanie la fel de amplă de discreditare a drapelului de stat, care trebuia, în opinia lor, să fie înlocuit de bicolorul elaborat de un activist comunist, şi care era prezentat tuturor drept „drapelul istoric al Moldovei". În cadrul campaniei, într-un mod absolut sfidător, pe mai multe instituţii de stat a fost arborat acest bicolor, ce nu era înregistrat nici măcar în Registrul Comisiei Naţionale pentru Heraldică. Cum şi acea campanie furibundă nu a dat efectul scontat, comuniştii au pornit-o pe a treia – referendumurile locale care, se vede de la o poştă, au scopul de a nu permite ca ţara să se dezvolte în condiţii de stabilitate. Deloc întâmplător, consilieri comunişti din Consiliul Municipal Bălţi şi-au anunţat deja intenţia de a organiza un referendum în problema extinderii autonomiei locale pe data de 9 septembrie(situaţie care continuă să rămână incertă chiar şi după şedinţa de Guvern de la Bălţi, în cadrul căreia a fost avizat pozitiv un proiect de lege ce prevede atribuirea acestui municipiu a statului de unitate administrativ-teritorială de nivelul II, reparând o greşeală comisă anume de guvernarea comunistă, în 2003, când municipiului Bălţi i s-a acordat competenţele unei autorităţi publice de nivelul I). Totodată, deputaţii PCRM au promis că vor organiza referendumuri în diferite localităţi ale ţării, în special acolo unde reprezentanţii acestui partid au majoritatea.

Iniţiativele comuniştilor sunt periculoase pentru frageda democraţie din Republica Moldova din mai multe puncte de vedere. Dar mai întâi aş vrea să fac o precizare: nu referendumurile în sine sunt periculoase, ele fiind o formă democratică de consultare sau de impunere a voinţei cetăţenilor aplicată în întreaga lume – periculoasă este modalitatea în care tratează acest exerciţiu de atitudine civică actuala opoziţie comunistă. Or, este clar că pentru comunişti mai puţin contează aflarea opiniei cetăţenilor, mult mai importantă fiind folosirea referendumurilor în scopuri politice, ca armă împotriva actualei guvernări. În felul acesta se atentează direct la unul dintre drepturile fundamentale ale omului – la libera exprimare a voinţei. Dacă vor continua în acelaşi ritm, comuniştii vor discredita noţiunea de referendum şi pe viitor oamenii nu vor mai putea apela la ele în scopuri democratice. În consecinţă, iniţiatorii oricărui referendum de acum

încolo vor fi suspectaţi de interese politice meschine, reacţia societăţii în mare parte urmând să fie una adversă.

Riscul este enorm, deoarece comuniştii îi împing pe iniţiatorii referendumurilor să sfideze norma legală în vigoare, scopul urmărit fiind de a provoca prin intermediul iniţiativelor respective confruntări politice cât mai acerbe. Exemplul municipiului Bălţi este elocvent în acest sens. Se ştie că, potrivit legislaţiei în vigoare, în astfel de probleme ca extinderea autonomiei teritoriale, referendumuri nu se desfăşoară. În plus, există norma generală care stipulează că autorităţile locale pot veni cu decizii de iniţiere a plebiscitelor, însă data acestora în toate cazurile este stabilită de către Comisia Electorală Centrală. Cu alte cuvinte, asemenea referendumuri nu pot avea continuitate şi finalitate juridică, ceea ce deconspiră adevărata intenţie a comuniştilor – de a destabiliza situaţia.

Din alt punct de vedere, este absolut evident că PCRM încearcă din nou(aşa cum a făcut tot timpul) să divizeze societatea moldovenească în două tabere. Comuniştii înţeleg foarte bine că au şanse să-şi păstreze electoratul doar mobilizându-l la luptă. Iar în cazul în care în viitorul apropiat nu se prevăd careva campanii electorale, ei sunt nevoiţi să inventeze motive pentru a ţine în permanenţă oamenii pe baricade. Astfel, PCRM îşi dovedeşte încă o dată factura de partid ce nu poate să făurească, dar obţine dividende politice mergând numai pe calea conflictelor. Apropo, chiar şi în perioada aflării la guvernare comuniştii au avut aceeaşi tactică. De cele mai multe ori, dorind să-şi camufleze incapacitatea de a soluţiona gravele probleme de ordin social-economic, de a avea o politică externă eficientă, bazată pe relaţii de parteneriat durabile, ei declanşau campanii virulente împotriva opoziţiei. Opt ani de aflare a PCRM la guvernare au însemnat opt ani de luptă continuă.

Însă, nici fiind la putere, nici fiind în opoziţie, comuniştii nu au înţeles un lucru elementar – oamenii s-au săturat de lupte, oamenii vor să trăiască în pace şi să contribuie la dezvoltarea ţării lor. De aceea, toate campaniile politice demarate de comunişti în ultima perioadă s-au stins la fel de repede cum au şi început. Aceeaşi soartă o va avea şi noua campanie – cea cu referendumurile. Pentru că tot mai mulţi oameni înţeleg ce intenţii urmăresc de fapt comuniştii şi ce se ascunde în spatele declaraţiilor şi acţiunilor lor. Şi cu cât mai mult va insista PCRM pe politica confruntărilor şi a distrugerilor, cu atât mai izolat şi cu mai puţini susţinători va rămâne. Căci procesul de triere politică are un curs firesc, ce nu poate fi schimbat, oricât de mult şi-ar dori unii acest lucru. Iar esenţa acestui proces este una simplă – forţele distructive sunt scoase iniţial pe tuşă, pentru a fi ulterior eliminate din politică.

Timpul, 10 august 2012

Calea spre independență

De fiecare dată când sărbătorim aniversarea proclamării independenţei Republicii Moldova, noi ne aducem aminte de timpurile şi de oamenii care au contribuit prin poziţia lor civică hotărâtă la crearea şi la consolidarea tânărului stat Republica Moldova.

Atunci, pe valul unei ample mişcări de eliberare naţională, o comunitate de oameni din fosta republică sovietică a reuşit să facă pasul spre democraţie şi spre libertate. Curajul celor care au fost în avangarda acţiunilor legate de deşteptarea noastră naţională şi de declarare a independenţei nu poate fi subestimat. Aceşti oameni şi-au îndeplinit cu brio datoria faţă de ţară, şi-au jucat destoinic rolul care le-a fost rezervat de istorie. Dacă Republica Moldova este astăzi un stat independent, lor le revine o parte din merit pentru aceasta.

Circumstanţele însă s-au dovedit a fi uneori mai puternice decât voinţa colectivă a poporului şi istoria s-a scris poate nu aşa cum au visat cei ce se aflau în primele rânduri ale renaşterii naţionale. În acest context, aş menţiona faptul că unele forţe ostile Republicii Moldova s-au opus avansării noastre rapide pe calea independenţei, libertăţii, suveranităţii, democraţiei. Să ne amintim de tragicul război de pe Nistru, care a izbucnit imediat după aderarea Republicii Moldova la Organizaţia Naţiunilor Unite. Prin acea aderare, Moldova devenea un stat recunoscut în plan internaţional în limita frontierelor sale declarate după destrămarea colosului sovietic. Răspunsul forţelor imperialiste a fost unul extrem de dur, dându-ni-se clar de înţeles că, de la declararea independenţei, suveranităţii şi integrităţii teritoriale până la implementarea în practică a acestor principii este o cale lungă. Eu am trecut prin ororile acelui război şi ştiu nu din auzite care a fost preţul plătit pentru independenţă şi suveranitate.

Evenimentele ulterioare au confirmat încă o dată că numărul celor care pledau pentru dezvoltarea tânărului stat pe calea reformelor şi democraţiei a fost cu mult mai mic decât al celor ce se împotriveau unor asemenea aspiraţii. Astfel, la o distanţă de doar trei ani de la obţinerea independenţei, Republica Moldova s-a pomenit din nou condusă de forţe revanşarde, dominate de nostalgii imperiale, iar forţele pro-naţionale au fost împinse spre marginea eşichierului politic. Mă refer aici la guvernarea de tristă faimă a agrarienilor care, secundaţi de socialişti şi de alte forţe pro-ruse, au făcut tot posibilul pentru a compromite tânăra democraţie moldovenească, dar şi reformele. Drept urmare, Moldova a pierdut startul bun pe care-l luase la începutul anilor 90 şi, dintr-o ţară ce păşea ferm înainte în acelaşi tempou cu republicile baltice, a ajuns un outsider la capitolul reforme şi integrare europeană.

Chiar dacă anul 1998 a adus Republicii Moldova prima coaliţie de guvernare democratică, forţele imperiale nu au scăzut din vigilenţă, astfel încât primul guvern democratic a căzut la mai puţin de un an de conducere, soarta sa fiind repetată şi de cel de-al doilea guvern democratic. Către anul 2000, Moldova era din nou guvernată de forţe pro-ruseşti, care au fost succedate la putere în 2001 de către comunişti.

Perioada de mai bine de opt ani de guvernare comunistă a constituit una dintre cele mai negre file din istoria Republicii Moldova. A fost perioada unei guvernări antinaţionale în care tot ce însemna democraţie, reforme, integrare europeană era călcat în picioare. A fost perioada în care Moldova a trăit într-un regim cu puternice elemente dictatoriale. A fost perioada în care ţara noastră nu doar a stagnat, ci şi a regresat serios la majoritatea capitolelor.

În anul 2009, o dată cu debarcarea comuniştilor de la putere, Republica Moldova a revenit treptat pe un făgaş normal de dezvoltare. Alianţa pentru Integrare Europeană, care a declarat drept obiective prioritare integrarea europeană dar şi o dezvoltare socială durabilă, a reuşit într-o oarecare măsură să demonteze un şir de scheme comuniste ce afectau grav funcţionalitatea instituţiilor statului şi să redea un impuls evoluţiei ţării pe calea democraţiei şi reformelor. Din păcate, tergiversarea reformelor şi lipsa unor schimbări structurale profunde se răsfrâng direct asupra ritmului de creştere economică şi asupra calităţii vieţii oamenilor, care nu pare a se fi îmbunătăţit substanţial. Totodată, putem constata că, deşi mai există numeroase probleme, deşi se mai resimt consecinţele dezastroase ale multiplelor crize prin care a trecut Republica Moldova în ultimii ani(economico-financiară, politică, constituţională), ţara totuşi merge într-o direcţie corectă. Chiar dacă am pierdut aproape două decenii din dezvoltarea noastră ca stat independent, chiar dacă nu am ştiut sau nu am fost capabili să valorificăm la maximum toate oportunităţile ce ni s-au oferit pe parcursul anilor, astăzi avem toate şansele să ne reabilităm, să recuperăm timpul pierdut. Pentru această însă e nevoie de unitate şi de voinţă, atât din partea politicienilor, cât şi din partea societăţii civile. Trebuie să învăţăm lecţiile trecutului, să conştientizăm importanţa şi responsabilitatea momentului şi să acţionăm cu fermitate pentru a asigura ţării noastre un viitor demn.

Timpul, 24 august 2012

În preajma unui nou sezon politic

În scurt timp se va da startul unui nou sezon politic, care se anunţă a fi unul destul de dificil din punctul de vedere al dezvoltării în continuare a Republicii Moldova. Deja la această etapă este clar că acest sezon politic va fi extrem de greu, iar de modul în care vor fi identificate soluţii pentru problemele stringente ce s-au acumulat depinde viitorul ţării.

Cea mai mare provocare căreia va trebui să-i facă faţă actuala guvernare este un nou val de recesiune ce vine să ne preseze şi să ne pună la încercare. Astfel, potrivit unor prognoze, chiar şi acea mică creştere economică ce se anticipa la începutul anului curent riscă să fie compromisă. R. Moldova ar putea ajunge în situaţia când lipsa unei creşteri economice să fie luată drept un indicator satisfăcător, aceasta în condiţiile în care majoritatea ţărilor din regiune vor înregistra diminuări esenţiale la acest capitol. Datele statistice arată că declinul economic se resimte în astfel de domenii ca transportul de mărfuri, construcţiile şi comerţul cu amănuntul. În condiţii de criză, potenţialii investitori au devenit mai precauţi şi tratează cu mai multă prudenţă o eventuală venire sau extindere a afacerilor în Republica Moldova. Şi cetăţenii(în deosebi cei care muncesc peste hotare) sunt mai precauţi şi evită să facă investiţii în business-ul mic, mai ales că nici condiţia lor nu este tocmai bună, o dovadă fiind şi scăderea volumului remitenţelor.

Guvernul a început să strângă uşurel cureaua şi o asemenea tendinţă se observă în special prin politica bugetar-fiscală pentru anul viitor. Facilităţile fiscale au fost reduse, inclusiv în domenii sensibile cum ar fi agricultura, iar noile impozite fac dovada faptului că miza autorităţilor pe creşterea defalcărilor bugetare ca urmare a descătuşării economiei nu s-a îndreptăţit. Această stare de lucruri nu avea cum să nu genereze dezamăgire în societate. Fermierii au organizat unele acţiuni de protest, iar nemulţumirea patronatelor şi sindicatelor este evidentă.

Sezonul politic va fi greu şi ca urmare a secetei fără precedent din ultimii 50 de ani, ce s-a abătut asupra noastră în acest an. Guvernarea recunoaşte că situaţia este una extrem de dificilă, iar pentru ameliorarea ei a apelat la suportul partenerilor de dezvoltare a Republicii Moldova. În prezent, se identifică posibilităţi pentru a asigura securitatea alimentară a ţării, dar şi pentru a subvenţiona agricultorii în ajunul lucrărilor de toamnă. Dacă acest lucru nu se va reuşi, criza alimentară ar putea căpăta proporţii în lunile următoare, iar consecinţele secetei din acest an vor fi resimţite şi în anii următori. Sectorul zootehnic întâmpină mari probleme, căci oamenii, văzând că rezerva de furaje pentru anul în curs s-a redus substanţial, au început sacrificarea în masă a

animalelor. Aceasta înseamnă că, la modul practic, în anul ce vine ţara noastră se va confrunta cu o insuficienţă de carne, ceea ce va crea un larg spaţiu de manevră importatorilor de acest produs. La această etapă se poate de presupus că, în lipsa materiei prime pe piaţa autohtonă, ne aşteaptă o majorare de preţuri la carne, ceea ce va atrage după sine şi creşterea preţurilor la alte produse.

În plus, scăderea remitenţelor va duce la scăderea consumului care, la rândul său, va contribui la diminuarea defalcărilor în bugetul de stat de pe urma activităţii vămii. De asemenea, scăderea remitenţelor va determina o scădere continuă în domeniul construcţiilor, deoarece, în mare parte, locuinţe noi cumpără cei aflaţi la munci peste hotare. La sigur, aceasta va atrage după sine şi diminuări în sectorul bancar, prejudiciind în primul rând domeniul creditării şi cel ipotecar. Lanţul economic pentru astfel de situaţii arată că nu este exclusă nici trecerea principalelor domenii de activitate economică la austeritate, ceea ce va isca noi concedieri, reduceri de personal, concedii tehnice etc.

Pentru a nu admite degradarea situaţiei, Guvernul, Parlamentul, alte organe responsabile urmează să dea dovadă de o mobilizare maximală a eforturilor. Nu este de neglijat nici presiunea factorului politic, căci opoziţia va încerca să speculeze pe măsurile de austeritate la care va recurge guvernarea ca unică posibilitate de redresare a situaţiei şi de depăşire a consecinţelor recesiunii, şi pe nemulţumirea din societate. Iar aceasta va afecta serios capacitatea de rezistenţă a ţării în general la provocările căreia va fi supusă.

Pe lângă provocările apărute ca urmare a factorului extern, dar şi a calamităţilor naturale, conducerea ţării va trebui să continue acţiunile îndreptate spre reformarea mai multor domenii de activitate importante şi spre integrarea europeană a Republicii Moldova. Astfel, urmează să fie dusă la capăt reforma justiţiei, reforma organelor de drept, reforma sistemului de asistenţă socială, reformele regulatorii în economie cu scopul sporirii atractivităţii climatului investiţional din Republica Moldova. În acelaşi timp, urmează să fie continuată implementarea Planului de Acţiuni privind liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană, continuate negocierile pe marginea Acordului de Asociere şi Acordului privind Zona de Liber Schimb cu UE, acţiunile în vederea consolidării rolului Republicii Moldova de lider în cadrul Parteneriatului Estic, dar şi în vederea obţinerii unei perspective europene clare în cadrul următorului summit al Parteneriatului Estic.

Realizarea sau nerealizarea acestor sarcini şi obiective va constitui un test de maturitate pentru întreaga clasă politică. Va fi un examen de profesionalism şi de responsabilitate pentru cei ce şi-au asumat povara guvernării. Rămâne de văzut dacă suntem gata pentru a-l susţine.

Timpul, 7 septembrie 2012

Reformele – marea provocare a guvernării AIE

Nu chiar atât de demult, Ambasadorul Dirk Schuebel a afirmat, într-un interviu, că luna de miere s-a terminat, făcând referinţă la relaţiile moldo-comunitare. Declaraţia sa a declanşat o adevărată furtună: unii au tratat-o drept un semnal că UE a făcut suficiente investiţii morale(şi nu numai) în relaţia cu Republica Moldova iar administraţia de la Chişinău întârzie să demonstreze că respectivele investiţii nu au fost în van, alţii s-au grăbit să-l acuze pe Ambasador că, prin astfel de declaraţii, ar încuraja forţele antiguvernamentale. Părerea mea este că Ambasadorul a avut în vedere şi acele reforme importante pe care trebuie să le implementeze Republica Moldova pentru a deveni cu adevărat „o poveste de succes", aşa cum le place să spună unora dintre partenerii noştri externi.

Actuala guvernare are unele merite şi aici ar fi de menţionat în special depăşirea precedentei crize economice şi înregistrarea unei creşteri economice considerabile în anteriorii doi ani, progresele pe calea integrării europene(avansarea în negocierile pe marginea Acordului de Asociere, Acordului de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător, Acordului privind liberalizarea regimului de vize), deblocarea activităţii instituţiilor democratice, asigurarea unei libertăţi a presei mult mai mari etc. Dar toate aceste realizări sunt de „macro-nivel" şi nu sunt de natură să dea un rezultat imediat, în sensul îmbunătăţirii calităţii vieţii oamenilor. Din această perspectivă, cred că a venit timpul ca guvernarea să acţioneze şi să promoveze reformele în domeniile pe care cetăţeanul le consideră vitale în activitatea de zi cu zi. Or, Alianţa pentru Integrare Europeană se află la putere deja de trei ani şi, dacă până acum a creat cadrul necesar pentru acţiuni concrete, acum urmează să folosească acest cadru pentru a implementa proiectele şi reformele existente doar la nivel de idei. Iar în această privinţă există restanţe şi deficienţe evidente.

Prima mare restanţă o constituie reforma în justiţie. Din păcate, la acest capitol se vorbeşte mult, dar se face prea puţin. După o competiţie acerbă dintre unele forţe politice şi instituţii ale statului, pentru a stabili cine trebuie să fie responsabil de respectiva reformă(Guvernul sau un Consiliu naţional format din reprezentanţii diferitelor structuri ale statului), se pare că s-a ajuns la un numitor comun. Concepţia reformei a fost elaborată şi aprobată de Parlament, însă deocamdată nu sunt careva semnale că ar fi demarat reforma propriu-zisă. Justiţia rămâne punctul vulnerabil al fragedei democraţii moldoveneşti şi frânează în mare parte dezvoltarea tuturor domeniilor de activitate – începând de la activităţile desfăşurate de cetăţeanul simplu şi terminând cu mediul de afaceri. Este clar că fără o reformă autentică a justiţiei, Republica Moldova nu are nici o şansă să devină un veritabil stat de drept şi să se integreze în Uniunea Europeană.

O altă reformă absolut necesară, este cea a sistemului procuraturii. Încă în 1995, în momentul aderării la Consiliul Europei, Republica Moldova şi-a asumat angajamentul de a reforma sistemul procuraturii. Însă, niciodată puterea de la Chişinău, indiferent de culoarea ei politică, nu a avut suficientă voinţă pentru a face acest lucru. Tot timpul au existat interese de a păstra procuratura în varianta moştenită de la Uniunea Sovietică, iar tentaţia de a avea la îndemână un puternic instrument de influenţă politică, aşa cum este în prezent procuratura, a predominat tot timpul şi i-a determinat pe politicieni să nu întreprindă nimic în această direcţie. Nici măcar în cadrul amplei reforme constituţionale din 5 iulie 2000, când despre reforma procuraturii s-a discutat mult, nu s-a ajuns să se facă acest pas important pentru democratizarea ţării. Şi dacă Republica Moldova se mai află încă sub monitorizarea Consiliului Europei, acest lucru se întâmplă şi din cauza că procuratura este nereformată.

Nu s-a avansat semnificativ nici în ceea ce ţine de reforma organelor de interne, deşi se spune că aceasta e în plină desfăşurare. Corupţia şi nivelul redus de profesionalism, dotarea slabă şi influenţa politică – sunt doar câţiva factori ce caracterizează situaţia din acest sistem, cu care cetăţeanul contactează în fiecare zi.

Rămâne nereformat şi sistemul securităţii naţionale, mai concret, Serviciul de Informaţii şi Securitate. Dacă de atâta vreme nu s-a găsit consensul necesar pentru numirea unui nou director al instituţiei în cauză, cum putem să vorbim despre o reformă temeinică ce ar aduce acest Serviciu în conformitate cu standardele europene.

Despre reuşita reformei Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei e prematur să ne pronunţăm. Primii paşi în această direcţie au fost făcuţi, dar nu este exclus că procesul, la o anumită etapă, se va poticni, aşa cum s-a întâmplat anterior de atâtea ori.

De asemenea, sunt necesare reforme în domeniul vamal, al administrării fiscale, al politicii bugetar-fiscale, dar şi reforme regulatorii în economie. Numai implementând reformele respective, vom putea înainta pe calea dezvoltării Republicii Moldova ca stat democratic, european.

Peste doi ani şi ceva vom avea din nou alegeri parlamentare şi atunci declaraţiile de intenţii, evocarea măsurilor îndeplinite pe jumătate nu vor mai avea nici un rost. În mai bine de cinci ani pot fi efectuate reforme temeinice, sesizabile la nivelul cetăţeanului. Şi cetăţeanul negreşit va pune astfel problema. De aceea, parafrazându-l pe Dirk Schuebel, eu aş spune că perioada de miere în relaţia dintre actuala guvernare şi cetăţean a trecut. Acum reformele urmează să capete o formă practică. Doar în acest caz AIE va mai putea spera încă la un mandat de guvernare după următoarele alegeri parlamentare.

Timpul, 21 septembrie 2012

O perspectivă reală

Datele problemei în dosarul transnistrean s-au schimbat radical în ultimele săptămâni şi acest lucru nu-l vede doar cel ce nu doreşte să-l vadă. Iar atunci când vorbesc de schimbări, am în vedere, în primul rând, poziţia Moscovei şi a Tiraspolului. Astfel, atât reprezentanţii regimului de la Tiraspol, cât şi cei ai Moscovei, se întrec în ultima perioadă în declaraţii şi acţiuni care mai de care mai provocatoare. Voi invoca numai câteva exemple: Tiraspolul îşi elaborează propria „concepţie a politicii externe” în care insistă să se regăsească rezultatele aşa-zisului referendum din stânga Nistrului din 2006(despre recunoaşterea independenţei Transnistriei); Tiraspolul introduce taxe pentru mărfurile moldoveneşti; Tiraspolul cere Rusiei menţinerea soldaţilor ruşi în stânga Nistrului; Tiraspolul anunţă că-şi alege drept cale de viitor integrarea în Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan; Rusia declară că acceptă Transnistria în respectiva Uniune; Rusia afirmă că, în anumite condiţii, este gata să recunoască independenţa Transnistriei; Rusia ia neautorizat echipamente militare din depozitele de la Colbasna şi le introduce în dotarea soldaţilor săi din Transnistria; Rusia aduce, fără a pune la curent Chişinăul, automobile pentru militarii săi din stânga Nistrului etc. Aceste exemple arată că ceva s-a schimbat în „sectorul de est” şi această schimbare nu este în favoarea Republicii Moldova.

În una din expunerile mele publice anterioare, menţionam că atitudinea Rusiei faţă de Moldova s-a schimbat odată cu apariţia unei perspective europene clare pentru ţara noastră. A fost suficient ca Preşedintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso să declare că Republica Moldova şi Uniunea Europeană vor finaliza negocierile pe marginea Acordului de Asociere în 2013, că imediat în Republica Moldova s-au înviorat forţele pro-est şi au declanşat o campanie masivă în favoarea Uniunii Vamale şi a Comunităţii Euro-asiatice. A fost suficient ca Bruxelles-ul să ne dea de înţeles că din 2014 vom circula fără vize în Europa, iar agenţii economici vor beneficia de un Acord de comerţ liber, că imediat au demarat întregi campanii media despre beneficiile pe care le vor găsi agenţii economici în zona de est şi în cea asiatică, dar şi despre salariile „enorme” pe care le vor primi cetăţenii noştri. A fost suficient ca UE să stabilească o modalitate sigură de interconectare a Moldovei la reţelele energetice europene, că imediat a început o presiune fără precedent asupra Moldovei din partea concernului rus „Gazprom”. A fost suficient ca Uniunea Europeană, în special Germania, să se manifeste pe filiera transnistreană, că imediat a apărut situaţia pe care am descris-o mai sus. Iar verdictul Curţii Europene a Drepturilor Omului

în dosarul şcolilor cu predare în limba română din Transnistria a isterizat şi mai mult Tiraspolul şi Moscova.

Situaţia creată ne duce la gândul că Republica Moldova, având aliaţi atât de puternici ca UE, CE, OSCE şi SUA, trebuie să mişte tare „pe segmentul transnistrean". Acum, noi suntem într-o situaţie comparabilă, în linii mari, cu cea din 2003, când CEDO s-a pronunţat în dosarul grupului Ilaşcu. Atunci, Rusia a fost recunoscută deschis ca ţară care a stat la originile conflictului transnistrean şi care a susţinut apariţia şi consolidarea regimului separatist din stânga Nistrului. Fiind condusă la acea etapă de comunişti, Republica Moldova a ratat şansa istorică pe care i-a oferit-o Europa şi anume de a cere să se pună corect accentele în dosarul transnistrean. Adică, Rusia urmează să fie recunoscută parte în conflict, iar toate negocierile să fie purtate cu Moscova, nu cu Tiraspolul, care nu este subiect al dreptului internaţional şi nu-şi poate asuma nicio responsabilitate pentru nerespectarea înţelegerilor la care se ajunge. La o distanţă de nouă ani, CEDO ne-a oferit din nou această şansă, iar Moscova şi Tiraspolul, prin comportamentul lor sfidător, dau un motiv în plus Chişinăului să pună problema mai hotărât şi mai direct.

E de remarcat că responsabilii de la Guvern au avut până acum un comportament destul de prudent şi, într-un fel, această prudenţă poate fi înţeleasă. Probabil, nu s-a dorit să fie distrus acel fragil echilibru care s-a creat în ultimul an, odată cu reluarea negocierilor oficiale în formatul 5+2. S-a mizat pe aşa-numita politică a paşilor mici, care a dat unele rezultate. Însă, în condiţiile în care bunul mers al procesului de negocieri este perturbat de acţiuni unilaterale, de declaraţii hazardate şi de afişarea unei poziţii vădit ostile faţă de identificarea unor soluţii pentru diferendul transnistrean în parametrii existenţi, e cazul ca şi Chişinăul să radicalizeze mesajul său. Fără îndoială, o atitudine tranşantă din partea autorităţilor moldoveneşti ar fi în măsură să tempereze pornirile celor de la Tiraspol şi Moscova. Mai mult decât atât, aceasta s-ar putea dovedi prima piatră pusă la temelia unei noi abordări a subiectului transnistrean. Şi nu trebuie să ne sperie faptul că schimbarea de macaz ar conduce la modificarea formatului de negocieri. Sunt sigur că Ucraina şi partenerii noştri occidentali vor aprecia la justa valoare perspectiva ce se va deschide când datele problemei în dosarul transnistrean vor fi altele. O asemenea perspectivă este reală, dacă ţinem cont de schimbările ce s-au produs recent în regiunea transnistreană.

Timpul, 2 noiembrie 2012

Anul care va decide viitorul Republicii Moldova

În ultimii trei ani, Moldova a avansat considerabil pe calea integrării europene. Ceea ce părea imposibil acum câţiva ani, începe să prindă contur – Republica Moldova are o perspectivă europeană clară şi acest lucru îl recunosc nu doar oficialii de la Chişinău, ci şi cei europeni. Astfel, deja în anul 2013, Republica Moldova va finaliza negocierile şi va semna Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, va semna Acordul privind Zona de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător şi Acordul privind liberalizarea regimului de vize. Cel mult la începutul anului 2014, Moldova va deveni de facto parte a Europei, cetăţenii şi agenţii economici având acces liber în Uniunea Europeană. În plus, Republica Moldova a aderat la Spaţiul aeronautic european comun, iar într-un timp nu prea îndepărtat va deveni parte a pieţei energetice europene.

Aceste realizări se datorează atât eforturilor depuse de guvernarea democratică a Republicii Moldova pe calea promovării democraţiei şi reformelor, cât şi conjuncturii externe favorabile. Nu este un secret pentru nimeni că, indiferent de declaraţiile care se fac, porţile Uniunii Europene încetul cu încetul încep să se închidă. Cele două mari valuri de extindere a UE după încheierea războiului rece au demonstrat că şi capacitatea de asimilare a noilor componente de către Uniunea Europeană este una limitată. UE a „absorbit" tinerele democraţii construite, de multe ori, pe ruinele lagărului socialist şi le-a oferit un mediu prielnic pentru dezvoltare în condiţii de stabilitate. În felul acesta, UE s-a asigurat că pe bătrânul continent nu vor exista linii de demarcare de genul celor din timpul războiului rece. În prezent, despre o nouă extindere a UE se poate de vorbit în termeni concreţi doar în cazul Croaţiei, stat care va adera la familia europeană în 2013. Acum trei ani, chiar dacă nimeni nu ar fi recunoscut oficial acest lucru, era aproape sigur că porţile UE se vor închide imediat după aderarea Croaţiei. Se pare însă că Republica Moldova a reuşit să-i facă pe oficialii europeni să-şi revizuiască punctul de vedere. Cu sau fără voia ei, guvernarea democratică a Republicii Moldova din ultimii trei ani a determinat repoziţionarea şi recroirea sferelor de influenţă în Europa. Dacă până mai ieri, unele semne de întrebare pentru europeni le ridica Georgia, după alegerile legislative recente din această ţară, a devenit clar că drumul ei spre Europa va fi mult mai lent. În noile condiţii, unica miză pentru Europa în această regiune este Republica Moldova, care ar putea fi singurul stat ex-sovietic(cu excepţia republicilor baltice, care au aderat demult la UE), pentru care porţile Uniunii vor mai rămâne deschise un timp.

Republica Moldova reprezintă interes pentru UE şi prin faptul că e un stat mic şi prin câteva infuzii financiare puternice poate fi lesne adus la un nivel de viaţă

comparabil cu cel din UE. Pentru UE acest efort financiar ar fi unul neînsemnat, iar efectul ar fi maxim. În schimb, UE ar obţine o zonă de stabilitate la frontiera sa şi o veritabilă punte de legătură cu restul spaţiului ex-sovietic. Fără îndoială, Republica Moldova provoacă motive de îngrijorare pentru Occident. În primul rând, pentru că este un stat care nu-şi controlează la modul practic întreg teritoriul. În al doilea rând, pentru că, indiferent de eforturile depuse, continuă să rămână un furnizor(deşi, în proporţii mult mai mici ca anterior) de contrabandă. În al treilea rând, Republica Moldova constituie deseori un punct de trecere pentru organizatorii canalelor migraţionale. Nu în ultimul rând, contează şi faptul că, în actuala ei situaţie, Republica Moldova este extrem de vulnerabilă în relaţia cu Estul, în special, cu Federaţia Rusă, care o foloseşte ca instrument de presiune asupra Occidentului. Dat fiind cele expuse, acceptarea Republicii Moldova în UE, aderarea ei la spaţiul comun de stabilitate şi control eficient pe toate dimensiunile, ar soluţiona o mare problemă cu care se confruntă astăzi Bruxelles-ul la frontiera de est a Uniunii. Şi chiar dacă se va merge pe aşa-numita variantă Cipru, când o parte a teritoriului(regiunea transnistreană) se va afla temporar în afara teritoriului UE, aceasta oricum ar soluţiona multe din problemele cu care se confruntă în prezent Bruxelles-ul.

Rusia înţelege perfect situaţia şi încearcă să împiedice evoluţia lucrurilor în baza acestui scenariu. Aşa se explică, în mare parte, activizarea forţelor pro-Est din Republica Moldova, dar şi tensiunile vizibile care au apărut în procesul de reglementare a problemei transnistrene, precum şi la negocierile privind un nou contract de asigurare a Republicii Moldova cu gaze naturale. Într-un mod straniu, forţe politice de stânga, care de obicei sunt într-o concurenţă acerbă, îşi dau acum mâna, încep să promoveze mesaje similare, îşi coordonează acţiunile şi vin cu propuneri de alternativă integrării europene a Republicii Moldova. Frontul pro-Est din Republica Moldova, care a existat întotdeauna, s-a transformat într-un front anti-Vest. Niciodată ideea de integrare europeană nu a avut atât de mulţi oponenţi în Republica Moldova, care să se manifeste ca un tot întreg şi niciodată provocările şi încercările de a submina coaliţia democratică de guvernare nu au fost atât de insistente.

Lunile ce urmează vor fi un adevărat test pentru Rusia care, oficial, s-a declarat mereu un adept al integrităţii teritoriale a Republicii Moldova, dar şi un adept al relaţiilor de prietenie şi de bună colaborare cu Chişinăul. Nesemnarea unui acord privind aprovizionarea Republicii Moldova cu gaze naturale, de rând cu creşterea presiunii în dosarul transnistrean, vor fi cele mai clare dovezi că Kremlinul păstrează aceste două pârghii pentru a exercita şi în continuare presiuni asupra Chişinăului, pentru a-l determina să abandoneze calea de integrare europeană. Astăzi, noi vedem o nouă Rusie, o Rusie care se aseamănă

tot mai mult cu fosta Uniune Sovietică – desfăşurarea paradelor militare în Piaţa Roşie, discursul agresiv în raport cu factorii de decizie occidentali, tratarea fostelor republici unionale de pe poziţia fratelui mai mare etc. Şi această Rusie pare a fi mai decisă ca oricând să-şi păstreze sferele tradiţionale de influenţă. Iar teritoriul dintre Prut şi Nistru, în opinia Moscovei, face parte din aceste sfere de influenţă cel puţin de la 1812 încoace, dacă nu chiar de la ţarul Petru I.

În lumina celor menţionate mai sus, este evident că anul 2013 va fi unul decisiv pentru viitorul ţării noastre. Va fi anul în care guvernarea democratică şi pro-europeană a Republicii Moldova va trebui să facă faţă unor presiuni fără precedent, să dea dovadă de unitate, consecvenţă, perseverenţă şi abilitate în atingerea scopurilor propuse. În 2013 se va da bătălia hotărâtoare pentru viitorul Republicii Moldova şi aceasta trebuie să ne mobilizeze. Nu este exclus, că în 2013 ne vom juca ultima şansă la un viitor demn în marea familie europeană.

Timpul, 16 noiembrie 2012

O vizită de încurajare

Afirmam nu demult într-un articol, că anul 2013 va fi unul crucial pentru destinul Republicii Moldova, că în anul ce vine se va da bătălia decisivă pentru viitorul ţării noastre. Certitudinea că anume aşa se va întâmpla a crescut şi mai mult după vizita la Chişinău a Preşedintelui Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso. Această vizită, dincolo de importanţa sa istorică, a confirmat o dată în plus, că Moldova are o perspectivă europeană, iar eforturile depuse în ultimii trei ani de zile de Alianţa pentru Integrare Europeană au început să dea rezultate.

În timpul vizitei sale la Chişinău, Preşedintele Comisiei Europene a transmis câteva mesaje memorabile. El a declarat deschis că nu există nicio îndoială că Moldova aparține Europei și că împărtășește cultura, limba și istoria comună cu Uniunea Europeană. În limbaj diplomatic, Jose Manuel Barroso le-a dat un răspuns elocvent celor care vedeau o linie de demarcare între Estul şi Vestul Europei pe Prut. Astfel, e de la sine înţeles că, deşi se admite că această linie de separare ar exista, Bruxelles-ul vede Republica Moldova de partea europeană a acesteia. Mai mult decât atât, Bruxelles-ul se pare că nu are de gând numai să constate acest lucru, ci să şi acţioneze. Relevantă din acest punct de vedere este şi o altă declaraţie a lui Jose Manuel Barroso, potrivit căreia Uniunea Europeană va continua să fie alături de Moldova în procesul de realizare a planurilor ambițioase pe care le are. Înaltul oficial european a încurajat Moldova să continue procesele începute, arătându-se convins că alegerea europeană a ţării noastre se va transforma într-un proiect de succes.

De asemenea, Preşedintele Comisiei Europene s-a referit la efectele de ordin practic ale procesului de apropiere de UE în care Republica Moldova este antrenată deja de trei ani. El a menţionat progresele înregistrate la capitolul liberalizarea regimului de vize, negocierea Acordului de Asociere şi crearea Zonei de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător. Jose Manuel Barroso a reconfirmat poziţia expusă oficial, că aceste negocieri vor fi finalizate până la următorul Summit al Parteneriatului Estic, care va avea loc în 2013. Iar aceasta înseamnă că Moldova va deveni membru asociat al UE, că cetăţenii noştri vor călători fără vize în Europa, iar producătorii autohtoni vor avea acces nemijlocit la o piaţă de câteva sute de milioane de consumatori.

Dincolo de latura practică şi beneficiile directe, mai există şi aspectul legat de conjunctură şi geopolitică. Finalizarea cu succes a proceselor despre care a vorbit Jose Manuel Barroso la Chişinău va îndepărta vizibil Republica Moldova de sfera de influenţă a Federaţiei Ruse şi o va aduce foarte aproape de spaţiul european comun de securitate şi prosperitate, spaţiu ce va contribui efectiv la

soluţionarea multiplelor probleme cu care se confruntă Republica Moldova de mai bine de două decenii.

Un alt semnal transmis de Preşedintele Comisiei Europene a ţinut şi de asistenţa de care va beneficia în continuare ţara noastră din partea Bruxelles-ului. Astfel, recunoscând progresul realizat de Moldova în diverse domenii, UE a sporit în mod semnificativ bugetul său de asistență bilaterală cu 30%, care a crescut până la 122 milioane euro. Demnitarul european a dezvăluit că niciodată până acum, în istoria relațiilor moldo-comunitare, nu a fost depășit pragul de 100 milioane euro pe an, iar cumulând granturile cu celelalte fonduri de asistență ale UE, se ajunge la un nivel de 41 euro pe cap de locuitor – cel mai înalt nivel de sprijin din partea UE pentru ţările din vecinătatea europeană! Apropo, în ultimii șase ani, suportul financiar al UE s-a majorat de cinci ori, de la 25 milioane euro în 2006 la 122 milioane euro în 2012. Iar aceasta este o dovadă incontestabilă că UE nu are de gând să lase Moldova de una singură în faţa gravelor probleme şi că-i va acorda toată susţinerea în implementarea programelor de dezvoltare.

În concluzie, vizita lui Jose Manuel Barroso la Chişinău a fost nu doar una simbolică, ci şi de o însemnătate practică deosebită. Ea a zădărnicit unele teze speculative răspândite în ultima perioadă de către eurosceptici şi a dat un viu impuls proceselor integraţioniste care, la sigur, acum vor intra într-o nouă fază. Într-un fel, Preşedintele Comisiei Europene a prefaţat trecerea la o etapă avansată în relaţiile moldo-comunitare, o etapă marcată de un şir de evenimente importante pentru Republica Moldova, ce vor avea loc în 2013 şi care vor deschide ţării noastre o perspectivă reală de integrare europeană. De aceea, rămâne în vigoare enunţul lansat anterior, că anul 2013 va fi unul crucial pentru viitorul Republicii Moldova, iar vizita lui Jose Manuel Barroso la Chişinău a oferit şi mai multă speranţă în acest sens.

Timpul, 7 decembrie 2012

O politică modernă de mediu

În acţiunile de protecţie a mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat s-a impus deja ca autoritate publică ce pune în mişcare politicile şi strategiile de mediu şi le dă finalitate. Fiind o verigă practică de implementare a politicii şi legislaţiei de mediu, Inspectoratul se manifestă ca un formator hotărât al conştiinţei ecologice în societate, organizând şi monitorizând activităţi de ordin naţional, devenite tradiţii cu largă acoperire. Asumându-şi soluţionarea problemelor care fac obiectul protecţiei mediului, Inspectoratul a stabilit relaţii strânse de colaborare cu toate structurile guvernamentale şi ale societăţii civile cu atribuţii de mediu, pentru a construi un comportament social cu încărcătură ecologică.

Grija pentru mediul ambiant a încetat astăzi să mai fie o preocupare doar a instituțiilor specializate și a devenit o preocupare a întregii societăți și o prioritate a politicilor de stat. Protecția mediului înconjurător și utilizarea rațională a resurselor naturale este suportul de căpătâi al acțiunii de modernizare a ţării, al afirmării noastre pe calea dezvoltării durabile și alinierii la modul de viaţă european.

Dar societatea noastră este o societate cu un grad înalt de consum, consum produs de importuri, care la rândul lor generează cantităţi enorme de deşeuri. Tehnologic, noi nu am fost pregătiţi pentru valorificarea acestora, iar constituirea capacităţilor de valorificare pe măsură se implementează lent şi acest fapt complică starea ecologică în ţară. Din păcate, lipsa infrastructurii serviciilor comunale şi sancţiunile administrative foarte mici nu contribuie la ameliorarea situaţiei, care e una dramatică. Rezolvarea însă nu depinde numai de subdiviziunile Inspectoratului, ci mai cu seamă de autorităţile administraţiei publice locale, care trebuie sensibilizate mereu.

Inspectoratul Ecologic de Stat, de rând cu alte instituții de profil, formează cadrul instituțional al politicii de mediu și este chemat să promoveze și să asigure respectarea întocmai a legislației de mediu, să efectueze corect controlul ecologic, să reglementeze utilizarea resurselor naturale, autorizarea și expertizarea ecologică a activităților economice. Inspectoratul, ca subiect al dreptului contravenţional, onorează responsabilităţi majore de aplicare a legislaţiei de mediu, având rolul de constatare şi de examinare a contravenţiilor de mediu.

Cu alte cuvinte, pe parcursul ori la capătul oricărei manifestări antreprenoriale, în cazul devierii sau încălcării legii, urmează aplicarea normei juridice restrictive și punitive. E necesar ca un proiect, odată expertizat, să fie ghidat până la edificare și implementare, și ulterior, în perioada exploatării, să cadreze cu normele și standardele de mediu. Este traseul oricărei manifestări socio-economice cu conotații ecologice, pe care autoritatea publică de specialitate urmează să-l traverseze în paralel cu orice beneficiar. Nu va fi blocat în nici un fel mersul vieții economice, dar cei care

prin activități economice utilizează resursele naturale sau generează deșeuri și poluează mediul sunt obligaţi să achite plata pentru mediu. Componenta economică a unor asemenea acţiuni este evidentă. Iată de ce problemele ecologice sunt chiar o problemă și ecologia trebuie privită sub aspect economic și invers, economia trebuie abordată ecologic. Acesta și este sensul dezvoltării durabile.

Expertizarea activităţilor socio-economice constituie fundamentul normativ de ecologizare a economiei naţionale. Trecerea tuturor acţiunilor economice prin expertiza ecologică este un proces foarte responsabil, ce poate fi realizat numai de experţi şi profesionişti în domeniu. Odată expertizate, aceste activităţi intră în câmpul autorizărilor şi reglementărilor. Calitatea ecologică a obiectivelor respective se menţine în cadrul legal prin inspectarea şi controlul ecologic continuu cu acoperire naţională şi de ramură. E o muncă ce solicită un efort enorm, în primul rând, din partea întregului efectiv al subdiviziunilor teritoriale. Numărul impunător de procese-verbale întocmite pentru diferite încălcări sau abateri de la prevederile referitoare la protecţia mediului, ne vorbesc despre procesul dificil de impunere a respectului faţă de legislaţia de mediu şi de încetăţenire a unui comportament cu adevărat ecologic.

Problemele ecologice ajung să fie mari dacă nu le soluționăm la timp, fiindcă au un caracter cumulativ și dacă nu ne dăm seama, ne pot complica viaţa. Promovarea politicilor de mediu şi rezolvarea eficientă a obiectivelor trasate va fi posibilă doar atunci când se va constitui pe trei paliere: financiar(acordarea de proiecte, granturi, cofinanțări etc.); administrativ(dezvoltarea cadrului instituțional, adică, crearea subdiviziunilor de mediu la toate nivelurile, până la nivelul comunității și a întreprinderilor utilizatoare de resurse naturale și generatoare de deșeuri); juridic(aplicarea uniformă și constantă a sancțiunilor de mediu în formă de amenzi și repararea prejudiciului cauzat mediului). Acestea sunt niște pârghii practice care vor funcționa efectiv în cazul unui cadru legislativ adecvat și a opiniei publice axată pe ecologie.

Timpul, 21 decembrie 2012

Rolul liberalilor în parcursul democratic al Republicii Moldova

În ultimul timp, unii comentatori şi analişti politici încearcă să schimbe accentele privind rolul pe care-l joacă liberalii în procesele democratice din ţara noastră. Se fac tentative jenante de a promova ideea precum că Partidul Liberal(PL) ar obstrucţiona anumite procese vitale pentru Republica Moldova, oferind acoperire unor cercuri politice. Însă o scurtă retrospectivă a activităţii PL în ultima perioadă demonstrează că, anume datorită poziţiei liberalilor Republica Moldova a ajuns să fie guvernată democratic, a reuşit să se debaraseze de multe dintre reminiscenţele trecutului comunist şi să obţină condiţiile de stabilitate necesare pentru dezvoltarea sa în continuare.

Primul argument. Dacă nu ar fi avut loc cedările făcute de liberali, Alianţa pentru Integrare Europeană 2 cel mai probabil nu s-ar fi constituit. În numele guvernării democratice a Republicii Moldova, dar şi asigurării parcursului ei european, PL a acceptat partajarea discriminatorie a funcţiilor în stat. Astfel, PL a acces la guvernare fără a se putea implica direct în actul decizional pe domenii atât de importante, cum ar fi: gestionarea economiei, structurile de forţă, combaterea corupţiei etc. PL a mers pe încrederea în partenerii săi, iar atunci când a văzut că lucrurile scârţâie serios la aceste capitole, a cerut pârghii de influenţă reală şi doar cu mare greu, la aproape doi ani de guvernare în noua formulă, a reuşit să obţină unele posibilităţi de a schimba în bine situaţia în unele domenii din cele menţionate. Tot în acest context se înscrie şi cedarea personală a lui Mihai Ghimpu, unicul lider de partid din AIE căruia nu i-a revenit nici o funcţie de conducere în stat şi care a menţionat la acea etapă, dar şi ulterior, că funcţiile mai puţin contează şi mult mai important este să asigurăm ţara cu o guvernare democratică şi să continuăm procesul de integrare europeană.

Argumentul doi. Acum un an, două partide din Alianţă au demarat procedura de alegere a şefului statului fără a avea un candidat stabilit. Măcelărindu-se reciproc şi căutând căi pentru reglări de conturi, niciunul din cele două partide nu a evaluat corect riscurile pentru ţară. Or, eşecul acelor alegeri era evident, la fel cum era clar că riscul revenirii comuniştilor la putere e foarte mare. Atitudinea fermă a PL a contribuit decisiv la evitarea acestui scenariu sumbru şi la reluarea negocierilor cu participarea tuturor componentelor AIE. Apropo, în acea situaţie tensionată PL a fost unicul partid care a venit cu soluţii de alternativă acelor alegeri.

Argumentul trei. Depăşirea crizei politice şi constituţionale care dura de mai bine de doi ani şi jumătate, iarăşi a fost posibilă datorită Partidului Liberal. Liderul formaţiunii, Mihai Ghimpu a dovedit încă o dată că interesele ţării sunt

mai presus decât oricare alte interese şi a renunţat la una din primele trei funcţii în stat, propunând candidatura care a fost agreată de minimul necesar de 61 de deputaţi şi astfel a fost ales preşedintele Republicii Moldova.

Argumentul patru. PL s-a opus cedărilor periculoase în raport cu aşa-zisa nouă conducere a Transnistriei. Cât face numai statutul de egalitate al părţilor în procesul de negocieri, obţinut în luna aprilie 2012, la Viena, de către separatiştii de la Tiraspol. Chiar dacă atunci poziţia PL nu a fost înţeleasă de mulţi, ulterior s-a văzut că, după ce a obţinut ce a dorit, Tiraspolul s-a întors cu faţa spre Moscova, iar Chişinăul a rămas din nou cu buza umflată.

Argumentul cinci. Anume PL a venit cu iniţiativa condamnării crimelor regimului comunist şi interzicerii simbolicii comuniste. Astfel, în premieră absolută, au fost reabilitate moral sutele de mii de oameni care au avut de suferit de pe urma regimului comunist, iar partidului foştilor nomenclaturişti sovietici i-a fost aplicată o lovitură serioasă. Implementarea acestei iniţiative a redus din riscurile unei noi comunizări a Republicii Moldova, a unei noi întoarceri cu faţa spre trecut.

Argumentul şase. PL a fost partidul care în precedentul sezon politic a atenţionat public în privinţa neregulilor de la vamă, de la fisc, din sistemul de ocrotire al sănătăţii, asumându-şi toate riscurile. Or, cei care gestionează aceste domenii au declanşat o adevărată campanie împotriva liberalilor cu scopul de a-i reduce la tăcere. Acei care au stat în spatele respectivelor campanii nu au înţeles că, dacă liberalii nu ar fi demascat aceste situaţii, ar fi avut de pierdut toată Alianţa, care începuse, la un moment dat, să fie asociată cu nelegiuirile făcute de anumiţi funcţionari sau de anumite persoane cu funcţii de răspundere. Deoarece multe din fărădelegile respective au fost stopate, meritul PL este incontestabil.

Argumentul şapte. Poziţia echilibrată a PL a diminuat efectul războiului continuu dintre celelalte două componente ale AIE. Într-un fel, putem afirma că, dacă astăzi AIE mai există, iar Republica Moldova este guvernată democratic(cu toate lacunele ce se înregistrează), acesta este în mare parte meritul PL.

Argumentele invocate mai sus sunt suficiente pentru a le oferi un răspuns clar acelor care încearcă să atribuie Partidului Liberal un rol fals în jocurile politice ce se uneltesc din culise. Am considerat necesar să vin cu aceste precizări şi sunt sigur că oamenii vor înţelege cine face jocuri politice, şi cine se gândeşte cu adevărat la viitorul democratic şi european al Republicii Moldova.

Timpul, 25 ianuarie 2013

Negocieri de rutină

Pe segmentul reglementării problemei transnistrene se atestă o uşoară înviorare în legătură cu preconizata rundă de negocieri din oraşul ucrainean Lvov la care, pe lângă mediatori şi observatori, se aşteaptă participarea Premierului Vlad Filat şi a liderului de la Tiraspol, Evgheni Şevciuk. Dintr-un anumit punct de vedere, putem spune că asistăm la o creştere a nivelului aşteptărilor faţă de negocierile respective şi la o relansare a procesului, care în ultima jumătate de an a cam bătut pasul pe loc. Însă deja la această etapă există suficiente premise pentru a presupune că aşteptările menţionate nu au cum să fie susţinute ulterior de acţiuni practice.

Pentru a oferi argumentele de rigoare în cazul afirmaţiilor făcute mai sus, mă voi opri la unele aspecte ce ţin de desfăşurarea din ultima perioadă a procesului de reglementare transnistreană. Îndată după preluarea puterii la Tiraspol de către Evgheni Şevciuk a apărut ipoteza eronată că lucrurile în dosarul transnistrean se vor schimba neapărat în bine. Această impresie a fost alimentată la prima etapă de întrevederile lui Filat cu Şevciuk la Odessa, la Chişinău, pe Muntele Athos, de participarea celor doi la conferinţa organizată de OSCE în Germania, de reluarea circulaţiei trenurilor prin regiunea transnistreană, dar şi de înţelegerile privind libera circulaţie a cetăţenilor prin punctele de trecere a frontierei administrative cu ocazia Sărbătorilor de Paşti. Numai că toate aceste evenimente pozitive, la prima vedere, au constituit doar un paravan, sub acoperirea căruia Tiraspolul şi-a făcut jocul. Profitând de faptul că Chişinăul a crezut în schimbarea situaţiei pe dimensiunea transnistreană, Şevciuk şi-a promovat propriile interese politice. Astfel, în luna aprilie a anului trecut Transnistria a obţinut la Viena statutul de parte cu drepturi depline în procesul de negocieri(consolidând indirect rolul pe care îi fusese rezervat încă în 1997 prin Memorandumul Primakov). Deoarece nu urmărea decât să discute unele chestiuni care îi erau convenabile, partea transnistreană a reuşit să plaseze problemele existente în relaţia dintre Chişinău şi Tiraspol în trei coşuri: social-economic; drepturile omului; politic şi stabilirea statutului Transnistriei. Până în prezent au fost abordate numai problemele din primul coş, ceea ce i-a permis Tiraspolului să iasă în câştig evident, iar Chişinăului i-a creat senzaţia că lucrurile se mişcă în direcţia necesară.

În primele zile ale anului curent, Tiraspolul a transmis un mesaj destul de răspicat, că nu are de gând să treacă la soluţionarea problemelor din celelalte două coşuri. Din păcate, autorităţile de la Chişinău, fiind antrenate în bătălii interminabile pe interior, nu au înţeles acest mesaj ori s-au făcut că nu-l înţeleg. Mai mult decât atât, Tiraspolul a stabilit limitele în care se va acţiona pe durata

Preşedinţiei Ucrainei la OSCE şi nu s-a sfiit chiar să corecteze mesajul ministrului de Externe al Ucrainei, Preşedintelui în exerciţiu al OSCE, Leonid Cojara, care a întreprins o vizită la Chişinău şi Tiraspol acum câteva săptămâni. În timp ce diferiţi factori de decizie, jurnalişti şi analişti se grăbeau să salute faptul că Leonid Cojara a început anul diplomatic cu o vizită în Republica Moldova, aceasta fiind, în opinia lor, o dovadă că problema transnistreană va deveni o prioritate pentru Ucraina în 2013, Tiraspolul declara deschis că nu a sosit încă momentul să se treacă la chestiunile ce vizează coşul trei şi că nici nu se discută o asemenea posibilitate. Această vizibilă neconcordanţă ne demonstrează pentru a câta oară că Chişinăul şi Tiraspolul vorbesc în limbi politice diferite.

Analizând la rece declaraţiile participanţilor la procesul de negocieri în vederea reglementării diferendului transnistrean, putem afirma cu certitudine că la Lvov lucrurile nu se vor mişca din loc. Mă refer la interesul Republicii Moldova. Va fi o rundă de negocieri obişnuită, în cadrul căreia fiecare îşi va expune punctul de vedere, încercând să ne convingă că acum este important să soluţionăm problemele cu care se confruntă oamenii în viaţa de zi cu zi, dar nu problemele politice de principiu, cum ar fi stabilirea unui statut clar pentru regiunea transnistreană. Posibil, pentru a da mai multă pondere acestei reuniuni şi mai multă credibilitate şi optimism în legătură cu Preşedinţia Ucrainei în OSCE, se vor lua unele decizii pe marginea problemelor umanitare sau social-economice. Este tocmai ceea ce îşi doreşte Tiraspolul – să obţină cât mai multe beneficii de ordin practic pentru cetăţenii săi şi o îngheţare pe o durată cât mai lungă a discuţiilor pe teme politice concrete. Iar Chişinăul, de dragul iluziei că lucrurile se mişcă într-o direcţie corectă, cel mai probabil va accepta regulile impuse de Tiraspol. Astfel, în spatele unei false impresii că ceva se schimbă, se va ascunde doar o nouă cedare din partea Chişinăului.

Timpul, 8 februarie 2013

Blestemul Republicii Moldova

Republica Moldova este blestemată să fie sacrificată în cele mai importante momente ale istoriei sale. Astfel, Republica Moldova a fost sacrificată în 1992, când guvernul de atunci, democratic şi devotat intereselor naţionale, a fost înlocuit cu un guvern loial Rusiei; a fost sacrificată în 1994, când agrarienii au preluat puterea; a fost sacrificată în 1999, când guvernul prooccidental al primei coaliţii democratice a fost demis şi instaurat un guvern prorus; a fost sacrificată acum mai bine de o săptămână, când PLDM a denunţat Acordul de constituire al Alianţei pentru Integrare Europeană, distrugând pe această cale însăşi Alianţa. Voturile comune ale liberal-democraţilor şi comuniştilor care au urmat sunt o dovadă în acest sens.

Întâmplător sau nu, dar toate aceste răsturnări spectaculoase de situaţie au loc în preajma unor evenimente ce ar fi putut marca decisiv viitorul Republicii Moldova. În primii ani de independenţă, Moldova pornise ferm pe calea reformelor şi integrării europene şi acest lucru nu a plăcut Kremlinului, iar în ziua când Republica Moldova a aderat la ONU, a izbucnit conflictul din Transnistria, care a fost inspirat şi susţinut de Rusia. O condiţie obligatorie a încetării conflictului a fost instaurarea guvernului prorus Sangheli. În 1994, acest guvern a primit drept sprijin şi o majoritate parlamentară confortabilă – cea a agrarienilor, suplimentată de fracţiunea interfrontiştilor. Este ştiut ce a făcut guvernul respectiv până în 1996: dintr-un stat ce era comparat iniţial cu ţările baltice la capitolul democraţie, reforme şi aspiraţii europene, Moldova a redevenit o gubernie a Federaţiei Ruse. În următorii doi ani acest statut a fost menţinut, Moldova pierzând circa şase ani pentru dezvoltarea sa ca stat.

Şansa apărută în 1998, când forţele democratice au reuşit să constituie o coaliţie, lăsând comuniştii în opoziţie, a fost irosită datorită comportamentului iresponsabil al unor pseudo-patrioţi. Ca şi acum, folosind pretextul luptei cu corupţia şi cu mafia, una din componentele Alianţei a dat Moldova iniţial pe mâna oamenilor lui Petru Lucinschi, orientaţi spre Moscova, iar ulterior pe mâna lui Vladimir Voronin. Dezmăţul organizat de comunişti în următorii mai bine de opt ani a compromis orice şansă de dezvoltare democratică a Republicii Moldova. Către 2009 ţara era în pragul falimentului, iar democraţia devenise doar o noţiune frumoasă, folosită mai mult în contextul unor aspiraţii, decât a unor realităţi. Societatea civilă şi tânăra generaţie au salvat Republica Moldova şi aici mă refer la miile de tineri care au ieşit în stradă la 7 aprilie 2009, pentru a-şi cere dreptul de a trăi într-un stat democratic civilizat. Anume revolta tinerilor a constituit acea bază pe care a fost posibilă construirea unei noi coaliţii democratice.

Noua putere a înaintat considerabil în aceşti mai bine de trei ani, reuşind să redreseze cât de cât situaţia în economie, să implementeze unele reforme democratice şi să înregistreze progrese notabile pe calea integrării europene. Desigur, au existat şi o mulţime de probleme, o mulţime de divergenţe şi chiar derapaje de la regulile de joc caracteristice unei veritabile democraţii. Dar acesta a fost preţul obligatoriu pe care l-au plătit componentele Alianţei, asigurând compromisul necesar pentru avansarea ţării pe calea aleasă.

Însă a fost suficient să se vadă un licăr de lumină la capătul tunelului că situaţia din nou s-a schimbat radical. Am în vedere că a fost suficient ca Preşedintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso să anunţe, că Republica Moldova va semna la Vilnius, în toamna anului 2013, Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, că imediat au început mişcări atât pe „frontul de Est”, cât şi în interiorul Republicii Moldova, cu scopul de a zădărnici acest obiectiv major pentru ţara noastră. Fără îndoială, semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană ar fi scos Republica Moldova o dată şi pentru totdeauna din sfera de influenţă a Federaţiei Ruse, în care ne-am aflat mai bine de două veacuri.

În noile condiţii, ar fi fost logic ca presiunile tot mai evidente venite dinspre Est să consolideze coaliţia de guvernare, să facă partidele componente ale acesteia să fie şi mai unite, şi mai decise în atingerea scopurilor pe care şi le-au propus. Cu atât mai mult că în toată această perioadă ele au simţit sprijinul permanent al partenerilor occidentali. Dar nu a fost să fie.

Mişcarea efectuată de PLDM a distrus Alianţa pentru Integrare Europeană, a făcut practic inevitabile alegerile parlamentare anticipate, dar şi improbabilă crearea unei coaliţii democratice de guvernare după un nou scrutin parlamentar. Or, înainte de a se aşeza la masa de negocieri, partidele îşi vor pune la modul serios întrebarea: are oare rost să accepţi atâtea cedări, dacă oricum în momentul hotărâtor va urma o trădare? Şi nu se ştie cu ce fel de guvernare ne vom alege: de centru-dreapta, de centru-stânga sau pur şi simplu vom ajunge iarăşi ostatecii unei guvernări antidemocratice şi antieuropene.

Astăzi, indiferent de faptul cum vor evolua lucrurile, este clar că realizarea obiectivelor în care până mai ieri credeau cetăţenii proeuropeni ai Republicii Moldova a devenit cel puţin incertă, dacă nu imposibilă. Este o şansă pe care noi am risipit-o cu bună ştiinţă. Astfel, blestemul Republicii Moldova de a fi sacrificată în momentele cruciale ne urmăreşte în continuare şi nu există prea multe semne că am putea scăpa de el în timpul apropiat.

Timpul, 22 februarie 2013

Un scenariu care se repetă

Criza politică din Republica Moldova, care a izbucnit la mai puțin de un an de la stingerea precedentei crize politice, reprezintă o mostră demnă de studiat în școlile de politologie și diplomație din întreaga lume. În baza exemplului nostru, viitorii politicieni urmează să învețe cum nu ar trebui să procedeze în nici un caz oamenii de stat.

Analizând la rece cele întâmplate în ultimele săptămâni, ajung la concluzia că majoritatea politicienilor moldoveni nu au ţinut cont nici măcar de proverbul: „Deșteptul învață din greșelile altora, iar prostul din ale sale». Cu regret, în Alianța de guvernare(și aici mă refer la PD și PLDM) noi avem politicieni care nu au învățat nici din greșelile Georgiei și Ucrainei, dar nici din greșelile comise de Republica Moldova în cei mai bine de 21 de ani de independență. Astfel, după ce au eșuat istoriile europene ale Georgiei și Ucrainei(după scurte guvernări proeuropene în aceste țări la putere au revenit forțele proruseşti), acum riscă să eșueze și «istoria de succes Republica Moldova». Iar acest eșec este determinat deopotrivă de Moscova, care a stat tot timpul la pândă și a speculat orice greșeală a Alianței pentru Integrare Europeană, în încercarea de a readuce Moldova în sfera sa de influență, dar și de liderii PD și PLDM care, în cel mai important an pentru parcursul nostru de integrare europeană, s-au lăsat dominați de emoții, declanşând un război politic pe viață și pe moarte.

Alianța pentru Integrare Europeană trebuia să existe măcar până în luna noiembrie a anului curent. Or, anume în noiembrie, la Vilnius urma să fie, dacă nu semnat, cel puțin parafat Acordul de Asociere, care include și crearea unei Zone de Liber Schimb cu Uniunea Europeană. Tot atunci urma să fie dat un verdict clar în privinţa liberalizării regimului de vize pentru moldoveni, eveniment care, la modul practic, ar fi putut avea loc în 2014. Având statut de membru Asociat al UE, având o Zonă de Comerț Liber cu UE, iar cetățenii noștri călătorind liber în UE, Republica Moldova ar fi făcut un pas ireversibil spre un viitor mai bun. Cu greu îmi pot imagina că în țara noastră există politicieni care nu înțeleg acest lucru. De aceea, înclin să cred că deturnarea Republicii Moldova din calea ei de integrare europeană a fost făcută cu bună știință și că s-a acționat în baza unui scenariu bine pus la punct. Oare PLDM nu a știut că, declanșând un război împotriva PD, va primi un răspuns de aceeași duritate? Oare PD nu a știut că un vot comun cu comuniștii pentru demiterea guvernului ar aduce țara într-o nouă criză politică?

Liberalii au avut și ei suficiente motive să fie nemulțumiți de Procurorul General(măcar și pentru lipsa de progrese în investigarea dosarului 7 aprilie), de conducerea de la Fisc și Vamă(din cauza cărora unii investitori și-au anunțat

intenția de a părăsi țara iar alții au refuzat să mai vină pe piața Moldovei) și chiar de premierul Vlad Filat, care în repetate rânduri, în mod demonstrativ, a făcut afront direct colegilor de Alianță, punând interesul personal și cel al formațiunii sale mai presus de interesul țării. Dar liberalii, spre deosebire de partenerii de coaliție, au dat dovadă de gândire strategică, înțelegând că acum nu e momentul potrivit pentru a pune în discuție toate aceste probleme. Alianța urma să-și îndeplinească obiectivul anunțat – acela de a duce Republica Moldova în Uniunea Europeană sau măcar de a-i asigura statutul de membru asociat, iar în fața acestui obiectiv toate celelalte probleme, deşi importante, principale, contau mai puțin. O asemenea abordare a fost însă interpretată greşit şi unele forțe politice s-au folosit de poziţia constructivă a Partidului Liberal, încercând să le atribuie reprezentanților formaţiunii alte interese decât cele reale. Astăzi, se poate de afirmat cu certitudine că toate aceste tentative au eșuat, iar pe fonul crizei politice din Republica Moldova Partidul Liberal a avut un comportament onorabil.

În perioada imediat următoare întreaga clasă politică din Republica Moldova, dar în special partidele aflate la guvernare, vor avea de susținut un test crucial. Liderii acestor partide vor trebui să dea dovadă în primul rând de clarviziune, să demonstreze că au capacitatea de a privi cu un pas înainte, detașându-se de interesele politice pe care le au la moment. Republica Moldova mai are o șansă de a-și salva viitorul european şi dacă nu vom fi capabili să o folosim acum, perspectivele europene se vor îndepărta de noi pentru un timp îndelungat. Porțile UE rămân deocamdată întredeschise și Moldova ar putea fi ultima țară care va reuși să prindă trenul european. Pentru aceasta însă e nevoie de maximă mobilizare și maximă responsabilitate. Situația este mult mai gravă decât în 1999, când după un scenariu similar a fost debarcat guvernul ce ne-ar fi putut duce în Europa. Dacă atunci ne rămânea speranța că vom prinde următorul tren european, acum nu vom mai avea nici această speranță. Căci, aproape sigur trenul pe care încearcă să-l prindă Republica Moldova este ultimul spre Europa.

Timpul, 15 martie 2013

Simbolurile comuniste nu trebuie repuse în legalitate

Avizul Comisiei de la Veneţia în privinţa interzicerii simbolicii comuniste în Republica Moldova a reaprins polemica din societatea noastră, deşi avizul respectiv are un caracter consultativ şi nu este obligatoriu pentru executare.

Vom menţiona că prestigioasa instituţie internaţională a examinat problema prin prisma juridică, dar nu şi prin cea politică şi morală, aspecte care au fost decisive la adoptarea de către Parlament, în vara anului trecut, a deciziei de condamnare a crimelor regimului comunist totalitar, dar şi a interzicerii simbolicii comuniste. Astfel, Comisia de la Veneţia nu s-a referit la crimele comunismului, ci doar la simbolică, făcându-se abstracţie de faptul că interzicerea simbolicii este o consecinţă a examinării şi „contabilizării" crimelor respective. Am să amintesc că în timpul Preşedinţiei interimare a lui Mihai Ghimpu, în Republica Moldova a activat o comisie care a investigat chestiunea în cauză iar concluziile acesteia au fost cât se poate de clare. Aşadar, este absolut evident că problema simbolicii comuniste poate fi examinată numai „la pachet" cu problema crimelor comunismului.

Greşesc amarnic acei care cred că, de condamnarea crimelor comunismului şi de interzicerea simbolicii comuniste au avut nevoie Mihai Ghimpu, Partidul Liberal sau oricare alt partid. De acest gest de recuperare şi compensare morală au avut nevoie toţi acei care au suferit de pe urma monstruosului regim, iar aici îi avem în vedere pe sutele de mii de oameni care au fost exterminaţi de „eliberatorii sovietici" în timpul şi după cel de-al doilea Război Mondial, pe victimele foametei organizate, a deportărilor în gulaguri, pe cei expropriaţi în folosul unui regim criminal, fiindu-le încălcate cele mai elementare drepturi ale omului – dreptul de a alege şi de a fi ales, dreptul la libera exprimare, dreptul la viaţă privată etc. Comunismul sovietic, inclusiv manifestările sale în Moldova, poate fi comparat cu cele mai odioase regimuri totalitare din câte au fost şi, spre regret, continuă să mai fie în întreaga lume. Pentru a ilustra mai bine ce a însemnat regimul comunist pentru noi, voi face o paralelă cu regimul care este astăzi la putere în Coreea de Nord. După cum acolo oamenii nu au dreptul să gândească altfel decât conducerea ţării, după cum acolo oamenilor li se interzice să se manifeste ca personalităţi, după cum acolo e înăbuşită orice iniţiativă liberă, iar potenţialii oponenţi ai regimului sunt anihilaţi, aşa era şi la noi în perioada regimului totalitar comunist. Prin urmare, problema este mult mai profundă decât ar putea crede experţii Comisiei de la Veneţia care, dacă ar fi avut mandat să examineze latura morală şi istorică a problemei, nu doar cea juridică, la sigur avizul ar fi fost cu totul altul.

Nu mai puţin odios pentru Republica Moldova a fost şi regimul comunist care a guvernat în perioada 2001-2009 sub semnul secerii şi ciocanului. Eu am editat două volume ce includ toate fărădelegile comise de comuniştii moldoveni în anii în care s-au aflat la putere. Acei mai bine de opt ani de guvernare comunistă au fost marcaţi de grave încălcări ale drepturilor omului, de înăbuşirea liberei iniţiative, de persecutare a oponenţilor, de distrugere a oricărei speranţe la un trai mai bun. Iar la finalul acestei perioade, mă refer la tragicele evenimente de după 7 aprilie 2009, când sute de tineri au fost duşi cu forţa în comisariatele de poliţie, fiind torturaţi şi umiliţi, comunismul şi-a arătat adevărata lui faţă, care nu conţinea nimic uman.

O dovadă a esenţei profund antidemocratice a comunismului o constituie şi comportamentul PCRM din ultimii ani. Ce au făcut în acest răstimp comuniştii moldoveni sub simbolul secerii şi ciocanului? Au organizat acţiuni anticonstituţionale de nesupunere civică, au chemat oamenii permanent pe baricade, şi-au bătut joc de simbolurile de stat, declanşând o întreagă campanie împotriva drapelului de stat şi cerând înlocuirea lui, au refuzat să recunoască legitimitatea Parlamentului, chiar dacă au continuat să beneficieze din plin de democraţie şi parlamentarism, au refuzat să recunoască Preşedintele ţării, chiar dacă acesta a fost ales legal(lucru confirmat şi de organele competente), au încercat să saboteze orice efort al conducerii ţării îndreptat spre asigurarea unui prezent şi a unui viitor demn Republicii Moldova. Cu alte cuvinte, comuniştii au demonstrat continuu că sunt o forţă distructivă, care se ghidează doar de interesele proprii. În toţi aceşti ani, comunişti ne-au oferit o mulţime de dovezi că sunt duşmanii democraţiei şi că în comportamentul lor este tot mai pregnant elementul de anarhie, lucru care reprezintă un mare pericol pentru viitorul Republicii Moldova.

Din aceste considerente, pasul făcut de Parlament în iulie 2012(condamnarea comunismului şi interzicerea simbolicii comuniste) a fost unul logic şi corect, iar revenirea la situaţia anterioară acestei decizii va însemna o trădare a celor care au avut de suferit de pe urma regimului comunist.

Timpul, 29 martie 2013

Republica Moldova are nevoie de o nouă Constituție

Evenimentele politice din ultima perioadă au scos în evidenţă o problemă veche, pe care actuala guvernare s-a angajat să o rezolve acum câţiva ani, dar aşa şi nu a rezolvat-o. Mă refer la obiectivul fixat în programul de guvernare al Alianţei pentru Integrare Europeană – adoptarea unei noi Constituţii. În continuare voi face o scurtă trecere în revistă a problemei legate de Constituţie, a eforturilor depuse în vederea soluţionării ei, dar şi a urmărilor acelei lipse de responsabilitate de care au dat dovadă unii politicieni, tratând-o cu superficialitate.

Cred că nu voi greşi dacă voi afirma că apariţia chestiunii în cauză datează cu ziua de 5 iulie 2000. Anume atunci, în cadrul reformei constituţionale care prevedea trecerea Republicii Moldova de la sistemul de guvernare mixt la cel parlamentar, s-au comis o serie de greşeli ce aveau să coste scump ţara noastră în anii următori. Atunci a fost introdus în Constituţie acel mecanism imperfect de alegere a şefului statului care a determinat criza politică din perioada 2009-2012(când Moldova a stabilit un record, rămânând fără Preşedinte aproape o mie de zile). Tot atunci au fost admise mai multe inexactităţi cu privire la iniţiativa populară de declanşare a unui referendum, interimatul funcţiei de Prim-ministru după demiterea Guvernului, activitatea organelor procuraturii etc. „Peticirea” în fugă a Legii Supreme a distrus caracterul ei unitar, dacă putem spune aşa, care garanta interpretarea şi aplicarea unică a Constituţiei. Iar dacă adăugăm la aceste neconcordanţe şi cele moştenite încă din perioada agrariană(introducerea în Constituţie a noţiunii de „limbă moldovenească”, contrar Declaraţiei de Independenţă, unde se spune clar că limba este română, dar şi prevederile ce stipulează statutul de neutralitate al Republicii Moldova, care este unul formal, în realitate fiind încălcat flagrant de către Federaţia Rusă), obţinem un tablou general deloc îmbucurător. Aşadar, Constituţia în vigoare este departe de a asigura buna funcţionare a unui stat democratic ce aspiră spre integrare în Uniunea Europeană.

Anume pornind de la această situaţie concretă, Mihai Ghimpu, în perioada când a exercitat funcţia de Preşedinte al Parlamentului şi de Preşedinte interimar al Republicii Moldova, a declarat drept una dintre priorităţile mandatului său elaborarea unei noi Constituţii. Comisia specială, constituită prin decretul Preşedintelui interimar, a elaborat textul noii Constituţii şi l-a pus pe masa şefului statului. Însă unii politicieni au considerat absolut greşit că Mihai Ghimpu urmăreşte interese personale sau de partid şi au făcut tot posibilul pentru a torpila această iniţiativă. Şi astă în condiţiile în care şi PLDM, şi PD au acceptat

includerea respectivului obiectiv în programul de guvernare. În context voi aminti doar de acea competiţie ce apăruse la un moment dat când PLDM, neglijând existenţa textului unei noi Constituţii, elaborat de Comisia specială, a anunţat despre o iniţiativă proprie în acest sens. Ulterior, s-a încercat extinderea unei asemenea preocupări la nivelul întregii Alianţe de guvernare, dar mişcările respective au avut un singur scop – de a „îngropa" iniţiativa lui Mihai Ghimpu, de a trece pe linie moartă textul Constituţiei la care au lucrat experţi cu renume.

Degeaba însă au jubilat acei care au crezut că i-au aplicat pe această cale o lovitură lui Mihai Ghimpu şi Partidului Liberal, căci nu a trecut mult timp şi au resimţit din plin efectul bumerangului. Or, situaţia generată de imperfecţiunea Legii Supreme s-a întors împotriva lor. Cât face numai polemica din ultima perioadă referitor la interimatul funcţiei de Prim-ministru. Iar cei care s-au opus cu înverşunare adoptării unei noi Constituţii, acum vorbesc de imperfecţiunea normelor constituţionale.

Prin urmare, Constituţia în vigoare poate să devină o bombă cu efect întârziat pusă la temelia stabilităţii în Republica Moldova. Nu e o exagerare, ci o constatare a unei stări de lucruri. Cine garantează că, atunci când vom ajunge din nou să alegem Preşedintele Republicii Moldova, nu ne vom ciocni de obstacole similare celor din perioada 2009-2012? Cine garantează că nu vom avea o nouă criză politică ce va dura ani de zile?

Noi nu avem dreptul să ignorăm iniţiativa populară de revizuire a Constituţiei, unele aspecte ce ţin de activitatea Guvernului, articolele ce se referă la limba de stat şi la statutul de neutralitate, dar şi alte modificări necesare, deoarece nu este exclus să ajungem la alegeri anticipate şi atunci noul Parlament va moşteni problemele vechi, fiind nevoit să calce pe aceeaşi greblă ca şi actualul.

Întrebarea este cum ar trebui adoptată noua Constituţie? Iar variante de răspuns sunt doar două: fie toate partidele parlamentare cad de acord şi votează noua Constituţie(lucru greu de înfăptuit, din cauza unor abordări diferite în chestiuni de principiu), fie noua Constituţie va fi adoptată în cadrul unui referendum, care ar putea avea loc odată cu eventualele alegeri parlamentare anticipate. Până la urmă, contează rezultatul. Şi acest rezultat trebuie să fie în folosul Republicii Moldova.

Timpul, 12 aprilie 2013

Criza care ne distruge

Evenimentele ce au avut loc în ultimele luni au scos în evidență un mare adevăr și anume că Partidul Liberal a fost unica formațiune, care din start a evaluat corect situația politică și a propus la timp soluțiile ce se impuneau. Și dacă recomandările liberalilor ar fi fost luate în calcul, astăzi nu se ajungea în această criză politică profundă, care poate să arunce în aer integrarea europeană a Republicii Moldova și să compromită definitiv viitorul democratic al țării noastre. Pentru a vă convinge de cele spuse, voi face o scurtă retrospectivă a evenimentelor.

În primele zile ale anului curent, opinia publică a aflat despre tragicul accident din ”Pădurea Domnească”, când la o vânătoare cu participarea unor oficiali, a fost împușcat mortal un tânăr om de afaceri. Liberal-democrații și comuniștii au declanșat o adevărată campanie de isterizare a societății, iar democrații s-au postat de cealaltă parte a baricadei, replicând tăios. Unicul lider de partid care nu și-a pierdut cumpătul a fost președintele PL, Mihai Ghimpu. Mesajul său a fost cât se poate de clar: e regretabil că a murit un om, dar să lăsăm organele competente să-și îndeplinească obligaţiunile și să nu politizăm această tragedie. Dacă acest apel era auzit, nu s-ar fi ajuns la tensionarea ulterioară a situației și nici la criza politică pe care o traversăm acum. Însă, în loc să fie apreciat pentru soluția respectivă, liderul PL, dar și formațiunea în general au devenit ținta unui puternic atac de imagine, încercându-se determinarea liberalilor să adere la o tabără sau alta. Aplicarea principiului: ”cine nu e cu noi – e împotriva noastră” a generat grave consecințe politice, societatea fiind din nou divizată în două tabere, la fel ca și clasa politică.

Cazul ”Pădurea Domnească” a fost urmat de scandalurile de răsunet legate de implicarea unor demnitari de rang înalt în presupuse acte de corupție, dar și de scandalurile legate de interceptarea convorbirilor telefonice ale unor oficiali, care au arătat că de fapt în Republica Moldova continuă să fie aplicată legea indicațiilor date la telefon. Poziția PL a fost iarăși una adecvată: oficialii bănuiți de fapte de corupție și de trafic de influență trebuie să plece din funcții, iar organele competente – să-și facă treaba. Care a fost reacția celor vizați? Noi acuzații în adresa Partidului Liberal! Analizând la rece, este absolut clar că, dacă îndemnul liberalilor era ascultat, criza politică care se prefigura ar fi fost evitată încă la acea perioadă.

A venit apoi ziua de 13 februarie 2013, când PLDM a denunțat Acordul de constituire al Alianței pentru Integrare Europeană. Mihai Ghimpu, dar și alți exponenți ai Partidului Liberal i-au chemat pe liberal-democrați să-și recunoască greșeala și să revină în acordul AIE, avertizându-i despre urmările dezastruoase

pe care le-ar putea avea pasul lor necugetat. Şi urmările, previzibile, de altfel, nu s-au lăsat prea mult aşteptate.

Astfel, pe 5 martie, comuniștii, democrații și unii deputați neafiliați au votat demisia Guvernului. Cu toate că PL și personal Mihai Ghimpu aveau o mulțime de motive să-l detroneze pe Vlad Filat, liberalii au fost împotrivă ca lucrurile să evolueze după acest scenariu, cerându-le foștilor colegi de Alianță să pună săbiile în teacă, să nu admită cârdășii cu comuniștii, să se gândească la viitorul european al Republicii Moldova. Îndemnul lor din nou nu a fost auzit și Guvernul Alianței a căzut, iar în scurt timp criza guvernamentală s-a transformat în cea mai gravă criză politică cu care s-a confruntat vreodată Republica Moldova.

A urmat perioada negocierilor și consultărilor pentru crearea unei noi majorități parlamentare democratice și pentru instaurarea unui Guvern ce ar continua cursul de dezvoltare democratică și de integrare europeană a Republicii Moldova. Și aici Mihai Ghimpu și Partidul Liberal au venit cu soluția optimă și anume că Vlad Filat nu mai trebuie să insiste pe funcția de prim-ministru, să o cedeze unui alt reprezentant al PLDM și astfel să apară premisele necesare pentru învestirea Guvernului. În susținerea acestei teze au fost invocate inclusiv argumente juridice, care însă nu au fost auzite nici de președintele Nicolae Timofti, nici de premierul interimar de atunci Vlad Filat, dar nici de alți politicieni. Mai mult decât atât, drept răspuns la poziția principială a liderului PL, a apărut un așa-numit comitet de reformare al PL, constituit din liberali ghidați din afara partidului, care au încercat uzurparea puterii în formațiune. Însă decizia Curții Constituționale a arătat că Mihai Ghimpu a avut dreptate, iar acei care i-au săpat groapa au nimerit singuri în ea.

Pe fundalul situației descrise mai sus, au avut loc și alte evenimente politice regretabile, cum ar fi adoptarea legii privind sistemul electoral mixt, numirea şi votarea în grabă a unui nou procuror general etc. Asemenea acțiuni negândite nu aveau cum să nu provoace consecințe pe măsură. Și la doar câteva zile, unii dintre deputații care au votat pentru respectivele acte legislative au revenit asupra lor, recunoscând că nu totul a fost corect.

A urmat demiterea speakerului Marian Lupu, însă liberalii nu au participat la procedura de votare, atenţionând că demiterea președintelui Parlamentului va anula orice șansă de reabilitare a obiectivului european al Republicii Moldova.

Acum, Partidul Liberal optează pentru un ultim efort în vederea creării unei noi majorități democratice și a unui Guvern ce ar continua parcursul european al Republicii Moldova. Dar, se pare că și acest apel este ignorat. Istoria se repetă iar noi continuăm să repetăm aceleaşi greşeli, care până la urmă se întorc împotriva noastră. E un cerc vicios al autodistrugerii din care parcă nimeni nu mai vrea să iasă.

Timpul, 3 mai 2013

Recroirea legislației și interesele de moment

În Republica Moldova a devenit deja o tradiție ca politicienii cu pâinea și cuțitul în mână să recroiască legislația după bunul lor plac. Iar pentru a vă convinge de acest lucru voi aduce doar câteva cazuri: în 1998, partidele ajunse la putere, au decis să facă așa-numita reformă a partidelor, îndreptată împotriva partidelor mici, punându-se la cale dispariția acestora sub motivul ”onorabil” că e nevoie de a limpezi eşichierul politic; în 2000 a avut loc reforma constituțională care, pe lângă părțile ei bune și proaste, urmărea scoaterea unor concurenți din preconizata cursă prezidențială; tot în același an, s-a înfăptuit așa-zisa mică reformă electorală, care stabilea majorarea pragului electoral până la 6%, pentru a împiedica anumite partide să acceadă în Parlament; după venirea comuniștilor la putere, a fost promovată o altă „reformă” ce prevedea reînregistrarea anuală a partidelor, ca un pretext pentru înlăturarea formațiunilor politice incomode din politică(sub valul de presiune publică ce s-a ridicat, această ”reformă” a fost revocată). În ultima perioadă, am asistat din nou la un șir de ”reforme” care au același scop – de a elimina pe cineva din viața politică, de a-i distruge pe unii și a-i înălţa pe alții. Mă refer aici și la modificările ce au vizat mai întâi introducerea, apoi anularea sistemului electoral mixt, și la modificările privind majorarea pragului electoral, și la modificările privind Curtea Constituțională și statutul judecătorilor acestei instanțe, și la modificările privind Centrul Național Anticorupție, și la modificările privind prerogativele Premierului interimar etc. În stilul tradiției de care am vorbit mai sus, are loc o recroire a legislației pornind de la interesele de moment ale politicienilor.

În context, aș dori să amintesc ce s-a întâmplat cu acei care au îndrăznit să pună interesele personale și de partid mai presus decât interesul țării de a avea o legislație stabilă și reguli clare de joc pentru toți. Iurie Roșca, venind cu ideea reformei constituționale din 5 iulie 2000, a pus fără să vrea umărul la preluarea de către comuniști a puterii pentru mai bine de opt ani, iar cele două mandate de Președinte al țării obținute de Vladimir Voronin, pot fi considerate drept meritul indirect(2001), iar apoi meritul direct(2005) al ex-liderului PPCD. Ulterior, anume comuniștii au determinat căderea dramatică a politicianului Iurie Roşca şi a formaţiunii pe care o conducea. Mircea Snegur și Dumitru Diacov, care împreună cu partidele lor au susţinut în 2000 majorarea pragului electoral de la 4% la 6%, în 2001 nu au trecut acest prag, acumulând circa 5% din voturi. Adică, dacă nu se gândeau cum să-și ”îngroape” oponenții și nu majorau pragul electoral, acești politicieni ar fi acces în Parlament în 2001 și comuniștii nu ar fi avut o majoritate constituțională în următorii patru ani.

Victor Stepaniuc, autorul inițiativei cu reînregistrarea anuală a partidelor, după ce a părăsit rândurile fostului partid de guvernare, fiind acum în fruntea unei formațiuni extraparlamentare, ar fi resimțit din greu efectele propriei inițiative, dacă aceasta ar fi rămas în vigoare.

În situația în care ne-am pomenit, avem toate motivele să presupunem că efectele modificărilor legislative din ultima perioadă se vor întoarce împotriva celor care le-au promovat. Apropo, unele efecte de acest gen se resimt deja. Valul de critici ce vine din Occident a transformat partidul ce se credea până mai ieri locomotivă a integrării europene a Republicii Moldova într-un oponent deschis al Bruxeless-ului. Această formațiune continuă să se afle în cădere liberă și nu este exclus că majorarea pragului electoral, operată împotriva unor oponenți politici, ar putea să se întoarcă împotriva sa în cel mai scurt timp posibil. La fel e și cu celelalte legi, căci Premier interimar nu va fi pentru tot restul vieții una și aceeași persoană, ca să beneficieze de noile împuterniciri, după cum și Guvernul nu tot timpul va fi condus de reprezentantul acestui partid, ca să poată folosi în scop propriu CNA. Ca să nu mai vorbim de abrogarea legii ce interzicea votarea în baza pașapoartelor sovietice sau de anularea altor modificări legislative anterioare, care sporesc șansele electorale ale comuniștilor. Astfel, PLDM ar putea contribui la revenirea comuniștilor la putere.

Făcând însă abstracție de denumiri de partide și nume de politicieni, trebuie să constatăm existenţa unei probleme extrem de grave în Republica Moldova. Neavând o stabilitate legislativă, o stabilitate politică şi reguli clare de joc, țara noastră nu va avea degrabă șansa să se alăture marii familii a democrațiilor europene, să devină un veritabil stat de drept. Uniunea Europeană nu va accepta nicicând în rândurile sale societăți, țări conduse de politicieni care nu pot face diferență între interesul personal și interesul major al statului. Mai mult decât atât, chiar și în afara UE, un stat nu se va putea niciodată dezvolta normal în condițiile în care se va ghida nu de principii și valori, ci de interesele de moment ale cuiva. Este o temă de discuție serioasă, la care trebuie să cugetăm împreună și să acționăm în consecință. În caz contrar, va fi tot mai dificil să sperăm la un viitor democratic și european pentru Republica Moldova.

Timpul, 17 mai 2013

Curtea Constituțională și morala justiției

Disputele din ultima perioadă provocate de unele hotărâri ale Curţii Constituţionale m-au determinat să apelez la scurta istorie a acestei instanţe şi să revin la unele decizii care, la timpul lor, au scandalizat opinia publică. Şi atunci, ca şi acum, societatea noastră, inclusiv clasa politică, era împărţită în două tabere: unii aplaudau hotărârile Curţii, alţii – le criticau şi acuzau instanţa de interese politice. Dar timpul le-a pus pe toate la locul lor şi astăzi, când cazurile respective au devenit deja istorie, putem judeca la rece despre importanţa deciziilor instanţei.

Primul caz la care aş vrea să mă refer ţine de perioada anilor 2001-2002, când, după venirea la putere cu o majoritate constituţională, comuniştii au încercat să-şi subordoneze totul în această ţară, să instaureze o dictatură cumplită şi să distrugă orice urmă de rezistenţă şi de alt fel de gândire. Anume în acea perioadă de tristă faimă se preconizează organizarea alegerilor locale anticipate cu scopul de a prelua întreaga putere în ţară. Astfel, la 19 februarie 2002, Curtea a anulat Hotărârea Parlamentului privind stabilirea datei alegerilor locale generale anticipate. Impactul acestei decizii a fost unul năucitor pentru comunişti, căci Curtea a intervenit prompt şi nu a permis noii guvernări să acapareze întreaga putere în stat, recroind şi aplicând legislaţia după bunul lor plac. Şi chiar dacă guvernarea a declanşat o isterie furibundă, recurgându-se inclusiv la ameninţări directe în adresa judecătorilor Curţii, trebuie să recunoaştem că, prin luarea sa de atitudine, Curtea Constituţională a salvat de fapt democraţia în Republica Moldova.

Nu mai puţin importantă a fost şi decizia Curţii Constituţionale din 15 iunie 1999. Curtea a confirmat rezultatele referendumului republican consultativ în problema modificării regimului de guvernare în Moldova, dar a precizat că acesta „poartă caracter consultativ şi rezultatele lui nu produc efecte juridice". În rezultat, s-a pus practic capăt tentativei de a transforma Republica Moldova într-o republică prezidenţială sau, mai bine zis, a fost curmată intenţia de a stabili în ţară dictatura unei persoane. Şi atunci s-a făcut multă gălăgie, iar acuzaţiile au curs gârlă, dar cu timpul toţi s-au convins că decizia CC a fost nu doar corectă, ci şi salvatoare pentru Republica Moldova.

Ca să nu se creeze impresia că CC a dat numai verdicte ce nu au convenit comuniştilor sau oamenilor lui Petru Lucinschi, voi aduce un alt exemplu: decizia Curţii Constituţionale din 12 ianuarie 2012. Indiferent de interpretările tendenţioase, de criticile şi acuzaţiile de implicare politică în adresa Curţii, decizia respectivă a fost una ruşinoasă pentru Alianţa pentru Integrare Europeană. Curtea a invalidat rezultatele alegerilor prezidenţiale din 16 decembrie 2011 şi a declarat

neconstituţională hotărârea Parlamentului privind stabilirea datei alegerilor prezidenţiale repetate pe 15 ianuarie 2012. Adică, partidelor democratice de la guvernare li s-a indicat clar asupra incorectitudinii acţiunilor lor, dar şi asupra faptului că derapajele de la norma legală sunt inadmisibile.

Şirul hotărârilor Curţii Constituţionale ce au generat reacţii aprinse în societate ar putea fi continuat. Aici vom invoca şi decizia în cazul „InterDnestrCom", şi decizia în cazul drepturilor pensionarilor, şi decizia privind votul secret în cazul alegerii Preşedintelui ţării, şi multe alte decizii. Însă de fiecare dată, după ce s-au potolit spiritele, s-a văzut că, dincolo de latura constituţională, Curtea Constituţională a protejat într-un fel Republica Moldova de unele grave probleme ce ar fi avut efecte catastrofale asupra dezvoltării ţării, dacă deciziile adoptate ar fi fost altele.

Nu vreau să mă erijez în postura de avocat al Curţii Constituţionale, dar se creează impresia că şi de această dată avem de a face cu o situaţie de genul celor pe care le-am descris mai sus. Acum, unii politicieni, jurnalişti şi comentatori critică vehement Curtea Constituţională pentru deciziile din 22 aprilie 2013 (privind interimatul funcţiei de Prim-ministru, exercitat de către Vlad Filat şi privind desemnarea lui Vlad Filat pentru funcţia de Premier), din 18 mai 2013 (privind împuternicirile Premierului desemnat şi privind neconstituţionalitatea decretelor prezidenţiale de revocare din funcţie a vicepremierului Mihai Moldovanu şi a ministrului Transporturilor Anatol Şalaru, dar şi privind ilegalitatea demiterii şefului Agenţiei „Moldsilva", Ion Cebanu), din 20 mai 2013 (privind repunerea în funcţia de Procuror General a lui Corneliu Gurin) etc. Sunt convins că va mai trece ceva timp, lucrurile se vor mai limpezi şi, după cum s-a întâmplat în cazurile pe care le-am invocat anterior, vom înţelege că CC a avut dreptate, iar deciziile luate au fost în interesul şi beneficiul cetăţenilor Republicii Moldova. Or, istoria ne arată că Curtea Constituţională a ştiut tot timpul să facă alegerea corectă, chiar dacă deciziile sale nu au convenit cuiva la o anumită etapă.

Timpul, 31 mai 2013

Înlăturarea liberalilor de la guvernare

Acum mai bine de o săptămână, a fost finisat un proces pregătit cu multă migală și de mult timp de oponenții liberalilor – înlăturarea Partidul Liberal de la guvernare. Astfel, acei cărora liberalii le stăteau ca un os în gât, au scăpat să mai fie monitorizați din interiorul guvernării. În situația creată, cred că e cazul să revenim la evenimentele din ultima perioadă și să punem unele accente necesare.

Astăzi, putem spune cu certitudine că cei care au urmărit scopul înlăturării PL de la guvernare și-au dorit, în primul rând, preluarea controlului unor sfere de influență. Aici se încadrează și domeniul transporturilor și infrastructurii drumurilor, și protecția mediului ambiant, și sistemul de apărare națională, și tineretul și sportul, și gestionarea fâșiilor forestiere, și turismul, și situația din domeniul social etc. Dar pofta vine mâncând și arhitecții noii coaliții de guvernare s-au gândit că ar fi mai simplu să organizeze o sciziune în rândurile PL și, folosind un grup de transfugi în scopuri mai puţin onorabile, să pună mâna pe domeniile respective. În ultimii ani mulți au privit lacom la sectoarele administrate de liberali, înțelegând că schemele ilicite de îmbogățire nu au nici o șansă să fie implementate aici. Ei bine, acești profitori și-au văzut în sfârșit visul împlinit: liberalii au fost înlăturați din funcții, iar ei au primit undă liberă să-și facă mendrele.

În al doilea rând, prezența liberalilor la guvernare era incomodă unora, deoarece PL nu a tolerat niciodată abuzurile, traficul de influență, corupția şi alte metehne ale guvernării. Reprezentanții PL au abordat de fiecare dată aceste subiecte în public, chiar dacă acei cărora nu le era convenabil ca adevărul să iasă la suprafață apelau la diferite trucuri ieftine pentru a-i constrânge pe liberali să tacă. Voi invoca doar câteva exemple: liberalii, în special liderul PL, Mihai Ghimpu, au fost unicii reprezentanți ai guvernării care au vorbit deschis despre neregulile de la Banca de Economii; liberalii au fost unicii care, fiind la guvernare, au condamnat cazurile de trafic de influență cu implicarea inclusiv a fostului conducător al Guvernului; liberali au fost acei care au cerut sancționarea ministrului Sănătății pentru ordinele sale ilegale, care lăsau sute de medici pe drumuri și zeci de mii de oameni practic fără acces la servicii de sănătate; liberalii au fost acei care au dezaprobat modul eronat de implementare a reformelor în educație și de terorizare psihologică a copiilor prin introducerea unor reguli aberante de susținere a examenelor de bacalaureat; liberalii au informat imediat societatea despre situația gravă de la Vamă și de la Fisc etc. Evident, aceste lucruri nu puteau să placă celor care și-au închipuit că statul există doar pentru

satisfacerea poftelor lor. De aceea s-a pus la cale îndepărtarea liberalilor de la guvernare, în speranța că acum PL nu va mai avea acces la informații din prima sursă despre ilegalităţile ce persistă în actul guvernamental.

În al treilea rând, există și latura politică a problemei. Prezența liberalilor la guvernare a fost tot timpul tratată cu îngrijorare de către Moscova. Acțiunile lui Mihai Ghimpu în perioada când exercita funcția de Președinte interimar al țării și care țînteau restabilirea adevărului istoric, dar și acțiunile din perioada de mai încoace au determinat Moscova să facă tot posibilul pentru a-și asigura o guvernare docilă la Chișinău. Avem toate motivele să presupunem că PL a fost înlăturat de la guvernare anume la comanda Moscovei.

În context aș vrea să mă refer și la aspectul geopolitic al chestiunii în cauză. Anul curent este unul extrem de important pentru perspectivele de integrare europeană a Republicii Moldova. În cadrul Summit-ului de la Vilnius urmează să fie parafat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care presupune inclusiv și crearea unei zone de comerț liber cu UE. Sigur, Moscova va încerca să zădărnicească procesul și va folosi în acest scop toți vasalii pe care-i are în rândurile guvernării de la Chișinău. Aflarea liberalilor la guvernare ar fi împiedicat Kremlinul să-și atingă ţelul propus și strategii de la Moscova au recurs inclusiv la mecanisme ce au dus la declanșarea crizei politice cu care ne-am confruntat în ultimele luni. Voi aminti că anume liberalii au fost acei care, folosind surse de informare nemijlocit din cadrul Uniunii Europene, au spus constant oamenilor adevărul despre procesul și perspectivele de integrare europeană a țării noastre, iar pentru a scoate la apă curată o conspirație întreagă, ei au recunoscut deschis că acei care ne promit semnarea Acordului de Asociere în toamna acestui an, mint cu nerușinare. Cred că și din acest punct de vedere prezența liberalilor la guvernare i-a deranjat pe mulți.

Nu în ultimul rând ţin să menționez că liberalii au fost înlăturați de la guvernare şi pentru că s-au opus rămânerii în funcție a unui Prim-ministru, care a condus un Guvern suspectat și demis pentru acte de corupție. Dacă doriți, aceasta a fost și o răzbunare directă pentru faptul că liberalii nu s-au temut să spună niște adevăruri dureroase.

Concluzia care se impune este că Partidul Liberal, conducându-se de principii și valori clare, era un partener de guvernare incomod pentru acei care percep instituțiile statului doar ca pe un mijloc de promovare şi de îmbogățire personală.

Timpul, 14 iunie 2013

Un pas înapoi în reglementarea conflictului transnistrean

Audierile desfăşurate de Parlamentul Republicii Moldova în problema transnistreană şi declaraţia adoptată pe marginea acestora demonstrează că autorităţile de la Chişinău nu au o viziune clară şi voinţa necesară pentru a reglementa conflictul transnistrean, chiar dacă există Constituţia, care prevede că Republica Moldova este stat integru, unitar şi indivizibil, dar şi Legea din 29 iulie 2005, care stabileşte principiile de reglementare a acestei probleme. Prin declaraţia din 21 iunie, opoziţia comunistă şi noua coaliţie de guvernare au arătat încă o dată că nu au verticalitate și nici tărie de caracter în dialogul cu Federația Rusă.

În genere, în ultima perioadă Republica Moldova a avut o politică greşită în raport cu diferendul transnistrean. Chişinăul a căutat doar să facă pe plac Moscovei şi Tiraspolului în speranţa că şi acestea, la un moment dat, vor face un pas în întâmpinare. Dar asemenea speranţe putea să aibă numai cel ce nu cunoaşte deloc administraţia de la Kremlin şi pe cea din stânga Nistrului, care au dovedit că sunt buni atât timp cât li se oferă anumite privilegii sau avantaje, iar când trebuie să ofere şi ei ceva în schimb, îţi întorc spatele.

De fapt, ce s-a întâmplat în această perioadă? Chişinăul a stabilit facilităţi pentru agenţii economici din stânga Nistrului, contribuind indirect la completarea bugetului regiunii transnistrene; Chişinăul a extins proiectele sale de asistenţă socială şi medicală pe malul stâng al Nistrului; Chişinăul a creat premise reale pentru includerea Tiraspolului în programe de asistenţă ale donatorilor; Chişinăul a acceptat propunerea Tiraspolului şi pe agenda grupurilor mixte de experţi au figurat subiecte care au ţinut doar de soluţionarea problemelor social-economice; Chişinăul a admis accesul liber al demnitarilor transnistreni atât pe malul drept al Nistrului, cât şi în Europa; Chişinăul a cedat oricăror mofturi ale Tiraspolului, inclusiv când a fost acoperită simbolica statală în edificiile de stat din Republica Moldova, pentru a-i face pe plac liderului de la Tiraspol etc. Dar cum a răspuns Tiraspolul? S-a opus tuturor tentativelor de discutare a chestiunilor de ordin politic care ar viza viitorul Transnistriei; a continuat să pună piedici în calea liberei circulaţii a cetăţenilor şi oficialilor de la Chişinău în stânga Nistrului; a arestat abuziv cetăţeni moldoveni; a tensionat continuu situaţia din zona de securitate, instalând diferite posturi; a oprit populaţia din localităţile din zona de securitate, aflate sub jurisdicţia Chişinăului să marcheze cele mai importante sărbători; a menţinut presiunea asupra şcolilor cu predare în limba română din stânga Nistrului; şi-a stabilit o aşa-numită frontieră de stat, trecând în jurisdicţia sa localităţi aflate sub jurisdicţia Chişinăului; a continuat să atace permanent Chişinăul şi să calomnieze Republica Moldova în presa străină; a

folosit fiecare ocazie pentru a-i sfida şi a-i umili pe reprezentanţii Chişinăului în procesul de negocieri etc.

Este clar că în toţi aceşti ani politica Chişinăului în raport cu reglementarea problemei transnistrene a fost una total greşită. Cu cât mai multe cedări a făcut Chişinăul, cu atât mai obraznic a devenit Tiraspolul. Şi această obrăznicie a crescut în intensitate pe măsură ce Republica Moldova a avansat pe calea integrării europene. Sigur, Tiraspolul nu a acţionat de capul său, aici fiind vizibilă mâna Moscovei, care niciodată nu a agreat ideea că poate pierde Republica Moldova din sfera sa de influenţă. La anumite etape, Moscova (prin Rogozin, Carasin și alții) a dat de înţeles că va folosi cartea transnistreană ori de câte ori va fi nevoie să ţină în frâu conducerea de la Chişinău şi de fiecare dată aceste avertismente au fost urmate de acţiuni de ordin practic. Însă, în loc să tragă concluziile de rigoare şi să acţioneze în consecinţă, Chişinăul s-a făcut că plouă, agravând şi mai mult situaţia.

Audierile în problema transnistreană au constituit o ocazie unică de a redirecţiona procesul de reglementare a problemei transnistrene pe o cale corectă. Parlamentul nu trebuia să inventeze roata, ci să pornească de la situaţia care s-a creat la moment. În declaraţia pe marginea audierilor urmau să-şi găsească reflectarea câteva poziţii de principiu, cum ar fi: formatul de negocieri; retragerea trupelor şi armamentului rusesc din regiunea transnistreană; schimbarea formatului misiunii de pacificare. Sunt trei probleme ce nu mai pot fi neglijate, deoarece fără modificările respective nu poate fi nici vorbă de soluţionarea problemei transnistrene.

Partidul Liberal, prin reprezentanţii săi în Parlament, a venit cu propuneri concrete în acest sens, iar cea mai importantă ţinea de schimbarea statutului Rusiei în formatul de negocieri. Poziţia noastră fermă este că un stat agresor, care de fapt e parte în conflict, nu poate fi mediator şi garant. De aceea, se impunea transformarea formatului de negocieri din 5 plus 2 în 6 plus 1. De asemenea, în condiţiile în care decizia summit-ului OSCE de la Istanbul rămâne neîndeplinită, Parlamentul era obligat să ceară în declaraţia sa retragerea neîntârziată şi necondiţionată a trupelor şi armamentului rusesc din Transnistria, nu să menţioneze pur şi simplu, ci să-şi expună poziţia tranşant. La fel trebuia să se procedeze şi în cazul aşa-numiţilor pacificatori ruşi din regiune, care nu fac altceva decât să acorde suport separatiştilor.

Din păcate, Parlamentul a ales o cu totul altă cale şi a venit cu o declaraţie sterilă, care demonstrează că majoritatea deputaţilor nu au capacitatea de a spune deschis lucrurilor pe nume şi de a lua decizii curajoase. E un semnal de slăbiciune care va fi speculat în continuare şi de Tiraspol, şi de Moscova, iar Republica Moldova va avea doar de pierdut.

Timpul, 28 iunie 2013

Ce se va întâmpla pe 29 iulie?

Pe data de 29 iulie se împlinesc 21 de ani de la introducerea așa-numiților pacificatori ruși în regiunea transnistreană. De fapt, acum 21 de ani s-a oferit pur și simplu un nou statut trupelor ruse, care staționau în regiunea de est a Republicii Moldova. Iar militarii ruși, cum au sprijinit separatiștii transnistreni la începutul anilor 90 ai secolului trecut, inclusiv în timpul conflictului armat de pe Nistru, așa au continuat să-i sprijine până în prezent.

Așa-numita misiune de pacificare rusă din regiunea transnistreană și-a dovedit de-a lungul anilor lipsa de eficiență, demonstrând în repetate rânduri că nu are capacitatea de a asigura o situație de echilibru în zona de securitate. De fiecare dată când separatiștii au recurs la provocări, pacificatorii ruși fie s-au făcut că plouă, fie au trecut deschis de partea acestora, punând Chișinăul în situații destul de jenante. De câte ori au intervenit pacificatorii ruși când separatiștii transnistreni au instalat posturi neautorizate, blocuri, alte construcții ilegale în zona de securitate? De câte ori au intervenit pacificatorii ruși pentru a curma abuzurile de la așa-zisa frontieră administrativă, abuzuri comise de reprezentanții administrației de la Tiraspol față de cetățenii Republicii Moldova, care nu fac altceva decât să utilizeze dreptul lor la libera circulație în propria țară? De câte ori au intervenit pacificatorii ruși pentru a stopa acțiunile ilegale ale transnistrenilor în raport cu cetățenii arestați, reținuți, intimidați chiar în zona de securitate? De câte ori au intervenit pacificatorii ruși pentru ca oamenilor să le fie întoarse bunurile confiscate ilegal de transnistreni în zona de securitate? Șirul întrebărilor ar putea continua.

În același timp, așa-numiții pacificatori ruși au constituit un paravan perfect la adăpostul căruia în regiunea transnistreană Rusia a adus armament, automobile, alte mijloace, care chipurile erau destinate contingentului militar rus dislocat în Transnistria. Acum câteva luni am avut o situație de acest fel, când Chișinăul a trebuit să reacționeze post factum la introducerea unor unități de transport și a anumitor tipuri de arme în stânga Nistrului. Cu alte cuvinte, în loc să-și retragă trupele și armamentul din Transnistria, după cum prevede decizia summit-ului OSCE de la Istambul din 1999, Rusia își concentrează potențialul militar în regiune. Argumentele cu care operează Moscova sunt ridicole, invocând că administrația de la Tiraspol s-ar opune retragerii armamentului și munițiilor stocate în stânga Nistrului, iar în condițiile în care acesta nu poate fi evacuat, militarii ruși trebuie să rămână la fața locului pentru a-i asigura paza. De parcă nu se știe că administrația de la Tiraspol acționează exact așa cum i se dictează de la Moscova! Adevărul este cu totul altul și anume că Rusia nu dorește să-și piardă pozițiile, inclusiv militare, pe care le are în acest punct strategic al Europei,

în apropiere de frontiera UE și NATO. Iar pentru aceasta Moscova neglijează Constituția Republicii Moldova, care prevede statutul de neutralitate al țării, dar și deciziile unor organisme internaționale atât de importante ca OSCE.

Dacă Rusia ar accepta ca această misiune de pacificare să fie înlocuită cu una sub mandat internațional, problemele se vor soluționa mult mai repede. În primul rând, în zona de securitate se va face ordine, deoarece acolo se vor afla pacificatori în adevăratul sens al cuvântului. În al doilea rând, ar dispărea unul din pilonii pe care se menține regimul separatist de la Tiraspol. În al treilea rând, ar apărea condiții optime pentru o monitorizare și un control eficient al depozitelor de la Colbasna. În al patrulea rând, ar fi posibil de vorbit în termeni reali despre retragerea armamentului rusesc din estul Republicii Moldova. În al cincilea rând, ar fi îndeplinită parțial decizia summit-ului OSCE de la Istambul, căci militarii ruși ar pleca din Transnistria, iar aceasta ar reface întrucâtva imaginea OSCE, reabilitând, totodată, principiul constituțional de neutralitate al Republicii Moldova.

Și Rusia, și Tiraspolul înțeleg cât de grave (pentru ei) ar putea fi consecințele unui asemenea pas, de aceea fac tot posibilul pentru a-l zădărnici. În scop propagandistic este exagerată eficiența misiunii de pacificare ruse în Transnistria, afirmându-se că datorită acesteia la Nistru e pace și nu se aud focuri de armă. Se promovează ideea că, dacă militarii ruși se vor retrage din Transnistria, se vor isca premise pentru un nou conflict armat. Oare nu este acesta un șantaj? Oare nu este aceasta o manipulare grosolană?

În următoarele zile guvernarea de la Chișinău va trebui să treacă un test de verticalitate. De modul în care va reacționa Chișinăul la o nouă provocare pe care o pun la cale Moscova și Tiraspolul depinde în mare parte și viitorul așa-numitei misiuni de pacificare ruse în Transnistria. Mă refer la intenția tot mai hotărâtă de a marca prin acțiuni festive, la 29 iulie, cea de-a 21-a aniversare de la introducerea așa-numiților pacificatori ruși în regiunea transnistreană. Dacă Chișinăul va accepta celebrarea acestei date, va recunoaște indirect eficiența pacificatorilor ruși, iar aceasta va anula totalmente orice efort depus în ultimii ani în vederea schimbării statutului acestei misiuni și înlocuirii ei cu una sub mandat internațional. Comportamentul responsabililor de la Chișinău în dosarul transnistrean nu a fost întotdeauna la înălțime. De aceea, sper că măcar acum, cei care-și puneau mari speranțe în Șevciuk și echipa lui, în disponibilitatea Moscovei de a soluționa acest conflict într-o manieră corectă, să înțeleagă ce se întâmplă în realitate și să acționeze în așa fel, încât evoluția lucrurilor să devină favorabilă pentru Republica Moldova.

Timpul, 12 iulie 2013

Fața adevărată a pretinșilor liberali reformatori

Trebuie să recunosc că pentru mine(dar şi pentru mulți alţii) scopurile pe care le urmăresc aşa-zişii liberali reformatori nu sunt un secret, după cum nu este un secret nici cine stă în spatele lor şi le dirijează acţiunile. Am încercat însă să fac abstracţie de zumzetul politic al membrilor grupului respectiv, preferând să mă concentrez pe responsabilităţile ce-mi revin pe linie de partid. În ultima perioadă, împreună cu colegii mei din Partidul Liberal, am mers în raioanele republicii, unde am avut discuţii sincere cu liderii şi membrii noştri din teritoriu. Am participat la mai multe şedinţe, în cadrul cărora au fost aleşi noi conducători ai filialelor locale. Ne-am consolidat echipa şi potenţialul, am făcut împreună un efort necesar, care va da neapărat rezultate.

Sigur, problema vizează mai mult viaţa internă de partid şi activităţile noastre de rutină decât interesul public, dar am găsit de cuviință să redau situaţia anume aşa cum este ea, până a trece la dezbaterea subiectului de bază – faţa adevărată a aşa-zişilor liberali reformatori. Probabil, nu aş fi abordat tema în cauză, dacă în ultimele zile nu m-aş fi confruntat cu situaţii ieşite din comun, provocate de membrii acestui grup – manipulări, dezinformări, presiuni etc. Eu am fost tot timpul adeptul unei lupte politice deschise şi corecte şi niciodată nu am agreat trişorii politici. Mi-am văzut de agenda mea şi de agenda partidului din care fac parte, însă ori de câte ori viaţa mi-a scos în cale golani politici, nu am ezitat să-i taxez aşa cum o merită. Dar să trecem la subiect.

Recent, liberalii reformatori au distribuit un comunicat de presă în care fac referire la o pretinsă şedinţă a Consiliului teritorial al filialei PL din Ştefan Vodă, care chipurile a decis să susţină aşa-numitul grup reformator al PL, alegând și o nouă conducere. Această informaţie reprezintă o manipulare grosolană a opiniei publice, o dezinformare de proporţii. În realitate, câteva persoane au organizat o şedinţă ilegală, iar deciziile pe care le-au adoptat nu au avut niciun suport juridic, fapt stabilit și de membrii Biroului Permanent ai filialei PL din Ştefan Vodă, care au confirmat că ședința NU a fost convocată de Biroul Permanent al filialei, așa cum prevede statutul, și nici de membrii majoritari ai Consiliului teritorial, ci a avut loc o adunare cu oameni aduși din afara partidului(fiind recrutați din contingentul drumarilor, ecologiștilor și pădurarilor), cu prezența a doar 5 membri ai Consiliului teritorial, din totalul de 36 de membri care au fost delegați prin hotărârea Conferinței teritoriale. Totodată, membrii Biroului Permanent au discutat și ilegalitatea desfășurării ședinței din 14 iulie 2013, la care, în mod abuziv, Anatol Cîrnu a fost suspendat din funcția de președinte al

Filialei Teritoriale PL Ștefan Vodă, președinte ales de către Conferința Filialei. În rezultat, membrii Biroului au condamnat acțiunile celor 5 membri pentru prezența la o ședință nestatutară şi au luat decizia de a propune eliberarea lor din funcţiile ocupate, dar şi excluderea din partid.

Cu regret, astfel de situaţii au avut loc şi în alte raioane. Se vede că aşa-numiţii liberali reformatori, în disperare de cauză şi neavând ce-i raporta patronului lor politic, recurg la tot felul de trucuri dezgustătoare.

La doar două zile de la evenimentele de la Ştefan Vodă, aşa-zişii liberali reformatori au oferit o nouă dovadă că sunt nişte mincinoşi ordinari, declarând că deja 17 filiale teritoriale ale PL susțin ideile reformatorilor, iar acest lucru le dă undă verde pentru a organiza un Congres extraordinar al PL.

Vom preciza că, potrivit statutului Partidului Liberal, numai Consiliul Republican al PL are dreptul de a convoca Congresul, și nu consiliile teritoriale. Consiliile teritoriale pot doar solicita convocarea. În același timp, Congresul poate fi convocat atunci când consiliile teritoriale prezintă hotărârea și procesul verbal prin care se confirmă participarea membrilor partidului și nu a altor persoane. În baza acestora, Consiliul hotărăște dacă se convoacă sau nu Congresul. Doar așa poate fi convocat Congresul formațiunii și nu în cazul când e vorba de 50+1 organizații teritoriale. Evident, aşa-numiţii liberali reformatori cunosc prevederile statutului, dar au mers intenţionat pe calea dezinformării.

În acelaşi comportament departe de corectitudine se înscriu şi alte acţiuni ale reprezentanţilor grupului respectiv. Şi aici am în vedere „vânătoarea" de liberali pe care au început-o prin toate instituţiile publice. Mesajul lor pentru cei ce au fost promovaţi în funcţii de PL este simplu: sau aderi la grupul nostru, sau îţi pierzi funcţia. În felul acesta este stimulată loialitatea faţă de grupul transfugilor şi ura faţă de foştii colegi. Unii oportunişti acceptă „oferta generoasă" a liberalilor reformatori şi, fie îşi păstrează funcţiile, fie sunt avansaţi în funcţii noi. Cei care însă nu acceptă jocul sunt demişi, chiar dacă acest lucru e făcut cu încălcarea legislaţiei în vigoare, cum ar fi cazul Directorului general al ANRE, Victor Parlicov, şi a membrului Curţii de Conturi, Tudor Şoitu. Ambii au fost eliberaţi din funcţii, deși legislaţia prevede că ei sunt inamovibili.

Și mai grav este faptul că, aflându-se la guvernare, prin pârghiile pe care le au la dispoziție, așa-zișii reformatori au suspendat toate fondurile alocate pentru primăriile unde primarii liberali nu s-au lăsat intimidați și au refuzat să treacă de partea lor. Drept urmare, a avut de suferit populația acestor localități, deoarece un șir de proiecte sociale vitale nu au mai ajuns la finalizare.

Înţelegând că au suferit un eşec total în tentativa de a rupe Partidul Liberal în două şi de a-l scufunda, pretinșii liberali reformatori aplică cele mai murdare

metode și procedee de luptă politică. Dar nu au nicio şansă, căci până la urmă în politică învinge acel ce luptă cinstit.

P.S. Anunțul așa-zișilor liberali reformatori făcut public la începutul săptămânii curente, de a constitui un nou partid, confirmă justețea argumentelor noastre și ne arată care au fost intențiile lor reale. Ei nu au vrut să reformeze nimic, ei au vrut doar să scindeze și să distrugă, dar au eșuat, căci lupta politică presupune altceva decât dorința de a-ți păstra cu orice preț privilegiile.

Timpul, 26 iulie 2013

Dosarul transnistrean pe timpul guvernării democrate

În ultimele luni am asistat la o tensionare evidentă a situaţiei legate de reglementarea problemei transnistrene. Unii consideră că ne confruntăm cu niște manevre strategice puse la cale de Federația Rusă în preajma Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius, alţii sunt de părerea că Tiraspolul a speculat pur şi simplu criza politică de la Chişinău din primăvara anului curent, iar a treia categorie crede că ceea ce se întâmplă este o consecinţă directă a poziţiei şi comportamentului responsabililor de la Chişinău din ultimii ani. În continuare, voi face o retrospectivă a celor mai importante evenimente cu privire la reglementarea transnistreană ce au avut loc în timpul guvernării democrate.

Așadar, în 2010 a fost reluat procesul de negocieri oficiale în formatul 5 plus 2 şi acest lucru, fără îndoială, este salutabil, deoarece problema transnistreană poate fi soluţionată doar pe calea unui dialog paşnic. Deşi meritul pentru reluarea negocierilor a aparţinut în mare parte OSCE, dar şi altor participanţi la procesul de negocieri, s-a încercat politizarea problemei, canalizarea meritului asupra unui lider şi a unei formaţiuni anume.

Evenimentele ulterioare ce țin de soluţionarea problemei transnistrene au avut drept un singur scop – de a face PR unei singure persoane. În context, sunt relevante participările premierului de atunci a Moldovei, alături de fostul lider transnistrean Igor Smirnov la meciuri de fotbal, alături de noul lider transnistrean, Evgheni Şevciuk – la concerte şi la vizite pe muntele Athos. Aceste acțiuni populiste nu au influențat însă pozitiv procesul de reglementare a diferendului transnistrean.

În ultimii ani, Moldova a făcut doar cedări Transnistriei, fără a obţine nimic în schimb. Aş vrea să amintesc de protocolul de tristă faimă semnat de Chişinău în cadrul negocierilor din aprilie 2012 de la Viena, în care Transnistria este recunoscută ca parte cu drepturi egale în dialogul cu autorităţile oficiale ale Republicii Moldova. A fost o mare cedare, care ar putea să ne coste în perspectivă. Au fost şi cedări mai mici, cum ar fi primirea lui Evgheni Şevciuk în reşedinţa de stat, unde sunt primiţi, de obicei, preşedinţii şi premierii altor state. Atunci am asistat la un act de umilinţă și de rușine naţională, când pentru a i se face pe plac lui Evgheni Şevciuk, de pe peretele instituției a fost scoasă stema de stat a Republicii Moldova.

Multe din pretinsele reuşite propagate intens de guvernare, în realitate, nu au dat nimic nou procesului de negocieri. Cu ce ne-am ales noi de pe urma demersului prin care liderilor transnistreni li s-a permis accesul liber în Europa? Cu nimic. Oficialii noştri nu au obţinut nici măcar acces liber în stânga Nistrului.

Cu ce ne-am ales noi de când și-au relansat activitatea grupurile mixte de lucru? A simţit cineva că au fost soluţionate careva probleme stringente? Nu. Cu ce ne-am ales de pe urma aceleiaşi mult vehiculate circulaţii a terenurilor prin Transnistria? Doar o acţiune de PR şi atât!

Chişinăul s-a poziţionat greşit în aceşti ani în raport cu Tiraspolul şi cu Federaţia Rusă. Astfel, nu s-a insistat pe retragerea trupelor ruse din Transnistria, pe schimbarea statutului misiunii de pacificare. Îndemnurile pe care oficialii moldoveni le făceau periodic în această privință erau anemice şi se vedea că abordarea este una formală. Nu s-a insistat pe schimbarea formatului actual de negocieri, pentru că este clar că se impune o altă abordare pentru a eficientiza acest proces. Nu s-a insistat pe recunoaşterea statutului Rusiei de stat parte în acest conflict, aşa cum prevede decizia Curţii Europene a Drepturilor Omului în cazul grupului Ilaşcu. Chiar şi în cadrul recentelor audieri parlamentare în problema transnistreană, când liberalii au venit cu propunerile respective, guvernarea le-a ignorat, preferând să voteze cu comuniştii un document laş, fără niciun impact real.

Toate aceste cedări şi dovezi de impotenţă în soluţionarea problemei transnistrene au arătat slăbiciunea Chişinăului, iar Tiraspolul a speculat această slăbiciune. Ce am avut noi în schimb: posturi de control instalate neautorizat în zona de securitate de către transnistreni; stabilirea unei aşa-numite frontiere de stat a Transnistriei cu includerea unor localităţi aflate sub jurisdicţia Chişinăului (Varniţa); oameni aflați sub presiune permanentă (localnicii din Corjova), întemniţaţi (cazul poliţistului Ursu), omorâţi (cazul lui Vadim Pisari) etc.

Pentru soluţionarea problemei transnistrene sunt necesare nu doar voinţă politică şi clarviziune, ci şi mult curaj. Din păcate, actuala guvernare nu are nici curaj și nicio strategie clară de soluţionare a conflictului transnistrean.

Evenimentul zilei, 8 august 2013

Adevărul despre integrarea europeană

Integrarea europeană a Republicii Moldova a devenit, de ceva timp, un subiect aprins de discuţii în societatea noastră. E normal să fie așa, mai ales într-un an crucial pentru viitorul european al Republicii Moldova. Însă, de cele mai multe ori această temă atât de importantă este abordată speculativ, fiecare reieşind din interesele pe care le are. Și cel mai des păcătuiesc în acest sens unii politicieni și lideri de partid.

În 2009, Republica Moldova a pornit ferm pe calea integrării europene. Însăşi constituirea Coaliţiei de guvernare cu denumirea Alianţa pentru Integrare Europeană a fost un semnal clar transmis Occidentului în privința aspirațiilor noastre europene. Includerea acestui obiectiv ca prioritate absolută în programul de guvernare a accentuat determinarea Republicii Moldova de a o rupe cu trecutul comunist şi de a porni pe o nouă cale de dezvoltare. Occidentul a reacţionat prompt la mesajul noii conduceri a Republicii Moldova şi chiar în primele luni de guvernare ministrul de Externe al Suediei, Carl Bildt, ţară care exercita la acel moment Preşedinţia UE, a anunţat că UE va începe negocierile pe marginea Acordului de Asociere cu UE în ianuarie 2010, lucru care ulterior s-a şi întâmplat.

Dar, spre regret, unele forţe politice şi aici mă refer în special la PLDM, văzând cât de repede a avansat Republica Moldova în demersul său european extern şi înţelegând că va urma o perioadă în care ideea de integrare europeană va fi principala temă de discuţii în societatea moldovenească, a decis să facă din ea o temă politică, de campanie electorală. Deja în prima jumătate a anului 2010, toate evenimentele ce ţin de integrarea europeană aveau drept protagonişti exponenţii unui singur partid – PLDM. În același timp, are loc o personalizare intensă a ideii de integrare europeană, aceasta fiind legată totalmente de liderul PLDM, premierul Vlad Filat. A fost cea mai nefericită evoluţie pentru procesul de integrare europeană al Republicii Moldova, deoarece asupra lui Vlad Filat planau suspiciuni de implicare în fapte de contrabandă şi corupţie. În plus, el era antrenat permanent în conflicte politice şi toate acestea erau inevitabil asociate cu noţiunea de integrare europeană. În rezultat, în scurt timp asistăm la o scădere dramatică a atractivităţii ideii de integrare europeană în societate. Astăzi, sondajele arată că numărul susţinătorilor ideii de integrare europeană este cu mult mai mic decât pe timpul guvernării comuniste!

Tot în 2010 are loc o înlăturare treptată a celorlalte partide aflate la guvernare de la procesul de integrare europeană. Astfel, decizia Uniunii Europene din iunie 2010 de a începe procesul de negocieri cu Republica Moldova pe marginea liberalizării regimului de vize devine o prerogativă exclusivă a PLDM. Celelalte partide aflate la guvernare nu au acces nici măcar la dezbaterea subiectelor de

pe agendă iar în Planul de acţiuni privind liberalizarea regimului de vize apar un șir de obligaţiuni ca, de exemplu, Legea antidiscriminare. Lipsa de comunicare şi coordonare a activităţilor între partenerii de guvernare au făcut ca Republica Moldova să intre în întârziere cu realizarea Planului de acţiuni privind liberalizarea regimului de vize. Dacă nu ar fi fost acea întârziere şi neînţelegerile legate de Legea antidiscriminare, de reformarea CCCEC, de lupta cu corupţia etc. (probleme generate numai de dorinţa unui partid de a-şi asuma integral meritele integrării europene a Republicii Moldova), astăzi cetăţenii noştri ar fi beneficiat deja de un regim liberalizat de vize în UE. Acest lucru urma să se producă, așa cum anunţase ministrul de Externe de atunci, Iurie Leancă, de la 1 ianuarie 2013.

Folosirea excesivă a ideii de integrare europeană în scop electoral de către PLDM în alegerile parlamentare anticipate din 2010, a scăzut din atractivitatea acestei idei pentru societate, deoarece s-a considerat absolut greşit că ea este în interesul unui partid şi al liderului acestuia. După alegeri, PD şi PL au depus încă un efort şi au reconstituit o nouă Alianţă pentru Integrare Europeană. După cum s-a văzut ulterior, nu a fost însă suficient pentru a determina schimbarea de optică a celeilalte formaţiuni partenere, astfel încât integrarea europeană să redevină un obiectiv naţional, nu unul de partid.

Lipsa de responsabilitatea şi incapacitatea liberal-democraţilor de a pune interesele ţării mai presus decât cele personale şi de partid au dus la faptul că Republica Moldova a ratat obiectivul semnării la Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius din 28 noiembrie 2013 a Acordului de Asociere cu UE, care presupune inclusiv şi crearea Zonei de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător, dar şi a Acordului privind liberalizarea regimului de vize. Ca urmare a crizei politice declanşate de liberal-democraţi în primele luni ale anului curent, acum se vorbeşte doar despre parafarea acestor importante documente, nu și despre semnarea lor.

Apropo, este suspect faptul că decizia politică a celor ce au provocat criza din acest an a coincis perfect cu cea a Rusiei, care a avut două obiective clare: tergiversarea procesului de integrare europeană şi înlăturarea liberalilor de la guvernare.

Totuși, Republica Moldova mai are o şansă de a-şi reabilita parcursul european, iar pentru aceasta trebuie ca toate forţele proeuropene din societate să-şi consolideze eforturile, să monitorizeze strict acţiunile guvernării şi să taxeze imediat fiecare deviere de la cursul de dezvoltare firesc al acestui proces. Deși se află în opoziţie, Partidul Liberal va veghea ca guvernarea actuală să nu sacrifice viitorul european al cetăţenilor Republicii Moldova.

Timpul, 9 august 2013

Eșecul reformelor în Republica Moldova

După numeroase apeluri telefonice şi mesaje primite de la cititori, am decis să continui seria de materiale în care pun în discuție unele aspecte ce țin de situația actuală din Republica Moldova. Dacă anterior am scris despre intențiile aşa-zişilor liberali reformatori, despre carențele din domeniul integrării europene şi soluţionării diferendului transnistrean, de această dată mă voi referi la problemele ce există în privința reformelor în general, și mai cu seamă la capitolul stat de drept și lupta împotriva corupţiei în ţara noastră.

În 2009, noua conducere a Republicii Moldova se angaja să construiască un veritabil stat de drept, bazat pe reforme şi democraţie. Şi dacă la prima etapă astfel de indicatori ca respectarea drepturilor omului şi libertatea presei s-au ameliorat simţitor, ulterior s-a văzut că această ameliorare a fost doar una de moment iar două din formaţiunile politice aflate la guvernare şi-au promovat propriile interese în detrimentul interesului general al societăţii.

Cea mai mare realizare raportată de guvernare la acea etapă a fost libertatea presei. Astăzi, nu mai este un secret pentru nimeni că mai mult de două treimi din presa din Republica Moldova este concentrată în mâinile a doi politicieni. Iar mai nou am asistat la situaţii de-a dreptul îngrijorătoare pentru un stat de drept, când jurnalişti cunoscuţi şi analişti politici au fost ameninţaţi cu moartea.

Din păcate, funcţionarea instituţiilor democratice continuă să lase de dorit. Or, majoritatea instituţiilor statului rămân în serviciul unor partide şi politicieni, şi nu al cetăţenilor. Profesioniştii sunt înlăturaţi din funcţii şi înlocuiţi cu persoane delegate pe criterii politice, cum ar fi cazul directorului ANRE, Victor Parlicov şi al vicepreşedintelui Curţii de Conturi, Tudor Şoitu. Și aici vreau să fac o precizare importantă: Partidul Liberal a înaintat persoane în funcţii de conducere în stat, pentru că acest lucru este normal în cazul unei guvernări de coaliţie. Are loc o partajare de responsabilităţi pentru ca partidul de la guvernare să poată influenţa starea de lucruri, dar, spre deosebire de alte partide, PL niciodată nu a încercat să-şi subordoneze politic instituţiile respective.

Reformele, despre care în ultimii ani s-a spus că se implementează într-un ritm avansat, în realitate tretenează. Am fost cu toţii martori la aşa-numita reformă a CNA. Dincolo de schimbarea de două ori a subordonării acestei instituţii şi a modalităţii de numire în funcţie a conducătorului ei, nu s-a schimbat nimic.

În cazul reformei poliţiei, despre care acum mai bine de jumătate de an se trâmbiţa la tot colţul, iarăşi a avut loc o mimare. Reorganizarea sistemului pe interior, aducerea unor oameni noi, inclusiv în funcţii de conducere, nu a modificat esenţa comportamentului poliţiştilor. În fiecare zi, vedem şi auzim din presă despre noi şi noi cazuri de corupţie și abuz poliţienesc.

Și reforma sistemului judecătoresc a suferit un eşec total. În timp ce europenii au băgat sute de milioane de euro în Moldova, inclusiv recent s-a luat decizia de a aloca 90 mil. de euro pentru reformarea justiţiei, sistemul a continuat să fie măcinat de grave scandaluri care au vizat: decizii dubioase cu implicarea judecătorilor în vederea preluării anumitor întreprinderi; promovări pe criterii de nănăşism şi cumătrism; case de milioane ale judecătorilor etc.

Despre reforma Procuraturii, una dintre cele mai arzătoare teme de la 1995 încoace şi de soluţionarea căreia depinde încetarea procedurii de monitorizare a Republicii Moldova de către Consiliul Europei, am ajuns să discutăm în termeni cât de cât reali abia în vara anului curent. Ca de obicei, s-a constituit un grup de lucru și s-a pus punct.

După ce ani în şir s-a vorbit de reforma cadrului regulatoriu, pentru stimularea activităţii de antreprenor, recent, premierul Leancă a recunoscut public că mediul de afaceri e presat de numeroase constrângeri, că acesta nu se poate dezvolta şi chiar a organizat o şedinţă secretă pe subiectul în cauză la Holercani. Drept o confirmare suplimentară vine şi decizia anunţată anterior de unii investitori strategici de a părăsi Moldova ca urmare a presiunilor la care sunt supuşi.

Scandalul interceptărilor convorbirilor telefonice din primăvara aceasta a scos la suprafață încă o meteahnă: în Republica Moldova continuă să funcţioneze „legea telefonului", când şefului Fiscului i se dau indicaţii la telefon cărui agent economic trebuie să i se ofere facilităţi şi cui să i se blocheze conturile.

Desele cazuri de contrabandă care sunt reflectate în presă ne întăresc convingerea că situaţia pe segmentul respectiv nu doar că nu s-a îmbunătăţit, ci dimpotrivă, s-a înrăutăţit considerabil.

În același timp, potrivit Barometrului Global al Corupţiei pe anul curent, realizat de Transparency International, Republica Moldova este pe locul doi în Europa la capitolul dare de mită. Circa 29% dintre moldoveni recunosc că dau mită. Iar un sondaj realizat de CNA arată că fiecare al treilea moldovean e îngrijorat de corupţie. O îngrijorare mai mare se atestă doar în cazul sărăciei.

Toate cele spuse mai sus demonstrează un adevăr trist: Republica Moldova continuă să fie un stat măcinat de corupţie, în care înfloreşte contrabanda, în care instituţiile statului sunt subordonate politic, reformele – mimate, libertatea presei – existentă doar oficial etc. Şi această situaţie nu are cum să se schimbe atâta timp cât nu se va schimba abordarea guvernării. Deşi, sincer să fiu, mă îndoiesc că cei de la putere au capacitatea de a-şi schimba atitudinea. Mult mai real mi se pare scenariul schimbării guvernării. Poate atunci vom putea vorbi mai aplicat despre conceptul statului de drept, despre o bună funcţionare a instituţiilor democratice și despre implementarea reală a reformelor în Republica Moldova.

Timpul, 23 august 2013

Paravanul puterii

În ultima vreme am fost cu toţii victimele unei manipulări de amploare şi când spun toţi am în vederea întreaga societate moldovenească, opinia publică din ţară şi de peste hotare. Am încercat să credem în declaraţiile reprezentanţilor noii coaliţii de guvernare, precum că aceasta a fost instituită cu scopul de a continua calea reformelor, calea de dezvoltare democratică şi calea de integrare europeană, iar pentru ca acest mesaj să fie mult mai veridic, s-a speculat pe marginea apropiatului Summit al Parteneriatului Estic de la Vilnius, în cadrul căruia ar urma să fie parafate Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, care prevede inclusiv şi crearea Zonei de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător dintre Moldova şi UE, dar şi Acordul privind liberalizarea regimului de vize. Şi acest eveniment pe bună dreptate este unul extrem de important, poate cel mai important din ultimii ani, însă trebuie să recunoaştem că declaraţiile frumoase ale coaliţiei de guvernare constituie nimic altceva decât un paravan perfect pentru ca puterea actuală din Republica Moldova să-şi poată promova propriile interese.

Astfel, opinia publică a aflat recent unele detalii privind concesionarea Aeroportului Internaţional Chişinău pentru jumătate de secol către un investitor rus. De asemenea, în ultima perioadă au răsunat declaraţii privind acapararea Băncii de Economii de unii foşti demnitari ai puterii de la Chişinău şi de oameni de afaceri care au rădăcini în businessul rusesc. Alte declaraţii se referă la preconizata trecere a căilor ferate din Moldova în mâinile anumitor persoane. În context aş menţiona şi informaţiile tot mai insistente precum că atacul raider din vara anului 2011 asupra unei influente bănci din Moldova s-a materializat totuşi în ultimele luni, chiar dacă nu în formula în care s-a dorit iniţial. Ca să nu mai vorbim deja de acele privatizări care s-au decis pe ultima sută de metri înainte de plecarea Parlamentului în vacanţă.

Dacă e să sumăm cele spuse, vedem că, odată cu crearea noii coaliţii de guvernare, s-au activizat simţitor unele procese economice tenebre, au ieşit în evidenţă mai multe interese care până nu demult erau ţinute în frâu, departe de ochii opiniei publice. Şi nu cred că aceasta este o simplă coincidenţă. Or, dacă e să ne întoarcem cu puţin timp în urmă, mai exact la situaţia de acum patru luni, înlăturarea Partidului Liberal de la guvernare apare acum în cu totul altă lumină. Atunci, societatea aşa şi nu a primit un răspuns clar de la cei ce reprezintă guvernarea, de ce trebuia înlăturat de la putere Partidul Liberal. Căci, în esență, PL este un promotor fidel al ideii de integrare europeană şi de reintegrare a ţării, un luptător consecvent pentru democraţie şi drepturile omului, un adept

al reformelor, al luptei cu corupţia şi contrabanda etc. Adică, acele obiective ce sunt trasate în programul de guvernare al actualei puteri sunt perfect valabile şi caracteristice Partidului Liberal! Prin urmare, nu programul, nu obiectivele şi nu echipa au fost acele motive ce au determinat înlăturarea PL de la guvernare, ci interesele obscure urmărite de forţe politice din ţară şi din afara ţării.

Într-adevăr, PL a declarat deschis că este un partid incomod pentru susținătorii intereselor Rusiei în Moldova şi pentru acei ce doresc să-şi umple buzunarele din contul banilor publici. Noi, liberalii, am spus clar că Rusia a comandat înlăturarea PL de la guvernare, comandă care a fost executâ imediat de exponenţii ei de la Chişinău, deoarece în cazul de faţă interesul lor era acelaşi. Rusia şi-a dorit o guvernare cât mai uşor de controlat într-un an decisiv pentru parcursul european al ţării şi a obţinut acest lucru, iar noua guvernare de la Chişinău şi-a dorit să scape de PL, pentru a-şi satisface interesele economice care, în lipsa unui control riguros din interior, s-au extins rapid.

În scurt timp, premierul Iurie Leancă va ieşi cu un raport privind primele 100 de zile ale noului Guvern. Fără a citi sau a asculta acest raport pot spune că va fi unul triumfalist şi va conţine informaţii ce vor veni în contradicție cu realitatea. Am toate motivele să presupun acest lucru după ce am ascultat precedentul raport al premierului Leancă, cel rostit cu ocazia primelor 50 de zile ale noii guvernări. Sunt convins că şi de această dată Leancă va vorbi despre drumuri renovate şi construite, despre apeducte şi canalizare, despre investiţii și alte reușite, dar nu va sufla un cuvânt despre ce se întâmplă în spatele paravanului pe care îl ţine ridicat. Nu va spune nimic despre Banca de Economii, despre Aeroportul Internaţional Chişinău (am în vedere, actorii reali implicați în procedura concesionării), despre alte structuri private şi de stat care au trecut prin anumite procese (departe de a fi numite transparente) în ultimul timp. Nu va spune nimic „europeanul” nostru premier nici despre şcolile şi spitalele închise, despre exodul continuu al forţei de muncă, despre economia tenebră, corupţie, contrabandă etc. Şi de ce ar spune aceste lucruri dacă ele ar putea să strice din planurile boşilor săi politici pentru această toamnă, dar şi pentru întreaga perioadă cât a mai rămas până la alegerile parlamentare?

În Republica Moldova începe un nou sezon politic, un sezon în care va trebui să dăm dovadă de vigilenţă la maximum. Cu siguranță, „scumpa” noastră guvernare ne va oferi mai multe piste false, ne va da diverse teme de discuţii în speranţa că, ocupaţi cu dezbaterea acestora, nu vom vedea cum în spatele unei pretinse puteri democratice şi europene se promovează cele mai murdare interese personale, de grup şi de partid, care nu au nimic în comun cu interesele cetăţenilor, cu interesele Republicii Moldova.

Timpul, 6 septembrie 2013

Lecția de rusă

Nu mă voi referi în acest material la limba rusă, care este o limbă frumoasă şi în care au scris Dostoievski, Tolstoi, Cehov, Bulgakov etc. Mă voi referi la acea limbă în care Rusia obişnuieşte să vorbească de câteva secole cu unele popoare şi ţări – cea a impunerii, a şantajului, a forţei.

Nu este un secret că spaţiul dintre Prut şi Nistru a fost și este considerat de către Rusia (fie că e vorba de Rusia ţaristă, fie de Uniunea Sovietică, fie de actuala Federaţie Rusă) drept o provincie, un teritoriu de periferie de care ea a avut şi are în continuare nevoie pentru a-şi promova interesele sale geopolitice. Niciodată în ultimele mai bine de două secole Rusia nu a arătat față de acest teritoriu şi oamenii ce locuiesc aici un minim respect. Niciodată nu a încercat Rusia să afle care este opinia băștinașilor asupra trecutului, prezentului şi viitorului teritoriului respectiv. Niciodată nu a încercat Rusia să vină cu argumente pentru a convinge că acţiunile sale, care-i vizează pe oamenii ce trăiesc în spaţiul dintre Prut şi Nistru, sunt corecte şi trebuie susţinute. Din contra, orice manifestație ce nu purta girul Kremlinului a provocat reacţii furibunde ale Rusiei, generând urmări pe măsură.

Nici măcar în ultimii 22 de ani, de când Republica Moldova e independentă şi suverană, Rusia nu şi-a schimbat comportamentul, continuând să ne trateze ca pe o provincie a sa, ca pe nişte oameni care, chiar dacă oficial îşi au propria ţară, nu au dreptul să-şi decidă prezentul şi viitorul. Rusia nu a respectat în aceşti ani nici integritatea teritorială a Republicii Moldova, menţinându-și trupele şi armamentul în stânga Nistrului în pofida statutului de neutralitate pe care-l avem, dar nici independenţa – începând cu independenţa energetică şi, în general, cea economică, şi terminând cu sabotarea deschisă a independenţei politice. Iar evenimentele din ultimele săptămâni au demonstrat cu prisosinţă acest lucru. Moscova a aplicat Republicii Moldova o lecţie dură, care ar trebui studiată de noi drept „o lecţie de rusă”.

Această toamnă politică a început cu o ofensivă în forţă a Federaţiei Ruse, ameninţările formulate anterior destul de voalat de Moscova şi emisarii ei găsindu-şi expresia practică. Chiar în primele zile ale lui septembrie, Chişinăul a fost vizitat de vicepremierul Dmitri Rogozin, care mai este şi reprezentant special al Preşedintelui Rusiei pentru Transnistria. Atât la Chişinău, cât şi l-a Tiraspol, acesta a ameninţat direct Republica Moldova că ar putea îngheţa la iarnă fără gazul rusesc, a făcut aluzie că cetăţenii noştri aflaţi la munci în Rusia ar putea avea în curând probleme şi a jignit marea majoritate a populaţiei, afirmând că doar acei ce-şi doresc o apropiere de Moscova sunt „oameni care gândesc”. A

urmat vizita Patriarhului Kiril care, deşi a declarat că nu a venit să facă politică, a făcut-o din plin. De fapt, această vizită a avut un scop clar – de a demarca încă o dată sfera de influenţă a Rusiei, de a-i mobiliza pe susţinătorii Rusiei din Moldova, determinându-i să fie fermi pe poziţii în următoarele luni. Patriarhul Moscovei şi al întregii Rusii a făcut o deplasare la Mănăstirea Căpriana și a vorbit acolo despre aniversarea celor două sute de ani de la înfiinţarea Eparhiei de Chişinău, chiar dacă Mănăstirea Căpriana numără peste cinci sute de ani de ortodoxie. Patriarhul a promis că se va ruga pentru poporul nostru, însă rugăciunile lui au fost auzite doar de Ghenadi Onişcenko, medicul sanitar-şef al Federaţiei Ruse, care a dispus introducerea unui nou embargo pentru vinurile moldoveneşti. În paralel cu aceste două vizite, ar mai fi de menţionat şi iniţiativele venite din partea Dumei de Stat ca băncile din Rusia să fie prezente în Transnistria, iar rubla transnistreană să devină valută oficială în stânga Nistrului. Iar dacă mai adăugăm aici şi evidenta răcire a relaţiile dintre Chişinău şi Tiraspol, dar şi dintre Chişinău şi Comrat, pe care unii analişti, de asemenea, o pun în cârca Rusiei, obţinem un tabloul complet al ofensivei întreprinse până în prezent de Moscova împotriva Republicii Moldova.

Rusia nici nu încearcă să ascundă faptul că toate aceste acţiuni au scopul de a întoarce Republica Moldova din drumul său spre Uniunea Europeană. Administraţia de la Kremlin este deranjată la modul serios de Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius, ce va avea loc în luna noiembrie şi în cadrul căruia Republica Moldova urmează să parafeze Acordul de Asociere cu UE. Acest Summit este la fel de important şi pentru alte state ex-sovietice cum ar fi Ucraina şi Georgia. Moscova înţelege perfect că Summit-ul de la Vilnius poate pune începutul sfârşitului influenţei sale în unele state ex-sovietice şi se avântă cu disperare să împiedice acest proces. Ceea ce nu înţelege Rusia este că metodele barbare pe care le folosește lucrează împotriva intereselor sale. Or, acum chiar şi acei care au tot pupat mâna Moscovei în ultimii ani, pare-se, și-au dat seama că Rusia nu i-a luat în serios, că i-a considerat nişte copii de mingi, nu reprezentanţi ai unui stat independent. Anume ei, dar şi toţi cetăţenii Republicii Moldova trebuie să conştientizeze un singur lucru – respectul şi demnitatea nu se cerșesc, ci se obţin prin acţiuni energice și concrete. Din acest punct de vedere, „lecţia de rusă” care ne-a fost aplicată în ultima perioadă ar putea avea un puternic efect „sanitar” la nivelul întregii societăţi, deoarece am avut ocazia să simțim încă o dată pe pielea noastră efectele politicii imperiale promovate de Federația Rusă.

Evenimentul zilei, 19 septembrie 2013

Reforma poliției – o bulă de săpun

Acum mai bine de şapte luni a intrat în vigoare, cu surle şi trâmbiţe, reforma poliţiei. Vă mai amintiţi cât tam-tam s-a făcut în jurul acestei reforme? Vă mai amintiţi câţi oficiali de prim rang şi-au făcut PR ieftin pe seama reformei, vizitând subdiviziuni ale poliţiei, pretinzând că promovează cadre tinere, cu viziuni noi şi cu capacităţi reale de a asigura schimbarea la faţă a organelor afacerilor interne? Vă mai amintiţi câţi politicieni s-au urcat la volanul unor automobile noi, câţi politicieni stăteau pe marginea drumului alături de agenții de circulație, câţi politicieni stăteau în rând la aparatele sofisticate ale Poliţiei de Frontieră ca să le testeze? Ei bine, iată că toate aceste emoţii au trecut şi acum putem judeca la rece despre efectele mult vehiculatei reforme în poliţie.

Punctul forte al reformei îl constituie separarea poliției de Ministerul Afacerilor Interne, aceasta devenind un serviciu autonom, în subordinea MAI. Potrivit noilor prevederi legale, Ministerul urma să elaboreze politici și strategii în domeniu, în timp ce poliția – să întreprindă acțiuni de prevenire și investigare a infracțiunilor, precum și de menţinere, restabilire a ordinii şi securității publice. Mai mult ca atât, s-a operat o restructurare şi pe interior, poliţia ajungând un sistem unic și centralizat (cel puţin, aşa s-a declarat oficial) ce include Inspectoratul General al Poliţiei (IGP) și câteva subdiviziuni, printre care: Poliția Criminală, Poliția de Patrulare, Brigada de poliţie cu destinaţie specială „Fulger".

„Reformatorii" nu s-au oprit aici, anunţând sus şi tare că de acum încolo polițiștii nu vor mai avea grade militare, ci vor deveni funcționari cu statut special finanțați din bugetul de stat. Totodată, pentru a face parte din noile structuri ale poliției, aceștia urmau să treacă testul la detectorul comportamentului simulat (poligraf) și să-și scoată averile și interesele la vedere. În plus, pentru a-și exercita funcția, polițiștii trebuie să depună jurământul și periodic să susțină testul de integritate profesională. Iar ca nimeni să nu pună la îndoială că reforma este cu adevărat europeană, promotorii ei au anunţat că polițiștii vor fi obligaţi să declare orice donaţie primită în legătură cu exercitarea funcţiei și să informeze şeful ierarhic superior şi autorităţile competente cu privire la faptele de corupţie de care a luat cunoştinţă, săvârşite de alte persoane, inclusiv de poliţişti. Ca să pară și mai convingători, oficialii au dat asigurări că, dacă poliţistul şi soţia acestuia nu deţin în proprietate locuinţă în localitatea unde activează, li se va oferi spaţiu locativ de serviciu.

Acestea au fost declaraţiile frumoase ale celor implicaţi direct sau indirect în reforma poliţiei, iar acum haideţi să vedem care e realitatea. La capitolul

strategii şi politici, care chipurile urmau să fie elaborate de Minister – linişte totală. Dacă acestea şi există pe undeva, probabil de ele ştiu doar ministrul şi prietenii săi. Dar, judecând după modul în care aceştia se complac în a-și face publicitate, dacă documentele respective ar fi existat, ele ar fi fost de mult prezentate public.

La capitolul eficienţa Inspectoratului General de Poliţie şi a altor subdiviziuni menţionate mai sus, situaţia este mai gravă. În context, voi aduce datele Procuraturii Generale pentru primele şase luni ale anului curent, nu înainte de a face o precizare că această perioadă este relevantă, deoarece, oficial reforma poliţiei a început pe 5 martie, dar neoficial ea a fost pregătită inclusiv şi în primele două luni ale anului curent. Astfel, datele menţionate arată că, în prima jumătate a anului curent, numărul infracţiunilor a crescut cu 7,39%! În această perioadă, pe teritoriul republicii au fost înregistrate 18098 de infracţiuni. Ponderea semnificativă în creşterea nivelului infracţional a revenit crimelor mai puţin grave, numărul cărora s-a majorat cu 971 cazuri (10,52 %), crimelor uşoare – cu 293 (7,61 %), după care urmează cele deosebit de grave – cu 68 (14,59 %) şi excepţional de grave – cu 19 (26,39%).

Iar ca să nu vorbim doar în limbajul cifrelor, face să ne amintim de cazurile de răsunet ca omorul de la Durleşti, omorul omului de afaceri Igor Basarab, omorul preşedintelui Federaţiei moldoveneşti de tenis, Igor Ţurcan etc. Nici unul dintre aceste cazuri nu a fost descoperit până în prezent, deşi, după reformă, poliţia are toate pârghiile necesare pentru a lucra eficient.

Nu stau deloc mai bine lucrurile nici la capitolul integritate morală a angajaților organelor de interne. Câţi polițiști au fost prinşi luând mită, filmaţi şi prezentaţi public prin intermediul mass-media? O mulţime! În acelaşi timp apare întrebarea: câţi poliţişti oneşti au declarat că li s-a propus mită, dar ei au refuzat-o? Cazuri singulare. Câţi poliţişti au declarat cadourile primite în timpul slujbei, aşa cum prevede reforma? Câţi poliţişti au decis să nu mai accepte mită, deoarece statul se obligă deja să-i asigure cu spaţiu locativ? Sunt o mulţime de întrebări care arată că, de fapt, reforma poliţiei, despre care s-a vorbit atât de mult, nu a îmbunătățit situaţia în acest sistem.

În schimb, politicienii s-au putut fotografia şi filma alături de poliţiştii îmbrăcaţi în uniforme noi şi dotaţi cu automobile noi. Dar şi aici lucrurile nu stau tocmai bine, căci lumea face bancuri pe seama noilor uniforme, în care poliţiştii seamănă mai degrabă cu niște paznici de la parcare decât cu apărători ai ordinii publice. În privința noilor automobile ale poliţiei, prea multe din ele au fost implicate în accidente numai în ultimele luni.

În situaţia creată, nu voi greşi afirmând că în scurt timp se va sparge şi ultima

bulă de săpun care ţine de reforma poliţiei – depolitizarea. Se apropie alegerile parlamentare şi, ştiind felul de a fi a celor ce au promovat reforma respectivă, mă îndoiesc că poliţia nu va fi antrenată în jocuri politice. Atunci, cred că şi adepţii cei mai fideli ai reformei vor fi nevoiţi să recunoască faptul că societatea noastră a fost prostită pentru a câta oară şi că acei care astăzi ne conduc nu sunt în stare să asigure un minim de eficienţă organelor afacerilor interne, nu tocmai să efectueze o reformă autentică a acestora.

Timpul, 20 septembrie 2013

Fără schimbări

Schimbarea parţială a componenţei echipei guvernamentale şi a Primului ministru nu a dus şi la schimbarea politicii greşite promovate în raport cu problema transnistreană. Iar acest lucru s-a văzut clar în cadrul recentei întrevederi dintre premierul Iurie Leancă şi liderul de la Tiraspol, Evgheni Şevciuk, chiar dacă presa guvernamentală, după cum era şi de aşteptat, a încercat să prezinte întâlnirea drept o mare reuşită.

Personajele politice implicate în desfășurarea evenimentului au scos în prim-plan semnarea de către Leancă și Şevciuk a protocolului ce va permite continuarea circulaţiei trenurilor prin regiunea transnistreană. Fără îndoială, inițiativa poate fi considerată pozitivă, deoarece corespunde intereselor agenţilor economici de pe cele două maluri ale Nistrului şi este un punct de pornire în procesul de reunificare a ţării. Însă aici partea bună se termină, celelalte aspecte ale problemei în cauză fiind în totalitate negative.

În primul rând, este evident că Tiraspolul sau, mai bine zis Rusia, a folosit ocazia pentru a şantaja, pentru a exercita presiuni directe asupra Chişinăului cu scopul de a-l determina să abandoneze calea integrării europene. Evgheni Şevciuk a declarat deschis, în prezenţa premierului Iurie Leancă, că semnarea Acordului de Asociere dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană, Acord care prevede inclusiv şi crearea unei zone de liber schimb, va conduce la înrăutăţirea situaţiei agenţilor economici din stânga Nistrului şi va acutiza divergenţele dintre Chişinău şi Tiraspol. În paralel cu această declaraţie, Nina Ştanski, aşa-numita „ministră de externe a Transnistriei", a avansat ideea că, prin implementarea Acordului respectiv, se urmăreşte instituirea unei noi blocade economice a Transnistriei. Ea a spus că prevederile Acordului privind liberalizarea comerţului între Moldova şi Uniunea Europeană sunt absolut inacceptabile pentru Transnistria, iar actualul regim de preferinţe comerciale, de care beneficiază şi întreprinderile din stânga Nistrului, constituie o operaţiune plănuită minuţios pentru a îndepărta economia Transnistriei de piaţa de desfacere din Rusia şi CSI şi pentru a forţa întreprinderile transnistrene să se înregistreze la Chişinău. „Ministra" a continuat să aducă noi şi noi acuzaţii, sugerând că s-ar urmări scopul ruinării economiei transnistrene, în timp ce Şevciuk, stând la doar un metru distanţă de Leancă, insista că „este necesar ca partea moldovenească să discute detaliat cu experţii transnistreni toate prevederile viitorului Acord". Însă Iurie Leancă nu a avut capacitatea să pareze aceste atacuri și să vină cu un răspuns clar şi bine argumentat, limitându-se la o remarcă de ordin general, că implementarea Acordului va fi benefică pentru agenţii economici de pe ambele maluri ale Nistrului. Privită dintr-o parte

această ipostază destul de jenantă a lăsat impresia că premierul Republicii Moldova a stat cuminte ca un elev şi a ascultat avertismentele ce i-au fost transmise, dând din cap cu îngrijorare. Astfel, prima întrevedere dintre Leancă şi Şevciuk, care s-a dorit să fie una de succes, până la urmă s-a dovedit a fi o nouă umilire publică a autorităţilor Republicii Moldova.

În al doilea rând, ar fi de menţionat eşecul pe care l-a suferit personal premierul moldovean care, anticipând întrevederea sa cu liderul transnistrean, afirma că vor fi puse în discuţie şi subiecte de ordin politic. Cu alte cuvinte, premierul făcea aluzie că, în sfârşit, după lungi insistenţe, Chişinăul şi Tiraspolul nu vor mai discuta doar chestiuni economice şi sociale, ci şi politice, care ar viza viitorul statut al Transnistriei. Numai că, după întrevedere, s-a constatat că pe agendă nu a figurat niciun subiect de ordin politic şi aceasta a fost din nou o palmă dată premierului Leancă. Aici există două posibile explicaţii: fie Iurie Leancă a fost indus în eroare înainte de întrevedere de către acei care-l consultă, închipuindu-și că poate reuşi în două ore ceea ce alţii nu au reuşit ani de zile, fie a fost tras pe sfoară de reprezentanţii administraţiei de la Tiraspol care, în ultimul moment, au refuzat să respecte înţelegerile prealabile. Aşa sau altfel, Tiraspolul a demonstrat încă o dată că ştie să folosească Chişinăul pentru a-şi atinge scopurile economice, având în acelaşi timp abilitatea de a evita subiectele politice dezavantajoase.

În al treilea rând, nu vom trece cu vederea declaraţiile inacceptabile ale aceleiaşi Nina Ştanski care, repet, erau făcute tocmai în ziua în care Iurie Leancă şi Evgheni Şevciuk se vedeau la Tiraspol. Aceasta şi-a permis să împroaște cu ameninţări în adresa integrităţii teritoriale a Republicii Moldova şi să vizeze localităţi care nu au nimic în comun cu regiunea separatistă. Mai concret, ea a spus că „Transnistria se angajează să aducă Găgăuzia şi Bălţiul în spaţiul euroasiatic” și că „Transnistria poate deveni un platou pentru promovarea forţei Rusiei în Găgăuzia, la Bălţi sau în alte raioane ale Moldovei”. Aceste declaraţii arată cât respect pentru autorităţile de la Chişinău are în realitate Tiraspolul şi cât preţ s-a pus pe întrevederea bilaterală.

Din păcate, oficialii de la Chişinău, cuprinși de euforia unui succes invizibil și inexistent, nu au reacţionat nicicum la aceste declaraţii ofensatoare, nici atunci, nici după, dând dovadă încă o dată de lipsă de consecvență şi de verticalitate politică.

Timpul, 4 octombrie 2013

Un furt de proporții și un circ pe potrivă

Zilele trecute am asistat la un circ bine regizat de către actuala guvernare a Republicii Moldova care a avut ca scop acoperirea unui furt în proporţii deosebit de mari. Aici mă refer la tranzacţia dubioasă în urmă căreia cota statului în Banca de Economii a Moldovei s-a redus de la 56% la 33%, dar şi la concesionarea Aeroportului Internaţional Chişinău pe un termen de 49 de ani. S-a văzut de la o poştă că toţi acei care au vorbit în Parlament (din partea organelor de stat, evident) au venit cu texte scrise și coordonate de un singur centru, repetând ca nişte roboți acelaşi mesaj, orice ar fi fost întrebaţi. Astfel, nici deputaţii, dar nici restul cetăţenilor nu au primit răspunsuri clare la unele întrebări capitale, cum ar fi: de ce tranzacţia de la BEM a fost organizată în condiţiile unei lipse totale de transparenţă?; Cât de veridice sunt informaţiile privind conexiunea dintre noul acţionar majoritar al BEM cu Ambasada Moldovei în Federaţia Rusă (adresa juridică); De ce nu s-a mers pe calea privatizării integrale a Băncii în condiţiile stabilite anterior de partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova?; De ce, în realitate, în concursul de concesionare a Aeroportului au rămas până la urmă doar două companii din Rusia?; Ce i-a determinat pe investitorii occidentali să se retragă?; De ce Acordul de concesionare nu a fost făcut public din timp sau imediat după efectuarea tranzacţiei? etc.

Argumentele statului precum că Banca de Economii nu mai avea capacitatea să reziste de una singură pe piaţă, de asemenea, trezesc bănuieli. La începutul anului curent, anume Guvernul şi mai mulţi deputaţi care acum şi-au schimbat brusc opinia ne convingeau că niciun pericol nu planează asupra Băncii de Economii. Aceste declarații pot fi uşor verificate, ridicând arhivele de acum câteva luni. De unde atunci a apărut acel pericol despre care nici Guvernul nu ştia la începutul anului? Dacă situaţia s-a schimbat brusc, cetăţenii trebuiau să fie informaţi neîntârziat, ceea ce nu s-a întâmplat.

Încă un moment delicat este că şi reprezentanţii structurilor de stat, şi deputaţii din majoritatea parlamentară au schimbat intenţionat accentele în timpul audierilor parlamentare, prezentând naţionalizarea BEM ca unica alternativă a pasului făcut de ei. Ceea ce nu este tocmai corect. Au existat minimum încă două soluţii şi deputaţii, dar şi cei de la guvernare ştiau bine acest lucru, ele însă nu şi-au găsit locul în scenariile lor.

Perspectiva concesionării Aeroportului Internaţional Chişinău e şi mai gravă, fapt confirmat de acţiunea disperată a Guvernului chiar la o zi de la audierile parlamentare. Dorind să se asigure că nimeni, inclusiv Curtea Constituţională, care avea fixată peste câteva zile o şedinţă pe marginea acestui subiect, nu va lipsi concesionarul de dreptul de a folosi cum vrea el Aeroportul în următorii 49 de ani,

Guvernul a revotat decizia respectivă. Adică, s-a mers pe o logică simplă: dacă CC vrea să anuleze decizia anterioară privind concesionarea Aeroportului, nu are decât să o facă, iar în vigoare intră imediat o altă decizie identică. Oare nu e vorba aici de o tentativă de a influenţa decizia CC sau de a o anticipa şi de a-i anula efectul juridic?

Situaţia a devenit şi mai interesantă după ce acelaşi Guvern, utilizând un truc PR în forţă, a decis să publice Acordul de concesiune. Documentul respectiv poate fi calificat drept unul extrem de suspect, căci cea mai mare parte a investiţiilor intens vehiculate de guvernanți, investitorul se obligă să le facă numai dacă fluxul de pasageri se va dubla în următorii doi ani. Adică, va ajunge la 2,6 milioane anual! Este o cifră enormă pentru Republica Moldova, populaţia căreia e sub patru milioane, iar nivelul de trai este, în general, unul care se încadrează în noțiunea „la limita sărăciei". Prin urmare, e prea puţin probabil că se vor face investiţii. Pur şi simplu cineva va strânge banii de la pasageri în locul statului şi îşi va lua lui veniturile.

Așadar, este clar că, şi prin audierile parlamentare, şi prin deciziile ulterioare ale Guvernului, s-a încercat camuflarea unui mare jaf, a unei acţiuni cu un pronunțat caracter antipopular. Situaţia este şi mai gravă dacă o analizăm prin prisma declaraţiilor că BEM şi Aeroportul Internaţional Chişinău au constituit două teste, menite să sondeze terenul pentru acţiuni similare la „Moldtelecom", „Tutun-CTC", RED-uri etc. Privite din acest punct de vedere, lucrurile nu trebuie lăsate aşa, căci mâine ne vom trezi cu toată ţara fie vândută, fie dată în concesiune pentru sute de ani. Ferma mea convingere este că, în condiţiile în care controlul asupra instituţiilor statului este concentrat în mâinile unor anumiţi politicieni, unica soluţie este apelarea la instanţele internaţionale, inclusiv la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, după ce, desigur, vor fi trecute procedurile interne. Or, a fost încălcat unul dintre drepturile fundamentale ale cetăţenilor Republicii Moldova – dreptul la proprietate, nemaivorbind deja de încălcarea altor drepturi. Numai aşa vom putea reîntoarce în proprietatea cetăţenilor bunurile de care au fost lipsiţi şi numai aşa vom descuraja eventuale acţiuni de acest gen în viitor.

Evenimentul zilei, 10 octombrie 2013

„Prihvatizarea” ideii de integrare europeană

Acţiunea preconizată pentru data de 3 noiembrie 2013 în Piaţa Marii Adunări Naţionale şi care-şi propune drept scop susţinerea ideii de integrare europeană a Republicii Moldova, la prima vedere pare una nobilă şi necesară. Însă aceasta este doar o impresie generală, în realitate problema având rădăcini mult mai adânci.

În primul rând, eu cred că avem de a face cu o nouă tentativă stângace de a acapara ideea de integrare europeană, de a o „prihvatiza” şi de a o pune în interesul unor anumite forţe politice. Eu am criticat anterior greşelile care s-au comis în procesul de integrare europeană, greşeli intenţionate, care urmăreau să pună acest proces în serviciul unui partid şi a unui lider. Iată că acum avem o nouă dovadă în acest sens. Dacă s-a dorit cu adevărat ca acţiunea din Piaţa Marii Adunări Naţionale din data de 3 noiembrie să aibă un caracter de masă, un caracter naţional, grupurile de la guvernare nu trebuiau să decidă organizarea ei într-un cerc restrâns şi apoi să lanseze un îndemn către celelalte partide proeuropene şi către cetăţeni de a susține inițiativa. Logica lucrurilor spune că, dacă respectivele forţe politice ar fi fost bine intenţionate, ele urmau să convoace o masă rotundă, o şedinţă comună la care să fie invitate toate partidele democratice şi proeuropene şi în rezultatul căreia să se vină cu un apel comun. În situaţia creată, mesajul promovat de guvernare este cam următorul: noi suntem stăpânii ideii de integrare europeană, noi facem ce vrem cu ea, iar voi nu aveţi decât să mergeţi în urma noastră şi să aplaudaţi!

În al doilea rând, este evident că prin această mișcare guvernarea doreşte să-şi spele din păcatele acumulate în ultimele luni în procesul de înstrăinare a proprietăţii statului în condiţii extrem de suspecte. Adică, celorlalte forţe democratice şi proeuropene li se propune să participe la un exercițiu de aruncat praf în ochii alegătorilor de pe acest segment de electorat. Ca și cum, nu s-a furat averea statului la Banca de Economii, nu au existat nereguli în privința concesionării Aeroportului Internaţional Chişinău, noi suntem cei mai proeuropeni, alte partide ne susţin şi totul e OK! Participând la o manifestație organizată de guvernare, celelalte forţe politice democratice şi proeuropene recunosc indirect justeţea faptelor actualei guvernări, subscriu acţiunilor întreprinse de ea în ultima perioadă, lucru care este absolut inadmisibil.

În al treilea rând, se observă tot mai clar tendinţa unor politicieni de a reveni în prim-planul evenimentelor politice, iar încălecarea căluţului integrării europene e calea cea mai sigură şi mai uşoară. Se încearcă din nou crearea unui val social, a unui puternic curent de opinie care i-ar ajuta pe respectivii

politicieni să-şi atingă țelul. Din acest punct de vedere, alte partide democratice şi proeuropene sunt chemate să fie părtaşii acestui act politic, care e departe de interesul naţional al Republicii Moldova.

În al patrulea rând, putem bănui că suntem din nou victime ale unui joc pus la cale de anumite forţe de la guvernare şi opoziţia comunistă. Că actualii guvernanţi se pot înţelege cu comuniştii s-a văzut în repetate rânduri în anul curent. De aceea, nu mi se pare deloc întâmplător faptul că intențiile declarate ale comuniştilor vin într-un fel să completeze un tablou politic general. În timp ce comuniştii protestează împotriva integrării europene, guvernarea organizează acţiuni pro-integrarea europeană; în timp ce comuniştii pornesc cu susținătorii lor în marş spre Chişinău, guvernarea îşi adună simpatizanţii în centrul capitalei; în timp ce comuniştii anunță că vor fi şi ei prezenți în Piaţa Marii Adunări Naţionale, guvernarea nu întreprinde nimic la modul practic pentru a scoate tensiunea provocată de opoziţie. Chiar şi un politolog începător poate să vă spună că acest procedeu se numeşte polarizarea politică a societăţii. Adică, unele forţe politice interesate, împart societatea în două tabere opuse şi, creând o tensiune artificială, o determină să aleagă una din cele două oferte. Astfel, şi o tabăra, şi alta nu doar că îşi trec metehnele pe un plan secund, ci încearcă să convingă electoratul că alte opţiuni politice nu există, că acele forţe politice care nu aleg o tabără sau alta ar avea o agendă diferită de cea a interesului cetăţenilor. Este un truc politic vechi de când lumea şi e mare păcat că pentru atingerea unor interese politice înguste se aruncă în joc ideea de integrare europeană a Republicii Moldova, viitorul cetăţenilor ţării noastre.

Desigur, ideea de integrare europeană trebuie susţinută şi promovată pe toate căile posibile, deoarece este unica alternativă serioasă de viitor pentru Republica Moldova. Ea are nevoie de susţinere mai ales acum, în ajunul Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius, când Republica Moldova urmează să parafeze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană şi să obţină o perspectivă clară de liberalizare a regimului de vize. Însă acest proces necesită o abordare responsabilă și un nivel avansat de maturitate politică. Anume o așa abordare a avut şi continuă să aibă Partidul Liberal, care niciodată nu a folosit ideea de integrare europeană ca un pretext pentru promovarea propriilor interese. Noi vom avea o asemenea atitudine și în continuare, şi sunt convins că aceasta este singura modalitate de a proteja cetăţenii de falşii adepți ai integrării europene.

Timpul, 1 noiembrie 2013

Un dialog dintre surd și mut

Cea de-a doua întrevedere a premierului Iurie Leancă cu liderul de la Tiraspol, Evgheni Şevciuk s-a dovedit a fi un eşec total. Declaraţiile şi replicile celor doi au amintit de un dialog dintre un surd şi un mut, când fiecare a spus ceea ce a avut de spus, fără a se mai obosi să asculte cealaltă parte. Iar asta ridică mari semne de întrebare cu privire la modul în care s-au pregătit cei doi politicieni de respectiva întâlnire. Or, tratarea ei cu superficialitate, dintr-un anumit punct de vedere, este mai gravă chiar decât situaţia în care ea nu ar fi avut loc.

Dar înainte de a trece la subiectul propriu-zis, aş vrea să fac o precizare. Când spun eşec, am în vedere prestaţia lui Iurie Leancă şi a lui Evgheni Şevciuk, nu şi a organizatorilor şi participanţilor la eveniment. Atât OSCE, cât şi partea germană, şi-au făcut bine treaba, oferind o posibilitate reală pentru impulsionarea procesului de negocieri. Altceva este că reprezentanţii Chişinăului şi Tiraspolului nu au avut capacitatea de a se pregăti cum trebuie şi, în rezultat, au agravat şi mai mult starea de lucruri.

În preajma acestei întrevederi, Iurie Leancă a declarat că a sosit timpul să fie discutate chestiuni politice ce ţin de viitorul statut al regiunii transnistrene. Premierul a dorit, probabil, să dea de înţeles că Chişinăul nu mai vrea să discute doar chestiuni economice şi sociale şi consideră oportun să apuce taurul de coarne. E o abordare corectă şi salutabilă, însă, dincolo de această declaraţie frumoasă, nu a urmat nimic. Ajuns în Germania, Iurie Leancă a revenit la vechiul refren, căci, dacă e să credem unui comunicat de presă al Guvernului, părţile au dezbătut subiecte legate de libertatea circulației, posibilitatea deschiderii podului în satul Gura Bâcului și aspecte privind facilitarea transportului de pasageri și mărfuri. Prim-ministrul a propus ca antreprenorii din regiunea transnistreană să se întâlnească în cadrul unui subgrup de lucru cu experți din care să facă parte și specialiști de la Bruxelles. De asemenea, Iurie Leancă a solicitat organizarea unei misiuni internaționale de monitorizare a situației din Zona de Securitate cu implicarea experților neutri, în vederea identificării și prevenirii focarelor de tensiune. Lucruri importante, nu neg, dar am două întrebări: 1) De ce iarăși s-a renunțat la negocierea preconizatului capitol legat de statutul regiunii transnistrene?; 2) Cum au reacţionat reprezentanţii Tiraspolului la aceste propuneri constructive?

Judecând după comunicatul Guvernului, Tiraspolul nu a reacţionat nicicum la aceste propuneri, iar judecând după declaraţia făcută presei de către Evgheni Şevciuk, întrevederea din Germania a servit drept platformă pentru ca Tiraspolul să spulbere orice speranţă a Chişinăului la reunificarea ţării.

Astfel, liderul separatist a declarat că cheia soluționării conflictului transnistrean se ascunde într-un divorț oficial și civilizat, după modelul Cehiei și Slovaciei, Serbiei și Muntenegrului.

Dar să nu credeţi că dialogul dintre surd şi mut s-a încheiat aici. De parcă nu ar fi fost suficient eșecul din Germania, inclusiv declaraţia vădit provocatoare a lui Evgheni Şevciuk, a doua zi după respectiva reuniune a venit o altă declaraţie „bombă". De data aceasta din partea ministrului Afacerilor Externe şi Integrării Europene, Natalia Gherman. Potrivit spuselor sale, reprezentanții de la Chișinău au negociat cu europenii ca regiunea transnistreană să intre în Zona de Liber Schimb un pic mai târziu, în comparaţie cu malul drept. Demnitarul a dat asigurări că acest lucru va avea loc până la 1 ianuarie 2016. La prima vedere, parcă nimic grav nu ascunde această afirmație, însă dacă o corelăm cu declaraţia lui Evgheni Şevciuk, înţelegem cât de periculos este acum orice pas ce ar putea fi interpretat ca un început de renunţare la Transnistria. Iar că astfel de interpretări vor apărea, mai ales la Moscova şi Tiraspol, nu încape nicio îndoială. Anterior, în situaţii mai puţin tensionate s-au făcut interpretări mult mai eronate, de aceea avem toate motivele să presupunem că adepții separatismului nu vor scăpa un așa prilej.

Cu regret, guvernarea de la Chişinău continuă să calce pe aceeași greblă în problema transnistreană. Fiind cunoscută sensibilitatea Tiraspolului la procesul de integrare europeană, dar şi având în vedere multiplele provocări care se vor pune la cale până la Summit-ul de la Vilnius, poate era mai raţional să limităm contactele cu cei de la Tiraspol în toamna anului curent. Numai că următoarea rundă de negocieri în problema transnistreană a fost fixată pentru zilele de 25-26 noiembrie la Kiev, adică exact cu două zile înainte de Summit-ul de la Vilnius. Ştiind capacităţile de negociere ale actualilor guvernanţi şi văzând ultimele ieşiri ale celor de la Tiraspol, nu va fi de mirare dacă ne vom pomeni în acele zile cu o nouă surpriză, gen dezvoltarea ideii de „divorţ oficial şi civilizat", enunţată de Evgheni Şevciuk. Tiraspolul şi Moscova îşi fac jocul lor, iar mediatorii şi observatorii pot veni cu propuneri referitor la dinamica şi periodicitatea procesului de negocieri, numai dacă ele sunt susţinute de părţile implicate. Oficialii de la Chişinău nu înţeleg însă că situaţia este una specifică şi e nevoie de o abordare, de asemenea, specifică.

Evenimentul zilei, 6 noiembrie 2013

Guvernarea umblă cu mâța în sac

În unul din textele precedente am vorbit despre esenţa actualei guvernări, mai bine zis de scopul real al instalării la putere a Guvernului Leancă. Spuneam atunci că, în spatele lozincilor frumoase despre integrarea europeană şi democraţie, se ascunde intenţia de a privatiza mai multe instituţii ale statului, de a împărţi între cei de la guvernare ce a mai rămas de împărţit. Şi tot atunci vorbeam de rolul umil de paravan al acestor fărădelegi care le-a fost rezervat pretinşilor liberali reformatori. Iată că la scurt timp după acel material a venit şi confirmarea faptului că am avut perfectă dreptate.

Astfel, cu o obrăznicie greu de descris în cuvinte, după ce au făcut tot posibilul ca statul să piardă controlul asupra Băncii de Economii şi asupra Aeroportului Internaţional Chişinău, guvernarea s-a apucat de privatizarea spitalelor, şi nu a oricăror spitale, ci a două dintre cele mai importante – Spitalul Clinic de Boli Infecţioase „Toma Ciorbă” şi Spitalul Clinic de Traumatologie şi Ortopedie. Pentru mai multă claritate, voi menţiona că aceste spitale sunt situate în imediata vecinătate a bulevardului Ştefan cel Mare şi Sfânt, vizavi de Ambasada Rusiei și ocupă o suprafaţă de câteva hectare. De ce dau aceste detalii? Pentru ca cititorii să înţeleagă cât de convenabilă este poziţionarea geografică a acestor două obiective pentru acei ce au vrut să pună mâna pe ele. Cine nu şi-ar fi dorit să aibă câteva hectare în centrul capitalei, pentru a construi localuri de agrement, mall-uri sau blocuri de locuit! Profiturile unor astfel de „investitori” ar fi fost uriaşe. Chiar şi simpla comercializare a acestor terenuri şi edificii, ar fi adus unor persoane venituri fabuloase. Şi conta mai puţin faptul că sute de medici calificaţi ar fi rămas fără loc de muncă, iar zeci de mii de pacienţi – fără acces la servicii medicale de calitate.

Prin includerea acestor două spitale în programul de privatizare, guvernarea actuală nu a făcut nimic altceva decât să se inspire de la comunişti, să continue aplicarea metodelor moştenite de la aceştia. Există suficiente informaţii că spitalele respective s-au aflat şi în vizorul guvernării comuniste care, de asemenea, a urmărit privatizarea lor. Apropo, atunci comunişti demaraseră o amplă campanie de acaparare a instituţiilor statului poziţionate strategic. În context, voi aminti doar de cazul Stadionului Republican, care a fost demolat ca ulterior să apară iniţiativa transferării lui în alte locuri din capitală, iar acel teren din inima Chişinăului urma să revină unor persoane interesate. Exact pe aceeaşi schemă se preconiza înstrăinarea Circului din Chişinău şi a altor obiective importante. Planurile comuniştilor au suferit însă un eşec usturător, ei fiind înlăturaţi de la guvernare în 2009. Şi iată că „nobilii” lor urmaşi au preluat

metodele şi deprinderile comuniştilor. Probabil, dacă mergea schema cu cele două spitale menţionate mai sus, se revenea şi la tema stadionului, dar şi a Circului.

Să ne întoarcem însă la problema celor două spitale. Privatizarea lor a fost camuflată atât de bine (denumirea sub care aceste obiective au fost trecute în lista celor ce urmau a fi privatizare nu spunea nimic, adică nu puteai să te gândeşti că anume asta se are în vedere), încât din start nu a fost clar ce se pune la cale. Despre scopurile reale ştiau doar acei de la guvernare, inclusiv pretinşii liberal-reformatori, care de data asta au tăcut mâlc, deoarece n-au avut indicații să se implice și să facă zarvă. În schimb, noi, cei din Partidul Liberal, cum am aflat despre această intenţie a guvernării, am sesizat imediat Curtea Constituţională, iar efectul a fost unul pe măsură: Guvernul, speriat de acţiunea noastră, a retras cele două spitale din lista obiectelor ce urmau a fi privatizate. Și aici s-a văzut cât de mare este cinismul actualilor guvernanți. Premierul Iurie Leancă a încercat să-şi facă PR pe seama acestei tentative nereușite de acaparare frauduloasă a averii statului, afirmând că decizia de a renunța la privatizarea celor două instituții medicale este una judicioasă şi că ar fi fost mai bine dacă nu se ajungea la această situaţie. Primul ministru nici nu şi-a dat măcar seama de ipostaza jenantă în care s-a pomenit. Or, el a recunoscut că nu are idee ce se face sub nasul său și că admite pe ordinea de zi a Executivului subiecte total nepregătite. Iar ministrul Sănătăţii, Andrei Usatâi, a spus că se vor identifica resurse pentru modernizarea celor două instituţii medicale. Numai că apare o întrebare logică: domnule ministru, nu era mai bine să identificaţi resursele pentru modernizarea celor două spitale până a le propune spre privatizare?

Referindu-ne la chestiunea privatizării Spitalului Clinic de Boli Infecţioase „Toma Ciorbă” şi a Spitalului Clinic de Traumatologie şi Ortopedie, putem afirma cu certitudine că excluderea lor din lista de privatizare este o victorie a liberalilor, este o victorie a corpului de medici ce activează în cadrul acestor spitale, dar şi a pacienţilor care vor beneficia în continuare de serviciile medicale pe care le prestează instituțiile respective. Iar acest caz ne mobilizează şi mai mult să veghem asupra tuturor acţiunilor guvernării şi să intervenim de fiecare dată pentru a stopa abuzurile pe care puterea va mai încerca să le comită.

Timpul, 15 noiembrie 2013

Complicii guvernării

Orice ar face şi oricum ar întoarce-o aşa-zişii liberali reformatori, pe zi ce trece devine tot mai evident adevăratul rol pe care-l joacă – cel de complice la nelegiuirile comise de actuala guvernare. Că anume acest rol li s-a rezervat de către celelalte componente ale guvernării era clar din start. Vom aminti că Partidul Liberal a fost înlăturat de la putere în primăvara anului curent pentru că se opunea abuzurilor de la Vamă, Fisc, Banca de Economii, alte instituţii ale statului. Prin ieşirile lor prompte, liberalii, în special liderul PL, Mihai Ghimpu, de fiecare dată au taxat dur contrabanda de la Vamă, legea telefonului aplicată la Fisc, abuzurile poliţiei şi ale unor organe de control, implicarea frauduloasă şi cu rea intenţie în activitatea Băncii de Economii şi toate aceste intervenţii tranșante au fost fixate în stenograme, decizii, declaraţii de presă, în alte documente relevante, ceea ce permite oricui să revină la subiect ridicând arhivele dintr-o perioadă nu chiar atât de îndepărtată. Văzând că nu pot închide gura liberalilor, partenerii de coaliţie au încercat să ne scindeze partidul, pentru ca Mihai Ghimpu şi colegii săi să aibă alte probleme de soluționat, dar nu să monitorizeze strict abuzurile unora de la guvernare. Însă tot ce au reuşit aceşti pretinşi strategi şi arhitecţi politici a fost să rupă o mână de profitori din PL şi să-i folosească ulterior pentru a-și rezolva interesele.

Cazul reducerii cotei statului în Banca de Economii a Moldovei de la 56% la 33%, precum şi cazul concesionării Aeroportului Internaţional Chişinău unui investitor rus au arătat rolul umil pe care-l au aşa-zişii liberali reformatori. Pentru a păstra aparenţa precum că de fapt aceştia ar fi politicieni cinstiţi şi bine intenţionaţi, patronii lor politici le-au permis să se abţină de la votul repetat în această chestiune în cadrul Guvernului, dar şi să vină cu o adresare către Curtea Constituţională şi, probabil, va urma şi o adresare în instanţele de drept comun. Dar toate aceste acţiuni sunt „cusute cu aţă albă”, lucru care se vede de la o poştă şi care nu-i scuteşte pe aşa-zişii liberali reformatori de responsabilitate pentru furtul averii statului.

Dacă ei ar fi fost cu adevărat împotriva încălcărilor respective, puteau face minimum două acţiuni eficiente. Prima: să ceară convocarea coaliţiei de guvernare şi să pună direct problema revizuirii deciziilor luate în cazul Băncii de Economii şi a Aeroportului Internaţional Chişinău, condiţionând astfel rămânerea în coaliţie. Argumentul Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius, care ar necesita un consens la nivelul coaliţiei de guvernare şi stabilitate politică, nu ţine aici. Or, orice politician cu demnitate va spune că nu poate fi folosit Summit-ul de la Vilnius ca paravan pentru hoţie. Mai mult decât atât, pretinşii liberali

reformatori trebuiau să-i pună pe pretinşii proeuropeni din coaliție în situaţia în care să renunțe la deciziile lor dubioase în numele Summit-ului de la Vilnius. Şi dacă aceştia ţin într-adevărat la acest Summit, ar fi cedat. Dacă nu, am fi avut încă o dovadă ce interese urmăresc în realitate respectivele formaţiuni politice. A doua: pretinşii liberali reformatori, dacă într-adevăr le pasă de averea statului, ar fi trebuit să-şi anunţe retragerea de onoare din coaliţie. Iar pentru a nu fi acuzaţi că din cauza lor Moldova ratează oportunitatea pe care o oferă Summit-ul de la Vilnius, trebuiau să formuleze o poziţie extrem de clară, gen: ne anunţăm retragerea din coaliţie, dat fiind hoţiile care se fac, însă formal rămânem în cadrul ei până după Summit, pentru ca Republica Moldova să realizeze parafarea Acordului de Asociere cu UE, care presupune inclusiv crearea unei Zone de Comerţ Liber, Aprofundat şi Cuprinzător, precum şi parafarea Acordului de liberalizare a regimului de vize. Dacă ar fi procedat astfel, pretinşii liberali reformatori ar fi demonstrat că le pasă şi de averea statului, şi de ce se va întâmpla la Vilnius, şi de calitatea unei guvernări eficiente şi responsabile în interesul Republicii Moldova. Dar ei nu au făcut acest lucru, iar încercările jalnice de a se distanţa de fărădelegile puterii au scos încă o dată în evidenţă statutul lor de vasali politici.

Părerea mea este că prea mult se speculează la tema Summit-ului de la Vilnius şi aceste speculaţii vin în special din partea puterii, care foloseşte respectivul eveniment ca pretext pentru a-şi promova interesele. Chiar dacă actualul Guvern ar cădea, iar firava majoritate parlamentară s-ar risipi, Moldova nu va rata șansa pe care i-o oferă Summit-ul de la Vilnius. Aceasta pentru că în Parlament, mai mult de jumătate din deputaţi, cel puţin oficial, pledează pentru integrarea europeană (inclusiv Partidul Liberal) şi ferma mea convingere este că s-ar ajunge la un consens politic pentru ca acele acţiuni ce vizează Summit-ul de la Vilnius să deruleze în regim normal. Iar după Summit, se va putea reveni la masa de negocieri şi se va încerca identificarea unor soluţii pentru viitorul apropiat şi nu numai. Înţeleg că acest scenariu ar presupune şi o oarecare instabilitate politică, dar mai bine aşa decât să asistăm în fiecare zi la furtul proprietăţii statului şi la alte nelegiuiri sub nobila lozincă a integrării europene. Garantează cineva că, după BEM şi Aeroport nu vor urma Calea Ferată a Moldovei, Moldtelecom, Tutun-CTC, RED-urile şi alte întreprinderi importante ale statului?

Timpul, 18 noiembrie 2013

O mare nedreptate a fost reparată

Decizia Curţii Constituţionale de acum o săptămână, care a stabilit că limba de stat în Republica Moldova se numeşte exact aşa cum e scris în Declaraţia de Independenţă (limba română) şi în nici un caz cum e scris în Constituţie (limba moldovenească), a stârnit o adevărată furtună în societate. În timp ce adepţii adevărului au salutat această decizie, pentru că într-adevăr s-a făcut dreptate după aproape două decenii de umilinţă, manipulare şi dezinformare, moldoveniştii şi proruşii au declanşat o isterie duşmănoasă. Dar, dincolo de emoţii, există câteva considerente care nicidecum nu pot fi neglijate.

Este știut că termenul de limbă moldovenească a fost introdus forţat de exponenţii intereselor Rusiei în Republica Moldova, pentru a încerca să promoveze ideea că limba vorbită pe ambele maluri ale Prutului este diferită. Agrarienii şi socialiştii, care au votat Constituţia în 1994, au făcut totalmente abstracţie de Declaraţia de Independenţă, unde este scris negru pe alb că limba de stat este româna. Astfel, s-a neglijat voinţa sutelor de mii de oameni care au ieşit în stradă în timpul acţiunilor desfășurate în cadrul mişcării de eliberare naţională şi care au cerut alfabet latin şi limbă română. S-a neglijat voinţa milioanelor de cetăţeni care i-au învestit cu încrederea lor pe deputaţii primului Parlament democratic al Republicii Moldova, care a şi votat Declaraţia de Independenţă. S-a neglijat adevărul istoric şi lingvistic şi s-a mers pe cea mai primitivă variantă posibilă – acţionarea în interesul geopolitic al unei alte ţări.

De-a lungul anilor, în Parlamentul Republicii Moldova nu a existat nicio majoritate favorabilă reparării acestei greșeli de proporţii (ea nu există nici în prezent), dar nici voinţă politică pentru a schimba situaţia. Mai mult ca atât, forţele ostile adevărului istoric, au controlat în totalitate activitatea principalelor instituţii ale ţării, făcând astfel lipsit de sens orice demers, orice acţiune care ar fi vizat revenirea la normalitate. Curtea Constituţională nu a fost o excepţie, această importantă instituţie a statului fiind sub un control politic strict până nu demult. Abia în ultima perioadă au apărut premise reale pentru restabilirea adevărului şi este îmbucurător faptul că această şansă istorică ce ne-a fost oferită nu a fost irosită.

Mulţi încearcă acum să schimbe accentele şi să promoveze falsa idee că decizia Curţii Constituţionale nu poate avea niciun fel de urmări şi că, chipurile, ea trebuie catalogată doar drept o opinie fără efecte juridice. Dar aceasta este o nouă încercare de a induce în eroare opinia publică, de a stopa un proces firesc care a luat un start reuşit. Oricine ştie că deciziile Curţii Constituţionale sunt definitive, irevocabile şi obligatorii pentru executare. Iar asta înseamnă că acum Parlamentul trebuie să demareze procedura de revizuire a articolului 13 din Constituţie. Şi nu au

deloc dreptate acei care spun că nu are rost de întreprins nici o acţiune, căci nu ar exista o majoritate confortabilă pentru modificarea Constituţiei. Or, în acest caz, nu mai este vorba de opinia unei sau altei formaţiuni politice, de viziunile sale sau de dorinţa de a vota sau nu – exerciţiul pe care trebuie să-l facă Parlamentul trebuie să pornească de la o realitate concretă, deoarece Curtea Constituţională a luat o decizie, iar deputaţii trebuie să o implementeze. Dacă însă acest lucru nu se va întâmpla, vom constata că există toate motivele pentru a pune problema dizolvării Parlamentului, care va oferi o dovadă clară de sfidare a legislaţiei în vigoare, a deciziilor Curţii Constituţionale.

Nu pot trece cu vederea nici tentativele unora de a plasa problema în altă dimensiune şi aici am în vedere declaraţiile privind necesitatea organizării unui referendum în acest sens. Desigur, nimeni nu neagă faptul că referendumul este una dintre cele mai democratice forme de exprimare a voinţei cetăţenilor şi poate fi organizat în probleme de maximă importanţă, dar întrebarea mea este: de ce până acum nimeni nu a propus un referendum în problema denumirii limbii? Or, este clar că acum acei care vin cu astfel de iniţiative îşi doresc un singur lucru – să tergiverseze implementarea hotărârii Curţii Constituţionale, să încerce să pună la îndoială veridicitatea şi justeţea ei, să împartă societatea în două tabere şi să demareze o amplă campanie de dezinformare şi manipulare.

În situaţia creată, ferma mea convingere este că decizia Curţii Constituţionale reprezintă o victorie incontestabilă a adevărului istoric, dar această victorie este încă una fragilă şi trebuie consolidată. Curtea Constituțională şi-a făcut treaba, iar acum e rândul nostru să apărăm adevărul istoric, să insistăm pe faptul ca această decizie să aibă o continuitate juridică, să contracarăm toate acţiunile de sabotare a respectivei decizii şi să nu permitem forţelor pro-Moscova să ne tragă din nou înapoi, aşa cum au făcut-o de nenumărate ori, inclusiv în 1994, când a fost adoptată o variantă a Constituţiei care contravenea Declaraţiei de Independenţă. Deci, să fim uniţi, să fim puternici și să ne apărăm cauza dreaptă!

Timpul, 13 decembrie 2013

La început de an politic

Suntem la început de an şi am ieșit dintr-o perioadă în care, de obicei, se fac bilanţurile. Deoarece am avut un an politic 2013 cu totul deosebit şi e important ca accentele să fie puse corect, voi încerca și eu un asemenea exerciţiu.

După cum vă amintiți, anul trecut a început cu cazul „Pădurea Domnească". Acea tragedie a arătat cât de putred este sistemul constituit de decenii în Republica Moldova, sistem preluat de către unele personaje politice, promovat şi pus în slujba interesului propriu. Dosarul a fost instrumentat de pe poziția unei lupte acerbe dintre clanuri rivale, o astfel de atitudine venind să confirme bănuiala că în anii precedenţi integrarea europeană a fost făcută doar de ochii lumii, în interiorul sistemului lucrurile rămânând neschimbate. Totodată, accidentul din „Pădurea Domnească" a scos în evidenţă şi imaturitatea unor politicieni care, în goană după PR politic ieftin, au pus în pericol interesul major al Republicii Moldova – stabilitatea şi integrarea europeană.

Luna februarie mi-a rămas în memorie prin acţiunea total iresponsabilă a PLDM, care a decis să iasă din Acordul de constituire al Alianţei pentru Integrare Europeană, punând astfel începutul unei crize politice de proporţii. Gestul PLDM a lăsat practic Republica Moldova fără guvernare într-un an decisiv pentru integrarea europeană a ţării. Nu în ultimul rând, s-a văzut de la o poştă că pasul făcut de liberal-democraţi a coincis perfect cu interesul urmărit de Federația Rusă.

A urmat luna martie, când, drept consecință a crizei declanşate de PLDM, a căzut Guvernul Alianţei pentru Integrare Europeană, iar societatea s-a pomenit cuprinsă de un război politic fără precedent. A fost o perioadă a reglărilor de conturi, când mai toţi se aflau pe baricade şi nimeni nu se gândea la interesul ţării. Astfel, Republica Moldova a ratat perspectiva semnării Acordului de Asociere cu UE în acest an, mulţumindu-se doar cu parafarea lui în cadrul Summit-ului de la Vilnius.

În luna aprilie, în loc să caute soluţii pentru criza politică şi cea guvernamentală, pe care le-au provocat, liberal-democraţii s-au dedat la acţiuni subversive, în vizorul lor intrând Partidul Liberal, care nu a tolerat abuzurile PLDM în perioada de aflare la guvernare, de fiecare dată taxându-le dur. Răzbunarea PLDM a constat în faptul că a rupt un grup de deputaţi, miniştri şi viceminiştri din PL, declarându-i reformatori. Iar aceştia, fideli sponsorului din umbră, au demarat o amplă campanie de denigrare a PL, încercând să distrugă formațiunea din interior şi din exterior, lucru care nu le-a reuşit. Dreptatea a triumfat însă parţial către finele lunii, atunci când Curtea Constituţională, fiind sesizată de Partidul

Liberal, a interzis unui premier demis pentru corupţie să mai poată conduce un nou executiv.

În luna mai s-a văzut şi cea de-a doua motivaţie a pasului făcut de PLDM prin ruperea aşa-zişilor reformatori din PL: aceştia au oferit voturile şi susţinerea necesară noului Guvern, substituind Partidul Liberal, care era un partener mult prea incomod pentru acei ce-şi închipuiau că puterea trebuie folosită numai pentru a se îmbogăţi pe seama cetăţenilor. Acţiunile ulterioare au arătat că aşa-zişilor liberal-reformatori li se rezervase rolul de paravan în spatele căruia aveau loc diverse acţiuni murdare.

În lunile de vară, pretinşii liberali reformatori, la indicaţia stăpânului lor politic, nu au renunțat la tentativele de a distruge Partidul Liberal, în același timp, acceptând conștient să acopere furturile în proporţii deosebit de mari pe care le făcea guvernarea la spatele lor. Astfel, către finele verii, opinia publică din ţară şi de peste hotare a fost şocată să afle cum statul a pierdut controlul asupra a două dintre cele mai importante obiective ale sale – Banca de Economii a Moldovei şi Aeroportul Internaţional Chişinău. Acestea pur și simplu au fost scoase din buzunarul statului ziua în amiaza mare şi transmise pe furiş unor proprietari în raport cu care există mai multe semne de întrebare.

În toamnă, Partidul Liberal a reuşit să obţină câteva victorii memorabile la Curtea Constituţională, inclusiv restabilirea în funcţii a Directorului general al ANRE, Victor Parlicov şi a vicepreşedintelui Curţii de Conturi, Tudor Şoitu, demişi din motive politice. În general, toamna a fost marcată de demascarea de către Partidul Liberal a fărădelegilor guvernării pe multiple planuri – de la furtul proprietăţii statului şi până la pregătirea către o posibilă fraudare a rezultatelor viitoarelor alegeri parlamentare, fiind folosite resursele Ministerului Educaţiei. Tot în această perioadă, Partidul Liberal a continuat lupta cu puterea, care intenţiona să închidă şi să privatizeze mai multe spitale renumite, îngrădind astfel dreptul cetăţenilor la servicii medicale de calitate. Iar către finele sezonului politic, liberalii au repurtat una dintre cele mai răsunătoare victorii – Curtea Constituţională a decis că denumirea corectă a limbii de stat este româna, dar nu moldoveneasca, așa cum e scris în Constituţie.

Deși s-a dovedit a fi un an complicat, chiar dificil pe anumite segmente, în anul 2013 am făcut totuși un pas hotărât în direcția integrării europene. Sper că nu ne vom opri aici și vom merge înainte, iar acest parcurs va fi unul benefic pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

Evenimentul zilei, 15 ianuarie 2014

Criza găgăuză și greșelile puterii

Criza legată de referendumul din unitatea administrativ-teritorială autonomă Gagauz-Yeri putea fi preîntâmpinată, dacă puterea de la Chişinău ar fi acţionat corect şi consecvent în această direcţie. Pentru a-mi argumenta punctul de vedere, voi expune mai jos unele considerente.

În primul rând, apare întrebarea: cum a procedat puterea când a apărut această problemă? S-a făcut că nu o observă, crezând absolut greşit, că şi în acest caz va funcţiona principiul: o problemă nu există dacă nu vorbeşti public despre ea. Numai că tăcerea puterii a fost percepută de politicienii de la Comrat ca o încurajare a acţiunilor lor, ca o confirmare indirectă a faptului că, oricum vor proceda, vor rămâne nepedepsiţi. În rezultat, au urmat alte acţiuni, s-a iscat chiar un fel de competiţie între liderii de la Comrat, care sperau să-și atragă cât mai multe dividende politice. Iar asta a agravat simţitor criza găgăuză.

În al doilea rând, haideți să vedem cum au reacţionat partidele de la putere, în parte, fiecare având aliaţi printre conducătorii de la Comrat? Nici unul dintre aceste partide, nu a încercat să-şi strunească aliaţii, dându-le mână liberă și punându-le doar o singură condiție: faceţi ce vreţi în Găgăuzia, dar să ne aduceţi voturi la viitoarele alegeri. Astfel, formațiunile politice de la guvernare cu aliaţi la Comrat au devenit complici la o tentativă evidentă de subminare a integrităţii statului Republica Moldova.

În al treilea rând, tăcerea primelor persoane în stat şi a partidelor de la guvernare cu aliaţi la Comrat, a fost un semnal pentru instituţiile abilitate ale statului că nu sunt obligate să se implice și că nu vor fi sancționate pentru faptul că tolerează situaţia creată în sudul ţării. Aţi auzit cumva vre-un organ al statului să se autosesizeze la prima etapă şi să acţioneze în consecinţă? Abia după ce a devenit clar că situaţia la Comrat scapă de sub control, instituţiile statului, controlate politic de cei care conduc ţara, au început să acţioneze: procuratura şi poliţia au anunţat că intentează dosare penale, iar Comisia Electorală Centrală s-a pronunțat în privința ilegalității referendumului fiind solicitată de presă, nu din proprie iniţiativă şi printr-un document oficial. Totodată, este regretabil că, deși au intervenit cu întârziere, instituţiile abilitate ale statului oricum nu au pornit de la interesul ţării, transformând exercitarea atribuţiilor lor într-o competiţie nesănătoasă, lucru care, iarăşi, s-a văzut cu ochiul liber.

În al patrulea rând, tărăgănând luarea unor decizii, conducerea de vârf a ţării nu a făcut decât să accentueze propria impotenţă. Mai bine zis, a confirmat încă o dată că nu cunoaşte situaţia din ţară şi că pune carul în faţa boilor. Premierul Iurie Leancă şi speakerul Igor Corman au devenit brusc preocupaţi de chestiunea

respectivă, după ce întreg sudul ţării fierbea, poliţia şi procuratura deschideau dosare, iar unii politicieni, treziţi din hibernarea sărbătorilor de iarnă, începuseră deja să ia atitudine. Oare nu ar fi fost mai logic ca politicienii de la Comrat să fie chemaţi pentru explicații acum două-trei luni, când a apărut problema? Anume la acea etapă trebuia de găsit un compromis şi astfel criza găgăuză nu ar fi căpătat proporţii. Şi dacă speakerul şi premierul s-au mişcat abia în ceasul al doisprezecelea, atunci preşedintele ţării nici până acum nu a făcut acest lucru.

În al cincila rând, este incredibil cum conducerea ţării, reprezentată în mare parte de diplomaţi pur sânge, a ratat dimensiunea externă a crizei găgăuze. Nici unul dintre conducătorii ţării nu a chemat la discuţii ambasadorii Rusiei, Bulgariei sau Turciei. Se ştie că aceste trei ambasade au un cuvânt greu de spus când e vorba de situaţia din sudul ţării şi au o anumită influenţă asupra liderilor locali de acolo. Nu s-a intervenit (cu excepţia unei replici aruncate în fugă de preşedintele ţării în toiul sărbătorilor de iarnă) nici măcar atunci când ambasadorul rus la Chişinău a făcut aluzii la situaţia tensionată din sudul ţării, aprecierile venind în detrimentul actualei guvernări. Toate acestea demonstrează că în Republica Moldova şchiopătează nu doar managementul general la nivel de stat, ci şi diplomaţia, despre care se spunea cândva că ar fi extrem de performantă şi eficientă.

Într-un cuvânt, guvernarea a gestionat extrem de prost criza găgăuză din acest an, a creat mai multe precedente periculoase, care ulterior s-ar putea întoarce împotriva Republicii Moldova. Şi aceste precedente vor rămâne valabile chiar dacă în final se va reuşi detensionarea situaţiei din sudul ţării. Politicienii de la Comrat, dar şi alţi lideri locali, au înţeles că puterea în Republica Moldova este slabă, nu are viziune, nu are o percepţie corectă a stării de lucruri şi nu este independentă în acţiuni. Iar aceasta înseamnă că pilonii ce trebuie să stea la baza dezvoltării armonioase a stratului sunt putrezi şi se pot prăbuşi în orice moment. Evident, consecinţele vor fi dezastruoase, căci la noi în politica de stat, în administrarea treburilor statului, se merge din rău în mai rău și astfel nu reușim să ieșim cu greu dintr-o criză, că nimerim imediat în alta.

Timpul, 31 ianuarie 2014

Falșii apărători ai statalității

Am început deja să ne obișnuim cu faptul că, la anumite intervale de timp, în Republica Moldova se pune la cale câte o diversiune ordinară, cu scopul de a provoca haos în societate. Deși previzibile mai de fiecare dată, aceste acțiuni distructive ne iau prin surprindere și noi nu reușim întotdeauna să facem față situației. Iar cei mai vulnerabili în acest sens sunt politicienii și demnitarii. Așa s-a întâmplat și de data aceasta, când majoritatea politicienilor și demnitarilor, înainte, în timpul, dar şi după referendumul din Găgăuzia nu au susținut testul la capitolul ataşament faţă de statul Republica Moldova.

Primii care au picat acest test au fost liderii regionali din autonomia găgăuză, care până mai ieri nu scăpau nicio ocazie de a se erija în postura de mari apărători ai statalităţii Republicii Moldova. Instigând şi manipulând oamenii, ei au promovat deschis ideea unei eventuale separări a regiunii găgăuze de Republica Moldova, arătându-şi adevărata faţă. Astfel, s-a văzut clar că „dragostea" imensă pe care declarau că o poartă Republicii Moldova a fost doar o mască, care acum a fost aruncată şi călcată în picioare.

Tot în acest context, ar fi de menţionat atitudinea duplicitară a partidelor de la guvernare. Deţinând controlul absolut asupra Legislativului de la Comrat, având legături de colaborare puternice şi necamuflate cu factorii de decizie din Executivul găgăuz, având o prezenţă semnificativă în organele puterii locale din această regiune, reprezentanţii partidelor de la guvernare s-au făcut că plouă, spunând că ei nu pot influenţa cu nimic situaţia din regiune, că acolo se iau decizii pe cont propriu etc. În rezultat, am asistat cu toţii la un spectacol bine regizat: în timp ce liderii partidelor de la guvernare condamnau referendumul din Găgăuzia, în timp ce instituţiile statului controlate de oameni din aceleași partide emiteau decizii privind intentarea de dosare organizatorilor referendumului, reprezentanţii formațiunilor politice respective în Găgăuzia îşi vedeau nestingherit de treabă, căci, la modul practic, nimeni nu i-a deranjat cu nimic. Și aici se impune o singură întrebare, care arată deşertăciunea spectacolului ce s-a dat pentru public: de ce partidele de la guvernare nu i-au exclus din rândurile lor pe acei reprezentanţi care au făcut jocul murdar şi ilegal cu referendumul din Găgăuzia? Răspunsul este simplu: pentru că au nevoie de ei, de separatismul lor, care le va aduce voturi în apropiatele alegeri parlamentare. Adică, s-a închis intenţionat ochii la un atac asupra statalităţii şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova de dragul unor voturi.

De asemenea, sub orice critică a fost prestaţia conducerii ţării şi eu m-am pronunțat anterior în această privință. Nici până acum şeful statului nu a

convocat şedinţa Consiliului Suprem de Securitate, chiar dacă problema este una care afectează securitatea ţării. Iar încercările stângace şi întârziate ale speakerului şi premierului de a interveni în soluţionarea acestei probleme, au turnat doar gaz pe foc, au încins şi mai mult spiritele.

Nu în ultimul rând, aş vrea să mă refer la comportamentul la limita constituţionalităţii şi legalităţii de care au dat dovadă comuniştii, socialiştii, social-democraţii şi alţii de teapa lor. Aceştia nu numai că au încurajat referendumul ilegal din Găgăuzia, dar au încercat să profite de acesta şi să destabilizeze situaţia din întreaga ţară. Propunerile hazardate de a organiza referendumuri şi în alte localităţi ale Moldovei pun întreaga ţară pe un butoi cu pulbere, gata să explodeze în orice moment. Spuneți-mi, vă rog, cum se încadrează toate aceste iniţiative subversive și periculoase cu declaraţiile de dragoste făcute statului Republica Moldova de aceşti aventurieri politici? Oare ei nu-şi dau seama că, declarând că iubesc şi apără statul Republica Moldova, în realitate favorizează distrugerea lui? Este absolut evident că aceste formaţiuni depind de deciziile care se iau în altă parte şi apoi le sunt transmise spre îndeplinire. Or, noi știm cine la moment e interesat în destabilizarea situaţiei politice din Moldova, în blocarea procesului de semnare a Acordului de Asociere RM-UE. E vorba de aceleaşi forţe externe care au întors Armenia şi Ucraina de pe calea integrării europene, iar la ce s-a ajuns, vedem cu toţii. Dacă nu este aşa, atunci comuniştii, socialiştii, social-democraţii şi alţii nu au decât să demonstreze acest lucru prin acţiuni concrete, refuzând să facă jocul celor care doresc ca Republica Moldova să se zbată la nesfârşit în mlaştina tranziţiei.

Nu cred că voi fi învinuit de lipsă de modestie, dacă voi afirma că doar Partidul Liberal a avut o poziţie corectă în această problemă. Noi am spus lucrurilor pe nume, am taxat dur toate devierile de la legalitate, am oferit soluţii şi am propus excluderea Başcanului Găgăuziei din Guvernul Republicii Moldova, pe motiv că nu poate un om care acţionează împotriva intereselor ţării să facă parte din Executiv. Sunt sigur că acest comportament demn al liberalilor a fost şi va fi încă apreciat pe măsură de acei care doresc binele Republicii Moldova, după cum sunt sigur că oamenii au înţeles cât costă de fapt declaraţiile de dragoste şi de patriotism făcute ţării de către falşii apărători ai statalității Republicii Moldova. Măştile au căzut, iar Măria Sa, Alegătorul, urmează să-şi dea verdictul!

Timpul, 14 februarie 2014

Coaliția neconstituțională

Pentru a nu se crea impresia că am exagerat în privința titlului, voi face din start o precizare: în acest articol nu mă voi referi la legitimitatea actualei guvernări, ci la calitatea actelor legislative adoptate de majoritatea parlamentară, multe dintre care sunt ulterior declarate neconstituţionale.

Din acest punct de vedere, Partidul Liberal este un adevărat străjer al legalităţii şi constituţionalităţii, iar cea mai bună dovadă în acest sens o constituie numeroasele sesizări depuse de deputaţii liberali la Curtea Constituţională în ultimele luni, majoritatea dintre care au fost satisfăcute pozitiv. Adică, actele contestate au fost declarate neconstituţionale. În cele ce urmează voi face o scurtă retrospectivă a situaţiei din acest domeniu. Astfel, la data de 22 aprilie 2013, la sesizarea liberalilor, Curtea Constituţională a declarat neconstituţional decretul preşedintelui Nicolae Timofti, prin care Vlad Filat a fost desemnat candidat la funcţia de prim-ministru. Tot atunci, instanţa a stabilit că Vlad Filat nu mai poate fi înaintat în această funcţie, deoarece a condus un Guvern demis pentru fapte de corupţie. Au urmat deciziile Curţii Constituţionale pe marginea sesizării liberalilor în ceea ce a ţinut de: atribuţiile prim-ministrului interimar al Republicii Moldova, interimatul funcției de președinte al Parlamentului (cerere parțial satisfăcută), revocarea din funcție a unui membru al Curţii de Conturi și a directorului general al ANRE, reorganizarea instituțiilor medico-sanitare publice, plafonarea taxelor locale, scutirea unui agent economic de taxe și impozite, „Legea 2%”, cotele accizelor la importul mijloacelor de transport, controlul preventiv al legilor nepublicate și nepromulgate, termenul de desfăşurare a recensământului populaţiei etc. O bună parte a acestor sesizări a fost satisfăcută, fiind recunoscut caracterul neconstituţional al legilor vizate, unele au fost satisfăcute parţial, iar în cazul altora puterea s-a autosesizat (cazul recensământului) şi a înlăturat singură prevederile buclucaşe, ca să nu se mai facă o dată de râs. În rezultat, după cum remarca recent o instituţie media de la Chişinău, Partidul Liberal a ajuns un campion absolut în ceea ce privește numărul de sesizări la Curtea Constituţională şi numărul de sesizări satisfăcute.

Dar nu aceasta este principalul, căci, în definitiv, contează partea mai puţin vizibilă a aisbergului. Iar dacă privim lucrurile sub acest aspect, vedem că în majoritatea cazurilor descrise mai sus nu e vorba de incompetenţă sau de agramatism juridic, ci de interese meschine şi abuzuri evidente. Vă voi aminti numai câteva exemple. În cazul prerogativelor exagerate pentru premierul interimar s-a urmărit scopul de a pune în interesul unei singure persoane, a unui singur partid norme legale cu caracter naţional. Or, așa ceva nu putea fi

tolerat. Este clar că aceste norme au fost create special pentru ca cineva să se răfuiască cu oponenţii incomozi şi, apropo, la scurt timp după intrarea lor în vigoare acest lucru s-a văzut cu ochiul liber. Am în vedere cazurile abuzive de înlăturare din funcţii a miniştrilor şi a şefilor de agenţii delegaţi de Partidul Liberal, care le stătea, dar şi acum le stă ca un os în gât celor care percep această ţară ca pe propria moşie. Tot despre un abuz a fost vorba şi în cazul înlăturării din funcţii a lui Tudor Şoitu de la Curtea de Conturi şi a lui Victor Parlicov de la Agenţia Naţională pentru Reglementări în Energetică. Pur şi simplu, aceşti oameni reprezentau o altă echipă, nu mai corespundeau criteriilor politice de selectare a cadrelor și deveniseră prea incomozi pentru putere, care a decis să-i schimbe din funcţii, ca să nu mai fie împiedicată să-şi facă mendrele. Şi mai gravă este situaţia în cazul politicii bugetar-fiscale pentru anul curent, când în Legea Bugetului de stat, printr-o simplă redactare, un agent economic a fost scutit de taxe suplimentare de peste 10 milioane de lei. Nu este greu să ne dăm seama în buzunarele cui urmau să cadă aceşti bani şi asta demonstrează încă o dată cinismul celor de la putere, care oferă oamenilor niște compensaţii de 200 de lei în sezonul rece, iar ei își însușesc în mod fraudulos zeci de milioane de lei.

Dacă ar fi să rezumăm cele scrise mai sus, putem spune că în baza sesizărilor depuse de Partidul Liberal şi satisfăcute de Curtea Constituţională, se vede esenţa şi scopurile reale ale așa-zisei guvernări democrate, care în declarații pledează pentru instituirea statului de drept și promovarea standardelor europene. După înlăturarea liberalilor de la guvernare în primăvara anului trecut, puterea şi-a dat frâu liber tuturor pornirilor sale „nobile”, încât au luat amploare corupția și cumătrismul, ţinându-se lanţ abuzurile şi jaful practicat ziua în amiaza mare de către guvernanți. O mulțime de legi în această ţară se adoptă fie pentru a proteja pe cineva, fie pentru a pedepsi pe cineva, fie pentru a obține cât mai mulți bani. În asemenea condiţii, despre ce fel de principii, valori şi perspective de integrare europeană putem vorbi? Unicul lucru despre care putem vorbi este caracterul neconstituţional al puterii. Şi aici, repet, nu mă refer decât la faptul că actuala putere este un campion absolut la capitolul legi neconstituţionale adoptate cu bună ştiinţă, pornindu-se de la interese personale, de grup și de partid.

Timpul, 28 februarie 2014

Până unde poate merge Rusia?

Mitul despre Rusia înţelegătoare şi gata oricând să intervină pentru soluţionarea problemelor în spaţiul ex-sovietic şi nu numai s-a spulberat definitiv. În cazul Ucrainei, Rusia şi-a dat arama pe faţă, demonstrând că este gata de orice, inclusiv de invazie armată, dacă aceasta o vor cere interesele sale politice. Tot mai multe voci afirmă că astfel Kremlinul şi-a deconspirat ambiţiile sale imperiale şi intenţia de a readuce în sfera sa de influenţă întreg spaţiul ex-sovietic, blocând accesul unor foste republici unionale spre Uniunea Europeană. Aceleaşi voci afirmă că următoarea ţintă a Rusiei este Republica Moldova, care urmează să semneze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană în câteva luni. Şi există suficiente motive pentru a admite că lucrurile vor derula în baza aceluiaşi scenariu, ca şi în ţara vecină. Dar să le luăm pe rând.

Potrivit unor informaţii, Federația Rusă are în vedere minimum patru scenarii pentru Republica Moldova. Primul presupune convingerea uneia dintre componentele alianţei de guvernare să dea înapoi în ultimul moment, ceea ce înseamnă că s-ar repeta planul pus în aplicare în Ucraina înainte de Summit-ul Parteneriatului Estic de la Vilnius. Atunci, puterea de la Kiev a refuzat in corpore să semneze Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, întorcându-se cu faţa spre Rusia. Ceva mai înainte, ruşii au aplicat un scenariu similar în Armenia. Şi dacă în Armenia acesta a mers, în Ucraina vedem cu toţii care sunt urmările. Având precedentul ucrainean, nu se ştie dacă cineva dintre guvernanţii de la Chişinău ar risca să repete comportamentul fostei guvernări de la Kiev. Deşi, ținând cont de faptul cât de vulnerabili sunt unii factori de decizie autohtoni în faţa Moscovei, nimic nu poate fi exclus.

Al doilea scenariu ar consta în ruperea coaliţiei de guvernare pe calea cumpărării unor deputaţi. Informaţii despre aşa gen de „tranzacţii” au fost şi continuă să fie vehiculate, mai ales după recenta plecare a deputatului Iurie Bolboceanu din fracţiunea parlamentară a Partidului Democrat. Ceva mai înainte, despre încercarea de a fi cumpăraţi au atenționat alţi doi deputaţi – Iurie Chiorescu şi Valentina Stratan. Neoficial, se vorbeşte că se lucrează şi cu alţi deputaţi de la guvernare, însă asemenea discuții sunt ținute în mare secret și, în funcție de rezultat, ele vor avea efectul unor bombe, care vor zdruncina temelia coaliției de guvernământ și vor pune în pericol cursul proeuropean al țării noastre. De aceea, este necesară implicarea organelor abilitate pentru a scoate la iveală și a sancționa unele eventuale tentative de corupere politică.

Al treilea scenariu ar putea determina „răzvrătirea” unor teritorii după modelul Crimeii. Transnistria nu este relevantă în acest sens, deoarece, de facto, ea demult nu mai face parte din Republica Moldova, deşi oficial continuă să fie considerată

parte a acesteia. Mult mai relevant este exemplul Găgăuziei, care în ultimul timp a devenit foarte activă pe filiera separatistă – a organizat chiar şi un referendum pe data de 2 februarie, privind o posibilă separare de Republica Moldova. Iar Rusia, vrând să transmită un mesaj de susţinere separatiştilor de la Comrat, a anunţat că, spre deosebire de restul vinurilor din Moldova, pe cele din Găgăuzia le va accepta pe piaţa sa. Acesta a fost un prim pas spre susţinerea economică a Găgăuziei şi el a venit după declaraţia de tristă faimă a ambasadorului rus la Chişinău, Farit Muhametşin precum că în acest an Rusia va acorda o atenţie mai mare Găgăuziei şi raionului Taraclia, populat în deosebi de etnici bulgari. E de așteptat că următorul focar de instabilitate va fi anume raionul respectiv, după care vor urma unităţi administrativ-teritoriale de nivelul doi populate compact de vorbitori de limbă rusă, cum ar fi municipiul Bălţi. Adică, se vor întreține cu bună știință unele stări de conflict, acolo unde ele ar putea să apară.

Al patrulea scenariu prevede activizarea Transnistriei pe direcția recunoaşterii sale ca stat. Apropo, deputatul rus Roman Hudeacov a înaintat deja o iniţiativă în acest sens şi nu este greu să ne dăm seama cum va proceda Rusia în cazul în care aceasta va fi supusă votului. De altfel, în privința Georgiei, Moscova nu s-a sinchisit să recunoască independenţa Abhaziei şi Osetiei de Sud. Dacă pe balanţă va fi pusă „pierderea" Moldovei (în viziunea Rusiei) ca urmare a apropierii ei de UE, Moscova va încerca să păstreze în sfera sa de influenţă măcar Transnistria, care este un important cap de pod spre Balcani, dar şi un cuţit în spatele NATO şi UE, atâta timp cât acolo staţionează armata rusă.

Acestea fiind spuse, este clar că trebuie să ne aşteptăm la surprize din partea Moscovei în orice moment. În linii mari, acțiunile Kremlinului sunt previzibile și întrebarea mea este în ce măsură conştientizează conducerea Republicii Moldova aceste pericole şi dacă întreprinde careva acţiuni pentru diminuarea lor? De exemplu, ar fi interesant să aflăm ce eforturi se depun pe filiera diplomatică, dar şi ce se face pentru asigurarea stabilităţii interne, luându-se în calcul diverse evoluţii ale situaţiei. Şi mai am o întrebare, deși sunt sigur că la ea nu voi obţine un răspuns: înţeleg oare acum guvernanţii noştri cât de periculos a fost să facă jocul Moscovei cu un an în urmă, înlăturând Partidul Liberal de la guvernare? Dar vorba ceea: dă-le, Doamne, mintea cea de pe urmă! Oricum, Partidul Liberal rămâne la straja intereselor ţării şi a cetăţenilor, şi va acţiona în vederea asigurării integrării europene a Republicii Moldova, dar şi a stabilităţii interne, indiferent de comportamentul actualei guvernări și de evoluţia situaţiei în continuare.

Timpul, 14 martie 2014

Integrare europeană sau interese de partid?

Recent, liderii partidelor de la guvernare au semnat un acord prin care se obligă să constituie aşa-zise coaliţii proeuropene în toate raioanele ţării. La prima vedere, pare o intenţie nobilă şi benefică, însă aceasta e doar o aparenţă. În realitate, avem toate motivele să presupunem că în spatele acestui acord se ascund din nou interese de partid.

Pentru a demonstra acest lucru, vă propun să revenim puţin în trecut şi nu chiar atât de departe, ci în anul 2011, când în Republica Moldova au avut loc alegeri locale generale. Imediat după alegeri, Partidul Liberal a venit cu iniţiativa extinderii Alianţei pentru Integrare Europeană în toate raioanele ţării, urmând să fie semnate acordurile de rigoare. Atunci, liderii Partidului Liberal Democrat din Moldova şi ai Partidului Democrat au sărit cu argumentul că cei de la centru nu trebuie să le dicteze celor din teritoriu cum să procedeze, că oamenii din teritoriu au muncit în alegeri, rezultatul le aparţine, de aceea ei trebuie să fie acei care vor decide, că în fiecare raion este o situaţie specifică, concretă etc. Cu alte cuvinte, s-a făcut tot posibilul pentru a sabota o ideea bună, după care între cele două componente ale coaliţiei de guvernare a început o competiţie îndârjită, miza căreia era să acapareze puterea în cât mai multe raioane. Şi, deoarece scopul scuză mijloacele, atunci pretinşii democraţi şi europeni nu s-au jenat deloc să apeleze la ajutorul comuniştilor, dar şi a altor forţe de stânga cu care au creat coaliţii de guvernare în teritorii. Oare atunci nu era nevoie de unitatea forţelor democratice şi europene? Oare atunci nu era nevoie de transmis un mesaj clar teritoriilor că trebuie să urmeze exemplul celor de la centru? Oare atunci nu era nevoie de consolidat mesajul integrării europene pe verticală, după cum se spune acum? Răspunsul la aceste întrebări este simplu: atunci era prioritar să fie preluată puterea în teritoriu pentru a asigura cu locuri de muncă şi pârghii administrative cât mai mulți reprezentanți ai partidului, iar restul intereselor, inclusiv integrarea europeană, erau pe un plan secund.

Apropo, comportamentul iresponsabil de atunci al partidelor pretins democratice şi europene mai are o explicaţie. La acea perioadă încă nu se știa cum se va desfășura procesul de integrare europeană. Atunci nimeni nu ar fi putut spune cu certitudine dacă se va reuşi semnarea Acordului de Asociere, dacă se va obține liberalizarea regimului de vize, dacă se vor liberaliza călătoriile avia după aderarea țării noastre la spaţiul aeronautic european comun etc. Nefiind sigure de perspectiva europeană a Republicii Moldova, formaţiunile politice de la guvernare preferau să trateze destul de prudent ideea integrării europene, chiar dacă periodic făceau declaraţii optimiste și pline de patos. Acum însă e

clar că formaţiunile din arcul guvernamental vor să folosească în scop partinic toate dividendele obţinute de pe urma procesului de integrare europeană, iar pentru ca în această luptă acerbă să nu-şi rupă reciproc gâturile, au decis să facă front comun, renunțând la unele din beneficiile pe care le-au avut până în prezent de pe urma coalizării în multe teritorii cu forţele antieuropene. Pe scurt, acordul semnat recent de liderii celor trei partide de la guvernare are mai degrabă scopul de a institui un control reciproc, ca nu cumva cineva dintre ei să iasă mai în faţă şi să obţină mai multe beneficii de pe urma integrării europene.

Încă o dovadă că integrarea europeană şi acţiunea de semnare a acordului menţionat mai sus e ceva care ţine doar de interesul partinic şi nu al ţării, îl constituie faptul că partidele de la guvernare nu au invitat şi alte formaţiuni să participe la crearea coaliţiilor proeuropene în teritorii. Or, se ştie că mulţi aleşi locali reprezintă alte partide de orientare democratică şi europeană decât cele aflate la guvernare la nivel central. Ştiţi de ce nu au făcut-o? Pentru a nu împărţi într-un an electoral funcţiile în teritorii cu alte partide, pentru a concentra toate resursele administrative în anumite mâini. De asemenea, nu au făcut-o pentru a nu admite că altcineva în afară de ei ar avea o contribuţie la ideea de integrare europeană. Dar integrarea europeană e o ideea naţională, ce nu poate fi privatizată de niciun partid şi guvernarea greşeşte amarnic, dacă crede că oamenii nu înţeleg aceste lucruri.

Evenimentul zilei, 20 martie 2014

Guvernarea impotentă

În ultimul timp mă încearcă un sentiment de nelinişte când văd ce se întâmplă în Republica Moldova şi lângă Republica Moldova, iar guvernarea noastră nu dă niciun semn că ar conştientiza gravitatea situaţiei în care ne aflăm. Astăzi, chiar şi pentru cei mai puțin inițiați e clar că ambiţiile imperiale ale Rusiei se manifestă de o manieră vehementă și sfidătoare, că după Ucraina, următoarea ţintă a Rusiei va fi Republica Moldova, iar conducerea ţării nu-şi face nicio grijă, continuând să se delecteze cu viaţa bună și îndestulată pe care i-o garantează statutul actual.

Aţi auzit cumva ca premierul Iurie Leancă, speakerul Igor Corman sau preşedintele Nicolae Timofti să încerce să anticipeze o evoluţie nedorită a situaţiei în Transnistria, Găgăuzia, Taraclia și în alte localităţi ale ţării? Aţi auzit cumva ca primele trei persoane în stat să dea vreo indicaţie poliţiei, armatei sau serviciilor speciale să intre în regim de alertă, dat fiind situaţia tensionată în care ne-am pomenit? Aţi remarcat cumva ca aceste organe să se autosesizeze sau să întreprindă careva acţiuni de profilaxie? Aţi sesizat cumva vreun control special, vreo investigaţie a declaraţiilor şi acţiunilor forţelor proimperiale, care-şi pregătesc în linişte nu ştiu ce „acţiuni patriotice" şi despre care vuieşte tot Internetul, că pun la cale provocări pentru a da motive Rusiei „să-şi apere conaţionalii din Moldova"? Aţi văzut să se implice cineva pentru a stabili cât adevăr este în afirmaţiile că pe 9 mai la Chişinău vor fi provocări în masă, care vor da startul unei presupuse invazii a Rusiei în Moldova? Nu, nu aţi auzit şi nu aţi văzut nimic de acest fel şi nici nu aveaţi de unde. Pentru că niciodată Republica Moldova nu a fost mai nepregătită şi mai neputincioasă în faţa Rusiei şi a provocărilor din interior ca în acest moment!

Astăzi, noi avem în fruntea ţării un preşedinte care, cu unele mici excepţii (declaraţiile tranşante de la Iaşi, din timpul conferinţei de presă comune cu Traian Băsescu), lasă impresia că este absent şi din politică, şi din viaţa publică a ţării. Avem un premier care, nu neg, are unele merite pe filiera integrării europene, dar în rest este surd şi mut la toate câte se întâmplă în jurul său. Avem un speaker care lasă impresia că e preocupat doar cui să-i dea şi cui să nu-i dea cuvântul în Parlament, uitând cu desăvârşire că statutul pe care-l are îl obligă să fie unul din mesagerii acestei ţări, unul dintre factorii de decizie de bază. Avem un ministru de Interne bine intenționat, care însă nu întotdeauna ține pulsul evenimentelor, din motiv că cei de la conducerea Inspectoratului General de Poliție nu-și prea cunosc meseria, deoarece au nimerit acolo întâmplător, adică, fiind avansați pe criterii politice. Avem un Serviciu de Informaţii şi Securitate, care are un şef bun, dar care e sabotat de subalternii săi, care, la rândul lor, au uitat ce sarcini reale

au şi se ocupă cu ce vrei numai nu cu ce trebuie. Avem o Armată Naţională, care aminteşte mai degrabă de o armată a umbrelor, iar despre ministrul Apărării, care deocamdată lipseşte, nici nu putem vorbi. În sfârșit, avem o guvernare care e preocupată mai mult de interesele personale decât de interesele ţări. Și în aceste condiţii, nu este de mirare că Moldova e total nepregătită să facă faţă unor eventuale provocări, dar şi situaţiei alarmante care s-a instaurat atât în interiorul republicii, cât şi în imediata ei vecinătate.

Este de-a dreptul periculos să credem în declarațiile și promisiunile făcute anterior de oficialii ruși, pe care tot ei își permit, după cum au demonstrat-o deja, să le încalce, ignorând cu aroganță și interpretând după bunul lor plac prevederile dreptului internațional. Este de-a dreptul neserios să gândim că evenimentele din Ucraina nu ne afectează direct, că securitatea țării nu este pusă în pericol, că scenariul din Crimeea nu se va repeta în Transnistria, iar Federația Rusă nu va folosi conflictul transnistrean pentru a-și promova interesele geopolitice pe care le are în această regiune.

Așadar, comportamentul agresiv al Rusiei constituie o dovadă clară că Republica Moldova trebuie să întreprindă un şir de măsuri urgente, pentru a nu ajunge să constate post factum că din nou cineva ne-a tras în ţeapă. Acum e momentul să anticipăm, dacă nu vrem să ajungem simpli spectatori cum cineva ne calcă în picioare suveranitatea şi Constituţia. Iar pentru aceasta e nevoie să fie făcuţi urgent câţiva paşi: 1) conducerea ţării să reia cu perseverență, dând o amploarea fără precedent mesajului privind necesitatea retragerii trupelor ruse şi a armamentului rusesc din regiunea transnistreană, iar Parlamentul ar trebui să adopte chiar şi o lege sau o hotărâre în acest sens; 2) se impune evacuarea imediată a misiunii de pacificare rusească din Transnistria, urmând ca ea să fie înlocuită cu una civilă sub mandat internaţional; 3) formatul de negocieri trebuie schimbat neîntârziat pe unul care ar presupune atragerea în procesul de negocieri a SUA şi UE, nu ca simpli observatori, ci minimum cu acelaşi statut pe care-l are actualmente Rusia, Ucraina şi OSCE; 4) recalificarea imediată a statutului Rusiei din stat mediator şi garant în procesul de negocieri, fiind declarată drept parte în conflict, aşa cum reiese din Hotărârea CEDO în cazul Ilaşcu şi alţii contra Moldovei. De asemenea, este absolut necesar ca toate serviciile vizate ale Republicii Moldova (SIS, Poliţie, Grăniceri, Armată etc.) să fie trecute la stare de alertă şi să monitorizeze atent situaţia, urmând să intervină prompt la cel mai mic semnal de provocare sau destabilizare. Dar cine să facă toate acestea, dacă avem o guvernare anemică și impotentă, o guvernare mai slabă ca oricând. Astăzi, Republica Moldova e decapitată, adică avem conducere doar formal, nu şi în realitate. Şi, din păcate, acest lucru s-a întâmplat poate în cea mai dificilă și mai responsabilă perioadă din istoria statului Republica Moldova.

Timpul, 28 martie 2014

Încă o dată despre 7 aprilie

La începutul săptămânii curente s-au împlinit cinci ani de la tragicele evenimente din 7 aprilie 2009, soldate cu moartea unui tânăr şi cu torturarea a sute de tineri în comisariatele de poliţie. Cu mare regret, a trebuit să constatăm că în aceşti cinci ani nu ne-am mişcat cu nici un pas înainte în elucidarea cazului respectiv, iar vinovaţii rămân nepedepsiţi. Şi când spun acest lucru am în vedere nu doar poliţiştii care au bătut și au schingiuit tinerii, ci şi pe acei provocatori, care au deturnat protestele paşnice ale tinerilor, dar şi pe acei care au stat în spate, dând ordinele de rigoare.

De fapt, ce s-a făcut în aceşti cinci ani? Cred că nu voi greşi dacă voi spune că, în mare parte, s-a mimat o anchetă, în realitate încercându-se să se ascundă adevărul despre 7 aprilie. Am urmărit la televizor cum foşti demnitari comunişti intră şi ies de la procuratură, fac declaraţii de presă şi afişează o trufie care, cel puţin pentru mine, este neînţeleasă. O atitudine similară o au şi mulţi dintre acei care acum reprezintă puterea, iar atunci erau în opoziţie şi care, de asemenea, au fost audiaţi de către procuratură. Majoritatea dintre ei apar în faţa presei şi, probabil, în faţa procurorilor cu declaraţii şablon, bine gândite din timp, iar unica lor grijă este ca depoziţiile şi opiniile exprimate de dânșii să camufleze şi mai mult adevărul, să nu-i dea nicio şansă să iasă la iveală. Şi nu exagerez deloc când afirm că atât guvernarea comunistă, cât şi actuala guvernare nu au avut şi nici nu au interesul să se afle adevărul despre 7 aprilie. Or, şi comuniştii, şi actualii guvernanţi au avut toate posibilităţile pentru a duce ancheta în acest dosar la finalizare.

Ca să fiu înţeles corect, voi preciza un lucru: orice specialist în domeniu ştie că cel mai uşor e să descoperi o crimă imediat după săvârșirea ei, deoarece există o mulţime de urme, de probe, de indicii. Cu timpul, devine tot mai greu şi mai greu să te descurci în cele întâmplate. Dar cu ce s-au ocupat comuniştii din aprilie şi până în septembrie 2009, perioadă în care au deţinut întreaga putere în stat? Pentru cei care au uitat, voi aminti: în acea perioadă, comuniştii au inventat tot felul de povești despre agresori din exterior, care s-ar fi implicat în treburile interne ale Republicii Moldova, au multiplicat scenarii halucinante despre provocatorii politici din interior, turnând chiar şi un film în acest sens, au declanşat o amplă campanie de discreditare a tot ce era atunci anticomunist etc. Adică, au schimbat intenţionat accentele ca să distragă atenția de la tinerii maltratați la ordinul lor. Mai mult decât atât, au apărut ulterior informaţii că, după acest paravan creat artificial, comuniştii au desfășurat o întreagă operaţiune de ştergere a urmelor acelor crime, ca nu cumva să poată fi traşi la răspundere.

Prin aceasta se şi explică îndeosebi calmul şi dispreţul cu care ei au tratat şi mai continuă să trateze ancheta în dosarul 7 aprilie.

Nu mai breji sunt şi exponenţii actualei guvernări, acei care au preluat ancheta după schimbarea puterii. Vă mai amintiţi cu cât fast a fost lansată activitatea unei comisii parlamentare speciale care a anchetat acest caz, dar şi a unei comisii guvernamentale pentru reabilitarea victimelor acelor evenimente? Cu ce s-a soldat activitatea Comisiei parlamentare? Cu un raport steril, care a generat mai multe întrebări decât a oferit răspunsuri. Cu ce s-a soldat activitatea Comisiei guvernamentale? Cu câteva acţiuni populiste, care au avut drept scop de a face imagine unor politicieni. Apropo, populismul continuă să fie la ordinea zilei şi în prezent. Cât face în acest sens iniţiativa legislativă a liberal-democraţilor privind anularea termenului de prescripţie în dosarul 7 aprilie! În realitate, în spatele tuturor acestor acţiuni se ascunde nedorinţa de a scoate la iveală adevărul şi, în genere, de a plasa 7 aprilie în conştiinţa naţională, oferindu-i locul pe care-l merită. Astfel, pentru mine este total neclar de ce până acum nu a fost înălţat acel monument dedicat evenimentelor din 7 aprilie. Se zice că nu sunt bani, dar aici apare altă întrebare: cum pentru reparaţia Parlamentului, pentru majorarea salariilor judecătorilor şi procurorilor, pentru ca deputaţii să-şi construiască locuinţe la preţ redus se găsesc bani, iar pentru un monument cu adevărat istoric nu se găsesc? Până la urmă, cred că e vorba de atitudine, iar această atitudine se numește – nepăsare.

Cu riscul de a fi acuzat de lipsă de modestie, voi spune că în aceşti ani doar Partidul Liberal a avut o poziţie corectă în raport cu cele întâmplate în aprilie 2009. Anume la iniţiativa liberalilor ziua de 7 aprilie a fost denumită Ziua Libertăţii, anume liberalii s-au implicat şi au susţinut victimele şi familiile celor care au avut de suferit de pe urma acelor tragice evenimente, anume liberalii au cerut constant urgentarea anchetei şi tragerea la răspundere a celor vinovaţi. Dintre partidele cu pondere, numai Partidul Liberal are interesul ca adevărul despre 7 aprilie 2009 să iasă la iveală şi, probabil din această cauză, PL n-a avut niciodată acces la instrumente reale privind investigaţiile în acest dosar. Însă nimic în lume nu este veşnic şi, prin urmare, nici cei care au făcut şi fac în continuare tot posibilul ca dosarul 7 aprilie să rămână pe linie moartă, nu vor fi veşnic la putere şi nu vor putea influenţa starea de lucruri. Iar aceasta înseamnă că, mai devreme sau mai târziu, adevărul va ieşi la suprafaţă. Important este să nu ne pierdem speranţa şi să credem cu tărie că ziua pe care o aşteptăm va veni neapărat.

Timpul, 11 aprilie 2014

Ultimul cui în sicriul formatului 5 plus 2

Eşecul unei noi runde de negocieri în formatul 5 plus 2 (care urma să aibă loc acum câteva zile la Viena) a readus în prim-plan discuţiile despre eficienţa acestui format. Şi dacă până mai ieri cei care contestau formatul 5 plus 2 erau foarte puţini, în ultimele zile numărul lor a crescut considerabil. Cu alte cuvinte, pentru tot mai multă lume a devenit clar că acest format este deja depăşit de timp, iar starea de lucruri nu mai poate rămâne neschimbată. Pentru a înţelege însă ce se întâmplă acum, e nevoie să revenim puţin în trecut.

Negocierile în format pentagonal (Chişinăul şi Tiraspolul – părţi şi Rusia, Ucraina, OSCE – mediatori şi garanţi) au fost instituite după încetarea conflictului armat de pe Nistru. La acea etapă, Chişinăul nu prea avea mare spaţiu de manevră şi, chiar dacă era evident că părţile în conflict sunt Moldova şi Rusia (ţări care au şi semnat Acordul de încetare a focului), tânărul stat Republica Moldova a trebuit să accepte acel format. Scopul pe termen scurt a fost atins – stabilizarea situaţiei, însă pe termen mediu şi lung era clar că acel format nu va avea sorţi de izbândă. Mai mult chiar, în formula în care fusese conceput, el putea doar să îngheţe conflictul existent, dar nicidecum să contribuie la depăşirea lui.

Cu trecerea anilor însă, datele problemei s-au schimbat. Conflictul transnistrean a ajuns pe masa marilor cancelarii occidentale şi nu atât ca urmare a eforturilor depuse în vederea internaţionalizării lui, ci mai degrabă drept consecinţă a proceselor geopolitice care aveau loc pe continent. Aici mă refer în special la extinderea UE şi NATO, organizaţii internaţionale care au ajuns să aibă frontiere pe Prut, iar așa-zisa construcție statală nerecunoscută de nimeni – Transnistria, pe teritoriul căreia se află cel mai mare depozit de armament necontrolat din Europa, a ajuns ca o sulă rusească în coastele Occidentului. În consecinţă, NATO şi UE s-au mişcat rapid şi, pentru a nu pierde cu totul terenul de sub picioare, Rusia a trebuit să accepte ca soluţie de compromis extinderea formatului de negocieri, adică atragerea UE şi SUA cu statut de observatori. Aşa a apărut formatul 5 plus 2. Fără îndoială, extinderea formatului a constituit un lucru pozitiv la acel moment şi eu am fost unul dintre acei care la etapa respectivă am tratat cu mult optimism o asemenea schimbare. Însă eu am crezut că aceasta este doar o etapă provizorie, un pas spre acţiuni ulterioare, care ar fi vizat reformarea cardinală a formatului de negocieri, lucru care, din păcate, nu s-a întâmplat. Din contra, s-a făcut tot posibilul pentru a consolida formatul de negocieri într-o formulă, care lipsea practic de orice acţiune SUA şi UE, păstra în formatul de negocieri un raport de forţe total neconvenabil

Chişinăului şi, cel mai important, continua să pună un accent greşit pe însăşi esenţa negocierilor. De aceea, pe parcursul ultimului mai bine de un deceniu eu am promovat insistent ideea că acest format trebuie schimbat neapărat, iar esenţa schimbărilor era: Rusia şi Moldova – părţi în conflict, OSCE, SUA, UE şi Ucraina – mediatori şi garanţi, iar Transnistria în genere urma să fie exclusă din această schemă. Discutabil era rolul României, care putea participa în negocieri fie ca parte a NATO şi UE, fie ca mediator şi garant cu drepturi depline.

Primul moment oportun pentru schimbarea formatului de negocieri a fost în 2003, când Curtea Europeană a Drepturilor Omului a recunoscut că Rusia este parte în conflictul transnistrean şi nu poate fi mediator şi garant. Al doilea moment oportun a apărut odată cu declanșarea războiului din Georgia din 2008, în timpul căruia s-a văzut clar că Rusia nu poate fi mediator al conflictelor din spaţiul ex-sovietic, că este un stat agresor care va susţine tot timpul separatismul. Al treilea moment oportun îl constituie criza din Crimeea, care a demonstrat că Rusia nu a renunţat la ambiţiile sale imperiale şi că de fiecare dată va folosi factorul separatist pentru a-şi reface sferele de influenţă. Iată de ce eu şi colegii mei de partid am încercat de nenumărate ori să determinăm o schimbare de atitudine din partea celor care au putere de decizie, însă fără succes. S-a insistat cu o încăpăţânare greu de descris asupra păstrării unui format ineficient şi care dezavantajează evident Chişinăul, şi am ajuns unde am ajuns. Eşecul rundei de negocieri în formatul 5 plus 2 de la Viena a fost ultimul cui în capacul sicriului respectivului format. După aceasta, cred că numai cei lipsiți total de simțul realității ar mai putea miza pe acest format. Şi aici nu mă refer la factorii de decizie din exterior, care-şi au calculele lor, ci la politicienii de la Chişinău. Dar cum noi trăim în ţara minunilor, unde se poate întâmpla orice, nu avem decât să aşteptăm şi să vedem ce va fi în continuare.

Evenimentul zilei, 16 aprilie 2014

Liberalizarea regimului de vize și cinismul politicienilor

În câteva zile, regimul de vize cu Uniunea Europeană va fi liberalizat, ceea ce înseamnă, într-un limbaj mai simplu, că cetăţenii Republicii Moldova vor putea călători fără vize în spaţiul comunitar. Este un eveniment important care, incontestabil, aduce Republica Moldova mai aproape de Europa şi cu această ocazie cetăţenii noştri chiar merită să fie felicitaţi.

Totodată, dincolo de semnificaţia pozitivă a acestui eveniment, nu pot trece cu vederea cinismul de care dau dovadă unii dintre politicienii noştri care, ziua în amiaza mare, încearcă să speculeze pe seama sentimentului proeuropean al majorităţii cetăţenilor şi să obţină dividende politice. În ultima perioadă, am fost cu toţii martorii lansării de către partidele politice a unor campanii care mai de care. În realitate, sub lozinca nobilă precum că cetăţenii Republicii Moldova trebuie informaţi corect despre ceea ce se întâmplă pe filiera integrării europene, se ascund interese meschine de partid, fiecare dintre formaţiunile aflate la guvernare încercând să-şi asume o cât mai mare parte din merit pentru liberalizarea vizelor. În context, voi menţiona atât campania liberal-democraţilor, cât şi campaniile democraţilor şi pretinşilor liberal-reformatori. Cred că-mi veţi da dreptate, că fiecare dintre aceste formaţiuni în realitate sunt doar profitori politici, care nu au nimic în comun cu interesele cetăţenilor de a călători fără vize în Uniunea Europeană.

Este cunoscut faptul că Partidul Liberal Democrat, imediat după preluarea guvernării în toamna anului 2009, a încercat să „privatizeze" ideea de integrare europeană atât în scop politic, cât şi pentru a o folosi ca paravan în spatele căruia şi-a făcut alte interese, inclusiv economice. Nu o dată am scris la această temă, demascând abuzurile liberal-democraţilor, ambalate frumos într-un veşmânt proeuropean, căci există o mulțime de cazuri despre care m-am pronunțat de nenumărate ori. În privința Partidului Democrat, în genere, nu face să vorbim în acest context, deoarece, după cum bine se ştie, această formaţiune „a umblat şi pe dreapta, şi pe stânga", încercând să asigure un echilibru perfect între interesele electoratului prorus şi a electoratului proeuropean. Deseori această formaţiune a pledat deschis şi a frânat importante procese ce vizau integrarea europeană a Republicii Moldova şi totul s-a făcut cu un singur scop – de a plăcea Moscovei şi electoratului prorus din Moldova. Despre pretinşii liberal-reformatori iarăşi nu cred că face să vorbim. Acest partid a apărut ca urmare a unei încercări eşuate de scindare a PL, inspirate de alte forţe politice din Republica Moldova. Acum un an aceşti pretinşi politicieni erau departe de gândul că Moldova are nevoie de integrare europeană, mult mai preocupaţi fiind

de numărul de fotolii şi regalii guvernamentale care trebuiau să le revină drept răsplată pentru trădarea colegilor din PL. Şi iată că toate acestei trei formaţiuni, esenţa comportamentului cărora am descris-o mai sus, au devenit brusc foarte interesate de parcursul european al Republicii Moldova, de beneficiile directe ale cetăţenilor ca urmare a acestui proces şi au demarat o competiţie acerbă pentru simpatiile electoratului proeuropean. Şi să nu credeţi că e vorba doar de campaniile pe care le-au lansat recent şi de care am pomenit anterior. Spre exemplu, potrivit unor informaţii, în câteva zile în republică vor fi organizate mai multe acţiuni publice cu ocazia liberalizării regimului de vize, în cadrul cărora cele trei partide de la guvernare vor aduce cât mai multe steaguri şi bannere cu simbolica lor. Oare nu cumva e vorba aici de interese de partid? Dacă aceşti politicieni şi aceste partide vor cu adevărat să se bucure de obținerea regimului liberalizat de vize, nu au decât să o facă drept simpli cetăţeni, nu să impună oamenilor simbolica de partid şi chipurile radioase ale liderilor lor.

Partidul Liberal a tratat tot timpul cu maximă responsabilitate obiectivul de integrare europeană al Republicii Moldova, a pus tot timpul interesul cetăţenilor mai presus decât interesele de partid şi niciodată nu a încercat să facă din aceasta publicitate politică ieftină. Mai mult ca atât, liberalii întotdeauna au taxat dur orice derapaj antidemocratic al puterii, care putea afecta parcursul european al ţării noastre. Anume din această cauză liberalii au fost excluşi de la guvernare. Pentru actualii guvernanţi, pe lângă disconfortul pe care-l aveau din cauza controlului riguros şi permanent exercitat de către Partidul Liberal, mai exista şi temerea că liberalilor le-ar putea reveni o parte din meritul pentru avansarea ţării pe calea europeană. De aceea, ghidaţi de propriile interese politice, dar, probabil, şi de indicaţiile primite din exterior, ei au înlăturat liberalii de la guvernare, iar acum încearcă să demonstreze că sunt mai europeni decât europenii. Degeaba însă cred ei că poporul poate fi prostit cu câteva steguleţe de partid şi cu campaniile lor, care încă nu e clar dacă pot fi considerate o sursă de informare sau de dezinformare. Alegătorii sunt prea deştepţi pentru a cădea în asemenea capcane. Oamenii se vor bucura de liberalizarea regimului de vize cu UE, însă la alegeri vor vota pentru adevăratele partide proeuropene, nu pentru profitorii politici de moment. Anume așa se va întâmpla la următoarele alegeri parlamentare.

Dragi compatrioţi, vă felicit cu ocazia liberalizării regimului de vize cu Uniunea Europeană, dar, în același timp, vă atenționez să nu vă lăsaţi manipulați de diverşi profitori şi aventurieri politici!

Timpul, 25 aprilie 2014

Despre securitatea națională a Republicii Moldova

Republica Moldova este un stat slab, în care securitatea naţională se reduce la o declaraţie frumoasă şi nimic mai mult. Şi statul a devenit slab în primul rând ca urmare a acţiunilor sau inacţiunilor conducătorilor săi, care, cu mici excepţii, nu au avut şi nici nu au verticalitate. Astfel, majoritatea conducătorilor ţării în cele mai bine de două decenii de independenţă nu doar că nu au făcut nimic pentru a spori securitatea alimentară, energetică, economică, militară, ci au întreprins măsuri, au luat decizii care au agravat considerabil starea de lucruri. Astăzi Republica Moldova, care pretinde că se integrează în Uniunea Europeană, este în mare parte dependentă de Federaţia Rusă, iar cei de la putere nu par a fi deranjați de situația respectivă, acţionând probabil la indicaţiile primite de la Moscova.

Nu ştiu dacă e cazul să amintesc că nu s-a făcut practic nimic pentru redirecţionarea pieţelor de desfacere a produselor moldoveneşti. Chiar şi atunci când Rusia şi-a bătut joc deschis de Republica Moldova, impunând, în repetate rânduri, embargouri la vinurile moldoveneşti și la produsele fitosanitare, conducătorii noştri au continuat să se umilească în faţa „fratelui mai mare” de la răsărit, aşteptând ca acesta să se „îmbuneze” şi să ne primească din nou la masa lui. Toate declaraţiile privind reorientarea exporturilor spre Europa au fost numai de ochii lumii şi de asta se poate convinge oricine va face o scurtă retrospectivă a statisticii oficiale. Şi nu e vorba de europeni în acest context care, cu adevărat ne-au oferit noi oportunităţi, ci de conducerea ţării noastre, care nu a ştiut să creeze condiţii necesare și să stimuleze redirecţionarea exportului. Desigur, o parte din vină o au aici şi exportatorii, dar nu cred că, dacă lor li s-ar fi creat condiţii avantajoase la nivel de stat pentru a-şi revedea poziţiile, ei le-ar fi neglijat.

O situaţie similară se atestă şi în cazul securităţii energetice. Republica Moldova continuă să fie dependentă de resursele energetice oficiale ale Rusiei sau controlate de agenţi economici din Federaţia Rusă. De fiecare dată când ruşii ne-au umilit, impunându-ne condiţii vădit discriminatorii şi nefavorabile, noi am plecat tăcuţi capul. Moscova a mai folosit anterior aceste pârghii pentru a ne șantaja, atunci când închidea gazele în toiul iernii, lăsând populația băștinașă să îndure frigul. Şi dacă în ultima perioadă în actualitate a revenit subiectul asigurării unor surse energetice alternative (gazoductul Iaşi-Ungheni, reţelele de tensiune înaltă Bălţi-Suceava şi Goteşti-Fălciu etc.), aici nici pe departe nu este meritul conducerii Republicii Moldova, ci al României și al Uniunii Europene. Adică, partenerii noştri occidentali îşi fac datoria faţă de noi, dar, dacă e să fiu sincer, nu sunt sigur că autorităţile Moldovei vor accepta în final să se folosească

de mâna de ajutor pe care ne-o întind ei. S-ar putea ca aceste proiecte bune, care ar spori nivelul securităţii statului, pur şi simplu să fie abandonate, neglijate din nedorinţa celor ce conduc Republica Moldova de a supăra Federaţia Rusă.

Nu exagerez deloc când fac astfel de afirmaţii, deoarece actuala conducere a țării continuă să ne ofere în permanenţă dovezi de servilism faţă de Rusia, cedând noi şi noi poziţii la capitolul securitate naţională. Să luăm drept exemplu cazul Băncii de Economii, despre care Partidul Liberal a vorbit insistent în ultimele luni, avertizând asupra pericolelor existente. Încă din toamna anului trecut, noi am atenţionat că se urmăreşte înstrăinarea unicii bănci de stat din Moldova, cu posibila trecere a acesteia sub controlul Kremlinului. Şi iată că acum câteva zile a venit şi confirmarea – în acţionariatul Băncii, cu o cotă impresionantă, a apărut o instituţie bancară din Rusia, preşedinte al Consiliului de administraţie al căreia este nimeni altul decât premierul rus Dmitri Medvedev. Iar dacă mai adăugăm aici că noul preşedinte al Consiliului de administraţie al BEM este un om de afaceri stabilit în Rusia şi care este cunoscut ca având trecere la anumite cercuri de decizie din Moscova, atunci lucrurile devin dureros de clare.

În context, nu pot trece cu vederea nici cedarea Aeroportului Internaţional Chişinău unei companii din Rusia. Şi nu e vorba de o companie cu renume internaţional, ci de una obişnuită, care operează în deosebi la nivel regional în Rusia. Experţii în domeniu au menționat deja că astfel se deschide o „portiţă rusească” în preajma Chişinăului, care ar putea fi folosită în caz de necesitate, inclusiv împotriva intereselor Republicii Moldova. Despre cum s-a făcut concesionarea Aeroportului Internaţional Chişinău s-a scris şi s-a vorbit destul şi sunt sigur că la această temă încă se va reveni, şi nu sub aspect pozitiv.

Acestea fiind spuse, mă întreb în ce măsură este protejată Republica Moldova de eventuale pericole externe, dacă şi-a pierdut în totalitate securitatea naţională? Întrebarea nu este deloc întâmplătoare, mai ales acum, când urmărim ce face Rusia în Ucraina. Şi dacă Ucraina încă mai rezistă provocărilor și presiunilor, nu cred că acelaşi lucru îl vom putea spune şi despre Republica Moldova. Ținând cont de actuala situație geopolitică tensionată la maximum, nu este exclus că, pe la sfârșitul lunii noiembrie, începutul lunii decembrie, în funcție de rezultatele alegerilor parlamentare ce se vor desfășura toamna aceasta în Moldova, Moscova ar putea sista livrarea gazelor către țara noastră.

Noi suntem vulnerabili în faţa ruşilor începând de la capitolul securitate alimentară şi energetică şi terminând cu securitatea economică şi militară. Şi cel mai interesant este că ne-am făcut-o cu mâna noastră sau, mai bine zis, ne-au făcut-o conducătorii noştri, care oficial ne integrează în Uniunea Europeană, iar în realitate nu fac decât să crească și mai mult dependența Republicii Moldova față de Federația Rusă.

Timpul, 9 mai 2014

Guvernul Leancă la prima și ultima aniversare

Pe data de 31 mai se va împlini un an de la învestirea în funcţie a actualului Guvern. Aburcat în funcţie cu mare tam-tam, Guvernul Leancă s-a dovedit a fi la fel de ineficient în gestionarea treburilor publice ca şi anteriorul Cabinet de miniştri. Mai mult chiar, situaţia în unele domenii este și mai rea decât acum un an. Căci, dacă pe timpul precedentei guvernări, prezenţa şi implicarea liberalilor mai tăia din poftele anumitor politicieni de a-şi satisface interesele personale pe contul statului, după excluderea Partidului Liberal de la putere asemenea practici vicioase au cunoscut o adevărată înflorire.

Corectitudinea mă obligă să precizez că pe dimensiunea integrării europene s-au înregistrat careva succese şi aici am în vedere liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană şi preconizata semnare a Acordului de Asociere RM-UE. Totodată, nu trebuie să exagerăm meritul lui Iurie Leancă în acest sens, deoarece procesul a decurs într-un fel de la sine, baza fiind pusă anterior, inclusiv de către liberali, prin prestaţia pe care au avut-o la guvernare. Tot ce s-a cerut de la Cabinetul de miniştri condus de Iurie Leancă a fost să păstreze o stabilitate oarecare, chiar şi iluzorie, ca europenii să nu fie nevoiţi să stopeze pe ultima sută de metri respectivul proces şi, din acest punct de vedere, Iurie Leancă, un politician comod şi cuminte, şi-a jucat bine rolul.

Cu toate acestea, cuminţenia şi comoditatea aproape proverbială a premierului de paie ne-a jucat festa în multe alte domenii. Neimplicându-se practic deloc, nefăcând uz de atribuţiile sale, prim-ministrul a permis unor aventurieri şi amatori să-şi promoveze nestingheriţi interesele care nu au avut nimic în comun cu interesele ţării. Astfel, în timp ce Iurie Leancă servea cafea cu oficiali străini, se plimba prin studiourile diferitelor televiziuni şi participa pe la diverse evenimente festive, cu o armată întreagă de adulatori din urmă, în ţară înflorea corupţia, birocraţia, protecţionismul, degrada libertatea economică, libertatea presei şi chiar libertatea de gândire. A luat europeanul nostru premier atitudine măcar o dată în privința furtului Băncii de Economii şi a Aeroportului? L-aţi auzit cumva pe Iurie Leancă să se declare deranjat de concentrarea excesivă a presei în mâinile a doi-trei politicieni sau de supunerea audiovizualului public anumitor politicieni? Aţi auzit vreodată ca prim-ministrul să manifeste îngrijorare, de exemplu, față de modul în care sunt tratați agenţii economici de vamă sau fisc? L-aţi auzit cumva pe Iurie Leancă să se pronunţe asupra gravelor cazuri de corupţie şi protecţionism semnalate de presă?

Când am încercat să-mi amintesc ceva din cele întâmplate în acest prim şi probabil ultim an al Guvernului Leancă, în faţa ochilor mi-au apărut doar fotografii

ale şefului Executivului cu Obama, McCane, Kerry şi cu unii oficiali europeni. Nu zic, aceste contacte sunt foarte importante pentru Republica Moldova, însă oare numai cu asta trebuie să se ocupe un premier? Nu de alta dar se creează impresia că un an întreg toată ţara a lucrat pentru ca Iurie Leancă şi anturajul său să-şi facă poze cu mai marii lumii şi să se laude pe reţelele de socializare. Voi pomeni doar de vizita în SUA, când o întreagă armată de funcţionăraşi de la Guvern se întrecea în postarea pe Internet a pozelor pe care şi le-au făcut cu Obama. Iar săptămâna trecută premierul Leancă a mai atins o ”performanță” – două vizite succesive peste hotare fără a trece prin țară. Cazuri de acest fel au fost și anterior. Oare când va prezenta raportul de activitate pentru primul an de aflare în funcție, Iurie Leancă va spune și câte vizite peste hotare a întreprins, dar, cel mai important, cât s-a cheltuit pentru aceasta? Și, desigur, ar fi interesant să vedem și impactul acestor vizite.

O altă impresie neplăcută pe care a lăsat-o Iurie Leancă (dar şi preşedintele Nicolae Timofti şi speakerul Igor Corman) a fost incapacitatea de a apăra ţara şi cetăţenii de eventualele pericole din exterior. În timp ce toată lumea vorbea deschis despre o posibilă extindere a scenariului ucrainean în Moldova, atât Iurie Leancă, cât şi ceilalţi doi conducători de vârf ai ţării se făceau că plouă. Nu au reacţionat nici măcar atunci când violenţele au ajuns la Odessa, adică chiar în coasta Republicii Moldova. Abia după ce au revenit din vacanţa de la începutul lunii mai, cei trei conducători ai ţării au mimat o scurtă şedinţă la temă, oferindu-ne un simplu comunicat de presă. Oare nu era cazul să-şi întrerupă vacanţele, să reacţioneze şi să transmită un mesaj clar cetăţenilor că în ţara asta este conducere care are grijă de ei? De fapt, nu e pentru prima dată când şeful Executivului nu a luat atitudine în raport cu iminentele ameninţări în adresa integrităţii teritoriale, suveranităţii şi independenţei Republicii Moldova. Vă mai amintiţi cum a tratat criza găgăuză sau primele semnale ale tensionării situaţiei în Taraclia? Dar cum a procedat atunci când s-a pierdut controlul total asupra procesului de reglementare a problemei transnistrene, care a fost în genere sistat pe un termen nedeterminat? Şeful Executivului s-a prefăcut că asemenea probleme nu există, iar când a recunoscut existenţa unora dintre ele şi a încercat să se implice, a complicat şi mai mult situaţia. Cu alte cuvinte, în loc să soluţioneze gravele probleme cu care se confruntă ţara, Iurie Leancă a preferat să bea cafea cu oficialii străini sau poate cu anturajul său, stând în cabinetele guvernamentale confortabile, unde nici vânt rece nu te ajunge.

La un an de la învestirea Guvernului Leancă, concluzia care se impune este că actualul Guvern, prin ineficienţă şi neprofesionalism, nu a fost deloc mai bun, iar pe alocuri chiar mai rău decât Guvernul precedent, demis pentru suspiciune de corupție și abuz de putere.

Timpul, 23 mai 2014

Cât va mai răbda președintele Timofti?

Faptul că președintele Nicolae Timofti este dependent de actuala coaliție de guvernare e atât de evident, încât nimeni nici nu-l mai pune la îndoială. E o dependență deloc onorabilă pentru persoana care, potrivit Constituției Republicii Moldova, „reprezintă statul şi este garantul suveranităţii, independenţei naţionale, al unităţii şi integrităţii teritoriale a ţării", oricare ar fi fost raționamentul alegerii în funcția respectivă a domnului Timofti. Încercând parcă să se scuze pentru contribuția mai mult decât modestă la actul de gestionare a treburilor statului, Nicolae Timofti a declarat, acum câteva luni, că atribuțiile președintelui Republicii Moldova ar trebui limitate. Nu cunoaștem dacă a făcut această declarație în disperare de cauză, însă președintele țării ar accepta să renunțe la unele prerogative, pe care de fapt nu le mai are de ceva timp sau de care nu a făcut uz nici o dată și care i-au fost luate fără a i se cere consimțământul ori părerea.

Lucrurile sunt mult mai grave decât ar părea la prima vedere iar șeful statului a nimerit într-o situație penibilă – el a fost dat într-o parte de la toate procesele importante din această țară, inclusiv nu i se permite să-și exercite atribuțiile constituționale. Începând de la înlăturarea președintelui de la parafarea Acordului de Asociere cu UE și terminând cu vizitele înalților oficiali străini, care vin periodic în țara noastră, șeful statului a fost îndepărtat de la aceste procese, iar atunci când este admis și el la un colț de masă, participarea lui e mai mult simbolică. Și asta în condițiile în care Constituția prevede clar atribuțiile pe care președintele Republicii Moldova le are în domeniul politicii externe.

În acest context, pentru o mare parte a societății noastre este extrem de actuală întrebarea: cine va semna Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană pe data de 27 iunie? Știind cât de hapsâni sunt liberal-democrații atunci când e vorba de privatizarea procesului de integrare europeană și ținând cont de faptul că suntem într-un an electoral, la sigur că Iurie Leancă va încerca să fie el acel ce va semna Acordul de Asociere, procedând exact la fel ca și în cazul parafării acestui document în cadrul Summit-ului Parteneriatului Estic de la Vilnius din toamna anului trecut. Și aceasta cred că se va întâmpla din nou cu sfidarea prevederilor constituționale în vigoare.

Deoarece tema integrării europene este considerată ca fiind una aducătoare de voturi, e de presupus că anume pe această filieră se va da o luptă acerbă între componentele coaliției de guvernare. E firesc ca o formațiune politică să vrea să obțină cât mai multe dividende de pe urma activității sale, dar această tendință nu trebuie să vină în detrimentul unor norme morale și legislative. Atunci când legea este nesocotită cu aroganță și cinism, nu mai putem vorbi despre o luptă politică civilizată și corectă. Totodată, așa cum s-a întâmplat și anterior,

o concurență care nu depășește interesul îngust de partid duce inevitabil la scăderea dramatică a eficienței actului guvernării, iar cetățenilor nu le va rămâne decât să taxeze un asemenea comportament egoist și iresponsabil. De altfel, sarcina Guvernului pe dimensiunea internă este una esențială, numai că marile realizări ale actualului Cabinet de miniștri aproape că nu există, iar așa-zisele succese ale guvernanților la capitolul îmbunătățirea calității vieții sunt atât de neînsemnate, încât e mai bine să nu pomenești despre ele. E de la sine înțeles că, în lipsa unor reușite vizibile în politica internă a țării, componentele actualei guvernări vor juca până la capăt cartea integrării europene. Iar jocul nu va fi întotdeauna fairplay. Și iată aici implicarea președintelui țării pe post de arbitru și de garant al respectării legislației este una vitală.

Pentru a nu fi acuzat însă că interpretez Constituția după bunul meu plac sau pornind de la nu știu ce interese, voi reproduce mai jos câteva articole din Constituția Republicii Moldova, care se referă direct la atribuțiile președintelui în domeniul politicii externe, la rolul Guvernului și competențele primului ministru.

Articolul 86

Atribuţii în domeniul politicii externe

(1) Preşedintele Republicii Moldova poartă tratative şi ia parte la negocieri, încheie tratate internaţionale în numele Republicii Moldova şi le prezintă, în modul şi în termenul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului.

Articolul 96

Rolul

(1) Guvernul asigură realizarea politicii interne şi externe a statului şi exercită conducerea generală a administraţiei publice.

(2) În exercitarea atribuţiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament.

Articolul 101

Prim-ministrul

(1) Prim-ministrul conduce Guvernul şi coordonează activitatea membrilor acestuia, respectând atribuţiile ce le revin.

[Alin.1 art.101 modificat prin Legea nr.1115-XIV din 05.07.2000]

Din articolele invocate mai sus este foarte clar cine și cu ce trebuie să se ocupe și cine ar urma să semneze Acordul de Asociere RM-UE. Din păcate, și asta nu e de azi, și nu e de ieri, în Republica Moldova Constituția nu se prea respectă, dar noi știm cu toții că președintele țării este autoritatea care ar trebui să vegheze la respectarea acestei Constituții. Cu sau fără atribuții limitate, împrumutate ori cedate de bună voie. De aceea, întrebarea rămâne deschisă: se va lăsa oare președintele Nicolae Timofti și de această dată călcat în picioare sau va da în sfârșit dovadă de demnitate și verticalitate?

Timpul, 6 iunie 2014

Renunțarea la serviciul militar obligatoriu

La începutul săptămânii curente, colegii mei de partid au depus la Biroul Permanent al Parlamentului trei iniţiative legislative, care se referă la anularea obligativităţii satisfacerii serviciului militar de către cetăţeni. La prima vedere, se poate crea impresia că e vorba de nişte iniţiative legislative ordinare, însă am tot temeiul să afirm că aceste trei proiecte de legi sunt deosebit de importante, căci abordează o mare problemă pe care o avem în societate.

Deși se vorbește de ceva timp despre realizarea unui program de modernizare a sistemului național de apărare, situaţia în Armata Naţională rămâne a fi una catastrofală. Anul trecut, cheltuielile pentru Armata Națională au constituit 0,38% din PIB, ceea ce a acoperit mai puțin de jumătate din strictul necesar al instituției respective. Evident, resursele financiare alocate de stat sunt insuficiente, din care motiv armata mai folosește încă rămășițele din stocurile armatei sovietice, inclusiv lingeria de pat și de corp. Dacă mai adăugăm aici și calitatea proastă a hranei, și condițiile dificile de trai în cazărmi, atunci tabloul devine și mai sumbru. Soldaţi semiflămânzi, bătuţi de superiori, puşi să facă tot felul de munci (de la salubrizarea teritoriului până la păscutul oilor), care nu au nimic în comun cu apărarea Patriei, cazuri de maltratări, omor, suicid. Numai în ultimul an, opinia publică a fost bulversată de ştiri precum că soldatul X şi-a împuşcat din imprudenţă camaradul, soldatul Y a fost condamnat pentru maltratarea colegului său, soldatul Z a dezertat din armată din cauza condiţiilor insuportabile, soldatul N s-a spânzurat etc. Şi de fiecare dată, responsabilii de la Ministerul Apărării ne promit că vor face regulă, dar nu contribuie mai cu nimic la reducerea cazurilor de relații nestatutare în unitățile militare. În orice societate normală, acest subiect ar fi devenit de mult unul de interes public, numai nu la noi. Eforturile disperate ale mamelor ostaşilor de a organiza conferinţe de presă pentru a transmite un semnal de alarmă întregii societăţi se pierd, pentru că acei care urmăresc să muşamalizeze situaţia deplorabilă din Armata Naţională au mai multe pârghii de influenţă decât simplii cetăţeni.

Haideți să vedem, totuși, cum arată contingentul de recruți care sunt încorporați în termen? Mulți dintre ei au o instruire sumară, unii au probleme de sănătate, uneori, de ordin psihic, alții sunt certați cu legea, dar există un plan de înrolare și acest plan urmează a fi îndeplinit. Concluzia care se impune este următoarea: dacă, într-adevăr, vrem să avem o armată modernă, urmează să urgentăm procesul de trecere de la serviciul militar în termen la serviciul militar prin contract. Adică, să mizăm doar pe profesioniști care, de obicei,

se încadrează benevol în forțele armate, și care au calitățile și aptitudinile necesare unui militar de meserie.

Mulţi dintre acei care ar dori ca situaţia să rămână intactă încearcă să se acopere cu art. 57 din Constituţie – „Apărarea Patriei". Dar acesta nu prevede direct obligativitatea satisfacerii serviciului militar de către cetăţeni. Prevederile sale sunt interpretabile şi pot fi atribuite cu uşurinţă la acei cetăţeni care-şi satisfac serviciul militar în bază de contract. Mai mult ca atât, dacă numai acest articol e cauza, cine ne împiedică să solicităm interpretarea lui de către Curtea Constituţională sau modificarea lui de către Parlament.

În acelaşi timp, le-aş sugera celor care preferă să se acopere cu unele prevederi constituţionale interpretabile, să atragă atenţie şi la principiul constituţional de neutralitate a Republicii Moldova. Acest principiu prevede că ţara noastră nu poate face parte din diverse blocuri militare. Detaşarea şi trimiterea peste hotare a unor contingente militare, în baza acordurilor internaţionale la care Republica Moldova este parte sau în baza altor înţelegeri internaţionale, poate fi făcută din contul militarilor profesionişti, care-şi satisfac serviciul prin contract. Iar la moment nu există alte necesităţi care să ne determine să menţinem în continuare o armată formată pe principiul obligativităţii cetăţenilor de a satisface serviciul militar. Republica Moldova e o ţară înconjurată de prieteni, având şi o frontieră comună cu NATO şi UE. Noi nu avem nevoie de armată pentru a face faţă unor eventuale atacuri din Est sau din Vest, deoarece, în condiţiile lumii moderne, aceste atacuri sunt excluse.

Neoficial, în ultimii ani am auzit şi argumentul că armata e necesară pentru o intervenţie în cazul în care ar urma un atac din regiunea transnistreană. Această idee este absurdă din start, pentru că eventualitatea unui nou conflict armat la Nistru e puțin probabilă și toţi sunt de acord că soluţia trebuie identificată pe cale paşnică, la masa de negocieri. Da, avem în regiunea de est a ţării un contingent militar rus, precum şi armament şi muniţii ruseşti. Dar acestea trebuie evacuate prin demersuri internaţionale făcute în continuu şi numai un om total nepriceput ar putea crede că păstrarea unei armate constituite pe principiul obligativităţii cetăţenilor poate avea relevanţă în acest sens.

Revenind la subiectul celor trei iniţiative, aş vrea să precizez că prima dintre ele ţine de operarea unor modificări şi completări la Legea „Cu privire la apărarea naţională". Scopul acestui proiect de lege este excluderea obligativităţii serviciului militar pentru cetăţeni, urmând ca, în cadrul Armatei Naţionale, a altor componente ale sistemului naţional de apărare să activeze doar militari în bază de contract. A doua iniţiativă vizează abrogarea Legii „Cu privire la pregătirea cetăţenilor pentru apărarea Patriei", iar a treia – abrogarea

Legii „Cu privire la rezerva forţelor armate”. În condiţiile în care vom renunța la serviciul militar obligatoriu pentru cetăţeni, ambele aceste legi îşi pierd rostul şi urmează a fi abrogate.

Vreau să cred că Parlamentul va înţelege corect esenţa propunerilor înaintate de liberali şi va susţine aceste trei iniţiative, care pornesc de la o situaţie reală ce s-a creat în Republica Moldova şi care necesită o soluţionare urgentă.

Timpul, 13 iunie 2014

O zi istorică

Astăzi este o zi crucială pentru Republica Moldova, căci anume astăzi va avea loc semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. Astfel, va fi finalizată o importantă etapă în relaţiile moldo-comunitare, o etapă care, odată parcursă, face ireversibil cursul de integrare europeană a ţării noastre.

Astăzi, toţi acei care au muncit ani la rândul pentru ca visul european să devină realitate, toţi acei care au crezut în şansa Republicii Moldova de a deveni cu adevărat un stat european, au motiv pentru a bea şampanie. Şi noţiunea „toţi" în cazul nostru este una foarte largă, deoarece eforturi în vederea integrării europene a Republicii Moldova s-au întreprins constant în diferite perioade şi nu doar de către reprezentanţii unui anume partid, după cum se încearcă a demonstra în ultima vreme. Îmi amintesc eforturile considerabile pe care le-am depus începând cu anul 2001, pentru a consolida formaţiunile democratice, pentru a oferi o alternativă guvernării comuniste şi pentru a readuce Republica Moldova pe calea democraţiei, a reformelor, a integrării europene, de pe care fusese deturnată de PCRM. Atunci, efortul nostru a condus la crearea unui pol democratic sănătos în societate, care în 2005 avea să obţină peste o treime din locurile din Parlamentul ţării, iar în 2007 avea să pună bazele debarcării comuniştilor de la putere pe calea readucerii a peste două treimi din raioanele ţării în albia guvernărilor democratice, proeuropene. A urmat anul 2009, când acele seminţe aruncate în anii de continuă luptă împotriva comuniştilor pe durata aflării lor la putere, au dat rod şi Moldova a revenit pe calea integrării europene, declarând acest obiectiv prioritate naţională. Guvernele democratice create în septembrie 2009 şi ianuarie 2010, au reuşit performanţa nu doar de a lansa procesul de negocieri pe marginea Acordului de Asociere, Acordului de Liber Schimb şi Acordului de liberalizare a regimului de vize, ci şi de a finaliza implementarea planurilor de acţiuni elaborate în acest sens. Anume cele două guverne ale AIE au făcut practic cea mai mare parte a lucrului în vederea obţinerii celor trei acorduri vitale pentru Republica Moldova, iar la începutul anului 2013, atunci când visul european avea deja un contur real, forţele ostile parcursului firesc al ţării noastre au declanşat o criză de proporţii, în spatele căreia se ascundeau interesele meschine ale unor falşi amici ai integrării europene.

Înlăturarea liberalilor de la guvernare s-a făcut în mod premeditat şi astăzi acest lucru este mai evident ca oricând. În context ar fi de menţionat coincidenţa stranie de interese ale Moscovei, pentru care Partidul Liberal a fost tot timpul unul incomod, dar şi a unor pretinşi democraţi de la guvernare, care permanent au fost deranjaţi de faptul că PL nu a acceptat să le facă jocul, a spus lucrurilor pe nume, taxând dur fiecare deviere de la normal. Pentru a putea fura nestingheriţi

averea statului, dar şi pentru a-şi asuma în totalitate munca întregii echipe de guvernare în direcţia integrării europene a Republicii Moldova, aceste forţe politice iniţial au provocat o scindare în PL, iar ulterior i-au exclus pe liberali de la guvernare. Evenimentele ce au urmat au developat interesele sectare ale celor care au acţionat împotriva Partidului Liberal la acea etapă. Aşa-zişii liberal-reformatori au fost folosiţi doar ca paravan în spatele căruia s-au furat Banca de Economii, Aeroportul Internațional și alte întreprinderi de stat, iar ideea de integrare europeană a fost „privatizată" de o anumită forţă politică.

Cea mai elocventă dovadă a faptului că liberal-democraţii au făcut din prioritatea naţională – integrarea europeană, un căluţ electoral, dar şi o „proprietate" de partid o reprezintă maniera absolut obraznică în care l-au dat într-o parte pe preşedintele Nicolae Timofti, cu grave încălcări ale Constituţiei, dar şi ale altor acte legislative în vigoare, înlăturându-l iniţial de la parafarea, iar ulterior de la semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană. S-a văzut clar că pentru reprezentanţii acestei formaţiuni mai puțin contează evenimentul în sine şi faptul că Republica Moldova va deveni în sfârşit membru-asociat al Uniunii Europene, ci mai degrabă îi interesează cât capital politic vor obține pe seama acestui eveniment. Este știut că popularitatea pldm-iștilor în societate se află în cădere liberă, drept consecință a unei guvernări corupte și iresponsabile, și nu există semne că această cădere ar putea fi cumva stopată. Campaniile costisitoare sub aspect financiar, iniţiativele populiste, excesul de zel cu care s-a manifestat respectivul partid în cazul tuturor acțiunilor ce au vizat Acordul de Asociere constituie niște zvâcniri disperate ale unor indivizi care vor să-și atribuie unilateral și exclusiv un merit ce nu le prea aparține.

Totodată, astăzi ar fi fost indicat să ne axăm mai mult pe însemnătatea evenimentului din punct de vedere al intereselor cetăţenilor. Să le spunem oamenilor care sunt avantajele ce ni le oferă statutul de asociat al Uniunii Europene și să recunoaștem că am făcut abia primul pas în lungul drum spre integrarea europeană. Este sigur că azi, precum şi în zilele următoare, liberal-democraţii şi alţii ca ei, vor încerca să speculeze pe marginea subiectului în cauză, ca să atragă dividende politice, dar la fel de sigur este şi faptul că cetăţenii Republicii Moldova sunt suficient de maturi ca să înțeleagă și să aprecieze aportul unui sau altui lider sau formațiuni politice şi nu pot fi luați cu zăhărelul, așa cum își închipuie diriguitorii acestui partid. Deci, să-i lăsăm pe cei care vor să facă din integrarea europeană o temă politică, de campanie, să-şi urzească în linişte planurile, iar noi, cei care credem sincer în viitorul european al Republicii Moldova şi suntem gata să facem totul pentru ca el să devină realitate, să ne bucurăm şi să ne felicităm reciproc cu ocazia acestei zile cu adevărat importante pentru destinul ţării noastre.

Timpul, 27 iunie 2014

Găgăuzii și referendumurile

Acum câteva zile, un nou anunţ a venit din Găgăuzia – autonomia din sudul ţării se pregăteşte de un referendum, în cadrul căruia ar urma să fie pusă la vot neparticiparea locuitorilor din regiune la alegerile parlamentare din data de 30 noiembrie. Deoarece sub aspect juridic numărul alegătorilor din autonomie este mult prea mic pentru a afecta, prin neparticipare, procesul electoral și pentru a pune sub semnul întrebării validarea alegerilor parlamentare din toamnă, autoritățile de la Comrat mizează în mod special pe aspectul legitimității politice a componenței viitorului Parlament al Republicii Moldova în raport cu Găgăuzia. Adică, manipulând populația găgăuză, reprezentanții Adunării Populare de la Comrat nu urmăresc doar să țină în șah actuala guvernare de la Chișinău, ci își construiesc o platformă pentru a amenința și a șantaja viitoarea putere de la Chișinău, ce se va instaura după scrutinul din 30 noiembrie, indiferent de culoarea politică a acesteia și de vectorul pe care-l va promova.

Straniu, dar se pare că ştirea nu i-a deranjat pe cei care reprezintă astăzi puterea în Republica Moldova şi această situaţie are două posibile explicaţii: sau puterea nu poate evalua corect consecinţele unui astfel de pas, sau crede (naiv) că o asemenea perspectivă ar putea să o avantajeze în alegeri. Or, se ştie deja că găgăuzii votează preponderent pentru partidele de stânga şi neprezentarea lor la vot ar scădea rezultatul înregistrat de respectivele partide. Este o abordare nu doar greşită, ci şi primitivă, pentru că, dincolo de interese politice de moment mai există şi interesul ţării. În continuare, voi explica de ce această iniţiativă comportă un risc politic major pentru Moldova.

Așadar, boicotând alegerile parlamentare, găgăuzii pregătesc terenul pentru nerecunoaşterea ulterioară a deciziilor adoptate de conducerea ţării. Ei vor spune pur şi simplu că această putere nu-i reprezintă, întrucât niciun găgăuz nu şi-a dat votul pentru ea şi, prin urmare, deciziile adoptate de Chişinău nu sunt obligatorii pentru a fi respectate în autonomie. În acest caz, vidul decizional care se va forma va fi suplinit cu decizii de nivel local. Astfel, găgăuzii ar ajunge în situaţia în care ar respecta şi implementa numai propriile decizii. Cu alte cuvinte, în sudul ţării s-ar crea un stat în stat, tendinţele separatiste aprofundându-se în fiecare zi.

Este clar că prin această nouă iniţiativă politicienii găgăuzi încearcă să testeze capacitatea de reacţie a conducerii ţării la provocările cu tentă separatistă. Dacă vor vedea că reacţia guvernării de la Chişinău este una nepăsătoare sau nu este deloc, ei se vor simţi încurajaţi să întreprindă noi şi noi acţiuni îndreptate spre distanţarea de Chişinău. O dovadă elocventă sunt şi cele două referendumuri

organizate în autonomia găgăuză pe data de 2 februarie a anului curent, când populația din regiune și-a exprimat opțiunea pentru dreptul la autodeterminare şi pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Vamală. Atunci, autorităţile de la Chişinău nu au reacţionat în prima fază, iar ulterior au avut o reacţie nepotrivită şi total ineficientă. Apropo, nici până astăzi vinovaţii de acel referendum ilegal nu au fost sancţionaţi şi asta a constituit un imbold, un argument în plus pentru politicienii găgăuzi de a veni cu noi iniţiative cu vădit caracter provocator.

Merită menţionat faptul că respectiva iniţiativă a fost sonorizată de către deputatul Adunării Populare, Ivan Burgudji imediat după vizita întreprinsă la Moscova. Oare nu e clar cine este autorul real al acestei iniţiative? Oare nu se vede de la o poştă că se pune la cale un scenariu care poate avea consecinţe extrem de negative pentru Republica Moldova?

Este absolut evident că locuitorilor regiunii găgăuze li se impune, la nivel de subconştient, ideea că ei sunt diferiţi de ceilalți cetăţeni ai Republicii Moldova, că au alte opinii, alte năzuinţe şi alt viitor. Adică, are loc o prelucrare masivă la nivel psihologic, se pun bazele unor ulterioare mesaje de factură separatistă, se creează insistent o imagine a duşmanului, care este restul Republicii Moldova.

Nu putem exclude nici faptul că se mizează pe o eventuală intervenţie în forţă în Găgăuzia, pentru ca ulterior să se ceară ajutor şi protecţie pentru vorbitorii de limbă rusă de la o anume forţă din exterior. Probabil, în creierul înfierbântat al unor politicieni de la Comrat se învârte ideea că, dacă ei vor bloca procesul de deschidere a secţiilor de votare în regiune, atunci poliţiştii vor interveni în forţă. Şi au toate motivele să gândească astfel, deoarece organele de drept au competenţe şi obligaţiuni clar stabilite pentru asemenea situaţii.

Aş putea continua, invocând şi alte posibile scenarii sumbre, dar cred că şi cele relatate mai sus sunt suficiente pentru a ne da seama că lucrurile sunt prea grave pentru a fi tratate cu superficialitate. Nu voi veni cu careva sugestii şi soluţii de depășire a disensiunilor dintre Chișinău și Comrat, din simplu motiv că ştiu cum actuala guvernare reacţionează la propunerile opoziţiei. Totuşi, țin să le atrag atenţia celor care astăzi conduc Republica Moldova că au datoria de a întreprinde acţiuni hotărâte pentru a evita posibile consecinţe nefaste pentru țară. Or, Moldova nu este a lor, ci a noastră, a tuturor şi nu aş vrea ca, din cauza incompetenţei sau a impotenţei puterii, să avem de suferit cu toţii.

Timpul, 11 iulie 2014

Războiul economic a început

Rusia a început războiul economic împotriva Republicii Moldova. Dacă până acum cineva mai putea să creadă că acţiunile Rusiei în raport cu ţara noastră țin mai degrabă de domeniul șantajului, decizia de a sista orice import de produse agricole din Moldova se încadrează în categoria unor acțiuni dușmănoase și restrictive, cu impact economic negativ. Decizia este cu atât mai sfidătoare cu cât nu se oferă o argumentare temeinică, ci se face trimitere la nişte aprecieri de ordin general. Iar dacă mai adăugăm aici şi faptul că produsele agricole nu vor fi permise nici măcar în bagajul de mână al moldovenilor (spre exemplu, nu se va permite să ai în geantă câteva mere), devine absolut clar că Rusia pur şi simplu vrea să ne umilească, să ne facă să regretăm că încercăm să scăpăm din strânsoarea sa „frățească" şi să ne construim un viitor democratic şi european.

De fapt, interzicerea totală a importurilor de produse agricole moldoveneşti este un element ce vine să completeze un tablou mai amplu, care arată cum Rusia tratează în realitate Republica Moldova. În ultima perioadă am fost martori cum Rusia a sistat importul de vinuri moldoveneşti, a anulat curse de avion, a acordat deschis ajutor financiar Transnistriei, i-a susţinut pe liderii găgăuzi, chiar dacă aceştia aveau un vădit comportament provocator în raport cu oficialii de la Chişinău, a promis ajutor Găgăuziei şi raionului Taraclia, populat compact de etnici bulgari, într-o perioadă când relaţiile acestor teritorii cu Chişinăul nu păreau perfecte. Adică, într-un fel era de aşteptat că Rusia va aplica noi sancțiuni împotriva Republicii Moldova, nu se știa însă care va fi amploarea lor.

Deși se vorbește de ceva timp despre diversificarea piețelor de desfacere a produselor moldovenești, procesul se desfășoară destul de lent. Pentru a avea o producție competitivă și a accede pe piața europeană, e nevoie de investiții temeinice în noile tehnologii, iar aici lucrurile nu s-au prea mișcat. În situația în care ne-am trezit, nu ne rămâne decât să valorificăm din plin oportunitățile ce ni le oferă Acordul de Comerț Liber cu Uniunea Europeană. Iar până atunci ne consolăm cu gândul că vom consuma mai multe fructe și legume, care vor putea fi procurate la prețuri convenabile, dar fermierii vor suporta pierderi, în urma embargoului impus de Rusia.

Așadar, Moscova consideră că Republica Moldova trebuie pedepsită pentru că şi-a permis să semneze şi să ratifice Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, fapt care loveşte serios în intenţiile Kremlinului de a reface Uniunea Sovietică sub forma Uniunii Vamale, Uniunii Euro-Asiatice sau a altor organizaţii de acelaşi tip. Iar asta înseamnă că vor urma alte provocări. Cunoscând modul în care acţionează Moscova în asemenea situaţii, ne putem aştepta la noi presiuni, drept instrument fiind folosit gazul natural rusesc de care beneficiem sau ne vom

pomeni cu expulzarea masivă în ajun de alegeri parlamentare a moldovenilor care lucrează în Rusia. Tentative în acest sens s-au mai făcut şi anterior, deci nu va fi nimic nou. Important este să nu se meargă mai departe decât instrumentele de presiune economică, socială sau alte instrumente folosite până acum. Situaţia din Ucraina ne demonstrează de ce este în stare Rusia atunci când își închipuie că interesele sale sunt în pericol.

Sper totuși că nu se va ajunge la un eventual conflict militar, dar nu pot să trec cu vederea acţiunile cu caracter provocator pe care le pun la cale în ultimul timp sculele Moscovei din Republica Moldova. Apropo, aş vrea să aflu opinia lor despre deciziile cu caracter restrictiv ale Moscovei? Până mai ieri (iar unii dintre ei şi în prezent) aceşti politicieni supuşi total Moscovei ne îndemnau să renunțăm la Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, inclusiv la Zona de Liber Schimb prevăzută de acest Acord, şi să ducem produsele agricole în Rusia şi în alte ţări ex-sovietice. Ce ne vor spune ei acum, când Rusia ne-a trântit uşa în nas fără niciun motiv? Cum vor apărea aceşti politicieni în faţa oamenilor, tot înșirând poveşti despre rolul Rusiei? Tare mi-e teamă să nu fie luaţi în furci de ţăranii care sunt nevoiţi să stea cu roada pe dealuri, numai pentru că Rusiei nu i-a plăcut faptul că moldovenii au optat pentru un viitor demn şi prosper în marea familie a democraţiilor europene.

În acelaşi timp, avem și reversul medaliei. Pe cât de mult ne apasă Rusia, pe atât de mult ne susţin occidentalii. Astfel, după ce Uniunea Europeană şi-a deschis piaţa pentru vinurile moldoveneşti, după ce ni s-a oferit o Zonă de Liber Schimb cu UE, după ce au demarat lucrările de construcţie a gazoductului Iaşi-Ungheni, după ce a pornit interconectarea reţelelor electrice de tensiune înaltă între Republica Moldova şi UE, avem toate motivele să aşteptăm un nou suport european ca urmare a interdicţiilor impuse de Rusia. Iar dacă mai adăugăm aici şi iniţiativa americană, care prevede că Moldova a devenit aliat non-NATO al SUA, vedem că prietenii noştri occidentali nu ne lasă la nevoie, transmiţând mesaje clare în această privință Rusiei. Altceva este că Moscova „nu vrea” să înţeleagă aceste mesaje şi continuă să-şi facă jocurile periculoase în spaţiul ex-sovietic, inclusiv în Republica Moldova.

Este greu de presupus cum vor evolua lucrurile în continuare, căci noi nu putem întreprinde mai nimic pentru a preveni eventuale scenarii nedorite. Este un joc al marilor puteri, în care nu avem cum să intervenim, chiar dacă suntem vizaţi direct. Un singur lucru putem face – să dăm dovadă de solidaritate, să înţelegem responsabilitatea momentului prin care trecem şi să acţionăm în consecinţă. Şi eu sper că vom avea această capacitate, indiferent de viziunile politice, geopolitice şi de partidele din care facem parte.

Timpul, 25 iulie 2014

Unica soluție – aderarea la NATO

Rusia pregăteşte un război civil în Republica Moldova! Această constatare/declaraţie nu-mi aparţine mie, ci am spicuit-o din presă. Iar ca să fie mai concret, voi preciza: unele mijloacele de informare în masă au preluat această ştire de-a dreptul senzaţională de pe un portal informaţional rusesc, condus de un jurnalist cunoscut prin apropierea sa de liderii de la Kremlin. Cu alte cuvinte, acest material publicat de portalul rusesc apropiat Kremlinului (nu-i voi da denumirea ca să nu-i fac publicitate) poate fi perceput şi ca un anunţ oficial, un avertisment, dacă doriţi, despre ceea ce ne aşteaptă.

Respectiva sursă de informare vorbeşte deschis despre un conflict dintre Chişinău şi Comrat şi nu ascunde că Rusia susţine liderii regionali din Găgăuzia în disputele pe care le au aceştia cu conducerea ţării. Mai mult ca atât, la fel de deschis se vorbeşte despre faptul că Rusia încearcă intenţionat să distrugă economia Republicii Moldova prin diverse embargouri, susţinând în acelaşi timp Comratul. De asemenea, se vorbeşte despre pregătirea unui război civil în Moldova şi despre faptul că Chişinăul va avea de a face cu o dublă ofensivă – Comrat şi Bender. Şi toate acestea au loc pe fundalul blocajelor instituite de transnistreni în cadrul Comisiei Unificate de Control, a înviorării evidente a coloanei a cincea moscovite în Moldova, a presiunilor tot mai accentuate din partea Moscovei. Deci, pentru toată lumea este clar că ceva se pregăteşte. Şi dacă politicienii noştri se tem să pronunţe cu voce tare ce cred ei în această privință, iată că portalul pe care l-am pomenit mai sus, folosit pe post de portavoce a Moscovei, nu se teme şi spune deschis că în Republica Moldova va fi provocat un război civil!

Ce facem noi în această situaţie? Cu toată stima şi respectul pentru unele instituţii ale statului în parte, eu am mai spus-o şi o spun şi acum: Republica Moldova are o conducere incompetentă şi impotentă poate în cel mai important moment al istoriei sale moderne. Noi nu avem la putere politicieni curajoşi, care ar avea capacitatea de a vedea lucrurile cu un pas înainte şi de a le anticipa prin decizii şi acţiuni adecvate. Armata noastră este vai de capul ei şi nu ar face faţă nici măcar unei ciocniri ordinare cu forţele separatiste. Şi nu spun acest lucru pentru a jigni pe cineva, ci pentru că acest adevăr trebuie spus. Apropo, pornind inclusiv de la acest moment, noi, liberalii, am propus profesionalizarea armatei naţionale şi am elaborat chiar şi proiectele de legi necesare în acest sens, dar guvernarea s-a făcut că plouă, ignorându-le total. O situație similară întâlnim și în poliţie, care e politizată şi se ocupă cu ce vrei, numai nu cu ce trebuie. Şi aici precizez din nou: nu vreau să ofensez pe nimeni şi sincer mă doare starea deplorabilă în care se află poliţia noastră naţională, pentru că o bună parte din

activitatea mea profesională am dedicat-o acestei instituţii importante în stat. Din păcate, trebuie să recunosc că poliţia noastră nu are acum capacitatea să asigure nici măcar ordinea publică, dar nu să apere integritatea şi independenţa ţării, aşa cum a făcut-o la începutul anilor 90, în timpul războiului de pe Nistru. Şi nu e vorba doar de poliţie, armată sau factorii de decizie de prim-rang, ci practic de toate instituţiile statului care au o cât de mică tangenţă cu o eventuală tensionare a situaţiei în Moldova, ca să nu folosesc termeni de genul celor folosiţi de portalul rusesc. Pur şi simplu, noi nu avem capacitatea adecvată de apărare şi acest lucru îl cunosc toţi acei care vorbesc deschis despre un posibil război civil în Republica Moldova.

În această situaţie, unica noastră soluţie este aderarea la NATO. Doar sub umbrela Alianţei Nord-Atlantice noi putem rezista presiunilor „pofticioşilor" de la Moscova, tuturor celor care visează refacerea fostului imperiu sovietic într-o formă sau alta. Doar NATO ne poate salva de revenirea în trecut sau, mai bine zis, de aducerea noastră forţată într-un spaţiu care tot timpul ne-a fost străin.

Evident, aderarea la NATO nu se face într-o zi, dar pentru a apropia acest moment e nevoie să începem cât mai repede demersurile în direcția respectivă. Declararea aderării la NATO drept o prioritate ar schimba substanțial datele problemei. Pe lângă faptul că NATO ne-ar trata altfel, am determina şi Moscova să fie mai atentă în acţiunile sale ce vizează Republica Moldova. Astăzi NATO este un spaţiu de securitate eficient şi cel mai bun spaţiu de acest tip din câte au existat vreodată în istoria omenirii. NATO a ajuns deja la Prut şi o asemenea conjunctură geopolitică ne avantajează enorm. Iar dacă mai adăugăm aici şi faptul că această structură a dat mereu dovadă de foarte multă deschidere (aici aş aminti de intenţia de a inaugura o reprezentanţă a NATO la Chişinău, de decizia SUA de a ne acorda statut de aliat non-NATO etc.), ar fi păcat să nu beneficiem de circumstanțele favorabile și de şansa cu adevărat istorică ce ni se oferă, pentru a scăpa o dată şi pentru totdeauna de problemele care ne ţin în şah de ani buni.

Sigur, unii ar putea spune că în Constituţie este stipulat statutul de neutralitate al Republicii Moldova. Este adevărat, dar la fel de adevărat este şi faptul că acest statut nu se respectă. Iar primii care-l încalcă sunt ruşii, continuând să-şi menţină armata lor pe teritoriul din estul Republicii Moldova. Şi dacă Rusia scuipă pe Constituţia noastră, şi dacă avem un principiu constituţional care nu se respectă, cine ne împiedică să-l modificăm? Să nu uităm că de modificarea lui a ajuns să depindă pacea, stabilitatea şi chiar viitorul Republicii Moldova ca stat.

Timpul, 8 august 2014

O nouă provocare marca Rogozin

Vicepremierul rus Dmitri Rogozin este cunoscut prin declaraţiile sale scandaloase, dar şi prin provocările de răsunet pe care le face. Anterior, Republica Moldova nu o dată a fost subiectul ales de el pentru declaraţii şi postări deloc amicale pe reţelele de socializare. Totodată, nu pot fi trecute cu vederea nici vizitele sale de tristă faimă în regiunea transnistreană, dar şi la Chişinău, fiind memorabilă în special ultima vizită, când oficialul rus a încercat să asigure transportarea de la Tiraspol la Moscova a semnăturilor cetăţenilor din stânga Nistrului, colectate în cadrul unei campanii cu un vădit caracter sfidător în adresa independenţei şi integrităţii teritoriale a Republicii Moldova.

Recent, Dmitri Rogozin a anunţat că va face tot posibilul să ajungă la Tiraspol pe data de 24 august, pentru a participa la acţiunile dedicate aniversării operaţiunii Iaşi-Chişinău. El nu a ascuns că o asemenea deplasare ar fi dificilă, deoarece avionul cu care va sosi ar putea fi forţat să aterizeze în Ucraina, el neavând permisiunea de a survola spaţiul aerian al ţării vecine. În același timp, e problematică şi o eventuală venire a sa prin România şi Bulgaria. Probabil, din aceste motive vicepremierul rus a preferat să vorbească iniţial în termeni mai rezervaţi despre intenţia sa de a poposi din nou în stânga Nistrului, dar, până la urmă, a găsit soluţia – s-a cerut mai întâi în vizită la Chişinău, la o întrevedere cu vicepremierul Andrian Candu, lucru pe care l-a şi obținut, iar asta i-a deschis direct calea spre Tiraspol.

Fără îndoială, vizita lui Rogozin la Tiraspol ar încuraja manifestările separatiste în estul Republicii Moldova şi ar constitui un semnal clar de susţinere pe care Rusia o acordă zonei separatiste, mai cu seamă acum, când această regiune a Europei a devenit un mare focar de instabilitate. În plus, să nu uităm că la doar o săptămână de la această vizită transnistrenii vor marca o nouă aniversare a aşa-zisei lor independenţe. În asemenea perioade, sentimentele lor sunt acutizate la maximum şi ei au nevoie ca de aer de tot noi şi noi dovezi ale susţinerii Rusiei, iar prezența lui Rogozin în Transnistria, în preajma sărbătorii controversate, ar fi extrem de importantă pentru dânșii.

Evident, Rogozin nu se va abţine (şi acest lucru s-a văzut de nenumărate ori anterior) şi va veni cu declaraţii jignitoare în adresa Republicii Moldova, a cursului de integrare europeană ales de ţara noastră. Putem presupune chiar că se vor lansa şi unele ameninţări, de genul celor care au fost rostite chiar în incinta Guvernului Republicii Moldova, precum că riscăm să îngheţăm la iarnă, dacă nu ne gândim bine la acţiunile noastre (se făcea aluzie la gazul rusesc pe care Moldova îl importă din Rusia). E de menţionat şi faptul că vizita lui Dmitri

Rogozin are loc cam în aceeaşi perioadă când e planificată darea în exploatare a gazoductului Iaşi-Ungheni, eveniment care va mai descuraja partida rusă din Moldova, deprinsă să ne „amintească” de fiecare dată de gazul rusesc. Probabil, Rogozin va veni cu anumite mesaje pe marginea acestui subiect, deoarece el este unul strategic pentru Moscova.

Şi dacă intenţiile, acţiunile şi declaraţiile lui Rogozin pot fi anticipate, atunci o mare necunoscută rămâne comportamentul guvernării de la Chişinău. Şi aici nu mă refer la Andrian Candu, care i-a oferit paravanul necesar lui Dmitri Rogozin, ci la conducerea de vârf a ţării. Am spus mai sus că aceasta s-a lăsat călcată în picioare, permiţându-i lui Rogozin să ne ameninţe chiar în sediul Guvernului, ceea ce mi se pare foarte grav. Acum, vreau să atrag atenţia asupra altui aspect şi anume că vizita lui Rogozin se desfășoară într-un context cu totul deosebit. Astfel, în Ucraina are loc un război deschis cu Rusia şi toată comunitatea internaţională este concentrată pe aceste operațiuni militare. Primirea lui Rogozin la Chişinău, în timp ce Ucraina, dar şi UE, impun noi sancţiuni Rusiei, în special oficialilor ruşi, nu va fi deloc agreată de vecinii noştri, dar şi de Bruxelles.

De asemenea, venirea lui Rogozin este ca o palmă pe obrazul producătorilor agricoli şi exportatorilor de produse agricole din Republica Moldova. Or, cum altfel ar putea fi catalogată această vizită în condiţiile în care Federația Rusă, conducându-se de motive strict politice, ne impune embargouri ce lovesc dureros în agricultorii şi exportatorii noştri?

Nu poate fi trecută cu vederea nici tensionarea situaţiei din Zona de securitate, dar nici tergiversarea premeditată a procesului de negocieri privind reglementarea diferendului transnistrean. Rolul Rusiei în aceste procese este unul hotărâtor şi noi nu avem dreptul să ne facem morţi în popuşoi, acordându-i diverse onoruri emisarului Moscovei, care-şi bate joc deschis de noi într-o problemă atât de sensibilă cum este cea transnistreană.

Să nu uităm că vizita lui Rogozin are loc cu doar câteva zile înainte de Ziua Independenţei. Dacă el va face declaraţii similare celor pe care şi le-a permis anterior, această vizită ar putea fi considerată de mulţi drept o provocare în preajma Zilei Independenţei. Rămâne de văzut dacă nu cumva scopul oficialului rus e să testeze terenul și nu este exclus că el va încerca să destabilizeze situația și așa destul de fragilă din Republica Moldova. Cu alte cuvinte, vicepremierul rus nu va scăpa ocazia de a ne mai face încă o dată amenințător din deget, avertizându-ne, că nu vom scăpa chiar atât de ușor de tutela rusească.

Dacă acest lucru se va întâmpla, guvernarea noastră va trebui să ia o atitudine. O atitudine chibzuită, dar demnă de conducerea unui stat independent și suveran, care știe să-și apere interesul țării. Va avea oare curajul?

Timpul, 22 august 2014

Un chestionar util

Până la startul oficial al campaniei electorale a rămas mai puţin de o lună şi, după cum e şi normal, o bună parte din alegători (cei indecişi) se întreabă: dar noi cu cine votăm? Potrivit unor informaţii, numărul alegătorilor indecişi în societatea noastră constituie circa 40%, alegători care vor căuta să găsească un răspuns la întrebarea de mai sus. Nu intenționez să le ofer un model de răspuns, ci vreau să le propun un chestionar și să formulez un şir de întrebări fundamentale, în opinia mea, iar în funcție de răspunsurile obținute, cetăţenii menţionaţi vor decide cui să dea votul.

***1.** Care a fost atitudinea fiecărei formațiuni politice în parte, exprimată clar și fără echivoc, faţă de evenimentele tragice din aprilie 2009?*

Consider că această întrebare este una de principiu, deoarece trecerea comuniştilor în opoziţie după mai bine de opt ani de guvernare şi venirea la putere a forţelor democratice a fost posibilă datorită revoltelor din aprilie 2009, a stării de spirit pe care ele au creat-o în societate. În anii următori s-a văzut însă că unele partide, pentru a-şi face imagine politică şi electorală, s-au folosit de cei ce au ieșit în stradă să-și exprime nemulțumirea față de regimul totalitar comunist, abandonând victimele acelor răbufniri sociale imediat ce au ajuns la guvernare.

***2.** Cum au tratat și cum au promovat actorii politici autohtoni cursul de integrare europeană al Republicii Moldova?*

Iarăşi este o întrebare de maximă importanţă, dacă pornim de la faptul că ideea de integrare europeană a devenit în ultimii ani obiectivul naţional primordial, susţinut masiv în alegerile din 2009 şi 2010 de către cetăţenii noştri. Din păcate, în perioada respectivă unele formaţiuni şi lideri politici au încercat să privatizeze ideea de integrare europeană, punând-o strict în slujba intereselor lor înguste. Iar partidele care au contribuit nu doar prin vorbe, ci și prin acțiuni concrete, la apropierea noastră de Uniunea Europeană, partidele care cu adevărat şi-au dorit şi îşi doresc un viitor european pentru cetăţenii Republicii Moldova au fost supuse unor presiuni ce aminteau uneori de practicile primitive caracteristice unui regim dictatorial.

***3.** Cine, când şi cum a făcut jocul Moscovei în Republica Moldova, în detrimentul intereselor noastre naţionale?*

Nu e deloc o întrebare simplă, cum poate părea la prima vedere, căci greşesc amarnic cei care cred că doar comuniştii, socialiştii şi alte partide de stânga şi-au orientat acele ceasornicului după ora Moscovei. Nu cred că cineva mai are îndoieli că agenţii de influenţă ai Rusiei au existat constant în

axul guvernamental de la Chişinău. Iar pentru a vă convinge de acest lucru, e suficient să examinaţi prestaţia fiecărei formaţiuni, a fiecărui lider în momentele de cotitură istorică pentru Republica Moldova. Anume în momentele de grea cumpănă s-a văzut cine se gândește la interesul național și cine se gândește la interesul personal. În context, merită de menţionat chiar şi atitudinea faţă de frecventele vizite ale lui Rogozin la Chişinău şi Tiraspol. O analiză succintă va arăta cine dintre politicienii moldoveni continuă și în prezent să îndeplinească rolul de vasal al Rusiei.

4. *Cine şi ce atitudine a avut faţă de patrimoniul de stat din Republica Moldova?*

Răspunsul la această întrebare presupune depistarea şi scoaterea la iveală a celor care au folosit instituţiile statului şi funcţiile deţinute pentru a se îmbogăţi, pentru a-şi rotunji conturile în băncile din străinătate, pentru a-şi soluţiona toate problemele pe care le aveau şi pentru a-şi asigura un trai îndestulat până la adânci bătrâneţi. Totodată, se impune a fi examinată lista privatizărilor făcute în ultimii cinci ani, dar şi a fondurilor atrase de peste hotare şi utilizate de autorităţile noastre în această perioadă.

5. *Cine a avut interesul ca în privința diferendului transnistrean lucrurile nu doar să nu avanseze în vederea identificării unei soluţii corecte, ci chiar să degradeze?*

Faceţi o scurtă retrospectivă a negocierilor din ultimii ani şi veţi vedea că Chişinăul a cedat permanent în fața separatiştilor de la Tiraspol, că procesul de negocieri a fost folosit pentru ca cineva să-şi lustruiască imaginea, că toate reuniunile şi întrevederile în acest sens au constituit o bravadă politică etc. Cu alte cuvinte, egoismul politic și lipsa de responsabilitate au condus la degradarea climatului general al tratativelor şi au îndepărtat considerabil momentul în care această problemă ar fi putut fi soluţionată.

6. *De ce, după cinci ani de guvernare democrată, eficiența instituţiilor statului bate pasul pe loc?*

Trebuie să recunoaştem că din acest punct de vedere noi nu am avansat practic deloc comparativ cu guvernarea comunistă. Instituţiile statului au rămas în continuare niște instrumente în mâinile politicienilor şi servesc preponderent intereselor acestora. Nu de puține ori, în scopuri politice sau personale, sunt folosite instituții ale statului care au menirea să vegheze asupra aplicării și respectării normelor statului de drept de către toți cetățenii.

7. *De ce reformele care se pretinde că au fost implementate în toţi aceşti ani nu au dat niciun rezultat?*

Răspunsul este simplu şi stă la suprafaţă – pentru că s-a dorit conservarea unei stări anume de lucruri, care a existat şi anterior. Adică, reformele au lucrat

numai pentru guvernanți iar populația a devenit și mai săracă, și mai neajutorată decât era până la demararea reformelor. Așadar, nu e greu de ghicit cine sunt beneficiarii așa-ziselor reforme.

Mă voi opri aici, lăsându-vă pe fiecare dintre dumneavoastră să completaţi această listă cu alte întrebări nu mai puțin importante. Este un exerciţiu util, care o să vă ajute să vă formaţi o părere proprie despre ceea ce se întâmplă în Republica Moldova în ajunul campaniei electorale.

Timpul, 5 septembrie 2014

Despre neutralitate și trupele NATO

Cele două iniţiative legislative cu care eu şi colegii mei din Partidul Liberal am venit în ultimul timp (revizuirea principiului constituţional de neutralitate şi invitarea unui contingent NATO cu statut permanent în Republica Moldova) au trezit un viu interes în societate. Am fost contactat de o mulţime de oameni, care au cerut noi şi noi detalii, şi-au expus punctul de vedere și au susținut în marea lor majoritate inițiativele noastre ca fiind binevenite și necesare în actuala conjunctură politică.

Așadar, de ce un contingent de trupe NATO trebuie să vină în Moldova, având statut de misiune permanentă? Drept răspuns voi aduce doar câteva argumente: situaţia tensionată din spaţiul ex-sovietic; comportamentul agresiv al Rusiei în raport cu statele ex-sovietice, care au ales calea integrării europene; situaţia din Ucraina, ţară ce se află practic în război cu Federaţia Rusă, care susţine fățiș acţiunile separatiştilor din regiunile ucrainene de est; pericolul pe care-l reprezintă armata rusă, dar şi muniţiile şi armamentul rusesc din zona transnistreană a Republicii Moldova; accentuarea unor tendinţe separatiste în sudul Republicii Moldova, alimentate de Federaţia Rusă; comportamentul tot mai sfidător al unor politicieni şi activişti proruşi din Republica Moldova; principiul constituţional de neutralitate al Republicii Moldova care nu mai este funcţional şi e încălcat flagrant de Federația Rusă; efectivul militar al Republicii Moldova şi proasta dotare a acestuia, de unde putem trage concluzia că armata națională nu ar face faţă unor provocări din exterior.

Prin urmare, invitarea unui contingent NATO cu statut permanent în Republica Moldova este o necesitate stringentă, care reiese din nevoia asigurării securităţii și pentru a evita un conflict armat și o destabilizare de proporţii în țară.

O altă cerință dictată de timp este declararea obiectivului de aderare la NATO drept unul prioritar şi începerea negocierilor cu factorii de decizie ai Alianţei Nord-Atlantice în vederea obţinerii unei perspective clare de aderare. Ținând cont de necesitatea asigurării păcii, securității și stabilității în țară, aderarea la NATO va însemna un pas înainte în realizarea obiectivelor pe care Republica Moldova le are ca stat independent și suveran. Pe lângă faptul că este un spațiu de securitate, Alianța Nord-Atlantică mai este și un spațiu care asigură un înalt nivel de democrație și bunăstare. Totodată, nu putem trece cu vederea deschiderea de care dau dovadă statele membre NATO în relația cu Republica Moldova.

În lumina celor menţionate, este clar că se impune demararea neîntârziată a acţiunilor necesare pentru revizuirea principiului constituţional de neutralitate a Republicii Moldova.

În actuala redacţie, articolul 11 din Constituţie prevede: (1) Republica Moldova proclamă neutralitatea sa permanentă; (2) Republica Moldova nu admite dislocarea de trupe militare ale altor state pe teritoriul său. Deşi au trecut două decenii de la adoptarea Constituţiei Republicii Moldova, acest principiu nu a fost respectat nici măcar o singură zi. În toţi aceşti ani pe teritoriul Republicii Moldova au fost dislocate trupe străine (contingentul rus din regiunea transnistreană). De asemenea, în această regiune separatistă se află şi cel mai mare depozit de armament necontrolat din Europa. Iată de ce liberalii au cerut și vor continua să ceară răspicat retragerea cât mai urgentă a armatei și munițiilor rusești din zona de est a Republicii Moldova.

Astăzi suntem nevoiți să constatăm că principiul de neutralitate nu doar că şi-a dovedit ineficienţa, fiind unul formal, ci constituie o piedică serioasă în tendinţa Republicii Moldova de a-şi asigura securitatea reală prin apropierea de structurile nord-atlantice. Atâta timp cât acest principiu figurează în Constituţie, Republica Moldova nu poate demara negocierile cu NATO privind obţinerea unei perspective de aderare. Iar în noile condiţii create în spaţiul ex-sovietic Republica Moldova se poate simţi în deplină siguranţă şi protejată de eventuale agresiuni militare doar fiind parte a NATO.

Rusia se teme de NATO şi acest lucru este evident. Urmăresc cu mare atenţie declaraţiile oficialilor de la Moscova, inclusiv ale liderului de la Kremlin, Vladimir Putin. Acesta a spus deschis că „acum se încearcă o resuscitare a NATO”. Această declaraţie trebuie privită din unghiul de vedere diametral opus celui expus de Putin. Liderul de la Kremlin știe că, aşa cum NATO a stat drept pavăză și a apărat lumea liberă în timpul războiului rece, aşa şi acum poate stopa poftele imperiale ale Rusiei. Acordând atenţie sporită acestei organizaţii, Putin recunoaşte importanţa ei, dar şi faptul că doar ea poate apăra state ca Ucraina şi Moldova de agresiuni armate. Toate aceste declaraţii trebuie să ne motiveze să amplificăm eforturile noastre îndreptate spre apropierea de NATO, spre aderarea la acest scut de securitate – cel mai eficient din toate câte sunt pe globul pământesc.

Sper foarte mult că deputaţii din Parlamentul Republicii Moldova, dar şi alţi factori de decizie, vor da dovadă de responsabilitate şi vor trata cu maximă seriozitate şi maturitate politică iniţiativele Partidului Liberal. Căci numai astfel va fi posibil de evitat o catastrofă, proporţiile căreia se întrezăresc tot mai clar.

Timpul, 19 septembrie 2014

Reflecții la început de campanie electorală

Acum o săptămână, Comisia Electorală Centrală a înregistrat primii concurenți electorali pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. Cu alte cuvinte, deja de o săptămână, aceste partide sunt în campanie electorală, o campanie care se anunță a fi destul de fierbinte. Dar, oricât de fierbinte ar fi aceasta, important este ca alegătorului să i se ofere posibilitatea de a face o alegere conștientă.

Este clar că în aceste alegeri lupta se va da între Est și Vest, între Uniunea Europeană, care-și dorește ca Republica Moldova să continue procesul de integrare europeană, și Rusia, care vrea ca țara noastră să abandoneze calea pe care merge acum și să adere la Uniunea Vamală. Din acest punct de vedere, partidele din Republica Moldova pot fi împărțite în două tabere distincte – adepții integrării europene și adepții vectorului euro-asiatic. La rândul său, tabăra adepților integrării europene se împarte în alte două tabere – cei care promovează acest mesaj din convingere și cei care-l folosesc pentru că el oferă oportunități de moment.

Astăzi, cu certitudine, formațiunea cea mai reprezentativă de pe segmentul adevăraților promotori ai integrării europene, a celor care fac acest lucru din convingere este Partidul Liberal. Nu vreau să invoc aici denumirile altor formațiuni politice (măcar și din motive de corectitudine politică), însă pentru a vă convinge de acest lucru este suficient să faceți o scurtă analiză a situației din ultimii cinci ani, când la putere în Moldova s-au aflat forțele declarate proeuropene. În acești ani, deseori s-au admis grave derapaje antidemocratice, antieuropene, s-au practicat dublele standarde, s-a cochetat cu Rusia, s-a aruncat în aer stabilitatea politică de care Moldova avea nevoie pentru a continua calea integrării europene etc. Și toate aceste acțiuni le-au comis cei care se declarau și continuă să se declare proeuropeni. Ca să nu mai amintesc în context de furtul averii statului în proporții deosebit de mari, de delapidarea banilor publici (cazuri care nu o dată au fost făcute publice), de protecționismul evident, de lobby în favoarea unor politicieni sau grupări oligarhice. Asemenea fapte reprobabile au compromis imaginea taberei democratice în general, a ideii de integrare europeană, pentru că, nu fără ajutorul exponenților intereselor Moscovei, în acești ani s-a răspândit masiv ideea că, sub paravanul integrării europene, are loc furtul țări.

Partidul Liberal a fost unica formațiune politică din tabăra democrată, prezentă în Parlament, care a taxat dur toate aceste manifestări improprii democrației occidentale avansate, iar pentru atitudinea noastră fermă am fost

excluși de la guvernare în mai 2013. Evenimentele ce au urmat, au demonstrat cu prisosință că PL era un partener de guvernare incomod pentru acei care și-au dorit furtul proprietății statului, iar scandalurile ce s-au declanșat ulterior (Banca de Economii, Aeroportul Chișinău și altele) au constituit cea mai bună dovadă în acest sens. Noi, cei din PL, chiar și excluși de la guvernare, am continuat să ne facem cinstit datoria față de cetățeni, folosind toate pârghiile pentru a opri abuzurile pretinșilor europeni și democrați, dar, totodată, criticând vehement și comportamentul falșilor amici ai Republicii Moldova, a uneltelor politice ale Rusiei în țara noastră.

Astăzi, Partidul Liberal este unicul partid dintre cele creditate cu șanse de a fi prezente în viitorul Parlament care nu se ascunde după deget, nu se face că plouă și vorbește deschis nu doar despre riscurile ce planează asupra Republicii Moldova, ci și despre posibilele acțiuni ce ar îndepărta respectivele riscuri. Astfel, noi pledăm pentru demararea neîntârziată a negocierilor privind aderarea Republicii Moldova la NATO. Spre deosebire de pretinșii proeuropeni de pe arena politică de la noi, PL nu separă integrarea europeană de integrarea în NATO. Tragicele evenimente din Ucraina au demonstrat cu prisosință că aceste două procese importante nu pot fi separate, ci, din contra, trebuie sincronizate. Cu cât mai mult se va apropia Moldova de Uniunea Europeană, cu atât va crește presiunea Rusiei, care se va manifesta atât prin acțiuni cu caracter extern, cât și prin acțiuni de destabilizare internă prin intermediul sculelor sale de aici. Principiul constituțional de neutralitate, care e încălcat flagrant de Rusia de peste două decenii, este și va fi în continuare folosit ca o perdea pentru acoperirea unor nelegiuiri în Republica Moldova, ca o frână ce va împiedica trecerea noastră sub umbrela protectoare a celei mai puternice organizații de securitate din lume. Acestea sunt niște adevăruri care trebuie spuse și noi le spunem cu voce tare, spre deosebire de alte formațiuni din Moldova, considerate proeuropene și cotate cu șanse de a accede în viitorul Parlament.

În această campanie electorală Partidul Liberal este pus în situația în care să fie singur împotriva tuturor. Mai bine zis, toți sunt împotriva PL, chiar dacă nu o declară fățiș, pentru că formațiunea noastră este percepută ca un pericol de către acei care-și doresc accederea la putere și promovarea unor interese total străine celor ale țării, ale cetățenilor. Pe de o parte, PL constituie acea contrabalanță menită să echilibreze presiunea enormă exercitată asupra societății de către partidele proruse, care susțin integrarea euro-asiatică a Republicii Moldova. Pe de altă parte, PL are menirea de a reabilita imaginea generală a taberei democratice, proeuropene, ajutând alegătorii să facă o distincție clară între europeni și falși europeni. Nu este o misiune ușoară, dar

suntem conștienți că altă alternativă nu există. Dacă noi nu vom face acest lucru, altcineva nu-l va putea face, iar un număr impunător de alegători vor rămâne pur și simplu neprotejați în fața hoților, profitorilor, oportuniștilor politici pretinși europeni, precum și a instrumentelor care îndeplinesc orbește comenzile unor forțe din exterior, ostile cursului de integrare europeană a Republicii Moldova.

Timpul, 17 octombrie 2014

Încălcări nesancționate

Campania electorală pentru alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014 este aproape de ecuator şi asta ne permite să încercăm o analiză succintă a celor întâmplate pe parcursul acestei perioade. Mă voi referi la unele manifestări improprii unui scrutin democratic, liber şi corect, la unele tertipuri care vin în contradicție cu prevederile Codului Electoral și care în mod normal ar trebui penalizate neîntârziat.

Putem constata chiar de la început că, deloc surprinzător, în această campanie electorală s-au înscris în cursă mai multe partide ce acţionează deschis în detrimentul Republicii Moldova, al cetăţenilor noştri, formațiuni politice care fac jocul unor forţe externe ostile ţării noastre şi rămân, oricât ar părea de straniu, nesancţionate. Nu voi da denumirile acestor formaţiuni, pentru a nu le face publicitate gratuit, căci toată lumea cunoaște că agenţii de influenţă ai Moscovei intoxică zi de zi spaţiul public cu manipulări și provocări de tot soiul, inducând oamenii în eroare şi pregătind terenul pentru unele scenarii periculoase ce vizează viitorul Republicii Moldova. Este de-a dreptul revoltător că formaţiunile ce susțin cu înverșunare vectorul pro-est au un vast câmp de manevră, iar instituţiile statului, abilitate cu atribuţii şi drepturi de a interveni în astfel de situaţii, păstrează o tăcere suspectă.

O altă abatere cu tentă infracțională tine de fluxurile financiare masive utilizate de politicieni, scăpate în afara oricărui control de stat. În special, din acest punct de vedere se manifestă cu mult zel partidele şi politicienii loiali Moscovei, precum şi unii reprezentanţi ai actualei guvernări. Se observă cu ochiul liber că aceste partide aruncă sume enorme pentru cadouri electorale, pentru cumpărarea presei, pentru cumpărarea analiştilor, comentatorilor, bloggerilor, dar oficial, desigur, e reflectată doar o parte neînsemnată din sumele cheltuite sau ele deloc nu se reflectă. Toţi (şi politicienii, şi responsabilii de la CEC, şi observatorii, şi societatea civilă etc.) ştiu că lucrurile stau anume aşa, însă nimeni nu întreprinde nimic, inclusiv din cauza faptului că asemenea încălcări sunt greu de dovedit, iar de vină este imperfecţiunea legislaţiei, dar şi lipsa de iniţiativă a instituţiilor abilitate ale statului.

Un aspect nu mai puțin îngrijorător este legat de prestaţia presei. Nu vreau să supăr pe nimeni, dar credeţi-mă, din postura de politician, lucrurile în acest sens apar destul de clare. Noi, politicienii, ştim foarte bine cine şi la ce mijloc de informare în masă are acces, cine a nimerit în „listele negre” ale mogulilor de presă, care formațiune politică se bucură de o largă propagare și care partid este pur și simplu ignorat. Presa, în mare parte, este controlată şi pusă în

serviciul politicienilor în actuala campanie electorală, iar nedumerirea vine aici de la modul în care reacţionează cei care chipurile monitorizează activităţile din domeniul respectiv. Diverse ONG-uri, pe banii partenerilor occidentali, încearcă să demonstreze că albul e negru şi invers, „spălând" imaginea unor mijloace de informare în masă, care sunt până peste urechi înglodate în mizerii politice și care de mult și-au pierdut credibilitatea. Unele organe de presă acceptă fără prea multe ezitări să îndeplinească cele mai murdare comenzi politice. Aceste publicații participă conștient la debusolarea alegătorului, care deseori rămâne profund dezamăgit de informația mincinoasă și părtinitoare ce i se bagă pe gât.

Este stranie şi lipsa de reacţie a celor care monitorizează campania electorală la capitolul utilizarea factorului administrativ. Prin localitățile republicii mişună automobile cu numere guvernamentale, parlamentare, responsabilii diverselor instituții de stat se ocupă de alegeri, dar nu de atribuţiile pe care le au, resursele structurilor de stat sunt folosite deschis în beneficiul unor partide anume, numai că toţi tac, ca și cum nimic grav nu se întâmplă. În urma partajării ministerelor pe criterii politice, angajații instituțiilor în cauză au devenit, de voie sau de nevoie, susținătorii formațiunilor politice care au acaparat aceste ministere. Cu alte cuvinte, oamenii sunt practic impuși să lucreze pentru partidele aflate la guvernare, din motiv că li s-a oferit o slujbă, iar implicarea lor în campania electorală vine ca un supliment obligatoriu la această slujbă, remunerată din banii contribuabililor. Astfel, partidele de la guvernare, folosind indirect banii statului, își promovează propriile interese în defavoarea celorlalți concurenți electorali.

Sigur, se pot invoca şi alte nereguli depistate în cadrul acestei campanii electorale, dar cred că şi cele menţionate mai sus sunt suficiente pentru a afirma că, așa cum se derulează evenimentele, avem o campanie electorală departe de normalitate, lucru care, din păcate, „scapă" celor care și-au asumat misiunea să monitorizeze alegerile, dar şi celor care trebuie să intervină pentru contracararea încălcărilor semnalate.

Cu certitudine, Partidul Liberal este unica formaţiune din cele considerate mari şi importante, care a desfășurat o campanie electorală corectă, în strictă conformitate cu legislația electorală în vigoare. Şi eu sunt convins că, indiferent de abuzurile la care se dedau majoritatea actorilor politici şi electorali, indiferent de tăcerea şi lipsa de acţiune a instituţiilor statului şi a unor structuri ale societăţii civile, cetăţenii noştri, alegătorii, vor aprecia poziția liberalilor şi vor opta pentru o echipă de politicieni care cu adevărat promovează democraţia şi europenizarea Republicii Moldova.

Timpul, 31 octombrie 2014

Un proiect politic mort

Am scris în repetate rânduri despre proiectul politic numit Partidul Liberal Reformator, despre scopul real pentru care a fost creat, dar şi despre rolul ce-i fusese rezervat de către anumite forţe politice. În lumina evenimentelor din ultima perioadă, mă văd nevoit să revin la temă, deoarece consider foarte important să punem unele accente acum, când suntem în plină campanie electorală.

Evenimentele la care mă refer ţin de un şir de scandaluri care au marcat activitatea acestei formaţiuni politice şi aici am în vedere: „contrele” dintre Ana Guţu şi foştii săi colegi, scandalul apărut în jurul posibilei demiteri a viceministrului Mediului, Dorin Duşceac, replicile dintre ex-ministrul Apărării, Vitalie Marinuţa şi foştii săi colegi de partid, dar şi plecarea acestuia la un alt partid, scandalul legat de decizia ministrului Tineretului şi Sportului, Octavian Bodişteanu de a abandona PLR şi acuzele ce i-au fost aduse de reprezentanţii respectivei formaţiuni, informaţiile precum că membrii PLR urmau să candideze pe lista unui alt partid politic, că persoane din conducerea PLR ar fi urmărit alte scopuri decât cele declarate oficial, declaraţiile că PLR a fost achiziţionat de niște businessmeni etc. În paralel, se vehiculează mai multe versiuni legate de începutul dezmembrării PLR și de plecarea sau aderarea unor membri din prima linie a partidului la alte formațiuni politice, în special, la cele ce fac parte din arcul guvernamental. Se vorbește că persoanele respective au fost fie cumpărate, fie șantajate cu instrumentarea unor dosare penale, iar cei care au acceptat colaborarea și-au păstrat ori s-au ales cu diferite funcții ce aduc beneficii. Oricum, toate aceste exemple arată că în ultima perioadă PLR a tot dus-o dintr-un scandal în altul, fiind practic cea mai „scandaloasă” formaţiune politică din câte se găsesc în prezent în Republica Moldova.

Cineva ar putea spune că acestea sunt problemele interne ale Partidului Liberal Reformator şi nu e treaba nimănui din afară să-şi dea cu părerea. Probabil că şi eu aş fi considerat astfel, dar există câteva aspecte sensibile la care aş vrea să mă opresc mai jos. În primul rând, prin apariţia sa şi activitatea ulterioară, PLR a încercat să lovească serios în Partidul Liberal, să disperseze electoratul pe care mizează liberalii. În al doilea rând, prin prestaţia sa la guvernare, acest partid a oferit un paravan democratic forţelor ce au compromis ideea de integrare europeană, stat de drept, democraţie, funcţionare normală a instituţiilor statului, ceea ce a afectat în mare măsură toate formaţiunile de pe acest segment de electorat, deoarece încrederea alegătorilor în forţele proeuropene a scăzut dramatic, drept consecință a unei situații deplorabile în care s-au pomenit cetățenii în ultimul timp. În al treilea rând, trecând în serviciul

unor anumite forţe, PLR contribuie la promovarea ideii că partidele din Republica Moldova sunt de vânzare, iar politica, chiar dacă e cel mai murdar business, e şi cel mai profitabil. În al patrulea rând, PLR, după toate bazaconiile pe care le-a făcut, acum pretinde la o nişă electorală şi, dacă nu se va interveni şi nu se va spune lucrurilor pe nume, mulţi alegători pur şi simplu vor fi induşi în eroare de balivernele acestor aventurieri politici, care, având bani şi resurse media, debitează prostii cu nemiluita.

Privite din acest unghi de vedere, evenimentele în care este implicat PLR nicidecum nu mai pot fi socotite chestiuni interne ale acestui partid. Ele trebuie adunate împreună, astfel încât în baza lor să fie constituit un tablou comun, care ar developa esenţa acestei formaţiuni, de ce a apărut, cum s-a manifestat, ce interese are acum şi pe cât de nocivă este activitatea ei în condiţiile actuale. Iar răspunsurile la toate aceste întrebări stau la suprafaţă şi tabloul despre care am vorbit arată în felul următor: PLR era un proiect politic mort din start (lucru confirmat de toate acțiunile ce au urmat după apariţia sa); membrii acestei echipe nu erau ţinuţi împreună de careva principii şi idei, ci de interesele pe care le aveau la moment şi care, odată satisfăcute (sau nesatisfăcute), i-au determinat pe aceşti aşa-zişi politicieni să o apuce care şi încotro; PLR a fost un instrument vremelnic folosit de alte două partide politice pentru a guverna în voie şi a-şi promova propriile interese; conştientizând eşecul acestui proiect politic, liderii respectivei formaţiuni caută să scoată din el încă ceva dividende pe ultima sută de metri, ceea ce şi demonstrează prin comportamentul lor zi de zi; mânaţi de frustrări personale şi îmbinând aceste frustrări cu indicaţiile pe care probabil le au, liderii acestui partid atentează la nişa electorală a Partidului Liberal, încercând să dezorienteze alegătorii cu mesaje care nu au nimic în comun cu realitatea; PLR nu are un electorat al său şi nici şanse de a-l obţine (o confirmă și sondajele de opinie); PLR merge sigur spre anonimat politic, stare care va fi consemnată oficial de alegerile din 30 noiembrie 2014.

De ce am considerat necesar să revin şi să insist asupra acestor momente? Pentru că exerciţiul politic din 30 noiembrie 2014 va fi unul crucial pentru Republica Moldova şi nu ne putem permite să pierdem niciun vot. Este foarte important să salvăm fiecare vot proeuropean de manipulatori şi falşi amici ai democraţiei, cum sunt cei din PLR și alții de teapa lor. Cu certitudine, fiecare vot va conta enorm în ecuaţia postelectorală, când va trebui să facem tot posibilul pentru a instaura în Republica Moldova o nouă guvernare cu adevărat democratică şi proeuropeană.

Timpul, 14 noiembrie 2014

E nevoie de o mobilizare generală

Ore numărate ne despart de ziua alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014, care, pe bună dreptate, pot fi considerate de o importanţă vitală pentru viitorul democraţiei în Republica Moldova, pentru continuarea cursului european, astfel încât ţara noastră să ajungă, într-un viitor previzibil, parte a marii familii a Uniunii Europene.

Din păcate, astăzi încă mai persistă pericolul revenirii la putere a forţelor revanşarde, de aceea nu trebuie să ne îmbătăm cu apă chioară şi să ne închipuim că duminică ne putem relaxa, că altcineva se va duce în locul nostru la urnele de vot, că altcineva se va dovedi a fi mai insistent și nu se va lăsa cuprins de indiferență, că altcineva își va asuma povara unui vot conștient, pentru ca Republica Moldova să-şi continue calea europeană. Fiecare dintre noi are datoria morală de a evalua la rece situaţia în care ne-am pomenit, de a trage concluziile de rigoare şi de a se prezenta în mod obligatoriu și în număr cât mai mare la secțiile de votare.

Spre finele acestei campanii electorale, Republica Moldova a ajuns să fie amenințată de un mare pericol şi nu exagerez deloc când lansez asemenea afirmaţii. Prin ţară mişună diferiţi agenţi de influenţă, diferiţi manipulatori, provocatori, care încearcă să inducă oamenii în eroare şi să pregătească terenul pentru ulterioare acţiuni de destabilizare. Reţinerile şi percheziţiile efectuate de organele abilitate ale statului în ultima perioadă, declaraţiile unor inşi apărute în presă, arată că există forţe în interiorul şi în exteriorul ţării, care sunt gata să facă orice pentru a deturna Republica Moldova de pe calea democratizării şi europenizării. La 30 noiembrie 2014 aceste forţe vor încerca să preia puterea în Republica Moldova pe cale paşnică, prin instrumente democratice, dar evoluţiile îngrijorătoare din ultima perioadă arată că nu pot fi excluse nici scenarii postelectorale de genul celor aplicate în ţara vecină – Ucraina.

De aceea, noi, toţi cei care dorim să trăim mai bine, în pace şi prosperitate, trebuie să ne unim în jurul acestui țel comun şi să acţionăm corespunzător. Fiecare dintre noi este pur și simplu obligat să dea dovadă de responsabilitate şi spirit civic, să vină duminică la alegeri, astfel încât victoria celor ce-şi doresc un viitor democratic şi european să fie una convingătoare. Scopul nostru, dar și datoria noastră de cetățeni activi, care le pasă de ceea ce se întâmplă în societate, este să obținem un rezultat în alegerile din 30 noiembrie, ce nu va permite venirea la putere a voroninilor, dodonilor şi renaţilor, şi să-i descurajeze pe toţi acei care au în plan destabilizarea situaţiei în Moldova în perioada postelectorală. Ei urmează să primească duminică un mesaj clar că sunt minoritari, că nimeni nu-i

susţine, că oamenii din Republica Moldova şi-au ales viitorul, că nu-şi doresc să fie antrenaţi în diverse aventuri politice, că nu acceptă ca ţara lor să devină o arenă unde se promovează interese străine etc.

Asta trebuie să înţeleagă duşmanii Republicii Moldova, aceşti soldaţi ai răului care, în goană după profit politic şi după satisfacerea altor interese sunt gata să treacă Republica Moldova prin foc şi prin sabie! Iar după ce vor înţelege că Moldova a ales o altă cale decât cea pe care i-au pregătit-o ei, să-şi ia tălpăşiţa şi să plece de aici cât mai departe, lăsându-ne să ne construim viitorul în pace şi bună înţelegere.

Privit din această perspectivă, scrutinul de duminică este o alegere între bine şi rău, o alegere între război şi pace, o alegere între sărăcie şi bunăstare, o alegere între mizerie şi prosperitate, o alegere între trecut şi viitor, o alegere între interesele noastre, ale cetăţenilor Republicii Moldova, şi interesele lor, ale argaţilor şi slujitorilor politici aflaţi în serviciul forţelor răului.

Ştiu că alegerea cetățenilor e îngreunată de acea masivă campanie de manipulare şi dezinformare pe care o desfăşoară de ceva timp în Republica Moldova cei ce-şi doresc să ne vadă distruşi, întorşi din drumul nostru european, aruncaţi din nou în incertitudine, haos şi mizerie. Dar mai ştiu şi altceva şi anume faptul că oamenii noştri sunt suficient de maturi din punct de vedere politic, suficient de deştepţi pentru a face o alegere corectă şi pentru a-i taxa prin intermediul votului pe acei care au tratat şi continuă să trateze Republica Moldova doar ca pe un poligon de satisfacere a propriilor interese.

În această perioadă, noi, cei din Partidul Liberal, am făcut tot posibilul pentru a diminua ponderea forţelor răului, pentru a le explica oamenilor esenţa distructivă a forţelor ostile viitorului european al Republicii Moldova. Din discuţiile cu oamenii din satele şi oraşele ţării, ştiu că parţial ne-am atins scopul, informând obiectiv cetăţenii, ajutându-i să deosebească adevăraţii patrioţi de cei falşi. Dar, dincolo de activitatea noastră electorală desfășurată în teritoriu, dincolo de străduința mea și a colegilor mei de partid, asupra viitorului european al Republicii Moldova continuă să planeze anumite riscuri. De aceea, cred că avem nevoie de o mobilizare generală, de un ultim efort pentru a ne asigura că nimeni nu ne va fura viitorul. Şi acest efort va trebui să-l facem duminică.

Partidul Liberal a fost tot timpul alături de cetăţenii Republicii Moldova şi rămâne în continuare ataşat intereselor oamenilor, ale ţării. Vom continua să muncim pentru viitorul european al Republicii Moldova, iar pentru a face ca acesta să devină realitate, avem nevoie şi de condiţii adecvate. Sunt sigur însă că aceste condiţii vor apărea după votul conştient şi responsabil al fiecăruia dintre noi în cadrul alegerilor parlamentare din 30 noiembrie 2014.

Timpul, 28 noiembrie 2014

Moldova la cheremul comuniștilor

Evenimentul central al săptămânii trecute nu a fost cel despre care a scris presa şi a vorbit toată lumea – învestirea în funcţie a noului guvern. Evenimentul central a fost revenirea comuniştilor la putere în Republica Moldova. Şi nu exagerez deloc când spun acest lucru, căci, dincolo de declaraţiile frumoase, precum că comuniştii „s-au pătruns de responsabilitate pentru soarta ţării şi au acceptat să voteze noul guvern fără a participa la guvernare", se ascunde o realitate tristă, că de acum încolo anume PCRM va dicta regulile jocului politic în Republica Moldova.

Nu trebuie să fii clarvăzător ca să înţelegi că de fiecare dată în schimbul votului lor pentru un proiect sau altul comuniştii vor încerca să obţină ceva drept recompensă. Uneori, acest ceva se va vedea cu ochiul liber, alteori va fi bine camuflat, dar asta nu va schimba esenţa lucrurilor. În continuare barterul politic în Republica Moldova va înflori şi acest fapt nu-l recunosc fie miopii politici, fie cei care nu au curajul să-l recunoască, să vorbească despre el cu voce tare. Altfel spus, partidele care au format guvernul vor fi puse în situația să meargă la compromis și să facă mereu concesii în fața comuniștilor, atunci când vor avea nevoie de votul acestora. Iar prețul plătit de fiecare dată va fi tot mai scump.

Chestia cu „responsabilitatea comuniştilor faţă de viitorul ţării" nu ţine, iar cine vrea să se convingă de acest lucru nu are decât să răsfoiască cele două cărţi scrise de mine despre cei opt ani de guvernare comunistă în Republica Moldova. De acolo se vede că PCRM niciodată nu a fost un partid responsabil sau ataşat intereselor ţării, ci o formaţiune condusă de un grup de profitori politici, care a făcut din comunism un business profitabil. Pe comunişti niciodată nu i-a interesat prosperarea ţării, dezvoltarea ei pe o cale democratică normală şi integrarea europeană. Chiar dacă au făcut unele declaraţii de conjunctură şi au mimat anumite procese, scopul urmărit de ei a fost de a menţine Republica Moldova în incertitudine şi în sărăcie, pentru că doar în asemenea condiţii comunismul avea şanse de supravieţuire, iar gaşca de profitori din fruntea acestei formaţiuni – de a-şi face în continuare interesele.

Şi iată că, după ani de declin, în 2014 a devenit clar că PCRM a intrat pe ultima sută de metri a dispariţiei sale ca partid politic. Rezultatele alegerilor parlamentare din 2014 au demonstrat că mai trebuie un mic efort şi Moldova va scăpa pentru totdeauna de rudimentele trecutului, de urmaşii acelui odios regim totalitar care a adus atâta suferinţă poporului nostru. Şi, în loc să aplicăm comunismului în comun ultima lovitură, în loc să creăm o coaliţie de guvernare pro-europeană, aşa cum şi-au dorit cetăţenii noştri prin opţiunea exprimată în cadrul precedentului scrutin parlamentar, două partide pretins pro-europene

şi democratice (PLDM şi PD) au hotărât să resusciteze comunismul, să-i dea şanse să revină la viaţă.

Experienţa ultimilor ani arată că toţi acei care s-au legat cu comuniştii au avut de pierdut. Nu încape nicio îndoială că aceeaşi soartă o vor avea şi cei din PLDM şi PD. Comuniştii se vor juca cu ei ca şi pisica cu şoarecii, le vor crea iluzia că totul merge bine, vor scoate din ei maximum de beneficii, îi vor compromite încetul cu încetul, iar la momentul oportun le vor aplica lovitura de graţie.

Comuniştii nu au niciun interes ca în ţară să fie stabilitate, iar PLDM şi PD să guverneze după bunul lor plac în următorii patru ani. Pentru că astfel ar scădea şi mai mult rating-ul PCRM şi s-ar întări tabăra democrată, şi ei înţeleg perfect acest lucru. De aceea, este în interesul lor să distrugă PLDM şi PD cât mai repede posibil, să distrugă coaliţia fragilă pe care au creat-o aceste două formaţiuni, să le debarce guvernul şi să provoace alegeri parlamentare anticipate. Pentru că, în caz de anticipate, comuniştii vor avea şanse reale ca, împreună cu socialiştii sau cu proiecte de genul celui lansat de Renato Usatîi, să revină la putere şi să-şi facă mendrele în continuare aşa cum au făcut-o tot timpul.

E o perspectivă sumbră şi e mare păcat că cei din PLDM şi PD nu conştientizează pericolele la care expun Republica Moldova. De fapt, prin comportamentul lor iresponsabil, ei nu fac decât să reducă din şansele Republicii Moldova de a-şi continua calea de integrare europeană şi de democratizare. În plus, intrând în cârdășie cu comuniștii, cele două formațiuni politice au sfidat deschis voința alegătorilor, care s-au simțit trădați în aspirațiile lor pentru o viață mai bună și care ar putea să se răzbune în curând pentru această trădare.

Modul în care a fost învestit guvernul, vine să confirme ipoteza că un asemenea scenariu fusese prevăzut din timp și că nu s-a dorit o majoritate parlamentară și un guvern din care ar fi urmat să facă parte și Partidul Liberal. Şi asta numai pentru a obține un minister sau două mai mult, ca să-și promoveze interesele lor înguste.

Noi, cei din Partidul Liberal, am atenţionat în repetate rânduri despre riscurile ce planează asupra Republicii Moldova din cauza iresponsabilităţii de care dau dovadă cei ce guvernează astăzi țara. În condiţiile în care PLDM şi PD au rămas surzi şi muţi la argumentele noastre, înţelegem că de acum încolo trebuie să ne asumăm integral responsabilitatea pentru viitorul democratic şi european al Republicii Moldova. De acum încolo sarcina noastră primordială este să convingem cât mai mulţi cetăţeni să ne susţină în eforturile noastre de a le asigura un trai decent într-un stat civilizat și prosper. Pentru că numai așa vom putea fi siguri că planurile comuniştilor vor fi zădărnicite, că ei şi cei de teapa lor nu vor reveni la putere şi că nu vor arunca Republica Moldova din nou în întuneric, lipsind-o de orice şansă la un viitor european.

Timpul, 27 februarie 2015

Despre atragerea liberalilor la guvernare

În ultimul timp, tot mai mulți exponenți ai Partidului Liberal Democrat din Moldova vorbesc despre o posibilă cooptare a Partidului Liberal la guvernare, de aceea, mă văd nevoit să abordez acest subiect.

Chiar de la început, vom menționa că nici PLDM și nici PD nu-și doresc și nici nu și-au dorit vreodată atragerea PL la guvernare. Ei încă n-au uitat de Alianța pentru Integrare Europeană I și II, în cadrul cărora Partidul Liberal și-a asumat rolul de străjer, dându-le de fiecare dată peste mâini liberal-democraților și democraților, atunci când aceștia s-au dedat abuzurilor și devierilor de la normalitate și legalitate. Anume din această cauză PL a fost ”scindat” artificial în primăvara anului 2013 și scos de la guvernare în cel mai grosolan mod posibil. Ce s-a întâmplat în perioada de tristă faimă a guvernării PLDM și PD împreună cu liberalii reformatori cred că nu mai este cazul să vă amintesc. E suficient să invoc doar exemplul Băncii de Economii și a Aeroportului și atunci totul devine clar.

Din aceleași motive nu s-a dorit ca Partidul Liberal să se regăsească la guvernare și după alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. Contrar voinței exprimate de alegători în cadrul acelui scrutin, contrar logicii și necesităților reale ale Republicii Moldova, PLDM și PD au optat pentru o coaliție cu comuniștii, deși nu recunosc existența acesteia oficial. Probabil, cu comuniștii le va fi mult mai ușor să-și realizeze planurile meschine, așa cum putem să judecăm după unele informații ce se vehiculează în privința Caii Ferate a Moldovei, Moldtelecom, Tutun CTC, întreprinderilor din sistemul termo-energetic etc. Cu liberalii evident că asemenea planuri nu aveau cum să ajungă la îndeplinire.

De ce în aceste condiții se insistă cu atâta înverșunare că PL va reveni în scurt timp la guvernare alături de PLDM și PD? Calculul celor care fac astfel de speculații este simplu: ei hrănesc cu iluzii societatea din Republica Moldova, le creează așteptări false cetățenilor ce-și doresc o majoritate pro-europeană, dar și partenerilor de dezvoltare. Atâta timp cât va rămâne vie speranța că PL poate accede din nou la putere, oamenii vor mai acorda o șansă celor care reprezintă astăzi guvernarea și nu se vor grăbi să participe la acțiuni cu caracter mai radical, cum ar fi protestele de masă. Ca să nu mai spun că astfel de ipoteze, vehiculate cu insistență, îi fac pe unii să uite de posibilitatea alegerilor parlamentare anticipate. Desigur, Moldova nu are nevoie de astfel de alegeri, dar modul de a aprecia impactul acestor alegeri de către putere diferă foarte mult de raționamentul de care se conduc liberalii și societatea în general. Noi, liberalii, nu ne dorim alegeri anticipate, deoarece suntem conștienți că ele ar

deveni o adevărată catastrofă pentru Republica Moldova, iar cei de la putere se tem de un eventual scrutin, pentru că asta ar însemna să fie înlăturați de la treucă, de la resursele administrative, de la sursa lor de îmbogățire permanentă.

Dar să revenim la șmecheriile celor care spun că liberalii ar putea accepta în curând să participe la guvernare. Sigur, scenariul respectiv are dreptul la viață, însă, dacă se dorește cu adevărat o asemenea configurație politică, ea urmează a fi implementată cât nu e prea târziu, cât încă nu s-au întreprins acțiuni ce ar face imposibilă orice formulă de dialog dintre liberali, pe de o parte, și liberal-democrați și democrați, pe de altă parte. Pentru asta e nevoie ca ei să se dezică public de comuniști, să recunoască, la fel public, că au greșit atunci când au acordat preferință acestora, să demită guvernul pe care l-au instalat împreună cu comuniștii, să anuleze acele decizii abuzive adoptate ca urmare a parteneriatului lor cu PCRM, să înceteze campania de dezinformare a societății și defăimare a PL, precum că anume liberalii ar fi vinovați de eșecul înregistrat în crearea unei majorități pro-europene și să se așeze la masa de discuții, pornind de la premiza că Partidul Liberal este un partener egal în drepturi și trebuie tratat ca atare.

Mă îndoiesc totuși că cei din PLDM și PD ar putea face un asemenea pas, căci miza lor e alta și am explicat acest lucru mai sus. Pesemne, ei admit undeva ideea că liberalii vor fi atrași la guvernare, însă numai după ce actualii guvernanți își vor realiza planurile diabolice pe care le au. Atunci, după noi abuzuri și jafuri de răsunet, când vor constata că scopurile pentru care a fost învestit așa-zisul guvern minoritar, susținut de comuniști, au fost atinse, ei vor invita PL la guvernare. Și nu pentru că tare și-ar dori o alianță cu liberalii, ci pentru a șterge urmele, pentru a acoperi abuzurile la care s-au dedat. Atragerea Partidului Liberal la guvernare ar scădea din tensiunea din societate, ar fi o garanție pentru ei că spiritele se vor calma și vor scăpa nepedepsiți pentru tot ceea ce au făcut.

Numai că ei greșesc amarnic, crezând că liberalii, dar și electoratul conștient din Republica Moldova, se vor lăsa prostiți de așa trucuri ieftine. De aceea, îndemnul nostru pentru ei este să se lase de manipulări, să renunțe la planurile lor ascunse și, dacă într-adevăr își doresc un stat european, democratic, prosper în Republica Moldova, să-și revadă imediat comportamentul și poziționarea politică. Iar dacă nu pot sau nu vor să facă acest lucru, să nu mai buimăcească lumea cu tertipurile lor perfide, căci oamenii și-au dat deja seama ce hram poartă actuala guvernare. Guvernanții să-și vadă de trebușoarele lor murdare, iar noi, liberalii, susținuți de cetățenii Republicii Moldova, vom ști să-i scoatem la apă curată și vom avea grijă ca să răspundă pentru faptele lor.

Timpul, 13 martie 2015

Artificii de imagine

În ultima perioadă, presa este inundată de relatări despre ”succesele” ce se înregistrează în vederea reglementării problemei transnistrene. Nu neg, comparativ cu precedentul Guvern, se observă o activizare în această direcție, dar oare ceea ce se întâmplă poate constitui un motiv pentru concluzii optimiste?

Drept o mare reușită a fost prezentată întrevederea dintre premierul Chiril Gaburici și liderul de la Tiraspol, Evgheni Șevciuk. Iar presa care cântă în struna guvernării s-a străduit atât de mult să trâmbițeze despre acest ”succes”, încât Biroul pentru Reintegrare, fiindu-i probabil frică de așteptările prea mari ce puteau să apară în societate și care s-ar fi întors ulterior ca un bumerang împotriva guvernării, a trebuit să vină cu un comunicat în care a precizat care sunt aceste rezultate în realitate. Citez din comunicat: ”La capitolul rezultate atinse se înscriu: semnarea Protocolului adițional de prelungire a mecanismului transportului feroviar de mărfuri prin Transnistria; acordul de a da un impuls pozitiv tuturor platformelor de dialog și de conlucrare în procesul reglementării problemei transnistrene; susținerea obiectivului de a organiza pe 20 martie curent întâlnirea comună a reprezentanților politici cu șefii grupurilor sectoriale de lucru pentru consolidarea încrederii; înțelegerea de a finaliza demontarea telefericului dintre Rezina și Râbnița; acordul de a asigura circulația în condiții favorizate a persoanelor între cele două maluri ale Nistrului în perioada marilor sărbători creștine, cum sunt Paștele și Paștele Blajinilor”. Adică, acestea sunt rezultatele recunoscute oficial ca urmare a întrevederii menționate. Acum, haideți să le analizăm la rece și să vedem cui convin ele. Iar concluzia ce se impune de la sine este că s-a ajuns la unele acorduri care, fie convin Tiraspolului, fie nu schimbă nimic la modul practic pe dimensiunea diferendului transnistrean. Deci, despre ce fel de succese putem vorbi?

Totodată, în același comunicat, Biroul pentru Reintegrare se referă la alte teme abordate, care au fost discutate de Gaburici și Șevciuk, dar nu s-a ajuns la o înțelegere. Este vorba despre necesitatea susținută de Chișinău și Tiraspol de a continua lucrul în cadrul formatului „5+2”; posibilitatea de a deschide circulația pe podul de la Gura Bâcului – Bâcioc; soluționarea problemelor în domeniul telefoniei fixe și al telecomunicațiilor; chestiunile legate de facilitarea activității economice și a comerțului pe ambele maluri ale Nistrului. De asemenea, au fost luate în discuție un șir de alte subiecte: utilizarea de către fermierii din raionul Dubăsari a pământurilor lor de după traseul Camenca-Tiraspol, funcționarea școlilor moldovenești cu predare în grafie latină din

Transnistria, dificultățile de circulație, incidentele din Zona de Securitate și, în special, accesul angajaților la instituțiile moldovenești aflate în orașul Bender. Din câte se vede, în problemele cu adevărat importante nu s-a înregistrat niciun progres.

După întrevederea lui Gaburici cu Șevciuk, a urmat întâlnirea dintre vicepremierul Victor Osipov și așa-zisa ministră de externe de la Tiraspol, Nina Ștanski, întrunire ce a vizat organizarea activităţii grupurilor de lucru. S-a făcut un schimb de propuneri pentru intensificarea și eficientizarea activităţii grupurilor de lucru. Rămâne însă de văzut care va fi randamentul acestor grupuri în soluționarea unor probleme stringente pentru locuitorii de pe ambele maluri ale Nistrului.

Mai departe e și mai interesant. Și aici mă refer la ședința Comisiei Unificate de Control din 19 martie. De fapt, atitudinea reală a Tiraspolului față de reglementarea problemei transnistrene este perfect reflectată de această ședință, unde a fost discutat subiectul privind libertatea circulaţiei în Zona de Securitate. Cum era de așteptat, delegaţia transnistreană a încercat să se abată de la chestiunea privind blocarea accesului observatorilor militari, care au misiunea de a documenta incidentele din Zona de Securitate. Nu este pentru prima oară când delegaţia transnistreană sfidează deschis poziţiile celorlalte componente ale Comisiei, făcând imposibilă examinarea situaţiei curente din Zona de Securitate și aprobarea unei decizii comune cu privire la circulaţia liberă a cetăţenilor în spațiul respectiv. Negocierile în Comisia Unificată de Control au cam bătut pasul pe loc luni în șir, deoarece delegaţia transnistreană a avut permanent o atitudine neconstructivă, refuzând să discute subiecte ce nu conveneau reprezentanţilor Tiraspolului.

Evenimentele din ultimul timp arată că Chișinăul are o optică greșită față de reglementarea problemei transnistrene și acest lucru ni-l sugerează subtil și partenerii noștri de dezvoltare. În documentul transmis recent premierului Gaburici, aceștia au inclus un capitol întreg privind Transnistria, iar printre obiectivele trasate se numără: recunoașterea publică imediată a faptului că reintegrarea Republicii Moldova este o prioritate naţională; grăbirea de către Chișinău a negocierilor cu Transnistria în ceea ce privește includerea ei în Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător într-un format trilateral (Chișinău-Tiraspol-Bruxelles); rezolvarea problemei dosarelor penale intentate persoanelor din Transnistria care dețin funcții de răspundere etc.

Eu aș completa lista acestor obiective cu cele expuse de nenumărate ori de către Partidul Liberal și anume: modificarea imediată a formatului de negocieri, prin excluderea Tiraspolului din procesul de negocieri și prin acordarea Rusiei a statutului de parte în conflict, dar și prin recunoașterea statutului UE și SUA

de mediatori cu drepturi egale; intensificarea demersurilor privind retragerea imediată a trupelor ruse și a armamentului rusesc din stânga Nistrului; înlocuirea așa-zișilor pacificatori ruși cu o misiunea de pacificare sub mandat internațional etc.

Doar abordând astfel problema, Chișinăul va putea spera la o soluționare reală a diferendului transnistrean. În rest, asistăm cu toții la unele artificii de imagine și nimic mai mult.

Timpul, 23 martie 2015

Noi vom taxa orice abuz al puterii

În unul din materialele publicate anterior, m-am referit la declarațiile reprezentanților puterii, mai bine zis la speculațiile lor, privind posibila atragere a liberalilor la guvernare. Spuneam atunci că toate aceste declarații constituie doar niște trucuri menite să inducă în eroare opinia publică, iar în spatele lor sunt camuflate interesele obscure ale puterii, care nu au cum să se realizeze fiind liberalii prezenți la guvernare. Mai spuneam atunci că, dacă își doresc cu adevărat revenirea liberalilor la guvernare, democrații și liberal-democrații trebuie să denunțe coaliția neoficială cu comuniștii, să demită guvernul instalat în funcție cu ajutorul acestora și să renunțe la schemele lor frauduloase.

Nu în zădar am amintit despre acel articol și despre bănuielile mele în privința intereselor meschine ale guvernanților. Or, ultimele săptămâni au arătat cât de multă dreptate am avut afirmând că, în realitate, nu se dorește prezența liberalilor la guvernare, deoarece puterea actuală încă nu și-a satisfăcut toate poftele, nu a pus în aplicare toate scenariile pe care le are pregătite din timp. Cum era de așteptat, am avut ocazia să ne convingem că cele întâmplate în perioada respectivă nu au nimic în comun cu interesul național al Republicii Moldova.

În primul rând, aș vrea să mă refer la faptul că, contrar declarațiilor făcute anterior, așa și nu au fost întoarse cele 10 miliarde de lei, împrumutate chipurile de Banca Națională celor trei bănci puse pe brânci de guvernanți și de oamenii lor. Mai mult decât atât, potrivit unor informații pe care puterea le trece sub tăcere, în cadrul unei ședințe secrete de guvern, s-a decis alocarea altor 7 miliarde de lei în același scop. Știind modul de a fi și de a acționa al puterii, nu cred că cineva se mai îndoiește că acești bani au fost pur și simplu scoși din buzunarul statului, iar în viitor vor apăsa ca o piatră de moară pusă pe umerii contribuabililor.

În al doilea rând, aș vrea să mă refer la modificările legislative la Codul Audiovizualului și la alte legi care garantează libertatea de exprimare. Prin aceste modificări, puterea încearcă să introducă cezura, lipsind practic jurnaliștii, dar și oamenii simpli de posibilitatea de a-și exprima liber punctul de vedere. Ca să nu nai vorbim deja de amplificarea controlului politic asupra televiziunii și radioului public. Astfel, puterea dorește să se protejeze de orice critică și să-și prelungească pe cât e posibil aflarea la guvernare.

În al treilea rând, vreau să mă refer la precedentul periculos creat prin acordarea unui statut special raionului Taraclia, populat compact de etnici bulgari. Guvernarea se face a uita că unele din problemele cu tentă teritorială pe care le are Republica Moldova în prezent au pornit anume de la aspectele legate de autonomia culturală a unor regiuni.

În al patrulea rând, aș vrea să mă refer la abordarea absolut lipsită de demnitate națională de care dă dovadă guvernarea în raport cu acțiunile ce vizează Ziua de 9 mai. Cei de la putere își apleacă capul în fața Moscovei și acționează exact așa cum îi sugerează aceasta. Că este asta parte a unei înțelegeri cu comuniștii, care le-au dat votul pentru noul guvern, că este o încercare de a intra din nou în grațiile Kremlinului, urmează să ne clarificăm pe parcurs.

În al cincilea rând, ar fi de menționat jocurile obscure care s-au făcut în jurul datei alegerilor locale generale. Într-un final, s-a reușit identificarea unei soluții acceptabile, dar în tot acest răstimp s-au examinat și vociferat scenarii care erau o sfidare directă a regulilor democrației.

Dacă mai adăugăm aici și jocurile periculoase ce s-au derulat pe marginea apariției a unei schițe chinuite a Bugetului de stat cu o întârziere cum nu a mai cunoscut până acum Republica Moldova; jocurile riscante pe care le pune la cale puterea în raport cu problema transnistreană sau cu cea găgăuză, care prinde un contur tot mai îngrijorător; jocurile iresponsabile ce ar putea periclita serios procesul de integrare europeană; jocurile perfide și speculațiile de pe piața valutară; jocurile periculoase din domeniul formării prețurilor la unele mărfuri și servicii de bază, vom obține un tablou sinistru, pe care îl reprezintă actuala guvernare minoritar-majoritară a Republicii Moldova.

Acum devine și mai clar de ce nu s-a dorit ca liberalii să facă parte din echipa de guvernare a Republicii Moldova. Este evident că noi, cei din Partidul Liberal, nu am fi permis ca toate aceste fărădelegi și grave derapaje de la legalitate și normalitate să aibă loc. Probabil, în memoria celor din PLDM și PD sunt încă vii imaginile cu participarea PL la precedenta guvernare. Atunci ei acuzau periodic PL că se comportă de parcă nu ar fi la guvernare, ci în opoziție. Într-adevăr, liberalii se comportau astfel, dar trebuie de precizat că ei nu erau în opoziție față de PLDM și PD, ci față de abuzurile admise de aceștia. Partidul Liberal a vegheat tot timpul și a avut grijă ca interesele cetățenilor, ale țării să fie puse mai presus decât orice, iar o asemenea atitudine nu a convenit liberal-democraților și democraților. Acesta a și fost motivul real pentru care PL s-a pomenit exclus de la guvernare în 2013. Acesta a și fost motivul real pentru care s-a făcut tot posibilul ca liberalii să nu ajungă la guvernare în 2015! Numai că, aflându-ne în opoziție sau la guvernare, noi ne vom face în continuare datoria și vom taxa dur orice abuz al puterii, indiferent dacă place acest lucru cuiva sau nu. Și nu ne rămâne decât să sperăm că efortul nostru nu se va dovedi în van și că vom reuși în cele din urmă să asigurăm Republica Moldova cu o guvernare competentă și responsabilă, pentru care grija față de oameni nu va constitui doar o lozincă de campanie electorală.

Timpul, 10 aprilie 2015

Miza care ne unește

Cercetările sociologice de ultimă oră indică un interes sporit al alegătorilor față de alegerile din 14 iunie 2015. Climatul politic din Republica Moldova este unul demoralizator, fiind caracterizat de o pronunțată nemulțumire a populației față de situația deplorabilă în care s-a pomenit societatea noastră. Drept urmare, cea mai mare parte a cetățenilor își pun speranțele în actualele alegeri locale generale, pentru a-și exprima atitudinea față de actul guvernării, dar și față de unele formațiuni politice.

Campania electorală a alegerilor locale este în plină desfăşurare şi asta ne permite să venim deja cu anumite aprecieri privind miza ei, în special miza alegerilor pentru funcţia de Primar general al municipiului Chişinău. Analizând la rece starea de lucruri, se poate de spus că lui Dorin Chirtoacă în aceste alegeri îi va reveni un rol cu adevărat istoric. El este unicul care poate stăvili ascensiunea socialiștilor şi unicul exponent al taberei democratice care are capacitatea de a învinge în lupta cu candidatul socialiştilor, Zinaida Greceanîi. Dorin Chirtoacă s-a dovedit a fi de două ori soluţia salvatoare a democraţiei, reuşind să învingă în luptă deschisă reprezentanţii PCRM, care, la acea etapă, era cea mai reprezentativă echipă de pe stânga eşichierului politic şi acum iarăşi va fi soluţia salvatoare, ieşind învingător în lupta împotriva candidatului socialiştilor.

Din practica anterioarelor campanii electorale este cunoscut faptul că Rusia are un interes sporit nu doar faţă de scrutinele parlamentare, ci şi faţă de cele regionale sau locale din Republica Moldova. O dovadă în acest sens o constituie implicarea masivă în alegerile Başcanului Găgăuziei, care au avut loc pe data de 22 martie, dar şi interesul pe care-l va manifesta, potrivit unor informaţii, faţă de Primăria municipiului Bălţi, considerată o fortăreaţă a forţelor pro-ruse. În asemenea condiţii, putem presupune că şi interesul faţă de Primăria Chişinăului va fi unul pe potrivă şi, judecând după exemplul Găgăuziei, se va merge pe același calapod, adică, se vor pompa din gros bani, se vor aplica cele mai sofisticate mecanisme de manipulare a electoratului pentru a asigura victoria candidatului pro-rus în scrutinul de la începutul verii. Din aceste considerente, devine şi mai clar că Dorin Chirtoacă e unicul candidat din partea taberei democratice care va putea face faţă implicării masive a factorului extern rusesc.

Privite din acest punct de vedere, alegerile pentru funcţia de Primar general al municipiului Chişinău vor fi un adevărat test de maturitate politică şi de

patriotism pentru alte partide democratice. Chiar dacă Dorin Chirtoacă porneşte cu prima şansă în alegerile din 14 iunie, totuşi, campania electorală ar putea fi influenţată de comportamentul altor partide politice pretins democratice. Dacă acestea vor face uz de metode electorale murdare, dacă vor apela la resursele administrative, dacă vor folosi bani neoficiali şi resursele media pe care le au în lupta împotriva lui Dorin Chirtoacă, intenționând să preia o parte din electoratul democratic, asta se va răsfrânge negreşit şi asupra rezultatului actualului primar, dar şi asupra poziţiilor principalului său concurent – exponentul stângii socialiste.

Sigur, varianta ideală ar fi ca aceste partide, ținând cont de importanţa preconizatului scrutin pentru democraţia din Republica Moldova, să nu-şi înainteze propriii candidaţi şi să aibă o campanie corectă în raport cu unicul candidat cu şanse reale al taberei democratice, Dorin Chirtoacă. Însă e greu de crezut că formațiunile respective vor putea să se ridice deasupra intereselor lor înguste şi să abordeze un astfel de comportament matur şi responsabil. De aceea, nu ne rămâne decât să sperăm că, până la data de 14 iunie, vom avea parte de o campanie electorală cât de cât corectă, iar după 14 iunie, dacă se va desfășura turul doi de scrutin, să ajungem la consolidarea opţiunii electorale pro-democraţie şi convertirea ei în votul pentru Dorin Chirtoacă.

Nu mai puţin importantă este şi lupta pentru Consiliul Municipal Chişinău. În ultimii opt ani forţele revanşarde, susţinute din umbră de unii pretinşi democraţi, au făcut tot posibilul pentru a obstrucţiona activitatea primarului Dorin Chirtoacă, urmărind compromiterea acestuia. Dar şi în condiţii extrem de dificile, primarul a reuşit să asigure dezvoltarea capitalei într-un ritm normal. Și dacă ne dorim ca această dezvoltare să devină mai rapidă şi mai calitativă, urmează să asigurăm, prin votul nostru din 14 iunie, şi componenţa corespunzătoare a Consiliului Municipal Chişinău.

Desigur, Partidul Liberal va depune toate eforturile pentru a obţine un număr cât mai mare de consilieri în CMC și are șanse reale de a ieși învingător și în lupta pentru Consiliu, dacă luăm în calcul repoziționarea simpatiilor electoratului democratic, redistribuirea politică a voturilor pe municipiu la etapa actuală, precum și ponderea votului geopolitic. Numai că este foarte important şi rezultatul comun al tuturor partidelor de orientare democratică. Cu cât mai mare va fi prezenţa în CMC a reprezentanţilor taberei democratice, cu atât mai frumoase perspective de prosperare va avea municipiul. Evident, un rezultat comun bun nu poate fi o garanţie deplină, căci noi avem experienţa tristă înregistrată după alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, când PLDM şi PD au preferat o alianţă de guvernare camuflată cu comuniştii, deşi

partidele democratice au obţinut o majoritate clară. Totuşi, rămân la părerea că un astfel de rezultat ar oferi mai multe şanse de viitor capitalei decât dacă am avea din start o prezenţă considerabilă în CMC a forţelor revanşarde.

Vorbind de o posibilă revanşă a stângii, nu exagerez deloc. Dacă până acum pericolul venea doar de la comunişti, acum acesta vine şi de la socialişti, şi de la „Partidul Nostru", şi de la alţi exponenţi ai intereselor ruseşti în Republica Moldova. De aceea, electoratul democrat are nevoie mai mult ca oricând de unitate şi de vigilenţă, votând astfel încât să fie sigur că, după alegerile din 14 iunie 2015, Republica Moldova, în general, și în special municipiul Chişinău, vor continua calea firească a dezvoltării democratice.

Timpul, 24 aprilie 2015

Perspectivele taberei democratice

Acum câteva zile, Partidul Liberal s-a lansat oficial în campania electorală a alegerilor locale din 14 iunie 2015. Evenimentul a avut loc în aer liber, în faţa monumentului domnitorului Ştefan cel Mare şi Sfânt. Cu această ocazie, voi puncta câteva momente importante care se referă la campania din acest an.

Chiar din capul locului, aş vrea să menţionez că acest scrutin se va desfăşura în condiţii specifice, căci pentru prima dată în ultimii ani nemulţumirea societăţii faţă de partidele de la guvernare este atât de mare (potrivit unor sondaje, nemulțumirea populației a depășit nivelul de 80%). O confirmă şi mitingul organizat de Platforma Civică „Demnitate şi Adevăr” în ziua în care PL s-a lansat în campanie (3 mai) şi la care au participat câteva zeci de mii de persoane.

Toate acestea vorbesc despre faptul că şansele partidelor democratice de a obţine un rezultat comun bun sunt extrem de mici. Totodată, şansele partidelor de stânga cresc vizibil. În asemenea circumstanțe, Partidul Liberal este unicul partid de orientare democratică de care în ultima perioadă îşi leagă speranţele o bună parte a alegătorilor. Dar această postură implică şi o mare responsabilitate pentru PL. Nouă, celor din Partidul Liberal, ne revine misiunea deloc uşoară de a demonstra oamenilor că nu e încă totul pierdut, că mai există minimum o formaţiune care nu deviază de la principiile sale şi care nu-şi trădează electoratul. În ce măsură vom reuşi să convingem oamenii de acest lucru va depinde şi soarta de mai departe a democraţiei în Republica Moldova. Or, cu cât mai multe voturi va acumula PL, cu atât mai mari vor fi şansele Republicii Moldova să fie guvernată la nivel local de forţe democratice.

Stânga politică simte momentul dificil prin care trece tabăra democratică (care, apropo, se datorează în exclusivitate comportamentului nedemn al unor forţe pretins democratice) şi la sigur va încerca să profite de el, pentru a accede la putere în cât mai multe localități, inclusiv în municipiul Chişinău. Se ştie că în alegerile locale se pun bazele alegerilor parlamentare şi stânga politică va face tot posibilul pentru a acumula un scor electoral solid, care i-ar permite să aspire în perspectivă la preluarea controlului asupra întregii ţări.

Din aceste considerente, putem presupune că lupta va fi nu doar una dură, ci şi puternic polarizată. Pe de o parte a baricadei se va situa Partidul Liberal, ca ultim bastion al democraţiei veritabile, iar pe de altă parte se va afla stânga dornică de revanşă care, nu este exclus că, fiind ghidată de aceleași interese, va face front comun împotriva PL. Aşa stând lucrurile, contează foarte mult comportamentul de care vor da dovadă celelalte partide de centru-dreapta, ce se pretind democratice. Mă refer în special la PLDM şi PD, formațiuni politice care

controlează apreciabile resurse umane, financiare, administrative şi media. Dacă aceste partide vor lupta (deschis sau camuflat) împotriva PL, atunci ele nu vor face nimic altceva decât să favorizeze victoria stângii în apropiatele alegeri. Şi aici nu e vorba de o luptă politică cinstită și corectă, căreia PL îi poate face faţă cu brio, ci de luptă o politică „de partizani”, de diversiuni media şi de imagine, de antrenarea aparatului administrativ în persecutarea, intimidarea și compromiterea liberalilor. Dacă aceste partide cred că, atacând liberalii, îşi vor spori bazinul electoral, ele greşesc amarnic, căci electoratul de pe această parte a eşichierului politic este într-atât de dezamăgit de acţiunile guvernării, încât ar prefera să nu participe la votare decât să-şi dea votul pentru nişte formaţiuni compromise.

Partidele de la guvernare trebuie să înţeleagă un lucru – victoria Partidului Liberal în alegerile locale va reabilita imaginea taberei democratice în general, va oferi o şansă de viitor democraţiei moldoveneşti, ceea ce le-ar avantaja indirect şi pe ele. În același timp, victoria stângii în aceste alegeri ar grăbi sfârşitul politic al partidelor care reprezintă puterea în Republica Moldova.

Analizând situaţia din acest punct de vedere, nu putem neglija nici poziţia blocului condus de fostul premier, Iurie Leancă. Dacă iniţial se crease impresia că el vine să substituie golul imens apărut pe centru-dreapta ca urmare a compromiterii PLDM şi PD, ceea ce ar fi oferit o şansă de revigorare a taberei democratice, unele acţiuni ale acestui bloc ne pun pe gânduri. Astfel, blocul respectiv a fost constituit în baza unor partide mici şi neînsemnate, care mizează mai degrabă pe segmentul electoral al PL decât pe cel al PLDM şi PD. În plus, deși critică stânga socialistă şi comunistă, reprezentanţii acestui bloc au optat pentru propriul candidat la primăria capitalei, înţelegând perfect că lovesc direct în şansele actualului primar şi favorizează indirect stânga politică. Mai sunt şi alte acţiuni ale acestei tabere politice care dau de gândit, dar nu mă voi grăbi să fac unele concluzii. Cel puţin, nu la această etapă. Totuşi, vreau să remarc că situaţia creată se aseamănă izbitor cu cea din anii 2007-2008. Atunci, Partidul Liberal se afla pe val, fiind într-o creştere continuă şi această extindere a liberalilor a fost stopată prin plasarea unui proiect politic nou între liberali şi centrul eşichierului politic. Acel proiect se numea PLDM. Acum, Partidul Liberal este din nou în creştere, lucru atestat şi de sondajele de opinie. Şi, întâmplător sau nu, apare proiectul politic Leancă, care, contrar aşteptărilor şi logicii, nu preia electoratul dezamăgit al PD şi PLDM, ci se „înghesuie” tot mai mult peste PL. Să dea Domnul să fie doar o aparenţă! Oricum, până la finele campaniei electorale vom avea un răspuns şi la această întrebare.

Acestea fiind spuse, îmi exprim totuși speranţa că electoratul din Republica Moldova este suficient de matur şi va şti să aleagă grâul de neghină, oferindu-i fiecărui concurent electoral locul pe care îl merită.

Timpul, 8 mai 2015

Problemele cetățenilor și scrutinul electoral

Contactând permanent cu oamenii, urmărind atent ce se întâmplă în Republica Moldova, apelând la diverse cercetări sociologice, am ajuns la concluzia că problemele cu care se confruntă cetățenii noștri pot fi incluse în șase blocuri convenționale. Anume la aceste probleme mă voi referi mai jos, exprimându-mi punctul de vedere, cum ar trebui ele să fie abordate și soluționate.

Integrarea europeană

Drumul integrării europene nu este mai greu decât îl face guvernarea. Europa și vecinii europeni nu au interes de a slăbi guvernarea sau capacitatea Moldovei de a face reforme. Responsabili pentru ceea ce se petrece în societatea noastră și în viețile moldovenilor sunt guvernanții de la Chișinău. De aceea, înainte să dăm vina pe București sau pe Moscova, trebuie să examinăm propriile decizii și să recunoaștem unde s-a greșit. Partidul Liberal a atras mereu atenția la aceste aspecte, insistând pe abordarea sinceră și fermă a promisiunilor de reformă, căci mai devreme sau mai târziu tot aici se va ajunge. Populația are așteptări pe care guvernanții însă nu le împlinesc. Să fie oare chiar atât de mare frica de a alege o direcție strategică?

Nivelul de viață

Discuția publică de azi se referă în principal la nivelul de trai al cetățenilor. Lumea suferă din cauza sărăciei și a lipsurilor în viață. Drept rezultat, apare deznădejdea, oamenii își pierd speranța și devin radicali, cad în patimi care duc la marginea prăpastiei. Clasa politică nu ar trebui să fie indiferentă față de nevoile părinților care au rămas în sate sau a copiilor care au luat drumul străinătății. Cei de la guvernare au obligația de a veni cu răspunsuri și cu politici favorabile populației, pentru a crește nivelul de trai și gradul de civilizație. Cultura noastră are nevoie de civilizație pentru a ne promova identitatea, unicitatea. A lua puterea nu înseamnă că te-ai suit în căruță cu toți sacii și nu te mai interesează cine rămâne pe jos. Cetățenii nu sunt naivi, ei au o inteligență politică vie și accesul lor la informare va fi din ce în ce mai bun. Nimic din ceea ce se întâmplă astăzi în politică nu se mai poate ascunde. Lumea se schimbă și cine nu vede asta riscă să iasă din politică în cel mai urât mod.

Curentul unionist

Se exagerează, cu rea voință, ”pericolul unioniștilor”. Trebuie să acceptăm că în societățile libere, oamenii au dreptul de a alege, au posibilitatea de a-și spune preferințele. De aceea și avem regaliști, monarhiști, republicani, conservatori etc. Unii se consideră sataliști iar alții pledează pentru procesul

de globalizare. Se vor găsi și anarhiști care speră că flota stelară o să vină să controleze totul. Evident, nu e cazul să ne temem de aceste curente. Important este să ținem cont de ele și să le armonizăm cu ceea ce înseamnă democrația și puterea majorității. Noi putem să punem interdicții la circulația indivizilor, dar ideile oricum vor continua să circule. Și nu avem dreptul să abuzăm de puterea organelor pentru a băga pumnul în gura celor care vor să se exprime liber.

Factorul extern

Majoritatea cetățenilor cu drept de vot aleg în condiții civilizate, democratice, direcția în care Republica Moldova trebuie să meargă și acest lucru este ceea ce contează. Fie că e vorba despre cei care vor în Uniunea Vamală, fie că vorbim despre avocații Uniunii Europene. Fără îndoială, este imperios necesar ca Republica Moldova să aparțină unui spațiu politic și economic care să îi asigure condiții optime de dezvoltare. Adică, noi urmează să ne alegem, în cunoștință de cauză, partenerii de dezvoltare și standardele de viață spre care să tindem. Și aici opțiunea este cât se poate de clară. Noi vrem să mergem acolo unde există stabilitate și prosperitate, unde legile funcționează și se respectă drepturile cetățenilor. Noi nu vrem conflicte militare programate și „cadouri" sub formă de „omuleți verzi". Noi nu vrem să ne alăturăm unei direcții strategice care provoacă haos și teroare.

Alegerile din 14 iunie 2015

La 14 iunie 2015 avem de susținut un nou examen, pe care trebuie să îl trecem și pentru care trebuie să ne pregătim cu toții. Noi atragem din nou atenția că ideile pentru care ne angajăm în politică riscă să fie compromise, dacă exponenții clasei politice de la guvernare nu vor lua măsuri urgente pentru a răspunde pe deplin profundelor tensiuni din societate. Ideea parcursului european este ceea ce contează acum mai mult decât oricând. Cetățenii nu vor sprijini însă o guvernare care nu este capabilă să se ridice la înălțimea aspirațiilor lor.

Stabilitatea în Republica Moldova

Stabilitatea întregului sistem politic, economic, social al republicii depinde de unele măsuri urgente:

Asigurarea că banii cetățenilor sunt garantați, că sistemul bancar are lichiditățile necesare pentru ca toți creditorii și beneficiarii să le primească la timp, că orice situație de risc este gestionată imediat și că statul va fi în stare să ocrotească populația.

Asigurarea că orice faptă în afara legii va fi sancționată corespunzător, indiferent de statutul celor implicați în fărădelegi.

Asigurarea că procesul electoral va fi transparent, că se va respecta

norma europeană de bune practici și că libertățile cetățenilor, ca și drepturile fundamentale ale omului, vor fi deplin respectate.

Asigurarea că instituțiile statului de drept vor fi protejate de amestecul factorului politic, în îndeplinirea atribuțiilor legale.

Asigurarea că forțele politice pe care cetățenii le-au împuternicit să conducă destinele țării vor conlucra pentru binele populației și vor pune în rândul priorităților de guvernare acele acțiuni care vor îmbunătăți traiul oamenilor.

Ferma mea convingere este că, dacă se dorește cu adevărat dezvoltarea Republicii Moldova pe o cale firească, atunci trebuie neapărat să se ia în calcul aspectele pe care le-am expus mai sus. Nu e obligatoriu ca sa fie păstrată ordinea sau modalitatea de expunere pe care am folosit-o eu. Important este să fie conștientizate aceste probleme, dar și să fie alese corect căile de depășire a lor. Doar în acest caz vom putea vorbi în termeni reali de un prezent și un viitor demn pentru cetățenii Republicii Moldova.

Timpul, 22 mai 2015

O inițiativă cu iz separatist

Decizia Consiliului Municipal Bălţi de a organiza un referendum local, pe data de 1 noiembrie 2015, în privința extinderii autonomiei capitalei de nord a ţării provoacă unele semne de întrebare. Or, ea comportă în sine mai multe eventuale pericole ce nu pot fi trecute cu vederea.

În primul rând, această iniţiativă a venit de la consilierii municipali comunişti şi tot de ei a fost votată. Drept pretext pentru apariția deciziei respective l-a constituit „neexecutarea de către autorităţile centrale a Legii 608 din 2012 şi a Hotărârii de Guvern privind măsurile de ameliorare a situaţiei critice din municipiul Bălţi din 2012”. Ceilalţi consilieri nu au susţinut ideea, iar unii dintre ei au spus direct că este una ilegală. Argumente pe marginea subiectului în cauză pot fi aduse mai multe. În special, vom aminti că autorităţile locale nu au dreptul de a decide asupra unor chestiuni atât de importante cum ar fi extinderea autonomiei. Acestea sunt chestiuni care ţin de puterea centrală a Republicii Moldova şi care se reglementează prin legi adoptate de Parlamentul de la Chișinău.

De asemenea, aleşii locali comunişti din Bălţi au ignorat totalmente precedentul existent în acest sens şi anume decizia instanţei de judecată care, în 2012, a anulat hotărârea consilierilor municipali de Bălţi, care intenţionau să desfăşoare un referendum similar.

O altă abatere comisă de comuniştii din Consiliul Municipal Bălţi, este încălcarea flagrantă a propriului Regulament, în cadrul procedurii de adoptare a deciziei privind referendumul preconizat pentru 1 noiembrie. Autorii iniţiativei nici nu au trecut-o măcar prin toate comisiile, aşa cum prevede Regulamentul.

De notat este şi faptul că, consilierii comunişti nu au specificat nici despre ce fel de autonomie este vorba, lăsând un vast spaţiu de interpretări. Mai mult decât atât, nu există nicio garanţie că astfel oamenii nu vor fi manipulaţi şi că, imediat după referendum, dacă acesta va avea loc, voinţa lor nu va fi răstălmăcită şi pusă în slujba anumitor interese sau anumitor forţe.

În plus, întrebarea ce urmează a fi formulată la referendum (Sunteţi de acord cu extinderea atribuţiilor autonomiei locale a municipiului Bălţi în componenţa Republicii Moldova?), nu ţine nicidecum de interesul comunităţii locale, ci de interesul general al ţării. Prin urmare, desfășurarea unui asemenea referendum este contrar legislaţiei în vigoare, căci potrivit articolului 178 al Codului Electoral, un referendum local nu poate fi iniţiat pe probleme de interes naţional sau de competenţa organelor centrale, inclusiv pe probleme privind modificarea subordonării administrativ-teritoriale a localităţilor.

Toate cele invocate mai sus arată cât de multe şi de grave sunt abaterile de

ordin juridic admise de consilierii comuniști în intenția lor de a desfășura cu orice preț acest referendum. Dar dincolo de aspectul juridic mai există și cel politic, care nu e deloc de neglijat, mai ales în actuala conjunctură politică și geopolitică. Dacă e să admitem că autorii inițiativei s-au condus strict de interese electorale și că astfel au dorit să-și fortifice pozițiile în ajunul alegerilor locale din 2015, atunci e o situație, dar dacă luăm în calcul amenințările tot mai reale la adresa unității teritoriale a Republicii Moldova, atunci e cu totul altă situație.

În context, nu pot trece cu vederea nici informațiile din zona neoficialului, iar acestea se referă în deosebi la un proiect de preluare a controlului asupra anumitor teritorii de către exponenți cu viziuni pronunțat pro-ruse și care ar fi gata în orice moment să participe la scenarii contrare intereselor Republicii Moldova. Tot mai insistent se vorbește despre crearea unor centre de putere în sudul și nordul țării, care ar veni să întregească tabloul ce face trimitere la centrul de putere neconstituțional din estul țării. Dacă inițiativa comuniștilor de desfășurare a acestui referendum în toamnă se înscrie în scenariul care vizează distanțarea treptată a municipiului Bălți de restul țării, atunci ea trebuie taxată ca atare și contracarată cât nu e târziu.

Ținând cont de cele spuse mai sus, este necesar să se acționeze pe două direcții: civică și politică/administrativă. Pe dimensiunea civică – să nu admitem ca, în urma alegerilor locale din acest an, la putere la Bălți, Chișinău, Comrat și alte orașe ale țării să vină aventurieri politici sau persoane loiale forțelor din exterior, ce nu privesc cu ochi buni stabilitatea și viitorul european al Republicii Moldova. Sub aspect politic – instituțiile abilitate ale statului trebuie să facă tot posibilul pentru a curma acest referendum ilegal, cu iz provocator de separatism alimentat de forțele ostile cursului european al Republicii Moldova.

În același timp, este foarte important ca și partidele politice, cu adevărat dedicate intereselor Republicii Moldova, să aibă un comportament adecvat. Adică, să condamne orice abatere de la norma legală în vigoare, orice încercare de tensionare a situației politice, orice mișcare de natură să afecteze caracterul unitar al statului.

Temerile expuse de mine sunt pe deplin întemeiate, căci o vorbă înțeleaptă spune: paza bună trece primejdia rea. Inițiativa comuniștilor ar putea să fie doar un show electoral, dar, totodată, s-ar putea să avem de a face cu o tentativă de destabilizare a situației în nordul țării, extrem de periculoasă pentru viitorul Republicii Moldova ca stat suveran, independent și integru.

Timpul, 5 iunie 2015

Un vot solidar pentru Dorin Chirtoacă

Duminică, 28 iunie, în mai multe localităţi din Republica Moldova se va desfăşura turul doi al alegerilor primarilor. Asemenea alegeri vor avea loc și în capitală, unde lupta se va da între Dorin Chirtoacă şi Zinaida Greceanîi. În cele ce urmează, aş vrea să mă refer anume la alegerile din capitală, care, în opinia mea, sunt de o importanţă deosebită. Aş spune chiar de o importanţă mult mai mare decât alegerile din 2007 şi 2011. Or, acest scrutin trebuie privit inclusiv şi prin prisma noilor tendinţe geopolitice, a situaţiei create în spaţiul ex-sovietic şi care ne vizează direct.

Se ştie că Rusia face tot posibilul pentru a deturna fostele republici sovietice de pe calea integrării europene. De exemplu, în Ucraina, Kremlinul a mers la declanșarea unui război deschis, care a luat numeroase vieţi omeneşti, a distrus destine şi a aruncat în haos cel mai mare stat european. Despre alte scenarii de acelaşi fel se vorbeşte cu îngrijorare la diferite foruri internaționale. Strategia Rusiei este una cât se poate de clară: aduce în fruntea anumitor regiuni sau oraşe lideraşi loiali, pe care-i controlează totalmente, apoi, prin intermediul acestora, provoacă tendinţe separatiste, le alimentează un timp, după care trece la exercitarea presiunilor asupra conducerii centrale a ţării. Dacă aceasta nu cedează, sunt aplicate alte scheme și modalități mult mai violente, care finalizează cu detaşarea teritoriilor menţionate de restul ţării.

Nu cred că este întâmplător interesul tot mai sporit manifestat de Rusia faţă de unele regiuni ale Republicii Moldova. Dacă anterior mâna Kremlinului se vedea doar în alegerile parlamentare sau atunci când în joc erau puse primele funcţii în stat, acum asistăm la o schimbare de tactică. Am văzut cu toţii ce implicare masivă a avut Rusia în alegerile din Găgăuzia, câştigate din primul tur de candidatul susţinut masiv de Moscova, Irina Vlah. Am văzut apoi cum Renato Usatîi, care la un moment dat parcă era interesat de lupta pentru primăria capitalei, pentru a nu-i încurca Zinaidei Greceanîi, a fost paraşutat la Bălţi, unde a şi ajuns primar. Am văzut ce s-a întâmplat la Orhei, unde Ilan Şor, un personaj care nu-şi ascunde simpatiile faţă de Moscova, a câştigat primăria din primul tur (deși are interdicţie de intrare în Rusia, până la urmă, Ilan Şor tot omul Moscovei se va dovedi a fi). Am văzut ce s-a întâmplat în alte localităţi, inclusiv în unele oraşe cu pondere, în care în turul doi au ajuns reprezentanţii partidelor pro-moscovite. Cu alte cuvinte, Moscova a folosit alegerile locale generale din acest an pentru a pune la temelia stabilităţii, integrităţii teritoriale şi viitorului statului Republica Moldova mai multe mine cu efect întârziat.

Pe fondalul acestei situaţii, bătălia pentru primăria capitalei este una extrem de importantă. Aş zice chiar că, de rezultatele acestei bătălii depinde viitorul

ţării. Închipuiţi-vă numai pentru un minut ce s-ar putea întâmpla dacă Zinaida Greceanîi ar deveni Primar general al municipiului Chişinău. La prima indicaţie a Moscovei, aceasta ar provoca un conflict direct cu autorităţile centrale. La prima indicaţie a Moscovei, ar putea ieşi cu critici dure la adresa cursului de integrare europeană a Moldovei. La prima indicaţie a Moscovei, ar putea veni cu diverse iniţiative privind integrarea Republicii Moldova în Uniunea Vamală. La prima indicaţie a Moscovei, ar putea cere federalizarea Moldovei, Chişinăul (cum spuneau anterior diverse personaje aflate în slujba Kremlinului) urmând să devină subiect al acestei federaţii.

Eu nu mai vorbesc deja că accederea la cârma capitalei a Zinaidei Greceanîi ar însemna scindarea în continuare a societăţii, aşa cum îşi doresc toţi acei care se află în serviciul Kremlinului. Nu cred că cineva se mai îndoieşte nici de faptul că pentru socialişti această funcţie este însemnată nu din punctul de vedere al soluţionării problemelor capitalei, ale cetăţenilor, ci e percepută ca o trambulină politică, ce le-ar permite să se relanseze după eşecul suferit în alegerile locale, ca mai târziu să poată pretinde la preluarea puterii la nivelul întregii ţări. Oare de un așa primar are nevoie capitala? De un om care vrea să folosească Chişinăul pentru a pune ulterior pe tavă ruşilor întreaga ţară?

Este absolut evident că Chişinăul nu poate fi antrenat în lupte politice şi geopolitice. Chişinăul are nevoie de dezvoltare, de continuarea tuturor acelor proiecte care au fost demarate cu succes în ultimii opt ani. Urmează a fi susținute eforturile îndreptate spre îmbunătăţirea infrastructurii, spre înnoirea parcului municipal de troleibuze şi autobuze, de ameliorare a climatului investiţional etc. Nu în ultimul rând, capitala trebuie să rămână un portdrapel al integrării europene a Republicii Moldova, aşa cum a fost în toţi aceşti ani. Iar asemenea obiective pot fi atinse doar cu Dorin Chirtoacă în funcţia de Primar general al municipiului Chişinău!

În final, aş vrea să menţionez un singur lucru: Chişinăul a fost tot timpul o oază a democraţiei şi un spaţiu în care flacăra libertăţii şi integrării europene a ars necontenit, chiar şi atunci când practic întreaga ţară era scufundată în bezna guvernării totalitare a comuniştilor. Forţele revanşarde niciodată nu au reuşit să pună mâna pe Chişinău, chiar dacă au depus eforturi colosale în acest sens. De aceea, duminică, 28 iunie, trebuie să le mai dăm o lecţie acestor forţe şi împreună, prin votul nostru solidar pentru Dorin Chirtoacă, să le dovedim că Chişinăul a fost, este şi va fi un oraş european, un oraş al libertăţii, în care nu au ce căuta slugile Moscovei şi agenţii unor interese străine capitalei Republicii Moldova.

Timpul, 26 iunie 2015

Importanța victoriei lui Dorin Chirtoacă

Victoria lui Dorin Chirtoacă în lupta pentru primăria capitalei este una foarte și foarte importantă și nu doar prin prisma faptului că forțelor revanșarde așa și nu le-a reușit să pună mâna pe Chișinău. Locuitorii capitalei au dat dovadă de responsabilitate civică, au știut să se mobilizeze și să voteze solidar pentru orientarea proeuropeană. A fost un vot geopolitic, care a venit să confirme ipoteza că opțiunea proeuropeană se bucură de cei mai mulți susținători în societatea noastră, în comparație cu oricare alte opțiuni. Această victorie are un impact major direct asupra situației politice din țară, dar și asupra așezării lucrurilor pe arena politică a Republicii Moldova în viitorul apropiat.

Astăzi, analizând rezultatele alegerilor locale generale, putem constata că victoria lui Dorin Chirtoacă în lupta pentru primăria capitalei a avut un efect catalizator asupra demarării negocierilor în vederea creării unei noi majorități parlamentare. Imediat după turul doi de alegeri, liderii unor formațiuni politice au înțeles că voința electoratului, în special a electoratului din capitală, care constituie un fel de motor al tuturor proceselor politice din țară, este ca Republica Moldova să fie guvernată de o coaliție proeuropeană. Electoratul proeuropean a dus o luptă dură cu forțele revanșarde, dând o ripostă pe potrivă acestora și, evident, așteaptă aceeași atitudine și din partea partidelor ce se declară proeuropene. Mesajul a fost unul mai mult decât clar și este îmbucurător faptul că, spre deosebire de situația de acum jumătate de an, liberal-democrații și democrații, cel puțin în primă instanță, au înțeles acest lucru.

În context, nu pot să trec cu vederea și faptul că, probabil, potențialii parteneri de coaliție ai Partidului Liberal și-au dorit înfrângerea lui Dorin Chirtoacă în lupta pentru primăria capitalei. Egoismul lor de partid nu avea cum să nu-și spună cuvântul, căci o eventuală înfrângere a lui Dorin Chirtoacă ar fi stabilit o altă configurație pe eșichierul politic, ceea ce le-ar fi permis formațiunilor respective să invite liberalii la discuțiile privind constituirea noii coaliții de guvernare, abordându-i ca pe niște ”parteneri mai mici”, ”parteneri mai săraci”, ”parteneri cu pretenții modeste”. Dar asta ar fi creat din start un dezechilibru la nivelul coaliției de guvernare, o distribuire neechitabilă a pârghiilor de influență și control asupra actului guvernării, ceea ce ar fi afectat calitatea acestuia în general. Victoria lui Dorin Chirtoacă nu doar că a tăiat din poftele unora de a se acoperi cu atragerea Partidului Liberal la putere, iar în realitate de a guverna după bunul lor plac, ci a creat acele premise necesare pentru o guvernare echilibrată, care ar admite exercitarea unui control reciproc riguros în beneficiul cetățenilor Republicii Moldova.

Din alt punct de vedere, victoria lui Dorin Chirtoacă a stăvilit ofensiva forțelor

proruse în mai multe orașe mari ale Republicii Moldova. Cei din partidul lui Renato Usatîi au reușit să preia primăriile în 10 orașe ale țării, cei din partidul lui Dodon și-au întărit pozițiile în unele orașe de la nord, iar elemente gen Ilan Șor au completat acest tablou deloc favorabil dezvoltării proeuropene a Republicii Moldova. Dacă ar fi acces la putere în Chișinău, forțele proruse ar fi obținut o platformă solidă și un eficient instrument de manipulare, ce le-ar fi permis ulterior să pună la cale devierea Republicii Moldova de la cursul de dezvoltare firească pe care a pornit în 2009. Astfel, Dorin Chirtoacă nu doar că a zădărnicit aceste intenții ale Moscovei, dar a și restabilit un fel de echilibru imaginar la nivel de urbe între dezvoltarea europeană a Republicii Moldova și tendințele prorusești, care au ieșit în evidență în aceste alegeri în unele orașe.

Victoria lui Dorin Chirtoacă este importantă și sub aspectul ponderii taberei pro-est și pro-vest pe scena politică moldovenească. În timp ce stânga prorusă a scos în prim-plan lideri noi gen Dodon, Usatîi și Șor, dreapta proeuropeană este reprezentată doar de Dorin Chirtoacă la nivel de lideri noi. Iar această postură a fost reconfirmată cu brio prin votul acordat lui Dorin Chirtoacă. În lipsă de alternative pe segmentul de dreapta și ținând cont de calitățile de care a dat dovadă până în prezent Dorin Chirtoacă, putem deduce că rating-ul și popularitatea sa vor crește în continuare, la un moment dat el devenind unicul lider democratic capabil să lupte cu exponenții forțelor proruse, de care am pomenit mai sus. Într-un fel, Dorin Chirtoacă rămâne unica speranță a democrației și dezvoltării europene a Republicii Moldova, iar privită din această perspectivă, victoria lui în lupta pentru primăria capitalei, oferă țării noastre o șansă reală de viitor.

Pornind de la aceste constatări, eu aș vrea să-i îndemn pe cei care văd în victoria lui Dorin Chirtoacă doar un epizod politic, rezultatul unei conjuncturi anume, să privească mult mai larg lucrurile și să-și reevalueze concluziile. Or, numai așa noi vom putea înțelege și aprecia cu toții ce a însemnat de fapt victoria lui Dorin Chirtoacă în scrutinul din 28 iunie 2015 pentru prezentul și mai ales pentru viitorul Republicii Moldova.

Timpul, 10 iulie 2015

Problemele securității naționale

Evenimentele din ultima perioadă legate de sistemul bancar și de majorarea tarifelor la produse energetice au scos încă o dată în evidență un adevăr destul de trist – Republica Moldova este extrem de vulnerabilă din toate punctele de vedere, iar asta ridică mari semne de întrebare în privința securității naționale. În continuare voi trece în revistă unele aspecte care prezintă un risc sporit pentru securitatea statului.

Unu. Securitatea energetică. Astăzi, Republica Moldova abia de-și asigură o treime din necesarul de energie electrică, însă și această afirmație poate fi făcută cu o mare aproximație. În rest, Moldova continuă să fie la cheremul producătorului transnistrean de energie electrică sau mai bine zis a agentului economic din Rusia, care controlează centrala de la Cuciurgan. O verigă slabă în această ecuație este și poziția investitorului spaniol, cel care deține controlul asupra rețelelor de distribuție din sudul și centrul țării. Acest agent economic nu prea pare interesat de identificarea resursele alternative de energie și lasă impresia că pe marginea acestui subiect merge mână în mână cu transnistrenii (rușii).

Cu regret, situația deloc ușoară din Ucraina îngustează spațiul nostru de manevră în identificarea surselor alternative și extinderea acestora pe o arie mai largă a pieței autohtone. Unica soluție de alternativă viabilă în acest sens este interconectarea rețelelor de tensiune înaltă ale Moldovei la cele ale României, dar cred că procesul va întâmpina destule obstacole, create uneori artificial de către acei cărora le convine ca Moldova să rămână șantajabilă la acest capitol.

Doi. Situația legată de aprovizionarea cu gaze a Republicii Moldova este, în linii mari, comparabilă cu cea de pe segmentul energetic. Numai că aici Rusia poate interveni direct și dicta regulile pe această piață, deținând pachetul majoritar la ”MoldovaGaz” și având pe post de complice furnizorul de gaze din stânga Nistrului. Și în acest caz unica soluție ar fi extinderea gazoductului Iași-Ungheni până la Chișinău și înlocuirea treptată a furnizorului rus cu resurse de alternativă. Dar, iarăși, cred că vor fi create o mulțime de bariere pentru ca Moldova să nu poată scăpa din strânsoarea Rusiei.

Trei. Situația din sistemul bancar. Este bine știut că securitatea financiar-economică a unei țări e determinată de situația din sectorul bancar. Chiar și la acest capitol, unde se putea de descurcat fără ingerințe din exterior, în special din Est, Republica Moldova are mari probleme. Rusia, prin anumiți

agenți economici, controlează nu doar cea mai mare bancă din Moldova, ci și unele bănci mai mici. Astfel, sistemul nostru bancar este într-o mare măsură la cheremul unor forțe care-l pot folosi în orice moment în alte scopuri decât cele financiare și economice.

Patru. Rusia ”a pus mâna” pe un obiectiv strategic de primă importanță pentru țară, cum este Aeroportul Internațional Chișinău. Cu acordul tacit al guvernanților noștri, acest Aeroport a fost trecut în concesiune pentru 49 de ani, urmând să fie gestionat de un agent economic rus. E un obiectiv strategic care, în situații de criză ar putea fi folosit împotriva noastră.

Cinci. Deloc mai bună este situația și la capitolul securitate alimentară. Chiar dacă în ultimii ani se schimbă raportul comerțului exterior al Republicii Moldova, dependența de piețele estice, dar și de produsele venite de pe acestea continuă să fie una enormă. Iar cum știe Rusia să joace, având la bază acest factor, am văzut de nenumărate ori de la 2007 încoace.

Șase. Nici la capitolul securitate ecologică nu stăm mai bine. Aici, spre deosebire de situațiile descrise mai sus, rolul Rusiei este mai mic, dar asta nu înseamnă că nu avem o problemă, pe care, dacă nu o soluționăm, riscăm să ajungem în pragul unei catastrofe. Problemele ecologice ajung să ne complice viața, dacă nu sunt soluționate la timp, de aceea, se impune promovarea unor politici eficiente de mediu la nivel de stat.

Șapte. Nu mai puțin îngrijorătoare este și situația privind sistemul social al țării, care se află în dependență directă de Bugetul de stat. În condițiile lipsei oricărei colaborări cu principalii parteneri de dezvoltare, Moldova se mișcă cu pași rapizi spre default, iar aceasta va pune pe brânci sistemul de protecție socială. O astfel de situație poate conduce la o explozie de proporții, ceea ce, la rândul său, va submina stabilitatea de care are atât de multă nevoie Republica Moldova pentru a se încadra, în sfârșit, într-un ritm normal de dezvoltare.

Opt. La capitolul stabilitate, nu pot să nu menționez creșterea ponderii forțelor proruse care-și doresc instaurarea unei stări de haos general în Republica Moldova, căci doar în asemenea condiții își pot atinge scopurile. Aceste forțe au acaparat deja puterea în importante centre administrative ale Republicii Moldova, ceea ce justifică într-un fel temerile noastre privind pericolele ce planează nu doar asupra stabilității, ci și a integrității teritoriale a Republicii Moldova.

Nouă. Nu în ultimul rând, aș vrea să vorbesc despre securitatea spațiului informațional al Republicii Moldova. În prezent, acesta este dominat în mare parte de exponenți ai intereselor Rusiei, iar toate încercările de a face ordine în domeniul respectiv s-au ciocnit de interesele înguste ale anumitor persoane.

Din păcate, până la această etapă nu a existat suficientă voință politică pentru depășirea acestor interese.

Așa stând lucrurile, putem afirma cu certitudine că securitatea statului Republica Moldova e foarte fragilă. De aceea, apelul meu către toți politicienii din Republica Moldova este: lăsați alte interese la o parte, amintiți-vă că sunteți cetățeni ai Republicii Moldova și haideți să implementăm toate acele măsuri necesare, ca să avem o securitate națională la un nivel cât mai înalt!

Timpul, 24 iulie 2015

Revenirea liberalilor la guvernare

Nu am reuşit bine să învestim în funcţie un nou Guvern şi să evităm pe această cale o criză de proporţii, că deja au început să se facă anumite speculaţii privind rolul ce-i revine Partidului Liberal în actuala formulă de guvernare. De aceea, pentru a da un răspuns pe măsură unor asemenea speculaţii, dar şi pentru a preveni altele de acest fel pe viitor, voi face câteva precizări importante.

Prima. Partidul Liberal a acceptat o coaliţie cu Partidul Liberal Democrat din Moldova şi cu Partidul Democrat nu din mare dragoste faţă de aceste formaţiuni, esenţa acţiunilor cărora nu o dată am scos-o în evidenţă în ultimii mai bine de doi ani. Am acceptat respectiva alianţă pentru că numai pe această cale era posibil de transpus în viaţă voinţa exprimată de alegători în cadrul precedentului scrutin parlamentar, dar şi în cadrul recentului scrutin local general. Aceste două scrutine au demonstrat încă o dată că majoritatea populaţiei acordă vot de încredere partidelor proeuropene, deoarece îşi doresc să trăiască într-un stat european modern, cu un înalt nivel de bunăstare. Alţi parteneri pe segmentul de electorat proeuropean, cu care ar fi fost posibil de creat o coaliţie de guvernare, nu există. Prin urmare, nici nu am avut de unde alege.

Doi. Noi, cei din Partidul Liberal, vom avea şi în continuare, ca şi în perioada anterioară când am fost la guvernare, rolul de gardieni, dacă pot spune astfel, şi vom taxa hotărât orice tentativă de abuz sau de derapaj de la normalitate. Am făcut acest lucru şi anterior, chiar dacă am fost atacaţi destul de dur de unii colegi de coaliţie, care afirmau că liberalii sunt în acelaşi timp şi la guvernare, şi în opoziţie. Da, aşa a fost şi aşa va fi! Pentru că, doar fiind în opoziţie cu abuzurile şi derapajele antidemocratice, vom reuşi să asigurăm un anumit nivel de calitate actului guvernării. Iar o dovadă în plus că acest comportament şi această poziţionare a noastră este una corectă îl constituie faptul că, anume pe parcursul ultimilor doi ani, când liberalii au fost înlăturaţi premeditat de la guvernare, s-au comis cele mai mari abuzuri, nedreptăţi şi jafuri ale bunului comun (Banca de Economii, Aeroportul Internaţional Chişinău etc.).

Trei. Greşesc amarnic acei care cred că, odată cu venirea liberalilor la guvernare, nu vom mai pune problema jafului secolului şi a necesităţii întoarcerii miliardului furat. Preşedintele Partidului Liberal, Mihai Ghimpu, a declarat deschis acest lucru, în cadrul şedinţei Parlamentului de învestire a noului Guvern că aceasta rămâne o prioritate a noastră şi vom lupta nu doar pentru întoarcerea miliardului, ci şi pentru atragerea la răspundere a tuturor persoanelor vinovate. De aceea, speculaţiile pe care încearcă să le facă unii la această temă sunt total

nefondate, lucru de care se vor putea convinge şi ei, dar şi toată societatea din Republica Moldova în perioada imediat următoare.

Patru. Noi, cei din Partidul Liberal, avem o agendă de reforme destul de clară şi nu o dată am accentuat că rămânem fideli sloganului „Schimbarea până la capăt!”. Din păcate, nu avem însă suficiente mandate pentru a guverna de unii singuri, iar unica posibilitate de a promova reformele în domeniile gestionate direct de reprezentanţii PL, dar şi de a influenţa schimbările în alte domenii (aflate în gestiunea reprezentanţilor celorlalte două partide) este coaliţia şi Guvernul pe care le avem, chiar dacă repet, că pentru noi acest „mariaj” politic nu este cel mai fericit şi că am fost impuşi de situaţie să recurgem la el.

Cinci. Atunci când am luat decizia de a merge la crearea coaliţiei cu PLDM şi PD şi de a învesti în funcţie actualul Guvern, am luat în calcul alternativele, iar acestea nu erau deloc bune pentru viitorul Republicii Moldova. Prima alternativă era o coaliţie de centru-stânga, iar a doua alternativă – alegerile parlamentare anticipate, care, ținând cont de declinul de imagine al unor partide de pe segmentul democratic, ar fi putut fi lesne câştigate de către partidele pro-Est. În aceste condiţii, ar fi fost pierdută orice şansă de a continua parcursul european şi calea de dezvoltare democratică a Republicii Moldova.

Desigur, ar mai putea fi invocate şi alte argumente în susţinerea pasului pe care l-a făcut Partidul Liberal, dar cred că şi cele menţionate sunt suficiente ca să vă faceţi o impresie de ordin general despre ceea ce ne-a determinat să procedăm astfel. Liberalii nu au de gând să renunțe la prioritățile pe care vor să le implementeze și care vizează în special diminuarea corupției, dezvoltarea economică și creșterea nivelului de trai al oamenilor. Noi, cei din Partidul Liberal, înţelegem că ne revine o misiune destul de dificilă în continuare. Or, va trebui nu doar să ne implicăm plenar în asigurarea unei guvernări de calitate a ţării, contracarând orice tentativă de subminare a muncii noastre venită din partea oponenţilor din afara axului guvernamental, dar şi va trebui să veghem ca partenerii noştri de guvernare să nu o ia din nou razna, cum au făcut-o de atâtea ori. Din alt punct de vedere, noi niciodată nu ne-am temut de lucru şi am făcut totul pentru ca ţara să aibă o dezvoltare normală, asumându-ne nenumărate riscuri. De aceea, revenirea noastră la guvernare nu înseamnă renunţarea la luptă, după cum încearcă unii să spună. Dimpotrivă, lupta va fi şi mai dârză, pentru că în joc este pus viitorul Republicii Moldova, viitorul cetăţenilor noştri.

Timpul, 7 august 2015

Unirea – o chestiune de suflet

În ultimele zile, am urmărit cu mare atenţie tot ceea ce s-a declarat, s-a scris în presă sau s-a spus la radio şi televiziune despre unirea Republicii Moldova cu România şi, cum nu am putut rămâne indiferent, am considerat necesar să-mi spun și eu punctul de vedere.

În primul rând, am rămas surprins să aud din gura unui oficial de prim-rang de la Chişinău că unirea ar fi o iluzie, iar cei care o promovează – idealişti, dar şi mai mult m-a mirat „grija” pe care omul de stat a manifestat-o faţă de cheltuielile ce ar trebui să le suporte contribuabilii de pe celălalt mal al Prutului, dacă s-ar înfăptui unirea. Această deplasare de accente mi s-a părut cel puţin iresponsabilă, dacă e să nu spun mai mult, pentru că s-a văzut cu ochiul liber un pronunțat element de manipulare, dar şi o încercare stângace de a se debarasa de un mesaj public, probabil incomod pentru respectivul oficial.

În al doilea rând, am rămas plăcut surprins de reacţiile politice venite de la ex-preşedintele Traian Băsescu, de la unii deputaţi şi senatori români, dar şi de la alţi formatori de opinie, care s-au grăbit să contrazică mesajul oficialului moldovean şi să dea asigurări că unirea nu e doar posibilă, ci şi necesară.

Distanţându-ne de aceste mesaje, declaraţii şi opinii, cred că se cere o analiză la rece a ceea ce ar însemna acum unirea pentru românii de pe ambele maluri ale Prutului. Anume asta voi încerca să fac în rândurile de mai jos şi voi începe cu principalul – unirea ar însemna, mai întâi de toate, înlăturarea unei mari nedreptăţi istorice care s-a făcut în raport cu românii de pe ambele maluri ale Prutului, care au fost separaţi prin forţă şi ţinuţi departe unul de altul, după garduri de sârmă ghimpată. Republica Moldova şi România trebuie să se reunească aşa cum s-au reunit cele două Germanii, care, de asemenea, au fost separate la un moment dat cu forţa, prin ziduri clădite şi păzite de soldaţi sovietici cu baionete şi de cei care i-au slujit, trădându-şi propriul popor. Germania de Vest a înţeles că sângele apă nu se face şi că, atunci când e vorba de reîntregirea ţării, de stabilirea adevărului istoric, banii mai puţin contează. De aia, cei din Germania de Vest şi-au asumat benevol costurile reîntregirii şi nu au pus în discuţie acest aspect sensibil. De aia, nici noi, cei de pe ambele maluri ale Prutului, nu avem dreptul să ne gândim numai la bani când e vorba despre unire, chiar dacă această temă e dureroasă pentru unii.

Dincolo de latura istorică şi sentimentală, mai există şi alte aspecte importante care vorbesc în favoarea unirii şi acestea nu sunt observate doar de acei ce nu-şi doresc lucrul respectiv.

Primul: Republica Moldova este sugrumată de corupţie, este un stat capturat, cu o democraţie nefuncţională, cu instituţii slab dezvoltate, care şi-a compromis

şansele de a ajunge un stat cu adevărat modern, european, prosper. Toate aceste probleme nu pot fi soluţionate decât prin unire. Iar cum se luptă împotriva corupţiei în România nu este un secret pentru cineva. Ce nivel de democraţie e în România și cum funcţionează instituţiile statului peste Prut, iarăşi, nu cred că nu se vede de la Chişinău.

Doi: Republica Moldova este restanţieră la capitolul potenţial economic şi dezvoltare a economiei. Puţinele resurse pe care le are Republica Moldova sunt în mâinile unui grup îngust de persoane şi ele vor putea fi scoase de sub controlul lor şi puse în slujba intereselor cetăţenilor numai în condiţiile unui stat puternic, cum este România, în care instituţiile îşi fac datoria aşa cum e firesc să fie într-o democraţie autentică, dar nu acţionează la comandă.

Trei: Sistemul de protecţie socială este nu doar unul ineficient, dar şi falimentar. Astăzi, din cauza economiei tenebre, a birocraţiei, protecţionismului, corupţiei, acesta nu poate asigura un nivel de protecţie adecvat cetăţenilor, iar despre incapacitatea statului de a avea grijă de propriii cetăţeni se vorbeşte deja deschis. E de presupus că în câţiva ani Moldova nu va fi în stare să aibă grijă nici măcar de pensionari, nemaivorbind de alte categorii vulnerabile din punct de vedere social. Acest sistem va putea fi reabilitat şi eficientizat numai în componenţa unui stat dezvoltat cum este România.

Patru: Sistemul politic moldovenesc în mare parte este putred. De fapt, în Republica Moldova nici nu există un sistem politic, ci doar unele partide care încearcă să activeze în baza standardelor acceptate la nivel internaţional. În rest, avem grupuri de interese, care se acoperă cu firme politice urmărind scopurile lor. Pe de altă parte, la mică distanţă de noi, peste Prut, funcţionează un sistem politic modern, un sistem politic veritabil, un sistem politic axat pe interesul cetăţenilor.

Cinci: Republica Moldova nu are astăzi un sistem de securitate naţională în stare să răspundă tuturor provocărilor timpului. Nu avem securitate alimentară, nu avem securitate economică, nu avem securitate energetică, nu avem securitate informaţională etc. Astăzi, Republica Moldova e totalmente la cheremul forţelor din exterior, dependenţa de care este una excesivă. Unirea cu România ar însemna nu doar soluţionarea problemelor menţionate mai sus, ci şi intrarea Republicii Moldova într-un spaţiu de securitate comun, cum e cel oferit de UE şi NATO.

În favoarea unirii vorbesc şi multe alte aspecte, dar cred că şi cele invocate mai sus sunt suficiente. Ceea ce vreau eu este ca fiecare dintre noi să înţeleagă că unirea cu România nu e doar o chestiune de suflet, o modalitate de restabilire a adevărului istoric, ci şi o şansă de dezvoltare normală pentru spaţiul numit Republica Moldova. De aceea, s-ar cuveni ca factorii de decizie de la Chişinău să se gândească bine înainte de a afirma că unirea este o iluzie, iar promotorii ei sunt niște idealişti.

Timpul, 21 august 2015

Stabilirea priorităților

În curând va începe un nou sezon politic şi cu această ocazie am decis să fac o enumerare a problemelor stringente, cărora, în opinia mea, ar trebui să le atragem o atenţie deosebită.

Prima şi cea mai mare problemă cu care se confruntă în prezent Republica Moldova este corupţia. Acest flagel afectează toate domeniile importante de activitate, compromite orice efort de democratizare şi modernizare a societăţii şi pune în pericol realizarea obiectivului naţional – integrarea europeană a ţării noastre. Din păcate, în ultimii şase ani, care au trecut de la înlăturarea comuniştilor de la putere, în acest domeniu nu prea s-au înregistrat progrese. Mai bine zis, acele mici realizări pe care le-am avut în perioada sfârşitul lui 2009 – începutul lui 2013 au fost compromise ulterior prin furturile masive din bunul ţării, care au avut loc după excluderea liberalilor de la guvernare. În context, aş menţiona cazul cunoscut în societate ca „furtul miliardului", care a început prin cedarea controlului asupra Băncii de Economii unor aşa-zişi investitori din Est, dar şi prin cedarea în concesiune a Aeroportului Internaţional Chişinău unui agent economic din Rusia. Acest caz a şocat chiar şi opinia publică internaţională, servind drept exemplu pentru toată lumea la ce se poate ajunge când corupţia e scăpată totalmente de sub control. De aceea, în noul sezon politic, dar şi ulterior, combaterea corupţiei trebuie să devină prioritatea noastră numărul unu. Altfel, nu vom putea vorbi nici despre o dezvoltare democratică și nici despre un viitor european.

A doua mare problemă pe care nu avem dreptul să o neglijăm este faptul că guvernarea minoritară (precedentă) a abandonat cursul de integrare europeană. Dorind să facă pe plac comuniştilor, care şi-au dat votul pentru precedentul Guvern minoritar, guvernarea de atunci a schimbat accentele în procesul de integrare europeană, acesta fiind practic stopat. Însă după revenirea liberalilor la guvernare, situaţia s-a modificat esențial. De exemplu, a fost actualizat Planul de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE iar despre acest obiectiv de primă importanţă pentru Republica Moldova se vorbeşte tot mai hotărât. Şi în continuare trebuie să acţionăm ferm şi consecvent în această direcţie, căci numai așa vom corespunde voinţei exprimate de alegători în cadrul precedentului scrutin parlamentar, care au optat clar pentru un viitor în Uniunea Europeană.

A treia mare problemă ne trimite la negocierile în procesul privind reglementarea diferendului transnistrean, care bat pasul pe loc. Abia acum câteva săptămâni, s-a revenit la un dialog cu Tiraspolul, s-a relansat (după o pauză de circa doi ani) activitatea comisiei guvernamentale pentru reintegrarea ţării etc. Însă aceste

acţiuni timide nu sunt suficiente pentru soluţionarea problemei. E nevoie, în primul rând, ca la cel mai înalt nivel să reluăm demersurile noastre internaţionale în privința necesității retragerii trupelor şi armamentului rusesc din Transnistria. E nevoie să dăm dovadă de voinţă politică şi să cerem schimbarea actualului format de negocieri ca fiind unul ineficient. De asemenea, e nevoie să pledăm constant pentru înlocuirea actualei misiuni de pacificare din Transnistria cu o misiune civilă sub mandat internaţional. În acelaşi context, este necesar să reluăm acţiunile în vederea renunţării la statutul constituţional de neutralitate, dar şi demersurile în vederea aderării Republicii Moldova la NATO. Astfel, vom putea nu doar să soluţionăm problema transnistreană, dar şi să ne asigurăm că vom fi protejaţi de toate riscurile şi ameninţările la adresa securităţii noastre.

Căci o altă problemă majoră este legată anume de riscurile de securitate. Şi când spun acest lucru mă refer la securitatea energetică, securitatea economică, securitatea alimentară, securitatea ecologică, securitatea informaţională etc. La toate aceste capitole suntem extrem de vulnerabili şi, dacă nu vrem să ne trezim cu mari surprize, trebuie să acţionăm rapid şi dând dovadă de clarviziune. Unele acţiuni în vederea asigurării securităţii energetice, alimentare şi informaţionale au fost întreprinse deja, însă acestea trebuie să-şi găsească finalitatea şi eu sper că partenerii din coaliţia de guvernare vor arăta aceeaşi înţelegere a situaţiei şi vor depune eforturi, alături de noi, pentru depăşirea problemelor menţionate.

La acest șirag al problemelor se adaugă starea dezastruoasă a sistemului de asistenţă socială şi asigurarea accesului populaţiei la servicii medicale de calitate. De fapt, de aici şi începe percepţia actului guvernării de către cetăţeni. Astăzi, ambele aceste sisteme sunt falimentare, fiind departe de necesităţile reale ale oamenilor şi eu aștept ca factorii de decizie din cadrul Executivului să pună pe masa de lucru a Parlamentului propuneri concrete privind redresarea situaţiei. În caz contrar, va trebui să ne gândim la alte soluţii și nu aş vrea să anticipez acum lucrurile.

Sigur, în noul sezon politic vom avea de făcut faţă unor adevărate provocări, care vor ţine de politica bugetar-fiscală şi Bugetul de stat pentru anul viitor, va trebui să ne implicăm în continuarea reformării mai multor domenii de activitate importante, în special a justiţiei, în continuarea eforturilor de descentralizare şi asigurare a unei autonomii locale autentice etc. Dar toate acestea le vom putea face doar în condiţii de stabilitate politică şi eu sper că, indiferent de diversele interese care există, noi vom reuşi să asigurăm această stabilitate, care e o primă condiţie pentru dezvoltarea normală a Republicii Moldova.

Timpul, 4 septembrie 2015

Despre riscurile alegerilor anticipate

În ultimul timp, tema alegerilor parlamentare anticipate a devenit poate cea mai discutată în societate. Despre probabilitatea unor astfel de alegeri vorbesc și opoziția de stânga, și exponenții mișcărilor radicale, și adepții Platformei DA, iar mai nou, și unii reprezentanți ai guvernării.

Din start voi face o precizare – pentru Partidul Liberal alegerile parlamentare anticipate nu ar fi o problemă. Dintr-un anumit punct de vedere, acestea ar constitui o oportunitate de a ne crește prezența în Parlament. În situația în care unele formațiuni politice pretins europene s-au compromis, Partidul Liberal a devenit un real centru de atracție pentru cei ce-și doresc cu adevărat un viitor european, prosper. Dar și în aceste condiții, noi considerăm că tema alegerilor parlamentare anticipate trebuie tratată cu maximă atenție, deoarece ea implică mai multe riscuri, care nu pot fi ignorate.

Desigur, ar fi de menționat faptul că aceste alegeri ar putea arunca Republica Moldova într-o prăpastie din care nu se știe dacă va mai reuși să iasă vreodată, căci situația economico-financiară a țării este una foarte și foarte grea. Moldova se află în pragul default-ului și ar izbuti să evite colapsul doar cu ajutorul partenerilor externi, dar și pe calea creării unui climat favorabil pentru dezvoltarea business-ului. Partenerii externi nu vor veni la Chișinău și nu vor accepta negocierile sub oricare altă formă cu un Guvern ”pe ducă”, care nu va oferi niciun fel de garanții, că înțelegerile la care se va ajunge vor fi respectate. De asemenea, mediul de afaceri va prefera să stea în poziție de așteptare, nu va risca să facă nicio investiție, nicio extindere a activităților sale atâta timp cât nu va avea siguranța zilei de mâine, cât nu vor apărea niște prognoze de dezvoltare clare, pornind de la perspectiva de stabilitate politică. Prin urmare, incertitudinea iscată de posibilele alegeri parlamentare anticipate va determina și donatorii externi, dar și oamenii de afaceri să nu se implice, să stea la o parte, iar asta va avea efecte catastrofale asupra Republicii Moldova.

Să nu uităm că există forțe în exterior și în interior interesate de destabilizarea situației din Moldova, iar niște eventuale alegeri parlamentare anticipate reprezintă o conjunctură perfectă pentru aceasta. Anume în alegeri se radicalizează dispozițiile electoratului, unele segmente ale acestuia se mobilizează, devin mai active și chiar mai agresive. În alegeri, înțelegând că joacă o carte cât de cât importantă, fiecare încearcă să iasă în evidență și să-și promoveze interesele, folosind diferite procedee la limita admisibilului. Acțiunile de protest pretins democratice, marșurile, blocările de străzi, dinamitarea activității instituțiilor statului, diverse provocări – toate acestea sunt aplicate pe

larg în alegeri și noi nu avem dreptul să le trecem cu vederea. Iar dacă mai invocăm și contextul politic concret din vecinătatea țării noastre, dar și intențiile tot mai evidente ale unor forțe de a organiza în Republica Moldova scenarii similare celui ucrainean, obținem un tablou complet al riscurilor pe care le generează alegerile parlamentare anticipate din acest punct de vedere.

Totodată, aș vrea să mă refer și la un posibil rezultat al eventualelor alegeri parlamentare anticipate. Riscând să provoc nemulțumirea unor partide sau, mai bine zis, a unor lideri de partide, voi menționa că eu nu văd în roz perspectivele postelectorale ale taberei proeuropene, democratice. Abuzurile, escrocheriile și alte matrapazlâcuri care s-au făcut în perioada iunie 2013 – iulie 2015, când liberalii au fost ținuți departe de actul guvernării, nu au cum să nu-și spună cuvântul în cazul anticipatelor. În acest răstimp a fost furat miliardul, iar drept rezultat situația de pe piața valutară a luat-o razna, s-au majorat tarifele la unele servicii și prețurile la unele mărfuri și produse (chiar dacă recent s-a anunțat despre suspendarea acestor majorări, problema oricum rămâne) etc. Tot în acest interval, mai exact, de la finele lui 2014 până la jumătatea lui 2015, integrarea europeană a fost mai mult mimată, iar instituțiile statului, în loc să se dezvolte ca instituții democratice, aflate în slujba cetățeanului, au devenit și mai dependente de factorul politic. Toate acestea au știrbit serios din imaginea unor partide declarate democratice și proeuropene, sporind, cel puțin teoretic, șansele partidelor de centru-stânga. Adică, dacă am avea alegeri anticipate, Partidul Liberal ar crește în preferințele alegătorilor (ca unica alternativă reală pe segmentul de dreapta), dar în general, tabăra proeuropeană ar avea de pierdut, persistând pericolul ca puterea să fie preluată de forțele pro-est, iar aceasta va însemna schimbarea vectorului politicii externe și distrugerea visului cetățenilor de a vedea Republica Moldova parte a Uniunii Europene.

Nu este exclus că incertitudinea care marchează de obicei perioadele electorale, în cazul unor eventuale alegeri parlamentare anticipate ar impulsiona și anumite tendințe separatiste, iar existența acestor tendințe, dacă abordăm obiectiv starea de lucruri din Republica Moldova, nu poate fi negată. Și dacă mai adăugăm aici sumele enorme care vor fi cheltuite de stat pentru organizarea și desfășurarea unui nou plebiscit, vedem că situația nu e deloc îmbucurătoare. Or, aceste milioane ar putea fi îndreptate spre susținerea directă a pensionarilor și invalizilor. Problema e actuală, mai ales acum, când prin Bugetul de stat suflă vântul.

În concluzie, nu încape îndoială că, deși pentru unele formațiuni politice alegerile parlamentare anticipate ar fi o soluție și chiar o oportunitate, pentru Republica Moldova ele ar constitui unul din cele mai proaste scenarii posibile.

Timpul, 18 septembrie 2015

Modificarea Constituției – o garanție a stabilității

În ultimul timp, s-au înteţit polemicele în privința preconizatei modificări a Constituţiei Republicii Moldova, în partea ce ţine de alegerea şefului statului. Sporirea interesului faţă de această temă nu este deloc întâmplătoare, deoarece actualul Președinte a intrat deja în ultimele şase luni de mandat, iar asta înseamnă că în primăvara anului viitor urmează să fie ales un nou şef al statului. Și dacă ne amintim de criza legată de incapacitatea alegerii Preşedintelui, care a durat din 2009 până în 2012, devine clar de ce spiritele au tendința de a se încinge tot mai mult.

Astăzi, există trei opinii diferite la tema dată. Unii spun că Preşedintele ar trebui ales de către întreg poporul, iar Moldova ar urma să devină republică prezidenţială. Alţii cred că, chiar dacă şeful statului va fi ales direct de către cetăţeni, forma de guvernare poate fi semiprezidenţială şi semiparlamentară. A treia categorie însă optează pentru păstrarea în continuare a formei parlamentare de guvernământ cu alegerea Preşedintelui ţării în Parlament. Dar a treia categorie, la rândul ei, se împarte în două tabere: cei care consideră că trebuie să rămână în vigoare actuala formulă de alegere a şefului statului – cu 61 de voturi din 101 ale deputaţilor din Parlament şi cei care pledează pentru alegerea şefului statului din trei tentative: 61 de voturi – prima tentativă, 57 de voturi – a doua, 51 de voturi – a treia.

Toate aceste idei şi propuneri au dreptul la viaţă, numai că, atunci când le analizăm, este foarte important să luăm în calcul şi aspectele practice legate de ele. În primul rând, vom menţiona faptul că alegerea Preşedintelui direct de către popor este susţinută de majoritatea populaţiei. Cel puțin, așa arată sondajele. Dar în situaţia în care ne aflăm nu avem timp pentru o reformă constituţională atât de amplă. Or, trecerea la forma prezidenţială de guvernământ e un proces mult mai complex decât simpla modificare a procedurii de alegere a şefului statului. În plus, pentru o democraţie atât de fragilă cum este cea din Republica Moldova, forma prezidenţială de guvernare presupune mai multe riscuri, inclusiv devine real pericolul de instaurare a unei dictaturi, ceea ce ar stopa nu doar dezvoltarea democratică firească a Republicii Moldova, ci ar pune punct pe aspiraţiile noastre de integrare europeană.

Situaţia pare un pic mai simplă în cazul formei de guvernare mixte – semiparlamentare-semiprezidenţiale, care, de asemenea, stipulează alegerea şefului statului direct de către cetăţeni. Vreau să vă amintesc însă că reforma constituţională din iulie 2000 (atunci când s-a decis alegerea Preşedintelui ţării de către Parlament) nu a fost dusă până la capăt, mai ales la capitolul atribuţiile constituţionale ale şefului statului. Spre deosebire de prima idee

enunţată mai sus, aici se merge pe ipoteza că reforma constituţională ar fi mai puţin complicată şi că ar fi de ajuns să modificăm procedura de alegere a Preşedintelui. E o impresie ce se creează la prima vedere. Pentru a ne convinge că nu ni se propune cea mai bună soluţie, merită să ne întoarcem în timp la situaţia de până la reforma constituţională din 2000. Atunci, Preşedintele, pe de o parte, şi puterea legislativă şi executivă, pe de altă parte, se aflau într-o stare de confruntare permanentă, conflictele erau la ordinea zilei, fiind blocată activitatea multor instituţii ale statului şi tergiversate importante procese pentru dezvoltarea ţării. Avem toate motivele să afirmăm că o situaţie similară s-ar isca şi acum, dacă s-ar decide revenirea la forma de guvernare mixtă.

În acest context, este evident că păstrarea republicii parlamentare, care stabilește alegerea Preşedintelui ţării în Parlament, e cea mai bună soluţie pentru moment. Rămâne numai să găsim formula potrivită. Sigur, formula actuală (alegerea Preşedintelui ţării cu voturile a 61 de deputaţi din 101) nu este cea mai reuşită. Noi am avut deja o criză din 2009 până în 2012, pentru că s-a mers pe formula respectivă şi nimeni nu garantează că situaţia nu se va repeta în primăvara anului viitor.

Anume pentru evitarea unei noi crize politice, coaliţia de guvernare a lansat ideea organizării unui referendum de modificare a Constituţiei, astfel încât şeful statului, după două tentative eşuate, să poată fi ales cu majoritatea simplă. Şi propunerea nu este doar una dictată de interese de moment, ci una care are la bază argumente raţionale. În condiţiile unei republici parlamentare, când ţara e guvernată de o majoritate clară, e şi firesc ca Preşedintele să fie exponentul acestei majorităţi. Asta ar însemna o conlucrare armonioasă între toţi exponenţii puterii de vârf din Republica Moldova, ceea ce poate avea efecte benefice pentru cetăţeni. Dacă o majoritate parlamentară are sprijinul popular necesar pentru a guverna ţara, este logic ca această majoritate să aibă şi dreptul de a alege Preşedintele ţării, în conformitate cu mandatul de încredere obţinut de la cetăţeni.

În plus, în situaţia concretă în care se află în prezent Republica Moldova (mă refer aici şi la situaţia regională, dar şi la cea internă), cuvântul-cheie care trebuie să stea la baza tuturor acţiunilor noastre este stabilitate, iar stabilitatea poate fi asigurată prin alegerea Preşedintelui ţării de către majoritatea parlamentară.

Din acest punct de vedere, îmi exprim speranţa că referendumul preconizat va avea loc şi că populaţia va susţine iniţiativa guvernării. Ar fi o șansă pentru Republica Moldova să se dezvolte pe calea democraţiei şi integrării europene în condiţii de stabilitate.

Timpul, 2 octombrie 2015

Dreptul la un viitor european

Urmăresc cu mare atenţie ceea ce se întâmplă în ultimul timp la nivel mondial, dar, totodată, nu trec cu vederea acele paralele care se fac între schimbările ce au loc în lume şi situaţia Republicii Moldova.

În primul rând, tot mai des se face auzită ideea că soarta de mai departe a Republicii Moldova depinde în mod decisiv de modul în care se va derula intervenţia militară a Rusiei în Siria. Într-adevăr, în aceste afirmaţii există multă logică, deoarece, cu toate criticele ce vin în adresa Rusiei, precum că prin această intervenţie s-ar face jocul liderului sirian, Bashar Asad, dacă Kremlinul va reuşi să aplice o lovitură puternică Statului Islamic, care a devenit un pericol pentru toată lumea civilizată, aceasta numaidecât va consolida poziţiile Rusiei în plan internaţional. Eu sunt departe de ideea, care se vehiculează tot mai insistent, că la nivelul liderilor mondiali ar fi avut loc un târg în urma căruia Ucraina, la pachet cu Moldova, ar fi fost lăsate în sfera de influenţă a Federaţiei Ruse, în schimbul unor anumite poziţii ale Kremlinului în Siria, Irak, Afganistan etc. Totuşi, nu pot să nu împărtăşesc gândul că, pe fondul tendinței de expansiune a Statului Islamic, situaţia legată de Ucraina a trecut pe un plan secund, ca să nu mai vorbim deja de subiectul Republicii Moldova, iar asta convine de minune Rusiei, care-şi poate face nestingherită mendrele în spaţiul ex-sovietic, pe care, absolut greşit, îl consideră sfera tradiţională a intereselor sale.

În al doilea rând, aş vrea să mă opresc la criza fără precedent cu care se confruntă Uniunea Europeană, ca urmare a valului masiv de migranţi. Există opinia că această problemă a determinat o schimbare a priorităţilor UE, dar şi o schimbare a atitudinii faţă de statele ce-şi doresc să adere la prestigioasa organizaţie internaţională. Mai mult decât atât, unii critici ai UE prezic destrămarea acesteia, făcând trimitere în context la poziţia tot mai dură a Ungariei în raport cu Bruxelles-ul, la intenţia autorităţilor britanice de a organiza un referendum de părăsire a UE, la tensiunea ce s-a iscat în Germania (mai ales după scandalul în care s-a pomenit antrenat unul din principalii agenţi economici din această ţară, producătorul de automobile Volkswagen), la interminabilele dificultăți de ordin financiar ale Greciei, la posibila destrămare teritorială a Spaniei, drept o consecință a intenţiei de separare a Cataloniei etc. Desigur, Uniunea Europeană traversează o perioadă destul de complicată (şi nu doar UE ca organizaţie, ci şi multe din ţările considerate motoare ale UE), însă ferma mea convingere este că cei care prezic dispariţia acestei organizaţii

se cam grăbesc. Şi anterior UE a avut de făcut faţă unor situaţii extrem de dificile, numai că s-a mobilizat şi a depăşit toate greutățile. Evident, acum UE are un pic alte preocupări, dar se exagerează când se afirmă că, în lumina acestor probleme, Republica Moldova a fost exclusă din sfera de interese a Bruxelles-ului.

În al treilea rând, tot mai multă lume face o legătură directă între evenimentele din Siria, Statul Islamic, problemele UE şi activizarea forţelor proruse din Republica Moldova. Se vede de la o poştă că formațiunile politice care reprezintă aici interesele rusești au uitat de concurenţă, au uitat de scandalurile şi acuzaţiile reciproce, şi-au dat mâna şi au făcut front comun împotriva guvernării proeuropene a Republicii Moldova. Partidele respective au simţit momentul potrivit pentru a-şi pune planurile în acţiune şi a-şi atinge scopurile pe care le au, dar, probabil, au primit şi un semnal de la Moscova că a venit timpul nu doar să acţioneze, ci să acţioneze coordonat. Așa se explică în mare parte protestele lor permanente, ameninţările lor directe şi provocările la care se dedau periodic. E de presupus că formațiunile menţionate au în vedere şi alte scenarii pentru viitor, căci nu în zădar vorbesc despre nu ştiu ce planuri de rezervă. Până unde pot merge aceste forţe, deocamdată e greu de spus.

Ce trebuie să facem în această situaţie noi, cei care ne dorim un viitor european şi democratic pentru Republica Moldova? În condiţiile în care atenţia comunităţii internaţionale, pe bună dreptate, este îndreptată spre alte probleme majore, autoritățile moldovenești sunt pur și simplu obligate să menţină Moldova pe agenda marilor cancelarii ale lumii. Iar asta înseamnă mesaje clare transmise occidentalilor că Republica Moldova are dreptul la un viitor european, că, înţelegând problemele cu care se confruntă Occidentul, Chişinăul ştie să-şi facă temele de acasă şi să acţioneze în permanenţă, anticipând momentul în care va reveni pe lista de priorităţi. Pentru aceasta însă urmează să promovăm reformele europene autentice, să eradicăm corupţia, să creăm condiţii pentru un mediu de afaceri favorabil, să dezvoltăm economia, să eficientizăm sistemul de protecţie socială, să depunem eforturi pentru a apropia soluţionarea diferendului transnistrean etc. Într-un cuvânt, atunci când Occidentul va rezolva acele probleme pe care le consideră prioritare la această etapă, trebuie să se convingă că Republica Moldova nu a stat în suspans, ci s-a mișcat consecvent, îndeplinind obligaţiunile pe care şi le-a asumat faţă de UE. Astfel, vom ajunge să constatăm că nu am pierdut timpul preţios în realizarea obiectivului nostru naţional de integrare europeană.

Însă pentru ca toate acestea să poată fi înfăptuite, este necesar să avem stabilitate politică. Iar aici e vorba de un efort nu doar din partea partidelor

proeuropene, ci şi al cetăţenilor, să nu se lase păcăliți de unii aventurieri politici, care-şi doresc aruncarea Moldovei în haos, cu revenirea ei ulterioară pe orbita intereselor Rusiei. Numai aşa vom salva Republica Moldova dintr-o situaţie deloc uşoară şi numai aşa ne vom poziţiona corect în raport cu toate provocările care frământă lumea din jurul nostru.

Timpul, 16 octombrie 2015

Integrarea europeană – de unde am pornit și unde am ajuns

În 2009, după mai bine de opt ani de guvernare comunistă, Republica Moldova revenea pe o cale de dezvoltare democratică firească. Atunci, patru partide (PLDM, PD, PL şi AMN) creau Alianța pentru Integrare Europeană, declarând integrarea europeană drept prioritate naţională. În mai bine de şase ani care s-au scurs de la acele evenimente, s-au înregistrat mai multe succese, dar, în paralel, s-au întâmplat şi lucruri regretabile, care au afectat la modul serios procesul de integrare europeană al Republicii Moldova. Anume la aceste lucruri regretabile aş dori să mă refer mai jos.

Imediat după constituirea coaliţiei de guvernare proeuropeană, unul din cele patru partide aflate la putere a „monopolizat" în totalitate ideea de integrare europeană şi toate acţiunile ce țineau de traducerea în fapt a acestui obiectiv. Totul s-a făcut pornind de la un elementar calcul electoral, care arăta că partidul ce va fi asociat cu succesele înregistrate în procesul de integrare europeană va avea cel mai mult de câştigat. Exerciţiile electorale ulterioare au demonstrat că acest calcul a avut la bază motive temeinice, însă, chiar dacă un anume partid a obținut careva dividende, în general, Republica Moldova a avut numai de pierdut. Or, acea competiţie politică nesănătoasă care s-a înregistrat în privința realizării obiectivului de integrare europeană a frânat din viteza de mişcare a Republicii Moldova înainte, ne-a adus nu o dată în situaţia în care era să ratăm unele etape esențiale în apropierea noastră de Uniunea Europeană, iar implementarea Planului de acţiuni pentru obţinerea regimului liberalizat de vize cu UE s-a desfășurat cu întârzieri și tergiversări, ceea ce a stârnit nemulțumiri din partea populației.

Un impediment serios în calea realizării obiectivului de integrare europeană a fost instabilitatea politică, lupta „pe la spate" dusă de unele partide din coaliţie, care a generat grave crize politice. În context, aş menţiona doar câteva din situaţiile de risc politic major, care au pus în pericol realizarea obiectivului de integrare europeană: criza legată de nealegerea Preşedintelui Republicii Moldova din 2009 până în 2012, criza provocată de tragedia din „Pădurea Domnească" din 2013, instabilitatea politică ce s-a iscat drept urmare a referendumului constituţional din septembrie 2010, a alegerilor parlamentare anticipate din noiembrie 2010, a alegerilor locale generale din 2011 etc. Pe fondul acestor situaţii tensionate, de multe ori obiectivul de integrare europeană trecea pe un plan secund, iar aceasta nu avea cum să nu afecteze viteza cu care Moldova se mişca spre UE.

Nu pot fi trecute cu vederea nici interesele personale înguste ale unor politicieni, ce la un moment dat au prevalat asupra obiectivului comun de

integrare europeană. Un exemplu în acest sens îl reprezintă jocul perfid al unor politicieni din AIE-2, care au stat în spatele, iniţial a scindării Partidului Liberal în aprilie 2013, iar apoi – a eliminării liberalilor de la guvernare în mai 2013. Toate acestea s-au făcut pentru că prezenţa PL în coaliţia de guvernare devenise incomodă celor ce puseseră ochii pe unele obiective de stat. În rezultat, a avut loc aşa-zisa concesionare a Aeroportului Internaţional Chişinău, dar şi furtul din trei importante bănci, care au adus Republica Moldova pe primele pagini ale presei internaţionale, iar pe partenerii noştri europeni i-au determinat să ne privească cu mari rezerve. De fapt, ca urmare a acestei situaţii, Republica Moldova s-a îndepărtat vizibil de Uniunea Europeană, politicienii de la guvernare scuipând pe încrederea cu care ne tratase până în acel moment Bruxelles-ul.

Voi aminti și despre afrontul evident pe care unele partide pretins democratice şi proeuropene l-au adus partenerilor europeni, care au încercat să ne ajute în identificarea unei soluţii după alegerile parlamentare din noiembrie 2014, astfel încât Republica Moldova să fie şi în continuare guvernată de o coaliţie democratică şi să-şi urmeze calea europeană. Deși la renumita întâlnire de la Aeroport (din luna ianuarie a anului curent) a reprezentanţilor PLDM, PD şi PL cu înalţi oficiali europeni se convenise asupra creării unei noi alianţe de guvernare proeuropene, ulterior PLDM şi PD au preferat să facă o coaliţie neoficială cu comuniştii şi să instaleze în funcţie Guvernul Gaburici. Aceasta a fost una dintre cele mai dureroase lovituri aplicate vreodată procesului de integrare europeană al Republicii Moldova, iar prestaţia acelui Guvern, cât şi a coaliţiei minoritare PLDM-PD, susţinută din umbră de comunişti, este cea mai elocventă dovadă.

E de remarcat și situaţia politică actuală, care altfel decât haos şi incertitudine nu poate fi numită. În declaraţii parcă şi PLDM, şi PD sunt pentru continuarea parcursului european, însă acţiunile la care recurg demonstrează că de fapt nu aceasta este preocuparea lor de bază, ci interesele politice înguste pe care le au. Iar asta din nou loveşte în cel mai direct mod în procesul de integrare europeană al Republicii Moldova.

În concluzie, aş vrea să menţionez că Republica Moldova traversează acum o perioadă dificilă, dar care, totodată, este decisivă pentru viitorul ei european. Partidele ce se declară democratice şi proeuropene trebuie să înţeleagă că de comportamentul lor depinde dacă Republica Moldova va ajunge un stat democratic, european, prosper, în rând cu statele dezvoltate ale Uniunii Europene, sau se va întoarce în trecut, revenind în braţele Rusiei şi pierzând orice speranță la un viitor demn. Este poate ultima şansă pe care o avem şi ar fi mare păcat să o ratăm.

Timpul, 30 octombrie 2015

Controlul parlamentar asupra domeniului securității

Acum câteva zile, am participat la un seminar pe dimensiunea Adunării Parlamentare a NATO, în cadrul căruia am venit cu un raport la tema extinderii controlului parlamentar asupra domeniului securității și apărării. În acest material, am decis să scot în evidență unele aspecte ce țin de controlul parlamentar asupra securității, dat fiind faptul că subiectul în cauză este unul extrem de sensibil, atunci când vorbim de necesitatea apărării intereselor statului și a respectării drepturilor fundamentale ale omului.

Este cunoscut faptul că serviciile secrete sunt „arme cu doua tăişuri", pe cât de folositoare, pe atât de primejdioase. Utilitatea lor, în orice societate, este indiscutabilă, însă există mereu riscul „derapajelor". Serviciile secrete pot preveni dezastre, pot zădarnici conspiraţii criminale, pot apăra interesele naţionale. Dar pot să se transforme și în instrumente de represiune, aducătoare de teroare și dezinformare.

Unul din factorii ce caracterizează și stabilește eficienţa activităţii autorităţilor din sectorul de securitate este determinat de un control parlamentar bine pus la punct, flexibil şi pro-activ asupra autorităţilor din acest sector. De fapt, lipsa unui control parlamentar în sectorul de securitate se consideră un indiciu al unei democraţii incomplete.

Într-o societate democratică se poate ajunge la o relativă stare de tensiune, atunci când acţiunile sistemului de securitate conduc la situaţii în care drepturile şi libertăţile fundamentale ale cetăţenilor sunt încălcate, sub pretextul prezervării securităţii naţionale. Există pericolul, ca ideea de securitate naţională să substituie voinţa populară, exprimată prin vot, cu voinţa unei „elite" din cadrul sistemului de securitate. În aceste condiţii, democraţia ar putea fi înlocuită de oligarhie, în toate formele de manifestare a acesteia.

Într-o societate democratică niciun subiect al sectorului de securitate nu este deasupra legii. Nu există democraţie dacă nu există măsuri de impunere a legii. Activităţile şi funcţiile autorităţilor sectorului de securitate nu pot fi extinse dincolo de prevederile legale necesare pentru protejarea ordinii democratice constituţionale, ce includ drepturile şi libertăţile civile şi dreptul la viaţa privată.

Un instrument important pentru asigurarea protecţiei drepturilor civile în relaţia cu autorităţile din sectorul de securitate îl reprezintă operaţionalizarea reală a unei instituţii, care să gestioneze aspectele legate de ceea ce se numeşte „moralul şi legalul" în activitatea sectorului de securitate.

Evident, legea trebuie să reglementeze şi aspectele morale care pot afecta activitatea ce ține de culegerea de informaţii, în raport cu drepturile şi obligaţiile

cetăţeneşti. Personalul din cadrul sectorul de securitate are nevoie să i se confere protecţia şi confortul moral, deoarece activitatea ofiţerului de informaţii serveşte binele public. Într-o societate democratică, rolul şi misiunile sectorului de securitate se încadrează în aceeaşi dinamică a dezvoltării ca şi cea a societăţii în ansamblu.

Un prim pas spre eficientizarea sectorului de securitate este optimizarea pârghiilor de control parlamentar, iar un control riguros care să prevină eventuale încălcări ale drepturilor cetăţenilor şi eventualele derapaje antidemocratice trebuie să înceapă din interiorul sistemului şi nu din afara lui.

Eficienţa cu care s-a realizat la diferite etape procesul de control parlamentar al sectorului de apărare şi securitate în mare parte a fost determinată de voința și abilitățile personale de care au dat dovadă membrii forului legiuitor, dar și de evoluţia societății în Republica Moldova.

În condițiile actuale ale Republicii Moldova, aplicarea consecventă a controlului parlamentar a devenit o misiune vitală. În lipsa unui control parlamentar eficient asupra sectorului de securitate, există un risc real ca autorităţile din acest sector să admită abateri de la atribuțiile de bază, abateri ce ar putea destabiliza situaţia internă şi externă a ţării.

În practică, Guvernul este acel organ care elaborează şi prezintă Parlamentului proiectele de legi pe probleme de securitate. Cu toate acestea, membrii Parlamentului Republicii Moldova, în particular membrii Comisiei securitate naţională, apărare şi ordine publică au un rol decisiv în promovarea sau îmbunătățirea proiectelor respective. Ei pot să înainteze amendamente, astfel încât să se asigure că propunerile legislative reflectă pe deplin noile obiective din domeniul securităţii.

Importanţa controlului parlamentar al sectorului de securitate este condiţionată şi de faptul că membrii Comisiei securitate naţională, apărare şi ordine publică dispun de pârghiile de a controla executivul în ceea ce priveşte dezvoltarea, aplicarea şi revizuirea politicii de securitate şi apărare.

De asemenea, importanţa controlului parlamentar este dictată de faptul că Parlamentul are un rol de autorizare şi control asupra cheltuielilor de apărare şi securitate, de a declara şi anula starea de urgenţă sau starea de război.

Unul din motivele care impune aplicarea controlului sectorului de securitate este prevenirea lipsei de transparență a sectorului de securitate. În contextul funcțiilor statutare atribuite autorităţilor din sectorul de securitate, activitățile acestora sunt mai puțin transparente decât cele ale altor autorități publice. În plus, riscul unui abuz de această putere într-un mod care ar pune în pericol drepturile şi libertăţile persoanelor este perceput ca fiind deosebit de mare, din cauza naturii activității acestor autorităţi.

În statul de drept, serviciile de securitate, pe lângă cerinţa generală de eficienţă, trebuie să fie neutre politic, să acţioneze în conformitate cu normele constituţionale şi legale, cu practicile democratice ale statului. De altfel, serviciile de securitate sunt îndreptate să acţioneze prin mijloace şi procedee specifice tocmai pentru apărarea atributelor şi valorilor esenţiale ale statului de drept şi ale democraţiei constituţionale.

Reieşind din practica actuală şi din cadrul legal existent al Republicii Moldova, pentru a exercita un control parlamentar eficient şi cu bune rezultate asupra sectorului de securitate, Comisia securitate naţională, apărare şi ordine publică va folosi toate mecanismele şi instrumentele aflate la dispoziţia ei: prin intermediul audierilor parlamentare, a întrebărilor şi interpelărilor, fiind aplicate moţiunile, anchetele parlamentare, examinarea petiţiilor, fiind efectuate vizite la autorităţile din sectorul de securitate.

În consecință, aș vrea să menționez că un rol important în cadrul efectuării controlului parlamentar asupra serviciilor de securitate îi revine Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică, pe care, în actuala legislatură, am onoarea să o conduc. Misiunea primordială a Comisiei constă în a găsi modalitatea prin care să permită serviciilor de securitate să-şi îndeplinească atribuţiile, fără a afecta drepturile fundamentale ale omului.

Eu și colegii mei înțelegem perfect sarcina ce ne revine și vom depune și în continuare toate eforturile pentru a realiza un control parlamentar eficient asupra domeniului de securitate națională și apărare, așa cum o cer interesele statului Republica Moldova și ale cetățenilor.

Timpul, 13 noiembrie 2015

„Republica Bugeac” – un nou proiect separatist

În timp ce în plan extern, toată lumea stă cu ochii pe atacurile teroriste şi pe criza migranţilor, care a afectat grav Uniunea Europeană, iar în plan intern suntem preocupaţi de identificarea soluţiilor pentru criza politică ce se agravează, se pare că cineva pregăteşte terenul pentru a instala o bombă la temelia Republicii Moldova şi a Ucrainei. Și aici mă refer la informaţiile ce apar tot mai des în presă, despre unii activişti care pun la cale crearea aşa-numitei republici Bugeac.

Această construcție ipotetică ar urma să cuprindă localităţi din regiunea găgăuză a Republicii Moldova, dar şi localităţi din Ucraina. Iar cei care se „ocupă” de proiectul respectiv, se pare că au deja experienţă în domeniul separatismului. Or, unii dintre cei reţinuţi de organele abilitate au fost recunoscuţi şi ca activişti implicaţi în evenimentele cu caracter armat din estul Ucrainei, unde peste noapte au apărut două republici separatiste.

Dar haideți să ne lămurim ce e cu aşa-zisa republică Bugeac, pe care cineva intenţionează să o întemeieze. Pentru a clarifica acest aspect, este suficient să ne amintim că în ultimele luni au avut loc un şir de evenimente, care s-ar putea să aibă legătură cu proiectul în cauză. În context, presa a scris despre unele reuniuni ale aşa-numitei rade supreme a Basarabiei, care s-au desfășurat la Odessa, sau despre unele proteste, ce ar fi avut loc la Kiev şi în cadrul cărora s-a cerut legalizarea acestei rade. Se spune că la respectivele proteste au participat şi cetăţeni ai Republicii Moldova. Din păcate, nu s-a auzit ca organele de resort de la Chişinău să facă front comun cu cele de la Kiev, pentru a se asigura că nu vor avea în viitor surprize neplăcute, gen apariţia unor organizaţii sau pseudo-state, ce ar atenta la integritatea Republicii Moldova şi a Ucrainei. În opinia mea, o asemenea relaxare nu are nicio scuză, pornindu-se de la dificultățile cu care se confruntă Moldova şi Ucraina şi care ne determină să canalizăm eforturile și atenţia în altă direcţie. Da, greutăți sunt şi, posibil, vor mai fi şi în continuare, și nu întâmplător aceste manifestări cu iz separatist au fost declanșate anume acum, când criza internă din Republica Moldova se adâncește de la o zi la alta.

Drept confirmare, recent a fost reținut la Aeroportul Internațional Chișinău un cetățean rus, bănuit de organizarea unei mișcări separatiste și care avea misiunea de a pregăti opinia publică din zona de sud a țării în privința formării republicii Bugeac. Evident, angajații Serviciului de Informații și Securitate de comun cu Procuratura Generală vor întreprinde neîntârziat acțiuni de identificare

și a altor persoane, care au fost racolate special pentru promovarea la nivel local a unor tendințe secesioniste.

Pesemne, miza celor ce stau în spatele acestui proiect este că europenii şi americanii au de soluționat acum alte chestiuni stringente (Statul Islamic, situaţia din Siria, criza migranţilor etc.) şi nu prea le arde de un pericol ce capătă proporţii şi care planează asupra Moldovei şi Ucrainei. În plus, Ucraina are suficiente probleme la Doneţk, Luhansk, în Crimeea pentru ca să-şi mai bată capul şi cu republica Bugeac. Cât privește Republica Moldova, instituţiile responsabile ale statului şi în condiţii de stabilitate politică nu tot timpul reacţionează prompt la pericolele ce apar, fără a mai vorbi deja de situaţia de instabilitate şi incertitudine politică majoră ce ne macină de ceva timp. Prin urmare, dacă cineva are intenţii serioase pentru a crea o nouă republică pe actualul teritoriu al Ucrainei şi al Moldovei, un moment mai potrivit nici că se putea găsi.

Dacă e să judecăm la rece, vom constata că există un interes real al anumitor forţe din exterior ca acest proiect să fie realizat. O eventuală nouă republică separatistă ar constitui o frână suplimentară, o garanţie în plus că Republica Moldova, dar şi Ucraina, nu vor reuși să-și continue nestingherite calea de integrare europeană. Transnistria demult nu mai reprezintă un obstacol în acest sens, fapt ce a fost nu o dată menţionat de factorii de decizie. Da, teritoriul din stânga Nistrului, controlat de separatiştii de la Tiraspol, este un impediment pe care Republica Moldova încă nu l-a depășit, dar nu e de natură să oprească integrarea europeană a ţării. Din contra, tocmai se pune accentul pe ideea că integrarea europeană ar putea face malul drept al Nistrului mai atractiv pentru cei de pe malul stâng, iar asta ulterior ar favoriza reintegrarea ţării. Probabil, acei care umblă acum cu diferite planuri subversive privind înființarea unei noi republici separatiste înţeleg acest lucru şi e de presupus că unul din scopurile lor este anume să împiedice apropierea Moldovei şi a Ucrainei de Uniunea Europeană.

De asemenea, nu este exclus că aşa-numita republică Bugeac va veni să substituie într-un fel proiectul Novorusia, care prevedea instituirea unui nou stat ce ar cuprinde teritorii ale Republicii Moldova şi ale Ucrainei. Însă proiectul Novorusia, cel puțin la nivel de intenție, era mult mai amplu şi se referea inclusiv la alte zone separatiste (gen Transnistria), care urmau a fi reunite într-un tot întreg. Se vede că ceva nu a mers conform planului cu Novorusia şi acum se încearcă atingerea scopurilor propuse (măcar parţial) prin aşa-numita republică Bugeac.

În concluzie, consider că, indiferent de situaţia care este în Republica

Moldova, în Ucraina, dar şi în lume, în genere, nu trebuie să tratăm cu superficialitate potenţialul risc pe care-l reprezintă aşa-zisa republică Bugeac. Urmează să monitorizăm cu stricteţe toate aspectele ce ţin de acest domeniu şi să avem o comunicare eficientă pe dimensiunea respectivă cu Ucraina, cât şi cu partenerii noştri occidentali, pentru a preveni apariția unui nou focar separatist, care ne va crea mari probleme la capitolul suveranitate şi integritate.

Timpul, 27 noiembrie 2015

O declarație de încurajare

În încercarea de a identifica o soluție pentru criza guvernamentală cu care se confruntă Republica Moldova, clasa politică, dar și cetățenii au trecut cu vederea un eveniment important – Consiliul Ministerial al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), care s-a desfășurat la Belgrad și care a adoptat o Declarație cu privire la negocierile vizând procesul de reglementare transnistreană în formatul „5+2”.

Înainte de a face o scurtă trecere în revistă a prevederilor de bază ale acestei Declarații, aș vrea să menționez că textul adoptat de țările membre a fost pregătit de către reprezentanții președinției în exercițiu a OSCE, dar și ai Rusiei, Ucrainei, Statelor Unite ale Americii, Uniunii Europene și Republicii Moldova. Adică, se poate de spus că documentul reprezintă o variantă de larg consens între principalii actori implicați în procesul respectiv.

Dacă e să ne referim la prevederile concrete ale acestei Declarații, reținem că reglementarea transnistreană rămâne o prioritate pe agenda OSCE, iar țările membre reiterează necesitatea de a obține o soluționare cuprinzătoare și pașnică a conflictului, având la bază suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova, precum și un statut special pentru Transnistria, care va garanta pe deplin drepturile politice, economice și sociale ale populației. În Declarație se subliniază necesitatea de a avansa în cadrul formatului „5+2”, iar părților li se solicită o angajare activă în procesul de reglementare. În același timp, părțile implicate în procesul de negocieri sunt îndemnate să-și intensifice eforturile pentru promovarea măsurilor de consolidare a încrederii și securității, iar mediatorii și observatorii sunt chemați să-și dubleze eforturile pentru a obține un progres în identificarea unei soluții plenare în conflictul transnistrean. Tot în această ordine de idei, în cadrul reuniunii ministeriale de la Belgrad, șefa diplomației europene, Federica Mogherini a menționat faptul că Uniunea Europeană își asumă obligația de a participa activ la procesul de reglementare a conflictelor înghețate, inclusiv, a conflictului transnistrean.

La prima vedere, această Declarație ar trebui să ne bucure, deoarece documentul în cauză stabilește că problema transnistreană rămâne o prioritare a OSCE, mediatorii și observatorii văd soluția doar cu respectarea suveranității și integrității Republicii Moldova, iar toți cei implicați în procesul de reglementare, într-un fel, se angajează să depună și în continuare eforturi pentru a avansa în vederea soluționării problemei. Cu atât mai mult că, pe site-ul Biroului de Reintegrare, găsim și o apreciere dată Declarației de oficialii moldoveni, care au reprezentat țara noastră la această reuniune, din care rezultă că ei au salutat poziția consolidată a membrilor OSCE, ca fiind ”absolut necesară şi deosebit de

importantă pentru impulsionarea negocierilor pe direcția tuturor celor „trei coșuri" tematice, dar mai cu seamă, pentru abordarea sarcinii de bază – identificarea unei soluții politice finale a conflictului transnistrean".

În realitate, însă, avem tot temeiul să credem că lucrurile nici pe departe nu stau atât de bine pentru Republica Moldova, așa cum încearcă să ne convingă unii. Dacă vă mai amintiți, anterior au mai fost adoptate de către Consiliul Ministerial al OSCE declarații similare, care veneau să confirme sprijinul ce ni se acordă, numai că, din păcate, carul nu s-a mișcat prea mult din loc și nu ne putem lăuda că am înregistrat succese considerabile pe dimensiunea transnistreană.

Acum, haideți să vedem ce înseamnă de fapt această Declarație? Nimic altceva decât "înghețarea" unei stări de lucruri, a unor mecanisme, care și-au dovedit ineficiența în timp. Dacă doriți, putem spune că este mai degrabă o victorie a Rusiei și a Tiraspolului, care s-au asigurat astfel că Chișinăul nu-și va modifica tactica vizavi de problema transnistreană, că nu va face careva schimbări de natură să influențeze însăși esența procesului de reglementare a diferendului transnistrean. Or, se știe deja că Rusia e gata să pună în aplicare toate pârghiile pe care le are la dispoziție, ca nu cumva Chișinăul să ceară recunoașterea ei ca parte în conflict, așa cum reiese din decizia CEDO în cazul Ilașcu și alții contra Moldovei. De asemenea, Rusia nu și-ar dori ca Republica Moldova să revină la demersul său privind retragerea trupelor și armamentului rusesc din stânga Nistrului, ca o primă condiție pentru reglementarea problemei transnistrene. Rusia vrea să anihileze un eventual demers al Chișinăului privind necesitatea schimbării formatului de negocieri, prin acordarea statutului de mediatori și garanți cu drepturi depline SUA și UE, și prin eventuala atragere în proces a României. Există o mulțime de alte lucruri pe care nu le acceptă Rusia, dar fără de care nu e posibilă rezolvarea problemei transnistrene. Chișinăul însă evită să-și schimbe tactica, iar asta leagă de mâini și de picioare pe toți ceilalți participanți la procesul de negocieri, inclusiv OSCE-ul. În asemenea condiții, nici nu ne putem supăra pe Președinția în exercițiu a acestei organizații sau pe alți participanți la proces bine intenționați. Atâta timp cât Chișinăul are o atitudine pasivă, ei nu pot decât să-și reitereze dezideratul privind reglementarea pașnică a conflictului în limitele suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova, și să încurajeze continuarea negocierilor.

De aceea, eu rămân la ideea că, deși declarația adoptată la Belgrad este una importantă, la modul practic ea nu poate să schimbe deloc situația legată de procesul de negocieri privind conflictul transnistrean. Și situația va rămânea neschimbată, atâta timp cât Chișinăul nu-și va revedea poziția și nu va promova o nouă abordare a problemei, care ne-ar ajuta să demarăm în sfârșit un adevărat proces de reglementare a diferendului transnistrean.

Timpul, 11 decembrie 2015

Un an dificil și fără speranțe

Pe final de an, tradiţional, se fac unele bilanţuri, se efectuează unele analize, se trag unele concluzii. Anul care pleacă în istorie, din punct de vedere politic, a fost unul extrem de dificil pentru Republica Moldova, iar consecinţele evenimentelor ce au avut loc în această perioadă le vom resimţi încă mult timp înainte.

Din start, voi spune că Republica Moldova a păşit cu stângul în anul politic 2015. Pe durata anului care se apropie de sfârșit, în paginile ziarului „Timpul", m-am referit în câteva rânduri la gravele greşeli ce au fost comise în ultimii ani şi care au subminat parcursul european al Republicii Moldova. În special, era vorba despre lupta acerbă pentru „monopolizarea" ideii de integrare europeană între componentele din cadrul alianței de guvernare, dar și despre alte situaţii de criză, cum ar fi nealegerea Preşedintelui Republicii Moldova sau instabilitatea politică legată de alegerile parlamentare anticipate din noiembrie 2010 și cele locale generale din 2011. Astăzi putem afirma că, dacă anterior au fost comise greşeli, atunci în 2015 autoritățile de la Chișinău au ratat şansa de a le repara. Din păcate, la greșelile mai vechi s-au adăugat altele noi, aprofundând şi mai mult prăpastia dintre Republica Moldova şi Uniunea Europeană.

Dacă vă amintiţi, anul politic a început cu negocierile privind crearea noii majorităţi parlamentare şi învestirea unui nou Guvern. Se părea că o misiune mai simplă nici că putea fi, deoarece, în alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014, cetăţenii au pledat clar pentru continuarea cursului de integrare europeană, dându-şi votul (mai mult de jumătate) pentru partidele care se angajaseră să realizeze acest deziderat. Cu atât mai mult că şi partenerii noştri europeni ne încurajau să purcedem la constituirea unei noi coaliţii proeuropene şi la învestirea unui nou Guvern proeuropean. În context, voi aminti şi de mesajele care ne veneau constant de la Bruxelles şi din alte capitale europene, dar şi de vizita la Chişinău a unui grup de oficiali din Parlamentul European, reprezentând cele mai importante fracţiuni din PE, care ne-au îndemnat insistent să constituim o nouă coaliţie proeuropeană. Dar nu a fost să fie. Ambiţiile unor partide şi lideri pretinşi europeni, interesele personale pe care le aveau au prevalat asupra interesului naţional şi liberalii din nou au fost ţinuţi departe de guvernare, mergându-se pe formula unei coaliţii neoficiale cu comuniştii şi a învestirii unui Guvern minoritar.

Ulterior, s-a văzut că prezenţa liberalilor la guvernare nu era dorită, căci în plină desfăşurare se afla un proces ce avea să intre în istorie ca „furtul miliardului" şi care avea să afecteze grav imaginea Republicii Moldova ca stat ce aspiră cu adevărat să devină unul european, modern. De fapt, aruncând acum o privire în urmă, înţelegem perfect că acei ce instalaseră Guvernul minoritar în frunte

cu Chiril Gaburici nici nu aveau nevoie ca el să se menţină în funcţie mult timp – doar atât cât a fost necesar pentru a face manevrele de bază în dosarul ce a vizat „jaful secolului". Însă, instabilitatea politică, care era inevitabilă în condiţiile unui Guvern minoritar, de rând cu gravele prejudicii de imagine suportate de țara noastră în plan extern ca urmare a „furtului miliardului", au zdruncinat parcursul european al Republicii Moldova.

Tabloul dezolant creat la capitolul integrare europeană avea să fie completat de lipsa de acţiune practic totală a autorităţilor, atât în plan intern, cât şi în plan extern. Astfel, contactele cu partenerii europeni, care până atunci erau destul de intense şi consistente, au fost reduse la vizite de curtoazie, iar şedinţele interne în cadrul cărora se mai pronunţa expresia „integrare europeană" au devenit nişte formalităţi impuse mai degrabă de unele obligaţiuni ce reieşeau din Acordul de Asociere, decât nişte porniri sincere de a avansa pe calea care fusese declarată prioritate naţională.

Situaţia s-a schimbat uşor în bine după revenirea liberalilor la guvernare. Am menţionat deseori acest aspect şi voi repeta şi cu această ocazie – însăşi prezenţa liberalilor la guvernare i-a determinat pe ceilalţi doi parteneri să-şi schimbe atitudinea faţă de procesele de reformă, democratizare şi integrare europeană. Însă nu ar fi corect să venim cu aprecieri exagerate în acest sens – la scurt timp, eforturile Partidului Liberal au fost substanţial compromise de noile bătălii politice în care, cu regret, s-a lăsat atrasă atât coaliţia de guvernare în general, cât şi unele partide membre ale acesteia în particular. Iar protestele de amploare care au cuprins ţara în toamna acestui an au spulberat şi ultima speranță că Republica Moldova poate avea stabilitate politică şi este capabilă să-şi urmeze traseul european. Căderea Guvernului AIE-3 a venit doar să confirme acest lucru.

Finalul anului politic 2015 a fost şi mai complicat decât începutul. Criza politică a căpătat proporţii, iar poziţiile unor partide şi politicieni au demonstrat încă o dată că integrarea europeană nu-i preocupă deloc şi că tot ce contează pentru ei sunt interesele politice, personale, de grup. Aceasta a fost încă o lovitură serioasă aplicată parcursului european şi şanselor de viitor ale Republicii Moldova.

În concluzie, cred că putem spune cu certitudine că anul 2015 a fost cel mai greu an pentru integrarea europeană a Republicii Moldova de la 2009 încoace. De fapt, putem spune că ideea de integrare europeană a fost „asasinată" de politicieni iresponsabili, ghidaţi de propriile interese. În asemenea condiţii, noi, cei din Partidul Liberal, considerăm că este de datoria noastră să facem tot posibilul ca Republica Moldova să revină pe un făgaş de dezvoltare firească și să-și continue cursul de integrare europeană.

Timpul, 25 decembrie 2015

O șansă pentru Republica Moldova

De la 1 ianuarie 2016, președinția Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) a fost preluată de către Germania, iar aceasta reprezintă o șansă unică pentru Republica Moldova de a avansa pe calea soluționării conflictului transnistrean.

Motive pentru a fi optimiști în acest sens avem mai multe. În primul rând, vom porni de la constatarea că reglementarea diferendului transnistrean a fost și este un subiect aparte pe agenda diplomației germane și personal a Cancelarului Federal, Angela Merkel. În context, voi aminti că acest subiect a fost discutat de nenumărate ori în cadrul întrunirilor de diferit nivel germano-ruse. De asemenea, Germania nu o dată a adus subiectul respectiv în prim-planul discuțiilor la nivelul Uniunii Europene. Ar fi de notat și faptul că, Angela Merkel, dar și alți oficiali germani, în timpul vizitelor la Chișinău, au reiterat constant poziția Germaniei și anume că problema transnistreană trebuie soluționată pe cale pașnică, în conformitate cu principiul de integritate teritorială a Republicii Moldova.

În al doilea rând, ar fi de menționat că, spre deosebite de alte țări care au deținut până acum Președinția OSCE, Germania are un spațiu de manevră mult mai mare, fiind recunoscută drept un lider neoficial la nivelul continentului european în contextul adoptării deciziilor importante. Germania este cea care dă tonul discuțiilor și poate influența decisiv anumite procese, inclusiv adoptarea unor decizii, și ar fi mare păcat dacă nu am profita de acest lucru, cu atât mai mult că Berlinul monitorizează foarte atent ceea ce se întâmplă în țara noastră, cunoaște problema transnistreană în detalii și are o poziție fermă, pe care a făcut-o publică atunci când a avut ocazia.

În al treilea rând, merită scos în evidență faptul că Germania a trecut prin procesul deloc ușor de reunificare a țării și din acest punct de vedere înțelege mai bine ca oricine situația în care se află Republica Moldova. Mai mult decât atât, Germania dispune de instrumentarul, dar și de experiența necesară în această privință și, în caz de necesitate, va pune aceste cunoștințe la dispoziția Chișinăului.

În al patrulea rând, nu pot să nu mă refer și la un alt aspect care ne inspiră o doză de optimism și anume apropierea tot mai evidentă a României și Germaniei, iar în virtutea acestei apropieri subiectul Republica Moldova apare tot mai des pe agenda discuțiilor. Așa a fost, de exemplu, în cadrul conferinţei „Germania şi România – parteneri dedicaţi de securitate şi cooperare în Europa”, care a avut

loc nu demult la București. Pe parcursul acestei conferințe, Lazăr Comănescu, ministrul de Externe al României, a spus deschis că, în perioada președinției sale în OSCE, Germania trebuie să se axeze pe criza din Ucraina, dar și pe conflictele înghețate, accentuând în mod special conflictul transnistrean. La fel a fost și în timpul recentei întrevederi de la Berlin a Premierului român, Dacian Cioloș cu Cancelarul Federal, Angela Merkel, unde iarăși a figurat și subiectul Republica Moldova. Știind că România este un partener sincer și de nădejde, e logic să sperăm că bunele sale relații cu Germania se vor răsfrânge benefic și asupra Republicii Moldova.

În al cincilea rând, aș vrea să menționez că Germania, fiind de facto motorul Uniunii Europene, nu poate trece cu vederea un focar de instabilitate la granițele UE, cum este conflictul transnistrean. Mai ales că în regiunea transnistreană, în imediata apropiere a graniței UE și NATO, se află cel mai mare depozit de armament necontrolat din Europa (cel de la Colbasna). Aceasta va fi un stimulent în plus pentru Germania să se implice și să acționeze în perspectiva reglementării conflictului transnistrean pe durata mandatului său de Președinte al OSCE.

Dar sunt oare suficiente circumstanțele enumerate mai sus pentru a spera la o avansare în vederea soluționării problemei transnistrene? Desigur nu! E nevoie ca și Chișinăul oficial să înțeleagă că avem o oportunitate care nu apare în fiecare zi și, pentru a nu o rata, urmează să acționăm corespunzător. Pentru asta este necesar ca Chișinăul să formuleze o poziție clară față de problema transnistreană, față de fiecare aspect care ține de rezolvarea ei. Apoi, se impune o comunicare permanentă cu participanții la procesul de negocieri, pentru a-și enunța punctele sale de vedere, în special această comunicare trebuie să vizeze Germania. De asemenea, este foarte important să se încerce în perioada respectivă eliminarea barierelor ce împiedică procesul de negocieri. Germania este o mare forță și un jucător internațional cu greutate și ne poate ajuta să impulsionăm acest proces și să-i dăm o direcție concretă, care va fi una prielnică pentru toți cetățenii Republicii Moldova, de pe ambele maluri ale Nistrului.

Din păcate, vom constata pentru a câta oară lipsa de responsabilitate pe care o manifestă clasa politică de la Chișinău, atunci când e vorba de reglementarea diferendului transnistrean. Politicienii noștri sunt preocupați mai cu seamă de interesele lor de partid și de lupta pentru putere, luptă care a generat o criză de proporții ce ar putea să aibă unele consecințe nefaste pentru destinul Republicii Moldova. Este un fenomen regretabil, deoarece, atâta timp cât interesele personale și de grup vor prevala asupra intereselor statului, Republica Moldova nu are cum să devină un stat democratic, prosper

și funcțional, ceea ce constituie o condiție de bază pentru a înregistra unele succese reale pe dimensiunea transnistreană.

Cu titlu de concluzie, se poate de spus că în anul 2016 avem mai mult ca oricând șansa de a avansa în procesul de soluționare a conflictului transnistrean. Depinde numai de noi dacă vom reuși să o valorificăm și să rezolvăm astfel una dintre cele mai grave probleme cu care se confruntă Republica Moldova.

Timpul, 15 ianuarie 2016

Noi am ales varianta constructivă

Votul deputaţilor liberali pentru noul Guvern i-a determinat pe unii să arunce cu noroi în Partidul Liberal şi să vină cu tot felul de acuzaţii şi presupuneri, care mai de care mai halucinante. Campania de intimidare a deputaţilor liberali şi de manipulare a opiniei publice era atunci atât de acerbă încât nici nu se putea vorbi de forţa argumentelor. Acum, când turaţiile acestor atacuri au mai scăzut puţin, consider necesar să revin şi să pun câteva accente importante.

Unu. Partidul Liberal a fost tot timpul un partid care a pledat pentru integrarea europeană autentică a Republicii Moldova. Pentru ca acest obiectiv să devină realitate, de-a lungul anilor am făcut numeroase cedări, acceptând compromisuri la limita admisibilului. Şi dacă Republica Moldova a ajuns astăzi să aibă Acord de Asociere, Acord de liberalizare a vizelor şi Acord de comerţ liber cu Uniunea Europeană, meritul liberalilor este unul considerabil. Cine nu crede, nu are decât să revină puţin în trecut şi să răsfoiască filele istoriei noastre recente. Doar un Guvern creat de forţe care încă mai rămân dedicate obiectivului de integrare europeană putea continua toate acele procese vitale pentru Republica Moldova, începute în 2009. Şi acesta a fost argumentul de bază de care ne-am condus când am decis să participăm la formarea noii coaliţii majoritare şi la votarea Guvernului.

Doi. Partidul Liberal a pledat tot timpul pentru stabilitate politică, pentru că numai în condiţii de stabilitate e posibil de promovat reformele democratice cu impact real asupra vieţii oamenilor. Finele anului 2014, anul 2015 integral şi începutul anului 2016, care au trecut sub semnul unei instabilităţi totale, au arătat cât de vulnerabilă este Republica Moldova în astfel de situaţii. Această stare de lucruri putea fi depăşită numai în condiţiile formării unei majorităţi parlamentare clare, care ar fi acordat un suport şi o acoperire politică pe potrivă unui Guvern cu o înaltă capacitate de muncă. Şi anume la constituirea unui asemenea Guvern am şi contribuit, delegându-ne reprezentanţii şi acordându-i vot de încredere.

Trei. Partidul Liberal a avut tot timpul rolul de opoziţie în interiorul guvernării, în sensul bun al cuvântului. Adică, fiind în interiorul echipei de guvernare, am exercitat un control strict asupra gestionării banilor publici, asupra utilizării resurselor administrative, asupra aplicării legii în diverse domenii etc. Cele mai mari derapaje antidemocratice şi furturi de patrimoniu şi de bani publici s-au produs în perioada când PL a fost înlăturat forţat de la guvernare, iar cine mai are dubii nu are decât să-şi amintească de cazul Aeroportului Internaţional Chişinău, de cazul Băncii de Economii, de alte cazuri de acelaşi fel. Noi am acceptat conştient să facem parte din coaliţia de guvernare şi din Guvern, pentru a fi în continuare la straja intereselor cetăţenilor şi a Republicii Moldova.

Patru. Partidul Liberal a pledat permanent şi a acţionat în vederea scoaterii Republicii Moldova de sub influenţa Rusiei. În ultima perioadă, profitând de faptul că atenţia opiniei publice internaţionale este îndreptată spre Siria, criza migranţilor din UE, problemele generate de organizaţia teroristă Stat Islamic, Rusia încearcă să-şi refacă poziţiile în spaţiul ex-sovietic, iar Republica Moldova este una din ţintele sale. Astfel, în presă (şi nu numai) au apărut mai multe informaţii despre implicarea agenţilor de influenţă ai Kremlinului în destabilizarea situaţiei interne din Republica Moldova. Pentru Rusia alegerile parlamentare anticipate ar fi fost o oportunitate de a readuce Moldova în sfera sa de influenţă. Aceste planuri puteau fi zădărnicite doar prin crearea unei majorităţi stabile și prin învestirea în funcţie a unui Guvern proeuropean. Anume asta am și făcut noi, liberalii.

Cinci. Partidul Liberal a acţionat tot timpul în unison cu principalii parteneri externi ai Republicii Moldova, cu acei de care depinde viitorul nostru democratic şi european. Poate că unii nu au observat, iar alţii nu au dorit să observe, dar învestirea noului Guvern a fost salutată de Uniunea Europeană, de Statele Unite ale Americii, de România. Toţi ne-au transmis un mesaj clar: nu vă lăsaşi provocaţi, nu admiteţi destabilizări, acţionaţi în vederea implementării reformelor şi realizării obiectivului de integrare europeană. Oare nu aceasta a făcut Partidul Liberal, participând la învestirea noului Guvern?

Noi nu am avut decât două opțiuni: fie mergem la alegeri anticipate, cu riscul de a declanșa un haos și mai mare și de a pune țara pe brânci, lăsând oamenii fără pensii și salarii, fie susținem un Guvern care va încerca să scoată țara din această criză profundă și să readucă treptat lucrurile într-o albie a normalității. Noi am ales varianta constructivă, inclusiv perspectiva negocierii unui acord cu Fondul Monetar Internaţional și deblocarea finanţării din partea Uniunii Europene, precum și implementarea altor proiecte ce vor contribui la îmbunătățirea nivelului de trai al oamenilor. Sper că alegerea noastră se va dovedi a fi una corectă.

Eu înţeleg că Partidul Liberal le stă unora ca un os în gât, pentru că, datorită poziţiilor noastre principale, ei nu au putut să-şi atingă în aceşti ani scopurile lor meschine, să-şi realizeze interesele lor înguste. Dar să nu-ţi placă un partid e una şi cu totul alta e să instrumentezi campanii de manipulare pentru a discredita o formaţiune ataşată intereselor cetăţenilor Republicii Moldova.

Drept răspuns, noi vom avea aceeaşi prestaţie, aceeaşi principialitate şi aceeaşi dorinţă de a soluţiona problemele oamenilor în cadrul unei guvernări oneste și profesioniste. Asta vom face şi sunt sigur că, după ce perdeaua de fum creată de oponenţii Partidului Liberal se va risipi, oamenii vor înţelege că noi rămânem în continuare un partid fidel intereselor cetăţenilor.

Timpul, 29 ianuarie 2016

Mesaje de susținere

În fiecare zi, de peste hotare ne vin o mulțime de mesaje – pe căi oficiale, prin intermediul presei, prin rețele de socializare. Deși mesajele sunt consistente, abundă în argumente și aprecieri, se pare că esența lor nu ajunge la toți cetățenii Republicii Moldova. Dar ar trebui – pentru că e vorba de soarta țării, de viitorul fiecăruia dintre noi.

Chiar în aceste zile citeam un articol apărut în presa franceză, care ne avertiza că Republica Moldova poate deveni acel focar ce va declanșa un nou război în Europa. În articol se făcea trimitere directă la protestele ce au loc la Chișinău, la planurile de expansiune ale Rusiei, la implicarea Moscovei în conflictele armate de pe teritoriul Ucrainei și Georgiei.

Respectivul material a venit parcă să dea o justificare acțiunilor mai multor oficiali europeni (Cancelarul federal, Angela Merkel, Premierul bulgar, Boiko Borisov, Președintele României, Klaus Iohannis, Premierul român, Dacian Cioloș, Premierul ucrainean, Arseni Ițeniuk și alții), care au salutat învestirea noului Guvern, au transmis mesaje de felicitare și încurajare la Chișinău, spre nemulțumirea (necamuflată) a unora, care au încercat să denatureze sensul lor și să demonstreze că e vorba doar de o formalitate. Nu neg, au fost și mesaje cu un caracter formal (cum ar fi, cel al Premierului rus, Dmitri Medvedev), însă în lumina altor mesaje, declarații și acțiuni, putem presupune că cele ale europenilor sunt din cu totul altă categorie. De exemplu, în mesajele europenilor se vede o dorință sinceră de a ne susține și în continuare în procesul de integrare europeană, dar și de promovare a reformelor democratice. Mai mult decât atât, în aceste mesaje este sesizată o preocupare clară în raport cu asigurarea stabilității politice în Republica Moldova. Cancelariile occidentale fac apel la calm și încurajează un dialog transparent dintre autorități și protestatari, pentru a evita extinderea conflictului și pentru a găsi împreună o soluție de ieșire din criza profundă în care ne aflăm de ceva timp.

La același capitol, ar fi de menționat în special poziția României care, contrar așteptărilor unor oponenți ai guvernării, a decis acordarea unii consistent ajutor Republicii Moldova. Da, este adevărat că s-au înaintat niște condiții în baza cărora s-ar aloca acești bani, dar respectivele condiții se regăsesc în obiective anunțate de noul Guvern, adică, și în această privință constatăm o unitate de poziții și o deschidere pentru dezvoltarea unor proiecte de cooperare bilaterală.

Nu în ultimul rând, aș vrea să menționez acele mesaje care vin constant de la București și care vorbesc despre o desolidarizare de forțele politice de la Chișinău, care se declarau proeuropene, democratice, dar ulterior au făcut front comun cu

cei care promovează deschis interesele Rusiei în Republica Moldova. Aici am în vedere partidul condus de Andrei Năstase, care s-a dezis public de ideea de integrare europeană (mai concret, Andrei Năstase a spus că, dacă partidul său vine la guvernare, în acest sens va fi instituit un moratoriu) în favoarea colaborării cu partidele lui Renato Usatîi și Igor Dodon. Aceasta a fost ultima dovadă și pentru europeni, dar și pentru cea mai mare parte a cetățenilor Republicii Moldova că miza opoziției nu este, cum spun ei, „înlăturarea regimului de la putere", urmând ca acesta să fie înlocuit cu altul mai bun, mai orientat spre interesele cetățeniilor, ci deturnarea cursului politicii externe a Republicii Moldova. Europenii își dau seama că situația în orice moment ar putea să degradeze și încearcă să ne prevină pe toate căile, că ni se pregătește rolul de poligon pentru testarea unor noi tehnologii geopolitice. Iar asta înseamnă război, așa cum au scris jurnaliștii francezi, pe care i-am pomenit mai sus.

La drept vorbind, europenii, chiar dacă au motive de îngrijorare, nu ar trebui să fie mai îngrijorați decât noi, cetățenii Republicii Moldova. În mod paradoxal, totul este exact invers – noi nu suntem conștienți de primejdia ce ar putea să se abată asupra noastră iar atunci când ni se spune ce ne așteaptă, ne facem că nu înțelegem. Să fie de vină efectul amplelor campanii de spălare în masă a creierului, la care au fost supuși moldovenii pe parcursul mai multor ani de zile? Să fie de vină proverbiala indiferență a moldovenilor? Să fie de vină lipsa totală de interes față de propria viață, față de prezentul și viitorul țării? Nu știu ce e la mijloc, dar oamenii care protestează în piață riscă să nimerească în cele din urmă în capcana unor promisiuni false.

Am venit cu aceste reflecții acum, când situația din Republica Moldova rămâne a fi destul de tensionată și există pericolul să explodeze din nou. Mă refer la declarațiile celor trei lideri de partide (Năstase, Usatîi, Dodon), care au anunțat noi proteste de amploare. Judecând după aluziile unora dintre ei, aceste proteste presupun și acțiuni de natură violentă. Prin urmare, ei știu foarte bine pentru ce scot oamenii în stradă și cum îi vor folosi. Cu siguranță, ei nu se gândesc și nu le pasă de cetățenii care-și doresc să trăiască într-un stat civilizat și prosper, în pace și bună înțelegere.

Timpul, 12 februarie 2016

Primele rezultate ale Guvernului

De obicei, primele rezultate ale activităţii unui Guvern se „contabilizează” după o sută de zile de la învestirea în funcţie, însă, dat fiind situaţia politică tensionată din Republica Moldova şi desele atacuri de imagine la adresa liberalilor, care au votat Guvernul şi avem reprezentanţi în componenţa lui, am decis să fac un scurt bilanţ al primei luni de activitate a actualului Executiv.

Spuneam anterior că scopul primordial al noului Guvern este să readucă Republica Moldova pe calea integrării europene. Iată că la doar o lună de la învestirea Guvernului putem vorbi de primele rezultate în acest sens. Astfel, au avut loc două şedinţe ale Comisiei guvernamentale pentru integrare europeană, a fost aprobat Calendarul de lichidare a restanţelor în implementarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, partenerii europeni au formulat aşteptările lor faţă de Guvernul de la Chişinău, iar Guvernul a venit cu un răspuns prompt că acestea consună perfect cu obiectivele pe care le avem şi noi. Mai mult decât atât, mesajele de susţinere care au venit din partea partenerilor europeni au arătat că suntem trataţi cu bunăvoință și înțelegere, ceea ce este extrem de important pentru un stat care aspiră la integrare în UE.

Guvernul a demarat reforme ambiţioase în unele domenii, inclusiv, mult vehiculata reformă a justiţiei. A fost aprobat un proiect de lege de reorganizare a sistemului instanţelor judecătoreşti. Documentul stipulează crearea a 15 instanţe judecătoreşti teritoriale de bază (reducere semnificativă în raport cu numărul de instanţe existente în prezent), care vor administra activitatea instanţelor aflate în subordinea lor. Proiectul mai prevede pentru toate instanţele teritoriale câte un singur vicepreşedinte, cu excepţia judecătoriei din Capitală. Legea va intra în vigoare începând cu 1 ianuarie 2017.

Pentru a recăpăta încrederea partenerilor de dezvoltare, Guvernul este gata să-și asume unele acțiuni ce vor contribui la depășirea crizei profunde din țară. În special, e de menţionat efortul depus constant în vederea semnării unui nou Memorandum cu Fondul Monetar Internațional. O delegaţie a acestei prestigioase organizaţii internaţionale a sosit deja în Republica Moldova și, luând în calcul pregătirile minuţioase ce s-au făcut în fiecare domeniu relevant înainte de această vizită, putem privi cu optimism perspectivele colaborării cu FMI.

În parcursul său european, Republica Moldova contează foarte mult pe sprijinul României. Din start, Guvernul de la Chişinău a manifestat o deschidere totală în relaţiile cu Bucureştiul, iar faptul că prima vizită Premierul Filip a

efectuat-o în România, nu este deloc întâmplător. După cum nu este întâmplător nici împrumutul oferit de România, dar nici ajutorul umanitar de milioane promis recent şi care este destinat nevoiaşilor din Republica Moldova. Rămâne doar ca angajamentele de reformă anunțate de Guvernul de la Chișinău să fie duse până la capăt și să devină fapte.

Drept confirmare, au fost luate măsuri radicale de îmbunătăţire a nivelului de viaţă al cetăţenilor. Datorită intervenţiei prompte a noului Guvern, tarifele la gazele naturale s-au diminuat, preţul la produsele petroliere a scăzut, au fost identificate unele soluţii pentru îmbunătăţirea situaţiei de pe piaţa medicamentelor, pentru diminuarea în continuare a preţurilor la pâine şi ulei. Este important ca mecanismul de formare a tarifelor să fie unul transparent iar modificarea lor să fie întotdeauna justificată.

În privința diferendului transnistrean, Guvernul se pronunță pentru deblocarea procesului de negocieri. În acest context, vom remarca vizita la Chişinău a Reprezentantului special al Preşedinţiei germane în OSCE pentru reglementarea conflictului transnistrean, Cord Meier-Klodt. Scriam anterior că Republica Moldova are o şansă unică de a avansa în acest proces pe durata Preşedinţiei germane în OSCE. În cadrul acestei vizite au fost trasate obiective concrete, ce urmează a fi realizate.

Pentru a reda cetățenilor sentimentul de siguranță, se va aplica o noua abordare a luptei cu criminalitatea şi evidenţa infracţiunilor. Ministrul Afacerilor Interne, Alexandru Jizdan a cerut responsabililor de la Inspectoratul General al Poliției să dea dovadă de mai multă disciplină în procesul de evidență si examinare a sesizărilor, astfel încât infracțiunile să nu mai fie tăinuite de polițiști, de dragul prezentării unor date statistice care nu corespund realității. Pentru dezrădăcinarea acestei practici vicioase a fost dispusă efectuarea unui complex de acțiuni care vor schimba la faţă poliţia, o vor aduce mai aproape de cetăţeni, o vor pune în slujba intereselor acestora.

Desigur, ar mai fi de menţionat şi eforturile depuse în vederea stabilirii unei bune colaborări cu societatea civilă, şi dialogul constant cu partenerii sociali, cu reprezentanţii diverselor categorii economice, şi acţiunile întreprinse pentru asigurarea sănătăţii publice, şi introducerea de inovaţii în interesul cetăţenilor, cum ar fi, de exemplu, serviciul unic al apelurilor de urgență de model european 112, şi faptul că s-a făcut ordine în sectorul piscicol, şi progresele care prind contur la capitolul infrastructura drumurilor etc. Dar nu mă voi opri în detalii la nici unul dintre aceste aspecte, căci cele invocate sunt suficiente pentru a dovedi că lucrurile în ţară au început să se mişte într-o direcţie bună. Evident, acest lucru nu are cum să placă opoziţiei pro-ruse, care continuă să destabilizeze situaţia,

intoxicând opinia publică cu diverse dezinformări, însă noi avem un scop foarte clar şi anume de a schimba în bine situația din Republica Moldova, aşa cum îşi doresc cetăţenii, și având acest scop, nimeni nu poate să ne abată din drum.

Pornind de la cele relatate mai sus, sunt convins că odată cu trecerea timpului, vom avea tot mai multe ocazii de a ne convinge că liberalii au făcut alegerea corectă, atunci când au votat și au acceptat să facă parte din actualul Guvern al Republicii Moldova.

Timpul, 26 februarie 2016

O decizie surprinzătoare

A trecut o săptămână de la decizia Curții Constituționale, care a anulat cea mai mare parte a modificărilor operate de Parlament la Legea Supremă în data de 5 iulie 2000, ceea ce înseamnă că Președintele Republicii Moldova, de acum încolo, va fi ales prin votul direct al cetățenilor. Trebuie să recunoaștem că această decizie a surprins foarte multă lume. Unii au salutat cu entuziasm decizia instanței, considerând-o drept salvatoare și binevenită, alții, dimpotrivă, s-au arătat rezervați, susținând că este vorba de un „aranjament" al actualei guvernări. În opinia mea, atunci când spiritele se vor mai tempera și se va purcede la o analiză serioasă pe marginea acestui subiect, se va ajunge la concluzia că decizia CC implică atât posibile consecințe pozitive, cât și posibile consecințe negative.

La capitolul pozitiv, se poate de menționat faptul că decizia Curții Constituționale elimină în mare măsură posibilitatea alegerilor parlamentare anticipate, lucru extrem de important în situația în care se află acum Republica Moldova. Deoarece anterior nu au fost în stare să-și onoreze promisiunile făcute alegătorilor, partidele de la guvernare au nevoie de o perioadă de stabilitate, în care ar înregistra rezultate concrete în implementarea reformelor și în sporirea nivelului de viață al cetățenilor. Decizia CC oferă anume această perioadă de circa trei ani, dacă, desigur, între timp nu vor interveni alte situații de criză.

Nu vom trece cu vederea nici contextul regional, dar nici cel mondial. În Siria s-a ajuns la un armistițiu, în Ucraina situația, deși rămâne tensionată, s-a mai calmat un pic și Rusia, căutând noi teritorii pentru desfășurarea scenariilor sale, se putea lesne orienta spre Moldova. Este cunoscut interesul Rusiei față de sferele sale de influență, pe care le consideră tradiționale și din care face parte și Republica Moldova. Acest interes a sporit și mai mult de când Moldova a ajuns vecina Uniunii Europene și a Alianței Nord-Atlantice. Iar o confirmare în acest sens este și fortificarea din ultimii ani (nu fără suportul Kremlinului) a taberei pro-ruse din Moldova. Dat fiind toate aceste aspecte, este evident că eventualele alegeri anticipate ar fi putut fi folosite de Rusia atât pentru destabilizarea situației din Moldova, cât și pentru preluarea controlului asupra factorilor de decizie de la Chișinău. Decizia Curții Constituționale înlătură aceste riscuri și dă Moldovei acel răgaz de care avea neapărat nevoie pentru a se regrupa și pentru a face noi pași pe calea integrării europene.

Din alt punct de vedere, e de presupus că decizia CC ar putea genera tensiuni atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Când vorbesc de termen scurt, mă

refer, în primul rând, la campania electorală care ne așteaptă. Lupta pentru funcția de Președinte va fi extrem de dură și, cel mai probabil, vom avea din nou de a face cu ingerințe și presiuni enorme exercitate de Moscova. Ca să nu mai vorbim de faptul că, tradițional deja, pe durata campaniilor electorale, practic toate procesele cât de cât importante sunt paralizate și, prin urmare, oamenii vor avea de suferit, problemele lor rămânând în acest răstimp nesoluționate.

În plus, dacă în funcția de Președinte al Republicii Moldova ar ajunge un om al Moscovei (lucru care nu este exclus), Moldova ar intra într-o perioadă de confruntare permanentă între Parlament și Guvern, pe de o parte, și Președinție, pe de altă parte. O situație similară noi am avut anterior, atât în timpul mandatului lui Mircea Snegur, cât și cel al lui Petru Lucinschi, ambii aleși direct de popor. Amintiți-vă doar de crizele de Guvern, provocate nu fără implicarea Președinției, sau de inițiativele de transformare a Moldovei în republică prezidențială. Politicienii se certau pentru o formă sau alta de guvernare, treburile în țară mergeau tot mai prost, nivelul de trai scădea dramatic, salariile și pensiile mizere veneau cu mari întârzieri și a început exodul populației active peste hotare, în căutarea unui mijloc de supraviețuire. A fost o experiență extrem de dureroasă și nu cred că cineva și-ar mai dori să treacă printr-un asemenea calvar. Anume acest lucru l-am avut în vedere atunci când am vorbit de tensiuni pe termen lung.

Nu în ultimul rând, trebuie să menționăm și prerogativele pe care le are șeful statului în domeniul politicii externe, în calitate de comandant suprem al forțelor armate, în procesul de numire a Procurorului General, în procesul de înaintare a unor membri în astfel de instituții importante cum e, de exemplu, Comisia Electorală Centrală, în procesul de desemnare a șefului Cabinetului de miniștri și a membrilor de Guvern, în ceea ce ține de adresarea mesajelor către popor, dar și către Parlament etc. Dacă Președinte al Republicii Moldova va ajunge cineva care urmărește să intre în confruntare cu actuala putere, provocând haos în țară, atunci, folosind atribuțiile respective, își va putea atinge scopurile. Din această perspectivă, decizia CC prezintă anumite pericole pentru viitoarele procese politice ce vor avea loc în Republica Moldova.

Însă, indiferent de aceste riscuri, mai există un aspect – voința poporului, iar sondajele de opinie care se fac în ultimii ani, arată că marea majoritate a populației își dorește să aleagă direct șeful statului. Să nu uităm că, potrivit Constituției, voința poporului stă la baza puterii în stat. De aceea, pentru a evita scenarii nedorite de genul celor menționate mai sus, dar și reieșind din faptul că decizia Curții Constituționale este definitivă, urmează să ne concentrăm și să facem tot posibilul ca în funcția de Președinte să ajungă o persoană aspirațiile

căreia vor consuna cu programul Guvernului și cu prioritățile anunțate de majoritatea parlamentară.

Cât privește disputa aprinsă dintre susținătorii și oponenții deciziei Curții Constituționale, vreau doar să spun că nu există niciun sistem politic și nicio decizie perfectă din toate punctele de vedere. Și va depinde de noi, cetățenii Republicii Moldova, cât de reușit va deveni acest proiect în viitorul apropiat.

Timpul, 11 martie 2016

De ce UE susține Republica Moldova

Spre surprinderea unora (deşi eu nu văd nimic surprinzător aici), Uniunea Europeană, prin mai mulţi reprezentanţi ai săi de nivel înalt, în ultima perioadă a făcut declaraţii clare de susţinere a echipei de guvernare de la Chişinău, menţionând că va continua să acorde suport Republicii Moldova în procesul de implementare a reformelor și de democratizare a societăţii. În special, această poziţie a Uniunii Europene a ieşit în evidenţă în cadrul celei de-a doua reuniuni a Consiliului de Asociere RM-UE, care s-a desfășurat recent la Bruxelles (prima reuniune a avut loc acum un an). E adevărat, Uniunea Europeană a cerut Republicii Moldova să dea dovadă de o cât mai eficientă utilizare a asistenței substanțiale ce i se oferă, în scopul de a realiza reformele asumate și de a valorifica oportunitățile asocierii politice și integrării economice cu structurile europene.

Dacă e să judecăm la rece situaţia actuală din Uniunea Europeană, din Republica Moldova, dar şi perspectivele ce pot fi prognozate, vedem că această atitudine a UE este logică şi argumentată. În primul rând, e argumentată din punctul de vedere al ultimelor mişcări pe plan internaţional. Cum lupta cu Statul Islamic pare să capete contururi tot mai precise iar tensiunile din Siria și Ucraina au mai scăzut, mai devreme ori mai târziu o să apară întrebarea: care va fi următorul focar de instabilitate? În condiţiile în care Rusia nu-şi ascunde interesul faţă de ceea ce ea numeşte „sferele sale de influenţă tradiţionale", iar Moldova este extrem de „atractivă" sub acest aspect pentru Moscova, ca vecină a Uniunii Europene şi a Alianţei Nord-Atlantice, e clar că atenţia Bruxelles-ului, dar şi a altor capitale occidentale se îndreaptă spre ţara noastră.

Care ar fi fost alternativa, dacă nu se reuşea învestirea actualului Guvern? Alegeri anticipate, în urma cărora puterea era preluată de forţele pro-Moscova. Care ar fi fost alternativa, dacă rămâneam la vechea modalitate de alegere a Preşedintelui? Posibil, s-ar fi produs din nou destabilizări masive a situaţiei şi am fi ajuns la alegeri parlamentare anticipate, care s-ar fi soldat cu un rezultat nefavorabil pentru forțele pro-europene. Ce s-ar fi întâmplat dacă Moldova se întorcea cu faţa spre Rusia, ca urmare a scenariilor descrise mai sus? Uniunea Europeană şi NATO ar fi avut la hotarul său de pe Prut nu un aliat, ci un duşman. Pe lângă faptul că ar fi fost reduse la zero rezultatele tuturor proceselor începute în 2009, Uniunea Europeană şi NATO şi-ar fi pus în dificultate şi partenerul său, Ucraina. Nu e un secret că Republica Moldova, mică, aşa cum este ea, totuşi, stă ca un obstacol în calea diferitelor planuri subversive gen Novorusia, Republica Bugeac etc. Atâta timp cât la Chişinău se află o putere ce nu e controlată de

Kremlin, Ucraina se va simţi cu spatele protejat, iar Rusia nu va avea cum să-şi promoveze diverse proiecte geopolitice, care ar recroi harta Europei.

Desigur, odată cu eliminarea riscului alegerilor parlamentare anticipate, nu putem spune că am scăpat de toate pericolele posibile. Acum este important ca guvernarea să se mobilizeze şi să asigure stabilitatea internă în Republica Moldova, ceea ce înseamnă şi stabilitate la graniţele UE şi NATO. Tentative de destabilizare se vor întreprinde şi în continuare. De exemplu, Renato Usatîi deja vorbeşte de presiuni asupra Curţii Constituţionale, pentru a determina această instanţă să anuleze rezultatele ultimelor alegeri parlamentare, astfel încât să fie dizolvat Parlamentul şi organizate alegeri anticipate. Nu mai puţin pericol în acest sens prezintă şi preconizatele alegeri prezidenţiale directe, în care, putem presupune, implicarea Rusiei va fi una masivă. Toate aceste riscuri, cu siguranţă, sunt luate în calcul de factorii de decizie de la Bruxelles, care înţeleg perfect situaţia deloc uşoară în care se află guvernarea de la Chişinău. De aceea, Uniunea Europeană şi declară, prin reprezentanţii săi de nivel înalt, că va continua să sprijine Republica Moldova. Or, acest sprijin, în final, e „convertit" în beneficii pentru UE şi NATO.

Nu în ultimul rând, un rol important îl joacă şi prestaţia echipei de guvernare de la Chişinău. La cea de-a doua reuniune a Consiliului de Asociere RM-UE, delegaţia moldovenească nu a mers cu mâinile goale, ci cu o foaie de parcurs care a dovedit că Chişinăul are nu doar determinare, dar şi o viziune clară cum trebuie să avanseze Republica Moldova pe calea integrării europene. Şedinţele Comisiei pentru integrare europeană, şedinţele comune la nivel de Parlament şi Guvern, acţiunile în plan sectorial întreprinse de instituţiile statului şi care reies din Planul de Acţiuni privind implementarea Acordului de Asociere RM-UE, lichidarea în ritm rapid a tuturor restanţelor ce se acumulaseră în ultimul an ca urmare a crizelor de Guvern şi a instabilităţii politice – toate acestea vin să arate că UE sprijină Moldova nu doar pentru că nu ar avea alternative sau pornind de la interesele sale geopolitice, ci şi pentru că vede o voinţă fermă a autorităţilor de la Chişinău de a urma calea integrării europene.

Rezumând cele spuse mai sus, vom menţiona că recenta reuniune a Consiliului de Asociere RM-UE vine să spulbere acea umbră de îndoială că la Chişinău este o guvernare pro-europeană, care beneficiază de sprijinul direct al Bruxelles-ului. Şi această claritate apare după aproape două luni de la crearea noii majorităţi parlamentare şi de la învestirea noului Guvern – două luni marcate de incertitudine şi de presiuni fără precedent asupra noii puteri. Cu alte cuvinte, putem afirma că Republica Moldova a revenit pe făgaşul firesc al integrării europene şi urmează să probeze prin rezultate concrete că obiectivele declarate, pot fi şi îndeplinite.

Timpul, 25 martie 2016

O politică mai puțin deșteaptă

Adoptarea recentă de către Parlament (cu votul comuniștilor, socialiștilor, democraților și grupului social-democrat) a Declaraţiei cu privire la inviolabilitatea suveranităţii, independenţei şi neutralităţii permanente a Republicii Moldova este o mare greșeală, care ar putea să ne coste enorm în viitorul apropiat. Fac această constatare după o analiză profundă a contextului în care ea a fost adoptată, inclusiv a contextului internațional.

Puțini au atras atenția, dar această declarație a fost votată practic a doua zi după ce Statele Unite ale Americii au anunțat că, în 2017, își vor spori prezența armată în Estul Europei. Mai multe mijloace de informare în masă de peste hotare, citând Pentagonul, au scris cu această ocazie că măsura constituie un răspuns la „agresivitatea Rusiei". Astfel, începând cu luna februarie a anului viitor, americanii vor avea o brigada de blindate desfășurată în permanență, prin rotație, în țările Europei de Est. Fiecare brigadă, formată din 4 200 de soldați, tancuri și vehicule blindate, va rămâne nouă luni pe teritoriul european, după care va fi înlocuită de o altă brigadă. Pentagonul nu a anunțat încă în ce țări vor ajunge noile trupe, dar România se află pe listă. Așa afirmă unele surse cu autoritate.

Iarăși, puțini au atras atenția că Declarația Parlamentului Republicii Moldova a venit imediat după vizita efectuată la Chișinău de către vicepremierul rus de Externe, Grigori Carasin. Nu se știe ce exact a discutat oficialul rus cu demnitarii moldoveni, dar și cu administrația de la Tiraspol, deoarece în comunicatele oficiale s-au strecurat doar câteva teze de ordin general (la unele dintre acestea m-am referit anterior într-o postare pe blogul meu personal). Nu putem exclude că s-a discutat și intenția SUA privind sporirea prezenței sale militare în Europa de Est, inclusiv în apropierea frontierelor Republicii Moldova. Apropo, în acea postare analizam „barterul" care, probabil, a fost propus de Rusia – redeschiderea pieței rusești pentru produsele moldovenești în schimbul politicii pașilor mici în procesul de reglementare a problemei transnistrene. În lumina faptelor descrise în prezentul material, putem deduce că „barterul" a fost mult mai cuprinzător și a vizat și acea Declarație a Parlamentului. Iar dacă mai adăugăm aici și campania de justificare din presa autohtonă, precum că Moldova trebuie să profite de „mâna de ajutor" întinsă de Rusia în condițiile în care nu are un acord cu Fondul Monetar Internațional, iar situația în țară este extrem de grea, obținem un tablou integru.

De asemenea, puțini au atras atenția că, atunci când SUA făceau anunțul privind sporirea prezenței militare în Europa de Est, iar Parlamentul Republicii

Moldova adopta declarația de tristă faimă, la nivel internațional a reapărut subiectul aderării Ucrainei și Georgiei la NATO. Iar în discuție acest subiect a fost readus de către reprezentantul permanent al Rusiei pe lângă Alianţa Nord-Atlantică, Aleksandr Gruşko. El a amintit de decizia Summit-ului NATO de la București din 2008, care deschide celor două țări calea de aderare la NATO. „Este imposibil de imaginat situaţia când aceste ţări ar continua să nutrească speranţa că vor adera la NATO, iar Alianţa ar pregăti în mod real planuri pentru primirea lor, întrucât aceasta ar face să explodeze situaţia şi va plasa Europa în pragul unei crize a cărei dimensiune şi amploare astăzi sunt imposibil de imaginat", a declarat el. Deci, e clar că Rusia se teme că țările ex-sovietice ar putea porni pe calea aderării la NATO și, dacă în cazul Ucrainei și Georgiei situația e diferită, Kremlinul a dorit să se asigure că măcar Republica Moldova nu va merge pe această cale. Astfel, ne-am pomenit cu Declarația Parlamentului de care vorbeam mai sus.

Urmărind curentul de opinie în plan internațional, devine clar că viitorul Summit al NATO, care urmează să aibă loc la Varșovia, este de o importanță crucială. Aceeași Rusie admite ideea că ar putea fi adoptate decizii ce ar viza unele state ex-sovietice și avertizează asupra inadmisibilității unui astfel de scenariu. Iar Parlamentul Moldovei, în loc să analizeze atent situația internațională, pentru a lua cele mai bune decizii la momentul oportun, se autoexclude din planurile occidentalilor de a asigura un spațiu protector fostelor state sovietice și se dă totalmente pe mâna rușilor, care încalcă principiul de neutralitate al țării noastre, menținându-și timp de peste două decenii armata în estul Republicii Moldova. Într-adevăr, e cel puțin straniu, cum poți să pledezi pentru apărarea suveranității și consolidarea statalității, să elaborezi o declarație politică pentru a fixa o dată în plus acest deziderat, dar să nu-ți arăți îngrijorarea și să nu ai curajul să ceri retragerea neîntârziată a unor forțe militare străine de pe teritoriul declarat neutru și independent al Republicii Moldova. În lumina acestor fapte, Declarația Parlamentului este nu doar lipsită de logică, ci și periculoasă pentru viitorul Republicii Moldova.

Lucrurile trebuie privite mult mai larg și, în primul rând, vom lua în calcul afirmația care se vehiculează tot mai des că, după ce situația în Siria a început să se calmeze, după ce situația în Orientul Mijlociu a început să fie ținută sub un control anume, după ce alte zone de conflict la nivel mondial au devenit cât de cât „controlabile", noile confruntări s-ar putea muta în Europa, în special, în Europa de Est. Aceste presupuneri sunt confirmate indirect și de intenția SUA de a-și spori prezența militară în zona respectivă, și de avertismentele Rusiei, și de afirmațiile care se fac în contextul acțiunilor de viitor ale NATO. Și iată că, atunci când pregătirile respective sunt pe punctul de a fi declanșate, Moldova

comite o eroare atât de gravă. Mi se pare că aici nu e vorba doar de lipsă de viziune, ci și de iresponsabilitate.

Se știe că țările mari fac politică mare, iar țările mici sunt condamnate să facă o politică deșteaptă. Din păcate, prin Declarația menționată a Parlamentului, Republica Moldova a demonstrat că nu poate face o politică deșteaptă.

Timpul, 8 aprilie 2016

Vigilență sporită

Am tratat tot timpul cu respect protestele, ca o formă democratică de exprimare a voinței cetățenilor. O societate în care dreptul oamenii la proteste este îngrădit nu poate fi considerată una democratică. Am fost mulți ani în opoziție și știu ce înseamnă situația când unica posibilitate de a-ți face cunoscut punctul de vedere sunt protestele, însă ferma mea convingere este că fiecare protest trebuie abordat în particular, căci de multe ori de această formă democratică de manifestare se folosesc aventurieri politici sau forțe ostile unei anumite țări. Asta se întâmplă în întreaga lume și, din păcate, e valabil și în cazul Republicii Moldova.

Am tot respectul pentru cetățenii care au semnat în favoarea unui referendum constituțional în Republica Moldova, inclusiv respect și dreptul lor de a ieși la un protest pașnic pe data de 24 aprilie, așa cum au anunțat unii reprezentanți ai grupului de inițiativă. Totuși, în calitatea mea de politician și în calitatea mea de președinte al Comisiei parlamentare pentru securitate națională, apărare și ordine publică, consider că trebuie să fac unele precizări importante. Iar prima precizare de acest fel este că am anumite suspiciuni privind sinceritatea declarațiilor unor organizatori ai protestului atunci când vorbesc de scopul acestuia. Să ne amintim de împrejurările în care a fost anunțat protestul – imediat după decizia Comisiei Electorale Centrale (CEC) de a nu da curs inițiativei privind organizarea referendumului constituțional, pe motiv că nu s-au respectat prevederile legale privind colectarea a minimum 20 mii de semnături în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi. Admit că această decizie a CEC a provocat o oarecare stare de spirit în societate, pentru că au fost vizați direct peste 400 mii de cetățeni. Numai că la scurt timp a urmat decizia Curții de Apel Chișinău, care a anulat decizia CEC, ceea ce înseamnă că, în prezent, până când nu avem alte decizii în această privință, ideea referendumului rămâne în vigoare.

A doua precizare pe care vreau să o fac în acest context ține de motivele invocate de inițiatorii referendumului și care, în mare parte, au fost sau urmează a fi satisfăcute. Cei peste 400 mii de cetățeni au pledat pentru revenirea la formula de alegere a Președintelui țării de către întreg poporul și, conform deciziei Curții Constituționale din data de 4 martie, în acest an vom avea alegeri prezidențiale directe (Parlamentul a stabilit și data scrutinului – 30 octombrie 2016). Cetățenii au semnat pentru lipsirea deputaților de imunitate, iar în Parlament există deja o inițiativă de revizuire a Constituției în acest sens, în plus rămânând în vigoare și ideea referendumului, una din întrebări referindu-se la acest aspect. Cetățenii au optat pentru reducerea numărului de deputați de la 101 până la 71,

iar întrebarea rămâne deschisă, cel puțin până la organizarea referendumului conform deciziei Curții de Apel. Adică, nimeni nu a spus că această solicitare nu va avea o continuitate oarecare și eu nu văd o problemă dacă la un moment dat vor fi inițiate discuții în Parlament la această temă, dacă vom considera că e cazul, după o examinare minuțioasă a tuturor aspectelor relevante.

Deci, privit din acest punct de vedere, comportamentul organizatorilor protestului este oarecum straniu. Parcă motivele anunțate pentru a scoate lumea în stradă nu mai sunt atât de temeinice (ca să nu zicem că practic nu mai există), dar ei, totuși, insistă pe acest protest. Mai mult decât atât, unele declarații și apeluri ne fac să ne gândim serios la scopul real urmărit de organizatorii protestelor. Mă refer aici și la declarațiile că oamenii trebuie să aducă la protest cauciucuri (anume cauciucuri se aduceau în timpul protestelor de la Kiev, iar cum au fost folosite ele, cunoaște fiecare dintre noi), și la declarațiile că oamenii trebuie să vină în stradă cu unelte agricole, și la apropourile enigmatice că alegeri parlamentare anticipate vor avea loc în scurt timp etc. Iar dacă mai adăugăm aici și ceea ce se întâmplă în spațiul ex-sovietic în ultima vreme (reactivarea unor zone de conflict înghețat, cum ar fi, Carabahul de Munte, sau unele evoluții ce țin de situația din zonele separatiste din Ucraina, sau intenția separatiștilor din Georgia de a se alipi Rusiei după exemplul Crimeii), vedem că situația este mult mai complexă decât pare la prima vedere. De aceea, avem tot temeiul să ne întrebăm ce interese urmăresc în realitate organizatorii protestului.

Ar fi fost prea simplu să ne închipuim că este vorba de un protest de dragul protestului, că cei care stau în spatele acestei inițiative vor să fie luați în seamă, să mai exerseze un pic la tribună și să aibă un motiv să raporteze că acțiunea respectivă s-a desfășurat conform planului stabilit anterior. Chiar dacă miza protestului nu mai e atât de mare, în sensul că majoritatea revendicărilor au fost deja îndeplinite, nu putem exclude faptul că se va recurge totuși la unele provocări menite să incite spiritele și să destabilizeze situația. Iar oamenii vor fi atrași fără să știe în niște jocuri, care nici pe departe nu se încadrează în agenda oficială a protestului. Iată de ce cred că va fi nevoie de vigilență sporită, atât din partea protestatarilor, cât și din partea forțelor de ordine, pentru a nu turna apă la moara unor provocatori de meserie.

Repet: eu respect dreptul cetățenilor de a protesta, dar nu aș vrea ca, folosindu-se de acest drept și de dorința sinceră a oamenilor de a-și face auzită opinia, diverși aventurieri politici să implementeze anumite scenarii, care nu au nimic în comun cu interesele Republicii Moldova.

Timpul, 22 aprilie 2016

O tendință îngrijorătoare

Recent, Institutul de Politici Publice a dat publicităţii rezultatele unui studiu sociologic efectuat în rândurile locuitorilor din unitatea administrativ-teritorială autonomă Găgăuzia şi a celor din raionul Taraclia, populat compact de etnici bulgari. Din păcate, aceste rezultate, pe fondul altor evenimente politice importante, au fost trecute cu vederea, de aceea am decis să revin la ele, deoarece au ieșit la iveală unele tendințe ce nu pot fi nicidecum neglijate.

Mă voi referi la câteva aspecte, care cred că trebuie tratate cu maximă atenţie. Astfel, studiul arată că locuitorii din cele două regiuni consideră viitorul statului Republica Moldova incert. Previziunile dominante sunt că fie Republica Moldova va deveni parte componentă a Federației Ruse (34%), fie își va păstra independența, însă în calitate de federație, împreună cu Găgăuzia și Transnistria ca și componente ale acesteia (32%). Doar 19% percep viitorul țării în calitate de stat independent şi unitar. Drept urmare și viitorul regiunilor (UTA Găgăuzia și Taraclia) este văzut de o mare parte a respondenților „împreună cu Moldova, în componența Rusiei".

Totodată, în privința regiunii transnistrene, opțiunile sunt împărțite între 21% care văd pe viitor Transnistria ca fiind parte a Rusiei, 19% – în componența unei federații cu Republica Moldova, 19% – în statutul actual, 13% – ca fiind parte a Republicii Moldova cu o anumită autonomie, precum și 9% care presupun că regiunea va obține în perspectivă calitatea de stat independent recunoscut în plan internațional.

Sondajul arată că doar două ţări, Federaţia Rusă şi Turcia, se bucură de atitudini preponderent pozitive ale locuitorilor UTA Găgăuzia şi raionului Taraclia. Astfel, atitudini pozitive faţă de Federaţia Rusă au declarat 95% respondenţi, faţă de Turcia – 70%. Un nivel mediu al indicatorului este înregistrat faţă de Ucraina. În cazul celorlalte ţări şi organisme internaţionale (România, OSCE, UE, SUA, NATO) ponderea celor cu atitudini negative este mai mult decât dublă faţă de ponderea respondenţilor cu atitudini pozitive.

Alarmant este şi un alt aspect scos în evidenţă de sondaj şi anume că două treimi din respondenţi şi-ar dori ca pe viitor Republica Moldova să facă parte din Uniunea Euroasiatică, alţii 12,7% şi-ar dori ca Moldova să devină parte componentă dintr-o uniune nouă a fostelor republici ale USSR. Opţiunea integrării în Uniunea Europeană sau cea actuală, de stat neîncadrat în niciuna din uniunile enumerate, nu se bucură de popularitate.

Evident, o asemenea stare de spirit nu inspiră deloc optimism pentru viitor. Republica Moldova a pornit ferm pe calea integrării europene, dar se pare că, muncind zi de zi în această direcţie, am uitat de un aspect important şi anume

că, dacă peste jumătate din populaţia ţării îşi doreşte integrarea în UE, nu înseamnă că acest proces va decurge fără dificultăți. Această jumătate este atestată în plan republican, dar avem minimum trei regiuni care nu se regăsesc în opţiunea europeană – Transnistria (teritoriu controlat de separatiştii de la Tiraspol), Găgăuzia şi Taraclia. În plus, nu ştim care este situaţia la Bălţi sau în alte raioane în care putem presupune că predomină opţiunea pro-est. De aceea, pentru a nu avea mari surprize în viitor, cred că e cazul să lucrăm de pe acum la prevenirea şi soluţionarea acestora, astfel încât opţiunea externă a Republicii Moldova să fie distribuită uniform pe întreg teritoriul ţării.

Pentru a creşte atractivitatea integrării europene în ochii locuitorilor celor două regiuni, dar şi încrederea lor în viitorul Republicii Moldova, trebuie să asigurăm un spaţiu informaţional normal. Eu nu o dată am declarat că Moldova urmează să-şi securizeze spaţiul informaţional, iar datele sondajului menţionat mai sus dovedesc că percepţia pe care o au locuitorii din Găgăuzia şi Taraclia se datorează anume lipsei de acţiuni ale autorităților de la Chișinău în această direcţie. În prezent, peste 90% din populaţia UTA Găgăuzia şi din raionul Taraclia consumă producţie mediatică exclusiv în limba rusă. Mass-media rusească se bucură de un nivel foarte înalt de încredere, pe când producţia mediatică europeană, românească sau ucraineană este privită cu suspiciune. Orice stat modern are grijă de spaţiul său informaţional, numai noi nu se ştie de ce continuăm să ne facem că problema respectivă nu există.

În al doilea rând, se impune elaborarea unei strategii naţionale ce ar prevedea diminuarea decalajelor între regiunile ţării la toate nivelele, inclusiv în ceea ce ţine de încadrarea minorităţilor în toate procesele ce vizează prezentul şi viitorul Republicii Moldova. Astfel, acestea nu se vor simţi marginalizate şi vor lucra cot la cot cu populaţia majoritară spre atingerea scopurilor comune.

În al treilea rând, este necesar să activizăm dialogul dintre Chişinău şi conducerea regiunilor populate masiv de etnii. Numai prin dialog vom putea soluţiona toate problemele existente şi nu le vom da motive etniilor respective să caute soluţii salvatoare în alte părţi sau să-şi vadă viitorul altfel decât îl văd majoritatea cetăţenilor Republicii Moldova.

Eu înţeleg că noi avem multe probleme în plan intern, pe care le considerăm mai importante decât cele menţionate aici. Dar chestiunile legate de unele teritorii din zona de sud a țării, care acum ni se par minore, nefiind abordate la timp, în viitor s-ar putea agrava. Şi să nu ne pomenim într-o zi în situaţia în care să constatăm că o parte din Republica Moldova merge într-o direcţie, iar altă parte – în direcţia diametral opusă.

De aceea, cred că rezultatele acestui sondaj urmează a fi analizate minuțios, pentru a se trage concluziile de rigoare și pentru a găsi formula cea mai eficientă de soluționare a problemelor specifice regiunilor respective.

Timpul, 6 mai 2016

Politica la timpul prezent

Năluca federalizării ar putea să revină

În ultimul timp se vorbește tot mai des despre revenirea în curând a subiectului privind federalizarea Republicii Moldova. Este adevărat că asemenea aluzii nu se fac în cercurile oficiale, totuşi, trebuie să recunosc că, chiar şi având un caracter neoficial, discuţiile respective trezesc îngrijorare şi mai jos voi explica de ce.

Din câte înţeleg, o miză enormă în acest sens se pune pe alegerile prezidenţiale din data de 30 octombrie. Astfel, dacă în fruntea statului ar veni un politician loial Moscovei, atunci pe masa de lucru a Preşedinţiei ar urma să apară un document similar Memorandumului Kozak. Pentru cei care au uitat ce conținea respectivul Memorandum, voi aminti: el a fost propus Moldovei către finele anului 2003 şi prevedea crearea unei federaţii din care ar fi făcut parte: Transnistria, Găgăuzia şi restul teritoriului Republicii Moldova. Preşedintele de atunci, Vladimir Voronin, după mai multe runde de consultări și negocieri, a refuzat în cele din urmă să-l semneze. Deşi a avut suficiente motive și argumente pentru a respinge oferta Kremlinului, se ştie că nu în ultimul rând l-au determinat să ia această decizie desfășurarea unor proteste stradale de lungă durată, dar şi poziţia fermă și consecventă a partenerilor noştri occidentali.

Acum se mizează pe faptul că Dodon sau un alt om al Moscovei va accede în funcţia de Preşedinte şi în mod automat îşi va asuma rolul de principal negociator în vederea soluţionării problemei transnistrene. La fel au procedat Lucinschi şi Voronin care, ajungând la şefia statului, au încercat să se implice în procesul de reglementare a diferendului transnistrean. Cu alte cuvinte, acest conflict înghețat ar putea fi folosit de cineva pentru a pune în aplicare unele stratageme pregătite din timp, care vor afecta considerabil interesele statului Republica Moldova, unitar și indivizibil.

Drept confirmare, în continuare va fi scoasă de pe raft o iniţiativă mai veche, care prevede federalizarea Republicii Moldova şi care a fost enunţată public cu diferite ocazii de către susținătorii înflăcărați ai curentului pro-est.

Nu mai încape nicio îndoială că un asemenea proiect va avea sprijinul Tiraspolului. Indiferent că va rămâne Şevciuk în funcţia de lider al autoproclamatei rmn sau în locul lui va veni oricine altcineva, la primul semnal al Moscovei, Tiraspolul va spune că e gata să examineze o posibilă formulă de federalizare a Republicii Moldova. Iar Kremlinul, dar şi formatorii de opinie, presa pe care o controlează în Republica Moldova se vor strădui să ne convingă că ni se oferă o oportunitate istorică unică, deoarece, în premieră după mai bine de două decenii de când există problema transnistreană, va apărea un consens pe marginea unui document politic ce va contribui la soluţionarea ei.

Că anume un astfel de scenariu se pregăteşte, vorbeşte şi comportamentul Găgăuziei. Nu mă voi opri în detaliu la acest aspect, pentru că am abordat problema respectivă în alte materiale publicate în ultima perioadă, dar Găgăuzia tot mai mult dă impresia că se pregăteşte de o mutare serioasă: ba se distanţează unilateral de procesul de dialog parlamentar cu Chişinăul, ba îşi promovează unele legi cu caracter scandalos (legea educaţiei, de exemplu), ba formulează anumite opinii cu caracter, mai mult sau mai puţin, sfidător etc. În același timp, trebuie menţionată accelerarea evidentă a apropierii autorităţilor din Găgăuzia şi a celor din raionul Taraclia, populat compact de etnici bulgari. Iar toate acestea nu mi se par deloc întâmplătoare şi nu exclud că cei de la Comrat ştiu ceva ce noi încă nu cunoaştem.

De ce nu e convenabilă pentru Republica Moldova o eventuală federalizare?

În primul rând, aceasta ar arunca în aer principiul constituţional de integritate teritorială, unicul acceptabil în situaţia în care se află Republica Moldova. Încălcarea acestui principiu va pune în pericol și va compromite viitorul statului Republica Moldova.

În al doilea rând, federalizarea va însemna lipsirea Republicii Moldova de un viitor european. În context, ţin să amintesc că, anterior, ori de câte ori se discuta despre perspectiva federalizării, se vorbea şi despre dreptul de veto al subiecţilor Federaţiei în chestiuni ce ţin de politica externă. Adică, va fi suficient ca Tiraspolul să spună că de acum încolo obiectivul nostru ca țară nu mai este să ne integrăm în Uniunea Europeană şi noi va trebui să ne conformăm și să uităm pentru totdeauna de integrare europeană.

În al treilea rând, federalizarea este o bombă cu efect întârziat pusă la temelia Republicii Moldova şi un prim-pas spre recunoaşterea ulterioară a independenţei Transnistriei şi poate chiar a Găgăuziei. Făcând un timp parte din statul moldovenesc federativ, fiecare dintre aceste entităţi teritoriale va putea invoca diferite pretexte pentru a ieşi din componenţa lui. Şi atunci nu va mai fi vorba de zone rebele, ci de entităţi ce au participat cu drepturi depline la constituirea unui stat şi acum au decis să meargă pe o cale proprie. Iar aceasta va crea premise reale pentru recunoaşterea, măcar şi parţială, a independenţei lor în plan internaţional.

Desigur, o eventuală federalizare a Republicii Moldova prezintă şi alte pericole, dar nu cred că e cazul să mă opresc la fiecare dintre ele în parte. Ideea pe care vreau să o scot în evidență este că, privită din acest punct de vedere, situaţia legată de preconizatele alegeri prezidenţiale apare în cu totul altă lumină. De aceea, când vom merge la vot, este important ca fiecare dintre noi să conştientizeze că alegem nu doar Preşedintele ţării, ci şi viitorul pe care-l va avea Republica Moldova: un viitor european sau un viitor obscur, care va depinde în mare măsură de jocurile ce se vor face în jurul ideii de federalizare.

Timpul, 20 mai 2016

Un pact pentru alegerile prezidențiale

Cu cât se apropie alegerile prezidenţiale din data de 30 octombrie, cu atât creşte îngrijorarea că acestea pot fi folosite pentru a deturna Republica Moldova de pe calea integrării europene şi pentru readucerea ei în slujba intereselor Rusiei. Nu mai încape nicio îndoială că Rusia are mari interese în această parte a Europei şi că şi-ar dori să folosească Republica Moldova în confruntarea sa tot mai evidentă cu Occidentul.

În mai toate ţările civilizate ale lumii există acorduri (nescrise) între partide, astfel încât, oricine ar veni la guvernare, să nu fie atinse priorităţile de bază ale statului, pentru a nu împiedica buna lui dezvoltare. Aceasta este şi o garanţie că ţara respectivă nu-şi va revizui obiectivele primordiale odată cu schimbarea puterii în general sau odată cu accederea în funcţie a unor factori de decizie. Astfel, partidele fac dovada ataşamentului lor faţă de interesele ţării şi ale cetăţenilor, iar nivelul de dezvoltare avansat la care ajung aceste state se datorează în mare parte nu transformărilor generate de partidele ce ajung la putere, ci consecvenţei în acţiuni a factorilor de decizie, indiferent ce forţe politice reprezintă.

Mi-aş fi dorit mult ca şi în Republica Moldova să fie acum o situaţie similară celei descrise mai sus, dar, din păcate, unele dintre partidele ce au o anumită pondere pe scena politică moldovenească nu sunt atât de independente în acţiuni, cum ar părea la prima vedere. Nu este un secret pentru nimeni că avem forţe politice care sunt total supuse Kremlinului, însă avem şi forţe politice care intenţionat divizează societatea, creând iluzii şi aşteptări false, pentru a obţine anumite dividende politice. Aceste forţe, înţelegând perfect că Republica Moldova poate avea un viitor prosper doar fiind un stat unitar, integru, stabil, cu adevărat independent şi integrat în Uniunea Europeană, servesc alegătorilor gogoşi despre efectele „benefice" ale unei eventuale federalizări, despre viitorul „luminos" în structurile euro-asiatice întemeiate de Rusia. Anume aceste forţe şi prezintă un enorm pericol pentru Republica Moldova, pericol care, odată cu apropierea alegerilor prezidenţiale, trezeşte o mare îngrijorare.

Ar fi naiv să credem că putem determina respectivele partide să-şi modifice comportamentul, cu atât mai mult că până la alegerile prezidenţiale a rămas cam puțin timp. De asemenea, ar fi naiv să credem că ele pot ieşi din captivitatea şi dependenţa în care se află şi ajunge în situaţia în care să-şi decidă singure strategia, fără a fi influenţate de Moscova. Totuşi, câte ceva se poate de făcut pentru a diminua din eventuala influenţă nocivă pe care respectivele partide o pot exercita asupra alegătorilor în preconizatul scrutin prezidenţial, punând în pericol

viitorul Republicii Moldova. Iar logica de care trebuie să ne conducem în acest caz e simplă: noi nu vom încerca să determinăm schimbarea comportamentului acestor forţe politice, ci ne vom strădui să-i ajutăm pe oameni să înţeleagă cât de riscant este pentru ei şi pentru ţară, în general, să susţină diverşi aventurieri politici. Iar cea mai bună metodă în acest sens ar fi elaborarea unui pact ce ar include priorităţile naţionale şi care va fi propus partidelor, candidaţilor în alegeri, spre semnare.

Respectivul pact ar urma să conțină angajamente clare pe care ar trebui să şi le asume fiecare candidat: păstrarea vectorului extern al ţării (integrarea europeană); respectarea principiului constituţional de stat unitar (neacceptarea federalizării Republicii Moldova); continuarea demersurilor în vederea retragerii trupelor şi armamentului rusesc din Republica Moldova; sprijinirea relaţiilor de bună vecinătate cu România şi Ucraina (neadmiterea, sub influenţa Rusiei, a tensionării respectivelor relaţii); promovarea reformelor ce ar conduce la transformarea ireversibilă a Republicii Moldova într-un veritabil stat de drept; neatentarea la libertatea presei, libertatea justiţiei, la principiul autonomiei locale; nedivizarea societăţii pe criterii etnice, lingvistice, geopolitice cu scopul de a obţine dividende politice; nediscriminarea cetăţenilor pe principii politice; combaterea oricăror tentative cu caracter separatist etc.

M-am referit doar la câteva angajamente pe care ar trebui să şi le asume candidaţii la funcţia de Preşedinte, semnând acest pact. Desigur, lista poate fi completată şi ea ar putea fi chiar elaborată cu concursul organizaţiilor societăţii civile. Aceasta pentru a exclude eventuale acuzaţii că o anumită forţă politică sau un anumit politician a promovat doar angajamentele ce-l favorizează.

Evident, nu e cazul să ne facem iluzii şi să credem că un astfel de pact va fi semnat de către toţi candidaţii la funcţia de Preşedinte. Dar anume în asta şi constă esenţa exerciţiului respectiv – nesemnarea unui pact ce ar prevedea priorităţile naţionale ale Republicii Moldova de către un candidat oarecare va arăta cu ce intenţii vrea să vină acesta în fruntea statului. Oamenii vor înţelege ce scopuri are el în realitate, de interesele cui se conduce şi ce impact pot avea acţiunile unui astfel de şef de stat asupra ţării, asupra fiecărui cetăţean.

Nu-mi asum „paternitatea" acestei idei şi voi fi bucuros dacă ea va fi preluată de societatea civilă, căci, ferma mea convingere este că anume din această direcţie trebuie să vină iniţiativa. Doar aşa ea va avea credibilitate maximă şi vor creşte şansele să fie semnată de un număr cât mai mare de viitori candidaţi la Preşedinţia ţării. Până la urmă, contează ca această idee să prindă un contur real şi să ne ajute să evităm sau să diminuăm pe cât va fi posibil eventuale riscuri și pericole pentru viitorul Republicii Moldova, pentru viitorul fiecăruia dintre noi.

Timpul, 3 iunie 2016

BREXIT-ul și politicienii din Republica Moldova

Referendumul privind ieșirea Marii Britanii din componența Uniunii Europene a împărțit clasa politică din Republica Moldova în trei tabere distincte. Fiecare dintre acestea a venit cu propria viziune asupra celor întâmplate, dar și asupra acțiunilor pe care ar trebui să le facă în continuare Republica Moldova.

Primii s-au grăbit să jubileze politicienii și partidele pro-ruse, care au declarat că rezultatele BREXIT-ului înseamnă nimic altceva decât începutul sfârșitului Uniunii Europene, și tot ei s-au grăbit să declare că acesta ar fi și sfârșitul guvernării pro-europene a Republicii Moldova. Această atitudine constituie o speculație politică ieftină și este evident scopul urmărit de cei care răspândesc asemenea prostii. Da, ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană e o problemă, dar asta nicidecum nu înseamnă că UE își va înceta activitatea, că statele ce aspiră să trăiască în democrație și prosperitate trebuie să-și revizuiască politica externă, prioritățile naționale.

Partidele și politicienii pro-ruși încearcă să promoveze ideea că ei ar fi avut dreptate în toți acești ani când susțineau, pe de o parte, moldovenismul, iar pe de altă parte, aderarea Moldovei la structurile euro-asiatice. Dar este absolut clar că aceste două curente nu pot fi soluții nici pentru prezentul, nici pentru viitorul Republicii Moldova. Moldovenismul e o ideologie falsă, inventată de ideologii sovietici pentru a majora distanța dintre cele două maluri ale Prutului, iar tot ce este fals, mai devreme sau mai târziu, eșuează. La fel este falsă și alternativa integrării euro-asiatice. În primul rând, structurile respective, la modul practic, nu au cum să cuprindă întreg spațiul ex-sovietic (în special, regiunea din care face parte Republica Moldova), iar în al doilea rând ele nu oferă soluții viabile de viitor, fiind noi forme de subjugare, inventate de ideologii de la Kremlin.

A doua tabără e reprezentată de către acei care consideră că, indiferent de rezultatele BREXIT-ului, Republica Moldova trebuie să continue calea integrării europene. Și aici aș menționa în deosebi forțele politice aflate la guvernare, pentru care integrarea europeană a fost și rămâne o prioritate națională. Exponenții respectivei tabere înțeleg perfect argumentele pe care le-am formulat mai sus: că ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană nu înseamnă începutul dezmembrării UE și că altă alternativă de a avea un viitor prosper și democratic Republica Moldova nu are și nici nu poate avea. De aceea, este salutabilă reacția imediată a reprezentanților guvernării, care au pus accentele corect, stopând sau, cel puțin, diminuând, din efectele campaniei de dezinformare pe care o declanșaseră forțele pro-ruse. Acum, guvernarea va fi pur și simplu obligată să transmită mesaje clare și în țară, dar și peste hotare, că vectorul politicii externe a Republicii Moldova a rămas neschimbat, iar pentru ca nimeni să nu se îndoiască de perspectiva

europeană a țării noastre și de determinarea guvernării, este necesar ca toate acele acțiuni demarate anterior să fie duse la un bun sfârșit. În special, trebuie realizat angajamentul de a lichida integral, până la finele sesiunii parlamentare curente, toate restanțele pe care le avem la capitolul implementarea Acordului de Asociere RM-UE. Dacă asta se va întâmpla, va urma numaidecât o reacție pe măsură a Bruxelles-ului, care i-ar putea convinge să-și revizuiască poziția pe acei care cred că rezultatele BREXIT-ului au spulberat și ultima speranță a Moldovei de a deveni parte a UE.

A treia tabără este reprezentată de către acei care consideră că rezultatele BREXIT-ului dovedesc încă o dată că unica șansă a Republicii Moldova de a adera la Uniunea Europeană e unirea cu România. Adepții acestei idei afirmă tranșant că Republica Moldova ar trebuie să renunțe la eforturile unilaterale privind aderarea la UE și să se concentreze exclusiv pe eforturile ce țin de unirea cu România.

Am analizat cu mare atenție poziția fiecăreia dintre părți, după cum am urmărit și reacțiile internaționale ce se referă la BREXIT. Sigur, este regretabil faptul că s-a ajuns la o asemenea decizie, oarecum surprinzătoare, a britanicilor, decizie care va afecta atât Marea Britanie cât și Uniunea Europeană. Dar nu cred că această ruptură va fi în măsură să pună în pericol existența proiectului european și, mai cu seamă, evoluția acestui proiect. Liderii europeni au dat deja semnale de unitate, pronunțându-se în favoarea demarării cât mai rapide a procesului de negocieri cu Londra, în privința ieșirii Marii Britanii din UE, pentru a diminua efectele negative ale crizei ce s-a creat. Nu în ultimul rând, se va impune probabil o „restructurare" a activității unor instituții europene, pentru a le aduce mai aproape de aspirațiile reale ale cetățenilor comunitari.

Cât privește reacțiile politicienilor din Republica Moldova, părerea mea este că ar fi indicat să ne poziționăm astfel încât să înglobăm opiniile exprimate de a doua și a treia tabără. Iar asta înseamnă să acționăm concomitent în două direcții: continuarea cursului de integrare europeană și unirea cu România. Aceste procese sunt perfect compatibile și se completează reciproc. Însă noi ne dăm seama că nu toate forțele pro-europene sunt și unioniste. Alegerea doar a uneia dintre aceste două căi ar face mai dificilă atingerea obiectivului propus. De aceea și spuneam că e vital pentru noi să luăm în calcul ambele direcții, pentru că, în final, se va dovedi că de fapt este una și aceeași direcție.

Așadar, trebuie să ne mișcăm înainte ghidați de gândul că, în plan extern, Republica Moldova nu are altă alternativă decât integrarea în Uniunea Europeană. Că ne vom integra ca stat independent sau după reunirea cu România – timpul va arăta. Important este să știm ce ne dorim și să mergem consecvent spre ceea ce vrem să obținem.

Timpul, 1 iulie 2016

Republica Moldova și noua configurație internațională

La nivel mondial, are loc o repoziţionare a principalilor jucători şi acest lucru nu trebuie să ne scape, pentru a reuşi şi noi să ne poziţionăm cât mai bine și pentru a ne încadra în categoria statelor mici, care știu să facă o politică deşteaptă.

În special, trebuie să fim cu ochii în patru şi să urmărim cu mare atenţie cum va evolua situaţia după Summit-ul NATO de la Varşovia, dar şi după recentul Summit NATO-Rusia. În context, voi aminti că, în ajunul Summit-ului NATO-Rusia, s-au făcut multiple speculaţii precum că, pentru a „închide ochii" la întărirea prezenţei militare a NATO în unele state din estul Europei, Rusia va cere ca Occidentul să-şi diminueze prezenţa în regiunile pe care ea le consideră sferele sale tradiţionale de influenţă, care cuprind şi ţara noastră. Summit-ul NATO-Rusia însă a decurs destul de „rece", supărarea Moscovei, după Summit-ul NATO de la Varşovia, fiind evidentă. Dar asta nu înseamnă că părţile vor lăsa așa lucrurile mult timp şi că nu vor întreprinde eforturi pentru a stabili un bun dialog. Cu atât mai mult că, în lumina ultimelor evenimente la nivel mondial (în special, ca urmare a creşterii riscurilor pe care le prezintă Stat Islamic), NATO şi Rusia nu au altă alternativă decât să colaboreze. Iar acest fapt determină ţările mici ca Moldova să-şi pună anumite întrebări referitor la unde şi în ce postură se vor regăsi în jocul marilor puteri, situaţie care iarăşi dă naştere la diverse presupuneri.

Și aici cred că se impun câteva precizări notabile. Astfel, este esenţial să nu admitem în niciun caz gândul că Republica Moldova, dar şi alte state din estul Europei vor fi „trădate" de NATO în schimbul altor interese. NATO, din câte se vede, într-adevăr este preocupată de evitarea unui nou „război rece" şi face tot posibilul pentru a nu permite revigorarea conceptului cunoscut de „lume bipolară". Or, în ultima perioadă, relaţiile dintre Turcia şi Rusia s-au îmbunătăţit simţitor, cele două ţări conjugându-şi eforturile în combaterea terorismului. Însă apropierea dintre Turcia şi Rusia este importantă nu doar din punctul de vedere al luptei cu Stat Islamic, ci şi din punct de vedere economic, geopolitic etc. Unii analişti merg şi mai departe şi consideră că, dacă celor două puteri li se va alătura şi China, o asemenea alianţă ar putea înclina decisiv balanţa geopolitică.

Este absolut evident că SUA, NATO, UE şi chiar OSCE nu vor sta pasiv şi vor privi dintr-o parte reaşezarea puterilor la nivel mondial, mai ales că unele interese majore coincid. Dacă e să credem unor informaţii, un pas serios în acest sens a fost făcut deja. Mă refer la afirmaţiile analiştilor Stratfor, precum că, pe data de 27 iunie, ar fi fost încheiat un Acord între SUA şi Rusia privind situaţia din Siria. Aceasta după ce (spun analiştii) americanii ar fi jucat un rol decisiv în normalizarea relaţiilor dintre Turcia şi Rusia. Deci, e clar că SUA se implică activ în noile repoziţionări şi reaşezări de forţe la nivel mondial, chiar dacă va fi nevoită

să-şi asume anumite riscuri. Acordul cu Rusia, după cum avertizează aceeaşi analişti, ar putea stârni nemulțumire printre aliaţii americanilor din Golf, în primul rând fiind vorba de Arabia Saudită şi Qatar.

Iată de ce, în mod firesc, apare întrebarea: dacă SUA a fost de acord să plătească acest preţ (posibila pierdere a unor aliaţi tradiţionali în Golf), îşi va asuma NATO alt preţ – cedarea estului Europei Rusiei? Secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg spunea că, „Consiliul NATO-Rusia poate juca un rol important în calitate de forum de dialog şi pentru a spori previzibilitatea în domeniul militar”. El a adăugat că NATO îşi doreşte transparenţă pentru a evita incidente militare, precum şi în materie de exerciţii militare. Așadar, este limpede mesajul şi poziţia NATO – această organizaţie e gata să colaboreze cu Rusia în combaterea terorismului, în excluderea riscurilor unor tensiuni pe bază de „incidente şi exerciţii militare”, dar asta nu înseamnă că NATO e dispusă, după cum se presupune, să lase pe mâna Rusiei estul Europei.

Aceste mesaje vin parcă să fie confirmate indirect şi de cele transmise pe linia OSCE. Mă refer la două acţiuni/mesaje recepţionate pe filiera OSCE şi care au atribuţie directă la Republica Moldova. E vorba de reluarea negocierilor în formatul 5+2 privind reglementarea problemei transnistrene, în mare parte graţie efortului depus de Preşedinţia germană a OSCE (deşi, eu nu o dată m-am pronunțat asupra eficienţei acestui format, pledând pentru schimbarea lui, cu scopul de a avea o eficienţă reală pe dimensiunea respectivă), dar şi de recenta rezoluţie a Adunării Parlamentare a OSCE (de la Tbilisi), prin care prestigioasa organizaţie internaţională reafirmă suportul său „pentru o soluție cuprinzătoare, justă și viabilă a conflictului transnistrean, bazată pe suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova, cu un statut special, acordat regiunii transnistrene”, și încurajează pașii următori „pentru asigurarea stabilității și transparenței, și reducerea prezenței militare în regiunea conflictului, inclusiv prin finalizarea retragerii forțelor și munițiilor Federației Ruse de pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu angajamentele existente”. Acestea sunt semnale ale Occidentului pentru Republica Moldova, că nu vom avea de suferit de pe urma reaşezărilor şi repoziţionărilor la nivel mondial.

Sigur, noi luăm act de asemenea mesaje, declaraţii și intenţii, care ne inspiră încredere. De aceea, urmează să promovăm şi în continuare acea politică înțeleaptă, care reiese din interesul nostru naţional, să intervenim, ori de câte ori avem ocazia şi să alegem opțiunea cea mai favorabilă în beneficiul ţării.

Timpul, 22 iulie 2016

Problemele UE și Republica Moldova

Uniunea Europeană se confruntă în prezent cu trei mari probleme: ieşirea Marii Britanii din componenţa UE, exodul migranţilor şi atacurile teroriste care zguduie periodic Europa. Anume pe soluţionarea acestor trei mari probleme este acum concentrată atenţia statelor membre ale Uniunii, dar şi atenţia statelor ce aspiră să adere la ea. Or, în condiţiile în care aceste chestiuni rămân nesoluţionate, este clar că perspectivele unei posibile extinderi a UE sunt abordate mai mult din punct de vedere teoretic.

Dacă ieşirea Marii Britanii din UE poate fi considerată mai degrabă un subiect de ordin intern a celei mai mari comunităţi de state democratice din lume, atunci rezolvarea celorlalte două probleme de pe ordinea de zi implică atât componenta internă, cât şi cea externă. Ce înseamnă la modul practic soluţionarea acestor probleme?

În cazul ieşirii Marii Britanii din UE se impune mai degrabă o mobilizare internă fără precedent, urmând să fie identificate din timp toate dificultățile ce pot apărea ca urmare a părăsirii de către Marea Britanie a UE. Aici vorbim şi de incertitudinile legate de schimbările ce vor interveni în plan comercial, şi de posibilele impedimente ce se pot isca la capitolul liberei circulaţii a cetăţenilor, şi de unele aspecte de ordin geopolitic (colaborarea dintre UE şi Marea Britanie în soluţionarea problemelor de nivel global) etc. Cunoscând însă capacitatea de mobilizare a factorilor de decizie britanici şi europeni, e de presupus că în maximum doi ani de zile, cât urmează aproximativ să dureze procesul de detaşare al Marii Britanii de UE, se vor găsi soluţiile de rigoare.

În ceea ce ţine de celelalte două chestiuni, situaţia e puţin mai complexă. Uniunea Europeană trebuie să se concentreze nu doar pe identificarea capacităților de absorbție a migranţilor şi pe combaterea actelor teroriste în interior, ci și pe colaborarea în plan extern cu alte țări pentru a acţiona direct la „rădăcina” acestor fenomene negative. De exemplu, nu este un secret că cea mai mare parte a migranţilor clandestini provin din Siria. De aceea, UE urmează să intensifice atât cooperarea cu statele ce-şi propun drept scop reglementarea conflictului sirian, cât şi cu statele ce ar putea oferi soluţii temporare pentru refugiați (gen, Turcia). Şi în această privință s-au făcut paşi concreţi, iar unele rezultate se resimt deja, ceea ce ne demonstrează că a fost aleasă o cale corectă şi că este necesar să se acţioneze în direcţia respectivă şi în continuare. Uniunea Europeană trece prin cea mai mare criză a migrației din ultimii ani și nu este deloc ușor să facă față valului de refugiați. Nu ştiu dacă cineva poate veni cu estimări exacte în cât timp poate fi rezolvată o criză de o asemenea

amploare, dar este absolut evident că există premise pentru depăşirea ei. Şi cu cât mai repede se va întâmpla acest lucru, cu atât mai bine va şi pentru Uniunea Europeană, şi pentru statele ce aspiră să devină membre ale UE.

Cea mai dificilă la moment pare a fi totuși problema combaterii terorismului cu care se confruntă mai multe ţări de pe glob, dar în special statele membre ale UE. Din păcate, terorismul evoluează constant, adaptându-se noilor realităţi şi preluând tot noi şi noi forme de intimidare, de a băga frica în oameni și de a provoca haos. Aceasta însă nu înseamnă că terorismul nu poate fi stârpit. Spuneam mai sus că, de rând cu măsurile de anihilare a terorismului de ordin intern, se impune la modul imperios colaborarea pe plan internaţional, astfel încât să fie atacată „rădăcina" răului, nu doar să se combată efectele lui. Importantă din acest punct de vedere este continuarea luptei privind distrugerea organizaţiei teroriste Stat Islamic, dar şi a altor grupări ce comit periodic atentate sau revendică anumite atentate. Lupta cu aceste organizaţii la nivel mondial dă rezultare concrete, care se văd practic în fiecare zi, căci nici Stat Islamic, nici alte rețele teroriste nu mai au forţa şi spaţiul de manevră de altă dată. Nu încape nicio îndoială că terorismul poate fi combătut doar prin conjugarea eforturilor la nivel mondial. Acest lucru îl înţeleg şi liderii UE, şi liderii altor mari state ale lumii, iar asta inspiră optimism pentru viitor şi ne determină să credem că problema în cauză va fi soluţionată.

Ce trebuie să facă statele ce aspiră spre integrare în Uniunea Europeană, cum este Republica Moldova? Să nu fie descurajate de problemele cu care se confruntă UE şi să înţeleagă că, mai devreme sau mai târziu, acestea vor fi rezolvate. Şi atunci, printre priorităţile de pe agenda UE, vor reveni şi subiectele ce ţin de extindere, iar în vizorul factorilor de decizie de la Bruxelles vor nimeri ţările care în această perioadă de grea încercare nu au lăsat mâinile în jos, ci au continuat să muncească, să se dezvolte, să-şi îndeplinească perseverent și conştiincios temele de acasă.

Astăzi, Republica Moldova are un Plan de Acţiuni privind implementarea Acordului de Asociere cu UE, are o Foaie de parcurs, care, potrivit afirmaţiilor oficialilor de la Chișinău, dar şi a partenerilor noştri externi, se aplică și se implementează consecvent. În situaţia în care ne aflăm, este promovată o politică înțeleaptă și corectă. Republica Moldova poate avea un viitor prosper şi demn doar în marea familie a Uniunii Europene şi această idee trebuie să stea la baza tuturor acţiunilor noastre în prezent, dar şi în viitor. Numai așa vom reuşi să realizăm obiectivul nostru naţional de integrare europeană.

Timpul, 14 octombrie 2016

Un nou pas spre internaționalizarea problemei transnistrene

În cadrul recentei sale vizite în Republica Moldova, Cord Meier-Klodt, reprezentantul special al Președintelui în exercițiu al OSCE pentru problema transnistreană, a făcut o afirmație importantă care, pe fondul campaniei electorale a alegerilor prezidențiale, a fost trecută cu vederea. Astfel, el s-a declarat satisfăcut de intenția autorităților de la Chișinău de a se concentra și mai departe asupra „chestiunilor care încă nu au fost discutate și implementate" și a salutat faptul că „Guvernul RM și-a reiterat angajamentul ca la începutul anului viitor să fie implementat un concept politic nou, care va fi inclus în compartimentul internațional".

Deci, putem concluziona că în dosarul transnistrean au apărut minimum trei noi componente: 1) în continuare se va discuta despre „chestiuni care încă nu au fost discutate și implementate" (și aici avem toate motivele să ne întrebăm dacă în discuție vor fi puse și subiecte din așa-numitul coș-III, care se referă la partea politică a problemei, de modelul în baza căruia ar urma să fie soluționat diferendul transnistrean); 2) în scurt timp, Guvernul va veni cu un concept politic nou privind soluționarea conflictului transnistrean (judecând după pozițiile enunțate de Executiv până în prezent, dar și reieșind din programul de activitate al actualului Guvern, aprobat de Parlament, conceptul nou ar trebui să pornească de la prevederile Constituției Republicii Moldova privind caracterul unitar și indivizibil al statului Republica Moldova, dar și de la prevederile Legii privind statutul special al raioanelor din stânga Nistrului, din 22 iulie 2005, care stabilește acordarea unui statut de autonomie în cadrul RM regiunii transnistrene); 3) noul concept politic va fi parte a unei agende internaționale mult mai ample și care, probabil, va aborda mult mai profund așa probleme ca cea transnistreană (în continuarea demersului Republicii Moldova de internaționalizare a diferendului transnistrean).

Toate acestea ne duc la gândul că suntem, dacă nu în pragul unor mari schimbări în procesul de soluționare a problemei transnistrene, atunci cel puțin vom asista la tentative serioase în acest sens. Și e firesc să apară întrebarea: ce au la bază aceste posibile schimbări și de ce e nevoie de un nou concept politic și de un nou pas spre internaționalizarea problemei transnistrene? Iar răspunsul e la suprafață. În contextul ultimelor evoluții în plan regional, mai ales în contextul situației din Ucraina, conflictul transnistrean a început să fie privit cu alți ochi de comunitatea internațională. La un moment dat se vorbea chiar la nivel internațional despre riscurile pe care le prezintă regimul separatist de la Tiraspol, armata rusă dislocată în Transnistria, dar și cel mai mare depozit de armament

din Europa, necontrolat de autorități constituționale (cel de la Colbasna), pentru tensionarea situației din Ucraina. Se auzeau chiar și temeri că din Transnistria ar putea porni un al doilea front anti-ucrainean, care ar fi pus în dificultate țara vecină, antrenată în conflictele separatiste din Donețk și Luhansk. Ca să nu mai pomenim de situația încordată legată de peninsula Crimeea. Așadar, opinia publică internațională a văzut că problema transnistreană, care poate nu a fost tratată cu atenția cuvenită în toată această perioadă, se poate dovedi acea buturugă mică ce avea să răstoarne un car mult mai mare, iar consecințele acestui „impact" s-ar fi resimțit la nivelul întregului continent, afectând nu doar stabilitatea și securitatea în regiunea din care facem noi parte, ci și cea continentală, în general.

În spatele declarației lui Cord Meier-Klodt pot fi întrevăzute și alte motive ce ar justifica necesitatea venirii cu un nou concept politic și includerea acestuia în compartimentul internațional. E vorba de motivele „vechi", dacă le putem spune așa, adică de faptul că focarul de instabilitate pe care-l prezintă Transnistria se află în imediata apropiere a frontierelor NATO și UE, România fiind membră a acestor organizații. Știind cu ce ochi privește Rusia colaborarea româno-americană, dar și cooperarea dintre România și NATO, și luând în calcul amenințările responsabililor de la Moscova că ar putea urma anumite mișcări de răspuns, dar și văzând (în baza exemplului Siriei) cum se poate comporta Moscova la nivel internațional, pornind de la in conflict local sau regional, probabil factorii de decizie ai NATO și UE se gândesc că a venit timpul să se întreprindă anumite acțiuni și pe segmentul transnistrean, pentru a se asigura că nu vor avea surprize neplăcute în viitorul apropiat chiar la propriile frontiere.

Toate acestea au creat o conjunctură favorabilă Republicii Moldova, care de mulți ani depune efort pentru soluționarea conflictului transnistrean prin internaționalizare. Acum Chișinăul nu are nevoie să convingă pe cineva că diferendul transnistrean nu e doar problema sa, ci una de nivel european – de acest lucru s-au convins toți. Rămâne doar să folosim destul de abil o situație internațională care ne avantajează pentru a rezolva o problemă veche de peste două decenii. Ce trebuie să facem? Să fim foarte atenți la fiecare detaliu pe care îl vom include în noul concept politic, pentru că acesta, în momentul prezentării lui partenerilor noștri externi, va deveni parte a unei abordări internaționale și nu va mai putea fi modificat. Stipulările conceptului urmează să fie cât mai exacte și mai concrete, încât să nu lase spații de interpretări, și să fie strict axate pe interesul nostru național. Și dacă vom reuși acest lucru, vom face un pas serios spre soluționarea problemei transnistrene prin internaționalizarea ei.

Trebuie să luăm în calcul și alt aspect important, care, de asemenea, ne avantajează și acesta ține strict de linia OSCE. În 2016 am fost cu toții martorii unei activizări fără precedent a Președinției în exercițiu a OSCE pe

filiera transnistreană, iar rolul jucat de Cord Meier-Klodt în acest sens a fost unul remarcabil. În cadrul recentei sale vizite la Chișinău, înaltul oficial a dat asigurări că noul Președinte în exercițiu al OSCE va susține aceeași linie de comportament și aceeași politică în raport cu Transnistria. În timpul Președinției sale în OSCE, Germania a pus o bază solidă pentru evoluția în direcția reglementării problemei transnistrene, iar noul Președinte al OSCE va construi în continuare pe această bază. Cât privește autoritățile de la Chișinău, e de datoria lor să fie receptive și să nu rateze nicio oportunitate de a soluționa problema transnistreană în interesul țării.

Timpul, 4 noiembrie 2016

Armata Uniunii Europene

În ultima perioadă, se discută tot mai insistent despre crearea unei armate a Uniunii Europene, care ar fi echivalentă cu forţele NATO. În direcţia respectivă s-au făcut deja câteva mişcări serioase, iar în luna decembrie, anul curent, pe masa oficialilor europeni, ar urma să fie pus proiectul unei strategii în acest sens. Este o acțiune internaţională de maximă importanţă şi care, dacă e să analizăm mai profund lucrurile, are unele tangenţe şi cu Republica Moldova.

Vorbind despre o posibilă armată a UE, aş vrea să mă refer mai întâi la acea poziţie comună a Franţei, Germaniei, Italiei şi Spaniei, care cer o politică a apărării comună la nivel european, după ce Marea Britanie a votat pentru Brexit. Sunt unele semne că o asemenea abordare a devenit şi mai actuală după alegerile prezidenţiale din SUA, însă la acest moment mă voi opri în detalii ceva mai jos.

Îngrijorarea celor patru ţări, care constituie într-un fel pilonii Uniunii Europene, este explicabilă, deoarece în ultimul timp au apărut noi provocări, care nu fac parte din preocupările prioritare ale NATO, dar pentru UE reprezintă priorităţi absolute. De exemplu, așa cum a subliniat recent ministrul german al Apărării, Ursula von der Leyen, UE a avut o misiune clară de a lucra în Africa, pentru a reduce fluxul de migranţi care traversează Marea Mediteraneană. Aceasta însă nu este sarcina NATO şi poziţia instituției poate fi înţeleasă. Pe de altă parte, chiar dacă NATO s-a activizat mult în ultimii trei ani, ca urmare a comportamentului agresiv al Rusiei, totuşi, consecințele unor conflicte ce au avut loc pe bătrânul continent au deranjat mai mult UE decât NATO. Dacă ar fi avut propria armată, probabil răspunsul comun al ţărilor UE ar fi fost mult mai prompt, căci Uniunea Europeană e afectată într-o măsură mai mare decât NATO de ceea ce s-a întâmplat în ultimii ani în Europa.

Apropo, teza că preconizata armată a Uniunii Europene ar face concurenţă forţelor NATO este total greşită, ceea ce se străduiesc să accentueze cu orice ocazie oficialii europeni. Mai corect ar fi de spus că viitoarea armată a UE ar veni să suplimenteze efortul NATO şi să aducă un plus de eficienţă în plan european, în timp ce NATO ar avea în continuare un mandat mult mai larg, de nivel mondial. Şi aici revin la alegerile prezidenţiale din SUA, care au scos şi mai mult în evidenţă discuţiile despre o posibilă armată a UE. Preşedintele ales al SUA, Donald Trump a dat clar de înţeles că el vede o uşoară redimensionare a activităţii NATO, prestigioasa organizaţie internaţională urmând să se concentreze mai mult pe combaterea terorismului, pe acele ţări care sunt considerate surse ale terorismului şi care se află departe de UE. În acelaşi timp, preşedintele ales al SUA nu vede necesitatea menţinerii unui aşa-numit front al NATO pe filiera

rusească, el având altă viziune faţă de Rusia, comparativ cu predecesorii săi. E de presupus că atât SUA, cât şi Marea Britanie, care a votat pentru ieşirea din UE, îşi vor concentra atenţia acum în altă parte decât pe problemele ce ţin de Europa. Iar golul care se pare că se creează ar trebui suplinit şi acest lucru îşi propune să-l facă UE prin instituirea propriilor forţe armate. Apropo, în ultima perioadă creşte şi interesul cetăţenilor europeni pentru proiectul menţionat, ei fiind de acord ca circa 2% din PIB să fie îndreptat spre îmbunătăţirea capacităţilor de apărare.

Ursula von der Leyen a punctat corect atunci când a declarat că Uniunea Europeană urmează să-şi modernizeze capacitatea militară pentru a fi echivalentă cu efortul NATO de a-şi consolida forţele de securitate, în contextul măsurilor luate de Rusia. Ea a încercat să linişească temerile evocate de Statele Unite şi Marea Britanie, dând asigurări că această fortificare militară se va desfășura „ştiind că nu poate fi provocată o competiţie între cele două organizaţii – NATO şi UE, ci că acestea trebuie să lucreze în mod complementar". Ministrul german al Apărării a mai venit cu un argument esențial, pe care nu-l vom trece cu vederea şi anume că NATO şi în deosebi Statele Unite au afirmat în repetate rânduri, că europenii vor fi nevoiți să crească cheltuielile militare, pentru a fi capabili să-şi asigure propria apărare. Oare nu asta se va întâmpla dacă UE va avea propria armată?

Chiar dacă Republica Moldova e un stat neutru, conform Constituţiei, eventualele schimbări la scară continentală nu au cum să nu se extindă şi asupra situaţiei ţării noastre. Or, unul din obiectivele despre care se spune că le va avea noua armată, va fi să asigure securitatea şi capacitatea de apărare la nivel european. Cu alte cuvinte, se va încerca acoperirea golului ce se prefigurează să apară (după redimensionarea activităţii NATO la nivel mondial) în privința contracarării acţiunilor Rusiei în Europa de Est, inclusiv în spaţiul ex-sovietic. Republica Moldova speră să adere la Uniunea Europeană şi, chiar dacă Constituţia nu-i va permite să facă parte din careva aranjamente militare europene (dacă nu va fi modificată între timp), oricum va nimeri, într-un fel sau altul, în sfera de interese a UE în materie de securitate. Și ar fi o greşeală să credem că Uniunea Europeană, asumându-și misiunea de apărare şi securitate în Europa, va ignora problemele cu care se confruntă un stat aflat la frontierele sale şi care tinde să devină membru al UE.

Toate acestea ne duc la gândul că trebuie să urmărim cu maximă atenţie evenimentele ce ţin de asigurarea securităţii şi consolidarea capacităţilor de apărare la nivel european, în special, evenimentele legate de preconizata creare a armatei Uniunii Europene.

Timpul, 18 noiembrie 2016

O nouă turnură în relația Rusia-NATO

Victoria lui Donald Trump în alegerile prezidenţiale din SUA a lăsat la un moment dat impresia că vor urma schimbări în bine atât în relaţia dintre SUA şi Rusia, cât şi în relaţia dintre NATO şi Rusia. Or, Preşedintele ales al SUA a declarat deschis că pentru el prioritară va fi politica internă din SUA, iar în plan extern SUA se vor concentra pe combaterea terorismului. În context, Donald Trump a dat clar de înţeles că eforturile depuse de NATO până în prezent pe filiera rusească vor fi redirecţionate anume spre combaterea terorismului. Dar nu au reuşit bine analiştii să facă unele calcule şi previziuni, că situaţia din nou s-a schimbat.

Astfel, în ultima perioadă am asistat la un schimb dur de replici pe filiera NATO-Rusia, care arată că relaţia dintre cele două părţi e mult mai tensionată decât se credea. Situaţia din Ucraina, care continuă să rămână una încordată, dar şi alte considerente ce ţin de necesitatea asigurării securităţii, au determinat Polonia, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria să-şi exprime dorinţa de a adera la NATO. Rusia a reacţionat imediat și oarecum bolnăvicios la această inițiativă, afişând un mesaj de-a dreptul ameninţător. Preşedintele Rusiei, Vladimir Putin a declarat că Moscova se vede forţată să ia contramăsuri, adică să-şi îndrepte sistemele de rachete spre instalaţiile pe care le consideră drept o ameninţare. Purtătorul de cuvânt al Kremlinului, Dmitri Peskov a spus că Rusia va face tot ceea ce este necesar pentru a se proteja de extinderea NATO spre frontierele sale. Iar Frant Klintevici, vicepreşedintele Comisiei de Securitate şi Apărare din Consiliul Federaţiei (camera superioară a Parlamentului rus), a fost şi mai dur, menţionând că Rusia ar putea să-şi îndrepte armele nucleare spre oricare dintre instalaţiile NATO, oriunde ar fi, ca răspuns la „acţiunile agresive" ale Alianţei şi la tentativele NATO de a atrage pe orbita sa noi ţări. Iar dacă amintim aici despre intenţia Rusiei de a instala sisteme de apărare antirachetă „Iskander" în Kaliningrad, precum şi de a forma noi grupuri în districtele militare Vest şi Sud, obţinem un tablou destul de sumbru.

Chiar dacă Jens Stoltenberg, Secretarul general al NATO, a încercat să calmeze spiritele şi să prezinte situaţia din alt punct de vedere, se pare că intervenţia sa nu a avut niciun efect. Mai exact, el a făcut apel la Moscova să accepte cu calm extinderea NATO, specificând ca „nu NATO se extinde, ci Polonia, Estonia, Letonia, Lituania, Ungaria si-au exprimat singure dorinţa de a adera la Alianţă". El a subliniat ca Rusia nu ar trebui să considere procesul extinderii drept „o provocare" şi a spus că este imposibil ca NATO să refuze să sprijine aceste ţări doar pentru ca Rusiei nu-i place o asemenea stare de lucruri.

Însă afirmaţiile sale fie nu au fost auzite la Moscova, fie au fost considerate neconvingătoare de factorii de decizie de la Kremlin. Cel puţin, nu au urmat niciun fel de acţiuni sau declaraţii, care ne-ar fi permis să concluzionăm că spiritele s-au calmat şi relaţiile NATO-Rusia revin la normalitate. Iar aceasta determină alte ţări să privească în perspectiva nu prea îndepărtată cu mare îngrijorare şi să încerce să-şi stabilească posibilele strategii, așa încât să nu aibă de suferit.

Astfel, în timp ce unele ţări, după exemplul celor menţionate mai sus, îşi exprimă dorinţa de a adera la NATO, fiind conştiente că această prestigioasă organizaţie internaţională este cel mai eficient spaţiu comun de apărare şi securitate, altele (care pun accentul pe neutralitatea lor) își îndreaptă privirea cu o anumită doză de speranţă spre Uniunea Europeană, care, în ultimul timp, a amplificat eforturile de consolidare a capacităţilor sale de apărare şi tot mai frecvent discută despre intenţia de a crea propria armată. Sunt şi state care văd o salvare în OSCE, numai că ele sunt conştiente de mandatul şi posibilităţile reale pe care le are instituția respectivă, fiind luată în calcul şi componenţa OSCE, dar şi coraportul de forţe în interiorul acestei organizaţii.

Pe fondul acestor preocupări, situaţia Republicii Moldova este una specifică. Pe de o parte, Republica Moldova, conform Constituţiei, e un stat neutru şi, cel puţin până la revizuirea acestui principiu constituţional, nu poate pretinde la aderarea la NATO. Pe de altă parte, Republica Moldova nu e membră a Uniunii Europene, pentru a putea spera să beneficieze direct de eforturile UE îndreptate spre sporirea capacităţii de apărare (deşi, Moldova, fiind un stat ce aspiră să adere la UE şi aflându-se în imediata apropiere a frontierelor UE, nu are cum să nu fie un beneficiar indirect în acest sens). Nu în ultimul rând, contează faptul că Republica Moldova este un stat ex-sovietic şi Moscova o plasează în mod tradițional în sfera sa de influenţă. Dacă mai adăugăm aici şi conflictul transnistrean nesoluţionat, regiunea separatistă, trupele şi armamentul dislocat în stânga Nistrului având o importanţă deosebită în noul context geopolitic, vedem că situaţia Republicii Moldova este una delicată, ca să nu spunem mai mult. Dar şi aceasta e suficient pentru a deduce că, probabil, şi NATO, şi Rusia, atunci când abordează relaţia bilaterală, sunt cu un ochi şi pe Republica Moldova. Iar asta înseamnă că, în sfârșit, trebuie să facem și noi o politică deșteaptă, să dăm dovadă de consecvență, să urmărim cu mare atenţie evoluţiile şi să ne poziţionăm corect, pentru a obţine maximum de beneficii în interesul ţării.

Timpul, 2 decembrie 2016

Problema transnistreană la începutul anului 2017

Deşi anul 2017 abia a început, deja la această etapă putem vorbi despre minimum patru aspecte importante şi, în acelaşi timp, noi legate de problema transnistreană, care ne duc la gândul unor anumite evoluţii sau involuţii în lunile următoare.

În primul rând, este de remarcat tentativa de a institui un nou canal de discuţii dintre Chişinău şi Tiraspol – la nivelul noului Preşedinte al Republicii Moldova şi al noului lider de la Tiraspol. Igor Dodon şi Vadim Krasnoselski au avut o primă întâlnire şi, judecând după poziția și mesajele Preşedinţiei, înţelegem că noul şef al statului afişează o doză de optimism în privința avansării pe calea reglementării diferendului transnistrean. Dar optimismul său a fost temperat de unii reprezentanţi ai coaliţiei majoritare de guvernământ, care consideră că orice înţelegere privind problema transnistreană trebuie să aibă loc în cadrul formatului de negocieri 5 plus 2, la care Igor Dodon nu este parte. Într-un fel, coaliţia majoritară i-a dat de înţeles noului Preşedinte că el se poate vedea ori de câte ori doreşte cu Vadim Krasnoselski, dar aceste întâlniri vor fi mai degrabă artificii de imagine decât acţiuni concrete ce ar putea contribui real la soluționarea conflictului transnistrean.

Al doilea aspect vizează comportamentul noului lider de la Tiraspol. Chiar dacă a acceptat o întrevedere cu Igor Dodon, ulterior acesta a avut câteva acţiuni/declaraţii, care dau de gândit referitor la scopurile sale. Astfel, el a declarat că Transnistria își va deschide propria reprezentanţă la Moscova, ceea ce va constitui un pas serios în tendința Tiraspolului de a-şi oficializa într-un fel relaţiile cu Kremlinul (şi aici rămâne de văzut reacţia cu care va veni Rusia la această intenţie). De asemenea, noul lider de la Tiraspol a declarat deschis că se va opune tentativelor de evacuare a trupelor ruse din Transnistria, ameninţând că în acest caz regiunea va ajunge din nou „un punct fierbinte” pe harta Europei. Iar aceste afirmaţii, dincolo de aspectul lor electoral şi propagandistic, vorbesc şi despre faptul că, odată cu schimbarea liderului de la Tiraspol, condiţiile de soluţionare a problemei transnistrene nu au devenit deloc mai bune.

Al treilea aspect la care aş vrea să fac trimitere este precedentul ce se încearcă a fi creat la nivel internaţional, privind aplicarea unui mecanism ce va conduce la integritatea teritorială a Ciprului. Cu implicarea directă a ONU, UE, a altor actori internaţionali, recent, la Geneva s-a desfășurat o conferinţă care lăsase impresia că au apărut premizele unui punct de pornire pentru reunificarea Ciprului. Chiar dacă în ultimul moment rezultatul nu a fost cel aşteptat, totuşi, conferinţa de la Geneva a generat un optimism oarecare și unele speranțe că

nu doar problema Ciprului poate fi soluţionată, ci şi alte probleme din Europa ce ţin de integritatea teritorială a ţărilor.

Nu ştiu care va fi formula finală de soluţionare a problemei Ciprului şi dacă în genere se va ajunge la o soluţie, dar, cel mai probabil, acest concept nu va fi unul favorabil Republicii Moldova. Or, până acum s-a discutat despre soluţionarea problemei Ciprului prin federalizare, formulă total inacceptabilă pentru Republica Moldova. De aceea, dacă şi va fi identificată o soluţie pentru Cipru, noi va trebui să o abordăm cu mare prudenţă, preluând doar elementele ce ne convin şi care corespund Constituţiei. De exemplu, am putea lua drept precedent rolul jucat de UE în rezolvarea acestei chestiuni şi, eventual, solicita modificarea statutului UE în procesul de reglementare a problemei transnistrene, chiar dacă Republica Moldova, spre deosebire de Cipru, nu face parte și nu are teritoriu în Uniunea Europeană. Sau, am putea examina o posibilă implicare a ONU pe segmentul transnistrean, dacă rolul acestei organizaţii se va dovedi a fi unul decisiv în procesul de soluţionare a problemei Ciprului. Evident, se vor găsi şi alte exemple ce le-ar putea prelua Republica Moldova de la Cipru, numai nu formula de federalizare.

Al patrulea aspect la care aş vrea să mă refer este că, de la 1 ianuarie 2017, OSCE are un nou Preşedinte în exerciţiu – Austria. Judecând după unele declaraţii făcute anterior, această ţară intenţionează să continue politica promovată de precedentul Preşedinte în exerciţiu al OSCE – Germania. Preşedinţia germană a fost destul de pragmatică şi de insistentă pe dimensiunea transnistreană, iar spre finalul mandatului său se vorbea în termeni oficiali despre o nouă abordare a chestiunii cu care ar urna să vină Chişinăul în scurt timp şi care ar putea deveni parte a unei agende internaţionale mai ample. Dacă această atitudine va găsi o continuitate pe timpul Preşedinţiei austriece a OSCE, nu este exclus să asistăm la unele schimbări ce vor contribui la reglementarea diferendului transnistrean.

Așadar, cu titlu de concluzie, vom constata că există cel puțin patru circumstanţe noi legate, direct sau indirect, de problema transnistreană. Iar acest fapt constituie un motiv serios pentru a afirma că în anul 2017, în procesul de soluţionare a problemei transnistrene, ar putea surveni schimbări. Că vor fi spre bine sau spre rău, o vom vedea pe parcurs.

Timpul, 20 ianuarie 2017

Republica Moldova în pragul un examen serios

Următoarea reuniune a Consiliului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, care urmează să se desfășoare în luna martie 2017, reprezintă un examen serios, ce va avea un impact semnificativ asupra procesului de integrare europeană a ţării noastre. Acest lucru este conştientizat de autorităţile de la Chișinău şi factorii de decizie de la Bruxelles, detaliul respectiv fiind scos în evidenţă la precedenta şedinţă a Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană (prima din anul curent). În cadrul acestei şedinţe, s-a accentuat necesitatea pregătirii unui amplu raport privind acțiunile realizate până în prezent, raport ce va fi discutat la preconizata reuniune.

Pentru a înţelege care e acum situaţia la acest capitol, se impune o revenire la evenimentele ce s-au produs în ultimii ani. Problema cunoscută în societate ca „furtul miliardului din sistemul bancar”, dificultățile în crearea unei coaliţii pro-europene după alegerile parlamentare precedente, neimplementarea la timp a prevederilor Acordului de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova, crizele politice şi de guvern, blocajele în reluarea colaborării cu partenerii externi – toate acestea practic au înlăturat ţara noastră de pe calea europeană în 2015. Pe fondul acestei situaţii, Bruxelles-ul și-a schimbat un pic atitudinea față de Republica Moldova, a devenit mai rezervat cu factorii de decizie de la Chişinău şi a început să privească mai prudent la viitorul relaţiei UE-RM. Cu atât mai mult că, în perioada respectivă, Uniunea Europeană se confrunta cu propriile probleme grave – criza migranţilor, Brexit-ul, care se prefigurase încă la acea etapă, situaţia complexă din unele ţări membre ale Uniunii etc. Toate aceste ne duc la concluzia că anul 2015 nu doar că a fost unul totalmente pierdut pentru procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, ci a însemnat un uşor pas înapoi în relaţia Chişinău-Bruxelles.

Situaţia a revenit cât de cât la normal în 2016, odată cu învestirea unui nou Guvern pro-european şi cu instaurarea unei stabilităţi relative. Este adevărat că numărul scepticilor, care nu credeau în capacitatea Guvernului de a debloca relaţiile externe ale ţării şi de a readuce Republica Moldova pe calea integrării europene, era destul de mare. Și nici nu e de mirare, căci în Moldova au continuat protestele împotriva guvernării în prima parte a anului, iar a doua a fost marcată de alegerile prezidenţiale, ambele elemente presupunând şi o eventuală instabilitate. Însă, chiar şi în aceste condiţii, s-au reuşit lucruri de-a dreptul remarcabile şi de o importanţă majoră pentru procesul de integrare europeană.

Dacă e să ne referim la realizarea Planului Naţional de Acțiuni pentru Implementarea Acordului de Asociere RM-UE în anii 2014-2016, în special graţie eforturilor depuse în anul trecut, acțiunile planificate pentru această perioadă au

fost realizate în proporție de 73,73%, iar rata de armonizare a legislației naționale la acquis-ul comunitar prevăzut de Acord este în creştere. Totodată, în 2016 au fost eliminate mai multe restanțe, inclusiv datorită realizării cu succes a Foii de Parcurs convenită cu oficialii de la Bruxelles. Aceste momente au fost menţionate şi în cadrul şedinţei Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană, la care m-am referit mai sus.

Și aici apare totuși întrebarea: e satisfăcător sau nu procentul invocat? Desigur, condiţiile de activitate în Republica Moldova, inclusiv la nivelul administraţiei publice centrale, au fost departe de perfecţiune. Din acest punct de vedere, procentul înregistrat nu e rău deloc, mai ales că e în creştere, se atestă o dinamică oarecare. Dar şi mai important este că, indiferent de atacurile care se fac în privința parcursului european al Republicii Moldova (intenţia unor actori politici de a denunţa Acordul de Asociere, percepţia nefavorabilă a unei părţi considerabile de electorat a vectorului european etc.), există o majoritate stabilă, care e determinată să continue calea europeană a țării. O dovadă în acest sens este şi faptul că, la sfârșitul anului trecut, a fost aprobat Planul naţional de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană în perioada 2017-2019, care definește prioritățile de activitate pentru anii următori. Deci, este o agendă clară pe termen mediu, care arată parcursul ce-l va urma Republica Moldova şi, dacă aceasta va fi îndeplinită, cu siguranţă ţara noastră va ajunge mult mai aproape de UE.

Dar dincolo de realizarea prevederilor Acordului de Asociere şi ale Planului de Acţiuni privind implementarea acestuia, se impune şi o bună comunicare pe marginea beneficiilor pe care le aduce integrarea europeană. Altfel, acest obiectiv va rămâne unul conştientizat în mare parte de politicieni, de factorii de decizie decât de oamenii simpli. Iar integrarea europeană are sorţi de izbândă doar dacă e susţinută de cât mai mulți cetăţeni. Angajamentul Guvernului de a veni cu un plan de comunicare în acest sens nu e doar unul justificat de necesităţile ce există la moment în societate, ci constituie o poziţionare strategică la nivel de ţară, care va da rezultate în viitorul apropiat.

Toate aceste aspecte trebuie să-şi găsească reflectarea în cadrul apropiatei reuniuni a Consiliului de Asociere Republica Moldova-Uniunea Europeană, căci numai astfel ne putem convinge partenerii europeni, dar şi cetăţenii noștri că Republica Moldova merită un viitor european, iar pentru atingerea acestui obiectiv s-a muncit şi se va munci în continuare cu aceeaşi dăruire. Dacă vom reuşi acest lucru, vom putea spune că Republica Moldova a susţinut cu succes un examen important în procesul de integrare europeană.

Timpul, 3 februarie 2017

Situația din Ucraina și impactul asupra Republicii Moldova

Agravarea situaţiei în zonele de conflict din Ucraina este unul din subiectele de actualitate, care preocupă opinia publică internaţională. La această temă s-au expus mai mulţi factori de decizie occidentali şi fiecare expunere vădeşte o mare îngrijorare pe care o are lumea democraţiilor avansate în raport cu problema în cauză. În context, ar fi de menţionat şi prelungirea sancţiunilor internaţionale împotriva Rusiei, existând opinia că decizia respectivă ar avea legătură directă cu situaţia de ultimă oră din Ucraina. O asemenea stare de lucruri ar trebui să îngrijoreze şi Republica Moldova, din mai multe puncte de vedere, şi la ele mă voi referi mai jos.

În primul rând, nicio ţară nu se poate simţi în siguranţă, când în imediata apropiere a frontierelor sale se atestă o situaţie atât de tensionată ca cea din Ucraina. Zonele de instabilitate au capacitatea de a se extinde rapid, iar urmările acestor extinderi sunt imprevizibile, efectele generate fiind de natură să pună în pericol pacea și securitatea pe suprafețe de sute şi chiar mii de kilometri. De aceea, pentru Republica Moldova este foarte important ca instabilitatea să fie depăşită, iar conflictul din ţara vecină să fie soluţionat cât mai repede posibil.

În al doilea rând, nu e cazul să ne ascundem după deget şi să ne facem că nu am înţelege ce consecințe pot avea evenimentele din Ucraina asupra situaţiei interne din Republica Moldova. Noi avem o regiune controlată de un regim separatist (cea transnistreană) şi mai mulţi factori de decizie de peste hotare, inclusiv ucraineni, formulează anumite temeri în raport cu regiunea transnistreană în contextul tensionării situaţiei din Ucraina. Anterior, se vorbea chiar despre un posibil rol pe care l-ar putea juca regimul separatist de la Tiraspol în eventuala destabilizare a situaţiei de la frontieră, iar ucrainenii abordau la modul serios problema consolidării frontierei moldo-ucrainene pe segmentul transnistrean. Odată cu noua tensionare a situaţiei în Ucraina, aceste temeri au revenit în prim-plan şi Republica Moldova nu trebuie să le neglijeze. Din contra, e necesar să facem tot posibilul pentru ca, împreună cu vecinii noştri ucraineni, să nu admitem tensionarea situaţiei pe acest segment al frontierei.

În al treilea rând, nu trebuie trecută cu vederea nici opinia că tensionarea situaţiei din Ucraina ar putea constitui drept imbold pentru tot felul de intenții secesioniste pe teritoriul controlat de autorităţile constituţionale ale Republicii Moldova. Nu vreau să insinuez nimic şi nici să formulez careva acuzaţii, dar cu toţii ştim că în Moldova există zone în care periodic sunt reactualizate anumite tendinţe separatiste.

În al patrulea rând, cred că avem toate motivele să presupunem că

tensionarea situaţiei din Ucraina deteriorează climatul în care au loc negocierile privind reglementarea problemei transnistrene. O activizare în procesul de negocieri s-a produs în timpul Preşedinţiei germane a OSCE, iar atenţia pe care o acordă problemei transnistrene Austria, noul Preşedinte în exerciţiu al OSCE, îi determină pe unii cunoscători în domeniu să formuleze pronosticuri destul de optimiste privind perspectivele de depăşire a conflictului. Însă, atâta timp cât în Ucraina se menține starea de incertitudine și lucrurile sunt departe de a se limpezi, nu cred că Tiraspolul sau Moscova se vor grăbi să ajungă la o soluţie definitivă pentru diferendul transnistrean. Mai degrabă se va ocupa o poziţie de aşteptare, iar efortul depus de OSCE, Chişinău, Kiev, UE şi SUA în direcţia respectivă va fi zădărnicit.

În al cincilea rând, situaţia din Ucraina ar trebui să ne îngrijoreze şi din punctul de vedere al repoziţionării geopolitice ce are loc acum la nivel mondial și european. Voi aminti că unii experţi prognozează o modificare a priorităţilor internaţionale ale SUA, inclusiv o schimbare de atitudine faţă de regiunea din care face parte şi Republica Moldova, alţii vorbesc despre redirecţionarea eforturilor UE spre soluţionarea problemelor interne, ceea ce ar presupune o atenţie mai mică faţă de state ca Moldova, aflate la frontiera sa, iar a treia categorie prezic o întărire a poziţiilor Rusiei în Europa de Est, în special în spaţiul ex-sovietic. Privită prin prisma acestor eventuale schimbări, situaţia din Ucraina apare în cu totul altă lumină, și poate avea un impact nu tocmai benefic asupra Republicii Moldova.

Dat fiind cele spuse, consider că trebuie să urmărim cu mare atenţie evoluţia situaţiei din Ucraina, dar şi eforturile depuse de partenerii occidentali în vederea detensionării ei. Mai mult decât atât, se impune formularea unei poziţii ferme a Chişinăului în raport cu evenimentele din Ucraina şi reiterarea poziţiei noastre principiale în favoarea unităţii teritoriale a statului vecin şi în favoarea soluţionării conflictelor apărute în ultimii ani exclusiv pe cale paşnică.

De rând cu aceasta, e necesar ca organele competente ale Republicii Moldova să acţioneze cu anticipare, pentru a preveni apariția unor elemente destructive similare pe teritoriul Republicii Moldova. Iar fiecare manifestare nedorită în acest sens urmează a fi combătută prompt şi eficient, pentru a nu-i permite să capete proporţii şi să destabilizeze situaţia internă. Cu alte cuvinte, trebuie să fim solidari cu Ucraina, dar, totodată, să dăm dovadă în plan intern de vigilenţă şi fermitate în acţiuni, ca să evităm unele consecinţe nefaste pentru țara noastră.

Timpul, 17 februarie 2017

Un sfert de secol de la războiul de pe Nistru

Ieri, s-au împlinit 25 de ani de la declanşarea războiului de pe Nistru, un război sângeros, care a curmat vieţi omeneşti, a mutilat destine, a lăsat în urmă familii îndurerate, oameni care au fost nevoiți să-şi părăsească pentru totdeauna casele lor. Ecoul acelui război este viu şi acum, după un sfert de secol, iar noi, cei care am participat la acţiunile militare, resimţim poate mai mult ca alţii acest lucru. Dar dincolo de emoţii, cred că este oportun să tragem unele concluzii pe marginea celor întâmplate în acest răstimp.

Prima concluzie este că, în toţi aceşti ani, Republica Moldova, din păcate, nu a ştiut să dea o apreciere oficială justă a acelor evenimente. Nu am făcut-o nici măcar după decizia CEDO în dosarul Ilaşcu şi alţii contra Moldovei, când s-a spus clar ce rol a jucat Rusia în apariţia şi menţinerea regimului separatist din estul Republicii Moldova. Nimeni din conducătorii țării, din factorii de decizie responsabili nu a avut curajul să recunoască războiul de acum 25 de ani drept unul dintre Rusia şi Republica Moldova, chiar dacă Acordul de încetare a focului a fost semnat nu între Chişinău şi Tiraspol, ci între Chişinău şi Moscova.

Lipsa unei atitudini ferme avea să pună începutul unui lanţ întreg de erori, care de fapt au zădărnicit identificarea unei soluţii pentru problema transnistreană. Ne-am poziţionat greşit atunci când am acceptat că părţi în conflict sunt Chişinăul şi Tiraspolul, pe când părţile urmau să fie declarate Moldova şi Rusia, iar Tiraspolul în genere nu avea ce să caute în cadrul formatului de negocieri, pentru că oricum niciodată nu a decis nimic şi a acţionat doar la comanda stăpânilor săi reali. Această poziţie greşită a fost consolidată de Memorandumul Primakov şi astăzi este mai clar ca oricând că acel Memorandum a fost una din marile greşeli pe care le-am comis şi care au dus în cu totul altă direcţie în anii următori discuţiile privind diferendul transnistrean.

Nu am ştiut să valorificăm oportunitatea oferită de decizia CEDO menţionată mai sus, aşa cum nu am ştiut să valorificăm nici oportunitatea oferită de Summit-ul OSCE de la Istambul, care a adoptat, în 1999, o rezoluţie privind necesitatea retragerii trupelor şi armamentului rusesc din Transnistria. OSCE şi-a făcut treaba bine, iar noi nu am fost capabili să preluăm acest mesaj şi să-l promovăm cu orice ocazie. Nu spun că ar fi fost uşor să obţinem implementarea rezoluţiei OSCE, dar, cu siguranţă, şansele ar fi crescut, dacă eram mai insistenţi, dacă nu admiteam ca acest mesaj să dispară perioade întregi din discursul internaţional al Republicii Moldova. Cum avea să ne ajute cineva în acest sens, dacă noi singuri dădeam uneori impresia că nu prea ne interesează subiectul respectiv?

Am greşit rău de tot atunci când am îngăduit ca mesajul consolidat al Parlamentului Republicii Moldova în privința soluţionării problemei transnistrene,

care şi-a găsit expresie prin Legea adoptată unanim pe data de 22 iulie 2005 (cu privire la statutul juridic special al raioanelor din stânga Nistrului) să fie diluat de o serie de iniţiative caraghioase. Ba s-a propus darea în arendă a Transnistriei către Rusia pentru un termen de câteva decenii, ba s-a propus revenirea la federalizare, şi aceasta în condiţiile în care în 2003 Memorandumul Kozak a fost respins în ultimul moment. Apropo, chiar dacă acest Memorandum de tristă faimă nu a trecut, însăşi faptul că a fost admis ca posibilă soluţie pentru problema transnistreană în cadrul discuţiilor la cel mai înalt nivel a constituit o greşeală enormă. Or, acest document a creat un precedent periculos şi nu întâmplător se mai fac auzite declaraţiile unor demnitari, că ar trebui să se revină la discuţiile pe marginea unui document similar.

Am greşit şi atunci când, văzând ineficienţa formatului de negocieri 5+2, nu am avut curajul să cerem careva modificări în cadrul lui. Măcar cele ce s-ar fi referit la statutul şi rolul Rusiei, al SUA şi al UE, nemaivorbind deja de alte aspecte importante. Dacă SUA şi UE, care în prezent au statut de observatori, ar fi devenit mediatori şi viitori garanţi cu acte în regulă, iar Rusiei i-ar fi fost atribuit rolul real pe care-l are, procesul ar fi decurs cu totul altfel.

S-a greşit şi atunci când timp de mai mulţi ani am încuviințat discutarea problemelor din aşa-zisele coşuri I şi II, şi practic niciodată nu s-a vorbit la modul serios despre trecerea la subiectele din coşul III. Adică, am consimțit să negociem doar chestiuni de ordin social, economic, umanitar, care nu prea pot mişca lucrurile din loc, în vederea soluţionării reale a problemei transnistrene, şi am evitat cu desăvârşire temele de ordin politic, cele ce ar fi dus în final la identificarea unui statut pentru regiunea transnistreană în conformitate cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova.

Urmărind cu mare atenţie evenimentele ce ţin de problema transnistreană, constat cu satisfacţie efortul pe care l-a depus Preşedinţia germană a OSCE, dar şi efortul pe care-l depune Preşedinţia austriacă a acestei organizaţii. E îmbucurător mesajul, că o abordare a problemei transnistrene ar putea fi inclusă în cadrul unei abordări internaţionale mult mai largi, lucru despre care vorbesc şi oficialii OSCE, dar şi cei de la Chişinău. De asemenea, m-am bucurat să aud o poziţie unică în raport cu diferendul transnistrean, formulată în cadrul recentei întrevederi la nivelul primelor persoane în stat. Toate acestea ne dau anumite motive pentru a privi cu mai mult optimism în viitor, atunci când abordăm perspectiva de soluţionare a problemei transnistrene. Dar asta încă nu înseamnă că noi am reușit să urnim carul din loc. Mai avem de aşteptat până la acest moment, iar deocamdată nu putem decât să trecem în revistă greşelile comise, să învăţăm din ele şi să facem tot posibilul pentru a nu le mai repeta.

Timpul, 3 martie 2017

Uniunea Europeană își va asigura propria apărare

Pornind de la ideea de consolidare a proiectului european de securitate și apărare, miniștrii europeni de externe au adoptat decizia care pune bazele unui „cartier general militar” al Uniunii Europene, ce va centraliza încă din această primăvară comandamentele anumitor misiuni externe. Este un eveniment cu adevărat istoric, dacă luăm în calcul preocupările permanente ale UE de a-și asigura propria apărare, dar și ultimele provocări cărora trebuie să le facă față.

Pentru a se ajunge la o mai bună coordonare militară, reprezentanții celor 28 de state membre ale UE au decis crearea pe termen scurt a unei capacități militare de planificare în cadrul Statului Major al UE la Bruxelles. Atribuțiile cartierului general vor include, la nivel strategic, planificarea și gestionarea operațională a misiunilor militare necombatante, cu mandat ne-executiv. Se preconizează că noua structură va deveni operațională în cel mai scurt timp iar în cadrul ei vor activa în jur de 30 de persoane. De menționat că, statele membre care nu vor accepta să facă parte din acest centru de comandă, vor putea trimite observatori, iar statele care nu sunt membri ai UE, vor putea să se implice selectiv în anumite proiecte.

Deja se cunoaște că prima operațiune va fi de a prelua coordonarea a trei misiuni de formare ale UE constituite din 600 de militari și detașate în Republica Congo, Mali și Somalia, sub conducerea actualului șef al Statului Major european, generalul finlandez Esa Pulkkinen. Cele trei misiuni militare executive ale UE (Sophia – împotriva călăuzelor din Marea Mediterană, Atalanta – împotriva pirateriei în Cornul Africii și Althéa – în Bosnia-Herțegovina) vor rămâne în continuare sub comanda cartierelor generale stabilite în statele membre.

„Arhitecții” noii structuri nu ascund că un factor ce a catalizat procesul de creare a acesteia a fost redimensionarea activității NATO în plan internațional, inclusiv în Europa. Un al doilea factor este Brexit-ul și urmările sale, suplimentat de amenințările pe care le reprezintă terorismul mondial, dar și de unele efecte imprevizibile ale crizei migranților. Într-un cuvânt, în premieră absolută în ultimele decenii, avem un șir de factori care, adunați împreună, au pus în mișcare un proces despre care se vorbea de mult, dar care așa și nu ajunsese să fie demarat.

Apropo, deși oficial se evită astfel de termeni ca „armata Uniunii Europene”, neoficial termenul respectiv se utilizează destul de des și eu personal nu văd nimic grav în această formulă. Da, Uniunea Europeană are nevoie de propria armată și acest lucru este indiscutabil. Mulți ani UE s-a bazat pe NATO, ferindu-

se de o posibilă dublare a activității acestei structuri. Probabil, o asemenea abordare anterior era îndreptățită, acum însă lucrurile stau altfel. Iar ceea ce în prezent pare doar o necesitate internă a UE, în perspectivă s-ar putea să genereze beneficii și pentru alte state, inclusiv pentru Republica Moldova.

Devenind o forță la nivel mondial și din punct de vedere militar, Uniunea Europeană va pune puțin altfel problema securității la frontierele sale. Iar Republica Moldova este chiar la frontiera UE, după cum e și la frontiera NATO. Dacă acum disputele cu caracter militar care vizează Europa centrală și de est se duc preponderent la nivelul NATO-Rusia, nu e exclus ca în scurt timp să fie duse într-un cadru trilateral, fapt ce ar putea conta mult pentru Republica Moldova. Fiind un stat neutru, noi ne confruntăm cu o mare problemă – prezența militară străină în regiunea de est a țării. Chiar dacă anterior s-au luat decizii la cel mai înalt nivel internațional (în cadrul Summit-elor OSCE), situația nu s-a schimbat. Nu zic că schimbările în acest sens ar putea interveni ca urmare a recentei decizii a miniștrilor de externe din statele membre ale UE, totuși, șanse ca ele să se producă vor fi mai multe decât până în prezent.

Problema merită analizată și din alt punct de vedere – rolul ce-i revine Uniunii Europene în procesul de reglementare a problemei transnistrene. Acum UE, la fel ca și SUA, au statut de observator în cadrul procesului de negocieri privind soluționarea problemei respective, dar opinia că statutul lor ar trebui schimbat în unul de mediator și viitor garant răsună destul de frecvent. Dacă UE va obține acest statut și între timp va deveni și unul din marii jucători ai lumii din punct de vedere militar, evident că aceasta se va expune și asupra procesului de soluționare a diferendului transnistrean. Nu am în vedere o prezență militară a UE pe teritoriul RM, ci doar faptul că, atunci când un participant la careva procese internaționale e și o forță militară, lucrurile decurg diferit.

Nu știu în ce măsură Uniunea Europeană, adoptând decizia de constituire a cartierului general militar s-a gândit și la statele din imediata sa vecinătate, dar, de vreme ce ia în calcul implicarea acestuia în situații ce țin de țările africane, cu siguranță are și careva intenții în privința unor state de pe continentul european. De aceea și spuneam că recenta decizie a miniștrilor de externe din țările UE ar trebui să ne intereseze la modul serios, urmând să fie examinată din toate punctele de vedere, inclusiv prin prisma noilor oportunități ce vor apărea. Mai ales că Republica Moldova tinde să se integreze în Uniunea Europeană și, într-o bună zi, ar putea ajunge parte a unor procese care acum ne par a fi foarte departe de noi și pentru care ar trebui să fim pregătiți sub toate aspectele.

Timpul, 17 martie 2017

O nouă politică de stat a Republicii Moldova

Unul dintre cele mai eficiente tipuri de politică de stat presupune corelarea politicii interne cu cea externă sau, mai simplu spus, abordarea în ansamblu a celor mai mari probleme/provocări cu care se confruntă un stat. De la un timp, putem observa mai multe indicii care ne duc la gândul că Republica Moldova implementează anume o astfel de politică.

Arhicunoscuta teză că „Moldova trebuie să se poziționeze între Est și Vest și să obțină beneficii și dintr-o parte, și din alta", adică, să stea simultan „în două bărci", a constituit de fapt nu expresia unei abordări pragmatice, ci una dintre principalele piedici în dezvoltarea noastră în anii de independență. Oscilațiile la capitolul politică externă, în funcție de conjunctura internațională ce se crea la un moment sau altul, nu doar că aruncau Republica Moldova de fiecare dată înapoi în procesul de dezvoltare ca stat independent, cu priorități stabilite, ci influențau decisiv politica internă. Nimeni și niciodată nu lua în serios transformările interne ce trebuiau făcute, căci acestea erau strâns legate de vectorul extern de dezvoltare al țării și nu exista certitudinea că vectorul respectiv nu se va schimba odată cu guvernarea care îl promova. De exemplu, cei aflați la guvernare au cam bătut pasul pe loc în privința soluționării diferendului transnistrean, deoarece nu era nicio siguranță că mâine relațiile cu Rusia nu vor suferi careva schimbări și nu vor surveni modificări în abordarea problemei menționate. Sau, un alt exemplu – nimeni nu garanta că transformările economice susținute de UE nu vor trece la un moment dat pe un plan secund, fiind posibilă o reorientare a Moldovei spre spațiul comercial-economic estic. Șirul acestor exemple poate fi continuat, însă și așa se impune o concluzie: atâta timp cât persista o îndoială privind ireversibilitatea factorului de politică externă, atâta timp cât se încerca implementarea în practică a principiului „statului în două bărci", procesul de transformări interne era mai degrabă mimat decât abordat cu maximă seriozitate.

Dar ce avem noi în prezent? Se văd cu ochiul liber câteva direcții în care autoritățile Republicii Moldova acționează concomitent. Prima – se pune un accent tot mai mare pe apropierea de Uniunea Europeană, iar recenta reuniune a Consiliului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană a fost un bun exemplu în acest sens. Autoritățile Republicii Moldova vorbesc deschis nu doar despre Acordul de Asociere RM-UE și despre Planul de Acțiuni privind implementarea acestuia, ci și despre o Agendă de asociere ce ar urma să fie aprobată în timpul apropiat. Mai mult decât atât, se vorbește despre necesitatea de a acorda țării noastre o perspectivă europeană clară, chiar dacă acest lucru ar putea să li se pară unora ceva utopic, dat fiind problemele interne și nu numai cu care se confruntă Uniunea Europeană.

A doua – o clarificare a relației cu Rusia. Autoritățile de la Chișinău tot mai des lasă să se înțeleagă că nu vor accepta ca Republica Moldova să fie tratată în continuare ca un stat „de mâna a doua". Nota de protest înaintată recent Ambasadorului rus la Chișinău, apelul făcut de Speaker și Premier către oficialii moldoveni care merg în Rusia, poziția dură, ce nu lasă spații de interpretare a Chișinăului în problema spălării miliardelor de dolari de proveniență rusă prin sistemul bancar al țării noastre, sunt doar câteva exemple care arată că Chișinăul nu mai tolerează atitudinea sfidătoare a Rusiei și nu mai admite careva „sugestii" referitor la politica sa internă sau externă.

A treia – politica mai mult decât coerentă în raport cu problema transnistreană. După decizia de a introduce un control mixt moldo-ucrainean pe segmentul de frontieră ce revine regiunii transnistrene, după declarațiile directe că a venit timpul să se discute și problemele din așa-numitul coș-III, adică cele cu tentă politică și care ar viza viitorul statut al raioanelor din stânga Nistrului, după alte acțiuni relevante, s-a trecut și la măsuri ce țin de relația directă dintre cele două maluri ale Nistrului, fiind luată decizia de a achiziționa energie electrică din Ucraina, dar nu de la Kuciurgan, cum era până în prezent. Dacă adăugăm aici și atenția tot mai mare acordată de OSCE problemei transnistrene, dar și afirmațiile unor responsabili că o nouă abordare a problemei respective ar putea fi inclusă într-o amplă strategie internațională, vom constata că avem de a face cu un efort ce se sprijină pe o viziune concretă în direcția respectivă.

A patra – combaterea corupției și reformarea unor domenii importante, în special a administrației publice centrale și locale. În ultimul timp am asistat la mai multe acțiuni ale ofițerilor anticorupție, ce au vizat demnitari de rang înalt, ceea ce vorbește despre trecerea luptei cu corupția la un alt nivel calitativ. De asemenea, surprinde plăcut amploarea reformelor demarate, care țintesc domenii considerate până acum tabu, dar fără de reformarea cărora nu se putea vorbi despre o dezvoltare reală a Republicii Moldova.

Deci, cu titlu de concluzie putem spune că Moldova a stabilit clar vectorul politicii externe și nu mai acceptă să i se facă „sugestii" când și cum să procedeze; Moldova a declanșat un amplu proces îndreptat spre soluționarea problemei transnistrene, care ia în calcul toate aspectele ce țin de aceasta; Moldova a demarat o adevărată luptă cu corupția și un veritabil proces de reforme interne. Și toate acestea au loc în paralel. Cu alte cuvinte, putem vorbi în premieră despre o nouă politică de stat, o politică bazată pe o abordare hotărâtă a tuturor problemelor și provocărilor cu care ne confruntăm. Rămâne să vedem ce rezultate va da această nouă abordare.

Timpul, 7 aprilie 2017

Rolul regional al Turciei și Republica Moldova

În ultimul timp, tot mai des răsună opinia că Turcia tinde să devină lider printre țările riverane la Marea Neagră, iar odată ce va obține acest statut, va dicta și regulile de joc ale întregii regiuni în raport cu marile puteri ale lumii – Rusia, China, SUA, UE etc. Unii consideră că această tendință a Turciei se înscrie într-un parteneriat secret pe care l-ar avea cu Rusia, alții afirmă că Turcia, din noua postură, va promova camuflat interesele NATO în regiune, iar a treia categorie tratează problema prin intenția de ani de zile a Turciei de a deveni parte a Uniunii Europene, făcând o analiză a posibilelor beneficii pe care le va avea întreaga regiune în cazul în care se va produce integrarea propriu-zisă. Pentru noi chestiunea prezintă interes din punctul de vedere al intereselor Republicii Moldova, în cazul în care se va dovedi că Turcia într-adevăr își dorește și va acționa consecvent pentru a obține statutul menționat mai sus. De aceea, vom examina problema anume din această perspectivă.

Primul scenariu – Turcia ar avea careva înțelegeri ascunse cu Rusia și, devenind lider în regiunea Mării Negre, va pune în aplicare planul respectiv. Intensificarea cooperării la Marea Neagră este un subiect ce ar trebui să ne intereseze și pe noi, regiunea având un potențial de dezvoltare enorm, care până acum nu a fost valorificat nici măcar în jumătate. Dar acest parteneriat urmează să aibă la bază interese strict economice. Chiar dacă în majoritatea organizațiilor regionale și globale există țări lider, cred că regiunea Mării Negre are un specific aparte și țările riverane își pot construi cooperarea eficientă și în lipsa unui asemenea lider. Cu atât mai mult că, în acest caz concret, există bănuiala rezonabilă că, la un moment dat, statutul de lider ar putea fi folosit în cu totul alte scopuri decât dezvoltarea cooperării regionale. De aceea, Republica Moldova trebuie să-și stabilească poziția în așa fel încât, beneficiind economic, să nu se pomenească atrasă în noi jocuri geopolitice, știind că Rusia reacționează foarte sensibil atunci când e vorba de politica externă a Republicii Moldova și de poziționarea țării în plan internațional.

Scenariul doi – Turcia urmărește scopul de a-și consolida pozițiile la Marea Neagră, urmând niște înțelegeri ascunse cu NATO. În ultima perioadă Turcia a dat tot atâtea motive de unele presupuse relații cu NATO, cât și cu Rusia. În genere, Turcia a devenit extrem de importantă în politicile NATO și ale Rusiei pe fondul războiului din Siria, care durează de ani buni de zile. Având relații apropiate cu Turcia și anumite înțelegeri ascunse, fiecare din forțele mondiale menționate poate influența asupra situației din Siria, iar că Siria ocupă o poziție de principiu și în poziționarea internațională a Rusiei, și

în poziționarea internațională a NATO, nu este un secret pentru nimeni. Să admitem că Turcia va acorda preferință NATO, în detrimentul relațiilor cu Rusia. Ce va însemna aceasta la modul practic pentru Moldova? Prea puține! NATO și Turcia pot coopera în vederea problemei siriene, pot colabora în vederea consolidării pozițiilor Alianței nord-atlantice la Marea Neagră, pot coopera și în vederea apropierii dintre NATO și unele țări din regiunea respectivă, dar mai puțin în cazul Republicii Moldova. Țara noastră și-a constitut până acum propria relație de colaborare cu NATO și nu ar avea nevoie ca în această ecuație să apară intermediari. În curând la Chișinău va fi inaugurat un oficiu de legătură al NATO, care va facilita relația Moldovei cu această prestigioasă organizație internațională. Ar fi Moldova interesată de o eventuală abordare a sa de către NATO „la pachet" cu alte țări din regiunea Mării Negre? Evident că nu. Noi avem propria cale, stabilită de ceva timp, și anume ea trebuie urmată.

Scenariul trei – Turcia va continua calea de integrare europeană și, devenind lider la Marea Neagră, ar putea înlesni integrarea în Uniunea Europeană a altor țări din regiune. Teoretic, și această oportunitate poate fi luată în calcul, însă, dacă examinăm lucrurile din punct de vedere practic, ele apar în cu totul altă lumină. Turcia și-a declarat intenția de a adera la UE cu mult înaintea Republicii Moldova, dar țara noastră e mai avansată în acest proces, pentru că drumul Turciei spre UE a fost mereu plin de „hopuri", care au ținut fie de legislația acestei țări, fie de tradițiile ei seculare, fie de specificul național, fie de conjunctura geopolitică la un moment sau altul. Careva motive pentru pronosticuri optimiste apăruseră după ce Turcia și UE ajunseseră la o înțelegere comună privind soluționarea crizei migranților, dar optimismul s-a risipit în scurt timp, ca urmare a dificultăților ce au ieșit în evidență, când a început implementarea înțelegerii respective. Mai mult decât atât, luând în calcul referendumul din Turcia și preconizatele întâlniri ale oficialilor turci cu diaspora turcă din unele țări ale UE, relațiile Turciei cu anumite state, cum ar fi Olanda sau Germania, s-au înrăutățit vizibil. Iar asta nu are cum să nu afecteze procesul de integrare a Turciei în UE. Din aceste considerente, e clar că Moldova are mai multe șanse de a deveni membră a UE acționând pe cont propriu, decât în cadrul unui „pachet" al țărilor de la Marea Neagră, din care ar face parte inclusiv și Turcia. În general, integrarea europeană a Republicii Moldova urmează a fi percepută strict pe filiera individuală, pentru a depinde doar de propriile progrese și reușite.

În concluzie, cred că Republica Moldova, urmărind cu atenție evoluțiile din regiunea Mării Negre, trebuie să accepte colaborările de ordin economic, încercând să obțină maximum beneficii din acestea, fără a se implica însă în jocuri geopolitice riscante, care ne pot costa scump în viitor.

Timpul, 28 aprilie 2017

Crearea Fondului Monetar European

În ultimul timp, a revenit în prim-plan o temă mai veche, despre posibila creare de către Uniunea Europeană a unei structuri proprii, Fondul Monetar European, care ar activa, în linii mari, ca şi Fondul Monetar Internaţional. Desigur, cei ce susţin ideea respectivă reies din interesele pe care le are Uniunea Europeană, cum va influenţa această nouă instituție situaţia din interiorul UE, dar şi poziţiile Uniunii în plan internaţional. Indiferent însă de scopurile urmărite de cei ce pledează pentru înființarea acestui fond, aria lui de acțiune va fi mult mai largă şi va cuprinde inclusiv și state ca Republica Moldova.

Pentru a înţelege impactul activităţii unei asemenea structuri, urmează să ne clarificăm mai întâi în baza căror principii funcţionează organizaţiile de acest fel, iar cel mai bun exemplu în acest sens este chiar Fondul Monetar Internaţional. Deși oponenţii şi criticii FMI încearcă să prezinte această prestigioasă instituţie internaţională mai degrabă ca pe un jandarm mondial, „care suge sângele din popoarele ce apelează la serviciile lui", în realitate FMI este nu doar un donator, nu doar un creditor important, ci are reputaţia unui promotor al anumitor standarde sociale, economice, democratice, umanitare. FMI niciodată nu oferă unei ţări bani pur şi simplu, ci conducându-se de unele criterii și condiţii clar stabilite. Aceste condiţii constituie nu numai o garanţie că ţara beneficiară va avea capacitatea să ramburseze suportul financiar ce i-a fost acordat, ci şi că va trece la un nou nivel de dezvoltare, care pe viitor o va face mai puţin vulnerabilă din punct de vedere economic şi social. Ştiind logica acţiunilor FMI, multe forţe politice din diferite ţări își construiesc strategiile lor politice şi de multe ori respectivele forţe au de câştigat în plan politic şi electoral, căci acţiunile FMI, de regulă, la prima etapă nu sunt deloc populare. Dar asta e o altă temă de discuţie.

Revenind la preconizata creare a Fondului Monetar al UE, trebuie să înţelegem în primul rând că aceasta va deschide noi oportunităţi pentru Republica Moldova. După mai bine de 25 de ani de tranziţie, astăzi este mai evident decât oricând că nu am reușit să ținem pasul, să avem o evoluție constantă, pentru a ajunge la un anumit nivel de bunăstare. Pentru a obține imediat unele rezultate palpabile, cred că se impune înfăptuirea unui salt de tipul celui cunoscut de specialiştii în materie ca „Saltul tigrului asiatic". Politica paşilor mici e necesară, dar nu e suficientă pentru o dezvoltare accelerată a ţării. Această politică este un fel de „acoperire a găurilor curente", un fel de „menţinere pe linia de plutire". Iar saltul nu vom reuși să-l realizăm numai din resursele proprii. Avem nevoie de o trambulină comparabilă cu cea din anul

2010, cunoscută sub denumirea de „Rethink Moldova”, dar care, din păcate, a fost compromisă de politicieni iresponsabili. Voi aminti în context că valoarea suportului extern acordat Republicii Moldova prin programul „Rethink Moldova” a fost de circa 2,6 miliarde de dolari SUA, bani care nu au fost valorificaţi din cauza anumitor ambiţii politice. Pentru un salt calitativ Moldova are nevoie de un suport chiar mai mare decât cel din 2010.

Astăzi, avem un program de colaborare cu FMI, care ne-a permis să salvăm ţara ajunsă pe marginea prăpastiei, iar potrivit celor mai recente aprecieri ale specialiştilor acestei organizaţii, ne îndreptăm şi spre o anumită creştere economică. Deci, FMI ne-a oferit o soluţie, o salvare pentru o situaţie concretă. Acum, închipuiţi-vă că, pe lângă FMI, Moldova ar mai avea încă un partener cu aceleaşi posibilităţi şi acesta ar fi Fondul Monetar European. Astfel, valoarea suportului financiar, dar şi a oportunităţilor ce se vor deschide în faţa noastră va fi dublă. De obicei, mulţi donatori externi decid să acorde suport unei sau altei ţări numai dacă aceasta are semnat un acord de colaborare cu FMI și nu e greu să ne imaginăm ce impact ar avea asupra partenerilor de dezvoltare externi colaborarea Republicii Moldova concomitent cu două fonduri monetare de nivel internaţional. În asemenea condiţii, banii de care ar avea nevoie Moldova pentru a face saltul la care m-am referit mai sus ar fi asiguraţi fără nicio problemă.

Evident, unii vor spune că ţara va intra în datorii, că nu ne putem permite luxul de a lua noi împrumuturi etc. Le dau parţial dreptate şi celor ce au astfel de opinii, dar trebuie să înţelegem că nu ne mai putem bălăci la limita existenţei la infinit. E timpul să facem un salt hotărât înainte, să trecem la un alt nivel, prezentând public şi acele sacrificii, acele eforturi pe care le implică respectivul proces. Beneficiind de un suport financiar extern în condiţii clare, va trebui să ne asigurăm că banii se cheltuiesc în scopurile pentru care au fost alocaţi, iar procesul de returnare al acestora este unul transparent şi corect. Ar fi efortul nostru comun, pe care şi l-ar asuma întreaga societate, pentru a trece la un alt nivel de viaţă.

Nu în ultimul rând, aş vrea să menţionez că, având o colaborare cu preconizatul Fond Monetar al UE, am asigura şi ireversibilitatea procesului de integrare europeană. Or, putem intui de pe acum că Uniunea Europeană va acorda bani ţărilor beneficiare doar sub anumite garanţii, iar aceste garanții vor veni sub formă de reforme democratice autentice, care vor aduce ţara noastră mult mai aproape de marea familie europeană.

Timpul, 12 mai 2017

Viitorul NATO și Republica Moldova

După o perioadă în care se părea că discuțiile privind rolul pe care urmează să-l joace în continuare NATO s-au stins (iar ele apăruseră după alegerea lui Donald Trump în funcția de Președinte al SUA), acestea au revenit în prim-plan. Mai mult decât atât, în ultimele săptămâni nu se mai vorbește doar despre o eventuală redimensionare a activității NATO, ci chiar se pune problema (de către unii lideri politici și de opinie), dacă în genere are rost de a fi păstrată instituția NATO.

Speculațiile la această temă au apărut după ce președintele SUA, Donald Trump a abordat chestiunea onorării obligațiunilor financiare de către unele state membre ale NATO. Șeful statului american a spus deschis că nu e corect ca unele state să beneficieze de umbrela protectoare a NATO, fără a-și onora obligațiunile financiare și sporind astfel povara financiară pe contribuabilul american. Aceste afirmații ale sale au venit parcă să completeze un tablou mai vechi – cel despre retragerea parțială a NATO din spațiul european, în special din spațiul european central și de sud-est, și de concentrare pe Orientul Mijlociu și pe alte focare de instabilitate la nivel planetar, nu în ultimul rând luându-se în calcul focarele de terorism mondial. La acea etapă se vorbea că o asemenea reașezare ar conveni Federației Ruse, la cheremul căreia ar rămâne în totalitate Europa de Sud-Est, iar unele voci făceau chiar trimitere la unele înțelegeri ascunse dintre Kremlin și noua administrație de la Casa Albă, fiind din nou invocat presupusul rol al Rusiei în alegerile prezidențiale din SUA în favoarea lui Donald Trump. Acum, pe fondul noilor formulări de poziții principiale în interiorul NATO (cele cu caracter financiar), Rusia a ieșit din nou la rampă, numai că de data aceasta la nivel oficial, prin chiar președintele acestei țări, Vladimir Putin.

Astfel, liderul de la Kremlin a declarat că NATO este un instrument moștenit din perioada războiului rece, sugerând că, de vreme ce Tratatul de la Varșovia nu mai este în vigoare și s-a desființat, NATO, care avea un rol anume în privința acestui Tratat, ar trebui să se gândească la oportunitatea existenței sale în continuare. Drept urmare, Vladimir Putin consideră că, în formula actuală, NATO nu este decât un instrument folosit de SUA în politica sa externă. Declarațiile președintelui rus au aprins spiritele, complicând și mai mult situația deloc ușoară în care se află NATO la momentul actual, dând, totodată, și un nou impuls discuțiilor despre viitorul acestei organizații.

E clar că liderul de la Kremlin joacă tare, reieșind din interesele pe care le are țara sa în plan internațional, dar întrebarea este: care ar fi impactul unei eventuale dispariții a NATO? La o analiză sumară a stării de lucruri, e clar că

acest impact va fi resimțit pe întregul mapamond, practic de majoritatea țărilor lumii, inclusiv de Republica Moldova. Am spus-o cu diferite ocazii și voi repeta și acum că NATO nu mai este doar acel bloc miliar, care a jucat un rol anume în perioada războiului rece. Între timp, această organizație și-a redimensionat activitatea, devenind cel mai sigur și mai eficient spațiu de securitate la nivel mondial. Da, activitatea NATO nu întotdeauna poate fi considerată perfectă, mai ales că această organizație e impusă să-și coreleze din mers activitatea la noile realități ce se creează în fiecare zi (noi focare de conflict ca urmare a destrămării unor state, noi amenințări, gen terorismul mondial), cu toate acestea, instituția respectivă continuă să rămână un garant pentru buna desfășurare a unor procese cu impact global.

Republica Moldova este un stat neutru și nu poate adera la NATO, cel puțin până când nu va fi creată o opinie favorabilă a majorității populației despre această organizație și în Parlament nu va exista o majoritate parlamentară, capabilă să modifice Constituția. Dar aceasta nu ne împiedică să beneficiem de pe urma activităților NATO. Este știut că NATO sprijină reformele demarate în sectorul de apărare și securitate, ajută armata națională (în cadrul diverselor exerciții internaționale la care țara noastră participă în baza înțelegerilor bilaterale cu această organizație), ne asistă în soluționarea unor grave probleme cum ar fi distrugerea surplusului de muniție sau a pesticidelor rămase din perioada sovietică etc. Nu în ultimul rând, NATO joacă un rol important în asigurarea securității și stabilității la frontiera Republicii Moldova. De când România a devenit membră a NATO, acest lucru se resimte în mod special. Cu alte cuvinte, atâta timp cât NATO e vecină cu Moldova, cu siguranță, la frontiera noastră de vest va fi liniște și stabilitate.

În lumina celor spuse mai sus, o eventuală dispariție a NATO (dacă se va ajunge la aceasta), nu are cum să nu afecteze Republica Moldova. De aceea, chiar dacă s-ar părea că nu avem nicio tangență directă cu discuțiile privind viitorul NATO, trebuie să urmărim cu mare atenție orice mișcare în direcția respectivă și să ne gândim de pe acum la unele acțiuni de alternativă. De exemplu, unii se axează pe discuțiile despre crearea propriei armate a Uniunii Europene, alții mizează pe aplicarea unor noi instrumente de colaborare regională, cum ar fi cele ce țin de statele riverane la Marea Neagră etc. Toate aceste lucruri trebuie să le avem în vedere pentru a nu rămânea „neacoperiți" în cele mai importante domenii în momentul în care se vor produce careva schimbări internaționale de impact major, căci paza bună trece primejdia rea.

Timpul, 9 iunie 2017

Reformele – motorul care mișcă înainte Republica Moldova

Activând de aproape un an în funcția de preşedinte al Curţii de Conturi, m-am convins de un lucru – Republica Moldova are nevoie de reforme profunde, altfel nu vom putea atinge obiectivul de a asigura o gestionare mai eficientă a banului public. De aceea, nu pot să nu remarc efortul depus de Guvern, care şi-a asumat responsabilitatea pentru promovarea mai multor reforme dificile, dar necesare pentru buna dezvoltare a ţării. Mai jos mă voi referi la unele aspecte ale activității Curţii de Conturi, dar şi la reformele importante implementate sau demarate de Guvern.

Ședinţa Curţii de Conturi, în cadrul căreia a fost prezentat raportul de audit privind executarea Bugetului asigurărilor sociale de stat, a avut parte de o largă mediatizare. Mai multe instituţii media au scos atunci în evidenţă diminuarea substanţială (cu peste 71 de mii) a numărului de contribuabili la acest buget, dar şi unele nereguli depistate în activitatea structurilor responsabile de completarea şi gestionarea acestuia. M-a bucurat nespus să constat şi înainte, dar şi după acea şedinţă că suntem pe aceeaşi lungime de undă cu Guvernul, or una dintre cele mai ambiţioase reforme realizate de Executiv a avut drept obiectiv anume reformarea radicală a sistemului de pensii. O examinare pe diagonală a parametrilor de bază ai acestei reforme ne dovedeşte că majoritatea carențelor arătate de noi vor dispărea pe parcursul implementării ei, astfel fiind redusă semnificativ presiunea unei mari probleme sociale.

Un alt aspect la care aş vrea să mă refer ţine de unul din punctele de bază ale raportului pe care l-am prezentat la începutul anului curent în Parlament în postura de preşedinte al Curţii de Conturi. În acel raport menţionam situaţia îngrijorătoare din domeniul gestionării patrimoniului public de către unele instituţii de stat, în special de către întreprinderile de stat. După o analiză suplimentară a reformei Guvernului, care se află deja pe masa de lucru a Legislativului, am ajuns la concluzia că, în rezultatul preconizatei reorganizări, se vor rezolva inclusiv multe din lacunele semnalate de noi la capitolul gestionarea patrimoniului de către instituţiile statului. E o reformă sensibilă, care e posibil să genereze anumite şocuri sociale, dar, iarăşi, este una necesară şi când spun acest lucru accentuez că e poziţia mea de conducător al unei instituţii abilitate cu monitorizarea şi asigurarea bunei gestionări a banului public.

În context, nu pot să trec cu vederea o altă reformă fundamentală demarată de Guvern – cea a sistemului de salarizare în sectorul bugetar. În acelaşi raport anual despre care am amintit mai sus, dar şi în cadrul diferitelor întruniri la Curtea de Conturi, nu o dată am scos în evidenţă şi dificultățile ce ţin de salarizarea în sfera bugetară. Deocamdată nu cunoaştem parametrii concreţi ai acestei

reforme, dar dacă Executivul a sesizat necesitatea ei, la fel cum noi am sesizat neregulile ce există la acest capitol, vor urma cu siguranţă unele acțiuni menite să îmbunătățească situația într-un viitor nu chiar atât de îndepărtat.

De asemenea, voi menționa și rapoartele de audit pe care le-a realizat Curtea de Conturi şi care vizează domeniul ocrotirii sănătăţii. Şi aici m-am bucurat să constat că noi şi Guvernul mergem în paralel, dar spre soluţionarea aceleaşi chestiuni. Pentru a ne convinge de acest lucru este suficient să amintim de reforma sistemului de stabilire a dizabilităţii (care are tangenţă, în egală măsură, şi cu sistemul de protecţie socială, dar şi cu cel de ocrotire a sănătăţii) sau de reforma spitalicească, cea mai recentă iniţiativă în materie de reforme a Guvernului, care a fost discutată chiar în aceste zile la Guvern în cadrul unei şedinţe prezidate de Premierul Pavel Filip, iar asta înseamnă că vom avea în scurt timp schimbări de natură să elimine unele din încălcările stabilite anterior de Curtea de Conturi.

Cu alte cuvinte, putem afirma că efortul nostru, al Guvernului, dar şi al altor instituţii abilitate ale statului creează un tablou integru – lupta împotriva corupţiei, reducerea birocraţiei, eficientizarea acțiunilor întreprinse în vederea unei gestionări eficiente a banului public. Toate aceste domenii constituie obiectul preocupărilor noastre permanente, lucru care se vede clar din comunicările publice pe care le avem la tema în cauză noi, Executivul, alte instituţii de stat.

Am făcut această retrospectivă, aducând exemple concrete, deoarece, în momentul în care am preluat mandatul de preşedinte al Curţii de Conturi, printre cele mai grave neajunsuri semnalate de mine atunci era şi lipsa de continuitate, adică, ruptura existentă între adoptarea unor decizii şi recomandări de către Curtea de Conturi şi implementarea acestora. Cele relatate vin să indice o îmbunătăţire a situaţiei în această privință şi aici nu vorbim numai de o reacţie post factum a organelor abilitate ale statului la deciziile Curții de Conturi, ci de o conştientizare în comun a problemelor cu care se confruntă Republica Moldova, iar în rezultat se acţionează chiar şi cu anticipare (în unele cazuri). Evident că în aceste condiţii, în viitor vom putea vorbi de cu totul alt impact al deciziilor Curţii de Conturi, dar şi de cu totul alţi indicatori în raport cu problemele depistate.

Totodată, vom remarca faptul că, la baza acţiunilor Guvernului îndreptate spre reformarea mai multor domenii de activitate importante, stau realităţi, necesităţi, dar nu careva mofturi sau dorinţe nefondate. Probabil, e pentru prima dată în anii de independenţă a Republicii Moldova, când se acţionează de o asemenea manieră, iar impactul unei așa atitudini se va resimţi şi în activitatea Curţii de Conturi. Or, soluţionarea problemelor persistente de ani de zile şi semnalate de Curtea de Conturi, ne va permite să trecem la alt nivel şi să abordăm mult mai multe aspecte, astfel încât să reuşim să îmbunătăţim şi indicatorii ce ţin de gestionarea eficientă a banului public, a patrimoniului public.

Timpul, 23 iunie 2017

Diferendul transnistrean prin prisma ultimelor evenimente

În ultimele luni, la nivel global, regional și local, au avut loc mai multe evenimente importante, cu impact direct sau indirect asupra problemei transnistrene. La unele din aceste evenimente m-am referit în postările și materialele mele publicate în presă, dar și pe blogul personal. În prezentul articol, voi încerca să vin cu o viziune generalizată, a unor aspecte care pun în cu totul altă lumină decât până acum diferendul transnistrean.

Aspectul 1. Chișinăul și Kievul au făcut front comun în încercarea de a da un nou imbold procesului de reglementare a problemei transnistrene. Cea mai bună expresie a eforturilor comune depuse în acest sens este introducerea controlului mixt la frontiera moldo-ucraineană pe segmentul transnistrean. Se încearcă a elimina contrabanda, considerată pe bună dreptate una din sursele de alimentare a separatismului în estul Republicii Moldova. Iar înlăturarea intereselor economice ce există în jurul găurii negre, pe care o presupune regiunea transnistreană din acest punct de vedere, reprezintă o premisă serioasă pentru trecerea ulterioară la discuțiile privind soluția politico-juridică a problemei.

Aspectul 2. Activizarea Chișinăului în privința demilitarizării regiunii transnistrene. Un exemplu elocvent în acest sens este Declarația recentă a Parlamentului prin care se cere retragerea necondiționată a trupelor ruse dislocate în Transnistria. Astfel, se revine la rezoluția Summit-ului OSCE de la Istanbul din 1999, care obliga Rusia să facă acest lucru și care fusese cam ignorată o perioadă. Mai mult decât atât, demilitarizarea se conține și în strategia celor trei D, document despre care iarăși s-a vorbit foarte puțin în ultimii ani, dar și în documentele istorice adoptate de Parlamentul Republicii Moldova în iunie și iulie 2005, care puneau temelia unei soluționări durabile a diferendului transnistrean.

Aspectul 3. Sporirea interesului NATO față de conflictul transnistrean. Putem afirma că, în lumina deciziei Ucrainei de a adera la NATO, problema transnistreană capătă o importanță deosebită pentru această prestigioasă organizație internațională. Or, dacă Ucraina își va duce la îndeplinire intenția și va adera la NATO în 2020 (și există toate motivele pentru a presupune acest lucru), Moldova va ajunge între două state membre ale NATO – Ucraina și România. Practic, în imediata vecinătate a două hotare ale celei mai puternice organizații militare din lume se va afla o prezență armată rusească, formațiuni paramilitare controlate de un regim nerecunoscut și cel mai mare depozit de armament necontrolat din Europa, și toate acestea la o distanță de doar câteva zeci de kilometri. Iată de ce NATO este extrem de interesată ca problema transnistreană să se miște din punctul mort în care se află la moment.

Aspectul 4. Evoluțiile îngrijorătoare din țara vecină. Aici se are în vedere situația legată de zonele separatiste din Ucraina – Donețk și Luhansk, dar și intenția liderilor separatiștilor ucraineni de a pune în aplicare un proiect geopolitic, numit Malorusia. Mulți văd în acest proiect un succesor al proiectului geopolitic Novorusia, despre care un timp s-a vorbit și ca despre o potențială amenințare pentru integritatea teritorială a Moldovei și Ucrainei. Evident că declarațiile și discuțiile privind aceste proiecte nu au cum să nu îngrijoreze autoritățile de la Chișinău și Kiev, dar și instituțiile internaționale. De aceea, și aceste proiecte, în general, dar și problema transnistreană, în particular, existența căreia nu poate fi neglijată în contextul menționat mai sus, sunt tratate cu maximă atenție.

Aspectul 5. Starea actuală a relațiilor moldo-ruse. Aceste relații sunt tensionate, iar asta înseamnă și o abordare principială a Chișinăului, o dovadă indirectă că de această dată nu se vor face concesii care să afecteze interesele Republicii Moldova (așa cum, cu regret, anterior s-a întâmplat în repetate rânduri). Pe de o parte, există interesul tot mai mare al Chișinăului și Kievului, dar și al comunității internaționale de a mișca lucrurile înainte, iar pe de altă parte, starea actuală a relațiilor moldo-ruse ne vorbește despre faptul că nu vom avea de a face cu un joc dublu, în măsură să anihileze orice efort și orice rezultat pe dimensiunea respectivă.

Aspectul 6. Aici aș menționa unele precedente în materie de soluționare a conflictelor care se înregistrează la nivel mondial. Mă refer la implicarea ONU în dezarmarea mișcării columbiene FARC sau în procesul de reunificare a Ciprului. Chiar dacă ONU nu este un jucător și nu participă nemijlocit la negocierile ce țin de soluționarea problemei transnistrene, precedentele pe care le creează, la un moment dat (poate chiar în cel mai scurt timp) s-ar putea dovedi utile în procesul de reunificare teritorială a Republicii Moldova.

Aspectul 7. Este vorba de un nou scrutin electoral prin care țara noastră va trece în ceva mai bine de un an. În prezent avem o guvernare cu o viziune clară în ceea ce privește soluționarea conflictului transnistrean și această viziune iese în evidență cu fiecare acțiune întreprinsă. Totodată, nimeni nu poate ști cum ce se vor termina următoarele alegeri parlamentare. Prin urmare, dacă și se vor face eforturi hotărâte în vederea soluționării problemei transnistrene, atunci aceasta se va întâmpla până la următoarele alegeri parlamentare. Cu atât mai mult că și situația din regiune, dar și cea la nivel global (relațiile ruso-americane, de exemplu), creează un fond favorabil mișcării în direcția respectivă.

În concluzie, aceste șapte aspecte, invocate în prezentul articol, ar trebui să ne facă să privim cu alți ochi situația actuală și perspectivele avansării în vederea reglementării problemei transnistrene.

Timpul, 11 august 2017

Ziua Independenței și securitatea națională

De obicei, de Ziua Independenţei Republicii Moldova vin cu aprecieri, mai mult sau mai puţin cu tentă istorică, încercând să fac o trecere în revistă a reuşitelor şi nereuşitelor înregistrate în aceşti ani. Deoarece în ultimul timp tot mai des se discută despre securitatea naţională a Republicii Moldova (în deosebi, această temă m-a preocupat în perioada când deţineam funcţia de Preşedinte al Comisiei parlamentare pentru securitatea statului, apărare şi ordine publică), am decis să propun o abordare a independenţei ţării anume din acest punct de vedere.

După cum bine se ştie, atunci când se vorbeşte despre independenţa unei ţări se discută în primul rând problema securităţii sub aspect militar. Din păcate, aici Republica Moldova nu prea are cu ce se lăuda. Pe teritoriul ţării noastre există un regim separatist, care dispune inclusiv de formaţiuni paramilitare, de armament şi muniţie în cantităţi semnificative. De asemenea, Republica Moldova are pe teritoriul său o prezenţă armată străină, fapt ce nu poate fi ignorat când vorbim de securitatea naţională, dar şi de caracterul unitar, indivizibil, suveran şi independent al ţării. În plus, trebuie să menționăm cu mare regret, că nici starea actuală a Armatei Naţionale nu inspiră prea mult optimism în privința capacității de apărare.

Sigur, independenţa unei ţări este percepută şi prin independenţa actorilor politici, a factorilor decidenţi. Iarăşi, cu mare regret, trebuie să recunoaștem că unii dintre actorii politici şi chiar unii decidenţi de la Chișinău sunt prea dependenţi de factori din exterior, în special de factori geopolitici, iar asta ridică anumite semne de întrebare.

Firește, urmează să ținem neapărat cont de independenţa economică a unei ţări. Vulnerabilităţile cu care Republica Moldova se confruntă în acest domeniu, şocurile economice generate de factorul extern sunt cunoscute, iar din 2007 şi până în prezent această dependenţă nu o dată a ieşit în prim-plan. Este adevărat că în ultimii ani Moldova a avansat pe calea diversificării pieţelor externe de desfacere a produselor sale, sporindu-şi astfel independenţa economică, dar în această direcţie mai este încă mult de lucru.

Un rol aparte în asigurarea independenţei unei ţări îl joacă independenţa energetică. Unii preferă să atribuie factorul energetic la sectorul economic, în general, eu însă consider că totuşi ar fi mai bine dacă acesta ar fi examinat în mod separat. Cel puţin, în cazul Republicii Moldova, care nu se poate mândri cu o autentică independenţă energetică. Din contra, constatăm grave lacune pe acest segment, chiar dacă în ultimul timp s-au depus eforturi în vederea diversificării surselor energetice din care se alimentează ţara noastră.

Atunci când ne referim la independenţă, nu putem trece cu vederea securitatea alimentară. Deși Moldova este considerată o ţară agrară, totuşi o bună parte din consumul intern de produse alimentare revine importurilor. Până când nu vom reuşi să relansăm agricultura, producţia de mărfuri alimentare şi să substituim pe această cale produsele de import, vom rămâne extrem de vulnerabili pe dimensiunea respectivă, iar fiecare mic şoc de ordin extern ar putea fi echivalentul unui adevărat cataclism pentru ţara noastră.

Vorbind despre independenţa ţării, nu avem dreptul să neglijăm nici aspectele ce ţin de securitatea informaţională şi cibernetică, cărora, în secolul XXI, le revine un rol important, uneori decisiv. Să ne amintim, de exemplu, despre masivele atacuri cibernetice din ultimele luni, unul dintre care a afectat la modul serios şi Ucraina, şi care a putut fi depăşit doar prin intervenţia promptă a NATO. Sunt niște lecţii de învăţat pentru noi şi dacă nu vom avea un nivel adecvat de securitate informaţională şi cibernetică, nu vom putea vorbi despre o independenţă reală a ţării.

Oricât ar părea de straniu pentru unii, voi spune că independenţa ţării e direct legată şi de securitatea ecologică. Anterior, am fost preşedinte al Comisiei parlamentare responsabile de problemele ecologice, dar şi şef al Inspectoratului Ecologic de Stat şi cunosc nu din auzite cât de importante sunt aceste probleme. Pentru a fi mai explicit, voi aminti doar despre cazul regretabil, de acum doi ani, când mai multe localităţi din Moldova, inclusiv capitala, riscau să rămână fără apă, ca urmare a construcţiei unei hidrocentrale ucrainene pe Nistru. Acest caz a demonstrat încă o dată vulnerabilitatea Republicii Moldova din punct de vedere ecologic. Iar atunci când securitatea ecologică depinde de factorii externi, poate fi afectată, într-o măsură oarecare, şi independenţa ţării.

Desigur, la acest subiect ar fi încă multe de spus (şi despre securitatea financiară, şi despre securitatea sectorului bancar, în particular, şi despre noile provocări cu care se confruntă fiecare ţară şi care reprezintă un interes anume din punct de vedere al securităţii etc.), dar cred că şi aşa tabloul este destul de clar. Iar loc pentru concluzii optimiste, în lumina celor spuse mai sus, nu prea există. De aceea, trebuie să înţelegem, că independenţa ţării depinde în mare măsură de elementele de bază ale sistemului de securitate naţională. Numai după ce vom rezolva toate problemele legate de securitatea naţională, vom putea spune că am avansat serios şi la capitolul independenţă reală a Republicii Moldova.

Timpul, 25 august 2017

În așteptarea unei conjuncturi favorabile

În ultimul timp, NATO acordă o atenție sporită prezenței militare și acțiunilor militare ce au loc în imediata apropiere a frontierelor sale. Iar o dovadă în acest sens este modul în care NATO a reacționat la intenția Rusiei de a organiza exercițiul militar „Zapad 2017”, prevăzut pentru 14-20 septembrie în vestul Rusiei și în Belarus, stat aliat al Moscovei, care are granițe cu Letonia, Lituania și Polonia.

Aflat într-o vizită în Polonia, Secretarul general al NATO, Jens Stoltenberg, a cerut Moscovei „transparență și respectarea acordurilor internaționale” și a declarat că NATO va urmări atent exercițiile militare ce vor avea loc în Belarus și în vestul Rusiei.

Îngrijorarea NATO poate fi înțeleasă, deoarece aproape 12 700 de militari ruși și belaruși urmează să participe la aceste exerciții, potrivit guvernului de la Minsk, dar Lituania afirmă că în realitate vor fi mobilizați circa 100 000 de militari. E o mobilizare de forțe impresionantă în imediata vecinătate a frontierelor NATO, care nu poate fi trecută cu vederea. Mai ales că Rusia a oferit deja exemple cum e în stare să acționeze chiar și în pofida dezaprobării internaționale (Crimeea, regiunile separatiste din Ucraina, Siria).

Totodată, trebuie notat și faptul că preconizatele evenimente din vestul Rusiei și din Belarus urmează să aibă loc pe fondul altei coliziuni de interese ale NATO și Rusiei – intenția Ucrainei de a adera la NATO până în 2020. Sigur, Rusia nu este interesată ca alte entități ex-sovietice (după Republicile Baltice) să devină membre ale NATO și nu o dată a declarat că nu va permite consolidarea pozițiilor NATO în apropierea hotarelor sale. Din alt punct de vedere, interesul NATO este evident – ducând cât mai departe frontierele sale, nu doar limitează spațiul de manevră al Rusiei, ci își protejează actualii membri într-o măsură mai mare.

Acestea fiind spuse, cred că e cazul să scoatem în evidență avantajele ce se prefigurează pentru Republica Moldova. Chiar dacă acest lucru nu se declară oficial, este clar că interesul NATO pentru Republica Moldova e mai mare ca oricând și acest interes se manifestă pe două filiere. În primul rând, NATO ia în calcul faptul că, după o eventuală aderare a Ucrainei, Moldova va fi acea palmă de pământ ce se va afla intre două state membre ale NATO – România și Ucraina. Astfel, importanța Moldovei devine strategică, atât pentru Rusia, cât și pentru NATO. Dacă Rusia va avea pârghii de influență asupra Moldovei, va încerca în fel și chip să creeze probleme adversarilor săi din NATO, iar dacă NATO va avea pârghii de influență asupra Moldovei, se va asigura că Rusia nu

va putea folosi acest teritoriu pentru a pune la cale unele acțiuni instigatoare.

În al doilea rând, e vorba de regiunea separatistă transnistreană și de armata rusă dislocată în această regiune. Exemplul exercițiului militar „Zapad 2017", menționat mai sus, arată cât de sensibilă este NATO la prezența militară sporită la frontierele sale. Sub acest aspect, armata rusă, dislocată în Transnistria, reprezintă o amenințare chiar mai mare decât trupele din vestul Rusiei și Belarus, pentru că, dacă acolo e vorba de două state recunoscute oficial, care au anumite obligațiuni la nivel internațional, aici e vorba de un stat nerecunoscut, care nu se supune nici unor reguli internaționale și care poate furniza surprize în orice moment. Mai ales că, în timpul evenimentelor cu caracter separatist din statul vecin Ucraina, s-a văzut ce amenințare reală reprezintă regiunea transnistreană.

De aceea, NATO are interesul ca Republica Moldova să-și controleze integral teritoriul și ca pe teritoriul nostru să nu se afle nici formațiuni paramilitare, nici formațiuni militare străine. Dar NATO, aflându-se practic în conflict direct cu Rusia, nu poate promova deschis acest deziderat și, cu atât mai mult, să spere la careva rezultate. În acest caz, rămân alte două filiere – OSCE și ONU. OSCE este implicată plenar în procesul de reglementare a conflictului transnistrean și posibilitățile acestei organizații sunt bine cunoscute. În același timp, ONU capătă o importanță tot mai mare la nivel internațional în privința reunificării statelor dezmembrate teritorial (exemplu – implicarea ONU în procesul de negocieri privind reunificarea Ciprului), în ceea ce ține de dezarmarea formațiunilor paramilitare (exemplul Columbiei) etc. Eu am abordat anterior această temă și chiar am formulat opinia că, dacă nu implicarea, atunci cel puțin experiența, precedentele create de ONU ne pot ajuta în procesul de soluționare a problemei transnistrene.

Din aceste considerente, merită a fi menționată adresarea Republicii Moldova către ONU de a include pe agenda Asambleii Generale a acestei organizații din septembrie și subiectul privind retragerea trupelor ruse din Transnistria. Este o mișcare tactică reușită, care arată că Republica Moldova se orientează bine în conjunctura internațională creată și încearcă să obțină maximum de beneficii, pornind de la interesul său național. O poziție tranșantă a ONU în problema retragerii trupelor și armamentului rusesc din regiunea transnistreană, după ce anterior o poziție similară a formulat OSCE, va constitui acel punct de pornire într-un proces ce poate da rezultate reale. Iar interesul și sensibilitatea NATO în subiectele ce țin de prezența militară străină la frontierele sale (la care m-am referit, ilustrând prin exemple concrete) vor cataliza un eventual proces ce se va încheia în beneficiul Republicii Moldova.

Cu alte cuvinte, începe o perioadă care ar putea să ne aducă și primele

rezultate, după un sfert de veac de așteptare. Important acum este să dăm dovadă de vigilență și de unitate în numele interesului național al Republicii Moldova. Căci astfel de conjuncturi favorabile și astfel de șanse nu apar în fiecare zi. Și ar fi mare păcat dacă am rata această oportunitate. E poate ultima șansă reală de a scăpa de prezența militară străină de pe teritoriul nostru și de a pune bazele unui proces de unificare a țării.

Timpul, 8 septembrie 2017

„Revoluția” europeană a președintelui Macron

Cei care s-au grăbit să prezică declinul Uniunii Europene şi chiar destrămarea acesteia, ca urmare a unor efecte negative, cum ar fi Brexit-ul, unele tendinţe separatiste în ţările membre ale UE sau criza migranţilor, vor trebui să mai aştepte. Or, Uniunea Europeană nu numai că nu are de gând să accepte intrarea în declin sau să se destrame, ci se reformează, devenind şi mai puternică.

Conceptul de reformă a fost anunțat acum câteva zile de preşedintele francez, Emmanuel Macron, probabil fiind inspirat şi de victoria echipei Cancelarului Angela Merkel în alegerile din Germania (ceea ce îi dă certitudine preşedintelui francez că, împreună cu aliatul său german, va putea realiza obiectivele trasate). Preconizata reformă europeană are o bază solidă – o mai strânsă colaborare în UE în domeniile apărării, imigraţiei, taxelor şi politicii sociale, precum şi instituirea propriului buget al blocului euro.

Preşedintele francez îşi doreşte ca Europa „să se relanseze”, menţionând că, în chestiuni precum acordarea de azil, protecţia graniţelor, taxele pentru corporaţii, împărtăşirea de informaţii, apărarea şi stabilitatea financiară, este nevoie de o aprofundare a cooperării. Toate acestea ar urma să favorizeze „o Europă suverană, unită şi democratică”, astfel încât la începutul următorului deceniu aceasta să aibă o forţă de intervenţie comună, un buget comun al apărării şi o doctrină comună pentru acţiune.

Iar ca ideile sale să prindă viaţă, Emmanuel Macron propune crearea unui grup pentru „refondarea” Uniunii Europene, care să cuprindă instituţiile comunitare şi acele ţări ce doresc să participe la o asemenea dezbatere, din care să rezulte până vara viitoare măsuri concrete privind evoluţia proiectului european.

Emmanuel Macron s-a pronunţat şi pentru aprofundarea integrării europene, iar în context a evocat ideea Europei cu mai multe viteze. Fătă îndoială, ideile expuse de preşedintele francez vor începe să fie transpuse în fapt, pentru aceasta existând şi un fond favorabil. Iar toate acţiunile ce se preconizează să aibă loc, precum şi finalitatea întregului proces, nu are cum să nu se răsfrângă şi asupra unor ţări ca Republica Moldova. Din aceste considerente, mai jos mă voi referi la potenţialul impact asupra ţării noastre.

Evident, „revoluţia” europeană a preşedintelui Macron are un caracter de mobilizare pentru ţări ca Republica Moldova, ce tind să devină parte a Uniunii Europene. Forţele ostile integrării europene din ţările respective, inclusiv cele din Republica Moldova, nu au ezitat să profite de situaţia complicată prin care a trecut UE imediat după Brexit, dar şi ca urmare a crizei migranţilor, promovând insistent ideea că zilele UE sunt numărate, prin urmare, pe obiectivul de

integrare europeană ar trebui de pus cruce. Din păcate, o parte a societăţii s-a lăsat manipulată de astfel de argumente, devenind sceptică în privinţa viitorului Uniunii Europene. Acum, toate acţiunile ce se vor întreprinde în vederea reformării UE, având un ecou anume şi în Republica Moldova, vor avea şi un caracter mobilizator pentru cetăţenii care-şi doresc să trăiască într-un spaţiu de prosperitate şi democraţie, cum e cel al UE.

Reformarea UE va lua în calcul şi perspectivele de extindere a spaţiului comunitar, iar aceasta ar putea dinamiza relaţiile moldo-comunitare, nefiind exclusă nici apariţia unor noi oportunităţi din punctul de vedere al aderării. De aceea, Republica Moldova trebuie să continue aceeaşi politică consecventă în relaţiile cu UE, respectându-şi angajamentele asumate şi făcându-şi cu mare grijă temele de acasă.

Căci până la momentul în care se va produce aderarea propriu-zisă (o perspectivă încă neclară), Republica Moldova ar putea beneficia de pe urma redimensionării (în sens pozitiv) a politicii de vecinătate a Uniunii Europene. Este un lucru aproape sigur, că o asemenea redimensionare va avea loc, deoarece nu poate UE să se reformeze atât de profund, lăsând fără atenţie un domeniu important cum este cel al relaţiei cu ţările vecine.

Procesul de reformă al UE va transmite un mesaj internaţional puternic, care va avea impact direct asupra tendinţelor geopolitice ce se prefigurau inclusiv în zona din care face parte şi Republica Moldova. Unii se grăbeau să anticipeze o scădere a interesului UE faţă de ţări ca Moldova, din cauza problemelor interne cu care se confrunta Uniunea, iar aceasta dădea naştere diferitelor speculaţii despre scenarii geopolitice sumbre, care ar urma să fie implementate aici, țara noastră ajungând să treacă în cu totul alte sfere de influenţă decât actualele.

Fără îndoială, reforma UE va avea indirect şi efecte benefice asupra dezvoltării Uniunii. În condiţiile în care va fi transmis un mesaj clar că UE nu doar că nu se destramă, ci devine şi mai puternică, interesul pentru Republica Moldova ca potenţială punte de legătură între Est şi Vest va creşte şi mai mult, ceea ce ne dă motive să anticipăm un interes anume faţă de mediul de afaceri din ţara noastră. Iar impulsionarea mediului de afaceri va însemna şi o nouă calitate a vieţii, prin noi locuri de muncă, noi defalcări la buget, proiecte de infrastructură etc.

Toate acestea ne permit să concluzionăm că evenimentele de ultimă oră din Europa, inclusiv „revoluţia” europeană anunţată de preşedintele francez, Emmanuel Macron, avantajează indirect Republica Moldova, fiind şi o garanţie în plus că, dacă vom continua procesul de integrare europeană, vom avea şanse reale să trăim într-un stat european modern şi prosper.

Timpul, 6 octombrie 2017

Petele negre
ale guvernării roșii

❑ ADIO, REPUBLICĂ PARLAMENTARĂ!

Odată cu venirea comuniştilor la putere, Republica Moldova şi-a pierdut practic imaginea de stat cu regim de guvernare parlamentar. Rolul principal al Parlamentului în dirijarea statului a rămas doar pe hârtie, în realitate R. Moldova devenind un stat cu o pronunţată formă de guvernământ prezidenţială. Organul legislativ s-a transformat într-o maşină de vot, care doar legiferează deciziile luate de Comitetul Central al Partidului Comuniştilor. Iar primul semnal că Republica Moldova nu mai este un stat parlamentar a fost dat pe 15 martie 2001, la doar 20 de zile după alegerile parlamentare ce i-au adus la putere pe comunişti.

În acea zi de pomină, Vladimir Voronin (pe atunci era doar lider al Partidului Comuniştilor) face o declaraţie alarmantă pentru adepţii democraţiei. Fără a ţine cont de Constituţie, care spune clar că Republica Moldova este un stat parlamentar, fără a încerca măcar să camufleze intenţia formaţiunii sale de a reduce rolul Parlamentului, viitorul şef al statului declară că noul preşedinte al Parlamentului va fi numit de către plenara Partidului Comuniştilor (!). Prin această declaraţie Vladimir Voronin lasă să se înţeleagă că adevăratul conducător al republicii va fi plenara PCRM, şi nicidecum Parlamentul.

❑ PRIMUL ABUZ LEGISLATIV

La 22 martie, Parlamentul nou-ales purcede la constituirea comisiilor permanente. În acea zi este înregistrat şi primul abuz comunist la nivel parlamentar. Astfel, conform numărului de mandate obţinute, comuniştilor le-au revenit şapte din cele zece funcţii de preşedinţi de comisii parlamentare, Alianţei Braghiş – două, iar creştin-democraţilor – una.

Comuniştii marginalizează opoziţia, oferindu-le posturile de preşedinţi ai comisiilor mai puţin importante, cum ar fi, de exemplu, funcţia de conducător al comisiei ecologie. Totodată, nu fără concursul comuniştilor, în funcţie de preşedinte al comisiei pentru drepturile omului şi minorităţi naţionale este numit Mihail Sidorov care, deşi a fost ales în calitate de deputat din partea Alianţei Braghiş, este adeptul comuniştilor. Sidorov părăseşte rândurile Alianţei Braghiş, se declară independent, dar votează de fiecare dată împreună cu comuniştii. Drept răsplată, majoritatea parlamentară îi păstrează fotoliul de preşedinte de comisie, opunându-se atunci când fracţiunea încearcă să-l demită pe Sidorov pentru a-l înlocui cu un alt reprezentant al său, după cum prevede regulamentul Parlamentului.

❑ PRIORITATE – RELAŢIILE CU RUSIA & PRIMUL ATAC ASUPRA PRESEI

Pe data de 7 aprilie 2001, Vladimir Voronin începe să exercite oficial funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova. În acea zi, noua guvernare întreprinde primul atac asupra presei, îngrădind accesul reprezentanţilor unor mijloace de informare în masă, ziarele de opoziţie “Flux”, “Ţara” ş.a., la ceremonia de investire a lui Vladimir Voronin. Din acel moment devine clar că nu poate exista libertatea presei sub un regim comunist şi că presa pentru guvernanţi este doar un instrument propagandistic, dar nicidecum un element indispensabil unei societăţi democratice.

În aceeaşi zi, prin discursul său inaugural, Vladimir Voronin demonstrează că nu are de gând să fie un preşedinte al întregului popor, ci doar al acelor cetăţeni care văd viitorul Moldovei alături de Rusia. Noul şef al statului lasă să se înţeleagă că “partenerul strategic” al Republicii Moldova va fi Federaţia Rusă. Orientarea vectorului politicii externe spre est, pune cruce pe aspiraţiile europene ale majorităţii populaţiei. Deşi ulterior guvernarea comunistă încearcă să demonstreze că şi pentru ea integrarea europeană a devenit o prioritate, toţi înţeleg că această schimbare de macaz a fost mai degrabă o măsură impusă comuniştilor de noile schimbări geopolitice. Chiar şi după ce au declarat integrarea europeană drept prioritate naţională, comuniştii au practicat acelaşi joc al dublelor standarde, promovând o politică ce convine Kremlinului.

❑ ÎNCEPUTUL NAŢIONALIZĂRII

Prima acţiune de constrângere economică este întreprinsă la 20 aprilie 2001. Atunci, Parlamentul a declarat drept proprietate a statului mărcile de mărfuri care au fost înregistrate până la începutul anului 1992.

Sub pretextul că doresc să prevină o eventuală înstrăinare a unor mărci cunoscute, comuniştii de fapt pun mâna pe un business destul de profitabil pentru ei – permit contra unei anumite sume de bani unui sau altui agent economic să folosească marca de care are nevoie. Nu este exclus că, pe această cale, au fost îndepărtaţi de la mărcile cele mai cunoscute unii businessmeni incomozi puterii, iar dreptul de a le utiliza a revenit favoriţilor comuniştilor sau acelor care plătesc mai mult şi nu neapărat statului.

❑ COLABORĂM MILITAR CU RUSIA

În aceeaşi zi, Parlamentul a ratificat Acordul între guvernele Republicii Moldova şi Federaţiei Ruse cu privire la colaborarea militară. Documentul prevede că părţile urmează să colaboreze în ceea ce ţine de: asigurarea exploatării armamentului şi tehnicii militare a armatei naţionale a Republicii

Moldova şi a forţelor armate ale Federaţiei Ruse; asigurarea tehnico-materială a forţelor armate ale ambelor ţări; instruirea militarilor armatei naţionale a Moldovei în instituţiile de învăţământ din Rusia şi a militarilor ruşi – în cele din Republica Moldova; desfăşurarea în comun a lucrărilor ştiinţifice de investigaţii în domeniul militar; colaborarea în ceea ce ţine de folosirea bazelor militare şi a centrelor de pregătire etc.

Conform documentului, colaborarea dintre părţi se va înfăptui prin vizite oficiale reciproce, întâlniri de lucru ale miniştrilor apărării şi a altor conducători militari, consultări, schimb de experienţă, stagiuni, conferinţe, seminare etc. Cu alte cuvinte, R. Moldova îşi recunoaşte rolul de vasal al Rusiei, menţinându-şi dependenţa faţă de această puternică forţă militară.

❑ ADEVĂRATA POZIŢIE FAŢĂ DE “IMPERIALIŞTI”

Cât timp s-au aflat în opoziţie, comuniştii nu au scăpat nici o ocazie pentru a ataca organismele creditare internaţionale. Banca Mondială şi Fondul Monetar Internaţional erau numite cum doriţi: fiare internaţionale, vampiri, vrăjmaşi ai proletarilor, imperialişti etc. Această atitudine ostilă faţă de finanţatorii externi a fost afişată deschis în campania electorală a comuniştilor. Însă, după alegerile din 25 februarie 2001, situaţia s-a schimbat radical şi comuniştii s-au văzut nevoiţi să umble cu mâna întinsă anume la “imperialiştii” pe care până mai ieri îi declaraseră duşmani ai proletarilor.

În a doua jumătate a lunii aprilie comunişti sunt puşi în situaţia de a da un răspuns clar: vor ratifica sau nu Acordul cu Banca Mondială care prevedea acordarea unui credit preferenţial în valoare de 10 milioane de dolari pentru reformarea sistemului ocrotirii sănătăţii din R. Moldova. Desigur, răspunsul a fost unul afirmativ (deşi votarea propriu-zisă a avut loc câteva luni mai târziu).

Interesant este că, anterior comuniştii nu numai că supuneau criticii donatorii externi, dar chiar au votat împotriva respectivului Acord când acesta a fost propus spre ratificare Parlamentului de legislatura a 14-a. Oamenii încep să înţeleagă care e preţul real al declaraţiilor echipei lui Voronin!

❑ COMUNIŞTII LEGIFEREAZĂ DEZASTRUL DIN ARMATA NAŢIONALĂ

Pe 26 aprilie noul Parlament comunist respinge un proiect de lege ce prevedea trecerea de la serviciul militar obligatoriu la cel în bază de contract. Parcă nu s-a întâmplat nimic grav – deputaţii şi-au expus opinia asupra unui document, acţionând după cum le-a dictat conştiinţa. Semnificaţia însă a acestui gest e cu totul alta.

În primul rând, comuniştii demonstrează că nu sunt dispuşi să ia în seamă proiectele înaintate de opoziţie. În al doilea rând, este clar că noua guvernare nu

acceptă modificările chiar şi atunci când i se aduc argumente convingătoare. În al treilea rând, respingerea acestui proiect de lege este o dovadă a incompetenţei comuniştilor, precum şi a informării slabe a acestora despre adevărata stare de lucruri din armata naţională. Oricine ştie că, ceea ce în R. Moldova se numeşte armată, în realitate este o ceată de tineri prost îmbrăcaţi, slab hrăniţi, care sunt antrenaţi în ce activităţi doriţi, numai nu în cele ce ţin de militărie. Trecerea la armata profesionistă în bază de contract este unica posibilitate de a ajunge în rând cu lumea civilizată.

Nu trebuie să uităm că mai multe norme ale dreptului internaţional prevăd dreptul recrutului de a refuza serviciul militar dacă acesta contravine convingerilor sale religioase, pacifiste sau de alt ordin. Comuniştii neglijează însă aceste argumente şi, respingând respectivul proiect de lege, de fapt se pronunţă pentru păstrarea dezastrului în armata naţională.

❑ PRIMA ÎNCERCARE DE OFICIALIZARE A LIMBII RUSE

Tot în aceeaşi zi Parlamentul adoptă, cu votul majorităţii deputaţilor, în lectură definitivă Legea privind actele de stare civilă, prin care stabileşte că “întocmirea actelor de stare civilă, precum şi înscrierea menţiunilor, se face în limba de stat şi în limba rusă”. Acest document este adoptat la iniţiativa deputaţilor-comunişti Victor Andruşciac şi Victor Stepaniuc.

Guvernanţii readuc în prim-plan problema lingvistică din cauza căreia Republica Moldova a avut de suferit enorm la începutul anilor ‘90. Indirect, comuniştii pun sub semnul întrebării însăşi statalitatea Republicii Moldova, pe care în declaraţii ei o apară cu atâta insistenţă.

Electoratului i se oferă o dovadă în plus că interesele populaţiei majoritare nu coincid cu cele ale comuniştilor. Noua conducere acordă predilecţie limbii unei minorităţi care nici măcar nu este cea mai numeroasă (minoritatea rusă e inferioara numeric celei ucrainene), atât în detrimentul majorităţii, cât şi al altor minorităţi din republică. E o politică greşită care la începutul anului 2002 va scoate în stradă zeci de mii de oameni, destabilizând la maximum situaţia din republică. Conflictul a fost posibil de aplanat doar după intervenţia repetată a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei.

❑ ÎNCEPE RĂFUIALA CU PERSOANELE INCOMODE

Pentru orice partid aflat la putere, unul din instrumentele de bază ale promovării intereselor proprii a fost şi continuă să fie compania “Teleradio-Moldova”. De aceea, comuniştii nu-i puteau lăsa în funcţie pe vechii conducători ai instituţiei şi la 27 aprilie 2001 Anatol Barbei este eliberat din funcţia de director

general al Televiziunii de Stat (la acel moment), iar Vasile Grebencea – din funcţia de director general al Radioului Naţional. Iulian Magaleas, directorul general al companiei, este păstrat în funcţie, deoarece e membru al Partidului Comuniştilor şi, anterior, tot de către această formaţiune a fost promovat în postul respectiv.

Din acel moment, televiziunea şi radioul naţional se transformă în nişte instrumente de "spălare a creierilor" şi devin principale mijloace de propagandă comunistă. O asemenea situaţie nu putea fi tolerată de opoziţie, de societatea civilă şi comunitatea jurnalistică. În rezultat, protestele din diferite domenii, ce cuprinseseră republica la finele anului 2001 – începutul anului 2002, ajung şi la compania "Teleradio-Moldova". Deşi, s-au făcut nu puţine eforturi pentru a transforma "Teleradio-Moldova" într-o instituţie publică a audiovizualului, acest lucru a reuşit doar pe hârtie. În realitate, compania a rămas aservită puterii comuniste.

❑ ELIBERAREA LUI ILIE ILAŞCU – O DOVADĂ A COMPLICITĂŢII COMUNIŞTILOR CU RUSIA ŞI CRIMINALII DE LA TIRASPOL

La începutul lunii mai apare o ştire-trăsnet: Ilie Ilaşcu, deţinut politic al regimului criminal de la Tiraspol, a fost pus în libertate! În acea zi, din păcate, a fost eliberat doar Ilie Ilaşcu, nu şi membrii grupului său. Desigur, nimeni nu pune la îndoială că acest eveniment a fost unul cu adevărat îmbucurător şi că el trebuia demult să se întâmple. Totodată, trecând peste emoţii, ne întrebăm: cum de au reuşit comuniştii ceea ce nu le-a reuşit democraţilor şi de ce nu au fost eliberaţi şi ceilalţi membri ai grupului?

Analizând la rece situaţia, ne dăm seama că partidul de guvernământ de la Chişinău nu era deloc preocupat de faptul că membrii grupului Ilaşcu sunt deţinuţi ilegal la Tiraspol, că acestora li se încalcă drepturile, că sunt umiliţi de nişte criminali. Pur şi simplu, comuniştii au încercat să-l folosească pe Ilie Ilaşcu pentru a satisface interesele Moscovei. Vorba e că în acea perioadă Curtea Europeană a Drepturilor Omului urma să purceadă la examinarea dosarului Ilaşcu. Era de presupus că Rusia va fi recunoscută drept vinovată de încălcarea drepturilor membrilor grupului şi, implicit, de declanşarea conflictului transnistrean şi apariţia republicii-fantomă în stânga Nistrului. De aceea, Voronin şi Smirnov au primit ordin să-l elibereze pe Ilie Ilaşcu în schimbul promisiunii că acesta îşi va retrage plângerea de la CEDO. După cum a mărturisit mai târziu Ilie Ilaşcu, această condiţie, înainte de a-l elibera, i-a pus-o şi Şevţov-Antiufeiev. Ilie Ilaşcu a considerat însă că rebelii de la Tiraspol trebuie să plătească pentru chinurile suportate de membrii grupului său.

❑ PLATA PENTRU PROMISIUNI ELECTORALE DEŞARTE

La 10 mai este creată o comisie specială în a cărei sarcină se pune elaborarea propunerilor de ajustare a legislaţiei naţionale la Legea cu privire la statutul juridic special al unităţii teritorial-administrative autonome Gagauz-Yeri. Comuniştii se apucă să consfinţească la nivel constituţional unele drepturi ale autonomiei găgăuze care, de fapt, legiferează existenţa unui stat în stat.

În goana după voturile din sudul republicii, în perioada electorală comunişti le-au promis găgăuzilor „marea şi sarea". Le-au promis până şi dreptul de a-şi crea propriul stat în cazul în care R. Moldova îşi pierde actualul statut. Acest drept era prevăzut de Legea cu privire la statutul juridic special al unităţii administrativ-teritoriale "Găgăuz-Yeri" încă din 1994, însă nici o guvernare nu a riscat să-l transpună în Constituţie. Într-un târziu şi comuniştii au renunţat să legifereze prevederea respectivă, însă doar după ce s-au convins ce riscuri comportă ea.

Dar, să revenim la comisie. Constituirea şi activitatea ei ulterioară au tensionat relaţiile dintre Chişinău şi Comrat. Autorităţile găgăuze se opuneau pe orice cale propunerilor înaintate de Chişinău şi, în rezultat, Gagauz-Yeri, care până la venirea comuniştilor era o zonă destul de liniştită, s-a transformat într-un focar de instabilitate. Conflictul dintre comunişti şi echipa de la Comrat ajunsese chiar până la Congresul puterilor locale şi regionale al Consiliului Europei şi a putut fi aplanat doar prin metode antidemocratice. Pentru aceasta comuniştii au trebuit să lase baltă treburile ţării şi să se ocupe exclusiv de problema găgăuză pe care au creat-o cu mâinile proprii. Astfel, mai întâi au constituit o nouă majoritate în Adunarea Populară de la Comrat, aservită puterii de la Chişinău, apoi au provocat alegeri anticipate ale başcanului, în urma cărora au pus în fruntea autonomiei un conducător şi un executiv loial comuniştilor (despre fraudele înregistrate în acest scrutin nici nu face să vorbim). Apare întrebarea: cui i-a trebuit acest conflict apărut pe loc gol, care a paralizat activitatea autonomiei pentru o bună perioadă de timp?

❑ COMUNIŞTII "SE APUCĂ DE CAPUL" JUDEŢELOR

Una din cele mai mari "isprăvi" comise de guvernarea comunistă a fost fără îndoială lichidarea judeţelor şi revenirea la sistemul de raioane. Astfel, structurile administrativ-teritoriale create în 1998 cu suportul comunităţii internaţionale, nici nu au început bine să funcţioneze, că au şi fost înlocuite cu alte structuri, create fără o argumentare economică adecvată.

Revenirea la raioane a constituit un punct de bază în programul electoral al comuniştilor. Mulţi însă sperau că noua conducere va neglija această promisiune

(de altfel ca şi multe altele) şi nu va permite intereselor partinice să domine interesele ţării. Însă aceste speranţe au fost spulberate de declaraţia făcută la 14 mai 2001, în cadrul emisiunii “Ora Parlamentului”, de către spicherul Eugenia Ostapciuc. Ea a comunicat că, în cel mai scurt timp, va fi formată o comisie specială, care va revedea structura administrativ-teritorială a republicii.

În spatele acestei declaraţii stă ascuns populismul comuniştilor, precum şi interesele personale ale unor membri ai partidului de guvernământ. Liderii comunişti din teritoriu îşi presau colegii din administraţia de la Chişinău să voteze cât mai repede revenirea la raioane, pentru a-i asigura pe ei cu fotolii. Într-un fel, comuniştii de la Chişinău deveniseră ostaticii celor din teritoriu şi până la urmă au cedat insistenţelor lor. Sigur, comuniştii din teritoriu au câştigat, dar republica şi-a frânat mersul ei firesc pentru o perioadă îndelungată de timp.

❑ LUPUL NU ŞI-A SCHIMBAT NICI PĂRUL

Începem a ne deprinde cu declaraţiile pro-europene ale echipei lui Vladimir Voronin. Comuniştii sunt mai europeni ca europenii, de parcă nu ei acum câteva luni strigau că R. Moldova trebuie să se integreze doar în Uniunea Rusia-Belarus şi că nu avem ce căuta în Europa. Totuşi pe 17 mai parlamentul comunist a respins iniţiativa de constituire a unui minister al integrării europene.

Oficial, comuniştii şi-au motivat refuzul prin faptul că funcţiile ce urmau să revină noului minister sunt îndeplinite cu succes de Ministerul Afacerilor Externe. În realitate, comuniştii nu au dorit să aplece urechea la doleanţele majorităţii populaţiei (sondajele de opinii arată că majoritatea populaţiei pledează pentru integrarea europeană a Republicii Moldova). La acel moment comuniştii nu erau gata să-şi schimbe nici măcar părul, nu tocmai năravul.

❑ ÎN ACEEAŞI LUNTRE CU NAZIŞTII ŞI FASCIŞTII

La 25 mai parlamentul respinge un proiect de lege al opoziţiei ce presupunea interzicerea partidelor de orientare fascistă, nazistă şi comunistă. Având în vedere gravele crime comise în diferite perioade istorice de formaţiunile de această orientare, mai multe ţări au adoptat legi similare. R. Moldova, dacă tinde să se integreze în marea familie a statelor europene, ar fi trebuit să procedeze la fel. Însă, pentru comunişti dinţii s-au dovedit a fi mai aproape decât părinţii, adică interesele lor personale au fost puse mai presus decât interesele statului.

De notat că opoziţia nu urmărea prin acest proiect de lege scoaterea comuniştilor lui Voronin în afara legii – aceştia ar fi fost obligaţi să-şi schimbe numai denumirea formaţiunii. Nimeni nu contesta legalitatea accederii lor la putere.

Astfel, protejându-şi interesele proprii, comuniştii s-au pomenit în postura de

apărători ai nazismului şi fascismului. Este un caz fără precedent în Europa când un partid de guvernământ refuză să interzică în ţara sa activitatea partidelor naziste şi fasciste. Să admitem că pe comunişti nu-i preocupa decât propria denumire – de ce atunci nu au propus un proiect de lege care s-ar fi referit doar la nazişti şi fascişti? Probabil, răspunsul la această întrebare şi la multe altele îl vom afla abia atunci când comuniştii vor pleca acolo unde demult le este locul – la urna istoriei.

❑ SALUT, PIONIERIE!

La 28 mai 2001, Eugenia Ostapciuc, în noua sa calitate de preşedinte al Parlamentului, întreprinde o vizită de lucru la fabrica de confecţii "Ionel". Proaspătul spicher promite în cadrul acelei vizite că noul partid de guvernământ va introduce uniforma şcolară unică pe care elevii vor trebui să o poarte în mod obligatoriu exact ca pe timpul defunctei URSS.

Făcând această declaraţie, Eugenia Ostapciuc a dorit să le dea de înţeles angajaţilor de la "Ionel" că statul nu-i uită şi că în curând ei vor avea foarte mult de lucru, deoarece vor trebui "să îmbrace" în uniforme şcolare întreaga republică. Însă, în pornirile sale "nobile", spicheriţa se face a uita de câteva momente foarte importante: într-o economie de piaţă, statul nu poate favoriza un agent economic în detrimentul altuia (acest lucru contravine mai multor norme legislative, inclusiv Constituţiei); încalcă dreptul părinţilor şi al elevilor de a-şi alege singuri vestimentaţia; practic, copiii sunt obligaţi să facă unele cheltuieli suplimentare nejustificate. Fie că Eugenia Ostapciuc şi-a dat seama ce pericole implică iniţiativa sa, fie că noul preşedinte al Parlamentului a fost "pusă la punct" de colegii săi mai experimentaţi, dar ideea respectivă aşa şi nu a fost implementată. Este regretabil că Partidul Comuniştilor nu a refuzat la fel de uşor şi la alte iniţiative deocheate.

❑ COMUNIŞTII ÎMPOTRIVA NATO

În prima perioadă după venirea comuniştilor la putere, formaţiunea lui Vladimir Voronin se comportă ca un adevărat partid de opoziţie. Comuniştii îi critică pe toţi, fără a ţine cont de faptul că cei care trebuie să schimbe situaţia din republică sunt anume ei. Acelaşi comportament noua guvernare îl are şi faţă de NATO. Pentru mulţi comunişti de factură veche NATO rămăsese încă de pe timpul războiului rece duşmanul "numărul unu".

Occidentul aştepta ca atitudinea noii puteri de la Chişinău faţă de NATO să fie, dacă nu una binevoitoare, cel puţin, rezervată. Andrei Neguţa, preşedintele comisiei parlamentare pentru politică externă, a declarat însă că

Partidul Comuniştilor din Republica Moldova este împotriva extinderii NATO. Situaţia creată în urma acestei declaraţii era deopotrivă alarmantă şi ridicolă. Alarmantă, pentru că noua conducere a republicii punea sub semnul întrebării mai multe proiecte ce se derulau sub egida NATO şi, în primul rând, participarea militarilor moldoveni în cadrul programului “Parteneriat pentru pace”. În al doilea rând, comuniştii excludeau R. Moldova dintr-o eventuală sferă de extindere a organizaţiei care într-adevăr s-a extins doar până la Prut, R. Moldova rămânând în sfera de influenţă militară a Rusiei. Ridicolul constă în faptul că o mână de comunişti ajunşi prin ironia sorţii la guvernare într-un stat situat în centrul Europei a îndrăznit să arunce mănuşa celui mai puternic bloc militar din lume.

❑ COMUNIŞTII “ŢIN UMBRELA” KGB-IŞTILOR

Pe 31 mai Parlamentul purcede la examinarea unui proiect de lege propus de opoziţie şi care se numea “privind accesul la propriul dosar şi deconspirarea securităţii ca poliţie politică”. Adoptarea acestui proiect de lege ar fi constituit un pas înainte în vederea democratizării societăţii, apropierii ei de standardele internaţionale, ar fi însemnat sfârşitul acelei perioade de teroare prin care i-a fost dat să treacă umilitului popor al Republicii Moldova. Comuniştii însă, fără a invoca anumite argumente serioase, au respins respectivul document.

Părtaşii lui Voronin au procedat astfel deoarece majoritatea dintre ei, după spusele tovarăşului Stepaniuc, “vin din trecut”. Adică au făcut parte din structurile de conducere ale fostului regim comunist. Iar pe atunci, până şi un conducător de cel mai mic rang avea dosar la KGB, în el fiind trecute şi cazurile “de colaborare benevolă” cu poliţia politică. Adoptarea documentului propus de opoziţie i-ar fi scos la “apă curată” pe mai mulţi dintre actualii demnitari. Avem tot temeiul să credem că multe evenimente ar fi apărut în cu totul altă lumină, iar unele persoane cu funcţii de răspundere, care astăzi ne reprezintă prin Europa, ar fi trebuit cel puţin să-şi dea demisia.

❑ ASASINAREA LUI GHEORGHE GRUMAŢCHI

Fără îndoială, o „pata neagră” pe obrazul guvernării roşii, este asasinarea lui Gheorghe Grumaţchi, preşedintele asociaţiei pieţelor din municipiul Bălţi. Opinia publică a fost zguduită de cruzimea cu care a fost executat acest omor la comandă, Gheorghe Grumaţchi fiind ucis în plină stradă ziua-n amiaza mare, când se deplasa cu automobilul la serviciu.

Cazul nu ar fi fost poate atât de mediatizat dacă înainte de moartea sa, Grumaţchi nu ar fi organizat o conferinţă de presă în care a comunicat că este supus unor presiuni şi intimidări teribile pentru că nu doreşte să cedeze

intereselor anumitor grupări. Atunci, Gheorghe Grumaţchi a numit mai multe persoane suspuse printre care: deputatul Victor Morev, ministrul justiţiei Ion Morei, ex-comisarul de Bălţi, Nicolae Negrei. Deşi opoziţia a cerut ca persoanele respective să fie suspendate din funcţiile deţinute pe durata anchetei, comuniştii nu au dat curs acestui demers! Pe parcursul anchetei, în presă s-au strecurat câteva informaţii confuze ba că asasinii au fost reţinuţi, ba că persoanele reţinute nu sunt cele căutate, ba că iarăşi unele fapte s-au adeverit etc. Dar nimic nu s-a spus despre cine a comandat acest omor, dacă se adeveresc sau nu acuzaţiile aduse lui Morei, Morev, Negrei. Tăcere!

❑ PRESA RĂMÂNE "ÎNCĂTUŞATĂ"

Prima vară a guvernării comuniste începe destul de trist pentru presă – la 1 iunie 2001 deputaţii-comunişti resping iniţiativa legislativă de abrogare a Legii presei, lege care în opinia reprezentanţilor mai multor mijloace de informare în masă, este un document depăşit de timp, ce frânează afirmarea presei drept cea de-a patra putere în stat. La acel moment, numai comuniştii puteau să nu vadă că Legea presei nu corespunde spiritului democratic de dezvoltare a societăţii.

O apreciere obiectivă a documentul care, din păcate, a rămas în vigoare era dată în nota informativă ce însoţea iniţiativa privind abrogarea Legii: "Legea a fost concepută ca un hibrid artificial al principiilor presei sovietice şi al principiilor internaţionale. Ea nu reglementează independenţa publicaţiilor periodice, ci doar descrie în mod rutinar modul de organizare a activităţii acestora. În plus, Legea încearcă să reglementeze relaţiile dintre fondatori, editori şi jurnalişti de pe poziţiile anului 1994, poziţii care sunt deja învechite şi nu corespund realităţilor actuale".

Specialiştii în materie menţionau atunci (în cadrul discuţiilor în Parlament) că această lege a fost elaborată în 1994 ca o măsură de răspuns la unele publicaţii de presă despre cazuri de corupţie în care erau implicate persoane suspuse în stat. Astfel, în lege au fost introduse măsuri restrictive pentru presă cu scopul de a le închide gura jurnaliştilor.

❑ OFENSIVA ANTI-JUDEŢE ÎNCEPE CU O COMISIE

Declaraţiile anterioare ale spicherului Eugenia Ostapciuc şi ale altor demnitari comunişti, în ceea ce ţine de judeţe, nu au fost făcute pe negândite – comuniştii într-adevăr se apucă de demolarea proaspătului sistem administrativ-teritorial, constituit în 1998. Şi, ca de obicei, pentru a demola ceva – în cazul de faţă, judeţele – noua guvernare purcede la crearea unei comisii speciale. Scopul

oficial al acestei structuri este “de a propune legislativului spre adoptare modificări în Legile cu privire la administraţia publică locală şi organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova”. Însă, este suficient să vezi cine face parte din componenţa comisiei (comunişti sau persoane promovate de aceştia), dar mai ales cine este pus în fruntea ei, Vasile Iovv, că-ţi dai imediat seama care este scopul adevărat al comisiei.

Am menţionat mai sus ce s-a urmărit în realitate prin această “reformă” şi nu mă voi repeta. Cu atât mai mult că, pe parcurs, s-a văzut destul de bine pentru ce şi pentru cine au fost refăcute raioanele. Unicul moment la care aş dori să mă opresc în acest context este forma în care comuniştii şi-au îmbrăcat noua lor iniţiativă odioasă. Astfel, comisia urma “să efectueze un studiu asupra compatibilităţii legilor menţionate cu Constituţia Republicii Moldova, precum şi cu Carta Europeană pentru autoadministrare locală”. Noua guvernare sugera că sistemul de judeţe ar contraveni Constituţiei şi mai ales legislaţiei internaţionale în domeniu. Straniu, dar experţii Congresului puterilor locale şi regionale al Consiliului Europei indicau tocmai contrariul. Deci, revenirea la raioane a avut loc pe fundalul unei sfidări totale a bunului simţ, a legislaţiei internaţionale şi a opiniei experţilor Consiliului Europei.

❑ R. MOLDOVA CEDEAZĂ DIN TERITORIU

Pe 5 iunie comuniştii şi-au exprimat disponibilitatea de a ratifica Tratatul privind delimitarea frontierelor cu Ucraina. Fără îndoială, R. Moldova avea nevoie de un asemenea Tratat, însă nu în varianta ce a fost ratificată. Acest document ne-a dezavantajat din mai multe puncte de vedere, pentru că am fost nevoiţi să cedăm Ucrainei unele teritorii, inclusiv 7,7 km strategici din apropierea satului Palanca şi cea mai mare insulă de pe Nistru – Nişalu. În schimb însă nu am primit mai nimic. R. Moldova a cedat Ucrainei importante teritorii în şapte puncte frontaliere, iar Ucraina – doar în două puncte (Giurgiuleşti şi Basarabeasca).

De menţionat că această decizie pripită a comuniştilor de a ratifica un document ce contravenea intereselor R. Moldova a condus la destabilizarea situaţiei din ţară. În acea perioadă, se înregistrează primele acţiuni de protest anticomuniste şi constituirea primului Comitet cetăţenesc, care purta numele “Palanca”. Ratificarea Acordului a mai avut o semnificaţie importantă – pentru prima dată autorităţile comuniste şi-au permis să încalce direct şi deschis Constituţia, care prevede clar că teritoriul Republicii Moldova este inalienabil. Acest caz demonstrează cu prisosinţă că noua conducere de la Chişinău nu se supune legislaţiei în vigoare, autoidentificându-se cu statul. Iar asemenea atitudine este inacceptabilă într-un stat democratic.

❑ COMUNIŞTII ACCEPTĂ PREZENŢA MILITARILOR RUŞI ÎN MOLDOVA

Problema prezenţei militare ruse în Republica Moldova rămâne a fi una din cele mai arzătoare. Deşi în cadrul summit-elor OSCE de la Istanbul şi Porto au fost fixate termene stricte de retragere a arsenalului şi trupelor ruseşti din Transnistria, până în prezent acest lucru nu s-a întâmplat. Unii susţin că de vină e Rusia, alţii îl acuză pe Smirnov, însă o parte din vină (poate cea mai mare) o poartă totuşi regimul Voronin. Anume exponenţii acestui regim, după ce au venit la putere, au lăsat să se înţeleagă că nu ar avea nimic împotriva prezenţei militare ruseşti în Moldova.

Prima declaraţie în acest sens, după venirea comuniştilor la putere, a făcut-o vicespicherul Vadim Mişin, într-o conferinţă de presă din 5 iunie. Potrivit spuselor sale, “nimănui nu-i este convenabil ca trupele ruseşti să fie retrase din Transnistria, atâta timp cât nu a fost evacuat armamentul stocat în regiune”. Vadim Mişin a lăsat să se înţeleagă atunci că “principala problemă nu sunt trupele militare ruse”. El a menţionat că “Moldova ar putea chiar să examineze posibilitatea rămânerii lor în Transnistria şi după retragerea armamentului, dar numai cu condiţia ca aceste trupe să aibă statut de pacificatori şi să fie sub egida OSCE”. Evident, după o asemenea declaraţie, ruşii nu s-au prea grăbit să-şi onoreze angajamentele internaţionale.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI DECLINĂ RESPONSABLITATEA ÎN CAZUL GRUPULUI ILAŞCU

Pe 6 iunie, la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului au loc audieri pe marginea cazului membrilor grupului Ilaşcu. Dosarul respectiv fusese depus încă în 1999, petiţionarii cerând înaltei instanţe internaţionale să recunoască încălcarea unor astfel de drepturi ale lor ca: dreptul la libertate şi siguranţă, dreptul la un proces echitabil, dreptul la viaţă, dreptul de a nu fi supus torturii, precum şi dreptul la respectul vieţii private şi familiale. Deoarece Transnistria nu este subiect al dreptului internaţional, grupul Ilaşcu a cerut să fie recunoscute vinovate guvernele Republicii Moldova şi a Federaţiei Ruse.

Noua conducere a Republicii Moldova nu numai că nu susţine pretenţiile absolut întemeiate ale cetăţenilor săi, care au avut de suferit de pe urma acţiunilor unui regim criminal, dar intră în conflict direct cu aceştia. Normal era ca Guvernul de la Chişinău, după ce a trâmbiţat la toate colţurile cât de mult “şi-a bătut capul” ca lui Ilie Ilaşcu să i se facă dreptate şi să fie eliberat din detenţie, să-şi recunoască vina (fie chiar şi implicită) şi să le compenseze petiţionarilor prejudiciile materiale şi morale suportate în aceşti ani.

❑ TOT SPRE EST, SPRE EST, SPRE EST...

La 7 iunie 2001, Andrei Neguţa, preşedintele comisiei parlamentare pentru politică externă, aduce o ştire "îmbucurătoare" pentru opinia publică din Moldova – Adunarea parlamentară a uniunii interstatale Rusia-Belarus este gata să acorde statut de observator permanent Republicii Moldova. Vorba e că Andrei Kirilovici revenise cu o zi înainte de la Grodno (Belarus) unde avuse loc o reuniune a acestui for şi unde, se vede că, i-a fost adusă la cunoştinţă această decizie "milostivă" a fraţilor mai mari – Rusia şi Belarus.

Probabil, mediatizând subiectul, comuniştii au dorit să le dea de înţeles alegătorilor că ei nu şi-au uitat promisiunile electorale. Însă, acest "gest electoral frumos" ne-a costat cam scump. Aceasta şi alte acţiuni au determinat forurile internaţionale să uite de Moldova până în 2003, republica noastră pierzând astfel doi ani foarte preţioşi pentru destinul său european. Anume în această perioadă se formau noile sfere de influenţă, avea loc o reîmpărţire a Europei. Forurile europene ne-au "contactat" din nou abia în 2003 pentru a ne anunţa că ni se oferă umilul rol de stat-vecin al UE. Dacă R. Moldova ar fi promovat o politică externă mai eficientă, iar unii comunişti nu şi-ar fi afişat predilecţiile pro-ruse, cine ştie, poate că ni se propunea chiar statutul de membru-asociat. Iar dialogul din ultimul timp cu structurile europene, pe care regimul Voronin se străduie să-l ofere opiniei publice drept "succese ale politicii de integrare europeană", nu este decât o formalitate pe care UE trebuie să o urmeze stabilind nişte reguli de joc elementare pentru noii săi vecini.

❑ ÎNCEPE RĂFUIALA CU OPONENŢII

Pentru a reduce la tăcere presa de opoziţie, comuniştii au propus un proiect de lege ce interzicea finanţarea sau susţinerea sub orice formă a ziarelor politice din R. Moldova de către guvernele altor ţări. Scopul urmărit era clar, căci unele ziare de la Chişinău primeau mijloace în cadrul diferitor proiecte finanţate de România. Comunişti au uitat însă că şi SUA, prin intermediul unor programe, de asemenea acorda din când în când sprijin unor publicaţii de la Chişinău. Un exemplu în acest sens poate fi "Jurnal de Chişinău", care în acea perioadă câştigase un grant de la Ambasada SUA în Republica Moldova.

Comuniştii nu au înţeles un singur lucru: prin metode administrative presa nu poate fi redusă la tăcere. Dacă va fi nevoie, oamenii vor strânge câte un leu şi vor susţine o publicaţie care-i va informa corect, dar nu le va "spăla minţile", după cum procedează presa supusă puterii. Astfel, regimul lui Voronin nu a câştigat nimic prin respectivul proiect de lege, căci ziarele de opoziţie continuă să apară şi să scrie adevărul despre "rezultatele înalte" obţine de actuala guvernare.

În schimb, presa de la Chişinău a pierdut surse importante de finanţare, iar imaginea externă a Moldovei a avut de suferit, occidentalilor oferindu-li-se o dovadă în plus că în R. Moldova sunt folosite metode represive de anihilare a oponenţilor.

❑ COMUNIŞTII ACAPAREAZĂ CAPITALA NORDULUI

La mijlocul lunii iunie 2001, utilizând resursele administrative, comuniştii reuşesc să-l pună în fruntea municipiului Bălţi pe camaradul lor, Vasile Panciuc. Postul de primar al acestui oraş rămăsese liber după ce Victor Morev a fost ales deputat în Parlamentul de la Chişinău.

Cel mai trist este că Panciuc a reuşit să vină la putere în Bălţi exact ca şi Partidul Comuniştilor în republică, adică datorită unei prezenţe foarte scăzute a electoratului la votare. Astfel, la alegeri în acest municipiu au participat doar 34,7% din alegători. Pentru a fi declarate valabile, la urne trebuiau să se prezinte minimum 33,3%. Candidatul comuniştilor a venit la putere într-un oraş unde este susţinut doar de circa o pătrime din locuitori. La fel şi comuniştii guvernează republica, în condiţiile în care pentru ei au votat doar ceva mai mult de o treime din numărul total al cetăţenilor cu drept de vot.

❑ ŞANTAJ ÎN ADRESA DEPUTAŢILOR DE OPOZIŢIE, A JUDECĂTORILOR ŞI PROCURORILOR

Prima jumătate a anului 2001 a fost caracterizată de încercări febrile ale comuniştilor de a prelua controlul asupra tuturor domeniilor de activitate din republică. În acest sens, se impunea mai întâi de toate reducerea la tăcere a deputaţilor de opoziţie. Dar cum să faci acest lucru în condiţiile în care, conform legislaţiei în vigoare, deputatul nu poate fi tras la răspundere pentru declaraţiile făcute în timpul exercitării mandatului său?

La 18 iunie Maria Postoico, preşedintele comisiei juridice pentru numiri şi imunităţi a Parlamentului, face o declaraţie precum că, în scurt timp, Parlamentul va examina posibilitatea ridicării imunităţii deputaţilor, judecătorilor şi procurorilor. Maria Postoico a spus că Parlamentul dispune de două proiecte de lege în acest sens – unul elaborat de Guvern, iar altul – de un grup de deputaţi. Ea nu a precizat dacă proiectele în cauză prevăd ridicarea totală sau parţială a imunităţii categoriilor menţionate (nici până în prezent încă nu există o claritate absolută în acest sens).

De ce, dorind să pună la punct opoziţia, comuniştii "i-au deranjat" pe judecători şi procurori? Simplu. Ce rost are să-l lipseşti pe un deputat de imunitate dacă ulterior nu-l poţi persecuta şi intimida, antrenându-l în diverse procese judiciare. Noua putere, nu mai puţin decât de a reduce opoziţia la

tăcere, era interesată şi de preluarea controlului asupra procurorilor, dar mai ales a judecătorilor. Apropo, dacă e să judecăm după mai multe declaraţii ale specialiştilor făcute în ultimii ani, regimul Voronin s-a isprăvit de minune cu această misiune – judecătorii şi procurorii sunt în mare măsură supuşi partidului de guvernământ. Aşadar, în lipsa unui control total, cel mai eficient mecanism de a-ţi impune poziţia este şantajul, fie chiar şi exercitat într-o formă camuflată.

❑ NAŢIONALIZAREA ESTE LEGIFERATĂ

La 22 iunie, prin votul deputaţilor fracţiunii parlamentare a comuniştilor, Parlamentul adoptă un proiect de lege prin care stabileşte în ce cazuri întreprinderile aflate în proces de faliment sunt trecute în proprietatea statului. Potrivit modificărilor, în cazul în care datoria unei întreprinderi faţă de stat va depăşi 50% din activele sale, ea va trece în administrarea unui reprezentant al statului, care va fi numit de către Guvern. În proprietatea statului vor trece şi întreprinderile care până la privatizare erau rentabile, iar noul proprietar le-a adus la faliment.

Proprietate a statului vor deveni, de asemenea, şi întreprinderile în cazul cărora a fost încălcat sau nu a fost îndeplinit contractul de vânzare-cumpărare. Aceeaşi soartă o vor avea şi întreprinderile care au fost construite sau reconstruite cu ajutorul creditelor acordate sau garantate de către stat, dar care au fost aduse de proprietar până la faliment. În asemenea cazuri, statul îi va întoarce proprietarului banii pe care acesta i-a investit, dar, totodată, va reţine din această sumă venitul pe care trebuia să-l obţină.

Comuniştii prevăd majoritatea cazurilor când, acţionând anumite pârghii, poţi naţionaliza unele întreprinderi privatizate anterior. Legea pare destul de echilibrată, aplicarea ei în practică însă a demonstrat că ea a fost elaborată doar pentru satisfacerea intereselor personale şi de grup ale comuniştilor. În acest context este suficient să ne amintim de cazul “Farmaco”, când din R. Moldova au fost alungaţi, fără a li se întoarce un bănuţ, investitorii din România şi SUA; de cazul “Air-Moldova”; de hărţuielile la care este supusă permanent compania spaniolă “Union Fenosa” etc.

❑ PRIMUL ATAC ASUPRA AUTONOMIEI LOCALE

Nu o dată după câştigarea alegerilor parlamentare din februarie 2001 comuniştii s-au plâns că nu pot, practic, face nimic pentru îmbunătăţirea situaţiei în republică, deoarece nu controlează puterea locală. În realitate nu era vorba de “îmbunătăţirea situaţiei” din stat, pentru că nu cred că s-ar fi

găsit în R. Moldova vreun primar sau consilier care s-ar fi opus cu vehemenţă unor iniţiative cu adevărat reuşite şi care răspund necesităţilor populaţiei. Mai degrabă, noua guvernare era deranjată de faptul că foarte mulţi aleşi locali sunt necomunişti şi că ei ar fi putut constitui o eventuală temelie pentru revenirea democraţilor la putere la nivel central. De aceea, comuniştii fac tot posibilul pentru a-i limita în acţiuni pe reprezentanţii formaţiunilor de opoziţie din teritoriu. Este elocventă în acest sens adoptarea la 22 iunie 2001 a unor modificări la Legea privind administraţia publică locală prin care consiliile locale sunt lipsite de dreptul de a gestiona bugetele teritoriilor. Potrivit documentului menţionat, această împuternicire revine prefecturilor.

Deoarece prefecturile erau reprezentanţe ale Guvernului în teritoriu, putem spune că noua administraţie de la Chişinău a centralizat gestionarea finanţelor publice. Comuniştii nu numai că au comis un atentat serios la principiul autonomiei locale, consfinţit prin legislaţia internaţională, ci au creat premise reale pentru comiterea unor eventuale abuzuri. Fiind acei care gestionează de fapt bugetele locale, comuniştii îi pot lesne favoriza pe unii reprezentanţi ai săi din teritoriu în detrimentul democraţilor. În aşa mod, noua guvernare a căpătat o importantă pârghie de control asupra celor “neascultători”, limitându-le competenţele de aleşi locali.

❑ ADEVĂRATA ECHITATE SOCIALĂ ŞI GRIJĂ FAŢĂ DE OAMENI

Una din primele preocupări ale Parlamentului comunist a fost de a majora salariile deputaţilor! S-a întâmplat acest eveniment “remarcabil” în a doua jumătate a lunii iunie 2001. Data exactă a fost mai greu de aflat, dat fiind netransparenţa totală cu care comuniştii au învăluit procesul de adoptare a deciziei respective. De menţionat că discutarea chestiunii respective nu a avut loc în plenul Parlamentului, ci la biroul permanent unde era prezent un grup restrâns de persoane. Comuniştii s-au străduit ca cetăţenii de rând să nu afle cum le poartă de grijă aleşii lor şi ale cui interese le apără.

Potrivit unor informaţii, salariul preşedintelui Parlamentului a fost majorat de la 2505 până la 3074 lei, a vicepreşedinţilor – de la 2250 până la 2695 lei, a preşedinţilor de comisii parlamentare – de la 2289 până la 2600 lei, a deputaţilor simpli - de la 2210 la 2526 lei. Aceste majorări ale salariilor deputaţilor urmau să atragă după sine cheltuieli suplimentare lunare de 57 000 de lei.

Zarva care s-a ridicat atunci în societate i-a determinat pe comunişti să-şi mai pună din pofte în cui. La 26 iunie 2001 serviciul de presă al Parlamentului difuzează un comunicat prin care dezminte informaţiile despre majorarea salariilor deputaţilor. Putem presupune că această majorare a avut loc, dar speriindu-se de rezonanţa evenimentului, noua guvernare şi-a revăzut poziţiile.

Dar, cine ştie, şi le-a revăzut într-adevăr sau scopul declaraţiei a fost de a arunca praf în ochii alegătorilor? Şi chiar dacă decizia respectivă a fost anulată, cine garantează că nu au mai avut loc şi alte şedinţe la fel de secrete în cadrul cărora au fost stabilite noi sporuri la salariile "tovarăşilor proletari"?

❑ PRIMA ACŢIUNE DE PROTEST CU CARACTER DE MASĂ

La 28 iunie 2001, în premieră pentru guvernarea comunistă, are loc o acţiune de protest cu caracter de masă. Circa 300 de locuitori ai satului Palanca au organizat în acea zi un miting de protest în faţa Parlamentului împotriva preconizatei ratificări a Tratatului privind delimitarea frontierei de stat dintre R. Moldova şi Ucraina. Protestatarii au fost susţinuţi de reprezentanţi ai diferitelor organizaţii obşteşti, precum şi de unii deputaţi de opoziţie.

Protestatarii au elaborat în cadrul mitingului un Memoriu în care au inclus un şir de cerinţe către conducerea republicii. Principala revendicare a constat în constituirea unei Comisii Naţionale, în a cărei componenţă ar intra deputaţi şi reprezentanţi ai societăţii civile, şi care, în urma examinării situaţiei la faţa locului, ar renegocia un nou Tratat de frontieră cu Ucraina. Acţiunea organizată de locuitorii satului Palanca a fost o dovadă elocventă că abuzurile comuniste nu vor trece neobservate, că fiecare acţiune îndreptată împotriva democraţiei şi intereselor poporului va fi sancţionată dur de către societate. Din acel moment, comuniştii nu au ştiut de linişte – ori de câte ori au încercat să abuzeze de mandatul pe care îl au, oamenii au ieşit în stradă pentru a protesta. Şi fiecare acţiune de protest apropie tot mai mult momentul debarcării regimului Voronin de la putere.

❑ UN NOU FAVOR FĂCUT RUŞILOR

Tot în aceeaşi zi, Parlamentul introduce un şir de modificări la Legea cu privire la publicitate, prin care stipulează că pe teritoriul Republicii Moldova publicitatea se difuzează în limba în care doreşte producătorul. Prin documentul respectiv, comuniştii comit un nou atac asupra limbii de stat şi încearcă să ridice prestigiul limbii ruse. Căci nu este greu să ne dăm seama în ce altă limbă decât cea de stat, de obicei, se difuzează publicitate în Moldova.

Desigur, nimeni nu neagă dreptul agentului economic de a face reclamă produsului în ce limbă doreşte şi acest drept se aplică pe larg în mai multe state. Însă, în lumea civilizată cel ce face publicitate este obligat să o difuzeze, pe lângă limba aleasă de el, şi în cea de stat. Şi acest lucru se face pentru a-i proteja pe consumatorii din ţara respectivă. Mulţi dintre ei ar putea să nu înţeleagă limba aleasă de producător şi nu ar avea o informaţie completă şi

veridică despre o marfă sau un serviciu oarecare. La noi s-a procedat altfel, noua putere preferând să facă un favor ruşilor în detrimentul intereselor populaţiei majoritare din RM.

❑ COMUNIŞTII TOACĂ BANII BĂNCII NAŢIONALE

Au tot făcut declaraţii triumfaliste comuniştii, arătând pumnul peste gard când Fondului Monetar Internaţional, când Băncii Mondiale, dar la începutul lunii iulie şi-au dat seama că bugetul nu poate fi suplinit doar prin intenţii. Anume în acea perioadă guvernanţii se pomenesc în situaţia că nu pot onora achitarea unor împrumuturi externe. Iniţial, Guvernul miza să primească o parte din banii necesari pentru acoperirea datoriei externe de la Banca Mondială - $30 milioane, iar o altă parte – de la Uniunea Europeană - $6,3 milioane. Însă organizaţiile în cauză au sistat creditarea R. Moldova până când aceasta nu va relua relaţiile cu Fondul Monetar Internaţional (FMI).

Guvernul spera să acopere o parte din deficitul bugetar şi de pe urma privatizării RED-Nord şi RED-Nord-Vest, care ar fi adus circa 151 milioane de lei. Dat fiind faptul că această privatizare nu s-a produs şi R. Moldova nu avea susţinere financiară din exterior, Guvernul s-a văzut nevoit să solicite deputaţilor modificarea Legii Bugetului, astfel încât Băncii Naţionale (BN) să i se permită să acorde Guvernului împrumuturi până la sfârşitul anului 2001 anume pentru onorarea datoriei externe. Era vorba de 30 mln. de dolari americani. Modificarea bugetului a fost unica posibilitate de a scăpa cu faţa curată din situaţia care se crease. Altceva este că, împrumutând mijloace de la Banca Naţională, comuniştii au pus în pericol stabilitatea leului, cele 30 milioane de dolari făcând parte din rezervele BNM.

❑ O „REGLARE DE CONTURI" ELEMENTARĂ?

La 5 iulie Parlamentul votează suspendarea imunităţii parlamentare a liderului PPCD, Iurie Roşca. Astfel, se înregistrează primul caz în istoria tânărului stat democratic Republica Moldova când liderul unei fracţiuni de opoziţie este lipsit de imunitate şi pus pe banca acuzaţilor. O dovadă a faptului că ceea ce s-a întâmplat în Parlament în acea zi nici pe departe nu semăna a democraţie l-a constituit refuzul fracţiunilor de opoziţie de a participa la votare.

Deputaţii din opoziţie au calificat lipsirea liderului PPCD de imunitate drept „o reglare de conturi, care nu are la bază nici un argument juridic". Guvernanţii au insistat asupra suspendării imunităţii lui Roşca, deşi nu dispuneau de nici o probă sau argument care ar demonstra că este vinovat. Era sau nu vinovat Iurie Roşca – aceasta a fost treaba instanţei de judecată care, într-un sfârşit,

a dat verdictul. În acel moment altceva era mai important: faptul că s-a creat un precedent periculos. Ulterior, am avut ocazia să ne convingem de acest lucru pe viu, nu o dată comuniştii lipsindu-i de imunitate pe deputaţii de opoziţie.

❑ FACILITĂŢI PENTRU FOŞTII MINIŞTRI AI RSSM

După ce şi-au bătut capul de bunăstarea personală, deputaţii comunişti s-au apucat să rezolve problemele foştilor lor mentori de pe timpul Uniunii Sovietice. Dacă în alte state foştii conducători au fost traşi la răspundere pentru unele fapte comise pe timpul URSS, la noi, din contra, li s-au acordat facilităţi. Potrivit unei legi adoptate de Parlament la 5 iulie, miniştrilor Republicii Sovietice Socialiste Moldoveneşti (RSSM) li se oferă aceleaşi garanţii sociale ca şi membrilor executivelor de după 1991. Conform legii, de garanţii sociale la nivel de ex-miniştri beneficiază şi foştii conducători ai cooperaţiei de consum din perioada Moldovei Sovietice, dar şi ex-preşedinţii Sovietului colhozurilor.

Voi menţiona doar o încălcare de ordin moral şi una de ordin juridic. Moral: de ce, de rând cu ex-miniştrii sovietici, nu le-au fost stabilite garanţii similare şi celor care au avut de suferit de pe urma regimului comunist al URSS? Juridic: comuniştii au uitat că o lege nu poate avea putere retroactivă, prin urmare, acţiunea ei nu se putea răsfrânge asupra foştilor demnitari sovietici.

❑ O PALMĂ PE OBRAZUL REPUBLICII MOLDOVA

La începutul lunii iulie 2001 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului recunoaşte drept întemeiat dosarul grupului Ilaşcu în care deţinuţii politici ai regimului separatist de la Tiraspol învinuiesc guvernele Rusiei şi R. Moldova de încălcarea mai multor drepturi fundamentale ale lor. Printre acestea se numără: dreptul la libertate şi siguranţă, dreptul la un proces echitabil, dreptul la viaţă, dreptul de a nu fi supus torturii, precum şi dreptul la respectarea vieţii private şi familiale. Petiţionarii consideră că Rusia poartă o parte din vină, deoarece are influenţă asupra Transnistriei, iar R. Moldova – pentru că nu a fost în stare să asigure drepturile propriilor cetăţeni.

Faptul că CEDO a găsit întemeiat dosarul membrilor grupului Ilaşcu poate fi considerat drept o palmă pe obrazul Republici Moldova. Dacă autorităţile de la Chişinău şi-ar fi asumat oficial responsabilitatea pentru încarcerarea unui grup de cetăţeni nevinovaţi, dacă ar fi întreprins toate măsurile posibile pentru eliberarea tuturor membrilor grupului, dacă ar fi fixat acestor oameni anumite compensaţii pentru prejudiciul moral şi material suportat de ei, fără îndoială, subiectul respectiv nu ajungea să fie temă de discuţii la Strasbourg.

❑ "TRENUL MORŢII"

Cine a monitorizat îndeaproape activitatea Parlamentului de legislatura a 14-a nu poate să nu-şi amintească de conflictul creat în jurul problemei tranzitării deşeurilor nucleare de la centrala atomo-electrică din Kozlodui spre Rusia prin Republica Moldova. Atunci, deputaţii, deşi nu au reuşit să împiedice tranzitarea din vara anului 1998, cel puţin au obţinut un răgaz – câţiva ani, încât despre acest "tren al morţii" ce punea în pericol viaţa şi sănătatea oamenilor (dat fiind încărcătura sa periculoasă), precum şi securitatea internă a statului, nu s-a mai auzit nimic. La 6 iulie 2001, graţie politicii "înţelepte" promovate de comunişti, problema revine în actualitate.

Potrivit unor lideri ai opoziţiei şi anumitor organizaţii ecologiste, comuniştii, evitând greşelile Parlamentului precedent, când chestiunea respectivă a fost discutată în public, decid că "trenul morţii" va tranzita republica fără ca să ştie nimeni. De menţionat că pentru acest tranzit R. Moldova urma să primească doar 50 mii de dolari. Cam atât valorează pentru comunişti sănătatea populaţiei şi securitatea naţională! Nu trebuie de trecut cu vederea nici faptul că partidul lui Voronin şi de această dată încalcă legislaţia în vigoare, atât internă, cât şi internaţională. Documentele legislative din acest domeniu stipulează că, deoarece Moldova nu este un stat nuclear, pe teritoriul ei nu pot fi stocate sau tranzitate deşeuri nucleare. Dat fiind secretomania cu care a fost învăluită această "afacere", nimeni nu ştie cu certitudine dacă "trenul morţii" a trecut prin Moldova în vara lui 2001. Însă, judecând după faptul că „guvernarea roşie" a ratificat ulterior un Acord care oferă bulgarilor dreptul de a tranzita periodic deşeuri nucleare prin Republica Moldova, putem presupune că această transportare periculoasă totuşi a avut loc.

❑ ATENTAT LA INDEPENDENŢA JUDECĂTORILOR

Subordonarea puterii a treia în stat era unul din scopurile principale ale „guvernării roşii". De aceea, Voronin et company au întreprins mai multe acţiuni în acest sens, fie de ordin legislativ, fie presiuni directe asupra angajaţilor din domeniul respectiv. Şi dacă unii judecători s-au lăsat dominaţi de comunişti, apoi în iulie 2001, majoritatea oamenilor legii încă mai încercau să se opună ofensivei antidemocratice declanşate. Astfel, la 7 iulie are loc Congresul al VII-lea extraordinar al Asociaţiei Judecătorilor în cadrul căruia este adoptată o rezoluţie prin care judecătorii acuză conducerea republicii de faptul că atentează la independenţa lor.

În calitate de argumente în favoarea acuzaţiei lor judecători aduc: abrogarea de către Parlament a articolului 32 din Legea cu privire la statutul judecătorului,

care stabilea cadrul de pensionare al judecătorilor, elaborarea proiectului de lege cu privire la excluderea imunităţii judecătorilor etc. “Aceste propuneri urmăresc de fapt destabilizarea instanţelor judecătoreşti, pentru ca acestea să poată fi manipulate şi influenţate. Or, în perioada de tranziţie pe care o traversează societatea, puterea judecătorească trebuie să fie de o stabilitate maximală” - se menţiona în rezoluţie.

Judecătorii şi-au exprimat atunci şi dezacordul faţă de intenţia conducerii de a modifica Constituţia astfel încât să fie posibilă lichidarea unor instanţe judecătoreşti şi reconfirmarea judecătorilor de către noua majoritate parlamentară. Comuniştii n-au dat însă ascultare opiniei judecătorilor şi, ca rezultat, bazele funcţionării democratice a acestui sistem au fost serios deteriorate. Au avut de suferit nu numai cetăţenii de rând, care au fost lipsiţi de posibilitatea de a se adresa unei instanţe judecătoreşti libere de orice presiune, ci şi imaginea republicii în exterior. Căci, acel sistem judecătoresc, ce funcţionase până la venirea comuniştilor la putere, precum şi baza reformei judiciare şi de drept, fuseseră la timpul lor adoptate în conformitate cu recomandările Consiliului Europei şi în deplină concordanţă cu principiile fundamentale privind independenţa judecătorilor, aprobate de Adunarea Generală a ONU în 1985.

❑ CETĂŢENII AU FOST LIPSIŢI DE DREPTUL DE A SESIZA CURTEA CONSTITUŢIONALĂ

La 12 iulie 2001 fracţiunea parlamentară a comuniştilor se pronunţă împotriva abilitării cetăţenilor cu dreptul de a sesiza Curtea Constituţională. Astfel, alegătorii simpli sunt privaţi de dreptul elementar de a contesta acele decizii ale Parlamentului şi Guvernului cu care nu sunt de acord şi care, în opinia lor, contravin Constituţiei şi normelor internaţionale.

Motivul invocat de comunişti este faptul că specialiştii au elaborat deja proiectul unei noi Legi cu privire la Curtea Constituţională, care prevede inclusiv şi dreptul cetăţenilor de a se adresa Curţii Constituţionale. Noua conducere a republicii a folosit trucul cu noua lege pentru a-i induce în eroare pe alegători, căci documentul menţionat nu a mai fost adoptat în anii următori. În plus, comuniştii au spus atunci că cetăţenii pot sesiza Curtea Constituţională prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie. De parcă nu se ştie că judecătorii acestei structuri sunt numiţi tot de către guvernanţi în funcţie şi dacă cetăţeanul X ar fi dorit să conteste o normă legislativă convenabilă comuniştilor, el nu ar fi ajuns la Curtea Constituţională. Motivul refuzului a fost simplu: deoarece comuniştii periodic îşi permiteau să adopte legi ce contraveneau legislaţiei internaţionale şi Constituţiei, ei s-au temut să lase în mâinile cetăţenilor o pârghie atât de importantă ca dreptul de a sesiza Curtea Constituţională.

❑ PRIMUL BOICOT LEGISLATIV

Venirea masivă a comuniştilor la putere după alegerile parlamentare anticipate din 25 februarie 2001, i-a năucit pe noii conducători încât aceştia şi-au închipuit că pot face în republică tot ce doresc. Nu este de mirare că, în prima perioadă de guvernare, ei nici măcar nu catadicseau să asculte opinia opoziţiei, dar mite să o ia în considerare. În această situaţie, opoziţia se vede nevoită să treacă la practica boicotării şedinţelor plenare ale legislativului.

Pe 20 iulie 2001 fracţiunea parlamentară a PPCD declară că nu va participa la şedinţele în plen ale Parlamentului până când spicherul Eugenia Ostapciuc nu-şi va cere scuze pentru lezarea dreptului fracţiunii de a-şi expune opinia pe marginea proiectelor de legi discutate de către legislativ. Preşedintele Parlamentului nu a permis fracţiunii să-şi expună poziţia faţă de Legea cu privire la minorităţile naţionale. Apropo, acesta nici pe departe nu era primul caz când opoziţia fusese lipsită de dreptul la cuvânt.

Această atitudine sfidătoare a guvernării faţă de opoziţie a condus la destabilizarea situaţiei din republică la începutul anului 2002. Spiritele s-au încins mai ales atunci când spicherul Eugenia Ostapciuc, lipsindu-l ca de obicei pe deputatul de opoziţie Vlad Cubreacov de dreptul de a-şi expune opinia, l-a trimis să facă declaraţi în stradă. Un atare comportament mirosea zdravăn a uzurpare de putere legislativă. Altfel nu ai cum să numeşti situaţia când un partid monopolizează microfoanele Legislativului, alungând în stradă alte formaţiuni. Comuniştii au înţeles greşeala prea târziu – abia când sub geamurile Parlamentului protestau mii de cetăţeni, cerându-le uzurpatorilor să-şi dea demisia. Şi cine ştie cum ar fi evoluat situaţia dacă nu intervenea la timp Consiliul Europei?

❑ PE URMELE MIG-urilor

La timpul său, conflictul legat de comercializarea a 25 de avioane “MIG-29”, care reveniseră R. Moldova după destrămarea URSS, a scandalizat opinia publică de la noi. O comisie parlamentară specială depistase că nu toţi banii proveniţi de pe urma tranzacţiei respective au ajuns în bugetul statului. Acea comisie a descoperit şi alte încălcări grave, însă, ca de obicei, doar cu constatările ne-am ales. Şi cine s-ar fi gândit că după acest scandal, în care comuniştii au fost, într-un fel, pe post de procurori, problema comercializării armamentului va reveni din nou în actualitate.

La 23 iulie deputatul comunist Iurie Stoicov, cel care a condus comisia de investigare a cazului comercializării avioanelor MIG-29, declară că noua putere intenţionează să comercializeze o parte din tehnica militară aflată în dotarea armatei naţionale.

Demnitarul comunist a accentuat că va fi comercializată doar tehnica militară ce nu se utilizează, fiind adoptată o listă a tehnicii militare ce urmează a fi comercializată, iar Guvernul obţinând dreptul de a vinde unele unităţi chiar în urma negocierilor directe (în cazul în care cumpărătorii nu sunt identificaţi în cadrul unei licitaţii).

Noua guvernare a purces atunci la comercializarea tehnicii nu pentru că aceasta nu se utiliza, ci pentru că aveau stringentă nevoie de mijloace financiare pentru completarea bugetului. În lipsa unei creditări din exterior, suplinirea bugetului de stat era una din cele mai importante probleme cu care se confruntau comuniştii.

Deşi i-au acuzat pe predecesorii lor de lipsă de transparenţă în ceea ce ţine de comercializarea MIG-urilor, comuniştii nu au fost deloc mai deschişi. Opiniei publice nu i s-au oferit informaţii despre tranzacţii cu tehnică militară efectuate de „guvernarea roşie”. De asemenea, nu se ştie unde au mers mijloacele financiare provenite din presupusele tranzacţii. Probabil, răspunsul la aceste întrebări îl vom afla de la guvernările viitoare, adică exact cum a fost în cazul MIG-urilor.

❑ VORONIN SE RĂZBUNĂ PE SNEGUR ŞI LUCINSCHI

În prima perioadă de după venirea la guvernare, preşedintele comunist era obsedat de ideea că Snegur şi Lucinschi “îi vor fura” puterea, de aceea făcea tot posibilul pentru a le reduce influenţa şi a le complica viaţa. În acest şir de acţiuni se înscrie şi adoptarea la 26 iulie 2001 a unor modificări la Legea cu privire la asigurarea activităţii preşedintelui Republicii Moldova, prin care sunt reduse înlesnirile de care beneficiază foştii şefi ai statului. Apropo, respectivul proiect de lege a fost prezentat oficial Parlamentului nu de Vladimir Voronin, ci de către deputatul comunist Simion Dragan.

Prin această lege, ex-preşedinţii sunt lipsiţi de dreptul la pază de corp şi automobil pe viaţă, garantate de stat, precum şi de dreptul la imunitate diplomatică. Ex-şefii de stat au dreptul să folosească automobilul de stat doar un anumit număr de ore pe săptămână.

Este bine cunoscut faptul că în mai toate ţările ex-preşedinţii beneficiază de înlesniri similare şi acesta este un lucru normal dacă e să ţinem cont că, în timpul mandatului, aceşti oameni au trebuit să ia unele decizii pentru care ar putea fi supuşi ulterior intimidărilor şi persecuţiilor. Interesant, va îndrăzni să iasă Voronin fără pază (după cum i-a impus s-o facă pe Snegur şi Lucinschi) după expirarea mandatului său?

❑ GUVERNAREA ROŞIE ATACĂ REFORMA SISTEMULUI DE PENSIONARE

De rând cu revenirea la sistemul de raioane, anularea reformei sistemului de pensionare, promovată de democraţi în 1998, a fost unul din punctele de bază din programul electoral al comuniştilor. După ce au întreprins un şir de acţiuni de demolare a sistemului administrativ-teritorial, noii guvernanţi s-au apucat să distrugă şi sistemul de pensionare, care fusese reformat cu sprijinul finanţatorilor internaţionali. Primul semnal în acest sens l-a dat în seara zilei de 30 iulie 2001 Eugenia Ostapciuc.

Speakerul a promis că fracţiunea majoritară va examina posibilitatea reducerii cu cinci ani a censului de vârstă necesar pentru ieşirea la pensie în cadrul sesiunii de toamnă-iarnă. Această ieşire la rampă a Eugeniei Ostapciuc a fost semnificativă prin faptul că, în premieră, a fost numit un termen concret de examinare a problemei şi s-a spus clar în ce punct anume al reformei din 1998 va cădea lovitura comuniştilor.

Populismul comuniştilor le-a jucat festa şi de această dată – ei s-au grăbit să facă promisiuni fără a găsi din timp mijloace financiare pentru acoperirea lor. De menţionat că, reducerea censului cu cinci ani, ar fi atras după sine majorarea anuală a numărului de pensionari cu 70 000 de persoane. Iar aceşti oameni trebuiau plătiţi, nu doar disponibilizaţi din serviciu. Ulterior, censul a fost micşorat numai cu trei ani, însă situaţia a rămas la fel de dificilă.

❑ GUVERNUL – O JUCĂRIE A PUTERII

Oricât de mult s-ar lăuda comuniştii cu stabilitatea din ţară, cu profesionalismul miniştrilor lor şi cu nivelul înalt de conlucrare între ramurile puterii, în realitate lucrurile stau cu totul altfel. Conlucrare nu există – este doar supunerea oarbă a Guvernului şi Parlamentului unui cerc îngust de persoane din anturajul preşedintelui Voronin. Stabilitatea iluzorie este rezultatul acaparării de către comunişti a întregii puteri în stat, iar despre profesionalismul membrilor Guvernului putem judeca numărând câţi miniştri din cei votaţi iniţial de Parlament au rămas în funcţie.

Jocurile de-a demisia la Guvern au început în luna august 2001, când la urechile cetăţenilor au ajuns unele zvonuri despre eventuala demitere a ministrului Economiei, Andrei Cucu şi ministrului Finanţelor, Mihai Manole. La 1 august, premierul Vasile Tarlev, invitat la şedinţa Clubului naţional de presă, declară că aceste informaţii sunt lipsite de orice temei. Tarlev a spus atunci că deocamdată, nu are nemulţumiri serioase faţă de activitatea unor miniştri şi că în timpul apropiat nu se prevăd nici un fel de remanieri în Guvern. Peste puţin timp însă cei doi miniştri menţionaţi şi-au părăsit funcţiile.

De multe ori Vasile Tarlev afla odată cu ziariştii că a fost demis un membru sau altul al Guvernului său, iar unii miniştri, cum ar fi, de pildă, Ştefan Odagiu, aflau că şi-au pierdut fotoliul chiar de la ziarişti. Este o dovadă a faptului că partidul lui Voronin niciodată nu l-a luat în serios pe premierul Vasile Tarlev şi echipa acestuia. Guvernul, care trebuia să fie motorul reformelor în Republica Moldova, este o jucărie în mâinile unui grup de persoane. Fără îndoială, acest lucru a avut consecinţele sale negative în ceea ce priveşte dezvoltarea Republicii Moldova în perioada guvernării comuniste.

❑ DORUL DE COLHOZURI REÎNVIE

La începutul lunii septembrie 2001, Guvernul a prezentat Parlamentului spre examinare şi adoptare un nou proiect al Codului Funciar. Executivul a argumentat atunci necesitatea adoptării unui nou document prin faptul că, Codul Funciar în vigoare nu reflectă multe probleme care au apărut în urma reformei din agricultură. “Codul Funciar în vigoare a fost elaborat şi adoptat pentru a reglementa procesul împroprietării ţăranilor cu pământ, crearea pieţei funciare, alte aspecte ale reformării agriculturii. Aceste obiective au fost deja realizate, însă au apărut alte probleme, care nu sunt reglementate nicăieri” – se menţionează în nota informativă care însoţeşte documentul.

Noul Cod Funciar acordă o atenţie deosebită ocrotirii şi ameliorării terenurilor agricole. În acest sens, pe lângă Guvern va fi instituit un Serviciu funciar de stat, care va efectua monitoringul permanent al situaţiei din agricultură. Astfel, proprietarii care vor folosi metode ce vor duce la degradarea solurilor, vor folosi neautorizat terenurile agricole în alte scopuri decât cel destinat iniţial, nu vor prelucra pământul timp de trei ani sau nu vor achita impozitul funciar timp de un an, vor fi lipsiţi de dreptul de proprietate.

Tocmai aici e buba – comuniştilor nu le dădea pace nici zi, nici noapte faptul că ţăranii au fost împroprietăriţi cu pământ şi căutau diferite pretexte pentru a-i deposeda pe aceştia din urmă de terenuri. Dacă acest document intra în vigoare, cine ar fi garantat că, ascunzându-se sub prevederea menţionată mai sus, emisarii puterii nu ar fi lipsit pe cine ar fi dorit ei de pământ.

În ce-i priveşte pe ţăranii asupra cărora nu s-ar fi răsfrânt prevederea respectivă, pentru ei comuniştii pregătiseră altă lege, ce stipula posibilitatea consolidării terenurilor agricole şi prelucrarea lor în comun. Adică, tot de colhozuri era vorba. Apropo, această lege a şi intrat în vigoare, comuniştii însă nu o aplică, deoarece se tem de posibile explozii sociale. Probabil, din aceleaşi motive încă nu a fost adoptat şi noul Cod Funciar.

❑ OFENSIVA ANTIROMÂNEASCĂ ESTE DECLANŞATĂ

În toamna anului 2001 izbucneşte un scandal diplomatic de proporţii – la indicaţia ştabilor comunişti, ministrul Justiţiei Ion Morei acuză România de expansionism şi de amestec în treburile interne ale Republicii Moldova. Şi această declaraţie "deşteptul" ministru nu o face oriunde, ci la Strasbourg, în timpul audierilor de la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului pe marginea dosarului Mitropoliei Basarabiei.

Declaraţia i-a şocat pe mulţi atât la Chişinău şi Bucureşti, cât şi în Occident. Oamenii, pur şi simplu, nu înţelegeau: cum poţi să ataci un vecin, care nu o dată a declarat că nu are pretenţii teritoriale faţă de Republica Moldova, care a recunoscut primul independenţa Republicii Moldova, care susţine acest stat prin diferite programe culturale absolut dezinteresat şi care, pe deasupra, mai promite că va fi avocatul Chişinăului în structurile internaţionale.

Ceea ce s-a întâmplat la Strasbourg nu se explică doar prin fobia comuniştilor faţă de tot ce este românesc. Evoluţia evenimentelor (tensionarea continuă a relaţiilor dintre Bucureşti şi Chişinău) a demonstrat că nu a fost vorba de o simplă neghiobie şi că şefii comunişti s-au condus de unele calcule strategice. Potrivit unor informaţii, guvernarea de la Chişinău încă de pe atunci făcea tot posibilul pentru a bloca aderarea României la NATO. Dacă România nu ar fi aderat la NATO, R. Moldova nu ar fi devenit vecin al acestei prestigioase structuri internaţionale, iar guvernarea de la Chişinău nu ar fi fost monitorizată permanent de Bruxelles, comuniştii făcându-şi de cap cum ar fi dorit.

❑ COMUNIŞTII REFUZĂ SĂ LEGIFEREZE LOBBYSM-ul

La 5 octombrie 2001, Parlamentul respinge proiectul de lege privind activitatea de lobby, care a fost elaborat şi prezentat deputaţilor de ex-preşedintele Republicii Moldova, Petru Lucinschi. Documentul prevedea legalizarea activităţii de lobby, reglementarea şi evidenţa acesteia, condiţiile de înregistrare şi acreditare a lobby-ştilor, precum şi responsabilitatea acestora în cazul încălcării prevederilor legislaţiei.

Activitatea de lobby în RM ar fi devenit la fel de transparentă ca şi în alte state. Adică, ar fi devenit clar cine şi interesele cui reprezintă (şi acest lucru ar fi fost declarat oficial), s-ar fi văzut cine şi câţi bani primeşte pentru o activitate de lobby sau alta (evident, mijloacele respective ar fi fost impozitate şi statul ar fi avut un beneficiu oarecare) şi, în genere, ar fi fost excluse unele posibile abuzuri la cel mai înalt nivel. Comuniştii au considerat însă că societatea din Republica Moldova încă nu este pregătită să adopte un asemenea document şi au respins proiectul. Astfel, „guvernarea roşie" a favorizat secretomania, corupţia, evaziunea fiscală şi traficul de influenţă.

❑ O LOVITURĂ APLICATĂ IMPORTATORILOR DE ŢIGĂRI

Una din preocupările deputaţilor comunişti la finele anului 2001 era reducerea influenţei importatorilor de ţigări şi favorizarea unor producători autohtoni care, potrivit unor informaţii neoficiale, finanţaseră o parte din campania electorală a Partidului Comuniştilor. Întru atingerea acestui scop, fracţiunea majoritară votează pentru majorarea accizului la importul de ţigări de la 2,5 dolari până la 3,5 dolari mia de bucăţi. Cu sau fără bună ştiinţă, comuniştii contribuie în modul cel mai activ la sporirea contrabandei cu ţigări.

Fracţiunea majoritară îşi putea da lesne seama că majorarea accizului va provoca sporirea contrabandei. Accizul în mărime de 3,5 dolari fusese deja în vigoare în 1999 şi rezultatele acelui experiment nu erau tocmai reuşite: în urma aplicării accizului de 3,5 dolari, la buget au fost acumulate doar 4-5 milioane de lei. În schimb, în anul 2000, când s-a stabilit accizul de 2,5 dolari, la buget au fost acumulate circa 65 milioane de lei. Oare chiar atât de mare să fi fost ura comuniştilor faţă de importatorii de ţigări (sau dacă doriţi, “dragostea” faţă de producătorii autohtoni) încât aceştia să-şi permită luxul să văduvească bugetul de circa 60 mln. de lei?

❑ “UNION FENOSA” – O VICTIMĂ A AMBIŢIILOR COMUNISTE

Imediat după venirea la putere, guvernarea comunistă declanşează un atac agresiv împotriva companiei spaniole “Union Fenosa”, proprietară a reţelelor electrice de distribuţie din Chişinău, centrul şi sudul republicii. Spiritele se încing mai ales în toamna lui 2001, perioadă în care sunt înregistrate mai multe controale efectuate la “Union Fenosa” de către Curtea de Conturi şi Departamentul Migraţiei.

Ca rezultat al acelor controale, Curtea de Conturi a adus companiei grave acuzaţii în ceea ce ţine de corectitudinea contractului de cumpărare a reţelelor electrice de distribuţie, iar Departamentul Migraţiei a pus la îndoială legalitatea aflării în republică a angajaţilor “Union Fenosa”. Potrivit unor informaţii, au fost controlate până şi actele preşedintelui companiei, Ignasio Ibarra.

Conflictul a avansat până într-acolo, încât companiei i se cerea să achite amenzi pentru nişte încălcări imaginare, a căror sumă era chiar mai mare decât preţul iniţial plătit pentru reţele. De la o poştă se vedea că noua putere dorea cu orice preţ să alunge investitorul străin din Republica Moldova, tot aşa cum s-a procedat în cazul “Europharm LTD”, “Air-Moldova” etc. Scopul urmărit de comunişti era clar: trecerea acestui business rentabil din mâinile occidentalilor în cele ale “prietenilor” puterii. Atitudinea ostilă ar fi determinat potenţialii investitori occidentali să nu mai vină pe piaţa Republicii Moldova, aceasta urmând să rămână în sfera intereselor unui grup restrâns de persoane influente din partea locului, precum şi a anumitor agenţi economici din estul Europei.

Comuniştii ar fi materializat aceste intenţii diabolice, dacă nu interveneau mai mulţi factori de decizie internaţionali. De dragul imaginii de democraţi şi pro-europeni satrapii lui Voronin au fost nevoiţi să bată în retragere.

❑ ADEVĂRUL DESPRE “PROLETARIATUL” COMUNIST

În toamna anului 2001, deprinşi deja cu puterea, “proletarii” comunişti, decid să-şi îmbunătăţească niţel viaţa. Astfel, spicherul Eugenia Ostapciuc, profitând de funcţia înaltă pe care o deţine, determină Guvernul să scoată din fondul de rezervă 361 mii de lei pentru a construi câteva apartamente pentru sine şi încă pentru doi-trei mari demnitari comunişti. Desigur, “proletarii” comunişti nu-şi puteau construi apartamente undeva la periferie, ci doar în centrul Chişinăului. În acest sens, doamna spicheriţă mai comite un abuz – dă dispoziţie să fie evacuate depozitele Parlamentului, care ocupau etajul întâi al unei case de locuit de pe strada Serghei Lazo, iar în locul lor să fie amenajate apartamentele pentru respectivii deputaţi comunişti.

Iniţial, apartamentul Eugeniei Ostapciuc trebuia să ocupe circa 250 metri pătraţi, însă în urma scandalului ridicat de opoziţie în această problemă, preşedintele Parlamentului a decis să se limiteze doar la 140 metri pătraţi.

Guvernul nu era în drept să aloce bani din fondul de rezervă, aceste mijloace fiind destinate pentru situaţii de urgenţă, excepţionale. Comuniştii au folosit în scopuri personale banii preconizaţi pentru înlăturarea consecinţelor calamităţilor naturale. Şi, parcă în confirmarea injusteţei pasului făcut de comunişti, peste câteva luni republica se confruntă cu nişte calamităţi naturale de proporţii – din cauza lapoviţei şi a îngheţului, se prăbuşesc sute de piloni de electricitate, sunt rupte sute de km de comunicaţii. În timp ce statul nu avea bani pentru a efectua lucrările necesare de reparaţie şi sate întregi stăteau în întuneric şi fără legătură telefonică, mijloacele prevăzute pentru astfel de situaţii erau utilizate la construcţia apartamentelor de lux pentru “proletarii” comunişti.

❑ BUGETUL PARLAMENTULUI ESTE GESTIONAT NERAŢIONAL

La 18 octombrie 2001, izbucneşte un nou scandal în Parlament – opoziţia acuză (şi aduce probe convingătoare în acest sens) conducerea Legislativului de faptul că nu gestionează eficient bugetul acestei instituţii, exprimând opinia precum că Parlamentul pierde nejustificat sume enorme în ceea ce ţine de asigurarea deputaţilor din provincie cu loc de trai.

Pentru cazarea unui deputat în hotelul “Codru”, Parlamentul achita $50 pentru fiecare 24 de ore. În octombrie 2001, în acest hotel locuiau circa 15 deputaţi. Datoria Parlamentului faţă de hotelul “Codru” ajunsese la $280 000 şi aproape

jumătate din aceste datorii fuseseră acumulate neîntemeiat. Deputaţii din provincie mergeau în fiecare vineri acasă şi reveneau tocmai luni. Câteva zile pe săptămână în camerele lor de la hotel nu locuia nimeni. În felul acesta, Parlamentul pierdea săptămânal numai de pe urma unui singur deputat $150-$200.

❑ PROTESTE ÎMPOTRIVA CENZURII COMUNISTE

La 26 octombrie, un grup de protestatari, format din membrii Uniunii Social-Liberale „Forţa Moldovei", au pichetat sediul Companiei de Stat „Teleradio-Moldova", exprimându-şi dezacordul împotriva cenzurii politice impuse de către guvernarea comunistă în cadrul acestei instituţii. Protestatarii s-au arătat indignaţi şi de faptul că informaţia despre pichetarea ambasadei Belarus, organizată anterior de către USLFM şi în urma căreia preşedintele R. Belarus, A. Lucaşenco, a renunţat la vizita sa în R. Moldova, nu a fost mediatizată de nici unul din posturile de stat.

De obicei, informaţia furnizată de către „Teleradio-Moldova" este trunchiată, unilaterală şi are un caracter tendenţios. Informaţiile puse pe post avantajează în mod special partidul de guvernământ. Probabil, cei de la putere se fac a uita că Radioul şi Televiziunea Naţională aparţin întregii naţiuni, îşi desfăşoară activitatea pe banii contribuabilului, a cetăţeanului de rând şi trebuie să furnizeze informaţii despre cetăţean şi pentru cetăţean, chiar dacă aceste posturi sunt controlate de Partidul Comuniştilor.

❑ "GAGAUZ-YERI" CERE FEDERAŢIE!

„Strădania" comuniştilor în ceea ce ţine de fortificarea statalităţii şi integrităţii Republicii Moldova începe să dea roade la finele anului 2001. Autorităţile de la Comrat, care ani de zile nu au avut nici o pretenţie de ordin constituţional, se simt încurajate de intenţia comuniştilor de a aduce legislaţia Republicii Moldova în concordanţă cu cea găgăuză şi înaintează propriul proiect de soluţionare a problemei care prevede, nici mai mult, nici mai puţin – federalizarea R. Moldova.

Comratul începe să ceară un număr anumit de reprezentanţi în Parlamentul de la Chişinău, reprezentanţi permanenţi în toate instituţiile centrale ale statului, să gestioneze bugetul din această regiune etc. Cu alte cuvinte, în loc să fortifice statalitatea şi independenţa republicii, guvernanţii provoacă noi focare de tensiune, în sudul republicii fiind reînviate tendinţele separatiste. Ecoul evenimentelor din 2001 se va face resimţit mai târziu, găgăuzii solicitând calitatea de subiect al federaţiei de fiecare dată când este vorba despre soluţionarea diferendului transnistrean. Comuniştii vor pleca de la putere, dar R. Moldova va mai avea încă mult timp de plătit pentru greşelile politicii interne promovate de aceştia în sudul republicii.

❑ VICTOR STEPANIUC – „NAŞUL "ISTORIEI MOLDOVEI"

În octombrie 2001, devine clar că introducerea cursului "Istoria Moldovei" nu este doar o promisiune electorală şi că noua guvernare va face tot posibilul pentru atingerea obiectivului respectiv. Victor Stepaniuc, liderul fracţiunii parlamentare a Partidului Comuniştilor, declară că introducerea în şcoli a obiectului "Istoria Moldovei" este absolut necesară pentru viitorul Republicii Moldova.

Victor Stepaniuc a calificat actualul curs de "Istorie a românilor", predat în şcolile din Republica Moldova drept "o diversiune împotriva conştiinţei etnice a moldovenilor, o mancurtizare nemaiîntâlnită în Europa contemporană". Drept răspuns la decizia Guvernului de a înlocui actualul curs de "Istoria Romanilor" cu "Istoria Moldovei", în Piaţa Marii Adunări Naţionale s-au adunat, în decurs de numai o oră, peste 30 mii de cetăţeni. Probabil, dacă nu-şi revedeau la timp poziţia, comuniştii ar fi plătit cu fotoliile lor implementarea în viaţă a "celebrelor" idei ale lui Victor Stepaniuc.

❑ CREŞTE PRESIUNEA ASUPRA POSTURILOR DE RADIO ŞI TELEVIZIUNE

La 2 noiembrie, Parlamentul votează introducerea a două noi tipuri de licenţe pentru posturile de televiziune şi radio: licenţa de acces şi licenţa de retransmitere. Până la acel moment, în Republica Moldova era doar un singur tip de licenţă – de emisie. Licenţa de retransmitere a fost instituită pentru radiourile şi televiziunile autohtone, care retransmit şi emisiunile posturilor străine, iar licenţa de acces – exclusiv pentru canalele străine, care difuzează programe în spaţiul audiovizual al Republicii Moldova.

Comuniştii urmăresc să găsească încă o modalitate de a face bani (dat fiind faptul că republica nu primea nici un ban din exterior, căutarea mijloacelor suplimentare era una din preocupările de bază ale comuniştilor), şi de a controla mai eficient mediul audiovizualului. Dacă, de exemplu, comuniştilor nu le place postul de televiziune TVR-1, conform noilor reguli, postul respectiv este obligat să solicite licenţă de acces, iar comuniştii vor invoca un motiv oarecare, refuzând eliberarea unei astfel de licenţe. Prin urmare, un post incomod puterii este înlăturat utilizându-se doar o simplă modificare de lege.

Probabil, eventualele abuzuri au fost prea evidente. Probabil, comuniştii şi-au dat seama că ar putea provoca noi tensiuni în societate. Oricare nu ar fi fost motivul, Parlamentul a abrogat ulterior propria "novaţie" legislativă.

❑ "LENIN VSEGDA JIV"

Până la revenirea comuniştilor la putere, R. Moldova reuşise să se debaraseze de unele rămăşiţe ale trecutului, cum ar fi „tradiţia" conducerii republicii de a

participa la mitinguri consacrate “marelui octombrie”. Pe 7 noiembrie 2001 însă, iată că preşedintele Vladimir Voronin, spicherul Eugenia Ostapciuc, deputaţi ai fracţiunii majoritare, alţi activişti ai Partidului Comuniştilor, înconjuraţi de câteva sute de bătrâni, au scandat lozinci revoluţionare în scuarul Teatrului de Operă şi Balet. Participanţii aveau prinse în piept panglici roşii, o bună parte dintre ei purtau drapele roşii, portrete ale lui Vladimir Lenin şi pancarte cu inscripţii de genul: “Slavă lui octombrie”, “Lenin este veşnic viu”, “Scopul nostru – socialismul”, “Republică, puterea poporului, socialism” etc.

Această ieşire la rampă a ştabilor comunişti, a fost un semnal clar că R. Moldova nu a însuşit lecţia democraţiei, că am bătut pasul pe loc de la 1989 încoace, că aspiraţiile de integrare europeană nu sunt decât nişte vise roze, că Republica Moldova va stagna atâta timp cât vor sta la putere cei ce la 7 noiembrie 2001 scandau în centrul Chişinăului “Lenin vsegda jiv”.

❑ “LA COLHOZ”

Una din promisiunile electorale ale comuniştilor a fost revenirea la colhozuri. Şi dacă în prima jumătate de an după venirea la putere comuniştii au evitat să facă declaraţii publice în problema respectivă, apoi spre finele anului 2001, ei au devenit mai îndrăzneţi. La 12 noiembrie, Ion Filimon, preşedintele comisei parlamentare pentru agricultură şi industria alimentară, face o declaraţie precum că noua putere nu şi-a uitat promisiunea şi că numaidecât se va reveni la forma de proprietate colectivă în agricultură, căci altă cale de relansare a agriculturii nu există.

Fermierii privaţi, care reuşiseră să-şi pună afacerile bine pe picioare, au rămas total derutaţi. “Pentru ce să lucrăm pământul, dacă oricum o să ni-l ia comuniştii, care vor să reînvie colhozurile?” – se întrebau amărâţi oamenii. Această stare de incertitudine taie spiritul de iniţiativă al ţăranilor care vor cu adevărat să lucreze pământul, să obţină roade bogate şi să contribuie la prosperarea statului.

❑ DESPRE NOUA CONCEPŢIE A POLITICII EXTERNE

La sfârşitul lunii octombrie, începutul lunii noiembrie, este dată publicităţii noua Concepţie a politicii externe, care prin calitatea ei proastă a depăşit cele mai pesimiste pronosticuri.

Acest document nu defineşte clar care sunt priorităţile politicii externe ale Republicii Moldova. Concepţia stipulează că R. Moldova va fi acolo unde va avea interese. O asemenea agramaţie diplomatică este strigătoare la cer, căci şi unui student de la facultatea de relaţii internaţionale îi este clar că Moldova nu se poate afla concomitent în două spaţii de liber schimb: Uniunea Europeană şi CSI.

O altă aberaţie a acestei Concepţii este modul în care urmau să fie dirijate relaţiile economice externe. Se ajunsese până acolo încât se indica de unde vor lua agenţii economici un anumit produs pentru a-l importa în R. Moldova. Aceasta deja este totalitarism, dar nu economie de piaţă.

❑ ÎNCEPE OFENSIVA ÎMPOTRIVA INSTITUŢIILOR DE ÎNVĂŢĂMÂNT

La mijlocul lunii noiembrie 2001 opoziţia şi opinia publică de la Chişinău este şocată de un nou plan "genial" al comuniştilor – de a prelua controlul asupra instituţiilor de învăţământ superior din republică. În acest sens, este pregătită o iniţiativă legislativă potrivit căreia rectorii respectivelor instituţii de învăţământ urmează să fie numiţi în funcţie de către Guvern.

Din start era clar că această iniţiativă va compromite întregul sistem de învăţământ şi va duce inevitabil la coruperea unei părţi considerabile a corpului didactic în favoarea partidului de guvernământ. De menţionat că iniţiativa respectivă contravine Constituţiei Republicii Moldova, care prevede că "instituţiile de învăţământ superior beneficiază de dreptul la autonomie". În mod normal, comuniştii trebuiau să înţeleagă că instituţiile de învăţământ superior au dreptul să-şi aleagă singure şi în condiţii de transparenţă totală organele de conducere.

Ulterior, guvernarea roşie a găsit o altă cale "de a soluţiona problemele sistemului de învăţământ". Astfel, dacă nu au reuşit să preia controlul asupra unor importante instituţii, comuniştii au decis să le lichideze, majorând capitalul statutar de care trebuie să dispună respectivele instituţii de învăţământ până la 1 mln. de lei. În situaţia creată, multe instituţii de învăţământ au fost puse în faţa dilemei: are rost să-ţi continui activitatea în condiţiile în care puterea în fiecare zi ticluieşte noi şi noi legi pentru a suprima autonomia universitară?

❑ COMUNIŞTII VOTEAZĂ ÎMPOTRIVA INTRODUCERII RELIGIEI CA OBIECT DE STUDIU ÎN ŞCOLI

La 16 noiembrie fracţiunea majoritară comunistă respinge un proiect de lege al opoziţiei care prevedea introducerea religiei ca obiect de studiu în şcoli. Avem tot temeiul să credem că introducerea unui astfel de obiect ar fi influenţat benefic tânăra generaţie şi ar fi crescut responsabilitatea morală a tinerilor.

Comuniştii nu au ştiut să invoce motive serioase care să arate de ce religia nu ar trebui să fie obiect de studiu în şcoli. Chipurile, nu sunt suficienţi specialişti pentru a preda respectivul obiect, iar şcoala nu este locul potrivit pentru astfel de activităţi cum ar fi învăţarea religiei. Mai degrabă, guvernanţii şi-au dat arama pe faţă, ieşind la iveală firea lor antihristă.

❑ A DOUA LOVITURĂ APLICATĂ IMPORTARORILOR DE ŢIGĂRI

După cum era şi de aşteptat, comuniştii nu s-au limitat doar la majorarea accizului la importul de ţigări de la 2,5 dolari până la 3,5 dolari pentru o mie de bucăţi. Următorul pas întreprins în vederea strangulării importatorilor de ţigări străine şi, implicit, în vederea „susţinerii" propriilor colegi ce aveau afaceri în business-ul cu ţigări, este întreprins atunci când fracţiunea parlamentară a comuniştilor votează pentru majorarea, începând cu anul 2002, a TVA şi a taxei vamale la importul de ţigări.

Pe lângă cele două motive menţionate mai sus – strangularea importatorilor şi facilitarea propriilor afaceri –, comuniştii s-au mai condus de un argument: majorarea veniturilor bugetare. În lipsa unei finanţări din exterior, noua guvernare decide să facă bani pe seama agenţilor economici din Moldova, care şi aşa aveau de suportat o povară fiscală enormă. O asemenea abordare a problemei a demonstrat incompetenţa comuniştilor, căci cantitatea de ţigări străine importate în republică nu numai că nu s-a micşorat, dar chiar s-a mărit puţin. Bugetul, în schimb, n-a adăugat nimic în plus, deoarece, pe fundalul unei majorări a poverii fiscale, a început să sporească contrabanda cu ţigări de import. Traficul ilicit cu ţigări de import a început să fie dirijat de înalţi demnitari de stat. Aceasta a generat obţinerea frauduloasă a supraveniturilor.

❑ GUVERNUL INTRODUCE MONOPOLUL PE PIAŢA PRODUSELOR PETROLIERE

În toamna anului 2001, Guvernul comunist "se remarcă" printr-o nouă decizie – interzice importul produselor petroliere în republică prin intermediul transportului auto. În rezultat, sute de mici importatori de produse petroliere sunt lăsaţi fără lucru, zeci de staţii PECO sunt aduse la limita falimentului, în republică creşte revolta socială şi începe un val de proteste. Decizia Guvernului era îndreptată împotriva importatorilor autohtoni mici şi mijlocii şi avea drept scop monopolizarea pieţei produselor petroliere de către companiile mari.

Majoritatea partidelor de opoziţie au supus unor critici dure decizia în cauză. Luând cuvântul la mitingul de protest din 20 noiembrie, am menţionat că Guvernul a încălcat dreptul constituţional al cetăţenilor la activitatea de antreprenoriat şi la libera concurenţă. În plus, au fost aduse prejudicii morale şi financiare enorme atât micilor importatori de produse petroliere, cât şi statului. Bugetul era lipsit zilnic de circa 10 mln. lei.

Dacă decizia respectivă a guvernului nu era parţial revăzută, comuniştii şi-ar fi atins scopul – falimentarea companiilor petroliere mici din republică. Aceste companii ar fi fost cumpărate la preţuri de nimic de către companiile străine

mari, care în orice clipă îşi puteau suspenda activitatea, retrăgându-se de pe piaţa Republicii Moldova. Republica ar fi căzut în dependenţă totală faţă de un cerc îngust de reprezentanţi ai capitalului privat, ceea ce punea în pericol securitatea energetică a statului.

❑ URMĂTOAREA ŢINTĂ ECONOMICĂ – MAGAZINELE DUTY-FREE

Ofensiva împotriva economiei de piaţă continuă cu atacuri repetate asupra magazinelor duty-free. Au fost efectuate un şir de modificări la Codul Vamal, care prevăd că activitatea magazinelor duty-free va fi permisă doar în aeroporturi şi la bordul navelor aeriene. Până atunci magazinele de acest tip activau în toate punctele terestre de trecere a frontierei de stat. Potrivit modificărilor menţionate, magazinele duty-free urmau să-şi desfăşoare activitatea doar în baza unei autorizaţii, eliberate de Ministerul Economiei. Până la acea decizie, pentru acest gen de activitate era necesară, în mod obligatoriu, licenţă. O altă modificare importantă a fost că “depozitele vamale vor aparţine în exclusivitate Departamentului Vamal, dar nu diferiţilor agenţi economici cum se practica anterior”.

Aceste modificări denotă modul în care comuniştii vedeau funcţionarea economiei de piaţă. În primul rând, nu este clar de ce R. Moldova trebuie să introducă novaţii la acest capitol de vreme ce tinde să se integreze în Uniunea Europeană, unde magazinele duty-free funcţionează nu doar la bordurile navelor aeriene şi în aeroporturi. În al doilea rând, apare întrebarea: oare o autorizaţie eliberată de Ministerul Economiei are o valoare juridică mai mare decât o licenţă? Sau poate era vorba de interesele personale ale cuiva? În al treilea rând, din care considerente un agent economic ce practică permanent activităţi de import nu poate să aibă propriul depozit vamal, dar trebuie să-i roage pe cei de la Departamentul Vamal să-i ofere spaţiul de care are nevoie? Guvernarea încearcă în aşa mod să stabilească reguli comuniste pentru economia de piaţă.

❑ MITUL BUNĂSTĂRII COMUNISTE SE SPULBERĂ

Deşi guvernarea comunistă se străduia să demonstreze la tot pasul că populaţia a început să trăiască mai bine după venirea comuniştilor la putere, acest lucru nici pe departe nu era aşa. Şi o dovadă în acest sens o constituie rezultatele unii sondaj de opinie date publicităţii la începutul lunii decembrie 2001. Sondajul a fost realizat de Centrul de analiză şi investigaţii sociologice, politologice şi psihologice, la comanda Institutului de Politici Publice.

Rezultatele sondajului au demonstrat că cea mai mare parte a populaţiei – 88% – este nemulţumită de nivelul de trai. Majoritatea populaţiei – 89% din

1 104 participanţi la sondaj – au declarat că nu este mulţumită de asistenţa medicală, 73% – de curăţenia şi îngrijirea localităţii în care trăiesc, iar 88% – de banii pe care îi au. Cele mai mari temeri invocate de populaţie erau: sărăcia – 26%, viitorul copiilor – 17%, boala – 13% şi războiul – 12%.

Rezultatele sondajului au mai arătat că 62% din respondenţi erau de părerea că nu le este deloc asigurată securitatea personală, 58% – securitatea ecologică, 57% – securitatea economică, 46% – securitatea publică, iar 29% – securitatea politică şi alimentară.

Mai mult de jumătate din persoanele chestionate – 54% – au declarat că, dacă ar avea ocazia, ar pleca din Republica Moldova – 19% pentru totdeauna, iar 35% doar pentru un timp.

Aceste rezultate au fost o lovitură dură pentru comunişti, care credeau că poporul este în culmea fericirii numai din simplul motiv că are astfel de conducători "iluştri" ca Tarlev, Ostapciuc, Stepaniuc etc. Pentru opinia publică acest sondaj a constituit o dovadă în plus că populaţia nu poate fi ţinută mult timp cu promisiuni şi declaraţii frumoase.

❑ GUVERNUL ESTE RECUNOSCUT VINOVAT ÎN DOSARUL MITROPOLIEI BASARABIEI

La începutul lunii decembrie 2001 Curtea Europeană pentru Drepturile Omului adoptă o decizie finală în cazul Mitropoliei Basarabiei, obligând Guvernul să înregistreze structura respectivă. Autorităţile comuniste nu s-au prea grăbit să execute decizia CEDO, punând la îndoială autoritatea acestei instituţii internaţionale. Decizia respectivă a fost îndeplinită abia după ce în R. Moldova s-a declanşat criza politică de la începutul anului 2002, înregistrarea Mitropoliei Basarabiei fiind una din condiţiile impuse de către Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Cel mai important aspect însă l-a constituit evoluţia relaţiilor moldo-romane în timpul discutării dosarului. Încercând să distragă atenţia opiniei publice de la încălcarea flagrantă a drepturilor omului în Republica Moldova, autorităţile comuniste au acuzat România de expansionism şi amestec în treburile interne ale Republicii Moldova. Decizia CEDO a demonstrat că pretenţiile înaintate de Chişinău oficialilor de la Bucureşti sunt nefondate. Cu toate acestea, nici un demnitar de la Chişinău nu şi-a cerut public scuze de la conducerea României.

❑ PARLAMENTUL RATIFICĂ TRATATUL POLITIC DE BAZĂ MOLDO-RUS

La 27 decembrie, Parlamentul comunist a ratificat Tratatul politic de bază moldo-rus. Astfel, comuniştii traduc în fapt una din ideile lor de bază – de a oferi

Moscovei un Tratat care ar ţine cont de interesele ei geostrategice în această zonă a Europei.

Este vorba despre problema transnistreană. În Tratat e consfinţit rolul de mediator al Rusiei, apoi, în perioada postconflict, – de stat-garant. R. Moldova oferă benevol Rusiei posibilitatea de a se implica oricând în afacerile sale interne, acoperindu-se cu rolul de garant.

Merită atenţie şi angajamentele pe care Moldova şi le-a asumat în ceea ce ţine de asigurarea condiţiilor de studiere a limbi ruse pe teritoriul său. În timp ce R. Moldova susţine deschis procesul de rusificare a cetăţenilor săi, Rusia îşi asumă doar unele angajamente de ordin general care, în fond, nu decid nimic pentru soarta concetăţenilor noştri ce locuiesc în ţara respectivă. Erorile comuniştilor vor putea fi reparate abia peste 10 ani, după ce va expira termenul de valabilitate al acestui Tratat. Dacă această remarcă ar putea cumva să ne consoleze.

❑ RAIOANELE – UN FAPT ÎMPLINIT

Tot la 27 decembrie 2001 este adoptată în lectură definitivă şi noua Lege cu privire la împărţirea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. În conformitate cu aceasta, în R. Moldova sunt create 32 de raioane, care urmează să înlocuiască sistemul de judeţe instituit în 1998. Astfel, comuniştii distrug un sistem administrativ-teritorial implementat cu sprijinul comunităţii internaţionale fără a-i da măcar o şansă să se afirme.

Guvernarea nu a dat publicităţii datele cu privire la costul acestei antireforme. Potrivit premierului V. Tarlev, revenirea la raioane va costa 54 mln. de lei. În discuţiile purtate la această temă cu reprezentanţii Băncii Mondiale şi Fondului Monetar Internaţional cifra respectivă nu a fost confirmată.

Totodată, experţii independenţi de la Institutul pentru Democraţie şi Iniţiative Sociale “Viitorul” şi de la “Business Consulting Institute” au calculat că revenirea la sistemul de raioane va costa peste 700 mln. de lei. Spre deosebire de premier, experţii independenţi au adus în calitate de argumente calcule concrete, cifre luate din viaţă. De aceea, înclin să cred că antireforma a costat anume atât cât spun experţii, dar nu cât spune premierul. Şi dacă aşa stau lucrurile, vreau să întreb: de unde au fost luaţi aceşti bani?

❑ “PRIMARII – SĂ FIE ALEŞI DE CĂTRE CONSILII!”

Un ultim acord al anului 2001 a fost adoptarea la 28 decembrie a Legii cu privire la administraţia publică locală. Cea mai importantă prevedere a documentului a constituit-o trecerea la un nou sistem de alegere a primarilor. Dacă, în conformitate cu vechea lege primarii erau aleşi de către întreaga populaţie, după noua “operă legislativă” a comuniştilor, acest lucru urmau să-l facă doar consilierii locali.

Guvernarea roşie îşi croia legislaţia după bunul său plac şi în conformitate cu interesele personale. Planul guvernării este însă dat peste cap de către Curtea Constituţională, care stabileşte că noua modalitate de alegere a primarilor este neconstituţională. Astfel, comuniştii sunt nevoiţi să-şi mai potolească unele pofte.

❑ ÎNCEPUTUL ACŢIUNILOR DE PROTEST ÎMPOTRIVA RUSIFICĂRII

Anul 2002 începe cu ample acţiuni de protest împotriva intenţiei comuniştilor de a introduce limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu în şcoli din clasa a doua. La 9 ianuarie, în Piaţa Marii Adunări Naţionale au ieşit circa două mii de persoane venite din diferite localităţi ale republicii. Protestatarii au fost susţinuţi de elevii şi profesorii mai multor licee din capitală: "Vasile Alecsandri", "Gheorghe Asachi", "Prometeu", "Mircea Eliade" etc.

Oamenii care au ieşit în stradă aveau de ce să fie alarmaţi. Căci, odată cu intenţia de a introduce limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu în şcoli, comuniştii mai intenţionau să acorde limbii ruse şi statut de a doua limbă de stat. Să nu uităm că doar cu trei zile înainte de finele anului 2001 fusese ratificat Tratatul politic de bază cu Rusia, care prevedea acordarea unor facilităţi celor ce doresc să studieze în limba rusă.

Pe lângă faptul că, favorizând limba rusă, "guvernarea roşie" a acţionat în detrimentul intereselor populaţiei majoritare, precum şi a celorlalte minorităţi naţionale, a fost semnalat şi un alt aspect alarmant – cu sau fără bună ştiinţă comuniştii au readus în prim-plan problemele anilor 1989-1990. Astfel, în loc să-şi concentreze atenţia asupra vectorului de integrare europeană, asupra îmbunătăţirii condiţiilor de viaţă, securizării frontierelor, racordării legislaţiei la normele internaţionale, comuniştii au recurs la o nouă tentativă de destabilizare a situaţiei din republică, pentru a distrage pe această cale atenţia opiniei publice de la propriile eşecuri. Şi, trebuie să recunoaştem că, în mare parte, acest lucru le-a reuşit. Numai că preţul pe care a trebuit să-l plătească R. Moldova pentru acest experiment a fost unul prea mare: s-au înrăutăţit vizibil relaţiile interetnice, s-a înregistrat o serioasă abatere de la cursul democratic de dezvoltare al ţării, a avut de suferit imaginea internaţională a Republicii Moldova, fiind pusă sub semnul întrebării capacitatea ţării de a exercita preşedinţia în Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei.

❑ PARTICIPANŢII LA ACŢIUNILE DE PROTEST SUNT PERSECUTAŢI

În zilele imediat următoare după data de 9 ianuarie comuniştii au lansat o amplă campanie de persecutare şi intimidare a persoanelor care au îndrăznit să ia cuvântul în cadrul acţiunilor de protest, exprimându-şi opinia faţă de

abuzurile puterii. Cei care au avut curajul să urce la tribună au fost vizitaţi seara la domiciliu de către colaboratorii organelor de poliţie, care le-au intentat dosare administrative pe motiv că au participat la un miting neautorizat.

Devine clar că puterea va face uz de toate mijloacele pe care le are la dispoziţie pentru a înăbuşi protestele mulţimii. În aceeaşi ordine de idei se înscrie şi ordinul dat Primăriei capitalei de a calcula pagubele aduse de protestatari prin blocarea circulaţiei transportului public de pasageri pe principala arteră a oraşului. Comuniştii intenţionau să-i determine pe protestatari să pună capăt acţiunilor de protest ameninţându-i că, în caz contrar, vor trebui să plătească despăgubiri enorme.

Toate aceste procedee de anihilare a celor care aveau o altă părere decât autorităţile comuniste sunt împrumutate din perioada de tristă faimă a represiilor staliniste. Comuniştii au demonstrat de nenumărate ori factura lor bolşevică, numai că nici în ianuarie 2002, nici mai târziu, populaţia nu s-a lăsat intimidată şi a ştiut să ceară respectarea drepturilor sale.

❑ UN AVOCAT PARLAMENTAR PLĂTEŞTE CU FUNCŢIA SA PENTRU DEZACORDUL CU POLITICA GUVERNANŢILOR

În primele zile ale lunii ianuarie 2002, avocatul parlamentar Constantin Lazări depune o sesizare la Curtea Constituţională (CC) prin care cere examinarea în regim de urgenţă a constituţionalităţii unor prevederi ale noii Legi privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova. Prin noua lege a fost stabilit dreptul Parlamentului de a iniţia modificări administrativ-teritoriale fără a ţine cont de poziţia Guvernului şi a autorităţilor publice locale. Constantin Lazări aduce argumente că aceste prevederi contravin Cartei europene pentru autonomie locală şi afectează principiile fundamentale ale statului de drept.

În sesizarea depusă, avocatul parlamentar argumentează cererea de examinare a sesizării în regim de urgenţă prin faptul că la finele lunii ianuarie în Republica Moldova urmează să sosească în vizită un grup de experţi ai Consiliului Europei, care vor efectua o evaluare a legalităţii prevederilor noii Legi cu privire la organizarea administrativ-teritorială a republicii. Constantin Lazări era de părerea că, examinând chestiunea până la venirea experţilor, CC va demonstra că Republica Moldova este un stat democratic.

Din păcate, argumentele avocatului parlamentar nu au fost auzite. Pentru îndrăzneala de a contesta Legea menţionată, precum şi pentru alte luări de atitudine, Costantin Lazări a fost ulterior demis din funcţie. Cam în felul acesta comuniştii percep libertatea de expresie în Republica Moldova.

❑ MOREI INTRĂ ÎN ACŢIUNE

În a doua jumătate a lunii ianuarie 2002, comuniştii încep să fie îngrijoraţi de amploarea acţiunilor de protest din centrul capitalei. Pentru a pune capăt manifestaţiilor paşnice şi democratice ale opoziţiei, guvernarea este gata să recurgă la cele mai murdare procedee de suprimare a libertăţii de expresie. Comuniştii decid să-l utilizeze pe post de unealtă împotriva opoziţiei pe ministrul justiţiei Ion Morei, care îşi făcuse, în timpul audierilor de la Strasbourg pe marginea dosarului Mitropoliei Basarabiei, faima unui executant docil al indicaţiilor puterii.

Următoarea acţiune a acestui personaj este scrisoarea adresată primarului capitalei, Serafim Urechean, prin care autorităţii locale i se solicită să ia măsuri pentru a pune capăt acţiunilor de protest ale opoziţiei. Ministrul cheamă Primăria să nu se lase indusă în eroare de argumentele PPCD, precum că acţiunile de protest sunt întâlniri ale deputaţilor PPCD cu alegătorii care, potrivit Legii cu privire la statutul deputatului, pot avea loc şi fără autorizarea autorităţilor locale.

Deşi încearcă să-şi camufleze intenţiile prin unele noţiuni juridice, Morei compromite imaginea Ministerului de Justiţie, care într-un stat democratic ar trebui să fie garantul respectării drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor. Rolul pe care i l-au atribuit comuniştii şi Morei acestei instituţii – instrument de suprimare a opoziţiei – nici pe departe nu face faţă unui Minister al Justiţiei, care se pretinde a fi o structură imparţială, echidistantă şi promotoare a valorilor europene.

❑ «ÎN MEMORIA LUI ILICI»

Comportamentul provocator al conducerii comuniste a Republicii Moldova alimenta cu succes speranţele nostalgice ale populaţiei, aceasta fiind o piedică serioasă în dezvoltarea ţării. Astfel, mulţi oameni, în loc să conştientizeze că «trecutul glorios» nu mai poate fi întors şi că trebuie mers doar înainte spre Europa, continuă să creadă că bustul lui Vladimir Ulianov (Lenin) va fi reinstalat în scuaruri şi pieţe. O dovadă în acest sens este şi ziua de 21 ianuarie 2002 când un grup de circa 150 de cetăţeni, preponderent persoane de vârsta a treia, au comemorat cea de-a 78-a aniversare de la moartea lui Lenin.

Evenimentul a avut loc la monumentul lui Vladimir Lenin, amplasat pe teritoriul zonei economice libere "Expo-business-Chişinău". Prezent la manifestaţie, preşedintele Vladimir Voronin a rostit o scurtă cuvântare în limba rusă în care s-a referit la rolul pe care l-a jucat Vladimir Lenin în istoria omenirii şi moştenirea lăsată de acesta. La eveniment au mai participat: liderul fracţiunii parlamentare majoritare, Victor Stepaniuc, vicespeakerul, Vadim Mişin, ministrul energeticii, Iacob Timciuc şi ministrul finanţelor, Mihai Manoli.

Desigur, nimeni nu neagă dreptul oamenilor de a se închina cui doresc şi de a organiza diferite întruniri publice atâta timp cât ele decurg într-un mod paşnic, fără excese. Deci, oamenii care au ieşit în acea zi la manifestaţia menţionată nu pot fi acuzaţi de nimic – ei pot fi doar compătimiţi pentru că au fost induşi în eroare de către actualii guvernanţi.

Participând la un astfel de miting în postură de conducători ai Republicii Moldova, liderii comunişti au transformat propria ideologie în una de stat, ceea ce este inacceptabil din punctul de vedere al legislaţiei în vigoare.

❑ COMUNIŞTII ÎMPIEDICĂ DEPLASĂRILE OPOZIŢIEI PESTE HOTARE

Spre finele lunii februarie 2002, tot mai multe organisme internaţionale îşi îndreaptă privirile spre unicul stat comunist din Europa, încercând să înţeleagă de ce opoziţia a ieşit în stradă. Pentru ca structurile internaţionale să cunoască mai puţin despre adevărata stare de lucruri din Republica Moldova, guvernarea a hotărât să împiedice deplasările reprezentanţilor opoziţiei peste hotare, în cadrul diferitelor delegaţii oficiale. Şi, deoarece cel mai important for european abilitat cu dreptul de a judeca despre încălcarea drepturilor şi libertăţilor omului pe bătrânul continent este Consiliul Europei, comuniştii decid să nu-i includă pe reprezentanţii opoziţiei în componenţa delegaţiei parlamentare care urma să participe la finele lunii ianuarie la lucrările Adunării Parlamentare a CE.

Evident, acest comportament abuziv al puterii a provocat revolta opoziţiei. Reprezentanţii acesteia au calificat drept neîntemeiat argumentul adus de putere precum că deputaţii de opoziţie nu au fost incluşi în componenţa delegaţiei din lipsă de mijloace financiare. Argumentul a fost unul de râsul găinilor. Este suficient să ne aducem aminte că în acea perioadă spicherul Eugenia Ostapciuc se plimba cu treabă şi fără treabă peste hotare. Ba pleca în vizită la Moscova, ba la prietenul său de idei din Belarus, Alexandr Lucaşenco etc. Punând piedici opoziţiei să se deplaseze peste hotare, comuniştii nu numai că încalcă limita bunului-simţ şi legislaţia în vigoare, ci sfidează şi comunitatea internaţională.

❑ COMUNIŞTII SCOT UN PARTID DE OPOZIŢIE ÎN AFARA LEGII

La 21 ianuarie Ministerul Justiţiei decide suspendarea activităţii Partidului Popular Creştin Democrat pentru o lună de zile. Motivul invocat este că PPCD desfăşura deja de două săptămâni acţiuni de protest anticomuniste care, în opinia puterii, erau ilegale, deoarece nu au fost aprobate de Primăria Chişinău.

Scopul urmărit de comunişti prin suspendarea activităţii PPCD putea fi desluşit de la o poştă – de a intimida opoziţia, de a o determina să pună capăt acţiunilor de protest, de a o lipsi de orice pârghie reală de control asupra

comportamentului puterii. Decizia de a sista activitatea unui partid de opoziţie nu a fost adoptată de o instanţă de judecată, după cum era normal să se întâmple, ci de o subdiviziune a puterii executive, controlată totalmente de comunişti. Căci nimeni nu poate nega că Ministerul Justiţiei este parte a Guvernului, iar Ion Morei a fost votat în funcţia de ministru anume de clica lui Voronin.

❑ FRACŢIUNILE DE OPOZIŢIE AU BOICOTAT ŞEDINŢA SPECIALĂ A PARLAMENTULUI

Criza politică din R. Moldova începe să se aprofundeze. Opiniei publice din ţară şi de peste hotare i se dă un semnal clar la 25 ianuarie, atunci când cele două fracţiuni de opoziţie – PPCD şi "Alianţa Braghiş" – decid să boicoteze şedinţa specială din acea zi a Parlamentului.

Fracţiunea PPCD a difuzat o declaraţie în care menţiona că nu va participa la şedinţele în plen ale Parlamentului până când majoritatea parlamentară comunistă nu va înceta să încalce sistematic dreptul opoziţiei de a-şi exprima opinia, de a pune întrebări şi de a propune spre examinare o problemă sau alta. În special, PPCD era nemulţumit de comportamentul preşedintelui Parlamentului, Eugenia Ostapciuc care, potrivit declaraţiei, "dă dovadă de o atitudine abuzivă şi discriminatorie faţă de opoziţie".

"Alianţa Braghiş" a refuzat să participe la şedinţa specială, deoarece în ordinea de zi nu a fost introdus un proiect de lege înaintat de deputaţii fracţiunii, care prevedea operarea unor modificări esenţiale la Codul Electoral, cum ar fi: trecerea la sistemul de alegeri în baza mai multor circumscripţii, obligativitatea participării cetăţenilor la votare etc.

Fracţiunea majoritară ignorează sistematic propunerile fracţiunilor de opoziţie, încercând să le excludă din procesul legislativ. Ca rezultat, confruntarea dintre putere şi opoziţie se intensifică de la o zi la alta.

❑ STEPANIUC ATACĂ DIN NOU ROMÂNIA

Autorităţile comuniste de la Chişinău nu puteau scăpa ocazia de a ataca din nou România, care a luat atitudine faţă de acţiunile de protest de la Chişinău. La finele lunii ianuarie Victor Stepaniuc, liderul fracţiunii parlamentare a comuniştilor, iese în avanscenă şi se arată «indignat» de modul în care România tratează acţiunile de protest de la Chişinău. „Indignarea" lui Stepaniuc a fost „stârnită" de faptul că oficialii români au condamnat decizia comuniştilor de a introduce în şcoli limba rusă ca obiect de studiu obligatoriu din clasa a doua.

Era şi firesc ca autorităţile de la Bucureşti să se pronunţe în sprijinul românilor din Republica Moldova cărora li se încălcau drepturile, în timp ce V. Stepaniuc se arăta preocupat de îndeplinirea promisiunilor electorale. Chiar dacă e

prezent masiv la guvernare, Partidul Comuniştilor nici pe departe nu reprezintă statul în Republica Moldova. Logic ar fi fost ca Stepaniuc să se întrebe: ce fel de partid de guvernământ sunt comuniştii, dacă interesele celei mai mari părţi a cetăţenilor Republicii Moldova trebuie să fie apărate de alte state?

❑ «GUVERNAREA ROŞIE» PRIVATIZEAZĂ PARLAMENTUL

Fiecare partid ajuns la guvernare în R. Moldova, depune eforturi enorme pentru a-şi întări poziţiile şi pentru a îngrădi accesul oponenţilor săi la putere. «Guvernarea roşie» nu numai că nu a devenit o excepţie în acest sens, ci chiar i-a întrecut pe toţi predecesorii săi în tentativa de a «privatiza» Parlamentul. Astfel, la 25 ianuarie 2002 fracţiunea comuniştilor votează majorarea pragului electoral pentru blocurile formate din două partide de la 6 la 9%, iar pentru cele formate din trei şi mai multe formaţiuni – de la 6 până la 12%.

Comuniştii erau obsedaţi de gândul că ar putea pierde în orice moment puterea, deoarece maniera antidemocratică în care ei guvernau ţara nu excludea posibilitatea unor alegeri parlamentare anticipate. În cazul în care acestea ar fi avut loc, două-trei partide de opoziţie ce ar fi constituit un singur bloc, ar fi putut lesne să depăşească bariera electorală de 6% şi să acceadă în Parlament. De aceea, guvernanţii au calculat corect: în Republica Moldova erau prea puţine formaţiuni care ar fi putut depăşi, unindu-şi forţele, bariera de 9% şi 12%. În cel mai bun caz, după nişte eventuale alegeri anticipate sau ordinare, în Parlament ar fi nimerit două-trei partide de opoziţie, ceea ce convenea de minune comuniştilor care din nou ar fi fost avantajaţi de distribuirea mandatelor ce urmau să revină partidelor care nu au trecut bariera electorală.

Comuniştii însă nu au luat în calcul un lucru: partidele de opoziţie care intenţionau până la acel moment să constituie eventuale blocuri electorale, au decis să fuzioneze, astfel încât pentru ele a rămas în vigoare pragul de 6%. Ca rezultat, „guvernarea roşie” a facilitat coalizarea opoziţiei, ceea ce, sper, va apropia ceasul debarcării comuniştilor de la putere.

❑ SPIRITELE SE ÎNCING ÎN SUDUL REPUBLICII

În paralel cu intimidarea şi persecutarea participanţilor la acţiunile de protest din centrul capitalei, puterea comunistă mai are o preocupare “importantă” la începutul anului 2002 – destabilizarea situaţiei din “Gagauz-Yeri” în scopul instalării în funcţiile de conducere din regiune a unor persoane loiale. Pentru a-şi atinge mai uşor scopul, comuniştii pun la cale să scindeze organele puterii de la Comrat, să le contrapună într-o confruntare care s-ar solda cu înlăturarea de la conducere a oponenţilor lor. Şi acest lucru le reuşeşte de minune.

Un grup de deputaţi din Adunarea Populară de la Comrat îşi anunţă intenţia

de a organiza un referendum pentru demiterea başcanului Dumitru Croitor. Motivul invocat de deputaţi este următorul, în urma examinării materialelor Curţii de Conturi, s-ar fi dovedit că Dumitru Croitor nu a utilizat raţional banii publici. Este suficient să amintim că în fruntea Curţii de Conturi stă comunistul Vasile Pentelei şi ne dăm seama cât de întemeiat este acest argument. Să admitem că Dumitru Croitor a săvârşit acţiunile de care era acuzat, de ce atunci nu i s-a imputat acest lucru anterior, ci în perioada când başcanul se opunea iniţiativelor comuniştilor?

Într-o perioadă de timp relativ scurtă “Gagauz-Yeri”, dintr-o zonă de stabilitate, s-a transformat într-un focar de instabilitate. Şi toate aceste „reglări de conturi” s-au soldat cu stoparea oricăror procese de dezvoltare în regiune pentru o perioadă de circa doi ani.

❑ PROTESTE ŞI LA ORHEI

La 3 februarie, protestele anticomuniste din capitală se extind ajungând până la Orhei. De data aceasta organizator al manifestaţiei este Forul Democratic din Moldova (FDM), bloc din care făceau parte şapte partide de opoziţie extraparlamentară. La mitingul de la Orhei au participat circa 1500 persoane din mai multe localităţi ale judeţului. Protestatarii au condamnat revizuirea de către comunişti a legilor privind reforma administrativ- teritorială şi administraţia publică locală, introducerea limbii ruse ca obiect de studiu obligatoriu în şcoli din clasa a doua, alte acţiuni antidemocratice ale partidului de guvernământ. Ei au fost susţinuţi de majoritatea primarilor din judeţ, precum de medici şi de profesori.

Ieşirea în stradă a simpatizanţilor a şapte formaţiuni politice de opoziţie este o dovadă a faptului că abuzurile puterii comuniste deveniseră insuportabile. Desigur, acest lucru nu putea să nu fie remarcat şi de oficialii occidentali.

Este semnificativ că împotriva comuniştilor încep să protesteze şi oamenii din teritoriu, unde accesul la sursele de informaţie e limitat. De cele mai multe ori, cetăţenii de la sate şi chiar din anumite centre raionale sunt nevoiţi să se mulţumească doar cu emisiunile postului de televiziune Moldova-1, care cântă de dimineaţă până seara ode partidului de guvernământ. Faptul că oamenii au ieşit în stradă şi la Orhei este, fără îndoială, un merit al opoziţiei care a ştiut să mobilizeze cetăţenii.

❑ ACŢIUNILE DE PROTEST ALE STUDENŢILOR

La începutul lunii februarie, studenţii de la Universitatea de Stat din Moldova (USM) constituie un Comitet pentru susţinerea acţiunilor de protest împotriva

“rusificării Moldovei”. Studenţii au declarat că, Comitetul va pleda pentru derusificarea şcolii naţionale, călătoria gratuită a studenţilor în transportul orăşănesc, asumarea de către stat a angajamentului de a-i încadra pe absolvenţi în câmpul muncii, ieşirea R. Moldova din CSI, integrarea ei în Uniunea Europeană etc.

Implicarea studenţilor în acţiunile de protest ar fi trebuit să-i pună pe comunişti în gardă. După cum se ştie, tineretul studios întotdeauna a generat proteste în orice stat al lumii. Nu o dată aceste proteste s-au soldat cu înlocuirea partidelor de guvernământ. Comuniştii ar fi trebuit să-şi facă probleme măcar şi din simplul motiv că, în memoria populaţiei, mai erau vii evenimentele din 1995, când zeci de mii de studenţi, ieşind în stradă, i-au determinat pe agrarienii care guvernau ţara, să abandoneze ideea de a elimina din procesul de studiu cursul “Istoria românilor”.

Ieşirea studenţilor în stradă a ridicat la un nivel calitativ nou acţiunile de protest de la Chişinău. Deja nu mai era vorba de o confruntare dintre putere şi opoziţie, ci de o confruntare dintre comunişti şi societate. Dar ce fel de guvernare este aceasta, dacă admite o confruntare cu propriul popor?

❑ COSTUL UNEI AMBIŢII COMUNISTE ESTE DE 8,3 MLN. LEI

La 8 februarie 2002, Comisia Electorală Centrală adoptă devizul de cheltuieli pentru alegerile locale anticipate de la 7 aprilie. Potrivit acestuia, pentru organizarea şi desfăşurarea scrutinului CEC avea nevoie de 8,3 mln. lei. Cu alte cuvinte, pentru a satisface ambiţia comuniştilor de a-i vedea în teritoriu pe adepţii lor în fotolii, contribuabilii urmau să plătească peste 8 mln. de lei. Căci, dat fiind faptul că alegerile respective erau anticipate, în bugetul de stat suma respectivă nu era prevăzută, ea urmând să fie determinată ca urmare a efectuării unei redistribuiri a veniturilor şi cheltuielilor bugetare sau a majorării deficitului bugetar.

Comuniştii ar fi luat o parte din banii destinaţi fie ocrotirii sănătăţii, fie învăţământului, fie menţinerii ordinii publice etc. şi i-ar fi aruncat în vânt. Nu mai vorbesc de câţi bani ar fi fost utilizaţi ulterior în scopuri electorale şi cât ar fi costat folosirea de către comunişti a resurselor administrative de stat – telefoane, birouri, maşini de serviciu. Adică, ar fi fost cheltuite fără rost poate chiar câteva zeci de milioane de lei, în timp ce guvernarea nu găsea bani pentru a majora pensiile, salariile, a achita datoria externă etc.

❑ BANCA MONDIALĂ ÎŞI EXPRIMĂ ÎNGRIJORAREA

La începutul anului 2002, comuniştii reuşesc să înregistreze o dublă “performanţă” de rezonanţă internaţională: criza politică din R. Moldova devine

subiect de discuţii în cadrul mai multor reuniuni de pe bătrânul continent; acţiunile nesăbuite ale “guvernării roşii” duc la tensionarea relaţiilor cu creditorii externi. Astfel, la 18 februarie, Carlos Elbirt, reprezentantul permanent al Băncii Mondiale (BM) la Chişinău, face o declaraţie în care-şi exprimă îngrijorarea faţă de unele evenimente care au loc în Republica Moldova.

Carlos Elbirt s-a arătat îngrijorat faţă de unele iniţiative ale partidului de guvernământ, “care contravin realizărilor obţinute anterior în procesul promovării reformelor”. Printre acestea el enumără: constituirea de către Parlament a comisiei de control asupra activităţii ANRE, intenţia comuniştilor de a renaţionaliza 25 de întreprinderi fără a se specifica în ce mod va avea loc acest proces etc.

Mesajul lui Carlos Elbirt era clar: guvernarea comunistă în acţiunile sale nu respectă regulile democratice ale economiei de piaţă. Din alt punct de vedere această declaraţie putea fi tălmăcită ca un avertisment al instanţei internaţionale pentru oficialii de la Chişinău, dacă doriţi, un set de condiţii pentru reluarea creditării externe. Spre regret, comuniştii erau prea ocupaţi de intimidarea oponenţilor lor politici de la Chişinău şi Comrat şi nu au tratat cu toată seriozitatea această declaraţie. Ca rezultat al acesteia şi ale altor acţiuni similare, R. Moldova a rămas fără susţinere financiară din exterior un timp îndelungat, ceea ce s-a răsfrânt negativ asupra dezvoltării republicii.

❑ CURTEA CONSTITUŢIONALĂ PUNE CAPĂT AVENTURII COMUNISTE

La 19 februarie, Curtea Constituţională pune în sfârşit punctul în problema alegerilor locale anticipate, declarând neconstituţională hotărârea Parlamentului prin care scrutinul respectiv fusese fixat pentru data de 7 aprilie 2002. Astfel, înalta instanţă confirmă oficial că ambiţia comuniştilor de a acapara puterea la nivel local nu avea nici un temei legal.

În decizia sa, Curtea s-a condus de prevederile legislaţiei în vigoare care garantează aleşilor locali un mandat de patru ani. Prin hotărârea abuzivă de a desfăşura alegeri locale anticipate, comuniştii limitau mandatul respectiv, sfidând astfel nu numai Constituţia, ci şi voinţa poporului, care îi investise pe primarii şi consilierii locali cu încrederea lor în alegerile din 23 mai 1999.

Pe lângă aspectele de ordin moral, financiar şi legislativ, mai există şi aspecte atât de ordin tactic, cât şi strategic. Provocând această dispută ce a durat circa trei luni, comuniştii nu le-au permis primarilor şi consilierilor să lucreze în regim normal. Cui îi ardea de lucru când nu se ştia dacă va rămâne sau nu în funcţie şi mâine? Ca rezultat, activitatea organelor administraţiei publice locale a fost paralizată pentru o perioadă de timp considerabilă, ceea ce a afectat dezvoltarea în teritoriu şi, implicit, nivelul de viaţă a populaţiei.

❑ CONSILIUL EUROPEI CRITICĂ ACŢIUNILE COMUNIŞTILOR

La 20 februarie, o delegaţie a Congresului Puterilor Locale şi Regionale a Consiliului Europei, care efectua în acea perioadă o vizită de lucru în Republica Moldova, declară că referendumul de revocare din funcţie a başcanului Găgăuziei, Dumitru Croitor, preconizat pentru data de 24 februarie, este nelegitim.

Organizatorii plebiscitului nu au respectat termenul de desfăşurare a acestuia prevăzut de legile ce reglementează activitatea autonomiei. Desfăşurarea referendumului în aceste condiţii era o sfidare a principiilor statului de drept şi putea conduce la o nouă destabilizare a situaţiei din regiune.

Acuzaţiile de utilizare neraţională a banilor publici, care i se aduceau lui Dumitru Croitor, nu puteau servi drept motiv pentru declanşarea referendumului. "Guvernarea roşie" ar fi trebuit să ţină cont de avertismentului lui Yavuz Mildon, vicepreşedintele Congresului, precum că, dacă preconizatul referendum va avea loc, Congresul nu va recunoaşte rezultatele lui.

Aceste avertismente nu au avut efect şi, ca rezultat, R. Moldova s-a pomenit din nou în postura de stat ce sfidează Consiliul Europei. Neglijând opinia Congresului, comuniştii au arătat că pun mai presus interesele lor de partid decât cele ale ţării.

❑ "NU" – OFICIALIZĂRII LIMBII RUSE

Începutul anului 2002 a fost, pe drept cuvânt, o perioadă de graţie pentru Curtea Constituţională, care a adoptat câteva decizii importante. Astfel, după ce onorata instanţă a dat peste cap intenţia comuniştilor de a organiza alegeri locale anticipate, CC a adoptat o nouă decizie de rezonanţă – nu a admis spre examinare un proiect de lege al comuniştilor ce prevedea oficializarea limbii ruse.

Acest document prevedea modificarea art. 13 din Constituţie, adică acel controversat articol care nu o dată a provocat tulburări sociale în Republica Moldova şi a scos lumea în stradă. CC şi-a motivat decizia prin faptul că unele prevederi ale proiectului nu erau în concordanţă cu normele constituţionale. De exemplu, în document se spunea că limba rusă în R. Moldova va fi folosită ca limbă oficială în administraţia publică locală şi în sistemul judiciar. În acelaşi timp, art. 118 din Constituţie spune că procesele judiciare au loc doar în limba de stat.

Înaintarea respectivului proiect de lege a însemnat o nouă sfidare a opiniei publice din Republica Moldova şi a constituit o dovadă în plus a "miopiei politice" a comuniştilor. Or, numai un partid rupt total de realitate putea să facă abstracţie de mulţimea care protesta în centrul capitalei şi să insiste orbeşte asupra unor aberaţii juridice şi morale. Prin acest gest, comuniştii au

demonstrat că îi doare în cot de aspiraţiile poporului pe care-l conduc şi că interesele Moscovei au o greutate mult mai mare, puse pe acelaşi cântar cu interesele Republicii Moldova.

❑ PERSECUŢII LA "TELERADIO-MOLDOVA"

La 12 martie 2002, Comitetul de grevă al angajaţilor companiei de stat "Teleradio-Moldova" a adresat o scrisoare deschisă preşedintelui republicii, Vladimir Voronin, în care acuza conducerea companiei de faptul că "a declanşat o campanie de persecutare şi intimidare" împotriva ziariştilor antrenaţi în acţiunile de protest. Faptul că la televiziunea de stat aveau loc răfuieli cu cei care nu erau de acord cu cenzura comunistă nu constituia un secret. De asemenea, toţi ştiau cine stă în spatele acestor persecuţii – persoane suspuse din conducerea republicii.

De ce totuşi victimele persecuţiilor au adresat un mesaj preşedintelui republicii? Nu este exclus că ziariştii de la companie, pur şi simplu, au dorit să testeze sinceritatea şefului statului care, la investirea sa în funcţie, a declarat că va fi un preşedinte al tuturor. Păi iată că lucrurile nu stăteau chiar aşa. Vladimir Voronin nu a trecut acest test, deoarece nu a luat apărarea membrilor Comitetului de grevă, aceştia fiind persecutaţi în continuare.

Această scrisoare constituie cel mai elocvent exemplu că "Teleradio-Moldova" devenise în decurs de un an de zile un instrument de promovare a ideologiei comuniste, de dezinformare, de "spălare a creierilor" populaţiei şi de denigrare a opoziţiei. Astfel, comuniştii iarăşi (pentru a câta oară) şi-au permis să încalce în cel mai brutal mod drepturile fundamentale ale cetăţenilor. De data aceasta era vorba de dreptul la o informaţie veridică şi echidistantă.

❑ NOUA LEGE CU PRIVIRE LA ADMINISTRAŢIA PUBLICĂ LOCALĂ ESTE RECUNOSCUTĂ NECONSTITUŢIONALĂ

La 14 martie 2002 comuniştilor le este aplicată o nouă lovitură care dovedeşte că apucăturile lor dictatoriale nu pot trece chiar atât de uşor într-un stat situat în plin centrul Europei şi care reuşise deja să simtă gustul democraţiei. Este vorba despre decizia Curţii Constituţionale care, în urma unei şedinţe care a durat circa şapte ore, declară neconstituţionale un şir de modificări efectuate de comunişti la Legea cu privire la administraţia publică locală. Cea mai importantă prevedere a documentului se referea la instituirea unei noi modalităţi de alegere a primarilor – de către consiliile locale.

În zelul de a-şi croi Legea după bunul lor plac, comunişti s-au făcut a uita de faptul că noua modalitate de alegere a primarilor leza dreptul constituţional

al cetăţenilor de a participa nemijlocit la administrarea treburilor publice locale, lipsind cetăţenii şi de un alt drept fundamental – de a alege şi de a fi aleşi.

O altă încălcare gravă admisă de comunişti a fost faptul că ei nu au indicat, după cum prevede legislaţia în vigoare, ce surse erau necesare pentru implementarea noii legi şi de unde vor fi luate acestea. Ca de obicei, comuniştii au făcut-o „pe mortul în păpuşoi" când a venit vorba de banii publici. Ei s-au făcut a uita că numai revenirea la raioane costă peste 700 mln. de lei.

❑ COMUNIŞTII UTILIZEAZĂ PARLAMENTUL ÎN SCOPURI PERSONALE

"Guvernarea roşie" nu o dată şi-a permis să folosească structurile de stat în interesul partidului. După primul an de guvernare a comuniştilor acest lucru devenise ceva obişnuit, încât nimeni nu se mai sesiza. În acest context, comuniştii nu s-au sinchisit să folosească Parlamentul pentru a zădărnici Marea Adunare Naţională a Alegătorilor, care a avut loc pe 31 martie 2002.

La iniţiativa comuniştilor, Parlamentul lansează un apel către populaţia republicii, prin care cheamă cetăţenii să nu participe la miting, Marea Adunare Naţională a Alegătorilor fiind calificată drept o „acţiune nelegitimă". Fracţiunea comuniştilor putea lesne face apelul respectiv în numele său, dar a evitat acest lucru. Una este însă când către populaţie se adresează Parlamentul şi cu totul alta – fracţiunea comuniştilor. Astfel, oamenii au fost induşi în eroare precum că forul legislativ suprem al ţării ar fi împotriva Marei Adunări Naţionale. Prin acest apel puterea şi-a permis să-şi şantajeze propriii cetăţeni, sugerând că polarizarea societăţii ar putea readuce în prim-plan problemele de mai bine de un deceniu.

❑ ÎN REPUBLICA MOLDOVA DISPAR DEPUTAŢII DE OPOZIŢIE

La finele lunii martie 2002, opinia publică a fost tulburată de un caz fără precedent – dispariţia deputatului PPCD, Vlad Cubreacov. Acest caz părea cu atât mai grav, cu cât deputatul dispărut era unul dintre cei mai activi organizatori ai acţiunilor de protest anticomuniste.

Nimeni nu poate spune cu certitudine cine l-a răpit pe Vlad Cubreacov şi l-a ţinut atâta timp în detenţie. Cu toate acestea, nu este clar de ce "guvernarea roşie" nu a acceptat ajutorul pe care se oferise să i-l acorde în elucidarea acestui caz comunitatea internaţională. Nu mai puţin straniu este faptul că ancheta, practic, nu s-a mişcat din loc, iar organele abilitate nu au dat curs cererii deputatului de a-i interoga în cazul dispariţiei sale pe unii înalţi demnitari de stat. Or, această procedură nu este ceva ieşit din comun – în unele state fac depoziţii până şi preşedinţi de ţară. Incompetenţa partidului de guvernământ de a elucida acest caz a afectat la modul serios imaginea internaţională a Republicii Moldova.

❑ COLHOZURILE SUNT LEGIFERATE (ÎN PRIMA LECTURĂ)

Logica unor acţiuni întreprinse de comunişti e greu de explicat. Un exemplu în acest sens este votarea în prima lectură, la 28 martie 2002, a unui proiect de lege ce prevedea consolidarea terenurilor agricole. Cu alte cuvinte, colhozurile fuseseră legiferate în prima lectură. Era oare nevoie de a arunca o nouă provocare societăţii, astfel încât în Piaţa Marii Adunări Naţionale să vină şi proprietarii de terenuri agricole?

Respectivul proiect de lege contravine Constituţiei, care prevede dreptul cetăţenilor la proprietate privată. Desigur, comuniştii nu au scris în lege că toţi vor fi obligaţi să cedeze pămînturile lor în favoarea colhozurilor, dar cine ar fi îndrăznit să se opună, ştiind ce-l aşteaptă în cazul în care nu va proceda cum doreşte puterea. Adoptarea acestui proiect de lege a condus la o stagnare în agricultură. Cei care-şi prelucrau pământul în mod individual au lăsat mâinile în jos, deoarece nu mai vedeau rostul activităţii lor şi aşteptau din moment în moment să fie expropriaţi.

Astfel, după ce, prin acţiunile lor nechibzuite, comuniştii au paralizat activitatea organelor administraţiei publice locale, au provocat studenţii şi elevii să părăsească sălile de studii şi să iasă în piaţă, i-au determinat pe mulţi agenţi economici să-şi sisteze activitatea, a venit şi rândul agricultorilor.

❑ ATAC ASUPRA CURŢII CONSTITUŢIONALE

Deciziile Curţii Constituţionale în problema alegerilor locale, a noii Legi cu privire la administraţia publică locală, a oficializării limbii ruse etc. au dat peste cap mai multe planuri ale comuniştilor. Pentru partidul de guvernământ, care se desfăta din plin controlând total ramurile puterii, CC le sta ca un os în gât. De aceea, ei au început să plăzmuiască scenarii cum ar face să preia controlul şi asupra acestei instanţe.

Primul semnal că “guvernarea roşie” s-a apucat de capul Curţii Constituţionale este dat la 28 martie 2002, când vicespicherul Vadim Mişin exprimă opinia “revoluţionară”, precum că deciziile Curţii Constituţionale nu ar trebui să fie definitive şi îndeamnă deputaţii şi judecătorii să reflecteze asupra acestei probleme “foarte serioase”.

Comuniştii au întreprins un şir de acţiuni menite să reducă din independenţa Curţii Constituţionale. Cea mai importantă este, fără îndoială, lipsirea preşedintelui Curţi Constituţionale de dreptul la vot dublu. Votul preşedintelui CC era hotărâtor în caz de paritate (trei la trei) de voturi. Lipsindu-l pe Victor Puşcaş de acest drept, comuniştii s-au asigurat că CC nu va mai adopta nici o decizie neconvenabilă lor. Vorba e că trei din cei şase judecători ai CC au fost numiţi în funcţie de comunişti sau cu ajutorul lor. Prin urmare, chiar şi dacă ceilalţi trei ar avea o altă opinie decât comuniştii, într-o problemă de importanţă majoră, CC

nu va putea adopta nici o decizie. Conform modificărilor la legislaţie promovate de comunişti, în caz de paritate de voturi şi în lipsa votului dublu al preşedintelui instanţei, examinarea cauzei este sistată.

❑ COMUNIŞTII FAC TOT POSIBILUL PENTRU A-ŞI PĂSTRA FOTOLIILE

Pe 5 aprilie deputaţii-comunişti s-au pronunţat împotriva unui proiect de lege ce prevedea trecerea la un sistem electoral mixt, în cadrul căruia 71 din cei 101 deputaţi în Parlament ar fi fost aleşi în baza circumscripţiilor uninominale, iar ceilalţi 30 – în baza listelor de partid. Conform sistemului propus, alegerile locale ar fi avut loc doar în baza circumscripţiilor uninominale.

Sisteme similare funcţionează în mai multe ţări cu democraţii avansate. Comuniştii, însă, nu s-au condus de interesul ţării, ci de cel partinic şi personal. Or, "guvernarea roşie", care a ajuns să controleze toate ramurile puterii, nici de cum nu admite că ar putea deveni o simplă formaţiune de opoziţie.

Este un lucru cunoscut că Partidul Comuniştilor a venit la putere datorită simbolicii împrumutate de la comuniştii fostei URSS, simbolică de care o bună parte a electoratului îşi lega visele roze şi nostalgice despre „trecutul glorios". Marea majoritate a deputaţilor comunişti nu sunt cunoscuţi în popor, pentru că electoratul nu a votat persoane concrete, ci o listă întocmită de Comitetul Central. Dacă mâine s-ar organiza alegeri în baza circumscripţiilor uninominale, comuniştii ar obţine foarte puţine locuri în legislativ. De aceea, actuala guvernare va face tot posibilul pentru a păstra actualul sistem electoral care o avantajează din toate punctele de vedere.

Comuniştii nu o dată au declarat că puterea trebuie să poarte responsabilitate maximă faţă de popor. Dar oare când responsabilitatea unui deputat faţă de alegătorii săi este mai mare: când el este ales în mod direct şi cetăţenii ştiu cui să-i ceară socoteală, sau când electoratul nici nu ştie cum îl cheamă pe deputatul care chipurile răspunde de localitatea lor. Evenimentul de la 5 aprilie 2002 a demonstrat care este adevărata atitudine a comuniştilor faţă de controlul pe care societatea ar trebui să-l exercite asupra puterii.

❑ SISTEMUL ADMINISTRAŢIEI PUBLICE LOCALE SE AFLĂ ÎNTR-O CRIZĂ PROFUNDĂ

Frecventele presiuni întreprinse de comunişti asupra organelor administraţiei publice locale, precum şi politica lor mioapă promovată în acest domeniu, au provocat o criză profundă. Şi acest lucru îl constată nu doar opoziţia, ci şi experţii independenţi. La 19 aprilie, experţii Institutului pentru Dezvoltare şi Iniţiative Sociale (IDIS) "Viitorul" declară: "criza în acest domeniu a început acum un an, imediat după venirea comuniştilor la putere".

Consiliile judeţene şi prefecţii, care oficial deja nu mai existau, continuau să activeze, iar executivele raionale, care existau oficial, în realitate nu funcţionau. O asemenea situaţie anormală se crease din motiv că Partidul Comuniştilor nu avea curajul să spună că s-a grăbit cu revenirea la raioane şi că terenul pentru această anti-reformă încă nu fusese pregătit. “Guvernarea roşie” era atât de năucită de ceea ce făcuse încât nici nu şi-a dat seama ce trebuia să întreprindă pentru a ieşi cu faţa curată din această situaţie dificilă. Dar soluţia era simplă: după decizia Curţii Constituţionale, care anulase hotărârea Parlamentului de desfăşurare a alegerilor anticipate la 7 aprilie, legislativul trebuia să revină la noua Lege cu privire la împărţirea administrativ-teritorială a republicii, stabilind că ea va intra în vigoare după alegerile locale ordinare din mai 2003.

❑ EXECUTIVUL DE LA COMRAT DEMISIONEAZĂ

Presiunile permanente asupra Executivului de la Comrat, în general, şi asupra şefului acestuia, başcanul Dumitru Croitor, în particular, din partea ştabilor comunişti de la Chişinău şi a reprezentanţilor lor din teritoriu nu puteau să treacă fără urmări. Astfel, la 15 aprilie 2002, Executivul găgăuz îşi prezintă demisia, deşi membrii acestuia recunoşteau atunci că acest pas se va răsfrânge negativ asupra situaţiei social-economice din regiune.

Autorităţile comuniste nu au luat atitudine faţă de demisia Executivului de la Comrat. Comuniştii tăceau chitic de parcă nu ei erau vinovaţi de ceea ce s-a întâmplat în Găgăuzia. Acest eveniment a fost o dovadă elocventă a egoismului politic al “guvernării roşii”: Voronin şi camarazii săi au mers la înrăutăţirea situaţiei în Găgăuzia, numai pentru a-şi asigura adepţii din teritoriul respectiv cu fotolii, precum şi pentru a avea la Comrat o putere care ar executa docil toate ordinele Comitetului Central al PCRM.

❑ APCE DĂ VERDICTUL

La 24 aprilie 2002, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei (APCE) adoptă o rezoluţie, care avea să pună capăt crizei politice de câteva luni din R. Moldova. Deşi documentul APCE nu poartă un caracter acuzativ, examinând recomandările făcute de înalta instanţă internaţională nu este greu să ne dăm seama cui dintre părţile antrenate în conflict i-a fost dat câştig de cauză. APCE solicită guvernării comuniste să îndeplinească majoritatea revendicărilor înaintate de protestatari, iar opoziţiei – să sisteze acţiunile de protest.

Recomandarea făcută opoziţiei a fost mai mult o formalitate, menită să mângâie orgoliul ştabilor comunişti. Căci, chiar dacă ea nu ar fi fost făcută, opoziţia oricum avea toate motivele să sisteze acţiunile de protest. Desigur,

în cazul în care comuniştii ar fi îndeplinit recomandările APCE. Acestea se referă la: înregistrarea, până la finele lunii iulie 2002, a Mitropoliei Basarabiei; prezentarea noilor Coduri penal şi administrativ spre expertizare Consiliului Europei; transformarea companiei de stat “Teleradio-Moldova” într-o instituţie publică; asigurarea independenţei puterii judecătoreşti; instituirea unui moratoriu asupra acţiunilor ce ţin de istorie şi domeniul lingvistic etc.

Judecând după această rezoluţie, putem deduce că guvernarea de la Chişinău a apărut în ochii opiniei publice internaţionale în adevărata sa postură – regim dictatorial, care urmăreşte suprimarea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Am tot temeiul să consider că această imagine a fost consolidată ulterior şi de faptul că o bună parte din recomandările menţionate aşa au şi rămas neîndeplinite.

❑ OPOZIŢIA CONTINUĂ SĂ FIE DISCREDITATĂ

Lecţia de democraţie oferită comuniştilor la Strasbourg nu a avut efectul scontat – aceştia au continuat să încalce sistematic drepturile opoziţiei şi ale cetăţenilor, conducând ţara într-un mod autoritar. Astfel, la doar o săptămână de la publicarea rezoluţiei APCE cu privire la funcţionarea instituţiilor democratice din Republica Moldova, vicespicherul Vadim Mişin comite un nou atac asupra opoziţiei – el acuză “Alianţa Braghiş” de faptul că “pune la cale o provocare menită să destabilizeze situaţia din republică”.

În realitate, formaţiunea respectivă nu face altceva decât să lanseze o iniţiativă cu privire la modificarea sistemului electoral din Republica Moldova. Iniţiativa “Alanţei Braghiş”, dacă ar fi fost implementată, i-ar fi dezavantajat enorm pe comunişti. Am spus deja mai sus că un sistem uninominal sau unul mixt ar fi condus la faptul că actuala guvernare ar fi devenit un micuţ partid parlamentar de opoziţie. Probabil, comuniştii nu şi-ar fi făcut atâtea probleme dacă ultimul cuvânt în acea chestiune ar fi aparţinut Parlamentului controlat de ei. Dar, de data aceasta, trecerea la un nou sistem electoral urma să fie decisă în cadrul unui referendum de către întreg poporul. De aceea, nu este de mirare că “guvernarea roşie” a pus în funcţiune întreg arsenalul pe care-l avea la dispoziţie pentru a-i discredita pe autorii iniţiativei: televiziune, organe ale administraţiei locale, ziare, persoane cu funcţii de răspundere etc.

Modul abuziv în care s-a procedat ulterior în cazul acestei iniţiative – Parlamentul a refuzat să fixeze data unui referendum în chestiunea respectivă, deşi conform legislaţiei era obligat să o facă – a demonstrat o dată în plus că, chiar dacă au venit la putere pe cale democratică, comuniştii guvernează într-un stil dictatorial.

❑ COMUNIŞTII SUNT ÎMPOTRIVA MAJORĂRII NUMĂRULUI DE MEDIATORI

În cadrul unei şedinţe a Mesei Rotunde cu Statut Permanent a partidelor politice din Republica Moldova, care a avut loc pe 14 mai 2002, A. Neguţă, preşedintele Comisiei parlamentare pentru relaţii externe şi reprezentantul fracţiunii comuniste, a respins propunerea partidelor de opoziţie de a mări numărul mediatorilor în procesul de negocieri asupra diferendului transnistrean.

Nu încape nici o îndoială că România va adera la Uniunea Europeană şi că această importantă structură internaţională este interesată direct de soluţionarea conflictului transnistrean, astfel încât la noile ei frontiere să fie linişte şi pace. După discuţiile de la Strasbourg din prima jumătate a anului 2002, al căror subiect l-a constituit situaţia critică din Republica Moldova, devenise clar că şi Consiliul Europei este gata să ne întindă o mână de ajutor. Unicul lucru care trebuia făcut la acel moment era ca guvernarea de la Chişinău să solicite oficial antrenarea acestor structuri în procesul de negocieri. Internaţionalizarea conflictului ar fi creat noi oportunităţi pentru soluţionarea lui. Şi acest lucru doar comuniştii păreau a nu-l înţelege.

❑ ÎNCĂ UN PAS SPRE EST

În luna mai 2002 în R. Moldova era în vogă un subiect de discuţii destul de interesant – Uniunea Comercială Euro-Asiatică. Această creatură a Moscovei avea drept scop menţinerea statelor ex-sovietice în sfera de influenţă economică a Kremlinului. Evident, comuniştii se implică în această aventură politică, fără a ţine cont de faptul că Moldova avea un statut puţin diferit de cel al statelor participante la acest proiect. R. Moldova era deja membru al Organizaţiei Mondiale a Comerţului, în cadrul căreia funcţionau alte reguli de joc decât în UCEA.

Comuniştii o fac însă pe „mortul în păpuşoi" şi declară că o eventuală aderare a Republicii Moldova la Uniunea Comercială Euro-Asiatică (pe atunci Moldova avea doar statut de observator în structura respectivă) va avea doar efecte pozitive. Reprezentanţii "guvernării roşii" susţineau că aderarea la UCEA va permite simplificarea procedurilor vamale, va facilita dezvoltarea relaţiilor dintre agenţii economici din statele membre, precum şi dintre organele de stat etc.

În realitate, comuniştii nu erau preocupaţi de posibilele avantaje economice pe care le-ar fi oferit UCEA, ci de interesul de a menţine Moldova în sfera de influenţă a Kremlinului. La acea perioadă se vorbea precum că UCEA ar putea înlocui cu timpul CSI, care devenise un organism regional ineficient. Astfel, dacă guvernanţii nu ar fi făcut tot posibilul pentru a se ataşa noii organizaţii,

la un moment dat ei s-ar fi pomenit pur şi simplu în afara spaţiului CSI. Iar o asemenea întorsătură inimile comuniştilor nostalgice după trecutul glorios nu ar fi suportat.

❑ COMUNIŞTII IGNORĂ PROPUNERILE PRIMARLOR

Scriam mai sus despre faptul că, după venirea comuniştilor la putere, sistemul administraţiei publice locale intrase în criză profundă. Această criză ar fi putut fi depăşită în cazul stabilirii unui dialog permanent dintre aleşii locali şi guvernare. Comuniştii însă au respins propunerile primarilor, preferând să continue promovarea unei politici a confruntărilor, a luptei pe baricade. Ca rezultat, situaţia din republică s-a înrăutăţit şi mai mult.

Comuniştii nu numai că nu acceptă invitaţia la dialog, ci chiar refuză să respecte decizia Parlamentului, care hotărâse anterior că, până la organizarea alegerilor locale ordinare în primăvara anului 2003, în vigoare vor rămâne vechile legi cu privire la organizarea administrativ-teritorială şi cu privire la administraţia publică locală. Astfel, ignorând decizia respectivă, Guvernul întreprinde acţiuni concrete în vederea trecerii de la sistemul de judeţe la cel de raioane. Drept exemplu poate servi dispoziţia vicepremierului Vasile Iovv prin care sunt introduse două noi funcţii: reprezentant al preşedintelui Consiliului judeţean în teritoriu şi reprezentant al prefectului. Aceste persoane sunt abilitate cu dreptul de a-şi crea propriile direcţii în teritoriu. Noile structuri urmau să pregătească din timp revenirea la sistemul de raioane. Cu alte cuvinte, comuniştii fac tot posibilul ca situaţia în sistemul administraţiei publice locale să rămână incertă încă timp de un an de zile.

❑ VORONIN SFIDEAZĂ APCE

Dacă cineva mai nutrea speranţe, la începutul verii 2002, că partidul de guvernământ de la Chişinău se va conforma rezoluţiei APCE cu privire la funcţionarea instituţiilor democratice din R. Moldova, aceste speranţe s-au spulberat pe 4 iunie, când preşedintele Vladimir Voronin a declarat că guvernarea nu intenţionează să transforme compania de stat “Teleradio-Modova” în două instituţii publice ale audiovizualului, după cum recomandase APCE. El a spus, în cadrul emisiunii “Ora preşedintelui”, difuzată de TVM, că nu vede “de ce televiziunea care este de stat şi deja aparţine întregului popor, trebuie să fie transformată în organizaţie obştească”.

Preşedintele a dat un semnal clar că «guvernarea roşie» nu recunoaşte autoritatea Consiliului Europei şi capacitatea acestei organizaţii de a interveni prompt şi de a soluţiona problemele din statele-membre. Unele organe de

stat care intenţionau să îndeplinească o recomandare sau alta a APCE, după respectiva declaraţie a preşedintelui, şi-au schimbat radical poziţia.

Dacă preşedintele s-ar fi pronunţat doar în cazul companiei „Teleradio-Moldova" situaţia nu ar fi fost atât de gravă. Oamenii s-ar fi gândit că şeful statului, în general, acceptă propunerile APCE, dar are o părere diferită de cea a organizaţiei doar într-un subiect anume. Vladimir Voronin însă a mers mai departe în acuzaţii. Astfel, el s-a arătat destul de critic faţă de recomandările APCE şi de rolul jucat de opoziţie în declanşarea crizei politice din R. Moldova de la începutul anului 2002.

❑ LEGILE COMUNIŞTILOR SUNT CRITICATE DE EXPERŢII EUROPENI

În primele zile ale lunii iunie 2002, R. Moldova devine din nou ţinta criticilor experţilor europeni. De vină este politica neghioabă a partidului de guvernământ în domeniul administraţiei publice locale şi reîmpărţirii administrativ-teritoriale. Congresul puterilor locale şi regionale a Consiliului Europei (CPLRCE) adoptă o rezoluţie cu privire la situaţia autonomiei locale din Republica Moldova prin care critică noile legi cu privire la administraţia publică locală şi organizarea administrativ-teritorială a Moldovei.

CPLRCE s-a arătat nemulţumit de faptul că, conducerea centrală a Republicii Moldova nu a consultat, în prealabil, opinia autorităţilor locale asupra acestor două documente importante. În rezoluţie se menţiona că aceasta contravine Cartei europene pentru autonomia locală. CPLRCE şi-a exprimat regretul vizavi de faptul că în pofida promisiunilor făcute, Parlamentul Republicii Moldova nu a luat avizul CE pe marginea legilor adoptate.

Comuniştii declarau, ori de câte ori erau criticaţi pentru politica promovată în domeniul administraţiei publice locale şi reformei administrativ-teritoriale, că aceasta este doar opinia subiectivă a opoziţiei. Totodată, „guvernarea roşie" a rămas fără replică atunci când membrii Congresului au calificat drept neîntemeiate argumentele de care s-au condus comuniştii în ceea ce priveşte revenirea la raioane.

❑ VORONIN ESTE SUSPECTAT DE LUARE DE MITĂ

La 13 iunie, Iurie Roşca, liderul PPCD, înaintează o interpelare Procurorului general Vasile Rusu, solicitând Procuraturii să examineze o posibilă mituire a preşedintelui Vladimir Voronin de către compania rusă "LUKoil", prin intermediul fiului său, Oleg Voronin, care deţinea postul de director al companiei moldoveneşti "Metal-market".

Este vorba de suma de 5 mln. lei pe care "LUKoil" a acordat-o în calitate de

sponsor companiei “Metal-market” şi asociaţiei “Moldsilva” pentru reconstrucţia casei-muzeu “A. S. Puşkin” din satul Dolna. Această interpelare, ca şi multe altele, a rămas fără răspuns. În mod normal, organele abilitate urmau să iniţieze o anchetă şi fie să confirme, fie să infirme declaraţia liderului PPCD. Straniu, dar nu numai organele de resort au trecut cu vederea acest caz – nici preşedintele Vladimir Voronin nu a făcut o declaraţie la tema respectivă. Această atitudine ne duce la gândul că în R. Moldova opoziţia şi opinia publică sunt ignorate totalmente, iar organele de drept sunt la cheremul puterii.

❑ PRESTATORII DE SERVICII DE TELEFONIE PRIN INTERNET SUNT MARGINALIZAŢI

Probabil, prestatorii de servicii de telefonie prin Internet au fost una dintre cele mai defavorizate categorii în timpul guvernării comuniste. După mai multe încercări nereuşite de a-i determina pe anumiţi agenţi economici şi pe anumite persoane fizice să renunţe la activitatea desfăşurată în domeniul telefoniei prin Internet, comuniştii decid să extindă monopolul SA «Moldtelecom», astfel încât, după operarea unor modificări în legislaţia în vigoare, operatorul naţional devine stăpân şi pe piaţa telefoniei IP.

Toate bune şi frumoase, dar această decizie abuzivă nu putea fi trecută cu vederea de către finanţatorii externi. Aceştia anterior s-au lăsat convinşi de argumentele guvernării de la Chişinău, precum că monopolul SA „Moldtelecom” pe piaţa telefoniei fixe ar trebui păstrat până la 1 ianuarie 2004 în scopul pregătirii respectivului segment de piaţă către etapa de liberalizare, precum şi pentru a spori atractivitatea întreprinderii în cazul unei eventuale privatizări. Însă, monopolizarea pieţei telefoniei prin Internet era deja un element în plus, care mirosea a economie planificată. De aceea, creditorii externi au cerut autorităţilor de la Chişinău să-şi revadă decizia.

Contrar aşteptărilor, deputaţii comunişti votează pe 14 iunie păstrarea dreptului exclusiv al SA “Moldtelecom” în ceea ce ţine de prestarea serviciilor de telefonie prin Internet. Această atitudine iresponsabilă a comuniştilor a provocat un nou val de proteste în societate şi dezacordul partenerilor externi ai R. Moldova.

❑ WALTER SCHWIMMER NU ESTE O AUTORITATE PENTRU COMUNIŞTI

Semnalul dat de către preşedintele Vladimir Voronin precum că recomandările APCE nu vor fi îndeplinite şi-a avut efectul. Deputaţii-comunişti îşi permit să ignore o propunere constructivă şi echilibrată a secretarului general al CE, Walter Schwimmer. Mă refer la votarea din 20 iunie 2002 prin care

fracţiunea majoritară respinge propunerea lui Walter Schwimmer potrivit căreia Parlamentul de la Chişinău trebuia să transmită spre expertizare la Strasbourg câteva importante proiecte de legi.

Secretarul general al CE expediase o scrisoare liderilor celor trei fracţiuni parlamentare prin care solicita spre expertizare unele proiecte ce se refereau la autonomia universitară şi modificarea regulamentului Parlamentului. După cele întâmplate în R. Moldova la începutul anului 2002 şi după atitudinea binevoitoare a APCE, care a contribuit în mod decisiv la depăşirea situaţiei de criză, comuniştii nu trebuiau să se opună respectivei iniţiative. Liderii comunişti nu numai că şi-au făcut atunci o imagine proastă în faţa Consiliului Europei, dar au făcut şi un deserviciu enorm Republicii Moldova, care putea rata preşedinţia în Comitetul de Miniştri al CE.

❑ COMUNIŞTII ÎMPIEDICĂ DESFĂŞURAREA UNUI REFERENDUM

A doua jumătate a lunii iulie 2002 a fost marcată de amplificarea acţiunilor întreprinse de comunişti în vederea zădărnicirii referendumului de modificare a sistemului electoral din Republica Moldova, iniţiat de Alianţa Social-Democrată. Guvernarea lansează o amplă campanie de defăimare, intimidare şi persecutare a persoanelor antrenate în colectarea semnăturilor în favoarea preconizatului referendum.

Primarii din partea Partidului Comuniştilor refuzau, sub diferite pretexte, să autorizeze listele de semnături colectate în localităţile lor, membrii grupului de iniţiativă fiind ameninţaţi şi chiar eliberaţi din posturile pe care le deţineau. În procesul de denigrare a referendumului s-au inclus şi unii deputaţi din Parlament, care au dat indicaţii concrete autorităţilor locale să nu ştampileze în nici un caz listele de subscripţie. Comportamentul agresiv şi intolerant al guvernanţilor constituie un exemplu elocvent al modului în care comuniştii înţeleg democraţia. Într-un stat din Europa la putere se află un regim dictatorial, pentru care contează doar propriile interese şi propria opinie şi pentru care drepturile şi libertăţile fundamentale sunt doar nişte cuvinte goale.

❑ PESTE R. MOLDOVA «SE LASĂ» FEDERALIZAREA

În luna iulie 2002, comuniştii îşi propun să realizeze principalul scop al guvernării lor – subminarea statalităţii Republicii Moldova şi supunerea acesteia intereselor geo-politice ale Rusiei. Obiectivul respectiv trebuia să fie atins pe calea federalizării republicii. Ca urmare a înţelegerilor dintre mediatori, precum şi a acordului tacit al guvernării de la Chişinău, în iulie 2002, misiunea OSCE lansează proiectul Acordului de soluţionare a conflictului transnistrean, care prevedea federalizarea Moldovei.

Dacă acest Acord ar fi fost realizat, R. Moldova ar fi devenit ostaticul Federaţiei Ruse sau, mai bine zis, al regiunii transnistrene. Competenţele delegate Transnistriei prin acest document erau atât de largi încât, de facto, ţara urma să fie condusă de clica lui Smirnov. Cel mai important moment însă îl constituia faptul că se puneau bazele legiferării unui regim criminal. Dacă Transnistria ar fi vrut să iasă din componenţa federaţiei moldoveneşti, iar documentul îi oferea mai multe posibilităţi în acest sens, orice ţară ar fi putut să-i recunoască statalitatea, dat fiind faptul că Tiraspolul ar fi solicitat-o de pe poziţiile unui subiect cu drepturi egale al federaţiei, dar nu a unei regiuni separatiste.

Chiar şi la o examinare superficială a documentului era clar că acesta nu a fost elaborat de OSCE, ci de Federaţia Rusă – Acordul conţinea articole copiate integral din Constituţia Federaţiei Ruse. Rusia a profitat de faptul că la putere în R. Moldova se află un partid loial Moscovei. Dar cum poate fi explicat comportamentul comuniştilor, care au neglijat interesele ţării lor ? Dacă guvernarea de la Chişinău şi-ar fi folosit dreptul de veto şi ar fi avut o poziţie clară în problema respectivă, nimeni – nici OSCE, nici Rusia – nu ar fi îndrăznit să propună planuri ce subminau statalitatea, independenţa şi integritatea teritorială a Republicii Moldova.

Exprimându-şi dezacordul cu acţiunile guvernării comuniste, Partidul Liberal a pichetat reprezentanţa OSCE, ambasadele Federaţiei Ruse şi a Ucrainei în Moldova.

❑ GUVERNUL PREGĂTEŞTE «SURPRIZE» ENORIAŞILOR MITROPOLIEI BASARABIEI

La 19 iulie 2002 Parlamentul a introdus un şir de modificări în Codul penal prin care a prevăzut sancţiuni concrete pentru ocuparea samavolnică a locaşurilor de cult. Astfel, pentru comiterea acestei infracţiuni este stabilită pedeapsa de la unu până la trei ani privaţiune de liberate sau o amendă în valoare de la o sută până la trei sute de salarii minime (1800 - 5400 lei).

Pentru aceleaşi acţiuni comise de un grup de persoane în baza unei înţelegeri preventive şi care s-au soldat cu provocarea leziunilor corporale grave sau distrugerea averii locaşului este prevăzută o pedeapsă sub formă de privaţiune de libertate pentru un termen de 3-7 ani. În cazul în care aceste acţiuni se vor solda cu daune materiale considerabile sau urmări grave, pedeapsa va constitui privaţiune de libertate pentru 7-15 ani.

La prima vedere, această lege nu pare a fi ceva ieşit din comun. Însă, este suficient să ne aducem aminte de rezoluţia APCE din aprilie 2002, că devine clar care a fost scopul urmărit. Vorba e că, potrivit documentului menţionat, Guvernul urma să înregistreze Mitropolia Basarabiei până la 31 iulie 2002.

Fiind obligaţi de instanţa internaţională să respecte dreptul cetăţenilor la libera asociere, conducerea comunistă decide să-i lipsească cel puţin de posibilitatea de a intra în posesia patrimoniului care le revenea. Guvernul declarase Mitropolia Moldovei succesor de drept al Mitropoliei Basarabiei ce a activat pe teritoriul actual al Republicii Moldova până în 1940, lipsind astfel Mitropolia Basarabiei reactivată la începutul anilor '90 de dreptul de a-şi cere înapoi proprietăţile. Însă, nici după această decizie abuzivă a Guvernului comuniştii nu se pot linişti. Probabil şi-au închipuit că enoriaşii Mitropoliei Basarabiei vor ocupa cu forţa locaşurile de cult care pe bună dreptate i-au aparţinut.

Prin această decizie comuniştii au confirmat o dată în plus că legile făcute de ei nu sunt pentru ţară şi pentru popor, ci sunt îndreptate împotriva anumitor categorii de cetăţeni. În loc să plătească despăgubiri morale şi materiale pentru prejudiciile cauzate enoriaşilor Mitropoliei Basarabiei şi să asigure restabilirea acestei structuri în drepturi, „guvernarea roşie" continuă politica represivă de persecutare şi intimidare a propriilor cetăţeni.

❑ COMUNIŞTII LEGIFEREAZĂ «INSTITUŢIA PUBLICĂ NAŢIONALĂ A AUDIOVIZUALULUI»

La 26 iulie 2002, prin votul fracţiunii majoritare a comuniştilor, Parlamentul votează Legea cu privire la instituţia publică naţională a audiovizualului, lege care, chipurile, urmărea scopul reformării companiei de stat „Teleradio-Moldova". De menţionat că respectivul document este adoptat cu doar cinci zile înainte de expirarea termenului-limită acordat de APCE autorităţilor comuniste pentru transformarea televiziunii şi radioului de stat în instituţii publice ale audiovizualului. Prin urmare, promovarea acestei legi nu a constituit un act benevol al «guvernării roşii», ci, mai degrabă, o măsură impusă. Partidul Liberal a pichetat TVM, demascând în felul acesta tertipurile conducerii comuniste.

Însă, chiar şi respectând termenul-limită, comuniştii încalcă cererea de bază – legea plăzmuită de guvernare nici pe departe nu asigura transformarea companiei într-o instituţie publică. Adepţii lui Voronin erau conştienţi de rolul important pe care-l are această instituţie în campania de «spălare a creierilor» populaţiei şi nu puteau ceda atât de uşor un atare instrument propagandistic. Dacă guvernanţii ar fi dorit cu adevărat reformarea companiei în conformitate cu standardele europene, apoi ar fi aprobat proiectul de lege propus de deputaţii Alianţei Social-Democrate. Acest document fusese elaborat cu suportul nemijlocit al specialiştilor ce activează în domeniul audiovizualului, problema fiind tratată în mod profesionist, dar nu ideologic.

În prima fază, guvernarea a acceptat acest document şi se crease impresia că ar fi dispusă să asigure transformarea companiei într-o instituţie publică. Mai târziu,

s-a văzut că guvernanţii au folosit proiectul menţionat pentru a-şi camufla intenţia de a păstra şi în continuare controlul asupra „Teleradio-Moldova”. În lectura a doua, comuniştii au exclus din document prevederile ce se refereau la modalitatea de constituire a Consiliului de observatori şi de alegere a conducerii televiziunii şi radioului public, înlocuindu-le cu cele din proiectul lor. În rezultat, ASDM a fost nevoită să-şi retragă proiectul, iar comuniştii au adoptat propriul document.

❑ NOI RESTRICŢII PENTRU OPOZIŢIE ŞI ALEGĂTORI

Frica pe care au tras-o comuniştii în primăvara anului 2002, când protestatarii ajunseseră până în pragul Parlamentului, i-a determinat pe reprezentanţii partidului de guvernământ să recurgă la un nou tertip. La 26 iulie, prin votul fracţiuni majoritare a comuniştilor, Parlamentul operează un şir de modificări la Legea cu privire la statutul deputatului în care stabileşte că întâlnirile legislatorilor cu alegătorii trebuie autorizate în mod obligatoriu de către organele administraţiei publice locale.

Comuniştii nu excludeau că în toamna lui 2002 opoziţia poate recurge la noi acţiuni de protest, dat fiind faptul că “guvernarea roşie” nu a respectat rezoluţia APCE. De aceea, puterea decide să lipsească deputaţii de opoziţie de un temei juridic pentru organizarea acţiunilor de protest. La începutul anului 2002, deputaţii de opoziţie au apelat la Legea cu privire la statutul deputatului, care le permitea să organizeze întâlniri cu alegătorii fără autorizarea primăriei. Comuniştii spuneau că ceea ce are loc în centrul capitalei sunt întruniri publice care, potrivit legislaţiei în vigoare, se pot desfăşura doar cu acordul autorităţilor locale, deputaţii PPCD insistau însă că acestea sunt întâlniri cu alegătorii. În rezultatul acestei confruntări de norme juridice, comuniştii o perioadă de timp nu i-au putut sancţiona pe organizatorii acţiunilor de protest.

Urmărind să lipsească opoziţia de posibilitatea de a avea un argument juridic în favoarea sa, deputaţii comunişti modifică Legea cu privire la statutul deputatului. De un singur lucru nu a ţinut cont “guvernarea roşie” în dorinţa ei oarbă de a se răfui cu opoziţia – modificările operate de reprezentanţii săi în Legea menţionată contravin normelor de drept europene. Căci, potrivit standardelor internaţionale, nu numai deputaţii, ci, în genere, oricine ar fi organizatorii întrunirilor publice, ei trebuie doar să pună la curent organele locale despre preconizata manifestare, dar nu să-şi ceară voie de la acestea să protesteze.

❑ CURTEA CONSTITUŢIONALĂ ZĂDĂRNICEŞTE UNELTIRILE COMUNIŞTILOR

Deşi Curtea Constituţională declarase drept neconstituţională modalitatea de alegere a primarilor de către consilii, comuniştii pun la cale o nouă “diversiune”

legislativă, al cărei scop era de a lipsi cetăţenii de dreptul de a alege primarii în mod direct. Analizând motivele de care s-a condus Curtea atunci când le-a dat peste cap iniţiativa, comuniştii ajung la concluzia că trebuie excluse din art. 112 din Constituţie noţiunile de "primar ales", "consilii alese" şi "autorităţi autonome". Anume acest articol şi, în special, noţiunile menţionate erau piedica principală în calea comuniştilor, care doreau cu orice preţ ca primarii să fie aleşi de consilii.

Însă, şi de această dată, "guvernarea roşie" o primeşte după merit – Curtea Constituţională avizează negativ respectiva iniţiativă legislativă. Cu toate că Victor Stepaniuc, liderul fracţiunii parlamentare a comuniştilor, încearcă să convingă instanţa că noua modalitate va fi mai eficientă, primarii şi majoritatea consilierilor urmând să reprezinte aceeaşi forţă politică, Curtea nu se lasă înduplecată. Victor Puşcaş, preşedintele Curţii Constituţionale, declară că iniţiativa deputaţilor comunişti contravine mai multor articole din Constituţie şi că ea va putea fi avizată pozitiv doar după ce aceste articole vor fi, de asemenea, revizuite.

Probabil, comuniştii s-ar fi apucat să revizuiască şi alte articole din Constituţie pentru a-şi vedea moftul împlinit, dacă ar fi avut suficient timp la dispoziţie. De menţionat că din acel moment şi până la următoarele alegeri mai erau circa zece luni. Dacă e să ţinem cont de faptul că o iniţiativă de modificare a Constituţiei nu poate fi adoptată decât după şase luni din ziua în care a fost avizată de Curtea Constituţională, precum şi de faptul că, potrivit standardelor europene, în ultima jumătate de an până la alegeri legislaţia în acest domeniu nu poate fi modificată, vedem că, oricât de mult şi-ar fi dorit, reprezentanţii guvernării nu mai puteau schimba regulile de joc.

❑ COMUNIŞTII ŞI-AU ÎNCĂLCAT ANGAJAMENTELE

La 31 iulie 2002 expirase termenul în care comuniştii urmau să înregistreze Mitropolia Basarabiei, să transforme compania "Teleradio-Moldova" într-o instituţie publică a audiovizualului, să întreprindă acţiuni concrete pentru îndeplinirea celor patru recomandări ce se conţineau în rezoluţia APCE din aprilie 2002. Comuniştii nu au făcut mai nimic în acest sens, înşelând aşteptările societăţii civile şi ale comunităţii internaţionale.

Culmea obrăzniciei a fost însă modul în care s-au comportat comuniştii – aceştia prosteau opinia publică internă şi internaţională declarând că, cel puţin două recomandări ale APCE au fost îndeplinite. Era vorba despre înregistrarea Mitropoliei Basarabiei şi transformarea companiei "Teleradio-Moldova" într-o instituţie publică. "Guvernarea roşie" se făcea a uita că, deşi a legalizat Mitropolia Basarabiei, prin deciziile sale abuzive, a lipsit această structură de proprietăţile ce-i reveneau pe drept, a introdus în legislaţie norme ce permiteau persecutarea

enoriaşilor acestei Mitropolii etc. Compania “Teleradio-Moldova” a devenit atât de publică, încât pe micile ecrane erau văzute doar mutre comuniste, iar la conducerea companiei se perindau persoane, în marea lor majoritare, loiale regimului comunist.

Despre celelalte recomandări nici nu face să vorbim: justiţia a rămas la cheremul puterii, autonomia locală a fost distrusă, autonomia universitară – în permanenţă supusă atacurilor, moratoriul în domeniul limbii şi istoriei – încălcat de nenumărate ori. Toate aceste trucuri comuniste au ştirbit credibilitatea Republicii Moldova în Europa pentru mulţi ani înainte.

❑ OPOZIŢIA ESTE LIPSITĂ DE DREPTUL DE A PICHETA SEDIUL PARTIDULUI COMUNIŞTILOR!

O dovadă a faptului că democraţia în Moldova a şchiopătat serios în timpul guvernării comuniste o constituie şi decizia Inspectoratului de poliţie al municipiului Chişinău care, la începutul lunii august 2002, a respins cererea Partidului Social-Liberal de a autoriza pichetarea Guvernului şi a sediului Partidului Comuniştilor din Moldova. Acţiunea era preconizată pentru data de 16 august.

Inspectoratul de poliţie califică drept neîntemeiate motivele invocate de PSL, deşi nu-şi argumentează decizia. În situaţia creată, putem doar presupune care a fost temeiul acestui refuz. Guvernarea comunistă se temea de o eventuală nouă criză politică în R. Moldova. Mai multe partide de opoziţie condamnaseră Acordul de federalizare propus de OSCE şi faptul că autorităţile comuniste nu s-au opus înaintării unui astfel de proiect. Comuniştii nicidecum nu puteau admite ca sediul propriului partid să fie pichetat. Una e pichetarea Guvernului şi a Parlamentului, şi cu totul alta – a sediului formaţiunii de guvernământ.

Acest caz este unul fără precedent. Unde s-a mai văzut ca într-un stat democratic organizatorii acţiunilor de protest să fie nevoiţi să-şi ceară voie să desfăşoare întruniri publice ba de la primărie, ba de la consiliile locale, ba de la organele de poliţie. Mă mir cum de comuniştii încă nu au stabilit prin lege că dreptul la organizarea acţiunilor de protest în Republica Moldova îl acordă plenara Comitetului Central al Partidului Comuniştilor!

❑ «LISTA NEAGRĂ» A JUDECĂTORILOR

După venirea comuniştilor la putere în februarie 2001, corpul judecătoresc din Republica Moldova a fost împărţit în două: cei loiali puterii, care au fost răsplătiţi pentru devotament cu numirea în noi funcţii, şi cei care au opus rezistenţă ofensivei comuniste asupra sistemului judecătoresc, fiind ulterior demişi. Ca rezultat, guvernarea comunistă a preluat controlul total asupra justiţiei şi nu şi-a

revizuit poziţiile nici măcar după adoptarea de către APCE a rezoluţiei din aprilie 2002, unde se spunea deschis că autorităţile de la Chişinău ar trebui să asigure independenţa puterii judecătoreşti.

O bună perioadă de timp comuniştii au negat faptul cum că în R. Moldova ar fi fost demis vreun judecător din motive politice. Pentru a demonstra că lucrurile nu stau chiar aşa cum afirmă „guvernarea roşie", Asociaţia Judecătorilor elaborează, la începutul lunii septembrie 2002, o listă a judecătorilor ce au fost demişi din motive politice pe care o înaintează raportorilor Consiliului Europei pentru Moldova. Lista respectivă includea 57 de persoane. Jumătate dintre acestea (29 persoane) erau ex-preşedinţi şi ex-vicepreşedinţi ai instanţelor judecătoreşti, iar ceilalţi 28 – simpli judecători.

Înlăturarea acestor persoane din funcţii a devenit posibilă după ce Parlamentul a stabilit o nouă procedură de numire în funcţie a preşedinţilor instanţelor judecătoreşti. Potrivit acesteia, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) propune preşedintelui republicii spre confirmare mai multe candidaturi pentru un post vacant şi şeful statului alege una dintre ele. Chiar şi pentru nespecialişti este clar că un preşedinte de instanţă de judecată numit pe această cale nu poate fi independent în activitatea sa, deoarece reprezintă interesele şefului statului. Această modalitate este un amestec direct al preşedintelui republicii în activitatea sistemului judecătoresc, o încălcare a art. 6 din Constituţie, care stipulează principiul separării puterilor în stat.

❑ COMUNIŞTII « LEAGĂ » MOLDOVA DE RUSIA ŞI DIN PUNCT DE VEDERE MILITAR

Nici una din guvernările anterioare nu a îndrăznit să pună accentul pe colaborarea militară cu Rusia sau cu oricare alt stat CSI. Moldova chiar formulase o rezervă faţă de activitatea în CSI, potrivit căreia vom colabora cu statele Comunităţii, preponderent în domeniile economice, dar nicidecum în cele militare. Şi fostele conduceri aveau tot temeiul să procedeze astfel, deoarece Constituţia prevede clar că R. Moldova este un stat neutru. Comuniştii însă au făcut abstracţie de această normă constituţională, precum şi de politica promovată de predecesorii lor şi, la 3 octombrie 2002, Parlamentul ratifică Acordul de colaborare tehnico-militară dintre Republica Moldova şi Federaţia Rusă.

Acordului moldo-rus de colaborare tehnico-militară se referă la astfel de domenii ca: proiectarea şi fabricarea producţiei militare, efectuarea furnizărilor reciproce a producţiei militare, acordarea de servicii cu destinaţie militară etc. Potrivit documentului, fiecare dintre părţi va trebui să asigure, în conformitate cu legislaţia sa naţională, crearea condiţiilor necesare pentru încheierea

contractelor dintre agenţii economici care activează în domeniul tehnico-militar. Implementarea acestui document urma să asigure Ministerului Apărării al Republicii Moldova condiţii optime pentru participarea activă la procesul de elaborare şi realizare a diferitelor proiecte militare, a politicii de securitate în regiune, să efectueze un schimb permanent de informaţii şi experienţă în domeniul legislaţiei militare, precum şi să perfecţioneze asigurarea tehnico-materială a trupelor.

Cu alte cuvinte, Moldova „a fost legată” de Rusia şi din punct de vedere militar. În acelaşi timp, amplificarea colaborării militare cu Rusia pune eventual sub semnul întrebării colaborarea Moldovei cu NATO, în special, în cadrul Programului „Parteneriat pentru pace”.

❑ R. MOLDOVA SE „INTEGREAZĂ” TOT MAI MULT ÎN CSI

La 4 octombrie Parlamentul retrage unele rezerve pe care R. Moldova le formulase la momentul aderării la Acordul de constituire al Comunităţii Statelor Independente (CSI). Prin acestea, republica noastră îşi rezervase dreptul de a nu-şi coordona cu statele membre acţiunile în domeniul politicii externe şi în cel migraţional.

Iniţiativa retragerii acestor rezerve a venit din partea preşedintelui Vladimir Voronin, iar scopul urmărit a fost de a apropia şi mai mult R. Moldova de Moscova şi de a o îndepărta de sfera de influenţă a Uniunii Europene. Căci, la acel moment se discuta intens despre extinderea UE până la Prut şi despre relaţiile ce vor fi stabilite cu noii vecini. În acest context, domeniul politicii externe şi cel migraţional, de rând cu problema transnistreană, prezentau cel mai mare interes. Retrăgând rezervele respective, comuniştii, practic, au impus guvernările ulterioare ale republicii să-şi ceară voie de la Moscova înainte de a încheia nişte eventuale acorduri cu UE în domeniul migraţional şi cel al politicii externe. Astfel, R. Moldova nu va putea încheia un acord de asociere cu UE până nu va avea permisiunea Kremlinului. Dacă prin retragerea rezervelor menţionate nu s-a urmărit scopul supunerii totale a politicii externe intereselor geo-politice ale Moscovei, de ce atunci comuniştii nu au precizat care sunt limitele acestei aşa-numite “coordonări a acţiunilor în domeniul politicii externe şi cel migraţional”?

❑ ÎNCĂ 200 MII DE LEI ARUNCAŢI ÎN VÂNT

Comuniştii, care au pus la cale demiterea başcanului UTA „Gagauz-Yeri”, Dumitru Croitor, nu numai că au destabilizat situaţia din regiune şi au încetinit dezvoltarea acesteia pentru o anumită perioadă de timp, dar au şi prejudiciat

de sume importante de bani bugetul autonomiei şi cel de stat. După ce la 6 octombrie 2002 au fost cheltuite circa 200 mii de lei pentru organizarea alegerilor başcanului, comuniştii s-au văzut nevoiţi să aloce alte 200 de mii, dar de data aceasta pentru organizarea alegerilor repetate.

Vorba e că politica împotriva executivului de la Comrat promovată de comunişti şi adepţii lor din Adunarea Populară era atât de dezgustătoare încât oamenii au refuzat să participe la alegerile din 6 octombrie. În loc să-şi recunoască greşeala, comuniştii au continuat să promoveze aceeaşi politică neghioabă a acuzaţiilor nefondate la adresa oponenţilor. Mai mult decât atât, după ce au provocat aceste alegeri, guvernanţii au obligat contribuabilii din regiunea găgăuză să achite costul lor. Autorităţile de la Comrat se văd nevoite să umble cu „mâna întinsă" ba la Comisia Electorală Centrală, ba la Guvern. În ultimă instanţă, s-a dovedit că oamenii au plătit pentru nişte alegeri antidemocratice, în urma cărora comuniştii l-au instalat în funcţie pe unul din deputaţii lor – Gheorghe Tabunşcic. O dovadă că scrutinul respectiv a avut loc cu grave încălcări a legislaţiei în vigoare o constituie şi rapoartele observatorilor naţionali şi internaţionali acreditaţi pentru alegerile respective.

❑ COMUNIŞTII TREBUIE SĂ ÎNCETEZE POLITICA ANTIROMÂNEASCĂ

Isteria antiromânească promovată de guvernarea de la Chişinău culminează în toamna anului 2002 cu sistarea, pe teritoriul republicii, a emisiunilor postului românesc de televiziune TVR-1. În calitate de argument în favoarea pasului făcut, „guvernarea roşie" invocă unele motive de ordin financiar – chipurile România ar avea datorii faţă de compania de stat „Radiocomunicaţii" pentru transmiterea emisiunilor acestui post de televiziune în R. Moldova. Totodată, comuniştii uită de datoriile lor mult mai mari faţă de vecinul din vest.

Dacă e să urmărim declaraţiile unor lideri comunişti, potrivit cărora acest post contribuia la educarea cetăţenilor R. Moldova în spirit românesc, ceea ce, în opinia lor, prezenta un pericol pentru statalitatea moldovenească, putem presupune că, sistând emisiunile TVR-1, comuniştii s-au condus mai mult de motive ideologice, decât tehnico-financiare. Această presupunere este confirmată şi de faptul că, după ce problema pretinsei datorii a României a fost soluţionată, comuniştii au tergiversat timp de câteva luni reluarea emisiunilor TVR-1 pe teritoriul republicii.

Acest comportament sfidător nu putea trece fără urmări şi pe 10 noiembrie 2002, la Chişinău are loc un miting de protest, organizat de ziarul „Jurnal de Chişinău". Participanţii la miting au cerut partidului de guvernământ să înceteze politica antiromânească, antinaţională, de marginalizare a limbii române în Republica Moldova şi de rusificare a populaţiei.

După acest miting de protest nu a urmat nici o luare de atitudine din partea reprezentanţilor partidului de guvernământ.

❑ SITUAŢIA DIN SECTORUL ENERGETIC SE AGRAVEAZĂ

La începutul lunii noiembrie 2002, în preajma sezonului de încălzire, experţii semnalează o agravare serioasă a situaţiei din sectorul energetic care, în ultimii ani, suferise serioase perturbări de pe urma politicii nechibzuite promovate de partidul de guvernământ. În acest context, este suficient să ne aducem aminte doar de conflictul creat în jurul SA „Termocom", când comuniştii au făcut tot posibilul pentru a prelua controlul asupra acestei întreprinderi.

De la venirea comuniştilor la putere, principalele întreprinderi din acest sector – CET-1, CET-II, CET-Nord, CET-Nord-Vest, Moldova-Gaz şi Termocom – au ajuns într-o stare deplorabilă. De la 1 aprilie 2001 şi până la 1 iulie 2002, datoriile creditoare pentru serviciile şi producţia livrată companiilor energetice au crescut cu 650 mln. de lei; pierderile de bilanţ ale companiilor energetice – cu 470 mln. de lei; datoriile privind plăţile la buget – cu 110 mln. de lei. În acelaşi timp, capitalul propriu al companiilor energetice s-a micşorat cu 850 mln. de lei.

Agravarea situaţiei din acest domeniu implica un real pericol pentru populaţie, nefiind exclusă posibilitatea transformării pe viitor a datoriilor creditoare ale acestor întreprinderi în datorii de stat. În acest caz, urma să se majoreze povara fiscală asupra contribuabililor. În plus, populaţia a fost nevoită să suporte unele majorări ale tarifelor la produsele energetice.

Comuniştii ar fi putut evita catastrofa din sectorul energetic. Era necesar să fie acceptate propunerile constructive ale opoziţiei: includerea în bugetul de stat a 50-100 mln. de lei, care urmau să fie acordaţi populaţiei în calitate de compensaţii pentru plata datoriilor faţă de întreprinderile sectorului energetic; redirecţionarea a peste 40 mln. de lei, prevăzuţi pentru indexarea depunerilor băneşti ale populaţiei la "Banca de Economii", de asemenea, pentru achitarea datoriilor populaţiei pentru produsele energetice consumate; crearea posibilităţilor pentru ca cetăţenii să-şi poată achita datoriile executând diferite munci de utilitate publică.

❑ INVESTITORII STRĂINI – DIN NOU ÎN VIZORUL PUTERII

La finele anului 2002 comuniştii înteţesc atacurile asupra investitorilor străini, dorind izgonirea cu orice preţ a acestora din R. Moldova şi acapararea afacerilor profitabile puse pe picioare de agenţii economici occidentali în republică. Principala ţintă este compania spaniolă "Union Fenosa", proprietară a reţelelor electrice de distribuţie din Chişinău, sudul şi centrul Moldovei. De aceea, la

13 noiembrie, partidele de opoziţie întrunite într-o şedinţă a Mesei Rotunde cu Statut Permanent, adoptă o declaraţie comună prin care condamnă acţiunile întreprinse de putere în vederea exproprierii unor investitori străini şi, în special, a grupului “Union Fenosa”.

Comenzile politice date în acest sens diferitelor structuri de stat (Curtea de Conturi, Departamentul Migraţiei, Procuratura Generală) erau atât de evidente, încât comentatori economici nici nu se sinchiseau să numească situaţia creată drept un conflict direct al partidului de guvernământ cu investitorul străin. Decizia adoptată de către Curtea Supremă de Justiţie, care permitea Procuraturii Generale să examineze legalitatea tranzacţiei, era una politică, dar nu de ordin economic sau juridic. “Union Fenosa” a venit în Moldova la invitaţia Guvernului şi prin intermediul unui concurs investiţional deschis, organizat pe principii de egalitate şi transparenţă, în conformitate cu Legea cu privire la proiectul individual de privatizare a întreprinderilor complexului electroenergetic.

Sub presiunea comunităţii internaţionale şi a partidelor de opoziţie comuniştii au încetat atacurile împotriva “Union Fenosa”. Nimeni însă nu garantează că “guvernarea roşie” nu va reveni pentru a-şi continua opera odioasă de compromitere a climatului investiţional din R. Moldova.

❑ VORONIN PUNE LA CALE NOI SCENARII DE RĂFUIALĂ CU OPOZIŢIA

La jumătatea lunii noiembrie 2002 preşedintele Vladimir Voronin înaintează Parlamentului, cu titlu de iniţiativă legislativă, un proiect de lege al cărui scop de bază era instituirea unor noi pârghii de răfuială cu opoziţia. Oficial, acesta se numea “proiectul Legii privind contracararea activităţii extremiste”.

Pentru a ne convinge de caracterul represiv al documentului este suficient să dăm doar câteva exemple. Potrivit acestui proiect, organele procuraturii, Ministerul Justiţiei, alte structuri de stat urmau să fie abilitate cu dreptul de a suspenda activitatea “organizaţiilor care propagă extremismul”. Prevederea respectivă se referea atât la partide, cât şi la ONG-uri, structuri religioase şi chiar la mijloace de informare în masă.

Definiţia “extremism” este atât de largă şi expusă atât de confuz, încât la categoria respectivă ar putea fi atribuită orice acţiune ce nu convine autorităţilor comuniste. Spre exemplu, un cetăţean declară că el este român – autorităţile pot să califice comportamentul său drept antistatal, antisocial, periculos etc. şi omul nimereşte după gratii. Sau, un ziar scrie despre acţiunile de protest organizate de opoziţie – comuniştii decid că aceste acţiuni au avut un caracter extremist şi suspendează atât activitatea respectivei formaţiuni de opoziţie, cât şi a ziarului.

Cel mai grav este că acest document nu a rămas doar la nivel de proiect, el

fiind adoptat, promulgat şi publicat în “Monitorul Oficial”. Legea este în vigoare şi poate fi oricând aplicată împotriva celor ce împărtăşesc idei diferite de cele ale comuniştilor.

❑ VORONIN SE VREA „ŢAR” ŞI PESTE DOMENIUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI

Luna noiembrie 2002 a fost una de graţie pentru şeful statului în ceea ce ţine de înaintarea iniţiativelor legislative. Nu au reuşit bine cetăţenii să scape de şocul suportat după familiarizarea cu Legea privind combaterea extremismului, că preşedintele i-a năucit cu o nouă „bombă”, de data aceasta înaintând o altă iniţiativă legislativă, care se referea la domeniul învăţământului. Prin noua sa “operă legislativă” şeful statului solicită pentru sine împuterniciri adăugătoare în domeniul gestionării sistemului învăţământului.

Voronin propune completarea art. 40 din Legea învăţământului cu un capitol nou, potrivit căruia preşedintele republicii va putea aproba, la propunerea Guvernului, înfiinţarea, reorganizarea şi desfiinţarea instituţiilor de învăţământ superior şi postuniversitar, a instituţiilor de cercetări ştiinţifice, precum şi a celor de perfecţionare a cadrelor. Aşadar, este vorba de un nou atentat camuflat la autonomia universitară. Înaintând respectivul document, preşedintele Vladimir Voronin a încălcat cele mai elementare drepturi ale instituţiilor de învăţământ din R. Moldova, sfidând o dată în plus APCE, deoarece iniţiativa menţionată contravine rezoluţiei Adunării Parlamentare a Consiliul Europei din 24 aprilie 2002, prin care partidului de guvernământ i se recomanda să asigure autonomia universitară în Republica Moldova.

❑ PROCURATURA GENERALĂ ESTE “ASMUŢITĂ” ÎMPOTRIVA UNIUNII JURNALIŞTILOR

În anii de guvernare comunistă, partizanii lui Voronin au făcut tot posibilul pentru a reduce la tăcere societatea civilă, care în repetate rânduri a supus criticilor comportamentul agresiv, abuziv şi antidemocratic al puterii. Unde nu au reuşit să înăbuşe libertatea de exprimare, comuniştii au creat structuri paralele, al căror scop era de a anihila critica venită la adresa puterii din partea organizaţiilor obşteşti.

Propunându-şi să reducă la tăcere UJM, la finele lunii noiembrie 2002, comuniştii “asmut” împotriva ei Procuratura Generală. Aceasta, fiind controlată totalmente de “guvernarea roşie”, anunţă că intenţionează să obţină, prin intermediul instanţelor de judecată, evacuarea Uniunii Jurnaliştilor din Moldova din incinta complexului de stat “Casa Presei”. Procuratura acuza Uniunea de faptul că are datorii la plata arendei faţă de complexul “Casa Presei” în valoare

totală de 17 854 de lei. Acţiunile întreprinse de Procuratură erau un răspuns la mitingul organizat câteva zile mai înainte de UJM în faţa Parlamentului în semn de protest faţă de sistarea retransmiterii pe teritoriul republicii a postului român de televiziune TVR-1.

Văzând că nu vor obţine reducerea UJM la tăcere exercitând presiuni, comuniştii decid să meargă pe altă cale – constituie propria organizaţie de jurnalişti numită Liga Ziariştilor Profesionişti. Astfel, comuniştii îşi mai trec în cont "o reuşită" antidemocratică – dezbinarea societăţii civile.

❑ INVESTITORII ISRAILENI SUNT NEMULŢUMIŢI

După atacurile întreprinse asupra "Union Fenosa", "Air Moldova", "Europharm" vine rândul investitorilor israileni să simtă pe propria lor piele cum e să lucrezi într-un stat guvernat de comunişti. În anul 2000, firma israileană "Avi Waks" a câştigat concursul investiţional de privatizare a SA "Moldova Tur" şi urma să achite pentru 73,25% din acţiuni suma de $1,55 mln. Iniţial, a fost plătită suma de $650 mii, însă, ulterior, compania a fost nevoită să întrerupă transferul banilor către Guvern dat fiind faptul că Israelul intrase în război cu Palestina.

Cu toate că în contract era prevăzută sistarea plăţilor în caz de război, crize politice, cataclisme naturale, autorităţile moldoveneşti nu au ţinut cont de aceste prevederi şi au reziliat, în mod unilateral, contractul.

Compania „Avi Waks" avea depuse în conturile băncii londoneze "B.L." suma de $22 mln., destinată pentru renovarea SA "Moldova-Tur" şi, în special, a hotelului "Naţional", care este parte a acestui complex comercial. În plus, "Avi Waks" avea înţelegeri preventive cu reţeaua hotelieră internaţională "BASS" în ceea ce ţine de dezvoltarea turismului şi businessului hotelier din Republica Moldova.

"Guvernarea roşie" a neglijat însă intenţiile companiei israilene şi nu a fost capabilă să realizeze cu aceasta un "divorţ" civilizat.

❑ COMUNIŞTII ÎNGRĂDESC DREPTUL PRIMARILOR DE A FI REALEŞI ÎN FUNCŢIE

După ce au încercat fără succes să instituie o nouă modalitate de alegere a primarilor (de către consilii), după ce, iarăşi fără succes, au făcut unele tentative de a exclude din Constituţie normele ce nu le-au permis să instituie procedura amintită, comuniştii au decis să înlăture unii concurenţi de temut din campania electorală locală (în special, era vorba de primarul capitalei, Serafim Urechean) introducând o interdicţie legislativă precum că primarii în R. Moldova nu au dreptul de a fi aleşi în funcţii mai mult de două ori consecutiv.

Calculul comuniştilor era simplu: dacă nu s-a reuşit alegerea unui primar comunist de către consilierii comunişti, îl scoatem din cursă pe Serafim Urecheanu, care executa deja al doilea mandat consecutiv, şi oricum acaparăm puterea în capitală. În zelul lor de a-şi satisface interesele personale, comuniştii iarăşi nu au ţinut cont de Constituţie, care stipulează clar că cetăţenii Republicii Moldova au dreptul de a alege şi de a fi aleşi. Stabilirea interdicţiei menţionate mai sus lipsea o bună parte din cetăţeni de dreptul constituţional de a fi aleşi în funcţii de primari.

Nu încape nici o îndoială că dacă această modificare la legislaţia în vigoare ar fi fost contestată în Curtea Constituţională, ea numaidecât ar fi fost declarată neconstituţională. Din fericire, comuniştii au renunţat benevol la propria aberaţie legislativă. Şi acest lucru s-a întâmplat nu pentru că pe comunişti a început în sfârşit să-i mustre conştiinţa, ci pentru că aceştia şi-au dat seama că prevederea în cauză nu se va răsfrânge asupra lui Serafim Urechean. Din fierbinţeală probabil, "guvernarea roşie" uitase că actualul primar al capitalei a exercitat primul său mandat fiind numit în funcţie prin decret prezidenţial.

❑ DE CE NU AU FOST REABILITATE PERSOANELE DECLARATE BOLNAVI-PSIHICI DIN MOTIVE POLITICE?

La 20 decembrie 2002, un grup de medici cer Parlamentului, Guvernului şi Ligii medicilor să anuleze diagnosticul "bolnav-psihic" atribuit anumitor persoane pe timpul fostei URSS din motive politice. Declaraţia a fost făcută public, în cadrul unei şedinţe plenare a Parlamentului, de către deputatul Viorel Prisăcaru, care este medic de profesie.

În perioada sovietică, majoritatea disidenţilor din R. Moldova erau încarceraţi în spitalul clinic de psihiatrie "Costiujeni", cu diagnosticul: "schizofrenie forma paranoidă, comportare antisocială". Chiar dacă aceste persoane au fost ulterior eliberate, diagnosticul nu le-a fost înlăturat. Era de datoria organelor de resort să intervină. Autorităţile comuniste nu au întreprins însă careva paşi în această privinţă. Fie că la mijloc este vorba de nepăsare şi indiferenţă, fie că există unele motive de ordin politic, concluzia este una: nu e normal ca într-un stat pretins democratic şi situat în centrul Europei să mai existe victime ale presiunilor de ordin politic, care încă nu au fost reabilitate. Probabil, una din guvernările viitoare va trebui să revină la această chestiune şi să repare greşelile comuniştilor.

❑ COMUNIŞTII PRIVEAZĂ POPULAŢIA DE DREPTUL LA OPINIE

Anul 2002, care a fost unul destul de dificil pentru soarta democraţiei din Republica Moldova, culminează cu un abuz strigător la cer – comuniştii lipsesc poporul, care conform Constituţiei reprezintă voinţa supremă în stat, baza

suveranităţii şi statalităţii Republicii Moldova, de dreptul de a-şi expune opinia pe marginea unei probleme de importanţă majoră – modificarea sistemului electoral.

Este vorba despre iniţiativa lansată de Alianţa Social-Democrată privind instituirea în R. Moldova a unui sistem electoral mixt, în cadrul căruia deputaţii ar fi fost aleşi atât în baza circumscripţiilor uninominale, cât şi a listelor de partid. Iniţiativa a fost susţinută în mod direct şi de Partidul Liberal. Acest sistem dezavantaja comuniştii, care nu prea au personalităţi în rândurile lor, aceasta însă nu era un motiv pentru a ignora o iniţiativă susţinută de peste 200 mii de cetăţeni. Căci, anume atâtea semnături au fost colectate de grupul de iniţiativă privind organizarea referendumului.

Important este că valabilitatea majorităţii covârşitoare a acestor semnături a fost confirmată de Comisia Electorală Centrală. În situaţia creată, Parlamentul urma fie să introducă direct modificările solicitate de cetăţeni în legislaţie, fie să numească data desfăşurării referendumului. Comuniştii însă, încălcând în cel mai flagrant mod legislaţia în vigoare, aleg o a treia cale – resping iniţiativa de desfăşurare a respectivului referendum. Motivul este că chipurile mai multe semnături colectate în favoarea referendumului ar fi fost nevalabile.

Cum au ajuns comuniştii la această concluzie? Unicul organ abilitat cu dreptul de a verifica listele cu semnături este Comisia Electorală Centrală, care se expusese deja în problema respectivă. Comuniştii îşi permit să înlocuiască CEC, acuzând structura respectivă de "incompetenţă şi rea-voinţă". Adică, dacă nu faci pe placul comuniştilor reiese că eşti incompetent!

Aşa sau altfel, comuniştii şi-au împlinit hatârul, lipsind populaţia poate de cel mai important drept – de a decide prin referendum problemele de importanţă majoră pentru stat.

❑ COMUNIŞTII SE OPUN UNUI REFERENDUM ÎN PROBLEMA ADERĂRII MOLDOVEI LA NATO ŞI UE

Anul 2003 începe cu un nou abuz al puterii comuniste – Comisia Electorală Centrală (CEC) refuză să înregistreze un grup de iniţiativă, ce-şi propunea drept scop organizarea unui referendum republican în problema aderării Republicii Moldova la NATO şi Uniunea Europeană. Vorba e că, la începutul anului 2003, CEC stătea ca pe jăratec – era ultimul an al mandatului componenţei de pe atunci a Comisiei şi soarta membrilor acesteia (a fi sau a nu fi confirmaţi în funcţie) depindea de partidul de guvernământ. De aceea, nu este de mirare că unele poziţii expuse în luările de cuvânt ale liderilor comunişti "coincideau" în mod straniu cu opinia membrilor Comisiei.

Comisa şi-a motivat refuzul prin faptul că potrivit Constituţiei, R. Moldova

este un stat neutru şi nu poate adera la NATO. De menţionat că, CEC nu s-a pronunţat şi în cazul unui eventual referendum în problema aderării la Uniunea Europeană, deşi lesne putea să separe cele două chestiuni. CEC nu era în drept să refuze înregistrarea grupului de iniţiativă, deoarece acesta nu punea problema revizuirii Constituţiei şi aderării Moldovei la NATO, ci doar consultarea opiniei populaţiei în problema respectivă. Comuniştii s-au speriat de un eventual răspuns afirmativ al populaţiei – da, noi vrem să aderăm la NATO! În acest caz, ei ar fi fost puşi în situaţia, fie să facă voia Moscovei (căreia nu-i este convenabilă aderarea Moldovei la NATO), mergând împotriva voinţei propriului popor, fie să facă voia poporului, dar riscând în acest caz să cadă în dizgraţia Kremlinului. Guvernanţii au ales o a treia cale, deloc onorabilă pentru ei – să lipsească din nou poporul de dreptul de a-şi expune opinia într-o problemă de importanţă majoră pentru ţară.

❑ R. MOLDOVA – ÎN PRAGUL UNEI NOI CRIZE POLITICE

La mijlocul lunii ianuarie, Jossete Durrieu, preşedintele comisiei de monitorizare a Consiliului Europei, raportor al CE pentru Republica Moldova declară, în cadrul primei şedinţe din acel an a structurii pe care o conduce, că nu exclude posibilitatea declanşării unei noi crize politice în Republica Moldova. Oficialii de la Strasbourg, fiind departe de Moldova, dau dovadă de o mai mare clarviziune decât comuniştii, care stăteau la Chişinău şi sub nasul cărora aveau loc toate evenimentele menţionate.

Deşi au reuşit cu mare greu să depăşească criza politică din 2002, părtaşii lui Voronin nu fac nimic pentru a preîntâmpina o evoluţie similară a evenimentelor în 2003. Ei calcă pe aceeaşi greblă, comiţând aceleaşi erori, astfel încât, la începutul anului 2003 R. Moldova este din nou ameninţată de o criză politică de proporţii.

Mai mult decât atât, comuniştii ignoră declaraţiile raportorilor CE pentru Republica Moldova şi nu întreprind măsurile de rigoare pentru ameliorarea situaţiei. Ca rezultat, confruntarea dintre putere şi opoziţie capătă amploare, la Chişinău fiind reluate acţiunile de protest anticomuniste.

❑ OPOZIŢIA REIA ACŢIUNILE DE PROTEST ANTICOMUNISTE

În urma abuzurilor comise de “guvernarea roşie” la începutul anului 2003, la 19 ianuarie în capitală sunt reluate acţiunile de protest anticomuniste. La prima manifestaţie din 2003 au participat circa 3 000 de persoane. De menţionat că, de această dată, la acţiunile de protest au luat parte nu doar

membrii şi simpatizanţii PPCD, ci şi ai Partidului Liberal, şi ale altor formaţiuni politice

Opoziţia începe să se solidarizeze, dat fiind faptul că decizia CEC de a nu înregistra grupul de iniţiativă pentru organizarea unui referendum în problema aderării Moldovei la NATO şi UE este un semnal clar că în R. Moldova nu există organe electorale imparţiale şi obiective, care ar putea asigura corectitudinea unui scrutin. Motive de îngrijorare erau cu atât mai multe, cu cât în primăvara acelui an urmau să aibă loc alegeri locale generale. De rezultatele scrutinului depindea în mare măsură şi soarta democraţiei în Republica Moldova, căci, după cum bine se ştie, anume în cadrul alegerilor locale este pusă baza pentru desfăşurarea viitoarelor alegeri parlamentare.

Reluarea acţiunilor de protest din Chişinău a demonstrat că experţii Consiliului Europei au avut dreptate atunci când nu au exclus o eventuală criză politică în R. Moldova. Dacă e să ţinem cont că această nouă tensionare avea loc pe fundalul pregătirii R. Moldova pentru preluarea mandatului de preşedinte al Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei, ne dăm seama ce sentimente încercau oficialii europeni: cum să încredinţeze cârma Europei unei guvernări care nu poate asigura cel puţin o situaţie stabilă în propria ţară?

❑ NICI SITUAŢIA ÎN PARLAMENT NU ESTE MAI STABILĂ

“Guvernarea roşie” din Republica Moldova ar trebui trecută în cartea recordurilor “Guiness” dat fiind faptul că a reuşit “o performanţă” antidemocratică unică în felul său – în decurs de mai puţin de o lună a fost încălcat de două ori dreptul poporului de a-şi expune opinia asupra problemelor de importanţă majoră pentru ţară în cadrul unui referendum. Este vorba despre referendumul în problema modificării sistemului electoral (respins de majoritatea parlamentară comunistă la finele lunii decembrie 2002) şi de referendumul în problema aderării Republicii Moldova la NATO şi UE (respins de CEC la începutul lui ianuarie 2003). Şi dacă PPCD, care era iniţiatorul celui de-al doilea referendum, decide să protesteze în stradă, apoi ASDM, care lansase ideea organizării primului referendum, hotărăşte să boicoteze şedinţele plenare ale Parlamentului.

Comportamentul antidemocratic şi restrictiv al reprezentanţilor partidului de guvernământ contravine principiului pluralismului politic şi celui al libertăţii de opinie. Acţiunea de protest a ASDM avea la bază şi un alt motiv serios – faptul că persoanele care au participat la colectarea semnăturilor în favoarea referendumului erau supuse presiunilor din partea guvernanţilor, fiind intimidaţi şi eliberaţi din posturi.

Ca urmare a celor două acţiuni de protest iniţiate de opoziţie, în R. Moldova s-a creat o situaţie destul de confuză: o fracţiune protesta în stradă, alta –

în interiorul legislativului, iar conducerea comunistă nici capul nu-şi bătea şi continua să comită tot noi şi noi abuzuri. O asemenea atitudine a guvernării poate fi numită cum doriţi, numai nu democratică.

❑ DIN NOU DESPRE "TRENUL MORŢII"

În luna ianuarie 2003 comuniştii au readus în prim-plan un alt subiect scandalos – tranzitarea republicii de către "trenul morţii" ce transporta deşeuri nucleare din Bulgaria spre Rusia. De data aceasta, problema nu a fost discutată doar în interiorul republicii, ci şi în exterior. Văzând indiferenţa puterii comuniste faţă de sănătatea populaţiei şi securitatea naţională a propriului stat, Partidul Ecologist "Alianţa Verde" a solicitat ajutorul Alianţei Europene a partidelor verzi în vederea desfăşurării unei expertize internaţionale independente a preconizatului tranzit de deşeuri nucleare de la staţia atomo-electrică din Kozlodui (Bulgaria) spre Rusia pe teritoriul Republicii Moldova. Expertiza trebuia făcută din mai multe puncte de vedere: juridic, ecologic, politic şi economic.

Partidul de guvernământ a fost acuzat de faptul că încalcă legislaţia de mediu a Republicii Moldova şi ascunde posibilele pericole care pot apărea în urma acestui tranzit. Potrivit legislaţiei naţionale şi internaţionale din acest domeniu, populaţia trebuie să fie informată deplin şi să participe la luarea deciziilor de rigoare.

În loc să se conformeze avertismentului ecologiştilor şi să respecte legislaţia în vigoare, comuniştii decid modificarea acesteia şi legiferarea propriilor abuzuri. Parlamentul modifică legislaţia în aşa fel, încât puterea capătă dreptul de a nu oferi cetăţenilor informaţii cu privire la mediu, "dacă aceste informaţii ar putea fi înţelese greşit şi provoca panică în rândurile populaţiei". Chiar şi dacă şi-au însuşit prin lege dreptul de a ascunde de oameni adevărul despre transporturile periculoase pentru sănătatea populaţiei, comunişti nu au rezolvat problema, ci din contra, au agravat-o. Cetăţenii, a căror viaţă şi sănătate este pusă în pericol, au fost lipsiţi de dreptul elementar de a şti când anume "trenul morţii" traversează republica.

❑ COMUNIŞTILOR NU LE-A REUŞIT TRUCUL CU "TELERADIO-MOLDOVA"

Deşi guvernarea roşie a încercat în fel şi chip să convingă opinia publică din ţară şi comunitatea internaţională de faptul că a îndeplinit cele mai multe din recomandările APCE, acest lucru nu le-a reuşit. O dovadă în acest sens o constituie şi audierile care au avut loc la Strasbourg în ultima săptămână a lunii ianuarie 2003. În cadrul şedinţei menţionate, APCE se arată nemulţumită de

modul în care autorităţile Republicii Moldova au îndeplinit prevederile rezoluţiei din 24 aprilie 2002 cu privire la transformarea Companiei de Stat "Teleradio-Moldova" într-o instituţie publică a audiovizualului.

Potrivit raportului, noua Lege cu privire la instituţia publică a audiovizualului nu soluţionează problema independenţei Companiei de Stat "Teleradio-Moldova" şi oferă mai multe posibilităţi de amestec politic din partea puterii în activitatea Televiziunii şi Radioului de stat. În special, experţii europeni au declarat că nu sunt de acord cu procedura de alegere şi numire în funcţie a membrilor Consiliului de administrare al Companiei. În plus, această lege nu garantează libertatea de expresie.

Deşi puterea de la Chişinău a promis că va modifica această lege şi va acorda o independenţă mai mare Televiziunii şi Radioului de Stat, acest lucru nu s-a întâmplat. Pentru comunişti contează atât de mult interesele personale, încât pentru satisfacerea lor compromit imaginea externă a Republicii Moldova.

❑ OPOZIŢIA ORGANIZEAZĂ ACŢIUNI DE PROTEST COMUNE

Victor Stepaniuc, liderul fracţiunii majoritare parlamentare a comuniştilor, vine cu iniţiativa de reconfirmare anuală obligatorie de către partide a numărului de membri. Potrivit documentului menţionat (care, apropo, a fost adoptat în lectură definitivă la finele lui decembrie 2002) formaţiunile politice din R. Moldova urmau să prezinte la Ministerul Justiţiei în fiecare an, până la 1 martie, lista membrilor săi. Aceasta listă urma să fie însoţită de semnătura fiecărui membru de partid, iar partidele mai erau obligate să prezinte şi varianta ei electronică.

Cu alte cuvinte, formaţiunile politice urmau în fiecare an, în primele două luni, să cutreiere republica, întrebând oamenii dacă-şi reconfirmă sau nu calitatea de membru. După ce se întocmea lista respectivă, reprezentanţii partidelor urmau să facă un nou tur prin republică, de data aceasta pentru a colecta semnăturile acestor oameni. Controlând Ministerul Justiţiei, comuniştii oricând puteau dizolva un partid incomod, invocând motivul că, în urma verificării listelor, s-a dovedit că formaţiunea respectivă are mai puţin de cinci mii de membri (minimul prevăzut de legislaţie).

Evident, opoziţia nu putea trece cu vederea acest abuz şi la finele lunii ianuarie 2003 majoritatea formaţiunilor politice din republică decid să organizeze în comun acţiuni de protest. Primăria autorizează manifestaţiile respective pentru data de 6 şi 7 februarie, adică exact pentru zilele când urma să fie dat startul unei noi sesiuni parlamentare. În faţa Parlamentului şi Preşedinţiei s-au adunat doar liderii formaţiunilor de opoziţie.

Comuniştii au rămas absolut singuri – împotriva lor protestau şi creştin-democraţii, şi liberalii, şi socialiştii. Pentru a ieşi cu faţa curată din situaţia creată, comuniştii decid să-l sacrifice pe ministrul justiţiei Ion Morei, care

chipurile purta o parte din vină pentru cele întâmplate. Cât priveşte iniţiativa lui Stepaniuc, mai întâi termenul de reconfirmare a numărului de membri de partid este prelungit de la 1 martie până la 1 decembrie, apoi, în genere, procedura este anulată.

❑ BĂNCILE COMERCIALE – URMĂTOAREA ŢINTĂ A COMUNIŞTILOR

De rând cu abuzurile de ordin politic, comuniştii nu uită să le comită şi pe cele de ordin economic. La începutul lunii februarie, deputatul comunist Alexandru Ciugureanu depune la Biroul Permanent al Parlamentului o iniţiativă legislativă care prevede abilitarea Curţii de Conturi cu dreptul de a controla gestionarea finanţelor publice de către băncile comerciale din Moldova.

Scopul urmărit de deputatul-comunist a fost de a institui o nouă pârghie de presiune asupra băncilor. Dacă iniţiativa era adoptată, comuniştii ar fi avut posibilităţi reale de a se răfui cu orice bancă ar fi dorit. Argumentele invocate oficial de comunişti erau atât de absurde, încât nu rezistau nici unei critici. Spre exemplu, puterea se făcea a nu şti că băncile nu gestionează mijloacele publice, sumele respective doar trecând prin ele spre destinatarul final sau spre unul dintre intermediari.

Această practică de control a băncilor de către Curtea de Conturi contravine normelor internaţionale. De altfel, deputatul nici nu ascundea acest lucru, ci doar menţiona că R. Moldova îşi poate permite o abatere de la aceste norme, deoarece are specificul său. Care specific, domnilor guvernanţi? Nu cumva acela că suntem unicul stat comunist din Europa şi că mai mulţi demnitari de prim rang au afaceri în sistemul bancar care trebuie promovate?

❑ GARANTUL CONSTITUŢIEI ÎNCALCĂ LEGEA

La începutul lunii februarie 2003 preşedintele Vladimir Voronin vine cu iniţiativa adoptării unei noi Constituţii care, în opinia sa, ar contribui la soluţionarea conflictului transnistrean. La elaborarea noii Legi Supreme, conform intenţiei şefului statului, trebuia să participe şi administraţia de la Tiraspol.

În “nobila” sa intenţie, preşedintele se face a uita de câteva momente importante. În primul rând, această iniţiativă avea drept scop transpunerea în viaţă a Acordului “Republica Moldova şi Transnistria”, propus de OSCE la Kiev în vara anului 2002. Acest Acord contravenea intereselor Republicii Moldova, deoarece submina statalitatea, independenţa şi suveranitatea acesteia şi punea sub semnul întrebări viitorul ei ca stat.

În al doilea rând, şeful statului, propunându-le liderilor de la Tiraspol să participe în condiţii de egalitate în drepturi la elaborarea noii Constituţii, de fapt,

îi graţia pe aceştia, le ierta toate crimele comise până în prezent. Iar acest lucru constituie nu altceva decât o trădare a memoriei ostaşilor căzuţi în timpul conflictului armat de pe Nistru.

În al treilea rând, şeful statului a neglijat totalmente faptul că nici el, nici nimeni altul nu este în drept să anuleze Constituţia în vigoare şi să propună una nouă, din simplul motiv că Legea Supremă nu prevede mecanismul anulării sale. Dacă guvernanţii au dorit cu tot dinadinsul să anuleze Constituţia, nu aveau decât să organizeze un referendum în problema respectivă şi să consulte opinia poporului. Aşa însă, s-a creat o situaţie paradoxală: şeful statului, fiind garantul respectării Constituţiei, el însuşi a încălcat Constituţia!

❑ ISTORICII INIŢIAZĂ ACŢIUNI DE PROTEST

Deşi, conform rezoluţiilor APCE din aprilie şi septembrie 2002, comuniştii urmau să instituie un moratoriu în ceea ce ţine de adoptarea deciziilor cu privire la istorie şi limbă, acest lucru nu se întâmplă. "Guvernarea roşie" continuă să insiste asupra înlocuirii cursului de "Istoria românilor" cu unele cursuri de istorie mai "patriotice". Ca urmare a acestei atitudini sfidătoare a comuniştilor cresc tensiunile sociale, istoricii manifestându-şi protestul faţă de acest abuz. La 17 februarie 2003, Asociaţia Istoricilor din Moldova (AIM) se declară împotriva introducerii în şcoli a obiectului "Istoria. Curs integrat".

Cursul de istorie integrată are drept scop să substituie actualul obiect "Istoria Romanilor" şi constituie o îmbinare de diferite istorii: a românilor, a Moldovei, şi chiar a istoriei universale. Nu este greu să ne dăm seama că, promovând acest obiect, guvernarea încerca să-i lezeze în drepturi pe acei care se consideră români, să-i reducă la tăcere şi să le confere umilul rol de minoritate naţională în Republica Moldova.

❑ COMUNIŞTII MODIFICĂ PROPRIA CREATURĂ LEGISLATIVĂ

La 28 februarie 2003 Parlamentul adoptă o nouă Lege cu privire la instituţia publică a audiovizualului. Deputaţii au fost nevoiţi să revină asupra acestui document la insistenţa Consiliului Europei, care a considerat că, Legea adoptată la 31 iulie 2002, nu transformă Compania de Stat "Teleradio-Moldova" într-o instituţie publică şi păstrează controlul partidului de guvernămînt asupra ei.

Parlamentul examinase concomitent trei proiecte de legi la această temă: unul înaintat de Alianţa Social-Democrată, altul de deputaţii independenţi Mihail Camerzan şi Vitalie Mrug, iar al treilea – de un grup de deputaţi comunişti. Era de aşteptat ca proiectul ASDM să fie luat drept bază, deoarece anume acest

document a primit cea mai înaltă apreciere din partea CE. În prima lectură aşa s-a şi întâmplat, mai târziu, însă, comuniştii decid să introducă în el un şir de modificări (adică să procedeze exact ca în vara lui 2002) şi social-democraţii se văd nevoiţi să-l retragă.

Guvernarea din nou nu a dorit să se conformeze recomandărilor APCE şi normelor democratice internaţionale şi a adoptat proiectul propus de cei doi deputaţi independenţi, care se deosebea prea puţin de "opera legislativă" propusă de comunişti.

❑ SITUAŢIA ECONOMICĂ DIN REPUBLICĂ SE AGRAVEAZĂ

Pe fundalul confruntărilor permanente dintre putere, pe de o parte, şi opoziţie şi societatea civilă pe de altă parte, situaţia economică in Republica Moldova continuă să se înrăutăţească. La 5 martie 2003, ASDM face publică o declaraţie prin care atenţionează asupra stării grave ce s-a creat în econome şi propune soluţii pentru depăşirea ei. Primul moment, asupra căruia social-democraţii atrag atenţia este că relaţiile Republicii Moldova cu cei mai importanţi parteneri financiari internaţionali continuă să se deterioreze.

ASDM a propus conducerii republicii să întreprindă măsuri urgente, care ar putea duce la îmbunătăţirea situaţiei economice din republică, precum şi la stabilirea unor relaţii benefice cu finanţatorii externi. Printre acestea se numărau: revizuirea Legii bugetului pe anul 2003, indicându-se veniturile reale de pe urma privatizării şi colectării unor impozite; aprobarea noii legi cu privire la privatizare într-o formulă care ar încuraja investitorii străini şi autohtoni şi ar spori încrederea acestora în stabilitatea mediului de afaceri din Moldova; aprobarea programului de privatizare şi desfăşurarea unui proces de privatizare transparent a combinatelor vinicole; urgentarea punerii în vigoare a noului Cod Civil.

Aceste propuneri nu au fost luate în considerare şi R. Moldova practic nu a reuşit să obţină deblocarea finanţării din exterior pe întreaga durată a mandatului comunist de guvernare.

❑ "GUVERNAREA ROŞIE" SFIDEAZĂ CREDITORII EXTERNI

Vina pentru tensionarea relaţiilor cu creditorii externi o poartă doar Partidul Comuniştilor. Anume comuniştii au fost acei care au contestat la Curtea Constituţională actele legislative şi normative prin care în R. Moldova a fost introdusă inspecţia mărfurilor înainte de expediţie, dreptul exclusiv pentru prestarea serviciilor respective fiind acordat companiei elveţiene SGS.

Fondul Monetar Internaţional a declarat că reintroducerea inspecţiei mărfurilor înainte de expediţie este o condiţie obligatorie pentru reluarea creditării externe a Republicii Moldova. Comuniştii au luat act de cerinţele celui mai mare creditor extern, dar, iarăşi, le-au îndeplinit cum le-a convenit lor. La 14 martie 2003 Parlamentul adoptă o nouă Lege cu privire la inspecţia mărfurilor înainte de expediţie prin care stabileşte că servicii în acest domeniu vor acorda minimum două companii. O astfel de atitudine constituia o sfidare a FMI, care-şi expusese clar opinia în acest sens – inspecţia mărfurilor înainte de expediţie trebuie să fie efectuată de o singură companie.

Nu mă apuc să judec cât de necesară este pentru R. Moldova inspecţia mărfurilor înainte de expediţie, precum nu voi comenta nici poziţia FMI sau a comuniştilor vizavi de câte companii ar trebui să presteze servicii în domeniul respectiv. Altceva mă alarmează – faptul că, după ce au încercat să ducă de nas Consiliul Europei (cu îndeplinirea rezoluţiilor APCE din aprilie şi septembrie 2002), comuniştii au încercat acelaşi truc şi cu FMI. Ca rezultat, "guvernarea roşie" doar a întărit imaginea R. Moldova de partener neserios pentru dialog în plan internaţional. Mi se pare că guvernanţii ar fi procedat mult mai corect şi cu FMI şi cu propriii cetăţeni dacă, pur şi simplu, s-ar fi pronunţat împotriva introducerii inspecţiei înainte de expediţie. Aceasta, desigur, ar fi atras critica creditorilor externi, în schimb, comuniştii ar fi fost, cel puţin, sinceri şi nu ar fi compromis imaginea internaţională a republicii.

❑ CONFRUNTAREA CU TIRASPOLUL CAPĂTĂ AMPLOARE

În martie 2003 confruntarea dintre Chişinău şi Tiraspol capătă amploare. Astfel, după ce Uniunea European şi SUA au interzis accesul unor demnitari din autoproclamata rmn pe teritoriul său, administraţia de la Tiraspol introduce sancţiuni similare pentru oficialii de la Chişinău. Vina pentru cele întâmplate o poartă deopotrivă liderii separatişti şi oficialii de la Chişinău.

De când au venit la putere, comuniştii au promovat o politică iresponsabilă şi duplicitară în raport cu problema transnistreană. Cu cât mai mult insistau guvernanţii asupra unor acţiuni pripite şi prost gândite, cu atât se îndepărta momentul soluţionării diferendului transnistrean. Măsurile la care au fost nevoite să recurgă SUA şi UE, într-un fel, pot fi calificate drept o mână de ajutor întinsă conducerii de la Chişinău în situaţia în care aceasta făcuse uz de toate capacităţile proprii de a rezolva problema. Nimeni nu pune la îndoială – conflictul transnistrean trebuie soluţionat cu sprijinul comunităţii internaţionale. Însă, acest sprijin nu trebuie să fie unul acordat in extremis pentru acoperirea neghiobiilor comise de comunişti.

❑ LEGIFERAREA TRANSPORTULUI DE DEŞEURI NUCLEARE PRIN MOLDOVA

O caracteristică a guvernării comuniste a fost că, atunci când nu puteau promova un abuz într-o formă cât de cât legală, comuniştii modificau legislaţia astfel încât să fie posibil de realizat ceea ce şi-au pus în plan. Ei nu se opreau nici măcar atunci când preconizata modificare prezenta un pericol direct pentru sănătatea populaţiei şi pentru securitatea naţională. O dovadă în acest sens este tranzitul de deşeuri nucleare din Bulgaria spre Rusia prin Republica Moldova despre care am scris mai sus. Văzând că nu au sorţi de izbândă pentru a permite acest tranzit în cadrul legal existent, majoritatea parlamentară comunistă modifică la 27 martie 2003 mai multe acte legislative în vigoare.

Aceste modificări aveau drept scop de a pregăti terenul pentru promovarea unui acord între Bulgaria, Moldova, Ucraina şi Rusia, care legifera tranzitul de deşeuri nucleare, inclusiv prin Moldova. Acest acord a fost ratificat imediat după adoptarea modificărilor la legislaţie. Nici până astăzi nu este clar care au fost argumentele comuniştilor când au operat modificările la legislaţie, ratificând Acordul. Dacă tot au pus în pericol sănătatea populaţiei şi securitatea naţională, logic era ca să obţină în schimb ceva la fel de valoros. Însă, acest lucru nu s-a întâmplat. Republica Moldova nu a câştigat nici în plan financiar (pentru fiecare tranzit primim doar 50 mii de dolari), nici strategic (Bulgaria nu a anulat regimul de vize pentru cetăţenii moldoveni şi nici n-a depus mari eforturi în susţinerea Moldovei în procesul de integrare europeană). Cel mai trist este că nu vom beneficia nici de ajutor din exterior dacă, Doamne fereşte, se întâmplă un accident cu acest "tren al morţii". Acordul prevede că urmările unui eventual accident le va înlătura ţara pe teritoriul căreia acesta s-a produs.

❑ COMUNIŞTII MĂRESC PRESIUNEA ASUPRA AGENŢILOR ECONOMICI

Crearea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei nu a fost privită cu ochi buni de către agenţii economici. Noua guvernare instituise o structură de tip poliţienesc, care era folosită drept măciucă împotriva businessmenilor incomozi. Antreprenorii atrăgeau atenţia asupra prerogativelor exagerat de largi ale Centrului, puterea însă, în loc să purceadă la un dialog civilizat cu mediul de afaceri, acordă şi mai multe împuterniciri CCCEC.

La 28 martie, Parlamentul votează în prima lectură un proiect de lege care prevede abilitarea Centrului cu un şir de împuterniciri adăugătoare: combaterea

fenomenului de spălare a banilor, administrarea fiscală, lucrul operativ de investigaţii etc. CCCEC a mai fost abilitat şi cu dreptul de a investiga infracţiunile care prejudiciază securitatea economică a statului, în special, a cazurilor de contrabandă şi a infracţiunilor din domeniul tehnologiilor informaţionale.

Modificările menţionate permiteau Centrului să intervină în mod direct în activitatea băncilor comerciale, acestea fiind obligate să prezinte informaţii despre toate conturile pe care au fost depuse sume relativ mari. Plafonul stabilit în acest sens este atât de jos, încât CCCEC e la curent cu majoritatea operaţiunilor bancare efectuate în Moldova. Acest control strict aproape că anulează prevederile legale cu privire la secretul comercial.

Altă împuternicire abuzivă acordată Centrului prin legea respectivă este dreptul colaboratorilor CCCEC de a cere agenţilor economici documentele contabile dacă este nevoie de dovedit unele cazuri concrete de evaziune fiscală. În plus, angajaţilor Centrului li s-a acordat dreptul de a opri toate transporturile auto de mărfuri pentru a controla documentele de însoţire . Dacă e să mai adăugăm şi dreptul Centrului de a aplica unele sancţiuni în procesul de lucru, vedem că această structură a fost transformată într-un instrument perfect de răfuială cu agenţii economici incomozi.

❑ PARLAMENTUL PUNE BAZELE STATULUI FEDERAL

În aprilie 2003 comuniştii purced la legiferarea monstruozităţii numite Statul Federal Republica Moldova. Anume la 4 aprilie, Parlamentul aprobă Protocolul "Privind crearea mecanismului de elaborare şi aprobare a Constituţiei Statului Federal", înaintat deputaţilor de către ministrul reintegrării, Vasile Şova. Acest document a fost coordonat în cadrul negocierilor în format pentagonal şi semnat de reprezentanţii tuturor părţilor. Aprobarea Protocolului este primul pas serios în vederea executări Acordului de federalizare propus de OSCE la Kiev.

Prima şi cea mai gravă greşeală comisă de comunişti este că acceptă să facă jocul Rusiei în detrimentul intereselor R. Moldova. Crearea statului federativ ar fi absolvit liderii separatişti de răspunderea pentru gravele crime comise împotriva Republicii Moldova şi ar fi creat premise reale pentru declararea ulterioară a suveranităţii regiunii transnistrene.

A doua mare greşeală este că Protocolul presupunea un proces de negocieri dintre două părţi egale în drepturi – Republica Moldova şi Transnistria. Ratificând acest protocol, comuniştii au recunoscut implicit egalitatea în drepturi a zonei transnistrene, ceea ce iarăşi permitea clicii lui Smirnov să pretindă un tratament similar pe arena internaţională celui aplicat faţă de autorităţile legale de la Chişinău.

A treia greşeală a constituit-o faptul că “guvernarea roşie” a purces la negocieri în vederea edificării statului federativ fără a consulta opinia populaţiei. Ar fi trebuit mai întâi să fie organizat un referendum în problema respectivă. Comuniştii şi-au asumat rolul de a decide în locul poporului, uzurpând astfel puterea în stat.

O altă greşeală este că, încercând să soluţioneze (în felul lor) problema transnistreană, comuniştii au creat premise reale pentru ca Găgăuzia să se declare stat independent. Căci, Legea cu privire la statutul juridic special al unităţii administrativ-teritoriale autonome “Gagauz-Yeri” acordă acesteia dreptul de a se declara independentă în cazul în care R. Moldova îşi pierde actualul statut.

❑ VASILE COLŢA – VICTIMA AMBIŢIILOR POLITICE ALE GUVERNĂRII

La începutul scrutinului din 2003, partidul de guvernământ a declanşat o campanie de intimidare a candidaţilor altor partide, pentru a-i determina să nu participe la alegeri. Oponenţii comuniştilor erau supuşi unor presiuni permanente din partea factorilor de decizie. Astfel, la jumătatea lunii aprilie, a fost reţinut de către colaboratorii organelor de poliţie primarul de Hânceşti, Vasile Colţa.

Dat fiind faptul că Vasile Colţa era membru activ al Partidului Liberal, al cărui preşedinte eram, cunosc problema foarte bine. Evident, am iniţiat acţiuni de protest împotriva abuzului respectiv. Care a fost motivul invocat oficial de comunişti? Chipurile, Vasile Colţa ar fi fost reţinut în baza unui dosar ce i-a fost intentat încă în 1999 (!). La etapa iniţială, puterea nici nu s-a obosit cel puţin să comunice despre care dosar e vorba. Abia mai târziu am aflat că lui Vasile Colţa i se aduc unele acuzaţii de utilizare neraţională a fondurilor publice destinate construcţiei stadionului din localitate.

În realitate, era vorba de o elementară răfuială politică. Vasile Colţa constituia o piedică serioasă în calea candidatului comunist la postul de primar de Hânceşti şi trebuia înlăturat cu orice preţ. Nimeni nu l-a acuzat de anumite nereguli pe Vasile Colţa din 1999 şi până în 2003. Probabil, nici în 2003 dosarul nu ar fi fost scos la iveală dacă primarul nu decidea să candideze pentru un nou mandat.

Persecuţiile puterii comuniste au mers atât de departe, încât lui Vasile Colţa i se încălcau cele mai elementare drepturi. Spre exemplu, colaboratorii organelor de drept nu i-au permis acestuia să consulte un medic, deşi el acuza serioase probleme cardiace.

Cazul lui Vasile Colţa a demonstrat că nimeni în R. Moldova nu se poate simţi în siguranţă. Într-un stat în care se aplică pe larg metodele de constrângere staliniste, nimeni nu garantează că la următoarele alegeri parlamentare, unii lideri ai opoziţiei nu vor fi trimişi la puşcărie, invocându-se nişte pretexte formale.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI LIPSESC OPONENŢII DE DREPTUL DE A-ŞI FILMA SPOTURI PULICITARE ELECTORALE

Pentru a vă da seama în ce condiţii dificile era nevoită opoziţia să participe la campania electorală a alegerilor locale din 2003, este suficient să reproducem cazul unei echipe a studioului de televiziune OWH, care a fost arestată în sectorul Botanica al capitalei de către colaboratorii detaşamentului “Scut” în momentul filmării unui spot publicitar cu caracter electoral al blocului PSD-PSL.

Potrivit unui comunicat oficial, colaboratorii detaşamentului au reacţionat la strigătele unui cetăţean care s-a arătat indignat de faptul că un copil de opt ani, care era filmat de către echipa studioului OWH, desena cu creta pe trotuar “Steaua de la Betleem” – emblema electorală a blocului PSD-PSL. Cetăţeanul a declarat că “desenarea acestor simboluri jidoveşti pângăreşte trotuarul”. Logic ar fi fost ca să fie reţinut şi cetăţeanul respectiv, căci, propagarea antisemitismului e o crimă pe care nimeni nu o contestă. Totodată, nu cred că veţi găsi persoane care vor spune că desenarea unei stele pe trotuar este o infracţiune atât de gravă, încât să arestezi o întreagă echipă de televiziune şi să o anchetezi timp de trei ore. Probabil, acest incident a fost pus la cale de slugoii puterii comuniste, iar “cetăţeanul revoltat” a fost infiltrat special pentru a provoca un conflict.

❑ AVOCAŢII ŞI NOTARII PROTESTEAZĂ

La începutul lunii mai, capătă amploare protestele avocaţilor şi notarilor. Vorba e că reprezentanţii acestor două categorii erau impuşi să plătească lunar o contribuţie în Fondul Social egală cu 29% din suma a trei salarii medii (711 lei). Această prevedere a Legii cu privire la bugetul asigurărilor sociale de stat contravine art.58 (alin.2) din Constituţie, care stipulează că “sistemul legal de impuneri trebuie să asigure aşezarea justă a sarcinilor fiscale”.

Logic ar fi fost ca notarii şi avocaţii să nu fie impuşi să plătească o contribuţie fixă în bugetul asigurărilor sociale, ci un anumit procent doar din venitul pe care-l obţin. La etapa iniţială, comuniştii se încăpăţânează să satisfacă această revendicare şi, în rezultat, republica este ameninţată de o grevă generală a categoriilor menţionate. Ulterior, însă, comuniştii se văd nevoiţi să revină asupra propriei gafe legislative şi să readucă starea de lucruri la normalitate.

❑ CINE ESTE VINOVAT DE CRIZA DIN AGRICULTURĂ DIN 2003?

În primăvara anului 2003, situaţia care se crease în agricultură dădea serioase motive de îngrijorare. Din cauza îngheţurilor, trebuiau reînsămânţate circa 150 mii ha de grâu şi orz. Guvernarea nu părea neliniştită de situaţia din agricultură şi, în aceste condiţii, opoziţia s-a văzut nevoită să ia iniţiativa

în mâinile sale. Însă, la 8 mai, deputaţii comunişti resping propunerea A SDM de a constitui o comisie parlamentară ce ar examina situaţia din agricultură şi ar oferi soluţii pentru ameliorarea ei. Deputaţii ASDM susţineau că situaţia din agricultură era dificilă şi că, dacă nu vor fi întreprinse măsuri urgente, republica s-ar putea confrunta cu un deficit acut de anumite produse agricole, cum ar fi grâul şi orzul.

Opoziţia a amintit că, deşi anterior Guvernul adoptase o hotărâre în vederea redresării situaţiei din agricultură, aceasta nu se executa. Potrivit hotărârii Guvernului, seminţele necesare pentru reînsămânţarea celor 150 mii de ha urmau să fie scutite de plata TVA; statul urma să plătească, până la 10 mai, agenţilor economici din agricultură, care au beneficiat în anii precedenţi de credite şi le-au rambursat la timp, 22 mln. de lei sub formă de subvenţii; Ministerul Finanţelor - să anuleze penalităţile istorice ale producătorilor agricoli ce au avut de suferit de pe urma îngheţurilor etc. Deputaţii fracţiunii majoritare nu au luat în serios propunerile opoziţiei, calificându-le drept încercări de a face publicitate electorală. Ca rezultat al acestei atitudini iresponsabile, în a doua jumătate a anului 2003 preţurile la pâine au crescut considerabil, ceea ce a afectat păturile socialmente vulnerabile.

❑ ESCORTA PREMIERULUI ESTE ACUZATĂ DE MOARTEA A ŞAPTE OAMENI

Pentru R. Moldova a devenit deja o tradiţie de prost gust ca demnitarii de stat să perturbeze periodic circulaţia, atunci când merg cu automobilul de la sau spre serviciu sau în unele deplasări efectuate în exerciţiul funcţiunii. Dorind să-şi dea importanţă, aceştia se înconjoară de bodyguarzi, maşini ale poliţiei etc. Eu nu mai vorbesc de vitezele cu care se deplasează aceste coloane. La începutul lunii mai 2003 se produce un grav accident rutier, soldat cu moartea a şapte oameni, inclusiv copii. Nu se ştie cu exactitate cine este vinovat de acest caz, dar potrivit unor informaţii, accidentul s-a produs din vina escortei auto a primului ministru care se deplasa cu o viteză sporită.

Accidentul propriu-zis a avut loc pe traseul Soroca-Chişinău, în apropierea satului Micăuţi. Potrivit informaţiilor oficiale, şoferul care se afla la volanul unui automobil “Mercedes”, locuitor al orăşelului Ialoveni, având o viteză mare, nu a reuşit să păstreze controlul automobilului, a ieşit pe contrasens şi a lovit un autobus. Ca rezultat, au decedat şapte persoane, inclusiv trei copii.

Însă, potrivit unor informaţii neoficiale, furnizate de martorii oculari ai acestui accident, vina o poartă escorta primului ministru, care la acea oră se deplasa pe respectivul segment de drum cu viteză excesivă, şi care a creat o situaţie de accident în raport cu „Mercedesul”.

Ulterior, premierul Vasile Tarlev s-a arătat revoltat de faptul că opoziţia l-a acuzat de acest accident. El a declarat că nu se afla pe porţiunea menţionată de drum în momentul accidentului. Parţial, Tarlev a avut dreptate, căci, potrivit altor informaţii, escorta nu-l însoţea pe el, ci automobilul cu care se deplasa soţia sa. Cu alte cuvinte, escorta nici măcar nu însoţea un mare demnitar de stat, ci un simplu cetăţean, care este soţia premierului.

❑ GUVERNAREA ÎMPIEDICĂ FUZIUNEA PARTIDELOR DE OPOZIŢIE

În luna mai 2003 urma să aibă loc fuziunea Partidului Liberal, Alianţei Independenţilor şi Alianţei Social-Democrate din Moldova. Însă evenimentul preconizat pentru data de 22 mai s-a produs abia după alegerile locale. Motivul a fost simplu – guvernarea comunistă a făcut tot posibilul ca cele trei importante formaţiuni să nu fuzioneze, cel puţin, până la alegerile locale, deoarece aceasta ar fi fost un atu electoral în mâinile opoziţiei.

Astfel, în baza unei înţelegeri preventive, congresul de fuziune urma să aibă loc în incinta Teatrului de Operă şi Balet la 22 mai, numai că la 19 mai, directorul acestei instituţii a refuzat să pună sala la dispoziţia celor trei partide, invocând o indicaţie directă pe care a primit-o de la ministrul culturii. Potrivit spuselor sale, directorul Teatrului de Operă şi Balet a fost chiar ameninţat cu demiterea în cazul în care va permite desfăşurarea congresului în incinta instituţiei respective.

În situaţia creată, cele trei partide de opoziţie au încercat să găsească altă sală pentru a organiza congresul pe 23 mai, însă peste tot li s-a spus că sălile sunt ocupate. De menţionat că, la 21 mai, liderii partidelor ce intenţionau să fuzioneze au fost contactaţi de directorul Teatrului de Operă şi Balet, care le-a spus că situaţia s-a schimbat şi deja poate permite desfăşurarea congresului în sala teatrului. Aceste schimbări rapide de macaz au fost nu altceva decât un joc murdar pus la cale de guvernare – mai întâi au zădărnicit desfăşurarea Congresului, iar mai apoi, pentru a nu fi acuzaţi de abuzuri, au permis desfăşurarea acestuia la Teatrul de Operă şi Balet, fiind conştienţi că opoziţia nu mai are timp pentru a salva situaţia. Din fericire, nici acest truc al comuniştilor, nici altele de acelaşi fel, nu au putut împiedica unirea – Partidul Liberal, Alianţa Social-Democrată şi Alianţa Independenţilor au constituit cel mai puternic partid de opoziţie – Alianţa “Moldova Noastră”, care în alegerile locale generale din 2003 s-a plasat pe locul doi după PCRM.

❑ JUDECĂTORII – LA CHEREMUL LUI VORONIN

La 27 mai, Curtea Constituţională (CC) declară constituţionale prevederile Legii cu privire la statutul judecătorului şi ale Legii cu privire la Consiliul Superior

al Magistraturii, potrivit cărora, refuzul repetat al preşedintelui republicii de a numi un judecător în funcţie pe viaţă serveşte drept motiv pentru iniţierea demiterii lui.

Aceasta înseamnă că judecătorii sunt lăsaţi în continuare la cheremul lui Voronin. Închipuiţi-vă cât de independent poate fi un judecător în exercitarea mandatului său, dacă ştie că, nefăcând pe placul puterii, nu va putea spera la numirea sa de către şeful statului în funcţie pe viaţă. Mai mult decât atât, aceşti judecători nu pierd numai dreptul de a fi numiţi în funcţie pe viaţă, ci pot fi chiar demişi din funcţia deţinută. Căci, Legea spune că refuzul repetat al preşedintelui "este motiv serios pentru demiterea judecătorului". În context, apare întrebarea, dar cine oare este preşedintele republicii de-şi permite ingerinţe în activitatea sistemului judecătoresc? Nu constituie oare aceasta o încălcare a principiului constituţional de separare a puterilor în stat?

Curtea Constituţională, desigur, nu poartă nici o vină, căci instanţa respectivă nu poate da aprecieri politice unei sau altei situaţii. Vinovaţi de situaţia anormală creată în sistemul judecătoresc sunt doar comuniştii – anume ei, conducându-se de interese înguste de partid, au promovat modificările respective la legislaţia în vigoare după ce au venit masiv la putere în cadrul alegerilor din 25 februarie 2001.

❑ COMUNIŞTII ÎNCEARCĂ SĂ MODIFICE REZULTATELE ALEGERILOR LOCALE DIN CAPITALĂ

Comuniştii nu se puteau împăca nicidecum cu gândul că, în rezultatul alegerilor locale generale din mai şi iunie 2003, nu au obţinut postul de primar al capitalei. De aceea, imediat după acest scrutin pun în aplicare diferite scheme, al căror scop era de a anula rezultatele alegerilor şi de a face o nouă încercare de a acapara puterea în municipiul Chişinău. Una din aceste scheme consta în efectuarea unei verificări suplimentare a listelor electorale. Astfel, un grup de 30 de comunişti, în frunte cu Victor Stepaniuc, depun la Comisia Electorală Centrală o sesizare, prin care solicită verificarea listelor menţionate. Ei afirmă că, după datele de care dispun, în aceste liste figurează "suflete moarte". Comuniştii calculaseră deja că, pe această cale, din liste ar urma să fie excluse circa 12 mii de persoane. Această cifră ar fi constituit un motiv serios pentru repetarea alegerilor. Calculul era simplu: cu cât mai puţini cetăţeni erau în listele de votare, cu atât mai mult creşteau şansele candidatului comunist, susţinut preponderent de persoane de vârsta a treia şi de o parte de vorbitorii de limba rusă.

CEC a curmat însă acest nou abuz. Ca rezultat al verificărilor la faţa locului,

s-a stabilit că cifrele invocate de reprezentanţii Partidului Comuniştilor sunt exagerat de mari. Chiar dacă asemenea încălcări au avut loc, numărul lor era de circa trei ori mai mic decât indicau autorii demersurilor.

Membrii CEC au respins sesizarea lui Victor Stepaniuc invocând trei argumente: încălcările depistate nu pot influenţa considerabil rezultatele alegerilor în capitală; Codul Electoral nu prevede posibilitatea verificării listelor electorale de către Departamentul Tehnologii Informaţionale (după cum cereau comuniştii); o eventuală verificare a listelor respective ar fi paralizat activitatea organelor publice locale nou alese minimum până în luna octombrie 2003.

❑ ALEŞII LOCALI DIN PARTEA OPOZIŢIEI SUNT LEZAŢI ÎN DREPTURI

Deşi în a doua jumătate a anului 2003 guvernarea comunistă exercita mandatul de preşedinte al Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei, satrapii lui Voronin nu deveniseră mai toleranţi faţă de opoziţie şi abordau acelaşi comportament antidemocratic. Imediat după alegerile locale, forţele democratice şi reformatoare se confruntă cu un alt abuz de proporţii – sub diferite pretexte, instanţele de judecată controlate de comunişti refuzau validarea mandatelor primarilor şi consilierilor aleşi din partea opoziţiei. Această situaţie anormală este semnalată de către Alianţa “Moldova Noastră”.

Mandatele reprezentanţilor opoziţiei nu erau validate din cauza contestărilor inventate de către reprezentanţii partidului de guvernământ, care puneau la îndoială legalitatea actului de votare. Aceste contestări constituiau o încercare de a ignora voinţa exprimată de locuitori în scrutin. Noi am arătat că guvernarea apelează la instanţele de judecată în localităţile unde comuniştii au pierdut alegerile în faţa candidaţilor blocului. Drept exemple în acest sens am adus comunele Ţâpala, Horăşti şi Zâmbreni, toate din raionul Ialoveni, unde, “la intervenţia puterii”, rezultatele alegerilor au fost anulate.

Partidul de guvernământ făcea tot posibilul pentru a nu le permite candidaţilor blocului ASL „Moldova Noastră” să participe la alegerile repetate prevăzute în localităţile respective pentru data de 22 iunie. Anulând rezultatele scrutinului în aceste localităţi, comuniştii au adus atât prejudicii morale alegătorilor, cât şi prejudicii materiale statutului, care trebuia să suporte cheltuielile necesare pentru organizarea alegerilor repetate.

❑ SPECIALIŞTII SUNT ÎNGRIJORAŢI DE SITUAŢIA DIN ECONOMIA NAŢIONALĂ

În pofida declaraţiilor triumfaliste ale guvernării comuniste, precum că situaţia în economie s-a îmbunătăţit vizibil după venirea lor la putere, în realitate, starea

de lucruri din acest domeniu rămânea una destul de complicată. O dovadă în acest sens este şi poziţia expusă la 26 iunie 2003 de către Liga Economiştilor Reformatori din Moldova care, fără îndoială, fiind organizaţie neinteresată, este mult mai credibilă decât guvernarea.

Situaţia, probabil, ar fi fost posibil de schimbat dacă puterea ar fi ţinut cont de propunerile opoziţiei şi societăţii civile. Astfel, după ce au respins propunerile ASDM de ameliorare a situaţiei din agricultură, comuniştii au procedat la fel şi cu Liga Economiştilor Profesionişti. Această organizaţie a înaintat circa 30 de propuneri, al căror scop era de a îmbunătăţi situaţia din economia naţională, însă guvernanţii nu au ţinut cont de nici una. Unicul argument invocat de comunişti, dar şi acesta neoficial, a fost că "noi avem propriul program de guvernare şi nu putem accepta alte propuneri, care nu sunt în concordanţă cu acest program". Despre cât de eficient este programul comunist de guvernare, nici nu face să vorbim. Este suficient să ne amintim că suntem cel mai sărac stat din Europa.

❑ COMUNIŞTII FAC ECONOMII PE SEAMA COPIILOR

La finele lunii iunie 2003, nemulţumirea faţă de politica promovată de partidul de guvernământ şi-o exprimă şi organizaţiile nonguvernamentale din domeniul protecţiei copilului şi a familiei. Motivul este acelaşi – guvernarea promovează o politică nu tocmai bine gândită în domeniul respectiv. Protestul şi l-au exprimat nu o organizaţie-două, ci peste 80. Anume atâtea ONG-uri fac parte din Alianţa organizaţiilor neguvernamentale din domeniul protecţiei copilului şi a familiei. Reprezentanţii acestor ONG-uri au făcut publică o scrisoare adresată preşedintelui Vladimir Voronin, prin care-l chemau pe şeful statului să nu admită lichidarea direcţiilor teritoriale ce se ocupau de problemele copiilor. Aceste direcţii urmau să fie înlocuite de câte o persoană în fiecare raion.

Nu este greu să ne dăm seama de ce comuniştii au lichidat direcţiile respective, deşi probleme în domeniul protecţiei copilului există destule. La mijloc a fost lipsa de bani. Căci, spre deosebire de reforma administrativ-teritorială şi a sistemului administraţiei publice locale din 1998, care a fost susţinută de organismele internaţionale, nimeni nu a dorit să finanţeze contrareforma comunistă din 2003. Din alt punct de vedere însă, nu este clar de ce comuniştii au decis să economisească pe seama copiilor, căci puteau lesne să facă economii în alte domenii. Spre exemplu, nu ar fi fost oare mai normal dacă nu se procurau automobile luxoase pentru demnitarii din raioane, iar banii respectivi erau direcţionaţi spre acoperirea altor goluri? În acest caz şi demnitarii ar fi fost mai aproape de popor şi de problemele copiilor ar fi avut cine se ocupa în teritoriu.

❑ OSTAPCIUC NU-ŞI RESPECTĂ CUVÂNTUL

La începutul lunii iulie 2003, deputaţii ASDM se văd nevoiţi să reia acţiunile de boicotare a şedinţelor plenare ale Parlamentului, deoarece spicherul Eugenia Ostapciuc nu şi-a ţinut cuvântul dat fracţiunii precum că toate persoanele, care au fost antrenate în procesul de colectare a semnăturilor în favoarea desfăşurării unui referendum privind modificarea sistemului electoral, care au fost supuse presiunilor din partea autorităţilor comuniste, vor fi restabilite în funcţiile deţinute anterior, iar persecutarea şi intimidarea lor va înceta.

O asemenea atitudine constituie nu numai o dovadă în plus a modului în care în anii de guvernare comunistă s-a încălcat legislaţia în vigoare (Parlamentul nu avea nici un drept să refuze desfăşurarea unui referendum dacă acest lucru era cerut de peste 213 mii de cetăţeni), dar şi a felului în care ciracii lui Voronin tratau cetăţenii. Pentru faptul că aceştia au îndrăznit să aibă o opinie diferită de cea a partidul de guvernământ, ei imediat au fost destituiţi din funcţii. Culmea este că “guvernarea roşie” a refuzat să restabilească în funcţii persoanele respective chiar şi în cazul în care instanţele de judecată au emis decizii în acest sens. Astfel, comuniştii au demonstrat că legea este lege doar atunci când le convine lor.

❑ MIHAI MAGDEI – DEMIS PENTRU CĂ AŞA A DORIT PREŞEDINTELE VORONIN

Lista abuzurilor comuniste este completată în iulie 2003 prin demiterea lui Mihai Magdei, directorul general al Centrului naţional ştiinţifico-practic de medicină preventivă (CNŞPMP). Judecând după spusele pătimitului, această demitere nu a avut la bază nici un motiv legal – pur şi simplu, comuniştii nu au mai dorit ca el să deţină funcţia respectivă.

Ministrul sănătăţii i-a propus la începutul lunii februarie 2003 să scrie cerere de demisie, menţionând că aceasta este o indicaţie directă a preşedintelui Vladimir Voronin. Evident, Mihai Magdei a refuzat să scrie cererea. Atunci ministrul sănătăţii i-a prezentat ordinul de demitere din funcţie, în legătură cu reorganizarea Centrului. Cam aşa procedează comuniştii cu acei care nu împărtăşesc ideologia lor: le propun să scrie cerere de demisie, iar dacă acest lucru nu se întâmplă, “îi ajută” să plece din funcţie.

❑ “GUVERNAREA ROŞIE” SE OPUNE AMELIORĂRII SITUAŢIEI DIN AGRICULTURĂ

La finele lunii iulie 2003 fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră” (până la fuziunea din 19.07.03 era fracţiunea ASDM) adresează o scrisoare

deschisă preşedintelui republicii, preşedintelui Parlamentului şi primului ministru în care propune un şir de măsuri urgente pentru ameliorarea situaţiei critice din agricultură. Propunerile au fost respinse. Dacă guvernanţii nu au dat curs iniţiativelor colegilor lor din opoziţie, trebuiau să propună ei ceva în loc. Din păcate, acest lucru nu s-a întâmplat.

Printre aceste măsuri se numărau: scutirea de impozitul funciar şi de contribuţiile la Fondul Social a terenurilor agricole afectate de calamităţile naturale din anii 2002 şi 2003; procurarea şi distribuirea gratis sau sub formă de credit tehnic a materialului semincer, motorinei, lubrifiantelor necesare pentru însămânţarea terenurilor agricole în toamna anului 2003-2004; scutirea de TVA a tehnicii agricole şi a pieselor de schimb, importate pentru sectorul agrar, inclusiv a tehnicii livrate în leasing de companiile autohtone.

Fracţiunea AMN propunea şi alocarea din Bugetul de stat a sumei de 100 mln. de lei pentru compensarea pierderilor cauzate de calamităţile naturale. Se mai recomandau astfel de măsuri urgente ca: reeşalonarea creditelor bancare contractate de producătorii agricoli şi rambursarea de către stat a plăţii dobânzii; compensarea majorării preţurilor la produsele agricole de primă necesitate pentru păturile social-vulnerabile ale populaţiei.

Spre regret, această scrisoare a rămas fără răspuns. Oare chiar partidului lui Voronin să-i fie indiferentă situaţia din agricultură?

❑ SISTEMUL BANCAR – DIN NOU ÎN VIZORUL PUTERII

În ultima zi a sesiunii de primăvară-vară din 2003, Parlamentul adoptă în prima lectură un proiect de lege care prevedea că, cota-parte a fostelor colhozuri şi sovhozuri în capitalul social al întreprinderilor de prelucrare din complexul agroindustrial va fi redistribuită – o parte va trece în proprietatea succesorilor acestor colhozuri şi sovhozuri, iar alta (care nu va fi solicitată de succesori) – în proprietatea statului, care urma să expună la vânzare acţiunile ce i-ar fi revenit.

În urma lichidării colhozurilor şi sohvozurilor cărora, conform unei hotărâri de Guvern din iulie 1997, le-au fost atribuite gratis 50% din capitalul social al întreprinderilor de prelucrare, circa 600 mii de acţiuni au rămas “fără stăpân”, aflându-se în gestiunea temporară a administraţiei locale.

La prima vedere, intenţia comuniştilor părea destul de nobilă – aceştia vroiau ca 600 mii de acţiuni să nu rămână suspendate în aer. În realitate se urmăreau însă alte scopuri. În primul rând, după cum bine se ştie, în acea perioadă comuniştii nu beneficiau de nici un bănuţ din exterior, de aceea, ei mizau să mai câştige ceva mijloace de pe urma comercializării acţiunilor ce aveau să le revină. În al doilea rând, prin acest proiect de lege comuniştii doreau să-i împroprietărească pe unii tovarăşi de-ai lor de idei din teritoriu, care urmau să

fie identificaţi ca succesori ai colhozurilor şi sovhozurilor. În al treilea rând (ceea ce este mai grav), implementarea documentului avea să pună bazele unor noi răfuieli şi presiuni asupra sistemului bancar din republică.

❑ GUVERNUL CONTINUĂ SĂ EXERCITE PRESIUNI ASUPRA AUTORITĂŢILOR LOCALE

Deşi în urma alegerilor locale de la mijlocul anului 2003, comuniştii reuşesc să câştige un număr impunător de mandate, ei nu încetează să exercite presiuni asupra autorităţilor locale. O dovadă în acest sens este şi declaraţia comună a Ligii naţionale a asociaţiilor de primari (LNAPM) şi a Federaţiei puterilor locale şi regionale (FPLR) prin care aceste organizaţii acuză Guvernul de faptul că exercită presiuni administrative şi politice asupra autorităţilor locale.

Aceste presiuni vizau, în primul rând, aspectul organizării interne a primăriilor care, contrar prevederilor Cartei europene a autonomiei locale, erau obligate să-şi reducă statele de personal şi numărul de servicii oferite. În al doilea rând, era vorba despre aspectul asociativ. În acest sens este invocată crearea, la data de 9 august 2003, a Asociaţiei primarilor şi colectivităţilor locale. Această structură a fost constituită la indicaţia directă a Guvernului, care dorea pe această cale să depăşească orice împotrivire din partea autorităţilor locale şi să preia controlul total asupra acestora. În memoria comuniştilor erau prea vii evenimentele care se întâmplaseră de la 2001 până la acel moment. În acest răstimp, "guvernarea roşie" nu a reuşit să promoveze nici un act legislativ abuziv în domeniul administraţiei locale, fără ca acesta să nu fie supus unor critici dure de organizaţiile obşteşti din domeniul respectiv.

De un singur lucru n-au ţinut cont comuniştii – implicarea Guvernului în procesul de creare a asociaţiilor aleşilor locali contravine spiritului autonomiei locale şi recomandărilor adresate autorităţilor centrale din Moldova de către Comisia Europeană şi Consiliul Europei, cu doar o lună înainte de evenimentele descrise.

❑ SUPECTAŢI DE CORUPŢIE ŞI PROTECŢIONISM

La 9 septembrie conducerea Asociaţiei pentru apărarea drepturilor cetăţenilor "Adjuta-Cives" acuză mai multe persoane cu funcţii de răspundere de corupţie şi protecţionism. Andrei Luchian, preşedintele organizaţiei, a precizat că, în special, este vorba despre secretarul Consiliului Superior de Securitate de pe lângă pereşedintele republicii, Valeriu Gurbulea.

"Adjuta-Cives" a cerut conducerii republicii să investigheze "activitatea ilegală" a lui Valeriu Gurbulea, precum şi a unor judecători şi procurori. Însă conducerea republicii nu a dat nici un răspuns în acest sens. Judecând după

faptul că Valeriu Gurbulea a fost numit ulterior în funcţia de prim-adjunct al Procurorului General, putem presupune că, fie puterea nu crede în vinovăţia lui, fie că l-a instalat în noua funcţie cu anumite scopuri.

❑ PAMELA HYDE SMITH DĂ VERDICTUL

Fără îndoială, discursul de rămas bun al ambasadorului SUA la Chişinău, Pamela Hyde Smith a fost o lovitură pentru guvernarea comunistă. În acel discurs, ambasadorul a declarat că este îngrijorată de situaţia din economia R. Moldova. Totodată, Pamela Hyde Smith a precizat că, făcând această declaraţie, nu se referă la sărăcia din sate.

Pentru îmbunătăţirea situaţiei din economie doamna ambasador a propus un şir de acţiuni concrete: restabilirea relaţiilor cu FMI şi Banca Mondială, atragerea investitorilor străini, reducerea corupţiei la toate nivelurile şi abandonarea ideii că o economie planificată sau o economie mixtă quasi-colectivizată ar putea fi eficientă.

Pamela Hyde Smith a remarcat că investiţiile străine au scăzut semnificativ în 2002 şi vor rămîne scăzute şi în 2003.

Doamna ambasador a menţionat că “unele persoane par să dorească reorientarea conducerii R. Moldova înapoi, spre economia centralizată”. Drept exemple, a adus cazul implicării Guvernului în stabilirea preţurilor pentru energia electrică, precum şi un şir de proiecte de legi ce favorizează controlul de stat în sectorul agrar.

Discursul ambasadorului american a arătat cât costă de fapt declaraţiile comuniste despre “îmbunătăţirea situaţiei economice din republică”, despre “climatul investiţional normal”, “despre formele eficiente de organizare în agricultură” etc.

❑ POLITICA EXTERNĂ A REPUBLICII MOLDOVA DEPINDE DE EMOŢIILE LUI VORONIN

În a doua jumătate a lunii septembrie, în cadrul summit-ului CSI de la Ialta, V. Voronin face o declaraţie-trăsnet din care reiese că reuniunea respectivă ar putea constitui începutul sfârşitului CSI. Preşedintele se referea la o situaţie concretă, când patru ţări-membre ale acestei organizaţii – Rusia, Ucraina, Belarus şi Kazahstan – au purces la constituirea unei noi organizaţii, lăsând într-o parte Republica Moldova. Era un semnal cât se poate de clar că Moscova are nevoie de R. Moldova în spaţiul CSI pentru a nu o pierde din sfera ei de influenţă, iar atunci când vine vorba de pragmatism, interese strategice, republica noastră nu trebuie nimănui în estul Europei.

V. Voronin s-a supărat pe Putin, Kucima, Lucaşenco şi Nazarbaev şi a început să facă nazuri. El a lăsat să se înţeleagă că, dacă aşa stau lucrurile, R. Moldova se va orienta mai mult spre integrarea în Uniunea Europeană. De un singur lucru nu a ţinut cont şeful statului: nu UE este cea care are nevoie de R. Moldova şi aşteaptă cu nerăbdare până când comuniştii vor binevoi să decidă integrarea în această structură, ci R. Moldova are nevoie de UE. Prin urmare, declaraţia lui Voronin nu ne-a apropiat deloc de Uniunea Europeană. Unicul lucru pe care l-a reuşit şeful statului la Ialta a fost acela de a apărea într-o postură destul de amuzantă pe arena internaţională. Căci, nu cred ca cele patru ţări să se fi speriat de prezicerile pesimiste ale lui Voronin – preşedinţii acestor state, probabil, au râs de tupeul colegului lor de la Chişinău, care a avut zvâcnirea de orgoliu de a-i ameninţa. Chiar şi dacă a făcut-o într-un mod destul de camuflat.

❑ MOLDOVA – PE LOCUL 102 ÎN LUME DUPĂ INDICELE DE PERCEPERE A CORUPŢIEI

Că R. Moldova este un stat în care corupţia se simte la ea acasă pentru nimeni nu e un secret. O confirmă şi raportul Transparency International, prezentat de către oficiul din Moldova al acestei organizaţii la 7 octombrie 2003. Potrivit acestui raport, în anul 2003 Republica Moldova s-a situat pe locul 102 în lume după indicele de percepere a corupţiei. Acest indice este unul relativ şi include nivelul perceperii de către cetăţenii simpli, businessmeni, alte categorii de oameni a nivelului de corupţie în ţara lor.

Pentru ca tabloul să fie cât mai clar e suficient să adăugăm că R. Moldova deţine locul102 din 132 de state. Cât priveşte indicele, acesta cuprinde cifre situate între 0 şi 10. Cu cât cifra care revine unei ţări este mai mare, cu atât nivelul corupţiei în acest stat este mai mic. În anul 2003, 10 puncte nu a acumulat nici un stat, însă peste 9 puncte au întrunit Finlanda, Islanda, Danemarca, Noua Zelandă, Singapore şi Suedia.

Republica Moldova, alături de Guatemala, Kazahstan, Uzbekistan, Venezuela şi Vietnam, a acumulat 2,4 puncte. Acesta este un rezultat foarte prost, deoarece statele ce întrunesc mai puţin de trei puncte sunt considerate drept ţări cu un înalt nivel de corupţie. Mai bine plasate decât Moldova din spaţiul ex-sovietic sunt: Estonia - 5,5 puncte, Lituania - 4,7, Belarus - 4,2 şi Rusia - 2,7.

Situaţia în ceea ce ţine de indicele de percepere a corupţiei s-a înrăutăţit de la venirea comuniştilor la putere. În 2001, când comuniştii nu au guvernat ţara anul întreg şi încă nu reuşiseră să-şi infilitreze adepţii în toate organele de stat, R. Moldova acumulase 3,1 puncte, fiind pe locul 64. Sub guvernarea comunistă, noi am ajuns în categoria ţărilor cu un înalt nivel de corupţie (102). În loc să elucideze gravele acuzaţii de corupţie şi protecţionism care se aduc

unor înalţi demnitari de stat, comuniştii îi promovează pe aceştia în funcţii şi mai înalte!

❑ COMUNIŞTII ÎŞI DECONSPIRĂ STATUTUL DE VASALI AI MOSCOVEI

La 9 octombrie 2003 opoziţia propune Parlamentului spre adoptare un proiect de hotărâre prin care urma să fie condamnat comportamentul sfidător al Rusiei faţă de deciziile summit-elor OSCE de la Istanbul şi Porto. Comuniştii însă nici măcar nu au dorit să examineze proiectul, declarând că acesta nu era un proiect de lege, ci "o declaraţie inutilă gătită în stradă de unul din partidele de opoziţie".

Importanţa documentului respectiv era incontestabilă, dacă e să ţinem cont că, în mai puţin de o lună, urma să aibă loc un nou summit OSCE – la Maastricht. În cadrul reuniunii menţionate, un loc aparte trebuia să revină subiectului retragerii armamentului şi trupelor ruse din Georgia şi Transnistria. Dacă Parlamentul de la Chişinău ar fi adoptat hotărârea înaintată de opoziţie, apoi OSCE ar fi avut un argument forte în discuţiile cu Rusia. În lipsa unui astfel de document, la Maastricht nu s-a luat nici o decizie, iar Rusia continuă să-şi păstreze armatele şi armamentul în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. În final, de ce ar fi obligat OSCE să lupte pentru interesele Republicii Moldova, dacă guvernarea de la Chişinău nu doreşte acest lucru.

❑ GUVERNAREA – BĂNUITĂ CĂ AR FI PROVOCAT CRIZA DE GRÂU

Partea cea mai mare de vină pentru criza grâului cu care s-a confruntat Republica Moldova în 2003 o poartă guvernarea comunistă. Desigur, au fost aici şi unele momente ce ţin de capriciile naturii, dar dacă guvernarea ar fi fost puţin mai responsabilă, consecinţele calamităţilor naturale nu s-ar fi simţit atât de acut. Căci, Moldova nu este unica ţară în care creşte grâul şi nu toate statele au fost afectate de calamităţi naturale. Comuniştii însă au ignorat propunerile opoziţiei de ameliorare a situaţiei şi s-a ajuns la ceea ce avem astăzi.

Dacă iniţial, comuniştii puteau fi bănuiţi doar de incompetenţă în ceea ce ţine de gestionarea sectorului agricol, ulterior a devenit clar că ar putea fi vorba chiar de reavoinţă. Potrivit Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, din republică nu s-a exportat grâu încă de la 15 februarie 2003, iar după datele Ministerului Agriculturii din România, în această perioadă din R. Moldova s-au importat 26 663 tone de grâu. S-a constatat că, Petru Tarlev, fratele premierului Vasile Tarlev, o bună bucată de timp, când republica intrase deja în criză de grâu, a fost unicul importator al acestui produs în R. Moldova. Evident, dreptul său exclusiv de a importa grâu i-l acordase Guvernul condus de fratele său, Vasile

Tarlev. Astfel, Petru Tarlev a putut stabili preţurile la grâul de import. Brutăriile, în lipsa grâului de producţie autohtonă, erau nevoite să accepte preţurile care li se impuneau. În rezultat, punga familiei Tarlev se îngroşa, iar preţul pâinii creştea. Spre regret, nici în acest caz Procuratura nu a dat un răspuns clar. În lipsa unei persoane sau grup de persoane vinovate de provocarea artificială a crizei pâinii, întreaga responsabilitate cade pe umerii guvernării, care nu a dorit să-i scoată în evidenţă pe acei care au făcut bani pe seama oamenilor.

❑ ÎN R. MOLDOVA CONTINUĂ SĂ FIE APLICATĂ TORTURA

Toamna anului 2003 pe bună dreptate poate fi considerată toamna verdictelor date de instanţele internaţionale. Astfel, după ce Transparency International ne-a clasat pe locul 102 în lume după indicele de percepţie a corupţiei, la rampă a ieşit Amnesty Internaţional, care s-a arătat îngrijorată de faptul că în R. Moldova continuă să fie aplicată tortura faţă de deţinuţi, precum şi în timpul reţinerii persoanelor de către angajaţii organelor de poliţie.

Reprezentantul Amnesty International a semnalat cazul care s-a produs la Râbniţa, când un om nevinovat a fost acuzat de implicarea într-un accident rutier soldat cu moartea unui pieton. Cetăţeanul a fost torturat de către poliţişti, fiind obligat să-şi recunoască vina pentru o faptă pe care nu a săvârşit-o, până ce acesta a decedat.

Autorităţile comuniste se arată preocupate de demolarea instituţiilor democratice şi anihilarea opoziţiei şi nu au timp pentru a face ordine în structurile respective. Guvernarea ar trebui să acorde o atenţie sporită acestei probleme, dat fiind faptul că de modul în care ea va fi tratată depinde, în mare parte, şi imaginea externă a ţării. Statele în care se aplică tortura nu au mult până la dictatură.

❑ COMUNIŞTII COMIT UN NOU ATAC ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

România nu o dată a declarat că va fi un avocat sincer al R. Moldova în procesul de integrare europeană şi va face tot posibilul ca republica noastră să ajungă în marea familie a statelor europene. Se vede că aceste declaraţii nu le dădeau pace comuniştilor să doarmă liniştit şi “guvernarea roşie” se hotărăşte la un nou atac împotriva statului vecin. Astfel, la începutul lunii octombrie 2003, puterea comunistă, prin reprezentantul său la Strasbourg, Alexei Tulbure, solicită sprijinul Consiliului Europei în depăşirea unor divergenţe care ar fi existat în relaţiile dintre Chişinău şi Bucureşti.

Despre ce fel de divergenţe vorbea Alexei Tulbure nu ne rămâne decât să ghicim. Probabil, se referea la atacurile antiromâneşti comise la Strasbourg de alt demnitar comunist, Ion Morei. Sau poate se referea la aiurelele antiromâneşti,

care periodic ieşeau din gura lui Stepaniuc, Voronin, altor comunişti de la Chişinău. De menţionat că, chiar dacă existau careva tensiuni între Chişinău şi Bucureşti, apoi acestea au fost provocate doar de către "guvernarea roşie" şi exponenţii săi. România niciodată nu a răspuns în termeni duri provocărilor comuniştilor. Din contra, oficialii de la Bucureşti, nu o dată au declarat că, indiferent de aceste declaraţii, vor continua să rămână nişte prieteni sinceri ai Republicii Moldova.

❑ DOI PAŞI ÎNAPOI ŞI NICI UNUL ÎNAINTE

La 24 octombrie, fracţiunea parlamentară a comuniştilor propune ca în R. Moldova să fie sărbătorită cea de-a 85-cea aniversare a Uniunii leniniste a tineretului din URSS, menţionând "rolul istoric important al acestei organizaţii în educarea tineretului din URSS, inclusiv a sute de mii de cetăţeni ai Republicii Moldova".

Comsomolul a fost un element al unui regim totalitarist, cu ajutorul acestei organizaţii s-au comis mai multe încălcări ale drepturilor omului, inclusiv anihilarea acelor persoane care aveau o opinie diferită de cea a regimului.

Propunând şi chiar sărbătorind aniversarea comsomolului la nivel republican, comuniştii au proclamat (pentru a câta oară) ideologia proprie la nivel de politică de stat. Iar acest lucru este inadmisibil şi creează un precedent periculos. Spre exemplu, mâine alte organizaţii cu un trecut istoric la fel de răsunător ca şi cel al comsomolului ar putea cere sărbătorirea aniversării lor la nivel republican. Cum vor proceda în acest caz comuniştii: dacă vor refuza, vor fi acuzaţi de discriminare socială, iar dacă vor accepta, riscă să nu fie înţeleşi de proprii alegători. De aceea, era mult mai bine dacă guvernarea se abţinea de la astfel de trucuri ieftine, dar totodată periculoase, cum ar fi ridicarea sărbătorilor comuniste la nivel republican.

❑ COMUNIŞTII ÎI "FERICESC" ŞI PE POSESORII DE AUTOVEHICULE

După majorarea preţului la pâine, ouă, lapte, carne, a tarifelor la gaze naturale, energie electrică, servicii comunale etc., lanţul "bunăstării" promise de comunişti continuă cu majorarea taxei rutiere pentru posesorii de autovehicule. Astfel, conform unei modificări la legislaţia în vigoare adoptate la 31 octombrie 2003 de comunişti, taxa rutieră pentru autovehicule a fost majorată de 1,5 – 6 ori în funcţie de capacitatea motorului. În R. Moldova sunt înregistrate 246 046 de autovehicule. De pe urma achitării taxei rutiere în 2004 în Fondul Rutier vor fi vărsate peste 44 mln. de lei.

Comuniştii şi-au argumentat pasul prin necesitatea de a întreţine drumurile

din republică într-o stare mai bună. Însă, acestea cum au fost, aşa au şi rămas într-o stare deplorabilă. În situaţia creată, apare întrebarea: unde sunt banii? Pentru ce plătesc oamenii atâţia bani dacă drumurile nu devin mai bune? Dar banii pe care-i câştigă comuniştii de pe urma majorării de două ori a accizului la importul de automobile (începând cu 1 ianuarie 2004) de ce nu sunt folosiţi pentru aducerea drumurilor într-o stare normală?

❑ PUTEREA ŞANTAJEAZĂ FMI

Conducerea de la Chişinău omite la 31 octombrie din Legea cu privire la inspecţia înainte de expediţie termenul-limită în care urma să fie reintrodusă procedura respectivă în R. Moldova. Potrivit variantei iniţiale a Legii, care fusese adoptată cu câteva luni înainte, Guvernul urma să reintroducă inspecţia mărfurilor înainte de expediţie în termen de o lună de la intrarea Legii în vigoare. Însă, dat fiind faptul că Legea nu a fost încă publicată şi, prin urmare, nu a intrat în vigoare, inspecţia mărfurilor înainte de expediţie nu a fost reintrodusă.

Adică, guvernanţii au tergiversat intrarea Legii în vigoare, ca ulterior, folosind drept pretext faptul că Memorandumul dintre Moldova şi FMI care prevedea reintroducerea obligatorie a acestei inspecţii într-un termen anume a expirat, să revină asupra Legii şi să excludă termenul-limită. Astfel, s-a creat situaţia când FMI, pe de o parte nu putea acuza conducerea comunistă de faptul că nu reintroduce inspecţia mărfurilor înainte de expediţie (căci, Legea era în vigoare), dar pe de altă parte reintroducerea acestei inspecţii, deşi Legea era în vigoare, era în totalitate la discreţia comuniştilor.

Guvernanţii oricum nu primeau bani de la FMI şi, neexecutând o obligaţiune asumată în faţa acestei organizaţii au încercat un mic şantaj – creditorul extern trebuia să înţeleagă mesajul cam în felul următor: “dacă doriţi ca inspecţia înainte de expediţie să fie reintrodusă într-un termen anume, deblocaţi creditarea externă a Moldovei”. Numai că şantajarea FMI nu a dat rezultatul scontat. Unicul lucru pe care au reuşit să-l obţină comuniştii prin acest truc a fost şifonarea imaginii Moldovei în ochii creditorilor externi.

❑ TULBURE ATACĂ DIN NOU

Ceva mai sus am descris scandalul provocat la Strasbourg de reprezentantul permanent al Moldovei la Consiliul Europei Alexei Tulbure, al cărui scop era compromiterea şanselor României în procesul de integrare europeană. Deşi autorităţile de la Bucureşti nu au reacţionat aşa cum şi-a dorit conducerea Moldovei (cu declaraţii tari, ceea ce ar fi condus la tensionarea şi mai mult a relaţiilor dintre cele două state), comuniştii continuă aceeaşi politică defectuoasă

în raport cu România. Venit pe 6 noiembrie la Chişinău, unde a participat la un eveniment internaţional de importanţă majoră pe linia Comitetului de Miniştri al CE, Tulbure face o declaraţie-bombă – el nu a exclus că autorităţile de la Chişinău ar putea cere din nou acestei organizaţii să intervină pentru ameliorarea relaţiilor cu România.

Oficialii de la Chişinău, s-ar fi simţit chipurile lezaţi de o declaraţie a premierului Adrian Năstase, precum că tratatele politice de bază sunt depăşite de timp şi semnarea lor nu mai este necesară. Comuniştilor li s-a părut că autorităţile române ar pune la îndoială necesitatea semnării unui Tratat politic de bază cu Republica Moldova.

Cu câteva ore mai înainte de declaraţia lui Tulbure, ministrul român de externe, Mircea Geoană, organizase o conferinţă de presă la Chişinău în care spusese destul de clar că România nu vede sensul unui astfel de Tratat dacă în el nu ar fi stabilit specificul relaţiilor dintre cele două ţări. Bucureştiul insista doar ca în acest document să fie introduse unele adevăruri care se vedeau cu ochiul liber şi nimic mai mult.

O altă durere de cap a comuniştilor consta în faptul că România avea un fond de susţinere a Republicii Moldova. Satrapii lui Voronin afirmau că acest fond ar fi destinat susţinerii românilor şi că astfel autorităţile de la Bucureşti "negau identitatea naţională a cetăţenilor Republicii Moldova". În loc să spună "mersi" pentru un ajutor venit din exterior, comuniştii i-au atacat pe acei care doresc sincer să susţină dezvoltarea anumitor domenii de activitate din R. Moldova. Ulterior, autorităţile de la Bucureşti au reorganizat acest fond, schimbându-i şi denumirea. Aceasta a mai temperat puţin isteria antiromânească a comuniştilor.

❑ CALITATEA JUSTIŢIEI RIDICATĂ DE CEI CARE AU DISTRUS-O

Să vezi şi să nu crezi: comuniştii, care de la venirea lor la putere au distrus sistematic independenţa sistemului judiciar din Moldova, la finele lui octombrie – începutul lui noiembrie 2003, vin cu iniţiativa "asigurării eficienţei şi calităţii acesteia". Parlamentul constituie un grup de lucru în urma unui demers al preşedintelui Republicii Moldova, care a supus unor atacuri destul de dure sistemul justiţiei din R. Moldova, acuzându-l de incompetenţă, neprofesionalism şi chiar corupţie.

Comuniştii se fac a uita că anume ei au destituit din funcţii zeci de judecători incomozi, înlocuindu-i cu persoane loiale puterii; ei au modificat modalitatea de numire în funcţie a preşedinţilor instanţelor judecătoreşti, practic, permiţându-i şefului statului să numească în funcţiile respective persoane ce-i convin lui; ei i-au pus pe judecători în dependenţă de preşedintele republici, stabilind că refuzul repetat al şefului statului de a-l confirma pe un judecător în funcţie pe viaţă

poate servi drept motiv serios pentru destituirea acestuia; ei au operat modificări în Constituţie, revizuind practic bazele activităţii sistemului judecătoresc etc. Aşadar, sistemul care era în vigoare în toamna anului 2003 era în totalitate o operă a comuniştilor şi dacă aceştia au constatat ineficienţa lui, nu au făcut altceva decât să-şi recunoască propriile greşeli.

Culmea ironiei constă însă în faptul că puterea a constituit acest grup de lucru nu pentru a-şi repara greşelile, ci pentru a desăvârşi opera de demolare a independenţei justiţiei în R. Moldova. Potrivit unor surse, grupul de lucru urmează să propună astfel de modificări "pentru ridicarea eficienţii" justiţiei, care vor permite guvernării să elimine din sistem şi ultimii judecători independenţi.

❑ VORONIN ÎŞI CONSTITUIE PROPRIA UNIUNE A SCRIITORILOR

Nu cred că voi greşi mult dacă voi spune că poate cel mai serios complex pe care l-au avut comuniştii în perioada de guvernare a fost faptul că acţiunile lor nu erau susţinute de societatea civilă, în general, şi de uniunile de creaţie, în particular. O bună perioadă de timp, comuniştii au încercat să atragă de partea lor unele uniuni de creaţie, însă acest lucru nu prea le-a reuşit. De aceea, ei decid să aleagă o altă cale – constituirea propriilor uniuni de creaţie. Astfel, într-un timp relativ scurt în R. Moldova apar organizaţii de alternativă ale jurnaliştilor, sindicatelor, autorităţilor locale, iar la începutul lunii noiembrie 2003 comuniştii îşi „încropesc" propria uniune a scriitorilor.

Influenţând constituirea unei sau altei organizaţii, puterea încalcă dreptul constituţional al cetăţenilor la libera asociere. Pe lângă încălcările de ordin juridic, comuniştii mai comit şi unele de ordin strategic. Astfel, satisfăcându-şi ambiţiile personale şi de partid, "guvernarea roşie" face abstracţie de faptul că scindează societatea în două tabere – ai noştri şi ai lor. La şedinţa de constituire a uniunii de alternativa a scriitorilor „Nistru" a participat şi şeful statului şi a rostit un mesaj prin care a adus grave acuzaţii Uniunii Scriitorilor din Moldova. Preşedintele ţarii nu şi-a axat discursul pe perspectivele noii uniuni a scriitorilor, ci a atacat Uniunea care exista deja, delimitând comunitatea scriitorilor din Moldova în "ai noştri" şi "ai lor".

❑ COMUNIŞTII PUN LA CALE O RĂFUIALĂ DE PROPORŢII LA "TELERADIO-MOLDOVA"

Deşi au promovat în repetate rânduri proiecte de legi, care chipurile erau cele mai potrivite pentru a asigura reorganizarea companiei "Teleradio-Moldova" pe calea transformării ei într-o instituţie publică, la începutul lunii noiembrie 2003 comuniştii au recunoscut că "operele" lor legislative au fost de proastă

calitate şi că e necesar să se revină la problema acestei instituţii. Astfel, prin votul fracţiunii comuniştilor, Parlamentul adoptă un proiect de lege care prevede reorganizarea companiei “Teleradio-Moldova” pe calea lichidării ei şi constituirii unei noi instituţii a audiovizualului.

Noua „ieşire din situaţie” propusă de guvernare este însă şi mai defectuoasă. În primul rând, lichidarea companiei creează posibilităţi reale de răfuială cu persoanele incomode. După cum se ştie, la companie există un Comitet anticenzură, care periodic ia atitudini curajoase faţă de abuzurile comise de comunişti. Nu este greu să ne dăm seama că mulţi dintre membrii acestui Comitet ar putea, pur şi simplu, să nu fie reangajaţi. Motive oficiale pot fi invocate o mulţime, iar experienţa din ultimii ani arată că puterea este mare „specialist” în această privinţă.

În al doilea rând, lichidarea companiei le-ar fi permis comuniştilor să ascundă rezultatele gestionării banilor publici de către diriguitorii „Teleradio-Moldova”. În cazul în care compania va fi lichidată, toate datoriile, inclusiv cele făcute de reprezentanţii comuniştilor în posturile de conducere ale acestei instituţii, vor trebui achitate din bugetul de stat. Adică, contribuabilii vor fi acei care vor plăti pentru incompetenţa şi abuzurile comuniste.

❑ RUŞII IMPUN REPUBLICII MOLDOVA PLANUL “FEDERAŢIEI ASIMETRICE”

Pe 15 noiembrie 2003 Federaţia Rusă propune Memorandumul de soluţionare a problemei transnistrene pe calea constituirii unei federaţii asimetrice, cunoscut de opinia publică mai mult ca “planul Kozak”.

Documentul respectiv era la fel de periculos pentru statalitatea, integritatea şi independenţa Republicii Moldova ca şi proiectul de Acord propus de OSCE în iulie 2003 la Kiev. Prin acest Memorandum, de fapt, se urmărea legiferarea statalităţii transnistrene. Căci, peste tot, în textul documentului regiunea separatistă era numită “Republica Moldovenească Nistreană”. Competenţele destul de largi care urmau să i se atribuie Transnistriei aveau să transforme regiunea respectivă într-un stat în stat. Transnistria ar fi ajuns să fie o bombă cu efect întârziat pusă în coastele Republicii Moldova şi aceasta, la rândul său, ar fi creat un mecanism real de şantaj permanent al autorităţilor de la Chişinău de către Moscova.

Comuniştii au pus din nou mai presus interesele Rusiei decât cele ale Republici Moldova. Chişinăul nu avea nevoie de un asemenea Memorandum, pe când Rusia – da şi cât mai repede posibil. Vorba e că se apropia summit-ul OSCE de la Maastricht şi Rusia venea la această reuniune cu mâinile goale. Dacă Memorandumul ar fi fost semnat de către părţi, Kremlinul ar fi putut să se

eschiveze de la neîndeplinirea deciziilor summit-elor OSCE de la Istanbul şi Porto, acoperindu-se cu un "progres substanţial" înregistrat în procesul de negocieri.

Faptul că semnarea acestui Memorandum a fost zădărnicită nu a constituit un merit al preşedintelui Voronin şi al guvernării comuniste, ci mai degrabă al opoziţiei, opiniei publice interne şi al unor forţe din exterior, care au ştiut să exercite unele presiuni asupra conducerii Republicii Moldova. Opoziţia se unise deja, constituind Comitetul pentru Apărarea Independenţei şi Constituţiei Republicii Moldova, şi acest lucru nu putea să nu îngrijoreze puterea. Voronin nu a semnat Memorandumul nu pentru că brusc ar fi devenit patriot al acestui pământ, ci pentru că s-a temut de acţiunile de protest de amploare ale opoziţiei, în rezultatul cărora şi-ar fi putut pierde fotoliul. Un asemenea pericol era real, mai ales dacă e să ţinem cont că doar câteva zile mai înainte în Georgia fusese realizat un scenariu asemănător.

❑ RUŞII IARĂŞI NU ŞI-AU ŢINUT CUVÂNTUL

După summit-ul OSCE din 1 decembrie de la Maastricht, devine clar că Rusia iarăşi şi-a încălcat angajamentele internaţionale şi nu-şi va retrage armamentul şi trupele din Transnistria până la finele anului 2003. Şi vinovaţi de această situaţie sunt oficialii de la Chişinău, care nu au cerut într-un mod clar şi categoric respectarea deciziilor summit-elor OSCE de la Istanbul (1999) şi Porto (2002).

Mai mult decât atât, diplomaţia moldovenească nu a reuşit să obţină nici măcar condamnarea acestei atitudini a Rusiei în cadrul summit-ului de la Maastricht. În loc să aibă o poziţie bine definită în acest subiect, ministrul moldovean de externe a „mormăit" câteva fraze de ordin general, care mai degrabă reabilitau Rusia decât o acuzau.

De menţionat că autorităţile comuniste au calificat reuniunea de la Maastricht drept un mare succes al diplomaţiei moldoveneşti. Şi comuniştii au avut dreptate! Diplomaţia moldovenească într-adevăr a înregistrat un mare succes, numai că... în promovarea intereselor Rusiei.

❑ PUTEREA FACE PRESIUNI ASUPRA ÎNTREPRINZĂTORILOR

Sfârşitul anului 2003 este caracterizat şi de creşterea presiunilor exercitate de către putere asupra întreprinzătorilor. Aceştia se văd nevoiţi să convoace un congres extraordinar, în cadrul căruia iau în discuţie situaţia îngrijorătoare din economia naţională, precum şi presiunile guvernării asupra oamenilor de afaceri.

Sigur, oamenii de afaceri se declară nemulţumiţi de creşterea aparatului birocratic şi de numărul exagerat de mare de servicii contra plată pe care organele de stat le prestează agenţilor economici, multe dintre acestea fiind,

pur şi simplu, inventate, iar agenţii economici – impuşi să plătească pentru servicii de care nu au nevoie.

Managementul de stat în economie nu este unul calitativ, iar în anumite domenii, în genere, lipseşte. Nu există un program de stat eficient şi nici nu se întreprind careva acţiuni pentru promovarea exportului mărfurilor noastre, de aceea, deficitul balanţei comerciale este de peste $500 mln.

La elaborarea bugetului, executivul se conduce doar de interesul său fiscal, neglijând propunerile agenţilor economici. Această atitudine nu este stimulatorie pentru activitatea antreprenorilor şi, în rezultat, are de suferit economia naţională. Situaţia din economia naţională s-a înrăutăţit şi mai mult, iar unii agenţi economici, pentru a scăpa de presiunile exercitate de organele de stat, au preferat să-şi treacă o parte din activităţile sale în umbră.

❑ UN INVESTITOR BELGIAN A FOST ALUNGAT DIN R. MOLDOVA

La mijlocul lunii decembrie 2003 izbucneşte un nou scandal legat de prigonirea investitorilor străini. De data aceasta în centrul atenţiei nimereşte hotelul “Dacia”, care anterior fusese privatizat, iar comuniştii, după venirea la putere, l-au naţionalizat.

În urma concursului de privatizare ce a avut loc în anul 1999, proprietar al acestui hotel a devenit firma moldo-ucraineană “Selikat-Mix”. Pentru a achita costul hotelului – 20,15 mln. de lei, noul proprietar a contractat un credit de la o companie din Austria. Ulterior, investitorii austrieci au transmis toate drepturile pentru acest credit firmei belgiene “Vicol NV”.

Problemele pentru investitorul belgian au început în 2003, când Procuratura Generală a decis că, în cadrul procesului de privatizare au fost admise unele încălcări şi a transmis hotelul Cancelariei de Stat. Procuratura a adus trei argumente în favoarea deciziei sale: hotelul a fost inclus în lista obiectelor supuse privatizării fără a consulta Cancelaria de Stat, la balanţa căreia se afla obiectul; a acuzat investitorul că acela a achitat cu întârziere costul hotelului; a stabilit că preţul contra căruia a fost vândut hotelul a fost cu circa 5 mln. de lei mai mic decât în realitate.

De la o poştă se vede că nici unul din argumente nu este întemeiat. Guvernul nu era obligat să consulte Cancelaria de Stat, deoarece aceasta face parte din componenţa sa. Întârzierea cu câteva zile a plăţii privind costul hotelului a avut loc, susţin investitorii, dat fiind faptul că dolarii au trebuit convertiţi în lei moldoveneşti. Investitorul nu poartă vina că i s-a cerut un preţ mai mic decât cel real. Autorităţile de la Chişinău nu au decât să-l găsească pe acel care a stabilit acest preţ şi să-l tragă la răspundere.

În realitate, ceea ce s-a întâmplat la hotelul “Dacia” a fost o naţionalizare forţată. După ce şi-au însuşit hotelul, comuniştii nu au întors investitorului măcar banii pe care acesta i-a plătit, precum şi suma investiţiilor făcute pe parcurs. Şi după aceasta ne mai întrebăm: de ce Republica Moldova nu este atractivă pentru investitorii străini şi de ce economia naţională nu funcţionează normal.

❑ “SUNTEM MOLDOVENI ŞI PUNCTUM”

Anul 2003 a culminat cu adoptarea Concepţiei Politicii Naţionale de Stat a Republicii Moldova, document îndreptat împotriva a tot ce este românesc în spaţiul dintre Prut şi Nistru. Această concepţie, propusă de preşedintele Vladimir Voronin cu titlu de iniţiativă legislativă, avea drept scop declararea Republicii Moldova drept succesor al statului medieval moldovenesc şi o dovadă în acest sens este prevederea precum că Republica Moldova este “continuarea politico-juridică a procesului multisecular continuu de afirmare a statalităţii poporului moldovenesc”.

Comuniştii au dat de înţeles că Republica Moldova este un stat mult mai vechi decât România, prin urmare nici vorbă nu poate fi de “două state româneşti”. Iar pentru ca poziţia lor să fie mai clară, ei introduc alte două noţiuni radicale în Concepţie – „naţiunea fondatoare a statului sunt moldovenii” şi “la afirmarea statalităţii contribuie şi reprezentanţii altor etnii: ucrainenii, ruşii, găgăuzii, bulgarii, evreii, românii, beloruşii, rromii, polonezii şi alţii”. Prin cea de-a doua prevedere s-a urmărit scopul de a demonstra că românii sunt doar o minoritate naţională în Republica Moldova.

Este marginalizată limba română, Concepţia stipulând că “limba oficială a statului va fi moldoveneasca”. În paralel, comuniştii fac un favor Moscovei, stabilind că “limba rusă, care are în Moldova statut de limbă de comunicare interetnică, de asemenea va fi utilizată în domeniile importante pentru ţară şi societate”.

De un singur lucru nu au ţinut cont comuniştii: nu poţi impune o naţiune, prin metode administrative, să-şi nege identitatea, după cum nu poţi falsifica, prin documente abuzive, marile adevăruri istorice.

❑ CSJ RECUNOAŞTE GREŞEALA GUVERNULUI COMUNIST

Din punctul de vedere al prezentei lucrări, anul 2004 poate fi caracterizat drept o continuare a abuzurilor comuniste, dar, totodată, şi drept un ecou al acestor abuzuri. O dovadă în acest sens este şi hotărârea Curţii Supreme de Justiţie (CSJ) din 2 februarie 2004, care anulează decizia Guvernului din 26 septembrie 2001 privind declararea Mitropoliei Moldovei drept succesoare de drept a Mitropoliei Basarabiei, ce activase pe teritoriul actual al Republicii Moldova până în anul 1940.

Pasul făcut de Guvern în 2001 nu poate fi tălmăcit decât ca o încercare de expropriere a unei structuri bisericeşti. Deja în 2001 era evident că guvernarea de la Chişinău nu se va putea ascunde mult timp în dosul degetului şi, mai devreme sau mai târziu, va trebui să înregistreze Mitropolia Basarabiei. Este suficient să amintit că, în momentul în care Guvernul adoptase menţionata decizie, la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului dosarul Mitropoliei Basarabiei intrase în ultima fază de examinare.

Executivul comunist, fiind conştient că nu are nici o şansă în procesul de la Strasbourg, decide să lipsească Mitropolia Basarabiei de orice drept de a formula pretenţii patrimoniale. Cel mai grav însă este faptul că, în mod administrativ, Guvernul se implică şi încearcă să întrerupă succesiunea Mitropoliei Basarabiei. Adică, se încearcă a demonstra că Mitropolia Basarabiei care există în prezent nu are nimic în comun cu cea care a activat până în 1940 şi că este doar o coincidenţă de denumiri.

În primă instanţă, trucul pus la cale de comunişti „ia foc". Unele organe judecătoreşti care, nu este un secret, sunt controlate de către comunişti, lasă decizia Guvernului în vigoare. Nu trebuie să ne facem iluzii nici în cazul CSJ, precum că instituţia respectivă ar fi „liberă" în acţiunile sale. Pur şi simplu, comuniştii au înţeles: dacă CSJ nu dă câştig de cauză petiţionarilor, urmează un nou proces la Strasbourg şi conducerea Republicii Moldova iarăşi se va face de râs. Important însă este că, din motive fie obiective, fie subiective, comuniştii au fost impuşi să-şi recunoască propria greşeală şi să refuze un abuz evident faţă de Mitropolia Basarabiei.

❑ GESTUL „GENEROS" AL PREŞEDINTELUI VORONIN

La începutul anului 2004, cedând presiunilor permanente ale opoziţiei, societăţii civile şi comunităţii internaţionale, guvernarea comunistă se vede nevoită, în sfârşit, să ofere măcar o oră pe săptămână la postul de televiziune „Moldova-1" celorlalte partide. Însă, deoarece comuniştii nu pot face nici un lucru bun fără a pune la cale, concomitent, şi unele jocuri murdare, nu este de mirare că „Ora opoziţiei", clocită prin cabinetele de la preşedinţie şi care a apărut la indicaţia directă a lui Vladimir Voronin, a fost una de calitate foarte proastă.

În primul rând, trebuia să dea de gândit însuşi faptul că ideea emisiunii a venit de la Vladimir Voronin şi nu de la conducerea televiziunii. Aceasta era o dovadă că emisiunea nu are cum să fie una obiectivă şi că este doar o modalitate de a compromite opoziţia. Ulterior, aceste presupuneri s-au transformat în certitudine. Cum, totuşi, în opinia propagandei bolşevice, urma să fie compromisă opoziţia?

Astfel, la indicaţia puterii, temele puse în discuţie în cadrul acestor emisiuni erau mai mult teoretice. Adică, nu aveau nici o influenţă practică, participanţii

vorbind în termeni generali, departe de accepţia alegătorului de rând, ceea ce sporea şi mai mult antipatia electorală faţă de opoziţie.

Trebuie menţionat că la emisiunile respective erau invitaţi un număr foarte mare de participanţi. Ca rezultat, partidele nu aveau suficient timp pentru a aduce la cunoştinţa telespectatorilor o poziţie clară faţă de o problemă sau alta. Culmea este că, în rândul participanţilor erau infiltraţi reprezentanţii anumitor partiduţe, care pretindeau că sunt de opoziţie dar, în realitate, făceau jocul puterii, compromiţând orice tentativă de solidaritate a formaţiunilor necomuniste.

Astfel, propaganda comunistă îşi atinsese scopul propus iniţial. Totuşi, opoziţiei adevărate şi societăţii civile le-a ajuns minte să protesteze împotriva acestui „cadou" al preşedintelui Voronin, determinând conducerea Companiei „Teleradio-Moldova" să renunţe la această farsă electorală numită „Ora opoziţiei".

❑ LEGEA CU PRIVIRE LA ÎNTRUNIRILE PUBLICE URMEAZĂ A FI MODIFICATĂ

Cetăţenii care au ieşit la 25 ianuarie în stradă pentru a protesta împotriva guvernării comuniste, în condiţiile în care mitingul lor nu a fost autorizat de primărie, nu au găsit o altă modalitate de a-şi apăra drepturile într-un stat unde se instaurează dictatura, unde justiţia este la cheremul comuniştilor. Cred că Legea cu privire la întrunirile publice trebuie modificată, deoarece vine în contradicţie cu legislaţia internaţională în acest domeniu.

Varianta actuală a Legii cu privire la întrunirile publice convine guvernării comuniste, care a ajustat-o pe parcursul anilor de aflare la putere după bunul său plac. Se impune efectuarea unei modificări potrivit căreia organizatorii întrunirilor publice ar trebui doar să pună la curent autorităţile locale despre preconizata manifestaţie, dar nu să solicite acordul acestora.

Un regim care nu este capabil să-şi apere poziţiile decât prin aplicarea forţei este sortit pieirii. Cu atât mai mult că cei care protestează se pronunţă împotriva demolării statului Republica Moldova, împotriva ofensivei asupra statului de drept, economiei de piaţă şi a valorilor naţionale, opunându-se instaurării dictaturii comuniste.

În practica juridică, dacă o lege a unei ţări contravine legislaţiei internaţionale, atunci câştig de cauză au cei care respectă legislaţia internaţională. O primă concluzie ar fi că cei de la putere ar trebui să aducă în concordanţă legea respectivă cu normele internaţionale, dar nu să scoată câinii in piaţă.

❑ ATACURILE ÎMPOTRIVA PRESEI SE ÎNTEŢESC

Începutul anului 2004 este marcat de un scandal fără precedent – comuniştii, prin organele loiale lor, sistează emisia posturilor municipale „Euro-TV-Chişinău"

şi Radio „Antena-C”. Consiliul coordonator al audiovizualului, care în cazul de faţă a jucat rolul de măciucă politică împotriva oponenţilor comuniştilor, a adus în favoarea opiniei sale argumente ce nu rezistă nici unei critici. În realitate, s-a urmărit un singur scop – reducerea la tăcere a unor mijloace ale audiovizualului care nu cântau în strună comuniştilor.

Numai că, în dorinţa de a nimici tot ce nu este comunist, guvernanţii au uitat de societatea civilă, de drepturile omului, de comunitatea internaţională etc. Acest scandal politic se putea solda cu victime omeneşti. Unii angajaţi ai celor două posturi au declarat greva foamei, situaţia lor fiind, la un moment dat, gravă. De aceea, guvernarea s-a văzut nevoită să-şi recunoască înfrângerea şi să cedeze.

Comuniştii au încercat să iasă din acest conflict cu faţa curată, plasând responsabilitatea pe oponenţii lor de la primăria capitalei care, chipurile, „au pus mai presus interesele politice decât cele ale jurnaliştilor”. Numai că guvernarea a uitat să precizeze că nu funcţionarii de la primărie au închis cele două posturi audiovizuale municipale şi nu funcţionarii de la primărie i-au determinat pe angajaţi să declare greva foamei, ci structurile de stat controlate de comunişti.

❑ „CALUL TROIAN”

La 18 februarie 2004, Guvernul aprobă candidatura comunistului Victor Zlacevschi pentru postul de ambasador extraordinar şi plenipotenţiar al Republicii Moldova la Bucureşti. Până atunci, Zlacevschi ocupase postul de reprezentant permanent al Parlamentului Republicii Moldova în Adunarea interparlamentară a CSI.

În opinia mea, o ofensă mai mare autorităţilor române guvernarea comunistă de la Chişinău nici nu putea aduce. În primul rând, este sfidător să numeşti în funcţia de ambasador la Bucureşti pe unul dintre cei mai înrăiţi anti-români de la Chişinău. În al doilea rând, este bătător la ochi că Victor Zlacevschi a fost trimis la Bucureşti direct de la Sankt-Petersburg. Să fie o simplă coincidenţă sau numirea noului ambasador a fost inspirată de Moscova?

Dacă cineva credea că poate Zlacevschi şi-a schimbat comportamentul şi a devenit mai loial faţă de valorile noastre naţionale, aceste speranţe s-au spulberat chiar în ziua numirii sale. Solicitat de jurnalişti să spună cine se consideră după naţionalitate – român, moldovean, rus etc. – el a declarat că este „fiu al acestui pământ”. Ingenios şi diplomatic răspuns! Nu încape îndoială că la fel de „deşteaptă” va fi şi politica promovată de către acest diplomat în vederea apropierii celor două maluri ale Prutului.

❑ COMUNIŞTII ATACĂ ZIARUL „TIMPUL"

Una din cele mai incomode publicaţii pentru „guvernarea roşie" este ziarul „Timpul". De aceea, nici nu e de mirare că puterea a făcut tot posibilul pentru „a închide gura" acestei publicaţii. Însă, temându-se de un nou val de critici internaţionale, comuniştii preferă să acţioneze din umbră, adică prin intermediul companiilor cu care, putem presupune, sunt în relaţii bune.

Astfel, la începutul anului 2004, compania "Daac-Hermes" acţionează ziarul "Timpul" în judecată pentru publicarea articolului "Luxul în ţara sărăciei", în care a fost abordat subiectul unei tranzacţii comerciale dintre companie şi Guvernul Republicii Moldova. Compania a considerat că a fost lezată prin acest articol şi a solicitat instanţei de judecată aplicarea sechestrului asupra bunurilor şi a conturilor bancare ale redacţiei, precum şi despăgubiri materiale şi morale în sumă de 20 milioane lei şi 500 mii dolari.

Sumele sunt enorme chiar şi pentru condiţiile existente în statele cu o economie avansată, ne mai vorbind de Republica Moldova, unde publicaţiile trebuie să ţină sub control strict fiecare leu. Cu alte cuvinte, procesul respectiv lesne putea pune capăt activităţii ziarului „Timpul". Dacă e să mai ţinem cont de faptul că în Republica Moldova independenţa justiţiei şchiopătează serios, ne dăm seama în ce situaţie a fost pus ziarul. „Guvernarea roşie" a uitat însă că băţul are două capete şi dacă unul îl foloseşti pentru a lovi în adversari, cu al doilea, negreşit, vei primi la scăfârlie.

❑ SINDICATELE SE REVOLTĂ

Deşi comuniştii imediat după venirea la putere s-au grăbit să creeze o mulţime de organizaţii de alternativă (inclusiv sindicale), încercând să demonstreze că nu toate organizaţiile obşteşti şi uniunile de creaţie sunt împotriva lor, aceasta nu a diminuat din protestele şi criticele societăţii civile. O dovadă în plus sunt şi acţiunile de protest iniţiate la 26 februarie 2004 de Confederaţia Sindicatelor din Republica Moldova.

Astfel, deşi puterea făcea tot posibilul pentru a demonstra că în ţară lucrurile merg spre bine, oamenii simpli nu mai puteau suporta această demagogie şi deteriorarea continuă a situaţiei social-economice. Acţiunile populiste întreprinse de putere în acest sens nu făceau decât să adâncească situaţia de criză. La începutul anului 2004 Moldova continua să aibă cea mai mică creştere economică din CSI, nivelul de trai al cetăţenilor era şi este într-o continuă descreştere, sărăcia absolutei majorităţi a populaţiei capătă amploare din cauza inflaţiei şi a creşterii galopante a preţurilor la produsele alimentare de primă necesitate, cum ar fi pâinea, zahărul, lactatele, precum şi la serviciile comunale etc.

Sindicatele au formulat un şir de revendicări concrete atât de ordin organizatoric, cât şi social-economic: încetarea amestecului ilegal al comuniştilor în activitatea Confederaţiei Sindicatelor; sporirea de cel puţin două ori a garanţiilor minime de stat în domeniul salarizării în scopul eliminării dezechilibrului dintre nivelul de retribuire a muncii şi cel al coşului minim de consum ş.a. Însă, aceste şi alte revendicări au fost neglijate de către putere, ceea ce confirmă că lucrurile în ţară nu au mers chiar atât de bine după cum a încercat să demonstreze guvernarea.

❑ DREPTURILE INVESTITORILOR CONTINUĂ SĂ FIE ÎNCĂLCATE

În februarie 2004 R. Moldova devine din nou arena unui conflict în urma căruia are de suferit un investitor german. Este vorba despre Hermann Weis, preşedintele companiei „Weis Reben" GmbH, fondator (cu 40,6% din capitalul social) al ÎM „Weis-MD Vine Co" SRL, care declară că i-au fost încălcate drepturile de investitor în Republica Moldova.

Investitorul german susţine că, prin falsificarea documentelor, din proprietatea sa a fost înstrăinată o plantaţie de 54 ha de viţă de vie. Această plantaţie fusese înfiinţată în anul 2000 cu materialul săditor pus la dispoziţie de firma investitorului german. Ulterior, materialul săditor a fost introdus în capitalul statutar al ÎM „Weis-MD Vine Co" SRL şi nicidecum nu putea fi destinat vânzării sau transmiterii către alţi proprietari. Deşi Hermann Weis a indicat că la falsificarea documentelor au participat atât organele notariale, cât şi organul cadastral teritorial Anenii Noi, nu a urmat nici o reacţie din partea autorităţilor.

Cel mai grav este că, adresându-se în judecată, agentul economic străin a simţit pe propria piele „eficienţa" justiţiei autohtone, care l-a tot purtat pe drumuri timp de doi ani şi încă nu se ştie cât se va tergiversa soluţionarea problemei.

Nu trebuie să fii Nostradamus ca să-ţi dai seama că acest investitor niciodată nu va mai dori să audă de R. Moldova şi îşi va sfătui concetăţenii şi alţi parteneri să nu vină pe piaţa de aici. Straniu este că puterea, care nu a dorit să ia atitudine în acest caz (ca şi în multe altele, de altfel), are obraz să declare că pledează pentru atragerea investiţiilor străine în R. Moldova.

❑ UN MINISTRU „VECHI" LA MINTE

În perioada de guvernare comunistă, fermierii au fost ţinuţi permanent în stare de şah. Numai se linişteau puţin spiritele după o iniţiativă comunistă deocheată ce viza revenirea la forma de proprietate colectivă în agricultură, imediat urma o nouă iniţiativă sau declaraţie de acest fel. O astfel de declaraţie face Dumitru

Todoroglu, ministrul agriculturii şi industriei alimentare, a declarat că „unica şansă de revitalizare a agriculturii este prelucrarea pământului în comun”.

Ministrul a comunicat că, în prezent, „specialiştii identifică diferite forme de consolidare a terenurilor agricole”. Totodată, el a menţionat că această consolidare ar trebui să aibă loc doar cu acordul benevol al proprietarilor de terenuri agricole. E ştiut însă ce înseamnă „acord benevol” în accepţia comuniştilor: dacă nu eşti de „acord benevol”, ai atâtea neplăceri, încât eşti nevoit să-ţi iei lumea în cap.

Ministrul fusese invitat în Parlament pentru a vorbi despre situaţia creată pe piaţa produselor de panificaţie ca urmare a calamităţilor naturale din 2003. Deoarece „situaţia era sub control”, Todoroglo s-a apucat să refacă urgent colhozurile, proiectând imagini frumoase din viitorul colhoznic al Republicii Moldova. După cum s-a văzut ulterior situaţia de pe piaţa produselor de panificaţie nu a fost deloc sub control. Însă, când au urmat un şir de destituiri spectaculoase a persoanelor vinovate de „criza pâinii”, pe ministrul agriculturii nu l-a „atins” nimeni. Probabil, acest ministru este „rezerva strategică” a regimului Voronin şi e scos la iveală doar atunci când trebuie vorbit despre „revenirea la forma de proprietate comună în agricultură”.

❑ „ORA OPOZIŢIEI” TREBUIE SĂ FIE A PARTIDELOR DE OPOZIŢIE”

Emisiunea „Ora opoziţiei” de la postul public de televiziune „Moldova-1” a fost instituită la comanda puterii pentru a compromite imaginea partidelor de opoziţie. „Ora opoziţiei”, în formula în care a fost concepută şi în stilul în care derulează pare a fi mai curând o „horă a opoziţiei”, unde figuranţii se împiedică unii de alţii, blocându-se reciproc. Am fost uimit să descopăr cât de multe partide de opoziţie sunt în Republica Moldova –, despre existenţa unora din ele am aflat abia după ce am vizionat câteva emisiuni.

Numărul participanţilor creşte de la o emisiune la alta şi acest lucru se face intenţionat de către conducerea televiziunii, care este şi în continuare aservită puterii. Pentru a dilua imaginea opoziţiei ca forţă politică, guvernanţii încearcă să infiltreze printre participanţi şi persoane loiale puterii. De exemplu, trezeşte nedumerire apariţia la „Ora opoziţiei” a lui V. Efremov, care, pe lângă faptul că este un „asociat” al partidului de guvernământ, este şi un aprig luptător împotriva formaţiunilor care constituie opoziţia din Republica Moldova.

Anume acest evantai pestriţ de actori politici nu ne permite să venim cu nişte propuneri concrete şi constructive, să arătăm electoratului că există o opoziţie care ştie ce vrea. Cu alte cuvinte, comuniştii vor să transforme un dialog civilizat într-un circ de prost gust, iar pe liderii din opoziţie să-i arate în postură de clovni. La această emisiune trebuie să fie prezente doar formaţiunile care reprezintă

cu adevărat opoziţia în Republica Moldova şi să evităm participarea partiduţelor care discreditează această noţiune.

❑ SANCŢIUNI PENTRU LIBERTATEA ÎNTRUNIRILOR

Acţiunile de protest ale opoziţiei, care au continuat în anul 2004, nu puteau trece fără noi abuzuri ale puterii. Astfel, în loc să se conformeze interesului naţional şi să respingă Memorandumul Kozak, să pună punct încălcărilor şi demolării valorilor democratice, comuniştii declanşează o nouă campanie de intimidare a oponenţilor. Ca rezultat, în decurs de doar două luni – ianuarie şi februarie 2004 – Ministerul Afacerilor Interne intentează participanţilor la acţiunile de protest 72 de procese-verbale administrative.

Majoritatea proceselor au fost intentate după vizitele nocturne, în stil stalinist, ale angajaţilor organelor de poliţie la domiciliul persoanelor vizate. Asemenea metode de lucru sunt aplicate doar în ţările în care la putere este un regim dictatorial. Şi toate aceste umilinţe şi persecuţii oamenii au fost nevoiţi să le îndure pentru că s-au ridicat în apărarea intereselor naţionale ale ţării lor, pentru că au îndrăznit să-şi expună deschis punctul de vedere! Într-un fel, aceşti cetăţeni au compensat lipsa de voinţă politică a guvernării, care nu a avut şi nici nu are curajul să se opună intenţiei de distrugere a statului Republica Moldova pe calea federalizării lui.

❑ UN NOU EXEMPLU DE „INGENIOZITATE" ECONOMICĂ

În condiţiile lipsei unei finanţări din exterior, comuniştii fac mai multe încercări disperate de a identifica surse alternative care le-ar permite să acopere unele „găuri bugetare" şi, implicit, să se menţină la guvernare. Însă, de fiecare dată soluţiile găsite de comunişti sunt păguboase pentru cetăţeni. Aşa s-a întâmplat şi în cazul introducerii taxei off-shore.

„Strategii" comunişti s-au gândit şi au decis că fiecare operaţiune efectuată prin intermediul zonelor off-shore ar trebui taxată cu 15% din valoarea totală a tranzacţiei. La prima vedere, intenţia pare a fi bună – bugetul va primi venituri considerabile. Însă, la o analiză aprofundată a situaţiei, se vede că introducerea acestei taxe nu este convenabilă nici pentru economia naţională, nici pentru consumatorii de rând.

Trebuie de menţionat că această taxă va atrage negreşit după sine o majorare a preţurilor la principalele produse. Este vorba despre produsele petroliere, dintre care majoritatea se importă prin intermediul zonelor off-shore. Importatorii, pentru a nu lucra în pierdere, vor fi nevoiţi să majoreze cu 15% preţul benzinei, motorinei etc. Acelaşi lucru se poate spune şi despre zahăr, şi

despre alte produse. Iar majorarea preţurilor la unele produse, va atrage după sine şi majorarea preţurilor la celelalte.

Cât priveşte pierderile economiei naţionale, ele vor fi enorme dat fiind amploarea pe care o va căpăta contrabanda după intrarea acestei taxe în vigoare. Căci, mulţi agenţi economici, nedorind să plătească în plus, vor căuta căi mai puţin legale de a-şi introduce marfa în ţară.

❑ GUVERNAREA ESTE ÎNGRIJORATĂ DE CREŞTEREA POPULARITĂŢII LUI SERAFIM URECHEAN

La mijlocul lunii martie 2004, comportamentul „guvernării roşii" devine ridicol până la maximum – puterea încearcă să-l tragă la răspundere pe Serafim Urechean, Primarul General al municipiului Chişinău, pentru faptul că acesta a fost într-o vizită de lucru la Moscova fără a avea acordul prealabil al autorităţilor centrale.

În realitate însă, motivul real care i-a determinat pe comunişti să procedeze astfel este creşterea continuă a popularităţii primarului capitalei. Observatorii politici au remarcat că, cu cât este mai mare popularitatea lui Serafim Urechean, cu atât mai ostilă este presiunea din partea puterii comuniste. De aceea, cred că toată vâlva ridicată în jurul vizitei primarului capitalei la Moscova a fost o încercare de răfuială politică.

Aceste metode de răfuială cu adversarii politici amintesc de represiunile comuniste din anii '30 ai secolului trecut şi, indiscutabil, afectează imaginea Republicii Moldova în exterior.

În context, trebuie menţionat că argumentele cu care au operat comuniştii „sunt cusute cu aţă albă". Căci, vizita respectivă a fost efectuată pe cont propriu, deci purta un caracter particular, din care motiv nu era nevoie de a fi „coordonată" cu nici o structură guvernamentală.

❑ CLIMATUL INVESTIŢIONAL SE ÎNRĂUTĂŢEŞTE ŞI MAI MULT

La 18 martie Parlamentul adoptă Legea cu privire la investiţiile în activitatea de întreprinzător, care prevede că investitorii locali vor fi trataţi la fel ca şi cei străini. Însă, pe lângă latura pozitivă, Legea mai implică şi unele consecinţe. Astfel, odată cu intrarea ei în vigoare, urmează să fie abrogată Legea cu privire la investiţiile străine.

Desigur, nimeni nu pune la îndoială necesitatea ridicării importanţei investiţiilor autohtone, dar nu trebuie să uităm că cei care pot contribui la ameliorarea situaţiei din economia naţională sunt investitorii străini, iar pentru a deveni mai atractivă, R. Moldova avea nevoie de o Lege cu privire la investiţiile străine. Reglementând acest domeniu printr-un compartiment al unei legi

generale, autorităţile comuniste au redus importanţa investiţiilor străine. Astfel, ei au desăvârşit opera de distrugere a climatului investiţional favorabil, începută imediat după venirea la guvernare.

Gravitatea celor întâmplate este subliniată şi de faptul că investitorii străini, care veniseră anterior în Moldova, în baza Legii vechi beneficiau de anumite facilităţi. Deşi comuniştii afirmă că facilităţile respective vor fi păstrate şi în continuare, nimeni nu garantează că ei se vor ţine de cuvânt.

Între timp, situaţia în domeniul investiţiilor străine s-a înrăutăţit considerabil. În primele cinci luni ale anului 2004 în Bugetul de stat nu a venit nici un bănuţ de pe urma privatizării. Nimeni nu doreşte să vină pe piaţa unei ţări unde regulile de joc se schimbă atât de des şi atât de radical! Să nu uităm că excedentul bugetar prevăzut pentru anul curent, în mare parte, urmează să fie acoperit anume de pe urma veniturilor de la privatizare.

❑ SHOW-UL COMUNIST ÎN PROBLEMA „CRIZEI PÂINII”

După circa jumătate de an de la majorarea preţurilor la pâine (în noiembrie 2003), comuniştii au hotărât să afle cine este vinovat de acest lucru. La finele lunii februarie 2004, preşedintele Vladimir Voronin convoacă o şedinţă a Consiliului Superior de Securitate în problema „crizei pâinii”, şedinţă care se soldează cu câteva destituiri spectaculoase (generalul Roibu, conducerea SA „Franzeluţa”). Se creează o comisie specială pentru elucidarea situaţiei, care peste o lună, la 24 martie, vine deja cu un raport amplu despre „diversiunile politice” ale adversarilor puterii, care „au făcut totul pentru a majora preţurile la pâine şi pentru a compromite guvernarea”.

Comuniştii au vrut să scape basma curată în ochii alegătorilor, încercând să demonstreze că de vină ar fi anumiţi oponenţi politici. Un singur lucru a uitat Voronin şi comisiile sale – poporul nu vrea doar spectacol cu „vinovaţi decapitaţi în Piaţa Marii Adunări Naţionale”, ci şi preţuri accesibile la pâine. Şi dacă tot au fost descoperiţi „diversioniştii politici”, de ce preţurile la pâine nu revin la nivelul de la începutul lunii noiembrie 2003? Poate că nu am avut de a face cu o „diversiune politică” a adversarilor puterii, ci cu o diversiune electorală a guvernanţilor?!

❑ PENSIONARII AU SIMŢIT „BINEFACEREA” COMUNISTĂ

Nu cred că voi greşi dacă voi spune că actuala putere are „grijă” de pensionari, invalizi, veterani, doar în scopuri electorale. Ori de câte ori opoziţia a făcut propuneri rezonabile de îmbunătăţire a situaţiei acestor pături sociale, comuniştii s-au opus. O dovadă în acest sens este şi iniţiativa deputatului Alianţa „Moldova Noastră”, Lidia Guţu, care a propus scutirea pensionarilor

proprietari de terenuri agricole de plata contribuţiilor de asigurări sociale în 2003.

Comuniştii s-au făcut că nu ştiu nimic despre existenţa acestei iniţiative până la finele lunii februarie-începutul lunii martie 2004. Mai apoi au introdus proiectul de lege în ordinea de zi şi l-au respins pe motiv că perioada la care el se referea a fost deja depăşită. De parcă nu putea fi adoptată această iniţiativă, iar categoriei de persoane vizate să i se ramburseze contribuţiile achitate. Desigur, există principiul potrivit căruia o lege nu poate avea putere retroactivă, dar, de vreme ce majoritatea comunistă l-a încălcat de atâtea ori, de ce nu s-a procedat la fel şi în cazul de faţă? Astfel, pensionarii ar fi primit o dovadă că guvernarea are grijă de dânşii nu numai atunci când îi convine, ci totdeauna.

❑ TOTUL PENTRU VILA PREŞEDINTELUI VORONIN

La începutul lunii aprilie 2004, în atenţia opiniei publice este adus un nou abuz comunist – începând cu decembrie 2003 în pădurea de la Condriţa au loc tăieri ilicite de arbori, scopul fiind lărgirea terenului ocupat de complexul de odihnă din localitate, care este folosit drept vilă de către preşedintele Voronin.

Fâşia de pădure care a fost jertfită pentru plăcerea lui Vladimir Voronin de a se îngrădi cu un gard de sârmă şi beton are o lungime de 10 km şi o lăţime de trei metri. Acest nou abuz al puterii a avut loc în condiţiile în care Codul Silvic interzice categoric reducerea suprafeţelor împădurite. În plus, nu trebuie să uităm că fâşiile forestiere din Moldova au exclusiv funcţii ecologice.

Oricum, nici preşedintele, nici Cancelaria de Stat, nici alte structuri vizate nu au reacţionat la acest scandal, ceea ce confirmă vina lor pentru tăierile ilicite de pădure în regiunea satului Condriţa. De ce oare comuniştii, care se dau mari „luptători” pentru supremaţia legii, nu şi-au tras şeful la răspundere? Sau legea este numai pentru adversarii puterii?!

❑ REGULAMENTUL PARLAMENTULUI – LA CHEREMUL SPICHERULUI

Şedinţa plenară a Parlamentului din 8 aprilie 2004 va rămâne în amintire nu numai ca ultima şedinţă înainte de sfintele sărbători de Paşte, ci şi drept ziua în care comuniştii au demonstrat deschis că pentru ei Regulamentul Parlamentului este doar o foaie de hârtie pe care o folosesc atunci când le convine.

La acea şedinţă, spicherul Eugenia Ostapciuc declară nitam-nisam că „Ora Guvernului” (prevăzută de Regulament), în timpul căreia deputaţii fac interpelări şi primesc răspunsuri la sesizările anterioare, nu va avea loc. Motivul – doamna preşedinte a Parlamentului s-a gândit că înainte de Paşti nu ar fi bine dacă cei din opoziţie prin întrebările lor ar strica dispoziţia cuiva dintre guvernanţi. Dacă

e să urmăm această logică, apoi la câte sărbători sunt în Moldova, opoziţia niciodată nu ar trebui să deschidă gura pentru a nu strica nimănui dispoziţia.

Spicherul nu şi-a revizuit opinia nici după cererile repetate şi trimiterile la Regulament făcute de opoziţie. În situaţia creată, nici nu este de mirare că opoziţia a ocupat samavolnic tribuna centrală a Parlamentului, blocând şedinţa plenară. Ulterior, opoziţia a formulat un şir de revendicări care, nefiind satisfăcute de către majoritatea parlamentară, au condus la apariţia unui conflict în Legislativ ce a durat circa două luni.

❑ INTERESELE ELECTORALE ŞI SECTORUL AGRAR

La 16 aprilie 2004, Parlamentul aprobă Regulamentul privind modul de utilizare a mijloacelor din Fondul de susţinere a sectorului agrar. La împărţirea celor 36 mln. de lei, prevăzute în acest sens de Legea bugetului de stat pentru anul 2004, fracţiunea majoritară comite una din cele mai grave încălcări posibile – reduce cu 14 mln. de lei sursele care urmau să fie îndreptate pentru susţinerea procesului de subvenţionare a agriculturii. Cât priveşte noua destinaţie a banilor respectivi, aceasta este crearea staţiilor tehnologice de maşini, adică constituirea structurilor în baza cărora (după cum intenţionează comuniştii) urmează să se producă revenirea la sistemul de colhozuri.

În acest context, trebuie de menţionat că au fost încălcate în cel mai grav mod Legea bugetului, unde este scris clar că 36 mln. de lei sunt destinaţi pentru subvenţionarea creditării agriculturii şi, prin urmare, banii respectivi nu pot fi folosiţi în alte scopuri. Totodată, s-a încălcat însăşi noţiunea de „subvenţionare", căci Regulamentul votat de comunişti prevede că cele 14 mln. de lei redirecţionate vor fi acordate nu sub formă de împrumut nerambursabil, ci sub formă de credite tehnice. Adică, guvernanţii cu o mână dau, iar cu alta iau. Banii respectivi nu trebuie să se întoarcă sub nici o formă în buget – ei sunt un suport acordat de către stat agriculturii.

Exemplul ilustrat mai sus este o dovadă a atitudinii comuniştilor faţă de cetăţeni. Astfel, guvernarea nu numai că a redus şansele fermierilor de a beneficia de credite, dar i-a şi impus să constituie cu mijloace proprii staţii tehnologice de maşini (căci, creditele de care vor beneficia agenţii economici din agricultură, până la urmă, vor reveni în buget). Culmea este că după aceasta comuniştii se vor lăuda că au înfiinţat atâtea şi atâtea staţii tehnologice de maşini. Iar oamenii nu-şi vor da seama că nu comuniştii le-au creat, ci ei înşişi, pe banii proprii.

❑ GUVERNAREA COMUNISTĂ – DIN NOU UMILITĂ LA STRASBOURG

La finele lunii aprilie 2004, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a dat câştig de cauză pensionarei Tatiana Prodan care a intentat un proces împotriva Guvernului R. Moldova. Pensionara a solicitat restabilirea drepturilor sale de proprietate asupra unei case din municipiul Chişinău, ce a aparţinut anterior familiei sale şi care a fost naţionalizată pe timpul URSS.

În 1997 judecătoria sectorului Centru din capitală a decis că statul trebuie să-i înapoieze Tatianei Prodan imobilul. Ulterior, pensionara a solicitat modificarea hotărârii, ea urmând să primească doar un apartament în casa respectivă, iar restul - în bani. Instanţa de judecată a satisfăcut şi această cerere, însă pensionara a primit doar banii pentru o parte din casă, nu şi apartamentul pe care l-a pretins. În această situaţie, ea a fost nevoită să se adreseze la CEDO.

Acesta a fost al treilea proces pierdut de Guvernul Republicii Moldova la CEDO după venirea comuniştilor la putere. De menţionat că guvernele anterioare niciodată nu au fost puse în umila postură de parte ce a pierdut un proces la Strasbourg. Este o dovadă a incompetenţei guvernanţilor de a soluţiona pe cale amiabilă conflictele cu propriii cetăţeni astfel încât aceştia să nu fie nevoiţi să umble după dreptate la Strasbourg.

❑ AUTORITĂŢILE LOCALE CONTINUĂ SĂ FIE PRIVATE DE DREPTURILE LOR LEGALE

Consolidarea puterii pe verticală este unul din scopurile de bază ale guvernării comuniste pe care aceasta nici nu încearcă să-l ascundă. Însă, acest proces influenţează negativ asupra autonomiei locale care, practic, a fost distrusă de la venirea comuniştilor la putere. Astfel, după ce împuternicirile autorităţilor locale în ceea ce ţine de gestionarea finanţelor publice au fost reduse substanţial, guvernarea s-a apucat să ia din competenţa lor şi împuternicirile pur gospodăreşti. Şi un prim-pas în acest sens a fost abilitarea, la 29 aprilie 2004, a Agenţiei Naţionale pentru Reglementări în Energetică cu dreptul de a stabili tarifele pentru apa tehnică.

Iniţial, comuniştii intenţionau să abiliteze ANRE cu dreptul de a stabili tarifele şi la apa potabilă. Doar după lungi discuţii în Parlament, însoţite de argumentele reprezentanţilor opoziţiei, fracţiunea majoritară şi-a mai temperat din poftele de centralizare a atribuţiilor în acest domeniu.

Argumentele cu care au operat comuniştii au fost simple: întreprinderile locale ce activează în acest domeniu suportă pierderi considerabile deoarece autorităţile locale nu revizuiesc la timp tarifele, astfel încât acestea să corespundă situaţiei

reale. ANRE, în opinia comuniştilor, va reacţiona mai adecvat. Însă „guvernarea roşie” a uitat un sigur lucru – autorităţile locale cunosc mai bine situaţia în teritoriu şi ştiu căror tarife le va putea face faţă populaţia.

Să admitem că ANRE va fixa doar tarife reale. Va salva aceasta situaţia întreprinderilor din domeniu? Nu. Din contra, ea s-ar putea complica şi mai mult, căci oamenii, nefiind în stare să facă faţă tarifelor exagerate, în genere nu vor plăti nimic. În acest caz, întreprinderile menţionate, pur şi simplu, vor falimenta. Cine în acest caz va avea de suferit: oamenii din teritoriu şi autorităţile locale sau comuniştii cu ideile lor „ingenioase” clocite în birourile din Chişinău?

❑ POPULISMUL COMUNIST ÎNTRECE ORICE LIMITĂ

Odată cu apropierea campaniei electorale parlamentare, comuniştii au început să fie tot mai „preocupaţi” de soarta „bieţilor acţionari care nu primesc dividende de ani de zile”. Astfel, la începutul anului 2004, guvernarea „fură” un proiect de lege al deputaţilor Alianţei „Moldova Noastră” care prevedea obligarea fondurilor de investiţii de a răscumpăra la un preţ real acţiunile de la acţionarii lor. Aşadar, comuniştii mai întâi resping proiectul opoziţiei, care era depus la Biroul Permanent al Parlamentului încă din 2002, apoi înaintează ei înşişi un proiect similar.

Următorul pas întreprins în vederea „satisfacerii intereselor acţionarilor” este o iniţiativă legislativă a unui grup de deputaţi comunişti în frunte cu Victor Stepaniuc, care prevede obligarea societăţilor pe acţiuni de a îndrepta minimum 30% din profitul anual la plata dividendelor.

„Bravii apărători ai drepturilor acţionarilor” nu ţin cont că într-o economie de piaţă statul nu are nici un drept de a interveni în activitatea agenţilor economici şi de a le dicta cum să distribuie profitul. Acest lucru îl poate face doar adunarea generală a acţionarilor. Acţionarii trebuie să decidă dacă împart aceşti bani între ei sau îi reinvestesc în dezvoltarea afacerii.

În context, e de menţionat că ideea năstruşnică a grupului de deputaţi comunişti are prea puţine şanse de a fi realizată sau, dacă acest lucru se va întâmpla, acţionarii simpli nu vor simţi careva efecte benefice. Astfel, dacă e să judecăm după datele statistice oficiale, numărul întreprinderilor care obţin un profit oarecare este destul de mic şi dividendele care vor reveni unui acţionar vor fi neînsemnate. În schimb, vor urma două efecte negative: în primul rând, întreprinderile îşi vor trece afacerile în umbră, nedorind ca statul să le ştie profitul adevărat şi să le dicteze cum să-l gestioneze; în al doilea rând, întreprinderile vor fi lipsite de sume importante care eventual ar fi putut fi investite în dezvoltarea lor. Împărţite între acţionari, aceste sume vor fi infime, pe când, adunate la un loc, pentru întreprindere ele vor însemna ceva.

❑ VORONIN SCINDEAZĂ PRESA ÎN DOUĂ TABERE

Începutul lunii mai, ca de obicei este marcat de diferite manifestaţii prilejuite de Ziua Internaţională a Libertăţii Presei. Însă, autorităţile au „onorat" cu prezenţa lor doar manifestaţia Ligii Jurnaliştilor Profesionişti, structură care, se ştie, a fost creată la iniţiativa şi cu suportul puterii comuniste.

Participând la manifestaţia menţionată, preşedintele Vladimir Voronin a confirmat o dată în plus că el şi partidul pe care-l conduce, în toţi anii de guvernare, nu au făcut altceva decât să dezbine societatea în două tabere. Astfel, şeful statului a demonstrat că pentru el există doar jurnaliştii membri ai Ligii, iar celelalte organizaţii profesionale din domeniul respectiv nu au nici o importanţă pentru putere. Pe această cale, Vladimir Voronin a sfidat întreaga comunitate jurnalistică, a lăsat să se înţeleagă că nu-l preocupă deloc faptul că, în acelaşi timp cu conferinţa Ligii, în Chişinău avea loc un marş de protest împotriva cenzurii.

Preşedintele nu a adresat un mesaj întregii prese din Republica Moldova cu ocazia sărbătorii lor profesionale, ci unui grup restrâns de jurnalişti care nu-l supără prin ceea ce scriu. El a vorbit despre viziunile sale privind dezvoltarea presei în Republica Moldova în faţa unui grup de jurnalişti, de parcă ceilalţi reprezentanţi ai breslei nici nu ar exista.

❑ CINE VA COMPENSA PIERDERILE EXPORTATORILOR?

Nu este un secret că exportatorii autohtoni s-au pomenit într-o situaţie foarte dificilă ca urmare a aprecierii continue a monedei naţionale în ultimele luni. Potrivit datelor oficiale, numai întreprinderile din ramura vinicolă au suportat pierderi lunare de circa 10 mln. de lei. Dacă e să luăm aceste întreprinderi în parte, pierderile fiecăreia dintre ele s-au cifrat lunar la 500 mii – un milion de lei. Întreprinderile vinicole, exportându-şi în mare parte producţia pe piaţa CSI, sunt nevoite să-şi convertească circa 70% din venituri. Cursul dolarului fiind unul scăzut, agenţii economici menţionaţi de multe ori nu reuşeau să-şi acopere nici măcar cheltuielile suportate.

Într-o situaţia similară s-au pomenit şi ceilalţi exportatori. Însă, nu se ştie de ce, statul care are posibilitate să-i susţină, din contra îi presează şi în continuare. Astfel, în această perioadă, exportatorilor nu li se permitea să contracteze credite în valută străină. Cursul dolarului şi monedei unice europene fiind unul scăzut, ar fi favorizat exportatorii în procesul de contractare a creditelor. Guvernanţii au stabilit că cei ce pot contracta credite în valută sunt importatorii!

Iar guvernatorul Băncii Naţionale, Leonid Talmaci a declarat că agenţii economici trebui să accepte situaţia când suportă pierderi, deoarece, anterior, nu o dată au avut de câştigat de pe urma deprecierii monedei naţionale. Dacă e să urmăm această logică, reiese că acum trebuie să lăsăm exportatorii să

moară numai din simplul motiv că anterior ei au avut de câştigat. În loc să numărăm banii obţinuţi de exportatori până în prezent, ar fi bine să răspundem la o întrebare simplă: ce facem pentru a salva exportul autohton şi cine va compensa pierderile agenţilor economici suportate de pe urma deprecierii dolarului şi monedei unice europene?

❑ STATUL PIERDE CONTROLUL ASUPRA „BĂNCII DE ECONOMII"?

În anii de guvernare comunistă societatea s-a deprins deja cu secretomania excesivă de care dă dovadă puterea. Însă, în paralel, societatea a înţeles un lucru: acolo unde se face ceva în secret, are loc un nou abuz, o nouă încălcare. Pornind de la acest principiu, la începutul lunii mai 2004, deputaţii de opoziţie ridică problema unor audieri parlamentare privind situaţia de la „Banca de Economii".

Vorba e că adunarea generală a acţionarilor băncii, fără a face public vreun argument, schimbă in-corpore conducerea băncii, inclusiv şi pe directorul Consiliului de administraţie. Această situaţie nu ar fi fost una alarmantă dacă „Banca de Economii" nu ar fi fost unica bancă de stat în Republica Moldova (circa 56% din acţiuni) şi dacă în presă nu ar fi apărut o informaţie precum că un anume investitor austriac ar fi interesat să achiziţioneze pachetul de control de acţiuni în această instituţie. Nu este exclus că cineva doreşte să facă bani buni pe seama preconizatei tranzacţii şi a influenţat schimbarea conducerii băncii.

Aceste presupuneri au fost ulterior întărite şi de refuzul conducerii Parlamentului de a organiza audieri în această problemă în cadrul unei şedinţe plenare. În context, apare întrebarea: de ce, dacă totul este perfect legal, e nevoie de îngrădit accesul publicului la informaţia respectivă? Cine va purta răspundere dacă presupunerile opoziţiei se vor adeveri şi la „Banca de Economii" va avea loc o schimbare de proprietari în detrimentul intereselor statului?

❑ MIMAREA PROCESULUI DE NEGOCIERI

De curând, a fost reluat procesul de negocieri în format pentagonal în vederea reglementării diferendului transnistrean. Reluarea discuţiilor este o dovadă în plus a incapacităţii actualei guvernări de a soluţiona problema transnistreană în interesele statului Republica Moldova şi de a se opune planurilor Moscovei de distrugere a statului nostru. Or, atât timp cât Chişinăul nu a respins oficial Memorandumul Kozak, toate negocierile ce au loc nu pot fi decât în detrimentul statalităţii şi suveranităţii Republicii Moldova.

S-ar putea întâmpla că, mai devreme sau mai târziu, preşedintele Vladimir Voronin va fi impus să accepte Memorandumul Kozak. În mod intenţionat s-a

făcut o pauză în procesul de negocieri din noiembrie 2003 şi până în aprilie 2004, pentru a „adormi” vigilenţa opoziţiei, societăţii civile şi a Occidentului. Miza s-a îndreptăţit: în prezent, nimeni, practic, nu atrage atenţie paşilor întreprinşi de guvernare în vederea reglementării problemei transnistrene. Comitetul pentru Apărarea Independenţei şi Constituţiei Republicii Moldova, de facto, nu mai activează. În aceeaşi situaţie s-au pomenit şi cele două Mese Rotunde ale partidelor politice (în format vechi şi în format nou) care, eventual, s-ar fi putut opune reluării unor tratative defectuoase pentru destinele statului Republica Moldova.

Reluarea procesului de negocieri este cu atât mai umilitoare pentru R. Moldova, cu cât Georgia a demonstrat că problema separatismului poate fi soluţionată într-un mod destul de eficient. De ce preşedintele Saakaşvili a reuşit să-l expulzeze din ţară pe separatistul Abaşidze, să-l trimită la adevăraţii săi stăpâni, iar Voronin nu poate face acelaşi lucru cu separatistul Smirnov? În loc să urmăm exemplul Georgiei, noi, mimăm un proces de negocieri, cu riscul de a legifera crimele comise de regimul de la Tiraspol şi de a da în mâinile lui Igor Smirnov viitorul Republicii Moldova!

❑ GUVERNAREA SUBMINEAZĂ ACTIVITATEA ALIANŢEI „MOLDOVA NOASTRĂ”

Acum câteva luni, Ministerul Justiţiei a avertizat Partidul Liberal şi Alianţa Independenţilor că nu au îndeplinit toate formalităţile legate de autodizolvare, ceea ce pune sub semnul întrebării legalitatea constituirii Partidului Alianţa „Moldova Noastră”.

Deşi Partidul Liberal şi Mişcarea social-politică „Alianţa Independenţilor din Republica Moldova” au îndeplinit toate cerinţele legale cu privire la fuziunea cu partidul „Alianţa Social-Democrată din Moldova” şi crearea partidului Alianţa „Moldova Noastră”, autorităţile comuniste tergiversează aplicarea procedurii de lichidare a formaţiunilor respective.

Copreşedinţii Partidului „Alianţa „Moldova Noastră” au informat în scris Ministerul Justiţiei că Partidul Liberal şi Mişcarea social-politică „Alianţa Independenţilor din Republica Moldova” au îndeplinit toate condiţiile privind fuziunea cu partidul „Alianţa Social-Democrată din Moldova” şi crearea partidului Alianţa „Moldova Noastră”. Conform legislaţiei în vigoare, urma să primim, în termen de o lună, o notificare în scris de la ministerul de resort cu privire la setul de documente ce se referă la lichidarea partidelor sus-menţionate şi constituirea partidului „Alianţa „Moldova Noastră”. Comuniştii nu-şi schimbă însă metodele de lucru şi, până în prezent, nu am primit nici un răspuns, deşi termenul stabilit de lege a expirat deja.

Acestea sunt nişte trucuri ieftine ale actualei guvernări care încearcă să submineze activitatea Partidului Alianţa „Moldova Noastră" cu intenţia de a-i crea probleme în ajunul campaniei electorale.

❑ PROBLEMA RAMBURSĂRII DATORIEI EXTERNE

Lunile martie, aprilie şi o jumătate din luna mai a anului 2004 au fost caracterizate de o derută totală pe piaţa valutară a Republicii Moldova. În situaţia de panică care se crease pe piaţă din cauza oscilaţiilor cursului de schimb al monedei naţionale, oamenii simpli încercau să se dumirească ce se întâmplă, de ce ei sunt nevoiţi să-şi vândă la un preţ de nimic dolarii şi euro câştigaţi cu atâta greu peste hotare. Mulţi dintre ei nici până astăzi nu au înţeles că au fost victimele unui joc fariseic al guvernării actuale.

Oficial, se spunea că dolarul şi euro se depreciază din două pricini: 1) tendinţele similare de pe piaţa mondială; 2) excesul de valută ce apare ca urmare a transferării în ţară de către cetăţenii aflaţi peste hotare a unor cantităţi impunătoare de euro şi dolari. Nici unul din cele două motive nu rezistă criticilor. În primul rând, dacă această tendinţă era şi este pe piaţa mondială, de ce nu s-a devalorizat atât de drastic dolarul şi euro şi în ţările vecine, România şi Ucraina? În al doilea rând, de ce o situaţia similară nu s-a înregistrat în precedenţii doi ani când transferurile efectuate de cetăţenii noştri aflaţi la muncă peste hotare au fost cam aceleaşi ca şi în anul curent?

În realitate, însă, comuniştii au evitat să recunoască faptul că au pus povara rambursării datoriei externe direct (nu prin Legea Bugetului) pe umerii oamenilor simpli. Astfel, în 2004 Moldova urma să ramburseze datorii externe în valoare de 70 mln. de dolari americani. Cursul calculat prin Legea Bugetului pentru rambursarea acestei datorii a fost de 15,2 lei. Diminuând prin metode administrative cursul de schimb până la 10 lei şi ceva pentru un dolar, comuniştii au putut economisi practic o treime din preţul fiecărui dolar. În rezultat, cu banii care urmau să întoarcă doar 2/3 din datoria externă, comuniştii au posibilitatea să întoarcă întreaga sumă.

Cei care au avut de pierdut în această situaţie au fost oamenii simpli, care au cedat guvernanţilor câştigurile în valută la doar 2/3 din preţul lor. Desigur, ulterior comuniştii vor lua o mică parte din economiile făcute pe seama rambursării datoriei externe în 2004 şi vor majora cu câţiva lei pensia sau salariul. Şi oamenii vor fi mulţumiţi, fără a şti că, de fapt, lor le este restituită doar o mică parte din ceea ce le-au „furat" comuniştii!

❑ INCOERENŢA COMUNIŞTILOR ÎN POLITICA INTERNĂ ŞI EXTERNĂ

În cadrul unei întrevederi cu ambasadorii acreditaţi la Chişinău, V. Voronin a făcut publică o nouă iniţiativă a sa. El a solicitat Rusiei, SUA, României, Ucrainei şi Uniunii Europene să semneze un Pact de stabilitate şi securitate pentru R. Moldova. În viziunea preşedintelui ţării, acordarea unor garanţii externe pe termen lung ar fi în măsură să soluţioneze problemele majore cu care se confruntă statul nostru. În realitate însă, liderul comunist nu urmăreşte decât să treacă responsabilitatea pentru eşecul actualei guvernări pe seama altcuiva, în cazul dat, a ţărilor nominalizate.

Proiectul în cauză confirmă încă o dată lipsa de coerenţă a comuniştilor în politica internă şi externă a Republicii Moldova. Aplicarea dublelor standarde şi mimarea unor reforme structurale fac parte din arsenalul populist al actualilor guvernanţi. Iar acuma, în ajunul alegerilor parlamentare, ei s-au „trezit" că nu sunt în stare să-şi realizeze promisiunile electorale.

Toate proiectele înaintate de către cei de le putere au fost ineficiente şi contraproductive pentru societate şi stat. Proiectul vizat nu face excepţie, fiind utilizate aceleaşi sintagme confuze: compromis multilateral, neutralitate strategică, neutralitate permanentă, „alegerea între bine şi un alt bine" etc.

Pactul de Stabilitate şi Securitate pentru Moldova, propus de preşedintele V. Voronin reprezintă, în esenţă, un proiect de compilare a tuturor ideilor aberante şi dăunătoare statalităţii RM promovate de către comunişti pe parcursul acestor ani. Regăsim aici ideile Pactului social care nu a prins în societate, tezele cu privire la polietnicitate şi diversitate lingvistică preluate din Concepţia Naţională de Stat, precum şi conceptul de federalizare, care denotă faptul că Voronin nu s-a dezis definitiv de Proiectul Kozak.

Iniţiativa lui Voronin este mai degrabă un truc, decât o strategie care ar lua în calcul în primul rând interesele R. Moldova. Se creează impresia că preşedintele vrea pur şi simplu să se spele pe mâini, dând vina, în caz de nereuşită, pe ţările implicarea cărora a fost solicitată în sprijinirea acestui proiect.

Ceea ce propune Voronin, îi oferă R. Moldova prea puţine şanse să devină o zonă de stabilitate în regiune, ea rămânând a fi un „măr al discordiei". O soluţie potrivită în acest sens ar fi ca R. Moldova să-şi conjuge eforturile cu România, care a fost abilitată de către SUA de a deveni o punte între Vest şi Est. Acest efort comun ar putea propulsa R. Moldova pe făgaşul stabilităţii şi prosperităţii.

Pentru R. Moldova ar fi binevenită nu o succesiune de stratageme, ci o succesiune la guvernare. Cu alte cuvinte, nu ne va salva un nou proiect, ci un nou preşedinte şi o nouă echipă.

❑ ACŢIUNI INCOMPATIBILE

Reinstalarea monumentului lui Lenin la Bălţi face parte, probabil, din programul comuniştilor de sovietizare a R. Moldova. Instalarea monumentului lui Lenin la Bălţi nu este primul caz de acest gen – acţiuni similare au avut loc anterior la Donduşeni, Ocniţa şi în alte oraşe. Spre exemplu, la Ocniţa Lenin a fost instalat în locul monumentului lui Gheorghe Asachi. În context, apare întrebarea: oare cât vor răbda oamenii această batjocură?

Aş vrea să amintesc că în anul 1989 eu eram deputat în sovietul orăşenesc Chişinău când am decis scoaterea monumentelor lui Lenin din capitală.

Până în prezent monumente ale lui Vladimir Lenin existau doar în Transnistria. După ce comuniştii îşi vor desăvârşi opera, instalând monumente ale lui Lenin şi pe malul drept al Nistrului, R. Moldova practic se va conforma regulilor de joc stabilite de Transnistria. Nu este oare aceasta o transnistrizare a Republicii Moldova?

În genere, consider că acţiunile întreprinse de comunişti nu sunt compatibile între ele. Spre exemplu, cum poţi în acelaşi timp să-l comemorezi pe Ştefan cel Mare, care a zidit zeci de biserici şi mănăstiri, şi pe Lenin, care a nimicit milioane de creştini şi a prigonit biserica?

În context, aş vrea să menţionez că toate aceste acţiuni întreprinse de comunişti în vederea reparării bisericilor, mănăstirilor au la bază exclusiv motive de ordin populist, electoral. Comuniştii au înţeles că oamenii cred în Dumnezeu mai mult decât în orice (acest lucru reiese din toate sondajele de opinie) şi încearcă să speculeze pe baza acestei credinţe.

❑ FARISEII COMUNIŞTI

La 1 şi 2 iulie am avut fericita ocazie de a participa la manifestările prilejuite de comemorarea a 500 de ani de la moartea domnitorului Ştefan cel Mare. La acest eveniment extraordinar care s-a desfăşurat la Putna au fost prezente mai multe distinse feţi bisericeşti dintr-un şir de state europene, cum ar fi Italia, Polonia, Franţa, Grecia etc., precum şi conducerea de vârf a României.

Din partea Republicii Moldova la aceste manifestări au participat Mitropolitul Basarabiei, ÎPS Petru, reprezentanţii unor formaţiuni de opoziţie şi ai Uniunii Scriitorilor. Nimeni dintre oficialităţi, care fac atâta vâlvă în jurul numelui lui Ştefan cel Mare, nu a fost la Putna.

Comuniştii şi-au dat arama pe faţă, au demonstrat că nu-i interesează deloc figura domnitorului Ştefan cel Mare şi se folosesc de numele lui doar în scopuri populiste, electorale.

De altfel, eu niciodată nu i-am crezut pe comunişti atunci când se declară creştini. Nu pot fi creştini exponenţii unui partid care, pe timpurile URSS, a distrus mii de biserici şi a surghiunit milioane de credincioşi.

Atunci când e vorba de populism electoral, comuniştii sunt cei care nu fac prea mare distincţie între a vizita mausoleul lui Lenin şi a veni la Putna, la mormântul lui Ştefan cel Mare.

Totuşi, V. Voronin et company nu au îndrăznit să viziteze ultimul lăcaş pământesc al lui Ştefan. Purtătorii mesajului marxist-leninist nu au avut curajul să treacă pragul mănăstirii în care odihneşte cel care a fost exponentul şi apărătorul românismului şi al creştinismului. Şi poate e mai bine aşa. Nu de alta, dar cine ştie ce mai poate face un comunist în mănăstire?...

❑ CE VA URMA?

Exemplele pe care le-am adus în această culegere au fost selectate, pe parcursul a trei ani şi jumătate, din activitatea „guvernării roşii". Nu găsim oportun să continuăm monitorizarea din motivul că, oricum, comuniştii în ajunul campaniei electorale din 2005 îşi vor schimba mesajul populist în funcţie de circumstanţe, adică, „aşa cum va bate vântul". Ei vor pune pentru a câta oară minciuna în capul mesei şi vor încerca să convingă electoratul că nu şi-au onorat promisiunile electorale, deoarece i-au împiedicat cei din opoziţie.

Ceea ce se va întâmpla în următoarea perioadă a „guvernării roşii" va fi îndreptat spre buimăcirea şi debusolarea populaţiei. Se va ajunge până la „întocmirea" dosarelor penale pentru intimidarea, persecutarea şi anihilarea opoziţiei. Se va face tot posibilul pentru a băga frica în oameni (în această privinţă comuniştii au mare experienţă).

Cu alte cuvinte, ce va urma – vom vedea, una însă este cert – actuala guvernare a ratat cei patru ani pentru destinul Republicii Moldova…

❑ ÎN LOC DE EPILOG

Chiar de la apariţia comuniştilor pe arena politică a R. Moldova, ei s-au condus de principiul: „Cu cât mai rău pentru ţară, cu atât mai bine pentru comunişti". Dacă e să urmăreşti atent activitatea comuniştilor până la venirea lor la putere, poţi observa cu ochiul liber că ei au fost cei care au stopat în fel şi chip implementarea reformelor în economia R. Moldova. Atunci când erau nevoiţi să accepte adoptarea unor legi de acest gen, ei făceau tot posibilul ca să stopeze mecanismul de realizare a acestora. Iar în lipsa mecanismului de realizare, legea, oricât de bună ar fi ea, este moartă. În felul acesta, aducând ţara la sărăcie, comuniştii au pregătit terenul pentru a veni la putere. Se ştie, cu cât mai săraci sunt oamenii, cu atât mai uşor pot fi manipulaţi.

În 2001, speculând abil cu promisiuni gratuite, cu pâine ieftină şi viaţă uşoară, comuniştii au ajuns la putere. În campania electorală, ei au promis şi soluţionarea problemelor sociale. Mă refer la reducerea şomajului şi crearea

locurilor de muncă. Dar, în aceşti trei ani şi jumătate, comuniştii practic au impus cea mai activă parte a societăţii să plece peste hotare în căutare de lucru. În felul acesta ei au rezolvat două probleme. Prima – de ordin economic. Concetăţenii noştri aflaţi peste hotare aduc în republică aproape un miliard de dolari, care au salvat ţara de default. A doua – de ordin politic. Prin plecarea oamenilor peste hotare, au fost îndepărtaţi de la urnele de vot cei care niciodată nu i-ar fi susţinut pe comunişti.

În majoritatea sondajelor de opinie efectuate în ultimii ani, cetăţenii R. Moldova se arată cel mai mult îngrijoraţi de sărăcie. Peste 80% din populaţie continuă să trăiască sub limita sărăciei. Acest lucru ar fi trebuit să-i dea de gândit actualei guvernări. Cu toate acestea, ei nu au dorit sau nu au fost capabili să definitiveze Strategia de creştere economică şi reducere a sărăciei, proiect care, potrivit cerinţelor Băncii Mondiale, urma să fie finalizat în martie 2002. Aceasta nu s-a întâmplat însă nici până în prezent, deşi ar fi contribuit la crearea unui climat investiţional favorabil pentru Republica Moldova.

De fapt, actualii guvernanţi nici nu sunt interesaţi de îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă a cetăţenilor R. Moldova. Dacă examinăm Bugetul pentru anul 2004, constatăm că cheltuielile pentru învăţământ au crescut cu 7,4%, iar pentru ocrotirea sănătăţii doar cu 2,7%. În timp ce cheltuielile pentru întreţinerea Cancelariei de Stat şi Aparatul Preşedintelui – cu 34,2% fiecare, pentru gestionarea Parlamentului – cu 21,4%, pentru Serviciul Pază şi Protecţie – cu 54,2%. Aşadar, comuniştii vor să revină la vremurile de tristă faimă şi întăresc aparatul birocratic de conducere.

Deşi guvernanţii se laudă la fiecare colţ cu succesele lor înregistrate în economie, declinul economic se adânceşte tot mai mult. Nivelul sărăciei în R. Moldova nu s-a redus, s-a înrăutăţit situaţia pe piaţa muncii, iar degradarea capitalului uman şi pauperizarea continuă a populaţiei sunt nişte realităţi pe care doar comuniştii se fac că nu le observă.

Lipsa de profesionalism şi incompetenţa au provocat haos în diverse domenii ale economiei. Nedorinţa de a se conforma cerinţelor FMI şi altor organisme financiare internaţionale a dus la suspendarea creditării externe. Tentativa guvernanţilor de a renaţionaliza unele întreprinderi va avea consecinţe grave, iar intimidările repetate ale investitorilor străini a lăsat practic ţara fără un suport financiar substanţial.

Pentru a distrage atenţia de la eşecul „guvernării roşii", conducerea comunistă se străduie în fel şi chip să divizeze societatea în „ai noştri" şi „ai lor", propunând proiecte aberante gen istorie integrată, concepţie naţională, federalizare.

Lipsa coerenţei şi inconsecvenţa în promovarea politicii externe, tendinţa de a semna, fără consultarea partidelor politice şi a societăţii civile, Memorandumul

Kozak, care ar fi dus la demolarea statalităţii Republicii Moldova, au îndepărtat şi mai mult soluţionarea conflictului transnistrean şi perspectivele de reîntregire a ţării.

Cu regret, guvernanţii au refuzat invitaţia la un dialog civilizat şi constructiv între toate forţele politice din Republica Moldova, ignorând orice propunere judicioasă din partea opoziţiei.

În situaţia în care dictatura comunistă nu urmăreşte decât lichidarea pluralismului politic şi anularea instituţiilor democratice, Parlamentul, prin fracţiunea majoritară comunistă, a devenit o maşină de vot menită să instaureze ideologia comunistă la nivel de stat, deoarece, în mare parte legile adoptate poartă un caracter politic. Am spus-o în repetate rânduri că, orice idee, oricât de aberantă, dacă e pe placul comuniştilor, trecând prin actualul Parlament al R. Moldova, poate deveni lege. Din păcate, ideologizarea şi îndoctrinarea au cuprins mai toate instituţiile statului, căci pentru tovarăşii guvernanţi nu există alte legi decât cele promovate de Partidul Comuniştilor.

În ciuda declaraţiilor triumfaliste ale ştabilor comunişti, Republica Moldova rămâne a fi cel mai sărac stat din Europa şi unul din cele mai corupte state din lume.

În timpul dominaţiei comuniste, în mass-media au fost semnalate în nenumărate rânduri cazuri grave de corupţie. Aici aş putea aminti, ca să nu intru prea mult în detalii, cazul ministrului transporturilor Cupţov, afacerea „Şkoda", modalitatea de desfăşurare a licitaţiilor şi de stabilire a câştigătorilor, operaţiile şi activitatea „FinComBank"-ului. Guvernanţii de fiecare dată însă au făcut-o pe „mortul în păpuşoi", deoarece în toate aceste cazuri erau implicate persoane din anturajul puterii. Cam în felul acesta au luptat şi continuă să lupte guvernanţii cu corupţia. În consecinţă, dacă în 2001 R. Moldova se afla pe locul 64 la capitolul corupţie, potrivit Transparency International, în 2003 noi ne situam deja pe locul 102.

În acest context, eu cred că nu întâmplător proiectul de Strategie naţională de prevenire şi combatere a corupţiei a apărut în preajma campaniei electorale. Dacă îl analizăm cu atenţie, constatăm că majoritatea acţiunilor se vor desfăşura în trimestrul patru 2004 şi trimestrul unu 2005, când ne vom afla în toiul campaniei electorale.

Cu alte cuvinte, aceasta este o tentativă de intimidare şi neutralizare a oponenţilor politici. Se va introduce un mecanism de strangulare a opoziţiei, căci se acordă mai multe împuterniciri şi se lărgeşte terenul de activitate a poliţiei politice. În aşa mod guvernanţii îşi creează condiţii pentru falsificarea alegerilor parlamentare din 2005.

Este fariseic atunci când comuniştii de fiecare dată urmăresc interese meschine, sub pretextul soluţionării unor probleme stringente ale societăţii.

Comuniştii au demonstrat o totală incapacitate de a conduce ţara, iar

intoleranţa, primitivismul şi agresivitatea lor au provocat o profundă criză social-economică. Aşa stând lucrurile, falimentul partidului de guvernământ este inevitabil, deoarece, sunt convins că, cetăţeanul de rând, care a avut de suferit cel mai mult de pe urma politicii iresponsabile şi a populismului comunist, va fi în măsură, în scrutinul din 2005, să facă o alegere corectă.

Petele negre
ale guvernării roșii(II)

❑ FRAUDAREA ALEGERILOR PARLAMENTARE A FOST LEGIFERATĂ

La data de 7 martie 2005 Comisia Electorală Centrală (CEC) a dat publicităţii rezultatele finale ale alegerilor parlamentare din 6 martie, care au dovedit că bariera electorală a fost depăşită de trei concurenţi electorali: Partidul Comuniştilor din Republica Moldova – 46,1%, Blocul Electoral „Moldova Democrată" – 29,41% şi Partidul Popular Creştin Democrat – 9,7%.

Deja la acel moment era clar că aceste alegeri au fost fraudate. O dovadă în acest sens o constituie şi numeroasele rapoarte făcute de Coaliţia pentru alegeri libere şi corecte „Coaliţia-2005" atât în perioada campaniei electorale, cât şi nemijlocit în ziua alegerilor. Nereguli multiple au fost semnalate şi de concurenţii electorali. Printre cele mai grave încălcări admise în cadrul acestor alegeri pot fi menţionate: utilizarea de către comunişti a resurselor administrative, intimidarea permanentă a concurenţilor electorali, folosirea abuzivă a posturilor publice de radio şi televiziune, controlul total al comuniştilor asupra Comisiei Electorale Centrale, îngrădirea dreptului de vot al studenţilor şi al cetăţenilor din raioanele de est ale republicii. Însă, indiferent de această situaţie, CEC a recunoscut aceste alegeri drept valabile şi astfel a legiferat menţinerea frauduloasă a comuniştilor la putere. Fără îndoială, CEC a luat această decizie sub presiunea guvernării. Impactul extrem de negativ al deciziei CEC s-a făcut resimţit mai târziu, când comuniştii, odată scăpaţi de pericolul unei „revoluţii oranj", au continuat „opera" lor de distrugere a democraţiei în Republica Moldova.

❑ ATAC ÎMPOTRIVA OPOZIŢIEI

Chiar în cadrul uneia din primele sale şedinţe, noul Parlament, dominat de comunişti, îşi dă arama pe faţă şi reia atacurile împotriva opoziţiei. Astfel, la data de 13 martie, noul corp de deputaţi purcede la desemnarea componenţei nominale a delegaţiilor permanente în diferite foruri internaţionale. Conform Regulamentului Parlamentului, fiecare fracţiune este în drept să propună candidaţii pe care-i consideră potriviţi la funcţia de membri ai acestor comisii.

Marea a fost însă uimirea noastră – a celor din fracţiunea Alianţa „Moldova Noastră" – când comuniştii, susţinuţi şi de unii deputaţi pseudo-democraţi, au refuzat să confirme candidatura lui Serafim Urechean, liderul AMN, în funcţia de membru al delegaţiei în Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Motivele acestui comportament pot fi doar bănuite. Probabil, s-a urmărit îngrădirea accesului liderului unicei formaţiuni parlamentare de opoziţie reală la tribuna acestei prestigioase instituţii europene, de unde el ar fi putut demasca abuzurile guvernării comuniste şi ale aliaţilor ei. Dacă comuniştii şi pseudo-democraţii ar fi acceptat includerea lui Serafim Urechean în această delegaţie, ei nu s-ar fi putut ulterior răfui cu el, ridicându-i imunitatea de deputat. Oricare ar fi fost motivele

de care s-a condus coaliţia roş-oranj, nu putem trece cu vederea încălcarea flagrantă a legislaţiei la care s-a recurs. Din păcate, această acţiune a constituit drept un precedent pentru alte abuzuri comise de guvernare. Comuniştii şi aliaţii lor au testat terenul şi, văzând că pot comite nelegiuiri nepedepsiţi, au continuat să stranguleze opoziţia.

❑ DEMNITARII COMUNIŞTI – MAI PRESUS DE LEGE

În prima lună de la venirea comuniştilor la putere s-a produs un alt scandal strigător la cer – conducerea Ministerului Transportului şi Comunicaţiilor a ocupat abuziv spaţiile bursei imobiliare IVC, refuzând să se supună deciziei instanţei de judecată care cerea Ministerului să părăsească clădirea. Apropo, colaboratorii serviciului de pază al Ministerului au ocupat sediul respectiv ca-n filmele despre gangsterii din SUA din anii 30 ai secolului trecut. Adică, noaptea, au tăiat uşa de la intrare şi au blocat uşa centrală ca nimeni să nu mai poată intra în sediu a doua zi.

Culmea este că paza Ministerului, având la mână decizia instanţei de judecată care-i obliga să părăsească clădirea, nu a permis nici măcar executorilor judecătoreşti să intre în sediu. Colaboratorii serviciului de pază ai Ministerului au fost ajutaţi şi de poliţiştii din sectorul Buiucani al capitalei, care au dat oamenii afară din clădire, după ce executorii judecătoreşti reuşiseră să le asigure accesul la locurile de muncă. Mai mult decât atât, poliţiştii au bătut directoarea imobilului, deoarece aceasta s-a împotrivit să-şi părăsească locul de muncă, unde se afla absolut legal. Ulterior, femeia a fost internată la Spitalul de urgenţă. E de menţionat că angajaţii Ministerului au lezat nu numai drepturile bursei imobiliare IVC, ci şi ale altor 60 de agenţi economici care arendează spaţiu în clădire. Chiar dacă oamenii au avut de suferit de pe urma abuzurilor evidente ale demnitarilor comunişti, nimeni nu a fost tras la răspundere. Aceasta este încă o dovadă a faptului că guvernarea roşie a ridicat interesele personale şi de grup la nivel de politică de stat.

❑ PROSTITUAREA „OPOZIŢIEI CONSTRUCTIVE"

Patru aprilie, pe bună dreptate, poate fi considerată drept cea mai neagră zi din istoria democraţiei moldoveneşti. Anume în acea zi, sub masca „interesului naţional", are loc prostituarea clasei politice autohtone sau, mai bine zis, a unei părţi din partidele care ani de-a rândul s-au pretins democratice. Este vorba despre Partidul Popular Creştin Democrat, Partidul Social-Liberal şi Partidul Democrat.

În goană după himere comuniste şi mânate de dorinţa de a participa la împărţirea tortei post-electorale, aceste formaţiuni votează pentru realegerea

lui Vladimir Voronin în funcţia de preşedinte al republicii şi pun astfel începutul unui pretins parteneriat politic în Republica Moldova care, în realitate, este un paravan pentru promovarea dezmăţului legislativ şi profanarea democraţiei. Dacă nu ar fi beneficiat de susţinerea masivă a mai multor partide de opoziţie şi ar fi fost reales în funcţie doar de comunişti şi deputaţii Partidului Democrat (după cum se considera până la 4 aprilie), Vladimir Voronin ar fi fost mai atent în acţiunile sale abuzive, deoarece ar fi simţit permanent că se află sub monitorizarea strictă a opoziţiei. Însă, poclonul făcut comuniştilor la 4 aprilie de Roşca, Serebrian şi Diacov, le-a dezlegat mâinile guvernanţilor care acum se cred atotputernici în Republica Moldova. Reversul medaliei demonstrează o situaţie şi mai tristă – prin pasul făcut de PPCD, PD şi PSL, a fost „asasinat" moral electoratul democratic, care în toţi aceşti ani a crezut în anumite valori, promotori ai cărora se declarau aceeaşi Roşca, Serebrian şi Diacov. Electoratul respectiv s-a văzut minţit, folosit, abandonat. Iar rezultatele „parteneriatului politic" din 4 aprilie s-au resimţit îndeosebi în cadrul celor patru tururi eşuate în 2005 ale alegerilor primarului capitalei. Oamenii pur şi simplu au refuzat să mai iasă la vot, deoarece încrederea lor în politicieni a scăzut considerabil.

❑ FARISEISMUL PREŞEDINTELUI

În ziua „istorică" de 4 aprilie preşedintele Vladimir Voronin a promis noilor săi parteneri – pseudodemocraţilor din PPCD, PD şi PSL – că va refuza la funcţia de lider de partid pe durata cât va fi şef al statului. Se credea că, acest gest neînsemnat la prima vedere, va fi foarte important pentru imaginea ţării. În mod normal, funcţia de preşedinte al republicii, trebuie să fie incompatibilă cu oricare altă funcţie, mai ales cu cea de lider de partid. Cu atât mai mult că Vladimir Voronin se pretinde un preşedinte al tuturor cetăţenilor Republicii Moldova şi nu doar a membrilor Partidului Comuniştilor.

Pentru Republica Moldova această chestiune principială are o conotaţie deosebită. Dacă un alt stat din Europa îşi poate permite luxul de a avea un preşedinte lider de partid, în R. Moldova situaţia e de altă natură, deoarece preşedintele nu este un lider politic oarecare, ci al Partidului Comuniştilor. Căci nu poţi construi comunismul şi în acelaşi timp să declari drept prioritate a ţării integrarea europeană. Nu m-am îndoit nici pentru o clipă că această promisiune a fost născocită pentru a mai linişti un pic spiritele. Era clar că în curând preşedintele se va face a o uita. Ba mai mult, Vladimir Voronin se va arăta chiar indignat de faptul că unii politicieni îndrăznesc să-i ceară să părăsească funcţia de lider al comuniştilor, menţionând că ar fi o trădare dacă el ar părăsi partidul care l-a făcut preşedinte într-un moment critic pentru formaţiune – când aceasta se află în plin proces de reformare. Un asemenea scenariu putea fi anticipat încă

la patru aprilie. Toţi înţelegeau că aşa-zisa acceptare a propunerilor „opoziţiei constructive” a fost făcută de ochii lumii, pentru ca nimeni să nu spună că PPCD, PD şi PSL au votat necondiţionat un preşedinte comunist.

❑ NOUL GUVERN – O MARIONETĂ A PREŞEDINTELUI REPUBLICII

Imediat după ce, cu ajutorul „opoziţiei constructive”, ajunge preşedinte pentru a doua oară, Vladimir Voronin vine în Parlament cu structura noului Guvern. Preşedintele este atât de preocupat de asigurarea cu portofolii a protejaţilor săi, încât nici nu mai ţine cont de faptul că structura noului Executiv trebuia să fie propusă de premierul desemnat, Vasile Tarlev, care, de altfel, urma să şi conducă acest Guvern.

Comportamentul lui V. Voronin a confirmat că premierul va rămâne o marionetă, o păpuşă care va executa indicaţiile liderilor Partidului Comuniştilor, dar nu va administra treburile ţării, după cum ar fi normal să fie. Această deviere gravă de la normele legislaţiei în vigoare a fost imediat semnalată de unica fracţiune de opoziţie reală – Alianţa „Moldova Noastră”. Astfel, fracţiunea iese cu o declaraţie în care arată că structura noului Guvern este una conjuncturistă, arbitrară şi care urmăreşte doar scopul de a asigura anumite persoane cu fotolii ministeriale. Această structură nu corespunde intereselor ţării, dictate de necesitatea integrării în Uniunea Europeană. Totodată, AMN a propus reducerea numărului de 15 ministere, luându-se drept exemplu practica altor ţări, care se află în condiţii similare cu Moldova şi unde numărul de ministere este de maximum 12. În general, fracţiunea AMN a făcut nouă propuneri privind structura noului Guvern (crearea unui minister aparte al integrării europene, a unei agenţii privind protecţia consumatorului, a unei agenţii de dezvoltare rurală etc.), dar nici una din acestea n-a fost susţinută de fracţiunea majoritară comunistă şi aliaţii ei.

❑ VORONIN S-A APUCAT DE ÎNVĂŢĂMÂNTUL SUPERIOR

Deşi R. Moldova este republică parlamentară, de când au venit comuniştii la putere, am asistat la o concentrare continuă a împuternicirilor în mâinile şefului statului. Astfel, după ce şi-a însuşit atribuţii improprii în mai multe domenii importante, preşedintele Vladimir Voronin s-a apucat şi de domeniul învăţământului. La 14 aprilie 2005, la doar zece zile de la realegerea lui Vladimir Voronin în funcţia de preşedinte, majoritatea parlamentară comunistă decide să-i facă un cadou şi votează un şir de modificări la Legea învăţământului.

Aceste modificări prevăd că instituţiile de învăţământ superior de stat vor putea fi create, reorganizate sau lichidate prin decizii ale preşedintelui republicii,

care vor fi adoptate la propunerea Guvernului. Potrivit documentului, şeful statului va decide în privinţa înfiinţării, reorganizării sau lichidarea instituţiilor de cercetări ştiinţifice şi de perfecţionare a cadrelor. Deputaţii comunişti nu puteau trece cu vederea nici Guvernul, controlul total asupra căruia îl aveau. Legea menţionată mai stabileşte că, confirmarea rectorilor tuturor instituţiilor de învăţământ superior de stat va fi făcută de către Guvern, cu excepţia rectorului Academiei de administrare publică, care va fi numit în funcţie printr-un decret al preşedintelui republicii. Astfel, doar prin câteva schimbări la Legea învăţământului, comuniştii au stabilit un control strict asupra învăţământului superior de stat, trecându-l totalmente la cheremul preşedintelui şi al Guvernului marionetă al acestuia. Normal ar fi fost ca, în condiţiile în care se insista asupra unui control suplimentar în domeniul învăţământului, acesta să fie exercitat de către Parlament sau de către un Guvern care ar avea cu adevărat o autonomie în acţiunile sale.

❑ UN PRECEDENT PERICULOS

Scăderea popularităţii comuniştilor în autonomia găgăuză, care a ieşit la iveală după alegerile parlamentare din 6 martie 2005, nu putea să nu îngrijoreze guvernarea comunistă. Aceasta a înţeles că sudul republicii nu mai crede promisiunilor populiste şi aşteaptă respectarea lor. Iar comuniştii au făcut multe promisiuni locuitorilor autonomiei. De aceea, urmărind interesele lor strict partinice, deputaţii comunişti votează la 22 aprilie un proiect de lege care acordă Adunării Populare a unităţii administrativ-teritoriale Gagauz-Yeri dreptul la iniţiativă legislativă.

S-ar părea că această lege este una bună, căci ce poate fi mai onorabil decât să lărgeşti numărul de subiecţi cu drept de iniţiativă legislativ. Dar comuniştii au neglijat un alt factor important – ei au creat un precedent şi acum orice unitate administrativ-teritorială de nivelul doi ar putea revendica acelaşi drept de iniţiativă legislativă. În special, acest lucru este valabil în cazul municipiului Chişinău care, şi din punct de vedere al potenţialului economic, şi din cel al numărului de populaţie şi ca pondere politică, este cu mult mai avansat decât autonomia găgăuză. Teza respectivă nu o dată a fost vehiculată în presa de la Chişinău. Comuniştii însă nu au acordat acest drept capitalei. Situaţia se explică uşor: în primul rând, municipiul Chişinău niciodată nu a fost o zonă care i-ar susţine masiv pe comunişti (cum a fost până nu demult Găgăuzia), iar în al doilea rând, ori de câte ori au încercat, comuniştii nu au reuşit să obţină funcţia de primar al capitalei, spre deosebire de funcţia de başcan al Găgăuziei. Această abordare este o dovadă clară a politicii dublelor standarde aplicate de guvernarea roşie. Însă, ostaticii acestei politici ar putea fi viitoarele guvernări,

care vor fi puse în faţa faptului că şi alte unităţi administrativ-teritoriale de nivelul doi, invocând exemplul Găgăuziei, vor solicita drept de iniţiativă legislativă.

❑ REPUBLICA MOLDOVA – RESTANŢIERĂ LA CAPITOLUL DEMOCRAŢIE

Imediat după (re)venirea la putere, comuniştii arborează o mină pro-europeană şi pretind că Moldova, datorită lor, a avansat foarte mult la capitolul democraţie şi că nu este departe nici clipa când republica (iarăşi, datorită comuniştilor) va fi exclusă din procedura de monitorizare a Consiliului Europei. Însă, toate declaraţiile guvernării roşii sunt date peste cap de către secretarul general al Consiliului Europei, Terry Davis.

Acesta expediază, la 3 mai 2005, o scrisoare preşedintelui Vladimir Voronin prin care face un şir de propuneri pentru democratizarea în continuare a societăţii din Republica Moldova. Astfel, el a propus: reformarea procedurilor parlamentare „întru cultivarea noii culturi politice şi asigurarea unui control cu adevărat democratic asupra Executivului"; perfecţionarea audiovizualul public, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei; reformarea sistemului judiciar, „în vederea sporirii transparenţei, independenţei şi a confidenţei publice în această ramură a puterii de stat"; implementarea oportună a Strategiei naţionale anti-corupţie şi a Planului de acţiuni privind realizarea acesteia; prelungirea dialogului constructiv cu societatea civilă etc. Cu alte cuvinte, într-un mod destul de diplomat, Terry Davis a dat de înţeles că starea de lucruri din Moldova la capitolul activitatea instituţiilor democratice mai are mult până a fi recunoscută cel puţin satisfăcătoare. Cu regret, comuniştii şi aliaţii lor nu au tras învăţămintele de rigoare din această declaraţie şi, nu numai că nu au depus eforturi pentru ameliorarea situaţiei în domeniile indicate de secretarul general al Consiliului Europei, ci, prin acţiunile lor abuzive, au subminat şi mai mult afirmarea democraţiei în Moldova.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI RECUNOSC GREŞELILE?

Înainte de alegerile parlamentare din 2005 comuniştii au venit cu mai multe iniţiative legislative de ordin economic cu caracter populist, care puneau în pericol dezvoltarea economiei naţionale în ansamblu. Una dintre acestea este şi propunerea de a obliga societăţile pe acţiuni să îndrepte minimum 30% din profitul lor anual la plata dividendelor.

Caracterul populist şi diversionist al acestei iniţiative a fost demascat de opoziţie şi agenţii economici chiar din start. Or, este clar că, într-un stat democrat şi cu economie de piaţă, nu poţi obliga agenţii economici să procedeze într-un

fel sau altul cu mijloacele proprii. În cazul societăţilor pe acţiuni acest lucru îl fac adunările generale ale acţionarilor. Comuniştii însă şi-au permis să intervină în treburile interne ale agenţilor economici şi, dacă această iniţiativă devenea lege, am fi ajuns martorii cum mii de întreprinderi ar fi dat faliment. Scopul urmărit de guvernarea roşie era clar – să le poată spune oamenilor precum că ei, comuniştii, vor obliga agenţii economici să le plătească în fiecare an dividende, astfel încât cetăţenii „să nu mai fie furaţi de cei bogaţi care au pus mâna pe acţiunile lor". Însă, până şi comuniştii au ştiut să se oprească la timp şi s-au limitat doar la lansarea acestei iniţiative. Odată cu trecerea alegerilor, când nu mai aveau nevoie de această iniţiativă în scopuri electorale, comuniştii s-au răzgândit şi au votat împotriva ei. Acest caz este doar un exemplu al felului în care comuniştii văd soluţionarea problemelor economice: mai întâi fac panică în mediul de afaceri şi determină multe întreprinderi să-şi treacă urgent o parte importantă din venituri în umbră, apoi mint oamenii şi-i lasă cu buza umflată, revizuindu-şi propriile iniţiative populiste.

❑ O MOSTRĂ DE ŞANTAJ A AGENŢILOR ECONOMICI

Atunci când descriam schema la care au recurs comuniştii în cazul dividendelor societăţilor pe acţiuni, menţionam că acesta este doar un exemplu de şantaj economic şi social. Un alt caz nu mai puţin elocvent în acest sens este cel al taxei off-shore, pentru introducerea căreia comuniştii au votat înainte de precedentele alegeri parlamentare, iar pe urmă, după încheierea alegerilor, au anulat-o, la 12 mai 2005.

Taxa off-shore, în mărime de 15%, urma să fie aplicată importurilor de mărfuri din zonele off-shore. Oficial, comuniştii spuneau că introducerea ei va permite de a prelua sub un control oarecare operaţiunile de import efectuate prin intermediul zonelor off-shore. Însă, ei au renunţat la propriile argumente după ce preşedintele Voronin a refuzat să promulge legea respectivă. Şeful statului a menţionat că introducerea taxei off-shore ar putea afecta importurile şi conduce la majorarea preţurilor mai multor mărfuri importate (energie electrică, combustibil, lubrifianţi etc.). Apropo, aceleaşi argumente le-a invocat şi opoziţia, încă la momentul când comuniştii au insistat şi au votat legea. De ce atunci deputaţii comunişti au neglijat opinia opoziţiei, dar au revenit asupra deciziei lor după alegeri? Explicaţia este simplă: fracţiunea comuniştilor a adoptat acest proiect de lege înainte de scrutin, pentru a-i şantaja pe unii agenţi economici, ce efectuează operaţiuni de import prin intermediul zonelor off-shore şi pentru a-i determina să devină sponsori ai partidului de guvernământ în electorală. Iar după ce alegerile parlamentare au trecut, comuniştii au decis să anuleze proiectul de lege care nu le mai era necesar şi, în plus, dacă intra în vigoare, ar

fi condus la majorarea esenţială a preţurilor la mai multe produse, ceea ce ar fi afectat imaginea şi ratingul guvernării roşii.

❑ O NOUĂ SPĂLARE DE BANI PENTRU PRIETENII COMUNIŞTILOR?

Pe data de 20 mai, cu votul deputaţilor comunişti, Parlamentul votează în prima lectură un proiect de lege care prevedea introducerea paşapoartelor de tip nou de la 1 aprilie 2006, paşapoarte care ar include şi datele biometrice ale persoanei. Indiscutabil, R. Moldova are nevoie de o asemenea lege, iar cetăţenii moldoveni de astfel de paşapoarte, pentru că acestea sunt noile standarde de securitate internaţională. Totodată, modul în care s-a procedat la elaborarea şi adoptarea acestui proiect de lege, provoacă mai multe semne de întrebare.

În primul rând, nu trebuie trecut cu vederea faptul că în R. Moldova nu o dată au avut loc aşa-numitele „scandaluri ale paşapoartelor". S-a dovedit că Moldova plăteşte nejustificat sume exagerate businessmanului canadian Boris Birştein care, se presupune, este prieten cu unii demnitari de prim rang de la Chişinău. De asemenea, s-a dovedit că, în timpul executării formularelor pentru paşapoartele de străinătate care sunt în vigoare în prezent, s-au comis mai multe încălcări, astfel încât s-au cheltuit nejustificat sume enorme din banii publici. Ţinând cont de aceste aspecte, adoptarea legii cu privire la paşapoartele de tip nou, urma să fie făcută în condiţii de maximă transparenţă. Însă, reprezentantul Ministerului Dezvoltării Informaţionale, la 20 mai, nu a ştiut nici măcar să spună care va fi costul unui paşaport de tip nou şi cât de grea va fi povara asupra populaţiei. Aceste incertitudini la etapa iniţială, dau temei să credem că ar fi posibile noi scurgeri de bani, exact ca şi în cazul paşapoartelor actuale. Nu este exclus că, peste un timp, vom fi martorii unui nou epizod al „scandalului paşapoartelor".

❑ FRAUDAREA ALEGERILOR – O PRACTICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Văzând că au scăpat cu faţa curată după fraudarea alegerilor parlamentare de la începutul anului 2005, comuniştii decid să aplice aceleaşi standarde şi în cadrul campaniei electorale a alegerilor anticipate ale primarului capitalei din 10 iulie. Cu alte cuvinte, fraudarea alegerilor este ridicată la nivel de politică de stat.

După cum bine se ştie, însăşi campania electorală a acestor alegeri a demarat cu un abuz cras – la indicaţia guvernării, CEC a stabilit pentru desfăşurarea alegerilor o zi când studenţii sunt deja plecaţi în vacanţă, iar electoratul democrat activ – în concediul de vară. Logica ştabilor comunişti a

fost simplă – cu cât mai puţine persoane se vor prezenta la alegeri, cu atât mai multe şanse avea candidatul lor de a deveni primar din primul tur. Dar ideologii guvernării nu au ţinut cont de repulsia electoratului faţă de „parteneriatul politic" din 4 aprilie, care a determinat o prezenţă scăzută la votare. „Opera" comunistă în acea campanie electorală a fost desăvârşită de noile abuzuri şi de utilizarea masivă a resurselor administrative. Astfel, la indicaţia comuniştilor, de pe toate panourile din oraş au fost scoase imaginile concurenţilor electorali, deşi aceştia aveau încheiate contracte din timp cu firmele respective; spoturile candidatului comuniştilor erau plasate la posturile publice de radio şi televiziune în cel mai potrivit timp (în debutul sau la finalul rubricilor electorale); angajaţii structurilor de stat erau antrenaţi deschis în campania electorală în favoarea candidatului comuniştilor etc. Numai că toate aceste eforturi nu au dat rezultate, iar comuniştii au dovedit încă o dată opiniei publice naţionale şi internaţionale că fraudarea alegerilor în R. Moldova a devenit o practică.

❑ COMUNIŞTII AU TRAS PE SFOARĂ ORGANIZATORII „EUROVISION"

Republica Moldova a debutat la prestigiosul concurs internaţional de muzică „Eurovision" cu stângul. Şi nu este vorba despre prestaţia trupei „Zdob şi Zdub", care a fost una peste măsura aşteptărilor şi a condus la promovarea imaginii republicii noastre peste hotare, cât despre prestaţia organizatorilor locali ai acestui concurs.

Comuniştii şi prietenii lor au decis să facă politică pe seama acestui concurs şi au trucat rezultatele televoting-ului moldovenilor. Astfel, nici până în prezent nu se ştie în ce mod a fost selectată compania care a organizat televoting-ul şi care au fost rezultatele lui. Factorii de decizie de la Ministerul Dezvoltării Informaţionale susţin că aceste date sunt confidenţiale, deşi nu e clar ce au de ascuns. Anume din cauza acestei lipse de transparenţă în procesul de organizare a votării, prestaţia organizatorilor din partea Moldovei a trezit suspiciuni atât în ţară, cât şi peste hotare. Potrivit unor informaţii neoficiale, invocând lipsa minimumului de 10 mii de voturi ale moldovenilor, un grup de persoane afiliate partidului de guvernământ, au stabilit cum i-a dus capul un clasament al participanţilor la „Eurovision" din partea Moldovei. Subiectivismul acelui clasament era evident, iar printre rânduri se putea citi chiar şi o anumită coloratură politică. Cu toate că în acest scandal au fost implicaţi mai mulţi factori de decizie, nici unul dintre ei nu a făcut careva declaraţii publice, ceea ce întăreşte presupunerea că rezultatele televoting-ului din partea Moldovei în cadrul concursului „Eurovision" au fost trucate. Şi acest lucru, la sigur, ne va crea probleme în viitor.

❑ DE LA BREANSK LA BRUXELLES

La 7 iunie, opinia publică din ţară şi de peste hotare a rămas şocată – preşedintele comunist Vladimir Voronin, care nu o dată a supus criticilor „imperialismul internaţional" şi „jandarmul mondial – NATO", a declarat că pledează „pentru elaborarea şi implementarea unui Plan individual de acţiuni şi parteneriat Republica Moldova – NATO". Declaraţia a fost făcută la Bruxelles, unde preşedintele republicii a avut o alocuţiune în faţa Consiliului Nord-Atlantic. Şeful statului a mers şi mai departe şi a spus că „a venit momentul când, pentru intensificarea şi aprofundarea dialogului politic şi a cooperării Moldovei cu NATO, este necesară elaborarea şi implementarea unui asemenea Plan".

Au rămas şocaţi de această declaraţie chiar şi acei care se deprinseseră deja cu jocul duplicitar al autorităţilor comuniste. Căci, una este să declari că te integrezi în Uniunea Europeană, pe teritoriul statelor-membre ale căreia oricum lucrează mii de moldoveni, şi cu totul alta este să fii atât de loial unui parteneriat cu organizaţia pe care ieri o acuzai de toate relele de pe pământ. Apoi, să nu uităm că, acum câţiva ani, Vladimir Voronin spunea că, dacă Republica Moldova nu s-ar fi opus extinderii NATO, această organizaţie ar fi ajuns deja la Breansk. Nu putem trece cu vederea nici faptul că, la indicaţia guvernării, CEC a respins iniţiativa de a organiza un referendum consultativ în problema aderării Moldovei la NATO. Atunci, exponenţii guvernării spuneau că aceasta contravine Constituţiei, unde e stipulat statutul de neutralitate al statului. Nu am nicio îndoială că ideea aderării la NATO este una bună şi trebuie examinată cu maximă seriozitate. Dar comuniştii, prin demagogia, populismul şi politica dublelor standarde, vor compromite iniţiativele şi perspectivele integraţioniste ale Republicii Moldova.

❑ POLITICA DE DISTRUGERE A PRODUCĂTORILOR AGRICOLI

La începutul lunii august 2005, situaţia din agricultură se agravează simţitor. Comuniştii însă îşi caută care de vacanţele lor, care de alte probleme. În această situaţie, Alianţa „Moldova Noastră" se vede nevoită să intervină şi să discute problema la una din şedinţele Biroului Permanent Central al partidului.

Concluzia la care s-a ajuns este că, guvernarea comunistă promovează intenţionat o politică de distrugere a producătorilor agricoli din Republica Moldova. Membrii AMN declară că ţara nu este guvernată, ci asuprită de actuala guvernare, lucru care se vede prin atitudinea puterii faţă de ţărani. AMN atrage atenţia că Parlamentul a plecat în vacanţă, lăsând oamenii de la sat într-o situaţie foarte gravă, care se datorează ignoranţei actualilor guvernanţi. Biroul AMN a adoptat o Declaraţie pe marginea acestei chestiuni în care se menţionează că

„recolta-2005 este marcată de sporirea până la aproape 9 lei pe litru a preţului la motorină, iar subvenţiile de 80 de lei la hectar pentru compensarea acestei creşteri sunt mizere – ţăranii nu ştiu când le vor primi”. De asemenea, la acel moment, piaţa grâului era destabilizată, iar preţul lui de achiziţie risca să scadă până la 0,6 şi 0,8 lei pentru un kilogram, ceea ce crea premise reale pentru falimentul producătorilor. Fracţiunea AMN a cerut constituirea unui fond de intervenţie, prin care Guvernul să cumpere surplusul de grâu, păstrând preţul la cel puţin 1,4–1,6 lei, dar majoritatea comunistă a refuzat. Alianţa “Moldova Noastră” a insistat şi asupra anulării urgente a monopolului impus de Guvern la exportul de grâu. Cu regret, guvernanţii nu au ţinut cont de aceste propuneri şi, după cum avertiza AMN la acel moment, situaţia în agricultură s-a înrăutăţit şi mai mult.

❑ COMUNIŞTII ACOPERĂ DELAPIDĂRILE DE LA „TELERADIO-MOLDOVA”

Nu este un secret că, pe lângă faptul că „Teleradio-Moldova” a devenit o maşinărie comunistă de spălat creierii, această companie mai este folosită de către unii protejaţi ai regimului comunist şi în scopuri de deturnare de fonduri publice. În Parlamentul precedent, dar şi în actualul, reprezentanţii opoziţiei au abordat de nenumărate ori problema delapidărilor de la această companie, indicând că, potrivit unor informaţii, la această instituţie au fost spălate circa 20 mln. lei.

Situaţia este cu atât mai gravă, cu cât aceştia sunt banii cetăţenilor simpli, care plătesc impozite şi ar dori să aibă o televiziune publică de calitate. Ştiind că dotarea tehnică a companiei este sub orice critică, era de aşteptat ca guvernanţii să dea curs cererilor opoziţiei şi să întreprindă măsurile de rigoare pentru recuperarea celor 20 mln. lei. Însă, contrar aşteptărilor, aceştia nu numai că nu au făcut nimic pentru întoarcerea mijloacelor respective, ci chiar au blocat controalele ce urmau să stabilească în ce mod au fost utilizate mijloacele financiare la companie. Astfel, la 7 iulie 2005, Ala Popescu, preşedinta Curţii de Conturi, anunţă că instituţia pe care o conduce a sistat controlul la companie. Motivul invocat oficial de către preşedinta Curţii de Conturi este unul mai mult decât banal şi suna în felul următor: „Controlul a fost sistat, deoarece CC acum are foarte mult de lucru asupra raportului său anual pe care, conform legislaţiei în vigoare, trebuie să-l prezinte în Parlament până la 15 iulie”. Deja la acel moment se vedea că afacerea este cusută cu aţă albă şi că guvernarea doar trage de timp. Ulterior acest lucru s-a confirmat, căci, chiar şi după 15 iulie, deputaţii de opoziţie aşa şi nu au fost informaţi despre rezultatele controlului la compania pretinsă publică „Teleradio-Moldova”. A devenit clar că societatea

va putea afla adevărul despre tocarea banilor contribuabililor la „Teleradio-Moldova” numai după debarcarea de la putere a comuniştilor, care în toţi aceşti ani au fost un paravan perfect pentru fărădelegile de la companie.

❑ COMUNIŞTII VOR SĂ „COLECTIVIZEZE” ACADEMIA DE ŞTIINŢE

În august 2005, după cum li-i feleşagul, comuniştii pornesc pe ascuns o campanie de distrugere a tot ce mai rămăsese bun la Academia de Ştiinţe a Moldovei şi o recroire a structurii acesteia după bunul lor plac. Însă, oricât de mult nu s-ar fi străduit guvernarea ca mediul academic să nu afle înainte de timp de surpriza ce li se pregătea, acest lucru nu i-a reuşit.

La data de 4 august, mai multe uniuni de creaţie din Republica Moldova şi academicieni demască intenţia comunistă şi se pronunţă categoric împotriva preconizatei comasări a unor institute din cadrul Academiei de Ştiinţe. Într-o scrisoare deschisă către preşedintele Voronin, uniunile de creaţie şi academicienii susţin: „Am aflat cu stupefacţie de elaborarea unui proiect uriaş de colectivizare a Academiei într-un timp când lumea civilizată merge pe o specializare îngustă, dat fiind progresele extraordinare în domeniul cercetării ştiinţifice. Comasarea efectuată în baza acestui proiect nu are absolut nici o logică şi nici un temei real, multe institute fiind pur şi simplu lichidate printr-o „reorganizare prin contopire”. Deşi intenţionau să adune la un loc institute cu profil absolut diferit, lovitura cea mai dură urma să fie dată institutelor care se preocupă de cultura noastră naţională – Institutul de literatură şi folclor, Institutul Studiului Artelor, Institutul de Lingvistică, Institutul de Arheologie şi Etnografie, Institutul de Cercetări Interetnice şi Centrul de Terminologie. Dar cel mai grav este că proiectul de lege a fost elaborat fără consultarea cu oamenii de ştiinţă, după cum prevede legea. Atitudinea promptă a comunităţii academice a stopat pentru un timp avântul comuniştilor de a „reforma” Academia de Ştiinţe. Ei însă nu au trimis la lada cu gunoi proiectul de lege. Probabil, aşteaptă momentul potrivit pentru a aplica lovitura de graţie, care va pune cu totul la pământ ştiinţa în Republica Moldova.

❑ CONGRESUL VI AL AMN BAGĂ FRICA ÎN COMUNIŞTI

După „înghiţirea” la 4 aprilie a mai multor formaţiuni ce se pretindeau democratice, comuniştii îşi concentrează toată atenţia asupra AMN, care rămâne unica forţă reală de opoziţie. Pentru distrugerea partidului sunt puse în funcţiune mai multe mecanisme, inclusiv toate pârghiile administrative. În scurt timp, AMN ajunge să se confrunte cu probleme birocratice chiar şi în chestiuni cu caracter pur formal. O dovadă în acest sens este şi refuzul Ministerului Justiţiei de a înregistra rezultatele Congresului VI al AMN.

Era evident interesul comuniştilor pentru neînregistrarea rezultatelor Congresului. În primul rând, Congresul a efectuat unele modificări ce ţin de structura conducerii AMN. În al doilea rând, au fost operate un şir de clarificări importante în programul şi statutul AMN. Partidul elimina ultimele carenţe care îl împiedicau până la acel moment să se manifeste ca o formaţiune integră şi bine organizată. O atare consolidare şi determinare a AMN nu convenea comuniştilor, de aceea Ministerul Justiţiei a şi primit ordinele de rigoare. AMN a ştiut însă să-şi apere drepturile şi, în prima instanţă, a calificat refuzul de a legifera deciziile Congresului drept „o implicare a autorităţilor executive în lupta contra AMN - principalul oponent politic al actualei guvernări". E de menţionat că încercarea de subminare a AMN, ignorarea voinţei delegaţilor la Congresul al VI-lea şi a majorităţii absolute a membrilor partidului, nu este altceva decât o diversiune ordinară a guvernanţilor. Puterea a devenit mai tolerantă şi s-a conformat regulilor legale doar după ce AMN a declarat că nu exclude posibilitatea adresării la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului. Un nou proces la Strasbourg, având pe post de protagonist principalul partid de opoziţie, ar fi ştirbit serios „imaginea" pro-europeană şi democratică pe care au arborat-o comuniştii. De aceea, guvernarea roşie a cedat. Însă rezultatele Congresului AMN au fost înregistrate abia peste vreo patru luni de zile. Această tergiversare pusă la cale de reprezentanţii partidului de guvernământ este un nou caz de încălcare flagrantă a normelor democratice şi o nouă tentativă de suprimare a opoziţiei.

❑ COMUNIŞTII ATACĂ IMPORTATORII DE MĂRFURI SECOND-HAND

La mijlocul anului 2005, Guvernul comunist adoptă, iarăşi pe furiş, o hotărâre prin care practic interzice importul de mărfuri second-hand în Republica Moldova. Opinia publică şi nemijlocit importatorii au aflat despre această hotărâre abia peste două luni de la momentul adoptării ei.

Ulterior, Guvernul comunist a încercat să demonstreze că a introdus interdicţia respectivă ţinând cont de interesele cetăţenilor, care se plâng de faptul că procură mărfuri necalitative la mâna a doua, precum şi din raţiuni igienico-sanitare. Însă aceste motive au fost născocite mai târziu, pentru a justifica cumva pasul făcut. Căci, dacă ar fi fost aşa după cum pretinde Guvernul, de ce era nevoie de secretizat o hotărâre îndreptată spre protecţia intereselor cetăţenilor? Argumente invocate de Guvern nu rezistă nici unei critici. După cum se ştie, mărfurile second-hand sunt prelucrate cu produse chimice speciale care le fac să nu prezinte niciun pericol din punct de vedere sanitar şi igienic. Fără certificatele ce confirmă prelucrarea lor cu produse chimice, mărfurile respective nici nu pot fi importate în ţară. Cât priveşte interesul cetăţenilor, prin

hotărârea sa, Guvernul a lezat aceste interese. Căci, nu este un secret că cea mai mare parte a populaţiei trăieşte sub limita sărăciei şi îşi poate permite să-şi procure doar haine şi încălţăminte second-hand. În context, face să amintim şi de faptul că implementarea acestei hotărâri ar fi lăsat fără locuri de muncă zeci de mii de oameni. Dar comuniştilor prea puţin le pasă de efectele sociale ale hotărârilor lor. Pentru ei mult mai mult contează interesele agenţilor economici cărora ei le fac lobby.

❑ PERCEPEREA ILEGALĂ A IMPOZITULUI PE BUNURI IMOBILIARE

La finele lunii septembrie, societatea noastră a fost supusă unui nou abuz al guvernării comuniste – organele fiscale iniţiază colectarea ilegală a impozitului pe bunuri imobiliare de la locatarii locuinţelor neprivatizate. Începând cu luna august 2005, organele fiscale teritoriale au distribuit avizele de plată pentru achitarea impozitului pe imobil locatarilor apartamentelor neprivatizate, fapt ce a generat adresări în masă ale cetăţenilor la Centrul pentru Drepturile Omului.

Temei juridic pentru aceste acţiuni au constituit modificările din 30.12.2004 operate la art. 277 din Codul Fiscal al Republicii Moldova care prevăd că pentru bunurile imobiliare ale autorităţilor publice şi ale instituţiilor financiare de la bugetele de toate nivelurile, transmise în arendă sau locaţiune, subiecţi ai impunerii sunt arendaşii sau locatarii. Însă, după cum s-a constat, la aplicarea acestor modificări au fost trecute cu vederea prevederile art. 4 din Legea nr. 1056 din 16.06.2000 pentru punerea în aplicare a Titlului IV din Codul Fiscal, din care rezultă că modificările menţionate mai sus urmează a fi puse în aplicare de la 1 ianuarie 2006. Aşadar, activitatea de colectare a impozitelor pe imobil pentru anul 2005 de la persoanele fizice-locatari ai apartamentelor neprivatizate, iniţiată de organele fiscale, era în discordanţă cu prevederile legislaţiei în vigoare. Cu regret, Parlamentul condus de comunişti şi partenerii lor nu a intervenit şi nu a făcut dreptate acestor oameni, deşi încălcarea drepturilor lor era evidentă. Comuniştii au preferat să nu observe această încălcare gravă a drepturilor omului, deoarece ştiau că ea le va aduce mijloace suplimentare la buget.

❑ GUVERNUL ÎŞI BATE JOC DE REFUGIAŢII TRANSNISTRENI

Refugiaţii transnistreni au fost probabil cea mai defavorizată categorie de cetăţeni în toţi anii de independenţă a Republicii Moldova. Acestor oameni care, din cauza conflictului armat de pe Nistru, au fost nevoiţi să-şi părăsească locurile de muncă şi de trai, nici un Guvern nu a ştiut să le facă dreptate şi să-i asigure cu spaţiu locativ. Problema s-a acutizat în special în anii de guvernare comunistă.

Anume în această perioadă refugiaţii transnistreni reuşesc, prin instanţa de judecată, să oblige Guvernul să le ofere spaţiu locativ. Însă Executivul comunist, sub diferite pretexte, se eschivează de la executarea hotărârii instanţelor de judecată. Mijloacele pe care Guvernul le aloca în fiecare an erau mizerabile. Astfel, în 2005, pentru asigurarea refugiaţilor transnistreni cu spaţiu locativ din bugetul de stat trebuiau să fie alocate 5,5 mln. lei, iar din bugetul municipal Chişinău – 4 mln. lei. Culmea e că, la finele anului, s-a constatat că din bugetul de stat nu le-a fost acordat nici un bănuţ, iar din bugetul municipal, prin decizia primarului interimar (susţinut de comunişti), banii pentru construcţia spaţiului locativ au fost folosiţi la reconstrucţia monumentului lui Ştefan cel Mare şi Sfânt şi a scuarului Teatrului de Operă şi Balet. Nu încape îndoială că şi cele două obiecte importante pentru faţa capitalei trebuiau renovate, dar nu din contul refugiaţilor transnistreni. Era mult mai uman dacă guvernarea găsea aceşti bani, de exemplu, renunţând să-şi procure automobile de 50 mii de dolari americani fiecare.

❑ ÎNCĂ O LOVITURĂ APLICATĂ BUSINESS-ULUI MIC

Business-ul autohton, în general, a avut de suferit de pe urma guvernării comuniste, dat fiind raket-ul la nivel de stat instituit de demnitarii de diferit rang. Însă, cel mai mult a avut de suferit business-ul mic, care periodic era ţinta atacurilor din partea guvernării roşii şi a reprezentanţilor acesteia la nivel local.

Am scris anterior despre situaţia în care s-au pomenit importatorii de mărfuri second-hand din cauza lipsei de clarviziune şi de logică a Guvernului. Şi iată că nu a reuşit bine să fie aplanat acel conflict că, în a doua jumătate a lunii septembrie 2005, a izbucnit un nou focar de tensiune – reprezentanţii comuniştii în administraţia locală din Chişinău decid să închidă piaţa „Dinamo” şi să lase fără locuri de muncă mii de oameni. Apropo, impactul social al acestei iniţiative avea să fie unul devastator, deoarece majoritatea comercianţilor din această piaţă erau pensionari şi membri ai familiilor cu mulţi copii. Pentru o bună parte dintre ei piaţa era unica sursă de venit. Dar comuniştii şi acoliţii lor au invocat motivul, precum că faţa oraşului trebuie schimbată, încât aceasta să semene cu o capitală europeană. Este o intenţie salutabilă, cred însă că există alte obiective mult mai importante pentru municipiu care necesită soluţionare: e vorba de calitatea drumurilor, de problemele transportului public, de situaţia de la staţia de epurare etc. Chiar dacă guvernanţii se gândeau într-adevăr la „faţa oraşului”, ei ar fi trebuit să se gândească şi la sutele şi miile de familii pe care, închizând piaţa „Dinamo” le condamnau la foamete. Cu regret, comuniştii nu şi-au bătut capul cu chestiuni ce li s-au părut minore şi astfel au dovedit încă o dată că pentru ei mai puţin contează interesele societăţii şi ale oamenilor, decât iniţiativele lor populiste.

❑ VICTIMA INTERESELOR ECONOMICE ALE GUVERNĂRII

Maşina de represiune comunistă a continuat să facă victime. Este cazul preşedintelui băncii comerciale „Victoriabank", Victor Ţurcan, care a fost reţinut în plină stradă în octombrie 2005 şi arestat sub acuzaţie de luare de mită, deşi nici cu spatele nu ştia despre ce fel de mită e vorba.

În realitate, Victor Ţurcan a fost reţinut deoarece nu a acceptat să predea unor afacerişti afiliaţi guvernării banca pe care a fondat-o şi pe care o conduce cu succes de ani de zile. El singur a recunoscut că noii acţionari ai băncii, care au câştigat această calitate după ce au achiziţionat în mai 2005 în total sub 28% din acţiunile acesteia, au încercat să preia conducerea în consiliul de administraţie. Iar pentru că Victor Ţurcan nu a cedat, ei l-au ameninţat cu mari probleme şi chiar cu răfuială fizică. Straniu, dar nimeni – nici preşedintele republicii, nici procurorul general, nici alţi demnitari de prim rang – nu au reacţionat la scrisoarea lui Victor Ţurcan, care atenţiona că este ameninţat şi solicita să se ia măsurile de rigoare. Drept răspuns el singur a fost arestat. Banalitatea acestui arest este evidentă – chipurile un oarecare avocat a cerut de la un agent economic mită de câteva mii de dolari pentru Victor Ţurcan, care urma să-i faciliteze accesul la un credit de la „Victoriabank". Însă preşedintele băncii este un prosper om de afaceri şi ar fi primit şi aşa cele câteva mii de dolari sub formă de procente la banca sa, dacă creditul respectiv era acordat. Deşi ulterior Victor Ţurcan a fost eliberat la insistenţa mediului de afaceri, care era profund deranjat de această reglare de conturi făcută în mod public, cazul său continuă să rămână unul dintre cele mai vii exemple ale abuzurilor la care s-a dedat guvernarea roşie.

❑ SISTEMUL JUDECĂTORESC RĂMÂNE SUB TALPA COMUNISTĂ

În precedenta ediţie a „Petelor negre ale guvernării roşii" am descris cum comuniştii au distrus pas cu pas independenţa puterii judecătoreşti, transformând-o într-un apendice al guvernării. În 2005, pentru prima dată de când comuniştii se află la putere, au apărut premise reale pentru depolitizarea sistemului judecătoresc. Şi acest lucru a devenit posibil graţie modificărilor operate de Parlament în legislaţia în vigoare în vara anului 2005, potrivit cărora în premieră, Adunarea Generală a Judecătorilor avea dreptul de a delega mai mult de jumătate (7 din 12 membri) din componenţa organului de autoadministrare judecătorească – Consiliul Superior al Magistraturii.

În acest context, într-o scrisoare deschisă, am făcut un apel către judecătorii din Republica Moldova, îndemnându-i să aleagă în componenţa Consiliului Superior al Magistraturii doar pe cei mai demni, doar pe acei pentru care justiţia este într-adevăr un lucru sfânt, este a treia putere în stat, dar nu apendicele puterii. Legiuitorilor li se oferea posibilitatea de a spăla pata de ruşine pusă pe

obrazul justiţiei de puterea comunistă şi de reprezentanţii acesteia în sistemul judecătoresc. Însă aşteptările societăţii nu s-au îndreptăţit. Sub presiunea puterii comuniste, Adunarea Generală a Judecătorilor a desemnat, la 5 şi 12 noiembrie 2005, în mare parte persoane loiale puterii roşii, iar acestea la rândul lor au făcut tot posibilul pentru a conserva starea de lucruri existentă în sistem. O dovadă în acest sens este şi faptul că în calitate de preşedinte al Consiliului Superior al Magistraturii a fost realeasă Valeria Şterbeţ, care nu o dată a fost suspectată de loialitate exagerată faţă de guvernarea roşie. Acest fapt regretabil, care a consemnat rămânerea justiţiei moldoveneşti la cheremul comuniştilor, este încă o dovadă că independenţa sistemului judecătoresc nu poate fi asigurată doar prin modificarea legislaţiei sau prin alte acţiuni mecanice – e nevoie de a schimba mentalitatea judecătorilor, astfel încât ei să simtă în sfârşit libertatea care li se acordă, dar nu să trăiască cu frica în sân că mâine ar putea deveni victima răfuielilor comuniste.

❑ AUTORITĂŢILE ÎNCALCĂ DREPTURILE REFUGIAŢILOR

La 31 octombrie 2005 Republica Moldova intră din nou în vizorul organelor internaţionale, fiind acuzată de încălcarea sistematică a drepturilor refugiaţilor. Comitetul refugiaţilor din Moldova descrie cu lux de amănunte situaţia deplorabilă în care-i impune să existe guvernarea comunistă.

Refugiaţii susţin că autorităţile Republicii Moldova nu le respectă drepturile, iar legislaţia cu privire la drepturile refugiaţilor „are mai mult un caracter declarativ" şi nu se implementează. În special, refugiaţii se confruntă cu probleme în ceea ce priveşte primirea actelor de identitate. De ani de zile ei nu pot obţine nici buletine de identitate, nici paşapoarte pentru străinătate. Iar fără acte de identitate, refugiaţilor li se încalcă dreptul la circulaţie pe teritoriul Moldovei şi peste hotare, dreptul de a se angaja la muncă, dreptul de a încheia contracte şi chiar dreptul de a notifica la notar careva documente. Evident, o asemenea politică faţă de refugiaţi, nici pe departe nu corespunde politicii unui stat democratic european. Refugiaţii au avertizat că, în cazul în care R. Moldova nu-şi va revedea politica faţă de refugiaţi, ei se vor adresa la ONU pentru a fi trimişi în altă ţară. Ignorarea unui avertisment de scandal internaţional vorbeşte despre atitudinea autorităţilor comuniste faţă de persoanele protecţia cărora şi-au asumat-o prin diferite documente internaţionale.

❑ COMUNIŞTII ŞI ALIAŢII LOR ÎŞI MENŢIN CONTROLUL ASUPRA CEC

Una din condiţiile înaintate de PPCD în schimbul votului pentru realegerea lui Vladimir Voronin în funcţia de şef al statului a fost numirea unei noi componenţe

a Comisiei Electorale Centrale, în care opoziţia ar avea mai mult de jumătate. La prima vedere această iniţiativă părea că urmăreşte scoaterea CEC de sub controlul guvernării. Dacă acest lucru s-ar fi întâmplat, ar fi apărut posibilităţi reale ca următoarele scrutine să nu fie fraudate. Însă aceste declaraţii frumoase au fost doar un paravan pentru promovarea intereselor personale şi de grup ale comuniştilor şi aliaţilor lor.

Pentru a elibera locurile noilor membri ai CEC, coaliţia roş-oranj purcede la asigurarea cu portofolii a celor care trebuiau să le cedeze. Primul dintre aceştia este Ivan Cucu, comunist înveterat, care a deţinut în fosta componenţă a CEC funcţia de vicepreşedinte. Pe întreaga durată a activităţii sale la CEC, el s-a manifestat drept unul dintre cei mai devotaţi avocaţi ai comuniştilor. Deja acest fapt, care contravine legislaţiei în vigoare şi bunului simţ, trebuia să-i pună în gardă pe cei din „opoziţia constructivă". Dar ei, fără să ezite măcar, l-au ajutat pe Ivan Cucu la 3 noiembrie să devină avocat parlamentar. Pe marginea acestui subiect am ieşit la tribuna centrală a Parlamentului cu o declaraţie prin care am încercat să atrag atenţia asupra gravităţii acestui fapt, deoarece pe faţă era o tentativă de politizare a Centrului pentru Drepturile Omului. Însă comuniştii şi colegii lor de coaliţie, nu numai că nu au ţinut cont de argumentele mele, ci chiar m-au acuzat că nu aş dori să colaborez în vederea desemnării unei noi componenţe a CEC. Ulterior s-a văzut cine a avut dreptate – CEC nici pe departe nu a fost scos de sub controlul puterii (pur şi simplu aceasta nu a mai exercitat direct controlul asupra acestei instituţii importante, ci prin intermediul colegilor lor de coaliţie, care s-au căpătuit şi ei cu funcţii de conducere în noua componenţă a CEC). În schimb, Centrul pentru Drepturile Omului s-a pomenit în componenţa sa cu un înflăcărat adept al comunismului retrograd.

❑ MITING ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ŞI DEMOLĂRII VALORILOR SPIRITUALE

Anul 2006 „debutează" cu noi proteste ale opoziţiei adevărate, care nu a participat la actul politic ruşinos din 4 aprilie 2005. În condiţiile când pretinsa opoziţie de mai ieri cânta deja în strună puterii, AMN rămâne unica speranţă a electoratului democratic. Răspunzând aşteptărilor formulate de cetăţeni, la începutul lunii ianuarie 2006, AMN decide organizarea unui miting de protest (la data de 22 ianuarie), în scuarul Teatrului de Operă şi Balet, împotriva guvernării care a demolat valorile spirituale, precum şi împotriva sărăciei la care a fost adusă populaţia.

Decizia de organizare a acestui miting a survenit ca urmare a situaţiei grave care s-a creat în mai multe domenii: învăţământ, ştiinţă, cultură, istorie etc. La acea etapă comuniştii făceau permanent încercări de a introduce cursul de

„Istorie integrată” şi se înregistrau tentative de a efectua o aşa-zisă reformă a Academiei de Ştiinţe, scopul real al căreia era lichidarea unor institute importante ale acesteia, inclusiv a celor menite să stea la straja valorilor naţionale. Datoria noastră – a celor care reprezentăm opoziţia adevărată în Republica Moldova – era să schimbăm această stare de lucruri. La data de 22 ianuarie AMN a mobilizat câteva mii de oameni, care au venit să-şi exprime nemulţumirea faţă de politica dezastruoasă a guvernării comuniste. Desigur, abuzurile comuniştilor şi aliaţilor lor nu au contenit după acest miting. Dar guvernanţii au înţeles că societatea nu poate fi redusă la tăcere prin cumpărarea unor pretinşi politicieni de opoziţie. AMN a dat un semnal clar că, după curăţarea rândurilor opoziţiei, lupta pentru democraţie continuă.

❑ GUVERNAREA SUGRUMĂ LIBERTATEA ECONOMICĂ

Deşi comuniştii şi aliaţii lor se străduiesc să demonstreze că, graţie „parteneriatului şi stabilităţii ce a survenit ca urmare a lui”, lucrurile în ţară, inclusiv în economie, merg cât se poate de bine, rapoartele internaţionale dau peste cap aceste afirmaţii mincinoase. Cel mai bun exemplu este ratingul libertăţii economice, realizat mai mulţi ani la rând de către fondul american Heritage şi prestigioasa publicaţie Wall Street Journal.

Potrivit datelor ratingului, publicat la începutul lunii ianuarie 2006, Republica Moldova se situa pe locul 83 printre 157 de ţări ale lumii, faţă de locul 77, în anul trecut. Adică, în decurs de doar 9 luni de guvernare roş-oranj, cota Republicii Moldova scade cu 6 trepte în privinţa libertăţii economice. Autorii studiului au evaluat libertatea economică sub mai multe aspecte: povara fiscală, imixtiunea statului în economie, politicile promovate de Guvern în diverse domenii, investiţiile străine, corelaţia dintre veniturile populaţiei şi preţuri, drepturile de proprietate şi activitatea economiei subterane. Ţara noastră nu a putut face concurenţă nici măcar unor foste republici sovietice. De exemplu, Estonia în ratingul menţionat deţinea locul 7, Armenia – 27, Georgia – 68. Republica Moldova a reuşit să devanseze doar astfel de ţări ca: Nigeria, Haiti, Turkmenistanul, Cuba, Laos, Venezuela, Libia, Zimbabwe, Birmania, Iranul, Coreea de Nord. Pentru cei care au crezut în declaraţiile exponenţilor parteneriatului din 4 aprilie 2005, acest rating a fost un uşor şoc. Pentru ceilalţi însă o astfel de poziţie în ratingul libertăţii economice era de aşteptat. Căci, după cum bine se ştie, pentru comunişti percepţia economică a rămas aceeaşi ca şi pe timpul sistemului totalitarist de comandă. Toate schimbările economice au la bază fie presiunile (în sensul bun), pe care le fac periodic asupra guvernării structurile creditare internaţionale, fie interesul unor businessmeni apropiaţi puterii. Cu o asemenea optică asupra economiei este de mirare că R. Moldova a coborât numai cu şase trepte în ratingul menţionat.

❑ ÎNVĂŢĂTORILOR LE-A AJUNS CUŢITUL LA OS

Declaraţiile iresponsabile ale comuniştilor în campania electorală au condus către finele anului 2005 – începutul anului 2006 la tensionarea situaţiei sociale în republică. În special, este vorba despre promisiunile făcute profesorilor de a le majora substanţial salariile.

După ce au aşteptat mai bine de jumătate de an de guvernare roş-oranj să li se majoreze salariile (guvernarea le-a promis profesorilor că vor primi salarii majorate din 1 noiembrie 2005), cadrele didactice au decis să organizeze ample acţiuni de protest. Văzând că gluma se îngroaşă, comuniştii au comis un nou fals – le-au spus profesorilor să aştepte adoptarea Legii cu privire la salarizarea în sectorul bugetar, care urma să prevadă inclusiv şi majorarea salariilor pedagogilor. Ceea ce nu le-au spus însă guvernanţii cadrelor didactice era că Legea menţionată urma să intre în vigoare din 1 ianuarie 2007. Adică, profesorii au fost traşi pe sfoară şi impuşi să aştepte salarii majorate încă 14 luni. Drept urmare, profesorii încep iarăşi să ameninţe cu acţiuni de protest. Situaţia lor era de înţeles, căci salariile pe care le primeau (în jur de 900 lei) nu numai că nu ajungeau la nivel promis de comunişti în alegeri (300 dolari sau circa 3 600 lei), dar nici nu acopereau măcar coşul minim de consum. Totuşi, în ianuarie 2006, profesorii nu au admis ca şcolile să rămână fără dascăli. Dar comuniştii şi aliaţii lor iarăşi au trişat, refuzând să pună Legea în vigoare la 1 ianuarie 2007. Şi numai după intervenţiile repetate ale opoziţiei adevărate (AMN începea fiecare şedinţă a Parlamentului cu cererea de a pune imediat Legea în aplicare), guvernarea a fost nevoită să accepte implementarea ei în aprilie 2007, dar şi atunci doar pentru unele categorii de bugetari. Iată care este atitudinea comuniştilor faţă de cei ce poartă responsabilitate pentru sănătatea morală a societăţii.

❑ DEFICITUL COMERŢULUI EXTERIOR DEPĂŞEŞTE 1 MILIARD DE DOLARI SUA

La începutul anului 2006 deficitul comerţului exterior al Moldovei numai pentru 11 luni ale anului precedent depăşeşte 1 miliar de dolari SUA. Acest deficit este de aproape 2 ori mai mare faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut şi pune sub semnul întrebării solvabilitatea ţării.

Comuniştilor însă nici că le pasă şi nu se întreprinde nimic pentru diversificarea pieţelor de desfacere externe. Dimpotrivă, se face tot posibilul pentru a rămâne pe vechile pieţe. În 11 luni ale anului 2005, Republica Moldova a exportat mărfuri în valoare de 984,5 mln. dolari, inclusiv exporturile către Rusia, care s-au cifrat la 320 mln. dolari. În acelaşi timp, tuturor ţărilor din Uniunea Europeană le-au revenit exporturi de doar 287,5 mln. dolari. Această greşeală strategică a

guvernării (greşeală care a prejudiciat enorm economia Republicii Moldova şi asupra căreia comuniştii au insistat în primii cinci ani de guvernare) avea să iasă la iveală câteva luni mai târziu – când Rusia exclude treptat din lista importurilor din Moldova carnea, vinurile, alte produse agricole. Ulterior, o atitudine similară faţă de vinurile moldoveneşti ia şi Bielarus. În rezultat, exporturile moldoveneşti sunt reduse considerabil, iar soldul negativ al balanţei comerciale externe creşte şi mai mult. Întrebarea este de ce comuniştii nu au încercat să schimbe starea de lucruri? Pentru că majorarea importurilor aducea bani buni la buget, percepuţi la vamă sub formă de taxe şi impozite. Iar problemele ce puteau să apară ca urmare a unor importuri masive, erau soluţionate de banii trimişi în ţară de cetăţenii ce muncesc la negru peste hotare – rudele acestora cumpărau practic tot ce se importa. La rândul lor, comuniştii, care ar fi trebuit să stimuleze producătorul autohton şi exporturile, să creeze locuri de muncă şi să-i aducă acasă pe cetăţenii ce muncesc la negru peste hotare, procedau tocmai invers. Pentru că aceasta le convenea.

❑ GUVERNAREA NU ESTE CAPABILĂ SĂ GESTIONEZE TREBURILE ŢĂRII

Incapacitatea comuniştilor de a guverna eficient ţara duce în ianuarie 2006 la aşa-numita criză a gazelor. AMN este nevoită să ia iniţiativa în mâinile sale şi să încerce să soluţioneze situaţia, utilizând pârghiile legale pe care le avea la dispoziţie la acel moment. La data de 11 ianuarie, AMN vine cu o declaraţie în care se pronunţă pentru iniţierea unor dezbateri publice în Parlament şi în societate, privind capacitatea actualei conduceri de a gestiona treburile ţării.

Noi, cei din AMN, am atenţionat atunci că atitudinea conducerii statului trădează o lipsa totală de poziţie, de competenţă şi de acţiuni în această problemă majoră pentru securitatea energetică a ţării. Guvernanţii au lăsat negocierile de izbelişte şi au ascuns esenţa lor. Abia după ce Rusia a întrerupt livrările către Moldova, Chişinăul a încercat să caute gaze mai ieftine în Asia Mijlocie. AMN a anticipat o asemenea evoluţie regretabilă a lucrurilor şi a cerut, în repetate rânduri, Guvernului să elaboreze şi să raporteze în faţa deputaţilor despre măsurile de securizare energetică a ţării, dar demersurile noastre au fost ignorate. Rezultatul a fost unul pe măsură – la începutul lui 2006 erau lipsă orice garanţii în aprovizionarea cu gaze, R. Moldova era dependentă de situaţia din Ucraina, iar îngrijorarea populaţiei creştea pe zi ce trece. Am propus atunci soluţii concrete pentru depăşirea situaţiei. Dar trufia comuniştilor nu le-a permis să le accepte. În consecinţă, criza gazelor, cu diferite grade de intensitate, a durat mai bine de un an, iar soluţia găsită în final de comunişti nici pe departe nu a fost cea mai bună pentru Republica Moldova.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI CONTINUĂ OPERA DE ”MOLDOVENIZARE”

Sub paravanul parteneriatului politic din 4 aprilie 2005, comuniştii îşi continuă opera de „moldovenizare” a societăţii, iar noii lor aliaţi, care până mai ieri săreau ca arşi la astfel de atacuri, acum se fac a nu le observa. Un exemplu în acest sens este lansarea cărţii ideologului comunist, celui mai aprig apărător al moldovenismului, Victor Stepaniuc, întitulată „Statalitatea poporului moldovenesc”.

Stepaniuc s-a străduit să-şi prezinte monstruozitatea drept „un studiu istoric, dedicat afirmării statalităţii moldoveneşti din anul 1359, când s-a constituit statul, până în prezent”. Pentru a da pondere evenimentului, el a invitat la lansare „savanţi” care, după cum şi era de aşteptat, au menţionat că „autorul a reuşit să aprofundeze viziunea asupra unor documente şi surse cunoscute, dar date uitării”. S-a vorbit despre dreptul moldovenilor la istorie şi statalitate proprie, drept pe care V.Stepaniuc îl apără cu atâta curaj. În realitate, lansarea acestei cărţi a constituit nimic altceva decât un nou atac împotriva României şi a românilor. Comuniştii, care la un moment dat îşi mai temperaseră pornirile anti-româneşti, au considerat că este un moment potrivit pentru a reveni la vechiul comportament. Cartea lui Victor Stepaniuc a fost o încercare de a afla care e starea de spirit în noua conjunctură politică. Comuniştii pregăteau deja introducerea în şcoli a cursului „Istoria Integrată” în loc de „Istoria Românilor”, ei puneau la cale un şir de noi atacuri anti-româneşti.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI BAT CAPUL DE PROPRIUL CONFORT

La 13 ianuarie 2006 a intrat în vigoare o hotărâre de Guvern care stabileşte normele de deservire cu autoturisme de serviciu a conducătorilor de ministere şi de autorităţi centrale. Potrivit acesteia, prim-ministrul Republicii Moldova a primit dreptul să folosească trei (!) automobile de serviciu fără restricţii de parcurs, viceprim-miniştrii – câte două (!) automobile de serviciu, de asemenea, fără limite de parcurs. Conducătorii aparatului Guvernului, miniştrii, preşedinţii Curţii Constituţionale şi Curţii Supreme de Justiţie vor putea folosi automobilele atribuite, dar respectând o limită de parcurs anuală de 32 mii km. Celorlalţi reprezentanţi ai autorităţilor centrale li s-a stabilit o limită de 20-28 mii km.

La prima vedere, parcă nimic deosebit nu s-a întâmplat. Dar există mai multe semne de întrebare. De exemplu, nu este clar de ce unor demnitari de la Guvern li s-a acordat dreptul de a se folosi concomitent de trei automobile. Evident, este vorba de o utilizare iraţională a banilor publici căci, după cum bine se ştie, cu automobilele de serviciu ale demnitarilor mai mult se plimbă membrii familiilor acestora, decât ei înşişi. În presă s-a scris chiar că un automobil al Guvernului, în care se afla soţia primului ministru, circulând cu viteză excesivă, a provocat

moartea a şapte persoane. Aşadar, guvernanţii comunişti îşi bat capul doar de comoditatea proprie. În timp ce unii membri ai Guvernului au câte maşini de serviciu doresc, deputaţilor de opoziţie de cele mai dese ori li se spune că maşini de serviciu libere nu există şi aceştia nu se pot deplasa în teritoriile de care sunt responsabili pentru a avea întâlniri cu alegătorii. De asemenea, face să amintim şi de scandalul de proporţii privind achiziţiile frauduloase de automobile de către Guvern de la anumiţi agenţi economici. Ziarista care a deconspirat aceste afaceri murdare cu automobile de serviciu ale guvernării a nimerit în spital, iar ulterior în genere a fost nevoită să abandoneze ziaristica. Comuniştii au muşamalizat în judecată acest caz, iar drept răspuns la acuzaţiile presei….. şi-au stabilit dreptul de a se plimba şi în continuare cu automobile de serviciu pe banii publici.

❑ VAMA – PRINCIPALUL DONATOR AL BUGETULUI DE STAT

Deşi se laudă cu creşteri permanente ai principalilor indicatori macroeconomici, comuniştii au mizat tot timpul pe veniturile de la vamă, în special pe taxele şi impozitele aplicate la import. Se ştie că un specific al ţărilor cu economii în tranziţie este miza majoră pe veniturile vamei. Un alt specific este şi faptul că ponderea vămii la veniturile bugetare, din an în an descreşte. La comunişti a ieşit însă invers – ponderea vămii creşte.

Astfel, în 2005 Serviciul Vamal a transferat către bugetul de stat venituri în valoare de 5,65 mlrd. lei, în creştere cu 1,5 mlrd. lei (!) faţă de anul 2004. Autorităţile vamale au deţinut în acel an o cotă de 62,5% din totalul veniturilor bugetare. Majoritatea transferurilor au fost efectuate de biroul vamal Chişinău – 42%, urmat de cele din Ocniţa – 13,9%, Leuşeni – 10,4%, Ungheni – 9,2%, Aeroportul Chişinău – 8,1%. În baza acestor cifre se vede că în anii de guvernare comunistă Republica Moldova nu a avut o concepţie clară de dezvoltare a economiei. Comuniştii, de facto, au fost nişte contabili, care numărau la hotar banii, apoi decideau cât cheltuiesc pentru necesităţile şi comodităţile proprii şi cât dau printre degete pentru necesităţile oamenilor. Nu exagerez deloc când fac astfel de afirmaţii şi ulterior s-a văzut că guvernarea pune în capul mesei anume interesele proprii. Logica bugetară comunistă e simplă: economia nu se dezvoltă, vama aduce bani pentru comodităţile guvernării, iar pentru salarii decente bugetarilor – bani nu-s!

❑ SCUMPIREA MEDICAMENTELOR

Piaţa farmaceutică din Republica Moldova a beneficiat permanent de „o atenţie sporită” din partea comuniştilor. Chiar de la venirea la putere, guvernarea

roşie s-a apucat să recroiască această piaţă în conformitate cu interesele sale. După ce au naţionalizat SA „Farmaco” comuniştii au instituit controlul propriu asupra producerii medicamentelor autohtone (luând şi toţi banii care provin din acest business).

Evident, se urmărea excluderea de pe piaţă a unor concurenţi nedoriţi şi reîmpărţirea acesteia între anumiţi prieteni ai guvernării. Iar după ce piaţa a fost împărţită, comuniştii şi businessmenii din apropierea puterii au decis să-şi umple buzunarele şi în ianuarie 2006 au scumpit medicamentele cu 8%. A fost una dintre cele mai grele şi, totodată, lipsite de morală, lovituri aplicate cetăţenilor. Dacă se scumpesc preţurile la un produs sau altul, cetăţeanul poate renunţa la el, dar la medicamente nu poţi renunţa. Calculul comunist a fost sigur. În prima lună după scumpirea medicamentelor, vânzările nu s-au redus deloc, ba chiar au crescut uşor. Însă comuniştii nu s-au oprit aici. Ei au luat decizia de a sista importul de medicamente direct de la producător sau de la distribuitorul oficial al acestuia, deşi anterior tot ei au votat exact contrariul (probabil unor businessmeni din anturajul puterii nu le convenea să cumpere medicamente calitative direct de la producători). O altă decizie este de a introduce sisteme computerizate de evidenţă, costul cărora se ridică la fiecare farmacie până la 100 mii lei. În fond, ideea sistemului computerizat de evidenţă e bună, dar comuniştii s-au condus iarăşi de interesul personal – sumele fiind prea mari, multe farmacii urmau să-şi sisteze activitatea, iar locul lor să fie ocupat de farmaciile patronate de cei de la putere.

❑ POLITICA GUVERNĂRII ÎN AGRICULTURĂ DĂ ANTI-REZULTATE

Guvernarea roşie nu o dată a declarat că pentru ea revitalizarea agriculturii este o prioritate, în special sectorul viti-vinicol, dar aceste declaraţii aşa au şi rămas fără acoperire practică. Potrivit datelor Institutului Naţional al Viei şi Vinului, în anul 2005, recolta medie la hectar a viilor din republică s-a redus cu 27,1% faţă de anul 2004, până la 32,8 chintale.

Desigur, s-ar fi putut da vina pe condiţii climaterice nefavorabile, dacă nu ar fi existat şi opinia experţilor independenţi precum că recolta putea fi mai mare cu 20-25%. Pentru aceasta era necesar ca lucrările de protecţie a viilor de boli să fie realizate la nivelul corespunzător. Însă, pentru efectuarea acestor lucrări e nevoie de bani. Aceşti bani ar putea fi identificaţi fie în interiorul republicii, fie în exterior. Numai că politica distructivă promovată de comunişti în agricultură şi piedicile impuse investitorilor străini (acestora li se interzice procurarea terenurilor pe care plantează vii în Moldova) a redus numărul agenţilor economici străini care doresc să investească în sectorul viti-vinicol autohton. Comuniştii au compromis şi altă posibilitate de a asigura recolte înalte în viticultură – banii acordaţi pentru

susţinerea plantaţiilor viti-vinicole sunt insuficienţi, iar barierele birocratice stabilite de comunişti fac imposibil accesul viticultorilor la ei. În context, trebuie menţionată şi politica guvernării care a condus la blocarea exporturilor vinurilor autohtone. Astfel, mai multe întreprinderi vinicole şi-au sistat practic activitatea, a dispărut necesitatea de materie primă în proporţiile anterioare şi viticulturii i-a fost aplicată o nouă lovitură, consecinţele căreia este prea puţin probabil că vor trece în anii următori.

❑ TRANSPORTATORII AUTO PROTESTEAZĂ

Luna ianuarie 2006 a fost marcată şi de protestele transportatorilor auto din Republica Moldova, care nu erau de acord cu majorarea primelor de asigurare obligatorie de răspundere civilă a deţinătorilor de autovehicule şi vehicule electrice urbane. În funcţie de capacitatea motorului, preţul primelor a crescut de 2-3 ori, comparativ cu anul 2005.

Transportatorii au considerat că argumentele prezentate de Ministerul Finanţelor nu permit de a aprecia corectitudinea majorărilor propuse. În plus, guvernarea a comis şi o gravă eroare tehnică - preţul primelor de asigurare a fost corelat cu capacitatea cilindrică a motorului, în loc de puterea acestuia. Transportatorii s-au arătat indignaţi şi de faptul că transparenţa activităţii companiilor de asigurare scăzuse. În anul 2004, companiile de asigurare au acumulat la capitolul dat 74,3 mln. lei, achitând despăgubiri în mărime de 24,5 mln. lei, ceea ce constituie 33% din sumele acumulate. Cu alte cuvinte, activitatea de asigurare, pentru moment, nu aducea pierderi şi, prin urmare, primele nu trebuiau majorate. Solicitările transportatorilor auto către Guvern, care au propus să li se prezinte argumentele ce au stat la baza acestei decizii la o şedinţă comună, au rămas fără răspuns. O astfel de politică nu poate fi considerată democratică, transparentă şi îndreptată spre interesele cetăţenilor şi agenţilor economici.

❑ COMUNIŞTII AU INSTITUIT UN NOU MINISTER

Una din cele mai controversate decizii ale guvernării comuniste a fost constituirea Ministerului Administraţiei Publice Locale. Decizia respectivă a fost luată de Guvern în ianuarie 2006, iar ulterior a fost adoptată şi de către majoritatea comunistă din Parlament.

În sarcina noului minister comuniştii pun coordonarea activităţii administraţiei publice locale. Scopul urmărit de comunişti este de a prelua sub un control strict organele administraţiei publice locale în ajunul alegerilor locale generale ce urmau să aibă loc în 2007. Comuniştii înţeleg că partidul care va câştiga alegerile locale îşi va asigura o bază solidă pentru alegerile parlamentare din 2009. De aceea,

prin intermediul noului minister ei încep a pregăti terenul pentru alegerile locale. Totodată, prin crerea acestui minister se urmărea limitarea accesului aleşilor locali la Congresul puterilor locale şi regionale a Consiliului Europei, pentru ca această structură să nu afle adevărul despre starea de lucruri din domeniul autonomiei locale din Moldova. Noul minister este împuternicit să reprezinte administraţia publică locală din Republica Moldova în acest înalt for internaţional – lucru lipsit de sens, deoarece Ministerul este un organ al administraţiei publice centrale, dar nu locale. În fruntea ministerului este pus Vitalie Vrabie, cel care a condus organizaţia de alternativă a aleşilor locali, fondarea căreia a fost inspirată de comunişti drept răspuns la criticile permanente ale organizaţiilor de primari şi consilieri din Republica Moldova. Conducând-se de interesele lor partinice, comuniştii au comis un nou atac asupra administraţiei publice locale şi au atentat la unul din principiile de bază ale statului democratic – autonomia locală.

❑ GUVERNAREA COMPROMITE IMPLEMENTAREA SCERS

Strategia de Creştere Economică şi Reducere a Sărăciei a fost percepută de comunişti doar ca un document impus de donatorii externi, dar nicidecum drept o soluţie pentru ameliorarea situaţiei social-economice. Din acest motiv guvernanţii au fost nevoiţi să prelungească implementarea ei cu un an.

O dovadă convingătoare că SCERS nu se implementează în modul cuvenit, opinia publică a primit în ianuarie 2006 când s-a constatat că, în anul 2005, întreprinderile industriale de toate formele de proprietate au fabricat produse în valoare de 21,1 mlrd. lei, cu 6,3% mai mult faţă de anul 2004. Totodată, SCERS prevedea pentru anul 2005 o creştere industrială de 11%. Volumul producţiei industriale s-a redus la întreprinderile de fabricare a aparatajului şi instrumentelor medicale, de precizie, optice – cu 24%, cele de fabricare a aparatelor de uz casnic – 23%, de prelucrare a lemnului şi fabricare a articolelor din lemn – 16%, fabricare a maşinilor agricole – 10%, a pompelor – 9%. De fapt, comuniştii nici nu erau interesaţi de creşterea producţiei industriale în domeniile respective. Căci, importul acestora le-a adus mai mulţi bani la buget decât producerea lor în ţară. Cât priveşte SCERS, aceasta a fost bună pentru guvernare doar ca un instrument care îi permitea să obţină credite şi granturi din exterior. În realitate, nici creşterea economică şi nici reducerea sărăciei niciodată nu i-a preocupat la modul serios pe exponenţii guvernării roşii.

❑ COMUNIŞTII NU RECUNOSC CRIMELE IDOLILOR LOR

Faptul că declaraţiile comuniştilor moldoveni privind alinierea la standardele europene nu sunt decât nişte trucuri propagandistice s-a văzut atunci când

reprezentanţii comuniştilor în delegaţia Parlamentului Republicii Moldova la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei – Maria Postoico şi Arcadie Pasecinic – au refuzat să susţină Rezoluţia privind condamnarea crimelor regimurilor totalitare comuniste. Mai târziu, majoritatea comunistă din Parlament a refuzat să susţină un proiect de lege de condamnare a regimurilor totalitare comuniste ca urmare a rezoluţiei APCE.

Am făcut atunci o declaraţie în care am argumentat de ce Parlamentul trebuie să adopte o lege care să condamne regimul comunist totalitar. Adoptarea unei asemenea legi era absolut necesară, deoarece cea mai mare parte a populaţiei Republicii Moldova a avut de suferit de pe urma regimului comunist totalitar. În acelaşi timp, Republica Moldova şi-ar demonstra ataşamentul faţă de valorile promovate de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Condamnarea regimului comunist sovietic era o datorie morală faţă de societate a actualului Parlament. Din păcate, Republica Moldova este una din puţinele ţări care s-a confruntat cu efectele distructive ale comunismului şi după căderea imperiului sovietic. În ultimii ani, sub guvernarea comunistă au fost demolate principiile statului democratic şi de drept, au fost încălcate masiv drepturile omului, a fost compromisă însăşi noţiunea „democraţie". Aceasta ne dovedeşte că regimurile comuniste, chiar dacă se ascund sub masca democraţiei, continuă să prezinte un pericol pentru umanitate.

❑ CE ASCUND COMUNIŞTII ŞI ALIAŢII LOR?

Pentru a-şi justifica parteneriatul politic ruşinos din 4 aprilie 2005, comuniştii şi aliaţii lor, dar mai ales PPCD, au recurs la mai multe dezinformări opiniei publice naţionale şi internaţionale. Vicepreşedintele PPCD, Vlad Cubreacov, a declarat că deţine informaţii potrivit cărora ex-directorul Serviciului de Informaţii şi Securitate, Valeriu Pasat, ar fi pregătit, în primăvara anului 2005, asasinarea lui Iurie Roşca şi i-ar fi propus senatorului român Ilie Ilaşcu, fost deţinut politic al regimului de la Tiraspol, să-l lichideze fizic pe liderul PPCD. Ulterior, aceleaşi declaraţii au fost făcute şi de însuşi Iurie Roşca.

În mod normal, aceste declaraţii nu puteau fi lăsate fără replică, dat fiind gravitatea lor. Am propus Parlamentului constituirea unei comisii de anchetă care să investigheze tentativa de asasinare a liderului Partidului Popular Creştin Democrat. Numai că propunerea mea a fost susţinută doar de deputaţii AMN. O asemenea atitudine este destul de stranie, căci anume comuniştii şi ppcd-iştii trebuiau să fie cei mai interesaţi de investigarea situaţiei create. PPCD – pentru că asupra lor plana suspiciunea că liderii partidului au pus la cale intenţionat o dezinformare masivă a populaţiei, iar comuniştii – pentru că se aflau la guvernare

şi anchetarea cazului ţinea direct de imaginea lor. Cu toate acestea, comuniştii şi aliaţii lor au afirmat că formarea comisiei este inoportună, pentru că Procuratura Generală investighează deja acest caz, iar activitatea comisiei ar putea dubla sau chiar împiedica desfăşurarea anchetei. Dar timpul a trecut iar lucrurile nu s-au mişcat din punctul mort. Nu încape nici o îndoială că la mijloc a fost o dezinformare în scopuri politice, pusă la cale de comunişti şi aliaţii lor.

❑ GUVERNAREA SE IMPLICĂ ÎN ACTIVITATEA BĂNCILOR

Implicarea statului în activitatea mediului de afaceri capătă proporţii odată cu obţinerea de către comunişti a celui de-al doilea mandat de guvernare. Puterea instituie tot noi şi noi pârghii de control, încât multe din structurile financiare nu mai rezistă acestei presiuni. De o atenţie deosebită se „bucură" băncile. În februarie 2006 guvernarea decide că băncile vor trebui să prezinte executorilor judecătoreşti, la cererea acestora, informaţia despre conturile debitorilor.

Oficial, documentul era menit să asigure o mai bună executare a deciziilor instanţelor de judecată, dar neoficial – de a asigura accesul comuniştilor şi protejaţilor lor din mediul de afaceri la informaţiile despre bănci şi clienţii acestora. Apropo, deputaţii comunişti au votat proiectul de lege în prima lectură, în ciuda opunerii Comisiei parlamentare pentru politică economică, buget şi finanţe, care tot de comunişti este condusă şi dominată. Comisia a menţionat în avizul său (şi a avut perfectă dreptate) că băncile şi aşa prezintă informaţii care constituie un secret comercial, mai multor structuri, cum ar fi organele de urmărire penală, Curtea de Conturi, Serviciul de Informaţii şi Securitate, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei, organele fiscale. Dar comuniştii nu au dorit să asculte nici de comisie, nici de opoziţie şi nici de glasul raţiunii. În rezultat, mediul de afaceri din Republica Moldova a devenit şi mai neatractiv.

❑ COMUNIŞTII SCOT DIN BIBLIOTECI LITERATURA INCOMODĂ

În februarie 2006 comuniştii mi-au oferit o surpriză mai puţin plăcută – cartea mea, „Petele negre ale guvernării roşii", care se referă la primii patru ani de guvernare comunistă, a fost interzisă în bibliotecile din republică, la indicaţia lui Victor Stepaniuc, unul dintre conducătorii Partidului Comuniştilor, preşedinte al Comisiei parlamentare pentru cultură, ştiinţă, învăţământ, tineret, sport, turism şi mass-media.

V. Stepaniuc mi-a confirmat că a dat asemenea dispoziţie, dar m-a asigurat că aceasta s-ar fi referit doar la bibliotecile şcolare şi a avut scopul de „a nu politiza şcolile". Ulterior însă am aflat că, de fapt, cartea a fost interzisă în toate bibliotecile din republică, cu excepţia Bibliotecii Naţionale. Este evident că a fost

o comandă politică, pentru că în lucrare am dat în vileag peste 100 de exemple de abuzuri grave, comise de guvernarea comunistă în perioada anilor 2001-2005. Prin interzicerea cărţii puterea a dorit să distrugă orice mărturie a fărădelegilor comise timp de patru ani, iar Victor Stepaniuc a făcut loc în bibliotecile din republică pentru propria carte – „Statalitatea poporului moldovenesc”. Nu voi rămâne mirat dacă această „operă” de factură ideologică şi puternic politizată îşi va găsi locul în bibliotecile şcolare de unde a fost exclusă cartea „Petele negre ale guvernării roşii”. Cred însă că guvernarea ar trebui să studieze puţin istoria şi să nu repete greşelile din trecut, căci Republica Moldova a traversat deja o perioadă comunisto-sovietică, când literatura incomodă era interzisă şi ştim cu toţii că rezultatul a fost creşterea revoltei sociale şi debarcarea de la putere a regimului dictatorial.

❑ MAJORAREA TARIFELOR LA GAZE PENTRU CONSUMATORI

Criza gazelor nu ar fi căpătat asemenea proporţii dacă guvernarea comunistă şi-ar fi dat seama la timp care pot fi urmările şi ar fi acţionat imediat. Însă, chiar şi după ce a comis greşeala, comuniştii nu au tras din ea învăţăminte şi au continuat să insiste asupra faptului că poziţia lor a fost una corectă.

Pentru a nu-şi eroda baza electorală, care şi aşa se şubrezise după parteneriatul politic din 4 aprilie 2005, comuniştii au comis un nou fals – au minţit populaţia că majorarea preţului de achiziţie a gazelor naturale de la furnizor nu se va solda şi cu majorarea tarifelor pentru populaţie. Numai că, această minciună a plesnit la scurt timp după declaraţiile menţionate – la 14 februarie 2006 Consiliul de Administraţie al Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a decis majorarea în medie cu 37,2%, fără TVA (5%), a tarifelor la gaze pentru consumatori. ANRE a motivat această măsură prin faptul că, concernul rus „Gazprom”, a scumpit cu 37,5% preţul gazelor livrate în Republica Moldova, până la $110 pe mia de metri cubi. La calcularea tarifelor noi s-a ţinut cont, de asemenea, de creşterea costurilor de întreţinere a reţelelor de gazificare, creşterea salariului minim, a amortizării. Însă comuniştii au prezentat această nereuşită ca pe o victorie. Presa controlată de comunişti a încercat să demonstreze că aceştia au salvat populaţia majorând tarifele doar cu 37,2%, deoarece societatea moldo-rusă «MoldovaGaz» insista ca tariful mediu pentru consumatori să fie mult mai mare. Cu alte cuvinte, comuniştii au interpretat majorarea preţului de achiziţie a gazelor naturale din Rusia drept o performanţă a actualei guvernări. Dar aceste trucuri propagandistice nu au fost în stare să diminueze şocurile sociale survenite ca urmare a guvernării incompetente a comuniştilor.

❑ O GAURĂ ÎN BUGET DE 200 MLN. LEI

Încăpăţânarea şi rigiditatea comuniştilor i-a împiedicat mai întotdeauna să ia în calcul propunerile opoziţiei şi, în rezultat, situaţia în multe domenii s-a agravat, iar statul a pierdut sume colosale. Este şi cazul propunerilor şi sugestiilor făcute în cadrul audierilor parlamentare pe marginea executării Legii cu privire la fabricarea şi circulaţia alcoolului etilic şi a producţiei alcoolice.

Vom menţiona că statul pierde anual venituri de circa 200 mln. lei din cauza încălcărilor comise în domeniul fabricării şi comercializării alcoolului etilic şi a produselor alcoolice, ca urmare a lipsei unui sistem de evidenţă computerizată în acest domeniu. După anul 2000, când a fost adoptată Legea, au mai fost operate un şir de modificări în acest document, unele din care s-au făcut pentru a-l îmbunătăţi, iar altele – din anumite interese. Comuniştii au preferat să dea ascultare rapoartelor „în roz" ale membrilor Guvernului, care văd peste tot doar progrese, în timp ce situaţia reală degradează de la o zi la alta. Argumentul Guvernului precum că, pentru a implementa sistemul de evidenţă computerizată în producţia şi comerţul cu alcool etilic şi produse alcoolice e nevoie de un termen de 3 ani şi fonduri de 35 mln. lei, nu avea nici un suport. Adică, comuniştii au acceptat să piardă anual 200 mln. lei, decât să cheltuiască în trei ani 35 mln. lei şi să rezolve problema! O asemenea logică este exact în stilul guvernării. Vom aminti că sisteme similare au fost introduse într-un răstimp relativ scurt şi practic fără cheltuieli de la Bugetul de stat în alte domenii (de exemplu, în cel farmaceutic). Cu regret, abordarea selectivă a problemelor a caracterizat permanent guvernarea comunistă şi urmările pentru economie nu au fost deloc benefice.

❑ CURTEA CONSTITUŢIONALĂ DĂ PESTE CAP UN NOU ABUZ COMUNIST

La începutul anului 2006 toate companiile fiduciare din Moldova stăteau ca pe ace, căci fiecare dintre ele putea fi în orice moment lipsită de licenţă sau chiar dizolvată. Comuniştii au adoptat o lege, care obliga companiile fiduciare din republică să încheie, în termen de 60 de zile, de la 1 ianuarie 2006, contracte suplimentare cu toţi fondatorii lor.

Companiile urmau să le trimită din timp scrisori fondatorilor, anunţându-i despre noile prevederi legislative şi recomandându-le să semneze contracte suplimentare prin care să-şi confirme participarea la constituirea companiilor. În cazul în care, fondatorii nu acceptau în scris prelungirea contractului în decurs de 60 de zile, acesta se considera reziliat, iar în alte 60 de zile compania urma să le restituie fondatorilor patrimoniul care le revenea. Era evident că se punea la cale o curăţare a pieţei de agenţi economici incomozi. Mai mult chiar, comuniştii,

în setea lor de a-şi satisface cât mai repede interesele personale şi de grup, au admis mai multe încălcări ale legislaţiei în vigoare. În primul rând, este vorba de faptul că Parlamentul şi-a depăşit atribuţiile atunci când a stabilit condiţiile în care se reziliază contractele de constituire a companiilor fiduciare, căci rezilierea poate fi făcută doar cu acordul comun al părţilor sau de către instanţa de judecată, şi nu prin decizia deputaţilor. De asemenea, a fost lezat dreptul la proprietate al fondatorilor companiilor fiduciare, care trebuie să decidă independent cum să procedeze cu bunurile lor. Din fericire, Curtea Constituţională a sesizat aceste nereguli şi a anulat legea respectivă. Comuniştii s-au conformat atunci deciziei CC, pentru că nu au avut încotro. Aceasta însă nu i-a împiedicat pe viitor să inventeze noi mecanisme de presiune asupra mediului de afaceri.

❑ JAVIER SOLANA PUNE PUNCTUL PE „I"

Începutul anului 2006 este marcat de o amplă campanie de spălare a creierilor pusă la cale de putere şi aliaţii săi, care are drept scop de a demonstra opiniei publice din ţară şi de peste hotare că Planul de Acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană se îndeplineşte cu succes, că instituţiile democratice funcţionează normal, că există libertate a presei, că luptă împotriva corupţiei etc. Însă, toate eforturile depuse de guvernare se dovedesc în van. Cel puţin opinia publică de peste hotare este conştientă că dincolo de declaraţii frumoase nimic din cele menţionate nu există în realitate.

Astfel, la data de 2 martie 2006 Javier Solana, Înaltul Reprezentant al Uniunii Europene (UE) pentru politică externă şi securitate, Secretarul General al Consiliului UE, într-un interviu acordat unui ziar de la Chişinău, pune punctul pe „i". În primul rând, referindu-se la implementarea Planului de acţiuni RM-UE, Javier Solana a apreciat că „adoptarea unor legi şi decrete bune nu este suficientă", sunt necesare şi fapte, nu doar stipulări în lege, iar aceasta „ar necesita şi o schimbare de mentalitate. Doar atunci R. Moldova va realiza cu adevărat Planul de acţiuni şi se va apropia de UE". Înaltul oficial a mai spus că „Moldova trebuie să facă mult mai multe în privinţa libertăţii presei, respectării drepturilor omului, independenţei justiţiei, luptei împotriva corupţiei – şi nu doar să lupte contra unor presupuşi corupţi din rândurile oponenţilor politici". Aceste declaraţii scot în vileag esenţa guvernării comuniste, care nu luptă împotriva corupţiei sau pentru libertatea presei, ci cu oponenţii, care încearcă să spună adevărul şi să facă ceva pentru schimbarea stării de lucruri. Din păcate, nici de data aceasta guvernarea nu a ţinut seama de avertismentul venit de la un demnitar de rang atât de înalt şi a continuat să simuleze un comportament democratic, promovând în realitate cu totul alte interese decât cele ale ţării.

❑ INTERESUL DE PARTID – MAI PRESUS DECÂT BUGETUL

La 10 martie 2006, în Parlament izbucneşte un scandal de proporţii, care a avut la bază intenţia comuniştilor de a scuti de impozite şi taxe în valoare de circa 740 mii lei importul în Republica Moldova a 350 tone de granit din Federaţia Rusă, pentru reconstrucţia Memorialului Gloriei Militare. Proiectul de lege respectiv a fost elaborat la solicitarea organizaţiei pentru apărarea drepturilor slavilor în Moldova „Vece", al cărei preşedinte, Nicolae Guţul, este deputat-comunist.

În mod normal, proiectul de lege a provocat revolta opoziţiei, căci este inadmisibilă situaţia în care o organizaţie obştească vine în Legislativ cu propuneri de scutire fiscală. Noi, cei din opoziţie, am calificat scutirea fiscală solicitată drept „o spălare masivă a banilor" şi am cerut informaţii detaliate despre costul reconstrucţiei şi alte aspecte legate de aceste lucrări. Cu regret, nu ni s-a acordat informaţia solicitată, iar presupunerile noastre s-au adeverit ulterior. Demnitarii comunişti au recunoscut, peste câteva luni, că la reconstrucţia Memorialului şi a străzii de lângă el, s-au „spălat" aproape o sută de milioane de lei. Comuniştii nu au ţinut cont de avertismentele opoziţiei atunci când am solicitat respingerea proiectului de lege, după cum au ignorat şi cererile repetate de a face lumină în dezvăluirile privind spălarea banilor publici la cele două obiective şi de a trage la răspundere persoanele vinovate. Se vede că prea mulţi comunişti au avut de câştigat de pe urma acestor grandioase proiecte cu tentă ideologică, de aceea nici nu s-au dat curs propunerilor noastre. În această situaţie, rămâne doar ca viitoarele guvernări să revină şi să facă lumină în aceste şi alte cazuri de delapidări masive de fonduri.

❑ ATITUDINEA GUVERNANŢILOR FAŢĂ DE ŢĂRANI

Îmbunătăţirea situaţiei în agricultură devine una din preocupările permanente ale AMN la începutul anului 2006. Reprezentanţii fracţiunii noastre veneau practic în fiecare săptămână cu noi propuneri, dar, indiferent de argumentele aduse, erau trataţi de comunişti cu indiferenţă.

La 17 martie 2006 AMN a propus scutirea agricultorilor de impozitul funciar pe un termen de cinci ani; anularea TVA la pesticide, îngrăşăminte minerale şi utilajul agricol; compensarea cheltuielilor suportate de ţărani ca urmare a majorării preţurilor la carburanţi etc. Am atenţionat(a câta oară) că situaţia s-a agravat după 1 ianuarie 2006, când a fost instituită taxa pe valoarea adăugată la pesticide, îngrăşăminte minerale şi utilaj agricol, precum şi ca urmare a scumpirii carburanţilor. La acea etapă se ştia că în anul 2005 agricultura a suportat pierderi de circa 800 mln. lei, iar perspectivele ce se prefigurau arătau

că în 2006 pierderile ar putea fi şi mai mari. Era greu de înţeles indiferenţa comuniştilor, care se făceau că nu observă ce se întâmplă. Altă explicaţie a comportamentului lor decât „ură faţă de ţărani şi faptul că se face tot posibilul pentru revenirea la colhozuri”, noi, cei din AMN, nu am găsit. Desigur, declaraţia noastră destul de dură şi propunerile făcute în public (şedinţele plenare ale Parlamentului se transmiteau în direct la radio şi televiziune) i-au deranjat la modul serios pe comunişti. Dar dincolo de atacuri nefondate la adresa AMN şi promisiuni deşarte ale comuniştilor că vor examina situaţia creată şi vor veni cu soluţii, nu s-a întreprins nimic. De fapt, aceasta a fost atitudinea constantă manifestată de comunişti faţă de ţărani în toţi anii de aflare la guvernare.

❑ RITMUL REFORMELOR ÎN R. MOLDOVA

Unul din argumentele vehiculate cel mai des de comunişti şi aliaţii lor după pactul politic ruşinos din 4 aprilie 2005, a fost că Republica Moldova niciodată nu a implementat reformele într-un timp atât de rapid ca în 2005-2006. Mai spuneau ei că, în rezultat, R. Moldova avea o imaginea mai bună ca oricând la Consiliul Europei, ceea ce sporea şansele ca să fie sistată procedura de monitorizare ce dura din 1995.

Însă, cum s-a întâmplat de nenumărate ori, declaraţiile comuniştilor şi aliaţilor lor sunt date peste cap de oficialii europeni. Coraportorii Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), Josette Durrieu şi Egidius Vareikis, făcând o totalizare a vizitei lor în ţara noastră, spun deschis că ritmul reformelor în Republica Moldova nu este suficient de rapid. De fapt, aceasta a fost doar o confirmare suplimentară a tristei realităţi la capitolul imaginea Moldovei la Strasbourg. Cu doar ceva timp mai înainte Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei amânase din nou examinarea problemei privind sistarea monitorizării Moldovei. Dacă Moldova ar fi avut o imagine bună, după cum pretindeau comuniştii şi prietenii lor, şi dacă reformele ar fi fost cu adevărat reforme şi s-ar fi implementat rapid şi cu succes, probabil monitorizarea era sistată. Guvernarea, desigur, putea minţi, prin mass-media controlată de putere, populaţia despre „succesele remarcabile înregistrate zi de zi”, dar factorii de decizie din exterior nu sunt atât de naivi pentru a da crezare gogoşilor comuniste.

❑ COMUNIŞTII ÎI ATACĂ PE DEŢINĂTORII DE PATENTE DE ÎNTREPRINZĂTOR

În martie 2006 Guvernul aplică micului business cea mai dureroasă din toate loviturile posibile – aprobă un proiect de lege care prevede excluderea treptată, din 2007 până în 2009, a activităţilor în baza patentei de întreprinzător. Astfel,

Guvernul dintr-o singură mişcare lasă pe drumuri circa 40 mii de oameni, iar familiile acestora rămân fără surse de existenţă.

Logica guvernării a fost simplă – deţinătorii de patente reprezintă un segment de populaţie activă, orientat spre valorile democratice şi care niciodată nu votează comuniştii. Aceşti oameni pur şi simplu îi încurcau pe comunişti în ţară şi lor li s-au creat toate condiţiile pentru a pleca la munci la negru peste hotare. Izgonirea lor din ţară convenea guvernării şi din alt punct de vedere – pe banii trimişi în ţară de cetăţenii aflaţi la munci peste hotare se acoperă soldul negativ al balanţei comerciale externe şi se menţine bugetul de stat. Prin urmare, şi politic, şi economic, comuniştii erau interesaţi în distrugerea a 40 mii locuri de muncă, deşi în campania electorală au promis tocmai contrariul. A mai existat o motivaţie pentru excluderea activităţilor în baza patentei de întreprinzător. Unii oameni din anturajul puterii doreau să construiască o reţea de supermarkete în raioanele republicii, însă aceasta nu ar fi fost profitabilă dat fiind concurenţa din partea deţinătorilor de patente. De aceea, puterea a decis să elimine de pe piaţă concurenţii, deşi aceasta contravine legislaţiei naţionale şi Constituţiei. Ulterior, Parlamentul dominat de comunişti a votat Legea aprobată de Guvern. În rezultat, în republică au început ample acţiuni de protest, care au durat mai multe luni. Însă, nimic nu i-a făcut pe guvernanţi să-şi schimbe opinia – nici argumentele, nici lacrimile deţinătorilor de patente.

❑ COMUNIŞTII NU RESPECTĂ ANGAJAMENTELE FAŢĂ DE CE

La data de 23 martie 2006 am cerut, în numele Alianţei „Moldova Noastră”, convocarea unei şedinţe speciale a Parlamentului în problema reformelor şi respectării angajamentelor asumate faţă de Consiliul Europei (CE), la care să participe şeful statului Vladimir Voronin şi prim-ministrul Vasile Tarlev.

Am declarat atunci că partidul de guvernământ nu vrea să facă reforme democratice, deoarece aceasta l-ar lipsi de mecanismele de menţinere la putere. Am mai menţionat că informarea obiectivă a cetăţenilor, existenţa unui sistem judecătoresc imparţial, o administraţie publică eficientă, vor conduce la schimbări inevitabile, care ar putea fi în dezavantajul actualei puteri. Deşi Parlamentul a votat programul calendaristic, care include acţiunile de ajustare legislativă la rezoluţiile Adunării Parlamentare a CE, realizarea acestui document întârzie mult, pe motiv că majoritatea comunistă e preocupată să voteze legi care promovează interesele clanurilor mafiote şi ale monopoliştilor, ale celor ce distrug agricultura. De fapt, comuniştii se limitau doar la declaraţii de integrare europeană, dar nu întreprindeau acţiuni concrete care să dovedească această intenţie. Însă, propunerea mea a fost tratată cu neglijenţă de putere. Iar rezultatul nu s-a lăsat mult aşteptat. Republica Moldova a bătut un record

absolut la Consiliul Europei – a devenit ţara care s-a aflat cel mai mult sub monitorizarea acestei instituţii.

❑ COMUNIŞTII CONTINUĂ HĂRŢUIALA LIDERULUI AMN

Comuniştii îşi fac un cadou destul de original cu ocazia unui an de la pactul ruşinos din 4 aprilie 2005 – la 4 aprilie 2006. Procuratura Generală anunţă că a încheiat ancheta şi a trimis în judecată dosarul deputatului Serafim Urechean, liderul fracţiunii Alianţa „Moldova Noastră", acuzat de depăşirea atribuţiilor în perioada exercitării funcţiei de Primar General de Chişinău.

Comuniştii continuă să insiste asupra vinovăţiei lui Serafim Urechean din două motive: pentru a arunca praf în ochii opiniei publice naţionale şi internaţionale; pentru a-i şifona imaginea liderului unicului partid de opoziţie reală din Parlament. Însă, argumentele procuraturii s-au dovedit a fi cusute cu aţă albă şi nu au rezistat în instanţa de judecată. La puţin timp, Curtea Supremă de Justiţie a constatat grave încălcări în procesul de intentare a dosarului liderului AMN şi a dispus încetarea urmăririi penale. Deşi decizia CSJ era definitivă, atât procuratura, cât şi instanţa de judecată ierarhic inferioară au refuzat s-o execute şi au continuat hărţuirea lui Serafim Urechean. Astfel, s-a mai văzut încă o dată că, pe timpul guvernării comuniste corupţia politică şi încălcarea celor mai elementare drepturi au devenit o normă, iar independenţa justiţiei – o noţiune mult prea departe de realităţile moldoveneşti.

❑ ULTIMUL CUI ÎN SICRIUL AUDIOVIZUALULUI

Comuniştii şi noii lor aliaţi continuă opera de pretinsă reformare a principalelor instituţii în stat, reformare la baza căreia a stat un singur interes – împărţirea portofoliilor şi a sferelor de influenţă. La 6 aprilie 2006 este votat în prima lectură Codul Audiovizualului, care oficial avea drept scop democratizarea şi asigurarea independenţei Consiliului Coordonator al Audiovizualului, crearea condiţiilor optime pentru activitatea instituţiilor publice ale audiovizualului etc.

În realitate însă, prin acest Cod comuniştii au creat condiţiile necesare pentru a transmite o parte din controlul asupra audiovizualului autohton şi unele instituţii ale acestuia celor care au votat pentru realegerea lui Vladimir Voronin în funcţia de preşedinte al ţării. Ulterior, acest lucru s-a văzut foarte clar. Ca urmare a implementării Codului Audiovizualului, comuniştii, creştin-democraţii şi democraţii au primit funcţii importante la CCA. În plus, în procesul de împărţire a sferelor de influenţă, comuniştilor le-a revenit, pe lângă fostele mijloace de stat ale audiovizualului, şi postul de radio Antena-C, unul dintre cele mai ascultate din ţară. Iar creştin-democraţii s-au căpătuit cu televiziunea „Euro-TV-Chişinău".

Aceasta a fost adevărata miză a Codului. Evident, deputaţii Alianţei „Moldova Noastră” au votat împotriva proiectului pe motiv că acesta nu a fost consultat cu societatea civilă şi nu va îmbunătăţi situaţia în domeniul audiovizualului. Noi am amintit că anterior am elaborat şi am înaintat trei proiecte de legi în acest sens, care au fost consultate cu societatea civilă şi avizate pozitiv de Consiliul Europei, dar ignorate de conducerea Parlamentului. Nu ne-a mirat atitudinea guvernării. Eram conştienţi de faptul că pe comunişti niciodată nu i-a preocupat independenţa audiovizualului autohton, unicul lor interes fiind acapararea mijloacelor de informare în masă şi obţinerea unor posturi în cele mai importante instituţii ale statului.

❑ DRAPELUL DE STAT ESTE PROFANAT!

La începutul lunii aprilie 2006, se înregistrează un caz ieşit din comun – conducerea Întreprinderii de Stat “Calea Ferată a Moldovei”, condusă de un demnitar comunist, admite şi chiar încurajează profanarea drapelului de stat al Republicii Moldova.

Este vorba că, în trenul Chişinău-Moscova, tricolorul era aşternut pentru a se şterge încălţările. În coridoarele vagoanelor era întinsă pe jos o fâşie de pânză în culorile drapelului de stat. Şi de această pânză toţi pasagerii îşi ştergeau picioarele. Un angajat al CFM ne-a explicat că însoţitorii de vagoane primesc materialul odată la două săptămâni, ca să-l aştearnă pe jos, pentru a nu se murdări covorul. Ne-am întrebat atunci: de ce conducerea CFM n-ar comanda nişte ţesături în culorile drapelelor de stat ale Rusiei, Ucrainei, Bielarus, să vedem până unde ar ajunge cu ele trenul moldovenesc? Apropo, am atras atenţia şi asupra faptului că în vagoane lipseau cu desăvârşire inscripţiile în limba română. AMN a cerut conducerii CFM să retragă imediat din uz materialul-tricolor aflat în toate trenurile moldoveneşti; Procuraturii Generale – să cerceteze faptul profanării în trenurile moldoveneşti a tricolorului şi să tragă la răspundere persoanele vinovate; Guvernului – să examineze respectarea Legii cu privire la funcţionarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova în cadrul CFM cu sancţionarea celor vinovaţi de încălcarea acesteia. Dar, reacţia a fost cea dintotdeauna. Tăcere...

❑ VORONIN E NOSTALGIC DUPĂ MEMORANDUMUL DIN 1997

Unul din cele mai mari eşecuri ale guvernării comuniste a fost, fără îndoială, diferendul transnistrean. Degeaba comuniştii au încercat să dea vina ba pe opoziţie, ba pe liderii de la Tiraspol, ba pe forţe din exterior. Cauza adevărată a constituit-o nedorinţa lor de a urma o politică clară şi coerentă în soluţionarea problemei respective.

Astfel, în timp ce solicita suportul factorilor de decizie occidentali, Vladimir Voronin făcea ochi dulci şi Kremlinului, pe care încerca să-l convingă de loialitatea sa. La 7 aprilie 2006 preşedintele Vladimir Voronin, într-un interviu acordat ziarului rus „Nezavisimaia gazeta", declară că propunerea de a denunţa Memorandumul din 1997 este absurdă. Această declaraţie a şefului statului contravenea tuturor eforturilor depuse până atunci în vederea depăşirii crizei transnistrene. După cum bine se ştie, anume prin acel memorandum a fost introdusă aberanta noţiune de „stat comun", care a alimentat pretenţiile de federalizare, confederalizare a Moldovei, formulate de Moscova şi Tiraspol. Forţele politice din Republica Moldova şi instituţiile occidentale încercau să evite documentele propuse anterior de Rusia la capitolul conflictul transnistrean şi să vină cu un concept nou în această privinţă. Iar preşedintele Voronin, prin declaraţia sa, revine practic la prevederile Memorandumului Kozak. În consecinţă, au avut de suferit nu atât imaginea liderului comunist şi a partidului său, cât interesele generale ale ţării.

❑ COMUNIŞTII ATENTEAZĂ LA IDENTITATEA NAŢIONALĂ A CETĂŢENILOR

Pe parcursul aflării lor la guvernare, comuniştii au desfăşurat o amplă campanie de subminare a valorilor naţionale, în încercarea de a impune cetăţenilor Republicii Moldova o altă identitate naţională. În atingerea acestui scop, ei au utilizat toate mijloacele, inclusiv cele mai puţin legale, folosind rezultatele ultimului recensământ al populaţiei, corectitudinea cărora este destul de îndoielnică.

Deşi recensământul a avut loc la finele anului 2004, comuniştii rup din context unele date care, pretind ei, au fost obţinute în cadrul lui, şi în aprilie 2006 încep să le joace cum le convine. Potrivit datelor respective, doar 16,4% din cetăţenii R. Moldova se declară vorbitori de limbă română, iar 2,2% au spus că se consideră români de naţionalitate. Comuniştii pretind că 58% au afirmat că vorbesc limba moldovenească, iar moldovenii constituie 75,8% din totalul locuitorilor republicii, în creştere cu 5,9% faţă de anul 1989, când a fost organizat recensământul precedent. Cu alte cuvinte, guvernanţii vor să demonstreze că în Republica Moldova majoritatea se consideră moldoveni, dar nu români, că vorbesc limba moldovenească, dar nu română. Numai că, se ştie cum au fost obţinute aceste date. Majoritatea oamenilor nici nu erau întrebaţi ce limbă vorbesc sau ce naţionalitate au, iar în ancheta lor altcineva scria ceea de ce aveau nevoie comuniştii. În plus, celor care se declarau români li se spunea direct, că nu ar fi bine să indice acest lucru în anchetă, de vreme ce sunt cetăţeni ai Republicii Moldova. Datele recensământului din 2004 au fost doar o

componentă a scenariului pus în aplicare de comunişti împotriva a tot ce este românesc. Anume astfel şi-au înţeles ei rostul aflării la guvernare – continuarea politicii comuniste din timpurile sovietice de mancurtizare a populaţiei. Însă, indiferent de ce au scris comuniştii în statisticile lor, adevărul şi starea reală de lucruri nu au putut fi camuflate. De la un timp încoace, în R. Moldova, numărul celor care doresc să-şi redobândească cetăţenia românească, e în creştere continuă.

❑ ADEVĂRUL DESPRE „LIBERALISMUL COMUNIST"

Comuniştii moldoveni, ajunşi la guvernare printr-o ironie a sorţii, şi-au dat seama că nu mai pot promova o politică-hibrid, gen economie planificată cu elemente ale economiei de piaţă, şi au început să se orienteze tot mai mult spre liberalism. Mai bine zis, ei au început să facă acest lucru doar declarativ, în realitate fiind foarte departe de liberalism.

Cum era de aşteptat, „ataşamentul" comuniştilor faţă de valorile liberale iese la iveală. Astfel, Republica Moldova declară că are o poziţie „defensivă" şi rezervată privind luarea unor angajamente suplimentare de liberalizare a accesului pe piaţă, deoarece cele existente, chipurile, sunt net superioare angajamentelor pe care şi le-au asumat ţările care au aderat mai înainte la Organizaţia Mondială a Comerţului (OMC). Această poziţie destul de bizară, factorii de decizie comunişti o formulează în cadrul rundei de negocieri multilaterale OMC privind liberalizarea şi dezvoltarea comerţului. Chişinăul şi-a argumentat politica tarifară, asumată în procesul de aderare la OMC, prin faptul că ea este destul de liberalizată, iar numărul instrumentelor de protejare a pieţei interne – mic. Această poziţie a comuniştilor denotă lipsa unei viziuni economice clare. Ei au încercat chipurile să protejeze producătorul autohton, neînţelegând că de fapt, acesta avea nevoie în primul rând de condiţii pentru a se dezvolta şi abia apoi de suport pe piaţa internă. În realitate, prin politica lor constantă de reducere a locurilor de muncă, de lichidare a micului business, de sufocare a întreprinderilor prin controale permanente, comuniştii au distrus producătorul autohton.

❑ BUSINESSMENII DIN SUA – ÎNGRIJORAŢI DE NIVELUL CORUPŢIEI DIN MOLDOVA

Comuniştii tot timpul s-au lăudat că, după venirea lor la guvernare, climatul investiţional din ţară s-a îmbunătăţit considerabil, iar credibilitatea Moldovei în exterior a crescut simţitor. Însă, aceste declaraţii au fost date peste cap de reprezentanţii cercurilor de afaceri din SUA, care între 10-13 aprilie 2006, au

vizitat Moldova în cadrul reuniunii anuale a Comitetului bilateral de cooperare R. Moldova - Carolina de Nord.

Ei au declarat că cercurile de afaceri din SUA sunt îngrijorate de nivelul corupţiei din Republica Moldova. Aceste declaraţii au fost făcute nu oriunde, ci în biroul preşedintelui Parlamentului, Marian Lupu. Astfel, s-a văzut câtă pondere au în realitate aşa-zisele succese ale comuniştilor. Cu regret, acest semnal dat de comunitatea de afaceri din SUA, ca şi multe alte semnale de acest gen, a fost ignorat de comunişti. În loc să întreprindă acţiuni în vederea schimbării situaţiei, ei au preferat să promoveze interesele proprii, ale partidului şi ale persoanelor din anturajul puterii. Setea de bani şi putere s-a dovedit a fi mai presus decât interesele ţării. De altfel, comuniştii şi-au început guvernarea prin alungarea din ţară a unui mare investitor american – Europharm LTD, şi prin naţionalizarea întreprinderii „Farmaco". Evident, având o asemenea atitudine faţă de investitorii străini, comuniştilor le-a trecut pe lângă urechi declaraţia businessmenilor americani.

❑ COMUNIŞTII LIPSESC TINERII DE DREPTUL LA STUDII

În primăvara anului 2006 comuniştii comit un alt abuz – limitează locurile de studii în instituţiile de învăţământ superior. Guvernul adoptă o hotărâre prin care stipulează că în noul an de studii, numărul locurilor în instituţiile de învăţământ superior din ţară va constitui 27 685 mii, cu aproape 10 mii mai puţin faţă de anul trecut.

Factorii de decizie au declarat că au fost reduse, în principal, cotele de admitere la facultăţile de drept, economie şi limbi moderne. Cabinetul de miniştri a încercat să se justifice cu argumentul că reducerea numărului de studenţi va îmbunătăţi calitatea studiilor superioare. Însă, nicăieri în lume nu s-a pus problema, că studiile superioare pot obţine un plus de calitate prin reducerea numărului de studenţi. Pentru aceasta se aplică alte măsuri, cum ar fi, de exemplu, sporirea nivelului de calificare al cadrelor didactice. Guvernanţii nu au înţeles că există libertăţi constituţionale (cum ar fi, în cazul de faţă, dreptul la educaţie), stabilite inclusiv de documentele internaţionale la care Republica Moldova este parte, ce nu pot fi restrânse prin măsuri de ordin administrativ. De fapt, Guvernul a avut cu totul alte scopuri decât calitatea studiilor. În primul rând, s-a dorit reducerea numărului de studenţi care după absolvirea instituţiilor de învăţământ nu se pot angaja oficial în câmpul muncii. Adică, Guvernul a dorit să-şi ascundă prin statistici frumoase incapacitatea de a crea noi locuri de muncă. În al doilea rând, autorităţile au provocat indirect sporirea numărului de cetăţeni care pleacă la munci peste hotare. Căci, nefiind înmatriculaţi la studii, acestor tineri nu li s-a lăsat altă alternativă decât să apuce calea pribegiei.

❑ MILITARII – INTOXICAŢI ÎN MASĂ

Armata Naţională niciodată nu a dus-o prea bine, însă, în anii de guvernare comunistă, starea de lucruri s-a înrăutăţit şi mai mult. Dacă anterior militarii erau antrenaţi în munci improprii statutului lor sau echipamentul nu era tocmai potrivit, apoi pe durata aflării la guvernare a comuniştilor s-au înrăutăţit şi condiţiile de alimentare a lor.

În acest context, Procuratura Generală a intentat un dosar penal pe cazul intoxicării în masă a militarilor în termen de la unitatea militară nr. 142 din Chişinău. La 17 aprilie, starea de intoxicaţie s-a constatat la 57 de militari, dintre care 37 au fost internaţi pentru tratament în izolatorul unităţii cu diagnosticul „gastro-enterocolită acută", iar 20 în stare deosebit de gravă au fost transportaţi la spitalul central al Ministerului Apărării. Din start, ancheta s-a axat pe două ipoteze: încălcarea flagrantă a normelor sanitar-epidemiologice la prepararea alimentelor în condiţii de campanie şi consumarea unor produse necalitative. În cadrul investigaţiilor preliminare s-a mai stabilit că, comandamentul şi responsabilii nu au respectat normele sanitare în încăperile unităţii şi la depozitul de alimente. Acest semnal de alarmă nu a fost însă de învăţătură pentru comunişti, care au continuat să ignore condiţiile militarilor. În rezultat, starea de lucruri s-a agravat şi mai mult, iar în anii următori Armata Naţională a rămas Armată doar prin denumire.

❑ DEŢINUTELE – INFECTATE CU HIV/SIDA

Deşi au tot strigat că duc ţara în Europa şi că respectă Planul de Acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, comuniştii nu au îndeplinit nici măcar prevederile de bază ale acestui Plan. Iar una din ele se referă la situaţia din penitenciare şi respectarea drepturilor elementare ale deţinuţilor. În special, a deţinutelor.

În urma unui studiu efectuat de Societatea Internaţională a Drepturilor Omului, s-a constatat că fiecare a zecea deţinută de la colonia de femei din satul Rusca este infectată cu HIV/SIDA. Cel mai grav este că femeile infectate cu HIV locuiesc şi se alimentează împreună cu celelalte, chiar dacă acolo sunt femei însărcinate şi care au copii mici. Cel mai des, deţinutele suferă de gripă, anghină, maladii ginecologice. Comuniştii nu şi-au bătut capul măcar să separe deţinutele, acestea fiind nevoite să trăiască la un loc. Or, faptul este destul de grav, deoarece la acea perioadă circa 30% din femei ispăşeau pedeapsa pentru omor, 21% - pentru furturi, iar 42% au fost condamnate pentru prima dată. Nici condiţiile de igienă sanitară în care se întreţineau condamnatele nu corespundeau normelor. Într-o celulă erau deţinute câte 60 de femei, colonia

nu avea o baie bună, uscătorii pentru lenjerie, canalizare. Peste 80% din femeile chestionate au declarat că după mâncare rămâneau flămânde. Ele beneficiau de trei mese pe zi, în valoare de 4,75 lei, ceea ce este de 2 ori sub normă. Raportul de monitorizare al experţilor a fost prezentat Preşedintelui ţării, Parlamentului, Guvernului, Departamentului Instituţiilor Penitenciare, organismelor internaţionale. Dar, cu mici excepţii, situaţia a rămas neschimbată.

❑ CETĂŢENII SUNT NEMULŢUMIŢI DE SITUAŢIA ECONOMICĂ A ŢĂRII

Oricât de mult nu s-au străduit comuniştii să creeze impresia unei îmbunătăţiri a situaţiei din republică după venirea lor la putere, percepţia cetăţenilor (care, de fapt, corespundea realităţii) tot timpul a fost una negativă. De fiecare dată, când s-au organizat sondaje, acest lucru a ieşit în evidenţă. La fel s-a întâmplat şi cu sondajul realizat de Centrul de Analiză şi Investigaţii Sociale, în perioada 25 martie – 8 aprilie 2006, în cadrul Barometrului de opinie publică – o acţiune anuală a Institutului de Politici Publice.

Majoritatea participanţilor la sondaj au declarat că nu sunt mulţumiţi de situaţia economică a ţării. Doar 30% din cei 1506 participanţi la sondaj au afirmat că situaţia economică se va îmbunătăţi uşor în viitor, iar 24% s-au declarat convinşi că ea va rămâne neschimbată. Aproape 50% din numărul celor chestionaţi au fost de părere că pentru a ameliora situaţia economică trebuie îmbunătăţit mecanismul de executare a legilor. Fiecare al treilea respondent s-a arătat convins că o salvare pentru Republica Moldova ar fi investiţiile externe şi dezvoltarea întreprinderilor industriale. Tot atâţia cetăţeni au declarat că pentru redresarea situaţiei trebuie să fie combătută mai intens corupţia. Cu regret, puterea a procedat tocmai invers – prin acţiunile sale a deteriorat mediul de afaceri, a speriat potenţialii investitori străini şi a alimentat continuu corupţia. Apropo, acestea nu sunt simple declaraţii cu care a operat opoziţia, ci fapte concrete. Se cunosc mai multe cazuri când mari investitori străini au fost pur şi simplu alungaţi din ţară, iar întreprinderile lor – naţionalizate. Cât priveşte corupţia, aici nici nu e nevoie de studiile organismelor internaţionale – în Republica Moldova practic fiecare cetăţean a resimţit măcar o dată pe pielea proprie ce înseamnă corupţie.

❑ O LOVITURĂ APLICATĂ AGENŢILOR ECONOMICI CU CAPITAL STRĂIN

În aprilie 2006 comuniştii adoptă o lege care prevede că agenţii economici cu capital străin nu vor putea cumpăra terenuri agricole în Republica Moldova. Logica guvernării roşii este greu de înţeles, căci această decizie cade tocmai în

perioada când Republica Moldova avea nevoie stringentă de investiţii străine. Or, era evident că în noile condiţii prea puţini agenţi economici de peste hotare s-ar fi simţit motivaţi să vină pe piaţa autohtonă.

Replica Asociaţiei Investitorilor Străini nu a întârziat să apară. Aceasta a supus unor critici dure decizia Parlamentului şi a indicat asupra urmărilor nefaste pe care ea le avea. Însă, guvernarea roşie nu s-a lăsat înduplecată. La fel s-a procedat şi cu propunerile opoziţiei. La acea perioadă, Alianţa „Moldova Noastră" a propus o soluţie de compromis. Potrivit acesteia, agenţii economici în cauză urmau să aibă dreptul de a procura terenuri, dar la preţ real, fără aplicarea coeficienţilor de micşorare. Comuniştii au respins şi o altă propunere a AMN – interdicţia procurării terenurilor impusă agenţilor economici cu capital străin urma să fie în vigoare doar temporar – până la 1 ianuarie 2015. Este stranie nedorinţa puterii de a lua în calcul nici o propunere constructivă a opoziţiei sau a comunităţii investitorilor străini. Cu atât mai mult că efectele negative pe care le implica decizia comuniştilor erau evidente. La un moment dat, se crease impresia că interesele ţării sunt abandonate în favoarea intereselor personale ale cuiva. De fapt, nu a fost prima şi ultima dată când a existat o asemenea impresie. Iar când impresiile se repetă, apar mai multe semne de întrebare.

❑ LUPU IGNORĂ OPOZIŢIA

Ignorarea opoziţiei şi încălcarea sistematică a drepturilor ei devine o practică frecventă pe durata mandatului de speaker a lui Marian Lupu. În acest context, la 20 aprilie 2006, fracţiunea parlamentară Alianţa „Moldova Noastră" cere demisia lui Marian Lupu.

Deputaţii AMN au refuzat să participe la şedinţa Legislativului din acea zi în semn de protest faţă de activitatea speakerului pe care îl acuză de „ignorarea intereselor majore ale cetăţenilor şi ale ţării". Fracţiunea majoritară de comun cu preşedintele Parlamentului blocau pe diferite căi iniţiativele legislative, amendamentele şi propunerile fracţiunii AMN; ne ignorau la formarea grupurilor pentru elaborarea reformelor legislative proeuropene; ne eliminau din cadrul unor delegaţii parlamentare. În acelaşi timp, preşedintele Parlamentului se eschiva de la discuţiile cu deputaţii AMN. Noi l-am invitat în repetate rânduri la şedinţele fracţiunii, dar el niciodată nu a venit pentru a discuta situaţia creată. Cu regret, am fost nevoiţi să constatăm că Marian Lupu, practic, a renunţat la angajamentele luate benevol imediat după alegerea sa în funcţie. Această atitudine a condus la transformarea Parlamentului, alături de Guvern, de Justiţie şi de celelalte autorităţi centrale şi locale, într-o anexă a Preşedinţiei. În situaţia creată, Lupu avea o singură soluţie morală – retragerea din funcţie.

Speakerul însă a refuzat să dea curs demersului nostru, demonstrând încă o dată cât de mult contează pentru el fotoliul şi cât de puţin regulile de joc democratice.

❑ CETĂŢENII NU CUNOSC ESENŢA PLANULUI DE ACŢIUNI RM-UE

Deşi au făcut permanent declaraţii pro-europene, comuniştii nu au fost niciodată interesaţi ca ideea să devină una naţională. Guvernarea roşie a „privatizat” lozinca integrării europene şi a folosit-o în scopuri personale şi de partid, îngrădind accesul populaţiei la esenţa şi sensul acestei idei. Rezultatele unui sondaj de opinie a scos la iveală faptul că peste 70% din populaţia ţării nu cunoaşte în ce constă Planul de Acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană.

Derută mare în rândul cetăţenilor se atestă şi în privinţa evaluării şanselor de aderare a Moldovei la UE. Mai bine de 20% din cetăţeni afirmau că acest lucru poate fi realizat în următorii 5 ani, 31,8% din participanţii la sondaj au declarat că Republica Moldova poate deveni membru al UE în următorii 10 ani, 16,2% - în următorii 20-25 ani, iar peste 8% - niciodată. Totuşi, a existat un capitol unde, oricât nu s-au străduit comuniştii să arunce praf în ochii alegătorilor, percepţia acestora a rămas cea reală. Oamenii au numit absolut corect cauzele de bază care frânează integrarea europeană a Republicii Moldova – situaţia economică din ţară – 31,9%, corupţia – 21,8%, conflictul din stânga Nistrului – 20,1% şi incapacitatea guvernării de a face faţă situaţiei – 13,3%. Circa jumătate din oamenii chestionaţi au declarat că România ar putea ajuta cel mai mult Republica Moldova în procesul de aderare la UE. Însă, puterea nu a luat în calcul această opinie a alegătorilor (de altfel, ca şi pe celelalte) şi, în loc să solicite concursul României, din contra, a înteţit atacurile împotriva acesteia. Pentru a câta oară a ieşit în evidenţă diferenţa dintre aspiraţiile cetăţenilor şi ale guvernării.

❑ MAI RECUNOAŞTE CĂ ARE ANGAJAŢI CORUPŢI

După ce o perioadă îndelungată autorităţile comuniste s-au străduit să ascundă starea reală de lucruri din interiorul sistemului, „bomba a explodat”. În luna mai a anului 2006, unele organele ale administraţiei publice au început să recunoască, deşi cu jumătate de gură, că nu totul este aşa de bine după cum raportează ei. Astfel, Ministerul Afacerilor Interne recunoaşte faptul că printre angajaţii săi există şi persoane care profită de situaţia de la serviciu şi iau mită. De la începutul anului, au fost reţinuţi în flagrant 4 colaboratori ai MAI, 25 de lucrători medicali, 11 angajaţi din transporturi şi 7 colaboratori vamali.

În realitate, proporţiile fenomenului menţionat sunt mult mai mari. Numeroase

sondaje de opinie arată că poliţia şi vama sunt instituţiile cel mai puternic afectate de corupţie. MAI a încercat să deplaseze puţin accentele şi a declarat că discrepanţa dintre statisticile MAI şi rezultatele sondajelor se explică prin faptul că unii cetăţeni nu se hotărăsc să declare cazurile de estorcare de mită. Totuşi, MAI a recunoscut că angajaţii poliţiei sunt mult mai abili când e vorba de a estorca şi a lua mită. Apropo, în anul 2005, angajaţi ai MAI au fost cercetaţi în 190 de dosare penale, inclusiv de luare de mită, iar 150 au fost destituiţi din post. Prin urmare, chiar şi datele raportate cu ceva timp mai înainte de MAI indicau că situaţia este destul de gravă. Însă, mult mai important a fost faptul că MAI „a rupt tăcerea" şi a început ă povestească adevărul (măcar parţial) despre starea reală de lucruri. Căci, până la acel moment, ascultând rapoartele triumfaliste ale puterii, puteai crede că în Republica Moldova situaţia la capitolul combaterii corupţiei este cea mai bună din lume.

❑ COMUNIŞTII SUNT ÎMPOTRIVA ZILEI EUROPEI

La data de 4 mai 2006 membrii fracţiunii majoritare parlamentare a Partidului Comuniştilor din R. Moldova s-au pronunţat împotriva adoptării unei declaraţii speciale a Legislativului cu ocazia Zilei Europei, sărbătorite pe 9 mai. Propunerea de a adopta o declaraţie în acest sens a venit din partea opoziţiei, care a motivat-o prin faptul că Parlamentul ar trebui să lanseze declaraţia pentru a confirma aspiraţiile proeuropene ale Republicii Moldova.

Deputaţii PCRM s-au arătat însă nemulţumiţi şi au cerut ca propunerea să fie pusă la vot, pentru a fi respinsă prin voturile majorităţii parlamentare comuniste. În opinia lor, declaraţii de acest gen nu ne vor ajuta prea mult în probleme de integrare europeană. Comuniştii şi-au argumentat poziţia, menţionând că „9 mai" este Ziua Victoriei şi Comemorării celor căzuţi în război, un eveniment care are o importanţă nu doar europeană, dar şi internaţională. De fapt, comuniştii s-au opus adoptării acestei declaraţii pentru a nu-şi deranja segmentul de susţinători pro-ruşi, care se pronunţă împotriva integrării europene. Guvernarea roşie a mai pus o dată interesele ideologice, de partid mai presus decât cele ale ţării. Şi dacă comuniştii nu sunt capabili să adopte măcar o declaraţie privind Ziua Europei, despre ce politică coerentă de integrare europeană putea fi vorba pe durata mandatului lor?

❑ RITMUL PRODUCŢIEI INDUSTRIALE DESCREŞTE CONTINUU

Către jumătatea anului 2006, proporţiile guvernării proaste a comuniştilor în plan economic devin îngrijorătoare. Datele statistice pentru primele patru luni ale anului arată că întreprinderile industriale din Republica Moldova au fabricat

produse în valoare de 6,4 mlrd. lei, în descreştere cu 5,9% faţă de aceeaşi perioadă a anului trecut.

Comuniştii pretindeau că reducerea producţiei a fost determinată de activitatea întreprinderilor vinicole, care au fabricat vinuri în valoare de 820,8 mln. lei, cu 28% mai mică decât acum un an, ca urmare a embargoului la exporturi, instituit de Rusia. Un grăunte de adevăr în aceste afirmaţii exista, căci vinurile deţineau o cotă de 14% în producţia industrială totală a ţării. Dar, guvernarea nu a recunoscut că criza din vinificaţie este o consecinţă a incompetenţei sale de a administra treburile externe ale ţării, precum şi faptul că unii lideri comunişti aveau interese personale în menţinerea situaţiei de criză. E de presupus că puterea comunistă dorea falimentarea întreprinderilor vinicole şi excluderea lor de pe piaţă, ca ulterior nişa eliberată de ele să fie ocupată de companii controlate de oamenii puterii. De asemenea, guvernarea nu a comentat de ce în perioada de referinţă s-a redus producţia de îmbrăcăminte – cu 7%, a articolelor din tutun – cu 24%, de maşini şi utilaje – cu 21%. Şi în industria alimentară producţia s-a diminuat cu 14%, până la 2,2 mlrd. lei (în special, s-a redus producţia de grăsimi şi uleiuri (cu 8%), a produselor de morărit (9%), ciocolată (12%), bere (10%). Şi dacă în cazul vinurilor guvernanţii puteau da vina pe ruşi, apoi în cazul tuturor celorlalte tipuri de produse argumentul nu mai era valabil. Unica explicaţie era incompetenţa comuniştilor de a asigura un climat de afaceri normal, o activitate investiţională intensă şi creşterea economică reală. Tot timpul reformele comuniste în economie au avut un caracter declarativ şi populist şi această atitudine a influenţat negativ dezvoltarea ţării.

❑ MEMBRII GUVERNULUI NU CUNOSC LIMBA DE STAT

Guvernarea comunistă a avut tot timpul o atitudine batjocoritoare faţă de limba de stat, chiar şi dacă o numeau moldovenească. Pe durata celor două mandate de guvernare, ei au întreprins mai multe tentative de a favoriza limba rusă, inclusiv în detrimentul celei de stat. Au fost înregistrate situaţii când guvernarea încuraja încălcarea legislaţiei lingvistice, numai pentru a le intra în voie unor persoane din angrenajul puterii. La mijlocul lunii iunie 2006, prin votul deputaţilor comunişti, Parlamentul a respins un proiect de lege, care obliga membrii Guvernului să cunoască limba de stat. Documentul a fost susţinut doar de fracţiunile de opoziţie.

Acest fapt regretabil s-a întâmplat chiar dacă opoziţia a încercat să-i convingă pe comunişti că proiectul de lege nu este împotriva limbii ruse sau a altor limbi vorbite pe teritoriul Republicii Moldova, ci în sprijinul limbii de stat. Or, este inacceptabilă situaţia în care unii miniştri nu vorbesc limba de stat, deşi 80%

din populaţia ţării declară că limba lor este moldovenească/română. Opoziţia a declarat atunci că nu poate fi tolerată situaţia în care demnitarii de stat, la 15 ani de la proclamarea independenţei Republicii Moldova, nu cunosc limba ei oficială. S-a atras atenţia şi asupra faptului că în Parlament sunt câţiva deputaţi care nu vor să înveţe limba de stat – pentru ei se cheltuiesc sute de mii de lei, deoarece e necesară traducerea documentelor în limba rusă, traducerea şedinţelor Parlamentului în rusă. Argumentele invocate de comunişti au fost pur şi simplu ridicole – cică „momentul politic pentru adoptarea proiectului de lege nu era potrivit". Guvernarea a afirmat că problema limbii nu trebuie adusă din nou în prim-plan, deoarece se rezolvă şi aşa câte puţin, şi că, an de an, se îmbunătăţeşte dinamica însuşirii limbii de stat de către reprezentanţii minorităţilor naţionale, inclusiv funcţionarii publici. Dar, faptul că unii membri ai Guvernului nu ştiau o boabă în limba de stat, a fost trecut cu vederea. Comuniştii s-au eschivat să adopte un proiect de lege util şi important, şi au încurajat tacit încălcarea în continuare de către camarazii lor a legislaţiei lingvistice a Republicii Moldova.

❑ „GRIJA" COMUNIŞTILOR FAŢĂ DE ŢĂRANI

Unul dintre subiectele speculate cel mai mult de comunişti pe durata aflării lor la guvernare a fost „grija" faţă de ţărani. În realitate însă, comuniştii au făcut mai dificilă viaţa şi activitatea fermierilor. O dovadă în acest sens este respingerea de către majoritatea comunistă a iniţiativei legislative a Alianţei „Moldova Noastră" privind scutirea de taxa pe valoarea adăugată (TVA) a utilajului tehnologic şi materiilor prime importate în Moldova.

Am încercat atunci să le dovedim guvernanţilor că scutirea de TVA ar permite mai multor întreprinderi din Republica Moldova să-şi relanseze procesul de producţie, să schimbe utilajul şi să devină rentabile. Totodată, ar fi avut de câştigat şi statul, obţinând un plus de încasări la buget. O atare decizie era absolut necesară în condiţiile în care deficitul balanţei comerciale externe creştea continuu, inclusiv şi din cauza că întreprinderilor autohtone nu li se creau condiţii normale pentru dezvoltare. Facilităţile fiscale pe care legislaţia le acordă agenţilor economici nu sunt suficiente, şi nici eficiente. Potrivit unei prevederi din legislaţia fiscală, agenţii economici pot să nu plătească TVA pentru utilajul importat în Moldova pentru a fi inclus în capitalul social al întreprinderilor. Însă, pentru că mecanismul de aplicare a facilităţii nu a fost bine gândit, în 2004, doar 2 agenţi economici au beneficiat de ea, iar în 2005 – numai 1. Cu toate acestea, Comisia parlamentară pentru politică economică, buget şi finanţe (condusă de comunişti), a propus respingerea proiectului pe motiv că acesta contravine direcţiilor principale ale politicii bugetare şi fiscale a statului, care urmăreşte reducerea numărului de facilităţi fiscale prevăzute de legislaţie, inclusiv a celor

la plata TVA. O asemenea decizie nu a făcut decât să complice şi mai mult situaţia din agricultură.

❑ MOLDOVA E O SURSĂ DE FIINŢE TRAFICATE

Mulţi ani de-a rândul comuniştii s-au străduit să ascundă un trist adevăr – Republica Moldova continuă să rămână una din principalele surse de trafic de persoane în Europa. Acest fenomen s-a dezvoltat ca urmare a înrăutăţirii condiţiilor de trai din ţară. Recunoscând existenţa lui, comuniştii ar fi recunoscut indirect incapacitatea lor de a asigura condiţii normale de trai cetăţenilor la ei acasă.

Însă, ceea ce este evident nu poate fi negat. Raportul anual privind traficul de persoane în lume, realizat de Departamentul de Stat al SUA, arată că R. Moldova continuă să fie o sursă majoră de femei şi fete traficate. Ţările sunt clasificate în trei niveluri, în funcţie de activităţile de combatere a traficului, întreprinse de fiecare guvern. R. Moldova a fost raportată la nivelul doi, adică nu se conformează standardelor minime de eliminare a traficului. Republica Moldova este şi ţară de tranzit spre Europa pentru victimele traficate din fostele republici sovietice. Moldovenii sunt traficaţi mai mult în Turcia, Orientul Mijlociu (inclusiv în Emiratele Arabe Unite (EAU) şi Israel) şi în Rusia (în special, minori). Potrivit unor informaţii recente, bărbaţii moldoveni sunt traficaţi în Ţările Baltice şi în alte foste republici sovietice, pentru munci agricole sau în construcţii. De altfel, Guvernul a cheltuit foarte puţine fonduri proprii pentru a combate traficul. Mai mult decât atât, experţii bănuiesc că Direcţia de Combatere a Traficului de Fiinţe Umane a limitat numărul de dosare cercetate, deoarece au existat presiuni din partea oficialilor complici din eşaloanele superioare ale conducerii. Direcţia a intentat 274 dosare pe cazuri de trafic, iar instanţele de judecată au condamnat 16 persoane pentru trafic de oameni şi 7 persoane pentru trafic de copii. Deşi se impunea cel puţin o anchetă de rutină, nu a urmat nimic. Lipsa unei reacţii din partea guvernanţilor dă de gândit.

❑ „TRIUMFUL PRAGMATISMULUI”?

Comuniştii tot timpul au încercat să prezinte drept mari succese chiar şi cele mai evidente eşecuri ale lor. Acest lucru s-a văzut în special în 2006, când a avut loc „drama în două acte” legată de negocierile dintre Republica Moldova şi concernul rus „Gazprom” privind noul preţ la gaze. La finele lunii iunie delegaţia guvernamentală moldovenească revine de la Moscova fără a reuşi să convingă partea rusă să menţină neschimbat preţul la gaze în a doua jumătate a anului – 110 dolari mia de metri cubi. Concernul rus insistă şi stabileşte noul preţ – 160 dolari mia de metri cubi.

Evident, comuniştii s-au străduit să prezinte acest eşec evident drept un mare succes – chipurile pentru întreaga Europă preţul este mult mai mare decât cel stabilit pentru Moldova. Un grăunte de adevăr în aceste afirmaţii există, căci, într-adevăr în acea perioadă ruşii au scumpit preţurile la gaze pentru mai multe ţări. Însă aceasta nu este o scuză pentru comunişti. Alianţa „Moldova Noastră" a atenţionat de nenumărate ori opinia publică şi guvernarea că la o asemenea situaţie se poate ajunge. Noi am indicat şi asupra greşelilor pe care le comiteau comuniştii în procesul de negocieri cu concernul rus, evitarea cărora ar fi făcut ca problema să nu aibă consecinţe atât de grave. Nu este clar de ce comuniştii au aşteptat până în ultimul moment şi nu au pregătit terenul din timp pentru negocierea noului preţ la gaze. De asemenea, nu este clar de ce guvernarea nu a fost preocupată niciodată de identificarea soluţiilor de alternativă şi nu şi-a manifestat interesul (real, dar nu declarativ) pentru unele proiecte ce se derulează în Europa. Un alt mare semn de întrebare este însăşi secretomania în care au avut loc negocierile dintre oficialii moldoveni şi conducerea concernului rus. Şirul întrebărilor şi nedumeririlor ar putea continua. Însă nu aceasta contează, ci rezultatul la care s-a ajuns. Or, în cazul unei abordări pragmatice şi profesioniste, acest rezultat ar fi putut fi mult mai bun. Dar comuniştii au preferat să ascundă eşecul politicii lor după expresii de genul „triumf al pragmatismului" sau „putea fi şi mai rău".

❑ FARMACIILE DIN ŢARĂ – AMENINŢATE CU FALIMENTUL

În 2006 Guvernul îşi continuă ofensiva împotriva micului business sau, mai bine zis, de distrugere a acestuia şi de împărţire a sferelor de influenţă. De data aceasta în vizorul puterii intră unul dintre cele mai rentabile tipuri de business – cel farmaceutic. La începutul anului, Guvernul adoptă hotărârea „Cu privire la implementarea sistemului informaţional automatizat „Nomenclatorul de stat al medicamentelor". Deja către mijlocul anului devine evident că urmările implementării acestei hotărâri vor fi devastatoare pentru micul business.

Deoarece nu se puteau conforma hotărârii de Guvern, circa 60% din farmaciile din ţară ar fi fost nevoite să-şi sisteze activitatea. Hotărârea prevede ca pe toate medicamentele să fie aplicat un cod în bare, iar la comercializare toată informaţia referitoare la medicamentul vândut să fie inclusă în calculator. Această presupunea achiziţionarea tehnicii performante (calculatoare, laser, scaner), dar şi instalarea unui program care, deşi se eliberează gratis, trebuie instalat de către o companie privată, contra 370 dolari. Cheltuielile pe care urmează să le suporte o farmacie, în doar câteva zile, ajung în total la circa 100 mii de lei, fapt de natură să conducă la falimentul în lanţ al farmaciilor. La prima vedere, scopul Hotărârii părea nobil – instaurarea unui control riguros asupra situaţiei din domeniu. Dar, este suficient să ne amintim de faptul că Guvernul mult timp s-a opus instituirii

sistemelor de control similare pe piaţa produselor alcoolice sau petroliere şi ne dăm seama că avem de a face cu un joc al dublelor standarde, o promovare camuflată a intereselor cuiva. Spre exemplu, experţii au calculat atunci că numai din vânzarea etichetelor cu bandă latentă şi a softului, Agenţia Medicamentului şi firma "ONIX JCV" SRL, care se ocupă cu instalarea tehnicii pentru eliberarea codului la medicamentul comercializat, vor obţine circa 80 mln. de lei. Ca să nu mai vorbim de jucătorii din umbră care aşteptau să li se elibereze piaţa drept urmare a falimentului unor farmacii. Oare este aceasta o atitudine normală, de vreme ce Guvernul trebuie să fie acel care să vegheze asupra liberei concurenţe şi asupra îmbunătăţirii permanente a mediului de afaceri?

❑ SITUAŢIA PRIVIND RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI

La data de 30 iunie 2006 Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova (CDOM) prezintă raportul său anual în Parlament, iar concluzia la care ajunge Centrul este că în anul trecut, situaţia privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova, practic, nu a suferit schimbări calitative în raport cu anii precedenţi. Această constatare este încă o dovadă a incapacităţii sau nedorinţei guvernării comuniste de a asigura măcar un nivel minim de respectare a drepturilor omului.

Cel mai des oamenii s-au plâns pe încălcarea dreptului la accesul liber la justiţie. De asemenea, un număr impunător de petiţii au venit de la deţinuţi, care afirmă că li se încalcă dreptul la tratament uman. Printre alte drepturi încălcate frecvent în Republica Moldova se numără: îngrădirea accesului la informaţii, nerespectarea dreptului de egalitate în faţa legii şi protecţie împotriva discriminării, dreptului la libera circulaţie, la şcolarizarea copiilor, libertatea opiniei şi a exprimării etc. Noi, cei din Alianţa "Moldova Noastră", n-am exprimat convingerea că drepturile omului în R. Moldova există doar pe hârtie şi că guvernarea priveşte la drepturile omului doar ca la o obligaţiune impusă din exterior, dar nu ca la o necesitate obiectivă. De fapt, am spus-o de nenumărate ori că Guvernul este incapabil să asigure respectarea drepturilor omului la un nivel satisfăcător. Am făcut şi propuneri concrete în acest sens, dar majoritatea comunistă a continuat să se conducă de principiul: ce vine de la opoziţie numaidecât e rău şi trebuie respins. Evident, lucrurile nu s-au schimbat în bine şi noi am fost nevoiţi nu o dată să constatăm că respectarea drepturilor omului este doar o declaraţie frumoasă folosită de comunişti atunci când le convine lor.

❑ AVOCAŢII SUNT INTIMIDAŢI DE PROCURATURA GENERALĂ

Avocaţii din Republica Moldova sunt intimidaţi de Procuratura Generală, pentru a-i determina să nu se adreseze organismelor de drept internaţionale,

inclusiv Curţii Europene a Drepturilor Omului (CEDO). Astfel, Procuratura Generală a intentat dosare avocaţilor Ana Ursachi (cazul Serghei Gurgurov), şi lui Roman Zadoinov (cazul Vitalie Colibaba), pe motiv că aceştia ar fi afirmat pe nedrept că clienţii lor au fost torturaţi de către poliţişti.

În scrisoarea Procuraturii Generale, semnată de Procurorul General, Valeriu Balaban, şi care a sosit la Baroul avocaţilor din Moldova, se spunea că avocaţii care se vor adresa organismelor internaţionale pentru a-şi proteja clienţii, riscă dosare penale, pe motiv că ar abuza în serviciu. Această intimidare este ceva anormal într-un stat democratic şi prejudiciază grav imaginea ţării noastre. Opinia publică a avut încă o dată ocazia să se convingă că autorităţile vedeau problema, dar nicidecum nu doreau să vadă căile rezonabile de soluţionare a acesteia. Adică, comuniştii erau deranjaţi de numărul mare de plângeri depuse de cetăţeni la CEDO şi de sumele enorme pe care trebuiau să le plătească cu titlu de despăgubiri, dar nu înţelegeau că, pentru soluţionarea problemei, era nevoie de asigurat un nivel adecvat de protecţie a drepturilor omului. În loc să asigure supremaţia legii în stat, comuniştii au decis să-i pedepsească pe avocaţi pentru că protejau drepturile colegilor lor.

❑ UN MILION DE PERSOANE ÎN MINUS

Comuniştii niciodată nu au fost preocupaţi la modul serios de problemele de ordin demografic. Mai mult chiar, cu sau fără ştiinţă, ei au contribuit la agravarea acestor probleme. Anume în timpul guvernării comuniste exodul masiv al forţei de muncă peste hotare a atins o cotă fără precedent. Autorităţile au trăit în mare parte pe banii trimişi de aceşti cetăţeni în ţară, de aceea, fiind dependenţi de muncitorii la negru din alte ţări, comuniştii au stimulat migraţia forţei de muncă. În rezultat, s-a creat o situaţie catastrofală.

În luna iulie 2006, Fondul Naţiunilor Unite pentru Populaţie (UNFPA) bate alarma, atenţionând că populaţia Republicii Moldova s-a redus cu aproape un milion de persoane din cauza migraţiei, dar şi din cauza reducerii radicale a ratei natalităţii şi a îmbătrânirii populaţiei. În plus, în R. Moldova există o situaţie alarmantă în ceea ce priveşte sănătatea reproducerii. În Moldova se atestă 10-12 cazuri de deces la 100 mii de născuţi vii, ceea ce reprezintă o rată a mortalităţii materne mai mică decât în alte ţări în curs de dezvoltare din regiune. Însă aceşti indicatori sunt mai mari decât în ţările din Europa Occidentală. Fondul a sugerat că se impune înfiinţarea unui Consiliu naţional pentru problemele demografice. Dar atât ideea privind crearea Consiliului, cât şi alte iniţiative bune au fost trecute cu vederea de autorităţile comuniste, care au dovedit încă o dată că văd doar problemele ce stau la suprafaţă.

❑ GUVERNUL ESTE INEFICIENT ÎN COMBATEREA CORUPŢIEI

Pe data de 8 iulie 2006, preşedintele Vladimir Voronin a convocat o şedinţă în problema prevenirii şi combaterii corupţiei, cu participarea conducerii Parlamentului, a Guvernului, miniştrilor şi conducătorilor organelor de drept şi de control. În şedinţă, el a criticat dur conducerea Guvernului, miniştrii, conducătorii autorităţilor centrale pentru activitatea ineficientă de combatere şi prevenire a corupţiei.

Preşedintele a recunoscut că în toate ministerele există carenţe la acest capitol. În special a fost criticat ministrul Sănătăţii şi Protecţiei Sociale, pentru că nu a destituit din funcţie nici un medic-şef de spital, acestora nu li s-a deschis nici un dosar penal în timp. Preşedintele s-a referit la unele nereguli în activitatea Ministerului Educaţiei, Tineretului şi Sportului, cu privire la colectarea banilor de la părinţi şi privatizarea grădiniţelor de copii. Voronin a declarat că ministrul Educaţiei, Victor Ţvircun, şi Primarul General interimar de Chişinău, Vasile Ursu, au fost avertizaţi în scris asupra neadmiterii privatizării grădiniţelor de copii din municipiu. În premieră, comuniştii au recunoscut deschis că legislaţia din domeniu nu se respectă, inclusiv Legea privind combaterea corupţiei şi protecţionismului, care prescrie un şir de interdicţii funcţionarilor publici. De asemenea, ei au recunoscut că autorităţile de control financiar fac verificări neloiale, nejustificate la agenţii economici, chiar dacă schema de control a fost simplificată. Însă, ca de obicei, totul s-a dovedit un spectacol de prost gust. Se vede că guvernarea roşie a decis să impresioneze donatorii externi prin „lupta lor aprigă cu corupţia”. Dar, după ce a dispărut interesul de moment al guvernării, totul s-a liniştit: nu au urmat nici destituiri din funcţie a persoanelor vinovate, deşi premierul Vasile Tarlev a promis acest lucru în şedinţa de pomină, dar nici situaţia generală la acest capitol nu s-a îmbunătăţit.

❑ NEREGULI ÎN EXECUTAREA BUGETULUI PE ANUL 2005

Comuniştii tot timpul s-au comportat de parcă Bugetul de stat ar fi fost banii lor de buzunar şi l-au croit după bunul lor plac şi la cheltuieli, şi la venituri. Evident, despre careva disciplină bugetară în acest caz era greu de vorbit, iar neregulile se ţineau lanţ. Anume acest lucru a fost confirmat şi de raportul privind executarea bugetului în 2005, pe care Curtea de Conturi l-a prezentat în plenul Parlamentului la data de 14 iulie 2006.

Curtea de Conturi a verificat activitatea Ministerului Finanţelor şi a altor 12 autorităţi centrale de profil, constatând mai multe nereguli în executarea bugetului pe anul 2005. Preşedintele Curţii de Conturi a precizat că unele cheltuieli au fost finanţate cu depăşirea limitelor prevăzute în buget, s-au

executat lucrări din contul mijloacelor a căror destinaţie a fost schimbată. Din raport reiese că 12 autorităţi centrale au efectuat cheltuieli, depăşind limita totală, prevăzută de deviz, de 11,8 mln. lei, şi cheltuieli contrar destinaţiei în sumă de 2,4 mln.lei. Cu derogare de la legislaţia unică, s-au efectuat plăţi în sumă de 2,4 mln. lei. S-a constatat un nivel redus al evidenţei contabile şi disciplinei financiare, ceea ce a determinat denaturarea datelor din rapoartele de utilizare a mijloacelor speciale, cu 8,6 mln. lei. Grupurile de lucru pentru achiziţii publice nu au asigurat utilizarea eficientă a mijloacelor acordate, au încălcat legislaţia la încheierea contractelor, au majorat neargumentat preţurile de achiziţie. Ca de obicei, constatările respective au fost ignorate de comunişti. De parcă aceste încălcări ar fi fost ceva normal, nimeni nu a fost tras la răspundere, precum nu au fost luate nici un fel de măsuri pentru schimbarea situaţiei. Aşadar, efortul impresionant al Curţii de Conturi a fost făcut în van.

❑ IMOBILELE SE SCUMPESC

Valul scumpirilor din 2006 nu putea să nu afecteze şi piaţa imobiliară. În iulie 2006 devine clar că, de la începutul anului, preţurile pe piaţa imobiliară au crescut cu 11%. Noua scumpire îi determină pe experţi să declare că aceste preţuri nu mai pot fi plătite nici măcar de cetăţenii Republicii Moldova care muncesc peste hotare şi care au avut, anterior, o cotă de 30% în totalul tranzacţiilor cu imobile.

Ar părea că situaţia creată pe piaţa imobiliară nu avea nimic în comun cu politica guvernării. În realitate, însă, ea a fost un rezultat direct al acesteia. În primul rând, guvernarea s-a dovedit a fi incapabilă să creeze condiţii optime şi să-i determine pe cetăţenii ce muncesc peste hotare să-şi investească banii în economia de producţie. Chiar şi acele modificări de legislaţie prin care oamenilor ce-şi iniţiază o afacere li se acordă anumite facilităţi fiscale au fost atât de puţin mediatizate, încât mai nimeni nu ştia nimic despre ele. În această situaţie, e normal că banii respectivi au fost direcţionaţi spre piaţa imobiliară – cea mai sigură pentru investiţii. În al doilea rând, specialiştii au motivat noile scumpiri pe piaţa imobiliară prin înrăutăţirea situaţiei economice din ţară, precum şi prin criza vinurilor care s-a soldat cu înăsprirea condiţiilor de creditare ipotecară. Autorităţile s-au dovedit a fi ineficiente şi în negocierile cu băncile privind condiţiile de îmbunătăţire a creditării. De fapt, dincolo de declaraţii de intenţii nobile, comuniştii nu au făcut nimic în acest sens. În consecinţă, accesul populaţiei la locuinţe a devenit şi mai dificil, ceea ce a accentuat nivelul general de sărăcie din ţară.

❑ ÎNTREPRINDERILE AVICOLE SUNT ÎN PERICOL

Dorinţa comuniştilor de a acumula noi şi noi venituri la buget, în lipsa unei creşteri economice reale, pune în pericol întreprinderile avicole din ţară.

Favorizând importurile de carne, care asigurau venituri suplimentare la vamă, guvernanţii aduc în pragul falimentului mai multe întreprinderi autohtone. Republica Moldova, care avea 25 de întreprinderi avicole specializate proprii, ajunge să importe circa 50 mii tone de carne anual. Şi aceasta în condiţiile în care unele pieţe estice se închid pentru producătorii autohtoni şi ei ajung să nu aibă unde-şi desface marfa.

Situaţia care se crease pe piaţă la începutul lui august 2006 era una destul de dificilă – carnea de import, cu tot cu taxe vamale, avea un preţ de cost de 11 lei şi era vândută cu 21 de lei, în timp ce carnea produsă în Moldova, care este de o calitate superioară, avea un preţ de cost de 19-20 de lei. Astfel, profitul întreprinderilor avicole din ţară era de circa zece ori mai mic decât cel al importatorilor. Desigur, producătorii autohtoni au cerut Guvernului să întreprindă măsuri în regim de urgenţă. Ştiind nivelul „înalt” de competenţă al guvernanţilor, producătorii le-au făcut şi sugestiile de rigoare. S-a propus ca o tonă de carne de pasăre de import să fie taxată cu 300 euro, o cerinţă acceptată de către Organizaţia Mondială a Comerţului, sau taxa vamală să fie calculată în funcţie de preţul de cost al cărnii de pasăre produsă în Moldova, în luna respectivă. Oficialii de la Guvern doar au dat impresia că sunt preocupaţi de soluţionarea problemei, nefiind întreprinse măsuri adecvate. În rezultat, s-a ajuns la o situaţie stupidă – Moldova consuma carne de producţie străină, în timp ce întreprinderile sale, care lesne puteau asigura necesarul de acest produs, se aflau în pragul falimentului.

❑ „STATALITATEA...” LUI STEPANIUC APARE ŞI ÎN LIMBA RUSĂ

Faptul că ideologul numărul unu al comuniştilor a hotărât să-şi propună opera şi cititorului de limba rusă, nu ar trebui să ne mire. În felul acesta, V.Stepaniuc crede că a mai pus o piatră la întărirea aşa-numitului curent moldovenist şi ideologizarea generaţiei apărute după 1990.

Cartea lui Victor Stepaniuc, „Statalitatea poporului moldovenesc”, care abordează un subiect atât de spinos şi are un caracter vădit provocator, a fost aspru şi pe bună dreptate criticată de un şir de istorici moldoveni, care au dat în vileag adevăratele intenţii urmărite de autor. În context, merită remarcat un detaliu important – din tirajul de 2 mii de exemplare, Victor Stepaniuc a scos în vânzare doar câteva sute. Celelalte cărţi au fost distribuite bibliotecilor şi şcolilor. Este un gest lipsit de morală şi bun-simţ. Căci, în timp ce-şi plasa scrierea în şcoli, scotea din aceleaşi biblioteci şcolare cartea mea, „Petele negre ale guvernării roşii”, pe motiv că o considera literatură politică şi prezenţa ei pe rafturile bibliotecilor şcolare trebuia interpretată ca politizarea instituţiilor de învăţământ. Fără îndoială, avem de a face cu un caz de cenzură necamuflată, cu o selectare a literaturii destinate şcolilor. E de presupus că următorul pas al

comuniştilor va fi interzicerea în genere a literaturii incomode şi chiar arderea ei în public, ca pe timpul inchiziţiei. Însă, istoria arată ce se întâmplă cu acei care-şi impun propriile opere ideologizate, distrugându-le în paralel pe ale oponenţilor.

❑ DEFICIT DE CADRE DIDACTICE ÎN ŞCOLILE REPUBLICII

În ajunul începerii anului de studii 2006-2007 reapare în prim-plan o problemă stringentă care niciodată nu a fost tratată cu atenţia cuvenită de guvernarea comunistă – lipsa cadrelor didactice. Cea mai gravă situaţie s-a înregistrat în şcolile din raioanele Hânceşti – 118 locuri vacante, Nisporeni – 72, Cimişlia – 71, Călăraşi – 69, Cahul – 62, Ştefan Vodă – 61, Leova – 56, Cantemir – 55, Şoldăneşti – 48. În total, la nivel de ţară, deficitul de cadre didactice ajunge să fie de 2163 de pedagogi.

Straniu, dar se pare că autorităţile au depistat această problemă abia în ultimul moment, deoarece în lunile anterioare despre acest subiect nu s-a vorbit mai nimic. Iar problema are o vechime de ani de zile. Nu este un secret că mulţi profesori au abandonat procesul de studii şi au plecat la munci peste hotare, nefiind în stare să îndure mizeria din ţară. Comuniştii nu au întreprins nici o acţiune care ar fi contribuit real la stoparea exodului de cadre didactice. Măsurile luate de ei au purtat mai mult un caracter populist (de exemplu, o indemnizaţie neînsemnată pentru conectarea la conducta de gaze sau o indemnizaţie prea puţin tentantă pentru tinerii profesori ce vor accepta să lucreze în mediul rural). Atunci însă când se impuneau măsuri radicale, comuniştii au ezitat. Este bine ştiut faptul că guvernarea roşie a tărăgănat cât a putut intrarea în vigoare a Legii salarizării în sectorul bugetar, care prevedea inclusiv şi majorarea salariilor profesorilor. Apoi, chiar şi după intrarea în vigoare a acestei legi, salariile au fost cu mult mai mici decât ar fi fost necesar.

❑ MINISTERUL CULTURII CHELTUIE BANII IRAŢIONAL

O comisie interdepartamentală constituită de Curtea de Conturi, care a controlat activitatea Ministerului Culturii pentru anul 2005, ajunge la concluzia că 10,5 mii lei din fondurile alocate construcţiilor de monumente, au fost cheltuiţi pentru premierea aparatului Ministerului Culturii şi achitarea serviciilor de comunicaţii.

În actul de control se arată că ministerul nu a plătit onorariu companiei germane „Quintet Uglan Blach”, pentru participarea la festivalul „Mărţişor’2004”. Germanii au dorit ca banii să fie transferaţi unei case de copii orfani, în final însă, cei 7,4 mii lei s-au cheltuit tot pentru premierea angajaţilor aparatului, „pentru organizarea cu succes a festivalului”. Ministerul a folosit contrar destinaţiei

finanţările oferite de unii sponsori. În timpul verificării s-a constatat că „Moldova-Film” SA, în anul 2004, a cheltuit 179,5 mii lei pentru întreţinerea unor blocuri de locuit în care 60% din apartamente au fost privatizate, iar complexul muzeistic „Orheiul Vechi” s-a pomenit cu 2 proprietari şi un director concomitent, cel din urmă organizând pe teritoriul complexului o parcare de automobile cu un venit oficial de 8,6 mii lei. După acest control nu a urmat nici o măsură – nimeni nu a fost nici demis, nici sancţionat, ceea ce ne dă motiv să presupunem că persoanele vinovate au fost încurajate să comită şi în continuare abuzuri de acest gen.

❑ COMUNIŞTII – INDIFERENŢI LA PROBLEMELE ORBILOR

Categoriile defavorizate au constituit preocuparea comuniştilor doar în declaraţii. În realitate însă, ori de câte ori s-a cerut intervenţia promptă a autorităţilor pentru soluţionarea problemelor cu care se confruntă aceste categorii de oameni, guvernanţii nu s-au prea grăbit să le vină în ajutor. Este şi cazul orbilor – peste 50% din nevăzătorii angajaţi la cele şapte întreprinderi ale Asociaţiei Orbilor din Republica Moldova ajung să fie ameninţaţi că ar putea rămâne fără lucru, pe motiv că unităţile respective activează în pierdere.

Conducerea Asociaţiei menţiona că, deşi s-au depus eforturi mari pentru asigurarea profitabilităţii, produsele confecţionate de muncitorii invalizi (chibrituri, prize, scobitori, capace pentru conserve) nu sunt solicitate, iar administraţiile agenţilor economici nu dispun de fonduri pentru salarizare. La acel moment, la cele 7 întreprinderi activau circa 700 de persoane nevăzătoare, care ridicau un salariu mediu de 770 lei. Nu era un salariu mare, dar pentru o persoană oarbă era totuşi o sursă de viaţă. Oamenii sperau că vor reuşi prin munca lor să-şi asigure existenţa şi să nu aştepte pomană din partea statului sau a altcuiva. Tocmai de aceea au făcut apel către autorităţile comuniste în speranţa că vor fi auziţi şi ajutaţi. Numai că la apelurile făcute de Asociaţie, guvernanţii nu s-au arătat dispuşi să intervină. Cel puţin, starea de lucruri nu s-a schimbat esenţial, orbii fiind lăsaţi faţă în faţă cu problemele lor.

❑ NUMĂRUL MIGRANTELOR MOLDOVENE CREŞTE

Pe timpul guvernării comuniste se înregistrează o reducere considerabilă a locurilor de muncă şi cetăţenii, în special cei tineri, sunt nevoiţi să apuce calea pribegiei. La începutul lunii septembrie 2006, organismele internaţionale bat alarma. Astfel, Fondul ONU pentru Populaţie lansează raportului „Situaţia populaţiei lumii 2006. Calea spre speranţă: Femeile şi migraţia internaţională”, în care se arată că rata migraţiei în Republica Moldova se numără printre cele

mai ridicate din Europa – circa 600 mii de cetăţeni ai ţării au plecat la munci peste hotare, dintre care 34% reprezintă femei tinere.

Vom menţiona că problemele femeilor migrante deseori sunt ignorate, iar ele însele sunt supuse unor tratamente inumane, se confruntă cu fărădelegi, li se încalcă drepturile. Munca femeilor migrante este plătită mai prost decât cea a bărbaţilor, multe femei migrează cu tot cu copii, altele îi lasă în grija buneilor. Evident, migraţia de muncă a femeilor tinere afectează indicatorii demografici ai ţării. Cel mai des femeile din Republica Moldova pleacă la munci în Cipru, Grecia, Turcia, Italia, Spania, România. De foarte multe ori, ele nu dispun de suficiente informaţii şi cad victime traficului. Autorităţile însă nu au depus nici un efort pentru legalizarea aflării lor peste hotare, nu au iniţiat nici o campanie de informare în scopul prevenirii traficului. Toate acestea dovedesc că în anii de aflare la guvernare pe comunişti i-au preocupat doar propriile probleme, nu şi cele ale cetăţenilor.

❑ UN NOU MEMORANDUM KOZAK

Încercările disperate ale conducerii comuniste de a reveni în graţiile Moscovei după o perioadă de aparentă răcire, încurajează ambiţiile imperiale ale Rusiei care, la începutul lunii septembrie 2006, propune un nou plan de reluare a negocierilor în problema transnistreană. Acest nou plan nicidecum nu lua în calcul interesele Moldovei şi era vorba despre o nouă tentativă camuflată de promovare a Memorandumului Kozak.

Documentul include propuneri de deblocare a procesului de negocieri între Republica Moldova şi Transnistria, în trei etape. La prima etapă, urmează să fie realizat un consens între mediatori, „fără punerea la punct a detaliilor între R. Moldova şi Transnistria". În acest scop, potrivit Moscovei, trebuie elaborat statutul statului transnistrean de model nou. A doua etapă preconizează încheierea evacuării tehnicii militare din Transnistria. La a treia etapă ruşii ar fi acceptat să negocieze aspecte privind misiunea lor (chipurile) de pacificare în regiunea estică a Moldovei. Apropo, ruşii au prins la curaj şi au venit cu noul plan imediat după întrevederea din august a lui Voronin cu Putin. Potrivit unor informaţii, Rusia s-a declarat dispusă să favorizeze rezolvarea problemei reluării importurilor de vinuri din Moldova, a problemei transnistrene şi a evacuării trupelor sale din Transnistria, cu condiţia că Republica Moldova va menţine statutul său neutru, va revedea acţiunile în raport cu Tiraspolul şi va conferi limbii ruse statutul de limbă oficială. Ulterior, comuniştii au fost totuşi mai rezervaţi faţă de acest Plan, deoarece se temeau de noi proteste de amploare. Însă, acest exemplu a scos în evidenţă încă o dată modul în care comuniştii tratează problemele de interes naţional ale Republicii Moldova.

❑ GUVERNAREA ÎŞI BATE JOC DE VETERANII RĂZBOIULUI DE PE NISTRU

Guvernarea a avut tot timpul o atitudine neglijentă faţă de veteranii conflictului transnistrean. Comuniştii nu au făcut mai nimic pentru onorarea obligaţiunilor statului faţă de această categorie de cetăţeni. Şi dacă în cazul construcţiei de spaţiu locativ în Chişinău, comuniştii puteau invoca măcar nişte scuze de ordin general, apoi este total de neînţeles atitudinea lor faţă de procedura de acordare a creditelor preferenţiale pentru procurarea locuinţelor de către veterani.

Mecanismul prin care statul le acordă veteranilor războiului din Transnistria credite preferenţiale pentru procurarea locuinţelor este ineficient. Astfel, în mai multe raioane aceste credite nu se oferă deloc, iar în altele – în sume mai mici de 82 mii lei – limita prevăzută în hotărârea de Guvern din anul 2004. De exemplu, în raionul Căuşeni, unde sunt cei mai mulţi veterani ai războiului din Transnistria (peste 3 mii), doar şase au primit credite preferenţiale. Există mai multe piedici în obţinerea creditelor preferenţiale de către veterani, inclusiv setul mare de documente care trebuie perfectate şi gajul cerut de la veterani, pe care ei, evident, nu-l au. Un alt exemplu – din 1612 solicitări de credite preferenţiale, depuse în Chişinău, doar 194 au fost soluţionate. Veteranii au organizat un şir de acţiuni ce au avut drept scop de a atrage atenţia oficialităţilor asupra acestei probleme, situaţia însă nu s-a schimbat.

❑ UN NOU EŞEC AL GUVERNĂRII

La începutul lunii septembrie 2006, Agenţia internaţională de estimări financiare „Moody's Investors Service", în raportul privind situaţia Republicii Moldova, dă un verdict destul de dur, dar care corespunde realităţii – situaţia Moldovei este şubredă, iar viitorul incert. Agenţia menţionează că în cazul Republicii Moldova se menţine un risc sporit de a ajunge în situaţia de insolvabilitate, mai ales, dacă Guvernul va suferi eşec în plasarea valorilor mobiliare de stat.

Este ştiut că Republica Moldova are o bază economică limitată, depinde mult de preţurile la resursele energetice şi implementează lent reformele structurale. După semestrul I 2006, deficitul PIB-ului a constituit 13,8%, fiind de două ori mai mare decât în perioada similară a anului 2005. Specialiştii „Moody's" au sugerat că Republica Moldova ar trebui să încerce să se apropie de pieţele Uniunii Europene. O altă oportunitate se deschide odată cu realizarea Planului de Acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, aprobat de organismele financiare internaţionale şi care ar putea asigura implementarea Strategiei de Creştere Economică şi Reducere a Sărăciei. Comuniştii însă au continuat să

„implementeze” Planul doar prin declaraţii, sabotând executarea lui. În privinţa SCERS, implementarea acestui document s-a soldat cu un eşec total, lucru pe care l-au recunoscut ulterior şi comuniştii, fiind nevoiţi să numească un nou termen de executare a Strategiei.

❑ POLIŢA DE ASIGURARE MEDICALĂ SE SCUMPEŞTE

Una dintre reformele denaturate cel mai mult de comunişti a fost introducerea asigurărilor obligatorii în medicină. O intenţie bună, care urma să se soldeze cu sporirea gradului de asistenţă medicală şi socială a populaţiei, în realitate a devenit doar o povară suplimentară pe umerii cetăţenilor.

În loc să revadă această reformă după prima perioadă de implementare şi să încerce să schimbe ce mai era posibil de schimbat, guvernanţii preferă să pună accentul pe majorarea costului poliţei de asigurare. Astfel, în septembrie 2006 Guvernul decide majorarea preţului poliţei până la 1 209 lei, ceea ce era echivalentul a peste trei salarii lunare ale unui angajat din agricultură. Şi pentru restul angajaţilor şi patronilor comuniştii pregătesc o „surpriză” – majorează contribuţia acestora de la 2% până la 2,5% pentru fiecare. În rezultat, comuniştii adună 1,93 mlrd. lei. Numai că, utilizarea acestor bani în mare parte a rămas o taină. Parlamentului i s-a propus să aprobe doar sumele de bază, chiar dacă opoziţia a cerut o descifrare a cheltuielilor. Misterul utilizării acestor bani e cu atât mai mare, cu cât la modul practic nu s-a prea observat o îmbunătăţire a accesului populaţiei la servicii medicale şi nici o îmbunătăţire a condiţiilor din instituţiile medicale. Aşadar, nu ne rămâne decât să ghicim cum au cheltuit comuniştii banii plătiţi de oameni pentru propria sănătate.

❑ GUVERNUL NU VREA SĂ DENUNŢE DOCUMENTELE DE CONSTITUIRE A CSI

La 14 septembrie 2006 Guvernul comunist n-a acceptat să dea curs iniţiativei opoziţiei de a denunţa documentele de constituire a Comunităţii Statelor Independente (CSI). Interesant este că Guvernul refuză să facă acest lucru în condiţiile în care opoziţia a menţionat clar că nu e vorba de o părăsire imediată a CSI, ci doar după ce ţara noastră va semna acordul privind calitatea de membru asociat al Uniunii Europene.

Cabinetul de Miniştri a invocat mai multe argumente în sprijinul deciziei sale, inclusiv acela că ţările CSI preferă acordurile de colaborare economică multilaterală, în raport cu cele bilaterale. Miniştrii au mai spus că Republica Moldova ar putea pierde facilităţile de care beneficiază acum, în calitate de membru al CSI, şi că regimul de comerţ GSP+ cu Uniunea Europeană nu

substituie pe deplin acordurile care se aplică în cadrul CSI. De asemenea, s-a spus că pentru a face comerţ cu Occidentul, Republica Moldova are nevoie de preferinţe la produsele pe care le vinde în Est. În realitate însă Guvernul s-a temut să nu-i supere pe ruşi şi pe preşedintele Vladimir Voronin. Nu este un secret că acesta încerca să intre din nou în graţiile Rusiei. În aceste condiţii, Guvernul pur şi simplu era ostaticul comportamentului şi aspiraţiilor şefului statului. Cabinetul de miniştri a mai demonstrat o dată că nu este în slujba poporului, ci este un Guvern de buzunar al preşedintelui ţării.

❑ DEVINE TOT MAI GREU SĂ FACI AFACERI ÎN MOLDOVA

Acţiunile guvernării îndreptate spre sugrumarea businessului, distrugerea locurilor de muncă şi alungarea cetăţenilor din ţară ajung şi în atenţia organismelor internaţionale. La mijlocul lunii septembrie 2006 Banca Mondială dă publicităţii un clasament privind uşurinţa întreprinderii afacerilor (Doing business), în care se arată că Republica Moldova a coborât de pe locul 88 pe 103. În studiu au fost incluse 175 de ţări, iar datele din raport se referă la anii 2005-2006.

Republica Moldova a pierdut teren din cauza că nu a ştiut să ţină ritmul de implementare a reformelor. Unele ţări, incluse în premieră în acest top, au înregistrat rezultate mult mai bune decât Moldova la capitolul respectiv, ceea ce nu face deloc faţă guvernării comuniste. Apropo, lider la capitolul promovarea reformelor a fost considerată Georgia, ţară care a pornit ferm pe calea reformelor democratice şi a apropierii de Uniunea Europeană. Guvernanţii comunişti se aliază cu Georgia doar în scopuri electorale, nepreluând şi exemplele bune pe care le oferă acest stat. Banca Mondială a sfătuit Republica Moldova să continue reformarea economiei, pentru a o face mai competitivă, mai atractivă pentru investitorii interni şi externi. Să acorde atenţie obţinerii de licenţe şi autorizaţii pentru construcţii, care impune acum executarea a 34 de proceduri cu durata de 158 de zile, să uşureze procedura de angajare în serviciu, promovarea comerţului cu alte state etc. Însă, pe cât de receptivă a fost conducerea comunistă la aceste sfaturi, nu e greu să ne dăm seama.

❑ ACCESUL LA INFORMAŢIE ESTE LIMITAT

Secretomania a fost una din caracteristicile de bază ale guvernării comuniste. Iar lipsa de transparenţă nici pe departe nu este compatibilă cu valorile democratice pe care comuniştii pretind că le-au promovat în anii de aflare la putere. Studiile efectuate periodic de organizaţiile neguvernamentale au fost un indiciu al transparenţei actului guvernării şi, spre marea nemulţumire a comuniştilor, rezultatele acestora nu au fost niciodată în favoarea lor.

Populaţia Republicii Moldova, mai ales, din mediul rural, nu are acces la informaţii cu caracter oficial, iar autorităţile de resort refuză să le ofere. De foarte multe ori funcţionarii de rang inferior nu prezintă informaţii de teama că acestea vor submina autoritatea organizaţiilor lor, pe când informaţia, dacă nu constituie secret de stat sau comercial, nu poate fi proprietate a instituţiei. Comuniştii nu au făcut mai nimic în timpul aflării la guvernare pentru alfabetizarea juridică a populaţiei, pentru că le convenea de minune acest lucru. Oamenii ar fi devenit mult mai activi şi ar fi exercitat într-un fel presiuni asupra puterii, dacă ar fi ştiut că orice persoană are dreptul să solicite datele necesare şi să obţină răspuns la solicitare în termen de 15 zile. Cetăţeanul, căruia i se refuză oferirea de informaţie, este în drept să se adreseze judecăţii. Faptul că justiţia în Republica Moldova este de o calitate proastă deschide direct calea la CEDO. Deşi e ameninţată de pericolul unor noi condamnări la CEDO, guvernarea comunistă preferă să tăinuiască informaţiile de interes public, încălcând astfel de nenumărate ori dreptul cetăţenilor la accesul liber la informaţie.

❑ MAIA PROMOVEAZĂ IDEEA COLECTIVIZĂRII ÎN AGRICULTURĂ

Chiar dacă după alegerile parlamentare din 2005 guvernarea comunistă a încercat să demonstreze că a devenit mai europeană şi mai democratică, în realitatea ea nu a renunţat nici pentru o clipă la vechile idealuri. Într-o formă mai camuflată, aceasta continuă să promoveze idei depăşite de timp cum ar fi, spre exemplu, revenirea la colhozuri, conştientă fiind că astfel comite un atentat la proprietatea privată.

Experţii de la Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare încep să „apese” tot mai mult pe ideea că fermierii moldoveni ar trebui să se asocieze în grupuri mai mari şi să se consulte cu ministerul în privinţa creşterii unor anumite culturi agricole. Ei şi-au argumentat poziţia prin faptul că, an de an, în Republica Moldova, unele culturi se cresc în cantităţi excesive, iar altele – în cantităţi foarte mici. Potrivit spuselor lor, fermierii se orientează după culturile care s-au vândut bine în anul precedent şi în anul următor dublează suprafeţele cultivate, ca urmare preţurile scad simţitor. MAIA a încercat să demonstreze că, asociindu-se, fermierii vor putea stabili mai bine oportunităţile de cultivare. Ministerul chiar s-a arătat dispus să le ofere consultaţii şi recomandări în privinţa cererii şi ofertei de piaţă. Un lucru nu au înţeles comuniştii – economia de piaţă îşi are regulile sale şi numai antreprenorii decid cum să procedeze. „Sfaturile” pe care le oferea „generos” guvernarea comunistă reprezentau nu altceva decât un amestec în treburile antreprenorilor, ceea ce este o caracteristică a sistemelor totalitare.

❑ PENSIONARII NU-ŞI CUNOSC DREPTURILE

Baza electorală a guvernării comuniste întotdeauna au constituit-o persoanele de vârsta a treia, nostalgice după vremurile de altădată, dar, totodată, şi neiniţiate în starea reală de lucruri din republică. Comuniştii au avut „grijă" ca pensionarii să nu avanseze în cunoaşterea realităţilor, să nu-şi cunoască drepturile elementare şi astfel să nu intre în esenţa guvernării lor anti-populare.

Sondajele arată că circa 80% din persoanele de vârsta a treia din Republica Moldova nu sunt familiarizate cu drepturile lor. De ce, dacă pretind că sunt preocupaţi de problemele pensionarilor în mod special, comuniştii nu au contribuit ca această categorie să-şi cunoască măcar drepturile elementare? Deoarece un pensionar informat şi-ar fi dat seama că are dreptul, să zicem, la o informaţie veridică, dar nu la gogoşii de la televiziunea comunisto-publică, unde Voronin, Tarlev, Ostapciuc, Lupu domină buletinele de ştiri cu poveşti despre succesele lor remarcabile. Cu scopul de a se menţine la putere cât mai mult timp, comuniştii nu s-au sinchisit să lovească chiar şi în acei care i-au ajutat să rămână la cârma ţării o perioadă destul de lungă. Dacă astfel guvernarea roşie a procedat cu cei mai fideli alegători ai săi, ce să mai vorbim de restul electoratului!

❑ TOT MAI PUŢINE LOCURI DE MUNCĂ

În campania electorală a alegerilor parlamentare din 2005 comuniştii au promis crearea unui număr impunător de noi locuri de muncă. Însă, imediat după (re)venirea la guvernare, ei fac tot posibilul pentru a reduce şi locurile de muncă existente. Astfel, în toamna lui 2006 devine cunoscut oficial faptul că doar în trimestrul doi al anului respectiv numărul cetăţenilor ocupaţi în economia moldovenească se reduce cu 2,8%.

Rolul statului condus de comunişti este practic inexistent pe piaţa muncii. Din totalul locurilor de muncă, peste 70% sunt asigurate de sectorul privat. Apropo, sectorul privat predomină în agricultură – 97,6%, comerţ – 96,1%, construcţii – 94,4%, businessul hotelier – 89,1%, industria prelucrătoare – 71,9%. Din aceste date putem deduce că locurile de muncă ce revin statului sunt doar în aparatul administrativ, adică acea armată de funcţionari publici pe care comuniştii în anii de aflare la guvernare au avut grijă s-o mărească permanent, sporind concomitent presiunea asupra sectorului privat. Căci, după cum se ştie, fiecare funcţionar încearcă să se hrănească pe seama antreprenorilor. Despre ce libertate în afaceri poate fi vorba în condiţiile în care există 56 de organe de control şi fiecare dintre acestea sau vine pe capul agentului economic cu o comandă politică, sau pentru a-l jumuli?! În perioada de referinţă, numărul şomerilor ajunge să depăşească 90 mii persoane. Din totalul şomerilor, 70,8% sunt persoane cu experienţă în muncă. Cetăţenii nu au un câştig constant în

medie pe parcursul a 22 de luni. Şi acestea sunt doar datele oficiale, iar cele reale sunt de multe ori mai mari.

❑ COMUNIŞTII NU VOTEAZĂ

La 5 octombrie 2006, Parlamentul, dominat de fracţiunea majoritară, refuză să dea curs propunerii mele de a forma un grup de lucru, care să elaboreze o declaraţie în susţinerea Georgiei. Am declarat atunci că era de datoria noastră să ne exprimăm susţinerea pentru o ţară care s-a pomenit într-o situaţie de criză după ultimele acţiuni ale Federaţiei Ruse.

Atitudinea guvernanţilor m-a uimit, căci puţin mai înainte, comuniştii au beneficiat de sprijinul direct al acestei ţări şi, personal, al preşedintelui Mihail Saakaşvili şi tot ei, au declarat, la un moment dat, că Georgia este partener strategic pentru Republica Moldova. Ţara noastră nu se afla într-o situaţie cu mult mai bună în relaţiile cu Rusia decât Georgia. Scenariul georgian putea deveni oricând valabil şi pentru republica noastră şi în această situaţie am fi avut şi noi nevoie de susţinerea conducerii de la Tbilisi. În cadrul acelei şedinţe comuniştii nu au adus nici un argument în favoarea deciziei lor de a respinge iniţiativa mea. Pur şi simplu au tăcut şi... nu au votat. Dar nu este greu să ne dăm seama că au prevalat interesele de moment ale comuniştilor. Guvernarea comunistă depunea eforturi enorme să revină pe orbita rusească şi o declaraţie în susţinerea Georgiei nu i-ar fi căzut bine deloc.

❑ PIAŢA MOLDOVEI NU E ATRACTIVĂ

Demnitarii comunişti nu o dată au încercat să demonstreze că, în anii cât s-au aflat la guvernare, Republica Moldova a devenit raiul investitorilor. Însă, declaraţiile lor de fiecare dată au fost date peste cap. Astfel, în cadrul forumului internaţional „Investeşte în Moldova”, investitorii străini dau verdictul: piaţa moldovenească nu este atractivă pentru investiţii importante.

Deoarece partenerii străini cunosc foarte puţin despre Republica Moldova, ţara noastră trebuie să fie mai deschisă pentru cooperare, să-şi liberalizeze piaţa. Să nu uităm că în prezent Republica Moldova se confruntă cu o insuficienţă de cadre calificate, un aspect important pentru investitori. Însă problema principală a intrărilor reduse de investiţii pe piaţa moldovenească este că legislaţia nu corespunde exigenţelor internaţionale. Nu pot fi neglijate nici probleme de colaborare regională şi internaţională, de dezvoltare a businessului mic şi mijlociu, a infrastructurii, a industriei grele, a vinificaţiei. Dar despre ce climat investiţional atractiv poate fi vorba dacă până la acea perioadă Republica Moldova a reuşit să atragă investiţii străine directe în valoare de doar 1,1 mlrd.

dolari – sumă echivalentă cu cea a banilor transferaţi de muncitorii moldoveni care muncesc peste hotare pe parcursul unui an!

❑ PROPRIETARII DE MAXI-TAXI INTRĂ ÎN GREVĂ PASIVĂ

La 18 octombrie 2006 proprietarii şi conducătorii de maxi-taxi din Chişinău intră în grevă pasivă, în semn de protest faţă de decizia Guvernului de a retrage de pe rute microbuzele care au fost reutilate în maxi-taxi de pasageri.

Potrivit unui regulament al Ministerului Transporturilor şi Gospodăriei Drumurilor, în anul 2006 urmau să fie eliminate din circuit microbuzele reutilate, fabricate în anii 1991-1992. Din acest motiv, 300 de maşini nu au fost admise la revizia tehnică, care a demarat la 16 octombrie 2006. Pericolul privind perturbarea activităţii transportului public în capitală era mare, căci din cele circa 2 mii de microbuze care circulau la acea perioadă în capitală, peste 1,2 mii erau reutilate. Desigur, aspiraţiile Ministerului pot fi înţelese dintr-un anumit punct de vedere – e vorba de siguranţa în transportul de pasageri. Dar iarăşi a fost mai mult decât stranie maniera în care a încercat puterea să soluţioneze problema. Adică, s-a decis imediat să fie scoase aceste maşini de pe rută, de parcă problema apăruse peste noapte. Cu atât mai mult cu cât regulamentul nu viza doar Chişinăul, ci şi restul republicii. Potrivit unor calcule, politica Ministerului ameninţa cu pierderea locului de muncă circa 18 mii de persoane, inclusiv 3 mii din capitală. Era un lux nepermis pentru o ţară care are serioase probleme cu şomajul. Această grabă a întărit presupunerile precum că persoane din anturajul puterii erau interesate de scoaterea de pe rută a mai bine de jumătate din microbuze, pentru a le ocupa locul. Ulterior, s-a reuşit reducerea tensiunilor legate de această problemă, dar o soluţie definitivă nu a fost identificată.

❑ PARLAMENTUL APROBĂ NOUA COMPONENŢĂ A CCA

Dominat de comunişti şi aliaţii lor, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat una din cele mai scandaloase decizii ale sale, efectele negative ale căreia s-au resimţit mult timp după aceasta – aprobă noua componenţă a Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Noi, cei din fracţiunea Alianţa „Moldova Noastră”, am părăsit sala Parlamentului în momentul votării, în semn de protest faţă de modul de numire în funcţie a membrilor CCA. Nu am dorit să participăm la un spectacol politic de prost gust, un spectacol ce nu avea nimic în comun cu interesele societăţii. Ascunzându-se sub paravanul societăţii civile, comuniştii şi creştin-democraţii şi-au promovat reprezentanţii în CCA şi au politizat componenţa acestuia. Ne-am exemplificat atunci aprecierile prin faptul că au fost acceptate 4 candidaturi din

partea Confederaţiei Sindicatelor Libere „Solidaritate" (controlate de comunişti) şi nici una din partea unor organizaţii ziaristice cunoscute, chiar dacă acestea au propus câte un candidat de la 5 ONG-uri. Am mai spus atunci că noua componenţă a CCA nu va schimba în bine situaţia în domeniul audiovizualului, ci chiar ar putea să o agraveze. Şi presupunerile noastre s-au adeverit ulterior, când, luptând pentru sfere de influenţă în Audiovizual, comuniştii şi aliaţii au provocat un haos total la această importantă instituţie.

❑ GUVERNAREA ROŞIE NU ARE DREPTATE

Plenul Curţii Supreme de Justiţie (CSJ) a dat câştig de cauză liderului Alianţei „Moldova Noastră", Serafim Urechean, care a contestat decizia Procuraturii Generale (PG) privind punerea sa sub urmărire penală pentru presupuse abuzuri comise în funcţia de Primar General al mun. Chişinău. Astfel, instanţa recunoaşte indirect că la baza acestui dosar au stat exclusiv interese de ordin politic şi că guvernarea roşie a urmărit scopul de a-l denigra pe liderul AMN, făcând abuz de unele organe ale statului pe care le controla.

Pe parcursul a doi ani care au precedat decizia plenului CSJ, noi nu o dată am adus argumente că dosarul intentat lui Serafim Urechean este regizat de către putere, însă argumentele noastre nu au convins nici CCCEC, nici Procuratura şi nici deputaţii care au votat pentru suspendarea imunităţii parlamentare a liderului AMN. Însă, continuarea acestui spectacol a fost şi mai dezgustătoare. S-au întâmplat lucruri care nici pe departe nu au nimic în comun cu democraţia şi statul de drept – Procuratura şi instanţele ierarhic inferioare au refuzat să execute decizia plenului CSJ şi au continuat urmărirea penală a lui Serafim Urechean. Este un caz fără precedent, care s-ar fi putut întâmpla numai într-o ţară corigentă la capitolul democraţie, de vreme ce indicaţiile puterii sunt puse mai presus decât deciziile instanţelor de judecată.

❑ LIBERTATEA PRESEI DEGRADEAZĂ

Condusă de comunişti, Republica Moldova înregistrează regrese considerabile în privinţa asigurării libertăţii presei. Republica Moldova ajunge să deţină locul 93 în clasamentul libertăţii presei, realizat anual de către organizaţia „Reporterii fără frontiere". În anul 2005, ţara noastră se afla pe locul al 78-lea.

Autorii topului, care include 168 de state, s-au călăuzit după 50 de criterii ce vizează numărul reporterilor arestaţi sau urmăriţi, care şi-au pierdut viaţa sau au fost răniţi; prezenţa cenzurii, monopolul de stat la televiziune şi radio, existenţa unor instituţii de presă independente şi de opoziţie, impedimentele în difuzarea unor emisiuni televizate şi radiofonice internaţionale, condiţiile de acordare a vizelor

pentru jurnaliştii străini, libera circulaţie a angajaţilor mass-media, prezenţa unor subiecte „interzise". La capitolul libertatea presei, Republica Moldova ajunge să aibă o situaţie mai rea decât Ucraina, Armenia, Georgia. Apropo, distanţa dintre republica noastră şi unele ţări ex-sovietice este atât de mare încât nici nu-ţi vine să crezi că acum 16 ani porneam din acelaşi punct. De exemplu, Estonia ocupă în acest top locul 11, Lituania – 16, iar Letonia – 21. Din câte se vede, diferenţa dintre declaraţiile „democratice" ale comuniştilor şi realităţile moldoveneşti este ca de la cer la pământ. Şi nu e vorba doar de domeniul presei.

❑ LISTA ŢĂRILOR CANDIDATE LA ADERARE LA UE

Comuniştii au tratat superficial problema integrării europene, iar Uniunea Europeană nu priveşte Republica Moldova ca pe un stat cu şanse reale de aderare. Deşi comuniştii au încercat să demonstreze că suntem la un stadiu avansat de discuţii cu UE, la începutul lunii noiembrie 2006, Republica Moldova nu figurează în lista statelor candidate la aderarea la Uniunea Europeană.

În această listă au fost incluse Turcia, Croaţia, Macedonia, Albania, Bosnia şi Herţegovina, Muntenegru şi Serbia, inclusiv Kosovo. Adică, şansele Moldovei sunt mai iluzorii chiar decât ale Turciei, care are doar 5% din teritoriu pe continentul european şi decât ale Serbiei, care are o problemă teritorială mult mai complicată decât Republica Moldova. UE nu a numit careva termene de acceptare a acestor ţări în Uniune şi acest lucru este cu atât mai trist pentru Republica Moldova. Căci, aceasta înseamnă că aderarea Moldovei la Uniunea Europeană nu este privită nici ca o chestiune ce ţine de perspectiva îndepărtată. Publicarea acestei liste a constituit o lecţie dură pentru Republica Moldova. Dacă doriţi, republica noastră a fost sancţionată de Bruxelles pentru faptul că are o conducere ce nu şi-a determinat priorităţile politicii externe. Umblatul cu poclonul când la Moscova, când la Bruxelles nu putea să dea alt rezultat.

❑ COMUNIŞTII ÎNCALCĂ LEGISLAŢIA

Pe data de 16 noiembrie 2006, 15 deputaţi de opoziţie au depus o moţiune prin care cer demiterea a 5 funcţionari din Guvern pe motiv că aceştia nu cunosc limba oficială a statului. Deputaţii şi-au motivat cererea prin faptul că respectivii „ocupă ilegal funcţiile date şi sfidează legislaţia Moldovei cu privire la limba oficială". Autorii moţiunii au cerut prim-ministrului Vasile Tarlev să opereze de urgenţă remanierile necesare, dar şi să-l determine pe Gheorghe Tabunşcic, başcanul în exerciţiu al Găgăuziei, să înveţe limba de stat.

Conform regulamentului Parlamentului, moţiunile înaintate de deputaţi urmează a fi analizate în termen de 6 zile. Problema nu a fost însă soluţionată nici

peste un an. Este adevărat că între timp unii dintre demnitarii vizaţi au demisionat sau au fost demişi, dar alţii au continuat să se afle în funcţie. E de menţionat comportamentul preşedintelui Parlamentului Marian Lupu care, de fiecare dată când era abordat subiectul în cauză, promitea că se va documenta şi va acţiona corespunzător. Acest caz a scos în evidenţă un lucru îngrijorător – deşi comuniştii dau impresia că sunt preocupaţi de protejarea şi promovarea limbii de stat, atunci când e vorba de limba rusă ei dau prioritate acestei limbi. Ar mai exista o explicaţie – limba de stat este o prioritate atât timp cât nu este vorba despre colegii de partid şi protejaţii comuniştilor. Dacă însă intră în joc interesele prietenilor, guvernanţii uită imediat şi de limbă, şi de alte preocupări importante declarate.

❑ GUVERNUL ÎŞI RECUNOAŞTE EŞECUL

Ori de câte ori opoziţia critica Guvernul şi-l acuza de incompetenţă în implementarea Strategiei de Creştere Economică şi Reducere a Sărăciei, comuniştii săreau ca arşi şi replicau: rezultatele să vorbească. Şi iată că la 22 noiembrie 2006 „au vorbit rezultatele" – Guvernul a recunoscut că nu reuşeşte cu implementarea SCERS şi a prelungit termenul respectiv cu an.

Impactul a fost unul puternic, căci SCERS stabilea priorităţile pe termen mediu (2004-2006) ale Guvernului pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă a ţării şi creşterea nivelului de trai al populaţiei. Cu alte cuvinte, comuniştii au recunoscut indirect că nu au putut asigura dezvoltarea stabilă a ţării, nu au putut spori nivelul de trai al populaţiei şi că toate declaraţiile lor frumoase nu au nimic la bază. Situaţia creată a prejudiciat enorm Republica Moldova şi în plan extern. Se ştie că documentul a fost elaborat cu suportul experţilor din exterior. Partenerii externi au putut ajuta Guvernul în elaborarea documentului, dar ar fi fost culmea să-l mai şi implementeze în locul comuniştilor. Guvernanţii au recunoscut că au pierdut trei ani în zadar, irosind timpul acordat implementării Strategiei pentru instituţionalizarea procesului SCERS în cadrul ministerelor de ramură şi autorităţilor publice locale. Apropo, factorii de decizie de la Guvern abia peste trei ani au recunoscut că unele acţiuni din SCERS sunt prea ambiţioase. De parcă acest lucru nu se vedea de la început! Însă guvernarea a neglijat realităţile şi s-a oprit doar atunci când a lovit cu proţapul în gard. E şi aceasta o caracteristică a puterii comuniste!

❑ CREDIBILITATEA LIDERILOR COMUNIŞTI E ÎN SCĂDERE

La finele lunii noiembrie 2006 Centrul de sociologie a comunităţilor şi studii de gen (CSCSG) face publice rezultatele unui sondaj efectuat la comanda Institutului de Politici Publice care atestă o realitate ce putea fi doar bănuită

până la acel moment – credibilitatea liderilor comunişti e în scădere continuă. O atare situaţie nu este de mirare de vreme ce comuniştii, după a doua victorie consecutivă în alegeri, încep să comită mai multe abuzuri, iar deşertăciunea declaraţiilor lor iese în evidenţă mai mult ca oricând.

Astfel, deşi preşedintele Vladimir Voronin se bucură de cea mai mare încredere în rândul populaţiei – 44%, aceasta este totuşi mai mică cu 8% comparativ cu luna aprilie 2006. Credibilitatea prim-ministrului Vasile Tarlev a scăzut de la 44% până la 35%. Într-un fel, rezultatele acestui sondaj pot fi tălmăcite ca o creştere a dezamăgirii electoratului în comunişti. Dacă pe durata primului mandat de guvernare comuniştii încă încercau cumva să-şi camufleze abuzurile şi eşecurile, apoi, odată cu obţinerea celui de-al doilea mandat, le-a crescut încrederea că pot face orice şi nu vor fi sancţionaţi. Această atitudine a fost imediat sesizată de alegători. Iar rezultatele sondajului din noiembrie 2006 nu au fost decât o primă scânteie, ulterior credibilitatea liderilor comunişti continuând să scadă.

❑ SALARIUL FUNCŢIONARILOR A CRESCUT CONSIDERABIL

La finele lunii noiembrie 2006, Biroul Naţional de Statistică face publice datele privind salariul, care scot la iveală un lucru destul de interesant – cele mai mari creşteri de salariu au fost înregistrate la angajaţii din administraţia publică. În acea perioadă aceştia aveau salarii medii de 2 470 lei, în creştere cu 82% faţă de cât erau acum un an.

Adică, în mare parte comuniştii aveau dreptate atunci când afirmau că cineva a început să trăiască mai bine graţie guvernării lor. Ceea ce au uitat însă să spună comuniştii este faptul că ei şi-au bătut capul de funcţionari, dar nu de medici, profesori etc. Astfel, salariul funcţionarilor depăşea cu mult salariul mediu în sfera bugetară – 1 541 lei. Dacă salariul mediu a crescut cu doar 29,2%, apoi cel al funcţionarilor – cu 82%. În timp ce funcţionarii ridicau lefuri de circa 200 dolari, angajaţii din învăţământ – de circa 100 dolari. Şi în domeniul sănătăţii salariul era doar cu puţin peste 100 dolari – 1 316 lei. În agricultură situaţia era şi mai gravă, în perioada respectivă salariul mediu fiind de numai 953 lei. Apropo, timp de o lună salariul mediu în agricultură s-a redus cu 7,2%. Situaţia înregistrată la finele lui noiembrie 2006 a reflectat priorităţile comuniştilor în domeniul salarizare şi au demonstrat cu brio cât costă în realitate declaraţiile lor despre grija faţă de profesori, medici, angajaţii din agricultură.

❑ PROTESTE FAŢĂ DE ÎNCĂLCAREA DREPTURILOR OMULUI

La data de 10 decembrie 2006 Alianţa „Moldova Noastră” a organizat, în scuarul Teatrului de Operă şi Balet din Chişinău, un miting de protest faţă de

încălcarea drepturilor omului în Republica Moldova. Mitingul a fost prilejuit de Ziua Internaţională a Drepturilor Omului.

Noi ne-am exprimat protestul într-un mod deosebit – ne-am legat gurile cu panglici negre şi am tăcut timp de zece minute dorind astfel să arătăm că în Republica Moldova se încalcă dreptul la libertatea exprimării. De asemenea, am instalat microfoane cu capetele împietrite şi pe care era scris că aşa arată microfoanele libere în Republica Moldova. Unii manifestanţi purtau haine vărgate de deţinuţi, simbolizând întemniţarea pe nedrept a unor persoane, condiţiile inumane în care sunt deţinute persoanele încarcerate. Acţiunea noastră de protest nu a fost una spontană, apărută pe loc gol. Noi nu o dată am declarat că situaţia privind drepturile omului în Republica Moldova s-a înrăutăţit considerabil, în special, după venirea comuniştilor la putere în 2001, că aceştia au instaurat în Moldova o dictatură şi nimeni nu mai poate fi sigur că i se vor respecta drepturile elementare. Mai ales, au de suferit oponenţii politici ai puterii, dar şi presa care nu acceptă să laude autorităţile. Guvernarea, cum şi era de aşteptat, a rămas surdă şi mută la acţiunea noastră de protest, demonstrând încă o dată că respectarea drepturilor omului o interesează doar atunci când este nevoită să facă rapoarte către factorii de decizie din Occident.

❑ COMUNIŞTII REFUZĂ SĂ IA ATITUDINE FAŢĂ DE ALEGERILE DIN TRANSNISTRIA

La data de 14 decembrie 2006, plenul Parlamentului (de fapt, era vorba doar de fracţiunea majoritară a comuniştilor) respinge propunerea mea ca Legislativul să adopte o declaraţie privind alegerile prezidenţiale din autoproclamata republică moldovenească nistreană.

Am propus formarea unui grup de lucru care să elaboreze declaraţia. Era foarte important ca Parlamentul să ia atitudine faţă de alegerile neconstituţionale din autoproclamata rmn şi să spună clar că aceste alegeri nu pot avea consecinţe juridice. Cu atât mai mult că, anterior, Parlamentul a adoptat o Declaraţie referitor la neconstituţionalitatea referendumului transnistrean din 17 septembrie. Deci, nu era nimic ieşit din comun în adoptarea unei declaraţii în problema alegerilor. Comuniştii însă s-au opus acestei iniţiative fără a-şi justifica poziţia. Aceasta a confirmat presupunerile precum că, în soluţionarea problemei transnistrene comuniştii se conduc mai degrabă de interesele Rusiei decât de cele ale Republicii Moldova. Şi dacă ruşilor nu le era convenabil ca Republica Moldova să condamne alegerile din regiunea transnistreană, acest lucru nu s-a întâmplat. Care este totuşi adevărata atitudine a guvernării comuniste faţă de regimul criminal din stânga Nistrului?

❑ COMUNIŞTII LASĂ PE DRUMURI CIRCA 40 MII DE CETĂŢENI

La 1 ianuarie 2007 intră în vigoare Legea care prevede anularea treptată, până în 2009, a patentelor de întreprinzător – o lege care, potrivit estimărilor experţilor, lasă fără loc de lucru circa 40 mii de persoane.

Guvernanţii au declarat că unii agenţi economici, sub pretextul că sunt deţinători de patente, se eschivau de la plata impozitelor şi era prejudiciat bugetul de stat. În realitate însă scopul urmărit de guvernare prin înlăturarea de pe piaţă a deţinătorilor de patente era curăţarea acesteia de micii comercianţi şi pregătirea pentru venirea ulterioară a unor agenţi economici patronaţi de putere. O dovadă în acest sens este şi decizia Guvernului survenită imediat după începerea anulării patentelor potrivit căreia în Republica Moldova urma să apară o reţea de 12 supermarketuri. Acestea trebuiau să înlocuiască în mare parte pieţele agricole, inclusiv în raioane, lăsându-i astfel şi pe ţărani fără unicul loc de desfacere a producţiei lor. Ghidându-se de interesele proprii, guvernarea a încălcat unul din drepturile fundamentale ale cetăţenilor, consfinţit şi prin tratatele internaţionale în domeniul drepturilor omului – dreptul la un trai decent. Pentru comunişti a contat doar interesul propriu şi al protejaţilor lor, iar ţara şi cetăţenii au devenit ostatici ai acestor interese.

❑ ANTENA C ŞI EURO TV CHIŞINĂU AU FOST VÂNDUTE

Nu este un secret că guvernanţii şi partenerii lor de după alegerile parlamentare din 2005 au iniţiat aşa-numita reformă a Audiovizualului doar pentru a-şi împărţi sferele de influenţă în acest domeniu de maximă importanţă. Şi iată că, după partea teoretică a problemei (adoptarea Codului Audiovizualului, numirea unei noi componenţe a CCA), intervine partea practică. Comuniştii şi aliaţii lor au preluat controlul asupra celor două posturi municipale de radio şi televiziune. Desigur, nu au făcut-o deschis, ci prin anumite persoane din afara partidelor lor, persoane care au câştigat concursul pentru privatizarea instituţiilor, anunţat de Consiliul Municipal Chişinău, la mijlocul lunii decembrie 2006.

Pentru Antena C a fost un singur ofertant şi acest lucru nu este de mirare, căci toţi înţelegeau că are loc o farsă, că oricum învingător va ieşi un protejat al comuniştilor. Respectivul a acceptat să plătească pentru post un preţ de 1,5 mln. lei, să achite datoriile acestuia şi să investească alţi 3 mln. lei, în următorii trei ani. Şi nimeni nu s-a întrebat: de unde o persoană fizică ar avea atâţia bani? Situaţia a fost puţin diferită în cazul privatizării Euro TV. Un agent economic a crezut că într-adevăr se organizează un concurs real de privatizare şi s-a înregistrat în calitate de candidat. Dar, rezultatul a fost cel care putea fi bănuit cu mult înainte – a învins o persoană fizică, care se presupune că ar reprezenta

interesele ppcd-iştilor. Comisia a acordat preferinţă persoanei fizice, care s-a angajat să plătească pentru postul de televiziune 2 mln. lei (117,6 mii euro) şi să investească alte 25,2 mln. lei în dezvoltarea lui. Şi iarăşi, nimeni nu şi-a pus întrebarea privitor la sursa de provenienţă a banilor. În urma acestui concurs, puterea şi aliaţii lor şi-au developat scopul urmărit de ei prin mult lăudata reformă a Audiovizualului.

❑ COMSOMOLUL – AGENTUL INTERESELOR RUSEŞTI

Ajunşi la guvernare, comuniştii s-au văzut limitaţi în declaraţii şi acţiuni. Ei nu mai puteau să-şi afişeze atitudinea reală faţă de NATO şi Occident sau să-şi manifeste prea deschis loialitatea faţă de Rusia. De aceea, foloseau în acest scop organizaţia lor de tineret – comsomolul.

Comsomoliştii au desfăşurat un congres în cadrul căruia au adoptat o declaraţie cât se poate de loială faţă de Rusia şi cu un pronunţat caracter anti-NATO. Ei susţin că trebuie să se pună capăt speculaţiilor în privinţa retragerii armamentului rus de pe teritoriul Moldovei, că afirmaţiile potrivit cărora în locul militarilor ruşi în regiune vor veni militari din ţările NATO sunt false. Comsomoliştii au declarat că neutralitatea statului nu poate fi obiect de tocmeală în nici o condiţie, de aceea în Programul UCTM neutralitatea este calificată drept „necondiţionată” şi constituie un principiu de bază pentru menţinerea şi întărirea statalităţii moldoveneşti. Ei consideră că aderarea Republicii Moldova la blocul militar-politic NATO, „nu va fi un remediu împotriva nevoilor, ci o povară grea”. Atât comsomoliştii, cât şi comuniştii au folosit principiul neutralităţii doar când le-a trebuit lor. În realitate, ei au fost acei care au sfidat cel mai des principiul respectiv. Spre exemplu, câteva luni mai târziu, comuniştii, prin ministrul apărării Vitalie Vrabie, au început să participe la reuniuni militare pe linia CSI. Şi nu-i interesa deloc principiul de neutralitate. Acest principiu a fost pentru ei tot timpul o bâtă contra NATO.

❑ PROTESTE ALE ONG-URILOR

Prin politica de ignorare continuă a ONG-urilor, comuniştii au provocat revolta mediului neguvernamental. Acestea se declară total nesatisfăcute de colaborarea cu parlamentarii în privinţa modificărilor la Legea cu privire la asociaţiile obşteşti, votate de Legislativ, în prima lectură, în luna decembrie 2006. Drept urmare, 18 ONG-uri din Moldova au lansat un apel către Parlament, prin care au semnalat existenţa mai multor lacune în proiectul de lege şi au propus ca acesta să fie adoptat numai după ce va fi expertizat de către Consiliul Europei.

După difuzarea mesajului, reprezentanţii ONG-urilor au fost invitaţi la discuţii pe marginea proiectului la Comisia parlamentară juridică pentru numiri şi imunităţi. Dar, au fost acceptate doar unele din obiecţiile ONG-urilor, iar cele principiale – nu. ONG erau îngrijorate de prevederile potrivit cărora vor fi înregistrate numai organizaţiile obşteşti care nu încalcă bunele moravuri; scopul urmărit de organizaţiile obşteşti înregistrate trebuie să fie satisfacerea doar a necesităţilor nemateriale; în statutul ONG trebuie specificate numele, domiciliul, data naşterii, cetăţenia şi alte date de identitate ale fondatorilor; statul nu poartă răspundere materială pentru dizolvarea ONG-urilor, chiar dacă ulterior se constată că nu a existat temei pentru dizolvare etc. Într-adevăr, noţiunea „bunele moravuri" este foarte ambiguă. Cine şi după care criterii va determina dacă au fost încălcate bunele moravuri sau nu? Sau, un alt exemplu: referirea la necesităţile nemateriale va stopa activitatea organizaţiilor de caritate, care colectează şi repartizează ajutoarele materiale invalizilor, copiilor, pensionarilor şi altor categorii defavorizate. Nu se făcea deosebire între activităţile necomerciale şi cele nemateriale, care sunt lucruri diferite. Sub presiunea ONG, Parlamentul a acceptat să revadă unele prevederi ale Legii. Numai că redacţia finală a acesteia s-a dovedit a fi departe de perfecţiune. În loc să îmbunătăţească cadrul legislativ, comuniştii l-au făcut şi mai restrictiv, şi mai imperfect.

❑ TARIFELE IARĂŞI CRESC

La 25 ianuarie 2007, Consiliul Municipal Chişinău (CMC), dominat de comunişti, a majorat tariful pentru alimentarea cu apă şi canalizare pentru populaţie, de la 2,62 lei până la 3,67 lei pentru un metru cub. Astfel, comuniştii îşi dau arama pe faţă şi demonstrează care este în realitate „tenta socială a guvernării lor".

În paralel, au fost majorate tarifele la energia termică de la 233 lei până la 540 lei pentru o gigacalorie. Argumentul de care s-au condus comuniştii a fost că chipurile SA „Termocom" ar activa în pierdere. Însă, ei s-au făcut a nu vedea că existau posibilităţi de a reduce din aceste pierderi fără a majora tariful. În primul rând, este vorba de faptul că „Termocom" cumpără materiale prin intermediari, şi nu direct, iar preţurile la care se achiziţionează materialele de construcţie sunt mai mari cu 20-30% decât cele de pe piaţă. În al doilea rând, e vorba de reţelele învechite, care conduc la pierderi suplimentare în procesul de transportare a energiei termice. Această problemă ar fi putut fi lesne soluţionată pe calea contractării unui credit, după exemplul altor întreprinderi municipale. Temându-se să nu piardă din simpatiile electoratului, comuniştii au declarat că scumpirea nu va afecta populaţia, pentru că diferenţa dintre tariful nou şi cel precedent va fi compensată de la buget. După alegeri însă s-a constatat că de

la buget nu s-a plătit nici un ban, iar noua conducere a primăriei s-a pomenit cu datorii de circa 350 mln. lei.

❑ ULTIMUL LOC

Atitudinea iresponsabilă a guvernării faţă de exporturi nu putea scăpa atenţiei opiniei publice. Astfel, la finele lui ianuarie 2007 este dat publicităţii un raport al Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică (una dintre principalele organizaţii economice internaţionale, care include cele mai dezvoltate 30 de ţări ale lumii), care arată că Moldova se află, alături de Bielarus, în al şaptelea grup de ţări, cel mai nefavorabil, după riscurile de credite pentru export.

În aceeaşi perioadă, Georgia a fost transferată în grupul 6, în care se află Armenia, Albania, Venezuela. Ucraina a părăsit grupul 6 şi a trecut în grupul 4, iar Rusia, România şi Bulgaria – din grupul 4 în 3. Adică, în timp ce mai toate ţările progresau la acest capitol, Moldova şi Bielarus continuau să regreseze. Aceasta a scos încă o dată în evidenţă lipsa de soluţii şi nedorinţa guvernării de a contribui la soluţionarea crizei exporturilor. De fapt, guvernarea comunistă tot timpul a fost interesată, nu în dezvoltarea exporturilor, ci în suprimarea acestora, deoarece asta însemna majorarea importurilor şi venituri suplimentare la buget din defalcările vămii. Cineva ar putea spune că guvernarea nu are nimic cu creditarea exporturilor, că aceasta este o prerogativă a sistemului bancar. Nu este chiar aşa, căci băncile, atunci când acordă credite, se orientează după politica generală a statului. Şi dacă văd că statul nu susţine exporturile, nu le vor susţine nici ele. Desigur, statul ar fi putut crea un fond de subvenţionare a creditelor pentru export, cum s-a procedat deja în unele sectoare ale economiei naţionale. Şi aceasta negreşit ar fi sporit interesul băncilor faţă de exportatori. Deci, toată responsabilitatea pentru ruşinoasa poziţie a Moldovei în topul Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare Economică revine comuniştilor, care „au reuşit" şi la acest capitol să egaleze Republica Moldova cu Bielarus.

❑ ATITUDINEA GUVERNĂRII FAŢĂ DE INTEGRAREA EUROPEANĂ

La 1 februarie 2007 Alianţa „Moldova Noastră" face publică o Declaraţie de poziţie, adoptată în cadrul Biroului Permanent Central al AMN, la 30 ianuarie 2007, prin care solicită conducerii comuniste a Republicii Moldova să depună o cerere oficială de aderare a ţării la Uniunea Europeană.

Noi consideram obligatorie valorificarea consensului proeuropean din Parlament, a experienţei cooperării cu organismele europene şi a noilor membri UE, precum şi a timpului limitat, pentru a obţine includerea Moldovei în grupul ţărilor recunoscute de UE ca fiind potenţiali candidaţi la aderare. Am atenţionat

că cererea de aderare la UE este un răspuns la doleanţa majorităţii cetăţenilor Moldovei. Mai menţionam în document că Republica Moldova poate aborda direct obiectivul de integrare europeană, deoarece dispune de experienţă proprie, rezultată din implementarea Planului Comun de Acţiuni cu UE, dar şi de accesul la resursele acumulate de România în procesul aderării. Ulterior, am propus o iniţiativă legislativă la tema respectivă. Ne-am dorit ca adoptarea ei să exprime voinţa întregului Parlament de a realiza obiectul strategic al ţării de integrare europeană. Spre regret, comuniştii nu numai că nu au susţinut-o, dar nici n-au pus-o în discuţie, oferind astfel încă o dovadă că au folosit tot timpul lozinca integrării europene doar în scopuri electorale.

❑ MOLDOVA – ŢARĂ A TRAFICULUI DE NOU-NĂSCUŢI?

Incapacitatea comuniştilor de a guverna eficient şi responsabil ţara se soldează cu acutizarea unor fenomene sociale negative. Şi dacă pentru nimeni nu mai era un secret că Republica Moldova este ţară de origine a traficului de fiinţe umane, în special în scop de exploatare sexuală şi de exploatare ca forţă de muncă, apoi cu adevărat şocantă devine informaţia vehiculată în presă, precum că Moldova a reuşit performanţa de a ajunge şi ţară de origine a traficului de nou-născuţi. Evident, acest fapt nu putea fi trecut cu vederea de organismele internaţionale.

Astfel, dna Ruth-Gaby Vermot-Mangold, deputat al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), anunţă că va vizita Republica Moldova pentru a investiga unele cazuri de dispariţie a nou-născuţilor cu scopul adopţiilor ilegale. Deputata pregătea un raport pentru a-l prezenta APCE. Ea a spus că vine în Moldova pentru a studia anunţurile din ziare, adresate mamelor singure care ar putea să-şi vândă copiii pentru adopţie ilegală şi pentru a căuta posibilele reţele de traficanţi. Parlamentara a precizat, cu ocazia vizitei, că nu vrea să provoace un scandal, ci are scopul „să ajute ţara, dar şi alte state europene, să combată traficul de copii”. Comuniştii nu s-au autosesizat, nu au demarat careva anchete în acest caz, nu au făcut nici un fel de declaraţii. Într-un cuvânt, guvernanţii s-au făcut a nu şti că în Republica Moldova există o asemenea problemă. Este şi aceasta un fel de a te exprima – vezi doar ceea ce-ţi convine şi ce poate fi folosit în scop de lustruire a imaginii, iar ceea ce nu te poate scoate pe cal alb în ochii opiniei publice, pur şi simplu nu există!

❑ EFECTELE PLAGIATULUI LEGISLATIV

Unul din primele proiecte de legi elaborate de mine în calitate de deputat a fost un şir de amendamente la Legea privind asociaţiile obşteşti. Scopul lor era

de a actualiza unele prevederi învechite şi de a completa legea cu alte prevederi absolut necesare în condiţiile care se creaseră în ultimii ani. Comuniştii însă au pus pe raft acest proiect de lege, încălcând astfel toate prevederile legale în ceea ce ţine de examinarea şi adoptarea proiectelor de legi. Ulterior, mergând pe o schemă lucrată bine de ei în anii aflării la guvernare – au preluat ideea, au venit cu propriul proiect de lege, ignorându-l pe cel venit de la opoziţie.

Numai că guvernanţii au dat-o în bară – au preluat ideea, dar au făcut exces de zel şi au introdus în lege mai multe prevederi imperfecte şi abuzive. Sectorul asociativ nu a întârziat să-şi manifeste revolta. Comuniştii se văd nevoiţi să bată în retragere sub presiunea sectorului asociativ. Majoritatea parlamentară anunţă că modificările la Legea privind asociaţiile obşteşti vor fi adoptate în lectura a doua, numai după ce Parlamentul şi ONG-urile vor ajunge la acelaşi numitor. Promisiunea a fost făcută chiar de speakerul Marian Lupu, la o întrevedere cu reprezentanţi ai societăţii civile. De câteva ori comuniştii au încercat să mimeze consensul şi cooperarea, acceptând doar unele obiecţii ale sectorului asociativ, cele mai puţin importante. Astfel, din vina guvernării, s-a iscat un conflict care putea fi evitat din start – dacă totuşi a decis să recurgă la un plagiat legislativ, puterea trebuia să se documenteze în această problemă şi să se consulte cu reprezentanţii sectorului asociativ. Comuniştii au demonstrat că nici măcar un plagiat legislativ nu-l pot face în mod profesionist.

❑ MOLDOVA, AMENINŢATĂ DE FALIMENT

La începutul anului 2007 situaţia economică a ţării devine critică. Potrivit estimărilor unor specialişti, republica ajunge să fie ameninţată de faliment. Personal, am avut la data de 9 februarie o intervenţie la această temă, încercând să influenţez cumva starea de lucruri. Spre regret, comuniştii nu au dorit să intre în esenţa celor spuse de mine, preferând să le trateze ca pe simple declaraţii ale unui reprezentant al opoziţiei.

Astfel, am menţionat că în 11 luni ale anului 2006 s-a ajuns la o cifră record a deficitului balanţei comerciale externe, de 1,43 mlrd. dolari, care depăşeşte un buget anual al ţării; că guvernarea comunistă nu este interesată să susţină producătorul autohton, care e capabil să livreze pe piaţa externă produse de calitate; că Guvernul stimulează cu bună ştiinţă importurile, în detrimentul producătorului autohton, pentru că atâta timp cât vor creşte importurile, guvernarea comunistă se va putea lăuda cu majorarea veniturilor bugetare; că este mult mai uşor să numeri banii proveniţi din importuri, decât să organizezi şi să stimulezi producţia internă şi exporturile etc. Am dezaprobat faptul că, în 2007, alocaţiile pentru susţinerea exporturilor vor fi de numai 3,5 mln. lei,

pe când cele pentru întreţinerea instituţiilor de stat cu destinaţie generală (Preşedinţie, Guvern etc.) - peste 800 mln. lei. Am spus atunci că un alt indiciu care trebuie să ne îngrijoreze este nivelul inflaţiei, care la finele lui 2006 a ajuns la 14,1%, deşi iniţial se preconizau doar 10%, iar conform rectificărilor ulterioare – 11,5%. Dacă mai adăugăm şi preţurile, care pe parcursul anului au înregistrat o creştere de 12,7%, atunci eşecul economic al guvernării este evident. Nu este clar despre ce fel de creştere economică vorbesc comuniştii, dacă an de an bugetul se bazează tot mai mult pe banii colectaţi de Serviciul Vamal. În anul 2006, Serviciul Vamal a transferat la bugetul de stat 70,7% din totalul veniturilor bugetare. Conducerea unui stat care trăieşte în mare parte din veniturile vămii trebuie să-şi pună, la modul serios, întrebarea referitor la eficienţa şi oportunitatea aflării sale la putere.

❑ BAZA REALĂ A „CREŞTERII ECONOMICE"

Indiferent de încercările guvernanţilor de a demonstra că obţin an de an creşteri economice, se ştie că de facto principalii parametri economici (începând de la Produsul Intern Brut şi terminând cu veniturile bugetare) cresc datorită cetăţenilor aflaţi la munci peste hotare. O confirmă şi datele privind transferurile efectuate în ţară în 2006 de către persoanele fizice aflate peste hotare, date făcute publice de Banca Naţională a Moldovei.

Această statistică arată că în anul 2006, persoanele fizice au trimis din străinătate în ţară, prin intermediul băncilor, 854,6 mln. dolari, mai mult cu 171,35 mln. dolari (25%) comparativ cu anul 2005. Comuniştilor le place să compare parametrii economici actuali cu cei care erau până la venirea lor la putere. Voi face şi eu acest lucru: în 2006 valoarea transferurilor de peste hotare devine de zece ori mai mare decât în 1999, când comuniştii luaseră practic în mâini toate pârghiile puterii, votând împreună cu creştin-democraţii şi unii deputaţi loiali preşedintelui Lucinschi propriul lor Guvern. Şi e vorba doar de sumele oficiale transferate prin intermediul băncilor, pe când se ştie că sumele reale sunt cu mult mai mari! Potrivit unor estimări, la cifra oficială a transferurilor mai trebuie adăugate încă circa 30% de mijloace valutare, care intră în ţară fără să fie declarate. Datele despre transferurile de bani în ţară le permit comuniştilor să-şi prognozeze acţiunile de viitor, să-şi elaboreze politicile, să calculeze eventualele beneficii ce vor fi acoperite de banii oamenilor aflaţi la munci peste hotare. De fapt, guvernarea comunistă s-a priceput bine la un singur lucru – la numărat banii veniţi de la vamă, de la cetăţenii care muncesc peste hotare, din granturi şi donaţii externe, din amenzi, acţiuni cu caracter de racket de stat etc., pentru că nicidecum nu putem vorbi despre o creştere economică reală în anii când comuniştii s-au aflat la putere.

❑ VORONIN UZURPĂ PUTEREA DE STAT PRIN INTERMEDIUL CSS

Fracţiunea Alianţa „Moldova Noastră" a făcut publică în Parlament o declaraţie în care a adus dovezi precum că preşedintele Vladimir Voronin utilizează Consiliului Suprem de Securitate (CSS) pentru uzurparea puterii de stat. CSS examinase problema exploatării subsolurilor în Moldova şi a participării militarilor moldoveni la acţiunile post-conflict din Irak şi deciziile luate cu privire la prima chestiune depăşeau atribuţiile acestuia de organ consultativ de pe lângă şeful statului.

Un organ consultativ nu putea emite dispoziţii imperative, ce vizează direct Guvernul, Ministerul Finanţelor, al Afacerilor Interne, al Ecologiei şi Resurselor Naturale, autorităţile publice locale şi, vârf la toate, Academia de Ştiinţe şi Procuratura – instituţii specifice, protejate prin statut special. Speculând unele pretinse raţiuni de securitate naţională, şeful statului utiliza CSS ca un paravan pentru a încălca principiul separaţiei puterilor şi pentru a-şi camufla acţiunile de promovare a intereselor de grup şi de partid. Fracţiunea noastră a declarat că indicaţiile date de CSS diferitelor organe de stat, să lămurească situaţia şi să instituie ordinea în exploatarea subsolurilor, nu ţin de o problemă de securitate naţională, ci urmăresc eliminarea din domeniu a persoanelor şi firmelor incomode. Am chemat cetăţenii şi comunitatea internaţională să nu treacă cu vederea aceste grave abuzuri ale puterii. Probabil, cele două categorii vizate de apelul nostru au contabilizat noul derapaj antidemocratic al guvernării comuniste. La sigur însă, reprezentanţii puterii nu s-au autosesizat. Căci, ei au continuat şi pe viitor să aplice practici similare.

❑ PCRM PREJUDICIAZĂ IMAGINEA ŢĂRII

Comuniştii uneori uitau că sunt partid de guvernământ şi că acţiunile lor ar putea aduce atingere directă imaginii ţării în exterior. Aşa s-a întâmplat şi atunci când PCRM a aderat la Stânga Europeană Unită (SEU). Această organizaţie a partidelor radicale de tip marxist din Europa, este împotriva SUA, pledează pentru distrugerea NATO, şi pentru a scăpa de Fondul Monetar Internaţional şi Organizaţia Mondială a Comerţului. Adică, de acei actori internaţionali importanţi cu care comuniştii mimau o colaborare fructuoasă.

Nu vom contesta faptul că fiecare partid are dreptul să adere la orice organizaţie internaţională doreşte, dar PCRM nu trebuie să uite că este partid de guvernare şi că imaginea sa automat este confundată cu imaginea Moldovei. Cu atât mai mult că noii parteneri ai comuniştilor nu numai că nu erau în stare să susţină Republica Moldova pe calea integrării europene, ci chiar o puteau împiedica, deoarece se pronunţă împotriva Europei unite. Nu este un secret că reprezentanţii SEU în Europa nu se bucură de popularitate şi nimeni nu

doreşte să aibă de a face la modul serios cu ei. Acest pas al comuniştilor a fost o sfidare a cetăţenilor Republicii Moldova, care în 2005 au crezut declaraţiilor pro-europene ale comuniştilor. La fel, aceasta a fost şi o sfidare a partenerilor occidentali ai Republicii Moldova, care au ajuns să constate că toate eforturile lor de a susţine „aspiraţiile europene" ale guvernanţilor moldoveni s-au dovedit a fi în van.

❑ TRAFIC DE ORGANE UMANE

Deşi comuniştii au declarat permanent că sunt preocupaţi de imaginea externă a Republicii Moldova şi depun eforturi pentru îmbunătăţirea ei, în realitatea această imagine a fost tot timpul, în anii guvernării lor, una foarte şi foarte proastă. O dovadă în acest sens este şi un material difuzat de către DPA (Germania), una dintre cele mai mari agenţii de presă din lume. În acel material, autorităţile de la Chişinău sunt acuzate de faptul că ar permite practicarea traficului de organe umane.

DPA a scris că în sudul Moldovei există sate unde mai mulţi locuitori s-au lăsat "tăiaţi" pentru a face rost de bani ca să iasă din sărăcie, iar bănosul "comerţ" se desfăşoară chiar cu acordul autorităţilor de la Chişinău; că oficialii din R. Moldova fie închid ochii în faţa traficului de organe, fiinţe umane şi droguri, fie sunt părtaşi la aceste crime. Agenţia incrimina autorităţilor moldovene faptul că nu iau măsuri pentru combaterea traficul de carne vie, de droguri şi, mai ales, de organe. Lăsând la o parte unele exagerări care au marcat acest material, în linii mari se pare că jurnaliştii străini au dreptate. În special, au dreptate în ceea ce ţine de lipsa de acţiune a autorităţilor care, dincolo de unele măsuri de ordin declarativ şi câteva prevederi promovate în legislaţie în acest domeniu, nu au întreprins nimic. E adevărat – comuniştii au reuşit să reducă proporţiile traficului, dar prea puţine s-au făcut pentru dezrădăcinarea acestuia în realitate. Şi, în primul rând, nu s-a făcut mai nimic pentru eradicarea sărăciei, pentru îmbunătăţirea condiţiilor de trai, ca populaţia să nu mai privească traficul ca o soluţie pentru problemele sale.

❑ GUVERNANŢII SE APUCĂ DE CAPUL POSTURILOR DE RADIO LOCALE

Pe timpul guvernării comuniste, presa a fost expusă permanent presiunilor comuniştilor, care încercau astfel să-şi asigure comoditatea aflării la putere – presa nu difuzează nimic de rău, înseamnă că guvernarea e bravo şi în ţară e totul bine. În ajunul alegerilor locale iese şi mai mult la iveală tendinţa puterii de a limita pluralismul de opinii şi vocile critice la adresa comuniştilor.

După ce au întreprins mai multe acţiuni care aveau drept scop intimidarea presei de nivel central, comuniştii trec la nivel local. Astfel, începe răfuiala cu posturile

incomode din teritoriu, iar prima ţintă în acest sens devine popularul post de radio din Bălţi, FM-103,5. Acesta se pomeneşte brusc fără licenţă şi, în consecinţă, fără dreptul de a mai emite. Decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului nu părea deloc îndreptăţită, deoarece prin privarea radiodifuzorului de dreptul de a-şi continua activitatea, dispărea un post de radio local cu producţie proprie, iar publicul ascultător era lipsit de o sursă de informaţie pe care a avut-o timp de 10 de ani. Evident, CCA urma să aducă argumente convingătoare şi incontestabile care să motiveze decizia luată în faţa opiniei publice. Încetarea activităţii unui post de radio de rezonanţă şi cu o largă audienţă, privarea consumatorilor de programe de dreptul la informaţia de interes comunitar, variată şi pluralistă, contravine spiritului Codului Audiovizualului care trebuie să încurajeze radiodifuzorii ce oferă servicii de programe proprii şi autohtone. Fără îndoială, decizia CCA a fost una părtinitoare. Ea a demonstrat caracterul distorsionat al procesului de implementare a noii legislaţii audiovizuale.

❑ SECTORUL ASOCIATIV CERE DEMITEREA MINISTRULUI EDUCAŢIEI ŞI TINERETULUI

Liga Pedagogilor, Uniunea Scriitorilor şi Uniunea Jurnaliştilor din R. Moldova (trei dintre cele mai mari şi mai influente organizaţii profesioniste din Moldova) au lansat un apel comun prin care au cerut demiterea ministrului Educaţiei şi Tineretului, Victor Ţvircun, pentru corupţie.

Cele 3 instituţii invocau mai multe acte de corupţie în care ar fi implicat ministrul: în septembrie 2006, Ţvircun a fost premiat cu 2 mii lei, printr-un ordin al adjunctului său; un angajat al Ministerului a colectat 6 mii de lei de la şcolile profesionale pentru o brăţară de aur, oferită lui Ţvircun de ziua de naştere; 200 mii de lei au fost colectaţi de la instituţiile subordonate Ministerului pentru reconstrucţia unei vile la Holercani, dintre care s-au cheltuit numai 38 mii lei; în repararea vilei au fost implicaţi elevi; sute de mii de lei s-au cheltuit pentru compensarea daunelor directorilor din învăţământul preuniversitar demişi ilegal etc. Semnatarii apelului au cerut Procuraturii Generale să studieze cazurile semnalate, să le confirme sau să le infirme. Aceste acuzaţii trebuiau elucidate de vreme ce conducerea de vârf pretinde că s-a angajat ferm în lupta împotriva corupţiei. Dar, reacţia organelor competente şi a conducerii statului a fost una obişnuită. Adică, acestea nu au reacţionat în nici un fel. Astfel, comuniştii au demonstrat încă o dată că pentru ei lupta împotriva corupţiei este bună doar pentru a camufla răfuielile cu oponenţii politici. Acest caz a mai demonstrat un lucru regretabil – pe timpul guvernării roşii protecţionismul a fost ridicat la nivel de politică de stat, iar cea mai bună imunitate pentru oricine sfidează legea e să te afli în tabăra puterii.

❑ COMUNIŞTII DEFAVORIZEAZĂ BUGETARII

Guvernarea comunistă a vehiculat permanent ideea despre aducerea salariilor bugetarilor la un nivel decent. Dar, de fiecare dată când trebuiau să treacă de la declaraţii la fapte, guvernanţii se eschivau, iar dezamăgirea bugetarilor creştea permanent. Aşa s-a întâmplat şi cu Legea privind salarizarea în sectorul bugetar, care urma să intre în vigoare de la 1 ianuarie 2007, dar, în ultimul moment, comuniştii au decis să economisească peste 800 de milioane de lei (apropo, exact aceeaşi sumă în 2007 ei au cheltuit-o pentru comodităţile proprii – întreţinerea Preşedinţiei, Guvernului etc.). Pentru aceasta au votat ca Legea să intre în vigoare de la 1 decembrie 2007.

Alianţa „Moldova Noastră" a elaborat un proiect de lege pentru anularea Legii votate anterior de comunişti, care amâna pentru 1 decembrie majorarea salariilor în sfera bugetară. De asemenea, sub presiunea opoziţiei şi a cadrelor didactice, Guvernul a decis să majoreze salariile nu din 1 decembrie, ci, treptat, pentru diferite categorii, din 1 aprilie. Noi, cei din AMN, am insistat să fie respectată data iniţială a preconizatei majorări – 1 ianuarie 2007. AMN a atras atenţia puterii că, pentru majorarea salariilor bugetarilor, guvernarea ar trebui să folosească fondurile care în prezent se cheltuiesc pentru campaniile propagandiste ale comuniştilor. Le-am comunicat oficial comuniştilor că angajaţii din toată ţara erau disperaţi după amăgeala cu majorările substanţiale la salarii. Ne convingeam de acest lucru permanent în timpul întâlnirilor cu alegătorii. Deşi ne-am arătat convinşi că propunerea de a abroga actele, prin care guvernarea actuală a renunţat la obligaţiile asumate faţă de cetăţeni, va întruni un sprijin social puternic, capabil sa influenţeze acceptarea iniţiativei de către coaliţia majoritară din Parlament, ulterior s-a dovedit că guvernarea nu a avut nici măcar suficientă voinţă politică pentru a pune în discuţie proiectul nostru de lege.

❑ GUVERNAREA FRÂNEAZĂ PROCESUL DE INTEGRARE EUROPEANĂ

Deoarece guvernarea comunistă a mimat îndeplinirea Planului individual de acţiuni Republica Moldova – Uniunea Europeană, în republică nu s-a schimbat mai nimic la modul practic în rezultatul implementării acestui document de maximă importanţă. În schimb, imaginea ţării în faţa factorilor de decizie de la Bruxelles a avut de suferit din cauza acestei atitudini neglijente a comuniştilor.

Colaborarea cu autorităţile de la Bruxelles aducea Republicii Moldova beneficii pe mai multe planuri, inclusiv cel de integrare europeană. De aceea, Alianţa „Moldova Noastră" era nedumerită de faptul că guvernarea întreprinde

acţiuni care frânează integrarea: nu doreşte să coopereze cu opoziţia în domeniul integrării europene; persecută oponenţii; comite atacuri împotriva presei, împotriva statelor vecine; reîmparte sferele de influenţă în republică etc. Este normal ca partidele să concureze, dar ele trebuie să ajungă la compromis atunci când e vorba de integrare europeană. Era necesar ca Parlamentul să susţină propunerea AMN de a depune o cerere oficială de aderare la UE, după cum au procedat toate statele care au aderat sau intenţionează să o facă. De asemenea, AMN a propus ca Moldova să aibă un minister specializat pe integrare europeană şi o comisie specială la nivel de Parlament. În multe ţări care au aderat la UE au existat comitete interministeriale, care au antrenat în activităţile de integrare europeană şi experţi ai societăţii civile. Spre regret, intenţiile noastre s-au ciocnit din nou de nedorinţa guvernării de a coopera. În rezultat, implementarea Planului a lăsat mult de dorit. Iar faptul că factorii de decizie de la Bruxelles s-au arătat îngăduitori faţă de Republica Moldova a fost mai degrabă un pas făcut în întâmpinarea cetăţenilor de rând, şi nicidecum un pas în întâmpinarea autorităţilor comuniste.

❑ RACKET DE STAT

Unul din fenomenele negative care a înflorit pe timpul guvernării comuniste a fost racketul de stat. Din colectarea plăţilor „neoficiale" de la mediul de afaceri comuniştii au făcut o tradiţie, care le permitea nu numai să-şi lustruiască imaginea, dar şi să-şi umple buzunarele cu bani necontrolaţi oficial. Anual, sectorul privat achita "neoficial" circa 2 mlrd. lei sub formă de plăţi pentru diverse scopuri indicate de autorităţile publice.

„Impozitul neoficial" reprezintă o formă de încasare a unor plăţi de la business, la solicitarea unor autorităţi publice. Aceste plăţi sunt extrase de autorităţi de la agenţii economici în numele unor obiective, calificate drept "necesare". Nu sunt plăţi obligatorii, dar, de regulă, businessmenii le achită pentru a nu risca să fie sancţionaţi. Agenţii economici evită să se adreseze judecăţii în asemenea cazuri, pe motiv că instanţele nu îi ajută deloc, ba chiar ar putea să le complice soarta. Dar ce să vorbim de agenţii economici, dacă organele de drept rămân surde chiar şi atunci când sunt interpelate de deputaţi. Personal, am prezentat probe la Procuratura Generală despre racketul de stat practicat de speakerul Marian Lupu. Acesta a obligat de facto companiile de asigurări să achite sume enorme pentru reconstrucţia unui obiectiv monastic. Am indicat Procuraturii articole concrete ce au fost încălcate şi articole care prevedeau sancţiuni în această situaţie. Dar Procuratura s-a eschivat să-şi îndeplinească atribuţiile. Astfel, comuniştii s-au simţit încurajaţi să practice şi în continuare racketul de stat, defavorizând sectorul privat, în particular, şi economia ţării, în general.

❑ „MOLDOVA-1” ÎNCALCĂ PRINCIPIILE DE ACTIVITATE ALE UNEI TELEVIZIUNI PUBLICE

De fiecare dată când opoziţia declara că televiziunea şi radioul publice fac jocul puterii, comuniştii negau acest lucru acoperindu-se cu pretinsa reformă de la compania „Teleradio-Moldova”. Conştienţi de faptul că doar cu declaraţii nu vom schimba situaţia, noi, cei din AMN, am decis să prezentăm şi probe. Astfel, am dat publicităţii un raport din care reieşea că „Moldova-1” încalcă principiile de activitate ale unei televiziuni publice şi neglijează recomandările Consiliului Europei în acest domeniu.

La această concluzie am ajuns după ce am monitorizat programul informativ „Mesager” în limba de stat, difuzat de „Moldova-1”, în perioada 29 ianuarie – 18 februarie 2007. În această perioadă la „Mesager” au fost derulate circa 350 de subiecte, inclusiv 67 de ştiri externe şi 283 – interne; din 283 de subiecte interne, 224 au fost materiale cu tentă pozitivă, laudative, triumfaliste (79%). În 3 săptămâni de monitorizare, au fost reflectate numai 4 subiecte critice, din care 3 au vizat autorităţile locale, iar autorităţilor centrale li se atribuie un rol de remediere, pozitiv. Protagonistul principal cu care începeau, de regulă, toate ediţiile, era preşedintele Voronin – 39 de subiecte (aproape 14% din numărul ştirilor interne). Reporterii de la „Mesager” reflectau participarea şefilor comunişti şi opiniile lor în cadrul evenimentului în loc să reflecte evenimentul ca atare. La cele 88 de subiecte despre conducerea de vârf, se adaogă un şir lung de subiecte bazate pe dări de seamă, declaraţii, mesaje ale altor oficialităţi de stat, fără nici un fel de alte comentarii, opinii ale societăţii civile, ale experţilor şi ale opoziţiei. Conţinutul şi modul de prezentare a unor evenimente era evident părtinitor, în favoarea autorităţilor. „Moldova-1” selecta evenimentele pornind de la interesul conducerii, şi nu al cetăţenilor. Guvernarea comunistă a continuat să folosească această televiziune ca instrument de spălare a creierilor, făcându-şi publicitate pe banii contribuabililor.

❑ COMUNIŞTII RESPING INIŢIATIVA INSTITUIRII „ZILEI APĂRĂTORULUI PATRIEI”

La 1 martie 2007, eu şi colegul meu de fracţiune, Alexandru Lipcanu, am cerut Parlamentului, în cadrul şedinţei plenare, ca ziua de 2 martie să fie declarată „Ziua Apărătorului Patriei”. Noi am înregistrat un proiect de hotărâre la Biroul Permanent al Parlamentului şi a propus ca el să fie discutat vineri, 2 martie, când se împlineau 15 de ani de la declanşarea conflictului armat de pe Nistru.

În luarea mea de cuvânt am menţionat că această iniţiativa vine să aducă

omagiul şi recunoştinţa apărătorilor Patriei, celor care s-au ridicat să-şi apere ţara, atunci când era pusă în pericol însăşi existenţa Republicii Moldova ca stat suveran şi independent, acelor care, riscându-şi propria viaţă, au luptat pentru menţinerea şi consolidarea integrităţii teritoriale a Republicii Moldova. Mi-am exprimat regretul că nu a fost fixată o zi de comemorare a participanţilor războiului de la Nistru şi m-am arătat convins că instituirea Zilei Apărătorului Patriei va contribui la promovarea în societate a valorilor perene care sunt curajul, bărbăţia, demnitatea, va avea un impact profund asupra tinerii generaţii şi îşi va aduce aportul la educaţia patriotică a cetăţenilor Republicii Moldova. Era de datoria noastră să dăm dovadă de voinţă politică şi să adoptăm acest proiect de hotărâre, dar spicherul Marian Lupu a refuzat să supună votării propunerea ca proiectul de hotărâre să fie inclus în ordinea de zi a şedinţei Legislativului, pe motiv că el a fost prezentat cu câteva zile în urmă şi comisiile permanente încă nu au reuşit să-l studieze. Cunoaştem o mulţime de cazuri când comuniştii elaborau un proiect de lege pe care chiar a doua zi îl votau în două lecturi şi acesta devenea lege fără a fi discutat în comisiile parlamentare. Guvernarea s-a folosit de acest argument doar pentru a se eschiva şi a nu aduce un omagiu celor care au luptat pentru independenţa şi integritatea ţării.

❑ MARIA POSTOICO ÎNCALCĂ REGULAMENTUL PARLAMENTULUI

Fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră" îi reproşează vicespicherului comunist Maria Postoico faptul că încalcă sistematic Regulamentul Parlamentului, atunci când prezidează şedinţele. În declaraţia noastră se menţiona că Postoico se conduce de propriile simpatii politice când oferă cuvântul deputaţilor şi confundă şedinţele Parlamentului cu cele de partid.

Vorba e că, în decursul „Orei Guvernului", un singur deputat de opoziţie a avut dreptul să adreseze o interpelare, pentru că reprezentanţii Guvernului au venit cu rapoarte ample, prezentarea cărora a luat din timpul rezervat interpelărilor deputaţilor. Totodată, unii deputaţi comunişti, deşi nu erau vizaţi de rapoartele membrilor Guvernului, luau cuvântul pe marginea lor, ceea ce a redus din timpul „Orei Guvernului". Potrivit Regulamentului Parlamentului, doar deputaţii care au depus interpelările au dreptul la replică pe marginea răspunsurilor la ele. AMN a mai atras atenţia asupra faptului că vicespicherul nu-i sancţionează pe deputaţii comunişti, atunci când aceştia îşi ofensează colegii din opoziţie, nu acordă opoziţiei dreptul la replică; interpretează Regulamentul cum doreşte pentru a marginaliza opoziţia; puterea devenea tot mai obraznică şi mai agresivă, pe măsura apropierii alegerilor locale generale. Iar ignorarea opoziţiei înseamnă ignorarea unei părţi considerabile a electoratului. Deşi am cerut vicespicherului Maria Postoico să respecte pe viitor Regulamentul Parlamentului şi drepturile

opoziţiei, reprezentantul comuniştilor a continuat să sfideze legislaţia şi normele democratice. De altfel, aşa procedează şi partidul pe care îl reprezintă.

❑ BIELARUS A SUSPENDAT IMPORTURILE DE VINURI ÎMBUTELIATE MOLDOVENEŞTI

Ministerul Comerţului al Republicii Bielarus a emis un document special „Cu privire la modificarea anexei la contractul de livrare a băuturilor alcoolice în anul 2007", semnat de viceministrul bielorus al Comerţului, în care cerea dealerilor bieloruşi să excludă din sortiment livrările de vinuri din struguri îmbuteliate, inclusiv vinurile spumante din Republica Moldova.

Reprezentanţii companiilor vinicole moldoveneşti afirmau că interdicţia constituie o reacţie la decizia Moldovei de a sista exporturile de vinuri în vrac, în urma căreia fabricile din Bielarus, care îmbuteliau vinuri brute moldoveneşti, au fost lipsite de materie primă. Suspendarea îmbutelierilor în Bielarus a creat o situaţie avantajoasă pentru exportatorii moldoveni, care livrau vinuri îmbuteliate în această ţară, în special, spumante albe şi roşii. Interdicţia exporturilor de vinuri în vrac a avut un impact negativ şi asupra fabricilor moldoveneşti, specializate în producţie de vin, dar care nu dispuneau de linii de îmbuteliere. Întreprinderile respective nu îşi puteau onora contractele de livrare a vinurilor brute, încheiate anterior. Această nouă lovitură aplicată vinificatorilor a avut la bază aceleaşi argumente – embargoul impus de Federaţia Rusă la importul de vinuri moldoveneşti. Adică, incapacitatea guvernării de a promova interesele producătorilor autohtoni în ţară şi peste hotare. În rezultatul politicii defectuoase a comuniştilor, ramura vinicolă, cândva cea mai prosperă, a ajuns într-o stare deplorabilă.

❑ UN ADEVĂR DUREROS

La data de 2 martie 2007, am dat citire, în plenul Parlamentului, unei declaraţii prilejuite de împlinirea a 15 ani de la declanşarea conflictului transnistrean. Am constatat cu această ocazie că nici o guvernare, inclusiv cea comunistă, nu a avut suficientă voinţă politică pentru soluţionarea diferendului transnistrean, că toate partidele care s-au perindat la conducerea ţării nu au fost în stare să garanteze un trai decent celor care au luptat pentru independenţa şi integritatea Republicii Moldova.

În cei 6 ani de când se afla la putere, guvernarea comunistă nu a ştiut să soluţioneze problema transnistreană iar că tactica umblatului când cu estul, când cu vestul, a condus la faptul că nimeni nu mai crede în declaraţiile ştabilor de la Chişinău. Din păcate, în lipsa unei politici consecvente a comuniştilor, nu ni se oferă prea multe şanse de soluţionare a problemei în timpul apropiat.

Comuniştii nu au fost capabili să promoveze o politică externă clară şi coerentă în privinţa actorilor implicaţi în acest conflict. Am amintit în context că fracţiunea majoritară comunistă a respins iniţiativa AMN de condamnare a alegerilor liderului Transnistriei şi propunerea unor deputaţi de opoziţie de a condamna refuzul Rusiei de a-şi retrage trupele şi armamentul din Transnistria. După summitul CSI de la Minsk, comuniştii au început să cocheteze din nou cu Kremlinul, iar iniţiativele menţionate au fost respinse pentru că guvernarea nu mai dorea să-i supere pe ruşi. Le-am reproşat comuniştilor că nu au grijă de cei care au fost nevoiţi să părăsească locurile de trai, casele şi averile agonisite şi să se refugieze împreună cu familiile lor la Chişinău. Statul le tot promite locuinţe de mai bine de zece ani, dar oamenii aşa şi trăiesc în condiţii insuportabile – câte 5 persoane în 12 metri pătraţi. În plus, fracţiunea majoritară a refuzat să studieze proiectul de hotărâre prin care se propunea ca 2 martie să fie declarată ”Ziua Apărătorului Patriei”. Adevărul dureros rostit de mine de la tribuna centrală a Parlamentului nu le-a plăcut comuniştilor. Ei însă nu au găsit nimic altceva mai bun de făcut, decât să părăsească sala.

❑ FIECARE A PATRA FEMEIE – VICTIMA VIOLENŢEI

Pe tot parcursul celor două mandate de guvernare, comuniştii au abordat cu superficialitate problemele sociale. Pentru ei, soluţionarea acestor probleme a însemnat doar majorarea aritmetică a pensiilor şi indemnizaţiilor. Guvernanţii nu au încercat să pătrundă în esenţa problemelor sociale, nu au ţinut cont de toată complexitatea lor. Este şi cazul violenţei faţă de femei, care i-a interesat pe comunişti doar prin prisma rapoartelor ce trebuiau periodic să le prezinte Occidentului.

Studiul Demografic şi de Sănătate, realizat cu asistenţa USAID, UNICEF şi UNFPA, arată că cel puţin fiecare a patra femeie din Republica Moldova, sau 27%, au fost măcar o dată victimă a violenţei domestice. Acest indice este de 2 ori mai mare decât în statele europene, unde 12-15% din femei sunt supuse violenţei. S-a constatat o diferenţa nesemnificativă între incidenţa violenţei în mediul rural şi cel urban (29% şi 24%). Nu s-a confirmat conceptul că bărbaţii bat mai mult femeile în familiile dezavantajate. Totuşi, în familiile cu un nivel de trai mai scăzut cazurile de violenţă sunt înregistrate cam la nivel de 33%, iar în cele cu stare materială bună – de 22%. Femeile din Moldova sunt lovite cu pumnii, picioarele, trase de păr, ghiontite şi chiar omorâte. În 2006 au fost omorâte 8 femei în urma violenţei în familie. Autorii studiului au relevat că peste 60% din femeile divorţate au fost supuse violenţei în familie, violenţa persistă în 28% în cazul femeilor căsătorite. Doar un mic procent din cazurile de violenţă sunt investigate şi foarte puţini infractori ajung în faţa justiţiei. Deşi experţii au făcut un şir de propuneri pentru soluţionarea problemei, unele dintre ele

au fost abordate formal, iar altele – neglijate. În mare parte, autorităţile s-au limitat numai la adoptarea cadrului legislativ, măsurile de ordin practic pentru implementarea lui fiind lipsă totalmente. Nu cred că voi exagera dacă voi spune că pe comunişti combaterea violenţei domestice i-a preocupat doar în măsura în care se urmărea obţinerea unor fonduri pentru pretinsa ei combatere.

❑ COMUNIŞTII REFUZĂ SĂ DESCHIDĂ DOUĂ CONSULATE NOI ALE ROMÂNIEI

Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene al Republicii Moldova a informat Ambasada României la Chişinău, printr-o notă oficială, despre respingerea solicitării de inaugurare a două consulate noi pe teritoriul republicii. Prin acest document, autorităţile moldovene şi-au revocat nota precedentă, ce se referea la acceptarea deschiderii a două birouri consulare ale Ambasadei României în oraşele Bălţi şi Cahul, care urmau să acorde vize de intrare în România cetăţenilor Republicii Moldova.

Acest lucru s-a întâmplat chiar dacă anterior preşedinţii Moldovei şi României conveniseră asupra deschiderii a două birouri consulare suplimentare. Astfel, ar fi fost lichidate cozile de la consulatul român la Chişinău, care s-au format după instituirea regimului de vize între R.Moldova şi România, odată cu aderarea statului vecin la Uniunea Europeană, pe 1 ianuarie 2007. Chişinăul oficial s-a arătat nemulţumit de intenţia Bucureştiului de a simplifica procedura de acordare a cetăţeniei române locuitorilor Republicii Moldova. MAEIE de la Chişinău a respins dur iniţiativa României de deschidere a unui centru unic de eliberare a vizelor pentru UE pe lângă Ambasada României la Chişinău, acuzând Bucureştiul de subminarea securităţii naţionale şi a principiilor statalităţii. Miza comuniştilor a fost cât se poate de clară – dacă oamenii vor continua să se îmbulzească la Consulatul român, va creşte nemulţumirea faţă de ţara vecină şi politica promovată faţă de românii din Republica Moldova. Numai că guvernanţii iarăşi nu au luat în calcul gradul de maturitate politică al cetăţenilor noştri, care au înţeles prea bine cine în realitate se face vinovat de situaţia creată.

❑ PUTEREA AMPLIFICĂ HĂRŢUIREA OPOZIŢIEI

Odată cu apropierea alegerilor locale din 2007, coaliţia creată în jurul puterii, de PPCD şi PCRM, amplifică hărţuirea opoziţiei, fiind conştientă de poziţiile sale şubrede şi de faptul că şansele adevăratei opoziţii au crescut semnificativ în ultimii doi ani. Pentru a preveni aplicarea unor practici represive, care ar fi împins tot mai mult Republica Moldova de la democraţie spre condiţia de stat poliţienesc, liderul Alianţei „Moldova Noastră”, Serafim Urechean, face o declaraţie în care taxează abuzurile puterii.

În declaraţie se afirma că şantajul şi coruperea politică au devenit principalul instrument al autorităţilor, pentru a descuraja înscrierea cetăţenilor în viitoarea cursă electorală din partea opoziţiei, dar şi pentru a impune înrolarea lor în rândul candidaţilor puterii. Coaliţia de guvernământ şi-a pregătit pentru apropiatele alegeri un sistem camuflat la suprafaţă, dar care ascunde un control strict şi direct asupra autorităţilor electorale şi a celor din audiovizual, asupra autorităţilor locale şi a resurselor administrative, asupra organelor de drept şi de justiţie, în general. De exemplu, comisarul poliţiei din raionul Cimişlia, obliga primarii săteşti să-l informeze din timp despre orice vizită a politicienilor în teritoriu. Astfel de pretenţii au fost emise şi în alte raioane, făcând dovada unui control poliţienesc asupra activităţilor politice şi a întrunirilor libere. Dacă în 2005 asemenea intimidări se aplicau cetăţenilor doar pe parcursul campaniei electorale – în 2007 persecutările au început cu mult înainte de demararea campaniei. AMN a cerut guvernării să renunţe la metodele totalitare, care îngrădesc libertăţile cetăţenilor din întreaga ţară. Însă, guvernarea nu a luat în seamă vocea adevăratei opoziţii, abuzurile ei căpătând proporţii.

❑ INVESTITORII STRĂINI ÎŞI CER DREPTURILE

Lansarea ediţiei a doua a „Cărţii Albe”, a oferit un prilej investitorilor să-şi expună opinia despre adevărata stare de lucruri privind climatul de afaceri în Moldova. Preşedintele Asociaţiei Investitorilor Străini (AIS), Joachim Schreiber, a menţionat că autorităţile Republicii Moldova demult trebuie să-i trateze în acelaşi mod pe investitorii străini şi cei locali, acesta constituind un principiu major în atragerea investiţiilor străine în ţară.

Cartea cuprinde recomandări cu privire la îmbunătăţirea climatului de investiţii al ţării. Două capitole sunt dedicate problemelor de TVA şi de politici fiscale în republică, referindu-se în special la restituirea TVA care nu se aplică în Moldova, cu mici excepţii, pe când în practica mondială TVA se restituie într-o perioadă strict definită. În opinia investitorilor, ţara ar trebui să preia această experienţă, pentru a nu retrage din business o parte din fondurile destinate investiţiilor. Totodată, AIS a propus modificarea politicilor fiscale, astfel încât să nu fie impozitate repetat pierderile sau dividendele agenţilor economici, care deseori depăşesc cele 15% anunţate. La capitolul privind comerţul internaţional, AIS a recomandat autorităţilor să recunoască toate certificatele eliberate în Uniunea Europeană şi să evite astfel dublarea lor prin cele locale, care generează majorarea nejustificată a costului materiilor prime din import şi, în final, creşterea costului produselor, reducerea competitivităţii lor. Investitorii nu au trecut cu vederea nici o altă problemă majoră – cea a vânzării-cumpărării pământului, domeniu în care cetăţenii străini sunt limitaţi în drepturi în R.Moldova. Asociaţia

a propus anularea restricţiilor la cumpărarea terenurilor cu destinaţie agricolă, cu condiţia ca investitorul să-şi asume angajamente şi să ofere garanţii clare asupra îndeplinirii programelor de investiţii. Unele din propunerile investitorilor străini au fost făcute pe parcursul anilor şi de reprezentanţii AMN. Este vorba inclusiv şi de problema cumpărării pământului. Dar, spre regret, atât propunerile AMN, cât şi majoritatea celor venite din partea investitorilor străini au trecut pe lângă urechea guvernării.

❑ SECRETIZAREA ŞEDINŢELOR PARLAMENTULUI

Transmiterea în direct a şedinţelor plenare ale Parlamentului la radioul şi televiziunea publică i-a dezavantajat enorm pe comunişti şi aliaţii lor. Aceasta pentru că cetăţeanul de rând avea posibilitatea de a se documenta din prima sursă asupra evenimentelor ce aveau loc în Parlament şi nu era nevoit să „înghită” doar ceea ce i se oferea, în urma unei cenzuri drastice, seară de seară în programele de ştiri. De aceea, guvernanţii erau pur şi simplu obsedaţi de ideea încetării acestor transmisiuni în direct.

Ei îşi văd materializată ideea la 23 martie, când votează concomitent în două lecturi (ceea ce este, de fapt, o încălcare a Regulamentului Parlamentului) o lege ce prevede că şedinţele plenare ale Parlamentului nu vor mai fi transmise în direct la posturile publice de radio şi televiziune. Interesant este că drept autori ai proiectului de lege figurează: liderul PPCD, Iurie Roşca, deputatul PPCD, Ştefan Secăreanu, şi deputatul PCRM, Victor Stepaniuc. Parlamentarii PCRM şi PPCD au decis suspendarea transmisiunilor pe motiv că ele necesită fonduri importante (în 2006, pentru aceasta a fost nevoie de 2,3 mln. lei), care ar putea fi cheltuite pentru rezolvarea unor probleme stringente. Un alt motiv invocat era că, după reforma domeniului audiovizualului, accesul populaţiei la informaţie ar fi mult mai larg şi se poate renunţa la transmisiunile în direct. În realitate, acel proiect de lege a încălcat dreptul cetăţenilor la informare obiectivă din prima sursă şi a limitat în acţiuni opoziţia adevărată, care până atunci îşi făcea cunoscut punctul de vedere şi prin intermediul transmisiunilor în direct. Era evident că, PPCD şi PCRM, după ce au împărţit între ele sferele de influenţă în audiovizualul autohton, nu erau interesate ca opoziţia să poată folosi audiovizualul pentru a-şi promova opiniile. Căci proiectul de lege avea legătură directă cu alegerile locale generale din 2007.

❑ PLANUL DE ACŢIUNI RM-UE STAGNEAZĂ

Planul de Acţiuni RM-UE nu a fost niciodată abordat de guvernarea roşie drept o posibilitate reală de a ridica standardele naţionale la nivelul celor europene,

ci drept un instrument electoral, menit să le sporească ratingul politic. Această abordare a subminat serios imaginea externă a Republicii Moldova şi a frânat dezvoltarea acesteia. Însă, indiferent de faptul că permanent şi-au camuflat adevăratele intenţii, comuniştii nu au reuşit să inducă în eroare societatea civilă autohtonă şi partenerii externi ai ţării.

Pentru a aprecia la justa valoare pretinsele succese ale guvernării la capitolul implementării Planului de Acţiuni Uniunea Europeană - R. Moldova, vom menţiona că R. Moldova nu a înregistrat progrese importante în implementarea acestui Plan. Domeniile în care Moldova a înregistrat regrese sunt reducerea sărăciei, transparenţa în implementarea măsurilor regulatorii şi îmbunătăţirea accesului la educaţia primară, mai ales, în mediul rural, iar majoritatea acţiunilor planificate în documentul dat au înregistrat mai degrabă progrese minore, moderate sau chiar stagnare. Planul este un document complex, pe alocuri structurat incoerent. Guvernul Moldovei a acceptat includerea în Plan a unor acţiuni prea generale, deoarece comuniştilor prea puţin le pasă de calitatea Planului, ca şi de implementarea lui. Acest lucru s-a văzut mai târziu, când UE a fost nevoită să extindă cu un an implementarea Planului, fără a-i modifica prevederile. Or, aceasta a însemnat nu altceva decât o constatare a restanţelor guvernanţilor de la Chişinău, a incapacităţii acestora de a-şi onora angajamentele externe. Spre regret, guvernanţii nu au înţeles (sau nu au dorit să înţeleagă) acest mesaj al oficialilor de la Bruxelles, continuând să trâmbiţeze despre succesele în relaţiile cu UE, fără a întreprinde acţiuni concrete.

❑ UN ATAC ASUPRA DEMOCRAŢIEI

În ziua de 27 martie, când s-au împlinit 89 de ani de la înfăptuirea actului Unirii Basarabiei cu România, mai mulţi politicieni, jurnalişti şi reprezentanţi ai mediului neguvernamental au fost arestaţi şi duşi la sectorul de poliţie Centru al capitalei, pe motiv că ar fi organizat manifestaţii neautorizate. În acea zi, isteriile antiromâneşti ale guvernării comuniste au atins apogeul.

Arestările în masă au fost unica soluţie pe care au putut-o genera minţile înfierbântate ale ştabilor comunişti pentru a le interzice celor ce se simt români să-şi manifeste sentimentele. Nu cred că aplicarea brutală a forţei asupra unor oameni paşnici a făcut cinste unităţilor de poliţie. Aceste acţiuni nu pot fi calificate decât drept un atac direct al structurilor statale asupra democraţiei şi libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor Republicii Moldova. Restricţionarea libertăţii de întrunire şi libertăţii presei, trezeşte îngrijorare şi pune în pericol funcţionarea democraţiei în Republica Moldova. Într-o societate democratică limitarea unor drepturi poate avea loc doar în cadrul strict prevăzut de lege. Cu siguranţă, acţiunile poliţiei în acest caz au depăşit prevederile legii. În loc să

intervină prompt pentru a elimina asemenea acte de încălcare a prevederilor constituţionale, guvernanţii nu şi-au recunoscut vina şi nici măcar nu au tras careva concluzii din cele întâmplate. Cu acordul tacit al autorităţilor, încălcarea drepturilor elementare ale cetăţenilor a continuat, aceasta devenind una din caracteristicile de bază ale guvernării comuniste.

❑ PUTEREA ÎN MOLDOVA E CONFISCATĂ DE FORŢE ŞANTAJABILE

Fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră" vine, pe 5 aprilie, cu o declaraţie în care a fost menţionat faptul că puterea în Republica Moldova e confiscată de forţe şantajabile, folosite împotriva interesului naţional. În cei doi ani ce au trecut de la votul ruşinos în favoarea regimului comunist, liderii formaţiunilor politice, care au votat preşedintele bolşevic s-au dovedit a fi extrem de vulnerabili în faţa presiunilor din afara propriilor partide.

În declaraţie se spunea că actuala guvernare nu are o strategie clară de dezvoltare a ţării, este ineficientă şi lipsită de responsabilitate, iar forţele ce au format la 4 aprilie 2005 coaliţia pro-comunistă sunt incapabile să-şi asume o politică de stat coerentă şi independentă. Ne-am arătat atunci convinşi de faptul că numai prin remedierea cauzelor şi efectelor evenimentului de la 4 aprilie 2005, Republica Moldova va reuşi să se rupă din starea de incertitudine şi stagnare, să progreseze în ce priveşte libertăţile democratice, dezvoltarea social-economică, integrarea europeană şi reintegrarea teritorială a ţării. De asemenea, am subliniat că aceste obiective majore sunt compromise de cei care le-au invocat pentru a obţine şi a explica un vot penibil, negociat pe ascuns, în condiţii necunoscute. Evenimentele ulterioare au oferit numeroase dovezi în susţinerea declaraţiilor noastre. Spre regret însă, la modul practic, nu au urmat schimbări, guvernarea şi aliaţii săi rămânând insensibili la declaraţiile opoziţiei adevărate din Republica Moldova.

❑ PROGNOZE PESIMISTE DE LA FMI

Comuniştii tot timpul s-au străduit să creeze iluzia unei bunăstări economice în Republica Moldova, încercând să deseneze în culori vii nu numai prezentul, dar şi viitorul. Însă, de fiecare dată, luările de atitudine şi prognozele experţilor independenţi şi ale creditorilor externi au scos în evidenţă deşertăciunea acestor declaraţii. Aşa s-a întâmplat când FMI a dat publicităţii raportul său semestrial în care menţionează că Moldova va înregistra, în 2007 şi 2008, cele mai mici creşteri economice din spaţiul CSI.

FMI estima că Produsul Intern Brut al republicii va continua tendinţa din 2006 când a crescut cu doar 4 % şi va înregistra, în 2007, o creştere reală de

4,5%, sub media statelor CSI, de 7,0%. În anii 2007-2008 se va înregistra şi o diminuare a inflaţiei iar indicele preţurilor de consum în Republica Moldova va scădea de la 12,7% în 2006, la 11,4% în 2007 şi la 8,9% în anul 2008. O parte din pronosticurile FMI s-au dovedit a fi prea optimiste, realităţile fiind mult mai dure. Spre exemplu, ulterior s-a văzut că inflaţia în 2007 a ajuns la 13%, ceea ce a depăşit chiar şi cele mai sumbre aşteptări ale experţilor. FMI susţinea că ţările CSI, inclusiv Moldova, au nevoie de reforme radicale în direcţia îmbunătăţirii climatului investiţional şi a sistemului judecătoresc, reformării pieţelor financiare, protecţiei drepturilor de proprietate, diminuării corupţiei etc. Dar autorităţile de la Chişinău nu au dat atenţie acestor recomandări şi au continuat să mimeze reformele doar pentru a putea raporta oficialilor occidentali că fac şi ei ceva pentru a se conforma cerinţelor lor. De parcă Occidentul şi nu Moldova avea nevoie de aceste reforme!

❑ SPICHERUL MARIAN LUPU PRACTICĂ RACKETUL DE STAT

La data de 13 aprilie am avut o intervenţie în plenul Parlamentului prin care am dorit să atrag atenţia asupra unei situaţii ieşite din comun – practicarea racketului de stat de către speakerul Marian Lupu. Am adresat o interpelare Procurorului General, informându-l că pe 5 aprilie, Lupu a convocat într-o şedinţă reprezentanţii a 17 companii de asigurări, cărora le-a înmânat o foaie cu sumele ce urmau a fi donate pentru restaurarea Mănăstirii Curchi.

Desigur, restaurarea mănăstirii Curchi este un lucru important şi e de datoria noastră să contribuim în măsura posibilităţilor la acest scop nobil. Dar cum se încadrează comportamentul demnitarilor comunişti în prevederile legislaţiei în vigoare, în normele moralei creştine şi ale bunului simţ? Bunăoară, companiile Moldasig şi QBE Asito, trebuiau să plătească peste 1 mln. de lei fiecare. Chiar dacă oficial nu erau obligate să plătească aceste sume, companiile erau impuse să facă donaţii. Căci, din practica guvernării comuniste, se ştie că, dacă un agent economic refuză să plătească, el este bombardat imediat cu diferite controale ale organelor de stat. În legătură cu aceasta, am cerut Procurorului General investigarea situaţiei şi iniţierea unei anchete. Am cerut să fiu informat de la tribuna centrală a Parlamentului despre toate măsurile întreprinse în termenul prevăzut de legislaţie. Răspunsul însă l-am primit în scris. Procurorul s-a eschivat de la demararea anchetei, făcându-se că plouă – chipurile legislaţia în vigoare a Republicii Moldova permite donaţiile în scopuri filantropice. De parcă nu se ştie că acest act de donaţie a fost unul impus. Nu m-a mirat această atitudine a Procuraturii, deoarece pe timpul guvernării comuniste, ea a avut un scop absolut clar – nu de a contracara abuzurile, ci de a le camufla.

❑ BLOCAREA EXPORTURILOR DE VINURI ÎN VRAC

La data de 17 aprilie, Alianţa „Moldova Noastră" a cerut Procuraturii Generale tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de blocarea exporturilor de vinuri. Am salutat ridicarea embargoului, dar am declarat că nu este suficient ca livrările în vrac să fie reluate, fiind necesară şi intentarea de dosare penale vinovaţilor.

Reluarea exporturilor în vrac a fost în primul rând o victorie a producătorilor de vin şi s-a datorat curajului lor de a spune la Guvern, în Parlament şi în faţa opiniei publice că efectele distructive ale embargoului rusesc sunt amplificate prin blocarea aberantă a exporturilor de către propriile autorităţi. Interzicerea exportului de vin în vrac nu avea un temei economic. Acest procedeu a fost folosit de guvernarea comunistă pentru a sugruma producătorii agricoli din R. Moldova, pentru a-i forţa să cedeze afacerile, sau să le treacă sub controlul centralizat al clanurilor aflate la putere. În rezultatul acestei politici inadecvate şi a embargo-ului impus de Federaţia Rusă multe întreprinderi din sectorul vinicol s-au pomenit în pragul falimentului, împovărate de datorii enorme. Sub incidenţa titlurilor executorii pentru achitarea forţată a datoriilor au căzut deja circa 140 de întreprinderi din acest sector. Vom menţiona că în aceste întreprinderi activează circa 33% din numărul angajaţilor din industrie, care produc 40% din producţia alimentară a ţării. Dar Procuratura Generală din nou s-a făcut a nu înţelege ce se cere de la ea şi nici un demnitar comunist nu a fost tras la răspundere.

❑ JECMĂNEALĂ ÎN SISTEMUL ÎNVĂŢĂMÂNTULUI

Guvernarea comunistă nu a reuşit niciodată să facă ordine în sistemul învăţământului. Părinţii au fost nevoiţi tot timpul să achite plăţi neoficiale, iar guvernarea şi-a dat acordul prin lipsa de luare de atitudine şi prin lipsa de acţiuni concrete în vederea combaterii acestui fenomen.

Potrivit studiului realizat de Institutul de Politici Publice, părinţii cheltuiesc în total pentru un an de studii 1,687 mln. lei, o sumă aproape egală cu cea a cheltuielilor de la bugetul de stat pentru învăţământ (1,57 mln. lei). Instruirea unui elev îi costă pe părinţi în medie 3718 lei. Cheltuielile de instruire reprezintă în medie 17% din bugetul unei familii. Pe parcursul unui an, părinţii cheltuiesc 118,5 mln. lei pentru ore suplimentare, 25 mln. lei – pentru cumpărarea cadourilor pentru profesori. În anul trecut, părinţii au plătit 3,7 mln. lei pentru ca odraslele lor să ia o notă mai bună. Părinţii invocă mai multe motive pentru care trebuie să plătească bani pentru instruire: achiziţii de manuale, alimentaţie, reparaţii în şcoli şi chiar încălzirea instituţiilor, principala cauză fiind aceea că statul finanţează insuficient instituţiile de învăţământ. Peste 50 la sută din părinţi susţin că profesorii le cer

plăţi neoficiale, pe când 95% din profesori şi directori afirmă că administraţiile nu le încurajează. Fiecare al treilea părinte şi fiecare al patrulea profesor s-au declarat convinşi că plăţile neoficiale afectează calitatea cunoştinţelor obţinute. Dar această problemă nu-i preocupă pe oficialii de la Ministerul Educaţiei şi Tineretului, care îşi văd rostul aflării lor în funcţie doar pentru satisfacerea intereselor politice ale guvernării comuniste.

❑ ROŞCA, SEREBRIAN ŞI DIACOV AU FOST PRIMŢI ÎN RÂNDURILE PIONERILOR

La data de 22 aprilie, cu ocazia zilei de naştere a fostului lider comunist, Vladimir Lenin, organizaţia de tineret a Alianţei „Moldova Noastră" i-a primit simbolic în rândurile pionierilor pe vicespeakrul Iurie Roşca, lider al Partidului Popular Creştin-Democrat, Oleg Serebrian, liderul Partidului Social-Liberal şi Dumitru Diacov, liderul Partidului Democrat din Moldova.

Cei trei lideri au fost primiţi în rândul pionierilor pentru că au votat, la 4 aprilie 2005, menţinerea comuniştilor la putere şi astfel sunt responsabili de rezultatele guvernării lor. Procedura a avut loc în cadrul unei manifestaţii a tinerilor liberali, denumită „Să dăm papucii urmaşilor lui Lenin". Prin această acţiune, Organizaţia de tineret a AMN a vrut să dea o replică guvernanţilor care, în aceeaşi zi, au depus flori la monumentul lui Vladimir Lenin. Tinerii liberali au adus în Scuarul Teatrului de Operă şi Balet, unde a avut loc întrunirea, mai multă încălţăminte veche pe care au împrăştiat-o pe jos, intenţionând să sugereze că, după cum ea nu mai este de folos, tot aşa şi comuniştii trebuie să plece. Comunismul ţine de trecut şi Republica Moldova trebuie să scape de comunişti şi să meargă spre Europa. Liberalii au vrut să arate că mizeria morală din politica moldovenească poate fi depăşită doar cu ajutorul unor forţe noi, cu adevărat democratice şi europene.

❑ ABUZURI ÎN LANŢ

La sfârşitul lunii aprilie 2007, Republica Moldova se afla deja în plină campanie electorală. E vorba de campania electorală a alegerilor locale generale din iunie 2007. Simţind că le fuge pământul de sub picioare, comuniştii se dedau mai multor abuzuri, care marchează începutul campaniei. Campanie, care a fost dominată de abuzuri administrative şi cele ale autorităţilor electorale.

Comisia Electorală Centrală a trimis consiliilor electorale de circumscripţie şi concurenţilor electorali lista persoanelor obligate să-şi suspende activitatea din funcţiile ocupate, pe durata campaniei. În primul rând, documentul era utilizat fără a fi adoptat în şedinţă oficială. În al doilea rând, Comisia le cerea să se degreveze

preşedinţilor şi vicepreşedinţilor de raioane, primarilor şi viceprimarilor, care nu puteau fi suspendaţi din funcţie, deoarece cădeau sub incidenţa Legii privind statutul alesului local, ce prevede că mandatul lor durează până la data expirării. Prin impunerea abuzivă a degrevării primarilor, viceprimarilor, preşedinţilor şi vicepreşedinţilor raioanelor, se încălcau drepturile candidaţilor actuali din cadrul acestor categorii, ei fiind discriminaţi faţă de alte categorii de funcţionari publici de diferite niveluri. Astfel, avea loc impunerea ilegală a degrevării doar pentru unele categorii de funcţionari, ceea ce era incorect. Cu alte cuvinte, CEC a tălmăcit superficial Codul Electoral referitor la categoriile care trebuie degrevate din funcţii. Noi am declarat că nominalizarea acestor categorii trebuia prevăzută expres în legislaţie, că ea depăşeşte competenţa CEC şi este lipsită de orice suport juridic.

❑ COMUNIŞTII ÎNCALCĂ DREPTUL LA LIBERTATEA ÎNTRUNIRILOR

Abuzurile comuniste nu i-au ocolit nici măcar pe reprezentanţii organizaţiilor de protecţie a drepturilor omului care, de fapt, au menirea de a veghea direct asupra respectării regulilor de joc democratice într-o societate modernă. Cu o atare situaţie ajunge să se confrunte şi „Amnesty International Moldova" căreia, la data de 9 mai, i se interzice, printr-o decizie a Primăriei de Chişinău (controlată de comunişti la acea vreme) să desfăşoare o acţiune publică.

În cadrul acţiunii urmau să fie colectate semnături în sprijinul femeilor care au avut de suferit de pe urma conflictelor armate şi să fie felicitaţi cu prilejul sărbătorii veteranii celui de-al doilea război mondial. Interdicţia de a organiza o asemenea întrunire nu era altceva decât o tentativă de a suprima dorinţa oamenilor de a-şi manifesta activ poziţia civică. Această măsură represivă era îndreptată împotriva celor ce sunt aproape idealurile drepturilor omului, împotriva celor care dau dovadă de compasiune şi solidaritate şi sunt gata să ajute şi să sprijine victimele conflictelor armate. Motivul invocat de primărie pentru interzicerea acţiunii a fost pe cât de formal, pe atât de banal – chipurile, de Ziua Victoriei la Chişinău au loc numeroase festivităţi, pe care primăria le organizează în comun cu Guvernul, Parlamentul şi Preşedinţia. De fapt, cu sau fără bună ştiinţă, comuniştii au privatizat o zi solemnă, făcând din ea un mijloc de promovare a intereselor lor înguste de partid. Şi dacă partidul are interese, ce mai contează dreptul la libertatea întrunirilor?!

❑ CEDO FACE DREPTATE ÎN CAZUL LUI VLADIMIR MODÎRCĂ

Pe data de 10 mai, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a găsit Guvernul Republicii Moldova vinovat de încălcarea mai multor drepturi ale

reclamantului Vladimir Modîrcă, şef al Departamentului Arhitectură şi Planificare al Primăriei capitalei, şi l-a obligat să-i achite lui Modîrcă daune morale şi cheltuieli de judecată de 8,8 mii euro.

Vladimir Modîrcă a depus o plângere oficială la CEDO, prin care reclama faptul că autorităţile moldoveneşti l-au supus unui tratament inuman şi degradant, l-au privat ilegal de libertate şi i-au îngrădit dreptul de a comunica confidenţial cu avocatul său. Curtea a constatat că reclamantul Modîrcă a fost deţinut în Penitenciarul nr. 3 al Ministerului Justiţiei în condiţii degradante, în celule suprapopulate, fără ventilare, cu acces limitat la lumina zilei şi la apă potabilă. Pe parcursul a 9 luni, Modîrcă s-a aflat timp de 23 ore din 24, într-o celulă unde fiecărei persoane îi revenea o suprafaţă liberă de 1.19 mp, faţă de cel puţin 4 mp – norma minimă prevăzută de Comitetul pentru Prevenirea Torturii al Consiliului Europei. Modîrcă s-a asigurat personal cu lenjerie de pat şi haine pe perioada detenţiei, a reparat pe cont propriu celula în care a fost deţinut. Pentru hrana zilnică a unui deţinut Guvernul Moldovei alocă 0.28 euro, motiv pentru care alimentele oferite sunt insuficiente şi necomestibile. În acelaşi timp, Curtea a stabilit că Vladimir Modîrcă a prezentat instanţelor moldoveneşti suficiente argumente în favoarea eliberării sale, dar acestea le-au respins. Instanţele naţionale s-au limitat la reproducerea prevederilor legale, fără să motiveze incidenţa acestora în cazul de faţă şi au folosit efectiv aceleaşi sintagme ca şi în cauza Şarban. Curtea a confirmat într-un fel declaraţiile opoziţiei că Vladimir Modîrcă a fost un deţinut politic şi că puterea s-a condus exclusiv de interesele electorale şi de partid atunci când l-a privat abuziv de libertate.

❑ MARIAN LUPU SE ŢINE DE FOTOLIU

La data de 21 mai, am cerut personal Procuraturii Generale să investigheze repetat acţiunile spicherului Marian Lupu, pe care noi, cei din AMN, l-am acuzat de racket de stat. Cu această ocazie am organizat o conferinţă de presă, în cadrul căreia am amintit că am trimis, pe 13 aprilie 2007, o interpelare Procurorului General, în care i-am solicitat anchetarea unui caz ieşit din comun – impunerea, de-facto, a companiilor de asigurări de către Preşedintele Parlamentului Marian Lupu să achite anumite sume de bani pentru restaurarea mănăstirii Curchi.

Procuratura Generală a tras cât a putut de timp pentru a acoperi abuzul preşedintelui Parlamentului. Procuratura a menţionat că poate să conteste acţiunile ilegale ale persoanelor cu funcţii de răspundere numai la cererea cetăţenilor. În paralel, PG a informat că nu a fost sesizată de agenţi economici cu privire la obligarea lor de a aloca mijloace băneşti în scopurile menţionate. PG a „uitat” că are şi dreptul de autosesizare şi s-a făcut a nu şti ce se întâmplă în R. Moldova cu cei care încearcă să se plângă pe acţiunile puterii. Apropo, PG

a examinat interpelarea prin prisma Legii cu privire la filantropie şi sponsorizare şi prin prisma Legii cu privire la Procuratură, dar totodată, s-a făcut abstracţie de Constituţia Republicii Moldova şi de Codul Penal. PG s-a făcut a nu vedea că spicherul Marian Lupu a încălcat articolul 9 alineatul 3 din Constituţie, care prevede că „piaţa, libera iniţiativă economică, concurenţa loială sunt factorii de bază ai economiei"; articolul 127 alineatele 1 şi 2 din Constituţie, care prevăd că „statul ocroteşte proprietatea" şi că „statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicţie cu interesele societăţii"; art. 126 şi 132 din Constituţie, precum şi art. 327 (abuz de putere) şi 328 (exces de putere) din Codul Penal. De aceea, am propus Procurorului General să investigheze suplimentar interpelarea anume prin prisma încălcării Constituţiei şi a Codului Penal, iar speakerului Marian Lupu – să-şi suspende activitatea în calitate de Preşedinte al Parlamentului, pe durata investigării cazului de către PG, pentru a nu influenţa direct sau indirect activitatea Procuraturii. Dar Procuratura a rămas şi în continuare pe aceleaşi poziţii, nedorind să intervină în cazul unui abuz evident. Iar speakerul Marian Lupu a neglijat propunerea mea, demonstrând că ţine mai mult la fotoliul său decât la buchia legii.

❑ VINOVAŢI DE DEGRADAREA VIEŢII OAMENILOR

Actul politic ruşinos din 4 aprilie 2005 nu putea trece fără consecinţe dezastruoase pentru cetăţeni. Astfel, a urmat o degradare evidentă a vieţii oameni, lucru pe care l-am semnat noi, cei din Alianţa „Moldova Noastră", la data de 23 mai 2007, într-o declaraţie specială la această temă. Menţionam atunci că întreaga responsabilitate în acest sens o poartă Partidul Comuniştilor, Partidul Popular Creştin Democrat şi Partidul Democrat.

Prin acea declaraţie am făcut şi un apel către alegători în care menţionam că Republica Moldova este ultimul stat pe continentul european rămas sub regim comunist: salariul mediu pe economie este de $130 dolari, pe când în Rusia este de $410 dolari, în România – de $375 şi în Ucraina – de $230 dolari; creşterea medie a preţurilor în 2006 în Moldova a fost de 14% (în România – de 4,87 %, în Rusia – de 10,7%, în Ucraina inflaţia a înregistrat 11,6%). Fără îndoială, această coaliţie era responsabilă pentru şansele pierdute de Republica Moldova în ultimii ani şi pentru faptul că rămânem în urma ţărilor vecine la toate capitolele. Se votau legi care sărăceau oamenii de rând prin creşterea preţurilor şi a impozitelor, în timp ce celor care au furat decenii de-a rândul de la comunitate li se legalizau averile ascunse. Ne-am declarat atunci unica formaţiune parlamentară devotată alegătorilor săi şi unicul partid care poate schimba actuala stare de lucruri. Iar creditul de încredere pe care ni

l-au acordat alegătorii câteva săptămâni mai târziu a demonstrat că electoratul nostru este suficient de matur şi înţelege cine e vinovat de mizeria la care a fost adusă ţara.

❑ DATORIILE ÎNTREPRINDERILOR DE STAT CRESC

Comuniştii nu o dată au criticat guvernările anterioare pentru procesul de privatizare şi administrare a patrimoniului de stat. Dar, ulterior s-a constatat că în afară de critici ei nu sunt în stare să facă nimic mai bun la acest capitol. În anii de guvernare comunistă, administrarea întreprinderilor de stat devine o adevărată catastrofă.

Acest lucru s-a văzut în special în mai 2007, când sunt anunţate datele statistice privind datoriile întreprinderilor de stat. Astfel, în anul 2006, datoriile întreprinderilor de stat faţă de buget şi alţi creditori s-au majorat cu 339 mln. lei şi au ajuns până la 4,3 mlrd. lei, iar datoriile societăţilor pe acţiuni la care statul deţine o cotă în capitalul social de peste 50+1% au crescut cu 374 mln lei, cifrându-se la 4,2 mlrd. lei. Aceste date arată proporţiile adevărate ale dezastrului de la întreprinderile respective. Este evident că toate declaraţiile comuniştilor despre îmbunătăţirea procesului de administrare a proprietăţii de stat sunt doar cuvinte frumoase. Guvernanţii nu şi-au prea bătut capul să caute noi pieţe de desfacere pentru producţia acestor întreprinderi, iar în plan intern, nu au reuşit să creeze condiţii optime pentru a stimula dezvoltarea întreprinderilor în cauză. Totodată, deşi criticau privatizarea, comuniştii nu s-au dat în lături, în anii de guvernare, să vândă ce au putut vinde din proprietăţile de stat. Şi este de înţeles această atitudine, căci nu putea guvernarea să trăiască numai din importuri în condiţiile în care a sugrumat şi ce mai rămăsese din economia naţională.

❑ GESTIONAREA INEFICIENTĂ A GOSPODĂRIEI GAZELOR

La data de 30 mai Institutul de Dezvoltare şi Iniţiative Sociale (IDIS) „Viitorul" face public studiul social-politic „Industria gazelor în Moldova", care pune pe jar opinia publică. Astfel, cetăţenii află că în ultimii ani, Moldova a pierdut $1,5 mlrd. din cauza gestionării ineficiente a gospodăriei gazelor.

Experţii au stabilit că $950 mln. au fost dăruiţi de fapt concernului rus „Gazprom", iar alţi $340 mln. – regimului separatist de la Tiraspol. Importanţa industriei gazelor în republică se subestimează intenţionat, deşi valoarea reală a activelor gospodăriei gazelor este mult mai mare decât valoarea totală a tuturor întreprinderilor vinicole (170). Chişinăul are toate temeiurile să revină la chestiunea privind înfiinţarea societăţii moldo-ruse „MoldovaGaz" SA care

s-a format, acum câţiva ani, contrar prevederilor multor acte normative. În asemenea situaţie se impunea transparentizarea activităţii complexului de gaze, publicarea tuturor datelor asupra acesteia, pentru evitarea riscului de abuzuri. Era necesară constituirea unui grup mixt, compus din reprezentanţi ai „Gazprom"-ului şi ai Guvernului moldav, care să revadă tarifele la gazele naturale. Raportul a avut drept scop să sensibilizeze persoanele competente în problema gazelor. Deşi la lansare au fost invitaţi reprezentanţi ai Parlamentului, Guvernului, Procuraturii, ai Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi a Corupţiei, ai Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, ai societăţii „MoldovaGaz", majoritatea dintre aceştia au neglijat invitaţia. Ulterior, s-a văzut că oficialii nu au ţinut cont de acest studiu. Cel puţin, nu au urmat nici un fel de acţiuni care ar fi demonstrat că au luat în calcul observaţiile şi propunerile experţilor.

❑ MOLDOVA NU VA PĂRĂSI CSI

Comuniştii tot timpul au avut un mesaj duplicitar în politica externă. Ei s-au orientat după caz şi în capitalele europene au declarat una, iar în Rusia – cu totul alta. Aşa s-a întâmplat şi la data de 31 mai, la Sankt Petersburg, în cadrul lucrărilor şedinţei plenare a Adunării Interparlamentare a CSI, dedicată aniversării a 15-a de la constituirea Comunităţii. Acolo, preşedintele Vladimir Voronin a declarat că Moldova nu intenţionează retragerea din CSI.

El a spus că strategia modernizării politice, juridice, economice interne a Republicii Moldova urmăreşte integrarea în Uniunea Europeană, dar aceasta nu înseamnă că ţara trebuie să părăsească CSI, să aleagă pentru totdeauna una din integrări, şi să edifice relaţiile cu Rusia, Ucraina, Bielarus şi cu alte ţări CSI exclusiv pe bază bilaterală. V.Voronin a menţionat că ţările CSI trebuie să găsească puteri ca CSI să se transforme într-un spaţiu de dezvoltare activ, dinamic, care să aibă în centru omul cu drepturile şi libertăţile acestuia, şi nu interesele egoiste ale elitelor politice; că CSI deţine premise colosale pentru această abordare şi nu are decât să răspundă provocării istoriei şi să pornească pe calea creaţiei adevărate, a adevăratelor proiecte ambiţioase. Preşedintele Vladimir Voronin s-a făcut însă a uita că nu este logic şi e chiar imposibil să te afli concomitent în două spaţii de liber schimb, că în UE sunt nişte valori, iar în CSI – cu totul altele, că cele două uniuni de state sunt prea diferite şi chiar incompatibile etc. Anume această „neînţelegere" intenţionată a unor lucruri evidente a fost una din principalele piedici în procesul de integrare europeană a Republicii Moldova. Din cauza acestei atitudini duplicitare a comuniştilor, Moldova a pierdut minimum opt ani în procesul de integrare europeană.

❑ ALEGERILE LOCALE NU AU CORESPUNS STANDARDELOR INTERNAŢIONALE

Rezultatele alegerilor locale din 3 iunie 2007 au constituit un dezastru total pentru comunişti. Deşi în unele localităţi comuniştii şi-au păstrat poziţiile, în cea mai mare parte a republicii democraţii au acumulat mai multe voturi. Însă rezultatul comuniştilor ar fi fost şi mai slab dacă alegerile ar fi fost libere şi corecte. Or, la data de 4 iunie, imediat după alegeri, reprezentanţii Coaliţiei pentru alegeri libere şi corecte 2007 au declarat că, în linii generale, alegerile locale din 3 iunie nu au corespuns standardelor internaţionale sub aspectul libertăţii şi corectitudinii.

Au fost înregistrate numeroase încălcări printre care: mai multe liste electorale nu au fost reînnoite după alegerile precedente; unele secţii de votare nu au fost amenajate corespunzător; s-a făcut agitaţie electorală în ziua alegerilor; unii colaboratori ai secţiilor de votare erau prost instruiţi; campania electorală nu a fost echitabilă pentru toţi concurenţii electorali – unii au utilizat intens resursele administrative şi au amplasat unde nu trebuia afişe electorale, gest urmat ulterior de aproape toţi concurenţii electorali; unii concurenţi au avut o campanie electorală denigratoare împotriva altor concurenţi etc. În context, trebuie de notat că în 2003, OSCE nu a recunoscut rezultatele alegrilor locale, ceea ce nu i-a împiedicat pe comunişti să-şi exercite mandatul. De fapt, această situaţie nu ar trebui să ne mire, căci frauda a fost întotdeauna o caracteristică a guvernării comuniste. PCRM a reuşit să vină la guvernare prin minciună şi s-a menţinut la putere prin fraudă. Dar minciuna şi frauda nu pot sta veşnic în capul mesei.

❑ POVARA FISCALĂ CREŞTE

Guvernarea roşie tot timpul s-a lăudat că, de când a venit la putere, a majorat treptat salariile, pensiile, bursele, indemnizaţiile. Dar comuniştii niciodată nu au spus că, în paralel, s-au majorat nu doar preţurile, dar a crescut şi povara fiscală. La începutul lunii iunie 2007, s-a stabilit că ritmul de creştere anuală a poverii fiscale în Republica Moldova este mai mare decât cel al salariului.

Astfel, în anul 2004, un salariat plătea la buget (sub formă de impozit pe venit), la bugetul asigurărilor sociale (contribuţia de asigurări sociale) şi la fondul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală (prima de asigurare) 120,12 lei (10,89% din salariu), pe când în 2007 această sumă va constitui 233,88 lei (11,61% din salariu). Totodată, salariul mediu lunar în 2004 a fost de 1103 lei , iar cel prognozat pentru 2007 – 2015 lei. Această creştere a presiunii fiscale se explică prin mărimea contribuţiei plătite la bugetul asigurărilor sociale de stat, iar în ultimii ani – şi a primelor de asigurare obligatorie de asistenţă medicală.

În anul 2007, contribuţia la bugetul asigurărilor sociale de stat a fost de 29%, inclusiv 25% pentru angajator şi 4% pentru angajat, iar în 2010 se preconizează 20% şi 8%, respectiv. Mărimea primelor de asigurare a constituit 5% în 2007, iar către 2010 urmează să constituie – 7% în 2010, cu repartizarea în cote egale între angajator şi angajat. Reacţia comuniştilor la analizele experţilor a fost una pe măsura comportamentului lor cinic din toţi anii de guvernare – chipurile, chiar şi în aceste condiţii impozitele sociale în Republica Moldova sunt mai mici decât în alte ţări din regiune. Dar comuniştii au uitat să spună ce salarii sunt în ţările din regiune. De asemenea, ei au uitat să spună că, dacă la venirea lor la putere Moldova era una din cele mai sărace ţări din Europa, ulterior a ajuns la statutul de cel mai sărac stat de pe continent. Însă aceste „detalii” au contat prea puţin pentru guvernarea roşie, pentru care preocuparea de bază a fost crearea iluziei bunăstării, dar nu şi a bunăstării propriu-zise.

❑ DISCREDITAREA ROLULUI PARLAMENTULUI

Chiar dacă cineva şi-a făcut iluzii că, după 2005, comuniştii au devenit brusc mai europeni, în realitate aceştia întotdeauna au fost loiali Rusiei, iar toate piruetele spectaculoase în politica externă le-au făcut impuşi de anumite situaţii concrete. Factura pro-rusească a comuniştilor s-a văzut şi pe data de 7 iunie 2007, când Parlamentul a respins, prin votul fracţiunii majoritare comuniste, propunerea opoziţiei de adoptare a unei declaraţii privind prezenţa militară a Rusiei în regiunea transnistreană a Republicii Moldova. Iniţiativa a fost susţinută de numai 24 de deputaţi de opoziţie.

Propunerea nu era lipsită de sens, căci, în perioada 12-15 iunie, la Viena (Austria), urma să aibă loc o conferinţă internaţională privind Tratatul Forţelor Armate Convenţionale în Europa (FACE), la care Rusia se aştepta că-şi va declara retragerea din tratatul ce stă la baza securităţii în Europa. Opoziţia a propus Legislativului să adopte o declaraţie prin consens, după cum a procedat în 2005 (când a adoptat mai multe documente privind Transnistria), în care să anunţe că nu va ratifica FACE, dacă prezenţa militară rusă pe teritoriul Moldovei se va menţine. Chiar dacă a fost elaborat textul proiectului de declaraţie, care a fost transmis secretariatului Parlamentului, aceasta nu i-a convins pe deputaţii comunişti să susţină ideea. Prin respingerea acestei propuneri, deputaţii comunişti au demonstrat nu doar nepăsare pentru chestiuni ce ţin de interesele statului, dar au discreditat rolul primordial al Parlamentului într-un stat parlamentar cum este Republica Moldova. Ei au preferat să lase soluţionarea unor astfel de probleme în seama unor funcţionari de la preşedinţie, care au urzit o mie şi una de planuri în toţi aceşti ani, multe dintre ele departe de interesele naţionale ale Republicii Moldova.

❑ GUVERNAREA FACE LOBBY PENTRU DUTY-FREE

În anii de guvernare, comuniştii au pierdut din vigilenţă şi... din obraz. De multe ori, ei nici măcar nu se sinchiseau să-şi ascundă acţiunile abuzive sau de promovare a anumitor interese economice. Un exemplu în acest sens este şi cel al magazinelor duty-free. Astfel, după ce în 2001 guvernarea a decis lichidarea magazinelor respective la punctele de trecere terestră a frontierei, în 2007 vine cu un proiect de lege care deja prevedea redeschiderea lor. Adică, în 2001 piaţa a fost curăţată de concurenţi, pentru ca în 2007 comuniştii să vină şi să facă business nestingheriţi de nimeni.

Opoziţia a dorit să afle principiile după care se propunea acordarea licenţelor pentru activitatea acestor magazine, dar reprezentantul Guvernului nu a putut da un răspuns concret. Şi nici nu avea cum, deoarece era vorba de o repartizare a pieţei. Cei care au controlat magazinele duty-free în 2001, pur şi simplu, erau incomozi puterii. Sfidând total regulile economiei de piaţă, comuniştii şi-au croit propriile reguli, reieşind din interesele pe care le aveau. Astfel, s-a decis că în magazinele duty-free vor fi comercializate doar mărfuri autohtone, cu excepţia magazinelor din aeroporturi şi celor de la bordul avioanelor, care au activat şi până acum şi care pot vinde şi mărfuri de import. Parlamentul a scutit de accize ţigările de producţie străină, care vor fi vândute în asemenea magazine. Comuniştii au încercat să-şi ambaleze proiectul şi au declarat că, la elaborarea lui, au reieşit din practica europeană. Dar nu au putut aduce nici un exemplu unde anume în Europa există asemenea reguli. Apropo, comuniştii nu au putut prezenta o analiză detaliată a efectelor implementării legii, ca să nu existe impresia că ea a fost adoptată pentru cineva anume.

❑ ALIANŢE ANTICOMUNISTE LA NIVEL LOCAL

Evident, eşecul din alegerile locale i-a deranjat la modul serios pe comunişti, căci a constituit un indiciu direct al declinului de imagine şi popularitate în care au intrat. Aceasta însă i-a determinat pe guvernanţi să se ţină de putere cu o forţă şi mai mare decât până în acel moment. La data de 7 iunie, noi, cei din AMN, venim cu o declaraţie în care semnalăm amplificarea de către putere a presiunii asupra politicienilor democraţi din teritoriu şi a şefilor lor de la centru pentru a zădărnici alianţele democratice la nivel local.

Declaraţia AMN a fost făcută publică în Parlament de către liderul formaţiunii Serafim Urechean, care a menţionat că „AMN va condamna hotărât orice cedare, orice tentativă de a şantaja viitorii parteneri cu trecerea de partea comuniştilor, cum s-a întâmplat după scrutinele precedente”; „va continua confruntarea cu partidul de guvernământ la toate nivelurile puterii, inclusiv – în cadrul organelor

administraţiei publice locale", că „majoritatea forţelor de orientare democratică militează pentru a se coopera împotriva exponenţilor comunişti, în cadrul organelor elective de nivelul unu şi doi" şi că această strategie „e singura care poate apropia viitorul prosper, democratic şi european al Republicii Moldova". În acelaşi timp, reprezentanţii AMN depuneau eforturi (şi nu fără succes, după cum s-a văzut ulterior) pentru a crea alianţe postelectorale necomuniste în toate consiliile, în care rezultatele votării permiteau acest lucru. Formaţiunea noastră aprecia atunci că succesul AMN se datorează şi fidelităţii demonstrate electoratului şi am îndemnat toate forţele democratice să ţină cont de acest exemplu. Aşa sau altfel, dar indiferent de eforturile comuniştilor, AMN a reuşit să-i consolideze pe democraţi şi să-i debarce pe comunişti de la putere în circa 2/3 din localităţile republicii.

❑ MINIŞTRII LUI VORONIN SE JOACĂ DE-A RĂZBOIUL

La începutul lunii iunie, opinia publică află că preşedintele Vladimir Voronin a decis să-l demită pe ministrul apărării Valeriu Pleşca. Nimic deosebit, la prima vedere, căci, în anii de guvernare, comuniştii au deprins lumea cu numiri şi demiteri/demisii peste noapte. Totuşi, acest caz a fost unul ieşit din comun – direct sau indirect, ministrul s-a făcut vinovat de moartea unui om.

Procuratura Militară Chişinău a intentat dosar penal pe articolele 373, alineat 2(b) şi 378, al. 2 al Codului Penal al Republicii Moldova, pentru încălcarea regulilor de mânuire a armei de către responsabili de la Brigada de Infanterie Motorizată nr. 2 şi neglijenţa responsabililor de la Ministerul Apărării la organizarea tragerilor la ţintă de către persoane civile. Urmărirea penală a fost pornită după ce pe teritoriul poligonului Armatei Naţionale din Bulboaca a fost găsit, pe 9 iunie, corpul neînsufleţit al unui cetăţean rănit mortal la cap dintr-o armă de foc. În timpul anchetei s-a constatat că pe 9 iunie, aproximativ la orele 12.00, cu acordul ministrului Valeriu Pleşca, un grup de 28 de jurnalişti a efectuat trageri la ţintă din arme de luptă de infanterie (pistol-mitralieră de tip Kalaşnikov, calibrul 7,62 mm). Tragerile din armă fusese organizate cu scopul familiarizării jurnaliştilor cu poligonul AN „Bulboaca" şi s-au desfăşurat în prezenţa ministrului. În cadrul urmăririi penale, s-a stabilit neglijenţa responsabililor la organizarea şi desfăşurarea tragerilor la ţintă la poligon, la care au fost admişi ilegal civili. S-a constatat şi neglijenţa evidentă a responsabililor, exprimată în neluarea măsurilor necesare de securizare a tragerilor. Nu este exclus că show-ul cu demiterea ministrului a fost făcut doar de ochii lumii. Prea din cale-afară era acest caz şi cineva trebuia să plătească. Dar, după ce tensiunile au mai scăzut, cazul a fost muşamalizat.

❑ FURNIZOR DE FEMEI PENTRU EXPLOATARE SEXUALĂ

Pe timpul guvernării comuniste Republica Moldova şi-a întărit statutul neoficial de una din ţările de origine ale diferitelor tipuri de trafic. La mijlocul lunii iunie 2007, este dat publicităţii un raport dedicat eforturilor guvernelor pentru eliminarea formelor grave de trafic cu fiinţe umane pe anul 2007, elaborat de către Departamentul de Stat al SUA. În raportul prezentat personal de către secretarul de stat american, Condoleezza Rice, se menţiona că R. Moldova este o mare sursă de trafic cu femei cu scop de exploatare sexuală comercială.

Moldova a fost raportată la categoria a doua de ţări (32 de state) în care numărul victimelor traficului creşte rapid. SUA nu văd dovezi asupra eforturilor pentru combaterea traficului din partea guvernelor acestor state. În studiu se spunea că femeile moldovene sunt traficate în Turcia, Israel, Emiratele Arabe Unite, Ucraina, Rusia, Cipru, Grecia, Albania, România, Ungaria, Slovacia, Cehia, Italia, Franţa, Portugalia, Austria. Femeile tinere provin, în fond, din mediul rural, inclusiv din regiunea transnistreană, care „rămâne o sursă semnificativă de trafic ilegal cu persoane". Deşi Departamentul de Stat al SUA aprecia că guvernarea moldoveană trebuie să contribuie la o cercetare şi pedepsire mai energică a traficanţilor şi a propus Guvernului să activizeze îndeplinirea Planului Naţional de acţiuni antitrafic, să suplimenteze alocaţiile pentru reabilitarea victimelor traficului, ulterior mai nimic nu s-a schimbat. Or, aceasta este o dovadă că pe comunişti nu prea i-a preocupat una dintre cele mai grave probleme cu care s-a confruntat Moldova în perioada de tranziţie.

❑ PROTESTE ALE DEPORTAŢILOR ŞI DEŢINUŢILOR POLITICI

La data de 13 iunie, foştii deţinuţi şi victime ale represiunilor politice au pichetat sediul Guvernului Republicii Moldova, în semn de protest faţă de faptul că statul nu le asigură protecţie socială. Acţiunea de pichetare, care a antrenat circa 100 de persoane, s-a desfăşurat paşnic, protestatarii purtând pancarte pe care scria „Stalin – călăul Basarabiei", „Compensaţii pentru represaţi", „Cerem protecţie socială şi egalare în drepturi".

La prima vedere, această acţiune de protest părea nefondată. Căci, cu ceva timp până la aceasta, Guvernul aprobase Hotărârea privind compensaţiile pentru averea confiscată foştilor deportaţi şi victime ale represiunilor politice. Dar această hotărâre avea drept scop mai degrabă de a îngrădi unele drepturi ale deportaţilor şi deţinuţilor politici, decât de a asigura respectarea lor. Spre exemplu, Guvernul a inventat o prevedere potrivit căreia pământul nu se consideră parte din bunurile confiscate, cu excepţia cazurilor de represiune politică. Însă, chiar şi în această formulă, Guvernul a făcut tot posibilul ca hotărârea să nu intre în vigoare, pentru

a nu-şi asuma cheltuieli suplimentare. În timpul acţiunii de protest, deportaţii şi deţinuţii politici au declarat că hotărârea trebuia să intre în vigoare pe 1 ianuarie 2007, însă Guvernul a semnat-o abia la 5 mai 2007. Manifestanţii au solicitat audienţă la prim-ministrul Vasile Tarlev, dar nu au obţinut-o. Apropo, chiar şi după această acţiune de protest, drepturile respectivei categorii au continuat să fie încălcate de comunişti. Astfel, ei au demonstrat că nu au suficientă voinţă politică pentru a recunoaşte că aceşti oameni au fost victime ale unui regim comunist şi ar trebui repuşi în drepturi sau măcar compensaţi parţial.

❑ TRANZIŢIA ÎN R. MOLDOVA BATE PASUL PE LOC

Deşi comuniştii nu o dată s-au lăudat cu reformele radicale efectuate în anii de guvernare, cu „succesele remarcabile" înregistrate pe calea dezvoltării ţării, în realitatea lucrurile au stat mult mai prost. Şi o dovadă în acest sens au fost rapoartele pe care periodic le-au dat publicităţii organismele internaţionale. „Tranziţia în R. Moldova bate pasul pe loc" – aceasta este concluzia la care ajung experţii organizaţiei americane „Freedom House", care au lansat la data de 15 iunie 2007 raportul anual "Naţiuni în tranziţie". Studiul releva criza guvernărilor democratice din statele central-europene, intensificarea acţiunilor cu caracter represiv în Rusia şi în ţări din CSI.

Experţii au scos în evidenţă un trist adevăr – odată cu venirea la putere a comuniştilor, R. Moldova a pierdut mult din ritmul reformelor; că gradul de pluralism al vieţii politice este ridicat, dar nu există nici o garanţie că elementele democratice vor fi consolidate, în condiţiile în care ţara rămâne cea mai săracă din Europa, iar secesiunea din Transnistria continuă; că în ciuda retoricii proeuropene, progresele Moldovei în 2006 au fost modeste. „Freedom House" mai nota că Preşedintele ţării, Vladimir Voronin, îşi exercită autoritatea fără ca aceasta să poată fi contestată într-un cadru democratic; procesul de reformă electorală s-a încetinit, recomandările OSCE la acest capitol au fost ignorate; societatea civilă e slabă, iar organizaţiile nonguvernamentale nu pot rezista fără sprijin financiar din străinătate. În raport se mai menţiona că presiunile asupra mass-media continuă, implementarea noului Cod al Audiovizualului întârzie să producă rezultatele aşteptate în Moldova. În privinţa combaterii corupţiei, deşi s-au depus eforturi apreciabile pentru a elabora un cadru legal eficient, autorităţile au avut mai puţin succes în implementarea noilor legi. În linii mari, acesta şi este tabloul real al guvernării comuniste.

❑ FRUNTAŞI LA CONSUMUL DE ALCOOL

În timpul guvernării comuniste, Moldova a mai înregistrat o „performanţă" – a ajuns pe locul patru în lume după consumul de alcool pur pe cap de locuitor,

fiind devansată doar de Luxemburg, Irlanda şi Ungaria. Acestea sunt datele ce se conţin într-un studiu privind consumul de alcool în lume, făcut public, în iunie 2007 de către Organizaţia Internaţională a Sănătăţii.

În studiul care cuprindea 89 de state se spune că cel mai mult alcool pur consumă locuitorii Luxemburgului (aproape 16 litri de persoană, anual), urmaţi de cei din Irlanda şi Ungaria (cu puţin sub 14 litri). În Moldova un locuitor consumă anual circa 13 litri de alcool pur. Peste 10 litri de alcool se mai consumă în ţări ca Cehia, Germania, Marea Britanie, Franţa, Spania, Danemarca. În SUA consumul de alcool anual pe cap de locuitor este de circa 8,6 litri, ceva mai mare decât în Italia. La finalul clasamentului se află Mexicul, cu circa 5 litri de alcool pur pe cap de locuitor, anual. Guvernarea comunistă a evitat să abordeze la modul serios subiectul în cauză, chiar dacă devenise clar că, în ultimul timp, se bea din ce în ce mai mult în R. Moldova. Pentru ei, moldovenii beţi, alcoolizaţi e ceva normal. Niciodată, în anii de guvernare, comuniştii nu au amintit măcar de existenţa problemei, nemaivorbind de faptul ca să întreprindă măsuri pentru soluţionarea ei. De fapt, despre ce fel de ameliorare a situaţiei poate fi vorba dacă, în perioada crizei care a lovit exportatorii de vinuri şi care a durat mai bine de un an, oficialii comunişti îndemnau lumea să consume mai mult vin şi astfel să rezolve problema pieţelor de desfacere?!

❑ CEL MAI MIC SALARIU DIN EUROPA

În anii de guvernare comunistă, Republica Moldova ajunge codaşa Europei la mai multe capitole. Comuniştii nu reuşesc să asigure un nivel decent de trai al populaţiei, catalizând astfel exodul de cetăţeni peste hotare. Rezultatele studiilor pieţelor muncii din 48 ţări din Europa, efectuat de experţii internaţionali şi dat publicităţii în luna iunie 2007, arată că cel mai mic salariu a fost înregistrat în Moldova – 0,2 euro pe oră. Acest indicator este de 70 de ori mai mic decât în Danemarca, ţară cu cel mai mare salariu din Europa – 14 euro pe oră.

O altă mare lacună depistată de experţi a fost faptul că retribuţia responsabililor se deosebeşte de sute de ori de cea a angajaţilor de rând. De multe ori, comuniştii fac referinţă la cele două state vecine. Studiul a arătat însă că, cu toate problemele cu care se confruntă, România şi Ucraina sunt cu mult înaintea Moldovei. Apropo, experţii au stabilit că peste 500 mii de cetăţeni din Republica Moldova (aproape o treime din populaţia aptă de muncă) au plecat la munci peste hotare din cauza salariilor mici şi a şomajului. Rezultatele acestui studiu nu i-au deranjat însă pe comunişti. Am impresia că la un moment dat, comuniştii au început singuri să creadă în minciunile despre bunăstare pe care le-au spus ani de-a rândul oamenilor. Altfel, este inexplicabilă pasivitatea lor şi

lipsa de reacţie la studii şi rapoarte care scoteau în evidenţă adevărata stare de lucruri din Republica Moldova.

❑ SE ÎNTEŢESC CAZURILE DE TORTURĂ

În condiţiile unui stat poliţienesc, în care respectarea drepturilor fundamentale ale omului nu este decât o declaraţie frumoasă, nici nu e de mirare că tortura s-a simţit ca la ea acasă pe timpul guvernării comuniste. Deşi Moldova a fost de nenumărate ori ţinta criticelor internaţionale şi chiar a pierdut procese la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, situaţia privind tratamentul inuman şi degradant al cetăţenilor a rămas neschimbată.

S-a constatat că fenomenul torturii este frecvent în R. Moldova, iar numărul persoanelor supuse torturii e în continuă creştere. În acest context, ONG-urile din domeniul drepturilor omului din R. Moldova se declară îngrijorate în legătură cu numeroasele cazuri de torturare a cetăţenilor ţării de către angajaţi ai organelor de forţă. Numai Comitetul Helsinki a primit în 2006 circa 800 de petiţii de la condamnaţi din penitenciarele şi izolatoarele de detenţie preventivă din R. Moldova, care acuză, cel mai des, „condiţiile inumane de detenţie, spaţiul mic în care trăiesc, mâncarea de proastă calitate şi, ce este mai grav, asupra lor se aplică diferite forme de tortură de către administraţia penitenciarelor". Potrivit datelor organizaţiei „Juriştii pentru Drepturile Omului", în anii 2006-2007, la Curtea Europeană a Drepturilor Omului au fost depuse 14 cereri pe cazuri de tortură, din care 10 se refereau la condiţiile de detenţie inumane, iar 4 - la maltratare. Dosarele depuse la CEDO, ce ţin de aplicarea torturii, sunt cele mai costisitoare, statul fiind obligat să achite de la 8 până la 20 mii dolari SUA. Numai că guvernarea a rămas surdă şi mută, iar aplicarea torturii în Moldova a continuat. Se vede că tortura este un atribut indispensabil unei guvernări antidemocratice cum e cea comunistă.

❑ COMUNIŞTILOR NU LE PASĂ DE SECETĂ ŞI DE VINIFICAŢIE

Anul 2007 a fost unul deosebit de greu pentru Republica Moldova din punct de vedere economic. Pe lângă faptul că a continuat embargoul impus de către Federaţia Rusă la importul de vinuri din Moldova, republica s-a confruntat şi cu o secetă fără precedent în ultimii 50 de ani. Comuniştii nu numai că au respins repetat propunerile Alianţei „Moldova Noastră", propuneri care ar fi condus atât la deblocarea crizei vinului, cât şi la diminuarea consecinţelor secetei, dar şi s-au opus atunci când s-a propus organizarea unor simple audieri în problema respectivă.

Fracţiunea majoritară parlamentară a respins propunerile opoziţiei de a

audia Guvernul în privinţa secetei din ţară şi în problemele sectorului vinicol. Noi ne deplasam în teritoriu şi oamenii ne întrebau despre măsurile care vor fi întreprinse ca urmare a secetei. Deoarece nu cunoşteam poziţia Guvernului, nu ştiam ce să le spunem cetăţenilor. Culmea e că nici Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare nu avea o poziţie clară în această privinţă. Nu avuse suficient timp pentru a o elabora. Adică, comuniştii nu vedeau ce se întâmplă în agricultură şi a trebuit ca opoziţia să le atragă atenţie pentru a-şi da seama că ceva nu e în regulă. Opoziţia a încercat să obţină audieri parlamentare la tema situaţiei din vinificaţie ca urmare a interzicerii exporturilor de vinuri către Rusia. Însă comuniştii au votat împotrivă, fără să-şi argumenteze cumva opinia. Nu a fost prima dată când ei au procedat astfel. Comuniştii s-au condus tot timpul de principiul: nu contează dacă ideea e bună sau rea – ea trebuie respinsă, dacă vine de la opoziţie, chiar dacă în rezultat are de suferit populaţia ţării.

❑ POPULAŢIA DIN MOLDOVA SE REDUCE ŞI ÎMBĂTRÂNEŞTE

Criza demografică profundă în care s-a pomenit Republica Moldova, în mare parte datorită acţiunilor (iar uneori, a lipsei de acţiune) guvernării comuniste, a căpătat proporţii atât de îngrijorătoare, încât nu a mai putut fi muşamalizată de factorii de decizie. În a doua jumătate a lunii iunie 2007, Guvernul pune problema în discuţie. Deşi mai multe cifre au fost intenţionat diminuate de comunişti, datele problemei nu s-au schimbat esenţial.

Executivul a fost nevoit să recunoască faptul că migraţiunea externă contribuie la scăderea numărului populaţiei şi la îmbătrânirea acesteia, dar nu a precizat că, pe timpul guvernării comuniste, zeci şi sute de mii de cetăţeni au fost practic impuşi să plece la munci peste hotare. În şedinţa Executivului s-a anunţat că 334 mii de persoane sunt declarate plecate la lucru în alte ţări (21% din totalul populaţiei active, în vârstă de la 15 ani); două treimi din cei plecaţi sunt bărbaţi. Ponderea cea mai însemnată în totalul celor plecaţi o constituie persoanele cu vârsta între 20 şi 29 ani (40%), urmaţi de cele de 30-39 ani (22%). Migraţiunea externă a fost menţionată de comunişti drept una din cauzele înrăutăţirii situaţiei demografice şi a reducerii forţei de muncă în ţară. Un alt factor negativ este natalitatea scăzută. În 2006, rata natalităţii a constituit 10,5 născuţi vii la 1000 de locuitori, faţă de 18, în 1990. Vârsta medie a populaţiei republicii a crescut de la 32,9 ani în 1998, până la 35,6 ani în 2007, Moldova plasându-se, conform clasamentelor internaţionale, în grupul ţărilor cu populaţie „adultă". În ultimii ani, rata mortalităţii a crescut, de la 40 mii decedaţi în 2001 până la 44,7 mii, în 2005. Sporul natural a alcătuit, în 2005, 3625 de persoane faţă de 7046, în 2001. Cele mai multe decese sunt cauzate de maladii ale aparatului circulator, de tumori, boli ale aparatului digestiv,

accidente, intoxicaţii şi traumatisme, maladii respiratorii. Rata mortalităţii în provincie este de 14,5 persoane la 1000 locuitori faţă de 9,5 persoane la oraşe. Toate acestea cifre au fost „filtrate” prin statistica oficială comunistă. Şi dacă după „filtrare” ele au rămas atât de îngrijorătoare, nu este greu să ne dăm seama care este situaţia reală. Guvernul a aprobat un plan de acţiuni urgente pentru îmbunătăţirea situaţiei demografice, dar, se vedea de la o poştă, că această „grijă” a Guvernului era una formală. Majoritatea acţiunilor purtau un caracter declarativ şi nici nu este de mirare că în final au rămas doar cuvinte frumoase înşirate pe hârtie.

❑ PIAŢA IMOBILIARĂ – NEATRACTIVĂ PENTRU STRĂINI

Piaţa imobiliară a fost şi este poate cea mai dezvoltată piaţă din Republica Moldova. Şi meritul nici pe departe nu le aparţine comuniştilor, căci această piaţă s-a dezvoltat de la sine, din contul banilor trimişi în ţară de cetăţenii aflaţi la munci peste hotare. Dezvoltarea acestei pieţe a atras după sine crearea a noi locuri de muncă, dar şi dezvoltarea altor domenii, cum ar fi, de exemplu, cel al construcţiilor. Însă, chiar şi această piaţă care a cunoscut o dezvoltare destul de vertiginoasă a avut de suferit de pe urma guvernării comuniste. Este vorba în special de faptul că, datorită climatului investiţional nefavorabil din ţară, instituit de comunişti, piaţa imobiliară a devenit neatractivă pentru străini.

Studiul „Global Property Guide” arată că, deşi rentabilitatea investiţiilor în imobile cu scop de transmitere în arendă în Moldova este cea mai mare din Europa, de 14,13%, piaţa imobiliară rămâne neatractivă pentru investitorii străini. Autorii studiului au precizat că Moldova nu este atractivă pentru că e săracă şi vulnerabilă politic, iar achiziţiile de imobile în ţară necesită cheltuieli suplimentare înalte – costul tranzacţiei constituie cel puţin 20,6% din preţul imobilului; arenda sau leasingul sunt supuse unei TVA de 20%, nerezidenţii plătesc un impozit suplimentar de 10% pe venitul din arendă. Totodată, venitul brut din arenda apartamentelor la Chişinău este cuprins între 12,43% şi 18,86%. Piaţa este neatractivă pentru străini chiar şi în condiţiile în care la Chişinău preţurile la apartamente sunt cele mai mici din Europa - de 917 euro per m.p. Cele mai atractive pentru investitori la acel moment erau pieţele imobiliare din Slovacia (preţuri mici la imobil, creşterea rapidă a PIB-ului), urmată de Turcia, România, Bulgaria şi Ungaria (în aceste ţări se atestă o stabilitate, o creştere relativ înaltă a PIB-ului, dezvoltarea dinamică a pieţei imobiliare). Exemplul pieţei imobiliare a demonstrat că guvernarea comunistă nu numai că nu contribuie la dezvoltarea economiei, ci chiar frânează acest proces.

❑ MINTEA CEA DE PE URMĂ A GUVERNULUI

La data de 21 iunie, în şedinţa plenară a Legislativului, am adresat premierului Vasile Tarlev o interpelare, prin care i-am cerut explicaţii în legătură cu numeroasele automobile cu numere de înmatriculare transnistrene, care circulă în Chişinău.

Am atras atenţia asupra faptului că, în ultimul timp, pe străzile Chişinăului circulă tot mai multe automobile cu numere de înmatriculare eliberate de către autorităţile autoproclamatei RMN şi, dacă până mai ieri pe străzi puteau fi văzute preponderent automobile ale persoanelor fizice, acum numere de înmatriculare transnistrene au taxi-urile şi chiar unele microbuze. Deci, nu mai putem afirma că automobilele înregistrate în stânga Nistrului aparţin cetăţenilor ce locuiesc în regiune şi care sunt în trecere prin Chişinău. Am menţionat în interpelare că ar putea fi vorba de o schemă de evaziune fiscală pusă în aplicare de acei care nu doresc să respecte legea şi să plătească impozitele şi taxele legale în bugetul de stat, întrucât se ştie că regulile de import al automobilelor în Moldova sunt destul de stricte – pe lângă faptul că nu pot fi importate automobile mai vechi de şapte ani, mai avem şi accize destul de usturătoare. În aceste condiţii, unii preferă să-şi înmatriculeze automobilul în stânga Nistrului pentru a plăti mai puţine impozite. În consecinţă, are de pierdut bugetul de stat. Am cerut premierului să se prezinte în Parlament cu o informaţie referitor la: numărul automobilelor înregistrate în regiunea transnistreană, dar care se află permanent pe malul drept al Nistrului; dinamica creşterii acestui număr în ultimii ani; măsurile care se întreprind pentru anihilarea acestui canal de evaziune fiscală; valoarea estimativă a pierderilor suportate de bugetul de stat ca urmare a acestei situaţii. După această interpelare, Guvernul se pare că a conştientizat existenţa problemei. În câteva luni pe străzile capitalei a început o adevărată vânătoare a automobilelor cu numere de înmatriculare transnistrene. Situaţia a devenit tensionată la maximum, iar capitala s-a pomenit în pragul unei explozii sociale, deoarece comuniştii au preluat ideea, dar nu s-au interesat şi care ar fi posibilele soluţii.

❑ COMUNIŞTII VOTEAZĂ O LEGE ANTICONSTITUŢIONALĂ

De multe ori comuniştii au votat legi care din start erau anticonstituţionale. Ei ştiau acest lucru, dar oricum preferau să-şi păstreze poziţia iniţială, rămânând insensibili la propunerile opoziţiei. Aşa a fost şi în cazul proiectului Legii privind parcurile industriale. Guvernul menţiona că Legea are ca scop atragerea de investiţii suplimentare în republică şi deblocarea activităţii întreprinderilor care, practic, stagnează. Parcurile industriale urmau să fie constituite pe baza

întreprinderilor de stat şi municipale, în care statul sau administraţia locală deţin cote de cel puţin 75%. Activele acestor întreprinderi vor fi puse la dispoziţia investitorilor. Parcurile urmau să fie înfiinţate pentru cel puţin 50 de ani şi să dispună de terenuri de minimum 10 ha.

La prima vedere, proiectul de lege părea reuşit. Dar numai la prima vedere. Noi, cei din AMN, ne-am declarat sceptici în privinţa reuşitei proiectului de lege. Am menţionat atunci că în alte ţări, ca România, legile similare prevăd şi facilităţi fiscale şi, oricum, investiţiile nu sunt substanţiale, de aceea în Moldova, care pe lângă activele întreprinderilor care nu funcţionează nu le oferă nimic investitorilor potenţiali, nu se poate miza pe rezultate importante. Totodată, am amintit că legislaţia autohtonă permite chiar şi cedarea întreprinderilor inactive la preţul simbolic de un leu şi nici în aceste condiţii nimeni nu le preia. Cel mai grav era însă prevederea Legii care acorda statului dreptul de a decide chiar şi în privinţa întreprinderilor proprietate ale administraţiei publice locale, contrar Constituţiei care garantează autonomia locală. Dat fiind caracterul neconstituţional al proiectului de lege, am propus ca el să fie retras din dezbateri şi remis pentru studiere suplimentară, pentru ca prevederile anticonstituţionale să fie eliminate din document. Dar pe deputaţii comunişti nu-i interesau momentele practice legate de implementarea legii. Tot ce a contat pentru ei a fost să voteze, pentru că aşa le-au spus superiorii, care se ghidau de anumite interese. Cam în acelaşi mod au fost votate o mulţime de alte legi.

❑ CLIMATUL DE AFACERI NU S-A SCHIMBAT

Deşi au făcut tot timpul declaraţii precum că întreprind măsuri pentru îmbunătăţirea climatului de afaceri din ţară, la începutul lunii iulie 2007 comuniştii au fost nevoiţi să recunoască faptul că mari progrese în această direcţie nu au înregistrat. Anume atunci a fost făcut public studiul anual „Costul reglementării de stat a activităţii întreprinderilor", realizat de către organizaţia neguvernamentală „Alternative internaţionale de dezvoltare", în parteneriat cu proiectul Băncii Mondiale „Ameliorarea competitivităţii".

Studiul a fost efectuat în lunile martie-aprilie 2007 şi prezenta situaţia din ultimii trei ani. Eşantionul a cuprins 628 agenţi economici – societăţi pe acţiuni, SRL-uri (83%) şi întreprinderi de stat, din care 70% cu sediul la Chişinău, iar restul – în teritoriu. Majoritatea întreprinderilor intervievate aveau sub 50 de angajaţi. Deşi costul înregistrării întreprinderilor a rămas la nivelul anilor precedenţi, circa 22% din respondenţi au acuzat dificultăţi la obţinerea licenţelor, 21% sunt nemulţumiţi de perioada prea lungă de obţinere a licenţei.

Şi obţinerea autorizaţiei în construcţii a fost indicată drept o problemă – circa 26% din companiile antrenate în construcţii au menţionat acest lucru. În perioada anilor 2004-2006, agenţii economici au cheltuit 51 de zile şi 148 de dolari pentru obţinerea tuturor autorizaţiilor şi permisiunilor necesare începerii unei afaceri în construcţii (construcţii noi); iar pentru autorizaţii de reparaţie a spaţiilor, schimbare a destinaţiei acestora – 61 de zile şi 313 dolari. Nu s-a schimbat semnificativ nici impactul sistemului de impozitare, al procedurilor de import-export, de certificare a bunurilor şi echipamentului, de reglementare a preţurilor asupra antreprenoriatului. Agenţii economici au acuzat aceleaşi probleme, ca şi în anii precedenţi – corupţia, plăţile neoficiale, rigiditatea funcţionarilor publici. În linii mari, timpul mediu alocat de o companie îndeplinirii tuturor reglementărilor de stat a variat în ultimii ani de la 17% la 19% din timpul de muncă total. Doar 24% din agenţii economici intervievaţi au apreciat că mediul de afaceri s-a îmbunătăţit, 30% au spus că s-au confruntat cu multe probleme, peste 20% au menţionat că schimbări esenţiale în climatul de afaceri nu au intervenit.

❑ EXECUTAREA DECIZIILOR INSTANŢELOR JUDECĂTOREŞTI – SUB ORICE CRITICĂ

În Republica Moldova nu se execută circa jumătate din deciziile civile şi de contencios administrativ, pronunţate de instanţele de judecată – aceasta este concluzia tristă la care ajung autorii raportului privind indicatorii reformei justiţiei în Moldova, lansat în iulie 2007 de către Asociaţia Avocaţilor Americani/Iniţiativa pentru Supremaţia Legii.

Nu este un secret că, din cauza executării întârziate a deciziilor instanţelor judecătoreşti, Moldova a pierdut mai multe procese la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Comuniştii niciodată însă nu au făcut nimic pentru a schimba situaţia, ca oamenii să nu caute dreptate la Strasbourg, dar să li se respecte drepturile la ei în ţară. Autorii raportului au scos în evidenţă mai multe probleme ale justiţiei moldoveneşti, pe care comuniştii nu numai că nu le-au soluţionat în anii de guvernare, ci chiar le-au negat. Este vorba de nivelul înalt al corupţiei în sistemul judecătoresc; de faptul că unii judecători, deşi au salarii relativ mici, deţin în proprietate case şi maşini destul de scumpe etc. O altă mare problemă a justiţiei moldoveneşti, este influenţa destul de mare pe care o exercită puterea asupra ei. Acest raport a fost într-un fel un răspuns la declaraţiile siropoase ale comuniştilor şi aliaţilor lor, care au tot repetat cu diferite ocazii că, în rezultatul reformelor de la 2005 încoace, situaţia în justiţie s-a schimbat radical în bine. Aceste afirmaţii, după cum se vede din constatările experţilor, sunt departe de adevăr.

❑ CEDO ÎI DĂ DREPTATE LUI ION PALADI

La data de 10 iulie 2007, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) dă verdictul într-un dosar politic de răsunet, fabricat la comanda puterii comuniste. Este vorba de dosarul ex-viceprimarului general al municipiului Chişinău, Ion Paladi, care a câştigat procesul împotriva Guvernului comunist al Moldovei. CEDO nu numai că a restabilit, prin decizia sa, reputaţia acestui om, călcată în picioare de comunişti, dar a şi obligat Executivul de la Chişinău să-i plătească reclamantului daune morale, materiale şi cheltuieli de judecată în valoare totală de 21 080 euro.

Ion Paladi a fost viceprimar în perioada când funcţia de primar al capitalei era deţinută de către Serafim Urechean. În anul 2004, la primăria capitalei s-au operat o serie de arestări (desigur, politice). Ion Paladi a fost arestat în septembrie 2004. Funcţionarii au fost acuzaţi de depăşirea atribuţiilor de serviciu şi fraude în procesul de distribuire a unor terenuri în capitală, deşi era evident caracterul electoral al acestor arestări. Moldova era în ajunul campaniei electorale şi comuniştii doreau astfel să compromită principalii adversari politici – adică pe noi, cei din blocul „Moldova Democrată". Ulterior, după alegerile parlamentare din 2005, toţi funcţionarii au fost eliberaţi. Ion Paladi a fost pus în libertate la 15 decembrie 2005, cu interdicţia părăsirii ţarii. În perioada detenţiei, el a depus mai multe plângeri, cerând să fie eliberat din cauza stării de sănătate grave, precizând că suferă de mai multe maladii: diabet zaharat, hipertensiune, probleme cardiace, bronşită cronică etc. Ex-viceprimarul s-a plâns la CEDO că a fost supus unui tratament inuman şi degradant, că i s-a încălcat dreptul la libertate şi siguranţă, dreptul la un recurs efectiv. Curtea a găsit plângerile întemeiate şi a obligat autorităţile să-l despăgubească.

❑ SINDICATELE SE REVOLTĂ

Mizeria ce a cuprins ţara în anii de guvernare comunistă a adus majoritatea populaţiei în pragul disperării. Astfel, o parte din cetăţeni au luat calea pribegiei în căutarea unor surse de existenţă, iar altă parte a încercat să supravieţuiască în ţară. Crezând că poate comuniştii, trăind în lux, nu ştiu ce se face în ţară, liderii sindicalişti se gândesc să le atragă atenţia asupra gravelor probleme de ordin social-economic.

La data de 11 iulie 2007, activul Confederaţiei Sindicatelor din R. Moldova are o întrevedere cu speakerul Marian Lupu, în cadrul căreia cere majorarea salariului minim până la nivelul minimului de existenţă, mărirea cu 20% a salariilor specialiştilor tineri şi cu 35% - a burselor; elaborarea unui mecanism de scoatere a agenţilor economici „din subteran" etc. După întrevedere,

Marian Lupu a declarat optimist că speră la o colaborare constructivă între sindicate şi parlamentari, că dialogul este necesar şi a propus sindicatelor să participe la activitatea unor grupuri parlamentare, să vină cu soluţii proprii pentru problemele sociale. Speakerul a împărţit propunerile sindicatelor în trei grupe, relevând că cele din prima grupă vor fi rezolvate în timpul apropiat, cele din grupa a doua cer un anumit timp şi definitivare, iar din grupa a treia fac parte problemele care necesită şi timp, şi modificarea cadrului legislativ, o situaţie economică favorabilă în ţară. Dar, ca şi în cazul foştilor deportaţi şi deţinuţi politici, ca şi în cazul persoanelor deplasate intern ca urmare a conflictului transnistrean, ca şi în multe alte cazuri similare, totul s-a redus doar la promisiuni şi declaraţii frumoase. Iar populaţia a continuat să trăiască la limita sărăciei.

❑ GUVERNANŢII SE OPUN MAJORĂRII SUBVENŢIILOR PENTRU AGRICULTURĂ

Fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră” a propus Parlamentului discutarea unui proiect de lege care prevede majorarea cu 300 mln. lei a Fondului de subvenţionare în agricultură (pentru 2007, fondul era de 240 mln. lei). Noi am elaborat şi un proiect de hotărâre pentru modificarea Regulamentului privind utilizarea fondurilor destinate subvenţionării agriculturii, considerând că extinderea subvenţiilor este absolut necesară în condiţiile crizei din acest domeniu, cauzată de secetă şi de temperaturile ridicate din toamnă şi iarnă.

AMN a propus ca ambele proiecte să fie puse în discuţie în Parlament în regim de urgenţă, dar comuniştii au refuzat. Speakerul Marian Lupu a invocat un motiv formal precum că proiectele fuseseră depuse în Parlament abia la 10 iulie şi deputaţii nu au avut timp ca să le examineze. Marian Lupu s-a făcut a uita că o mulţime de proiecte elaborate de comunişti au fost votate în ziua în care au şi fost înregistrate în Parlament. Diferenţa era că acelea veneau de la guvernare şi, chiar dacă erau mai puţin importante decât cele venite de la opoziţie, aveau prioritate. Respingând propunerea noastră, comuniştii au demonstrat încă o dată că nu le pasă de situaţia din agricultură, de seceta care a adus în pragul falimentului agenţii economici din domeniu şi a pus în condiţii extrem de dificile fermierii privaţi, oamenii de la sate. Apropo, acum doi ani, majoritatea parlamentară comunistă a respins o propunere a AMN privind instituirea unui fond bugetar pentru cereale în mărime de 200 mln. lei, care să fie utilizat în condiţii similare cu cele create în 2007, ca urmare a secetei. Şi atunci comuniştii au avut suficient timp pentru a examina propunerea noastră, dar atitudinea lor a rămas aceeaşi.

❑ LIBERALIZAREA PIEŢEI ENERGIEI ELECTRICE SE AMÂNĂ DIN NOU

Comuniştii niciodată nu au fost adevăraţi reformatori liberali, chiar dacă au încercat să dea impresia că sunt. Toate pretinsele reforme liberale pe care le-au promovat au fost efectuate fie la insistenţa creditorilor externi, fie reieşind din interese personale, de grup sau de partid. Însă, atunci când cu adevărat au fost necesare reforme, comuniştii s-au opus. Este şi cazul liberalizării pieţei energiei electrice.

La data de 13 iulie 2007, comuniştii au votat în prima lectură un proiect de lege prin care s-a stabilit că piaţa respectivă urmează să fie liberalizată până în anul 2015, şi nu până la 1 iulie 2007, precum se preconizase anterior. Evident, nu puteam fi de acord cu cei care afirmau că Moldova încă nu e pregătită de liberalizare. Era clar că puterea nu dorea liberalizarea pieţei pentru a nu pierde controlul asupra RED-Nord şi RED-Nord-Vest. AMN a cerut socoteală Guvernului pentru că, în ultimii ani, nu a întreprins nicio acţiune concretă în vederea liberalizării pieţei şi a cerut sancţionarea persoanelor care se fac vinovate de tergiversare. Colegii mei de fracţiune au amintit că este pentru a doua oară când termenul prevăzut pentru liberalizarea pieţei energiei se amână şi acesta este un indiciu al seriozităţii şi profesionalismul Guvernului. Opoziţia a cerut ministrului Industriei şi Infrastructurii să prezinte un plan de acţiuni concrete de care Guvernul s-a condus în ultimii ani, în liberalizarea pieţei respective. Ministrul le-a dat asigurări parlamentarilor că un asemenea plan există şi că îl va prezenta, în timpul apropiat. Dar nu şi-a ţinut promisiunea. Iar această piaţă a rămas şi în continuare la cheremul comuniştilor, neînregistrând practic niciun fel de dezvoltare.

❑ GUVERNAREA PUNE LA CALE O RĂFUIALĂ DE PROPORŢII ÎN TERITORIU

Nu este un secret că, în teritoriu, electoratul se orientează în mare parte după intelectuali – în special după medici şi profesori. Evident, comuniştii au înţeles că o parte din vină pentru eşecul lor în alegerile locale din 2007 o poartă anume aceste categorii. De aceea, imediat după alegeri, guvernanţii încep să inventeze scheme cum să se răfuiască cu ei. În Parlament este pus în discuţie un proiect de lege privind modul de numire în funcţie a conducătorilor instituţiilor medico-sanitare publice.

Proiectul de lege prevedea că, conducători instituţiilor respective nu vor mai fi desemnaţi şi eliberaţi din funcţie de către autorităţile locale, ci de Ministerul Sănătăţii, urmând să fie aleşi prin concurs. Scopul real, urmărit de putere prin acest proiect de lege, era răfuiala cu medicii-şefi ai spitalelor din teritoriu, care

au lucrat în alegerile locale pentru democraţi. Aşa cum după alegeri puterea în teritoriu s-a schimbat, comuniştii, ca să-i poată numi şi destitui pe conducătorii instituţiilor medico-sanitare publice, aveau nevoie ca aceste competenţe să treacă la Minister. Vechea modalitate de numire în funcţie a medicilor-şefi a fost bună atât timp cât comuniştii au deţinut puterea în teritoriu. Dar când la putere la nivel local au venit democraţii, vechea modalitate brusc a devenit rea. Mă mir cum de comuniştii încă nu au adoptat o lege în care să spună direct că toate funcţiile importante în această ţară sunt ocupate de persoane desemnate de plenara comitetului central al PCRM!

❑ COMUNIŞTII EVITĂ TRANSPARENŢA

După ce comuniştii şi aliaţii lor din Partidul Popular Creştin-Democrat au văzut că transmisiunile în direct ale şedinţelor Parlamentului îi dezavantajează, au votat o lege care a interzis transmisiunile respective. Motivul invocat oficial de ei atunci a fost lipsa de bani necesari pentru asigurarea transmisiunilor în direct. Ulterior, s-a văzut că nu acesta a fost motivul reală şi că, în realitate, comuniştii şi aliaţii lor pur şi simplu se tem de transparenţă.

Astfel, Parlamentul a primit un demers de la postul de radio „Vocea Basarabiei", care se declară disponibil să realizeze transmisiunile în direct, pe cont propriu. Opoziţia a cerut Legislativului să studieze posibilitatea de acordare a spaţiului necesar amplasării echipamentelor postului, pentru asigurarea transmisiunii în direct, precizând că e nevoie de numai circa un metru pătrat de spaţiu în cabina ocupată de tehnica televiziunii şi radioului public. În acelaşi timp, unii colegi din opoziţie au afirmat că pentru începerea transmisiunilor în direct e necesară nu doar acordarea spaţiului, ci şi adoptarea unei „decizii politice" prin care Parlamentul să-şi dea oficial acordul în acest sens. Deşi anterior comuniştii au dat asigurări că orice post de radio şi televiziune din Moldova va putea transmite în direct şedinţele Parlamentului, dacă îşi va asuma cheltuielile corespunzătoare, acum ei au afirmat că în Regulamentul Parlamentului este prevăzută doar posibilitatea de transmitere în direct a şedinţelor plenare de către posturile publice de radio şi televiziune, dar nu şi de cele private. Pentru a-şi curăţi puţin obrazul, comuniştii au propus, drept compromis, ca problema transmiterii şedinţelor la „Vocea Basarabiei" să fie discutată toamna, după vacanţa parlamentară. Dar guvernanţii nu şi-au respectat promisiunea şi nu au dorit să discute problema nici chiar în termenul pe care singuri l-au stabilit.

❑ MOLDOVA ÎŞI PIERDE CREDIBILITATEA

Lipsa de transparenţă în procesul de reglementare transnistreană a fost o caracteristică constantă a guvernării comuniste. Din această cauză Moldova

a avut de pierdut din credibilitatea sa în faţa partenerilor externi, dar şi din şansele de soluţionare a problemei. Anume aceste concluzii pot fi făcute în baza raportului „Euromonitor”, elaborat de experţi independenţi şi prezentat la data de 31 iulie 2007. Autorii - experţi de la Centrul Analitic Expert-grup şi Asociaţia pentru Democraţie Participativă (ADEPT) – au menţionat că Moldova nu dă dovadă de transparenţă şi claritate în colaborarea în vederea rezolvării conflictului transnistrean.

Experţii aveau perfectă dreptate, căci, la acea perioadă, Moldova purta negocieri secrete cu Rusia, ocolind mecanismele existente, fapt care contravenea Planului de Acţiuni R.Moldova - Uniunea Europeană şi care a redus credibilitatea ţării. În condiţiile în care negocierile în formula «5+2» nu se mai purtau, iar UE îşi concentrase eforturile asupra readucerii părţilor la masa de negocieri, acest comportament al comuniştilor era greu de explicat. Dorinţa Chişinăului de a rezolva problema în exclusivitate cu Moscova ar fi putut cauza nu numai suspendarea asistenţei politice, diplomatice şi tehnice de la UE pentru rezolvarea problemei transnistrene, dar şi a dialogului politic R. Moldova - UE, în ansamblu. Însă aceste opinii experţilor prea puţin i-au deranjat pe comunişti. Căci ei s-a deprins să audă vocea societăţii civile doar atunci când aveau nevoie de acest lucru pentru a da impresia unei guvernări democratice în Republica Moldova.

❑ MOŞTENIREA LĂSATĂ DE COMUNIŞTI – DATORII DE MILIOANE

Guvernarea roşie tot timpul s-a plâns de moştenirea pe care a primit-o de la democraţi. Dar, debarcarea comuniştilor de la putere în Chişinău după alegerile locale generale din iunie 2007, a demonstrat că ei au lăsat o moştenire şi mai grea democraţilor.

Primăria municipiului Chişinău a moştenit datorii de milioane de lei de la fosta administraţie comunistă. Datorită Curţii de Conturi s-a putut afla adevărata faţă a fostei conduceri a primăriei, care construia sau reconstruia cu mare pompă diferite obiecte în capitală, îşi făcea imagine, dar nu plătea nimic pentru aceasta, lăsând totul pe seama viitoarei guvernări. Se ştie că multe din aceste acţiuni ale comuniştilor aveau tentă electorală, cum ar fi, spre exemplu, reconstrucţia Memorialul „Eternitate”, iar altele erau demarate pentru a permite spălări masive de bani (exemplu aceluiaşi Memorial şi a străzii Pan Halippa sau cel al scuarului Teatrului de Operă şi Balet). Comuniştii şi-au promovat pe datorie propriile interese şi interesele de partid şi nici măcar nu s-au sinchisit să recunoască acest lucru. Din contra, au acuzat noile autorităţi ale capitalei că nu ştiu să găsească bani pentru problemele Chişinăului. Cazul datoriilor lăsate moştenire municipiului Chişinău ar trebui să dea serios de gândit democraţilor. Căci nu se ştie care va fi moştenirea lăsată de comunişti după plecarea de la guvernare la nivelul întregii ţări.

❑ PCRM ÎŞI DOVEDEŞTE ÎNCĂ O DATĂ INCAPACITATEA DE A CONDUCE REPUBLICA

Majorarea tarifelor la energia electrică nu putea să nu fie tratată la modul corespunzător de noi, cei din Alianţa „Moldova Noastră”. La data de 1 august, liderul fracţiunii parlamentare AMN, Serafim Urechean, vine cu o declaraţie în care menţionează că majorarea tarifelor la energia electrică fără acţiuni compensatoare din partea statului accentuează incapacitatea comuniştilor de a conduce republica.

Nu putem trece cu vederea faptul că creşterea tarifelor la energia electrică a avut loc în momentul când majoritatea comunistă a votat în Parlament împotriva liberalizării pieţei energetice, care ar fi deschis anumite posibilităţi pentru consumatori. Aceste circumstanţe au amplificat presiunea financiară atât asupra populaţiei, cât şi a agenţilor economici. AMN de nenumărate ori a ridicat problema situaţiei de pe piaţa energetică a Moldovei, însă conducerea statului a rămas impasibilă la toate propunerile făcute de noi în acest sens. Fără răspuns au fost şi propunerile noastre de a elabora o strategie a securităţii energeticii, de a liberaliza piaţa energeticii, de a utiliza posibilitatea de a tranzita energia, cât şi de a normaliza relaţiile cu reţelele electrice din Moldova şi de a deschide „porţile energetice” moldo-române. Guvernarea comunistă a avut o atitudine iresponsabilă faţă de aceste probleme majore, a fost incapabilă să reformeze sectorul energetic şi să impulsioneze dezvoltarea lui la un nivel modern, a demonstrat incapacitate de a asigura înţelegeri durabile cu furnizorii de energie şi iresponsabilitate în pregătirea politicilor de susţinere a populaţiei şi a economiei naţionale în faţa creşterii preţurilor la energia electrică. Interesele guvernării comuniste s-au limitat la exploatarea în interese financiare proprii şi de grup a unor scheme tenebre de comercializare a energiei.

❑ MOLDOVA DEVINE MAI INSTABILĂ

Pe timpul guvernării comuniste, situaţia în Republica Moldova s-a înrăutăţit continuu, chiar dacă statistica comunistă a încercat să demonstreze contrariul. De fiecare dată când opoziţia spunea că Moldova a devenit un stat eşuat, comuniştii spuneau că aceasta e propagandă politică. Însă, guvernarea nu a mai avut argumente, când în august 2007, revista americană de politică externă „Foreign Policy” a publicat indicatorul său anual al statelor eşuate. Potrivit acestuia, numai 3 state europene au ajuns în topul celor 60 de ţări instabile din lume, dintre care Moldova (locul 48) s-a dovedit a fi cea mai instabilă comparativ cu celelalte state europene din clasament: Bielarus (locul 51) şi Bosnia (locul 54).

Comparativ cu anul 2006, Republica Moldova a coborât 9 trepte (de pe locul 58 în 2006 cu un punctaj total de 82,5 din 120, pe locul 48 în 2007 cu un punctaj total de 85,7), plasându-se pe aceeaşi treaptă cu Cambogia. Republica Moldova a acumulat cele mai puţine puncte la capitolul “drepturile omului” (8,5 din 10), “delegitimizarea statului” (7,9 din 10), “intervenţia externă” (7,7 din 10), “dezvoltarea inegală” (7,5 din 10), “economia” (7,5 din 10). Cel mai bun scor Moldova îl înscrie la capitolul “refugiaţi şi persoane strămutate” (4,7 din 10). Analiza pe domenii a situaţiei din Moldova a arătat cât costă în realitate declaraţiile comuniste despre „succesul continuu” în dezvoltarea ţării. Apropo, indicatorul statelor eşuate analizează 12 indicatori politici, economici, militari şi sociali ai instabilităţii. Adică, în studiul revistei americane au fost cuprinse toate domeniile de activitate importante, toate acele domenii care, în opinia comuniştilor, s-au dezvoltat vertiginos pe timpul conducerii lor.

❑ ASASINAREA PRIMARULUI DE DRĂSLICENI

Pe timpul guvernării comuniste în Moldova au avut loc mai multe cazuri de asasinări şi dispariţii ale unor persoane cu funcţii de răspundere, care aşa şi nu au fost elucidate până la capăt. În şirul acestora se înscrie şi cazul primarului de Drăsliceni, Andrei Buzu, care a fost găsit mort într-o fântână de lângă casa sa, la data de 4 august 2007, la doar două luni de la alegerea în funcţie.

Din spusele rudelor lui Andrei Buzu, primarul a primit mai multe ameninţări anonime înainte de moartea sa, deoarece a găsit ilegalităţi, delapidări şi falsuri la primărie şi intenţiona să le facă publice. Primarul s-a implicat în rezolvarea mai multor probleme urgente pe care le avea satul, lucru care a deranjat unele cercuri de interese. În sat sunt amplasate unele obiecte atractive din punct de vedere economic şi sătenii cred că, în asasinarea primarului Andrei Buzu ar fi implicate persoane cu interese economice în această localitate. Membrii familiei lui Andrei Buzu susţin că în ultimul timp el încerca să-şi convingă soţia şi cei trei copii să plece pentru un timp din sat, undeva unde ar fi în siguranţă. Poliţia raională Criuleni a stabilit din start că nu poate fi vorba de sinuciderea primarului şi că a avut loc un omor cu premeditare. Organele de poliţie au demarat o anchetă în acest caz. Ulterior, în cercetarea acestui caz s-au implicat şi persoane de prim rang de la Chişinău. Dar rezultatele au întârziat să apară. Oare ce a fost la mijloc: lipsa de profesionalism sau muşamalizarea intenţionată a cazului de asasinare a unui ales local?

❑ SITUAŢIA DIN PENITENCIARE

Situaţia dezastruoasă din penitenciarele din Republica Moldova nu o dată a fost menţionată în deciziile Curţii Europene a Drepturilor Omului. Pentru

condamnările instanţei de la Strasbourg au plătit, desigur, contribuabilii de rând. Însă, se pare că pe comunişti nu prea i-a deranjat această situaţie, ea rămânând fără schimbări.

La data de 14 august 2007, în vizorul avocaţilor parlamentari lor nimereşte închisoarea din Tighina care, la acel moment, activa fără de energie electrică, apă şi canalizare. Acolo se aflau 108 de deţinuţi. Administraţia aducea apă cu cisternele, gătea hrana la cuptor, iar energie electrică se dădea doar patru ore în zi, datorită unui generator. Avocaţii parlamentari descoperă o situaţie deloc mai bună şi în închisoarea din Bălţi, unde erau închişi 437 de deţinuţi. Potrivit lor, în acea închisoare minorii erau deţinuţi împreună cu adulţii. Fiecărui deţinut îi revenea pentru locuit doi metri pătraţi, ceea ce este foarte puţin. Deţinuţii se plângeau pe diferite insecte parazitare, ventilaţie proastă, hrană necalitativă. Fructe şi legume nu primeau nici cei opt bolnavi de tuberculoză şi 31 de SIDA. În penitenciarul din Leova, 429 de deţinuţi erau ţinuţi în condiţii mizere numai din cauza faptului că se făcea reparaţie. Iar o persoană a declarat greva foamei, deoarece stătea închis, cu toate că, conform hotărârii judecăţii, trebuia să iasă la libertate. Nici nu este de mirare că, în aceste condiţii mizerabile, în 2007, în locurile de detenţie, au fost înregistrate 316 cazuri de tuberculoză. Deşi avocaţii parlamentari au bătut alarma, invocând cazuri cu adevărat şocante, toate aceste demersuri au trecut pe lângă urechile autorităţilor.

❑ O AMENINŢARE PENTRU ECONOMIA MOLDOVEI

De nenumărate ori am atenţionat personal asupra consecinţelor nefaste pe care le are asupra dezvoltării economiei exodul masiv al forţei de muncă. Şi de fiecare dată am demonstrat prin cifre concrete că economia naţională este pusă intenţionat pe butuci de comunişti, care au interesul ca tot mai mulţi moldoveni să plece la munci peste hotare.

Refluxul în masă a forţelor de muncă din Republica Moldova, ameninţă economiei ţării, care poate ajunge la colaps. Muncitorii din Moldova sunt tot mai solicitaţi în Europa, în special în ţările care şi-a anunţat interesul faţă de atragerea forţei de muncă moldoveneşti. Conform datelor oficiale de la acel moment, moldovenii erau pe locul I printre ţările Europei, care nu fac parte din Uniunea Europeană şi sunt de cel mai des acceptaţi de a se angaja în câmpul muncii peste hotare. Concetăţenii noştri au o reputaţie de muncitori buni şi nepretenţioşi. Ei sunt gata practic pentru oricare tip de muncă, deoarece nu au posibilitatea să-şi asigure un trai decent acasă. Drept urmare, există multe familii în care cel puţin un membru să fie plecat peste hotare şi deja a crescut o generaţie de copii, care au fost educaţi de un singur părinte sau în lipsa ambilor părinţi. Fiind cea mai săracă ţară din Europa, Republica Moldova este statul cu

un nivel înalt de migraţie la muncă. Şi dacă în cazul altor probleme comuniştii se făceau pur şi simplu a nu le vedea, în cazul emigraţiei forţei de muncă, ei au făcut tot posibilul pentru a o amplifica. Căci pe banii trimişi de cetăţenii noştri în ţară, a fost posibilă menţinerea comuniştilor la putere.

❑ PRIMARII CRITICĂ NOILE LEGI PRIVIND ADMINISTRAŢIA PUBLICĂ LOCALĂ

Chiar dacă au fost adoptate cu mare pompă, noile legi privind administraţia publică locală nu au schimbat situaţia în bine. La câteva luni de la adoptarea lor, acest lucru devine o certitudine. Şi declaraţii la această temă nu fac politicienii, ci însăşi primarii.

Liga Naţională a Asociaţiilor de Primari din Moldova (LNAPM) adresează o scrisoare deschisă Preşedintelui Parlamentului, Marian Lupu, în care menţionează că, deşi de la adoptarea legilor au trecut ceva timp, „Guvernul Republicii Moldova nu a realizat nici o acţiune concretă de optimizare a competenţelor delegate sau de ajustare a numeroaselor sale servicii desconcentrate, de stabilire a scopurilor descentralizării, şi reducere a influenţei sale administrative pe tărâmul de competenţe al puterilor locale”. Administraţia publică locală s-a pomenit într-o situaţie juridică confuză: pe de o parte, erau în vigoare două legi noi în domeniul administraţiei publice locale care reflectau în general standardele europene din domeniul APL. Iar pe de altă parte, sistemul de finanţe publice locale, precum şi actele adoptate anterior şi care mai erau încă în vigoare, contraveneau acestor legi. LNAPM s-a pronunţat pentru un dialog constructiv cu autorităţile centrale în vederea rezolvării problemelor cu care se confruntă puterea locală şi a declarat că are tot interesul şi disponibilitatea să se implice activ şi constructiv, alături de alte instituţii ale statului şi societatea civilă, în procesul de modernizare şi perfecţionare a cadrului legal şi a practicilor legate de funcţionarea administraţiei locale, la standarde europene. Dar, după cum era şi de aşteptat, nu a urmat nici dialogul cu Liga, şi nici soluţionarea problemelor menţionate de aleşii locali în scrisoarea adresată Preşedintelui Parlamentului.

❑ UN MILITAR MORT DIN CAUZA NEGLIJENŢEI

În timpul guvernării comuniste, cazurile tragice în Armata Naţională sau legate de activitatea Armatei Naţionale au devenit o normă. Drept exemplu, pot fi aduse prăbuşirea unui elicopter pe aerodromul din Mărculeşti (caz care s-a soldat cu câţiva morţi), împuşcarea unui cetăţean în timp ce păştea vacile, de participanţii la exerciţi militare distractive etc. Cazul unui militar în termen din Batalionul cu Destinaţie Specială „Fulger” al Armatei Naţionale, care a fost

rănit mortal, pe 25 august, în timpul unor şedinţe de instruire militară, este o continuare a acestui şir de evenimente tragice.

Incidentul s-a produs la baza de instruire Bulboaca, unde militarii erau antrenaţi în acţiuni de răspuns la un atac terorist prin surprindere. Pentru imitarea „atacului terorist” au fost utilizate „cartuşe oarbe”. Soldatul a fost rănit în timpul exerciţiului, a primit primul ajutor medical imediat după incident, apoi a fost transportat şi operat de urgenţă la spitalul raional din Anenii Noi, unde a decedat în timpul intervenţiei chirurgicale. Investigaţiile preliminare au stabilit că printre „cartuşele oarbe” folosite la acest exerciţiu a nimerit şi unul de luptă. Procuratura Militară a municipiului Chişinău a intentat un dosar penal pe acest caz, dar ulterior aşa şi nu s-a auzit nimic despre pedepsirea celor vinovaţi. Vom atrage atenţia că, acest caz tragic s-a produs la doar două luni, după ce la acelaşi poligon un localnic a fost împuşcat din arma automat de tip „Kalaşnikov” în timpul unor trageri la ţintă, la care au participat jurnalişti şi angajaţi ai unor agenţii de publicitate din Moldova. Iată care este situaţia la capitolul disciplină şi responsabilitate în Armata Naţională, situaţie tolerată şi pe alocuri chiar promovată de demnitarii comunişti.

❑ PROTESTE FAŢĂ DE PREZENŢA MILITARĂ RUSĂ ÎN MOLDOVA

Dorinţa comuniştilor de a intra în graţiile ruşilor îi determină să abandoneze mesajul privind necesitatea retragerii trupelor şi armamentului rusesc din Republica Moldova. Astfel, comuniştii pun într-o situaţia neplăcută organismele internaţionale, care au depus eforturi de-a lungul anilor pentru a convinge Rusia să-şi respecte angajamentele internaţionale şi să-şi retragă trupele din Moldova.

Pentru a demonstra că în Moldova există şi alte opinii decât cea a comuniştilor, organizaţia neguvernamentală „Hyde Park” a organizat, în faţa sediului Ministerului Apărării, un miting de protest faţă de prezenţa militară rusă în Moldova. Acţiunea a fost prilejuită de Ziua Armatei Naţionale, care se celebrează pe 3 septembrie. Protestatarii afirmau că armata moldovenească nu este în stare să elibereze ţara de forţele armate de ocupaţie ale Rusiei şi au cerut ca ea să fie dizolvată. Ministerul Apărării a ignorat acţiunea. Nici un funcţionar nu a ieşit în faţa demonstranţilor şi nu le-a comentat acţiunile. De fapt, guvernarea comunistă niciodată nu a reacţionat la acţiunile de protest, pentru a da ascultare revendicărilor înaintate. Democraţia şi conlucrarea cu societatea civilă au fost invocate de comunişti doar atunci când erau nevoiţi să facă rapoarte pentru factorii de decizie din exterior.

❑ MOLDOVA – O ŢARĂ RISCANTĂ ÎN DOMENIUL CREDITĂRII

Comuniştii au declarat de nenumărate ori că, graţie eforturilor pe care le-au

depus, economia ţării a renăscut şi s-a dezvoltat vertiginos. În realitate însă, toată creşterea economică cu care se mândreau comuniştii se reducea la activitatea vămii şi sporirea defalcărilor acesteia în bugetul de stat. Moldova, pe timpul guvernării comuniste, nu a reuşit nici cu atragerea de investiţii externe, dat fiind climatul de afaceri nefavorabil, dar nici cu investiţiile interne, dat fiind procesul de creditare slab dezvoltat.

La începutul lunii septembrie 2007, revista „The Economist Intelligence Unit" dă publicităţii un clasament privind riscul de creditare în care Moldova s-a situat pe locul 79 între 120 de ţări. Ţara a acumulat 60 de puncte din 100 posibile, fiind plasată în rândul statelor "foarte riscante pentru creditare". În acel clasament, Moldova a ajuns alături de astfel de state ca Siria, Cote d'Ivoire, Venezuela, Irak, Sudan, Cuba, Zimbabve. Printre ţările cele mai favorabile pentru creditare se numărau atunci Singapore, Hong Kong, Chile. În aceeaşi perioadă „The Economist Intelligence Unit" a dat publicităţii şi un top al democraţiei, în care Moldova s-a situat pe locul 62 între 165 de ţări. Indicele a luat în calcul cinci indicatori: procesul şi pluralismul electoral, respectarea drepturilor omului, activitatea guvernului, participarea politică şi cultura politică. Moldova a acumulat în medie 6,5 puncte din maxima de 10. Cea mai scăzută apreciere a fost dată activităţii guvernului - 4,29. Ca urmare a punctelor acumulate, Moldova a fost catalogată drept ţară cu "democraţie imperfectă". Ţările vecine, România şi Ucraina, deţin locul 50 şi 52, respectiv. În mod normal, ambele clasamente ar fi trebuit să le dea de gândit comuniştilor, căci arătau un decalaj enorm între declaraţiile lor şi realitate.

❑ ADEVĂRUL DESPRE EFICIENŢA DIPLOMAŢIEI COMUNISTE

Una dintre cele mai mari greşeli a guvernării comuniste a fost atitudinea faţă de serviciul diplomatic. Guvernarea roşie niciodată nu a perceput diplomaţia ca pe un mijloc de promovare a imaginii şi intereselor Moldovei sau ca pe un instrument de protecţie a drepturilor cetăţenilor aflaţi peste hotare, ci ca pe un loc unde cei mai zeloşi slujitori ai regimului să-şi mai odihnească oasele, primind salarii enorme din banii contribuabililor.

În acest context, la începutul lunii septembrie 2007, a izbucnit un scandal în legătură cu atitudinea iresponsabilă a reprezentanţilor Ambasadei Moldovei în Italia, faţă de conaţionalii săi. Asociaţia Socio-Culturală „Mihai Eminescu" din oraşul Reggio Emilia, Italia, a trimis invitaţii reprezentanţilor Ambasadei R. Moldova în Italia cu ocazia inaugurării în cadrul Bibliotecii Municipale din Reggio Emilia a unei secţiuni de carte în limba română şi cu prilejul organizării sărbătorilor naţionale ale Moldovei. Reprezentanţii Ambasadei nu numai că nu au dat curs invitaţiei, dar nici măcar nu au transmis un mesaj de felicitare

conaţionalilor lor. Vom aminti că sediul consulatului Moldovei la Roma se află într-un apartament de la bloc, starea de lucruri fiind apreciată de către moldovenii din Italia drept nesatisfăcătoare. În acelaşi timp, angajarea cetăţenilor moldoveni la lucru în Italia are loc prin intermediul unor firme italiene de recrutare în stil mafiot. De foarte multe ori, contractele de muncă încheiate nu sunt valabile, moldovenii fiind obligaţi să muncească la negru. Cu alte cuvinte, Ambasada Republicii Moldova în Italia nu face nimic pentru a îmbunătăţi situaţia cetăţenilor moldoveni aflaţi în această ţară.

❑ LIBERTATEA ECONOMICĂ E FĂRĂ SCHIMBĂRI

În a doua jumătate a celui de-al doilea mandat de guvernare comuniştii au pus accentul pe promovarea unor reforme economice liberale care, potrivit lor, urmau să descătuşeze economia. În realitate, comuniştii nu au promovat nici un fel de reforme, din simplul motiv că nu pot comunişti să aibă ceva comun cu liberalismul. Ceea ce au făcut ei a fost mimarea reformelor şi urmărirea, sub acest paravan, a unor interese personale, de grup şi de partid. Verdictul Occidentului nu a întârziat să apară.

La începutul lunii septembrie 2007, Institutul canadian "Fraser Institute - Economic Freedom of the World" (Libertatea economică în lume) dă publicităţii un clasament, datele căruia nu au fost deloc îmbucurătoare pentru Republica Moldova. Experţii prestigioasei instituţii au constatat că, în doi ani, Moldova nu şi-a îmbunătăţit poziţia în topul libertăţii economice, situându-se pe locul 76 dintre 141 de state, ca şi în 2005. La întocmirea topului s-au luat în calcul o serie de criterii, inclusiv: activitatea guvernului, transferurile şi subvenţiile, întreprinderile de stat, impozitele, asigurarea drepturilor de proprietate, accesul la capital, barierele comerciale, reglementarea tranzacţiilor, piaţa muncii şi mediul de afaceri. De notat că raportul „Fraser Institute" se editează din anul 1970, o dată la cinci ani. Din anul 2000, topul se publică anual, cu excepţia anului 2006. Deci, este vorba de un clasament la care se orientează orice investitor serios. Să se mai mire cineva după aceasta că, pe timpul guvernării comuniste, investiţiile străine în Republica Moldova au fost minime!

❑ BARONUL TARLEV

Nu cred că voi face mare descoperire dacă voi spune că transparenţa în acţiuni nu i-a caracterizat niciodată pe comunişti. Astfel, la data de 7 septembrie 2007, în şedinţa Comisiei Guvernamentale pentru Situaţii Excepţionale, prim-ministrul Vasile Tarlev le-a interzis membrilor Cabinetului de Miniştri să vorbească public despre ajutoarele umanitare, care se acordau Moldovei în vederea depăşirii

impactului secetei cumplite şi a criticat membrii Guvernului, care au făcut declaraţii în presă privind asistenţa umanitară. El s-a arătat deranjat de faptul că la întâlniri, oamenii îl întrebau încotro merg aceste ajutoare şi îi cereau ca ele să fie distribuite echitabil.

Comuniştii nu aveau nevoie de transparenţă la acest capitol, pentru ca să-şi poată face mendrele nestingheriţi. De exemplu, cantităţi enorme de grâne, acordate din exterior pentru a uşura cumva situaţia fermierilor, comuniştii le-au transmis combinatului „Franzeluţa” unde statul este acţionar majoritar. Guvernanţii au speculat că, datorită lor, preţurile la pâine nu au crescut şi nu au suflat nici un cuvânt despre faptul că au favorizat un agent economic, că nu au fost în stare să facă nimic pentru a depăşi de sine stătător situaţia creată şi că, dacă nu veneau ajutoarele din exterior, ţara ar fi ajuns la un nivel de sărăcie fără precedent. Desigur, indicaţia lui Tarlev a fost respectată, iar în condiţiile unei lipse totale de transparenţă, putem doar bănui care au fost proporţiile reale ale fraudelor şi abuzurilor.

❑ RECTORATUL USM INTIMIDEAZĂ STUDENŢII

Comuniştii niciodată nu şi-au bătut capul de situaţia deplorabilă în care sunt nevoiţi să-şi facă studiile majoritatea studenţilor. Mai mult decât atât, atunci când aceşti tineri au încercat cumva să-şi soluţioneze singuri problemele, rectoratele, tutelate de autorităţile comuniste, le-au pus beţe în roate. Aşa s-a întâmplat cu studenţii Universităţii de Stat din Moldova, care lucrau peste hotare, în cadrul programului „Work and Travel”, şi cărora li s-a încălcat dreptul la educaţie.

Astfel, rectorul interimar al Universităţii de Stat din Moldova, Gheorghe Rusnac, a semnat, la data de 10 septembrie 2007, un ordin prin care au fost exmatriculaţi sute de studenţi plecaţi la muncă în SUA şi Marea Britanie, deşi lipsa studenţilor până la jumătatea lui septembrie a fost acceptată de ministrul Educaţiei, printr-un ordin emis la 19 martie 2007. Sancţionarea brutală a studenţilor care munceau pentru a putea să-şi achite taxa de şcolarizare, care ajunge şi la suma de 7000 lei pentru un an, nu era altceva decât un gest de rea-credinţă. Acţiunile lui Gheorghe Rusnac puteau fi calificate drept abuz de putere şi încercare de intimidare a tinerilor. Pentru a nu se lăsa constrânşi şi stingheriţi de exponenţii regimului comunist, se impunea solidarizarea tuturor studenţilor care încă mai sperau că vor reuşi să-şi exercite liber dreptul de a vedea lumea civilizată. Cu o aşa atitudine faţă de tineri, nici nu este de mirare că anume ei au constituit grosul acelei categorii de cetăţeni care au plecat din Republica Moldova pe timpul guvernării comuniste.

❑ RESPINŞI LA STRABOURG

La mijlocul lunii septembrie 2007, subcomisia Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) pentru alegerea judecătorilor la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) a respins integral lista de judecători propusă de Guvernul Moldovei pentru suplinirea funcţiei de judecător la CEDO din partea ţării.

Pe listă au fost incluşi: Victoria Iftodi, Ambasadorul Republicii Moldova în Franţa, ex-ministru al Justiţiei, Victor Orîndaş, judecător la Judecătoria Economică de circumscripţie Chişinău, Lilia Vasilevici, judecător la Judecătoria Centru mun. Chişinău, ex-preşedinte al acestei instanţe. Candidaţii au fost selectaţi în urma unui concurs naţional. APCE urma să aleagă unul dintre ei, care avea să-l înlocuiască în funcţie pe judecătorul de atunci la CEDO pentru Moldova, Stanislav Pavlovschi. Subcomisia nu şi-a motivat decizia, dar este ceva absolut normal ca în astfel de situaţii argumentele să nu fie făcute publice. De fapt, nici nu trebuie mult de gândit de ce s-a luat anume această decizie – comuniştii au făcut tot posibilul pentru a îngrădi accesul la această funcţie a juriştilor de forţă, cu bună reputaţie şi cu verticalitate din Moldova şi au încercat să promoveze persoane controlabile. Însă, APCE este instituţia care înţelege prea bine ce se ascunde în spatele fiecărei acţiuni sau declaraţii. Astfel, comuniştii nu numai că nu au reuşit să-şi promoveze protejaţii la CEDO, dar încă s-au şi făcut de râs în întreaga Europă.

❑ EXPLICAŢIA „MIRACOLULUI ECONOMIC” AL COMUNIŞTILOR

Creşterea PIB a fost unul din argumentele forte ale guvernării comuniste care, în baza acestui indicator, a construit campanii întregi cu scopul de a-şi lustrui imaginea şi de a crea iluzia că lucrurile în ţară merg într-o direcţie bună. Şi comuniştii într-adevăr aveau dreptate atunci când declarau că PIB creşte. Ceea ce nu spuneau comuniştii era faptul că această creştere se datorează banilor trimişi în ţară de muncitorii moldoveni de peste hotare, numărul cărora s-a majorat considerabil în anii de guvernare roşie.

Raportul Băncii Mondiale şi Băncii Internaţionale pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare „Migraţiunea şi remitenţele de la cetăţenii care muncesc peste hotare”, arată că mijloacele financiare pe care le transferă muncitorii moldoveni de peste hotare constituiau aproape 30% din PIB. Studiul a cuprins ţările din Europa de Est şi republicile fostei Uniuni Sovietice. În cadrul investigaţiilor s-a realizat un sondaj de opinie în rândul migranţilor. În doar câteva ţări din Europa şi Asia Centrală, remitenţele de la migranţi depăşeau 20% din PIB, Moldova fiind una dintre ele. Potrivit datelor oficiale la acel moment, peste 300 mii de cetăţeni ai Moldovei munceau peste hotare, iar potrivit celor neoficiale – de trei ori mai mulţi. Transferurile acestor oameni în ţară erau de peste un miliard de lei,

jumătate dintre care veneau neoficial. Evident, toţi aceşti bani exercitau presiuni asupra cursului de schimb, afectau competitivitatea mărfurilor, aveau şi alte efecte negative. Comuniştii însă s-au făcut tot timpul că nu văd aceste efecte negative, preferând ca sumele respective să meargă la acoperirea importurilor masive în ţară, în baza cărora s-a şi ţinut la putere în toţi acei ani formaţiunea lui Vladimir Voronin.

❑ CEA MAI MICĂ RATĂ DE ŞCOLARIZARE A COPIILOR

În anii de guvernare comunistă, Moldova ajunge printre ţările cu cea mai mică rată de şcolarizare a copiilor. Şi acest trist adevăr este accentuat încă o dată la finele lunii septembrie 2007 de către Fondul pentru Copii al ONU (UNICEF), care dă publicităţii un raport la această temă.

În raport se spunea că anual, 14 mln. de tineri în Europa de Est, Centrală şi în ţările CSI încep viaţa matură fără să aibă certificatul de absolvire a şcolii sau fără studii. Copiii nu merg la şcoală, inclusiv pe motiv că părinţii nu le pot cumpăra manuale, uniformă sau plăti taxa de autobuz. Datele Fondului au arătat că cea mai mică rată de şcolarizare se atesta la acel moment în Armenia, Georgia, Kârgâzstan, Moldova şi Tadjikistan. În aceste ţări, mai puţin de o jumătate din totalul copiilor absolvesc şcoala medie, iar aproape 30% din copiii de vârstă şcolară mică nu merg la şcoala primară. Comuniştii însă au înţeles din nou totul pe dos şi la mai puţin de un an de la lansarea acestui raport au decis să mai închidă circa 120 de şcoli din republică. Astfel, rata neşcolarizării a crescut şi mai mult, la fel ca numărul migranţilor. Aceasta pentru că unii profesori, rămaşi fără unica sursă de existenţă, au apucat calea pribegiei.

❑ VLADIMIR VORONIN – ACŢIONAT ÎN JUDECATĂ

De multe ori, preşedintele Vladimir Voronin uita că este garantul Constituţiei şi, făcând abuz de funcţia şi privilegiile sale, admitea încălcarea flagrantă a acesteia. Dar, de fiecare dată opoziţia a încercat să stopeze aceste acţiuni abuzive ale preşedintelui, utilizând instrumentele pe care le avea la dispoziţie. Aşa a fost şi la finele lunii septembrie 2007, când preşedintele Alianţei „Moldova Noastră", Serafim Urechean, l-a dat în judecată pe Vladimir Voronin pentru calomnie.

În timpul unei emisiuni televizate, Voronin a acuzat liderul AMN de diverse maşinaţii, fără să prezinte vreo dovadă. Potrivit lui Voronin, liderul AMN ar fi plătit câte 15 mii euro fiecărui consilier raional care a votat pentru constituirea coaliţiilor democratice. În realitate, în cele 14 raioane, în care preşedinţi au devenit candidaţii AMN, s-au purtat negocieri timp de o lună, dar nu s-au plătit bani nimănui. Serafim Urechean a promis că va căuta să dovedească faptul

că Vladimir Voronin este un mincinos şi o persoană iresponsabilă, chiar dacă nu crede în justiţia moldovenească. „Preşedintele moldovean este un mincinos şi caută să mă denigreze, profitând de încrederea populaţiei", a spus el. Spre regret, o misiune de genul celeia pe care şi-a asumat-o liderul AMN, în condiţiile unei justiţii controlate de putere, este practic imposibil de înfăptuit. În această situaţie opoziţia nu avea altă soluţie decât să caute dreptatea în instanţele internaţionale. Poate astfel unii factorii de decizie din exterior îşi vor da seama de adevărata faţă a guvernării roşii.

❑ BANI PENTRU OFICIUL COMUNIŞTILOR

Racketul de stat a constituit una din trăsăturile de bază ale guvernării comuniste. Sub diferite pretexte, guvernanţii au estorcat bani din mediul de afaceri diferite proiecte grandioase, dar, dat fiind faptul că sumele respective erau practic imposibil de controlat, nu se prea ştia cum au fost cheltuiţi în realitate aceşti bani. Totuşi, periodic unele informaţii despre escrocheriile comuniştilor au ajuns şi în atenţia opiniei publice.

Astfel devine publică informaţia precum că o parte din banii destinaţi reconstrucţiei mănăstirii Căpriana au fost folosiţi la construcţia edificiului Partidului Comuniştilor (PCRM), din centrul capitalei. În acelaşi timp, s-a stabilit că principalul furnizor de materiale de construcţie pentru mănăstire era şi principalul furnizor pentru sediul PCRM. Cu alte cuvinte, guvernanţii puteau spăla o parte din bani, fără ca cineva să afle unde s-au dus aceşti bani. Desigur, este regretabil că banii pe care agenţii economici şi oamenii de rând i-au oferit pentru reconstrucţia mănăstirii au fost cheltuiţi în alte scopuri. Tocmai de aceea, nu întâmplător liderii comunişti figurează printre cele mai corupte persoane din Moldova, potrivit sondajelor realizate în rândul populaţiei ţării. Asupra acestui aspect al activităţii guvernanţilor se va reveni însă mai târziu când ştabii comunişti nu vor mai beneficia de imunitate, iar de isprăvile lor se vor ocupa autorităţi cu adevărat independente.

❑ MOLDOVA A DEVENIT MAI CORUPTĂ

Atitudinea superficială a comuniştilor faţă de combaterea corupţiei, prin care s-a înţeles tot timpul un pretext de răfuială cu oponenţii politici, a dat rezultate pe măsură. Astfel, Moldova nu numai că nu înregistrează progrese la acest capitol, ci chiar şi regresează serios. La data de 26 septembrie 2007, „Transparency International Moldova" dă publicităţii studiul privind indicele de percepţie a corupţiei, potrivit căruia Republica Moldova ajunge pe locul 113 dintre 180 de ţări, coborând 32 de trepte în acest clasament în decurs de doar un singur an.

Moldova a acumulat 2,8 puncte (-0,4) din 10 posibile şi se afla pe locul trei dintre ţările CSI, după Georgia şi Armenia.

Situaţia s-a complicat pe parcursul unui an, motivul fiind că populaţia şi, mai ales, funcţionarii publici nu conştientizează impactul negativ al corupţiei asupra dezvoltării ţării. În plus, nu toate actele de combatere a corupţiei elaborate se implementau eficient. De fapt, de unde puteau fi înregistrate progrese la acest capitol, dacă guvernanţii nu reacţionau nici măcar la obiecţiile şi propunerile opoziţiei privind prevenirea şi combaterea corupţiei. Personal nu o dată am criticat Guvernul că vine în Parlament doar cu propunerea de a prelungi programul de prevenire şi combatere a corupţiei, atunci când acesta expiră. Niciodată nu s-au prezentat rapoarte complexe, nu s-au făcut analize detaliate etc. Programele de acest gen erau necesare comuniştilor numai pentru a raporta partenerilor externi că actuala guvernare luptă împotriva corupţiei.

❑ UN BAIRAM DE 900 MII LEI

De nenumărate ori oficialii comunişti au declarat că „moldovenii nu se vor pierde atât timp cât au pâinică în pod şi vin în beci". Cam la această formulă primitivă s-a şi redus guvernarea comunistă. Comunişti au adaptat după bunul lor plac un principiu vechi roman la realităţile Moldovei. Dacă în vechime patricienii din Roma Antică credeau că, pentru a nu se răscula, plebeii au nevoie de pâine şi distracţii, comuniştii au decis că, în linii mari, acelaşi adevăr este valabil şi acum. De aceea, au şi apărut bairamuri de gen „Ziua Naţională a Vinului" care, în esenţă, nu este nimic altceva decât o mare beţie naţională. Dar nu asta e problema, ci faptul că pentru organizarea unor astfel de sărbători, se cheltuiesc sume enorme de bani.

Pentru organizarea sărbătorii vinului în anul 2007 s-au cheltuit circa 900 mii lei. Sărbătoarea a semănat mai mult cu o manifestaţie funebră, deoarece anul 2007 a fost unul extrem de greu pentru vinificatori. În condiţiile embargoului dur impus de Federaţia Rusă, unele întreprinderi vinicole au falimentat, iar majoritatea celor care au rezistat au lucrat în pierdere. Şi în aceste condiţii, vinificatorii au fost nevoiţi să achite taxe de participare de circa 15 mii lei. Nimănui nu-i ardea a sărbătoare, cu excepţia unui mic grup de demnitari de prim rang care o tot ţineau într-o veselie de la un stand la altul. Oare nu era mai bine dacă aceşti demnitari dornici de bairamuri îşi organizau o sărbătoare într-un cerc restrâns, unde ar fi chefuit cât le-ar fi poftit inima, lăsându-i pe bieţii oameni cu grijile şi nevoile lor. Şi asta ar fi costat mai puţin şi vinificatorii, şi bugetul de stat.

❑ POPULISM DE 810 MILIOANE LEI

Opoziţia a criticat în repetate rânduri aşa-zisele iniţiative de liberalizare economică ale preşedintelui Vladimir Voronin, aducând argumente că acestea sunt populiste

şi chiar periculoase pentru economia ţării şi pentru buget. Personal, am avut un şir de intervenţii la tema în cauză. Dar de fiecare dată am fost învinuiţi de putere, că nu înţelegem importanţa acestor iniţiative pentru ţară.

La începutul lunii octombrie 2007, s-a auzit însă şi vocea analiştilor ne-politici, iar verdictul dat de ei nu a picat deloc bine pentru guvernare. Mă refer la studiul „Amnistia fiscală şi impunerea la cota 0 a profitului agenţilor economici din Moldova: evaluarea impactului şi riscurilor potenţiale", lansat în cadrul programului „Administraţie Publică şi Bună Guvernare al Fundaţiei „Soros-Moldova". Autorii raportului au ajuns la concluzia că instituirea, din 1 ianuarie 2008, a impozitului nul pe beneficiul reinvestit al agenţilor economici se va solda, numai în anul 2008, cu pierderi pentru bugetul de stat în sumă de 810 mln. lei, care constituie 3,2% din totalul veniturilor bugetului de stat (1,5% din PIB). Vom menţiona că pierderile puteau fi mult mai mari în cazul bugetelor locale, unde impozitul pe profit constituie o treime din totalul veniturilor. În mod normal, în aceste condiţii se impunea majorarea transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale – era vorba de circa 900 mln. lei. Comuniştii însă au preferat să aloce banii pe criterii politice, astfel încât unităţile administrativ-teritoriale conduse de democraţi s-au pomenit într-o situaţie precară. Iar declaraţiile populiste ale guvernării precum că efectul benefic al acestor iniţiative nu va întârzia să apară aşa şi nu şi-au găsit reflectare în practică.

❑ COMUNIŞTII ÎNCEARCĂ SĂ MONOPOLIZEZE PUTEREA

După pierderea puterii în majoritatea teritoriilor, comuniştii încep să înţeleagă că nu le-a mai rămas mult timp pentru a se afla la conducerea ţării. Ei caută soluţii pentru a îngrădi accesul opoziţiei la putere şi pentru a-şi conserva poziţiile. De multe ori soluţiile identificate erau anti-democratice, dar acest lucru nu-i deranja pe guvernanţi, care aveau un scop bine definit. În acest context, comuniştii adoptă o lege care prevede că parlamentarii, membrii Guvernului, judecătorii, poliţiştii, alte persoane cu funcţii de răspundere nu vor avea dreptul la dublă cetăţenie.

Deputaţii din opoziţie au atras atenţia că în felul acesta comunişti încearcă să limiteze accesul în funcţii de răspundere a persoanelor care deţin cetăţenia altor ţări, în special a României. Comuniştii însă au declarat că legea este necesară pentru asigurarea securităţii naţionale şi întărirea statalităţii. În zelul lor de a se menţine la putere, comuniştii au făcut abstracţie de faptul că proiectul încalcă principiul constituţional al egalităţii cetăţenilor în faţa legii. Probabil era cazul ca Procurorul General să intenteze autorilor proiectului dosare penale pentru încălcarea Constituţiei, lucru care, desigur, nu s-a întâmplat, procurorul fiind şi el un exponent al guvernării comuniste. Argumentul comuniştilor privind necesitatea

asigurării securităţii naţionale era unul subţire, deoarece se ştie că majoritatea cetăţenilor adoptă cetăţenia altor ţări pentru a putea circula liber în Europa. Dacă guvernarea ar fi asigurat libera circulaţie a cetăţenilor noştri prin Europa în toţi aceşti ani, nu se ajungea la discutarea unui astfel de proiect de lege. Problema abordată în proiectul de lege trebuia să fie pusă în discuţie la un referendum naţional. O mână de oameni nu putea să decidă pentru toţi. Ştiind care vor fi rezultatele referendumului, comuniştii nici nu au dorit să discute o astfel de variantă. Apropo, dubla cetăţenie există în circa 100 de ţări ale lumii şi nimeni nu impune astfel de restricţii ca Moldova. În această ordine de idei, puterea de la Chişinău urma să solicite măcar avizul Consiliului Europei. Dar ştiind prea bine ce aviz ar putea da CE, comuniştii au respins şi această propunere a opoziţiei.

❑ MOLDOVA, NEATRACTIVĂ PENTRU INVESTIŢII

Chiar dacă guvernanţii s-au străduit mereu să demonstreze că Republica Moldova e atractivă pentru investitori şi au amplificat acest mesaj după pretinsele reforme liberale, percepţia externă a fost însă alta. Acest lucru s-a văzut şi în cadrul ediţiei a IV-a a forumului investiţional internaţional „Moldova – o nouă provocare la hotarele Uniunii Europene". Verdictul dat de experţii europeni a fost că reformele guvernării de la Chişinău sunt insuficiente pentru ca ţara să devină mai atractivă sub aspectul investiţiilor.

Desigur, există domenii în care se impune intensificarea reformelor, în special, în sistemul judecătoresc al ţării; actele normative trebuie să corespundă normelor şi standardelor internaţionale, o atare abordare urmând să-i ajute pe agenţii economici străini să se adapteze mai rapid şi să conducă la apariţia condiţiilor pentru dezvoltarea unor programe de investiţii durabile. Rămâne deschisă chestiunea comercializării terenurilor agricole către investitori străini, pentru că fără aceasta multe proiecte cu perspectivă nu pot fi realizate; trebuie acordată atenţie instruirii cardelor calificate – o problemă frecventă a investitorilor; trebuie reformat şi îmbunătăţit calitativ sistemul educaţional din Moldova. De asemenea, se impune delimitarea sectorului public de cel privat, ca statul să creeze condiţii pentru dezvoltarea afacerilor, şi nu să le controleze; să-şi canalizeze eforturile spre frânarea creşterii inflaţiei, gestionarea eficientă a investiţiilor, înfiinţarea locurilor de muncă etc. Aceste obiective rămase neîndeplinite arată că climatul investiţional din Republica Moldova nici pe departe nu este unul atractiv.

❑ O TENTATIVĂ PERICULOASĂ

O bună perioadă de timp, în Moldova a existat practica garantării de către stat a creditelor de care beneficiau agenţii economici. Ulterior, aceşti agenţi

economici dispăreau, iar statul achita datoriile lor din banii contribuabililor. Deoarece nu mai ştiau ce să inventeze, comuniştii au decis să repună în aplicare această modalitate. La 11 octombrie, Parlamentul ia în discuţie un proiect de lege în acest sens.

E şi normal că, iniţiativa Guvernului a stârnit nemulţumirea deputaţilor de opoziţie. Colegii mei de partid şi de fracţiune au declarat că astfel se deschide o posibilitate pentru anumiţi agenţi economici, care vor contracta credite din exterior cu garanţia statului şi care ulterior vor fi rambursate de la bugetul de stat. Vom aminti că până în anul 2000, când legislaţia permitea statului să garanteze creditele agenţilor economici, s-au întâmplat mai multe cazuri regretabile, de exemplu, cel cu o firmă particulară care contractase în Africa de Sud un credit de 2 mln. dolari cu garanţia semnată de ex-premierul Ion Ciubuc. Împrumutul rămas nerambursat şi acum dă mari bătăi de cap Guvernului. E de menţionat că statul a garantat până acum credite în valoare totală de 74,5 mln. dolari, de care au beneficiat 10 agenţi economici – întreprinderi de stat şi private. Active au devenit datorii de 17,2 mln. dolari, care se achită şi până acum de la bugetul de stat. Prin urmare, adoptarea acestui proiect de lege ar fi putut conduce la creşterea datoriei de stat. Comuniştii însă au votat proiectul de lege în prima lectură. Slavă Domnului că o perioadă anume de timp nu au mai revenit asupra lui în lectura a doua.

❑ BUCUREŞTIUL CERE EXPLICAŢII

Criteriile ideologice şi interesele personale ale comuniştilor au predominat tot timpul în raport cu bunul-simţ, logica şi interesele ţării. Acest lucru s-a văzut şi pe data de 12 octombrie 2007, când le este interzisă intrarea în Republica Moldova la trei delegaţii din România, care intenţionau să participe la hramul oraşului Chişinău.

Evident, motivele nu puteau fi decât de ordin politic, pornirile anti-româneşti ale guvernării de la Chişinău fiind bine cunoscute. Nu este de mirare că, imediat după acest incident, România a solicitat explicaţii oficiale. Or, cele trei delegaţii din Bacău, Târgu-Mureş şi Năvodari, nu au putut trece hotarul Republicii Moldova pe motiv că deţineau invitaţiile la Hramul oraşului în formă de fax, şi nu în original. Delegaţiile respective fuseseră invitate de către Primăria Chişinăului. Motivele invocate de autorităţile comuniste nu rezistau nici unei critici. Căci, se ştie că orice cetăţean al Uniunii Europene are dreptul să vină în Moldova la o manifestare organizată de o autoritate publică. Tocmai în acea perioadă la Chişinău se afla într-o vizită şi comisarul european Franco Frattini, care a cerut şi el o informaţie după ce situaţia în cauză va fi lămurită. Însă, comuniştii aşa şi nu au fost în stare ulterior să prezinte explicaţii argumentate, ceea ce a confirmat

încă o dată că a fost vorba de un gest dictat de prejudecăţile ideologice şi politice ale unor reprezentanţi ai puterii.

❑ BUGETUL-2008 – UN DOCUMENT CARE ATENTEAZĂ LA AUTONOMIA LOCALĂ

La data de 26 octombrie 2007, Parlamentul votează în prima lectură proiectul Legii Bugetului de stat pentru anul 2008. Caracterul acestui buget, ca fiind un document neechilibrat, nerealist şi care atentează la autonomia locală era atât de evident, încât nici nu sunt de mirare criticele vehemente cu care a venit opoziţia.

Comuniştii nu scăpau nici o ocazie de a se răfui cu adversarii politici. De data aceasta ei au pus la cale o răfuială pe banii contribuabililor. Astfel, proiectul Bugetului pentru anul 2008 favorizează reprezentanţii comuniştilor în teritoriu şi defavorizează teritoriile conduse de democraţi. De exemplu, municipiul Bălţi, condus de un reprezentant al comuniştilor, urma să primească de la buget 130 mln. lei – cu peste 20% mai mult decât Chişinăul, unde la guvernare sunt democraţii. AMN a criticat iniţiativele Preşedintelui Vladimir Voronin de liberalizare a economiei, apreciind că acestea vor determina diminuarea veniturilor bugetare în general şi a celor ale teritoriilor, în particular. Am atras atenţia asupra faptului că are loc o centralizare excesivă a banilor la centru. Proiectul bugetului propus de Guvern constituie o dovadă în plus că Moldova este o ţară bananieră, care trăieşte din banii proveniţi din consum; că 92% din veniturile bugetare provin din consum, iar rolul principal în acest sens le revine cetăţenilor moldoveni care muncesc peste hotare şi trimit bani în ţară; că Guvernul Tarlev e un Guvern al emigranţilor, care trăieşte din banii trimişi de ei în ţară. Bugetul-2008 va fi şi în continuare dependent de TVA încasată la import, adică, va fi şi el un buget de consum, ci nu unul bazat pe creştere economică, deoarece statul nu ştie să obţină profit nici măcar din activitatea întreprinderilor de stat, a căror gestionare lasă mult de dorit. În rezultat, în 2008 am avut situaţia care am avut-o.

❑ MOLDOVA – DIN NOU ACŢIONATĂ LA CEDO

Cazul satului Buţeni din raionul Hânceşti poate pretinde la introducerea în Cartea recordurilor Guiness, după frecvenţa şi intensitatea abuzurilor comise de guvernare împotriva opoziţiei. De două ori candidatul AMN la funcţia de primar al acestei localităţi, Anatolie Postolachi, a câştigat alegerile şi de două ori comuniştii au făcut tot posibilul pentru lipsirea lui de mandat, chiar dacă sătenii îşi susţineau primarul şi organizau acţiuni de protest în continuu pe parcursul a mai bine de jumătate de an de zile.

Abuzurile guvernării îl determină pe Anatolie Postolachi să adreseze o scrisoare deschisă, la 29 octombrie 2007, preşedintelui republicii, Vladimir Voronin, preşedintelui Parlamentului, Marian Lupu, şi preşedintelui Comisiei Electorale Centrale (CEC), Eugen Ştirbu, în care-i anunţă că va depune la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) o plângere împotriva Guvernului Moldovei. El a acuzat autorităţile de încălcarea dreptului său constituţional de a fi ales, dar şi de încălcarea dreptului susţinătorilor săi de a alege. Reprezentantul AMN le amintea demnitarilor vizaţi că satul ajunsese împărţit în două tabere, drept consecinţă a unor ambiţii politice şi scopuri economice personale. Candidatul AMN estima că situaţia de la Buţeni poate avea urmări grave şi pentru a le evita, propunea o variantă de compromis: să se retragă din lupta pentru funcţia de primar cu condiţia că la Buţeni se vor organiza alegeri noi, şi nu repetate. Comuniştii au insistat asupra propriei prostii, însă nimic nu i-a putut salva. Chiar şi după retragerea lui Anatolie Postolachi din cursă în numele liniştii din satul respectiv, comuniştii nu au putut să obţină funcţia de primar – oamenii din localitate oricum i-au acordat preferinţă unui reprezentant al AMN.

❑ INVESTITORII STRĂINI ACUZĂ

Deoarece Legea privind protecţia concurenţei adoptată în 2000, nu putea fi aplicată din motiv că lipsea o autoritate competentă care să o implementeze, înfiinţarea Agenţiei Naţionale pentru Protecţia Concurenţei (ANPC), la începutul anului 2007, a fost o necesitatea pentru Republica Moldova. Asta în cazul când instituţia respectivă şi-ar fi îndeplinit corect funcţiile cu care fusese abilitată. În acest context, Asociaţia Investitorilor Străini (FIA) a acuzat ANPC de faptul că abuzează de funcţiile pe care le deţine.

Când s-a format această Agenţie, mulţi oameni de afaceri au sperat că astfel va fi îmbunătăţit climatul investiţional. Însă acţiunile ulterioare ale ANPC întreprinse împotriva unor investitori străini şi locali au depăşit atribuţiile în aplicarea cadrului legislativ existent. Este vorba de controlul asupra fuziunilor, stabilirea poziţiei dominante pe piaţă şi contracararea practicilor anticoncurenţă prin sancţionarea agenţilor economici. Totodată, sancţionarea unor agenţi economici pentru aşa-zisa nerespectare a legislaţiei de protecţie a concurenţei prin aplicarea unei amenzi în mărime de 10% din venitul obţinut într-o anumită perioadă nu are acoperire legală. În opinia Asociaţiei Investitorilor Străini, intenţia ANPC de a promova mai multe modificări la Legea cu privire la protecţia concurenţei, sunt în interesul ANPC, şi nu al agenţilor economici. Invocându-se racordarea la legislaţia europeană, sunt incluse atribuţii nelimitate pentru ANPC şi amenzi substanţiale pentru agenţii economici. După cum vedem, situaţia reală nu consună deloc cu declaraţiile comuniştilor despre climatul investiţional atractiv din ţară. Acest climat

exista doar pentru comunişti – în rest, el nu e favorabil nici măcar pentru agenţii economici străini care se află de ani de zile în Moldova, dar mite pentru atragerea celor noi.

❑ MONITORIZAREA IMPORTURILOR

Vama – principala sursă de alimentare a bugetului comunist, în tendinţa ei de a colecta suficiente venituri pentru ca guvernarea roşie să se poată menţine la putere, deseori a recurs la abuzuri evidente. Nu o dată această structură şi documentele emise de ea au făcut obiectul criticelor din partea mediului de afaceri şi a sectorului asociativ. Unul din aceste documente este şi ordinul Serviciului Vamal nr. 361-O din 25.09.07 privind monitorizarea operaţiunilor comerciale de import.

Ordinul în cauză acorda vameşilor dreptul să ceară certificatul de conformitate la importurile de mărfuri de mâna a doua (destinate activităţii comerciale sau de producţie), pe când Hotărârea de Guvern nr. 1469 din 30.12.2004 stipulează expres că certificarea nu cuprinde produsele second-hand. Neconcordanţa era evidentă. Astfel, agentul economic, care vinde second-hand, mergea la Departamentul Standardizare, cerea certificatul de conformitate, dar primea refuz, pentru că acesta nu este necesar pentru marfa respectivă, iar în vamă i se cerea certificatul eliberat anume de Departamentul Standardizare. Chiar dacă juriştii Serviciului Vamal confirmau necorespunderea ordinului, mărfurile second-hand nu erau lăsate să intre pe teritoriul ţării. La graniţă, comercianţii en gros cu marfă făceau cozi, căci, la acea etapă, în Moldova, în acest domeniu erau antrenate peste 14 mii de persoane. Ordinul periclita nu numai continuarea activităţii micilor întreprinzători, dar şi situaţia multor cetăţeni care, din lipsă de bani, cumpărau mărfuri second-hand. Cam aşa înţeleg comuniştii să facă un pas în întâmpinarea micilor antreprenori şi cetăţenilor simpli.

❑ JUDECĂTORIA ÎL PROTEJEAZĂ PE VORONIN

Se ştie că, în anii de aflare la putere, preşedintele Vladimir Voronin nu o dată şi-a permis declaraţii iresponsabile şi acuzaţii în adresa opoziţiei şi nu numai. Şi el era încurajat să procedeze astfel de instanţele de judecată autohtone care, de fiecare dată când cineva îl acţiona în instanţă pe şeful statului, refuzau examinarea dosarului.

Cel mai bun exemplu în acest sens este decizia judecătoriei sectorului Buiucani al capitalei, care a refuzat să dea curs cererii de chemare în judecată a Preşedintelui Vladimir Voronin, cerere depusă de liderul Alianţei „Moldova Noastră”, Serafim Urechean. Liderul AMN s-a simţit lezat de declaraţiile şefului statului potrivit cărora, după alegerile locale din acest an, în unele raioane, AMN

ar fi cumpărat voturile consilierilor pentru a ajunge la putere. Instanţa însă a făcut trimitere la faptul că şeful statului deţine imunitate şi nu poate fi judecat. AMN a difuzat un comunicat de presă în care declaram că decizia instanţei de judecată reprezintă un act de blocare a accesului la justiţie; că s-a încălcat principiul egalităţii în faţa legii, cel al statului de drept, situându-l pe Voronin mai presus de lege; că s-a comis un act de deservire a puterii ce descalifică justiţia moldovenească. Refuzul instanţei de judecată de a examina cauza a fost totalmente nefondat, căci Serafim Urechean l-a acţionat în judecată pe Vladimir Voronin în calitatea acestuia de preşedinte al Partidului Comuniştilor, şi nu de preşedinte de ţară şi era o aberaţie să calífici drept exercitare a mandatului orice spune şi face preşedintele ţării. Desigur, liderul AMN putea contesta decizia instanţei de judecată în decurs de 15 zile, dar nu a făcut acest lucru, menţionând că nu are încredere în justiţia moldovenească. Or, această justiţie nu o dată a demonstrat că este la cheremul guvernării comuniste.

❑ DE LA PREŞEDINŢIE LA SIS

Serviciul de Informaţii şi Securitate constituie una dintre cele mai mari restanţe ale Moldovei la capitolul democraţie. De-a lungul anilor, această instituţie nu numai că nu a scăpat de faima de poliţie politică, ci pe alocuri chiar a amplificat-o. Reforma SIS, atât de necesară şi atât de mult aşteptată, din lipsă de voinţă politică s-a împotmolit. La data de 1 noiembrie 2007, prin votul fracţiunii majoritare a comuniştilor, Parlamentul l-a numit în funcţia de director al Serviciului de Informaţii şi Securitate, pe consilierul prezidenţial pe probleme juridice, Artur Reşetnicov.

Deşi noul director al SIS i-a asigurat pe legislatori că se va conduce în activitatea sa de prevederile cadrului legislativ şi normativ în vigoare, evenimentele din continuare au demonstrat că această numire în funcţie a avut la bază exclusiv motive de ordin politic. Imediat după venirea în fruntea SIS a unei persoane direct din anturajul prezidenţial, s-a observat o concentrare fără precedent de atribuţii la acest Serviciu. Tot în aceeaşi zi, Parlamentul a adoptat Legea prin care Serviciul de Informaţii şi Securitate devine unicul organ abilitat cu dreptul de a intercepta convorbirile telefonice. Până atunci dreptul respectiv îl mai aveau şi Ministerul Afacerilor Interne, Centrul de Combatere a Crimelor Economice şi a Corupţiei, Serviciul Vamal şi organele procuraturii. Comuniştii au încercat să prezinte lucrurile de parcă ar fi fost vorba doar de motive tehnice – chipurile parametrii tehnici ai echipamentelor operatorilor serviciilor de telecomunicaţii care activează actualmente în R. Moldova permit conectarea la reţea numai a unui singur organ de control, iar posibilităţile financiare actuale ale Republicii Moldova de a înzestra toţi subiecţii care realizează această măsură operativă

de investigaţie cu tehnică specială pentru interceptare sunt limitate. Am avut pe marginea acestui subiect o intervenţie în plenul Parlamentului în cadrul căreia am declarat că din acel moment SIS va putea să asculte neautorizat practic orice convorbire telefonică, pentru că nimeni nu va avea acces în sediul SIS-ului, unde va fi amplasat echipamentul, ca să verifice cum se utilizează acesta. Am mai menţionat că, cu noul echipament, SIS va putea stabili oricând, după semnalul telefonic, locul în care se află o anumită persoană. Ulterior, au urmat şi alte proiecte de legi care urmăreau acelaşi scop – de a acorda SIS cât mai multe împuterniciri. Iar comportamentul noii conduceri a Serviciului nici pe departe nu a fost în măsură să ne convingă că toate aceste schimbări nu ar avea legătură cu apropiatele alegeri parlamentare.

❑ VLADIMIR VORONIN O DĂ PE NOSTALGII

După o tradiţie moştenită din timpurile sovietice şi în noiembrie 2007 comuniştii moldoveni, aflaţi printr-o ironie a sorţii la guvernare, au sărbătorit revoluţia socialistă din Rusia, elogiind evenimente istorice de acum 90 de ani. La data de 7 noiembrie, liderul PCRM, preşedintele Vladimir Voronin, membrii guvernului, deputaţii comunişti au depus flori de dimineaţă la monumentul lui Vladimir Lenin. Pe teritoriul centrului expoziţional „Moldexpo”, unde la începutul anilor 90 a fost mutat monumentul „conducătorului proletariatului mondial”, s-au adunat vreo 300 de oameni, în special de vârsta a treia. Mulţi au venit cu steaguri, cu panglici roşii la piept, cu flori şi placarde „Slavă Marelui Octombrie!”, „Ideile lui Lenin trăiesc veşnic!”.

În cadrul unei adunări festive cu această ocazie, preşedintele Vladimir Voronin a declarat că revoluţia din octombrie „a rupt dogmele principale ale timpului precedent, potrivit cărora rămânerea în urmă economică, conservatismul şi obscurantismul elitelor politice ale ţărilor subdezvoltate nu le permit popoarelor acestora nici măcar să viseze la o altă cale de dezvoltare decât urmarea semicolonială şi docilă a liderilor mondiali”. Vladimir Voronin a menţionat că aspiraţia unor popoare, inclusiv cel al Moldovei, de a porni pe calea dezvoltării independente, de a cere un dialog de la egal la egal, mai irită încă marile puteri ale acestei lumi; comuniştii contemporani trebuie să ştie să deosebească adevărata moştenire a lui Octombrie de moştenirea monstruoasă, care i se atribuie acestei revoluţii; dorinţa de a trăi într-o lume echitabilă, în care nu va fi mizerie şi lipsă de drepturi mai stârneşte opunerea înverşunată a noilor asupritori şi stăpâni ai vieţii. În lumina acestor „teze revoluţionare” enunţate de liderul comunist devine clar de ce Republica Moldova este una din codaşele Europei la capitolul dezvoltare şi democraţie, iar integrarea europeană bate pasul pe loc.

❑ TRUC ELECTORAL ŞI POLITIC PE BANII PUBLICI

Pentru a se menţine în cărţi în jocurile politice cu mize mari, comuniştii decid să mai joace o dată cartea moldovenismului. Dar, să o joace astfel, încât efectele să se resimtă şi în 2009, care în Republica Moldova va fi un an electoral. La începutul lunii noiembrie, preşedintele Vladimir Voronin, „reieşind din necesitatea cultivării spiritului patriotic şi întăririi statalităţii Republicii Moldova", a semnat decretul privind declararea anului 2009, drept An al sărbătoririi a 650 de ani de la întemeierea Statului Moldovenesc.

Decretul prevede constituirea Comisiei de Stat pentru desfăşurarea acţiunilor consacrate sărbătoririi a 650 de ani de la întemeierea Statului Moldovenesc, prezidată de şeful statului. În calitate de vicepreşedinţi ai Comisiei au fost numiţi Prim-ministrul Vasile Tarlev şi Gheorghe Duca, preşedintele Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Printre membrii comisiei se numărau aşa „moldoveni de vază" şi cu stagiu ca: Victor Stepaniuc, Ivan Calin, Artur Cozma, Marc Tcaciuc, Valentin Todercan etc. Componenţa acestei comisii divulgă scopurile ei reale. Căci numai de moldovenism nu putea fi vorba, dat fiind faptul că unii dintre „moldovenii de vază" nici măcar nu ştiau „limba moldovenească". Conform decretului prezidenţial, Comisia de Stat trebuia să elaboreze un plan de acţiuni consacrate sărbătoririi a 650 de ani de la întemeierea Statului Moldovenesc. Care vor fi aceste acţiuni, opinia publică avea să afle abia în 2009, când, dintr-o simplă întâmplare, în Republica Moldova urmau să aibă loc alegeri parlamentare. Apropo, jubileul de 650 de ani ai statalităţii moldoveneşti a fost determinat cu mare aproximaţie. Cu acelaşi succes, el putea fi fixat pentru 2007, 2008 sau 2010. Însă guvernarea a preferat să-l stabilească pentru 2009. De ce oare?

❑ COMUNIŞTII NU AU O POLITICĂ DE TINERET

Nu o dată fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră" a sesizat lacunele guvernării comuniste şi a încercat să intervină în vederea soluţionării lor pentru ca să nu aibă de suferit cetăţeanul simplu. Însă toate apelurile şi îndemnurile noastre, de regulă, erau neglijate. Oricum, noi am atras atenţia guvernării asupra faptului că nu are o politică clară faţă de tineret, iar prin acţiunile sale mai degrabă defavorizează decât susţine tânăra generaţie.

Situaţia în care s-a pomenit tineretul este una de-a dreptul catastrofală: lipseşte un program special de susţinere a tinerei familii; nu există un Centru funcţional pentru tineret la nivel naţional; casele de cultură din majoritatea localităţilor rămân în continuare într-o stare deplorabilă, iar cu fondurile prevăzute pentru reabilitarea lor în 2008, de exemplu, vor fi necesare câteva decenii

pentru a le face funcţionale; Guvernul a limitat accesul la studii universitare, prin reducerea a 4,3 mii locuri de învăţământ în acest sistem, la înmatricularea din 2006 faţă de cea din 2005; reducerea locurilor de muncă şi salariile mizerabile îi face pe tineri să părăsească ţara etc. Deşi de la 2001 încoace statul nu a contribuit cu nimic la edificarea arenelor sportive, PCRM îşi construieşte un sediu fastuos pe terenul sportiv şi de joacă al copiilor, din bulevardul Ştefan cel Mare 73. Fracţiunea AMN a formulat propuneri de redresare a situaţiei, inclusiv: suplimentarea cu 6-7 mln. lei a alocaţiilor de la Bugetul de Stat pe 2008 pentru activităţile în domeniul tineretului; formularea unui capitol separat în buget destinat politicilor de tineret; refacerea structurilor administraţiei publice centrale şi locale în domeniul tineretului. De asemenea, am cerut conducerii Parlamentului audierea Guvernului, în plen, în această problemă pentru a da un impuls politicilor statului de susţinere a tinerilor, dar.... cred că vă daţi seama care a fost soarta demersului nostru.

❑ ÎNCETINIREA DEZVOLTĂRII ECONOMICE A MOLDOVEI

În „Raportul Tranziţiei 2007", pe care l-a făcut public Banca Europeană pentru Reconstrucţie şi Dezvoltare (BERD) la data de 12 noiembrie 2007, se menţiona că dezvoltarea economiei Moldovei a încetinit în 2007, din cauza şocurilor pe care le-a suferit ţara (exporturile vinicole şi scumpirea gazelor) şi că economia continuă să crească datorită remitenţelor care ajung în ţară.

S-ar părea că sunt două constatări de ordin general, cum au mai fost făcute o mulţime, dar nu este chiar aşa. În premieră, aceste două momente se pun faţă în faţă, ceea ce ne permite să facem unele concluzii. Prima şi cea mai importantă este că nu trebuie deloc absolviţi comuniştii de responsabilitatea pentru aşa-numitele şocuri externe. Ele nu au fost o reacţie la încercarea Moldovei de a fi mai independentă, după cum au încercat comuniştii să prezinte lucrurile la un moment dat. Aceste şocuri externe au făcut dovada miopiei politice şi economice a guvernării, miopie artificială pe alocuri, dat fiind faptul că în spatele ei s-au ascuns anumite interese. Cred că este cazul să amintesc aici şi despre declaraţiile precum că criza din vinificaţie a fost provocată artificial pentru a-i falimenta pe unii antreprenori şi a face loc pe piaţă altora. În al doilea rând, aş vrea să remarc proporţiile aportului economic al remitenţelor. Raportul arată cât de mare este acest aport şi cum au reuşit moldovenii plecaţi la munci peste hotare să-şi salveze ţara. Acea creştere economică care a existat în realitate a fost asigurată anume de cetăţenii aflaţi la munci peste hotare. Ascunzându-se în spatele lor, comuniştii au putut să-şi facă nestingheriţi mendrele timp de opt ani de zile.

❑ UN BUGET ANTIPOPULAR

Genocidul pus la cale de guvernarea comunistă faţă de populaţia care a spus „nu” comuniştilor în alegerile locale din 2007 în mai bine de 2/3 din raioane, ne-a determinat să încercăm să mergem la compromis pentru a nu permite ca Bugetul de stat să fie folosit ca bâtă politică. Or, nu este un secret că în prima lectură comuniştii votaseră un buget, care le acorda bani în special teritoriilor controlate de ei. Din punct de vedere politic, opoziţia nu ar fi trebuit să voteze bugetul comunist. Dar din motivele expuse mai sus, ne-am arătat dispuşi să susţinem bugetul, solicitând în schimb acceptarea unui şir de amendamente ale noastre.

Amendamentele propuse de AMN la principala lege economică a ţării erau amendamente principiale – noi cerearn alocarea a 500 mln. lei pentru administraţiile publice locale şi ca aceşti bani să fie distribuiţi după numărul de locuitori. Un alt amendament ţinea de agricultură şi prevedea alocarea a încă 300 mln. lei Fondului de subvenţionare în agricultură, dat fiind situaţia dezastruoasă din acest sector. Al treilea – cerearn ca în Bugetul-2008 să fie prevăzuţi 100 mln. lei pentru alocaţie unică la naştere, care să fie de 3 mii lei pentru primul copil, şi 5 mii lei pentru următorii. Un alt amendament se referă la dublarea pensiilor pentru vechime în muncă, pentru care era nevoie de încă 200 mln. lei. Comuniştii nu au acceptat însă invitaţia noastră la dialog în numele soluţionării problemelor cetăţenilor şi, în aceste condiţii, e şi normal că nu am susţinut un buget antipopular. Apropo, ulterior s-a văzut că bugetul nici pe departe nu a fost unul perfect – din mai multe puncte de vedere a fost chiar mai rău decât bugetele anilor precedenţi.

❑ CNAM – INTRANSPARENŢĂ TOTALĂ

La data de 15 noiembrie 2007, în Parlament izbucneşte un nou scandal: opoziţia parlamentară acuză Casa Naţională de Asigurări în Medicină (CNAM) de lipsă de transparenţă. În timpul şedinţei plenare am încercat să aflăm cum CNAM cheltuieşte 400-500 mln. lei (sumă care reprezintă aproape o cincime din bugetul Fondului de asigurări medicale obligatorii pentru anul 2008), dar directorul CNAM nu ne-a putut oferi informaţii detaliate la această temă.

Opoziţia a formulat mai multe întrebări referitor la numărul exact al beneficiarilor de poliţe medicale, de servicii, salarizarea angajaţilor CNAM, dar directorul Gheorghe Rusu nu a răspuns concret nici la o întrebare. De asemenea, opoziţia a afirmat că spitalele primesc bani nu în funcţie de calitatea serviciilor prestate, ci de relaţiile pe care le au cu birocraţii de la CNAM. Era evident că reforma în medicină promovată de guvernarea comunistă a eşuat şi opoziţia a accentuat acest lucru. Cu atât mai mult că şi preţul poliţelor creşte

mereu, depăşind substanţial coşul minim de consum, dar calitatea serviciilor medicale rămâne sub orice critică. Din acest motiv opoziţia a refuzat să susţină an de an bugetul Fondurilor de asigurări medicale obligatorii. Căci instituţia în cauză nu numai că şi-a dovedit ineficienţa, dar încă mai şi era caracterizată de o lipsă totală de transparenţă.

❑ COPIII CRESC FĂRĂ PĂRINŢI

Datele care au fost făcute publice în cadrul conferinţei „Drepturile copilului şi migraţia", pe care au organizat-o Ministerul Protecţiei Sociale, Familiei şi Copilului şi UNICEF Moldova, au şocat opinia publică. Astfel, s-a dovedit că circa 177 mii de copii moldoveni sunt afectaţi de migraţia peste hotare a părinţilor lor. În ultimii ani, numărul copiilor care cresc fără ambii părinţi s-a dublat, reprezentând circa 30% din totalul minorilor.

UNICEF Moldova a menţionat că migraţiunea şi consecinţele ei sunt o problemă a statului, iar UNICEF a realizat doar un studiu care arată în mod elocvent cum şi pe cine afectează acest fenomen. Este ştiut că la o bună parte dintre copiii rămaşi fără supravegherea părinţilor scade reuşita şcolară; în majoritatea cazurilor, femeile pleacă la munci, iar educaţia în lipsa mamelor îi afectează pe copii mult mai mult decât absenţa taţilor. Şi Organizaţia Internaţională a Migraţiunii în Moldova a încercat să dea un impuls soluţionării problemei, atrăgând atenţia autorităţilor Moldovei că statul trebuie să stabilească dialogul cu ţările în care muncitorii moldoveni pleacă cel mai des, ca să simplifice procedura de legalizare. Potrivit reprezentanţilor organizaţiei, deseori, cetăţenii moldoveni sunt nevoiţi să locuiască ilegal într-o ţară câte 4-5 ani, ca să obţină permis de şedere sau un alt act oficial care le confirmă statutul. Abia după aceasta ei vin acasă. Dar 4 ani fără părinţi nu pot trece fără urmă pentru copil, educaţia nu se poate face la telefon. Reprezentanţii celor două organizaţii internaţionale însă nu au luat în calcul faptul că guvernarea de la Chişinău nu avea nici un interes ca moldovenii să fie legalizaţi peste hotare. Or, aceasta ar fi însemnat că ei îşi vor lua familiile cu dânşii şi atunci fluxurile de bani trimise în ţară şi pe care trăiesc comuniştii s-ar fi stopat. De aceea, guvernanţilor le convine mult mai bine ca moldovenii să muncească ilegal şi nu le prea pasă de copiii care cresc fără părinţi.

❑ ÎNCĂ UN ORGAN DE PRESIUNE ASUPRA AGENŢILOR ECONOMICI

Republica Moldova este un lider absolut în Europa la capitolul organe de control a activităţii agenţilor economici. Numărul lor la un moment dat ajunsese la 56. Şi nici o ghilotină, nici o iniţiativă prezidenţială, deşi s-a făcut mare vâlvă

în acest sens, nu au fost în stare să schimbe situaţia. În aceste condiţii înflorea corupţia şi birocraţia iar mediul de afaceri a continuat să fie afectat.

Însă comuniştii consideră necesar să mai introducă o pârghie de control asupra activităţii agenţilor economici şi adoptă o Lege prin care stabilesc că, Compania Naţională de Asigurări în Medicină (CNAM) va fi în drept să efectueze controale la persoanele juridice şi să le amendeze dacă va depista nereguli în domeniul pe care îl gestionează. CNAM susţinea că a propus proiectul de lege respectiv pornind de la situaţia concretă cu care se confruntă în activitatea cotidiană. Totodată, reprezentantul instituţiei nu a putut răspunde concret la întrebarea parlamentarilor dacă CNAM a constatat vreun caz de tăinuire a mărimii reale a fondului de salarii la vreo persoană juridică. Era clar că nu exista nici un motiv întemeiat pentru a acorda CNAM aceste atribuţii. Pur şi simplu mai apărea un organ de presiune asupra agenţilor economici, fapt care contravenea declaraţiilor Preşedintelui Vladimir Voronin privind necesitatea reducerii numărului autorităţilor cu funcţii de control. Actuala guvernare are o abordare greşită faţă de încălcările în domeniul asigurărilor medicale obligatorii: în loc să facă ceva pentru depistarea celor care tăinuiesc mărimea reală a fondului de retribuire a muncii, ea creează organe represive. Din păcate, aceste acţiuni ale guvernării comuniste aveau să se soldeze ulterior cu agravarea condiţiilor de activitate a agenţilor economici.

❑ REFORMA ADMINISTRAŢIEI PUBLICE LOCALE STAGNEAZĂ

Un alt eşec al guvernării comuniste l-a constituit reforma administraţiei publice locale (APL). Actuala guvernare nu a înţeles importanţa APL şi încearcă doar să mimeze reformarea domeniului, deoarece aceasta o cere Planul de Acţiuni R. Moldova - Uniunea Europeană. Acum un an au fost adoptate trei legi foarte importante pentru administraţia publică locală, dar legile nu se implementează şi situaţia în domeniul descentralizării APL tot nu s-a schimbat.

Toată lumea ştie că majoritatea localităţilor din Republica Moldova se confruntă cu o mare sărăcie. Şi asta se întâmplă nu din lipsa resurselor financiare, ci din cauza unor politici incorecte de administrare a acestora. Nu mai vorbim de proiectul Bugetului de stat – 2008, care preconiza distribuirea mijloacelor financiare pe criterii de clientelă politică. În acest context, reprezentanţii Ligii Naţionale a Asociaţilor de Primari au încercat să conlucreze cu autorităţile centrale şi să le explice că ar putea atrage investiţii în localităţi, dacă legislaţia va fi respectată. Deşi au avut loc întruniri cu miniştrii administraţiei publice locale, aceştia nu au făcut nimic ca să schimbe în bine situaţia. Nici nu e de mirare, căci ministerul încearcă să controleze APL şi să promoveze interesele partidului de guvernământ. Acest lucru era clar chiar din momentul constituirii

ministerului respectiv. Administraţia publică locală i-a interesat pe comunişti doar prin prisma beneficiilor politice pe care le pot obţine.

❑ UN DEFICIT DE 19,4 MILIOANE DE LEI

Politica socială greşită promovată de comunişti îşi spune cuvântul la finele lunii noiembrie 2007, când comuniştii adoptă Bugetul asigurărilor sociale de stat pentru anul 2008. Atunci iese în evidenţă faptul că bugetul va avea un deficit de 19,4 mln. lei. Or, aceasta este o adevărată catastrofă pentru pensionari, invalizi, alţi beneficiari de îndemnizaţii.

O atare evoluţie a stării de lucruri putea fi anticipată. Opoziţia nu o dată a declarat că actualul sistem de asigurări sociale este ineficient şi trebuie reformat radical. Am accentuat acest lucru şi în cadrul discuţiilor în Parlament pe marginea Bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul 2008. Am atras atenţia guvernării că anual se fac majorări, se efectuează cu mare pompă indexări, dar pensionarii şi invalizii nu trăiesc mai bine; că aceste majorări nu ţin pasul cu ritmul de creştere a preţurilor, cu inflaţia; sistemul şi-a pierdut caracterul de asigurare şi a devenit unul fiscal; mărimea medie a pensiilor trebuie să fie de minimum 40% din mărimea medie a salariilor, pe când în prezent este de numai 28%. Faptul că bugetul social avea un deficit atât de mare făcea real riscul ca oamenii să nu primească nici acele sume mici prevăzute în buget. Un pensionar cu pensie medie va avea zilnic pentru cheltuieli 18 lei, iar un pensionar cu pensie minimă – 13 lei. Evident, pensionarii nu vor putea mânca normal, nu vor avea de unde plăti serviciile comunale. Aşa nu mai poate continua – sistemul trebuie reformat – este doar unul din calculele prezentate atunci de opoziţie în Parlament. Noi, cei din AMN, am apreciat că declaraţiile comuniştilor despre caracterul social al bugetului sunt doar o poveste repetată an de an, iar în realitate statul se eschivează de la protecţia socială a cetăţenilor; pensia medie de 460 de lei este de două ori mai mică decât minimul de existenţă. În acelaşi timp, pensia preşedintelui ţării este de 7 500 lei, iar pensia unui deputat – de peste 4 300 lei. Aceasta este realitatea despre caracterul social al politicii comuniştilor.

❑ NOI PROTESTE ALE OPOZIŢIEI

La data de 23 noiembrie 2007, fără a lua în calcul amendamentele şi propunerile opoziţiei pe marginea Bugetului de stat pentru anul 2008, comuniştii purced la adoptarea acestuia în lectură finală. Evident, caracterul anti-popular al acestui buget nu putea fi trecut cu vederea şi, în acea zi, în Parlament au loc proteste ale opoziţiei.

Cea mai numeroasă fracţiune de opoziţie, Alianţa „Moldova Noastră” (14 persoane), a blocat tribuna centrală a Parlamentului, unii deputaţi urcând chiar pe podiumul de unde Preşedintele şi vicepreşedinţii Parlamentului conduc şedinţele plenare. În acelaşi timp, 11 parlamentari din fracţiunea Partidului Democrat şi cei 4 parlamentari din Partidul Democraţiei Sociale au părăsit demonstrativ sala de şedinţe; fracţiunea Partidului Popular Creştin Democrat (7 persoane) a fost absentă. Opoziţia a protestat astfel faţă de faptul că puterea a ignorat majoritatea propunerilor lor pe marginea bugetului. Deşi bugetul urma să fie dezbătut în detalii pe parcursul unei întregi zile de lucru a Parlamentului, aceasta fiind singura chestiune de pe ordinea de zi, în situaţia creată, comuniştii au pus repede la vot principala lege economică a anului şi au adoptat-o fără ca ea să fie discutată. Cam aşa au procedat de fiecare dată comuniştii când au fost strânşi în ungher – în loc de discuţii constructive în interesul cetăţeanului, au preferat să acţioneze prin metode administrative cu iz totalitar, care nici pe departe nu au nimic în comun cu democraţia.

❑ COMUNIŞTII SE RĂZBOIESC CU PREOŢII

Cineva-mi spunea că ultimul nivel până la care poate cădea o guvernare pretins democratică este să înceapă a se certa cu preoţii, deoarece aceştia nu numai că sunt detaşaţi de treburile lumeşti, dar şi se bucură de susţinerea maselor. Comuniştii însă se pare că nu au luat în calcul aceste momente atunci când, în decembrie 2007, au pornit o campanie de prigonire a preoţilor români din satele din sudul Moldovei. Mai mult chiar, ei au insistat constant asupra propriei prostii şi în lunile următoare.

În acest context, preşedintele Vladimir Voronin declară că „acţiunile preoţilor români sunt îndreptate împotriva independenţei şi identităţii poporului Moldovei”. Şi această apreciere a fost făcută ca urmare a faptului că preoţii respectivi admiseseră unele încălcări minore în privinţa regimul de şedere în Moldova. Nu se ştie de unde şi până unde, dar comuniştii au dedus că clericii români în felul acesta nu recunosc statalitatea moldovenească. Preşedintele comunist a mers şi mai departe. El a opinat că majoritatea războaielor de pe glob s-au declanşat din cauza unor probleme religioase, când o ţară a dorit să-i impună alteia propria religie. Vladimir Voronin a afirmat că „nu putem face comerţ cu credinţa şi nu vom face din credinţă ostatic al politicii”. Şeful statului „a aruncat” pe masă tot ce acumulase de ani de zile, de aceea declaraţiile nu prea se legau între ele. La acea perioadă, relaţiile moldo-române erau destul de reci. Nu este exclus că incidentul cu preoţii s-a încadrat în aceste tendinţe în relaţiile bilaterale. Dar oare miza era aşa de mare încât politicul să comită o ingerinţă atât de brutală în activitatea bisericii?

❑ ATACURI ANTI-ROMÂNEŞTI ALE PREŞEDINŢIEI

Înţelegând că România se află în pragul aderării la UE şi aceasta sporea atractivitatea ei pentru cetăţenii Republicii Moldova, comuniştii au ales cea mai proastă cale pentru a-şi vărsa veninul – să atace România cu orice ocazie. La data de 4 decembrie, Serviciul de Presă al Preşedintelui Republicii Moldova a acuzat Ambasada României la Chişinău de crearea unei situaţii „de provocaţie", făcând trimitere la un Comunicat de presă al Ambasadei României în Republica Moldova cu titlul „Televiziunea prezidenţială NIT organizează provocări".

Serviciul de presă al Preşedintelui a declarat oficial că în Republica Moldova nu există nici un fel de „televiziune prezidenţială" şi comunicatele de genul celui difuzat de Ambasada României se dovedesc a fi o adevărată provocaţie. Isteria a fost continuată de Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene (MAEIE), care a solicitat României explicaţii oficiale vizavi de ultimele declaraţii ale Ambasadorului român la Chişinău, Filip Teodorescu. Ambasadorul a fost invitat la MAEIE unde i s-a atras atenţia la faptul că tratatele care stabilesc frontierele între state poartă un caracter nelimitat în timp şi nici una din părţi, în mod unilateral, nu este în drept să revizuiască prevederile lor. Anterior, ambasadorul român acuzase partea moldavă de tergiversarea procesului de finalizare a negocierilor şi semnării tratatului de parteneriat şi cooperare între R. Moldova şi România, precum şi a tratatului privind frontiera de stat, regimul frontierei de stat, colaborarea şi asistenţa mutuală în problemele de frontieră. Spre regret, puterea de la Chişinău nu s-a limitat doar la aceste acţiuni, astfel încât relaţiile dintre cele două ţări au avut de suferit în continuare. Toate aceste acţiuni, menite să potolească orgoliile comuniştilor, nicidecum nu au fost în interesul Republicii Moldova şi a cetăţenilor ei.

❑ IMPLEMENTAREA LEGII CU PRIVIRE LA EGALITATEA GENURILOR

O legislaţie cu privire la egalitatea genurilor conformă standardelor europene a fost una din cerinţele de bază ale UE şi CE faţă de Moldova în toţi anii în care aceste structuri au avut relaţii de colaborare cu oficialii de la Chişinău. Şi dacă guvernanţii au adoptat cu chiu cu vai legile necesare, apoi implementarea lor lasă mult de dorit.

Experţii au constatat impedimente în implementarea Legii cu privire la egalitatea genurilor. Concluzia se conţine într-un studiu făcut public, în cadrul audierilor în problema respectării drepturilor femeilor, care au avut loc în Comisia parlamentară pentru drepturile omului şi minorităţi naţionale. Printre lacunele depistate se numără: cota redusă de reprezentare a femeilor în organele decizionale; lipsa unui avocat pentru egalitatea genurilor, lipsa unui mecanism de înaintare, examinare şi sancţionare a plângerilor privind discriminarea în bază

de gen. Vom menţiona că majoritatea populaţiei continuă să trateze violenţa în familie drept domeniu privat şi nu o încălcare a drepturilor omului. În ultimii 6 ani, în Republica Moldova au fost comise 348 de omoruri şi 317 vătămări corporale grave în familii, marea majoritate a victimelor fiind femei. Pentru îmbunătăţirea situaţiei şi implementarea normelor europene în domeniu, se impune adoptarea cât mai urgentă a Legii cu privire la prevenirea şi combaterea violenţei în familie. Din păcate, Legea respectivă încă nu a intrat în vigoare, fapt ce nu contribuie la combaterea eficientă a violenţei domestice.

❑ ROMII DIN MOLDOVA TRĂIESC ÎN CONDIŢII DE SĂRĂCIE EXTREMĂ

În timp ce comunitatea internaţională efectuează o monitorizare permanentă a situaţiei romilor şi evaluează nivelul de democraţie şi bunăstare a ţărilor inclusiv prin prisma acestei categorii de persoane, Republica Moldova a reuşit şi aici să se facă remarcată. Desigur, în sens negativ. Potrivit raportului „Romii în Republica Moldova", prezentat de Programul Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), fiecare al doilea rom din R. Moldova trăieşte în condiţii de sărăcie extremă, având un venit lunar de circa 280 lei.

Studiul arăta că, în anul 2005, venitul mediu lunar al unei gospodării de romi constituia circa 950 lei, cu 40% sub media pe republică (circa 1590 lei), iar 6 din 10 romi trăiesc în condiţii de sărăcie absolută (354 lei pe lună). Sărăcia romilor este determinată, nu în ultimul rând, de nivelul de studii scăzut, care afectează oportunităţile de angajare şi veniturile familiilor de romi. În Republica Moldova locuiesc circa 15 mii de romi. Ei au un acces limitat la asistenţă medicală şi condiţiile locative cele mai proaste dintre ţările din Europa Est şi de Sud. La sigur, acest raport, realizat de o instituţie internaţională atât de importantă, nu putea fi o bilă albă în contul guvernării de la Chişinău, ci din nou o pată pe imaginea externă a ţării.

❑ CULMEA PROSTIEI

În decembrie 2007 locuitorii municipiului Chişinău au avut ocazia să asiste la un show de zile mari care, în paralel, le-a permis şi să vadă până unde poate duce prostia comunistă. Noile autorităţi ale capitalei au instalat Pomul de Crăciun în Piaţa Marii Adunări Naţionale pentru a da startul sărbătorilor de iarnă. Deoarece o parte dintre locuitorii capitalei serbează Crăciunul pe data de 25 decembrie, era normal ca ei să aibă posibilitatea să vină în preajma acestei sărbători la brad.

Puterea comunistă, care, nu se ştie de ce, consideră sărbătorirea Crăciunului pe data de 25 decembrie mai degrabă ca pe o manifestare a românismului, a

decis însă că Pomul trebuie instalat după 25 decembrie. Executând, probabil, comenzile politice ale guvernării, poliţiştii... au furat Pomul şi au început să vegheze cu patrule ca nu cumva el să reapară în Piaţă. De parcă ar fi fost vorba de terorişti, dar nu de cetăţenii Republicii Moldova ce serbează Crăciunul pe stil nou. S-a ajuns până la aceea că, atunci când autorităţile municipale au instalat bradul în faţa primăriei şi au organizat serbarea pe data de 25 decembrie, poliţiştii nu numai că nu au închis traseul pentru automobile (pentru a proteja viaţa şi sănătatea oamenilor), dar chiar îndreptau unele automobile direct în mulţime. La câteva zile după aceasta, guvernanţii comunişti şi-au inaugurat Bradul lor în Piaţa Marii Adunări Naţionale. Dar atmosfera de sărbătoare în municipiu fusese deja compromisă.

❑ GUVERNUL COMUNIST ACŢIONEAZĂ ÎMPOTRIVA CETĂŢENILOR

Către finele anului 2007, Guvernul comunist obligă cetăţenii să schimbe apometrele din apartamentele lor din banii proprii, deşi legislaţia în vigoare prevede exact contrariul – din contul furnizorului. Evident, acest abuz al guvernării nu putea trece neobservat. Cetăţenii încep să depună plângeri în masă la organizaţiile de protecţie a drepturilor consumatorului, criticând Hotărârea de Guvern pentru aprobarea regulamentului privind procurarea, proiectarea, instalarea, exploatarea dispozitivelor de măsurare a consumului de apă, din 13.11.2007.

Această hotărâre contravine Legii cu privire la protecţia consumatorilor şi permite întreprinderii „Apă-Canal” să estorcheze bani de la consumatori, întrucât stipulează că toate cheltuielile de procurare, instalare, exploatare, întreţinere şi reparaţie a apometrelor se fac din contul furnizorului doar în cazul în care a fost încheiat un contract, în timp ce Legea cu privire la protecţia consumatorilor stipulează că vânzătorul este dator să măsoare produsele cu mijloace proprii. De asemenea, în contractele întocmite de „Apă-Canal” se spune că, consumatorul îşi asumă cheltuielile legate de pierderile de apă din interiorul blocului, pe când prin Lege consumatorul trebuie să plătească doar consumul de apă, conform indicaţiilor apometrelor. Cu regret, Guvernul nu şi-a revizuit hotărârea, deşi ştia că aceasta contravine unei Legi, care are putere juridică mai mare. Cum îşi permit atunci comuniştii să ceară cetăţenilor respectarea legilor, dacă Guvernul singur nu le respectă?

❑ UZURPAREA PUTERII DE CĂTRE PREŞEDINTELE VORONIN IA AMPLOARE

La data de 13 decembrie, Alianţa „Moldova Noastră” vine cu o declaraţie în plenul Parlamentului în care atenţionează opinia publică de faptul că uzurparea

puterii de stat în Republica Moldova de către preşedintele comunist ia o amploare fără precedent, „compromiţând democraţia şi supremaţia legii în stat, dar şi aspiraţiile noastre de integrare în comunitatea europeană”.

Liderul AMN, Serafim Urechean, care a citit declaraţia formaţiunii, a menţionat că şeful statului sfidează deschis Uniunea Europeană şi instituie dictatura în toate localităţile republicii. În ultimul timp, s-a amplificat teroarea de la centru asupra comunităţilor locale, asupra unui număr enorm de persoane ce conduc în teritorii o serie întreagă de instituţii publice şi servicii desconcentrate. „Apărarea populaţiei în interiorul ţării de atacurile clanului comunist este o problemă mai greu de rezolvat în condiţiile actualului regim. Căci R. Moldova are în fruntea sa nişte veritabili duşmani ai ţării şi ai poporului!”, se spunea în declaraţia noastră. Noi am chemat oamenii să nu cedeze presiunilor comuniste şi le-am promis că după următoarele alegeri parlamentare situaţia se va schimba. Iar această promisiune a devenit baza tuturor politicilor noastre ulterioare, deoarece eram perfect conştienţi de faptul că suntem unica formaţiune în stare să redăm Moldovei şi cetăţenilor ei un viitor democratic.

❑ OPOZIŢIA PROPUNE INIŢIEREA DEMISIEI PREŞEDINTELUI

La data de 20 decembrie, fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră”, face un apel către deputaţii de opoziţie prin care-i chemăm să iniţieze procedura de demitere a Preşedintelui Vladimir Voronin. Opoziţia era obligată să ia atitudine faţă de abuzurile comuniste, care spre finele anului 2007 ating cote nemaivăzute.

Şeful statului era acuzat de sfidarea simbolicii statale a Republicii Moldova. Vom aminti că Vladimir Voronin se pronunţase, în cadrul unei conferinţe de presă, pentru ajustarea simbolurilor statale la istoria şi tendinţele de dezvoltare a ţării. Aluziile prezidenţiale că simbolurile statale ar fi fost importate din exterior peste noapte erau nu altceva decât o sfidare a acestora. Aici vom mai adăuga şi intenţia guvernării comuniste de a înlocui obiectul de studii în şcoli limba română cu limba moldovenească. Noi am propus ca preşedintele ţării să fie invitat în acea zi în Parlament, cu explicaţii asupra declaraţiilor sale. Dar, ca întotdeauna, comuniştii au făcut „scut viu” şi i-au asigurat protecţia şi comoditatea şefului de partid. Apropo, deputaţii comunişti şi justiţia moldovenească loială au fost cele două scuturi după care s-a ascuns în anii de guvernare preşedintele Vladimir Voronin. Sub acoperirea lor, şeful statului a făcut o sumedenie de declaraţii aberante, halucinante şi iresponsabile, şi a scăpat nesancţionat.

❑ PLANUL NAŢIONAL DE DEZVOLTARE – BOICOTAT DE OPOZIŢIE

Comuniştii de multe ori propuneau în Parlament să fie adoptate documente de maximă importanţă în regim de urgenţă, fără a le da deputaţilor timp să le examineze la modul serios. Aşa au procedat şi în privinţa Planului Naţional de Dezvoltare (PND) pe anii 2008-2011. Din acest motiv, opoziţia a decis să boicoteze discutarea şi adoptarea planului respectiv.

Alianţa „Moldova Noastră", a cerut amânarea dezbaterilor pe marginea Planului Naţional de Dezvoltare, pentru ca deputaţii să aibă posibilitatea să studieze esenţa documentului, deoarece PND, care are 300 de pagini, a fost prezentat în Parlament la începutul lunii decembrie şi nu a fost studiat, cel puţin, în comisiile permanente ale Parlamentului. Noi ne-am arătat convinşi că nici măcar deputaţii din fracţiunea majoritară comunistă nu l-au citit. Evident nu puteam vota aşa, din mers, un document impus de Preşedinţie fără a intra în esenţa lui. Anterior, comuniştii au aprobat Strategia de Creştere Economică şi Reducere a Sărăciei (SCERS) care, de asemenea, nu a fost bine gândită şi a eşuat. De aceea, înainte de aprobarea Planului, Guvernul trebuia să prezinte în Parlament o informaţie despre îndeplinirea SCERS, a Programului Naţional „Satul Moldovenesc", a altor programe de acest gen. Văzând că guvernarea refuză să meargă la un compromis rezonabil, noi am cerut o pauză de 30 de minute, după care am anunţat că părăsim plenul Parlamentului. După deputaţii AMN, din sală au ieşit şi deputaţi din alte partide. Astfel, comuniştii au fost nevoiţi să-şi adopte singuri Planul, asistaţi de unu-doi deputaţi declaraţi necomunişti, dar loiali lor.

❑ VENITURI MAI MICI DECÂT CHELTUIELI

Bilanţul anului bugetar 2007, dat publicităţii în ianuarie 2008, a arătat că guvernarea comunistă cheltuieşte mai mult decât poate aduna. Acest trist adevăr şi-a găsit confirmare în cifre concrete.

Astfel, s-a dovedit că, în anul 2007, la Bugetul de stat pe toate componentele au fost acumulate venituri totale de 13,953 mlrd. lei, mai puţin cu 183 mln. lei decât cheltuielile bugetului. Cheltuielile de la Bugetul de stat au depăşit 14,136 mlrd. lei, fiind mai mari cu 3,116 mlrd. (28,3%) decât în anul precedent. Apropo, din această sumă doar 645,2 mln. lei s-au cheltuit pentru serviciul datoriei externe, iar 410,2 mln. lei – pentru serviciul datoriei interne. În rest, comuniştii au găsit întrebuinţare banilor publici după cum le-a trecut prin cap. Se ştie că practic în toţi anii de aflare la guvernare a comuniştilor, unul dintre cele mai importante capitole de cheltuieli a fost aşa-numita „întreţinere a organelor de stat cu destinaţie specială", adică a Preşedinţiei, Guvernului, altor structuri unde au huzurit în toţi aceşti ani comuniştii. În context, merită să menţionăm

că Legea Bugetului de stat pe anul 2007 prevedea iniţial venituri de 12,088 mlrd. lei, cheltuieli de 12,161 mlrd. lei şi un deficit de 72,9 mln. lei. Pe parcursul anului, Guvernul şi Parlamentul au revăzut legea de trei ori. Se vede că au apărut noi şi noi pofte ale demnitarilor roşii, care au trebuit satisfăcute tot din banii contribuabililor.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI CRESC REZERVELE VALUTARE PE CONTUL CETĂŢENILOR

Situaţia dificilă de pe piaţa valutară (aprecierea excesivă a monedei naţionale în raport cu principalele valute de referinţă), care s-a înregistrat în 2007 şi 2008, a avantajat enorm guvernarea. Aceasta a făcut rezerve valutare suplimentare, necesare pentru onorarea obligaţiunilor externe, fără a se sinchisi de faptul că cetăţeanul simplu a avut de suferit – şi-a dat la un preţ de nimic puţinii dolari primiţi de la rudele sale ce muncesc peste hotare.

Guvernarea niciodată nu a răspuns la acuzaţiile opoziţiei şi experţilor, care au menţionat de nenumărate ori că, comuniştii nu numai că au profitat de situaţia de pe piaţa valutară, dar chiar au pus în aplicare mecanisme administrative în scopul tensionării ei şi mai mult. Statistica Băncii Naţionale a Moldovei de la începutul anului 2008 a demonstrat că, în anul 2007, rezervele valutare ale BNM au crescut cu 72%, până la 1,33 mlrd. dolari, înregistrând un record absolut pentru Republica Moldova după volumul şi după ritmul de creştere a rezervelor. Numai în luna decembrie 2007, rezervele au sporit cu 44 mln. dolari, din care 10 mln. dolari au fost valorificaţi pentru cumpărarea hârtiilor de valoare, iar restul – depuşi în conturi la băncile centrale europene. Conducătorii BNM au recunoscut că majorarea atât de semnificativă a rezervelor a rezultat din lupta împotriva lichidităţii excesive a băncilor, determinată de intrările importante de valută străină de peste hotare. Astfel, comuniştii cu bună ştiinţă au mers la sărăcirea populaţiei, ştiind prea bine că aceasta şi aşa fusese afectată de inflaţie. În 2007 inflaţia a depăşit 13% iar comuniştii făceau speculaţii precum că au reuşit să majoreze salariile şi pensiile. Cinism şi altceva nimic!

❑ MOLDOVA A DEVENIT MAI PUŢIN COMPETITIVĂ

Guvernarea comunistă nu a luat în seamă avertismentele opoziţiei despre adevărata stare de lucruri la capitolul competitivităţii ţării. S-a făcut acest lucru pentru a nu recunoaşte un eşec evident sau de vină o fi fiind miopia guvernării – nu e clar. Cert este că situaţia a degradat şi asupra acestui fapt a atras atenţia inclusiv Forumul Economic Mondial de la Geneva (World Economic Forum), care în ianuarie 2007 a dat publicităţii Indicele Global al Competitivităţii Economice.

În baza acestui indice, Republica Moldova s-a plasat pe locul al 97-lea între 131 de ţări ale lumii. Cu doar un an mai devreme, Moldova avea o poziţie mult mai bună în top – poziţia 86. Acest indice anual evaluează 131 de ţări ale lumii pe baza unui spectru vast de factori care afectează mediul de afaceri, grupate în 12 categorii. Clasamentul este realizat pe baza datelor economice disponibile, dar şi a unui sondaj de opinie, realizat anual de World Economic Forum şi o serie de institute de cercetări partenere şi organizaţii de afaceri, în statele evaluate în raport. La categoria „instituţii" Moldova se situa pe locul 105 cu 3,3 puncte din 7 posibile; „infrastructura" – locul 107 (2,45 puncte); stabilitatea macroeconomică – locul 92 (4,56 puncte); sănătate şi educaţie primară – locul 85 (5,17 puncte); învăţământul superior şi instruirea – locul 81 (3,66 puncte); eficienţa pieţei bunurilor - locul 107 (3,69 puncte); eficienţa pieţei muncii – locul 68 (4,28 puncte); gradul de sofisticare a pieţei financiare – locul 101 (3,68 puncte); pregătirea tehnologică – locul 108 (2,51 puncte); dimensiunea pieţei – locul 114 (2,31 puncte); inovaţiile – locul 122 (2,87 puncte).

❑ PREŞEDINTELE „TELERADIO-MOLDOVA" ÎNGRĂDEŞTE LIBERTATEA DE EXPRIMARE

Reforma de la instituţia publică naţională a audiovizualului este unul dintre cele mai mari eşecuri ale guvernării comuniste. Deoarece guvernanţilor niciodată nu le-a plăcut să afle adevărul despre acţiunile lor, ori de câte ori cineva i-a criticat, ei au încercat să-i închidă gura, inclusiv cu ajutorul judecăţilor.

Cam aşa s-a întâmplat şi în cazul când preşedintele Companiei „Teleradio-Moldova" (TRM), Valentin Todercan, a depus la Judecătoria Sectorului Râşcani din Chişinău doua cereri de chemare în instanţa de judecată – una pe numele lui Igor Munteanu şi Veaceslav Ioniţă, membri ai Consiliului de Observatori (CO) al TRM, şi alta împotriva IDIS „Viitorul", cărora le pretindea suma de 2,6 mln lei. Guvernanţii comunişti au fost deranjaţi de studiul „Teleradio Absurdistan sau reforma furată în compania publică", elaborat şi publicat pe site-ul IDIS „Viitorul". Preşedintelui Companiei pur şi simplu nu i-a convenit că unii membri ai CO sunt nemulţumiţi de aşa-zisa reformă a "Teleradio-Moldova". Dar adevărul este că televiziunea stagnează, programele sunt anacronice, iar retehnologizarea Companiei nu a avut loc. Conducerea Companiei aşteaptă doar pompări de la Bugetul de stat, fără a încerca să găsească şi alte surse de finanţare. În acel studiu a fost făcută o analiză obiectivă a activităţii Companiei, bazată pe fapte reale, iar toate criticele aduse erau pe deplin justificate. În loc să se autosesizeze şi să întreprindă măsurile de rigoare, comuniştii şi cei postaţi de ei în funcţii de conducere la „Teleradio-Moldova" au preferat să atace. De parcă aceasta ar fi putut schimba situaţia! Oricum, compania „Teleradio-

Moldova” nu a devenit mai publică, mai deschisă, mai profesionistă, mai în interesul cetăţeanului.

❑ DEFICITUL COMERŢULUI EXTERIOR DEPĂŞEŞTE 2 MILIARDE DE DOLARI

Politica de sugrumare a exporturilor şi de facilitare a importurilor, care aduceau comuniştilor bani grei la buget, nu putea să treacă fără urmări. La începutul anului 2008 Republica Moldova stabileşte un anti-record: deficitul comerţului exterior al ţării în premieră depăşeşte 2 mlrd. dolari. Moldova reuşeşte „performanţa” de a-şi creşte deficitul comerţului exterior cu 43,8% în decurs de doar un an. Cu asemenea „progrese” poţi nimeri şi în Cartea recordurilor Guiness.

La acea perioadă, Republica Moldova înregistra cel mai mare deficit al balanţei comerciale cu Ucraina (-465,7 mln. dolari), Rusia (-223,6 mln. dolari), România (-206,8 dolari), Germania (-205,2 mln. dolari). Rusia rămânea principalul consumator de mărfuri moldoveneşti. În decurs de un an exporturile către această ţară au crescut cu peste un sfert. În acelaşi timp, au crescut importurile din CSI – cu circa o treime. Aceste cifre vorbesc de faptul că guvernarea comunistă niciodată nu a tratat la modul serios problema unei eventuale redirecţionări a comerţului exterior. Desigur, nu se punea problema abandonării pieţelor tradiţionale, dar nici eventualele pieţe de desfacere noi nu trebuiau tratate cu superficialitate. O dovadă că anume aşa au procedat comuniştii şi nicicum altfel este şi faptul că sistemul de preferinţe comerciale autonome, obţinut atât de greu de la Uniunea Europeană, până la urmă a rămas, în linii mari, nevalorificat.

❑ AGENŢIILE DE PUBLICITATE AMENINŢĂ CU PROTESTE

Sfârşitul lunii ianuarie 2008 este marcat de noi tensiuni dintre autorităţi şi mediul de afaceri. De data aceasta la rampă ies agenţii de publicitate, care ameninţă cu acţiuni de protest, dacă noua modalitate de impozitare locală, ce a intrat în vigoare pe 1 ianuarie 2008, nu va fi anulată.

Până la finele lui 2007, taxa locală constituia 500 lei pe 1 mp la plasarea publicităţii pe panouri, iar taxa maximă pentru plasarea publicităţii pe panouri era de 1,8 mii lei per unitate şi se plătea anual sau la schimbarea imaginii de pe panou. De la Anul Nou, însă, taxa la schimbarea imaginii de pe un panou publicitar standard (6x3 m) a fost majorată de la 1,8 mii lei până la 9 mii lei. Evident, noile reguli nu conveneau agenţiilor, deoarece unii furnizori de publicitate schimbă lunar imaginea de pe panou. În aceste condiţii, agenţii de publicitate puteau chiar să intre în incapacitate de plată. Agenţiile de publicitate au trimis

scrisori Consiliului Municipal Chişinău, Preşedintelui Parlamentului, în care îşi exprimau dezacordul cu înzecirea taxei de publicitate stradală, comparativ cu anul 2007. Ele propuneau un impozit anual de 500 lei pe 1 m de spaţiu publicitar şi neîncasarea impozitului la schimbarea imaginii. Tot asociaţiile au venit cu o iniţiativă care prevedea diversificarea taxelor în funcţie de suprafaţa construcţiei publicitare – cu cât aceasta este mai mare, cu atât cota de impozitare a unui metru pătrat să fie mai mică. În Republica Moldova activau la acel moment 53 companii care prestau servicii de publicitate, dintre care 28 fiind agenţii de publicitate specializate, iar 24 – companii cu reţele de promovare a propriilor produse. Potrivit datelor Direcţiei Municipale de Arhitectură, Urbanism şi Relaţii Funciare, la acea perioadă erau înregistrate 2800 de panouri stradale (59 mii mp). Probabil, pe comunişti nu i-a speriat faptul că în Moldova ar putea fi organizate noi proteste, căci din astea au fost o mulţime pe timpul guvernării lor şi oricum nu i-a sensibilizat prin nimic. Nu este exclus că i-a speriat perspectiva de a vedea adevărul despre esenţa guvernării lor pe toate panourile publicitare. Ar fi fost o lovitură de imagine, căreia nu se ştie dacă i-ar fi făcut faţă. De aceea, guvernanţii au cedat şi au revăzut taxa.

❑ VORONIN PUNE SIS PE CAPUL PRESEI ŞI AL OPOZIŢIEI

Dacă cineva mai spera că schimbarea conducerii Serviciului de Informaţii şi Securitate (SIS) la finele anului 2007 nu are nimic în comun cu alegerile parlamentare ce se apropiau, apoi la începutul lunii februarie 2008 aceste speranţe s-au risipit. Anume atunci preşedintele Vladimir Voronin dă indicaţii Serviciului să se ocupe preponderent de finanţarea de peste hotare a presei şi a partidelor politice. Cu alte cuvinte, acestei structuri i se indică direct – să găsească capete de acuzare a oponenţilor şi să pregătească răfuiala cu aceştia.

Desigur, şeful statului s-a străduit să-şi ambaleze indicaţiile dictatoriale într-un înveliş aproape democratic. El nu a pus la îndoială rolul partidelor de opoziţie într-o societate democratică, dar a specificat că activitatea acestora nu trebuie să fie îndreptată împotriva statului. Prin stat comuniştii s-au subînţeles pe ei. Şeful statului a chemat Serviciul „să intensifice activităţile de prevenire a acţiunilor de subminare a regimului constituţional şi a statalităţii republicii” şi le-a amintit angajaţilor Serviciului că printre priorităţile SIS-ului se numără controlul sistemului financiar-bancar în vederea prevenirii şi combaterii infracţiunilor; prevenirea abuzurilor la distribuţia şi utilizarea mijloacelor publice; asigurarea securităţii informaţionale a statului şi prevenirea terorismului etc. Cu alte cuvinte, Serviciului i s-au trasat nişte direcţii de activitate foarte clare, pentru a închide gura oponenţilor. Îndemnul preşedintelui a fost auzit, iar SIS a făcut exces de zel în îndeplinirea sarcinilor puse în faţa sa. Persecutarea presei

şi opoziţiei a căpătat proporţii, Republica Moldova nu o dată devenind ţinta criticelor din exterior în această privinţă.

❑ PRIMARII SE REVOLTĂ

Acţiunile întreprinse de guvernarea centrală împotriva teritoriilor care au avut curajul să se debaraseze de guvernări locale comuniste, se asemănau cu un act de genocid. Circa 350 de primari ai satelor şi oraşelor din Moldova, întruniţi la adunarea primarilor din republică, organizată de către Liga Naţională a Asociaţiilor de Primari, s-au declarat nemulţumiţi de nivelul de autonomie financiară a teritoriilor pe care le conduc.

Participanţii au criticat conducerea republicii pentru faptul că împarte primarii „în ai noştri şi ai lor”, împărţirea fiind vizibilă, mai ales, la adoptarea Legii Bugetului de stat pentru anul 2008, când localităţilor conduse de comunişti li s-au alocat mai multe fonduri decât celorlalte. Majoritatea primarilor au afirmat că în Republica Moldova nu există autonomie financiară reală a teritoriilor şi că mijloacele financiare sunt concentrate la centru. Participanţii la adunare au adoptat o declaraţie prin care au cerut conducerii de vârf a ţării să asigure autonomia reală a teritoriilor atât la nivel de legislaţie, cât şi la modul practic. Dar acest apel nu a găsit susţinerea cuvenită. De altfel, un alt rezultat nici nu putea fi în condiţiile în care speakerul Marian Lupu, premierul Vasile Tarlev şi ministrul Administraţiei Publice Locale, Valentin Guznac, nu au venit la eveniment, chiar dacă fuseseră invitaţi. Şi e păcat, căci participanţii la adunare au reprezentat ceva mai mult de o treime din totalul primarilor din Moldova. Astfel, s-a ignorat o opinie relevantă privind adevărata stare de lucruri la capitolul autonomia locală.

❑ LISTA VINOVAŢILOR DE CONDAMNAREA MOLDOVEI LA CEDO

Către începutul anului 2008, condamnarea Moldovei la CEDO devine unul din subiectele de discuţii cele mai arzătoare. Or, Republica Moldova începe la acea perioadă să piardă proces după proces, sumele plătite sub formă de compensaţii din Bugetul de stat devenind tot mai mari. Văzând inacţiunea statului, mediul neguvernamental intervine şi încearcă să contribuie la soluţionarea problemei prin mijloacele pe care le avea la dispoziţie. Iar unul dintre acestea a fost publicarea listei persoanelor şi organizaţiilor vinovate de aceste condamnări. Lista a fost elaborată de organizaţia obştească „Juriştii pentru Drepturile Omului”.

Documentul respectiv cuprindea vinovaţii de condamnarea Moldovei la CEDO în perioada decembrie 2006-decembrie 2007. Problema era extrem de actuală, căci până la data de 31 decembrie 2007, CEDO a emis hotărâri asupra

unui număr de 105 cauze moldoveneşti, inclusiv în 20 de cauze – în 2006, şi în 60 – în 2007. Chiar dacă în perioada de referinţă Republica Moldova a fost condamnată de 60 de ori, lista persoanelor şi organizaţiilor era mult mai mare, la un dosar revenind mai mulţi vinovaţi. Pe listă figurau procurori, judecători, diferite ministere. Sigur, nu toţi cei care au nimerit în aceste liste urmau a fi traşi la răspundere materială sau penală. Cu toate acestea, se impunea stabilirea gradului de vinovăţie a acestor persoane pentru a spori responsabilitatea autorităţilor publice şi a contribui la transparenţa actului decizional. Lista persoanelor vinovate de condamnarea Moldovei la CEDO a fost întocmită în baza informaţiilor deţinute de către avocaţii care au reprezentat reclamanţii la Curte şi în baza hotărârilor CEDO. Elaborarea şi publicarea ei a fost un pas înainte în soluţionarea problemei condamnării Moldovei la CEDO. Spre regret, efortul mediului neguvernamental în mare parte s-a pierdut în van. Deoarece autorităţile comuniste nu au folosit această listă pentru sancţionarea vinovaţilor, deşi legislaţia permite acest lucru. Astfel, încălcarea drepturilor omului în continuare a fost încurajată, iar rezultatele unei astfel de atitudini nepăsătoare nu au întârziat să apară.

❑ COMUNIŞTII FAC JOCUL RUSIEI

În perioada 8-10 februarie 2008, la München (Germania) a avut loc ediţia a 44-a a Conferinţei pentru Politica de Securitate care s-a desfăşurat sub genericul „Lumea în transformare – schimbarea puterilor, lipsa strategiilor?”. Clasa politică din Moldova şi-a legat mari speranţe de acest eveniment, deoarece el oferea oportunităţi evidente Moldovei de a-şi promova unele puncte de vedere la cel mai înalt nivel şi de a obţine soluţionarea mai multor probleme stringente cu care se confrunta. Însă guvernarea comunistă a folosit această oportunitate pentru a promova... interesele Rusiei.

Este ştiut că odată cu extinderea NATO până la Prut, una din preocupările de bază ale Moscovei în această zonă a Europei unde se află şi Republica Moldova a devenit prevenirea unui nou val de extindere. Recunoaşterea neutralităţii Moldovei la nivel internaţional corespundea cum nu se poate de bine acestor interese ale Moscovei. Şi anume cu acest mesaj a venit Vladimir Voronin în cadrul Conferinţei menţionate. Şeful statului a apreciat că în Republica Moldova există „contradicţii sistemice serioase dintre diferite modalităţi de abordare a problemei securităţii europene”, făcând trimitere la faptul că Moldova este o ţară divizată iar procesul de negocieri dintre Chişinău şi Tiraspol este blocat de doi ani. Speculând una dintre cele mai grave probleme ale ţării – cea transnistreană, preşedintele ţării a încercat într-un fel să şantajeze Occidentul, să-l determine să accepte regulile de joc convenabile Rusiei. Evident că factorii de decizie din

Occident nu s-au lăsat momiţi de comportamentul şi mesajul neadecvat situaţiei şi nu au reacţionat în nici un fel. Ulterior, şeful statului a fost nevoit într-un fel să se lase păgubaş de aventura pe care a pornit-o în Germania. Dar unele oportunităţi pentru Republica Moldova au fost ratate.

❑ PROCURATURA HĂRŢUIEŞTE JURNALIŞTII INCOMOZI PUTERII

Opinia publică din Moldova este şocată să afle că Procuratura Generală (PG) a pornit urmărirea penală „pe faptul acţiunilor intenţionate îndreptate spre aţâţarea vrajbei sau dezbinării naţionale, rasiale sau religioase". Potrivit procurorilor, la 3 februarie 2008, în cadrul mitingului organizat de Uniunea Jurnaliştilor din Moldova în Scuarul Teatrului de Operă şi Balet din capitală, directorul cotidianului independent „Timpul", Constantin Tănase, şi alţii au expus public îndemnuri îndreptate spre aţâţarea vrajbei şi dezbinării naţionale, precum şi limitarea directă a drepturilor reprezentanţilor naţiunii ruseşti din R. Moldova, iar respectivele chemări "au adus atingere relaţiilor sociale privind buna convieţuire a cetăţenilor statului, au lezat onoarea şi demnitatea reprezentanţilor naţiunii ruseşti, punând în pericol securitatea publică".

Urmărirea penală în cauza menţionată a fost pusă în sarcina Procuraturii municipiului Chişinău. De notat că la mitingul respectiv s-a discutat, în principal, despre necesitatea aderării Moldovei la NATO. Atunci, Constantin Tănase a declarat că Moldova trebuie să scape nu numai de Voronin şi comunişti, dar şi de ruşi. Dar cunoscutul jurnalist a precizat ulterior că s-a referit nu la ruşii din Moldova, ci la influenţa rusă. Este o opinie care se încadrează perfect în dreptul fundamental la libera exprimare, cu atât mai mult că se ştie despre influenţa nocivă şi neconstituţională uneori a Rusiei în Moldova. Dar procurorii aflaţi în serviciul puterii au neglijat esenţa mesajului şi au înţeles ceea ce au dorit ei să înţeleagă. Asta le deschidea calea de a intimida persoanele incomode puterii comuniste.

❑ DESPĂGUBIRI RECORD – PESTE 2,5 MLN. EURO

Procesele pierdute de Moldova la CEDO în perioada 2007 – 2008 sunt atât de răsunătoare şi de multe, încât despre ele ar trebui de scris o carte aparte. De aceea, mi-am propus să nu mă opresc la toate, ci doar la cele mai relevante. Unul dintre acestea este cazul „Oferta Plus", în care Guvernul comunist a fost obligat de instanţa de la Strasbourg să achite pentru încălcarea drepturilor unui agent economic o sumă record – 2,5 mln. euro, ceea ce este echivalentul acumulărilor de o zi la Bugetul de stat. CEDO a pronunţat decizia respectivă pe data de 12 februarie 2008.

În anii 1997-1998, „Oferta Plus” a livrat energie electrică în R. Moldova în sumă de peste 33 mln. dolari SUA. O parte din energie a fost consumată de către instituţiile bugetare, care au plătit parţial consumul. În 1999, firma a obţinut o hotărâre judecătorească prin care Ministerul Finanţelor a fost obligat să-i plătească suma de 20 mln. lei. Hotărârea a fost menţinută printr-o hotărâre a Plenului Curţii Supreme de Justiţie (CSJ) în anul 2001 şi a devenit, astfel, irevocabilă. Dar hotărârea judecătorească din 1999 nu a fost executată până în anul 2003. În decembrie 2003, între reclamant şi Ministerul Finanţelor a fost încheiat un acord de executare eşalonată a hotărârii în termen de 10 luni. Acordul a fost executat numai pentru 2,5 luni, după care reclamantul a fost anunţat că acesta nu va mai fi respectat. În aprilie 2004, reclamantul a depus o cerere la CEDO, informând despre acest fapt agentul guvernamental şi Ministerul Finanţelor. La rândul său, Ministerul a depus o cerere de revizuire la Plenul CSJ care, la 12 iulie 2004 a casat hotărârea din 1999 şi a trimis cauza la rejudecare. În urma reexaminării cauzei, CSJ, în februarie 2005, a respins integral pretenţiile reclamantului. La 4 ianuarie 2007, „Oferta Plus” SRL a solicitat Plenului CSJ să caseze hotărârea sa din 12 iulie 2004, cu menţinerea hotărârii din 1999. Însă la 29 octombrie 2007, instanţa a dispus ca hotărârea din 1999 „nu urmează a fi pusă în executare”, iar „Oferta Plus” nu avea dreptul să primească sumele acordate prin hotărârea din 1999. A urmat decizia CEDO din 12 februarie 2008. Astfel, încăpăţânarea şi incompetenţa comuniştilor şi a celor aflaţi în serviciul lor a condus la apariţia unei imense „găuri” în buget, contribuabilii fiind nevoiţi să plătească pentru erorile guvernanţilor.

❑ MITA ÎN STRUCTURILE MDI

Faptul că în timpul guvernării comuniste corupţia în Republica Moldova s-a simţit ca la ea acasă, este o axiomă. Totuşi, abordarea acestui fenomen pe domenii, pe sectoare a scos de fiecare dată în vileag adevăratele ei proporţii. Aşa s-a întâmplat şi la data de 15 februarie 2008, când a fost dat publicităţii studiul „Măsurăm corupţia: de la sondaj la sondaj”, realizat de către Transparency International Moldova.

Potrivit acestuia, în cadrul structurilor Ministerului Dezvoltării Informaţionale (MDI) mita varia de la 51 la 305 dolari. Sondajul a fost realizat timp de patru zile, în municipiul Chişinău. Din cei 106 respondenţi, 34 au mărturisit despre cazuri de mituire. S-a constatat că pentru eliberarea buletinului de identitate sau a paşaportului se plătea în medie o mită de 51 dolari, pentru permisul de conducere – 194 dolari, pentru înmatricularea automobilului – 305 dolari. Peste 70% din cei care au recurs la mituire au făcut acest lucru din propria iniţiativă, la 17,6% li s-a sugerat, iar în 11,9% din cazuri a intervenit un intermediar. Putem

presupune că o situaţie similară este şi în alte organe ale statului. Or, în anii de guvernare, comuniştii au pus la punct un sistem birocratic şi corupt, care a funcţionat destul de bine în ceea ce ţine de obţinerea mijloacelor ilicite. Acest sistem i-a „hrănit” şi pe cei care nemijlocit au perceput de la oameni plăţile neoficiale, dar şi pe cei care au stat în umbră şi au protejat buna lui funcţionare.

❑ „SUCCESUL ECONOMIC” AL COMUNIŞTILOR

La mijlocul lunii februarie 2008, Banca Naţională a Moldovei (BNM) face publice datele despre intrările de remitenţe în ţară în anul precedent. Aceste date explică „succesul economic” al comuniştilor şi dau posibilitatea de a înţelege cum Republica Moldova, o ţară care trăieşte în mare parte din importuri şi care are un deficit enorm al balanţei comerciale externe, încă nu a ajuns la default.

Astfel, în anul 2007, persoanele fizice au trimis în Moldova prin intermediul băncilor din ţară 1,21 mlrd. dolari SUA, mai mult cu 361,67 mln. dolari (42,3%) decât în anul 2006. Totodată, 918,75 mln. dolari (+46,16%) din totalul remitenţelor au intrat în ţară prin sisteme de transfer rapid. Cei mai mulţi bani au fost trimişi în trimestrul IV, 373,57 mln. dolari, iar luna octombrie a fost cea mai „productivă” în acest sens – 130,57 mln. dolari. Cei mai mulţi bani se transferă din Rusia. Datele băncii centrale a acestei ţări arată că doar în trimestrul III 2007, în Republica Moldova au fost trimişi prin intermediul sistemelor de transfer rapid şi prin poştă 244 mln. dolari, mai mult cu 46% decât în aceeaşi perioadă a anului 2006. Experţii atrăgeau atenţia că o majorare atât de considerabilă a remitenţelor afectează inflaţia şi contribuie la aprecierea leului moldovenesc, fenomene care încetinesc ritmul de creştere a PIB-ului şi al exporturilor de mărfuri. Pentru comunişti însă a contat faptul că aceste remitenţe i-au ajutat să sporească importurile şi, respectiv, defalcările în Bugetul de stat, dar şi să facă speculaţii pe piaţă, prin instrumente administrative, pentru a-şi completa rezervele valutare. Cât priveşte economia ţării şi cetăţeanul simplu, pentru guvernanţi au contat mai puţin.

❑ O GRIMASĂ COMUNISTĂ ÎN ADRESA INVESTITORILOR STRĂINI

La data de 22 februarie 2008, Parlamentul a respins un proiect de lege prin care agenţii economici care au în capital investiţii străine puteau să achiziţioneze terenuri agricole în Republica Moldova, dacă au îndeplinit o serie de condiţii speciale. Proiectul a fost elaborat de Alianţa „Moldova Noastră”.

Agenţii economici ar fi urmat să obţină dreptul de cumpărare a terenurilor doar în urma licitaţiilor publice organizate de Guvern şi după prezentarea unor proiecte de investiţii. Agenţii economici cu capital străin urmau să încheie contracte de achiziţie pentru terenuri numai după primirea acestui drept de la Guvern. Condiţiile,

procedura de participare la licitaţie, capitalul minim al investiţiei pentru 1 ha de teren agricol urmau să fie stabilite printr-un regulament aprobat de Parlament, la propunerea Guvernului. Suprafaţa maximă a terenului agricol pe care putea să o cumpere un investitor urma să fie de 500 ha. Investitorii străini care nu implementau proiectul investiţional timp de un an, urmau să-l înstrăineze ulterior cetăţenilor Republicii Moldova. Proiectul AMN era unul chibzuit, argumentat din punct de vedere economic, care ar fi deblocat activităţile investiţionale în Moldova şi ar fi reanimat piaţa funciară. Însă comuniştii s-au opus adoptării lui. Astfel, ei şi-au arătat adevărata atitudine faţă de investitorii străini, dar şi faţă de piaţa funciară autohtonă.

❑ MITING DE PROTEST LA BĂLŢI

Politica antisocială a guvernării comuniste provoacă peste tot proteste ale populaţiei. Merită menţionat în special mitingul de protest de la Bălţi de la data de 25 februarie 2008, când mii de oameni au ieşit în stradă pentru a-şi exprima indignarea faţă de scumpirea produselor alimentare de prima necesitate şi a tarifelor la apă, gaze, energia termică. Manifestanţii au cerut revizuirea tarifelor la serviciile comunale, limitarea activităţii cazinourilor electronice în oraş, stabilirea unor tarife diferenţiate la serviciile comunale pentru pensionari şi bugetari, îmbunătăţirea situaţiei deţinătorilor de patente etc.

Vorbitorii au menţionat că politica socială a actualilor guvernanţi este orientată spre sărăcirea în continuare a majorităţii cetăţenilor şi îmbogăţirea unui grup restrâns de businessmeni, pentru care şi sunt construite supermarketurile şi cazinourile. Relevant este faptul că acest mare miting anti-comunist a avut loc anume la Bălţi, municipiu care tot timpul a fost considerat unul în care ponderea comuniştilor a fost extrem de mare. La momentul organizării mitingului şi primarul, şi majoritatea de guvernământ locală reprezentau Partidul Comuniştilor. Se vede că oamenii s-au săturat de minciunile comuniştilor şi şi-au dat seama că sub masca de comunişti se ascundea o gaşcă de profitori care se ghidau doar de interesele lor.

❑ COMUNIŞTII NU DORESC SĂ SUPERE RUSIA

Eforturile comuniştilor de a intra din nou în graţiile Moscovei îi determină de multe ori să acţioneze chiar în detrimentul intereselor naţionale ale Republicii Moldova. Aceştia, cu sau fără bună ştiinţă, încep să pună interesele Rusiei mai presus decât cele ale ţării lor. Astfel, pe data de 28 februarie, majoritatea parlamentară comunistă a respins propunerea opoziţiei ca Parlamentul să ia atitudine, printr-o declaraţie specială, faţă de deschiderea de către Rusia a 23

de secţii de votare în regiunea transnistreană pentru alegerile prezidenţiale ruse, din 2 martie.

Inaugurarea secţiilor de votare fără acordul Chişinăului contravenea dreptului internaţional şi reprezenta o sfidare a suveranităţii şi independenţei Republicii Moldova. În aceste condiţii, Parlamentul nu putea să nu se pronunţe asupra deschiderii secţiilor. Nu a fost pentru prima dată când Parlamentul era nevoit să discute unele acţiuni ale Rusiei legate de regiunea transnistreană. Însă, dacă anterior comuniştii aveau o poziţie mai flexibilă şi, cel puţin, dădeau impresia că-i preocupă interesele naţionale ale Moldovei, de data aceasta nici măcar acest lucru nu s-au obosit să-l facă. Ei nu au comentat propunerea opoziţiei, ci pur şi simplu au votat împotrivă, când aceasta a fost supusă votului. Ulterior, comuniştii nu au solicitat explicaţii Rusiei la acest subiect prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene. Astfel, ei au încurajat Rusia să sfideze şi în continuare suveranitatea şi integritatea teritorială a Republicii Moldova, dându-i de înţeles că se poate simţi aici ca la ea acasă şi că poate face ce doreşte, fără a risca nimic.

❑ DREPTATEA A TRIUMFAT

Agonia în care au intrat comuniştii după înfrângerea suferită în alegerile locale generale din 2007 i-a determinat să abordeze un alt fel de a fi în politica moldovenească – să se ţină cu mâinile şi picioarele de fiecare post din fiecare sat. Chiar dacă pentru aceasta a fost nevoie de destabilizări de proporţii în diferite zone. Cazul satului Buţeni din raionul Hânceşti a făcut înconjurul Europei, fiind cel mai relevant exemplu în acest sens.

La începutul anului 2008, la mai bine de jumătate de an de la alegeri, acest sat rămânea unica localitate din Moldova care nu avea administraţie locală după alegerile din vara anului 2007. De fapt, el avea, dar comuniştii nu doreau să recunoască rezultatele alegerilor pentru că ele fusese câştigate de Alianţa „Moldova Noastră”. Aceasta în condiţiile în care reprezentantul AMN, Anatolie Postolachi a fost ales primar nu o dată, ci de două ori. De asemenea, merită de menţionat că oamenii din sat au ieşit în stradă, au blocat şoseaua Chişinău-Hânceşti, cerând comuniştilor să le recunoască primarul ales. În loc să dea curs cererii absolut legale a oamenilor, guvernanţii au băgat forţele de ordine peste ei, au aţâţat împotriva susţinătorilor AMN o parte din locuitori, provocând (indirect) conflicte în sat. Gândindu-se la securitatea oamenilor, AMN a acceptat cerinţa comuniştilor – de a-l retrage din cursă pe Anatolie Postolachi. Comuniştii credeau că, dacă acest om nu va mai candida, ei vor câştiga alegerile. Marea a fost însă dezamăgirea lor când, la 2 martie 2008, AMN a obţinut din nou postul de primar, dar şi majoritatea în consiliul local. Acest caz a fost o lecţie dureroasă pentru

comunişti. Era un semnal că declinul politic în care au intrat guvernanţii este ireversibil, că puterea nu poate fi menţinută nici chiar dacă controlezi justiţia, procuratura, forţele de ordine etc.

❑ COMUNIŞTII NU AU VIITOR

În primăvara anului 2008, proporţiile dezastrului în care comuniştii au adus ţara devin înspăimântătoare şi din ce în ce mai mulţi tineri încep să se întrebe despre viitorul lor în această ţară. Anume pe marginea acestui subiect au discutat tinerii din Organizaţia de Tineret a Alianţei „Moldova Noastră” (AMN) şi Tineretul Liberal European ((LYMEC), în cadrul unui seminar internaţional. Tinerii din Moldova şi Europa au acuzat guvernarea comunistă din R. Moldova de faptul că a adus ţara într-o „criză politică, economică, socială şi morală profundă”. Aceasta este situaţia din Republica Moldova, situaţie ce necesită o atenţie sporită din partea UE în cadrul politicii de vecinătate.

Actuala guvernare comunistă, prin instaurarea unui regim poliţienesc, prin comiterea a tot felul de abuzuri faţă de cei care exprimă o altă opinie decât cea oficială, prin încălcarea legii şi neglijarea valorilor democratice, constituie o barieră în calea de integrare europeană a Republicii Moldova. Tinerii au condamnat ideologia comunistă ca fiind una criminală, care vine în contradicţie cu valorile europene. Şi dacă Republica Moldova are vocaţia unei ţări europene, noi trebuie să scăpăm cât mai curând posibil de comunişti. Tinerii din Moldova şi-au exprimat nu o singură dată poziţia critică faţă de guvernarea comunistă. Dar este pentru prima dată când tinerii din Europa s-au solidarizat cu colegii lor din Moldova. Iar mesajul a fost foarte clar: cei care reprezintă viitorul Europei, nu văd în ea loc pentru partide comuniste de factură totalitară.

❑ PE ULTIMUL LOC LA PROTECŢIA DREPTULUI LA PROPRIETATE

Dacă în domeniile social-economice comuniştii explicau deseori situaţia precară prin posibilităţile reduse ale ţării, apoi în cazul altor domenii, astfel de argumente nu mai erau valabile, căci Republica Moldova ajunse printre codaşe. Un clasament elaborat de Alianţa pentru Drepturile de Proprietate cu sediul la Washington DC, în baza Indicatorului Internaţional al Drepturilor Proprietăţii (IIDP), arată că Moldova se află pe ultimul loc în Europa în ceea ce priveşte protecţia drepturilor la proprietate.

IIDP analizează trei dimensiuni ale dreptului proprietăţii: mediul politic şi juridic, protecţia drepturilor la proprietatea fizică, şi protecţia drepturilor proprietăţii intelectuale, şi apreciază ţările lumii pe scara de la 1 la 10 puncte. Potrivit clasamentului IIDP 2008, Moldova a obţinut 3,4 puncte din 10 şi se afla pe locul 109 între 115 de state din lume, pe acelaşi loc ca şi Paraguayul şi

Angola. Calificativul Moldovei a fost afectat de nota mică la capitolul protecţia dreptului proprietăţii intelectuale (1,9 din 10). Protecţia necorespunzătoare a proprietăţii intelectuale este confirmată şi de studiul internaţional de piraterie a software din 2008 al Business Software Alliance, care arăta că circa 94% din software din R. Moldova în 2006 sunt piratereşti, plasând Moldova pe locul 2 în lume drept ţara cu cea mai înaltă rată de piraterie a software (după Armenia, nr. 1 mondial). România se găsea pe locul 62 (5.0 din 10 puncte la toate cele 3 capitole), Ucraina - pe 83 (4.3/10), Rusia - pe locul 92 (4.0/10). Primul loc în lume îl deţine Finlanda (8.6/10), iar ultimul loc - Bangladesh (2.9/10). Comuniştii nu au întreprins nimic pentru a îmbunătăţi situaţia. Se vede că ei pur şi simplu s-au obişnuit că Republica Moldova trebuie să fie peste tot pe ultimele locuri.

❑ PROBLEME DE DISCRIMINARE RASIALĂ ÎN R. MOLDOVA

Republica Moldova, unde nimeni nu s-ar fi gândit că există probleme de ordin rasial, a „reuşit" să se facă văzută şi la acest capitol. Şi nu oriunde, ci la ONU. La începutul lunii martie 2008, Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială a audiat un raport cu privire la respectarea Convenţiei Internaţionale pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială în R. Moldova şi a elaborat recomandări pentru îmbunătăţirea situaţiei în republică.

Comitetul s-a arătat îngrijorat în legătură cu faptul că avocaţii parlamentari ai Centrului Drepturilor Omului din Moldova s-au ocupat deocamdată doar de câteva plângeri privind discriminarea rasială; că bugetul Biroului Relaţii Interetnice a fost micşorat şi Biroul nu are suficienţi angajaţi iar Consiliul Coordonator al Organizaţiilor Etnice si Culturale (organ consultativ pe lângă birou) nu reprezintă eficient interesele minorităţilor naţionale. Comitetul dezaproba şi faptul că limbile ucraineană, găgăuză si bulgară, cât si culturile respective sunt predate ca obiecte de studiu într-un număr limitat de şcoli unde limba de predare este rusa. Totodată, limbile ucraineană şi bulgară sunt limbi în care se face instruirea doar în câteva clase în şcoli experimentale. Nu există şcoli unde limba si cultura romă, azeră sau tătară să fie predate. În raport a fost acordată o atenţie sporită lezării drepturilor romilor, în special, absenţei reprezentanţilor acestora în parlament şi în structurile de stat, ratei înalte a şomajului în rândul acestei etnii. Obiecţiile legate de cultură, religie, minorităţile naţionale par să fie adecvate situaţiei din Republica Moldova. Dar cum au reuşit comuniştii „performanţa" de a înregistra cazuri de discriminare rasială, numai ei ştiu.

❑ MINISTRUL INCULTURII

La începutul anului 2008, personal am iniţiat o moţiune simplă în Parlament privind atitudinea iresponsabilă a Guvernului faţă de monumentele ocrotite de stat. În acea moţiune era vorba, în special, de monumentul ocrotit de stat Conacul „Teodosiu”, care era amplasat în centrul capitalei (bd. Ştefan cel Mare şi Sfânt, 160) şi care a fost demolat ilegal în august 2005. La câteva zile de la distrugerea monumentului, Guvernul a elaborat un proiect de hotărâre prin care legifera demolarea, dar Parlamentul nu l-a adoptat nici până acum. Am cerut socoteală ministrului culturii şi turismului, Artur Cozma, şi pentru faptul că nu au fost păstrate elementele decorative ale monumentului, precum prevede legislaţia în vigoare, deşi anterior ministrul m-a asigurat că elementele au fost transmise la păstrare.

La 16 martie 2008, moţiunea care a fost semnată şi de alţi 15 deputaţi de opoziţie, ajunge să fie pusă în discuţie în Parlament. Deputaţii i-au adresat zeci de întrebări, însă ministrul nu a ştiut să răspundă clar nici la una. El nu a ştiut nici cine a dat ordinul de demolare ilegală, nici de ce nu a fost protejat monumentul, nici dacă acesta va fi restabilit, nici ce s-a întâmplat cu elementele decorative ale Conacului etc. Prin tăcerea sa, ministrul a protejat de fapt gravele abuzuri împotriva culturii admise de guvernarea comunistă. Era evident că un astfel de om, care nu protejează cultura, dar pe cei ce acţionează împotriva ei, nu putea să rămână în continuare în funcţia respectivă. Noi am propus demiterea lui, dar majoritatea comunistă s-a opus. Or, guvernanţii niciodată nu au avut nevoie în această funcţie de un apărător al culturii, ci de un instrument docil prin care şi-ar satisface interesele. Adică, dacă unui demnitar comunist i-ar trăsni prin cap să demoleze un monument protejat de stat şi să construiască în locul lui o discotecă, misiunea ministrului ar fi să acopere ilegalitatea. Astfel, guvernarea şi-a demonstrat adevărata atitudine faţă de cultură, în general, şi faţă de monumentele protejate de stat, în particular.

❑ ŞAPTE ANI DE DEZASTRU

La data de 13 martie 2008 Alianţa „Moldova Noastră” (AMN) vine cu o declaraţie în care consemnează şapte ani de guvernare comunistă. În acea declaraţie noi apreciam că aceşti şapte ani au fost un dezastru pentru Republica Moldova.

În anii de guvernare comunistă, Republica Moldova a ajuns să aibă cel mai scăzut nivel de democraţie în Europa; comuniştii au scos un profit maxim din nostalgia cetăţenilor după trecut, dar, în realitate, au instaurat în republică un sistem totalitarist; în anii de guvernare, comuniştii au instituit un sistem

politic autoritar şi au transformat Moldova într-un stat poliţienesc; separarea şi independenţa puterilor a devenit o lozincă falsă, în realitate acestea fiind toate supuse şi controlate de către Vladimir Voronin; presa a ajuns să fie, în marea ei majoritate, controlată de putere, iar cenzura a devenit un instrument folosit frecvent de putere; în Moldova nu este dictatura legii, ci legea dictaturii. În plus, în toţi anii de guvernare comunistă, R. Moldova nu a avut o strategie clară a politicii externe - la Moscova s-a spus una, la Bruxelles – alta, iar la Washington – cu totul alta. Prin declaraţia noastră, i-am acuzat pe comunişti de faptul că încearcă să creeze o iluzie a bunăstării – deşi guvernarea afirmă că în Moldova se înregistrează o creştere economică, nivelul de viaţă al cetăţenilor scade permanent. Pentru aceste motive, AMN şi-a propus atunci drept obiectiv de bază să scape Republica Moldova de comunişti. Ulterior, am mers consecvent pe implementarea în practică a acestei idei.

❑ SUDUL REPUBLICII ACORDĂ VOT DE NEÎNCREDERE COMUNIŞTILOR

Tendinţa de debarcare a comuniştilor de la putere, începută în cadrul alegerilor locale generale, îşi găseşte continuare şi la nivel de zone concrete, demonstrând că populaţia s-a săturat de demagogie şi abuzuri comuniste. Un exemplu în acest sens îl reprezintă autonomia găgăuză din sudul republicii, care ani de-a rândul a fost considerată un teritoriul comunist. Adică, în acest teritoriu comuniştii tot timpul au fost primii în topul preferinţelor electoratului. Primul tur al alegerilor în Adunarea Populară de la Comrat, care are loc la începutul lunii martie 2008, arată însă că şi aici comuniştii au pierdut controlul.

Majoritatea mandatelor de legislator, obţinute în primul tur al alegerilor pentru Adunarea Populară, au revenit candidaţilor independenţi. În primul tur de scrutin, 18 candidaţi au obţinut mandate de deputat, majoritatea fiind independenţi, iar comuniştilor, altădată majoritari, revenindu-le doar trei mandate. Evident, acest eşec i-a deranjat pe guvernanţi. Ei s-au mobilizat, dar oricum nu au reuşit mare lucru nici în turul doi. În aceste condiţii, s-a recurs la practica dintotdeauna a guvernării – o parte din independenţi au fost cumpăraţi, intimidaţi, speriaţi etc. Unii dintre ei au cedat şi au trecut de partea comuniştilor. Cu toate acestea, comuniştii nu au putut obţine o majoritate clară. Pentru ca măcar cumva să se răzbune pentru înfrângerea suferită, comuniştii şi adepţii lor au încercat să blocheze activitatea Legislativului de la Comrat, timp de aproape jumătate de an. Până la urmă au fost nevoiţi să se resemneze. Păcat că această lecţie dură dată de electoratul din sudul republicii guvernării comuniste nu a fost însuşită pe deplin.

❑ MII DE COPII RĂMAŞI FĂRĂ PĂRINŢI

Situaţia dificilă în care se pomenesc zeci de mii de copii ca urmare a exodului masiv al forţei de muncă peste hotare nu putea fi mult timp ascunsă, chiar dacă guvernării comuniste nu-i prea convenea ca despre ea să se vorbească. Presiunea opiniei publice interne, dar în special a celei din exterior, determină Procuratura Generală să dea publicităţii un studiu privind respectarea legislaţiei cu privire la protecţia drepturilor copilului în anul 2007.

Din cauza plecării părinţilor peste hotare, circa 50 mii de copii din Republica Moldova locuiesc doar cu un părinte, iar circa 25 mii – fără ambii părinţi. S-a constatat că de cele mai multe ori, copiii rămaşi fără ocrotirea părinţilor nu frecventează şcoala, abandonează familia incompletă şi devin „copii ai străzii", fiind astfel victime ale violenţei, ale abuzului, ale traficului de copii. O treime din numărul minorilor care în 2007 au comis infracţiuni provin din categoria celor rămaşi fără ocrotirea părintească. În acelaşi timp, 13 mii de copii din ţară creşteau şi învăţau în 67 de şcoli-internat. Circa 80% dintre ei aveau unul sau ambii părinţi, dar care nu aveau posibilităţi materiale ca să-i educe şi să-i instruiască în familie. S-a stabilit că au fost încălcate drepturile copiilor la viaţă, la integritate fizică şi psihică, la un nume şi cetăţenie, la dezvoltarea normală în familie, la instruire şi educaţie, la siguranţă şi libertatea personală, a dreptului împotriva abuzului şi exploatării sexuale, împotriva vânzării şi a traficului de copii. În 2007, 1,5 mii copii care au abandonat familia şi şcoala şi se ocupau cu vagabondajul şi cerşetoria au fost instituţionalizaţi. Însă, după externare, aceşti copii au o capacitate redusă de integrare în mediul social normal. În lipsa supravegherii părinţilor, mulţi copii au consumat băuturi alcoolice şi droguri, fiind întocmite 3,6 mii de procese-verbale. Concluzia care se impune este că aceşti copii plătesc pentru „succesele economice" ale guvernării comuniste, care are interesul şi chiar a favorizat exodul forţei de muncă din Moldova.

❑ DEMISIA GUVERNULUI TARLEV – UN SPECTACOL PROST REGIZAT

La data de 20 martie, prin votul majorităţii comuniste, Parlamentul aprobă demisia Guvernului Tarlev. Opoziţia nu a participat la acel vot, deoarece era evident că e vorba de un spectacol prost regizat de comunişti. Demisia a survenit imediat după Congresul Partidului Comuniştilor, în cadrul căruia s-a pus în discuţie declinul politic în care intrase guvernarea. Oamenii nu mai credeau în minciunile comuniste despre bunăstare şi viitor luminos, imaginea Guvernului, în particular, şi a PCRM, în general, era una foarte şi foarte proastă. În criză de idei şi soluţii, comuniştii decid să demită Guvernul Tarlev, punându-i în cârcă povara insucceselor.

De fapt, argumentarea oficială aşa a şi sunat – chipurile acest Guvern a fost bun la timpul său, dar nu mai este în stare să facă faţă noilor provocări puse în faţa sa. În felul acesta comuniştii au încercat să creeze impresia că de acum încolo totul va fi mai bine. Dar nici acest calcul al comuniştilor nu şi-a găsit confirmarea în practică. Or, căderea de imagine a guvernării a continuat. În şapte ani de mandat al lui Tarlev, inflaţia a crescut, economia e la pământ, deficitul comerţului exterior a atins proporţii ameninţătoare, Planul R. Moldova – Uniunea Europeană nu a fost îndeplinit, iar oamenii pleacă masiv peste hotare, în căutarea unui loc de muncă. Nu vom trece cu vederea abaterile de la normele regulamentare ce s-au admis în Parlament în legătură cu demisia Guvernului. Opoziţia a indicat că Vasile Tarlev era dator să vină în Legislativ şi să explice motivele demisiei Guvernului său, pentru că anume Parlamentul a aprobat acest Executiv. De asemenea, opoziţia s-a arătat nedumerită în legătură cu faptul că Tarlev i-a prezentat demisia şefului statului, şi nu Parlamentului, precum cere legislaţia naţională. Astfel, premierul a ajuns în fruntea Guvernului pe cale democratică, dar a plecat din post încălcând Constituţia Moldovei. Comuniştii nu au înţeles atunci că declinul lor nu mai poate fi oprit, că electoratul din Moldova este suficient de matur şi nu poate fi minţit prin trucuri ieftine gen demisia Guvernului.

❑ LIPSĂ DE FINANŢE, CORUŢIE, BIROCRAŢIE EXCESIVĂ...

Lipsa de finanţe, corupţia, birocraţia, sistemul dificil de impozitare fiscală şi de licenţiere, lipsa personalului calificat, sunt doar unele dintre problemele antreprenoriatului feminin în Republica Moldova. La această concluzie ajung pe data de 20 martie 2008 participanţii la conferinţa „Femeile antreprenoare în lumea contemporană”.

Deşi în Moldova fiecare a patra întreprindere mică şi mijlocie aparţine femeilor, antreprenoriatul feminin nu este susţinut la nivel de stat. Femeile conduc afaceri în industria uşoară, medicină, sfera serviciilor, cosmetologie, saloane de frumuseţe, agenţii de turism şi de publicitate. În ultimii ani încep să administreze şi afaceri pur bărbăteşti, ca reparaţia şi modernizarea utilajului, construcţiile de locuinţe, confecţionarea mobilei, vânzarea tehnicii de calcul. S-a constatat o tendinţă de întinerire a mediului de afaceri feminin. Tot mai multe femei cu vârsta cuprinse între 24-35 ani pornesc afaceri proprii. Circa 60% din femeile de afaceri au studii superioare, iar 50% până la pornirea afacerii nu aveau cunoştinţe în domeniul administrării unei afaceri. Mesajul transmis de participanţii la conferinţă a fost unul cât se poate de clar – businessul feminin se dezvoltă, dar se poate dezvolta şi mai bine dacă ar fi şi o contribuţie pe măsură din partea statului. Aceasta ar urma să fie exprimată nu prin bani, ci prin politici, prin măsuri de ordin legislativ şi

administrativ. Dar comuniştii s-au făcut a nu înţelege acest mesaj, ca şi multe alte mesaje venite din partea societăţii civile şi a mediului de afaceri. Unicele mesaje recepţionate de ei în anii de guvernare au fost cele venite de la cercurile de afaceri protejate de putere.

❑ DUMA DE STAT SE OPUNE RETRAGERII FORŢELOR MILITARE DIN TRANSNISTRIA

În proiectul de declaraţie a Dumei de Stat „Cu privire la principiile politicii Rusiei în raport cu Abhazia, Osetia de Sud şi Transnistria", elaborat de Comitetul pentru CSI şi relaţii cu conaţionalii al Dumei de Stat, după audierile în problema conflictelor nerezolvate din spaţiul CSI, din 13 martie, se spunea că Rusia este nevoită să-şi corecteze politica în raport cu Abhazia, Osetia de Sud şi Transnistria, în funcţie de voinţa exprimată de populaţia care locuieşte acolo şi că evacuarea forţelor militare ruse ar putea să ducă la urmări dezastruoase pentru populaţia civilă, la destabilizarea situaţiei în aceste regiuni.

Cu alte cuvinte, Duma de Stat a Rusiei formulează opinia că formatul actual de prezenţă a forţelor de menţinere a păcii în regiunile separatiste trebuie menţinut până la rezolvarea conflictelor pe baza unor înţelegeri general acceptate. Or, aceasta înseamnă nu altceva decât decizia de a menţinere a prezenţei militare ilegale în Republica Moldova. Deşi Duma de Stat declară că respectă suveranitatea şi integritatea teritorială a Georgiei şi Moldovei în limitele graniţelor lor, recunoscute pe plan internaţional, ea susţine deschis focarele de separatism de pe teritoriul acestor ţări. Federaţia Rusă îşi asuma obligaţia de a ocroti aceste zone de separatism de orice presiune politică, economică şi militară venită din exterior. Această atitudine a fost de fapt o recunoaştere a suportului pe care Rusia avea să-l acorde în continuare republicilor separatiste. Şi asta în timp ce guvernarea comunistă afirma cu toată convingerea că soluţionarea diferendului transnistrean e pe cale să se producă. Însă loialitatea comuniştilor faţă de Rusia nu a fost luată în calcul de ambiţiile imperiale a le Moscovei.

❑ CEA MAI MARE CAPTURĂ DE DROGURI DE PE TERITORIUL MOLDOVEI

La finele lunii martie 2008 îşi găseşte confirmare un fapt care până atunci putea fi doar bănuit – guvernarea comunistă, prin exponenţii săi, ajunge să patroneze traficul internaţional de droguri. Anume în acea perioadă este arestată o captură de 200 kg de heroină, importată din Afganistan, în valoare de 10 mln. euro – cea mai mare cantitate de droguri, descoperită pe teritoriul Republicii Moldova.

Drogurile au fost împachetate în Turcia şi urmau să ajungă într-o ţară din Uniunea Europeană, Republica Moldova fiind doar ţară de tranzit. Heroina era ascunsă în saci cu fasole şi se transporta cu un microbuz condus de un cetăţean turc. Vom aminti că acest lot de contrabandă a fost descoperit cu totul întâmplător de către angajaţii poliţiei rutiere şi nu în urma unor investigaţii ale organelor speciale, aşa cum se pretindea iniţial. La acel moment, s-a scris şi s-a vorbit mult precum că personal ministrul de interne de atunci, Gheorghe Papuc, ar fi patronat traficul de droguri, secundat de câţiva angajaţi cu funcţii de răspundere de la MAI. Într-adevăr, trei dintre aceştia au fost reţinuţi, lor fiindu-le intentate dosare penale. Cât despre ministrul Papuc, deşi deputaţii AMN au insistat să fie constituită o comisie parlamentară de anchetă, care ar fi examinat gradul de implicare a sa, dar şi a altor oficiali în această afacere, iniţiativa nu a fost acceptată. Se vede că prea mulţi s-au căpătuit de pe urma activităţilor ilegale ale ex-ministrului pentru a-şi permite luxul ca el să fie deferit justiţiei în mod public. Gheorghe Papuc nu a fost însă inclus în componenţa noului Guvern, precum nu a fost inclus nici fostul director al Departamentului Vamal, persoane care pot împărţi responsabilităţile legate de traficul ilicit pe teritoriul Moldovei. Iar noul ministru al Afacerilor Interne are probabil sarcina de a muşamaliza cazul, de vreme ce a refuzat să elucideze cazul traficului cu droguri şi de a efectua remanierea personalului de conducere al ministerului.

❑ ADEVĂRUL DESPRE NOUL GUVERN COMUNIST

La 31 martie 2008, Parlamentul este atras într-un nou spectacol comunist – de data aceasta e vorba despre investirea în funcţie a noului Guvern, condus de Zinaida Grecianâi, de care comuniştii şi-au legat destinul lor politic.

Eu mi-am exprimat, de la tribuna centrală a Parlamentului, convingerea că noul Guvern nu poate schimba situaţia din ţară. Guvernul Tarlev a adus ţara la dezastru, s-a aprofundat sărăcia şi corupţia, iar normele democratice şi drepturile omului nu se respectă. Cu o asemenea moştenire, noul Cabinet de Miniştri avea prea puţine şanse să reuşească. Era greu de crezut că noul Guvern va izbuti să facă într-un an, ceea ce Guvernul precedent nu a făcut în şapte ani. Noul premier trebuia să propună măcar o nouă structură a Guvernului. Dar programul Guvernului nu conţinea nimic nou, iar priorităţile declarate nu inspirau optimism. Am reiterat poziţia că demisia vechiului Guvern, la fel ca şi acordarea votului de încredere noului Guvern este un spectacol la care AMN nu doreşte să participe. Guvernul Tarlev fusese schimbat cu Guvernul Greceanâi doar pentru a mima schimbarea şi, ca şi precedentul, va fi o secţie a Preşedinţiei, care doar va executa comenzile venite de sus. Noul Guvern era nou doar prin definiţie, deoarece din 21 de membri ai Cabinetului numai şase erau noi, dar şi unii dintre aceştia

făcuseră parte din angrenajul puterii. Timpul a arătat că am avut dreptate atunci când lansasem aceste pronosticuri sumbre. Spre regret, situaţia a continuat să degradeze şi acest lucru nu a fost în beneficiul ţării şi al cetăţenilor.

❑ VLADIMIR VORONIN – CEL MAI BOGAT DEMNITAR DIN MOLDOVA

La începutul lunii aprilie 2008, Comisia Centrală de Control a declaraţiilor cu privire la venituri şi proprietate a făcut publice informaţiile unor categorii de funcţionari – subiecţi ai declarării veniturilor şi proprietăţii. Valoarea proprietăţilor a fost prezentată pe baza costului menţionat în documentul care le certifică provenienţa şi nu reprezenta preţul de piaţă. Datele cu privire la veniturile demnitarilor pe anul 2007 nu s-au dezvăluit atunci. Chiar şi în aceste condiţii opinia publică a aflat că cel mai bogat demnitar din Moldova s-a dovedit a fi preşedintele Vladimir Voronin.

„Căpetenia proletariatului” autohton avea în proprietate un apartament de 232,7 m.p. în capitală, două loturi de pământ şi o casă de livadă în s. Pârâta (Dubăsari), pe malul stâng al Nistrului, un garaj la Chişinău, două autoturisme (VAZ şi „Pobeda”), un motoscuter „Yamaha”, a căror valoare totală se ridică la 2,19 mln. lei. În plus, şeful statului deţinea acţiuni în valoare de aproape 7 mln. lei la „Banca de Finanţe şi Comerţ” SA. Cel mai bogat legislator s-a dovedit a fi prietenul lui Vladimir Voronin, vicepreşedintele Parlamentului, liderul PPCD, Iurie Roşca. Acesta deţinea proprietăţi mai scumpe de 1,29 mln. lei (o casă de locuit de 62 m.p., un lot de pământ de 468 m.p., un garaj şi un sarai la Chişinău, precum şi acţiuni la „Prag-3”, „Flux”, „Ţara” şi Fundaţia Creştină). Straniu, dar oare se poate să ai acţiuni la o fundaţie creştină? Se vede că pe Iurie Roşca l-a luat un pic gura (pixul) pe dinainte şi a recunoscut că şi din creştinism a făcut business. Aceste declaraţii au scos la iveală faptul că aflarea la guvernare sau alături de ea înseamnă căpătuială. Căci la începutul legislaturii unii guvernanţi şi prieteni de-ai lor declarau proprietăţi cu mult mai mici.

❑ MINIMUL DE EXISTENŢĂ S-A MAJORAT CU 17,6 %

Creşterea galopantă a preţurilor, chiar dacă guvernanţii au încercat să o ascundă, nu putea să nu-şi spună cuvântul asupra situaţiei sociale. Astfel, către începutul lunii aprilie devine clar că în decurs de doar un an, minimul de existenţă a crescut cu 17,6%, constituind în 2007 în medie pe lună pentru o persoană 1,1 mii lei. Creşterea a fost provocată de nivelul preţurilor la produsele alimentare, incluse în coşul alimentar, dar şi de ponderea cheltuielilor din coşul nealimentar.

Pe medii de reşedinţă, minimul de existenţă avea valori mai mari pentru mediul urban (1,19 mii lei) şi mai mici pentru cel rural (1,03 mii lei). La oraşe, coşul nealimentar a constituit 44,2 % din minimul de existenţă, la sate – 34,4 %.

Valoarea maximă a minimului de existenţă (1,16 mii lei) revenea populaţiei cu vârstă aptă de muncă, în special, bărbaţilor (1,2 mii lei). Minimul de existenţă pentru pensionari a constituit 943,4 lei, iar după ce la 1 ianuarie 2008 a fost stabilită o pensie lunară medie de 548,3 lei, minimul de existenţă pentru pensionari era acoperit în proporţie de doar 58,1 %. În acelaşi timp, întreţinerea unui copil presupunea alocarea în medie a 1002,7 lei lunar, cu o diferenţiere în funcţie de vârsta copilului. Indemnizaţiile lunare pentru îngrijirea copiilor până la vârsta de 1,5 ani constituiau în medie 230,7 lei pentru persoanele asigurate şi 100 de lei pentru cele neasigurate, şi acopereau necesarul pentru copii de până la un an în proporţie de 58,5 % şi 25,4 %. Iată cam acesta era tabloul real al reuşitelor politicelor sociale ale comuniştilor care, nu o dată, s-au lăudat cât de bine a început să trăiască lumea după venirea lor la putere.

❑ BARIERE ÎN CALEA OPOZIŢIEI

Fiind în pierdere de imagine şi rating, comuniştii încep să inventeze diferite scheme pentru a-şi asigura rămânerea la putere sau, cel puţin, pentru a diminua şansele partidelor de opoziţie de a ajunge în număr mare în Parlament. Astfel, Legislativul adoptă în lectură finală mai multe modificări la Codul Electoral, prin care a majorat pragul electoral de la 4% până la 6%.

Pentru a fi siguri că opoziţia nu va identifica alte soluţii, comuniştii interzic blocurile electorale, dar şi listele comune ale partidelor. Adică, este prevăzut că pe lista unei formaţiuni politice nu pot candida şi membrii altor partide. De asemenea, sunt adoptate şi prevederi legislative care de facto interzic persoanelor cu dublă cetăţenie să ocupe un şir de funcţii de răspundere, inclusiv de deputat. Alte prevederi se referă la condiţiile de participare în alegeri a persoanelor cu antecedente penale. Or, aceste prevederi nu trebuie trecute cu vederea în condiţiile în care comuniştii practic în fiecare zi intentează dosare politice liderilor opoziţiei. Fiecare dintre ei la un moment dat se poate pomeni cu antecedente penale nestinse. Toate aceste modificări la legislaţia electorală au dovedit un singur lucru – guvernarea este în panică şi e gata să recurgă la orice abuzuri doar pentru a se menţine la putere. De teamă să nu piardă puterea, comuniştii au mers la o confruntare directă cu principalele organisme europene, care au criticat modul în care guvernanţii de la Chişinău au modelat legislaţia electorală şi le-au cerut să ia în calcul recomandările lor la acest capitol.

❑ PLĂŢI NEOFICIALE DE 900 MLN. LEI

Plăţile neoficiale a fost poate cel mi grav fenomen cu care s-a confruntat Republica Moldova în anii de guvernare comunistă. Acestea nu numai că au fost

tolerate, ci chiar şi susţinute de către demnitarii comunişti. Astfel, în republică s-a format un circuit de bani neoficiali, care afecta toate procesele social-economice. Despre proporţiile fenomenului se poate de judecat în baza unui sondajul privind percepţiile şi experienţele reprezentanţilor gospodăriilor casnice şi oamenilor de afaceri privind corupţia în Moldova, realizat de Transparency International. Sondajul a fost realizat în perioada 23 februarie – 10 martie 2008, pe un eşantion de 1105 persoane şi 514 unităţi de business. Aceasta este o dovadă a reprezentativităţii lui.

Rezultatele sondajului arătau că, în 2007, oamenii de afaceri au plătit neoficial 310 mln. lei, în timp ce reprezentanţii gospodăriilor casnice (GC) – circa 590 mln. lei. Businessmenii au plătit cel mai mult la vamă – circa 66 mln. lei, inspectoratelor fiscale – 36 mln. lei, instituţiilor medicale – 32,4 mln. lei. Reprezentanţii GC au plătit neoficial cel mai mult instituţiilor medicale – 153 mln. lei, la vamă – peste 87 mln. lei, poliţie – circa 77 mln. lei şi instituţiilor de învăţământ – 76,5 mln. lei. Mita medie plătită de businessmeni varia de la 133 lei în birourile de paşapoarte la 7544 lei în instanţele de judecată. La GC mita medie oscila între 108 lei inspectorilor energetici şi 2489 lei în instanţele de judecată. Situaţia ar fi putut fi depăşită dacă statul ar fi depus cu adevărat eforturi în vederea combaterii corupţiei, dar nu ar fi mimat-o. Spre regret, prin lupta cu corupţia comuniştii au înţeles tot timpul răfuiala cu oponenţii. Iar corupţia adevărată a fost lăsată să înflorească pentru că.... a alimentat regimul aflat la guvernare.

❑ GUVERNAREA DEMAREAZĂ PERSECUTAREA FORUMIŞTILOR

Indicaţiile date de preşedintele Vladimir Voronin Serviciului de Informaţii şi Securitate privind presa şi partidele de opoziţie conduc la o activizare fără precedent a acestuia. Astfel, SIS, prin intermediul Procuraturii Generale, solicită, la mijlocul lunii aprilie 2008, portalului „Unimedia” adresele IP ale unor persoane care au expus pe forum opinii critice la adresa guvernării. Evident, se punea la cale intimidarea celor care gândeau altfel decât puterea.

Portalul nu a oferit aceste adrese pe motiv că nu le mai avea păstrate la data solicitării lor. Totodată, administratorii acestuia au menţionat că demersul Procuraturii reprezintă o încercare de intimidare a comentatorilor portalului de ştiri „Unimedia”, pentru că în mesajele postate pe site nu se conţin apeluri concrete de pregătire sau comitere a unor infracţiuni grave sau deosebit de grave. Aşadar, dreptul la libera exprimare nu putea fi restrâns din simplul motiv că forumiştii au criticat guvernarea. Apropo, s-au solicitat doar adresele forumiştilor care au expus opinii critice sau ironice în adresa comuniştilor, dar nu şi cele ale forumiştilor ce au criticat opoziţia. O atare tratare diferenţiată

a demonstrat că e vorba de o abordare strict pe criterii politice. Ulterior, s-a dovedit că acei „duşmani de temut” ai guvernării sunt nişte tineri liceeni. Or, dacă comuniştii au ajuns să se războiască cu copiii, nu este greu să ne dăm seama de starea de spirit şi de panica ce domnea atunci în rândurile guvernării la gândul că ar putea pierde puterea.

❑ ECONOMIA MOLDOVEI DEPINDE DE REMITENŢE

Republica Moldova este o ţară a cărei economie depinde cel mai mult de remitenţe între toate economiile lumii – la această concluzie ajunge prestigioasa revistă „Business Week”, care în aprilie 2008 publică un articol întitulat „Moldova: în cursa remitenţelor”. Aceasta este o nouă caracteristică a Moldovei, care se alătură altor câteva calificative – „stat ratat”, „cea mai săracă ţară din Europa”, „singurul stat postsovietic cu un preşedinte comunist”.

Potrivit datelor Băncii Mondiale, în anul 2007, Produsul Intern Brut (PIB) moldovenesc a fost compus în proporţie de 36,2% din banii trimişi în ţară de emigranţi. Circa 25% dintre cetăţenii Moldovei au plecat din ţară ca să caute de lucru peste hotare şi majoritatea emigranţilor reprezintă segmentul cel mai activ al forţei de muncă. Deoarece realizările guvernării comuniste nu oferă mari speranţe de viitor, moldovenii sunt nevoiţi să caute o sursă de existenţă în alte părţi. Şi asta în timp ce ţările vecine au dobândit deja un anumit nivel de bunăstare. Tranziţia la economia de piaţă în Republica Moldova a mers pe o cale greşită, economia ţării e la pământ iar perspectivele de dezvoltare, cu o asemenea guvernare, nu par a fi atât de îmbucurătoare. Cu toate că remitenţele susţin cât de cât economia Moldovei, ele totuşi nu sunt în măsură să reanimeze economia ţării. Iar guvernarea comunistă nu mai conteneşte să se laude cu succesele obţinute, încercând să demonstreze că spaţiul dintre Prut şi Nistru este o gură de rai.

❑ SECURITATEA ALIMENTARĂ A ŢĂRII

De nenumărate ori opoziţia, văzând lipsa de clarviziune a puterii, a încercat să intervină şi să preîntâmpine evoluţii nedorite ale situaţiei, conducându-se exclusiv de interesul cetăţeanului simplu. La fel am procedat şi pe data de 24 aprilie 2008, când AMN a venit cu o declaraţie privind situaţia din agricultură şi din domeniul de securitate alimentară a ţării.

Republica Moldova sub comunişti a ajuns în rândul ţărilor care suferă de foame. Suntem unica ţară din Europa care are nevoie de susţinere din exterior la capitolul alimentaţie. Comuniştii ani de-a rândul au ignorat propunerea AMN de a crea un fond de intervenţie pentru cereale şi, în rezultat, ţara a putut depăşi

efectele secetei de anul trecut doar datorită asistenţei din exterior. Guvernanţii şi-au făcut însă imagine pe seama distribuirii acestui ajutor. Cu atât mai cinică pare atitudinea Ministerului Agriculturii şi Industriei Alimentare, care se lăuda cu o creştere esenţială a producerii de carne, când de fapt, se ştie că oamenii erau nevoiţi să-şi sacrifice în masă animalele pentru că nu au cu ce le hrăni. În ajunul Sărbătorilor de Paşti, o mare parte din populaţie era în criză de produse alimentare, deoarece la majoritatea produselor preţurile crescuseră considerabil. Politica criminală a comuniştilor a condus la depopularea satelor. În 2007 numărul cetăţenilor plecaţi peste hotare a sporit cu 12%. Şi situaţia continuă să degradeze.

❑ UN EŞEC COMUNIST ÎN ATENŢIA EUROPEI

Modul scandalos în care comuniştii au procedat promovând propria viziune asupra istoriei la nivel de politică de stat, a stârnit nu numai indignarea opiniei publice interne, ci a atras şi unele critici ale factorilor de decizie europeni. Astfel, Comisia Europeană împotriva Rasismului şi a Intoleranţei (ECRI) recomandă autorităţilor din R. Moldova să revizuiască conţinutul manualelor de istorie pentru eliminarea, în primul rând, a tuturor materialelor rasiste sau care încurajează stereotipurile, intoleranţa sau prejudicierea oricărui grup minoritar.

Recomandarea a fost făcută în al treilea raport asupra Moldovei, care evalua situaţia din ţară în intervalul 2003 - 14 decembrie 2007 pe probleme de rasism, xenofobie, antisemitism şi intoleranţă. Autorii raportului aminteau că în cel de-al doilea raport, ECRI a recomandat ca reforma manualelor şcolare de istorie, pe atunci aflată în discuţie, să constituie în acelaşi timp şi o ocazie de a elimina toate stereotipurile negative privind grupurile minoritare şi de a spori aprecierea diversităţii culturale de către toţi elevii din Republica Moldova. Însă reforma predării istoriei a căpătat o conotaţie politică sensibilă, datorită mai ales conexiunilor cu identitatea naţională. Noile manuale neagă adevărul istoric de identitate a moldovenilor, în special când este vorba de rolul identităţii româneşti, fapt ce a stârnit indignarea nu numai a istoricilor, a elevilor şi pedagogilor, ci şi a întregii societăţi, indignare manifestată prin proteste şi demonstraţii. O altă problemă legată de conţinutul manualelor de istorie este în general lipsa de referinţă la istoria şi cultura minorităţilor naţionale. Experţii solicitau autorităţilor Moldovei să monitorizeze cu regularitate şi, dacă este cazul, să revizuiască manualele şcolare pentru a se asigura că acestea reflectă mai fidel pluralitatea societăţi şi să includă în acest scop contribuţia socială a grupurilor minoritare. Comuniştii nu au îndeplinit aceste recomandări, deoarece ele contraveneau intereselor lor politice. Mai mult decât atât, ei au venit cu critici şi acuze în adresa oficialilor europeni, demonstrând încă o dată

întregii Europe că, orice nu ar declara, în realitate ei rămân aceeaşi comunişti de factură şi esenţă bolşevică.

❑ COMUNIŞTII LIPSESC CETĂŢENII DE ACCESUL LIBER ÎN SPAŢIUL UE

Apucăturile anti-româneşti şi anti-europene ale guvernanţilor de la Chişinău de multe ori au dominat asupra raţiunii şi bunului-simţ. Anume aceasta este concluzia ce poate fi făcută în baza refuzului comuniştilor de a semna Convenţia privind micul trafic de frontieră cu România, care acorda la circa un milion de cetăţeni ai Moldovei dreptul de a călători fără vize pe o distanţă de 30 km de la frontieră în România.

Pentru a-i susţine pe cetăţeni, Alianţa „Moldova Noastră" demarează o campanie de colectare a semnăturilor a oamenilor care pledează pentru semnarea Convenţiei moldo-române privind micul trafic de frontieră. Tergiversarea semnării Convenţiei privind micul trafic de frontieră leza dreptul cetăţenilor la liberă circulaţie şi afecta direct interesele locuitorilor din zona respectivă, care aveau de pierdut unele beneficii financiare şi materiale. Noi am cerut autorităţilor statului să-şi îndeplinească obligaţia de a acţiona în interesul cetăţenilor şi să semneze fără întârziere acest document cu Guvernul României. Semnarea Convenţiei ar fi permis cetăţenilor Republicii Moldova să intre liber în spaţiul Uniunii Europene, să dezvolte relaţiile culturale, sociale şi economice dintre localităţile de frontieră din cele două ţări. Totodată, localităţile de frontieră ar fi devenit mai atractive pentru potenţialii investitori, stimulând dezvoltarea acestora. Refuzul comuniştilor de a semna Convenţia a fost nu numai o prejudiciere a intereselor cetăţenilor moldoveni din localităţile de frontieră, ci şi o sfidare a Uniunii Europene. Deşi am colectat mii de semnături şi le-am depus în mod public la Guvern, autorităţile comuniste au continuat să inventeze tot felul de motive pentru a limita accesul cetăţenilor pe teritoriul UE.

❑ MAI MULTĂ TRANSPARENŢĂ

Tendinţele tot mai vădite ale guvernanţilor de a-şi pune averile în umbră şi de a se eschiva de la declararea lor în mod cinstit ne determină pe noi, un grup de deputaţi ai AMN, să venim la începutul lunii mai 2008 cu un proiect de lege ce prevedea publicarea obligatorie pe Internet a declaraţiilor pe venit ale Preşedintelui Republicii Moldova, deputaţilor, membrilor Guvernului, preşedintelui Curţii Constituţionale, preşedintelui Curţii Supreme de Justiţie, Procurorului General, preşedintelui Curţii de Conturi, guvernatorului Băncii Naţionale a Moldovei, directorului Serviciului de Informaţii şi Securitate. Am propus ca aceste declaraţii să fie publicate pe paginile web ale instituţiilor respective.

Declaraţiile de avere constituie instrumente foarte utile pentru ca cetăţenii

să poată cunoaşte parlamentarii, membrii Guvernului şi persoanele cu funcţii de răspundere din punct de vedere al statutului social, al bunurilor acumulate (bunuri, dar şi proprietăţi), atât individuale cât şi de partid. Cetăţenii trebuie să cunoască aceste aspecte despre cei pe care i-au ales, să se poată informa în ce măsură cel ales sau numit în funcţie, în decursul mandatului a avut grijă să sprijine dezvoltarea comunităţii. Însă mecanismul declarării şi al controlului averilor a fost insuficient folosit până acum în scopul creşterii responsabilităţii demnitarilor faţă de societate. Dacă reglementările privind declararea şi controlul averilor oficialilor sunt în general adecvate, practica în acest domeniu este mai mult decât nesatisfăcătoare, fapt confirmat cu prisosinţă de monitorizările realizate organizaţiile neguvernamentale şi de ziarişti. Noi ne-am arătat convinşi de faptul că aplicarea prevederilor iniţiativei legislative în cauză va contribui considerabil la realizarea Hotărârii Guvernului privind Strategia Naţională de edificare a societăţii informaţionale – "Moldova electronică". În final, comuniştii au fost nevoiţi să accepte aceste proiect de lege, deşi se vedea că nu le-a căzut bine deloc.

❑ EFORTURILE AUTORITĂŢILOR SUNT INEFICIENTE

Eforturile autorităţilor pentru realizarea liberului acces la informaţie rămân, deocamdată, ineficiente, iar discrepanţa dintre declaraţiile oficialilor şi acţiunile practice este evidentă – aceasta este concluzia la care ajunge un grup de experţi care au elaborat şi au prezentat un raport privind evoluţiile legate de liberul acces la informaţii în trimestrul I 2008.

Experţii au analizat situaţia privind accesul la informaţie în baza a patru criterii: cadrul juridic privind exercitarea dreptului la informaţie; disponibilitatea instituţiilor publice de a furniza informaţii; operativitatea cu care instituţiile publice reacţionează la cererile de informaţii; accesul mass-media la informaţiile oficiale. Evaluarea a fost făcută pe o scară de cinci puncte. Primul criteriu a întrunit 2,48 puncte, al doilea – 1,84, al treilea – 2,03 şi al patrulea – 2,01. În total, experţii au evaluat accesul la informaţie în primul trimestru al anului curent la 2,09 puncte. Acest indicator s-a dovedit a fi mai mic decât cel înregistrat la finele anului 2007 – 2,27%, ceea ce denotă o involuţie la capitolul respectiv. Pentru îmbunătăţirea accesului la informaţie în Moldova, experţii recomandau „implementarea pro-activă a sistemelor de realizare a dreptului de acces la informaţie şi integrarea acestora în toate strategiile naţionale de dezvoltare şi în politici". Dar comuniştii au procedat exact invers – ei au făcut şi mai dificil accesul la informaţii. Codul de conduită al funcţionarului public, care a intrat în vigoare la scurt timp după prezentarea raportului, este cel mai bun exemplu în acest sens.

❑ O NOUĂ FUNCŢIE ACORDATĂ SIS

Prima jumătate a anului 2008 pe bună dreptate a fost una dominată totalmente de interesele guvernării faţă de activitatea Serviciului de Informaţii şi Securitate. Acestei structuri i s-au acordat tot noi şi noi împuterniciri, astfel fiind întărită presupunerea precum că i se pregătea un rol de bâtă politică în mâinile guvernării.

După adoptarea Legii privind verificarea titularilor şi candidaţilor la funcţii publice, pe care Guvernul a trimis-o Parlamentului, Serviciul de Informaţii şi Securitate (SIS) urma să obţină dreptul de a verifica toţi funcţionarii publici, precum şi toate persoanele care vor dori să ocupe funcţii publice. Documentul prevede că persoanele menţionate vor fi verificate referitor la statutul social, veniturile familiei, proprietăţi, studii, cetăţenie etc. După ce legea va intra în vigoare, în decurs de cinci ani vor fi verificate persoanele care deţin deja funcţii publice, iar candidaţii la funcţii publice – din momentul în care îşi vor înainta candidaturile. Guvernul afirma că verificarea se va face cu scopul prevenirii şi combaterii corupţiei în autorităţile publice; prevenirii ocupării funcţiilor publice de către persoanele care prezintă ameninţare pentru interesele securităţii naţionale; aprecierea gradului de îndeplinire de către titulari şi candidaţi a cerinţelor de încadrare şi de respectare a restricţiilor stabilite de lege etc. În realitate, se crea posibilităţi de a verifica deschis orice persoană incomodă guvernării. De asemenea, se instituia un filtru la capitolul angajare în funcţii publice. Or, potrivit documentului, persoanele care nu vor dori să fie verificate de SIS vor trebui să renunţe la funcţia publică deţinută sau pe care o vor pretinde. Într-o societate democratică acest proiect de lege nu ar fi trezit dubii. Dar în condiţiile Republicii Moldova documentele de acest fel sunt extrem de periculoase. Or, ele nu fac altceva decât să instituie noi mecanisme de intimidare a cetăţenilor.

❑ COMUNIŞTII SABOTEAZĂ INTEGRAREA EUROPEANĂ

Faptul că guvernarea comunistă sabotează integrarea europeană în Moldova a devenit o axiomă. Totodată, unii oficiali europeni mult timp au continuat să creadă în sinceritatea demersurilor pro-europene ale comuniştilor. Având acest credit de încredere, guvernanţii au compromis ideea integrării europene, reducând astfel şansele Moldovei de a ajunge parte a UE.

AMN a pus mereu accentul pe informarea corectă a occidentalilor referitor la adevărata situaţie din Republica Moldova. Acest lucru l-a făcut şi liderul AMN, Serafim Urechean, la Bruxelles, în timpul conferinţei „Moldova şi UE” din cadrul grupului din Parlamentul European „Alianţa Liberalilor şi Democraţilor din Europa”. AMN şi-a exprimat nedumerirea de ce factorii de decizie de la Bruxelles au aprecieri binevoitoare faţă de regimul care sabotează alinierea

Republicii Moldova la standardele europene de democraţie, de viaţa, de cooperare. Actualul regim comunist a îmbrăţişat retorica proeuropeană cu scopul de a submina procesele de reforme şi cele integraţioniste. Anume acest regim antidemocratic, care acţionează împotriva intereselor propriului popor, constituie principala bariera în calea dezvoltării europene a Moldovei. Anume acest regim autoritar sabotează intenţionat procesul de integrare a Republicii Moldova în UE. Suntem convinşi că Republica Moldova trebuie tratată de UE în mod specific în contextul integrării europene, deoarece este vorba despre o parte exclusă a poporului român, membru al comunităţii europene şi nedreptăţile făcute de istorie trebuie să aibă, într-un final, o rezolvare fericită, aşa cum a fost în cazul germanilor. Mesajul nostru şi-a atins ţinta. Or, ulterior europenii au devenit mult mai rezervaţi şi mult mai atenţi referitor la declaraţiile şi acţiunile comuniştilor.

❑ COMUNIŞTII INSISTĂ PE NEUTRALITATE

La data de 8 mai 2008, comuniştii, indiferent de protestele opoziţiei, votează Concepţia securităţii naţionale a Republicii Moldova, un document puternic ideologizat şi politizat prin care guvernarea îşi promovează propriul punct de vedere drept unul al statului. Această Concepţie, în marea ei majoritate, se baza pe principiul neutralităţii permanente a Moldovei.

Deputaţii din opoziţie au considerat de datoria lor să le indice comuniştilor că în Concepţie există mai multe abordări greşite. Spre exemplu, că la baza securităţii naţionale a Republicii Moldova ar fi trebuit să stea art.1 din Constituţie, care prevede că Moldova este stat democratic, de drept, bazat pe respectarea drepturilor omului, dar nu principiul neutralităţii. În Concepţie nu este spus clar că în Republica Moldova se află trupe de ocupaţie ale Federaţiei Ruse şi că evacuarea lor de pe teritoriul ţării noastre constituie o prioritate pentru Moldova. Documentul lăsa impresia că a fost scris nu la Chişinău, ci la Moscova sau Tiraspol. Vom aminti că anterior a existat o altă Concepţie a securităţii naţionale, care nu se ştie unde a dispărut. Cu atât mai mult că membrii grupului de lucru care au elaborat documentul au recunoscut că au lucrat doar la prima variantă, nu şi la cea de-a doua. Documentul fusese elaborat în pripă şi era legat de graba cu care comuniştii vroiau să rezolve problema transnistreană. Concepţia urmăreşte neadmiterea aderării Moldovei la NATO şi extinderea spaţiului euro-atlantic spre est. Am făcut o declaraţie de la tribuna Parlamentului în care am expus cele trei direcţii ce se întrevăd în Concepţie: îndepărtarea Republicii Moldova de NATO; ascunderea rolului distructiv al Rusiei în problemele de securitate naţională ale Moldovei; promovarea unei politici inadecvate în raport cu România – membru al Uniunii Europene şi al NATO. „Comuniştii nu înţeleg

că timpurile s-au schimbat şi NATO nu mai este un bloc militar ostil, ci un spaţiu al securităţii politice, economice, sociale şi de altă natură”.

❑ REVOLTA PENSIONARILOR

Cineva dintre analiştii politici de la Chişinău spunea că despre eşecul guvernării comuniste se va putea vorbi atunci când în stradă vor ieşi pensionarii, care tot timpul au susţinut PCRM. Iată că la 13 mai 2008, peste o sută de pensionari au încercat să blocheze strada centrală a Chişinăului, după ce nu au fost primiţi în audienţă de către Prim-ministrul Zinaida Greceanâi. Poliţia i-a oprit pe pensionari, formând un zid viu în faţa lor.

Pensionarii ieşiseră în Piaţa Marii Adunări Naţionale ca să participe la o întrunire a locatarilor apartamentelor privatizate, pe care intenţiona să o desfăşoare organizaţia pentru apărarea drepturilor cetăţenilor „Salvgardare”. Pe foile volante ce au fost difuzate în prealabil în oraş şi lipite la scările blocurilor se spunea că subiectul-cheie al întrunirii urma să fie noua înşelare cu privatizările de locuinţe şi reforma gospodăriei locativ-comunale, după care mulţi cetăţeni îşi pot pierde apartamentele. Organizatorii afirmau că la întrunire au fost invitaţi Prim-ministrul, Procurorul General, primarul de Chişinău, directorul Agenţiei Naţionale pentru Reglementare în Energetică, reprezentanţi ai prestatorilor de servicii comunale. Deşi poliţiştii le-au interzis să instaleze în piaţă microfoane şi amplificatoare de sunet, pe motiv că zgomotul puternic va afecta activitatea Guvernului, circa 200 de pensionari au discutat timp de aproape o oră despre situaţia creată, aşteptându-i pe invitaţi. Apoi un grup de activişti a intrat în clădirea Guvernului ca să formuleze revendicările la adresa premierului, dar în curând s-au întors în piaţă, anunţând că nimeni nu a dorit să-i audieze. După aceasta, circa o sută de pensionari au dat buzna spre carosabil, ca să blocheze traficul auto. Automobilele poliţiei şi angajaţii organelor de drept au îngrădit imediat piaţa. Pensionarii au scandat lozinci, în mulţime făcându-se auzit şi apelul „Jos Greceanâi!”, dar majoritatea bătrânilor nu au rezistat vremii calde şi emoţiilor puternice şi au părăsit Piaţa.

❑ DEMOCRAŢII VOR TREBUI SĂ REVIZUIASCĂ DECIZIILE COMUNIŞTILOR

La data de 26 mai 2008, am avut fericita ocazie de a rosti o alocuţiune în cadrul Adunării Parlamentare a NATO, care avusese loc la Berlin. Nu am ratat oportunitatea de a pune câteva accente importante, în opinia mea, pentru viitorul Moldovei. În particular, am declarat că, după accederea la guvernare, forţele democratice din Moldova vor trebui să revizuiască deciziile comuniste

anti-NATO şi să pună bazele unui parteneriat real şi durabil cu structurile Alianţei Nord-Atlantice.

Am amintit audienţei că, imediat după venirea lor la putere, comuniştii au declarat că anume ei vor opri extinderea NATO spre Est, şi că datorită lor tancurile NATO nu au ajuns la Breansk, dar când au văzut că situaţia geopolitică din regiune s-a schimbat, comuniştii au schimbat tactica: ei au acceptat implementarea Planului R. Moldova – NATO, pe care însă l-au abordat formal. Comuniştii s-au speriat că relaţiile Republicii Moldova cu NATO ar putea să evolueze şi au elaborat Concepţia Securităţii Naţionale, care are la bază principiul de neutralitate permanentă. Actuala guvernate comunistă din R. Moldova nu a pledat niciodată la modul serios pentru apropierea de structurile NATO. În general, în 17 ani de independenţă, R. Moldova nu a avut la guvernare o forţă sau o coaliţie de forţe care ar fi optat clar şi ar fi întreprins acţiuni în vederea apropierii de NATO. În societatea moldovenească NATO a fost prezentată mai degrabă ca un duşman, ca un agresor şi s-a ignorat cu bună ştiinţă faptul că Alianţa Nord-Atlantică reprezintă un spaţiu comun de securitate şi stabilitate. În loc să stabilească o relaţie reciproc avantajoasă, comuniştii au pus în continuare accentul pe imaginea de bloc militar a Alianţei Nord-Atlantice, iar aderarea României la NATO şi obţinerea de către Moldova a statului de vecin al acestei prestigioase organizaţii internaţionale a fost percepută de conducerea comunistă a ţării drept o ameninţare. Din fericire, în Moldova există forţe politice sănătoase, care vor fi capabile pe viitor să valorifice toate oportunităţile ce ni le oferă o colaborare fructuoasă cu NATO.

❑ SERAFIM URECHEAN ESTE ACHITAT ÎN „DOSARUL AMBULANŢELOR"

Comuniştii nu puteau tergiversa la infinit ancheta în dosarul intentat liderului AMN, Serafim Urechean. În popor, acesta mai era cunoscut şi drept „dosarul ambulanţelor". La data de 26 mai, Judecătoria sectorului Centru al municipiului Chişinău a încetat procesul judecătoresc lui Serafim Urechean, din lipsa elementelor constitutive ale infracţiunii. Astfel, a fost confirmată justeţea declaraţiilor AMN despre acest dosar, care avea o evidentă tentă politică.

Dosarul a fost iniţiat în anul 2004, de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi a Corupţiei. Ex-primarul era suspectat de depăşirea atribuţiilor de serviciu la cumpărarea a 40 de maşini de marca „Wolksvagen" pentru Spitalul de Urgenţă din Chişinău. Fără îndoială, era vorba de un dosar politic, ce urmărea scopul de a-l denigra pe liderul AMN şi formaţiunea pe care o conduce. După şedinţa de judecată, Serafim Urechean a declarat presei că este mulţumit de hotărârea instanţei, care demonstrează că judecătorii au analizat temeinic şi echidistant dosarul, fabricat la ordinele lui Voronin. Liderul AMN s-a

arătat dispus să ajungă până la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în cazul contestării promise de procuror. Fabricarea acestui dosar denotă o stare anormală şi periculoasă ce se atestă în justiţia moldovenească şi constituie o dovadă în plus a comportamentului evident abuziv al comuniştilor, pentru care drepturile omului, în general, şi drepturile opoziţiei, în particular, nu înseamnă nimic. Şi aceste abuzuri trebuiau să fie cunoscute atât de opinia publică din ţară, cât şi de cea de peste hotare. În condiţiile unui regim totalitar, nici vorbă nu poate fi de avansarea pe calea democraţiei şi integrării europene.

❑ UNIUNEA EUROPEANĂ INTERVINE

Cei care au aşteptat de la Uniunea Europeană indicaţii stricte probabil s-au simţit dezamăgiţi. Or, UE niciodată nu a avut un atare comportament şi nici nu putea să-l aibă. De obicei, factorii de decizie de la Bruxelles fac recomandări, iar cine ştie să citească printre rânduri înţelege că aceste recomandări sunt chiar mai dure decât criticele directe şi au un caracter aproape obligatoriu. În felul acesta instituţia europeană atenţionează asupra restanţelor înregistrate într-un domeniu sau altul, restanţe ce urmează a fi neapărat înlăturate.

Astfel, Uniunea Europeană a recomandat Republicii Moldova să acorde o atenţie sporită reformelor în domenii precum justiţia, poliţia, combaterea corupţiei, iar în contextul anului preelectoral – în special, al libertăţii mass-media. Aceste recomandări au fost făcute de Benita Ferrero-Waldner, Comisar European pentru Relaţii Externe şi Politica Europeană de Vecinătate, într-o conferinţă de presă de totalizare a Reuniunii Consiliului de Cooperare R. Moldova - UE. Prezent la conferinţa de presă, preşedintele Vladimir Voronin a spus că autorităţile moldovene vor depune eforturi maxime pentru ca scrutinul parlamentar din anul 2009 să fie organizat şi desfăşurat conform celor mai înalte rigori democratice. Dar dincolo de declaraţii nu s-a mers. Nu au urmat schimbări în bine nici la unul din capitolele menţionate de oficialul european, căci acţiunile guvernării comuniste diferă foarte mult de mesajul pe care l-au pregătit pentru europeni. După cum comuniştii au abuzat până atunci de poziţia lor dominantă pentru a-şi promova interesele proprii, aşa au abuzat şi în continuare.

❑ RESPECTAREA DREPTURILOR OMULUI FACE PROGRESE DOAR LA NIVEL LEGISLATIV

Impuşi de situaţie, mai bine zis de documentele semnate cu structurile europene, comuniştii au fost nevoiţi să mimeze un timp reformele. Astfel, s-au adoptat mai multe legi, practic perfecte din punctul de vedere al standardelor europene. Dar mai departe nu s-a întreprins nimic. Şi acest lucru a ajuns să

fie conştientizat de tot mai multă lume. Raportul „Amnesty International 2008”, spune deschis că respectarea drepturilor omului în Moldova face progrese doar la nivel legislativ - în ceea ce priveşte aplicarea în practică a obligaţiunilor asumate la acest capitol există multe carenţe.

Potrivit experţilor organizaţiei, în privinţa respectării drepturilor omului, tortura rămâne a fi principala problemă cu care se confruntă cetăţenii din Republica Moldova; tortura are un caracter sistematic şi nu există nici un fel de garanţii că aceste cazuri pot fi soluţionate. Aceste infracţiuni poartă un caracter ascuns şi de cele mai multe ori nu sunt declarate. În raport se mai spunea că deţinuţii se află în condiţii precare, iar anchetatorii, fiind constrânşi de situaţie să trimită în instanţă cât mai multe cazuri, smulg mărturii cu forţa de la deţinuţi. Până la acel moment, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a găsit vinovat statul moldovean în cinci cazuri de tortură şi rele tratamente. Spre regret, optica autorităţilor la acest capitol nu s-a schimbat. Rarele reacţii ale oficialilor l-a tema respectivă s-au rezumat la constatarea lipsei de bani. Dar guvernanţii nu s-au gândit că se impune mai degrabă o schimbare a mentalităţii, proces ce ar putea să necesite nu chiar atât de mulţi bani.

❑ COMUNIŞTII REIAU ATACURILE ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

Vara anului 2008 începe cu noi atacuri ale comuniştilor împotriva României. Preşedintele Vladimir Voronin anunţă că a expediat o scrisoare tuturor preşedinţilor ţărilor membre ale Uniunii Europene (UE) în care îi informează despre stadiul actual al relaţiilor moldo-române. În realitate, sub masca de informare se ascundeau noi atacuri în adresa statului vecin. Şeful statului a acuzat România de faptul că nu doreşte să semneze Tratatul de frontieră cu R.Moldova şi a spus că, în lipsa acestui tratat, orice discuţii pe marginea Convenţiei privind micul trafic de frontieră sunt lipsite de sens.

Potrivit lui Voronin, Chişinăul a încercat să facă tot posibilul pentru a elimina barierele şi din calea semnării unui alt tratat important cu România – tratatul politic de bază. În special, este vorba de denumirea limbii. „Am propus să nu figureze denumirea limba moldovenească, ci să fie scris limba de stat. Dar nici această formulă nu s-a acceptat”, a afirmat el. Preşedintele s-a făcut a nu înţelege un lucru evident – el îi cerea şefului statului vecin să evite denumirea corectă a limbii lui numai pentru că aceasta îi deranja pe comuniştii de la Chişinău. Aceasta e ca şi cum i s-ar fi propus lui Voronin să nu folosească denumirea de Partid Comunist, ci denumire de partid aflat la guvernare. Comuniştii nu au înţeles niciodată că există adevăruri istorice în cazul cărora nu pot exista formule de compromis. De fapt, prin aceste noi atacuri comuniştii doar au încercat să distragă atenţia opiniei publice de la altă problemă – cea a Convenţiei privind

micul trafic de frontieră. Mâna de ajutor întinsă cetăţenilor Moldovei de către România prin intermediul acestei Convenţiei i-a enervat pe comunişti şi, pentru a nu admite creşterea atractivităţii României pe acest mal al Prutului, au inventat noi acuzaţii în adresa Bucureştiului.

❑ VORONIN ÎNCEPE CAMPANIA ELECTORALĂ

În cadrul unei emisiuni televizate, Vladimir Voronin îşi permite să facă deschis campanie în favoarea propriului partid şi a partidelor comode pentru guvernare, deşi participa la acea emisiune în calitate de şef al statului, dar nu de lider de partid. Preşedintele Vladimir Voronin a opinat că partidele serioase care trebuiesc votate în 2009 sunt: Partidul Comuniştilor din Republica Moldova (PCRM) pe stânga, Partidul Democrat din Moldova (PDM) – pe centru şi Partidul Popular Creştin Democrat (PPCD) – pe dreapta.

Vom aminti că în acele zile PPCD împlinise 20 de ani de activitate, iar PCRM împlinea 15 ani de activitate. Preşedintele a sugerat că aceste formaţiuni au deja o experienţă bună în politica moldovenească. Culmea ironiei a fost că Voronin a dat asigurări că alegerile parlamentare din 2009 se vor desfăşura după toate normele democratice şi a atenţionat că „de rezultatul alegerilor depinde cursul de mai departe al ţării". Dar prin aprecierile în favoarea anumitor partide el deja a încălcat acele reguli democratice de desfăşurare a alegerilor despre care singur a amintit. Evident, preşedintele ţării a criticat activitatea adevăratei opoziţii, care prin acţiunile sale s-a dovedit a fi incomodă puterii. Cam aşa înţeleg comuniştii ce înseamnă democraţie şi reguli de joc democratice. Apropo, atunci când preşedintele Voronin îşi exprimă propriul punct de vedere asupra unor lucruri, aceste opinii sunt de cele mai multe ori într-o mare contradicţie cu mesajul pe care încearcă să i-l impună consilierii săi.

❑ MOLDOVA RISCĂ REDUCEREA ASISTENŢEI DIN PARTEA SUA

La începutul lunii iunie 2008 Moldova ajunge pe „lista neagră" a ţărilor cu situaţia cea mai nefavorabilă la capitolul combaterea traficului de fiinţe umane. Acest trist fapt este consemnat în raportul anual al Departamentului de Stat al SUA. Studiul a cuprins 170 de ţări, care au fost împărţite în trei categorii: cele care combat activ traficul de fiinţe umane şi îndeplinesc pe deplin standardele legislaţiei în domeniu a SUA; cele care nu îndeplinesc pe deplin prevederile acestei legislaţii, dar care depun eforturile corespunzătoare; cele care nu îndeplinesc legislaţia respectivă şi depun eforturi insuficiente pentru combaterea contrabandei cu "carne vie".

Republica Moldova a fost inclusă în al treilea grup, împreună cu Algeria, Iran, Catar, Cuba, Kuweit, Mianma, Oman, Papua – Noua Guinee, Arabia Saudită,

Siria, Sudan şi Fiji. Aceste ţări, potrivit legislaţiei americane, riscă să fie eliminate din programele de asistenţă neumanitară ale Guvernului SUA. Conform datelor studiului, dintre 750 mii de cetăţeni ai Republicii Moldova, plecaţi peste hotare, peste 1% au căzut victime traficului, iar Transnistria, pe care autorităţile moldovene nu sunt în măsură să o controleze, rămâne principalul sector de tranzit cu victimele traficului. SUA argumentează că Moldova a fost transferată în al treilea grup pentru că Guvernul nu respectă pe deplin standardele de combatere a traficului şi nu a întreprins eforturi importante pentru atingerea acestora. Autorităţile de la Chişinău, în loc să se autosesizeze şi să vină cu soluţii pentru problemele invocate în studiu, s-au dedat atacurilor, pretinzând că SUA nu ar fi informate corect şi că s-ar fi inspirat din rapoartele ONG, care nu întotdeauna sunt obiective.

❑ DEPUTAŢII COMUNIŞTI REFUZĂ SĂ SUSŢINĂ AGRICULTURA

Guvernarea comunistă a fost alături de ţărani doar în declaraţii. Ori de câte ori s-a ajuns la acţiuni concrete de susţinere a acestora, comuniştii au bătut în retragere. Aşa s-a întâmplat şi la data de 5 iunie când, prin votul deputaţilor comunişti, Parlamentul a amânat dezbaterile pe marginea unui proiect de lege al Alianţei „Moldova Noastră", care prevedea alocarea a 300 mln. lei pentru susţinerea agriculturii.

De fiecare dată când noi veneam cu propuneri de acest gen, comuniştii ne acuzau că nu indicăm de unde vor fi luaţi banii necesari. Pentru a evita aceste acuze, noi am indicat că cei 300 mln. lei vor fi acumulaţi la buget suplimentar, sub formă de venituri din: dividendele aferente cotei de participare a statului în societăţile pe acţiuni – 150 mln. lei; din vânzarea şi privatizarea bunurilor publice – 75 mln. lei; din accizele la benzină şi motorină – 75 mln. lei. Însă chiar şi în aceste condiţii, fracţiunea majoritară a Partidului Comuniştilor a cerut retragerea proiectului de pe ordinea de zi. Unicul argument pe care l-au putut inventa în regim de urgenţă a fost că chipurile fracţiunea aşteaptă un proiect de lege similar de la Guvern, care va fi analizat concomitent cu cel al AMN. Atitudinea comuniştilor desigur ne-a revoltat. AMN de patru luni încerca să obţină includerea acestui proiect în ordinea de zi şi, în sfârşit, când a reuşit acest lucru, el a fost exclus în ultimul moment. O mai mare bătaie de joc faţă de ţărani nici că se putea închipui. Comuniştii nu s-au lăsat convinşi nici măcar atunci când noi am amintit că numai în ultimii ani circa 300 mii de ţărani au plecat peste hotare, din cauza situaţiei grele din agricultură.

❑ POPULAŢIA MOLDOVEI ÎMBĂTRÂNEŞTE RAPID

Văzând lipsa de reacţie şi acţiune a guvernării comuniste la criza demografică din Republica Moldova care se adânceşte pe zi ce trece, donatorii externi decid să

bată alarma. Rezultatele studiului „De la roşu la gri: „A treia tranziţie” a populaţiilor în curs de îmbătrânire din Europa de Est şi fosta Uniune Sovietică”, realizat de către Banca Mondială, nu sunt deloc optimiste pentru Moldova – în anul 2025, 30% dintre cetăţenii Republicii Moldova vor avea vârsta de peste 65 de ani. Or, aceasta înseamnă că populaţia Moldovei îmbătrâneşte rapid.

În studiu se menţiona că ţările în curs de îmbătrânire sunt cele care au demarat reformele mai târziu – fostele republici ale URSS, multe ţări din vestul Balcanilor. Experţii prognozează că, în perioada anilor 2000 – 2025, rata populaţiei de peste 65 de ani în Moldova va creşte cu aproape 60%. Ritmurile de îmbătrânire sunt rezultatul reducerii fără precedent a fertilităţii şi al creşterii speranţei de viaţă. Conform previziunilor, populaţia din regiunea respectivă (fără Turcia) va descreşte cu aproape 23,5 mln. de locuitori, mai ales, în Rusia, urmată de Ucraina şi România. Autorii afirmă că rata activităţii economice a persoanelor cu vârsta de 50-64 ani şi rata celor vârstnici în totalul populaţiei (2005-2020) va depăşi 50% în ţări ca Moldova, Albania, Bosnia şi Herţegovina Slovacia. Ei menţionează faptul că vârsta de pensie în ţările regiunii este mai mică decât în statele cu venituri mai mari. Astfel, în Norvegia bărbaţii şi femeile se pensionează la vârsta de sub 70 de ani, pe când în Turcia femeile – la sub 45 de ani, iar bărbaţii – la 50. În R. Moldova vârsta de pensionare e de aproape 60 de ani. Specialiştii estimează că numărul populaţiei de vârstă şcolară se va reduce în toate ţările, cu excepţia Tadjikistanului, inclusiv în Moldova – cu 20-30%. Autorii raportului susţin că pentru prevenirea sărăciei şi atenuarea consumului trebuie stabilită aceeaşi vârstă de pensionare pentru femei şi bărbaţi, cu majorarea acesteia până la 65 de ani, şi aplicarea mecanismului de indexare a pensiilor în funcţie de ritmul inflaţiei. Ţărilor li se sugerează să analizeze mai minuţios strategiile de asigurare cu pensii, ca să înţeleagă dacă vor face faţă sarcinilor iniţiale, şi anume – prevenirii sărăciei la bătrâneţe.

❑ UN COMPORTAMENT SFIDĂTOR

Majoritatea comunistă, într-un mod autoritar şi sfidător, a respins în plenul Parlamentului moţiunea „Stop genocidul comunist împotriva ţăranilor”, depusă de un grup de deputaţi de opoziţie (în special, din Alianţa „Moldova Noastră”), fără măcar să o fi pus în discuţie.

Prin acea moţiune, noi criticam politica guvernării în agricultură, acuzând-o de faptul că nu susţine deloc ţăranii, din care cauză aceştia au ajuns la limita sărăciei. Am făcut mai multe propuneri concrete de îmbunătăţire a situaţiei, inclusiv: alocarea a 300 mln. lei pentru subvenţionarea agriculturii; înfiinţarea unui fond de intervenţie pentru cereale, în care statul ar fi cumpărat de la ţărani 100 mii tone de grâu la preţul de 4 lei kg; eşalonarea datoriilor fermierilor faţă

de Fondul Social şi Fondul de asigurări medicale obligatorii etc. Comuniştii nici nu au dorit să discute această moţiune. În viziunea lor, aceasta reprezintă „o declaraţie populistă, iresponsabilă şi lipsită de sens” şi au respins-o. Respingând moţiunea comuniştii au demonstrat că le este în cot de agricultură, de altfel ca şi de Regulamentul Parlamentului pe care l-au încălcat flagrant. Or, acesta prevede că moţiunea trebuie discutată. Refuzul comuniştilor de a discuta moţiunea şi fuga lor din sala de şedinţe denotă încă o dată că opoziţia are dreptate când acuză guvernarea de genocid împotriva ţăranilor. După şedinţă, AMN a organizat în holul Parlamentului o mică expoziţie de produse agricole, prin care am arătat că preţurile la acestea sunt foarte mici şi că ţăranii nu au cum să supravieţuiască în asemenea condiţii. Dar se vede că pe comunişti ţăranii îi interesează doar în alegeri, când au nevoie de voturile lor.

❑ CEL MAI SCĂZUT NIVEL AL DEMOCRAŢIEI DIN ULTIMII NOUĂ ANI

Prestigioasa organizaţie „Freedom House”, în raportul întitulat „Naţiuni în tranziţie – 2008”, susţine că în Moldova se înregistrează cel mai scăzut nivel al democraţiei din ultimii nouă ani. În 2008 Republica Moldova a acumulat în medie 5 puncte, cel mai scăzut scor de după anul 1999. Scorul democraţiei se evaluează după opt indicatori: un punct este considerat a fi cel mai înalt nivel al stării de lucruri, iar şapte – cel mai scăzut.

Potrivit raportului, Republica Moldova are cel mai scăzut scor, de 6 puncte, la capitolul corupţie, fenomen care reprezintă o provocare pentru autorităţile din Moldova, iar legislaţia autohtonă nu este în totalitate racordată la cerinţele internaţionale. Capitolele „guvernarea locală” şi „administrarea de nivel central” au primit câte 5,75 puncte. Autorii apreciază că de multe ori, guvernarea locală este presată de autorităţile centrale să ia anumite decizii. Capitolul „Valorile naţionale de guvernare” a acumulat 5,75 puncte pe motiv că jurnaliştii nu au acces la deciziile structurilor de stat. Guvernarea mai are de îndeplinit diferite angajamente, iar relaţia cu România, în 2007, a fost una încordată. Se mai menţiona că Republica Moldova a avut discuţii secrete cu Rusia privind soluţionarea conflictului transnistrean şi era gata să facă unele cedări. O situaţie proasta s-a atestat şi la capitolul „independenţa mass-media” (5,50 puncte). Aici au fost invocate reforma de la „Teleradio-Moldova”, accesul limitat la informaţii, lipsa investigaţiilor jurnalistice. „Independenţa justiţiei” – a fost cotată cu 4,50 puncte. Trezeşte îngrijorare modul în care se adoptă deciziile judecătoreşti, reformarea sistemului de detenţie, utilizarea frecventă a torturii, încălcarea diferitelor drepturi ale omului. Cel mai bun scor al democraţiei a fost înregistrat în Moldova în 1999, când ţara a acumulat 4,25 puncte. Pentru comunişti ar fi bine să precizăm, că atunci ei nu se aflau la guvernare.

❑ CETĂŢENII VOR SĂ PĂRĂSEASCĂ MOLDOVA

Deşi comuniştii au pretins mereu că pe durata guvernării lor cetăţenii au început să trăiască mult mai bine, investigaţiile au demonstrat că nimeni nu doreşte să trăiască în „raiul comunist”. Potrivit unui sondaj realizat de Serviciul internaţional de rating „Gallup” în 82 de ţări ale lumii şi care a fost dat publicităţii în a doua jumătate a lunii iunie 2008, Moldova este lider între ţările CSI după numărul cetăţenilor care doresc să emigreze.

Conform sondajului, 34% dintre respondenţii din Republica Moldova au declarat că doresc să plece din patrie, indice care depăşeşte cu 8% nivelul mondial. În Ucraina, 25% dintre locuitori sunt gata să plece, în Rusia – 17%. Între ţările CSI cel mai bun indicator îl are Tadjikistanul – de 12%. Aceasta este o consecinţă a incapacităţii guvernării comuniste de a asigura concetăţenilor noştri un trai decent aici, în Moldova. S-a constatat că cei mai mulţi doritori să emigreze se numără printre tineri, iar posibilităţile de emigrare sunt discutate mai ales de persoane care au rude peste hotarele patriei. Şi sunt gata să-şi asume toate riscurile şi incomodităţile pe care le presupune o eventuală schimbare a locului de trai. De fapt, această tendinţă reprezintă o tragedie naţională. Or, ţara în care nu au încredere şi nu vor să trăiască peste o treime din cetăţenii ei este o ţară cu un viitor incert. Şi-au pus oare vreodată comuniştii întrebarea de ce Republica Moldova a ajuns lider în topul ţărilor cetăţenii cărora doresc să plece?

❑ COMUNIŞTII NEGLIJEAZĂ GUAM

Constituirea şi activitatea GUAM a fost concepută cu susţinerea cancelariilor occidentale ca un fel de contrabalanţă a CSI. De aceea, fiece eşec pe linia GUAM era întru-un fel convenabil Rusiei. Comuniştii au speculat destul de mult pe această stare de spirit şi, de fiecare dată când s-au dorit apreciaţi la Kremlin, au ignorat GUAM-ul. Astfel, preşedintele Vladimir Voronin a anunţat că nu va participa la summitul acestei organizaţii, preconizat la Batumi pentru 1 iulie.

Guvernarea comunistă făcea eforturi disperate de a intra în graţiile Rusiei. Însă Republica Moldova nu avea nici un interes să intre în dizgraţia cancelariilor occidentale şi nici a ţărilor membre ale organizaţiei. Mai mult decât atât, acest summit avea o importanţă aparte – în cadrul lui s-a semnat o declaraţie comună şi a fost aprobat planul de activităţi pentru anii 2008-2009. GUAM oferă mai multe perspective atât la capitolul cooperare regională, cât şi în ceea ce ţine de integrarea europeană a ţărilor din regiune. La primul compartiment ar fi de menţionat că, spre exemplu, în anul 2006, schimburile comerciale între ţările GUAM s-au evaluat la 2,1 mlrd. dolari, în 2007 - la 3,2 mlrd. dolari, în 2008 - se aşteaptă că vor fi de 4 mlrd. dolari, iar în 2012, luând în calcul agenţii energetici, tranzitul şi creşterea preţurilor - de 10 mlrd. dolari. Este oare Moldova interesată

să rateze asemenea oportunităţi? Desigur, nu! Dar le-ar putea rata din cauza ambiţiilor personale a unor lideri comunişti. La cel de-al doilea compartiment ar putea fi invocate discuţiile despre o cale comună spre Europa pentru Georgia, Ucraina şi Moldova. Dacă Moldova îşi neglijează deschis potenţialii parteneri pe calea integrării europene, vor dori oare aceştia să o trateze pe viitor cu seriozitate?

❑ TORTURĂ ŞI TRATAMENTE INUMANE

Deţinuţilor din Moldova li se încalcă cel mai des dreptul de a nu fi supuşi torturii, tratamentelor inumane şi degradante – au constat experţii Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului în Moldova (CHDOM). Potrivit lor, tratamentele inumane au loc şi în penitenciare, şi în izolatoarele de detenţie preventivă. Aceste concluzii au rezultat din analiza celor aproape 200 de petiţii venite pe adresa CHDOM în prima jumătate a anului 2008, în care deţinuţii au invocat condiţiile grave din penitenciare şi din izolatoarele de detenţie preventivă, afirmând că tortura în penitenciare este o normă, că se ajunge până la grade de invaliditate, iar utilizarea cuvintelor necenzurate de către angajaţi este a doua limbă de stat.

Comitetul menţiona că Departamentul Instituţiilor Penitenciare (DIP) camuflează intenţionat cazurile de aplicare a torturii, fapt ce împiedică o depistare rapidă a acestora. Asistenţa medicală acordată deţinuţilor este necalitativă, medicamentele administrate de cele mai dese ori sunt cu termenul expirat. Este cunoscut cazul unui deţinut din penitenciarul Pruncul, care a înghiţit în semn de protest coada unei căni de fier, iar medicii, în loc să intervină chirurgical, îl tratau cu analgină. Petiţionarii susţin că s-au îmbolnăvit, în special de tuberculoză, la penitenciar, din cauza condiţiilor nesatisfăcătoare de detenţie, a umidităţii ridicate, din lipsa raţiei alimentare. Cei mai mulţi dintre ei vin sănătoşi în penitenciare, dar pleacă bolnavi. Printre alte drepturi ale deţinuţilor, încălcate în penitenciare, se numără dreptul la alimentare cu respectarea normelor minime stabilite de Guvern, dreptul la întrevederi, la informaţii, la un proces echitabil, dreptul de a adresa petiţii etc. Spre deosebire de alte cazuri, de data aceasta autorităţile au reacţionat. Ministerul Justiţiei a negat public orice acuzaţie, menţionând că tortura în penitenciarele din Moldova pur şi simplu nu există. De fapt, comuniştii au procedat ca de obicei: atunci când nu au putut soluţiona o problemă, pur şi simplu au negat existenţa ei.

❑ MOLDOVENII SUNT ÎNGRIJORAŢI DE CREŞTEREA PREŢURILOR

Valul de scumpiri fără precedent care a cuprins Moldova în 2007 şi 2008 provoacă o uşoară situaţie de panică la începutul lunii iulie. Acest lucru s-a

văzut din datele unui sondaj privind situaţia familiilor moldoveneşti în perioada de tranziţie, pe care Institutul de Dezvoltare şi Iniţiative Sociale (IDIS) „Viitorul" l-a realizat în colaborare cu „UNICEF-Moldova, pe un eşantion de 1119 locuitori ai republicii din 34 de raioane.

Potrivit sondajului, scumpirile le-au trezit îngrijorări serioase la 88% dintre locuitorii ţării. Participanţii au fost întrebaţi în ce măsură viaţa lor este influenţată de factori precum creşterea preţurilor, rata criminalităţii, funcţionarea sistemului de sănătate şi a celui de protecţie socială, şi au apreciat impactul la scara de cinci puncte, de la „nu influenţează" până la „influenţează puternic". Astfel, 62% dintre cei intervievaţi s-au arătat foarte îngrijoraţi de funcţionarea sistemului sănătăţii, pensionarii şi familiile cu mulţi copii au nevoie cel mai des de asistenţa medicilor. Totodată, 3% dintre respondenţi au afirmat că, practic, nu au avut de a face cu sistemul sănătăţii. Situaţia politică influenţează semnificativ doar pe 35% dintre participanţii la sondaj, iar alţi 12% au declarat că politica statului nu are nici un impact asupra bunăstării familiilor lor. Rata criminalităţii şi apărarea ordinii publice îi nemulţumeşte pe aproape 50 la sută dintre cetăţenii ţării, mai ales, pe părinţi. Comuniştii însă au continuat să trâmbiţeze despre cât de bine este în Moldova şi despre faptul că situaţia este sub control.

❑ REGRES DE ORDIN INTERN ŞI EXTERN

Din cauza ineficienţei generale a actualei puteri, dar şi a politicii ei de subminare a vectorului european, R. Moldova a intrat într-o fază de regres evident, atât în plan intern, cât şi în cel extern. Cu o apreciere în acest sens Alianţa „Moldova Noastră" (AMN), prin liderul său Serafim Urechean, a venit în cadrul şedinţei de încheiere a sesiunii de primăvară-vară a Parlamentului.

Dacă în anul 2005, Legislativul făcea declaraţii romantice despre consensul proeuropean, în iulie 2006 se votau la grămadă pretinse legi reformatoare care, în esenţă, ascundeau interese de clan ale comuniştilor, în 2007 încă se mai aştepta apariţia efectelor democratice ale acestor legi, apoi în 2008 au dispărut şi ultimele aparenţe ale unor tendinţe democratice. Din acest motiv, mesajele partenerilor occidentali pun accentul pe lipsa de efect, pe proasta implementare a reformelor. Iată de ce Republicii Moldova i se arată cu degetul la problemele grave pe care le are: ale climatului de afaceri, ale justiţiei independente, ale presei libere, ale sistemului politic şi ale condiţiilor necesare pentru garantarea alegerilor corecte. Republica Moldova este ţara membră a Consiliului Europei cu cel mai îndelungat termen de monitorizare, iar liderii iresponsabili ai PCRM şi PPCD sfidează această organizaţie, ignorând recomandările ei. Formaţiunea noastră a estimat că unica şansă de a redresa starea de lucruri, este luarea în serios a angajamentelor asumate de R. Moldova în faţa organismelor europene

din care facem parte şi spre care tindem. Dar punctul nostru de vedere nu şi-a găsit reflectare în comportamentul guvernării comuniste.

❑ IMPUŞI SĂ ADERE LA PCRM

La jumătatea lunii iulie 2008, opinia publică află explicaţia unui mare „miracol" comunist – numărul mare şi mereu crescând de membri ai PCRM. Se dovedeşte că oamenii pur şi simplu erau impuşi să adere la acest partid prin intimidări, ameninţări etc. Situaţia se clarifică după ce mai mulţi directori de şcoli din raionul Floreşti fac publică o scrisoare în care afirmă că sunt impuşi de conducerea raională să devină membri ai PCRM.

Metoda prin care majoritatea directorilor şcolilor din raion au ajuns membri ai PCRM era următoarea: directorii erau chemaţi la şeful Direcţiei Generale Învăţământ, Tineret şi Sport, care le spunea să scrie cerere de aderare la PCRM. Dacă directorii afirmau că sunt membri ai altor partide, oficialul le declara că nu se acceptă nici un fel de alte partide iar pentru a-şi păstra funcţiile urmează să scrie cerere de aderare la PCRM. Aceste indicaţii, ce semănau mai degrabă cu un ordin, veneau de la preşedintele raionului, care e şi el comunist. Prin aceeaşi metodă au fost primiţi în PCRM toţi conducătorii direcţiilor şi secţiilor raionale, conducători ai organizaţiilor, întreprinderilor din raion. Nu degeaba toţi lucrătorii Consiliului raional poartă carnete roşii, iar conducătorii raionului declară cu mândrie că în raionul Floreşti vor fi în curând 2000 de comunişti. Interesant este că PCRM nu a negat acuzaţiile aduse de directorii de şcoli, ceea ce confirmă justeţea declaraţiilor lor. Nu mai puţin interesant ar fi şi răspunsul la întrebarea: dar câţi membri reali are PCRM, care au aderat la partid neimpuşi de nimeni şi care sunt comunişti din convingere? Probabil, nici unul. Căci, comunist nu a mai rămas nici măcar liderul PCRM, Vladimir Voronin.

❑ SINDICATELE CER MAJORAREA SALARIILOR ÎN SFERA BUGETARĂ

Creşterea galopantă a preţurilor determină sindicatele, la mijlocul lunii iulie 2008, să ceară noi majorări de salarii în sfera bugetară. Or, acele creşteri neînsemnate, smulse cu greu de la guvernare ca urmare a insistenţelor repetate ale opoziţiei în 2006 şi 2007, nu puteau acoperi nici măcar inflaţia calculată de statistica comunistă.

Reprezentanţii Confederaţiei Naţionale a Sindicatelor din Moldova (CNSM) au menţionat că actualele salarii din sfera bugetară nu acoperă coşul minim de consum, care în luna iunie a constituit circa 1,3 mii lei. Sindicaliştii nu doreau ca profesorii sau medicii să iasă în stradă pentru a-şi revendica drepturile, ei au preferat să soluţioneze aceste probleme la masa negocierilor împreună cu

Guvernul. Problema nu putea fi amânată şi era foarte important ca de la 1 septembrie, angajaţii din sfera bugetară să primească salarii majorate. Potrivit lor, un specialist tânăr are un salariu de 785 de lei, adică jumătate din coşul minim de consum; un profesor cu vechime în muncă de 18 ani şi o sarcină de 18 ore – 1075 lei, iar salariile din instituţiile preşcolare sunt şi mai mici. Sindicaliştii au propus pentru început majorarea primei categorii de salarizare de la 440 lei la 600 lei (36,4%) pentru toate categoriile de salarizare. Ei sperau că această majorare, ce nu rezolva definitiv problema, va apropia cât de cât salariul minim de coşul minim de consum. Comuniştii le-au dat însă acelaşi răspuns ca de obicei – în buget nu sunt prevăzute fonduri pentru majorarea salariilor. Iar pentru ca sindicaliştii să nu se supere, comuniştii au declarat că şi ei sunt îngrijoraţi de situaţia bugetarilor.

❑ PROCURATURA E PUSĂ PE CAPUL OPOZIŢIEI

La mijlocul lunii iulie 2008, am avut ocazia să mă conving pe viu de modul în care se folosesc de organele de drept în scopuri personale puterea şi acoliţii ei. În acea perioadă, la solicitarea vicespeakerului Iurie Roşca, prieten devotat al preşedintelui Vladimir Voronin, am fost chemat la Procuratură pentru a da explicaţii.

Când mi s-au adus la cunoştinţă acuzaţiile nu ştiam ce trebuie să fac – să râd de netemeinicia învinuirilor sau să mă îngrijoreze modul în care înţelege Iurie Roşca să se răfuiască cu oponenţii politici. Dacă în 2005, în timpul campaniei electorale, Iurie Roşca venea cu presupuneri halucinante, precum că eu aş sta în spatele pregătirii unei lovituri de stat, în iulie 2008, în preajma unei noi campanii electorale, am înţeles că mă bănuia că aş fi liderul unor grupuri de şoc, înarmate cu automate Kalaşnikov, care pun la cale nişte scenarii diabolice pentru viitorul apropiat. Evident, am spus la Procuratură că acestea sunt aberaţii totale. Puteam să nu mă prezint la Procuratură, deoarece nu eram obligat, dar am considerat că este de datoria mea de cetăţean să ajut organele Procuraturii să-şi facă bine treaba. De aceea, am mers şi am dat explicaţii. Probabil, prin acea sesizare la Procuratură, Iurie Roşca îşi pregătea terenul pentru unele posibile provocări ulterioare. De asemenea, nu am exclus nici faptul că Roşca, care simţea că-i fuge pământul de sub picioare, încerca să intre în graţiile preşedintelui Vladimir Voronin, să-i demonstreze cât de credincios şi vigilent este şi cum deconspiră nu ştiu ce scenarii, pe care tot el le inventa.

❑ GUVERNAREA INSTIGĂ SUDUL REPUBLICII LA SEPARATISM

Nedorinţa guvernării comuniste de a se recunoaşte învinsă în alegerile din autonomia găgăuză şi de a ceda controlul politic asupra acestei regiuni, readuc

în prim-plan pornirile separatiste din sudul ţării. Or, în 1990-1991 acolo au fost consemnate mişcări separatiste şi cu greu s-a reuşit normalizarea situaţiei. În toţi aceşti ani găgăuzii s-au simţit mulţumiţi de gradul de autonomie pe care-l au, iar încercările brutale ale comuniştilor de a le impune oamenii şi deciziile lor au distrus această firavă balanţă.

În rezultat, la data de 19 iulie, în autonomie are loc un miting de protest de amploare la care participă câteva mii de persoane indignate de imixtiunea autorităţilor centrale în activitatea Adunării Populare a Găgăuziei (APG). Manifestanţii au hotărât să ceară Curţii Constituţionale să aprecieze acţiunile autorităţilor locale în raport cu deputaţii APG; să modifice statutul (legea fundamentală) a Găgăuziei (Gagauz Yeri), înlocuind noţiunea de „unitate teritorial-administrativă Găgăuzia" în „Republica Găgăuzia" (Gagauz Yeri) şi să adopte statutul Găgăuziei într-un referendum al întregului popor. Printre alte revendicări se mai număra demiterea procurorilor Găgăuziei, care îşi acoperă rudele şi activiştii din Partidul Comuniştilor, care s-au compromis prin furturi şi astfel au pierdut încrederea deputaţilor APG şi a locuitorilor autonomiei. Participanţii la miting au insistat asupra modificării şi completării Legii cu privire la partide şi alte formaţiuni social-politice, care ar acorda Găgăuziei dreptul la partide regionale proprii, proporţional cu cota de reprezentanţă a deputaţilor pentru Găgăuzia în Parlamentul Republicii Moldova, aleşi în circumscripţii uninominale. Cele întâmplate în Găgăuzia au fost încă o dovadă a incompetenţei şi lipsei de clarviziune a comuniştilor care, pentru câteva funcţii, au mers la riscul de a destabiliza situaţia socială-politică din sudul ţării.

❑ DEPUTAŢII COMUNIŞTI – PRIMII ÎN TOPUL CHIULANGIILOR

Un top inedit pentru Moldova este dat publicităţii în a doua jumătate a lunii iulie 2008. Neoficial, acesta ar putea fi numit topul chiulangiilor din Parlament. Totodată, acest top clarifică multe lucruri şi arată atitudinea partidelor faţă de activitatea Parlamentului în cadrul şedinţelor plenare.

Potrivit topului, deputaţii comunişti au lipsit cel mai mult de la şedinţele plenare ale Parlamentului. Astfel, în perioada 7 februarie – 11 iulie, membrii fracţiunii majoritare a comuniştilor (55 de persoane) au lipsit în total de 99 de ori. Din totalul celor 99 de absenţe ale deputaţilor comunişti, 44 au fost pe motiv de deplasare, 19 – de concediu medical şi 36 – din alte motive. Locul doi după comunişti la capitolul absenţe îl ocupă parlamentarii din Partidul Popular Creştin Democrat (7 persoane), care au lipsit în total de 56 de ori, inclusiv de 14 pe motiv de deplasare, iar de alte 42 de ori – nemotivat. Deputaţii Partidului Democrat (11 persoane) au înregistrat 51 de absenţe, inclusiv 10 pe motiv de deplasare, 5 – de concediu medical, 36 – din alte motive. Cei 14 deputaţi independenţi au înregistrat în total 41 de absenţe: 8 pe motiv de deplasare, 3 – de concediu medical, iar 30 – din

alte motive. Cele mai puţine absenţe, doar 35, le-am avut noi, membrii fracţiunii Alianţa „Moldova Noastră”, dintre care 12 pe motiv de delegaţie de serviciu. Acest top a oferit un răspuns indirect comuniştilor, care nu o dată au acuzat opoziţia de lipsă de interes faţă de activitatea Forului legislativ suprem.

❑ ABUZURI ÎMPOTRIVA MILITARILOR PENSIONAŢI

La data de 22 iulie am sesizat Curtea Constituţională într-o problemă ce viza încălcarea de către comunişti a drepturilor fundamentale a unei importante categorii de cetăţeni – militarii pensionaţi. Am contestat în CC Legea prin care s-a stabilit o nouă metodă de calculare a pensiei militarilor şi persoanelor din corpul de comandă şi din trupele organelor afacerilor interne.

Până la intrarea în vigoare a legii, pensionarii din această categorie aveau un spor lunar la pensii, în mărime de o pensie minimă, care la data adoptării era de 475 lei. Parlamentul însă, a decis că acest sport lunar va fi în mărime fixă de 135 de lei. Astfel, Legiuitorul a încălcat principiul unanim recunoscut al respectării drepturilor obţinute si dobândite în mod licit, în virtutea cărora cuantumul nou al pensiei nu poate fi mai mic decât cel stabilit printr-o lege anterioară. Potrivit legislaţiei în vigoare, diminuarea cuantumului sau suspendarea plăţii pensiei sunt posibile numai în cazurile în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii. Conform legii adoptate de Parlament, persoanelor din corpul de ofiţeri şi din corpul de comandă al organelor afacerilor interne, care au fost reîncadrate şi cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă stabilită de legislaţie termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne, li se plăteşte, pe lângă salariu, pensia în mărime de 50%. În acelaşi timp, persoanelor din această categorie, care nu au atins vârsta de pensionare, dar cărora li se plătea o pensie anume, la reangajarea în serviciu li se sistează plata pensiei integral. Parlamentul nu avea nici un drept să decidă plata a doar jumătate din pensie sau anularea ei, pentru că oamenii au dreptul la întreaga pensie, dacă au obţinut-o în conformitate cu legislaţia în vigoare. Dacă lor nu le ajungeau bani să-şi întreţină familiile şi au fost nevoiţi să revină în serviciu, aceasta nu înseamnă că trebuie să li se anuleze pensia sau să li se plătească doare jumătate din ea. Pentru această pensie ei au lucrat şi trebuie s-o primească integral. Era de datoria mea de deputat, dar şi de cetăţean să atrag atenţia Curţii asupra acestei grave încălcări. Căci, e vorba de o categorie de persoane care şi-a jertfit sănătatea pentru binele ţării şi al societăţii şi e o mare nedreptate faptul că guvernarea comunistă îi tratează în acest fel.

❑ PUTEREA ÎNCEARCĂ SĂ ÎNCHIDĂ GURA OPOZIŢIEI

Pe parcursul anului 2008 opoziţia utilizează destul de frecvent un instrument

legislativ eficient de control a activităţii puterii comuniste care, totodată, permitea de a interveni în soluţionarea gravelor probleme din societate. E vorba de moţiune. Personal, am iniţiat o moţiune privind atitudinea iresponsabilă a Guvernului faţă de monumentele ocrotite de către stat. La fel au procedat şi colegii mei din opoziţie care au abordat astfel de probleme arzătoare ca situaţia din complexul energetic, cunoaşterea de către demnitari a limbii de stat, situaţia deplorabilă din agricultură etc.

Văzând că opoziţia utilizează destul de eficient acest instrument legal, doi deputaţi comunişti elaborează un proiect de lege abuziv, menit să lipsească oponenţii de dreptul lor de a înainta moţiuni. Astfel, dacă până la acel moment moţiuni puteau înainta grupurile de minimum 15 deputaţi, care pregăteau textul documentului, îl depuneau, în timpul şedinţelor plenare ale Parlamentului, pe masa speakerului, după care Parlamentul era obligat în decurs de şapte zile să discute proiectul respectiv, apoi deputaţii comunişti propun ca Parlamentul să ia în dezbatere moţiunile doar dacă acestea sunt avizate pozitiv de Guvern şi de comisia parlamentară de profil. Or, în condiţiile în care Guvernul şi comisiile parlamentare erau dominate de comunişti, proiectele moţiunilor niciodată nu ar fi ajuns pe agenda de lucru a Parlamentului. Tocmai de aceea, am avut atunci o declaraţie publică la această temă în care menţionam: „Dezbaterea moţiunilor respective în Parlament au demonstrat incapacitatea guvernării de a soluţiona problemele stringente ale ţării. Spre exemplu, atunci când s-a discutat despre problemele din domeniul culturii, ministrul culturii şi turismului, Artur Cozma, nu a putut da nici un răspuns clar, concret şi definitiv la întrebările opoziţiei. Acum, guvernarea practic lipseşte opoziţia de dreptul de a înainta moţiuni şi de a obţine discutarea lor în Parlament”. Evident, acea iniţiativă nu era altceva decât o încercare de a închide gura opoziţiei şi de a distrage atenţia opiniei publice de la problemele cu care se confrunta societatea. În ajunul alegerilor, comuniştii puneau în mişcare întreg arsenalul propagandistic pentru a-şi camufla eşecurile. Or, noua modalitate de înaintare şi discutare a moţiunilor în Parlament era un instrument în acest sens.

❑ PROTESTE LA UZINA „TRACOM”

La începutul lunii august 2008 la uzina de tractoare din capitală „Tracom” izbucnesc proteste de amploare ale angajaţilor. Aceştia nu-şi ridicaseră salariile de mai bine de jumătate de an, multe familii ajungând să trăiască în condiţii de sărăcie profundă. Unii angajaţi, care muncesc la uzină încă de când a fost asamblat primul tractor, au declarat că niciodată nu au avut asemenea probleme, salariul putea să întârzie cel mult cu o lună.

La prima vedere s-ar părea că aceste proteste nu ar trebui puse în cârca

guvernării comuniste, deoarece e vorba de un agent economic care, logic, trebuie să aibă anumite responsabilităţi faţă de propriii angajaţi. În realitate însă, uzina „Tracom” este unul dintre cele mai mari eşecuri ale guvernării comuniste, căreia îi revine întreaga responsabilitate pentru situaţia dezastruoasă în care a ajuns un agent economic prosper cândva. În loc să expună privatizării acest obiectiv sau, cel puţin, să încerce să-i redirecţioneze activitatea, punând unele accente absolut necesare în noile condiţii economice, comuniştii s-au aventurat în proiecte gen crearea de întreprindere comună, în baza „Tracom”, cu partea bielarusă. Acest proiect s-a dovedit a fi falimentar din start şi efectele nu au întârziat să apară – activitatea întreprinderii practic s-a stopat, vânzările acesteia au devenit aproape egale cu zero, iar lucrătorii au rămas fără surse de existenţa. Înţelegând că poartă responsabilitate morală pentru situaţia de la „Tracom” şi fiind conştienţi de faptul că protestele angajaţilor îi dezavantajează în ajunul alegerilor, comuniştii au găsit repede banii necesari în bugetul de stat pentru a închide gura oamenilor. Dar aceasta nu a condus la depăşirea situaţiei în principiu. Căci starea de lucruri la uzină a rămas şi în continuare una deplorabilă, iar oamenii cum au trăit la limita sărăciei, aşa au şi rămas să trăiască.

❑ LUPU RĂMÂNE SURD LA PROBLEMELE SINISTRAŢILOR

Inundaţiile care au lovit necruţător Republica Moldova la finele lunii iulie-începutul lunii august, necesitau măsuri urgente şi hotărâte. Autorităţile însă, care între timp reuşiseră să cheltuiască toţi banii din Fondul de rezervă al Guvernului (prevăzuţi special pentru astfel de situaţii), se făceau că nu înţeleg gravitatea situaţiei în care se pomenise ţara.

În aceste condiţii, noi, cei din AMN, am fost nevoiţi să cerem speakerului Marian Lupu convocarea unei şedinţe extraordinare a Parlamentului în problema consecinţelor inundaţiilor. Decizia privind adresarea către speaker a fost luată în cadrul unei şedinţe a fracţiunii AMN convocate în regim de urgenţă. În timpul şedinţei, colegii mei au prezentat şi discutat informaţii din mai multe surse: făcute publice de oficialităţile centrale, furnizate de reprezentanţii AMN în administraţiile locale ale zonelor afectate, precum şi stabilite în cadrul vizitelor personale în regiunile inundate. A fost menţionat faptul că pe prima linie a luptei pentru apărarea populaţiei de calamităţi şi de efectele lor se află administraţia locală, iar în multe raioane inundate pe aceasta linie sunt conducătorii promovaţi de AMN şi de coaliţiile democratice. Am atras atenţia că plenul Parlamentului e obligat să examineze raportul Guvernului despre efectele concrete ale inundaţiilor şi măsurile necesare pentru depăşirea lor, inclusiv cele ce impun amendarea Legii Bugetului de stat pe anul 2008. AMN a luat decizia privind transferarea salariului de două zile lucrătoare în contul de susţinere a sinistraţilor. Măsuri

similare au luat şi consilierii AMN dintr-un şir de raioane şi localităţi. Desigur, în limita posibilităţilor, noi am fost alături de sinistraţi. Propunerile noastre însă au fost ignorate de guvernare care, în mod cinic, a ales să soluţioneze problema sinistraţilor din contul agenţilor economici. De fapt, guvernarea nici nu putea proceda altfel, de vreme ce cheltuise banii publici prevăzuţi pentru asemenea situaţii la diferite bairamuri pe linie de partid.

❑ DREPTURILE COPIILOR NU SE MAI RESPECTĂ

La data de 12 august 2008 este dat publicităţii primul raport cu privire la respectarea drepturilor copiilor în Moldova „Viaţa în ochii copiilor", rezultatele căruia s-au dovedit a fi nici pe departe îmbucurătoare. Concluzia de bază a raportului este – drepturile copiilor sunt încălcate. Raportul, realizat de către Centrul de informare şi documentare a drepturilor copiilor, a fost elaborat în baza anchetării şcolarilor de 7-18 ani din diferite raioane ale republicii.

Participanţii la anchetă au menţionat că drepturile copiilor din Moldova se încalcă în domeniul învăţământului, odihnei şi deservirii medicale. După părerea copiilor, programa şcolară trebuie să fie mai uşoară, orarul – liber, pentru a avea mai mult timp pentru odihnă. O altă problemă este violenţa şi cruzimea faţă de copii. Conform acestui sondaj, în peste 50% din cazuri, copiii au fost supuşi violenţei în familie. Copiii sunt supuşi discriminării, atât din partea maturilor, cât şi din partea copiilor cu aceeaşi vârstă, îndeosebi dacă ei provin dintr-o familie social-vulnerabilă. Unul din principalele motive de încălcare a drepturilor copiilor în familie este migrarea părinţilor peste hotare la lucru. Copiii, în special cei din sate, sunt nevoiţi să lucreze fizic, de aceea nu au reuşite bune la şcoală. Lipsa supravegherii părinteşti devine şi cel mai principal motiv al creşterii criminalităţii în rândurile copiilor. Datele raportului nu au alarmat deloc guvernarea. Cel puţin, nu s-a văzut o schimbare de atitudine, o amplificare a acţiunilor în vederea asigurării drepturilor copiilor la un nivel mai înalt. Or, această atitudine poate fi numită criminală, căci e vorba totuşi de viitorul nostru.

❑ RUSIA NU POATE FI MEDIATOR ŞI GARANT ECHIDISTANT

Luna august a fost dominată, din punct de vedere politic, de evenimentele din Osetia de Sud. Interesul faţă de aceste evenimente a fost cu atât mai mare, cu cât Republica Moldova se confruntă cu o problemă teritorială similară. De aceea, era extrem important ca liderii politici să formuleze puncte de vedere clare faţă de evenimentele respective, ele constituind hârtia de turnesol pentru clasa politică autohtonă.

Personal, am avut un mesaj cât se poate de clar în problema respectivă,

afirmând că evenimentele din Osetia de Sud au demonstrat că Rusia nu poate fi un mediator şi un garant echidistant în procesul de soluţionare a conflictelor din spaţiul postsovietic. Rusia a fost şi este parte în conflictele din spaţiul ex-sovietic şi trebuie acceptată la soluţionarea lor doar în postura respectivă. Este o realitate care, spre regret, nici până astăzi nu e conştientizată de clasa politică din Moldova în întregime. Mi-am exprimat cu acea ocazie încrederea că evenimentele din Osetia de Sud nu vor fi reeditate în cazul conflictului transnistrean. Spuneam că de fapt, Rusia are acum posibilitatea de a demonstra lumii întregi că poate soluţiona conflictele îngheţate nu numai cu ajutorul tancurilor şi artileriei, ci şi prin metode paşnice. Însă, pentru a evita situaţia în care Rusia şi-ar putea impune interesele ei imperiale, Moldovei nu-i rămâne decât să lărgească la maximum cadrul de discuţii privind reglementarea transnistreană, cu acceptarea a tot mai mulţi actori internaţionali credibili, pentru a stabili locul şi rolul Rusiei în acest conflict. Trupele ruseşti din zona de securitate nu pot avea statut de forţe pacificatoare, deoarece ele reprezintă, de facto, o parte în conflict. De asemenea, am pledat cu acea ocazie, dar şi ulterior că Republica Moldova trebuie să rămână şi în continuare membră a GUAM, dar urmează să părăsească CSI: „CSI nu a fost niciodată un mecanism viabil de colaborare internaţională, deoarece a fost concepută pentru a asigura divorţul civilizat al republicilor care au făcut parte din Uniunea Sovietică. Însă această etapă este deja depăşită. În prezent, CSI este convenabil doar Moscovei, care astfel păstrează unele pârghii suplimentare de a-şi menţine controlul asupra fostelor republici sovietice”.

❑ ROTESTE ALE PROFESORILOR DE ZIUA CUNOŞTINŢELOR

La 1 septembrie 2008 pedagogii au organizat proteste în faţa Guvernului, cerând ca salariile lor să fie majorate cu cel puţin 37%. În timpul acţiunii de protest, pedagogii purtau lozinci de genul: „Vrem o viaţă decentă!”, „Apăraţi elevii şi profesorii!”, „Majoraţi salariul!”, „Nu corupţiei!”.

Starea de spirit ce domneau în rândul pedagogilor era de înţeles, căci mulţi dintre ei ajunseseră să nu-şi poată acoperi din salariu nici măcar minimul de existenţă, nemaivorbind deja de faptul că trebuiau să-şi întreţină familiile. Ei cereau ca salariul învăţătorilor cu gradul didactic I să crească de la 400 până la 600 lei, iar din 1 ianuarie 2009 – până la 900 lei, astfel ca până la 1 iulie 2009 să atingă minimul de consum (1400 lei). Pentru aceasta Guvernul ar fi trebuit să aloce 113 mln. lei de la buget. E o sumă mizeră, dacă luăm în calcul că anual, pentru întreţinerea instituţiilor de stat cu destinaţie specială (Parlament, Preşedinţie, Guvern), adică pentru luxul propriu, comuniştii alocă de 10 ori mai mult. Alianţa „Moldova Noastră” a declarat că susţine protestele pedagogilor şi că aceste proteste sunt justificate. În declaraţia partidului se menţiona că

„guvernarea comunistă, în fel şi chip, se eschivează de la rezolvarea problemei ce ţine de salarizarea adecvată a angajaţilor din domeniul educaţiei, utilizând orice motivări aflate la îndemână, cum ar fi seceta din anul trecut, ori inundaţiile din anul curent”, iar explicaţiile guvernanţilor „sunt false şi fără nici o legătura cu adevăratele cauze ale refuzului de a majora salariile cadrelor didactice din şcoli şi licee, precum şi cele ale corpului de profesori universitari”. Noi am ridicat problema în Parlament de nenumărate ori, dar guvernarea s-a opus discutării ei, deoarece coaliţia roş-oranj orientează resursele Bugetului de stat spre proiecte în care au interese imediate, pe criterii preponderent politice. Am chemat toată societatea din Republica Moldova să fie solidară cu protestatarii şi să ceară actualei guvernări satisfacerea revendicărilor înaintate de protestatari. Efortul nostru nu s-a pierdut în van şi chiar dacă majorările de salariu în cazul profesorilor, operate de guvernare la scurt timp după aceasta, au fost minime, totuşi ceva s-a obţinut.

❑ MITA ÎN RÂNDUL FUNCŢIONARILOR PUBLICI ÎNFLOREŞTE

Mult timp comuniştii s-au străduit să creeze impresia precum că eforturile lor au dat roade şi că în Republica Moldova corupţia a fost practic dezrădăcinată. Văzând însă că nimeni nu-i crede, au încetat să mai ascundă proporţiile cu adevărat catastrofale ale acestui fenomen.

La începutul lunii septembrie 2008, este dat publicităţii un sondaj realizat de Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei (CCCEC), care arată că peste 52% din respondenţi au recunoscut că au oferit mită unor funcţionari publici, la solicitarea acestora. Sondajul a fost efectuat pe site-ul centrului, în perioada 23 iunie – 23 august 2008. Circa 22% dintre respondenţi au afirmat că au oferit mită funcţionarilor din propria iniţiativă, 18% prin intermediari şi aproape 7% - prin alte metode. Putem deduce că, în realitate situaţia este mult mai gravă, căci la sondajele pe Internet participă un segment relativ mic de persoane. E vorba în special de reprezentanţii unor familii cu un anumit nivel de venituri, care trăiesc preponderent în mediul urban. Dar, se ştie că de obicei cel mai mult au de a face cu fenomenul de mituire cetăţenii cu venituri reduse, care locuiesc preponderent în mediul rural. Deci, acei care de fapt constituie majoritatea populaţiei ţării. Sondajul CCCEC a fost încă o dovadă că toate declaraţiile comuniştilor despre lupta împotriva corupţiei nu au acoperire practică.

❑ GUVERNAREA SFIDEAZĂ UNIUNEA EUROPEANĂ

Un caz cu totul ieşit din comun se înregistrează la începutul lunii septembrie – la o întâlnire a liderilor fracţiunilor parlamentare cu Kalman Mizsei, Reprezentantul

Special al UE pentru Republica Moldova, a lipsit reprezentantul Partidului Comuniştilor. Evident, aceasta a fost nu altceva decât o dovadă a faptului că guvernarea sfidează Uniunea Europeană. Or, este clar că, indiferent de situaţie, cineva din cei 56 de deputaţi comunişti putea fi prezent la întrevedere. Desigur, numai dacă aceasta nu a fost ignorată intenţionat.

Liderul AMN, Serafim Urechean, a menţionat că prin acest gest, „PCRM a arătat că nu îi interesează ce crede şi ce recomandă UE". De altfel, Kalman Mizsei şi-a exprimat indignarea şi chiar a rămas mirat de un asemenea comportament. În opinia mea, cele întâmplate se explică foarte uşor – guvernarea comunistă, la acea etapă, făcea eforturi disperate de a face pe plac Rusiei, iar ştabii de la Chişinău credeau că orice sfidare în adresa Occidentului sporeşte şansele lor de a intra în graţiile Kremlinului. Ghidaţi de interese ale partidului lor, comuniştii niciodată nu s-au gândit că astfel prejudiciază interesele ţării şi ale poporului. Evident, în condiţiile unei lipse totale de responsabilitate din partea guvernării, AMN, cea mai influentă formaţiune de opoziţie, a trebuit să-şi asume respectiva responsabilitate. Atunci, am promis public că formaţiunea noastră va deveni foarte activă în noul sezon politic şi vom încerca să reparăm, în măsura posibilităţilor, toate greşelile comuniştilor, inclusiv la capitolul integrare europeană.

❑ ADEVĂRUL DESPRE INFLAŢIE

În 2008, inflaţia devine una din preocupările de bază ale guvernării comuniste, însă nu în sensul reducerii ei reale prin măsuri economice, ci în sensul promovării unor măsuri de ordin administrativ, speculativ, care ar fi permis crearea iluziei că în Republica Moldova viaţa nu este atât de scumpă ca în alte ţări. În acest scop sunt mobilizate toate pârghiile pe care le avea la dispoziţie Banca Naţională şi Biroul Naţional de Statistică, ajungându-se chiar la situaţii destul de ilare şi de dramatice totodată.

Deşi se ştia că inflaţia reală în primele opt luni ale anului ajunsese sub 20%, cea vehiculată de comunişti nu depăşea nivelul de 6%. Aceste jonglări de cifre însă nu erau în stare nici să îmbunătăţească situaţia reală a cetăţenilor, nici să inducă în eroare experţii care, în evaluările şi pronosticurile lor, atenţionau asupra gravităţii problemei. La începutul lunii septembrie 2008, experţii Institutului pentru Dezvoltare şi Iniţiative Sociale (IDIS) „Viitorul" dau publicităţii un studiu în care se spunea că, „în condiţiile în care inflaţia a crescut cu peste 200% în ultimii 10 ani, ne putem aştepta la o creştere accelerată a acesteia şi în viitor". În studiu erau evaluate mecanismele politicii monetare în R. Moldova, cu accentul pe aspectele de interacţiune a acestora cu flexibilitatea cursului de schimb. În contextul modificării preţurilor pe plan mondial şi a presiunilor

interne (lipsa controlului asupra preţurilor reglementate şi lipsa unei economii de piaţă eficiente), BNM trebuia să-şi consolideze capacitatea de extindere şi de modelare a inflaţiei, iar la acel moment BNM nu deţinea toate pârghiile necesare pentru a reglementa preţurile. Printre recomandările studiului în vederea ţintirii inflaţiei se numărau protejarea şi stimularea producătorilor interni, eficientizarea cheltuielilor bugetare şi orientarea acestora spre investiţii publice, care să stimuleze potenţialul productiv. Dar ele aşa au şi rămas la nivel de recomandări, guvernarea preferând să se joace cu cifrele, decât să întreprindă careva măsuri reale pentru diminuarea indicelui preţurilor de consum.

❑ MANIA NEUTRALITĂŢII

La mijlocul lunii septembrie, comuniştii elaborează proiectul Strategiei Securităţii Naţionale a Republicii Moldova şi al Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia. Graba cu care guvernarea promova acest nou document avea o explicaţie destul de simplă – se încerca a consolida acel statut de neutralitate pus de comunişti la baza Concepţiei securităţii naţionale încă în luna mai pentru a face pe plac Rusiei, care dorea o dovadă în plus că extinderea NATO se va opri la Prut.

Deşi la începutul lunii septembrie premierul Zinaida Grecianâi a promis că documentele vor fi publicate pe site-ul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene şi în presă, pentru a consulta opinia publică în legătură cu prevederile acestora, aşa ceva nu s-a întâmplat. Lucru regretabil, căci, după cum au anunţat chiar autorii lor, Strategia urma să fie pusă la baza elaborării Strategiei militare, a Strategiei de informare publică pe probleme de securitate naţională, a altor strategii sectoriale în domeniul securităţii naţionale. Pentru mine a fost clar de ce guvernarea s-a răzgândit să expună cele două documente dezbaterilor publice – prea multe opinii critice existau în societate la tema respectivă. Aceasta s-a văzut şi în perioada discutării Concepţiei securităţii naţionale în Parlament, dar şi ulterior, în timpul luărilor de atitudine în presă a unor lideri de opinie. Dacă ar fi expus documentele atunci dezbaterilor publice, comuniştii riscau să-şi pună în cap o importantă parte a societăţii, fapt ce ar fi putut provoca o mişcare de rezistenţă populară, ceea ce i-ar fi împiedicat pe guvernanţi să-şi promoveze interesele partidului lor la nivel de politică de stat. De aceea, ei au preferat să acţioneze ca de obicei – în condiţii de lipsă totală de transparenţă.

❑ ŞTIRI PROASTE DE LA „FITCH RATINGS”

Involuţiile economice ale Republicii Moldova se ţin lanţ. Astfel, la mijlocul lunii septembrie, prestigioasa agenţie internaţională „Fitch Ratings” schimbă prognoza

privind rating-urile de default pe termen lung ale emitentului (RDE) Moldova în valută naţională şi străină, din unul „pozitiv” în unul „stabil”. Revederea prognozei în „stabilă” reflecta înrăutăţirea poziţiilor finanţelor externe ale republicii şi menţinerea presiunii inflaţioniste. Moldova era supusă acţiunii unor coliziuni importante din exterior, care îi adumbreau perspectivele pe termen scurt.

Fitch Ratings atenţiona că deficitul contului operaţiunilor curente s-a majorat până la aproape 18% din PIB în 2007, în timp ce potrivit estimărilor Fitch creşterea economică în 2007 s-a încetinit până la 3%, iar inflaţia continua să fie exprimată în două cifre. Agenţia susţinea că Republica Moldova rămâne expusă coliziunilor politice şi economice negative din cauza deficitului mare al balanţei comerciale, a poverii crescânde a datoriilor, indicatorilor mici de lichiditate externă şi a dependenţei de relaţiile comerciale cu Rusia, cu care Moldova mai are divergenţe din cauza Transnistriei, care tinde să se separe, chiar dacă Fitch afirma că riscul de redeclanşare a conflictului transnistrean este scăzut. În opinia experţilor, economia Moldovei are multe dificultăţi de structură, inclusiv sectorul public mare şi climatul de afaceri complicat. În ţară a fost înregistrat un deficit structural considerabil al balanţei comerciale, de peste 50% din PIB. Acest deficit se compensează parţial datorită remitenţelor de la muncitorii moldoveni de peste hotare, remitenţe pe care Fitch le evaluează la circa 20% din PIB, în anul 2007. Datoria externă a sectorului privat creşte rapid şi în 2007 a ajuns la 32% din PIB; povara netă a datoriilor ţării depăşeşte media pe ţările cu rating-ul de categoria “B”, de 6%. Venitul pe cap de locuitor, de 1320 dolari (la cursul de schimb al pieţei), este mic pentru ţările din Europa de Est, deşi este puţin peste media pentru ţările cu rating-ul “B”, de 1240 dolari. De fapt, acest şi era tabloul real al situaţiei economice a ţării, care, după cum se vede, se deosebea radical de ceea ce declarau frumos şi pompos demnitarii comunişti.

❑ GUVERNUL A ORGANIZAT FALIMENTAREA VITICULTORILOR

Venirea toamnei în 2008 a scos în evidenţă încă o gravă problemă – producătorii de struguri din Republica Moldova nu-şi puteau vinde roada la un preţ cât de cât normal. Şi această situaţie nici pe departe nu a fost una dictată de conjunctura pieţei sau de careva factori obiectivi, ci de măsurile luate de guvernarea comunistă.

La acea perioadă, AMN a venit cu o declaraţie în care se menţiona că „Guvernul a organizat falimentarea producătorilor de struguri din Moldova”. Noi atrăgeam atenţia că, în pofida rezultatelor înalte, obţinute în sector datorită condiţiilor climaterice bune din acest an pentru viţa de vie, ţăranii întâmpină

dificultăţi enorme în comercializarea roadelor din cauza crizei prelungite din industria vinicolă, iar statul, în loc să dezvolte politici de asanare, acţionează distructiv, devenind complice la falimentarea viticultorilor. În timp ce majoritatea fabricilor de vin refuză să achiziţioneze strugurii, iar unele plătesc doar circa 1,8 lei pentru soiurile albe europene şi 2,30 lei pentru cele roşii, Agenţia „Moldova-Vin" impune restricţii şi la negocierea preţurilor de export. În acest context, preşedintele Comisiei pentru agricultură şi industria alimentară a Parlamentului, deputatul AMN, Valeriu Cosarciuc, încă pe 11 septembrie a solicitat Guvernului, personal Prim-ministrului Zinaida Greceanâi să prezinte propriile date şi măsurile întreprinse în susţinerea producătorilor de struguri. Am venit cu acelaşi mesaj şi în Parlament, după reluarea activităţii acestuia. Culmea cinismului a fost că guvernarea a refuzat să recunoască existenţa acestei probleme, menţionând că producătorii care vor să-şi vândă roada pot face acest lucru fără nici o piedică. Şi asta în timp ce ţăranii ajunseseră la disperare că nu-şi puteau vinde producţia!

❑ VERDICTUL POPULAŢIEI: ŢARA MERGE ÎNTR-O DIRECŢIE GREŞITĂ

În a doua jumătate a lunii septembrie este dat publicităţii studiul sociologic „Vox populi – 2008", realizat de Asociaţia Sociologilor şi Demografilor din Moldova, în perioada 5-16 septembrie, pe un eşantion de 1586 de persoane. Rezultatele acestuia arată starea de spirit reală în rândul populaţiei, care se deosebea radical de declaraţiile comuniştilor.

Astfel, 51% dintre locuitorii Republicii Moldova sunt de părere că evoluţiile interne din ţară au o direcţie incorectă, alţi 23% afirmă că merg într-o direcţie corectă, iar 27% nu ştiu. Circa 19% din cei intervievaţi au declarat că situaţia economică a devenit mai grea, aproximativ tot atâţia (20%) - că aceasta s-a înrăutăţit considerabil; 29% au fost de părere că situaţia economică a devenit mai bună şi doar 3% - că ea s-a îmbunătăţit considerabil. Persoanele tinere au caracterizat situaţia creată cu o doză relativ mai mare de pesimism. Apropo, fiecare al patrulea intervievat a afirmat că situaţia trebuie să se schimbe în mai bine, 15% sunt în aşteptarea schimbărilor în rău. Acelaşi sondaj mai arăta că 4 din 10 persoane (36%) sunt nemulţumite de studiile pe care le obţin copiii acestora la şcoală; doar 32% dintre respondenţi sunt satisfăcuţi, mai mult sau mai puţin, de serviciul pe care îl au; 57% s-au arătat nemulţumiţi de sănătatea lor. Rezultatele sondajului au scos în evidenţă şi faptul că marea majoritate a cetăţenilor (83%) sunt nemulţumiţi de suma de bani pe care o pot administra, inclusiv 39% dintre respondenţi sunt „totalmente nemulţumiţi", şi doar 14% sunt mulţumiţi de suma de bani de care dispun.

❑ UN PROIECT DE LEGE ABSOLUT NECESAR

La jumătatea lunii septembrie 2008, am depus la Biroul Permanent al Parlamentului un proiect de lege care obligă candidaţii la funcţia de legislator să prezinte Comisiei Electorale Centrale (CEC) un certificat privind starea sănătăţii lor psihice. Menţionam atunci că acest proiect de lege se înscrie în tendinţa generală de perfecţionare continuă a cadrului legislativ în vigoare, reieşind din realităţile cu care se confruntă Republica Moldova.

Când am elaborat proiectul am pornit de la faptul că, în anii de independenţă, prin Parlamentul Republicii Moldova s-au perindat diferite personaje pitoreşti, care au ajuns să deţină înalta funcţie de deputat absolut întâmplător şi care, prin comportamentul lor iresponsabil, de multe ori au dat impresia că ar avea anumite probleme de ordin psihic. Acest lucru a fost semnalat inclusiv de către alegatori, în cadrul întâlnirilor cu deputaţii. În această situaţie, evident este în pericol nu doar calitatea actului legislativ, ci şi imaginea Forului Legiuitor Suprem. Menţionam că şi în actualul Parlament sunt persoane pasibile de a fi suspectate că ar avea unele probleme de ordin psihic. Acutizările de acest ordin au loc în special în ajunul campaniilor electorale, când ieşirile necontrolate ale acestor persoane pun întreg corpul de legiuitori în situaţii penibile. Or, nu ne face faţă să discutam scenarii halucinante născocite de nu ştiu ce minţi „ilustre", în vreme ce ţara se confruntă cu grave probleme, soluţionarea cărora solicită implicarea plenară a deputaţilor. Adoptarea proiectului de lege urma să ne scutească în viitor de eventuale prezenţe în Parlament ale persoanelor cu probleme de ordin psihic şi să sporească calitatea actului legislativ, să contribuie la îmbunătăţirea imaginii Parlamentului în societate.

❑ PROVOCĂRI PPCD-ISTE

Şantajabilii parteneri de guvernare ai comuniştilor – creştin-democraţii – către toamna lui 2008 se transformă în adevărate unelte îndreptate de putere împotriva opoziţiei. Astfel, în timpul unei acţiuni de protest, organizate pe 1 octombrie de către tinerii din AMN, în faţa sediului postului de televiziune public „Moldova-1", un grup diversionist de ppcd-işti a pus la cale o provocare cu scopul de a tensiona şi a destabiliza situaţia.

În acea zi, circa 50 de tineri din AMN au venit să protesteze faţă de politica editorială a postului „Moldova-1", aservit puterii. În timpul protestului, de ei s-au apropiat opt tineri din PPCD, care au încercat să le înmâneze cărţi scrise de PPCD despre presupusele acte de corupţie ale liderilor AMN. Evident, tinerii din AMN au încercat să-i îndepărteze pe scandalagii, explicându-le că-şi doresc o acţiune de protest paşnică, dar aceştia nu s-au prea lăsat duşi, îmbrâncind şi folosind un limbaj obscen. Este foarte straniu că tinerii din PPCD, care până

mai ieri protestau împotriva politicii editoriale a postului „Moldova-1", în acea zi au încercat să zădărnicească acţiunea de protest a AMN. E de presupus că tinerii din PPCD au fost folosiţi în scopuri politice de către comunişti, ca instrument împotriva oponenţilor puterii. Iarăşi, e straniu, dar cum au apărut tinerii din PPCD, a venit şi poliţia, şi echipe de filmare ale posturilor TV aservite puterii, şi ambulanţe. Este evident că cele întâmplate au fost o provocare pusă la cale din timp şi e foarte bine că tinerii din AMN au ştiut să facă faţă situaţiei şi să nu răspundă acelei provocări.

❑ COMUNIŞTII BAGĂ MÂNA ÎN BUZUNARUL CETĂŢEANULUI

Conform proiectului Legii fondurilor asigurării obligatorii de asistenţă medicală pe anul 2009, aprobat de guvernul comunist, prima de asigurare obligatorie de asistenţă medicală a fost stabilită în mărime de 2637,6 lei. În acelaşi timp, comuniştii majorează de la 6% la 7% defalcările din salariul fiecărui angajat (3,5% le plăteşte patronul şi 3,5% angajatul) în fondul de asigurări medicale obligatorii.

Bugetul propus al fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală prevede cheltuieli de 3,47 mlrd. lei, cu 31,6% mai mari decât veniturile şi cheltuielile aprobate pentru anul 2008. Ponderea fondurilor asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală de asemenea va creşte, până la 4,9%, faţă de 4,2%, în 2008. În rezultat, ei reuşesc „performanţa" de a majora cheltuielile pentru toate tipurile de servicii medicale prestate în cadrul asigurărilor obligatorii de asistenţă medicală. Astfel, cheltuielile pentru asistenţa medicală cresc cu 31,8%, până la 294,05 mln. lei; cele pentru asistenţa medicală primară - cu 28% (989, 11mln. lei), pentru asistenţa medicală specializată de ambulatoriu - cu 30,6% (243,65 mln. lei), pentru asistenţa medicală spitalicească - cu 32,6% (1,68 mlrd lei). Desigur, nu ar fi fost nici o problemă cu această majorare a poverii fiscale asupra cetăţeanului simplu, dacă s-ar fi mărit şi accesul persoanei la servicii medicale gratuite. În realitate, acesta s-a mărit doar pe hârtie, iar omului simplu cum a umblat pe la uşile medicilor cu banii în mână, aşa a fost lăsat să umble şi în continuare. Unica diferenţă a constituit-o doar faptul că pentru presupusa medicină asigurată a fost impus să plătească şi mai mult. Culmea a constituit-o însă faptul că guvernarea comunistă nu a scăpat ocazia să se laude cu creşterea fondurilor respective, deşi, în realitate, nu au alocat nici un leu pentru aceasta, toată povara suportând-o cetăţeanul de rând.

❑ CUM RĂMÂNE CU COMPLEXUL „ETERNITATE"?

Delapidările masive de bani publici, „realizate" de granzii comunişti şi protejaţii lor în timpul lucrărilor de reconstrucţie a Memorialului „Eternitate" şi a străzii

Pan Hallipa, au constituit un obiect de studiu din partea partidului nostru şi a mea personal. Cu toate că am făcut interpelări le tema respectivă, nimeni nu a fost tras la răspundere. De aceea, am venit din nou în Parlament cu propuneri în acest sens.

Aşadar, m-am arătat indignat de faptul că, la aproape doi ani de la depistarea unor spălări masive de bani publici la reconstrucţia complexului memorial „Eternitate" şi a străzii Pan Hallipa din capitală, nici un vinovat nu a fost sancţionat. Le-am amintit comuniştilor că, potrivit unui raport al Curţii de Conturi, la reconstrucţia celor două obiective s-au spălat zeci de milioane de lei. „Suntem în ajunul campaniei electorale, iar guvernarea are planuri de combatere a corupţiei. Acum, comuniştii au o şansă unică să demonstreze că luptă cu adevărat împotriva corupţiei şi trag la răspundere inclusiv demnitari de nivel înalt din Guvernul comunist. Anterior, persoane de la Guvern au recunoscut delapidările masive de bani la reconstrucţia celor două obiective", am spus de la microfonul Parlamentului, făcând trimitere la declaraţiile lui Igor Semenovcher, fostul şef al Agenţiei Construcţiilor şi Dezvoltării Teritoriilor. Am cerut ca factori de decizie din Guvern să vină, peste o săptămână, în Parlament cu o informaţie despre măsurile întreprinse după depistarea delapidărilor de fonduri şi despre ce s-a făcut pentru returnarea banilor în buget. Dar cererea mea a fost ignorată. Oricum, pentru gravele încălcări semnalate de mine, guvernarea comunistă va trebui odată şi odată să răspundă.

❑ „TELERADIO-MOLDOVA" E ÎN SLUJBA PUTERII

La data de 3 octombrie, noi, cei din Alianţa „Moldova Noastră" (AMN), venim cu o declaraţie în Parlament în care constatăm (pentru a câta oară deja) că, compania „Teleradio-Moldova" nu este o instituţie a audiovizualului cu adevărat publică. În acea zi, am cerut Consiliului de Observatori (CO) al companiei să asigure transformarea ei într-o astfel de instituţie.

„Atragem din nou atenţia opiniei publice interne şi a celei internaţionale că aşa-zisa Instituţie Publică Naţională a Audiovizualului, întreţinută din banii tuturor cetăţenilor, deserveşte în mod prioritar interesele de grup şi de partid ale celor aflaţi la Putere în R. Moldova. „Teleradio-Moldova" ascunde adevărul despre sărăcia populaţiei, eşecurile economiei reale, catastrofa din agricultură, salariile mizere şi preţurile exorbitante la produsele de primă necesitate, dezastrul infrastructurii, în special, al drumurilor, climatul investiţional negativ, emigrarea masivă a populaţiei în căutarea surselor de existenţă, traficul de stupefiante şi fiinţe umane cu implicarea unor factori oficiali, cazurile de mare corupţie în structurile centrale ale administraţiei de stat şi alte realităţi ce afectează existenţa Republicii Moldova. Cu o asemenea politică editorială a Companiei

„Teleradio-Moldova”, care a fost acuzată de nereguli şi în alegerile precedente, este imposibilă o campanie electorală liberă, corectă şi transparentă în anul 2009, campanie deja începută şi fraudată de Voronin şi acoliţii săi”, se spunea în declaraţia noastră. Deşi am descris cu lux de amănunte situaţia de la această instituţie, guvernanţii au rămas impasibili. Or, comuniştii numai de o televiziune cu adevărat publică nu avea nevoie înainte de alegeri.

❑ GUVERNAREA BLOCHEAZĂ ACTIVITATEA AVOCAŢILOR

Avocaţii le-au stat tot timpul ca un os în gât comuniştilor. Acţiunile lor întru apărarea drepturilor clienţilor nu o dată au demascat abuzuri de proporţii ale comuniştilor. Evident că în această situaţie ei au devenit ciuca bătăilor, comuniştii făcând presiuni mari asupra acestei categorii de profesionişti. Guvernanţii, prin intermediul Procuraturii Generale şi al organelor de forţă, încearcă să blocheze exercitarea legală şi corectă a drepturilor lor în Moldova.

Conducerea partidului de guvernământ a declarat că avocaţii sunt vinovaţi pentru că Republica Moldova pierde atât de multe dosare la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). De parcă nu se ştie că avocaţii apără drepturile cetăţenilor, drepturi ce au fost încălcate datorită judecătorilor care fac interesele acestui partid. De exemplu, CEDO a emis o decizie contra Guvernului Moldovei, prin care a dat câştig de cauză avocatului Oleg Mancevschi. Deoarece avocatul nu accepta colaborarea cu organele de forţă, judecătorul a remis o ordonanţă privind percheziţia la birou şi la domiciliu a avocatului, ceea constituie o gravă încălcare a dreptului avocatului privind taina profesională. Drept urmare, CEDO a obligat Guvernul Moldovei să-i achite avocatului despăgubiri materiale de 2,5 mii euro şi 1,5 mii cheltuieli de judecată. Şi acesta nu este un caz singular. La CEDO există mai multe dosare împotriva Moldovei din partea avocaţilor, dosare ce aşteaptă să fie examinate. Oricum, avocatura rămâne a fi una din cele mai oprimate profesii în Republica Moldova. Avocaţii au adresat o sesizare Procuraturii Generale şi Consiliul Suprem al Magistraturii în care au atenţionat asupra situaţiei create, dar nu s-a prea auzit ca cineva să fie tras la răspundere pentru admiterea derapajelor antidemocratice semnalate de avocaţi.

❑ CURTEA DE APEL ÎL ACHITĂ PE LIDERUL AMN

M-am referit de nenumărate ori la „dosarul ambulanţelor” intentat liderului AMN, Serafim Urechean, care a durat mai bine de patru ani. Anume de patru ani au avut nevoie instanţele de judecată pentru a se convinge de ceea ce se vedea cu ochiul liber – dosarul ambulanţelor este unul politic, intentat la comanda puterii. La data de 15 octombrie, Curtea de Apel l-a achitat pe Serafim

Urechean, recunoscând astfel că în toţi aceşti ani noi am avut dreptate.

În acest dosar, intentat încă în 2004, Serafim Urechean era acuzat că, în perioada când deţinea funcţia de primar general al municipiului Chişinău, a admis grave încălcări la achiziţionarea a 40 de automobile „Wolksvagen" pentru Spitalul de Urgenţă din Chişinău. Curtea de Apel a considerat însă că pretenţiile procurorului nu sunt întemeiate. Procesul s-a desfăşurat în absenţa liderului AMN, care se află într-o deplasare de serviciu peste hotare. Avocatul său a calificat decizia drept „motiv de decepţie pentru procuror şi motiv de satisfacţie pentru clientul său". Noi, cei din AMN, ne-am declarat bucuroşi şi satisfăcuţi de această decizie, menţionam că de data aceasta justiţia a triumfat, deoarece era clar din start că e vorba de un dosar politic.

❑ COMUNIŞTII „SECRETOŞI"

Mania comuniştilor de a îngrădi accesul publicului la informaţie, manifestată constant pe durata aflării la guvernare, îşi găseşte o expresie pe măsură în votul majorităţii comuniste, care a aprobat în prima lectură proiectul noii Legi cu privire la secretul de stat. De notat că, documentul a fost votat doar de deputaţii comunişti şi de singurul deputat creştin-democrat prezent la şedinţa Parlamentului, Ştefan Secăreanu.

Documentul prevede că vor fi secretizate informaţiile ce ţin de: domeniul apărării naţionale (conţinutul planurilor strategice şi operative, documentelor ce ţin de conducerea de luptă referitoare la pregătirea şi derularea operaţiunilor, desfăşurarea strategică, operativă şi de mobilizare a trupelor etc.); din domeniul economiei, ştiinţei şi tehnicii (planurile şi potenţialul de mobilizare a economiei naţionale, rezervele şi volumul livrărilor de materie primă şi materiale strategice etc.); din domeniul relaţiilor externe (activitatea de politică externă, colaborarea militară, tehnico-ştiinţifică şi de altă natură a Republicii Moldova cu statele străine şi organizaţiile internaţionale, dacă divulgarea acestor informaţii, fără îndoială, va cauza prejudicii intereselor şi/sau securităţii statului etc.). De asemenea, vor fi secretizate informaţiile din domeniul securităţii statului şi asigurării ordinii de drept privind: efectivul, forţele, conţinutul, planurile, organizarea, finanţarea şi asigurarea tehnico-materială, formele, tactica, metodele, mijloacele şi rezultatele activităţii de informaţii, de contrainformaţii şi operative de investigaţii. Potrivit proiectului, vor exista patru grade de secretizare a informaţiilor atribuite la secret de stat: „strict secret", „secret", „confidenţial" şi „restricţionat". Pentru informaţiile cu gradul de secretizare „strict secret" se va stabili un termen de secretizare de până la 25 de ani, pentru informaţiile cu gradul de secretizare „secret" – de până la 15 de ani, pentru informaţiile cu gradul de secretizare „confidenţial" – de până

la 10 ani şi pentru informaţiile cu gradul de secretizare „restricţionat” – de până la 5 ani. După cum se vede, această Lege permite practic secretizarea oricărei informaţii, lucru inadmisibil într-o societate democratică.

❑ O FILIERĂ DE PROSTITUŢIE

Pe timpul guvernării comuniste, traficul de orice tip a înflorit în Republica Moldova, cetăţenii fiind impuşi de „viaţa bună” să ia drumul pribegiei şi să devină victime ale diferiţilor traficanţi. Deşi comuniştii nu au recunoscut niciodată acest lucru, pentru a nu-şi păta imaginea, Moldova a ajuns să fie percepută în exterior ca o filieră de prostituţie.

O confirmă şi cunoscuta publicaţie belgiană „La Libre”, care publică un material despre Republica Moldova. În material, se afirma că, în rândul belgienilor, imaginea Moldovei este una complet negativă şi atunci când aud cuvântul “Moldova”, aceştia înţeleg filieră de prostituţie. Autorul materialului susţinea că moldovenii sunt „cetăţenii uitaţi ai Europei” şi că „Moldova suferă de o problemă de imagine: criminalitate şi prostituţie”. Potrivit ziarului, mulţi cetăţeni moldoveni dispun de cărţi false de identitate româneşti, pentru a putea circula liber prin Europa. Citându-l pe şeful delegaţiei Comisiei Europene în Moldova, Cesare de Montis, autorul articolului afirma că „moldovenii sunt în Europa”, dar, totodată şi în afara ei. Cesare de Montis explica situaţia dificilă a Moldovei, prin faptul că 5 milioane de cetăţeni moldoveni „nu au beneficiat de un lobby eficient la Bruxelles”. Cu alte cuvinte, oficialul spunea printre rânduri un mare adevăr – comuniştii, care tot timpul au tratat ca pe duşmani statele ce şi-au propus serviciile de avocaţi pe calea integrării europene, nu au avut abilitatea să asigure un lobby puternic pentru Republica Moldova pe continent şi nici singuri nu au ştiut să promoveze o imagine bună a ţării.

❑ PRI(H)VATIZĂRI COMUNISTE

Pe ultima sută de metri, simţind că ar putea pierde alegerile parlamentare, comuniştii încearcă să-şi umple buzunarele şi să pună mâna pe mai multe întreprinderi atractive. În goana lor după câştig, ei uită şi principiile programatice ale partidului lor şi faptul că tot timpul au criticat procesul de privatizare.

În a doua jumătate a lunii octombrie, guvernanţi adoptă o lege care prevede că, compania aeriană de stat „Air-Moldova”, complexul hotelier „Codru” şi cafeneaua Parlamentului vor fi scoase la privatizare. Motivul oficial invocat de comunişti a fost că statul nu are mijloace pentru a efectua modernizarea acestor întreprinderi, lucru absolut necesar pentru a menţiune competitivitatea lor. Noi, cei din opoziţie, le-am declarat deschis comuniştilor că, probabil, deja se ştie cine

va fi noul proprietar al acestor întreprinderi. În genere, ar fi fost bine ca, o astfel de iniţiativă să vină de la Guvern, în Parlament ea să fie prezentată de ministrul Economiei şi Comerţului, să aibă avizul anti-corupţie etc. Dar, nimic din toate aceste elemente de detaliu importante nu au fost prezente. Colegii mei din AMN, dar şi alţi deputaţi de opoziţie, au menţionat că, în mod paradoxal, comuniştii, care urăsc proprietatea privată, se ocupă de privatizări. Mai mult decât atât, compania „Air-Moldova" a fost naţionalizată în 2002 şi procesul se afla pe rol la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Desigur, nu era normal să fie supus privatizării un obiect aflat în litigiu. Indiferent de toate criticele opoziţiei şi chemările noastre de a scoate proiectul de lege din discuţii, deputaţii comunişti au considerat necesar să-l adopte. Se vede că interesele celor din spatele documentului respectiv nu admiteau o altă desfăşurare a lucrurilor decât privatizarea imediată.

❑ SITUAŢIA ÎN ORGANELE DE DREPT

La data de 23 octombrie, fracţiunea parlamentară a Alianţei „Moldova Noastră" vine cu o declaraţie în care ne arătam îngrijoraţi de situaţia creată în organele de drept şi de justiţie din Republica Moldova. În această declaraţie am semnalat un şir de nereguli ce au loc în instituţiile respective.

Am atenţionat că poliţia este subordonată în mod abuziv şi ilegal şefului statului şi a uitat cu desăvârşire că este hrănită, îmbrăcată şi bine plătită din sudoarea acestui năcăjit popor. Poliţia nu mai apără drepturile cetăţenilor, ci s-a transformat într-un jandarm al societăţii, într-o bâtă în mâna regimului actual, care o foloseşte pentru a înăbuşi orice formă de protest a celor ce împărtăşesc alte idei decât cele ale guvernării comuniste, fie că e vorba de oameni simpli, de oameni de afaceri, de jurnalişti sau de politicieni din opoziţie. De asemenea, Procuratura a fost subordonată şi este controlată de şeful statului şi nu a devenit parte componentă a sistemului de justiţie. Locul şi rolul procurorului în sistemul nostru de drept rămâne incert, din care cauză procurorii nu mai supraveghează efectiv activitatea poliţiei, securităţii, CCCEC. Totodată, guvernarea nu este interesată să promoveze independenţa judecătorilor, necesară înfăptuirii supremaţiei dreptului şi apărării drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale cetăţenilor. De aceea, după ce am semnalat aceste nereguli, noi am declarat deschis că situaţia în aceste domenii de maximă importanţă pentru societate va putea fi schimbată doar după plecarea comuniştilor de la putere.

❑ REVENIREA LUI PAPUC

Comuniştilor niciodată nu le-a păsat de opinia publică internă şi externă şi şi-au permis să o sfideze de nenumărate ori. Aşa s-a întâmplat şi la data de 28

octombrie, când printr-o hotărâre a preşedintelui Moldovei Vladimir Voronin, Gheorghe Papuc a fost desemnat ministru al Afacerilor Interne. El a părăsit acest post în 2008, când guvernul moldovean şi-a dat demisia.

De notat că, odată cu demisia guvernului, în Republica Moldova a izbucnit un scandal în jurul capturării unei partide de 200 kg de heroină. Această partidă a fost reţinută întâmplător de poliţia rutieră. Bănuiţi de implicare în traficul de droguri, trei funcţionari din cadrul MAI au fost arestaţi. În presă au apărut unele informaţii precum că aceştia acţionau la indicaţiile ministrului Gheorghe Papuc. Ulterior, Papuc a depus mărturie în instanţă. Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a declarat că el nu este implicat în acest scandal de droguri, însă acesta nu a intrat în componenţa noului guvern. Deşi AMN a cerut să se facă lumină în acest caz, care arunca o pată de umbră pe imaginea externă a ţării, comuniştii nici nu au dorit să audă. Ei au respins propunerea de a constitui o comisie de anchetă a Parlamentului ce ar fi examinat presupusa implicare a lui Gheorghe Papuc în traficul internaţional de droguri. Această încăpăţânare a guvernanţilor a întărit şi mai mult presupunerile că lucrurile nu sunt atât de curate precum s-a încercat să fie prezentate. Însă după domolirea spiritelor, comuniştii l-au readus pe Gheorghe Papuc în fruntea MAI. Cu un asemenea ministru poliţia şi-a pierdut şi puţinul de credibilitate pe care îl mai avea, iar guvernarea comunistă a ajuns să fie percepută drept un clan ce oferă protecţie structurilor mafiote.

❑ COMISIA DE LA VENEŢIA VINE CU RECOMANDĂRI

Nedorinţa comuniştilor de a ceda puterea pe cale democratică îi determină să recurgă la acţiuni de îngrădire a accesului opoziţiei în Parlament. M-am pronunţat nu o singură dată în privinţa barierelor legislative operate de comunişti în acest sens, tocmai de aceea nu pot trece cu vederea verdictul sever al Comisiei de la Veneţia şi al OSCE/ODIHR.

Cele două prestigioase organisme internaţionale recomandă autorităţilor de la Chişinău să elimine restricţiile din legislaţia electorală până la alegerile parlamentare din 2009. Ele au dat publicităţii un raport în care guvernarea este criticată pentru majorarea pragului electoral de la 4 la 6%, interzicerea blocurilor electorale şi limitarea participării în alegeri a cetăţenilor cu dubla cetăţenie. Aceste prevederi contravin Constituţiei Republicii Moldova, Codului de bune practici în materie electorală al CE, altor convenţii europene la care Republica Moldova este parte. În raport se amintea că în 2005 pragul electoral a fost redus de la 6% la 4% pentru partidele politice. OSCE şi Comisia de la Veneţia au apreciat atunci reducerea pragului electoral şi au avertizat că autorităţile nu trebuie să revină la situaţia anterioară, deoarece coaliţiile între partide trebuiesc încurajate

pentru a oferi un cadru de cooperare şi un Guvern stabil. Experţii europeni s-au arătat convinşi de faptul că restricţiile electorale impuse pentru cetăţenii cu dubla cetăţenie nu se încadrează în Convenţia Europeană privind naţionalitatea, ratificată de Moldova în noiembrie 1999, care prevede că un cetăţean de altă naţionalitate trebuie să se bucure, pe teritoriul statului parte în care locuieşte, de aceleaşi drepturi şi responsabilităţi ca cetăţenii statului parte respectiv. Acest raport a fost o dovadă că Occidentul nu poate fi prostit prin declaraţii frumoase, aşa cum îşi închipuie guvernarea.

❑ PROTESTUL SĂTENILOR DIN VORNICENI

Apropierea alegerilor parlamentare îi determină pe comunişti să recurgă la presiuni fără precedent asupra aleşilor locali democraţi, în special în localităţile unde guvernanţii au suferit înfrângeri zdrobitoare în scrutinul 2007. Însă abuzurile guvernării nu sunt tolerate de oamenii simpli, care se ridică în susţinerea aleşilor lor. Astfel, la data de 30 octombrie, circa 1000 de persoane din satul Vorniceni vin să protesteze în faţa Parlamentului împotriva atitudinii guvernării faţă de aleşii locali din partea partidelor democratice, în general, şi faţă de reţinerea de către organele de poliţie a primarului localităţii, reprezentantului Alianţei „Moldova Noastră", Gheorghe Ionel, în particular.

Deoarece era vorba de un coleg de partid, am fost şi eu în mulţime, am protestat împreună cu oamenii, iar ulterior am dat citire în Parlament rezoluţiei adoptate de protestatari. În acea rezoluţie, sătenii din Vorniceni îşi exprimă indignarea în legătură cu intensificarea presiunii puterii asupra aleşilor locali din partea partidelor de opoziţie în ajunul campaniei electorale. Cazul primarului de Vorniceni constituie cea mai elocventă ilustrare a abuzurilor comuniste faţă de aleşii locali democraţi, oameni cu verticalitate şi personalitate puternică. Fără îndoială, dosarul primarului din partea AMN fusese fabricat la comandă, iar anchetarea lui în stare de arest era ilegală. Protestatarii au cerut guvernării să fie pus imediat în libertate primarul de Vorniceni, Gheorghe Ionel; să-şi revadă de urgenţă atitudinea faţă de autorităţile locale democrate; să deblocheze finanţarea teritoriilor conduse de democraţi şi să renunţe la principiul alocării mijloacelor bugetare pe criterii politice. De asemenea, ei au chemat primarii, consilierii şi preşedinţii de raioane din partea partidelor democratice să se solidarizeze şi să facă front comun în faţa tăvălugului comunist. Această acţiune de protest a avut o semnificaţie aparte – comuniştilor li s-a dat de înţeles că oamenilor de la sate le-a ajuns cuţitul la os. Iar acesta este cel mai direct indiciu că o atare guvernare nu mai are nici dreptul moral, dar nici şansa de a pretinde aflarea la putere în continuare.

❑ OAMENII CONDAMNĂ ATACURILE ÎMPOTRIVA PRESEI INDEPENDENTE

La începutul lunii noiembrie, isteria la care se dedau comuniştii şi acoliţii lor în lupta împotriva mijloacelor de informare în masă cu adevărat independente, atinge culmi care anterior erau greu de bănuit. Se punea la cale o răfuială de proporţii cu presa liberă în ajunul alegerilor parlamentare. Însă această atitudine sfidătoare a comuniştilor şi ppcd-iştilor a provocat o reacţie de răspuns în societate.

Participanţii la dezbaterile în aer liber organizate de Uniunea Jurnaliştilor din Moldova (UJM) au acuzat Parlamentul că ar admite atacuri împotriva presei independente. E vorba de interpelarea deputatului PPCD, Ştefan Secăreanu, care a cerut organelor abilitate informaţii despre proprietarii postului de televiziune „PRO-TV-Chişinău" şi a învinuit acest post de prejudiciere a intereselor statului. Potrivit protestatarilor, „clanul comunist, secundat de gruparea monstruoasă a lui Roşca, astăzi, ca niciodată, e pornit să distrugă presa liberă şi independentă românească din Basarabia" iar „ţinta lor sunt publicaţiile „Timpul", „Jurnal de Chişinău", „Ziarul de gardă", „Literatura şi arta". Evident, se urmărea scopul de a aduce PRO TV-ul la starea anului 2005, când, prin presiunile Consiliului Coordonator al Audiovizualului şi Parlamentului, mai multe posturi de televiziune au fost nevoite să renunţe la reflectarea campaniei electorale, lăsând publicul fără puncte de orientare. Protestatarii au fost unanimi în opinia că „se doreşte să ni se astupe gura, urechile, ochii şi, în consecinţă, să ne transformăm într-o turmă care ar putea fi uşor dirijată de partidul de guvernământ". După această acţiune de protest au urmat şi alte manifestări împotriva atitudinii comuniştilor şi acoliţilor lor. Dar PCRM şi PPCD le-au ignorat totalmente, punând interesele electorale mai presus decât normele democratice.

❑ UN AMENDAMENT ISTORIC

Delegaţia Parlamentului Republicii Moldova formată din deputaţii Veaceslav Untilă şi Iurie Roşca a participat la Adunarea Parlamentară NATO, care şi-a ţinut lucrările în oraşul spaniol Valencia între 14 şi 18 noiembrie. În cadrul dezbaterilor asupra raportului „Viitoarea agendă politică a NATO", prezentat de dna Raynell Andreychuk (Canada), membrii delegaţiei Moldovei au iniţiat un amendament la proiectul Rezoluţiei „Viitorul relaţiilor NATO-Rusia". Noi am reuşit să promovăm un amendament istoric, esenţa căruia constă în faptul că Rusia va trebui să-şi retragă prezenţa militară ilegală din regiunea transnistreană a Republicii Moldova în viitorul cel mai apropiat.

La înaintarea acestei propuneri, noi am pornit de la prevederile Cartei de la Istanbul pentru Securitatea Europeană din 1999, care stabileşte că „nici un

stat, grup de state sau organizaţie nu pot considera drept sferă de influenţă orice parte a spaţiului OSCE”. Cu atât mai mult că Rusia trebuie să îşi respecte angajamentele luate la summitul OSCE de la Istanbul în 1999 şi să-şi retragă neîntârziat trupele şi armamentul din Moldova. În favoarea amendamentului nostru a pledat cunoscutul parlamentar britanic Bruce George, vicepreşedinte al Adunării Parlamentare NATO. În plus, iniţiativa delegaţiei R. Moldova a fost semnată de o serie de membri ai AP NATO, printre care delegaţiile Belgiei, Georgiei şi Turciei. Incontestabil, acesta a fost un mare succes al Republicii Moldova şi un pas înainte în vederea reglementării problemei transnistrene şi sunt satisfăcut de faptul că mi-am făcut cu cinste datoria de deputat şi de cetăţean al Republicii Moldova.

❑ O DOVADĂ A INCOMPETENŢEI GUVERNULUI

La data de 21 noiembrie Parlamentul adoptă în lectură definitivă Legea Bugetului de Stat pentru anul 2009, un document sub orice critică. În acea zi, am venit cu o declaraţie în Parlament, în care am menţionat că actualul Guvern nu a putut să propună un buget mai calitativ decât precedentul Guvern. Executivul era nou doar prin denumire şi nimic nu s-a schimbat în abordarea problemelor ţării. Or, bugetul nu conţinea nimic nou – ca structură, era practic identic cu bugetele din ultimii şapte ani, unica diferenţă constituind-o cifrele.

Şi în 2009 vom avea un buget asigurat de vamă. Doar trei impozite şi taxe, percepute de vamă, aduc sub 12 mlrd. lei, adică mai bine de două treimi din mult lăudatul buget comunist. Aşa stând lucrurile, este cel puţin cinic să te lauzi cu o creştere a bugetului. Or, această creştere nici pe departe nu are nimic în comun cu pretinsa relansare a economiei. Nici cele circa 5 mlrd. rămase la capitolul venituri nu reprezintă o creştere economică, ci sunt mai degrabă rezultatul unor măsuri represive ale guvernării împotriva cetăţenilor. De exemplu, din colectarea taxelor şi plăţilor administrative în 2009 în buget vor fi vărsate 255 mln. lei. Dacă e să vorbim de bunăstarea cuiva, asigurată prin acest buget, apoi putem vorbi doar despre bunăstarea actualei guvernări. Astfel, serviciile de stat cu destinaţie generală – Preşedinţia, Guvernul, Parlamentul – vor înghiţi peste un miliard din cele 17 mlrd. prevăzute la venituri. Probabil, pentru că 2009 este un an electoral, guvernanţii au decis să majoreze substanţial – până la 1,38 mlrd. lei alocaţiile pentru organele represive, folosite destul de activ de putere în lupta cu oponenţii politici. Comuniştii declarau că bugetul este unul orientat social şi că-i preocupă ocrotirea sănătăţii şi învăţământul, dar şi-au evaluat necesităţile proprii şi ale organelor represive, care-i slujesc, la acelaşi nivel cu necesităţile întregii ţării în domeniul ocrotirii sănătăţii şi la un nivel mult mai înalt decât necesităţile întregului sistem de învăţământ! Cam acesta este adevărul despre bugetul comunist pentru 2009.

❑ UN PRIMAR INTIMIDAT DE GUVERNAREA COMUNISTĂ

Abuzurile puterii comuniste împotriva aleşilor locali, despre care am scris de nenumărate ori, continuă şi în luna noiembrie. Este cazul primarului satului Cimişeni, raionul Criuleni, Ghenadie Ravei. Din anul 2005, pe numele primarului au fost iniţiate cinci dosare administrative şi două penale. Din anul 2007, instituţii precum Curtea de Conturi, procuratura, Departamentul de Stat în Construcţii au iniţiat un şir de controale la primărie pentru a verifica activitatea acesteia.

Primarul susţinea că în anul 2007 pe numele lui a fost deschis un dosar penal, fiind învinuit de procurori că şi-ar fi depăşit atribuţiile de serviciu şi a înstrăinat fără o decizie a consiliului local două fântâni arteziene din localitate. În iunie 2008 Judecătoria Criuleni l-a găsit vinovat de depăşirea atribuţiilor de serviciu şi la condamnat la 4 ani de privaţiune de libertate. Chiar dacă, fiind interogaţi de procurori, consilierii locali au recunoscut că fântânile arteziene au fost înstrăinate perfect legal cu organizarea unei licitaţii, ca urmare a unei decizii a consilierilor. Potrivit primarului, negăsind alte capete de acuzare pentru a-l învinui, procurorii au inventat că el ar fi depăşit atribuţiile de serviciu. Acesta a fost un epizod dintr-un întreg scenariu comunist, scopul căruia era de a compromite autorităţile locale, de a le intimida şi de a le determina fie să susţină guvernarea în alegeri, fie să nu se implice deloc în activităţi politice.

❑ UN MINISTRU DEMIS

Pe durata aflării sale în funcţie, Artur Cozma a fost mai degrabă un ministru al inculturii, decât al culturii. Niciodată cultura nu a fost atât de neprotejată şi devastată ca pe vremea acestui ministru incompetent, care a nimerit din întâmplare în respectiva funcţie. Personal am pus problema demiterii lui în Parlament, venind cu suficiente argumente în acest sens. Dar comuniştii au preferat să-l păstreze în funcţie. Însă, într-un târziu, le-a ajuns şi lor mintea la cap şi Artur Cozma a fost demis printr-un decret al preşedintelui Vladimir Voronin.

Pe parcursul ultimilor ani am atenţionat în repetate rânduri opinia publică asupra situaţiei catastrofale din domeniul culturii, în special în ceea ce ţine de protecţia monumentelor ocrotite de către stat. Am fost determinat să atrag o atenţie deosebită domeniului de un caz fără precedent – demolarea ilegală a conacului Teodosiu, amplasat în plin centrul capitalei, la doar câţiva metri de Parlament, Preşedinţie şi Ministerul Agriculturii şi Industriei Alimentare. Am făcut interpelări către factorii de decizie de la Guvern, către Procuratura Generală, am discutat chestiunea la şedinţele comisiilor parlamentare, iar eforturile mele în această direcţie au culminat cu iniţierea unei moţiuni simple în Parlament la începutul anului 2008. Dar majoritatea comunistă din Parlament a luat atunci apărarea unui

ministru care a admis încălcări grave ale legislaţiei în vigoare. Demiterea lui Artur Cozma a confirmat încă o dată justeţea acţiunilor pe care le-am întreprins. De aceea, am decis să reiau demersurile în privinţa protecţiei monumentelor ocrotite de către stat. Or, pentru abuzurile comise, vinovaţii trebuiesc traşi la răspundere. Nimeni nu are dreptul să procedeze cu patrimoniul public după bunul său plac sau reieşind din interese personale, de grup sau de partid!

❑ SE ÎNCALCĂ DREPTUL LA LIBERA CIRCULAŢIE

Ori de câte ori a fost vorba despre starea deplorabilă la capitolul drepturilor omului în Moldova, guvernarea comunistă a încercat să schimbe accentele şi să invoce argumente de ordin social-economic. Însă chiar şi atunci când nu era nevoie de bani, guvernarea oricum nu s-a grăbit să respecte drepturile fundamentale ale cetăţenilor. Spre exemplu, pe durata aflării PCRM la putere, unul dintre cele mai încălcate drepturi a fost cel la libera circulaţie.

La data de 4 decembrie, AMN a venit în Parlament cu o declaraţie în care guvernarea comunistă a fost acuzată că încalcă flagrant unul dintre drepturile fundamentale ale cetăţenilor – la libera circulaţie. Noi am indicat că autorităţile comuniste tergiversează semnarea Convenţiei privind micul trafic la frontieră cu România, ceea ce împiedică libera circulaţie a cetăţenilor pe o distanţă de 50 km de la frontieră pe teritoriul statului vecin. Condiţiile impuse de guvernarea comunistă – ca acest document să fie semnat concomitent cu Tratatul de bază moldo-român sau ca prevederile Convenţiei să se răsfrângă asupra întregului teritoriu al Republicii Moldova, inclusiv asupra regiunii transnistrene – evident erau inacceptabile, deoarece acesta este un document-cadru al Uniunii Europene şi nu poate fi negociat cu fiecare stat în anumite condiţii. AMN a cerut organismelor internaţionale să ia poziţie faţă de refuzul comuniştilor de a semna această Convenţie, ceea ce transformă Moldova într-o adevărată închisoare pentru cetăţenii ei. Refuzul autorităţilor comuniste de a da curs propunerii României privind deschiderea de consulate la Bălţi şi Cahul constituie tot o încălcare a dreptului cetăţenilor moldoveni la libera circulaţie. Un alt argument este şi faptul că, deşi a fost anulată de Curtea Constituţională, în Moldova continuă să fie aplicată viza de reşedinţă. Aceste exemple demonstrează că guvernarea comunistă a încălcat atât Constituţia, cât şi actele internaţionale la care Moldova este parte şi care garantează libertatea circulaţiei.

❑ COMUNIŞTII ÎŞI DAU MONUMENTELE SUB PROTECŢIA STATULUI

Pe final de mandat, comuniştii devin tot mai nervoşi şi mai nesiguri pe sine. Astfel, Parlamentul se pomeneşte cu un document destul de straniu pe ordinea

de zi. Era vorba de un proiect de hotărâre care acorda statut de monumente ocrotite de către stat mai multor monumente din perioada sovietică. Printre acestea se numărau: monumentul lui Grigore Cotovschi, monumentul eroilor comsomolişti, monumentul luptătorilor pentru puterea sovietică, monumentul eliberatorilor de sub ocupaţia fascistă, monumentul lui Serghei Lazo etc.

Evident, discutarea acestei hotărâri în Parlament a stârnit revolta opoziţiei, care a acuzat guvernarea de faptul că încearcă să ridice propriile preferinţe la nivel de politică de stat. Era pur şi simplu inadmisibil ca guvernanţii să promoveze ca monumente ocrotite de stat acele monumente care le convin lor, dar să ignore altele, care cu adevărat reprezintă o valoare pentru locuitorii Moldovei. De asemenea, comuniştilor li s-a atras atenţia că acest pas contravine Rezoluţiei Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care a recomandat condamnarea regimurilor şi simbolicii comuniste. Se poate de spus chiar că, dintr-un anumit punct de vedere, această decizie a Parlamentului contravine aspiraţiilor de integrare europeană a ţării. Deşi comuniştii nu prea au ascultat de opoziţie şi au adoptat hotărârea, încercând să se dea totodată şi mari patrioţi, era clar ce se ascundea în spatele ei – a fost vorba de o provocare electorală care nu are nimic cu istoria şi cultura ţării.

❑ UN DOSAR DE 6,7 MLN. EURO

Faptul că Republica Moldova pierdea aproape în fiecare zi câte un dosar la Curtea Europeană a Drepturilor Omului şi că, pe durata aflării comuniştilor la guvernare, ajunsese lider absolut în Europa la capitolul condamnări pe cap de locuitor nu mai mira pe nimeni. Însă dosarul pierdut pe data de 9 decembrie a avut efectul unei bombe. În acea zi Moldova a pierdut 6,7 mln. euro sau de aproape trei ori mai mult decât în toate dosarele pierdute până atunci.

Este vorba de dosarul pierdut în faţa companiei germane „Unistar Ventures Gmbh". În martie 2000 compania germană a semnat un contract cu Administraţia de stat a aviaţiei civile în baza căruia compania de stat „Air Moldova" urma să fie reorganizată în „Air Moldova" SRL unde „Unistar Ventures Gmbh" va deţine 49% din capitalul statutar. Pentru aceasta compania germană a achitat $2,4 mln. Plus, au fost achitaţi bani pentru procurarea unor aeronave. Însă, odată cu venirea Partidului Comuniştilor la putere în 2001, asupra Air Moldova SRL au început să fie exercitate diferite presiuni, iar directorul companiei de origine germană a fost demis din funcţie. Partea germană s-a adresat în judecată, iar ulterior ASAC a cerut anularea contractului semnat în 2001. Judecata a decis revenirea la situaţia iniţială din 2000. În 2002 „Air Moldova" SRL a fost reorganizată în companie de stat, iar partea germană a depus o cerere la

CEDO, care a decis că a fost încălcat dreptul la proprietate şi a obligat Guvernul Moldovei să achite peste 6,7 mln. euro în calitate de despăgubiri materiale, morale şi costuri de judecată. Pentru prostia comuniştilor sau, mai bine zis, pentru dorinţa lor de a se căpătui peste noapte, a plătit cetăţeanul simplu. Iar suma ar fi ajuns lesne pentru acordarea unui supliment la pensii sau pentru acordarea unui ajutor financiar semnificativ profesorilor şi medicilor.

❑ CU OCAZIA UNEI ANIVERSĂRI

La data de 10 decembrie 2008, când s-au împlinit 60 de ani de la proclamarea Declaraţiei universale a drepturilor omului, Alianţa „Moldova Noastră" declară că actuala guvernare nu face nimic pentru protecţia drepturilor omului, ci din contra, în ultimii opt ani situaţia în acest domeniu a degradat. Liderul AMN, Serafim Urechean, remarca pe bună dreptate că „în Republica Moldova se respectă drepturile unui singur om – Vladimir Voronin".

Regresul la capitolul democraţie şi stat de drept îl confirmă şi rapoartele permanente ale structurilor interne şi internaţionale despre starea democraţiei în Moldova. AMN menţiona că se încalcă flagrant drepturile opoziţiei – atât a reprezentanţilor din teritoriu, cât şi a deputaţilor. Reprezentanţii guvernării în teritoriu fac tot posibilul pentru a împiedica întâlnirile opoziţiei cu alegătorii, deputaţii fiind nevoiţi să desfăşoare întâlnirile cu alegătorii în condiţii improprii, pe frig, pe malul Nistrului. Cel mai grav este însă faptul că guvernarea comunistă încalcă dreptul cetăţenilor la viaţă. Pot fi aduse date concrete: 50-70% din decese au loc din cauza că oamenii nu au mijloace financiare pentru a se trata şi nici pentru a procura poliţa de asigurare medicală. În 2005 poliţa costa circa 400 de lei, acum 2,7 mii lei. Şi aceasta în condiţiile în care 80% din populaţie trăieşte la limita sărăciei. Nu mai vorbim că pensia minimă este de circa 370 lei, în timp ce coşul minim de consum este de 2,5 mii lei. Aşa ştiu comuniştii să respecte drepturile fundamentale ale omului, drepturi care pentru ei nu sunt decât o declaraţie frumoasă şi nimic mai mult.

❑ COMUNIŞTII FORTIFICĂ POLIŢIA POLITICĂ

Opera comunistă de a da cât mai multe împuterniciri Serviciului de Informaţii şi Securitate (SIS) culminează în decembrie 2008 cu abilitarea acestui Serviciu cu dreptul de a efectua verificarea candidaţilor la funcţii publice. Un abuz mai evident şi un derapaj antidemocratic mai mare comuniştii nu puteau comite.

În decurs de doar o săptămână, Parlamentul, prin votul comuniştilor şi prietenilor lor, votează în două lecturi un proiect de lege în acest sens. Era evident că guvernanţii încercau cu disperare să îngrădească accesul la funcţii publice a persoanelor neloiale

lor. Dat fiind faima deloc bună a SIS, prea puţine persoane şi-ar fi dorit să treacă prin maşinăria respectivă. Vă daţi seama ce înseamnă o verificare în stil SIS. Astfel, SIS a obţinut posibilitatea de a colecta, sub paravan legal, date despre persoane şi membrii familiilor lor, de a-i fila, de a le ţine sub control fiecare pas. În condiţiile în care SIS rămâne cea mai închisă instituţie în stat şi este controlată de comunişti, nu există nici o garanţie că persoanele verificate nu vor deveni ulterior victime ale abuzurilor. Chiar dacă se va dovedi, în urma verificărilor SIS, că o persoană este „curată", acest Serviciu va găsi oricând un motiv formal pentru a-i refuza accederea în funcţie. Opoziţia a criticat vehement proiectul de lege. S-a menţionat că din nou se pune la cale o împărţire a societăţii în „ai noştri" şi „ai voştri". Nu încape nici o îndoială că scopul real al proiectului de lege era ca în funcţii publice să ajungă doar persoane loiale puterii. Această lege a apropiat Republica Moldova foarte mult de statele de tip poliţienesc. Or, după aproape două decenii de luptă pentru democraţie, comuniştii au adus ţara exact acolo de unde ea a pornit.

❑ ÎN PRAGUL UNUI COLAPS FINANCIAR

La data de 12 decembrie, Alianţa „Moldova Noastră" organizează un miting în faţa Parlamentului, în cadrul căruia să dă aprecierea adecvată mai multor probleme acute cu care se confruntă Republica Moldova. Una dintre acestea o reprezintă situaţia social-economică dificilă în care a ajuns ţara. Astfel, AMN pune verdictul: Moldova se află în pragul unui colaps financiar.

Liderul AMN, Serafim Urechean, a calificat situaţia economică a Republicii Moldova drept catastrofală, aceasta fiind o consecinţă a proastei guvernări comuniste din ultimii 7 ani. Economia este la pământ, agricultura se află într-un dezastru total. Din cauza preţurilor mici de achiziţie a produselor agroalimentare, cetăţenii refuză să mai prelucreze pământurile, iar sute de mii de tone de produse agricole au rămas pe deal. Drept urmare, având o roadă atât de bogată, cetăţenii s-au pomenit şi mai săraci. Însă guvernanţii se fac a nu şti că salariile în Moldova sunt mizere, sistemul de asigurări sociale este în declin, mărimea poliţelor de asigurare a crescut iar drepturile omului sunt călcate în picioare. Comuniştii se laudă mereu cu realizările lor grandioase, realizări ce ar fi condus, chipurile, la îmbunătăţirea condiţiilor de trai a populaţiei. De parcă nu pe timpul comuniştilor Moldova a ajuns cea mai săracă ţară din Europa. AMN a chemat întreaga populaţie a Republicii Moldova să se trezească şi să-şi dea seama că în aceşti ani a fost pur şi simplu victima incompetenţei guvernării comuniste.

❑ PROTEST ÎMPOTRIVA PRIVATIZĂRILOR ELECTORALE

Alianţa „Moldova Noastră" a organizat o altă acţiune de protest pe 17 decembrie. De data aceasta drept motiv l-au constituit privatizările masive puse la cale

de comunişti pe ultima sută de metri, sub presiunea fricii că pot pierde puterea. Membrii şi simpatizanţii AMN au venit în faţa Guvernului cu pancarde pe care era scris: „Stop privatizarea obiectelor din proprietatea de stat!", „Jos corupţia!", „Comuniştii fură ţara!", „Comuniştii sunt în ţară ca şi gripa aviară!".

În cadrul acţiunii de protest s-a menţionat că banii obţinuţi din vânzarea proprietăţilor de stat vor fi folosiţi în scopurile electorale ale PCRM. Era suspect că, după opt ani de împotrivire privatizării, în ajunul alegerilor parlamentare, Guvernul vroia să vândă proprietăţi de stat în valoare de 1,5 mlrd. lei. Însă costul real al obiectelor expuse la licitaţie depăşea 1 mlrd. de dolari SUA. Printre obiectele scoase la vânzare se număra complexul hotelier „Codru", fabrica de sticlă de la Chişinău, Circul, sanatoriile „Moldova" (Truscaveţ) şi „Sănătatea" (Sergheevka), fabrica de parfumerie şi cosmetică „Viorica Cosmetic", întreprinderea de vinificaţie „Vinuri Ialoveni". Pe multe dintre ele comuniştii vroiau să pună mâna la preţuri derizorii. Protestul AMN a demonstrat încă o dată întregii societăţii ce se ascunde în spatele acţiunilor şi declaraţiilor comuniştilor şi care este adevărata faţă a acestor pretinşi prieteni ai poporului.

❑ „ADIO, PARLAMENT ROŞ-ORANJ"

Sub această denumire sugestivă s-a desfăşurat pe data de 26 decembrie, ultima zi de lucru a Parlamentului în 2008, o acţiune de protest, organizată de Alianţa „Moldova Noastră". Membrii şi simpatizanţii AMN au venit în faţa Legislativului îmbrăcaţi în scurte galbene cu sigla partidului şi au scandat „Jos comuniştii", „Iura şi cu Vova au furat Moldova". Ulterior, ei au recitat o colindă adresată guvernanţilor, care „trebuie alungaţi în pripă", sugerând astfel, că în 2009 debarcarea comuniştilor este inevitabilă.

În paralel cu acţiunea noastră, în Parlament a avut loc o altă acţiune de protest – toate partidele parlamentare de opoziţie (cu excepţia partenerului comuniştilor – PPCD) şi deputaţii neafiliaţi au boicotat ultima şedinţă festivă a Legislativului. Pe durata acestui mandat, noi uneori am fost nevoiţi să blocăm tribuna Parlamentului, cerând respectarea drepturilor opoziţiei şi condamnând abuzurile şi fărădelegile actualei guvernări. De data aceasta însă, noi i-am lăsat pe reprezentanţii coaliţiei roş-oranj să se îmbete cu apă chioară, să se laude cu pretinsele lor succese şi să se aplaude reciproc. Acea pompă şi acele declaraţii triumfaliste în plenul Parlamentului au constituit un act de cinism total, căci dincolo de pereţii Parlamentului începea o altă viaţă, o viaţă reală, mult prea departe de culorile roze, în care au prezentat-o guvernanţii. Aceste acţiuni de protest au dat semnalul că se apropie de sfârşit cea mai grea şi dificilă perioadă din istoria Republicii Moldova, o perioadă în care au predominat cu desăvârşire „petele negre ale guvernării roşii".

Politica e un joc serios

„Politica este un joc foarte serios în care trebuie să răspunzi întotdeauna pentru consecințele faptelor tale”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, în urma unui dialog îndelungat şi deseori tergiversat, între şase formaţiuni cu idei afine, s-a ajuns, la 22 septembrie curent, la fuziunea PNL şi PODSM, şi la crearea Partidului Uniunea Social Liberală Forţa Moldovei, un eveniment notabil în peisajul politic din Republica Moldova. Cum a fost şi dacă putea fi altfel, în sensul unirii în bloc a celor şase partide?

- Ideea unificării forţelor democratice se vehiculează de câtva timp încoace. Chiar din luna martie am purces la intense consultări cu liderii partidelor de centru-dreapta în vederea formării unei alianţe anticomuniste, - anticomunistul devenind, în condiţiile actuale, una din priorităţile strategiei politice o PODSM. Din păcate, iniţiativele noastre nu au găsit înţelegerea cuvenită, liderii partidelor extraparlamentare considerând prematură crearea unei asemenea alianţe. Tot în această perioadă am acceptat propunerea de a constitui Forul Democratic din Moldova, la şedinţele căruia am participat activ şi ne-am expus clar poziţia. Ceva mai târziu, un grup din 6 partide: PNL, PODSM, PFD, PNŢCD, PDC, PNN, şi-a arătat la un moment dat disponibilitatea de a fuziona. Decontările, regruparea forţelor, dezintegrarea unor partide sunt nişte mişcări fireşti pe scena politică ce nu se vrea nici de cum statică, încremenită. În căutarea consensului s-au vânturat anumite scheme şi formule proprii destul de pretenţioase, ne-am poticnit însă invocând mai des elementele de formă, decât cele de fond, căci nu a fost vorba de unele fracturi doctrinare. Când am convocat o şedinţă a birourilor politice, mi-am dat seama de potenţialul fiecărei formaţiuni în parte. Şi am ajuns la concluzia că fuziunea acestor şase partide era practic imposibilă, şi nici nu ştiu dacă ar fi fost de un real folos. Reprezentanţii partidului nostru nu pretindeau posturi de conducere şi am mers pe principiul de paritate pentru toate structurile, dar n-a fost chip, căci atunci când am abordat aspectul financiar al problemei, unii au solicitat un tratament diferenţiat. Pe scurt, nişte partiduţe de buzunar, cu orgolii de doi bani. Până la urmă am găsit limbaj comun doar cu cei de la PNL, care s-au dovedit a fi mai lucizi şi mai flexibili decât ceilalţi parteneri de discuţii. E un început promiţător, cu atât mai mult, că uşile USL Forţa Moldovei rămân deschise.

- Veţi continua negocierile cu aceste şi cu alte partide de orientare democratică?

- Noi susţinem în continuare ideea unui partid unic ce revendică aceeaşi

doctrină, dacă această intenţie este de o stringentă necesitate socială şi vine din dorinţa de a depăşi criza politică şi de a contribui la consolidarea unui partid puternic, viabil şi reprezentativ pe segmentul centru-dreapta, care va redobândi coeziunea socială.

O simplă lege a fizicii ne demonstrează că, dacă vom concentra lumina într-un punct, ea va arde, va genera căldură, - fenomenul convergenţei, iar dacă o risipim, puterea ei de acţiune nu mai este aceeaşi şi efectul nu se produce. Sigur, politica îşi are "codurile" ei specifice, dar nu putem admite ca partidele cu viziuni politice apropiate, să se disperseze mergând spre aceeaşi ţintă. Rezultatul, cum s-a mai întâmplat, va fi mult minimalizat. Suntem la faza discuţiilor cu formaţiunile "Plai Natal", Uniunea Centristă din Moldova şi PSL. Eu rămân optimist şi sper că eforturile noastre nu vor fi zadarnice.

- Lucrările congresului din 22 septembrie, o manifestaţie politică de rezonanţă, aproape că n-au fost consemnate în mass-media de la noi.

- Dacă în unele ţări ex-sovietice, ex-socialiste, nu se mai pune problema revenirii la trecut, la noi acest pericol este cât se poate de real. De când societatea a încăput pe mâna comuniştilor, se observă o tendinţă, pe unde făţişă, pe unde mai stângaci camuflată, de "înşurubare" lentă. Tensiunea creşte de la o zi la alta iar procesul e pe cale de ramificare, cuprinzând mai toate domeniile vieţii sociale. Evident, "noilor" rigori partinice au fost supuse în primul rând posturile tele şi radio naţionale, care au un impact direct asupra individului. Lozincile perimate ale propagandei comuniste stau în capul mesei. Ai impresia că vremurile de mult apuse iată, poposesc din nou. Opinia publică e manipulată la scară largă, în modul cel mai ipocrit posibil. Cenzurarea programelor face ca până şi cea mai nevinovată informaţie ce nu convine puterii, şi care în viziunea guvernanţilor le poate şifona imaginea, să fie imediat respinsă. Controlul totalitar asupra audio-vizualului e deja o stare de fapt. Situaţia este intolerabilă şi sunt convins că Forţa Moldovei va lua curând atitudine.

- Nu vă temeţi de unele speculaţii pe seama lipsei de experienţă politică?

- În primul rând nu mă consider chiar un novice în politică. În al doilea rând, este un truc specific luptei politice de a-ţi contesta în fel şi chip adversarul. Dacă replica ar veni din partea unor politicieni de meserie, mi-aş permite şi eu o întrebare: dar care vă sunt performanţele, domnilor? Nu cred că ceea ce reclamă unii lideri de partid mai vârstnici se poate numi experienţă politică pozitivă (practica acaparării de averi fabuloase şi a căpătuirii nu intră la socoteală). Aşa-zisa lor experienţă stă sub semnul negativ şi echivalează cu un politicianism de proastă factură. Pretinsul lor "alibi" ne-a costat cam scump: stat falimentar, declin economic, mizerie morală, inflaţie, şomaj, sărăcie, crime,

violenţă etc., etc. Iar realizarea lor cea mare este, fără îndoială, revenirea în forţă a comuniştilor la putere.

- Dacă a venit vorba, cum aţi intrat în politică şi ce anume v-a determinat să alegeţi cariera politică?

- Atunci când eu, un tânăr de la Codreanca, Străşeni, absolvisem în 1978, Facultatea Mecanică de la Universitatea Tehnică, nu mă gândeam că voi ajunge cândva şeful unei formaţiuni politice. La acea vreme politica se prezenta pentru mine ca ceva abstract, sau obscur, mai degrabă, o activitate mai mult pentru alţii. Îmi pusesem scopul să devin un bun specialist şi să aduc folos ţării. Vă rog să mă credeţi, că nu sunt cuvinte mari, şi că acest principiu a rămas valabil pentru mine până în prezent: fiecare cetăţean e dator să aducă folos ţării sale. Acesta este punctul de pornire pentru ca un stat să prospere. Bineînţeles, cu specificarea că şi ţara are obligaţii faţă de cetăţenii săi.

- Şi totuşi, mai devreme sau mai târziu, trebuia să apară şi ambiţia politică.

- După mine, ambiţia este voinţa de a face bine. În dorinţa de a se opune haosului şi degradării din societate, o mână de entuziaşti s-au adunat la un loc şi au înfiinţat Asociaţia Strategia Civică, o organizaţie nonpolitică ce îşi propunea să dea un nou imbold societăţii civile. Vine un moment în viaţă când nu mai accepţi ca altcineva să ia deciziile cele mai importante pentru destinul tău. Urma să elaborăm o concepţie de redresare a situaţiei şi având drept aliat opinia publică, să o punem în discuţie, pentru a fi ulterior implementată. Aveam reprezentanţe în judeţe, oficii la nivel de sector. Inaugurasem o pagină pe Internet. Am stabilit un program de caritate şi am realizat un vast proiect de donaţie de carte. Aflându-ne des în teritoriu, oamenii care susţineau mişcarea noastră, se pronunţau tot mai ferm în favoarea unei formule politice, căci eram în preajma alegerilor parlamentare anticipate. În baza ASC a luat naştere Mişcarea pentru Ordine şi Dreptate, cu sloganul “Jos mafia!”, şi având un pronunţat discurs justiţiar. În privinţa rezultatelor nu ne făceam iluzii: ţelul nostru era de a ne lansa în politică, de a acumula o experienţă necesară. După scrutin, echipa a hotărât să persevereze, a fost instituit PODSM, cu o doctrină clasică social-democrată, iar eu am fost ales preşedinte. În ce mai priveşte, consider că este lider veritabil cel care devine lider înainte de a fi ales. Cu alte cuvinte: mai întâi efortul, străduinţa, munca asiduă şi mai apoi aprecierea meritelor. N-aş vrea să sune patetic, dar cred că am ceva nou de adus în politica autohtonă, atât cât îmi vor permite priceperea şi buna-credinţă.

- Slaba opoziţie democratică, aproape inexistentă, ar trebui să ne pună în gardă. Putem cumva afirma că partidele perdante au tras unele învăţăminte din înfrângerea în scrutinul legislativ?

- După 10 ani de independenţă am ajuns să fim martorii unui fiasco politic catastrofal. Un deceniu au tot guvernat "în numele poporului", "în numele democraţiei", "în numele stabilităţii politice", - fiecare îşi aburca pe piedestal propria gogoaşă, exercitând puterea doar pentru sine, adică pentru castă. N-au dus nici un lucru bun până la capăt, în loc să găsească soluţii, ei au tot dat din umeri. Prea mare a fost discrepanţa dintre declaraţiile gongorice şi faptele reale. Să nu mai pomenesc despre proverbul cu răsplata. Aşa-zisele partide istorice, - "fosile politice", cum le-am numit noi, şi care în campania electorală se văicăreau că le vom lua voturile, au fost sancţionate dur. Noi am urmat parcursul nostru firesc de formaţiune tânără, dornică să se afirme. Noi am luat atât cât am putut, ei - atâta cât au meritat. Votul de blam a fost pe merit. Liderii politici din tabăra democrată nici astăzi nu au curajul să analizeze la rece greşelile comise în acest răstimp. Au ieşit din această competiţie erodaţi pe dinăuntru şi nu dau dovadă că au învăţat ceva din înfrângerea suferită. Pentru a realiza o opoziţie coerentă, trebuie să ai curajul de a spune lucrurilor pe nume, tranşant, fără echivoc. Opoziţia oferă certificatul de boală al societăţii. Asta e menirea ei, să semnaleze aberaţiile celor care conduc. La noi însă unele partide cochetează cu comuniştii care, chipurile, "nu-s ăia de cândva". Se fac declaraţii ce conţin doar aluzii uşoare, vezi bine, să nu deranjeze pe cineva, altfel se duc de râpă toate privilegiile personale. "Directiva" lui Voronin referitor la denumirea de "limbă română", discursul iresponsabil al ministrului Justiţiei la CEDO sunt o consecinţă a unei opoziţii de circumstanţă. Cel mai îngrijorător e faptul că aceste izbucniri convulsive sunt doar "floricele", - roadele nu se vor lăsa mult aşteptate.

Acum, când suntem pe punctul de a pierde modestele noastre cuceriri democratice, o alianţă anticomunistă este o necesitate aproape vitală, nu numai pentru clasa politică, ci şi pentru întreaga societate. Aceasta este poziţia USL Forţa Moldovei, care tinde să ajungă în scurt timp un serios partid de opoziţie în jurul căruia se vor uni toate formaţiunile cu adevărat democratice şi reformatoare, şi care va avea un cuvânt greu de spus în confruntarea inevitabilă cu partidul de culoare roşie.

- Există mai multe faţete ale social-liberalismului. Care ar fi deci cartea de vizită a noului partid?

- Pare-se, în Republica Moldova s-a ajuns la o inflaţie de partide: sunt înregistrare peste vreo 30, şi fiecare dintre ele, la modul normal ar fi trebuit să aibă o doctrină a sa. Dintre toate aceste idei însă, realizabile sunt doar câteva. Opţiunea noastră, ţinând cont de realităţile care s-au creat, este foarte clară: o economie funcţională – cadrul liberal, şi asigurarea unor standarde de viaţă decentă – factorul social. Liberalismul economic se axează pe ideea de

proprietate pentru toţi cei care muncesc, bunurile societăţii să fie accesibile cât mai multora, în timp ce mecanismul protecţiei sociale este susţinut prin intermediul pieţei muncii. Dacă aş utiliza o metaforă, liberalismul este creierul, iar socialul – inima doctrinei noastre, care prin libertatea individuală acordă fiecăruia şansa valorificării plenare a valenţelor creatoare. Îmbinând aceste două componente programatice, activitatea USL va da un randament maxim: doctrina social-liberală este sincronă cu interesele tuturor categoriilor sociale. Indiscutabil, dimensiunea naţională va rămâne o constantă a strategiei partidului.

- Ca să deschidem puţin parantezele, ce vrea să însemne sintagma Forţa Moldovei?

- Tendinţa noastră este să adunăm forţele sănătoase ale societăţii care doresc sincer ameliorarea situaţiei şi sunt gata se lupte nu numai pentru interese sectare, ci şi pentru nişte valori, pentru un scop nobil, dacă vreţi. Doar recăpătându-ne încrederea în propriile forţe mai putem spera o schimbare favorabilă pentru Republica Moldova. Stă în puterea noastră să luăm povara dezastrului pe umerii noştri şi să ducem lucrurile pe calea cea bună. Avem suficienţi oameni oneşti, capabili să conducă ţara, punându-se în slujba idealurilor acestei comunităţi.

- Este vorba aici, dacă înţeleg corect, de o schimbare de mentalitate. Cum şi cine urmează să înfăptuiască această schimbare? Credeţi că doctrina social-liberală va prinde pe solul destul de „tradiţionalist" al electoratului autohton?

- Avem tot temeiul să afirmăm că, clasa politică de la noi e în preajma unui schimb de generaţii. Majoritatea partidelor au rămas încorsetate în chingile unor concepte ideologizante nebuloase, pe care nu le pot nici limpezi, nici depăşi. E nevoie de o energie revigoratoare, de oameni cu pregătire temeinică, cu o gândire nouă, dinamică, conectată la prezent. USL a reuşit să adune o garnitură de oameni tineri care privesc în faţă şi care văd lucrurile în perspectivă. Mai întâi vom pune diagnosticul situaţiei actuale: nu vrem să repetăm greşelile altora. Vor fi identificate mai apoi şi explicate pe înţelesul tuturor formele de materializare ale reformei. Se va lucra intens în structurile locale. Vom activa în regim permanent de „campanie electorală", iar spiritul constructiv al mesajului nostru va fi difuzat prin toate mijloacele de care dispunem. Iniţial probabil vom câştiga adeziunea unui segment al populaţiei receptiv şi cu aspiraţii novatoare. Următorul pas îl vom face în întâmpinarea celor debusolaţi şi deprimaţi, şi sunt sigur că vom găsi audienţa necesară. Nu vom reitera făgăduielile cu preţuri mici şi viaţă uşoară: nivelul de trai al oamenilor nu poate să se îmbunătăţească atâta timp cât economia merge prost. Iar pentru a redresa economia există un singur remediu: liberalismul economic, care a stat la temelia multor ţări civilizate şi care şi-a demonstrat eficienţa în timp. Dacă e să parafrazăm, toate drumurile

liberalismului duc spre piaţa liberă. Acesta este punctul nostru de vedere pe care îl susţinem. Până la urmă vom fi judecaţi după fapte concrete. Politica este un joc foarte serios în care trebuie să răspunzi întotdeauna pentru consecinţele faptelor tale.

- Apatia socială, despre care vorbeaţi, şi neîncrederea cetăţeanului, a omului de rând, în politică, nu sunt oare acestea un mare pericol pentru democraţie?

- Cel mai mare inamic al democraţiei este totalitarismul, în cazul nostru, cel comunist. Trăinicia unei democraţii poate fi efectiv măsurată atunci când este ameninţată de duşmanii săi. Evoluţia noastră spre democraţie s-a oprit undeva pe la mijloc de drum: au existat unii germeni ai democratizării, iar fragilele ei realizări ţineau în deosebi de domeniul teoretic. În consecinţă, sub presiunea unor forţe malefice, democraţia a bătut în retragere. Omul însă este o fiinţă socială şi e nevoit să participe la viaţa comunităţii. Din păcate, nu ne putem deocamdată lăuda că am înregistrat un grad avansat al societăţii civile. Civismul e un element indispensabil unui sistem democratic. Iar dispreţul pentru jocurile sterile ale politicienilor este pe deplin întemeiat. Consângenii noştri au toate motivele să fie dezamăgiţi de prestaţia partidelor care, pentru a se reabilita vor fi pur şi simplu obligate să-şi întoarcă faţa spre nevoile cetăţeanului. Altfel, democraţia va ceda teren pe zi ce trece. Recuperarea va fi mult mai anevoioasă.

- Pentru că am pomenit de pericole, problema Transnistriei constituie o piatră de încercare în calea fiecărui partid. Care ar fi modalităţile de soluţionare ale acestui „nod gordian”?

- Separatismul transnistrean a fost plămădit şi copt din materie primă ideologică. După ce în Moldova s-a instaurat guvernarea comunistă, foarte multă lume prezicea o rezolvare grabnică a diferendului transnistrean, comuniştii fiind consideraţi drept fraţi de cruce cu separatiştii. S-au înşelat însă amarnic. Incidentul scandalos, când Preşedintelui ţării nu i s-a permis să treacă postul de grăniceri la Tighina, a fost ca o palmă ruşinoasă care ar fi trebuit să ne usture în egală măsură pe noi toţi, indiferent de opţiunile politice. I s-a dat de înţeles în modul cel mai obraznic, cine şi unde este stăpân. Să te umileşti mai apoi şi să insişti asupra tratativelor cu un tip căruia, am impresia, din lipsă de oxigen, i s-a deteriorat vârtos creierul atunci când a fost adus la Chişinău în portbagajul maşinii operative de poliţie? Demnitatea nu se cerşeşte, domnule Preşedinte, ea se impune.

Am mai spus-o şi cu alte ocazii: Transnistria este exemplul clasic de coaliţie a structurilor de stat cu elementele criminale în susţinerea economiei tenebre. O sumedenie de firme şi întreprinderi din spaţiul ex-sovietic au investit acolo bani grei. Evident, lor le convine de minune fărădelegile şi voluntarismul economic ce

domină în stânga Nistrului. Marfa care circulă anual prin „gaura neagră”, nefiind supusă impozitării ne aduce un prejudiciu de peste trei miliarde de lei. Iar noi suntem consecvenţi doar în cedări. Cu o asemenea voinţă politică nu vom reuşi nimic. Părerea mea este că organele puterii de la Chişinău nu reprezintă nici pe departe interesele Republicii Moldova şi că sunt cointeresate în perpetuarea acestei crize. Şi când te gândeşti că, pur şi simplu, am putea să nu le mai punem la dispoziţie ştampilele vamale, odată ce s-a ivit o asemenea ocazie. O blocadă economică ar „domestici” negreşit regimul de la Tiraspol.

- Războiul împotriva teroriştilor, că să trecem de la separatiştii transnistreni la terorismul internaţional, se va duce pe mai multe fronturi. E preţul pe care-l vom plăti pentru libertate?

- Terorismul este un produs al ideologiilor şi regimurilor totalitariste. Metodele lor criminale sunt asemănătoare: omoară ca nişte laşi, ca să provoace panică. Lupta va fi de lungă durată, căci inamicul este ca şi cum invizibil. Nişte fanatici puşi pe picior de război cu toată omenirea. Şansa omului liber stă şi de data aceasta în unire. Numai aşa va izbuti să înfrunte terorismul şi să-l învingă.

- Şi în final, care sunt proiectele pe termen mediu şi lung ale USL Forţa Moldovei?

- În loc să promoveze reforme de substanţă, comuniştii s-au apucat să restaureze un model social anacronic. Programul lor de protecţie socială foarte atractiv este utopic. Girul lor moral e şi el pe sfârşire. Tocmai de aceea „demascarea” comuniştilor e o chestiune de timp. Ca partid de opoziţie, vom lansa un mesaj conform cu idealurile omului liber, ce va fi auzit deja la alegerile locale, la care vom participa selectiv. USL Forţa Moldovei se vrea o reală alternativă a comuniştilor în viitoarele alegeri parlamentare, o forţă politică capabilă să reprezinte interesele naţionale şi să preia puterea. Doctrina partidului nostru este bine chibzuită şi realistă, fapt ce va duce treptat la sporirea considerabilă a numărului de simpatizanţi. Îi vom atrage de partea noastră pe cei umiliţi şi înşelaţi, care s-au dat de bunăvoie pe mâna nomenclaturiştilor comunişti. Îi vom ajuta să se „dezmeticească”. Va fi un preţios şi mult dorit capital de încredere pe care îl vom obţine de la opinia publică şi care va fi reconvertit la momentul oportun într-un consistent şi valoros capital politic.

Jurnalul Naţional, 30 octombrie 2001

„Am învățat să fiu deschis și direct, să spun lucrurilor pe nume”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, la 24 martie 2002 a avut loc Congresul de constituire al Partidului Liberal. Cum apreciaţi acest eveniment?

- După cum ştiţi, în baza PRCM, la care au fuzionat prin aderare USL „Forţa Moldovei” şi PNŢCD, a fost întemeiat Partidul Liberal. Fără îndoială, este cel mai important eveniment ce s-a produs în ultimii ani pe scena politică din Republica Moldova. Cu riscul de a mă repeta, am să vă reamintesc, că imediat după alegerile din 25 februarie 2001, noi am lansat şi am insistat pe ideea creării unui partid unit, capabil să contracareze ofensiva tot mai agresivă a regimului comunist. Au existat şi mai există mulţi sceptici care consideră că mesajul nostru unificator este practic imposibil de realizat. Aceste trei formaţiuni politice sus-numite, pare-se, au demonstrat contrariul, iar scepticii nu au decât să strâmbe neîncrezător din nas. Eu continuu să cred în înţeleapta vorbă populară, care zice: unde-i unire, acolo-i şi putere.

- Să revenim însă la momentul fuzionării.

- Euforia a durat numai o zi, deoarece suntem conştienţi că ne aşteaptă o muncă enormă, de-a dreptul sisifică, pentru a consolida formaţiunea la toate nivelurile. În ce mă priveşte, am trăit un sentiment dublu: de bucurie, fiindcă, într-adevăr, s-a făcut un lucru mare, şi o uşoară jenă, căci ne-am fi dorit totuşi o fuzionare mai largă. În acest context, am spuso şi la Congres, o spun şi acum, merită toată admiraţia atitudinea domnilor Mircea Snegur şi Mircea Rusu, care au dat dovadă de spirit de sacrificiu şi de înţelepciune politică, punând interesele comune mai presus decât cele personale.

- E un gest demn de urmat. Iniţial, din câte se cunoaşte, „ecuaţia de fuzionare” a avut mai multe componente. Nu vreţi să deschideţi parantezele?

- În genere, arta dialogului, a negocierilor se deprinde o dată cu acumularea unei experienţe respective. În urma acestor tratative, eu am înţeles, de exemplu, cum îţi poţi duce pur şi simplu cu zăhărelul partenerul de discuţii, fiind conştient de aceasta şi fără a avea o cât de mică remuşcare. Am înţeles, cum poţi fi, în fond, de acord cu ceea ce ţi se propune, iar în momentul stabilit să te dai cu spatele la gard. Nu ştiu, poate aşa o fi fiind mai comod, poate cineva îşi are calculele sale strategice, eu însă am învăţat să fiu deschis şi direct, şi să spun lucrurilor pe nume, atunci când e vorba de unele chestiuni de principiu.

Nu vreau să supăr pe cineva, dar cred că la 24 martie s-a văzut cine doreşte cu adevărat să fuzioneze, şi cine încurcă iţele. Pe scurt, au fuzionat forţele

politice care au fost gata pentru acest pas. Celelalte partide ce au participat la negocieri, n-au avut o opţiune independentă, căci, nu excludem, decizia a fost luată de către patronul politic.

- În ce măsură va influenţa apariţia Partidului Liberal cursul vieţii politice din Republica Moldova?

- Trebuie să recunoaştem că, constituirea Partidului Liberal a produs un şoc asupra celor ce se interesează de politică sau sunt implicaţi nemijlocit în politică. Cum e şi firesc, pentru unii, efectele sunt pozitive, iar pentru alţii, bănuiesc, nu tocmai din cele plăcute. Cei care au văzut în formaţiunea noastră o forţă, căci suntem deja, nici nu se discută, o forţă, dacă e să facem trimitere la ultimul scrutin electoral, avem peste 12% de voturi, şi faptul nu poate fi neglijat, nici contestat, aceşti oameni ne vor urma şi ne vor susţine. Ne vom strădui ca oferta noastră să fie pe potriva aspiraţiilor lor. În ultimă instanţă, subiectul politicii ar trebui să-l constituie oamenii şi mai apoi ideile.

- Pentru a accede la conducere, ba mai mult, pentru a deţine pârghiile reale ale puterii, veţi avea nevoie de o susţinere masivă a populaţiei. În acest sens, care sunt coordonatele politice ale Partidului Liberal?

- Noi ne vom orienta de la electoratul de la centru-stânga până la extrema dreaptă. Aceştia sunt parametrii noştri, deşi vom încerca să cuprindem tot spectrul populaţiei. Din păcate, la noi lipseşte pătura de mijloc şi până ea ajunge să se pună pe picioare, vom câştiga mai întâi segmentul cel mai receptiv al cetăţenilor. Mesajul liberal presupune crearea şanselor egale pentru toţi cei care muncesc. Vom aplica formula capitalismului popular. De noi şi numai de noi depinde dacă doctrina liberală va ajunge sincronă cu interesele tuturor categoriilor sociale.

- Credeţi că electoratul nostru este pregătit pentru doctrina liberală?

- Ar fi o eroare să aşteptăm până când oamenii se vor „coace" pentru o doctrină sau alta. Şi atunci, ce le rămâne partidelor de făcut? Misiunea fiecărei formaţiuni politice este să-şi cultive propriul electorat, să-l apropie de ideile pe care respectivul partid le promovează. Să-i propună proiecte viabile, ademenitoare nu numai în mod teoretic, ci şi utile sub aspectul înfăptuirii lor. Este un proces destul de anevoios, convingerile, fie ele şi precare, nu se schimbă peste noapte, şi cum randamentul asimilării reformelor democratice e aproape nul, unele partide nu găsesc „motivaţia" necesară pentru a persevera, iar programele lor laborioase rămân să zacă undeva prin sertare.

Raţionamentul nostru ar fi următorul: dacă liberalismul economic şi-a demonstrat, în ţările civilizate, nu o singură dată eficienţa, de ce să nu

implementăm aceste principii şi în spaţiul nostru. O economie realmente modernă, poate fi edificată cu succes anume în baza unei doctrine liberale.

- Am să vă pun acum o întrebare cam „indiscretă”: nu vă temeţi că „păcatele” PRCM-ului ar putea să vă prejudicieze imaginea?

- Un partid care participă la guvernare, într-un fel sau altul, se expune, îl paşte pericolul erodării capitalului său politic. Evident, acest pericol este mult mai mic în cazul când formaţiunea politică ştie să-şi îndeplinească datoria, chiar dacă nu întotdeauna îi reuşeşte, o face însă onorabil, cu demnitate.

Sper că infuzia de oameni noi va regenera şi va influenţa benefic activitatea de mai departe a formaţiunii proaspăt instituite. Partidul Liberal dispune de un solid potenţial intelectual, care va reuşi în scurt timp să se impună, să creeze o echipă solidară, ce va acţiona ca un mecanism bine închegat, în ciuda unor mici disensiuni ce vor apărea pe parcurs. Dacă vom da dovadă de realism politic, vom izbuti să evităm greşelile care mai apoi ar putea să ne coste prea scump.

- Cum definiţi actuala conjunctură politică din Republica Moldova?

- Este o situaţie de criză, indiscutabil. Acest fiasco total care s-a întâmplat la alegerile din anul trecut, a constituit un semnal de alarmă, că lucrurile nu mai pot continua în felul acesta, că se impune o reformare cât mai urgentă a clasei politice de la noi. Fiecare formaţiune politică îşi stabileşte un obiectiv pe care urmează să-l realizeze. Sigur, se mai întâmplă uneori şi abateri, şi devieri de la trasee. În dependenţă de scopul propus, putem vorbi de rectitudinea, clarviziunea şi curajul unui partid sau altul. Asta se referă în deosebi la strategie. Despre tactică însă, ne vine mai greu să ne pronunţăm, deoarece ea ţine de un şir de factori, care nouă deseori ne scapă. Şi dacă partidele de opoziţie s-ar uni într-un front unic anticomunist, ar fi mai simplu şi pe înţelesul tuturor, atât în privinţa tacticii, cât şi în privinţa strategiei.

- Dacă am ajuns la strategie, mai pot cumva redresa situaţia eforturile, mult prea întârziate, ale Preşedintelui V. Voronin, de genul unui contract cu societatea civilă?

- De obicei, demnitarii îşi aduc aminte de societatea civilă, când atmosfera în jurul instituţiilor în care stau ei se încinge. Pactul social e mai mult o intenţie camuflată de a câştiga timp, asta probabil se urmăreşte. Căci a vorbi despre civism în societatea noastră e oarecum deplasat. N-am reuşit, spre marele nostru regret, să creăm o societate civilă activă care, la rându-i, ar fi modelat nişte politicieni pe potriva-i.

Să fi înţeles oare Preşedintele Voronin că un singur partid, oricât de majoritar ar fi el reprezentat în Parlament şi la toate nivelurile puterii, nu va izbuti

nimic fără susţinerea unor importante segmente ale societăţii civile? Mă cam îndoiesc. Atunci când toată lumea civilizată se conduce după nişte legi morale pe care le acceptă şi le respectă, cârmuitorii de la Chişinău pun dogmatismul lor partinic mai presus de orice. Este lecţia pe care comuniştii nu sunt în stare s-o însuşească şi la care vor rămâne repetenţi pe viaţă.

- Dispariţia deputatului Vlad Cubreacov pare a fi o enigmă, o enigmă ce va trebui dezlegată. Când, de cine?

- Orice s-ar vorbi, cred că în primul rând este o diversiune. Există însă un pericol real, ca acest fapt fără precedent, să treacă în cadrul lucrurilor ordinare. Este de datoria fiecărui cetăţean să ia atitudine. Cazul parlamentarului Vlad Cubreacov rămâne, deocamdată, în punctul zero, şi nimeni nu ştie încotro se va îndrepta ancheta. N-o să-mi dau cu presupusul. E datoria organelor abilitate să cerceteze cazul şi să ne aducă probe. Căci în lipsa lor, tot ce se afirmă, nu depăşeşte zona unor speculaţii. O întrebare se impune şi nu va putea fi nicidecum ocolită: cui îi este convenabilă această dispariţie. Răspunsul ar limpezi cât de cât apele care, din câte se vede, au fost tulburate cu bună ştiinţă.

- Partidul Liberal s-a solidarizat cu acţiunile de protest împotriva guvernării comuniste şi a fost alături de protestatari pe 31 martie în Piaţa Marii Adunări Naţionale. Ce va urma?

- Noi ne-am unit pentru a da o ripostă celor de la putere. Şi lupta nu va fi deloc uşoară. Partidul Liberal va opune o rezistenţă serioasă actualei guvernări, deşi nu va practica intoleranţa politică, şi nu va face opoziţie de dragul opoziţiei. În acelaşi timp, ne dăm perfect de bine seama, că pentru a-şi promova doctrinele sale primitive şi duplicitare, conducerea comunistă va încerca să anihileze orice manifestaţie politică de rezonanţă. Dar asta nu ne sperie şi nu ne vom lăsa intimidaţi de toate farafastâcurile şi aiurelile comuniste. Pe 31 martie, la Marea Adunare Naţională a luat sfârşit prima etapă a luptei împotriva regimului comunist. Şi tot atunci, în aceeaşi zi, a început a doua etapă. Am intrat acum în faza decisivă a luptei anticomuniste. Lupta nu s-a încheiat, ea abia începe.

Timpul, 5 aprilie 2002

„Să învățăm ce-nseamnă omenia și liberali să învățăm a fi”

- Mult stimate dle Veaceslav Untilă, în calitatea dvs. de secretar general al PL, aţi prezentat un raport în cadrul întrunirii Consiliului Naţional al PL din 6 iulie curent. Cititorii noştri sunt interesaţi să afle cu ce rezultate a venit PL la acest for.

- S-a scurs o bună perioadă de timp după Congresul al IV-lea al PL. Unificarea partidelor de dreapta a constituit un punct de cotitură în evoluţia politică a Republicii Moldova din ultimul deceniu. S-au spulberat iluziile că poţi reuşi ceva cu partide capabile să delegheze doar câtiva deputaţi în Legislativ sau cu cele care, scrutin de scrutin, au un rol de figuranţi. Alegătorii democraţi ne-au spus-o clar şi răspicat: numai unificarea partidelor şi limpezirea eşichierului politic pot crea premise favorabile pentru revenirea forţelor reformatoare la putere. Imediat după congres şi după prima şedinţă a Consiliului Naţional, a început procesul de unificare a structurilor teritoriale. În majoritatea sectoarelor lucrurile au evoluat rapid. Activiştii noştri au găsit limbaj comun pentru edificarea unor organizaţii puternice, capabile să preia puterea locală în viitorul scrutin. Astăzi în peste 80 la sută din sectoare şi municipii au fost constituite organizaţii teritoriale ale PL, iar în următoarele 2-3 săptămâni procesul de unificare se va incheia. |in să menţionez aici că, în afară de cele patru partide fuzionante - PRCM + PNL + PN|CD + PODSM - în majoritatea covârşitoare a sectoarelor au aderat la PL şi structurile Partidului Forţelor Democratice. Salutăm aderarea structurilor pefediste şi calificăm acest proces drept un aport uman şi intelectual considerabil la fortificarea PL.

- Acest proces de constituire a organizaţiilor teritoriale de nivelul doi finalizând, care vor fi direcţiile prioritare de activitate ulterioară?

- Pentru etapa imediat următoare, CN al PL a determinat două direcţii prioritare de activitate. Mai întâi, vom continua consolidarea structurilor teritoriale şi ne vom pregăti pentru alegerile locale ce urmează să aibă loc peste 8-9 luni. Fiind în criză de timp, vom acorda atenţie sporită segmentelor ce ne susţin tradiţional, în special elitei locale - învăţătorilor, medicilor, liderilor agricoli şi oamenilor de afaceri. Pentru a ne asigura şi cu un suport financiar, îi vom atrage în organizaţiile noastre teritoriale şi pe oamenii de afaceri. Astăzi, o finanţare centralizată nu e posibilă. În acest sens, considerăm necesar să asigurăm activitatea structurilor partidului şi prin colectarea cotizaţiilor de partid. CN al PL a şi adoptat şi un Regulament în această privinţă. La fel, vom asigura ca fiecare membru de partid să se aboneze la ziarul “Luceafărul”. Consolidând organizaţiile primare, vom identifica candidaturile pentru funcţiile de primari şi consilieri locali. Numai aşa

vom putea declanşa noi energii şi îi vom putea mobiliza pe membrii de partid la o confruntare politică hotărâtă cu cei ce urmăresc reinstaurarea monopolului unui singur partid.

A doua direcţie importantă de activitate ţine de afirmarea identităţii partidului nostru. Suntem, prin excelenţă, o formaţiune pro-europeană care acceptă valorile occidentale privind drepturile omului, proprietatea privată, libera iniţiativă şi concurenţa, rolul statului în raport cu societatea şi cu cetăţeanul. Noi nu reinventăm roata. |ările vest-europene ne demonstrează modele politice şi social-economice demne de urmat. Suntem un partid aşezat pe principii de toleranţă, flexibilitate şi capacitate de dialog. Vreau să menţionez faptul că forurile continentale au dat o apreciere înaltă activităţii partidului nostru în cadrul Mesei Rotunde cu Statut Permanent. Fireşte, în această direcţie avem încă multe de făcut. O bună organizare a formaţiunii noastre va convinge electoratul că venim cu o formulă serioasă de guvernare, pentru oameni şi mai aproape de oameni, că dorim să edificăm un stat în care o afacere se poate legaliza în mod civilizat, fără mită şi fără protecţie, povara fiscală fiind simplificată şi micşorată în masura în care fiecare om de afaceri să-şi onoreze datoriile faţă de buget fără pericolul de a falimenta. Vom încerca să inversăm morala moştenită de la comunişti - se îmbogăţeşte cel care încalcă legea, adică cel care fură. Totul trebuie să fie invers. Are şanse de a fi prosper omul care respectă legea şi care munceşte cinstit. Pentru a reuşi, vom organiza seminare şi alte acţiuni cu suport teoretic ce ne vor permite să identificăm locul şi particularităţile unui partid de factură liberală.

- Teoria e bună, dar... practica bate gramatica!

- În căutarea unor formule de accedere la Putere, noi am iniţiat formarea Guvernului din umbră al PL, ale cărui grupuri de lucru deja monitorizează prestaţia guvernării comuniste şi propun modele liberale pentru gestionarea diferitelor domenii ale vieţii publice. Activăm în direcţia atragerii în această activitate a membrilor noştri din teritoriu. Avem nevoie de oameni energici şi pregătiţi, care să se implice plenar în activitatea partidului acum, când practic se pun bazele formaţiunii, şi nu doar atunci când se vor întocmi listele electorale sau alte liste pentru promovări.

- Aceşti oameni, pe lângă faptul că sunt consolidaţi de Program şi Statut, mai au nevoie de un Lider pe potrivă, de o Siglă care să-i reprezinte şi de un Slogan care să-i mobilizeze. Le avem?

- Pentru a evita anumite piedici în calea unificării partidelor noastre, la congresul din martie nu a fost ales preşedintele PL. Am prevăzut în Statut un scrutin general. Astăzi avem adoptat Regulamentul privind alegerea liderului de

partid. Înţelegem prea bine că trebuie să intrăm în viitoarea campanie electorală cu o formaţiune bine structurată şi cu un lider capabil să asigure activitatea eficientă a partidului pe un ciclu electoral. Sunt sigur că şi campania de alegere a preşedintelui PL va decurge fără excese, onest şi fără supărări şi învinuiri reciproce. Pentru a desfăşura această campanie, care va finaliza la 3 noiembrie curent, muncim astăzi pentru a legaliza, prin cerere de aderare şi carnet, calitatea de membru al PL. În plus, am şi procedat la perfectarea cotizaţiilor de partid, precum şi la ţinerea evidenţei de achitare a cotizaţiei de membru. Dispunem la sediul central de un utilaj performant care permite confecţionarea unor carnete de tip nou, de o calitate impecabilă. Ne rămâne doar să procurăm materialele şi componentele necesare. CN al PL a adoptat Sigla partidului - Cheia, ca simbol al deschiderii europene, la fel şi Sloganul - "Mai aproape de oameni".

- Astăzi, pentru a reuşi, contează mult şi susţinerea oferită de aliaţi, de prietenii din exterior. Îi avem?

- Am depus anumite eforturi pentru a realiza acceptarea noastră în Internaţionala Liberală şi pentru a stabili legături cu liberalii din România. Întreţinem contacte cu responsabilii de la Internaţionala Liberală, pe care ii asteptăm în vizită, ei dorind să se edifice asupra eforturilor noastre de a coagula familia liberală din Republica Moldova. Ne acordă tot sprijinul, în acest sens, şi liderii PNL, cu care am avut o întâlnire la Bucureşti, unde am stabilit mai multe posibilităţi de cooperare, schiţate într-un proiect de Acord ce urmează să fie adoptat de cele două Birouri Permanente Centrale. PNL, al cărui actual preşedinte, Valeriu Stoica, este şi vicepreşedinte al Internaţionalei Liberale, s-a oferit cu amabilitate să ne medieze admiterea în Internaţionala Liberală şi o bună cooperare cu Fundaţii liberale ce sprijină răspândirea ideilor liberale, fiind dispuse chiar să deschidă filiale la Chişinău. Programul de cooperare PNL-PL, pe care îl elaborăm în prezent, cuprinde şi o cooperare între structurile noastre de partid la nivel de judet.

- Se pare, spiritul liberal reânvie şi la noi. Va ţine oare?

- În pofida situaţiei dezastruoase din ţară, nu avem nici un temei să fim fatalişti. Vecinii noştri, România şi Ucraina, şi-au definit, fără echivoc, linia politică spre Uniunea Europeană şi NATO. Rusia are o politică internă liberală, iar pe plan extern Moscova se apropie tot mai mult de Occident. În acelaşi timp, guvernanţii noştri de azi au reuşit, în numai un an şi jumătate, să ne certe cu vecinii şi cu organismele pancontinentale. Comuniştii au crezut că orice gest antiromânesc sau antioccidental va fi aplaudat la Kremlin şi râul de gaze şi de electricitate ieftine va curge gârlă spre Republica Moldova. Nu a fost să fie, deoarece nimeni nu poate întoarce roata istoriei. În spaţii imense, practic pe toate continentele, triumfă valorile liberalismului modern. Doreşte cineva

sau nu, drumul nostru rămâne spre economia de piaţă, spre statul de drept şi spre integrarea europeană. Viaţa noastră modernă se va face prin liberalism şi de către liberali. E o misiune grea, dar nobilă. Am ferma convingere că PL, demonstrând coeziune şi fidelitate, va reuşi să pună temeliile unei societăţi mai drepte şi mai bune, aşa cum au făcut-o colegii noştri liberali în mai bine de o sută de ţări din lume. La acest început de secol şi mileniu, parafrazând un mare poet, vin cu un îndemn către camarazii mei de partid, către simpatizanţii şi prietenii noştri, către toţi oamenii de bună credinţă: “... Să învăţăm ce-nseamnă omenia şi liberali să învăţăm a fi...”

- Vă mulţumim pentru amabilitatea de a răspunde la întrebările noastre.

- Vă mulţumesc şi eu pentru posibilitatea oferită.

Luceafărul, 12 iulie 2002

„Contez pe un dialog constructiv și pe sprijinul prietenilor devotați”

- Dle Veaceslav Untilă, în cadrul Conferinţelor teritoriale din 27 octombrie curent, Preşedintele Partidului Liberal va fi ales de către toţi membrii formaţiunii, ceea ce constituie o premieră în viaţa politică din Republica Moldova. În ce constă mecanismul scrutinului general de partid?

- Formaţiunea noastră încearcă să impună o nouă practică de alegere a liderului de partid, care se deosebeşte de procedurile folosite până acum, când preşedintele unui partid era ales, prin înţelegere, de un grup de oameni din vârful ierarhiei partinice. Regulamentul prevede că alegerea preşedintelui se va efectua concomitent în toate organizaţiile teritoriale ale PL, în cadrul Conferinţelor la care vor participa delegaţii înaintaţi de membrii de rând din sectoarele respective. Am stabilit că fiecare delegat va fi înaintat de alţi patru membri de partid, altfel zis, va vota un membru din cinci, respectându-se astfel rigorile aşa-numitei democraţii reprezentative. Trebuie să recunoaştem că, angajându-ne în acest scrutin intern, am presupus de la bun început riscurile şi dificultăţile care pot apărea pe parcurs. Am mizat însă pe competenţa, experienţa şi solidaritatea membrilor de rând şi iată, pot afirma că miza noastră a fost întemeiată, prima etapă a alegerilor încheindu-se cu succes. Candidând pentru funcţia de Preşedinte al Partidului Liberal, pot să vă aduc la cunoştinţă că raportul de voturi îmi este favorabil, deoarece am acumulat după prima etapă cele mai multe înaintări.

- Prin urmare, sunteţi cotaţi cu prima şansă?

- Într-adevăr, pornim în această competiţie cu prima şansă, dar asta nu înseamnă că sărbătorim deja victoria. Lupta va fi strânsă, fără îndoială, noi suntem însă încrezători în reuşită, căci am izbutit să formăm o echipă de oameni, cărora nu le lipsesc nici profesionalismul, nici entuziasmul. Dacă vom păstra cadenţa şi nu vom scădea „din motoare”, victoria va fi de partea noastră.

Doctrina liberală generează energii creatoare

- Care este atitudinea membrilor de rând ai partidului faţă de acest scrutin?

- Oamenii noştri în mare parte sunt bine pregătiţi, nu se lasă adormiţi cu promisiuni şi vorbe frumoase. Sper că vor fi în stare să discearnă adevăratele intenţii de declaraţiile gratuite.

Fiecare candidat dispune de un program electoral, care constituie piatra de

încercare pentru concurent şi punctul de atracţie pentru alegători, şi în jurul căruia ar trebui să se poarte discuţiile.

Anume pe acest teren urmează să se dea bătălia, să se pună întrebări, să se polemizeze, să fie dezbătute problemele arzătoare în vederea unei conlucrări eficiente dintre candidat şi alegători.

Opţiunile mele programatice vin în concordanţă deplină cu Programul Partidului Liberal. Dacă e să rezumăm, reperele principale ar fi următoarele:

1) Indiferent de conjunctura politică internă şi externă, PL va pleda ferm şi consecvent pentru separaţia puterilor, drepturile omului, proprietatea privată şi libera concurenţă, pentru un stat minim în economie şi alte principii fundamentale ale liberalismului modern;

2) Partidul Liberal este un promotor al capitalismului popular vest-european;

3) Pentru buna funcţionare a economiei trebuie asigurată securitatea energetică a statului, prin identificarea unor resurse energetice alternative;

4) Reindustrializarea R. Moldova se va baza pe prelucrarea materiilor prime locale prin intermediul tehnologiilor moderne;

5) În domeniul agriculturii, statul va garanta proprietatea privată asupra pământului, cu toate implicaţiile ce derivă din această noţiune.

- Putem vorbi, în acest context, despre un model economic liberal pe care ni-l propuneţi?

- Doctrina liberală permite elaborarea şi implementarea unor programe economice de natură să genereze, în câţiva ani, schimbări calitative radicale. Pentru descătuşarea energiilor creatoare şi constructive, se impune reducerea la minimum a intervenţiilor restricţioniste ale statului în economie, combaterea corupţiei şi protecţionismului în instituţiile statale, asigurarea unei concurenţe loiale în toate domeniile, stimularea apariţiei elementelor capitaliste în agricultură şi crearea unor sisteme de producţie integrate vertical în cadrul formelor private, reducerea considerabilă a impozitelor pentru ţărani, finalizarea procesului de privatizare prin desfăşurarea concursurilor transparente şi elaborarea unui vast program de politică economică post-privatizare.

- Aceste măsuri vor avea priză la un anumit segment al electoratului. Cum îl definiţi?

- În virtutea doctrinei şi a programului său, Partidul Liberal mizează pe electoratul activ politic şi economic, pe cei care, în condiţiile economiei de piaţă, reuşesc să se adapteze şi să-şi asigure un nivel de trai decent. În acelaşi timp, contăm pe partea cea mai conştientă a electoratului care sprijină ideile naţionale, ale economiei de piaţă, ale integrării europene şi euroatlantice a Republicii Moldova. În linii mari, electoratul PL îl constituie fermierii, reprezentanţii businessului mic şi

mijlociu, cadrele didactice, medicii, oamenii de ştiinţă şi de cultură, tineretul studenţesc, pensionarii cu viziuni democratice.

„În recunoaştere” poţi merge doar cu oameni de nădejde

- Să revenim însă la scrutinul din cadrul partidului. Dacă ar fi să alegeţi, dintre cei doi contracandidaţi, cu cine aţi merge „în recunoaştere”?

- Vreau să cred că ambii sunt luptători curajoşi. „În recunoaştere” însă poţi merge doar cu oameni de nădejde, pe care îi cunoşti foarte bine şi pe care te poţi bizui oricând. Cum pe dl S. Mocanu l-am cunoscut abia în preajma campaniei electorale, revenirea lui în pripă la colegii pe care s-a supărat cândva, părăsindu-i, mă cam pune pe gânduri, aşa încât l-aş prefera pe dl V. Braga, cu care aş avea o colaborare mai fructuoasă.

- În perspectiva dezbaterilor la care veţi participa, întrebările incomode, provocatoare, sunt în măsură să vă dezechilibreze?

- Mă pun în gardă, mai cu seamă, întrebările care tind cu orice preţ să te compromită, să te ponegrească în fel şi chip. Întrebările incomode sunt de cu totul altă natură, ele te ţin în formă şi îţi deschid ochii asupra unor lucruri pe care nu le observai sau cărora nu le dădeai atenţia cuvenită. În acest sens, întrebările incomode sunt uneori binevenite. Dacă eşti onest şi corect în ceea ce faci, răspunsurile se conturează de la sine.

Atunci când, de exemplu, în mod direct sau indirect, mi se aduce drept învinuire faptul că am fost angajat anterior în organele de interne, o asemenea abordare mi se pare simplistă, dacă nu chiar primitivă, şi vine mai mult din reavoinţă, decât din dorinţa de a spune sau a descoperi adevărul. Există anumite domenii de activitate care, în virtutea unor relaţii speciale, sunt supuse mai mult sau mai puţin corupţiei. Ar fi nedrept însă să-i suspectăm, acuzându-i de luare de mită, pe toţi cei care activează în domeniile respective. O spun în cunoştinţă de cauză, deoarece am avut nu puţini colegi oneşti şi devotaţi profesiei. Sigur, cineva trebuie să plătească oalele sparte de alţii. În ceea ce mă priveşte, m-am străduit întotdeauna să-mi îndeplinesc cu cinste datoria. În ce măsură mi-a reuşit, o pot spune oamenii care mă cunosc. Ca jurist, aş prefera să operez totuşi cu probe. Nu mă consider fără păcate, iar cel care se crede fără pată, las' să arunce primul piatra.

- Care ar fi semnificaţia acestui scrutin pentru PL?

- În primul rând, alegerile s-au dovedit a fi o modalitate eficientă de a ne cunoaşte mai bine. Interesul viu pe care îl manifestă membrii mai vechi şi mai noi ai partidului faţă de chestiunea în cauză, este salutabil. Până acum discuţiile politice în cadrul unui partid aveau loc de la caz la caz, şi deseori se limitau la

conflicte interne mărunte, evitându-se abordarea unor probleme cu adevărat importante ale vieţii politice moldoveneşti. Urmează deci să ne limpezim opţiunile, fie şi pe calea unor controverse, şi să facem un efort de asimilare a ideilor liberale, fapt care ar conduce implicit la consolidarea formaţiunii noastre.

Suntem dispuşi să promovăm un climat favorabil unui schimb liber de idei şi opinii

- Nu credeţi că există totuşi pericolul unor erodări din interior a partidului?

- Noi vom desfăşura campania electorală după principiul – cine este cel mai bun, adică, vor fi menţionate în special calităţile candidatului respectiv, şi nu se va urmări scopul de a defăima oponentul, încât confruntarea să nu depăşească limitele unei competiţii civilizate. Sunt convins că vom avea suficientă înţelepciune şi nu vom ajunge să ne împroşcăm unul pe altul cu noroi, ceea ce nu ar aduce folos nici unui candidat în parte, şi va prejudicia imaginea în ansamblu a Partidului Liberal.

Evident, pe parcursul acestui maraton electoral ar putea să apară şi unele excese nedorite, chiar şi unele provocări. Echipa noastră însă, şi eu personal, suntem dispuşi să valorificăm latura pozitivă a lucrurilor, promovând dialogul constructiv şi un climat favorabil unui schimb liber de idei şi de opinii.

Nu uităm că suntem în primul rând colegi de partid şi că, oricare ar fi rezultatul alegerilor, va trebui să mergem mai departe împreună. Sper că la fel gândesc şi contracandidaţii mei.

În campania electorală pornim mai degrabă ca nişte concurenţi într-o competiţie, şi nu neapărat ca adversari înrăiţi. Asta însă nu înseamnă că nu vom fi combativi, că scrutinul va fi pur şi simplu un schimb de amabilităţi. Se va da o luptă, pe alocuri poate îndârjită, dar care se va încadra totuşi în spiritul celor mai frumoase tradiţii liberale.

- Care este rolul dlui M. Snegur în acest scrutin?

- Meritul dlui Mircea Snegur rezidă în atitudinea imparţială şi echidistantă de care a dat dovadă,cel puţin până acum, atitudine ce relevă valoarea unei personalităţi politice de mare calibru. Firea sa cumpătată, spiritul conciliant şi toleranţa care îl caracterizează, ne ajută să depăşim unele stări conflictuale, inerente, de altfel, într-o campanie electorală. Fiind autoritatea morală a Partidului Liberal, domnia sa constituie, totodată, factorul de stabilitate a formaţiunii noastre.

- Pe ce, sau pe cine, contaţi în confruntarea care vă aşteaptă?

- Contez pe consecvenţa, flexibilitatea şi tăria de caracter, care m-au ajutat nu de puţine ori. Contez pe un dialog deschis şi un mesaj sincer adresat colegilor

de partid. Contez pe sprijinul prietenilor devotaţi şi pe coeziunea echipei ce mă susţine şi îmi dă noi puteri. Contez, de asemenea, pe bunul-simţ politic al oponenţilor mei.

- Dorindu-vă succes în competiţia pentru funcţia de preşedinte al PL, spuneţi-ne, care sunt obiectivele imediate ale Partidului Liberal?

- Partidul Liberal a fost instituit ca urmare a fuzionării a patru formaţiuni politice şi sarcina cea mai stringentă este omogenizarea internă. Pentru eficientizarea interacţiunii verigilor partidului, e nevoie de a finaliza, până la sfârşitul acestui an, constituirea organizaţiilor primare în toate localităţile R.Moldova şi de a se întocmi listele de candidaţi pentru funcţiile de primari şi de consilieri.

Conjugând eforturile tuturor structurilor şi ale fiecărui membru, sperăm să obţinem, cel puţin, 25 la sută din sufragii în alegerile locale, ceea ce va permite crearea, împreună cu alte formaţiuni democratice, a unei majorităţi în consiliile administrative teritoriale, în vederea formării structurilor puterii locale fără comunişti. Promovând ideile şi programele liberale, puterea locală îşi va aduce contribuţia la victoria PL în viitoarele alegeri parlamentare, pentru înlăturarea comuniştilor de la putere şi pentru asigurarea unei guvernări reformatoare durabile.

Luceafărul, 27 septembrie 2002

BLITZ-INTERVIU

- După care principiu (principii) vă conduceţi în viaţă?

- „Dacă vrei să avansezi, mergi înainte!”

- Cum credeţi, trandafirii au spini sau spinii au trandafiri?

- Pentru dragoste e caracteristică prima variantă, pentru politică – a doua.

- Un politician ar avea nevoie de cal, de puşcă sau de nevastă?

- Şi de câţiva prieteni devotaţi.

- Trădarea prietenilor poate fi iertată?

- Cine a trădat o dată, va trăda şi a doua oară.

- Aveţi mulţi duşmani?

- Sper să am.

- Cum reacţionaţi la critică?

- Dacă nu mă deranjează prea tare, zâmbesc.

- O caricatură ar putea să vă scoată din sărite?

- Nu, ar putea să-l scoată din sărite pe cel care o face.

- Grandomania e o boală incurabilă?

- E o boală molipsitoare, mai ales dacă nu ţii cont de realitatea ce te înconjoară.

- A fi politician e o vocaţie sau o necesitate?

- Este vocaţia de a fi necesar cuiva.

- Aveţi un model de politician?

- Bismarc şi Churchill, care au dat dovadă de fermitate şi principialitate apărând interesele patriei.

- Aveţi un hobby?

- Vânătoarea, mai ales dacă nu ştii cine pe cine vânează.

- La capitolul alimentaţie, sunteţi gurmand sau „atotdevorator”?

- Mă strădui să respect principiul alimentaţiei separate, dacă nu mă aflu la vreun banchet.

- Ţineţi posturile?

- Cred că mi-ar prinde bine.

- Când v-aţi îmbătat ultima dată?

- În ziua când am hotărât să intru în politică (râde cu poftă).

- Faceţi gimnastica de dimineaţă?

- Uneori şi seara. În general, n-aş vrea să divulg toate „secretele militare”.

- Credeţi în dragostea de la prima vedere?

- Niciodată nu ştii de unde sare iepurile.

- Aveţi animale de casă?

- Am o pisică „creştin-democrată” şi un motan care e şi el ... liberal. Adică nu este constrâns în libertate şi acţiuni. În limita îngăduinţei, desigur.

- Ce calităţi preţuiţi la oameni?

- Sinceritatea, onestitatea şi curajul.

- Ce tip de oameni vă displac?

- Cei laşi şi perfizi.

- Culoarea dvs preferată?

- Culorile semaforului. Deşi, întotdeauna am privit cu suspiciune la culoarea roşie.

- Visul care încă nu s-a împlinit?

- Nu-l spun, căci mai sper să se realizeze.

- Sunteţi superstiţios?

- Nu mai mult decât alţii.

- Credeţi că v-aţi născut sub o stea norocoasă?

- Steaua te ajută doar dacă meriţi. Mai dificil le vine celor care s-au născut ziua.

- Când aveţi un necaz, cum scăpaţi de el?

- Le las să se îngrămădească mai multe, apoi le rezolv dintr-o împuşcătură.

Luceafărul, 27 septembrie 2002

„Când nu știi cine pe cine vânează...”

- Cei care Vă cunosc spun că sunteţi un foarte bun vânător. Când aţi fost la vânătoare ultima dată şi cine sunt cei cu care, de obicei, mergeţi la vânat?

- Am crezut că mă veţi întreba despre „trofeie” şi aş fi fost nevoit să le înşir pe toate. Într-adevăr, sunt un vechi vânător, dar nu prea dispun de timp. La vânătoare merg cu vânători încercaţi, care cunosc preţul acestei îndeletniciri la aer liber. E ceva greu de descris. Îmi place mai ales atunci când nu ştii cine pe cine vânează…

- Vi s-a întâmplat să fiţi... vânat de vreun mistreţ?

- Credeţi că mistreţul nu ştie cu cine are de-a face? Doar dacă se nimereşte vreo unul tâmpit... Oricum, o păţesc totuşi mai des mistreţii, decât vânătorii.

- Aţi putea să împuşcaţi şi un om, în cazul în care aţi fi urmărit de vreun criminal?

- Sper că experienţa mea îndelungată ar putea să-mi prindă bine.

- De ce aţi decis să candidaţi la funcţia de lider al Partidului Liberal?

- Din firea mea sunt un luptător şi am folosit această şansă care îmi oferea posibilitatea să ajung în fruntea Partidului Liberal. Aflându-mă în teritoriu, mi-am dat seama de potenţialul intelectual enorm de care dispune formaţiunea noastră, ceea ce m-a determinat să candidez pentru funcţia respectivă. Un argument în plus l-a constituit sprijinul grupului de iniţiativă, alcătuit din personalităţi marcante ale partidului nostru. Totodată, fiind Secretar General al Partidului Liberal, în obligaţiunile mele intra şi construcţia de partid, precum şi consolidarea structurilor acestuia în teritoriu.

- Le-aţi consolidat... contra plată?

- Le-am consolidat contra unor nopţi nedormite, contra unor sacrificii, contra risipei de nervi, dar şi contra unor adevăruri rostite cu voce tare...

- Ceilalţi contracandidaţi au fost determinaţi să candideze, într-un fel de formă, pentru a crea un tablou democratic al alegerilor, sau cu-adevărat au dorit să devină şi ei lideri?

- Păcat că nu aţi fost martor al acestei confruntări, ca să vă convingeţi că a avut loc totuşi o bătălie veritabilă dar, în acelaşi timp, civilizată. Acest fapt este confirmat şi de rezultatele finale ale alegerilor, care au constituit un examen pe care Partidul Liberal l-a susţinut cu succes. Cum era de aşteptat, n-au lipsit anumite disensiuni, însă contracandidaţii mei s-au dovedit a fi

la înălţime. Sper să-i pot aprecia pentru corectitudinea lor şi în continuare. Meritele contracandidaţilor mei sunt binecunoscute. De exemplu, Vladimir Braga, în calitatea sa de Preşedinte al Consiliului judeţean Chişinău a redus la minim toate datoriile la salariile funcţionarilor publici, a întreprins nişte reforme care au condus la epurarea din diverse funcţii a comuniştilor ostili principiilor democratice. În prezent, în judeţul Chişinău, în posturi de răspundere, practic nu mai sunt comunişti.

- Dar cum au reacţionat cei doi contracandidaţi după victoria Dvs.?

- Adecvat. Aşa cum se şi cade unor politicieni cu experienţă. A şti să pierzi, în politică, e o artă nu pe măsura oricăruia. Faptul că la Congresul al V-lea, extraordinar, S. Mocanu şi V. Braga au ieşit la tribună cu mesaje, chemând persoanele ce-i susţineau să se conformeze rezultatelor alegerilor şi să se consolideze în jurul preşedintelui proaspăt ales, e semnificativ în acest sens.

- Să înţelegem că aţi rămas în relaţii bune? Puteţi afirma că o eventuală scindare în cadrul Partidului Liberal ar fi imposibilă?

- Cum s-ar mai bucura adversarii noştri. Ştiu că unii doresc scindarea acestui partid, dar ei nu ţin cont de faptul că din acest scrutin intern formaţiunea noastră a ieşit mai experimentată şi mai consolidată. În această campanie electorală s-a produs omogenizarea Partidului Liberal, adică nu s-a mai ţinut cont de vechea apartenenţă partinică: un fost prcm-ist era susţinut de un fost pnl-ist, care la rândul lui fusese sprijinit de un fost ţărănist, ceea ce înseamnă că am devenit cu toţii liberali. Este cel mai mare câştig pe care l-am putut obţine. Iar dacă se vor găsi nemulţumiţi, care, fiind mânaţi de mărunte interese de grup, îşi vor da arama pe faţă, plecarea lor nu ne va întrista prea mult. Partidul se va purifica astfel, scăpând de oportunişti şi transfugi.

- O altă personalitate, destul de orgolioasă şi ambiţioasă, în cadrul partidului nou-format este Mircea Rusu. În ce relaţii sunteţi cu el?

- Am alte păreri despre Mircea Rusu. El a fost acel care a stat la baza fuzionării partidelor. Amintiţi-vă că, îndată după alegerile din 2001, am intrat în discuţii de fuzionare cu şapte formaţiuni politice. Până la urmă au fuzionat, la prima etapă, doar POD şi PNL. Dacă Mircea Rusu nu ar fi fost deschis spre dialog, nu cred că am fi putut fuziona. Mai mult ca atât, el n-a pretins vreo funcţie de conducere în cadrul Partidului Liberal. Este Membrul Biroului Permanent Central. Atât. Şi stă în sală, nu la tribună.

- De unde totuşi a apărut zvonul că domnul Untilă şi-a cumpărat alegătorii?

- Straniu, eu nu am auzit asemenea zvonuri. La alegerile din cadrul PL au participat colegii mei de partid pe care este imposibil să-i cumperi. Dacă

cumperi astăzi un coleg, mâine nu te mai poţi conta pe el din simplul motiv că l-ai cumpărat, pentru că el te-a ales în mod fraudulos. Aşa că, eu am folosit un alt mecanism: metoda convingerii. După cum vedeţi, a dat roade.

- Aţi fost primul partid care a organizat un scrutin la nivel naţional?

- O asemenea modalitate de alegere a liderului de partid constituie o premieră în viaţa politică moldovenească.

- Este adevărat că a aveţi o colecţie de automobile? Ce conţine această colecţie?

- Am un BMW sofisticat, ultimul model, iar fiica mea are şi ea o maşină. A avut şi soţia un automobil, dar l-am vândut.

- Ce fel de colecţie mai e şi asta, din doar trei automobile, sau mai aveţi, dar evitaţi să ni le declaraţi?

- Parcă de voi poţi ascunde ceva. De presă, am în vedere. „Achiziţiile" mele ţin de perioada când am lucrat în străinătate şi am avut un salariu destul de bun.

Aţi vândut mercur, caşcaval, gagele? Cu ce v-aţi ocupat?

Nu am făcut comerţ, dar să ştiţi că mercurul, ca produs, nu poate fi vândut.

- Aţi avut o funcţie diplomatică în Elveţia. Cum aveţi de gând să aplicaţi în provincia noastră estică aptitudinile diplomatice pe care le-aţi acumulat în Europa?

Cunoştinţele acumulate în Elveţia mi-au prins bine. E vorba de tact şi spirit diplomatic, care nu de puţine ori m-au ajutat să găsesc soluţii pentru unele situaţii dificile, aşa încât campania electorală s-a desfăşurat, în fond, fără excese. A fost o luptă strânsă, poate chiar îndârjită, dar care nu a depăşit limitele bunei cuviinţe.

- În campanie, pentru a fi combativ trebuie să demonstrezi că eşti mai bun decât Braga sau decât Mocanu, de exemplu. Ce fel de argumente compromiţătoare aţi adus împotriva contracandidaţilor Dvs.?

- Nu era obligatoriu. Noi am preferat să demonstrăm cine-i mai bun, nu cine-i mai rău.

- Dar cum demonstraţi că sunteţi mai bun decât alţii, fără a demonstra că ceilalţi sunt mai răi?

- În timpul campaniei electorale, convenisem din timp asupra unui astfel de scenariu, încât ne aşezam toţi trei candidaţi la o masă pentru dezbateri, faţă în faţă cu alegătorii noştri. Cei din sală puneau întrebări. Avea câştig de cauză cel care se dovedea a fi mai inspirat.

- Mă îndoiesc că aţi fost mai inspirat decât Sergiu Mocanu...

- Ba da. Inspiraţia mea ţinea, de cele mai multe ori de felul de a comunica cu oamenii, simplu şi pe înţelesul lor, fără aere şi ifose de atotştiutor.

- Chiar nu v-aţi certat în timpul acestor dezbateri?

- Ne-am certat, nu zic, dezbătând unele probleme stringente. De multe ori ne ciocneam discutând programele noastre electorale. Care sunt mai bune, care mai puţin bune...

- Ceea ce spuneţi sunt mai mult nişte teorii. Bănuim că şi dl Braga şi dl Mocanu, în mapele lor, aveau nişte documente sau dovezi compromiţătoare despre Dvs. Cunoaşteţi cumva ce anume aveau?

- Scopul nostru nu era să turnăm murdării unul în capul celuilalt. Oricum întrebările veneau din sală. Am fost întrebat, de exemplu, cum mi-am făcut casă? De unde am maşini luxoase? O altă întrebare provocatoare era despre poliţie. Mi se reproşa că această structură este coruptă. Cum aş fi putut eu, o persoană care am activat timp de 25 de ani în cadrul MAI, să fiu curat? – mă întrebau unii colegi de partid. Şi eu trebuia să fiu calm şi să răspund cu toată sinceritatea şi bunăvoinţa, pentru ca oamenii să mă creadă.

- Ce întrebări provocatoare îi adresau lui Sergiu Mocanu simpatizanţii Dvs.?

- Cum s-a întâmplat că aţi trântit uşa partidului din care făcea parte de mai multe ori? De altfel, Mocanu se cam lăuda în campania electorală, zicând că ştie cum să se comporte, că are o bogată experienţă parlamentară... Au fost însă momente când, iritat, în prezenţa tuturor, se enerva, începea a flutura din mâini, strigând să nu-l bruieze nimeni. Nu-ţi mai ardea de inspiraţie.

- Să vorbim şi despre cei 25 de ani, în care aţi muncit la MAI şi, nu se ştie din ce cauză, nu aţi mai ajuns să aveţi grad de general? Cum explicaţi că, fiind în funcţie de viceministru, nici preşedintele Snegur, nici preşedintele Lucinschi nu v-au dat acest important şi, într-un fel obligatoriu, grad de general?

- În acest caz, prefer ca lumea să se întrebe de ce nu sunt general, decât să se întrebe de ce am fost desemnat în acest grad.

- Dar cum aţi fost selectat la funcţia de reprezentant al R. Moldova în Elveţia?

- Organizaţia în care am lucrat e una specializată în elaborarea strategiilor de combatere a corupţiei şi de creare a unui sistem global de telecomunicaţii în urmărirea unităţilor de transport. Am fost propus de către Ministerul de Interne. În timpul concediului m-am prezentat acolo pentru un test, în baza căruia am şi fost admis în organizaţia respectivă. În scurt timp am devenit unul dintre

conducătorii acestei instituţii, făcând parte din Consiliul Administrativ. La început nu cunoşteam nici o boabă de franceză, până la urmă am însuşit-o aproape la perfecţie. Evident, nu numai de dragul franţuzoaicelor.

- De obicei, la noi oamenii foarte repede se îmbolnăvesc de o maladie aproape incurabilă, grandomania. Vă paşte cumva acest pericol, sau poate că sesizaţi deja semne de boală? Cum aveţi de gând să le evitaţi?

- Grandomania apare acolo unde preşedintele de partid face tot ce doreşte, este dictator, într-un cuvânt. Partidul Liberal nu e însă o formaţiune a unei singure persoane, ci a tuturor membrilor de partid. Deviza mea electorală – libertatea nu merge fără ordine, ordinea nu valorează nimic fără libertate – cred că este elocventă în acest sens.

- Cine a fost cel care v-a felicitat primul, după ce aţi fost ales în funcţie de preşedinte al PL?

- Primul m-a felicitat dl Teodor Stolojan, preşedintele PNL din România. A urmat Iurie Roşca, apoi Ala Mândâcanu, de la PSL. Au urmat dl Dumitru Diacov, dl Serafim Urecheanu, dl Oazu Nantoi. Aceste mesaje mi-au insuflat încredere.

- În ziarul Partidului Liberal a fost publicat acordul de colaborare cu PNL din România. Consideraţi că relaţiile foarte apropiate între partidul liberalilor de aici şi de acolo ar putea impulsiona relaţiile moldo-române, Chişinău - Bucureşti, pe toate planurile?

- Cel puţin noi ne dorim acest lucru. Acordul respectiv presupune că relaţiile dintre PNL şi PL devin prioritare şi că prin intermediul partidelor noastre vom contribui la stabilirea unor relaţii mai bune între România şi Moldova.

- E sau nu PL un partid unionist?

- Dacă unionismul înseamnă în mod automat extremism, atunci răspunsul nostru este negativ. Integrarea în Uniunea Europeană este unul din obiectivele noastre principale, şi nu văd cum acest lucru poate fi realizat fără o colaborare şi o apropiere de vecinii noştri de peste Prut.

- Pentru membrii PL, care-s modelele de oameni politici din istoria noastră?

- În ce mă priveşte, m-aş opri la personalitatea lui Ion Brătianu, care în perioada interbelică a fost preşedintele PNL din România. Apropo, a fost inginer, la fel ca şi mine, şi un mare politician şi om de stat. Şi am să vă aduc în acest sens un exemplu. În una din discuţiile pe care le avuse la Iaşi cu N. Iorga, ultimul, fiind un om exploziv, îi zise: „Ce pot să învăţ eu de la tine, de la un inginer, domnule Brătianu, chiar dacă eşti liberal?" La care acesta, făcând o pauză, îi răspunse: „Măsura, domnule Iorga, măsura."

- Deci, veniţi cu această unitate de măsură în politica basarabeană actuală?

- Da. Politica paşilor mici şi măsura.

- Dar ce-aţi avea de învăţat de la disensiunile şi de la forfota ce s-a produs în Partidul Naţional Liberal din România acum o lună?

- Am învăţat de la ei cum am putea să depăşim disensiunile şi să evităm scindarea. Dl Meleşcanu a fost în R. Moldova cu câteva zile înainte de scrutinul electoral. La întâlnirea noastră, dumnealui a menţionat că este important ca după alegeri să nu se producă disocierea unor fracţiuni din cadrul partidului.

- Aţi amintit că Iurie Roşca va felicitat. Credeţi că s-a gândit la o eventuală fuzionare?

- Nu ştiu, dar a recunoscut că nu se bucurase că am câştigat eu, dar se bucurase că nu a câştigat Sergiu Mocanu, cu care odată a făcut politică împreună.

- Aţi câştigat această funcţie în partid, s-a consolidat partidul... Sunteţi un partid de opoziţie... Ce paşi concreţi veţi întreprinde, ce veţi face imediat în perioada următoare?

- Nu vom face opoziţie de dragul opoziţiei. Să nu uităm însă că totalitarismul comunist este cel mai înverşunat inamic al democraţiei. Obiectivul imediat este campania electorală din luna mai 2003. Este foarte important ca până la începutul acestei campanii electorale să avem organizaţii primare în toate localităţile. Astăzi avem deja organizaţii locale în 444 de primării. E o muncă grea, dar trebuie s-o ducem până la capăt. Vom pune la punct listele potenţialilor primari şi a viitorilor consilieri, organizând unele conferinţe, pentru a-i şcolariza la tema comportamentului în alegerile locale. Este importantă, de asemenea, şi aderarea noastră la Internaţionala Liberală. Cu această ocazie, pe data de 15 noiembrie, plecăm la Bucureşti, unde o să avem o întâlnire cu conducătorii Partidul European Liberal.

- De ce a devenit atât de supărăcios dl Mircea Snegur?

- De unde aţi mai luat-o şi pe asta. Eu personal am cele mai bune relaţii cu dl Snegur. Să ştiţi că datorită domniei sale alegerile au decurs relativ liniştit. Fiind Preşedintele de onoare al partidului, Mircea Snegur reprezintă instanţa morală a vieţii noastre de partid şi, atunci când apăreau scântei, ne adunam cu toţii şi el, prin atitudinea lui împăciuitoare, uşor-uşor, punea lucrurile la locul lor. Sunt convins că domnia sa, prin înţelepciunea şi autoritatea morală de care dă dovadă, va constitui şi în continuare factorul de stabilitate al formaţiunii noastre.

- Cum credeţi, în R. Moldova, cetăţenii ştiu cum arată la faţă dl Veaceslav

Untilă? Aţi avut nişte afişe electorale cu fotografii color?

- Sper că vor avea încă destule ocazii ca să mă cunoască mai bine.

- Ce notă aţi putea da astăzi PL-ului?

- Cred că astăzi este una din cele mai viguroase şi organizate formaţiuni politice, mai ales în teritoriu. Am luat atitudine ori de câte ori a fost nevoie. Recent, la 10 noiembrie, am fost una din puţinele formaţiuni politice care au participat la mitingul de protest, desfăşurat în legătură cu sistarea retranslării TVR 1 pe teritoriul RM. Dreptul la libera exprimare şi dreptul la informare a populaţiei sunt valori pe care noi, ca liberali, nu putem să nu le apărăm.

- Aţi putea colabora cu comuniştii, în anumite probleme?

- Nu suntem adepţii unui permanent discurs negativist şi vom sprijini orice proiect de reformare democratică a societăţii, orice demers pozitiv din partea celor de la putere. I-am putea susţine, dar nu vom colabora cu ei.

- Vreo dată, aţi scris versuri?

- Căci nu e om să nu fi scris o poezie, vorba cântecului... În viaţa mea, acest lucru s-a întâmplat în copilărie, atunci când m-am îndrăgostit pentru prima dată.

- Cine este soţia Dvs?

- Soţia mea îmi este un foarte bun prieten, este femeia care mi-a oferit confortul şi bucuriile unei vieţi de familie, care mi-a dăruit doi copii simpatici, două fiice.

- Ce fac fiicele Dvs.?

- Mulţumesc, sunt bine. Cea mai mare a absolvit Facultatea de Drept a USM, este căsătorită; am o nepoţică dulce, de cinci anişori, care, uneori, vine şi doarme cu mine. Fiica cea mică a absolvit Institutul Internaţional de Management.

- Aveţi case? Palate? Vile?

- Am o casă de piatră, am construit-o acum 10 ani. Deoarece nu puteam spera la îmbunătăţirea condiţiilor de trai, mi s-a propus să-mi fac casă. Mi se oferise un lot de casă şi, parţial, acoperirea cheltuielilor pentru construcţie. Sfătuindu-mă cu părinţii, am început în 1987 construcţia casei. Pe atunci se efectuau controale riguroase din partea organelor de resort. Mi-a rămas un geamantan plin cu tot felul de chitanţe. Între timp, fiica cea mai mare s-a căsătorit şi am decis să trec într-un apartament cu trei odăi. Casa am lăsat-o copiilor. Sunt foarte mândru că am putut să le ofer astfel de condiţii copiilor mei.

- Dar o vilă aveţi?

- Dacă mă apucam să fac vile, nu aş mai fi reuşit să realizez prea mult în viaţă.

- Cine sunt oamenii politici de la noi în care aveţi cea mai mare încredere?

- Pardon, dar mă puneţi în situaţia de a-i face cuiva publicitate.

- Dacă nu vreţi să faceţi publicitate la nişte străini, numiţi nişte personalităţi din cadrul partidului Dvs., dacă consideraţi că aveţi încredere în ei?

Am încredere deplină în colegii mei de partid. Altfel nici nu-mi închipui cum aş putea porni cu ei la drum. Sper că sentimentul este reciproc.

"Jos, mafia!" a murit? Mai credeţi că aţi fost convingător? Aţi „detronat" pe cineva, vreun funcţionar corupt, în acea luptă?

Lupta încă nu s-a încheiat. Fiţi cu ochii pe noi...

- Dle Untilă, se întâmplă să vă treziţi dimineaţa cuprins de frică pentru viaţa Dvs.?

- Pentru mine personal - nu mi-i frică. Pentru ceilalţi din jur – aş vrea cumva să-i ajut.

- Purtaţi armă?

- Când vânez. În rest, arma nu-ţi oferă o deplină siguranţă. Iar în politică, poţi fi convingător şi fără arme. Este unul din principiile mele.

Vă mulţumim pentru acest interviu.

Accente, 14 noiembrie 2002

„Forțele democratice trebuie să fuzioneze într-un singur partid”

- Cum vă simţiţi în funcţia de încă proaspăt lider al Partidului Liberal?

- Confortabil. În cadrul formaţiunii noastre s-a format o echipă omogenă, eficientă, ca să funcţioneze ca un mecanism bine închegat. Nu este, însă, deloc uşor să fii lider de partid, mai ales cînd formaţiunea se află în plin proces de consolidare. Fiind Secretar General al Partidului Liberal, am soluţionat un şir de probleme ce ţineau de activitatea partidului. Acum grijile s-au dublat, dar cred că, având sprijinul colegilor, voi reuşi să fac faţă lucrurilor.

În scopul desemnării liderului, partidul a trecut printr-o campanie electorală ce a durat tocmai trei luni, astfel încât riscam să transformăm spiritul de competiţie internă în spirit de rivalitate acerbă. E nevoie de timp, ca apele să se mai limpezească, ca adversarii de ieri să-şi dea mâna, chiar dacă e greu să te împaci cu gândul că ai fost învins.

- În Partidul Liberal au fuzionat patru formaţiuni politice. Există între ele spirit de echipă?

- Coeziunea echipei vine din dorinţa de a face împreună ceva şi este o condiţie fără de care nu poţi reuşi. Am depăşit, sper, etapa micilor disensiuni şi neînţelegeri, inerente fazei postfuzionare. Important este să valorificăm potenţialul intelectual mare al partidului. În campania noastră electorală, bunăoară, am propus ca următoarele liste electorale să fie întocmite de jos în sus. Asta îi va determina pe liderii de partid să iasă din Chişinău, să meargă la viitorii alegători, să-i cunoască lumea. Anume aşa apare spiritul de echipă. Rezultatele ultimului sondaj arată că electoratul a apreciat gestul nostru de unificare a forţelor democratice şi ne-a plasat printre primele partide de pe scena politică. Dacă e să comparăm rezultatele recente cu cele indicate de Barometrul anterior, saltul calitativ este spectaculos. Unitatea de obiective – iată formula coeziunii.

- De când aţi simţit că sunteţi un liberal?

- În viaţă ori eşti, ori nu eşti liberal. Apropo, deviza mea în scrutinul intern de partid a fost: nu poate fi libertate fără ordine, iar ordinea nu valorează nimic fără libertate. Când am ajuns la concluzia că lucrurile nu se vor schimba în bine, doar dacă îşi va spune cuvântul societatea civilă, am întemeiat Asociaţia “Strategia Civică”. Am avut atunci o activitate intensă. Nu ştiam că vor fi anunţate alegeri anticipate şi a fost greu să ne lansăm în politică. Am creat o mişcare social-politică, am participat în alegerile parlamentare şi am luat mai multe voturi decât unele partide cunoscute, PFD, de exemplu. Mai apoi, am transformat

mişcarea în Partidul Ordinii şi Dreptăţii Sociale, care a fuzionat cu Partidul Naţional Liberal şi am constituit Uniunea Social-Liberală “Forţa Moldovei”. La 24 martie 2002, a avut loc marea fuziune, când patru formaţiuni politice s-au unit şi au format Partidul Liberal.

- Care este, totuşi, esenţa doctrinei liberale?

- Nu vreau să fac teoretizări pe marginea acestei probleme, dar sunt nevoit să declar unele adevăruri incontestabile, din păcate prost cunoscute la noi. Liberalismul este nu numai o doctrină politică, ci şi o filosofie, o morală, o cultură. Modernitatea constituie rezultatul valorificării conceptelor liberale. La baza liberalismului stau două principii clare: responsabilitatea individuală care constă în asumarea riscurilor şi a consecinţelor oricărei acţiuni, şi libertatea individuală, care îţi permite să faci totul ce nu dăunează altuia. Conceptele liberale despre responsabilitate şi libertate nu pot exista unul fără de altul. Cele mai puternice state din lume se bazează pe aceste principii. Din păcate, lumea cunoaşte la noi foarte puţin despre liberalism şi îl înţelege ca pe o anarhie, iar noţiunea de stat minim - ca un stat slab şi ineficient. Or, SUA, ţara liberalismului clasic, este un stat, pe de o parte puternic, pe de alta – minim, prin neîngrădirea drepturilor şi a libertăţilor cetăţeanului, prin intervenţii minime în economia bazată pe proprietatea privată, prin respectul deplin pentru viaţa privată etc. Un stat minim este supus unui control cvasitotal din partea societăţii civile.

Liberalismul porneşte de la dorinţa sănătoasă a fiecărui individ de a se îmbogăţi, de a intra într-o competiţie menită să descătuşeze energiile omului dornic de a se realiza. Liberalismul apără dreptul la proprietate al celor ce muncesc şi vor să devină bogaţi.

- Să înţelegem că cei din PL sunt bogaţi?

- Ei tind să devină şi vor deveni bogaţi dacă vor fi create condiţiile pentru dezvoltarea liberalismului economic. Vom cultiva, în toate domeniile, valenţele creatoare ale indivizilor.

- Uneori, politicienii moldoveni iau modele occidentale şi încearcă să le transpună în realitatea noastră, dar nu întotdeauna reuşesc. Liberalismul este potrivit pentru moldoveni?

- Este ştiut că pe oameni îi unesc mai degrabă realităţile concrete, decât ideile abstracte. Evident, în ţări diferite, liberalismul poartă haine diferite. Fiecare e liber să-şi aleagă modul de viaţă şi valorile în care să creadă. Răspândirea ideilor este legată de mentalitatea, cultura şi tradiţiile oamenilor. Dacă pretinzi ca cineva să-ţi accepte ideile, urmează să-l convingi că ele sunt juste. Odată intrate în circuit, modelelor nu le rămâne decât să-şi confirme sau nu valabilitatea.

Astăzi, în tranziţia de la un stat supercentralizat spre economia de piaţă, doar reformele liberale stimulatorii pot crea premise favorabile dezvoltării economice. Uitaţi-vă cum se chinuie comuniştii, zbătându-se disperat între mentalitatea totalitară şi necesitatea evidentă a liberalizării. Sloganele comuniste despre egalitate au fost date uitării, pentru că aceasta nici nu poate exista într-o economie normală. Unica egalitate ce are dreptul la existenţă este egalitatea în faţa legii. Aceasta nu înseamnă că liberalii nu vor propune vaste programe sociale pentru protejarea categoriilor sociale defavorizate. Este cert că programele liberale vor avea o acoperire financiară şi se vor deosebi clar de populismul de stânga.

- Pe care resurse financiare se sprijină actuala guvernare?

- Comuniştii culeg roadele guvernărilor precedente, care au încercat să impună unele reforme liberale în economie. O altă sursă substanţială o constituie creditele acordate de organismele financiare internaţionale. Nu putem să nu ţinem cont şi de cei circa un milion de oameni plecaţi la lucru în străinătate şi care trimit acasă, anual, sume impunătoare de bani.

- Ce trebuie făcut ca lumea să aibă o mai mare încredere în partidele democratice?

- La noi axa comunism – anticomunism încă e actuală. Toate forţele democratice din R. Moldova trebuie să fuzioneze într-un partid care să aibă în faţă un singur rival - Partidul Comunişitilor.

- E posibil aşa ceva?

- E necesar. O altă ieşire nu există, în caz contrar, “duminica roşie” din februarie 2001 ar putea să se repete.

- Există la noi partide care nu au fost niciodată parlamentare. De ce mai rămân pe arena politică?

- Unor lideri le convine o asemenea situaţie. Ei nu doresc să ajungă în Parlament, dar le place să fie invitaţi la recepţii, să se prezinte drept analişti politici, să dea interviuri...

- Cum vedeţi mai departe fuzionarea partidelor democrate?

- Cele patru formaţiuni care au fuzionat în cadrul PL au acumulat12 la sută în scrutinul electoral trecut. Îndată după fuzionare, am intrat în negocieri cu toate partidele politice din republică, în afara comuniştilor. Cei care vor să acceadă cu adevărat la putere îşi vor da seama că fuzionarea este inevitabilă.

- O nouă fuzionare va pune problema unui nou lider. Ce veţi face?

- Experienţa scrutinului intern de partid ne-a demonstrat că nu poţi ajunge lider de partid intrând în politică pe uşa din spate.

În ultimă instanţă, vrem cu toţii să fim membri ai unei formaţiuni care merge pe calea cea bună.

- Comuniştii lucrează de pe acum pentru viitoarele alegeri locale. Membrii partidului Dvs. bat din poartă în poartă, ca să-şi pregătească alegătorii?

- În perspectiva alegerilor locale, reprezentanţii partidelor democratice ar trebui să se aşeze la o masă rotundă, unde să caute şi să găsească soluţia cea mai potrivită: să susţină toate candidatura formaţiunii politice care se bucură de mai multă popularitate într-o anumită localitate. Su nu concureze două-trei candidaturi alături de cea a comuniştilor. Cred că o să ne ajungă minte să facem acest lucru. Astăzi, mass media de stat trudeşte doar la lustruirea imaginii Partidului Comuniştilor şi pentru şifonarea celei a partidelor democrate. Există o singură soluţie: toţi reprezentanţii blocului democrat din R. Moldova să meargă din sat în sat, din poartă în poartă, pentru a explica populaţiei ce avem de făcut. Partidul nostru a înregistrat deja organizaţii locale în 444 de localităţi. Acolo, avem candidaţi la postul de primar şi listele candidaţilor în consiliile locale.

- În care localităţi vă bucuraţi de cea mai mare sisţinere?

- Peste tot. Avem peste 20 de mii de membri, care şi-au reconfirmat aparteneţa politică şi care deţin carnete de partid. Ei vor merge din casă-n casă. Nici comuniştii nu au atâţia...

- Cu ce mesaj veţi merge? Comuniştii au câştigat cu unul populist: pâine şi cârnaţi eftini.

- Comuniştii vor fi nevoiţi, până la urmă, să dea socoteală electoratului pentru demagogia primitivă şi promisiunile gratuite cu care a fost momit. Popularitatea lor este în continuă descreştere. O arată şi sondajele. Democraţia îşi are mecanismul propriu de sancţionare a retoricii de mahala. Mesajul nostru nu va neglija aspiraţiile populaţiei. Principiile liberale, care asigură orientarea politică a PL, vor constitui setul de idei ce va mobiliza oamenii pentru acţiune.

- Dacă, alegătorul a înţeles că a fost minţit de comunişti, va accepta el un mesaj ce ţine de modernitate?

- Cu cât speranţele oamenilor au fost mai mari, cu atât dezamăgirea lor va fi mai dureroasă. Odată cu dezvoltarea societăţii, evoluează şi alegătorul. Noi îi vom oferi posibilitatea să opteze călăuzindu-se nu de emoţii, ci de raţiune şi de un calcul corect. Două dintre valorile fundamentale ale liberalismului sunt: libertatea şi proprietatea. Tendinţa de a fi liber şi de a dispune de bunuri materiale sunt trăsături esenţiale ale naturii umane.

- Cine va fi capul de afiş al Partidului Liberal în viitoarele alegeri?

- Am zis: în viitoarele alegeri, vom alcătui listele electorale de jos în sus. Decizia o va lua fiecare membru al Partidului Liberal. Ei vor întocmi listele în conformitate cu meritele şi aportul fiecăruia.

- Când îi spui moldoveanului că vrei să-l faci bogat, el crede că îi vei da bani. Aşa să înţeleagă?

- De ce nu? Îi vom da credite preferenţiale, fără dobândă. Cu ajutorul unor proiecte acordate de instituţiile financiare internaţionale, am putea institui bănci populare la sate, unde fiecare ţăran ar putea să ia un credit de lungă durată, fără a plăti dobânda. Aşa se va ridica din genunchi. Când se va îmbogăţi, va întoarce împrumutul. Dacă moldoveanul va vedea că agricultura îi poate aduce profit, el va munci şi mai mult. Trebuie să-i creăm ţăranului condiţii normale de activitate şi să-i dăm bani la începutul afacerii sale. Până la urmă, se vor ocupa şi la noi cu agricultura doar 8-10% din populaţia rurală, restul se vor include în industria prelucrătoare, care nu va întârzia să apară în localităţile săteşti.

- Care idee i-ar uni pe toţi cetăţenii R. Moldova?

- Ideea liberală - că toţi trebuie să devină bogaţi.

- Are PL o concepţie de unificare teritorială a R.Moldova?

- Pe parcursul ultimelor două luni de zile, formaţiunea noastră a lansat mai multe declaraţii pe marginea proiectului de federalizare a R.Moldova. În semn de protest, am pichetat Ambasadele Rusiei, Ucrainei, Reprezentanţa OSCE în R. Moldova. Varianta federalizării este inacceptabilă pentru R.Moldova.

- De ce?

- Conform acordului propus, minoritatea va dicta majorităţii. În presupusa Cameră a Reprezentanţilor Parlamentului va fi acelaşi număr de deputaţi din partea Transnistriei, a UTA Gagauz-Yeri şi a R. Moldova. Fiecare grup va avea dreptul de veto, iar împreună cu cealaltă cameră a Parlamentului vor alege Preşedintele ţării. Legile care vor ţine de interesul majorităţii băştinaşe vor fi, pur şi simplu, blocate.

Periculos e şi faptul că vom legifera, astfel, un stat separatist, rebel, creat de structrui criminale şi care a devenit un centru al crimei organizate euro-asiatice. Ar putea apare un precedent periculos pentru întreaga lume, căci mai există astfel de zone. Deci, nu vom înlătura un conflict din Europa, ci vom turna apă la moara altor conflicte.

- De ce Voronin este de acord, în esenţă, cu ideea federalizării?

- Probabil că el cunoaşte unele lucruri pe care noi nu le cunoaştem. Dar acţiunile lui sunt uneori contradictorii. El s-a certat cu toţi vecinii noştri. Este

inconsecvent în declaraţii. E de la sine înţeles că o formaţiune ilegală nu poate dicta unui stat recunoscut de comunitatea internaţională.

- Dar ce ne facem cu Transnistria, care mereu va sta ca un "ştîk-noj" în coastele noastre?

- Într-un articol în care luăm în discuţie problema federalizării am propus câteva măsuri concrete de soluţionare a diferendului transnistrean:

- retragerea trupelor ruseşti şi lichidarea armamentului de pe teritoriul Transnistriei;
- anularea tuturor acordurilor şi înţelegerilor anterioare dintre Chişinău şi Tiraspol;
- introducerea temporară în zona transnistreană a unui contingent internaţional de menţinere a păcii, sub egida OSCE;
- desfăşurarea viitoarelor alegeri locale în baza legislaţiei Republicii Moldova pe întreg teritoriul ţării, alegeri care vor fi supravegheate de organismele internaţionale;
- organizarea unui referendum naţional în privinţa federalizării R.Moldova, la care va participa populaţia de pe ambele maluri ale Nistrului.

Am văzut până acum că ţările garante nu au fost în stare să găsească o soluţie adecvată. Credem că ne rămâne o singură şansă - internaţionalizarea în continuare a problemei transnistrene şi solicitarea implicării comunităţii europene, a SUA, dar ţinîndu-se cont de particularităţiel statului nostru. Este important să atragem mai multe ţări garante, deoarece ne-am pomenit în situaţia când lupul e paznic la stână. Căci autorul conflictului nu poate fi garant în soluţionarea acestuia.

- Are partidul dvs. structuri în stânga Nistrului?

- Da. Noi considerăm pământurile din partea stângă a Nistrului drept parte componentă a R.Moldova.

- Lumea, mai ales cea de la ţară, este informată bine despre fuzionarea a patru formaţiuni politice în Partidul Liberal? Cum vă promovaţi imaginea?

- Lumea este informată în măsura în care vrea să fie informată. Totuşi, cel mai eficient procedeu de a-ţi face o imagine e de a vorbi cu omul pe viu. În momentul când într-o localitate este constituită organizaţia noastră primară, imediat începe şi promovarea imaginii partidului. Apariţia PL a fost un răspuns la doleanţele electoratului de a vedea o Dreaptă unită, a dat un impuls altor formaţiuni de a-şi reconsidera proiectele, reorientându-le în direcţia unei limpeziri a eşichierului politic, a semnalat iniţierea unui proces ce are ca scop formarea în R.Moldova a unui pol liberal, capabil să remodifice esenţial raportul forţelor politice existente.

- Timp de 11-12 ani de independenţă, în R. Moldova am avut foarte mulţi deputaţi, miniştri, şefi de direcţii, de departamente, care au muncit la crearea statalităţii, au învăţat ce şi cum trebuie să facă un conducător de rang republican. Nu credeţi că statul pierde prin nefolosirea minţii şi a practicii lor?

- Ne-am gândit şi la acest lucru. Partidul Liberal a creat un guvern din umbră, nu la nivel de posturi, ci în grupuri ministeriale. Printre ei sunt şi cei pe care i-aţi pomenit. Ei monitorizează actuala guvernare, vin cu propuneri pentru programele noastre. Atunci când vom ajunge la guvernare, să avem de unde alege, să nu repetăm greşelile altor partide, care, trei ani la rând, nu puteau găsi un ministru al transporturilor.

- Aderarea României la NATO i-a bucurat pe liberalii dvs.?

- Sigur. L-am felicitat cu această ocazie pe dl Ion Iliescu.

- În urma aderării respective, ce au pierdut moldovenii din stânga Prutului?

- N-au pierdut nimic, chiar vor avea de câştigat. De acum încolo, R.Moldova are cu totul alt statut - de ţară aflată în imediata vecinătate a NATO-ului, ceea ce înseamnă că nimeni nu-şi va mai permite să declanşeze aici atât de uşor conflicte militare.

Occidentul nu avut niciodată din partea R.Moldova semnale clare despre dorinţa de integrare europeană. Sper ca ultimul mesaj al lui Voronin către ţările UE să fie sincer.

- Nu credeţi că marile puteri au reîmpărţit lumea şi pe Prut ar putea să reapară o cortină de fier?

- Cred că Ucraina ar putea deveni membră a NATO. Şi, atunci, R.Moldova, de voie, de nevoie, va merge în rând cu lumea civilizată.

- Faptul că aţi fost cândva viceministru de interne vă ajută sau vă încurcă în politică?

- Orice experienţă este utilă, dacă ştii cum să o foloseşti. Consecvenţa, flexibilitatea, tactul în relaţiile cu oamenii nu ţin neapărat de o funcţie oarecare. Aflându-mă în această funcţie, am însuşit, probabil, cum se gestionează o instituţie.

- Ce fel de relaţii aveţi cu liberalii din lume?

- Acum două luni am semnat un Acord de parteneriat cu Partidul Naţional Liberal din România. Avem relaţii cu liberalii din Rusia, degrabă vom stabili legături şi cu cei din Ucraina. Suntem sprijiniţi de Internaţionala Liberală şi, în curând, vom avea primele întrevederi în scopul aderării partidului nostru la această prestigioasă organizaţie.

Timpul, 20 decembrie 2002

„Miza noastră este unirea”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, la 19 iulie curent, pe scena politică moldovenească a avut loc o mare fuziune, iar Partidul Liberal, în fruntea căruia vă aflaţi, a participat nemijlocit la acest eveniment. În ce măsură aţi contribuit Dvs. la această fuzionare?

- Despre necesitatea unificării forţelor din opoziţie eu m-am pronunţat ori de câte ori am avut prilejul. În activitatea mea de politician nu m-am limitat doar la simple declaraţii ce nu te obligă la nimic. Eu am crezut cu adevărat în ideea de unificare a forţelor reformatoare atunci când la 22 septembrie 2001 PODSM a fuzionat cu PNL.

Acesta a fost primul pas. A urmat mai apoi fuziunea PRCM, USL “Forţa Moldovei” şi PNŢCD şi crearea, la 24 martie 2002, a Partidului Liberal. Cei care au susţinut consecvent mesajul nostru unificator obţinuseră astfel o victorie incontestabilă. Opoziţia, care după înfrângerea în alegerile parlamentare din 2001 părea anemică, derutată, neputincioasă, a început să-şi recapete încrederea în propriile forţe. Era un semn de revigorare.

Fuziunea dintre Partidul Liberal, Alianţa Social-Democrată şi Alianţa Independenţilor a fost rodul unor îndelungate şi obositoare tratative cu colegii noştri din celelalte componente ale Blocului Electoral ASL „MN”. Şi în timpul acestor discuţii, ne-a ajutat acea experienţă pe care am acumulat-o atât eu, cât şi ceilalţi liberali participanţi la masa de negocieri, de-a lungul ultimilor doi ani.

Aşa s-a ajuns la marea fuziune din 19 iulie, o fuziune, aş spune, istorică. Nouă ni s-a acordat o şansă, pe care nu avem dreptul s-o ratăm. Iar marele nostru câştig, este că am reuşit să demonstrăm că opoziţia poate fi solidară şi cooperantă.

- Pe parcursul ultimilor doi ani, aţi promovat insistent ideea de unificare a forţelor din opoziţie. Vă putem considera în acest sens un „fuzionist” cu experienţă?

- Îmi dau seama că atunci când făceam primii paşi în politică eram ghidat, poate intuitiv, de tendinţa de afirmare, prin crearea şi consolidarea unei formaţiuni de factură nouă, o formaţiune-ferment ce ar fi în stare să pornească o reacţie în lanţ în rândul partidelor democratice, inoculându-le ideea unificatoare.Unii m-au etichetat drept fuzionist, pentru mine însă această etichetă poartă o conotaţie pozitivă. Eu consider că astăzi toţi liderii partidelor reformatoare ar trebui să fie „fuzionişti”, doar dacă nu suferă de ambiţii exagerate, egoism sau nu sunt

constrânşi şi limitaţi în luarea deciziilor...Las’ să încerce cineva să unească mai multe partide la un loc şi să vadă cum e să faci ca din zece formaţiuni politice să rămână doar una, şi să-i convingi pe oameni că această dificilă operaţie de comasare este absolut necesară. De altfel, poate e cazul să le explic acelor comentatori că fuzionările nu sunt un scop, ci un mijloc, căci numai un partid unit mai e capabil acum să înlăture comuniştii de la putere.

- În ajunul alegerilor locale, constituirea BE ASL „Moldova Noastră” a fost interpretată de către unii comentatori drept o alianţă de conjunctură. Ce aveţi a le spune acum, post-factum?

- În perspectiva alegerilor locale, topografia politică a înregistrat modificări de substanţă, multe partide redefinindu-şi traseul pe care urmează să-l parcurgă şi identificându-şi potenţialii parteneri electorali.

În ajunul alegerilor locale, proiectul de unificare a opoziţiei intrase într-o nouă fază. Deşi Partidul Liberal – cea mai influentă formaţiune de centru-dreapta, devenise o forţă atractivă pentru cei ce doresc o schimbare, asta nu era suficient pentru a da o ripostă dură comuniştilor.

Analizând situaţia, conducerea PL a optat pentru formarea unui bloc comun cu ASD şi AI – Alianţa Social-Liberală “Moldova Noastră”. Desfăşurarea alegerilor a arătat că opţiunea noastră a fost corectă. La o adică, în politică orice alianţă poate fi învinuită că face jocul conjuncturii sau al intereselor.

În opinia mea, crearea acestei alianţe este o performanţă politică, iar doleanţele alegătorilor privind unificarea formaţiunilor din opoziţie şi-au găsit împlinirea. Constituirea BE ASL „Moldova Noastră” a fost, repet, impusă de necesitatea de a oferi alegătorilor o alternativă şi de a coagula forţele opoziţiei.

Când am fost ales preşedinte al PL, am promis că voi continua procesul fuzionărilor pentru a simplifica spectrul politic. Am promis că voi ridica formaţiunea pe un loc de frunte în ierarhia politică şi că vom ieşi cu rezultate bune din alegerile locale.

Rezultatele pe care le-am obţinut la nivel republican şi municipal – cele 20 şi, respectiv, 25%, sunt totuşi un indicator bun pentru noi, dacă luăm în considerare falsificările efectuate şi prigonirea necruţătoare a concurenţilor electorali de către cei de la putere.

- Aţi fi putut lua mai mult?

- Mai mult vom lua la alegerile parlamentare. Alianţa “Moldova Noastră” a devenit o forţă de temut pentru comunişti. Împotriva noastră a acţionat şi continuă să acţioneze aparatul de stat, folosind abuziv resursele administrative, cât şi cele mai agresive şi rudimentare metode de intimidare şi ponegrire a oponenţilor.

Instaurarea unui dictat ideologic comunist, blocada informaţională şi lipsa instituţiilor democratice au dezorientat într-o oarecare măsură electoratul.

Pe de altă parte, crearea acestui Bloc în ajunul declanşării campaniei electorale, când fiecare formaţiune avea deja stabiliţi candidaţii săi, a cauzat apariţia anumitor neconcordanţe în alcătuirea staffurilor comune la nivel teritorial.

În politică însă realizările minime cântăresc uneori mai mult decât cele mai măreţe planuri nerealizate.

- După Congresul de unificare a celor trei formaţiuni – PL, ASD şi AI – fuziune pe care aţi definit-o drept o performanţă politică, trebuie să înţelegem că s-a sfârşit cu liberalismul în R. Moldova? Pe ce doctrină va merge noua formaţiune?

- Pentru realizarea proiectului politic de anvergură, care se numeşte unificarea opoziţiei, PL îşi propunea iniţial să creeze un pol liberal pe scena politică moldovenească, având la bază fuzionarea PSL cu PL. Tratativele cu PSL nu au mers însă prea departe. Ei aveau nevoie de o alianţă temporară, de scurtă durată, până vor trece pârâul, adică, alegerile locale. Noi vedeam lucrurile în perspectivă şi nu ne convenea o asemenea alianţă. Căci scopul nostru era să obţinem un câştig politic nu numai pentru partid(e), ci şi pentru electorat. În cazul când alianţa respectivă s-ar fi desfăcut imediat după scrutin, alegătorii noştri ar fi rămas pentru a câta oară dezamăgiţi. După care ne întrebăm cu o inocenţă aproape dezarmantă, de ce oare o fi fiind pasiv electoratul?

Partida liberală rămâne aşadar în cadrul noii formaţiuni – Alianţa “Moldova Noastră”, care va avea o doctrină social-liberală. Vom încerca să îmbinăm liberalismul economic cu promovarea unor programe sociale eficiente.

Liberalismul, ca mod de percepţie şi set de valori, pentru R. Moldova este necesar şi inevitabil, dacă dorim să atingem nivelul de dezvoltare al ţărilor capitaliste.

Odată cu dispariţia Partidului Liberal, ca termen, evident că nu dispar ideile pe care le-a propagat acesta. Alianţa „Moldova Noastră” promovează o doctrină social-liberală care, într-un fel, moşteneşte şi îmbină doctrinele componentelor, cea liberală fiind una de referinţă.

Apoi, mai există şi Partidul Social-Liberal, care are aceleaşi convingeri. Noi nu încetăm să sperăm că această formaţiune va lua totuşi o decizie matură şi va urma exemplul Partidului Democrat Popular, aderând la Alianţa „Moldova Noastră” şi contribuind astfel la sporirea influenţei doctrinei social-liberale în R. Moldova.

- V-am întrebat despre doctrină, deoarece unii găsesc cam forţată această fuziune dintre liberali şi social-democraţi.

- În unele ţări din Europa, în Belgia, ca să vă dau un exemplu recent, se manifestă în ultimul timp o tendinţă de apropiere a liberalilor şi social-democraţilor. Un alt exemplu, în Marea Britanie, dreapta laburistă, condusă de Roy Jenkins înfiinţează PSD-ul, care fuzionează cu Partidul Liberal pentru a pune capăt alternanţei între conservatori şi laburişti.

Noi, după cum am menţionat mai sus, am găsit calea de mijloc – social-liberalismul. Iar dincolo de toate aceste combinaţii şi discuţii doctrinare, fuziunea noastră a fost condiţionată şi de dorinţa de a pune o oprelişte în calea comuniştilor – şi aici mai puţin contează apartenenţa doctrinară, aici este important să fii un adept al democraţiei autentice, al reformelor şi al unei societăţi în stil european.

La drept vorbind, cetăţeanul nu se întreabă cine efectuează reformele: liberalii sau social-democraţii? Asta îl interesează mai puţin. El pare de obicei interesat de faptul cum funcţionează aceste reforme şi în ce măsură îl pot ele scăpa de sărăcie.

Când am purces la negocieri, noi am căutat să ne sprijinim pe nişte valori comune, ce ar fi putut să ne unească, nu să ne despartă. Nu a fost deloc uşor să găsim o soluţie de compromis, dar noi am găsit-o, deoarece ideea de coeziune ne-a fost călăuză pe tot parcursul acestor negocieri.

Miza noastră este unirea forţelor democratice şi reformatoare din Republica Moldova.

- Care ar fi atuurile noii formaţiuni?

- Suntem un partid puternic, proaspăt botezat electoral, cu fracţiune parlamentară şi structurat masiv în teritoriu, cu resurse umane şi logistice apreciabile, cu o imagine atractivă şi bine cunoscut de către alegători.

Totodată, cum cele trei componente ale noului partid reprezentau segmente apropiate, dar totuşi diferite ale electoratului, în urma acestei fuziuni s-a lărgit considerabil spectrul populaţiei care ar putea să ne susţină şi să ne dea voturile.

În acest context, un partid care s-a creat în urma unor fuzionări succesive nu poate fi decât un partid de factură populară, sau liberal-populară, dacă vreţi. Este tocmai tipul de partid de care ar avea nevoie societatea noastră.

- Aţi acceptat formula de copreşedinţi – credeţi că acest triumvirat al AMN este în stare să menţină unitatea formaţiunii?

- Politica, după cum probabil bine ştiţi, este arta compromisului. Atunci când intenţionează să se unească trei partide, fiecare cu tradiţiile sale, cu ambiţiile sale, cu cerinţele sale, e foarte mare riscul ca această unificare să nu se producă. Compromisul este cel care salvează proiectul.

În cazul nostru, am urmat modelul aplicat şi la constituirea Partidului Liberal – crearea noii formaţiuni fără a desemna din start liderul. Acest model ne-a

permis, pentru prima dată, să alegem, în cadrul PL, preşedintele în scrutin intern de partid. Cred că în prezent, această formulă de copreşedinţi împacă spiritele celor care aspiră la prima funcţie în partid. Vom avea suficient timp să ne acomodăm la noua situaţie, să ne cunoaştem mai bine, să ne afirmăm ca potenţiali lideri ai noii formaţiuni.

În ultimă instanţă, membrii de partid vor fi cei care vor decide cui să-i acorde această înaltă responsabilitate. Iar ceilalţi vor trebui să accepte şi să se conformeze cu alegerea majorităţii. În politică, pe lângă ambiţii trebuie să dai dovadă şi de corectitudine şi sunt convins că şi această calitate e proprie colegilor mei.

Părerea mea este că, unitatea formaţiunii vine de la unitatea obiectivelor. Dacă nu ne propuneam nişte scopuri comune, pe care urmează să le înfăptuim, nu ar fi avut nici un rost să fuzionăm.

- Care va fi poziţia AMN în privinţa federalizării R. Moldova, fiindcă se cunoaşte că ASD a fost şi mai este adeptul acestui proiect, pe când PL s-a pronunţat categoric împotriva lui?

- Deocamdată, nici una din părţi nu s-a pronunţat în această privinţă, deoarece riscam să nu realizăm fuzionarea în termenii stabiliţi. Diferenţa în atitudini faţă de proiectul de federalizare reprezintă, într-un anumit sens, un impediment pentru componentele fuzionante, dar ar fi fost de-a dreptul nechibzuit dacă din această cauză nu ne-am fi unit.

Problema federalizării este una politică şi, evident, felul în care o vom trata ţine de decizia organelor colective ale AMN. Ne vom strădui să-i convingem pe colegii noştri care au viziuni profederalizare, de necesitatea de a căuta alte căi de soluţionare a conflictului transnistrean, ce nu ar prejudicia interesele R. Moldova.

- Vectorul pro-european rămâne a fi o prioritate a politicii externe a partidului unit?

- Într-adevăr, unul din obiectivele de bază ale formaţiunii noastre rămâne a fi reintegrarea europeană. Este ideea care va uni în jurul ei toate forţele sănătoase ale societăţii. Programul Alianţei “Moldova Noastră” prevede o apropiere maximă de structurile politice, economice şi de securitate ale Europei. Această sarcină se poate realiza prin sprijinul exprimat şi demonstrat clar de către România, cu care ne vom regăsi – în cadrul comunităţii europene – în spaţiul european istoric, economic, cultural şi de limbă comun.

- Lumea aşteaptă apariţia unei alternative reale comuniştilor – este gata Alianţa „Moldova Noastră” să-şi asume această misiune?

- Evenimentele politice din ultimii ani, dar mai cu seamă rezultatele alegerilor locale îi conferă Alianţei „Moldova Noastră” statutul de forţă de alternativă comuniştilor. Mesajele electorale întocmite în baza criteriilor etnice nu mai sunt

relevante, emoţiilor şi populismului trebuie să le ia locul calculul şi pragmatismul în proiectarea economică şi politică.

Actualele condiţii ne impun misiunea de a veni în faţa electoratului cu un Program popular, realizarea căruia ar îmbina aspiraţiile tuturor grupurilor sociale. Suntem convinşi că şi acesta este un aspect important care îi atribuie formaţiunii noastre rolul de reală alternativă actualei guvernări.

- Deşi aţi participat activ la viaţa politică din RM, aţi reuşit totuşi să publicaţi şi o carte – „Traiectoria evoluţiei politice”. Ce v-a determinat să scrieţi această carte?

- În activitatea sa, orice politician, mai devreme sau mai târziu, ajunge la un moment când simte necesitatea de a-şi împărtăşi impresiile şi ideile. Cartea pe care am publicat-o, este o culegere de texte – articole şi interviuri – scrise pe parcursul a mai bine de doi ani de zile, în care este oglindită atitudinea mea vizavi de evenimentele politice importante.

Am considerat că aceste reflecţii, ordonate după rigorile unei cărţi, sunt utile atât pentru mine, fiindcă îmi permit să-mi prezint opţiunile politice într-un mod sistematizat, cât şi pentru cititorii dornici de a-l cunoaşte mai bine pe Veaceslav Untilă ca politician, de a-i cunoaşte viziunile şi obiectivele.

- Şi dacă tot am vorbit despre cărţi, ce părere aveţi despre recenta apariţie a dicţionarului român-moldovenesc diriguit de V. Stati?

Cred că este în primul rând o diversiune politică, deoarece aşa-zisul dicţionar apare în 10 mii de exemplare. Pentru un asemenea tiraj e nevoie de bani, de bani grei. Deci, cineva a avut interesul ca această aberaţie lexicografică să fie pusă în circulaţie. De fapt, cred că îl vor procura doar specialiştii în domeniu, pentru a se documenta la capitolul tâmpenii filologice. Este o prostie autohtonă ordinară cu iz de naftalină ideologică bolşevică, căci nu poate exista un dicţionar român-român, pe care ei îl numesc din motive propagandistice, român-moldovenesc. Să luăm, de exemplu, cuvântul *praf*, care este “tradus” prin regionalismul *colb*, ultimul fiind dat drept cuvânt moldovenesc. O asemenea interpretare este cel puţin ridicolă. Evident, se aruncă în felul acesta cu praf (colb) în ochii lumii.

- Care va fi în opinia Dvs. următoarea fuzionare?

- Următoarea fuzionare ar trebui să fie cea realizată de electorat. Noi, principalele formaţiuni politice din opoziţie, ne-am unit şi ne-am fortificat – acum e cazul ca şi alegătorii să înţeleagă esenţa acestor fuziuni şi să se pronunţe în favoarea noului partid unit.

De altfel, nu partidele generează schimbarea, ele doar conturează alternativele. Schimbarea o fac alegătorii. Şi pentru a obţine această schimbare, şi ei, ca şi noi, trebuie să fie uniţi.

Cronica Română, 9-10 august 2003

„Dacă există corupție, avem și oameni corupți”

- Domnule Untilă, preşedintele Voronin a emis un decret cu privire la constituirea unei comisii pentru elaborarea strategiei naţionale de prevenire şi combatere a corupţiei, în frunte cu premierul Tarlev. Poate, oare, fi stârpită corupţia prin crearea acestei comisii?

- Încă o dată ne convingem că declaraţiile comuniştilor din campania electorală 2001, în privinţa combaterii corupţiei, crimei organizate şi a economiei tenebre, nu au fost decât apă chioară cu care s-au îmbătat naivii şi credulii noştri concetăţeni.

Faptul că abia în al treilea an de guvernare este constituită o comisie care urmează să elaboreze o strategie de combatere a corupţiei, ne vorbeşte că cei de la putere nu au avut, şi nici nu au!, un program concret anticorupţie.

R. Moldova se află de mai bine de un deceniu în tranziţie, proces care pentru o mare parte a populaţiei înseamnă – degradare, haos, mizerie. Nivelul de trai al populaţiei este cel mai scăzut în comparaţie cu ţările din zonă. În schimb, nivelul corupţiei creşte de la un an la altul.

În lipsa unor politici eficiente de contracarare a corupţiei, ni se propune o campanie politizată, care nu va contribui la reducerea corupţiei în ţara noastră.

- Ce părere aveţi despre imaginea politică şi morală a membrilor acestei comisii?

- Membrii acestei comisii sunt persoane cu funcţii înalte de stat, nu de azi, şi nu de ieri. Aş fi curios să aflu cum au luptat până acum aceşti demnitari cu corupţia.

Includerea unor persoane în componenţa comisiei stârneşte nedumerire, astfel încât ai impresia că stâna a fost lăsată în paza lupilor. Ca jurist aş prefera să operez cu probe.

Totuşi, ca să nu mergem prea departe, ne vom opri la litigiul lui V. Tarlev cu S.A. „Bucuria”. Primul ministru a pierdut câteva procese, dar foloseşte toate pârghiile de care dispune pentru a ieşi basma curată din afacerea asta. Oare o asemenea modalitate de soluţionare a problemelor nu ar putea fi calificată drept abuz de împuterniciri în serviciu?

Cum spuneam, unele persoane din această comisie au fost prinse cu „pufuşor pe botişor”. Într-adevăr, „activitatea” dlui V. Gurbulea a fost semnalată de mai multe ori de mijloacele mass-media. După atâtea materiale cu dezvăluiri şocante apărute în presă, funcţionarul respectiv ar fi trebuit să-şi dea demisia.

V. Gurbulea face parte însă din anturajul preşedintelui statului, şi asta a fost suficient pentru a fi numit vicepreşedinte al acestei comisii. Probabil, este tocmai ceea ce îi lipsea dlui V. Gurbulea – o comisie la nivel de stat – ca să înceapă în sfârşit lupta împotriva corupţiei şi protecţionismului.

- Această comisie seamănă cu un aisberg. Care să fie dedesubturile ei?

- Formarea acestei comisii are mai degrabă un scop propagandistic, pentru alegători, şi se face de ochii lumii. Să vadă toţi cum au de gând guvernanţii să lupte cu corupţia. Este de presupus că această campanie de combatere a corupţiei se va intensifica în preajma alegerilor parlamentare, pentru a intimida concurenţii politici. Acuzaţiile de corupţie vor fi aduse pentru a scoate dividende electorale. Sub umbrela contracarării corupţiei, cei de la putere vor începe o răfuială politică.

Fără îndoială, vor fi puse pe rol nişte dosare, dar mă tem că aceştia vor fi nişte ţapi ispăşitori, iar cei care trag sforile vor rămâne în umbră, nepedepsiţi.

- Cum diagnosticaţi această maladie socială?

- În linii mari, corupţia poate fi definită ca un abuz al puterii de stat pentru obţinerea unui folos personal. La baza corupţiei stă funcţionarul public, care în relaţia sa cu cetăţeanul cere sau ia mită pentru unele servicii legale.

Decizia funcţionarului se transformă într-o marfă de schimb, cu care el face comerţ din plin, iar preţul ei depinde de mărimea şi condiţiile afacerii. Atâta timp cât agentul economic va fi la cheremul funcţionarului public, lucrurile nu se vor mişca din loc. Aşa-zisa transparenţă în acordarea granturilor sau în organizarea unor tendere este o ficţiune, deoarece învingătorii sunt cunoscuţi cu mult timp înainte de desfăşurarea concursului. De exemplu, eu aş fi putut să vă spun, fără riscul de a da greş, cine va câştiga tenderul pentru reconstruirea mănăstirii Căpriana.

- Ce soluţii propuneţi pentru redresarea situaţiei în domeniu?

- Procesul de selectare a funcţionarului public ar trebui efectuat în baza unor criterii ce ţin de aspectul moral, de profesionalismul şi de competenţa candidatului.

Actualii guvernanţi îşi aleg însă cadrele ţinând cont de principiul apartenenţei de partid şi al loialităţii faţă de regim. Aşa sunt promovaţi în funcţii importante indivizi pentru care calităţile morale nu înseamnă nimic. Şi dacă un ministru, al transporturilor, de exemplu, este găsit vinovat de încălcări şi delapidări în proporţii deosebit de mari, el este pur şi simplu transferat la un alt post „călduţ”, pentru a plăti poliţele partinice.

Se impune, aşadar, aplicarea unor sancţiuni severe atât pentru cei care iau mită, cât şi pentru cei care dau mită.

Dacă un funcţionar de stat acceptă bunuri şi avantaje neprevăzute de lege în schimbul îndeplinirii unor acţiuni de serviciu, care conţin elementele infracţiunilor stipulate de Codul Penal, acest funcţionar ar trebui lipsit pentru totdeauna de dreptul de a exercita o funcţie publică.

Tot în acest context, adoptarea codului eticii funcţionarului public ar diminua cu mult nivelul de corupţie. O confirmă practica altor ţări.

- Cine se face vinovat de existenţa fenomenului dat?

- O ştie toată lumea, cu cât este mai săracă ţara, cu atât e mai ridicat nivelul corupţiei. R. Moldova e cea mai săracă ţară din Europa. Este una din explicaţiile intensificării fenomenului corupţiei.

S-a format un cerc vicios al sărăciei şi corupţiei, căci funcţionarul public, neavând un salariu decent, este impus să ia mită, iar salariile nu vor creşte până nu se îmbunătăţi situaţia în economia ţării.

Faptele comise ce ţin de corupţie au un caracter latent, dar şi de conciliere. Este foarte dificil să descoperi mituirea, căci în urma acestei operaţii nu apar nici un fel de plângeri, din motiv că ambele părţi obţin un profit în urma unei afaceri ilicite. Uneori până şi extorcarea de mită nu e reclamată, deoarece mulţi cetăţeni nu au încredere în eficienţa metodelor de luptă împotriva corupţiei.

- Este adecvată legislaţia R. Moldova pentru suprimarea corupţiei şi a crimei organizate?

- Din păcate, dimensiunile corupţiei în republica noastră cresc direct proporţional cu numărul actelor normative adoptate. Legile la noi sunt deseori aprobate nu în virtutea necesităţilor lor reale, ci sunt supuse unui lobbysm din partea celor cointeresaţi. În limbaj uzual asta se numeşte „împingerea" impertinentă în forma legislativă a unor interese egoiste.

Legea R. Moldova cu privire la combaterea corupţiei şi protecţionismului conţine multe lacune, abundă în discordanţe şi contradicţii. Aplicarea acestei legi este destul de dificilă şi nu poate avea consecinţe juridice serioase.

Acum câţiva ani, lucrând asupra unui studiu în problemele combaterii crimei organizate, am ajuns la concluzia că în RM aparatul administrativ-birocratic creează premeditat un deficit de drepturi ale cetăţenilor, pentru a-şi susţine în felul acesta interesele corporative şi de a obţine venituri ilicite.

În R. Moldova legile funcţionează prost şi e nevoie de o supraveghere permanentă şi de operarea unor modificări oportune în mecanismul funcţionării lor.

- Nu vi se pare straniu acest "război" declarat corupţiei de către Putere?

- Dacă actualii guvernanţi ar fi vrut să lupte cu corupţia, ei ar fi trebuit să

înceapă această luptă imediat după ce au venit la putere. Promisiunea preşedintelui Voronin că va face ordine în ţară, a fost uitată, precum au fost uitate şi alte promisiuni populiste ale comuniştilor.

În consecinţă, dacă în 2001, la capitolul corupţie, potrivit organizaţiei „Transparency International”, RM se afla pe locul 64, în 2003 – am coborât deja până la poziţia 102. Acest indice denotă abuzurile de putere ale administraţiei comuniste.

Ajungând la putere, funcţionarul consideră că e normal să primească bunuri nu numai din partea statului, ci şi în contul unor servicii administrative, pe care el le-a privatizat în mod ilicit şi le comercializează cu „drept de proprietar”.

În acelaşi timp, persoanele cu post de răspundere implicate în corupţie dispun de reale posibilităţi pentru a influenţa organele de drept în scopul clasării proceselor de corupţie, căci legislaţia confuză şi imperfectă permite mai multe interpretări. În felul acesta este subminată încrederea cetăţenilor faţă de instituţiile statului.

- Cine, totuşi, ne va salva ţara de corupţie?

- Pentru a stăvili răspândirea corupţiei, se impune în primul rând democratizarea societăţii şi implementarea reformelor liberale în economie. Când se va reduce substanţial intervenţia statului în economie, societatea şi cetăţenii ei vor depinde într-o măsură mai mică de deciziile funcţionarilor corupţi.

Este absolut necesară elaborarea unui program anticorupţie care va face parte dintr-un program complex de guvernare a statului.

Se impune, totodată, înfăptuirea unei reforme radicale a serviciului public, pentru a delimita în mod sigur funcţionarii care vin şi pleacă odată cu formaţiunile politice şi funcţionarii care lucrează pe bază de concurs şi nu depind de conjunctura politică.

Un impact îl va avea crearea unui Consiliu Obştesc de combatere a corupţiei ca organ al societăţii civile, ce ar include organizaţii obşteşti care luptă împotriva corupţiei. Este practic imposibil să ţii în frâu corupţia inferioară la nivel de mici funcţionari, poliţist sau controlor, fără concursul societăţii, deoarece corupţia nu reacţionează la măsurile luate de structurile puterii, şi se va retrage numai dacă se vor implica activ cetăţenii şi instituţiile societăţii civile.

În ţările cu o democraţie avansată şi cu un sistem eficient al administrării de stat, corupţia nu este dezrădăcinată definitiv, însă nivelul ei scade treptat. Iar asta înseamnă că bătălia împotriva corupţiei este departe de a fi pierdută.

Timpul, 19 decembrie 2003

„Mesajul nostru va fi un mesaj al toleranței și al echilibrului”

- Domnule Veaceslav Untilă, recent, aţi publicat cartea Petele negre ale guvernării roşii, volum ce apare la numai un an de la precedentul, Traiectoria evoluţiei politice. Nu vă e teamă că acest fapt ar putea trezi invidia colegilor politicieni?

- La drept vorbind, aşteptam să mă întrebaţi despre o eventuală reacţie din partea autorităţilor comuniste, deoarece în paginile cărţii Petele negre ale guvernării roşii am descris dezastrul în care s-a pomenit R. Moldova din cauza actualei guvernări, dezastru pe care doar comuniştii se fac a nu-l observa. Au fost scoase în vileag tentativele de a introduce un mecanism de strangulare a Opoziţiei, pentru a neutraliza oponenţii politici. Au fost semnalate cazuri grave de corupţie şi protecţie, pe fundalul demolării instituţiilor democratice şi al scăderii continue a nivelului de trai al populaţiei. Cu alte cuvinte, am încercat să cuprind toate aspectele care au conturat cea mai „neagră” perioadă din scurta istorie a statului independent R. Moldova.

- Când a „încolţit” ideea de a sistematiza acest material între coperţile unei cărţi?

- Iniţial, mi-am propus să monitorizez activitatea regimului comunist. Nu intenţionam să dau neapărat o notă celor întâmplate, ci mai degrabă să semnalez o încălcare sau alta comisă de clica bolşevică. Nu mă gândeam să public o carte privind rezultatele acestei monitorizări. Treptat, însă, s-a profilat un tablou social-politic atât de dramatic, încât am hotărât să prezint publicului erorile şi consecinţele politicii defectuoase a comuniştilor. Vreau să accentuez că am fixat numai abuzurile cele mai grave, fărădelegile comuniste fiind mult mai numeroase.

- În ce măsură această carte, care a apărut în preajma campaniei electorale, va servi Opoziţiei drept instrument propagandistic şi, totodată, va contribui la creşterea popularităţii dvs. în rândurile populaţiei?

- Am publicat *Petele negre al guvernării roşii* în speranţa că vom reuşi să deschidem ochii cetăţenilor asupra adevăratei esenţe a guvernării comuniste. Cât priveşte popularitatea într-o societate dominată de un regim dictatorial, pot să vă spun că, de la venirea comuniştilor la guvernare, am avut ocazia să apar de două-trei ori la Televiziunea Naţională, dar şi atunci în cadrul emisiunii „Ora Opoziţiei”, emisiune concepută şi dirijată de satrapii Puterii. Nu cred că e suficient pentru a-ţi spori coeficientul de popularitate.

M-am întrebat nu o dată care este menirea unui om politic, care e rostul angajării lui în cursa evenimentelor şi scopul ce urmează a fi atins. Am înţeles că manifestarea politicianului este adesea un derivat al circumstanţelor existente, care dictează condiţiile şi stabilesc într-un fel spaţiul de manevră. Sigur, nu pot fi subestimate voinţa, tenacitatea, consecvenţa, flexibilitatea, spiritul de iniţiativă - calităţi atât de necesare unui politician, mai fiind însă nevoie de un concurs favorabil de împrejurări. Nu rareori cele mai nobile intenţii rămân a fi neîndeplinite ori denaturate, dacă nu se ţine cont de realităţile politice ale momentului.

- Să înţelegem că politicianul este un ostatic al circumstanţelor?

- După mine, meritul unui politician constă în capacitatea lui de a se manifesta deplin, de a-şi promova şi implementa în practică proiectele politice, de a fi generator de evenimente, nu un subiect al influenţei acestora. Având această convingere, nu văd cum aş proceda altfel decât depunând eforturi pentru consolidarea unei forţe capabile de a-şi realiza programul, instituind un model politic de referinţă care ar îmbunătăţi realmente viaţa oamenilor. Un adevărat om politic este cel care domină conjunctura şi profită într-o oarecare măsură de ea. Căci realizarea unui scop major este mai cu seamă expresia unei voinţe politice. Iar voinţa politică se impune atunci când e susţinută de efortul mai multor forţe, călăuzite de aceeaşi idee.

- În acest sens, există toate premisele pentru a evita greşelile din 2001, când partidele de opoziţie au mers dispersate în alegeri.

- Am spus în mai multe rânduri că fuzionările nu sunt un scop, ci un mijloc, deoarece numai un partid unit va reuşi să-i învingă pe comunişti. În acelaşi timp, unele segmente ale societăţii civile pledează pentru limpezirea spectrului politic şi unificarea formaţiunilor democratice. Misiunea politicienilor este să făurească o opoziţie unitară. Realităţile noastre imediate ne impun soluţia care prevede concentrarea forţelor politice într-un bloc. Ceea ce de fapt s-a şi obţinut prin constituirea Blocului MOLDOVA DEMOCRATĂ (BMD), formaţiune ce reprezintă formula coeziunii şi a solidarităţii politice.

- Ar fi posibil ca BMD să devină ulterior un partid?

- În acordul de constituire a BMD este inclus un asemenea angajament. Acest lucru urmează să se întâmple după scrutinul parlamentar. În campania electorală trebuie să demonstrăm că putem colabora în ciuda unor deosebiri de viziune politică. În căutarea unui centru moderat, curentele de idei înregistrează o mişcare de eliminare a extremelor. Mesajul nostru, aşadar, va fi un mesaj al toleranţei şi al echilibrului.

- Cu toate acestea, în unele organe de presă s-a strecurat informaţia despre un aşa-zis complot al componentei liberale, până sau după scrutin.

- Adversarii noştri încearcă în fel şi chip să bage strâmbe între componentele blocului. Comuniştii se arată de-a dreptul înspăimântaţi că de data aceasta Opoziţia nu va mai fi răzleţită, ci va face front comun împotriva Puterii. Guvernanţilor le-ar conveni o opoziţie pulverizată, pentru a deruta electoratul. Dar vreau să-i asigur că degeaba se ostenesc cu tot felul de procedee distructive. Speranţele oamenilor care cred în izbânda BMD sunt prea mari, pentru a nu ne da seama de responsabilitatea ce ne revine nouă, liderilor blocului, în faţa susţinătorilor şi simpatizanţilor noştri.

- Este adevărat că liderii BMD au împărţit deja între ei cele mai importante posturi de conducere în stat, în eventualitatea accederii la putere?

- Cred că avem de făcut lucruri mult mai importante decât de a împărţi pielea ursului din pădure. De la 2001 încoace, toate acţiunile mele ca politician au urmărit în primul rând debarcarea comuniştilor şi revenirea la cârma ţării a partidelor cu adevărat democratice şi reformatoare.

Este ştiut că BMD dispune de un potenţial intelectual enorm, iar una dintre componentele blocului, Alianţa „Moldova Noastră", a reuşit să adune o echipă de specialişti de bună factură. Zvonurile privind împărţirea fotoliilor sunt răspândite de comunişti pentru a discredita Blocul MOLDOVA DEMOCRATĂ, care este principala forţă de opoziţie.

- Guvernanţii acuză BMD de „interese sectare" şi susţin că pe listele blocului vor figura persoane compromise. Cât de „curate" vor fi aceste liste?

- Problema indivizilor compromişi este o invenţie a oponenţilor noştri politici. Promovarea pe listele blocului a unor persoane cu reputaţie dubioasă e total contraindicată, căci va avea de suferit imaginea BMD. Calitatea listelor îşi va lăsa negreşit amprenta asupra calităţii discursului nostru politic, iar de pertinenţa discursului va depinde în mare măsură succesul în alegeri. În activităţile legate de campania electorală noi mizăm, înainte de toate, pe valori umane incontestabile şi este important să antrenăm aceste persoane în acţiunile desfăşurate de Blocul MOLDOVA DEMOCRATĂ.

- Faptul că liderul BMD, Serafim Urechean, este cercetat penal şi i s-a interzis să părăsească republica atâta cât va dura ancheta, înseamnă că actuala guvernare a şi început acţiunile împotriva principalului concurent electoral?

- Dacă vă amintiţi, această tactică a tăvălugului comunist a fost aplicată şi în alegerile locale din 2003, când partidul de guvernământ a declanşat o campanie de intimidare a candidaţilor altor partide, pentru a-i determina pe aceştia să nu

participe la alegeri. Unii reprezentanţi ai Opoziţiei au fost chiar arestaţi şi li s-au intentat dosare penale doar cu scopul de a-i scoate din joc. Comuniştii nu şi-au uitat metodele. Ei atacă liderul, îl şantajează, pentru a băga frica în rândurile principalei forţe de opoziţie. Atacurile lor, însă, ne vor uni şi mai mult, ne vor face şi mai rezistenţi.

Comuniştii au distrus statul de drept şi sistemul judecătoresc din R. Moldova, astfel încât, astăzi, justiţia nu mai este o putere separată, ci o subdiviziune a Partidului Comuniştilor. Mă întreb, prin ce se deosebeşte „troika" Voronin, Ostapciuk, Tarlev de renumita „troikă" bolşevică din anul '37, care decidea soarta omului în câteva minute?... Guvernanţii îşi închipuie că li se va permite să facă acest lucru şi acum, la începutul secolului XXI. Dar nu va fi aşa!

- La mitingul de protest organizat de BMD şi desfăşurat pe 28 noiembrie la Chişinău, aţi venit cu propunerea, aplaudată şi votată cu mult entuziasm de participanţii la miting, de a iniţia o procedură de scoatere în afara legii a Partidului Comuniştilor.

- Într-adevăr, am propus ca, în cazul în care Opoziţia va obţine o majoritate parlamentară în viitorul legislativ, să formăm o comisie care va ancheta activitatea guvernării comuniste, antiumană şi antidemocratică. Iar în baza acestei anchete, să declarăm Partidul Comuniştilor în afara legii.

Comunismul este ca un cancer pentru stat şi societate. De aceea, trebuie să fie înlăturat definitiv. Cetăţenii şi-au consumat toate iluziile în privinţa „fariseilor roşii". Chiar dacă populaţia este dezinformată şi manipulată la scară naţională, prin intermediul posturilor de Televiziune şi Radio, care încă nu au devenit instituţii publice, lumea oricum va afla adevărul despre abuzurile nomenclaturiştilor comunişti.

Comuniştii au demonstrat o totală incapacitate de a conduce ţara, iar intoleranţa, primitivismul şi agresivitatea lor au provocat o profundă criză social-economică. Aşa stând lucrurile, falimentul partidului de guvernământ este inevitabil, deoarece sunt convins că cetăţeanul de rând, care a avut de suferit cel mai mult de pe urma politicii iresponsabile şi a populismului comunist, va fi în măsură, în scrutinul din 2005, să facă o alegere corectă.

Timpul, 17 decembrie 2004

„Un om politic trebuie să vadă lucrurile în perspectivă”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, din câte ştim, aţi crescut într-o familie de învăţători. Vreau să vă întreb, dacă au încercat cumva părinţii Dvs. să vă determine să mergeţi pe urmele lor?

- În copilărie, ca şi majoritatea semenilor mei, eu visam să devin aviator, mai exact, pilot militar. Dar când i-am spus tatălui care-mi este visul şi care-mi sunt intenţiile, el a zâmbit sec şi a tăcut. Mult mai târziu, mi-am dat seama că tatăl, ca un locuitor get-beget al satului Codreanca, vedea viitorul meu un pic mai „pământesc”.

- Şi aţi schimbat manşa avionului cu volanul automobilului?

- A fost o simplă întâmplare. Părinţii mei doreau ca fiul lor, după absolvirea şcolii, să ajungă specialist în tehnologia vinului. Eu însă, în ziua când m-am prezentat la Institutul Politehnic şi răsfoind îndrumarul instituţiei respective, am ales automobilul. A fost alegerea mea şi nu regret.

- Probabil, nu o singură dată aţi fost pus în situaţia de a alege.

- Sigur. Viaţa uneori te impune să faci o alegere. Fie că este vorba despre familie, despre profesie sau despre poziţia civică. Şi dacă în privinţa profesiei mie pur şi simplu mi-a mers, apoi în privinţa soţiei şi a familiei, eu chiar am avut un mare noroc.

- Vă consideraţi un om norocos?

- În privinţa familiei şi a prietenilor cred că am avut noroc. Anume familia şi prietenii m-au ajutat şi m-au sprijinit întotdeauna.

- Cum aţi intrat în politică?

- Vine un moment în viaţă când nu mai accepţi ca altcineva să ia deciziile cele mai importante pentru destinul tău. În dorinţa de a se opune haosului şi degradării din societate, o mână de entuziaşti s-au adunat la un loc şi au înfiinţat Asociaţia „Strategia Civică”, o organizaţie nonpolitică ce îşi propunea să dea un nou imbold societăţii civile. Eram în preajma alegerilor parlamentare anticipate din 2001 şi cei care susţineau mişcarea noastră, se pronunţau tot mai des în favoarea unei formule politice.

- Pe parcursul ultimilor ani, aţi promovat insistent ideea de unificare a forţelor de opoziţie. În ce măsură acest proiect are sorţi de izbândă?

- Despre necesitatea unificării forţelor de opoziţie eu m-am pronunţat ori de

câte ori am avut prilejul. În activitatea mea de politician nu m-am limitat doar la simple declaraţii ce nu te obligă la nimic. Eu am crezut cu adevărat în ideea de unificare a forţelor reformatoare atunci când în septembrie 2001 PODSM a fuzionat cu PNL.

Au urmat alte două fuziuni importante. Crearea Partidului Liberal prin fuziunea PRCM, USL "Forţa Moldovei" şi PNŢCD. Constituirea Alianţei "Moldova Noastră", în rezultatul fuziunii dintre Partidul Liberal, Alianţa Social-Democrată şi Alianţa Independenţilor. Iar rezultatele obţinute în alegerile locale din 2003 au servit drept un nou imbold pentru continuarea procesului de consolidare a forţelor democratice.

- Vă referiţi probabil la formarea Blocului "Moldova Democrată"?

- Nouă ni s-a acordat o şansă, pe care nu avem dreptul s-o ratăm. Iar marele nostru câştig este că am reuşit să demonstrăm că opoziţia poate fi solidară şi cooperantă.

Am spus-o în mai multe rânduri, că fuzionările nu sunt un scop, ci un mijloc, deoarece numai un partid unit va reuşi să-i învingă pe comunişti. Misiunea politicienilor este să făurească o opoziţie unitară. Realităţile noastre imediate ne impun soluţia care prevede concentrarea forţelor politice într-un bloc. Ceea ce de fapt s-a şi obţinut prin constituirea Blocului „Moldova Democrată", bloc care reprezintă formula coeziunii şi solidarităţii politice.

- De ce credeţi că alegătorul ar trebui să-şi dea votul pentru BMD?

- De la 2001 încoace, alegătorii ne-au cerut insistent să ne unim şi să formăm un front anticommunist. Prin constituirea BMD, acest deziderat a fost realizat. Blocul Moldova Democrată este o formaţiune politică structurată masiv în teritoriu, cu resurse umane şi logistice apreciabile şi exprimă o tendinţă firească de coalizare a forţelor sănătoase din R. Moldova. Totodată, în urma creării BMD s-a lărgit considerabil spectrul populaţiei care ar putea să ne susţină şi să ne dea voturile.

- Cine face politica în Republica Moldova?

- Din păcate, politica în Republica Moldova o fac nu numai politicienii. Bismark spunea că „politica este arta posibilului". Adică, politicienii se pot avânta în realizarea celor mai neobişnuite proiecte, oricât de irealizabile ar părea ele la prima vedere. Eu consider că, şi în cazul Republicii Moldova, cu specificul şi relativa independenţă pe care o avem, un om politic trebuie să privească în perspectiva îndepărtată şi să iniţieze proiecte cu bătaie lungă, chiar dacă pentru moment ele nu sunt receptate şi înţelese adecvat.

- Cum procedaţi atunci când adversarul este (pare) mai puternic şi nu prea aveţi forţe să-l învingeţi?

- Îmi fac mai mulţi prieteni. Iar dacă îi aveţi în vedere pe comunişti ca adversar, cred că Opoziţia unită are suficiente forţe să-i învingă. Important este să ai încredere în forţele proprii.

- Să înţelegem că sunteţi un luptător din fire?

- Întotdeauna m-am condus de principiul: "Cine luptă – poate să piardă, cine nu luptă – deja a pierdut". Din firea mea sunt un luptător şi am folosit această trăsătură de caracter. Dacă aveam o şansă, eu luptam pentru ea până în pânzele albe. În genere, voinţa şi curajul sunt calităţi pe care le preţuiesc în mod deosebit la bărbaţi.

- Aceste calităţi v-au ajutat să rezistaţi în timpul conflictului militar de pe Nistru?

- Atunci când moartea te pândeşte la fiecare pas, sigur că ai nevoie de curaj pentru a înfrunta duşmanul, pentru a supravieţui, pentru a învinge. Eram conştienţi că suntem chemaţi să apărăm ţara, să apărăm neamul, să apărăm viitorul copiilor noştri. Şi nu văd cum ai putea să-ţi aperi ţara, decât dând dovadă de vitejie şi curaj.

- V-au trădat vreodată prietenii?

- Cei care m-au trădat, probabil, nu-mi erau prieteni.

- Faptul că în R. Moldova există corupţie, este indiscutabil. Cine se face vinovat de existenţa acestui fenomen?

- În linii mari, corupţia poate fi definită ca un abuz al puterii de stat pentru obţinerea unui folos personal. „Stâlpul" corupţiei este funcţionarul public, care în relaţia sa cu cetăţeanul cere sau ia mită pentru unele servicii legale.

Acum câţiva ani, lucrând asupra unui studiu în problemele combaterii crimei organizate, am ajuns la concluzia că în R. Moldova aparatul administrativ-birocratic creează premeditat un deficit de drepturi ale cetăţenilor, pentru a-şi susţine în felul acesta interesele corporative şi de a obţine venituri ilicite.

- O întrebare incomodă, provocatoare, ar putea să vă facă să vă pierdeţi cumpătul?

- Mă pun în gardă, mai cu seamă, întrebările care tind cu orice preţ să te compromită, să te ponegrească în fel şi chip. Întrebările incomode sunt de cu totul altă natură, ele te ţin în formă şi îţi deschid ochii asupra unor lucruri pe care nu le observai sau cărora nu le dădeai atenţia cuvenită. În acest sens, întrebările incomode sunt uneori binevenite. Dacă eşti onest şi corect în ceea ce faci, răspunsurile se conturează de la sine.

- Ce este mai important pentru Dvs.: familia sau cariera?

- Este o întrebare de genul: pe cine iubeşti mai mult – pe mama sau pe tata? Din fericire, pe parcursul vieţii mele cariera şi familia au mers mână în mână şi s-au completat în mod fericit.

- Deşi aţi participat activ la viaţa politică din R. Moldova, aţi publicat în acest ciclu electoral două cărţi. Cum aţi reuşit?

- În „Traiectoria evoluţiei politice" (2003) am simţit necesitatea de a-mi împărtăşi impresiile şi ideile. Am considerat că aceste reflecţii, ordonate după rigorile unei cărţi, vor utile atât pentru mine, fiindcă îmi permiteau să-mi prezint opţiunile politice într-un mod sistematizat, cât şi pentru cititorii dornici de a-l cunoaşte mai bine pe Veaceslav Untilă ca politician, de a-i cunoaşte viziunile şi obiectivele.

În paginile cărţii recent apărute, *Petele negre ale guvernării roşii*, am arătat dezastrul în care s-a pomenit Republica Moldova, datorită actualei guvernări. Au fost semnalate cazuri grave de corupţie şi protecţionism, pe fundalul demolării instituţiilor democratice şi a scăderii continue a nivelului de trai al populaţiei. Am încercat să cuprind toate aspectele care au conturat cea mai „neagră" perioadă din scurta istorie a statului independent Republica Moldova.

- Acum, în toiul campaniei electorale, vă aflaţi aproape în fiecare zi în teritoriu. Cât de receptivi sunt oamenii la mesajul pe care îl promovaţi?

- Deoarece formaţiunile de opoziţie nu au acces la Radioul şi Televiziunea aşa-zise publice, nu ne rămâne decât să ne promovăm ideile mergând în teritoriu, discutând pe viu alegătorii. Interesul pe care îl manifestă oamenii la aceste întâlniri este o dovadă că ei s-au trezit. Lumea s-a săturat până în gât de regimul comunist şi o spune deschis, în faţă. Sunt convins că de data aceasta populaţia nu se va lăsa momită de propaganda bolşevică. Electoratului i se oferă o alternativă reală şi această alternativă este Blocul Moldova Democrată. Mesajul nostru este un mesaj al toleranţei şi al echilibrului şi îmbină aspiraţiile tuturor grupurilor şi categoriilor sociale, fapt care ne face să fim încrezători în reuşita BMD în scrutinul din 6 martie 2005.

Săptămîna, 15 februarie 2005

„Până la urmă, adevărul și democrația vor învinge”

- Domnule Untilă, iată că, după atâta „hărmălaie”, am trecut şi, probabil, cel mai important eveniment politic al anului – alegerea preşedintelui R. Moldova. Urecheanu, Untilă, Braghiş şi deputaţii pe care aceştia îi reprezintă şi-au respectat declaraţiile făcute îndată după scrutinul din 6 martie şi n-au participat la alegerea unui preşedinte comunist. Cu Diacov e clar, s-a vorbit mult despre principiile sale politice, dar cum explicaţi faptul că şi Oleg Serebrean, şi Iurie Roşca au procedat, în cazul dat, contrar voinţei alegătorilor lor?

- Ţin să cred că [re]alegerea preşedintelui statului e mai curând cel mai trist eveniment al anului. Fiindcă, aşa cum aţi menţionat şi Dvs., dacă votul lui Diacov era unul prognozat, voturile acordate de grupările lui Roşca şi Serebrian au fost ca un căuş cu apă rece şi pentru noi, deputaţii din Opoziţie, dar mai ales pentru electoratul democrat din R. Moldova. Şi această mutaţie maladivă a foştilor „anticomunişti”, pe lângă sentimentul de scârbă, imprimă şi o stare de tristeţe. Altfel nu poţi interpreta acea senzaţie de prăbuşire zguduitoare pe segmentul politic de centru-dreapta pe care o simt astăzi atâţia şi atâţia oameni.

De ce au decis dânşii să „conlucreze” cu fracţiunea majoritară şi în speţă cu preşedintele Voronin, s-ar putea să aflăm cu toţii foarte curând. Puterea e atractivă şi oferă confort celor care se gudură la picioarele ei. Puterea ştie cum să-i răsplătească pe mercenarii care şi-au îndeplinit fidel misiunea. Şi, în cazul acestor persoane, când e vorba de satisfacerea intereselor personale, interesele electoratului sunt trecute pe plan secund.

- Au dreptate acei care spun că, dacă acum doi ani, pepecediştii făceau ca lumea bună să răguşească, strigând „Jos comuniştii!”, într-o singură zi ei au strigat pentru patru ani înainte: ”Sus comuniştii!”?

- Am spus şi cu altă ocazie – votând pentru un preşedinte comunist, cei trei bravi „democraţi” şi-au semnat certificatul de deces politic. Or, de data aceasta ei chiar au spulberat ultimele speranţe ale electoratului democrat şi i-au dezamăgit profund pe cei care i-au votat. În ce priveşte mesajul pe care îl vor adopta cei de la conducerea ppcd-ului, acesta ar putea fi de-acum înainte „Jos Opoziţia!”

- Credeţi că Vladimir Voronin va respecta aşa zisele condiţii înaintate de reprezentanţii PD, PSL şi PPCD la alegerea şefului statului?

- De ce fel de credibilitate se mai poate bucura Voronin, un politician care ieri declara una, azi susţine alta, iar mâine-poimâine va face cu totul altceva? Câte

promisiuni şi declaraţii de intenţie am auzit din 2001 încoace şi câte dintre ele s-au realizat?

Ne pare rău că cei care se declarau „anticomunişti" şi-au uitat mesajele îndată ce au trecut în Parlament şi acum se dau momiţi şi păcăliţi atât de uşor; iar Voronin oricum îşi va căuta şi în continuare de interesele personale şi de cele ale partidului său.

- De fapt, ultimele evenimente din parlament şi folosirea frecventă a unor expresii ca „interesul naţional" sau „opoziţie constructivă", ne arată că PPCD, PD şi PSL au făcut coaliţie cu PCRM. Într-un fel, aceste partide au acceptat să participe la guvernare alături de comunişti. Înseamnă asta că singura formaţiune politică rămasă în opoziţie faţă de partidul de guvernământ este Alianţa Moldova Noastră, pe care o reprezentaţi?

- Lucrurile s-au limpezit de la sine – cei care mai au libertatea şi curajul de a critica dur Puterea şi de a scoate la iveală deficienţele guvernării sunt deputaţii din fracţiunea „Moldova Noastră". Ceilalţi, care s-au ascuns după eticheta „opoziţie constructivă", n-au decât să se limiteze la rolul de clăcaşi ai comuniştilor, care le-a revenit.

Cei care au contribuit la alegerea lui V. Voronin în calitate de preşedinte al R. Moldova au devenit astfel, de voie de nevoie, avocaţii politicii pe care o va promova şeful statului. Orice succes cât de cât semnificativ şi-l vor atribui, iar orice gafă, orice eşec al guvernării îl vor cârpi cum numai ei ştiu s-o facă. Voronin e de-a dreptul un politician abil, din moment ce a reuşit să-i ia în barca sa şi pe Roşca, şi pe Serebrian în calitate de vâslaşi.

- Cum credeţi, insistentele apariţii la televiziune şi la posturile de radio ale lui Iurie Roşca şi Dumitru Diacov după ataşările la partidul de guvernământ sunt dictate de evenimentele politice sau de dorinţa lor de a „linişti" electoratul care i-a adus în parlament?

- Ambii lideri de partide îşi dau prea bine seama că valul de furie şi revoltă care deja s-a declanşat în rândurile propriilor simpatizanţi şi alegători ar putea să le răstoarne ambarcaţiunile. De aici şi dorinţa de a avea cât mai mult acces la televiziune şi radio, pentru a-şi justifica pasul făcut şi pentru a încerca să-şi potolească membrii de rând ai partidelor şi să-i asigure că „liderul ştie ce face". De data asta însă oamenii pare să se fi trezit la realitate. Din mai multe raioane ale republicii ni se aduce informaţia că oamenii din teritoriu îşi exprimă dorinţa de a adera la Alianţa „Moldova Noastră". Şi acesta e doar începutul.

Noi suntem pentru aderare la structurile europene şi euroatlantice, pentru democratizarea în continuare a societăţii şi descătuşarea economiei, pentru relansarea relaţiilor cu statele vecine şi organismele internaţionale, pentru

soluţionarea diferendului transnistrean prin implicarea în formatul de negocieri a României, Statelor Unite şi UE. Însă toate aceste obiective le poate atinge doar un stat cu o guvernare democrată, cu o societate civilă bine închegată, cu o pătură mijlocie a populaţiei în creştere. Dar unde s-a văzut să existe aşa ceva într-un stat comunist, într-un stat autoritar, unde şi guvernul, şi parlamentul, şi chiar „opoziţia" se află la cheremul unei singure persoane?

Oamenii ei înşişi trebuie să tragă concluziile de rigoare şi să aleagă grâul din neghină, sprijinindu-i pe cei care nu s-au dezis de convingerile pe care le-au propagat şi n-au deviat de la principiile şi viziunile politice declarate.

- Vladimir Voronin a tulburat ca nimeni alt lider de partid sau şef de stat apele politice ale R. Moldova. De fapt, care sunt azi forţele politice democratice ale republicii?

- Nu e uşor să dai note unui sau altui partid la capitolul democraţie. Democraţi se declară mai toţi, chiar şi Partidul Comuniştilor. Dar instituirea unui sistem democrat în stat poate fi realizată cu adevărat doar de către acei lideri, care au reuşit să înfăptuiască acest lucru în interiorul formaţiunilor pe care le conduc. Un partid condus de un lider autoritar nu are cum să fie un exponent al democraţiei în R. Moldova, iar membrii lui n-au de unde să însuşească modul de a activa în spirit democrat. Spre regret, asemenea partide, autoritariste, avem încă destule.

În Alianţa „Moldova Noastră" structura organelor de conducere e elaborată astfel, încât nici o decizie importantă nu se ia fără a fi consultată în prealabil în cadrul şedinţelor Biroului sau Consiliului Politic, fără a fi informaţi oamenii din organizaţiile teritoriale.

Dacă e să răspund direct la întrebarea pe care mi-aţi pus-o, în Republica Moldova cu adevărat democratice sunt acele forţe care pledează în primul rând pentru democratizarea societăţii, debarasarea de mentalitatea totalitarist-comunistă şi omogenizarea tuturor cetăţenilor statului. Şi cum comuniştii reprezintă prin excelenţă antipodul democraţiei, cei care s-au aliat cu ei numai democraţi nu pot fi numiţi.

- Conform regulamentului, unul din posturile de vicepreşedinte al parlamentului trebuia să revină Alianţei Moldova Noastră. Era vorba de candidatura lui Dumitru Braghiş. După cele întâmplate, veţi mai accepta această funcţie?

- În primul rând, funcţia de vicespicher al Parlamentului le revine celor de la fracţiunea „Moldova Noastră" în virtutea faptului că noi deţinem cel mai mare număr de mandate după comunişti. În acest post deci trebuie să fie ales un reprezentant al fracţiunii „Moldova Noastră" şi noi, evident, vom prelua funcţia respectivă, ceea ce ne va permite, sper eu, să avem un acces mai mare la tribuna parlamentară, ne va permite să monitorizăm mai în detaliat activitatea

guvernanţilor şi să participăm mai cu succes la luarea deciziilor vizavi de o chestiune sau alta.

- Ce va face Alianţa Moldova Noastră mai departe, în parlament, dar şi în viaţa politică a societăţii? Urecheanu, Braghiş şi Untilă vor găsi liantul care să păstreze această formaţiune?

- Liantul nostru cel mai trainic sunt alegătorii noştri, cei care ne-au acordat votul de încredere, ne-au investit în funcţia de deputaţi şi în faţa cărora avem obligaţia de a ne îndeplini promisiunile. Iar noi, deputaţii din partea AMN, vom depune toată stăruinţa pentru a le onora.

În campania electorală ziceam cu toţii ca în scurt timp după scrutinul parlamentar în baza Blocului Electoral „Moldova Democrată” să se constituie un partid unic, cu aceeaşi denumire. Însă trădarea şi evadarea în tabăra comuniştilor a colegilor din celelalte două componente ale Blocului, e vorba după cum ştiţi de PD şi PSL, ne-a pus în situaţia de a reveni la denumirea de „Moldova Noastră” şi de a relua procesul de consolidare a structurilor Alianţei „Moldova Noastră” în teritoriu.

Congresul AMN care se va desfăşura probabil în prima jumătate a verii va hotărî evoluţia de mai departe a acestui partid. În tot cazul, aspiraţia noastră comună este de a spori forţele interne ale formaţiunii, de a-i spori influenţa şi credibilitatea. Până la urmă, tot dreptatea şi democraţia vor învinge.

Timpul, 8 aprilie 2005

„În politica moldovenească e necesar un schimb de generații"

- Cum apreciaţi rezultatele alegerilor parlamentare şi, în particular, rezultatele obţinute de blocul „Moldova Democrată"?

- Oricum le-ai aprecia, rezultatele scrutinului din 6 martie reflectă până la urmă preferinţele politice ale electoratului. Evident că atunci când ne-am lansat în această campanie, noi am sperat că vom acumula un număr de mandate ce ne va permite, fie de unii singuri, fie în comun cu alte partide democratice care ar fi trecut pragul, să obţinem o majoritate parlamentară. Am muncit mult în această campanie electorală şi am avut ca niciodată o echipă experimentată şi bine instruită şi un program concret şi bine închegat. Indiferent de faptul că rezultatul a fost altul decât cel la care ne-am aşteptat, am reuşit să consolidăm electoratul nostru în teritoriu - 455 mii de voturi este o cifră considerabilă. Obiectivul minim noi l-am atins – comuniştii nu mai au o majoritate constituţională şi acest merit ne aparţine nouă – celor de la blocul „Moldova Democrată".

- În opinia dvs., de ce nu a avut loc în Moldova după alegeri o revoluţie de genul celor ce au avut loc în alte state ex-sovietice? Mulţi se aşteptau la o revoluţie de acest fel.

- Trucul de care s-a folosit echipa comunistă pentru a-şi camufla esenţa, a constat în preluarea de la forţele democratice, în special de la fostul Partid Liberal şi de la Alianţa „Moldova Noastră", a mesajelor pro-europene, cele care ţineau de modificarea formatului de negocieri în problema transnistreană, cu privire la evacuarea armamentului şi trupelor ruseşti, cu privire la dezvoltarea de mai departe a democraţiei în R.Moldova. Ceea ce i-a făcut pe unii să creadă că comuniştii „s-au corectat". Apoi, la noi, în Republica Moldova, au lipsit cei care constituie focarul oricărei revolte sociale – persoanele de vârstă medie, persoanele active care se află în număr de aproape un milion după hotarele ţării. Anume neparticiparea lor la evenimentele politice din ultimii ani, şi mai cu seamă în electorala din anul acesta, le-a permis comuniştilor să se aciueze iarăşi confortabil în Parlament, acumulând o majoritate simplă în legislativ.

- Credeţi că Partidul Comuniştilor va face şi următorul pas spre a câştiga simpatia Occidentului şi se va transforma într-o veritabilă formaţiune social-democrată?

- Dacă comuniştii vor merge pe calea îndeplinirii promisiunilor făcute în campania electorală, vor trebui să se transforme într-un partid al muncii sau în unul socialist în accepţie europeană. S-ar putea ca actualii guvernanţi să fie

nevoiţi să facă acest lucru. Dar, cu acelaşi succes, ei ar putea lua iarăşi o altă turnură.

- Credeţi că va urma o scindare în rândurile partidului de guvernământ? Mulţi consideră că nu toţi membrii de partid vor accepta schimbarea denumirii Partidului Comuniştilor.

- Am să vă spun ce s-a întâmplat în momentul în care noul Parlament a adoptat prima sa declaraţie propusă de spicherul Marian Lupu – cea cu privire la evacuarea trupelor şi armamentului rusesc din Transnistria. Cineva dintre deputaţi a propus să folosim în această declaraţie termenul „trupe de ocupaţie ruseşti". Am văzut reacţia ostilă a deputaţilor comunişti prezenţi în sala de şedinţe şi sunt convins că, atunci când se va pune problema reformării partidului, comuniştii ortodocşi şi cei pro-ruşi nu vor accepta această perspectivă. Ei vor căuta orice mijloc de a păstra şi în continuare formaţiunea în formula unui partid comunist de tip sovietic.

- Dar, să revenim la blocul „Moldova Democrată". Totuşi, s-a îndeplinit un pronostic făcut înainte de alegeri – blocul s-a scindat...

- Deşi presupuneam chiar de la început că ne paşta un asemenea pericol, noi am mizat pe corectitudinea colegilor noştri din bloc. Am avut mai mult de o sută de întâlniri în teritoriu şi de fiecare dată alegătorii ne ziceau: oameni buni, voi aţi luat în bloc un om care i-a trădat pe cei cu care era în echipă şi o să vă trădeze şi pe voi. De fiecare dată încercam să-i conving pe alegători că Partidul Democrat nu înseamnă doar Dumitru Diacov şi că este vorba de o echipă întreagă de oameni. Invocam şi următorul exemplu: atunci când în sat arde biserica, părintele îi cheamă în ajutor pe toţi sătenii – şi pe cei credincioşi şi pe cei necredincioşi, şi pe cei buni, şi pe cei răi, numai pentru a stinge focul. La noi ţara arde cu flacără roşie şi noi i-am adunat în jurul nostru pe toţi cei care se arătau dispuşi să contribuie la debarcarea comuniştilor de la putere. Cel puţin, aşa am crezut noi atunci. Îmi pare rău că unii au urmărit scopul de a ajunge în Parlament pe contul echipei noastre, după care au părăsit BMD.

Apropo, atunci când D. Diacov spune că a avut opt procente în alegerile locale din 2003 şi că acesta ar fi rating-ul său real, el nu are dreptate. În alegerile locale situaţia este cu totul alta – acolo votul e personificat, se votează oameni concreţi. Votul politic, pentru partide, se acordă în oraşele cu o populaţie mai mare de 35 de mii de locuitori. De exemplu, în Chişinău, PD a reuşit să obţină doar un mandat de consilier. Iată care este ponderea reală a Partidului Democrat! Dar… aşa a fost sa fie. E o lecţie pentru noi toţi.

- Cum rămâne în acest caz cu prevederea din Acordul de constituire al BMD,

potrivit căreia toate partidele membre ale acestuia urmau după scrutin să fuzioneze?

- Noi, Partidul Liberal, Alianţa Independenţilor şi Alianţa Social-Democrată, am trecut deja printr-un examen de acest fel în alegerile locale din 2003. Atunci am constituit un bloc electoral comun, am obţinut 24%, iar ulterior am fuzionat într-un singur partid, care se numeşte Alianţa „Moldova Noastră". Era un exemplu bun de urmat. Trebuia să mergem pe această cale, dar, din păcate, chiar la prima noastră şedinţă comună de după alegerile parlamentare, domnul Diacov nu a mai dorit să discute chestiunea respectivă. Uitase că în campania electorală el era acel care aducea exemplul Japoniei, unde există un Partid Liberal-Democrat cu două aripi puternice – liberală şi democrată. Acest partid se află la putere în Japonia de mai bine de 30 de ani.

- Partidul Democrat a plecat din bloc. Dar cum rămâne cu viitorul comun al celorlalte două componente?

- Pentru a răspunde la această întrebare e nevoie să treacă puţin timp. Şi AMN, şi PSL vor avea în curând congrese ordinare. AMN intenţionează la congres să introducâ unele modificări în statut. Mă refer la faptul că, până la alegerile parlamentare, partidul a fost condus de trei copreşedinţii, iar după alegeri urmează să fie ales un preşedinte al partidului. Dacă, de rând cu această întrebare, congresul va decide şi fuziune cu PSL şi dacă aceeaşi decizie o vor lua şi social-liberalii, de ce să nu facem pasul respectiv? Vom stabili de comun acord denumirea şi orientarea noului partid – principalul este să existe voinţă politică pentru a înfăptui această fuziune.

- Sunteţi cunoscut ca un om care aţi făcut multe pentru unificarea forţelor democratice din R. Moldova. Ce veţi întreprinde în acest sens în continuare?

- Cred că trebuie să mergem şi mai departe pe calea unificării. În această campanie electorală m-am convins că electoratul actual diferă de cel din 2001 – este un electorat mult mai pregătit, care nu poate fi luat aşa din mers cu promisiuni deşarte, care citeşte şi înţelege programele formaţiunilor participante la alegeri. Electoratul cere respectarea şi îndeplinirea promisiunilor electorale. De aceea, în 2009 noi avem nevoie nu doar de o formaţiune democrată consolidată şi foarte bine pusă la punct în teritoriu – e necesar de a merge şi pe calea unei construcţii doctrinare. Aceasta este foarte important, deoarece în 2009 se va da bătălia nu doar între partide politice, ci şi între ideologii.

- Cum va evolua spectrul politic din R. Moldova în următorii patru ani?

- Este greu de spus, dar consider că vor apărea în acest răstimp şi unele formaţiuni şi lideri noi. Deja se simte necesitatea schimbării generaţiilor de

politicieni în Republica Moldova. Noi avem politicieni tineri în republică, dar nimeni nu-i „creşte”, nimeni nu vrea să-i ia în considerare şi să-i promoveze. Personal, intenţionez în următorii patru ani să-mi completez echipa cu politicieni tineri. O să încercăm prin intermediul organismelor internaţionale şi a fundaţiilor, să dam tinerilor o pregătire politică temeinică, astfel ca în 2009 ei să se poată implica activ în viaţa politică şi să asigure schimbul de generaţii. Atunci când va veni o altă generaţie, care nu a trecut prin „maşina comunistă de spălat creieri”, lucrurile în ţară vor merge pe o cale mai bună. În următorii patru ani de zile mă voi ocupa de acest lucru în mod special.

B&F-Profit, aprilie 2005

„AMN și-a confirmat opțiunea social-liberală”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, la 25 iunie s-a desfăşurat Congresul al VI-lea al Partidului Alianţa „Moldova Noastră”. Cum apreciaţi acest eveniment?

- Partidul Alianţa „Moldova Noastră” este principala forţă de opoziţie şi de felul cum va evolua formaţiunea noastră va depinde în mare măsură cum va arăta opoziţia în următorii patru ani. La forul suprem al partidului s-a făcut bilanţul activităţii AMN în perioada dintre congrese, în special, a campaniei electorale parlamentare din 2005 şi au fost trasate sarcinile partidului pentru următorul ciclu electoral.

- Din câte se ştie, au existat şi unele voci care se pronunţau pentru amânarea congresului până în toamnă.

- Nu cred că partidul ar fi avut de câştigat dacă s-ar fi amânat congresul. Convocarea cât mai degrabă a congresului era necesară, deoarece alegătorii care ne-au dat voturile şi care credeau în victoria noastră, aveau un motiv de a fi nemulţumiţi de rezultatele scrutinului. Anume acestor oameni trebuia să li se spună lămurit că noi vom continua lupta, că n-am intrat în cârdăşie cu comuniştii, ci am preferat să rămânem consecvenţi, împreună şi alături de electoratul nostru. Cei care ne-au acordat un vot de încredere aşteaptă să ne respectăm promisiunile. Şi ar fi păcat să-i dezamăgim.

- Ar putea deveni AMN o alternativă pentru membrii decepţionaţi ai partidelor ce au semnat pactul cu „diavolul roşu”?

- După votul ruşinos din 4 aprilie, când partidele care se declarau drept democratice s-au „închinat” guvernării roşii, mulţi dintre activiştii acestor formaţiuni s-au simţit trădaţi. Ei au pledat pentru nişte idealuri, dar au fost amăgiţi în mod cinic şi e normal să caute acum o altă formaţiune care să-i reprezinte. Unii au şi aderat deja la Alianţa „Moldova Noastră”.

- Ce s-ar fi întâmplat dacă, eventual, congresul ar fi fost amânat pentru mai târziu?

- S-ar fi prelungit acea stare de incertitudine şi nesiguranţă care s-a strecurat în rândurile noastre după 4 aprilie. În plus, împuternicirile celor trei copreşedinţi expiraseră odată cu încheierea campaniei electorale şi nu ne puteam permite să lăsăm formaţiunea fără o nouă conducere un timp mai îndelungat. Asta ar fi însemnat o lipsă de activitate şi o delăsare, ceea ce cu siguranţă ar fi adus un prejudiciu imaginii partidului.

De aceea, Consiliul Politic Central al AMN a decis desfăşurarea în lunile aprilie-mai a adunărilor de dare de seamă şi alegeri în organizaţiile primare, raionale şi municipale, stabilind convocarea congresului pe 25 iunie.

- Ce chestiuni au fost incluse pe ordinea de zi a congresului?

- Mai întâi a fost ascultat raportul despre activitatea formaţiunii în ultimii doi ani. A fost adoptat Programul Partidului în redacţie nouă, fiind efectuate şi unele modificări în Statut. Apoi s-a purces la alegerea organelor de conducere ale AMN. Pentru a ne putea mişca înainte era necesar să analizăm la rece activitatea de până acum a partidului, fiind menţionate atât succesele, cât şi nereuşitele recentei campanii electorale, o campanie dură, în care principiile corectitudinii au lipsit cu desăvârşire.

- În ce măsură a fost îndreptăţită crearea Blocului"Moldova Democrată"?

- După cum ştiţi, pentru a se menţine la putere, comuniştii au schimbat din mers mesajul, luând o mască democratică. Electoratul era dezorientat, iar forţele de opoziţie dispersate. Noi ne dădeam bine seama că pentru a învinge comuniştii, se impunea constituirea unui front anticomunist. Aşa se explică apariţia Blocului „Moldova Democrată" – ca o formă de colaborare a forţelor de opoziţie.

- Dar,cu regret, nu a mers…

- Orice s-ar spune despre această aliere, BMD reprezenta un pericol real pentru guvernarea comunistă. Nu zic, au fost comise şi unele greşeli, atât strategice, cât şi tactice. Într-un bloc eterogen cum era BMD, nu puteau să nu apară şi unele disensiuni. În electorală, Blocul a avut şi lacune, şi piedici, şi trădători.

- Este vorba de prea evidentele deosebiri de viziune politică?

- Nu numai. A fost şi un calcul meschin, dar asta s-a văzut mai târziu, când colegii noştri de Bloc şi-au dat arama pe faţă. În timpul scrutinului, electoratul avea uneori percepţia că BMD este unit doar în clipurile publicitare şi că fiecare componentă a Blocului îşi face propria campanie electorală. De exemplu, eu şi echipa cu care mergeam în teritoriu, la toate întâlnirile cu alegătorii ne prezentam drept o structură anticomunistă, în timp ce alte echipe din componenţa Blocului se prezentau drept o forţă democratică şi nu neapărat anticomunistă.

Sunt convins că am fi obţinut mai multe voturi, dacă am fi reuşit să promovăm mai clar imaginea unei formaţiuni constrictive şi anticomuniste şi dacă i-am fi pierdut undeva pe drum pe Diacov şi Serebrian.

- Acestea sunt greşeli de ordin strategic. Aţi avut şi greşeli de ordin tactic?

- Cred că nu am valorificat pe deplin potenţialul nostru intelectual şi uman.

Nu am reuşit să mobilizăm unele structuri teritoriale la capacitatea lor maximă. La nivelul conducerii Blocului era vizibilă lipsa unei reacţii imediate şi adecvate la provocările momentului. Această încetineală în adoptarea unor hotărâri era interpretată, de obicei, ca lipsă a unei poziţii bine definite. Ne-o spuneau nu numai membrii de partid, ci şi simpatizanţii noştri, potenţialii noştri alegători. Şansele unei formaţiuni politice scad considerabil dacă ea rămâne în urma evenimentelor. Cu părere de rău, nu am avut un plan concret de acţiuni în cazul unui eşec sau a unei trădări.

- În contextul în care dezideratul unificării forţelor democratice nu s-a realizat, îl putem considera acest deziderat drept unul depăşit?

- Nu. În nici un caz. Cei peste 450 de mii de alegători au susţinut anume ideea de unire a forţelor democratice şi anticomuniste. Prin votul acordat Blocului ei au respins modelul de viaţă comunist. Şi acesta este marele nostru câştig.

- La congres a fost avansată ideea creării unui partid de tip nou.

- Sper că la acest congres noi am pus baza unui partid modern, care va avea tradiţii, care va avea o identitate doctrinară, care va avea conexiune la organismele internaţionale. Ne-am dezis, aşadar, de practica defectuoasă din ultimii ani, de formare a partidelor de unică folosinţă, care de regulă se destrămau după consumarea evenimentului. Noi vrem să creăm un partid durabil, care va avea o continuitate, când tradiţiile politice ale părinţilor vor fi preluate de către copiii lor.

- Aţi solicitat congresului să ia în dezbatere chestiunea privind modificarea denumirii partidului. Ce v-a determinat să veniţi cu această propunere?

- Într-adevăr, eu am propus ca formaţiunea noastră să se numească Partidul Liberal-Democrat „Moldova Noastră”. Este important să ştim cine suntem, încotro mergem şi ce vrem să obţinem. Pentru a asigura o continuitate în cadrul formaţiunii e nevoie de o doctrină. Iar doctrina social-liberală reprezintă un set de valori indispensabile unei societăţi libere.

- Prin ce este atractiv Programul Partidului în noua redacţie?

- În planul politicilor economice, AMN este primul partid din Republica Moldova, din câte cunosc eu, care stipulează în Programul său implementarea modelului capitalist de organizare a economiei, având ca bază modelul capitalismului popular german.

În plan extern, Programul stabileşte drept prioritate absolută integrarea europeană şi euro-atlantică a Republicii Moldova şi sprijinul acordat în procesul de aderare din partea României. Este important să demonstrăm opiniei publice

că formaţiunea noastră nu s-a lăsat influenţată de conjunctura momentului şi n-a acceptat jocul în care democraţia a fost sacrificată în favoarea unor interese geopolitice. Noi suntem pentru integrarea europeană, dar nu concepem această integrare fără democratizarea societăţii. Numai aşa mesajul nostru proeuropean va fi unul credibil.

În plan identitar, este salutabilă promovarea conceptului: două state – un popor, concept care ne situează în spaţiul etno-cultural român şi care deschide perspectiva regăsirii noastre în cadrul Comunităţii Europene. Acestea sunt noile realităţi politice de care nu putem să nu ţinem cont.

- AMN s-a identificat drept formaţiune de centru-dreapta, revendicând doctrina social-liberală. Ce se va întâmpla cu cealaltă componentă – social-democraţii?

- Atunci când a fost pusă temelia AMN, am găsit formula de compromis care convenea tuturor componentelor – doctrina social-liberală. Acum doi ani această doctrină a fost acceptată şi de componenta social-democrată. La Congresul al VI-lea al AMN a fost confirmată adeziunea la doctrina social-liberală, de data aceasta cu o majoritate covârşitoare, delegaţii pledând pentru conexiunea la Internaţionala Liberală. Cu alte cuvinte, foştii social-democraţi au devenit treptat social-liberali. Şi asta s-a întâmplat într-un mod cu totul democratic.

Astfel, AMN şi-a exprimat opţiunea pentru un partid modern, cu doctrină şi identitate politică distinctă, cu viziuni proeuropene clare, cu o veritabilă democraţie internă de partid. Doar aşa vom revigora formaţiunea, doar aşa Partidul Alianţa „Moldova Noastră” va deveni cea mai simpatizată forţă politică din Republica Moldova.

Timpul, 1 iulie 2005

„Plecarea grupului Braghiș din AMN va consolida pozițiile partidului”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, recent, Consiliul Naţional al AMN a decis excluderea din rândurile partidului a cinci membri, doi dintre care sunt deputaţi în Parlament. Această decizie neordinară pentru AMN era inevitabilă?

- Într-adevăr, la 22 octombrie, a fost convocat Consiliul Naţional al Alianţei ”Moldova Noastră”, care a discutat un şir de chestiuni legate de activitatea curentă a formaţiunii noastre. Unul din subiectele „fierbinţi” ale şedinţei l-a constituit propunerea Biroului Permanent al partidului, de a-i exclude din rândurile formaţiunii noastre pe V.Ciobanu, I.Bolbocianu, A.Cărbune, I.Untu şi D.Godorogea. După cum se ştie, persoanele respective au depus o contestaţie la Ministerul Justiţiei, cu privire la desfăşurarea şi rezultatele Congresului al VI-lea al AMN. Biroul Permanent a considerat că aceste persoane, prin acţiunile şi declaraţiile lor, au încălcat în mod premeditat Statutul AMN, aducând un grav prejudiciu imaginii partidului.

- Dar nu credeţi că pedeapsa a fost totuşi prea drastică?

- Trebuie să recunosc, că nu a fost deloc uşor să luăm o asemenea decizie, deoarece era vorba despre colegii noştri de partid. Noi am fost cât se poate de înţelegători chiar şi atunci când aşa-zişii contestatari, ne-au acţionat în judecată, cerând să fie sistată activitatea partidului, pe motiv că au fost chipurile sesizate unele încălcări în desfăşurarea congresului, precum şi unele nereguli în procesul de înregistrare la Ministerul Justiţiei a noului Statut al AMN. Cu alte cuvinte, punând la îndoială legitimitatea congresului, persoanele în cauză au găsit de cuviinţă să nege ceea ce a acceptat marea majoritate a membrilor de partid. La şedinţa de sâmbătă a CN, în urmă a trei ore şi ceva de dezbateri, celor care solicitau convocarea unui congres extraordinar li s-a propus să-şi retragă cererea din judecată şi să încercăm să soluţionăm problema în cadrul formaţiunii, în mod civilizat, fără a ne turna zoi în cap unul altuia. Dânşii însă au refuzat, provocând practic această excludere.

- Despre unele disensiuni în cadrul AMN se vorbeşte de mult. Aceste disensiuni s-au amplificat şi au iscat un conflict care nu mai putea fi trecut cu vederea?

- Într-o formaţiune eterogenă cum era la început AMN, chiar dacă şi apăreau neînţelegeri, liderii formaţiunii reuşeau de cele mai multe ori să le aplaneze. Conflictul despre care vorbiţi s-a declanşat în preajma convocării congresului, când un grup de colegi s-au pronunţat pentru amânarea lui până în toamnă.

Eu personal am optat pentru petrecerea cât mai degrabă a congresului, căci institutul de copreşedinţi se epuizase şi nu mai funcţiona, iar formaţiunea risca să rămână un timp nedeterminat fără un lider ales cu drepturi depline şi fără organe de conducere.

- Şi dacă aţi fi amânat congresul, conflictul ar fi fost evitat?

- După cârdăşia din 4 aprilie, o parte a electoratului democrat a rămas nu numai profund dezamăgită, ci şi dezorientată. În acea situaţie de confuzie, cei care ne-au dat votul, aveau nevoie de un reper, de un reper sigur. Oamenii care s-au simţit trădaţi trebuiau susţinuţi. Iar pentru ai susţine, se impunea consolidarea unei forţe politice viguroase, consecvente şi care să-i reprezinte. Rămânând pentru o bună perioadă de timp fără un lider puternic şi fără organe de conducere eficiente, AMN nu putea răspunde acestor deziderate. Mai mult decât atât, ideea convocării congresului venea din teritoriu. Anume organizaţiile teritoriale au insistat ca acest congres să aibă loc cât mai urgent posibil.

Şi acum, haideţi să ne închipuim, ce s-ar fi întâmplat dacă am fi amânat congresul din 25 iunie. Cum alegerile din vară pentru postul de Primar al municipiului Chişinău nu au fost validate şi în această toamnă urmează să aibă loc un nou scrutin pentru Primăria Chişinău, noi ar fi trebuit să amânăm iarăşi congresul pentru un alt anotimp.

- În timpul discuţiilor au fost invocate şi unele divergenţe doctrinare?

- Doctrina social-liberală pe care o revendică AMN a fost confirmată la Congresul al VI-lea, fiind votată cu o majoritate covârşitoare, inclusiv, de foştii social-democraţi. Cu părere de rău, trebuie să constatăm că atunci când s-a pus temelia acestei formaţiuni, cineva a luptat pentru o cauză, iar cineva a urmărit doar interese de moment. Tocmai de aceea, când s-a ajuns la alegerea preşedintelui partidului a apărut şi conflictul. Aşadar, este vorba despre lupta pentru putere în cadrul formaţiunii, ceea ce mi se pare absolut firesc. Alta e cum înţelegi să lupţi pentru această putere, ce unelte şi metode aplici.

- După excluderea celor cinci, a urmat o conferinţă de presă, la care şapte deputaţi în Parlament, în frunte cu D.Braghiş, au declarat că părăsesc rândurile AMN. Era previzibil un asemenea pas?

- Consiliul Naţional al AMN, în şedinţa de sâmbătă, s-a pronunţat împotriva desfăşurării unui congres extraordinar, idee pe care o promova grupul lui D.Braghiş. Noi admitem că în perioada de pregătire a Congresului al VI-lea al AMN au fost probabil comise şi unele greşeli – într-un partid mare cum este AMN ar fi putut să ne scape ceva sub aspectul organizării, însă nicidecum al unei rele voinţe. Aşa încât aceste încălcări nu aveau cum să influenţeze esenţial rezultatele congresului.

Părerea mea este că membrii acestui grup, care au preferat mai degrabă să plece decât să se conformeze majorităţii, nu au fost capabili să însuşească lecţia înfrângerii, căci uneori este nemaipomenit de greu să ştii a pierde onorabil.

- Excluderea celor cinci şi ceea ce a urmat, în ce măsură va afecta imaginea AMN?

- AMN, ca principala forţă de opoziţie, este atacată atât din exterior, cât şi din interior. Dacă au văzut că presiunile şi şantajul dinafară nu au mers, au trecut la tentative de subminare a partidului dinăuntru. Vreau totuşi să fie clar: cei cinci au fost pedepsiţi nu pentru faptul că au luat în dezbatere unele probleme care există în cadrul partidului, ci pentru acţiunile care contravin prevederilor statutare ale AMN. Ei au încălcat pur şi simplu disciplina de partid. Democraţia presupune şi asumarea unor responsabilităţi. Şi dacă aceste responsabilităţi sunt neglijate, democraţia degenerează în haos. Iar un partid fără o disciplină exemplară, riscă să-şi piardă coerenţa.

- Tensionarea relaţiilor din interiorul AMN a coincis cu scandalul privind suspendarea imunităţii unor deputaţi ai AMN, inclusiv a liderului partidului. Cum explicaţi acest lucru?

- Această coincidenţă nu este întâmplătoare. Unii analişti politici atrag atenţia şi asupra altei coincidenţe – relaţiile din AMN s-au tensionat după ce D. Braghiş, împreună cu alţi politicieni din Moldova, împreună cu separatiştii de la Tiraspol şi cu unii politicieni din alte state din CSI au participat recent la Moscova la o „conferinţă internaţională”. Şi atunci ne întrebăm: cum se face că la un moment dat au coincis interesele grupului Braghiş, ale guvernării comuniste şi… ale cui?!

- Ce se va întâmpla în continuare cu AMN şi cum ar putea influenţa destrămarea acestei formaţiuni asupra procesului de coalizare a forţelor democratice în viitor?

- Nu exageraţi – AMN nu se destramă! Din partid a plecat un mic grupuleţ de persoane care nu-şi mai vedeau locul şi rostul acolo. Pentru un partid ce numără aproape 30 de mii de membri, plecarea a circa 30 de persoane nu este atât de importantă şi nu prea seamănă a destrămare. Din contra – echipa se va mobiliza şi va acţiona ca un tot întreg. În mod paradoxal, plecarea grupului Braghiş din AMN va consolida poziţiile partidului nostru.

AMN va rămâne consecventă promisiunilor pe care le-a făcut electoratului. În scrutinul din 27 noiembrie noi vom veni cu propriul candidat, dl Mircea Rusu, personalitate politică notorie, pentru care devotamentul pentru o cauză majoră nu sunt doar cuvinte frumoase. Onestitatea şi principiile morale l-au caracterizat

dintotdeauna, iar profesionalismul şi experienţa acumulată îl vor ajuta să gestioneze cu succes treburile Primăriei.

- Totuşi, nu consideraţi că felul în care au procedat partidele de opoziţie, pactizând cu comuniştii după alegeri, precum şi evenimentele ce au loc acum în AMN ar putea deziluziona total electoratul?

- Există într-adevăr o repulsie a electoratului faţă de partidele care au pactizat cu comuniştii după alegeri şi m-am convins de acest lucru în timpul întâlnirilor cu alegătorii în teritoriu. Aşa-numitul „parteneriat în interesele ţării" a fost o farsă. Acum, formaţiunile respective fac tot posibilul pentru a se distanţa de partenerii lor comunişti şi pentru a redobândi încrederea electoratului. Se presupune că unele din aceste partide intenţionează să folosească drept pretext astfel de documente cum e, de exemplu, noul Plan rusesc de soluţionare a problemei transnistrene, pentru a o rupe definitiv cu comuniştii, pentru a organiza noi acţiuni de protest în stradă şi pentru a convinge electoratul că ei sunt acei care stau la straja intereselor poporului. Ei cred că alegătorii sunt chiar aşa de naivi.

Cât priveşte evenimentele din AMN, ele vor conduce la consolidarea electoratului cu adevărat democratic. Sper că AMN s-a debarasat de ultimele elemente care trezeau suspiciunea electoratului democratic şi îşi va asuma plenar rolul de unica forţă reală de opoziţie din R. Moldova.

Timpul, 31 octombrie 2005

„Grădina Botanică riscă să se transforme într-o firmă de agrement”

- Domnule V. Untilă, în cadrul Comisiei pentru Administrare Publică, Ecologie şi Dezvoltarea Teritoriului a Parlamentului au avut loc recent dezbateri cu privire la respectarea regimului de protecţie a Grădinii Botanice. Este vorba despre un conflict care „mocneşte” de câţiva ani. Implicarea Comisiei parlamentare ar fi în măsură să urgenteze soluţionarea acestui conflict?

- Aşa cum aţi menţionat, este vorba de un conflict ce s-a iscat între Grădina Botanică şi întreprinderea „Elat-Rentservice” SRL. Aceşti doi subiecţi au încheiat, la 21 martie 2001, Acordul cu privire la activitatea în comun, iar în anul 2004 au semnat un Acord adiţional, aprobat prin Hotărârea Prezidiului Academiei de Ştiinţe a Moldovei. Acordurile respective prevăd susţinerea financiară a Grădinii Botanice în scopul menţinerii genofondului, prestarea serviciilor de ecoturism, amplasarea unor obiecte pentru organizarea odihnei active a populaţiei. De asemenea, era preconizată dezvoltarea planurilor de afaceri în domeniul comerţului, cum ar fi organizarea pescuitului cu plată şi comercializarea peştelui, întemeierea şi întreţinerea unei ferme de creşterea iepurilor cu realizarea ulterioară a producţiei de carne, precum şi alte activităţi de acest gen.

- Oare asta să fie menirea unei instituţii de cercetări ştiinţifice?

- Conform Legii cu privire la grădinile botanice, Grădina Botanică are statut de instituţie publică din sfera ştiinţei şi inovării şi se află în subordinea Academiei de Ştiinţe. Potrivit acestei Legi, darea în arendă a terenurilor din cadrul grădinilor botanice este interzisă. De menţionat că ambele acorduri nu au fost coordonate cu organele de mediu, fapt ce încalcă prevederile Legii privind fondul ariilor naturale protejate de stat. Grădina Botanică este arie protejată şi are drept obiectiv principal conservarea genofondului din zonele geobotanice din ţară şi nicidecum comerţul cu condiţiile de agrement. În acest sens, nu ştiu cât de binevenită a fost stipularea unor activităţi economice din partea Grădinii Botanice.

- Cine se face vinovat de semnarea acestui Acord?

- Atunci când a fost încheiat Acordul de activitate comună, s-a luat probabil în calcul lipsa mijloacelor bugetare necesare pentru finanţarea Grădinii Botanice şi disponibilitatea firmei „Elat-Rentservice” de a susţine din punct de vedere financiar Grădina Botanică. Nu s-a ţinut cont însă că aceste structuri juridice aveau scopuri mult prea diferite pentru a desfăşura cu succes o activitate în comun. Având statut de SRL, firma „Elat-Rentservice” este un antreprenor ce are scopul de a-şi asigura un venit. În acelaşi timp, activitatea economică

a Grădinii Botanice se limitează doar la acumularea mijloacelor financiare speciale pentru susţinerea şi dezvoltarea grădinilor botanice, dar nu prevede comercializarea terenului în scopul obţinerii veniturilor.

- Care este, de fapt, situaţia la Grădina Botanică?

- La indicaţia Comisiei pentru Administrare Publică, Ecologie şi Dezvoltarea Teritoriului a fost creat un grup de lucru care în perioada 15- 26 iulie curent a examinat situaţia la faţa locului. S-a constatat că toate proiectele de amenajare, de construcţie a reţelei de drumuri şi comunicaţii desfăşurate pe teritoriul Grădinii Botanice nu au avizul pozitiv al Expertizei Ecologice de Stat. Grupul de lucru a solicitat SRL „Elat-Rentservice" prezentarea documentaţiei de proiect a obiectivelor amplasate pe teritoriului Grădinii Botanice. Evident, materialele solicitate nu au fost prezentate. Concluzia la care a ajuns grupul de lucru este următoarea: amplasarea pe teritoriul Grădinii Botanice a obiectivelor economice contravine regimului de protecţie a ariei naturale protejate de stat, iar resursele naturale sunt folosite în alte scopuri decât cele prevăzute de legislaţie.

- În ce constă intervenţia nelegitimă în aria Grădinii Botanice?

- În loc să rămână un colţişor intact al naturii, Grădina Botanică riscă să se transforme într-o întreprindere specializată în crearea condiţiilor de agrement a populaţiei. În urma controlului au fost depistate un şir de construcţii ilegale: o terasă de vară, o sală de înregistrare a căsătoriilor, două terenuri de joc pentru copii, un teren cu 80 de mese cu mangal pentru pregătirea frigăruilor, pavarea unui teren cu o suprafaţă de 150 m.p., care era preconizat pentru crearea expoziţiei de plante acvatice etc. Aceste acţiuni au fost efectuate fără acordul administraţiei Grădinii Botanice şi fără acordul organelor pentru protecţia mediului.

- Aşadar, există temeiuri pentru a susţine că activitatea „Elat-Rentservice" pe teritoriul Grădinii Botanice provoacă un prejudiciu mediului înconjurător?

- Firma „Elat-Rentsercice" şi-a asumat la semnarea contractului nişte obligaţii. Este vorba de transferul unor sume de bani pe contul trezorerial al Grădinii Botanice, sume prevăzute pentru menţinerea genofondului, pentru achitarea serviciilor comunale, pentru întreţinerea şi îngrijirea colecţiilor şi expoziţiilor, pentru cheltuielile de gospodărie şi remunerarea lucrătorilor sezonieri. SRL „Elat-Rentservice" nu şi-a îndeplinit aceste şi alte obligaţiuni stipulate în Acord. Dimpotrivă, firma şi-a extins activitatea în afara teritoriului permis al zonei expoziţionale, încălcând sistematic regimul de protecţie a ecologiei plantelor şi pază a Grădinii Botanice.

- Cum poate fi ameliorată starea de lucruri la Grădina Botanică?

- În primul rând, trebuie să fie reziliat Acordul cu privire la activitatea în comun încheiat de Grădina Botanică şi SRL "Elat-Rentservice" în 2001. În al doilea rând, se impune efectuarea auditului ecologic pentru aprecierea prejudiciului cauzat mediului în urma activităţii firmei „Elat-Rentservice". Legea cu privire la grădinile botanice adoptată la 2 iunie 2005 reglementează raporturile juridice ce ţin de crearea şi funcţionarea grădinilor botanice, stabileşte principiile, mecanismul şi modul de funcţionare şi gestionare a acestora, de protecţie şi utilizare raţională a diversităţii lumii vegetale. În acest contex, Ministerul Ecologiei şi Resurselor Naturale dispune de toate pârghiile pentru a înlătura încălcările depistate. Totodată, Comisia parlamentară a expediat materialele controlului efectuat la Grădina Botanică pe adresa Procuraturii Generale, pentru tragerea la răspundere a persoanelor vinovate de încălcarea regimului grădinilor botanice în conformitate cu legislaţia în vigoare.

- Anterior, şi o organizaţie de protecţie a drepturilor consumatorilor a sesizat încălcări ale legislaţiei în ceea ce ţine de exploatarea Grădinii Botanice în scopuri comerciale. Cum credeţi, de ce avertismentele respective au rămas fără atenţie?

- Probabil, au fost anumite interese la mijloc şi de aceea nu s-au luat nici un fel de măsuri. Acum, însă, Procuratura Generală a fost sesizată la cel mai înalt nivel – nivelul parlamentar – şi în mod oficial şi situaţia nu va mai putea fi muşamalizată. În calitatea mea de preşedinte al Comisiei pentru Administrare Publică, Ecologie şi Dezvoltarea Teritoriului a Parlamentului Republicii Moldova voi veghea îndeaproape mersul anchetei. Consider că Procuratura este pur şi simplu obligată să ia măsurile de rigoare pentru sancţionarea celor ce s-au făcut vinovaţi de încălcările de la Grădina Botanică.

- Dar cum rămâne cu cetăţenii care se arată mulţumiţi că au un loc de odihnă agreabil la marginea oraşului?

- Problema locurilor de agrement nu trebuie soluţionată în detrimentul ştiinţei şi ecologiei. Apoi, să nu trecem cu vederea faptul că, dat fiind taxele stabilite la intrarea în Grădina Botanică (care pentru mulţi sunt totuşi mari), nu oricine îşi poate permite să meargă prea des acolo. Pentru a nu afecta interesele cetăţenilor, autorităţile locale, de comun cu cele centrale, urmează să găsească mijloace suplimentare pentru reamenajarea parcurilor municipale şi a altor locuri de agrement, foarte populare cândva. Se impune şi atragerea unor investitori strategici. Cât priveşte Grădina Botanică, în anumite limite, ar putea constitui şi ea un loc de agrement, însă acest lucru trebuie făcut fără încălcări ale legislaţiei în vigoare şi a normelor ecologice.

Moldova Suverană, 23 noiembrie 2005

„Comuniștii au interzis cartea mea, pentru a-și ascunde fărădelegile comise”

- Dle V.Untilă, cum comentaţi faptul că, printr-o dispoziţie a preşedintelui Comisiei parlamentare pentru cultură, ştiinţă, învăţământ, tineret, sport şi mijloace de informare în masă, Victor Stepaniuc, cartea Dvs. „Petele negre ale guvernării roşii” este scoasă din bibliotecile din ţară.

- În loc să contribuie la completarea şi îmbogăţirea fondului de carte românească din biblioteci, unii demnitari comunişti, dimpotrivă, se opun acestui proces. În cazul nostru, avem de a face cu un nou abuz al guvernării comuniste, care doreşte pe această cale să distrugă orice mărturie despre abuzurile şi fărădelegile comise pe durata primului mandat – 2001-2005. Or, în cartea „Petele negre ale guvernării roşii” am semnalat sute de asemenea abuzuri şi am descris cu lux de amănunte cum comuniştii au pus mereu în capul mesei interesele personale şi de grup, în detrimentul intereselor cetăţenilor şi ale ţării. Cartea a avut priză la cititori, atât în ţară, cât şi peste hotare (cartea a fost tradusă în limba engleză). Probabil, acest fapt îi deranjează enorm pe comunişti, care pretind la rolul de „salvatori ai poporului”.

- De ce o asemenea „directivă” a venit de la V. Stepaniuc, dar nu de la ministrul Culturii, de exemplu?

- Aş putea bănui că V. Stepaniuc face loc în bibliotecile din republică pentru propria operă „monumentală” despre „statalitatea moldovenească”. La modul serios însă, vreau să spun că guvernanţilor în general, şi lui Stepaniuc, în particular, le este mult mai comod să „spele creierii” oamenilor cu pretinse opere ştiinţifice, care nu prea au tangenţă cu realitatea, decât să recunoască adevărul – că sunt un regim de factură antidemocratică şi totalitară (concluzie la care ajungi citind „Petele negre ale guvernării roşii”). Apropo, dacă tot am pomenit de carea lui V. Stepaniuc, nu pot trece cu vederea articolul istoricului I. Varta, care a demonstrat că pasaje întregi din „opera” lui V. Stepaniuc sunt preluate din altă „operă istorică importantă despre statalitatea Moldovei” – „Istoria Moldovei” a lui V. Stati. Dacă V. Stepaniuc nu are de unde se inspira, aş vrea să-i sugerez să monitorizeze (aşa cum am făcut eu) activitatea guvernării comuniste şi îl asigur că va găsi o sumedenie de subiecte şi lucruri importante pentru istorie. Cu regret, aceste subiecte reprezintă doar abuzuri şi fărădelegi. Însă şi ele sunt o parte a istoriei noastre. Sunt „petele negre” ale istoriei noastre.

- Cum veţi proceda în continuare?

- În condiţiile în care comuniştii au instituit un regim de teroare în ţară, şi-au supus totalmente justiţia şi au băgat frica în oameni, este foarte dificil să te opui maşinii de oprimare a guvernanţilor. În confruntarea cu puterea comunistă sunt prea puţine şanse să ai câştig de cauză, dar asta nu înseamnă că voi lăsa mâinile în jos. Desigur, voi încerca să fac tot ce depinde de mine şi de partidul pe care-l reprezint. În primul rând, voi face o interpelare pe acest subiect şi în funcţie de răspunsul primit, voi întreprinde şi alte acţiuni legale. Sper că guvernarea şi, în special, V. Stepaniuc, să-şi dea seama că astfel de acţiuni restrictive şi antidemocratice sunt mai degrabă în detrimentul, decât în folosul lor. Noi am trecut deja prin perioada sovietică de tristă faimă, când erau interzise cărţile „periculoase” pentru societate. Rezultatul este binecunoscut – interesul pentru acest gen de literatură a crescut considerabil. Şi poate într-o anumită măsură acele cărţi interzise, dar totuşi citite pe ascuns, au condus la declanşarea evenimentelor de acum aproape două decenii, care s-au soldat cu înlăturarea de la putere a regimului dictatorial.

- Anterior, aţi anunţat că veţi continua să monitorizaţi guvernarea comunistă. Ce ne puteţi spune acum în această privinţă?

- Contrar declaraţiilor unor partide pretins democratice precum că, după 4 aprilie 2005, democraţia în R.Moldova se simte ca la ea acasă, realitatea e cu totul alta. Continui să monitorizez actual guvernării şi în noua formulă (roş-oranj) şi cred că deja către începutul anului 2007 voi lansa un nou volum al „Petelor negre ale guvernării roşii (roş-oranj)”. Iar dacă lucrurile vor merge tot aşa şi în continuare, adică, din mai rău în mai rău, voi mai publica un volum în 2009. Cu alte cuvinte, dacă cele mai grave abuzuri comise de guvernarea comunistă pe durata mandatului precedent au încăput într-o singură carte, acum abuzurile s-au dublat şi cred că, pentru a le trece în revistă, voi avea nevoie de două volume. Ceea ce înseamnă că toate declaraţiile pro-europene ale liderilor comunişti şi ale aliaţilor lor nu costă nici o para chioară.

Decât să retragă cărţile din biblioteci, guvernarea ar trebui să-şi mai strunească instinctele revanşarde şi să-şi revadă substanţial atitudinea faţă de oponenţii politici. Este în interesul guvernării să adopte un comportament civilizat şi să nu uite că vor trebui cândva să răspundă pentru toate fărădelegile comise.

Timpul, 16 februarie 2006

„Tratatele internaționale trebuie avizate de Curtea Constituțională înainte de ratificare”

- Dle Untilă, aţi elaborat recent un proiect de modificare a Constituţiei. În ce constă esenţa acestuia?

- Prin acest proiect de lege, propun abilitarea Curţii Constituţionale cu o atribuţie suplimentară – examinarea şi avizarea tratatelor internaţionale înainte de ratificarea acestora de către Parlament. Consider că abilitarea Curţii Constituţionale cu acest drept va avea doar efecte pozitive. În prezent, Parlamentul ratifică diferite tratate internaţionale, ele intră în vigoare şi nimeni nu poate face nimic dacă ulterior se depistează că unele prevederi ale acestora contravin legislaţiei şi Constituţiei R. Moldova. Textul tratatelor internaţionale nu poate fi modificat, iar dacă există contradicţii între acestea şi legislaţia naţională, prioritate are actul internaţional. Adică, suntem nevoiţi să ne modificăm legislaţia, chiar şi dacă vedem că modificările nu întotdeauna sunt adecvate. Abilitarea Curţii Constituţionale cu dreptul de a aviza tratatele internaţionale înainte de ratificarea lor de către Parlament va exclude situaţiile de acest gen.

- La ce etapă de lucru se află în prezent proiectul de lege?

- Conform legislaţiei în vigoare, atunci când e vorba de modificarea Constituţiei e nevoie ca iniţiativa să fie susţinută de minimum 35 de deputaţi. Desigur, sunt şi alte proceduri de revizuire a Constituţiei, cum ar fi, spre exemplu, iniţiativa populară (semnăturile a minimum 200 mii de cetăţeni cu drept de vot). În cazul de faţă sunt însă necesare semnăturile a minimum 35 de deputaţi, semnături pe care eu am şi început să le colectez.

- Ce va urma?

- Conform procedurii, după adunarea semnăturilor, voi depune proiectul de lege la Curtea Constituţională pentru avizare. Căci, un proiect de lege de modificare a Constituţiei poate fi examinat şi adoptat doar dacă e avizat pozitiv de Curtea Constituţională. Obţinând avizul pozitiv al Curţii, proiectul de lege va fi depus la Biroul Permanent al Parlamentului şi jumătate de an nu va putea fi examinat. Această jumătate de an se acordă pentru discuţii publice pe marginea documentului. După expirarea termenului de jumătate de an, se acordă un al doilea termen de jumătate de an în care Parlamentul urmează să examineze şi să adopte sau să respingă proiectul de lege. Dacă în acest răstimp deputaţii nu iau în dezbatere documentul respectiv, avizul Curţii Constituţionale devine nul şi procedura trebuie reluată de la capăt.

- Aţi consultat cumva opinia Curţii Constituţionale în prealabil? Puteţi spune care este atitudinea instanţei respective, dat fiind faptul că e vorba totuşi de o atribuţie şi de un volum de lucru suplimentar pentru judecătorii CC?

- Din câte ştiu, nu demult, în cadrul unei conferinţe de presă, preşedintele Curţii Constituţionale, Victor Puşcaş, a salutat iniţiativa mea şi a calificat-o drept binevenită. Îi mulţumesc domnului Puşcaş pe această cale pentru aprecierea eforturilor mele şi sper să reuşesc într-adevăr să promovez o modificare benefică pentru ţară.

- Care este starea de spirit în Parlament vizavi de această problemă? Credeţi că veţi reuşi să promovaţi proiectul de lege?

- În situaţia în care proiectul de lege va fi semnat de 35 de deputaţi, va apărea certitudinea că pentru el vor vota minimum o treime din numărul total al parlamentarilor. Dat fiind faptul că aceasta este într-adevăr o modificare necesară, sper că şi ceilalţi deputaţi vor vota pentru adoptarea ei, inclusiv fracţiunea majoritară a comuniştilor. Cu atât mai mult că anterior, preşedintele Vladimir Voronin a lăsat să se înţeleagă că susţine ideea abilitării Curţii Constituţionale cu astfel de atribuţii.

- În ultimele luni vă manifestaţi destul de activ atunci când este vorba despre activitatea Curţii Constituţionale.

- Sunt doctor în drept şi nu pot să nu promovez ideile ce ar conduce la îmbunătăţirea funcţionării sistemului judecătoresc şi a Curţii Constituţionale, care, accentuez, nu este parte a sistemului judecătoresc. Şi dacă am luat uneori o atitudine tranşantă, este din simplu motiv că în ultimul timp s-au discutat mai multe subiecte importante ce ţin de acest domeniu. Înţeleg aluzia – probabil vă referiţi la mini-campania pe care am desfăşurat-o în Parlament, la finele anului trecut, împotriva abilitării Curţii Constituţionale cu dreptul de a examina adresările cetăţenilor înainte ca aceştia să se adreseze la CEDO. Dar, credeţi-mă, poziţia mea a fost pe deplin justificată şi mă bucur că, împreună cu alţi deputaţi, am reuşit să ne opunem acestei iniţiative.

- Totuşi, de ce aţi fost împotrivă?

- Pentru că am considerat exagerate afirmaţiile promotorilor iniţiativei, precum că scopul este de a asigura un nivel mai înalt de protecţie a drepturilor omului. În realitate, s-a încercat instituirea unei bariere administrative în calea cetăţenilor nemulţumiţi de calitatea justiţiei din R.Moldova şi care doreau să depună plângeri împotriva Guvernului la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Eu împărtăşesc îngrijorarea precum că numărul plângerilor depuse împotriva Moldovei la CEDO este unul mare şi asta nu ne face faţă în Europa.

Dar problema nu trebuie soluţionată pe calea îngrădirii accesului oamenilor la CEDO, ci prin asigurarea independenţei şi calităţii justiţiei, printr-o atitudine consecventă şi responsabilă faţă de cetăţeni, prin instituirea unor mecanisme naţionale de protecţie a drepturilor omului eficiente.

În acelaşi timp, am fost împotriva abilitării Curţii Constituţionale cu acest drept, deoarece se încălca art. 6 din Constituţie – separarea puterilor în stat. Curtea Constituţională nu este parte a sistemului judecătoresc şi, prin urmare, nu era logic să i se atribuie funcţii caracteristice acestuia.

- Chiar şi dacă poziţia Dvs. pare justificată, nu cred că toţi oamenii v-au înţeles. Căci, în final, aţi pledat pentru lipsirea lor de dreptul de a se adresa la Curtea Constituţională.

- Ba din contra – eu am propus ca cetăţenilor să li se acorde dreptul de a sesiza direct Curtea Constituţională şi nu doar atunci când e vorba de lezarea drepturilor şi libertăţilor lor fundamentale. Oamenii trebuie să aibă dreptul de a ataca în Curtea Constituţională orice lege sau hotărâre a Parlamentului, orice decizie a Guvernului şi orice decret al preşedintelui republicii. Nu trebuie să confundăm: ceea ce se propunea la finele anului trecut nu era o abilitare a cetăţenilor cu dreptul de a se adresa Curţii Constituţionale, ci o condiţie impusă acestora înainte de a se adresa la CEDO. Atunci, eu nu numai am pledat împotriva iniţiativei respective, ci, în paralel, am propus să urgentăm examinarea şi adoptarea noii Legi cu privire la Curtea Constituţională, care prevede inclusiv şi dreptul cetăţenilor de a se adresa direct la CC. Apropo, deşi acest proiect de lege a fost elaborat cu suportul specialiştilor din exterior acum câţiva ani, despre soarta lui nu se ştie nimic.

- Veţi veni şi cu alte propuneri de îmbunătăţire a situaţiei în domeniul respectiv?

- Desigur. Cred că acesta şi este rostul deputatului în Parlament – de a îmbunătăţi calitatea legislaţiei spre binele ţării şi al cetăţenilor ei.

Jurnal de Chişinău, 28 martie 2006

„Valorile democrației nu pot fi marfă de schimb"

- Dle V.Untilă, la mitingul din 12 martie curent, organizat de AMN, participanţii au scandat: jos dictatura!, jos comuniştii!, jos trădătorii! Desfăşurarea acestui miting vine cumva să susţină ideea revigorării forţelor de opoziţie?

- Cred că era de mult timpul să ne convocăm şi să luăm o atitudine faţă de ceea ce s-a întâmplat şi se întâmplă în societatea moldovenească de la alegerile parlamentare încoace. Cei cărora nu le este indiferentă soarta valorilor democratiei au înţeles că aceste valori sunt în pericol şi că ele trebuie apărate. După acest miting guvernanţii ne-au etichetat în fel şi chip, deoarece am îndrăznit să ne pronunţăm împotriva politicii duplicitare a comuniştilor şi a aliaţilor lor din coaliţia de guvernământ. Tot la acest miting am venit cu propunerea de a picheta în semn de protest, pe 4 aprilie, la un an de guvernare roş-oranj, Parlamentul Republicii Moldova.

- De ce totuşi Primăria municipiului Chişinău a refuzat să autorizeze pichetarea?

- Urmând ordinea stabilită, AMN a depus la Primăria municipiului Chişinău o declaraţie prealabilă, solicitând avizul instituţiei respective. Vom menţiona că, potrivit legislaţiei internaţionale, mă refer la Carta Europeană pentru drepturile omului ratificată şi de R. Moldova, cei care în formă de protest organizează pichetări, nu sunt obligaţi să-şi ceară voie de la organele locale să protesteze. Ei doar trebuie să anunţe organele abilitate despre preconizata manifestare.

Cu toate acestea, Primăria Chişinău a refuzat să autorizeze pichetarea sediului Parlamentului pe data de 4 aprilie 2006, invocând un pretext formal, cum ar fi vizita oficială a unei delegaţii din străinătate. Nu ni s-a permis să desfăşurăm o întrunire paşnică, de parcă o asemenea acţiune ar fi constituit un pericol social.

Chiar dacă ni s-a refuzat pichetarea Parlamentului, vă asigurăm că acţiuni de protest organizate de AMN vor avea totuşi loc. Să nu creadă cineva că noi am renunţat la acţiuni de protest.

- Care este semnificaţia zilei de 4 aprilie pentru democraţia moldovenească?

- La 4 aprilie 2005, clasa politică din R.Moldova a ratat ocazia de a schimba raportul de forţe pe scena politică moldovenească. Noi am avut o şansă reală de a schimba lucrurile în bine, dar nu am folosit-o. Unii politicieni de opoziţie, simulând o cauză nobilă, au transformat speranţa într-o mare dezamăgire. Ei şi-au ascuns lipsa de principii şi de verticalitate sub umbrela unui pretins "parteneriat politic".

Acest târg imoral dintre puterea comunistă şi unele partide de opoziţie a compromis grav noţiunea de opoziţie în general, şi noţiunea de opoziţie anticomunistă în particular.

- Ce ar însemna, în opinia Dumneavoastră, verticalitatea în politică?

- Un politician dă dovadă de verticalitate atunci când ştie să-şi apere ideile şi să le promoveze cu tenacitate şi consecvenţă. Nu toţi politicienii care au ajuns în Parlament au acceptat pactul cu guvernarea comunistă. AMN este singura formaţiune care nu s-a lăsat prinsă în acest joc al puterii. Noi am rămas fideli promisiunilor noastre şi nu am cedat presiunilor. Şi nici nu vom ceda. Chiar dacă regimul comunist va încerca să anihileze orice acţiune întreprinsă de AMN. Chiar dacă drepturile opoziţiei sunt încălcate în mod sistematic.

- Cât de dificil este să fii astăzi în opoziţie?

- Noi suntem conştienţi că în actuala conjunctură este mult mai dificil să te opui regimului comunist, deoarece acum el îşi acoperă fărădelegile cu lozinci democratice şi pro-europene. Dar asta încă nu înseamnă că guvernarea nu poate fi criticată şi că nu i se va cere să răspundă pentru abuzurile pe care le comite!

Deşi îşi declară disponibilitatea de a merge pe calea democratizării instituţiilor statului, actuala guvernare îşi continuă cu înverşunare „opera" de demolare a valorilor democratice. Conducând ţara într-un mod autoritar, comuniştii nu urmăresc decât scopul de a intimida opoziţia, de a o lipsi de orice pârghie de control asupra puterii.

În încercarea de a submina activitatea AMN, puterea comunistă comite un abuz după altul: iniţiativele deputaţilor noştri sunt blocate de majoritatea comunistă, propunerile legislatorilor AMN nu sunt uneori incluse pe ordinea de zi, iar interpelările deputaţilor AMN rămân deseori fără răspuns.

Nu încape îndoială, că guvernarea foloseşte aceste tertipuri pentru a discredita AMN, singura formaţiune de opoziţie reală din Parlament.

- În asemenea situaţie, cât de eficientă poate fi opoziţia?

- Noi ne dăm seama că regimul comunist va încerca să anihileze orice acţiune întreprinsă de adevărata opoziţie. Se ştie însă că, cu cât într-o societate opoziţia este mai puternică, cu atât treburile în ţară merg mai bine!

AMN a votat solidar actele prin care Parlamentul s-a pronunţat în probleme-cheie ale Republicii Moldova. Noi am confirmat responsabilitatea politică şi civică susţinând Declaraţia de integrare europeană, Declaraţia şi Apelurile cu privire la rezolvarea problemei transnistrene. Am contribuit la adoptarea Legii cu privire la prevederile de bază a statutului juridic special al localităţilor din stânga Nistrului.

Noi am demonstrat că atunci când o cere interesul ţării, suntem gata să sprijinim unele proiecte venite din partea puterii, fără a trăda însă idealurile alegătorilor noştri.

- Presa loială puterii învinuieşte AMN că e prea dură în declaraţii, atunci când critică guvernarea.

- De ce însă declaraţiile AMN nu sunt difuzate la posturile Radio şi TV publice? Să ne judece oamenii, să se vadă cine are dreptate şi cine nu?

Oare nu a pătruns corupţia în toate ramurile puterii? Oare nu suntem noi azi mai săraci ca ieri? Oare justiţia nu a rămas la cheremul comuniştilor? Oare economia nu bate pasul pe loc? Oare agricultura nu a ajuns la pământ? Acestea sunt întrebările care ne frământă. Acestea sunt întrebările la care opoziţia trebuie şi o să ceară răspuns.

- Guvernanţii şi aliaţii lor se laudă însă cu stabilitatea politică şi cu promovarea reformelor.

- După ce au reuşit să corupă un segment al opoziţiei, comuniştii au proclamat imedit conlucrarea lor cu "opoziţia constructivă" drept lozinca cea mai actuală.

Însă aşa-zisele reforme puse la cale de guvernanţi, nu fac decât să întărească dominaţia comunistă. În urma acestor reforme, actul guvernării in R.Moldova nu a devenit nici mai democratic, nici mai responsabil. Tot ce au obţinut partenerii comuniştilor în primul an de guvernare a fost să-şi promoveze reprezentanţii în funcţii de conducere. Nimic mai mult.

În acelaşi timp, comuniştii organizează sondaje sociologice, pentru a arăta că actul de trădare din 4 aprilie 2005 a fost benefic pentru ţară. Dar trădarea rămâne trădare, indiferent de haina în care o îmbraci. E foarte greu să recapeţi credibilitatea pe care ai vândut-o atât de uşor. Căci nu degeaba se spune în popor: câinii care s-au înţeles cu lupul nu mai păzesc stâna.

- Sunteţi foarte activ în şedinţele Parlamentului. Veniţi cu declaraţii, cu proiecte de legi, cu interpelări. Cum e să fii parlamentar?

- În opinia mea, valoarea unui politician rezidă în competenţa şi onestitatea lui. Iar pentru ca aceste două calităţi să meargă mână în mână, e nevoie de o dăruire totală în activitatea în care te-ai angajat. Vreau să vă amintesc că sunt preşedintele unei comisii parlamentare complexe: este şi administraţie publică, şi dezvoltarea teritoriului, şi protecţia mediului. Iar asta înseamnă nu numai amendamente şi proiecte de legi, ci şi probleme, plângeri, solicitări cărora trebuie să le faci faţă.

- După o perioadă de incertitudine şi de mici conflicte interne, care este în prezent starea de lucruri în AMN?

- De regulă, jocurile de culise fac parte din arsenalul intriganţilor şi provocatorilor de duzină. Dacă unii înţeleg doar astfel să facă politică, e şi mai rău de dânşii. Gâlceava stârnită de un mic grupuleţ de răzvrătiţi, n-a afectat prea mult imaginea formaţiunii noastre. Putem spune cu certitudine că în prezent AMN este o echipă consolidată şi omogenă. În ultimile câteva luni la AMN au aderat peste 2000 de membri. Aşadar, forţele noastre sporesc. În acest context, AMN va continua să monitorizeze acţiunile puterii comuniste şi va aduce la cunoştinţa opiniei publice toate abuzurile comise de actuala guvernare. Nu există o altă alternativă, dacă vrem să scăpăm de fariseii politici şi să traim intr-un stat democratic şi prosper.

- Sondajele sociologice arată că încrederea populaţiei în formaţiunile politice a scăzut considerabil. Ce trebuie să facă partidele pentru a recâştiga această încredere?

- Cred că ar trebui să dea dovadă de acea verticalitate politică despre care am vorbit mai sus, şi nu numai în declaraţii, ci şi în acţiuni. În felul acesta vom reuşi să convingem oamenii că valorile libertăţii şi democraţiei nu pot fi nişte instrumente de manipulare a electoratului şi nu depind de o mână de profitori politici. Valorile care constituie idealurile unui popor, nu pot deveni în nici un caz marfă de schimb, iar cei care vor încerca să facă acest lucru, riscă să-şi piardă demnitatea nu numai de politicieni, ci şi de simpli cetăţeni.

Alianţa Moldova Noastră, 7 aprilie 2006

„Un pas în întâmpinarea asociaţiilor obşteşti"

- Dle V.Untilă, aţi înaintat recent, cu titlu de iniţiativă legislativă, un proiect de lege care prevede mai multe modificări la Legea cu privire la asociaţiile obşteşti. Despre ce este vorba?

- Proiectul de lege reprezintă o reactualizare a Legii cu privire la asociaţiile obşteşti. Ideea elaborării lui a apărut ca urmare a faptului că unele prevederi ale Legii în vigoare sunt învechite, iar altele reprezintă imperfecţiuni şi omisiuni admise din motive obiective sau subiective la momentul adoptării Legii şi a modificării ei pe parcurs.

Prin acest proiect de lege mi-am propus drept scop să concretizez şi să îmbunătăţesc prevederile Legii ce ţin de: impozitarea asociaţiilor obşteşti; utilizarea fondurilor primite de ele; calitatea de fondatori a asociaţiilor obşteşti în alte asociaţii obşteşti; atribuirea simbolicii asociaţiilor obşteşti; termenul de înregistrare a statutului asociaţiilor obşteşti; achitarea taxei de stat pentru înregistrarea statutului asociaţiilor obşteşti; relaţia asociaţiilor obşteşti cu mass-media; procedura de prezentare periodică a datelor despre asociaţiile obşteşti la organul de înregistrare; modul de utilizare a bunurilor rămase după lichidarea asociaţiilor obşteşti; excluderea controlului efectuat de organele procuraturii asupra legalităţii şi constituţionalităţii activităţii asociaţiilor obşteşti; contestarea deciziei de lichidare a asociaţiilor obşteşti.

- Aţi putea da şi unele detalii?

- Sigur. De exemplu, eu propun ca în Lege să fie prevăzut că asociaţiile obşteşti pot fi scutite, cu titlu individual, de plata unor impozite şi taxe. Această prevedere ar putea fi aplicată în special asociaţiilor obşteşti care activează în domeniul umanitar şi au statut de organizaţie de utilitate publică. În redacţia actuală a Legii există contradicţii în acest sens – în articolul 11 există o prevedere care acordă asociaţiilor obşteşti dreptul de a beneficia de asemenea scutiri, iar alta – interzice. În rezultat, apar multe situaţii confuze. Varianta propusă exclude aceste confuzii legislative.

Un alt exemplu, poate fi propunerea de a acorda asociaţiilor obşteşti dreptul de a-şi însuşi simbolica organizaţiilor obşteşti care au dispărut deja ca entităţi juridice. În redacţia actuală, Legea interzice acest lucru, ceea ce nu mi se pare normal. ONG-urile trebuie tratate la fel ca şi partidele, cărora nu li se interzice să-şi însuşească simbolica formaţiunilor politice ce au activat anterior pe teritoriul ţării noastre. Drept confirmare poate servi chiar actualul partid de guvernământ, care foloseşte simbolica unei formaţiuni ce nu mai există.

Un al treilea exemplu, este prevederea ce se referă la reducerea cu două săptămâni a termenului de o lună în care Ministerul Justiţiei este obligat să înregistreze asociaţiile obşteşti. De asemenea, propun ca, în cazul în care Ministerul Justiţiei nu înregistrează din prima încercare statutul asociaţiei obşteşti şi aceasta e obligată să-l prezinte repetat, să nu fie impusă să achite din nou taxa de stat. Scopul acestor prevederi este de a simplifica la maximum procedura de înregistrare a asociaţiilor obşteşti.

- Se referă cumva proiectul de lege şi la relaţiile dintre asociaţia obştească şi Ministerul Justiţiei şi după înregistrarea acesteia?

- Da, am atras atenţie şi acestui aspect, dat fiind lacunele legislative care există în prezent. Prin iniţiativa legislativă pe care am înaintat-o am propus ca din art. 27 al Legii în vigoare să fie excluse prevederile care obligă asociaţiile obşteşti să informeze anual organul de înregistrare despre desfăşurarea activităţii organizaţiei, indicând denumirea, sediul organului de conducere, datele privind conducătorii asociaţiei. În prezent, Legea prevede că, dacă aceste date nu sunt prezentate în decurs de doi ani, asociaţia îşi pierde statutul de persoană juridică. Aceste prevederi constituie doar o piedică birocratică în activitatea asociaţiilor obşteşti. În mod normal, dacă acestea nu au informat organul de înregistrare despre sistarea sau încetarea activităţii organizaţiei, dacă asociaţiile prezintă dările de seamă periodic la organele fiscale, Casa de asigurări sociale, Comisia naţională de asigurări în medicină, înseamnă că ONG-urile respective activează şi nu este necesar ca să mai pună o dată în plus la curent organul de înregistrare despre aceasta.

- Cum credeţi, cât de reuşite sunt prevederile actuale ale legislaţiei care stipulează că, în cazul lichidării asociaţiei prin decizia instanţei de judecată, bunurile ei şi mijloacele financiare rămase după achitarea datoriilor se înstrăinează în favoarea bugetului de stat?

- Cred că aceste bunuri ar putea fi folosite mult mai util. Apropo, proiectul de lege pe care l-am elaborat prevede că bunurile asociaţiilor obşteşti rămase după lichidarea acestora prin decizia instanţelor de judecată, precum şi după executarea creanţelor creditorilor, vor fi transmise nu către bugetul de stat, ci organului de stat pentru ajutoare umanitare pentru utilizarea lor în scopuri caritabile.

- Bine, dar cum să procedăm în cazul în care asociaţia obştească nu este de acord cu decizia instanţei de judecată?

- Aveţi dreptate când vă referiţi la acest aspect, deoarece, în actuala redacţie, Legea este imperfectă la capitolul respectiv. Astfel, se prevede că hotărârea

Curţii Supreme de Justiţie privind lichidarea asociaţiei obşteşti este definitivă. Eu am propus ca această prevedere să fie exclusă şi să i se acorde asociaţiei obşteşti dreptul de a se adresa şi în alte instanţe, cum ar fi colegiile CSJ. Dacă această propunere nu va fi susţinută, voi veni cu una de alternativă – voi insista să se introducă cel puţin sintagma că hotărârea instanţei este definitivă doar în plan naţional. Este o precizare de principiu pentru ca unii să nu înţeleagă că nu au dreptul ulterior să se adreseze la CEDO sau, dacă va fi necesar, şi în alte organizaţii internaţionale de profil.

- Ce alte prevederi importante mai conţine proiectul de lege?

- Aş vrea să mă opresc în special asupra propunerii de a lipsi organele procuraturii de dreptul de a supraveghea activitatea asociaţiilor obşteşti în ceea ce ţine de corespunderea lor cu Constituţia şi legislaţia în vigoare. Această prevedere este de prisos, în primul rând, pentru că este vorba despre o funcţie improprie Procuraturii. Cel puţin, atât timp cât nu ne-am onorat angajamentele faţă de Consiliul Europei în privinţa locului şi rolului Procuraturii. În al doilea rând, consider că Ministerul Justiţiei, organele fiscale, Fondul Social şi Casa Naţională de Asigurări în Medicină au suficiente pârghii pentru a exercita controlul asupra legalităţii activităţii asociaţiilor obşteşti din toate punctele de vedere.

- Aţi consultat cumva proiectul de lege şi cu organizaţiile neguvernamentale?

- Dacă nu făceam acest lucru, nici nu veneam cu respectiva iniţiativă legislativă. Am consultat mai multe ONG-uri, dar, mai cu seamă, este vorba despre juriştii de la Asociaţia pentru Democraţie, Educaţie şi Reforme şi Asociaţia pentru Promovarea Clinicelor Juridice. Vă asigur că documentul propus Parlamentului spre examinare şi adoptare se bucură de susţinere în mediul neguvernamental (în orice caz, în rândul celor cu care l-am discutat).

Sper că acest proiect de lege va găsi susţinerea necesară şi va fi adoptat de către Parlament, ţinând cont de importanţa lui pentru activitatea asociaţiilor obşteşti din Republica Moldova.

Timpul, 10 aprilie 2006

„Vreau să fiu un actor activ pe scena politică”

- Dle Untilă, a devenit o modă ca deputaţii să scrie cărţi. Opera Dvs., „Petele negre ale guvernării roşii”, însă, spre deosebire de cea a dlui Stepaniuc, a fost interzisă în librării. Cine a avut de suferit mai mult: buzunarul Dvs., principiile sau imaginea?

- Un deputat care scrie cărţi este mai curând o excepţie de la regulă. Eu am scris cartea la care vă referiţi, înainte de a accede în Parlament, fiind în opoziţie. Am relatat în ea despre erorile şi ororile regimului comunist de la noi. Probabil, din acest motiv dl Stepaniuc a dat indicaţii să fie retrasă cartea din biblioteci. Oricum, cred că mai mult a avut de suferit guvernarea, căci, interzicând o carte a unui deputat de opoziţie, şi-a demonstrat factura totalitaristă. Iar noi ştim cu ce se soldează guvernările totalitariste, ce interzic anumite cărţi – falimentul lor este inevitabil.

- A propos, de imagine vorbind, care este imaginea Dvs. de politician?

- Asta ar trebui să o spună cei care mă apreciază. Riscând să fiu acuzat de lipsă de modestie, presupun că sunt un politician incomod puterii, de vreme ce cartea mea a fost retrasă din biblioteci. Am lucrat şi continuu să lucrez asupra imaginii lui V.Untilă ca politician care a fost şi este consecvent în ceea ce spune şi în ceea ce face.

- Cum aţi ajuns, de la poliţie în politică? Există vreo deosebire între aceste două sfere ale vieţii publice?

- În politică poţi veni de oriunde. Important e să fii ghidat de intenţii nobile şi să corespunzi rigorilor pe care le impune această activitate.

- Dacă vi s-ar propune acum funcţia de ministru de Interne, aţi accepta? În ce relaţii sunteţi cu dl Papuc? Ce aţi schimba în Legea despre poliţie?

- Nu poţi intra de două ori în aceeaşi apă, vorba filozofului. Cu timpul, se schimbă lucrurile, se modifică criteriile, evoluează oamenii. Poliţia nu trebuie politizată, iar pentru ca o lege să funcţioneze bine, ar trebui schimbaţi cei care nu respectă litera acestei legi.

- Se observă, în ultimul timp, o tensionare a relaţiilor din partidul Dvs. Unii comentatori spun că abia aşteptaţi să îl decapitaţi pe Urechean, la fel cum aţi procedat şi cu Braghiş. Ce este adevărat aici şi ce aduce mai mult a bârfă?

- Comentatorii serioşi se ocupă de lucruri mai importante decât de scormonirea

dedesubturilor unui partid. Vă amintesc totuşi că Braghiş s-a retras din Alianţa „Moldova Noastră” din proprie dorinţă. El se vedea în cadrul AMN doar în postul de preşedinte, post care i-a revenit însă prin vot lui S.Urechean. Asta a fost decizia majorităţii, iar cei care nu au fost de acord, au plecat.

Cât priveşte afirmaţiile despre o presupusă rivalitate dintre mine şi dl. Urechean, acestea sunt plăsmuirile oponenţilor noştri politici. Multora le-ar conveni tensionarea situaţiei interne din AMN, dar degeaba se ostenesc.

- Cât costă azi Untilă fără Urechean?

- Tot atât cât şi Urechean fără Untilă. AMN este o echipă şi noi suntem uniţi de un scop – înlocuirea guvernării comuniste cu o guvernare democrată.

- Cine dă tonul în formaţiunea liberală? Ce părere aveţi despre faptul că Dumitru Braghiş îşi face un partid nou? Veţi mai intra în coaliţie cu el?

- Într-o formaţiune cu adevărat liberală, tonul îl dă ideea liberală. Altfel zis, valorile care sunt împărtăşite în cadrul partidului. Ambiţiile şi interesele personale ale fiecăruia trebuie să fie subordonate ideii şi scopului comun. Fără o asemenea condiţie, un partid se transformă într-un bazar.

Nu ştiu ce o să iasă din intenţia lui D.Braghiş de a încropi un partid, deoarece aşa-zişii lui camarazi au şi început deja să-l părăsească.

- Ce rol are azi opoziţia în R. Moldova? În general, există sau nu opoziţie la noi?

- Opoziţia oriunde şi oricând a avut şi are rolul de a analiza, de a critica erorile guvernanţilor şi de a veni cu propuneri şi cu soluţii de alternativă. Luând în considerare faptul că cel puţin un partid – Alianţa „Moldova Noastră” – îndeplineşte aceste criterii, putem afirma că există opoziţie adevărată în Republica Moldova.

- Dar care este rostul fracţiunii Dvs. în Legislativ? Poate ea să schimbe situaţia existentă?

- În condiţiile în care guvernarea comunistă este asistată de partenerii de coaliţie din 4 aprilie, acest lucru este cam greu. Cu toate acestea, publicul e bine informat despre iniţiativele deputaţilor AMN, interpelările şi proiectele de legi propuse de către noi spre adoptare în plenul Parlamentului.

- Ţine cont preşedintele Voronin de replicile deputatului Untilă?

- Este o întrebare tocmai bună pentru interviul dumneavoastră cu dl V.Voronin.

- Aţi fost liberalul care i-a făcut concurenţă lui Sergiu Mocanu, ba chiar l-aţi învins, ajungând preşedintele PL. Credeţi că îi mai faceţi şi acum concurenţă?

- Într-adevăr, în 2002 am fost ales în funcţia de preşedinte al Partidului

Liberal, în urma unui scrutin intern de partid, care s-a desfăşurat concomitent pe întreg teritoriul republicii. Delegaţii organizaţiilor teritoriale de partid mi-au acordat mie votul de încredere. Apropo, votul a fost secret.

Unul dintre contracandidaţii mei, S.Mocanu, a fost paraşutat de comunişti la PL, pentru a pune mâna pe partid. Chiar dacă n-a îndeplinit „misiunea", el s-a ales cu postul de consilier prezidenţial pe probleme speciale. Bănuiesc că aceste probleme se referă în special la demolarea AMN. Dar asta nu mai poate fi numită concurenţă.

- Ştiaţi că lumea în teritoriu este dezamăgită de faptul că nu v-aţi onorat promisiunile, chiar şi cele legate de computerizarea sediilor PL?

- De câţiva ani de zile, mă întâlnesc în fiecare săptămână cu oamenii din teritoriu. Sunt la curent practic cu toate problemele care îi frământă. Cred că întrebarea de mai sus are la bază o informaţie denaturată pe care întâmplător aţi contactat-o.

- Sunteţi sau nu rudă cu Iurie Roşca şi cât de des vă întâlniţi, în sânul familiei? Sunt întâlniri de afaceri sau de felul celor care au fost inserate în presă de vice-speakerul Parlamentului?

- Aici s-ar potrivi un banc. La o întâlnire cu spectatorii, Gheorghe Urschi a fost întrebat dacă într-adevăr este consătean cu Nicolae Andronic. Actorul nu s-a pierdut cu firea şi a răspuns: noi suntem dintr-un sat, dar cu ce e de vină satul?

- Este adevărat că faceţi parte din Liga Masonilor? Dacă da, aş vrea să ne spuneţi cum ajută sau cum dăunează această mişcare mondială, la integrarea noastră în Europa? Dacă nu, de unde a apărut această bârfă?

- Dacă aş încerca acum să fac unele presupuneri despre originea şi posibilul emiţător al acestor bârfe, aş putea provoca o altă bârfă. Şi o asemenea îndeletnicire îmi displace. (Pentru cei care n-au înţeles ce am avut în vedere, ar fi bine să mai citească o dată răspunsul la întrebarea anterioară).

- Unde va fi locul Dvs., odată ajunsă ţara noastră în Europa?

- La drept vorbind, pe mine mă interesează mai mult rolul, decât locul. Dacă Republica Moldova va avea izbânda de a se integra în Uniunea Europeană, vreau să am un rol cât mai util în acest proces. Astfel, îmi voi realiza în mare parte scopul pe care mi l-am propus implicându-mă în activitatea politică.

- Mi-aţi declarat, odată, că munca de parlamentar este destul de grea, că aveţi de citit foarte mult. După un an de deputăţie, v-aţi mai revenit din oboseală? Care este regimul de lucru al deputatului Untilă?

- Într-o ţară săracă, precum e R.Moldova, un ales al poporului nu poate să nu fie împovărat de griji. Regimul de lucru al unui deputat este foarte încărcat, cu atât mai mult, cel al unui preşedinte de comisie parlamentară. Uneori nici nu ai timp măcar să iei masa. Dar, ne-am asumat conştient această responsabilitate şi nu cred că face să ne plângem.

- Câţi bani câştigaţi şi câţi cheltuiţi? Ce avere aveţi?

- Cheltuiesc exact atât cât câştig. Nici mai mult, nici mai puţin, din păcate. Veniturile mele sunt absolut transparente şi de acest lucru se poate convinge oricine îmi va consulta declaraţia anuală pe venit, care nu constituie un secret de stat. Dar pentru mine cea mai mare avere este familia mea. Soţia, cele două fiice, nepoţelele. Sunt înconjurat de flori.

- Aveţi afaceri sau, la fel ca toţi funcţionarii, vă declaraţi cu mâinile curate?

- Calitatea de deputat este incompatibilă cu oricare altă activitate remunerată şi eu respect această prevedere a legislaţiei. Cât priveşte „mâinile curate", din câte ştiu, nu toţi funcţionarii s-au declarat astfel, ci doar unii politicieni. Acum aceşti politicieni, pe lângă „mâinile curate", mai au şi o reputaţie proastă.

- Ce veţi face mâine?

- De obicei, mă voi strădui să nu las treburile de mâine pe poimâine şi mă bucur atunci când reuşesc să fac mai multe lucruri decât îmi plănuiesc cu o zi înainte.

- Cum veţi gândi mâine?

- Voi gândi în stil liberal, fireşte. Mâine mă voi gândi probabil la ziua de poimâine. Tot aşa cum azi mă gândesc deja la ziua de mâine. Trebuie să fim cu gândul spre viitor. Mai rău e de cei care stau cu gândul la trecut. Cu regret, de ăştea avem încă mulţi. Inclusiv în Parlament. Anume asta ne ţine pe loc. Gândirea la timpul trecut înseamnă stagnare.

- Vă vedeţi cumva în afara Politicii şi a Parlamentului?

- E mai simplu să fii în afara Parlamentului, decât în afara politicii. Odată intrat în politică, eşti atras de mrejele ei, de provocările ei. Cu Parlamentul însă e altceva. Dorinţa de a accede în Parlament nu trebuie să fie un scop în sine pentru un politician. Parlamentul e locul care îţi oferă tribuna şi posibilităţile de a-ţi promova ideile şi de a-ţi atinge adevăratele scopuri politice.

Mai devreme sau mai târziu, timpul ne face pe toţi să ne retragem din activităţile noastre. Dar pentru mine acest timp e încă departe. Vreau să fiu un actor activ pe scena politică. Şi sunt abia la început…

- Ce face familia Dvs.?

- Familia mea a fost şi este sprijinul meu de nădejde. Soţia educă nepoţelele şi îmi ajută şi mie. Este apreciată la serviciu ca un bun economist, dar eu consider că, în acelaşi timp, ea şi-a făcut o carieră nu mai puţin frumoasă – cea de mamă şi de soţie.

VIP Magazin, aprilie 2006

„A face politică înseamnă a schimba lucrurile în bine”

- Stimate domnule Veaceslav Untilă, sunt mai bine de cinci ani de când v-aţi lansat în politica activă. Cum apreciaţi traiectoria pe care aţi parcurs-o în această perioadă?

- Am avut o traiectorie rectilinie, asta o spun cu toată certitudinea. În activitatea politică, sunt suficiente situaţii când ai puterea de decizie, tot aşa cum sunt şi destule situaţii când evoluţia lucrurilor depinde de factori pe care nu-i poţi dirija. Păi iată, indiferent de influenţele potrivnice pe care le resimte, un politician trebuie să-şi păstreze verticalitatea, altfel zis, trebuie să se raporteze mereu la principiile sale.

Traiectoria evoluţiei mele în politică pe alocuri a mers rapid în ascensiune, pe alocuri a înregistrat poate perioade de încetinire, însă de fiecare dată a avut aceeaşi orientare, aceeaşi direcţie. Şi aceasta cred că e una din trăsăturile cu care mă pot mândri.

- Activitatea politică reprezintă o călătorie cu un anumit final, iar traseul ei trebuie să fie clar definit din timp. Aveţi schiţată consecutivitatea paşilor pe care îi faceţi?

- Cine nu ştie încotro merge, ajunge nicăieri. Acest enunţ e cât se poate de potrivit pentru a arăta cât de importantă este stabilirea obiectivelor, în viaţă în general şi în politică în special. Când m-am lansat în 2001 în politică, eram conştient de faptul că doar ştiind încotro mergi, poţi avea o prestaţie corectă şi eficientă. Scopul meu a fost şi rămâne edificarea unui stat de drept, în care să fie instaurată ordinea şi să fie respectată libertatea cetăţenilor. Iar consecutivitatea paşilor pe care i-am făcut şi voi continua să-i fac în activitatea mea politică urmăreşte anume acest scop.

- Aţi publicat câteva cărţi despre politicul din R. Moldova. Ce urmăriţi de fapt, promovarea propriei imagini sau altceva?

- Un politician are nevoie din când în când să-şi evalueze propriile acţiuni, să-şi proiecteze viitoarele activităţi. În asemenea momente, înţelegi că ai acumulat un bagaj de cunoştinţe, de impresii, ai acumulat o experienţă pe care doreşti să o structurezi pentru tine şi să o împărtăşeşti şi altora. Cartea este forma în care îţi poţi realiza această dorinţă.

- În acest context se înscrie şi recenta Dvs. carte?

- Aveţi în vedere probabil cartea *Politica e un joc serios,* apărută acum câteva zile. Este vorba de un volum de interviuri, pe care le-am acordat unor publicaţii începând cu anul 2001 încoace. Interviul constituie pentru mine o modalitate eficientă de dialog cu cititorul, cu potenţialul alegător şi am folosit orice ocazie

de a susţine un asemenea dialog. În felul acesta oamenii au putut afla din prima sursă cine este politicianul Veaceslav Untilă.

- Care este cel mai deficitar element în politica autohtonă?

- Fără îndoială – verticalitatea, consecvenţa în declaraţii şi acţiuni. Cu regret, pentru majoritatea politicienilor noştri politica este un business, o modalitate de a-şi promova propriile interese. În rezultat, cultura politica şi atitudinea societăţii faţă de politică în general au avut de suferit enorm. Iar dezinteresul electoratului faţă de alegeri este o derivată a lipsei de consecvenţă şi verticalitate în politica autohtonă.

- Pot fi considerate partidele ce au participat la actul din 4 aprilie 2005 formaţiuni de opoziţie?

- Nu cred că aceste partide pot pretinde la rolul de opoziţie. Ar fi o batjocură la adresa electoratului democratic, pe care l-au trădat cu atâta uşurinţă.

- Aţi fost timp de patru ani de zile în opoziţie activă, extraparlamentară, faţă de partidul de guvernământ. Acum, sunteţi deja în opoziţie parlamentară. E mai simplu, e mai dificil să vă manifestaţi?

- Am rămas tot în opoziţie faţă de comunişti. Statutul de partid parlamentar pe care îl are AMN ne permite să ne exprimăm părerea la tribuna Parlamentului, să ieşim cu interpelări şi propuneri, să atenţionăm opinia publică şi organismele internaţionale faţă de felul deficient în care este guvernat statul. Totodată, continuă să ne fie îngrădit accesul la posturile aşa-zise publice de Radio şi TV, ne sunt ignorate proiectele de legi şi propunerile cu care venim, suntem discriminaţi sub aspectul competenţelor pe care le putem avea, ni se încalcă flagrant drepturile de aleşi ai poporului.

Suntem conştienţi de marea răspundere pe care o avem faţă de alegătorii noştri şi ne doare faptul că eforturile noastre se izbesc de cinismul cu care îşi acoperă comuniştii fărădelegile şi gravele erori. A fi în opoziţie parlamentară e la fel de dificil, dar e mult mai responsabil.

- Se creează impresia că lupta anticomunistă a partidelor democratice se află în declin. Chiar dacă opoziţia are ocazia să-şi expună poziţia critică de la tribuna Parlamentului, aşa cum susţineţi şi Dvs., fracţiunea majoritară se face în continuare că plouă. Când şi cum îşi pot lua revanşa democraţii?

- Pentru revanşe există scrutine. Numai aşa, respectând regulile exerciţiului democratic, poţi demonstra cine e mai potrivit şi mai capabil. Marea mea speranţă este că electoratul din Republica Moldova se deşteaptă an de an.

Comuniştii manipulează iscusit cu cetăţenii simpli, dar eu sper că oamenii se vor dumeri în ce prăpastie suntem duşi cu toţii şi îşi vor exprima opţiunea

votând împotriva guvernării roşii. Alegerile locale generale din 2007 vor arăta gradul de evoluţie al electoratului de la noi. Se va da o luptă politică pentru Chişinău, pentru fiecare raion, pentru fiecare comună.

- Credeţi că AMN va reuşi să recucerească postul de Primar General al municipiului Chişinău?

- E prea devreme să dăm prognoze de pe acum. Cert este că AMN va ieşi cu un candidat puternic, apt să câştige încrederea chişinăuienilor şi să gestioneze efectiv treburile capitalei. Avem nevoie de o figură politică cu caracter, nu de o marionetă docilă şi ridicolă a comuniştilor.

Eu cred că succesul din 2007 depinde în mare măsură de felul în care se vor înţelege forţele democrate. Trebuie să avem un singur candidat serios, să nu dispersăm iarăşi voturile şi resursele. Repet, la primărie trebuie să vină un om cu experienţă şi caracter.

- Sunteţi preşedinte al Comisiei parlamentare pentru administraţie publică, ecologie şi dezvoltarea teritoriului. Numiţi-ne câteva schimbări importante care trebuie să se producă în aceste domenii.

- Privită de pe poziţiile mele, administraţia publică reprezintă un suman cârpit de nenumărate ori şi care plesneşte şi se destramă la fiecare solicitare. Şi în felul cum activează şi există administraţia publică, şi în modul în care se realizează protecţia mediului sunt mari neajunsuri. Cele mai grave sunt problemele ce ţin de neconcordanţa în legislaţia privind statutul şi activităţile administraţiei publice locale. Bunăoară, Legea privind finanţele publice locale prevede că cea mai mare parte din veniturile obţinute trebuie să fie direcţionate spre centru. În acest caz însă localităţile respective nu mai au cum să supravieţuiască. Legea în cauză nu poate fi modificată fără a efectua modificări la Legea cu privire la sistemul bugetar. Iar legea respectivă, la rândul ei, nu poate fi modificată din motiv că nu doreşte fracţiunea majoritară etc., etc.

- Cum vi se pare, cât de eficace este dialogul şi conlucrarea între fracţiunile din Parlament? În ce relaţii sunteţi cu foştii colegi din Blocul „Moldova Democrată”?

- Fracţiunile din Parlament sunt caracterizate de un soi de egoism care de cele mai multe ori le face incapabile să dialogheze constructiv şi să sprijine iniţiativele cu care vin colegii din alte fracţiuni. E o trăsătură specific moldovenească, completată de o mentalitate post-sovietică şi de interese înguste de partid.

Nici nu mai ştii cum să interpretezi acţiunile foştilor colegi de bloc electoral şi cum să le înţelegi reacţiile. În fond, cum poţi să mai ai încredere în cei care au trădat într-un moment atât de important pentru ţară? Unii dintre ei îşi deplâng

greşeala, alţii mai insistă în prostie, dar toţi laolaltă nu mai au credibilitate în ochii lumii.

- Ce credeţi despre doctrinele politice şi rolul lor în R. Moldova?

- Într-o ţară cu o democraţie firavă şi cu o economie în tranziţie, cum e R. Moldova, rolul doctrinelor nu este semnificativ. Popularitatea doctrinelor creşte odată cu nivelul de trai şi cu maturizarea clasei politice. În R. Moldova au apărut deja primele semnale că electoratul se orientează spre partidele create în baza unor idei concrete, a unei doctrine clar formulate. Şi nu e departe timpul când formaţiunile care promit în alegeri salam şi pâine ieftină vor dispărea de la sine, cedând locul partidelor serioase şi responsabile.

- Cum comentaţi iniţiativa PSL de unificare a formaţiunilor liberale într-un singur partid?

- Aş vrea să precizez că PSL a chemat la dialog unele grupuri de persoane şi partide extraparlamentare care sunt răzleţite pe eşichierul politic. Iniţiativa nu vizează formaţiunea noastră. Nu cred însă că se poate vorbi la modul serios despre crearea unui pol liberal în R. Moldova fără Alianţa „Moldova Noastră”.

- Cât de reală vi se pare perspectiva integrării R. Moldova în UE?

- Integrarea europeană a R. Moldova va avea sorţi de izbândă doar după schimbarea actualei guvernări. Comuniştii nu au făcut nimic în ceea ce ţine de integrarea europeană, în afară de declaraţii. De fapt, ei nici nu pot face nimic în acest sens, deoarece nu doresc ca integrarea R. Moldova în UE să aibă loc. Guvernarea a îmbrăţişat ideea respectivă, fiind constrânsă la un moment dat de conjunctura care se crease pe arena internaţională şi împinsă mai degrabă de instinctul autoconservării.

- Când ar trebui să ia sfârşit monitorizarea R. Moldova de către Consiliul Europei?

- Comuniştii asta şi aşteaptă – să se încheie cât mai repede posibil procedura de monitorizare, ca ei să aibă mână liberă pentru a comite mai multe abuzuri şi ilegalităţi. Guvernanţii nu urmăresc decât stoparea sau conservarea unor preconizate reforme în mai multe domenii importante. Să luăm drept exemplu – Procuratura. Republica Moldova şi-a asumat încă în 1995 faţă de CE obligaţiunea de a stabili clar rolul şi locul Procuraturii, dar nu a făcut acest lucru, deoarece celor aflaţi la guvernare le este convenabil să păstreze controlul asupra ei. Dacă nu vrem ca democraţia în R. Moldova să degradeze definitiv, avem nevoie să rămânem sub monitorizarea CE cel puţin până la sfârşitul mandatului guvernării comuniste.

- Care este viziunea politicianului Veaceslav Untilă vizavi de promovarea şi manifestarea activă a tinerilor în politică?

- Mă consider un politician care merge în pas cu timpul. Iar timpul dictează o schimbare de viziune în abordarea politicului, o schimbare de generaţii. Tinerii sunt cei care vor continua ceea ce am realizat noi, iar pentru ca efortul lor să fie mai rodnic, ei trebuie să se implice în activitatea politică de pe acum, să fie mai puţin apatici şi indiferenţi, să se călească în bătăliile politice, să înveţe cum se gestionează o echipă, un partid, un departament.

În cadrul AMN, voi insista asupra ideii de a promova cât mai mulţi tineri, de a-i încadra în organele de conducere ale formaţiunii, în listele electorale. Însă promovarea tinerilor nu trebuie să fie un scop în sine. Promovarea nu este o chestiune de filantropie. Tinerii trebuie să-şi demonstreze capacităţile. Concurenţa nu ştie de vârstă, origine, etnie sau sex. Concurenţa apreciază capacităţile fiecăruia.

- Recapitulând perioada de timp de când sunteţi în politică, ce vă reproşaţi?

- Nu cred că există om, mai ales participant activ la viaţa politică, care cel puţin în intimitatea sa, să nu aibă anumite reproşuri faţă de sine. Sper ca reproşurile pe care le am faţă de mine însumi să nu se acumuleze pe măsură ce avansez în cariera mea politică. În tot cazul, sunt o fire autocritică şi analizez întotdeauna greşelile pe care le fac, pentru a le corecta la timp şi a le evita pe viitor.

- Cine sunt oamenii care vă fac viaţa mai frumoasă?

- În primul rând familia, rudele, care îmi asigură un refugiu, îmi oferă o ambianţă caldă şi liniştită. Apoi prietenii, cu care pot petrece împreună orele tot mai rare de timp liber, cu care ne relaxăm mergând la pescuit sau pur şi simplu stând de vorbă. Un rol important îl joacă pentru mine partidul şi colegii cu care mă identific în cadrul aceleiaşi echipe. De fapt, sunt o fire deschisă şi rămân mereu plăcut impresionat şi emoţionat de orice contact cu oamenii, mai ales atunci când ei sunt sinceri şi plini de energie creatoare.

- De câţi bani aţi avea nevoie ca să vă simţiţi fericit?

- Banii sunt purtători ai fericirii în măsura în care medicamentele sunt purtătoare ale sănătăţii. Banii, în mod sigur, sunt adesea indispensabili pentru sprijinirea unor proiecte, pentru atingerea unor obiective pe care ni le propunem, dar aici valoarea lor se limitează.

- În ce ţară sau în ce oraş v-ar plăcea să trăiţi?

- Am locuit un timp la Geneva şi acest oraş mi-a devenit apropiat, deoarece anume în acea perioadă am realizat cum şi de ce trebuie să adoptăm şi noi, cei din R. Moldova, stilul de viaţă al elveţienilor, francezilor, germanilor. Îmi este

drag şi Chişinăul – oraşul în care am activat mulţi ani şi în care văd atâtea premise pentru lansarea noastră spre un trai demn, cu adevărat european şi civilizat. Vreau să trăiesc aici, fiindcă este important pentru mine să fiu util şi dorinţa mea este să fiu util la mine acasă, nu undeva în străinătate.

- Optimismul e o trăsătură care vă caracterizează?

- Dacă nu eşti optimist, nu ai ce căuta în politică. În viziunea mea, a face politică înseamnă a schimba lucrurile în bine. Iar astfel de motivaţie îi este proprie doar unui om optimist. E adevărat că optimismul trebuie să fie „condimentat" cu o bună doză de realism, altfel rişti să te autoamăgeşti şi te paşte pericolul unor aprecieri inadecvate.

Eu cred în şansa Republicii Moldova, în viitorul ei democratic, în destinul ei european, chiar şi dacă unii folosesc în mod cinic aceste idei. Rămân a fi în continuare un optimist şi sper că vor veni şi pentru ţara noastră vremuri mai bune. Iar misiunea noastră e să grăbim venirea lor.

- Care este cuvântul cel mai frecvent utilizat în ultimul timp în vocabularul Dvs.?

- Politica…

Timpul, 16 iunie 2006

„Demilitarizarea ar trebui să înceapă prin retragerea trupelor militare rusești din stânga Nistrului”

- În contextul soluţionării conflictului transnistrean, preşedintele R.Moldova a propus un program de demilitarizare a ţării. V.Voronin consideră că armata moldovenească există mai degrabă ca „o instituţie obişnuită a statalităţii”. El a declarat că R.Moldova nu are de gând să lupte cu nimeni şi nu vede de unde ar putea să provină vreun pericol armat pentru ţara noastră. În opinia preşedintelui, Transnistria tot nu are de ce se teme, deoarece „nimeni nu se va întoarce la calvarul din 1992”. Şeful statului a mai propus, ca în viitorul apropiat, să fie lichidate toată tehnica şi armele grele, sistemele de foc în salve de orice modificări, după care se va purcede la crearea forţelor armate consolidate. Credeţi că aceste iniţiative sunt realizabile?

- Soluţionarea problemei transnistrene necesită o abordare complexă, nu una sectorială. Demilitarizarea este doar una din componentele abordării complexe despre care am pomenit. În 2005, atunci când după alegerile parlamentare s-a creat acea iluzie a consensului politic privind integrarea europeană şi problema transnistreană, noi, formaţiunile din Parlament am reuşit să adoptăm câteva documente importante referitor la diferendul transnistrean. Acele documente se refereau inclusiv şi la demilitarizare. Numai că trebuie să facem o mare diferenţă dintre demilitarizarea ţării, în general, şi demilitarizarea regiunii transnistrene, în particular. Dacă vorbim de regiunea estică, într-adevăr se impune aplicarea formulei celor trei D – demilitarizare, decriminalizare şi democratizare. Şi succesiunea ar trebui să fie anume cea în care aceşti termeni sunt aranjaţi în formula de mai sus. Demilitarizarea ar trebui să înceapă prin retragerea trupelor militare ruseşti din stânga Nistrului şi distrugerea stocurilor de armament rămase de la fosta armată sovietică a 14-cea. Acest mesaj trebuie promovat consecvent la toate nivelurile şi cu orice ocazie. Al doilea pas ar trebui să fie lichidarea formaţiunilor paramilitare existente în stânga Nistrului. În privinţa armatei naţionale, preşedintele are dreptate atunci când o consideră doar un atribut formal al statalităţii. În anii de guvernare comunistă, armata a ajuns într-o asemenea stare încât este mai bine fără ea decât cu ea.

Vom menţiona că în declaraţiile prezidenţiale există şi o încărcătură politică. Şi cred că anume ea a contat mai mult pentru şeful statului. Nu putem trece cu vederea contextul în care au căzut aceste iniţiative: unele în ajunul, altele – după summit-ul CSI şi întrevederea lui Vladimir Voronin cu Vladimir Putin. Adică, avem toate motivele să presupunem că şeful statului era conştient că

intenţiile sale au prea puţine şanse de a fi transpuse în practică. Pentru el conta impresia pe care ele aveau s-o producă asupra conducerii Rusiei, ţară cu care comuniştii încearcă să-şi refacă bunele relaţii.

- A fost avansată propunerea de a substitui armata cu unele centre militare, în care persoanele vor însuşi pe parcursul a jumătate de an „meseria de pacificator", pentru a putea ulterior participa la operaţiunile pacificatoare. Aşa ceva este real? Şi va susţine oare această idee, inclusiv financiar, comunitatea internaţională, precum îşi închipuie preşedintele ţării?

- Abordarea este greşită din start – o armată nu poate fi substituită de careva centre sau alte structuri similare. Armata sau există sau nu există! Toate forţele militare pacificatoare din lume sunt parte a Armatei. Desigur, în unele acţiuni postconflict sunt antrenaţi şi civili, dar ei nu fac parte din forţele pacificatoare. Probabil, cei care lansează idei de acest gen ar trebui să fie mai expliciţi, să se înţeleagă ce au avut în vedere. Să luăm un exemplu concret – geniştii pe care-i avem în Iraq. Ei participă la o operaţiune pacificatoare postconflict. Spuneţi-mi, vă rog, ce statut ar trebui să aibă un eventual Centru care va substitui instituţiile Armatei Naţionale şi care ar putea pregăti genişti? În situaţia în care nu ştim toate dedesubturile, mă îndoiesc că cineva din afară se va grăbi să aloce bani pentru nişte idei confuze.

- Ministrul Afacerilor Externe, Andrei Stratan, a declarat că actualul mecanism de menţinere a păcii a devenit o parte a conflictului transnistrean şi s-a pronunţat pentru transformarea aşa-zisei operaţiuni de menţinere a păcii într-o misiune multinaţională civilă cu mandat OSCE. Cum apreciaţi această declaraţie?

- Ministrul nu a spus nimic nou – noi promovăm această idee de ani buni de zile. De fapt, prin această declaraţie s-a constatat o situaţie reală. Cum poate o ţară recunoscută oficial vinovată de declanşarea conflictului transnistrean şi menţinerea la putere a regimului separatist de la Tiraspol în toţi aceşti ani (vezi decizia CEDO în cazul grupului Ilaşcu) să-şi asume şi rolul de arbitru, de pacificator? Este un non-sens. Cunoaştem multe cazuri când aceeaşi pacificatori au favorizat acţiunile forţelor separatiste. Nu doar eficienţa pacificatorilor ar trebui să fie pusă sub semnul întrebării, ci, în genere, statutul Rusiei de negociator şi, ulterior, de garant, în reglementarea transnistreană. Problema trebuie privită mult mai larg – Tiraspolul urmează a fi exclus din procesul de negocieri, Rusiei să i se acorde statut de parte în conflict (acelaşi statut pe care-l are şi R.Moldova), Ucraina şi OSCE să-şi păstreze statutul de mediatori, iar UE şi SUA să fie trecuţi din categoria „observatori" în categoria „mediatori". Numai negocierile în astfel de format ar putea fi eficiente.

Dacă e să revenim la problema pacificatorilor, apoi există mai multe posibile

soluţii. Prima ar fi cea indicată de ministru şi evocată în întrebarea Dvs. – trupe sub egida OSCE. A doua – o eventuală atragere a ONU în procesul de reglementare şi a trupelor sub egida ONU în calitate de pacificatori; a treia – o misiune de monitorizare civilă cu mandat internaţional. Oricare din aceste soluţii va fi mult mai bună şi mai eficientă decât actuala pretinsa misiune de pacificare din estul Republicii Moldova.

- Care va fi răspunsul părţii transnistrene?

- Reacţia părţii transnistrene este previzibilă. Atâta timp cât la Tiraspol vor exista forţe ce nu doresc soluţionarea conflictului, lucrurile în acest sens se vor mişca foarte greu. Este evident că aceste forţe vor zădărnici orice iniţiativă care le va pune în pericol aflarea lor la putere. Nici nu e de mirare că acoliţii lui Smirnov văd la tot pasul scenarii puse la cale de Chişinău, care au „ca scop final acapararea proprietăţii şi lichidarea statalităţii transnistrene". Fără îndoială, clica lui Smirnov nu va pleca de bună voie, chiar dacă pe unele segmente influenţa ei politică s-a diminuat. Şi aici un rol important îl vor avea contactele la nivel economic şi la nivel de societate civilă. Rămâne doar ca iniţiativele Chişinăului să fie atractive pentru populaţia din Transnistria şi să aibă menirea de a îmbunătăţi cu adevărat calitatea vieţii oamenilor de pe ambele maluri ale Nistrului.

- Comuniştii par îngrijoraţi de faptul că opoziţia tinde să modifice statutul de neutralitate a R.Moldova. Cât de întemeiate sunt temerile lor?

- Cred că până vom ajunge să discutăm despre revizuirea statutului de neutralitate a Republicii Moldova, ar trebui să ne concentrăm pe implementarea Planului individual de acţiuni al Parteneriatului RM-NATO. Este un plan complex, care include un spectru cât mai larg de probleme, inclusiv de ordin economic, cu care se confruntă R.Moldova. Planul respectiv propune acţiuni şi soluţii concrete, ce ne vor ajuta să depăşim situaţia deloc uşoară, în care s-a pomenit ţara noastră. Beneficiile pe care le-ar putea obţine R.Moldova în urma colaborării cu structurile NATO sunt evidente. Ar fi păcat să nu folosim o asemenea oportunitate. Ca să nu mai vorbim despre faptul, că R.Moldova are nevoie de susţinerea NATO pentru a asigura stabilitatea în zonă.

Cu regret însă, guvernarea comunistă face prea puţin, ori aproape nimic, pentru realizarea acestui Plan. Tocmai de aceea, cred că despre o eventuală modificare a statutului de neutralitate se va putea vorbi la modul serios abia după debarcarea comuniştilor.

Alianţa, 2 noiembrie 2006

„Aderarea la NATO ne va permite să avansăm în dialogul nostru cu UE”

- Dle Untilă, aţi făcut parte dintr-o delegaţie a Parlamentului Republicii Moldova, care a întreprins recent o vizită la NATO. Care a fost scopul acestei vizite?

- A fost o vizită de documentare la instituţiile Organizaţiei Tratatului Atlanticului de Nord. Delegaţia Parlamentului Republicii Moldova a inclus deputaţi din toate fracţiunile (din partea AMN au mai făcut parte deputaţii Ion Pleşca şi Leonid Bujor), cu excepţia reprezentanţilor comuniştilor. Vizita a confirmat disponibilitatea NATO de a face un pas în întâmpinarea Moldovei şi e regretabil faptul că reprezentanţii fracţiunii majoritare, pentru a câta oară, au ignorat NATO. Este o politică a dublelor standarde pe care le aplică guvernarea.

În cadrul vizitei, am avut mai multe întrevederi atât cu responsabili din conducerea organizaţiei şi ai Adunării Parlamentare a NATO, cât şi cu ambasadorii unor ţări (Lituania, SUA, Romania, Bulgaria etc.). În cadrul discuţiilor, m-am convins încă o dată că oficialii NATO tratează cu înţelegere situaţia în care s-a pomenit R.Moldova şi ar dori să ne dea o mâină de ajutor, dar atitudinea reticentă a guvernării îi pune în gardă.

- Nu putem însă trece cu vederea faptul că anume comuniştii au fost acei care au semnat din partea Moldovei un Plan individual de acţiuni al parteneriatului dintre Republica Moldova şi NATO...

- Într-adevăr, acest Plan a fost semnat de reprezentanţii guvernării comuniste, dar apare altă întrebare: au făcut ei acest lucru benevol? Desigur, nu – mai degrabă au fost constrânşi de conjunctura geopolitică ce s-a creat după aderarea României la NATO. O dovadă în acest sens este şi faptul că Planul respectiv a fost ţinut mult timp în secret. În „Monitorul Oficial” el a fost publicat cu mare întârziere. Deşi Planul este în vigoare, nu prea se vede ca guvernarea săşi bată capul de implementarea lui. În Plan este scris că se va crea un grup de lucru pentru realizarea lui. Aţi auzit undeva despre rezultatele activităţii acestui grup de lucru? Guvernul a aprobat un Plan bun, dar nu are voinţă politică pentru a-l implementa.

- Ce am avea noi de câştigat în urma acestei conlucrări?

- Planul nu prevede numai acţiuni de colaborare în domeniul militar, după cum se afirmă uneori - o parte din prevederile lui sunt acţiuni concrete ce vizează reformele democratice. Este vorba despre drepturile omului, statul de drept,

lupta contra corupţiei, combaterea terorismului şi crimei organizate, controlul democratic al forţelor armate, dezvoltarea economică şi politicile prioritare, reformarea trupelor de carabinieri şi grăniceri, colaborarea în domeniul ştiinţei, planificarea situaţiilor de urgenţă etc. Este un Plan complex care cuprinde tot spectrul de probleme cu care se confruntă în prezent ţara noastră.

De exemplu, la capitolul economic sunt prevăzute expres necesitatea implementării SCERS şi a componentei economice a Planului de acţiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova. Prin acest Plan Moldova se obligă să promoveze competitivitatea şi să îmbunătăţească mediul de afaceri, să întreprindă măsuri în vederea consolidării securităţii economice şi energetice, să îmbunătăţească colaborarea cu organismele financiare internaţionale. Adică, e vorba de acţiuni care ne-ar permite să ne dezvoltăm, să avansăm pe calea alinierii la standardele internaţionale. De aceea, e mare păcat că guvernarea comunistă nu doreşte să mişte lucrurile în direcţia unei colaborări fructuoase cu structurile NATO.

- Poate această reticenţă a guvernării faţă de NATO se explică prin statutul de neutralitate a R.Moldova. Credeţi că acest statut ar trebui revizuit?

- Cred că la etapa actuală trebuie să ne axăm pe avantajele pe care ni le oferă acest Plan, în primul rând pe cele de ordin economic. Noi trebuie să fim conştienţi de faptul că uşile UE se vor închide parţial după 2007, iar uşile NATO vor rămâne deschise pentru Moldova. Aceasta ne va permite să soluţionăm o mulţime de probleme şi ar fi păcat să nu valorificăm o asemenea oportunitate. Iar asupra principiul de neutralitate am putea reveni după implementarea Planului individual de acţiuni al parteneriatului RM-NATO.

- Unele ţări, precum România şi Bulgaria, au aderat mai întâi la NATO şi apoi la UE. În opinia Dvs., Moldova trebuie să procedeze la fel?

- Nu este obligatoriu, dar e de dorit. Aderarea la NATO ne va permite să avansăm în dialogul nostru cu UE şi, cu siguranţă, ne va facilita accesul în această organizaţie. Comuniştii comit o greşeală enormă când încearcă să separe aderarea la UE de aderarea la NATO. Nu e nevoie să inventăm ceva nou, e suficient să urmăm exemplul vecinilor, care s-a dovedit a fi unul bun.

Apropo, există trei categorii de state prin optica NATO – ţările membre, ţările cu relaţii speciale cu NATO şi ţările care au planuri individuale de acţiuni cu NATO. Din cea de-a doua categorie face parte Ucraina şi Georgia. Dacă partenerii noştri din GUAM au avut voinţă politică să declare că vor să adere la NATO, ar fi trebuit să procedăm şi noi la fel. Până şi premierul ucrainean Ianukovici, care se presupune că este pro-rus, a afirmat recent la Bruxelles că ţara sa va adera la NATO. În mod paradoxal, oficialii moldoveni, care în

declaraţii sunt pro-occidentali şi critică politica imperială a Rusiei, resping această perspectivă.

- Sondajele de opinie arată că o bună parte a populaţiei este împotriva aderării la NATO. Cum explicaţi acest lucru?

- În acestă privinţă există un mare vid informaţional – pentru majoritatea populaţiei colaborarea cu NATO este doar una militară, opinie ce nu corespunde realităţii. De exemplu, NATO ne-a ajutat să distrugem pesticidele cu termenul de valabilitate expirat şi va susţine şi în continuare acest proiect. Recent, NATO ne-a acordat în acest scop un ajutor nerambursabil de circa 12 mln. lei (700 mii euro). NATO a finanţat şi alte acţiuni cu caracter social şi economic. Aşadar, urmează a fi promovată o politică de informare corectă şi obiectivă a populaţiei. Dacă acest lucru se va întâmpla, atitudinea cetăţenilor noştri faţă de NATO se va schimba radical.

Alianţa, 17 noiembrie 2006

„Basarabenii nu trebuie să se simtă abandonați de România”

- Dle Untilă, la începutul acestei săptămâni aţi anunţat demararea unei campanii de colectare a semnăturilor cetăţenilor care doresc redobândirea cetăţeniei române. Cum a apărut această idee şi cum ar putea ea schimba situaţia persoanelor ce doresc să redobândească cetăţenia română?

- La întâlnirile noastre cu alegătorii chestiunea redobândirii cetăţeniei române este discutată tot mai des. Cei care doresc să redobândească cetăţenia română şi-au cam pierdut speranţa. Aceasta pentru că Legea cetăţeniei române prevede posibilitatea redobândirii cetăţeniei, dar nu stabileşte totodată şi condiţii clare în acest sens. Noi ne propunem să sensibilizăm Guvernul român în această problemă şi să solicităm stabilirea unui termen concret atât pentru examinarea cererilor de redobândire a cetăţeniei, cât şi pentru redobândirea propriu-zisă a cetăţeniei. Nu mai poate fi tolerată situaţia când oamenii care merg la Bucureşti cu intenţia de a obţine cetăţenie, sunt nevoiţi să stea zile întregi pe la uşile diferitelor instituţii, având de depăşit un şir de bariere birocratice, bariere care complică şi mai mult procedura respectivă.

- Să înţelegem că doriţi să exercitaţi o anumită presiune asupra Guvernului României?

- Noi ne dăm seama că, în preajma aderării sale la Uniunea Europeană, România are probabil alte priorităţi. Poate într-un fel e şi firesc să fie aşa. Misiunea noastră este însă să le amintim autorităţilor de la Bucureşti că în Republica Moldova există un număr impunător de oameni pentru care apartenenţa la tot ceea ce e românesc constituie o prioritate majoră. Pentru aceşti oameni redobândirea cetăţeniei române este în primul rând o recuperare de ordin moral, dincolo de alte privilegii pe care le acordă acest statut. Ei vor să li se redea un drept de care au fost lipsiţi cândva – dreptul de a se numi cetăţean român. Semnăturile pe care le vom colecta vor fi un argument în plus pe care autorităţile române îl vor putea folosi ori de câte ori se va pune problema cetăţeniei pentru locuitorii Republicii Moldova.

- Dar cum rămâne cu sutele de mii de scrisori pe care locuitorii Republicii Moldova le-au expediat în ultimele luni factorilor de decizie români, solicitând redobândirea cetăţeniei?

- În lipsa unui mecanism clar care ar stabili modul de luare la evidenţă a unor astfel de scrisori, ele pur şi simplu au fost neglijate. Ambasadorul României la Chişinău, Filip Teodorescu, a recunoscut recent că scrisorile erau primite cu sacii

la număr şi stocate tot în saci. Nu cred că cineva a deschis acei saci. Este evident că în asemenea condiţii eforturilor oamenilor care au dorit redobândirea cetăţeniei române s-au pierdut în van. De altfel, şi situaţia creată cu scrisorile respective ne-a determinat să demarăm campania de colectare a semnăturilor. Nu putem admite ca oamenii să se simtă abandonaţi. E de datoria noastră să-i susţinem.

- Credeţi că veţi reuşi să convingeţi autorităţile de la Bucureşti?

- Atunci când într-o singură noapte oamenilor li s-a furat în mod violent cetăţenia română, s-a făcut o mare nedreptate istorică. Este un adevăr pe care îl cunoaşte toată lumea. Sunt lucruri pe care trebuie să le spunem cu voce tare, dacă vrem să restabilim dreptatea şi adevărul.

- Cum credeţi că vor reacţiona autorităţile de la Bucureşti la această iniţiativă?

- Sperăm că autorităţile române vor fi înţelegătoare în acest sens. Ştim că România caută soluţii în problema respectivă. La prima etapă scopul nostru este de a intra în dialog cu oficialii români. În acest context, marţi, pe 19 decembrie, am fost invitaţi împreună cu Serafim Urechean la un For liberal din România. La acest For a participat şi Preşedintele PNL, Prim-ministrul României, Călin Popescu-Tăriceanu, cu care am făcut un schimb de păreri la acest subiect şi care s-a arătat interesat de iniţiativa noastră. În timpul discuţiei l-am informat pe Premier despre starea de spirit a celor care aşteaptă de atâţia ani să redobândească cetăţenia română. Deja am stabilit, că în luna ianuarie 2007, AMN va expedia o notă informativă factorilor de decizie români, despre desfăşurarea campaniei de colectare a semnăturilor, notă în care vom propune şi unele soluţii.

- Ce alte probleme aţi mai abordat în timpul vizitei la Bucureşti?

- Vreau să vă amintesc, că AMN a încheiat un Acord de colaborare cu PNL, Acord care ne avantajează în relaţiile bilaterale. Lucrăm în prezent la un Plan comun de acţiuni pentru promovarea valorilor liberale în cele două state româneşti. În acest proces se vor implica activ şi organizaţiile de tineret ale partidelor noastre. La invitaţia AMN, Premierul Călin Popescu-Tăriceanu se va întâlni cu conducerea Alianţei „Moldova Noastră”, în timpul vizitei oficiale pe care o va efectua în Republica Moldova la începutul anului viitor.

- Cât de disponibili vi s-au părut factorii de decizie de la Bucureşti de a susţine Republica Moldova în procesul de integrare europeană?

- M-am convins încă o dată că România doreşte şi poate fi un avocat sincer pentru Republica Moldova în procesul de integrare europeană. Această susţinere ar fi poate unica noastră şansă de aderare la UE. Dar pentru a beneficia de acestor ajutor, Republica Moldova trebuie să vrea cu adevărat să se integreze în Uniunea Europeană. Cu regret, comuniştii au preluat lozinca integrării europene de la opoziţie, ghidându-se de instinctul de autoconservare şi ignorând interesele ţării.

Actuala guvernare a înţeles că situaţia internaţională s-a schimbat mult în ultimii ani şi că doar conformându-se noilor realităţi ar putea evita un fiasco total. Însă nu e cazul să ne închipuim că Partidul Comuniştilor ar fi devenit brusc adeptul valorilor democratice şi al integrării europene. Comuniştii nu au mers mai departe de declaraţii în privinţa integrării europene şi astfel ei au compromis în mare parte această idee. Iar când România a încercat să ne dea o mână de ajutor, reacţia guvernării comuniste a fost vehementă, depăşind limita diplomaţiei şi a bunului simţ.

- Cum aţi caracteriza actualele relaţii dintre Chişinău şi Bucureşti?

- După atacurile şi acţiunile vădit anti-româneşti la care s-au dedat comuniştii în ultimele luni (mă refer la introducerea cursului „Istoria Integrată", la valul de isterie bolnăvicioasă stârnită de interviul acordat de Ion Caramitru unui ziar de la Chişinău, la aprecierile „istorice" în adresa României făcute de la tribuna Parlamentului de Victor Stepaniuc, dar şi la multe alte acţiuni şi declaraţii similare), nu ştiu dacă mai poate fi vorba despre relaţii de prietenie dintre Chişinău şi Bucureşti. De fapt, s-au spulberat nişte iluzii, pe care unii şi le-au făcut în privinţa guvernanţilor comunişti. Este regretabil că, urmărind interesele lor partinice şi ideologice, comuniştii au ratat pentru Republica Moldova ocazia de a avansa pe calea integrării europene având susţinerea României.

- Exemplul României care, săptămâna curentă, a condamnat comunismul, este de urmat pentru Republica Moldova?

- Mai devreme sau mai târziu, noi va trebui şi vom face acest lucru. Însă un asemenea gest va fi posibil doar după schimbarea actualei guvernări. Noi, cei din opoziţie, ori de câte ori am propus condamnarea comunismului – atât ca o derivată a Rezoluţiei Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, cu privire la condamnarea regimurilor comuniste totalitare, dar şi ca o necesitate de reabilitare a cetăţenilor care au avut de suferit de pe urma represiunilor comuniste – fracţiunea majoritară s-a opus de fiecare dată. România a oferit mai multe exemple demne de urmat, pe care însă conducerea comunistă le-a ignorat.

- Cum credeţi că vor evolua relaţiile moldo-române?

- Relaţiilor oficiale dintre Republica Moldova şi România vor reveni la normal numai după debarcarea comuniştilor de la putere. Comuniştii au avut şi vor avea întotdeauna fobie pentru tot ce este românesc. Important e ca autorităţile de la Bucureşti să nu uite nici pentru o clipă că Partidul Comuniştilor nu este statul Republica Moldova. Aici trăiesc oameni pentru care România e unica şansă de viitor, şi nu doar prin prisma integrării europene. Şi ar fi un mare păcat ca, la un moment dat, aceşti oameni să nu mai creadă în şansa lor. Ar fi poate şi mai grav decât atunci când au pierdut, fără voia lor, cetăţenia română.

Timpul, 21 decembrie 2006

„Comuniștii ar trebui să-și pună întrebarea referitor la eficiența aflării lor la putere”

- La finele anului trecut, aţi atenţionat în plenul Parlamentului despre înrăutăţirea situaţiei social-economice din ţară. S-a schimbat ceva de atunci?

- Sunt nevoit să constat cu îngrijorare că tendinţele de înrăutăţire a situaţiei social-economice din republică au luat amploare, iar starea de lucruri riscă în scurt timp să degenereze într-o criză de proporţii. După cum era de aşteptat, politica iresponsabilă a Guvernului de stimulare a importurilor în detrimentul producătorului autohton, s-a soldat cu o cifră record de când există Republica Moldova ca stat independent a deficitului balanţei comerciale externe. La începutul lunii decembrie a anului trecut, acesta constituia 1,43 miliarde de dolari americani, adică a fost mai mare cu 36,8% decât acum un an. Evident, pe fondul majorării importurilor, au scăzut exporturile producătorilor din Republica Moldova.

Despre ce fel de susţinere a producătorilor autohtoni putem vorbi în acest caz?! Mai degrabă este vorba despre distrugerea producătorilor autohtoni, lichidarea locurilor de muncă şi alungarea oamenilor din ţară la munci la negru peste hotare.

- Dar cum rămâne cu declaraţiile guvernării despre creşterea economică?

- Nu este clar despre ce fel de creştere economică vorbesc comuniştii, dacă din an în an Bugetul se bazează tot mai mult pe banii colectaţi de Serviciul Vamal. În anul 2006, Serviciul Vamal a transferat la Bugetul de stat 70,7% din totalul veniturilor bugetare. Conducerea unui stat care trăieşte în mare parte din veniturile vămii trebuie să-şi pună, la modul serios, întrebarea referitor la eficienţa şi oportunitatea aflării sale la putere.

Despre ce fel de creştere economică poate fi vorba, dacă întreprinderile din industria alimentară şi-au micşorat producţia cu 19%? Ceea ce înseamnă că oferim populaţiei mai puţine alimente. Şi asta e grav, căci o bună parte a populaţiei flămânzeşte sau trăieşte la limita subnutriţiei. Însă acest lucru nu pare să-i îngrijoreze pe comunişti. Ei au alte griji. Ei se ostenesc să acopere urgent golurile apărute în urma unor furturi şi delapidări masive ale banilor publici, delapidări comise de către demnitarii şi funcţionarii comunişti.

- Totuşi, avem creşteri constante ale Bugetului de stat. Cum se explică ele?

- Sunt creşteri care-şi găsesc reflectare doar în cifre, dar nu şi în îmbunătăţirea calităţii vieţii populaţiei. Aceste creşteri se datorează stimulării importurilor, dar şi granturilor şi creditelor din exterior. Comuniştii nu gândesc în perspectivă

– ei sunt preocupaţi de acoperirea golurilor bugetare la moment, fără a ţine cont de consecinţe. Apropo, când au văzut că nu le ajung nici granturile şi creditele acordate cu multă generozitate de instituţiile occidentale, guvernanţii s-au apucat cu un elan aproape pioneresc să privatizeze ceea ce mai rămase neprivatizat în ţară. Chiar dacă anterior se pronunţaseră împotriva privatizării, în 2006 veniturile din privatizare au constituit 167,6 mln. lei, depăşind cu 8,1% nivelul preconizat în Bugetul de stat. Este bine că privatizarea continuă, dar această privatizare ar trebui să acopere necesităţile statului, şi nu ale partidului de guvernământ.

- Ce vă face să credeţi că puterea nu este interesată de susţinerea producătorilor autohtoni şi a exporturilor?

- Atâta timp cât vor creşte importurile şi se vor micşora exporturile, guvernarea comunistă se va putea lăuda cu majorarea veniturilor bugetare. Eu înţeleg că e mult mai uşor să numeri banii proveniţi din importuri, decât să organizezi şi să stimulezi producţia internă şi exporturile. Apropo, în 2007, pentru susţinerea exporturilor vor fi alocate doar 3,5 mln. lei, în timp ce pentru întreţinerea instituţiilor de stat cu destinaţie generală (Preşedinţie, Guvern etc.) comuniştii au prevăzut peste 800 mln. lei. În anul curent, pentru comodităţile proprii guvernarea a găsit suplimentar 100 mln. lei, iar pentru exporturi suma suplimentară este doar un singur milion! Dacă aşa vor merge lucrurile, defaultul va deveni inevitabil.

- Comuniştii tot timpul fac comparaţii cu situaţia care era până la venirea lor la guvernare şi afirmă că de atunci au crescut pensiile, salariile, indemnizaţiile…

- Această creştere este iarăşi doar în cifre, iar puterea de cumpărare a populaţiei este mai mică decât până la venirea comuniştilor la guvernare. Să admitem că salariile şi pensiile cresc anual cu 10%, dar inflaţia este în medie 13-14%. În acest caz, în expresie reală pensiile şi salariile nu cresc, ci descresc. De exemplu, inflaţia în 2006 a fost de 14,1%, iar dacă mai adăugăm şi preţurile, care pe parcursul anului au înregistrat o creştere de 12,7%, atunci.... În plus, comuniştii au grijă ca oamenii să „o ducă bine” şi majorează periodic presiunea fiscală şi a tarifelor.

- La ce vă referiţi?

- În primul rând, la introducerea noului impozit pe proprietate începând cu anul curent, deşi iniţial se preconiza că acest impozit va fi introdus din 2008. Noul impozit presupune că oamenii din oraşe şi municipii vor plăti mai mult la stat pentru casele lor cu minimum 30%. În acelaşi timp, oamenii de la sate vor achita un impozit pe proprietate mai mic decât cel precedent. Numai că prevederea

respectivă va intra în vigoare din 2008. Aţi sesizat diferenţa? Pentru cei care urmează să plătească mai mult, impozitul a fost introdus din 2007, iar cei care vor plăti mai puţin, mai au de aşteptat un an. Adică, populaţia de la sate va plăti pe parcursul unui an de zile pentru greşelile comuniştilor.

În al doilea rând, mă refer la faptul că, începând cu 1 ianuarie 2007, s-au scumpit gazele naturale, iar de la 1 februarie, au crescut cu 40% tarifele pentru alimentare cu apă şi pentru serviciile de canalizare. Să nu uităm că recent a crescut şi preţul la energia termică de mai bine de două ori - de la 233 lei până la 540 lei pentru o gigacalorie. Aceste majorări vor afecta consumatorul final, cetăţeanul de rând. Mulţi dintre ei pur şi simplu nu vor putea face faţă noilor tarife şi urmările vor fi dintre cele mai dramatice.

- Logic ar fi ca, atunci când se fac astfel de majorări, să se evalueze şi impactul lor social.

- De ce credeţi că pe comunişti i-ar deranja faptul că oamenii vor plăti mai mult pentru apă, căldură, gaze, dacă nu sunt deranjaţi nici măcar atunci când lasă fără surse de existenţă zeci de mii de oameni? Mă refer la cei circa 40 mii de deţinători de patente de întreprinzător, care nu-şi mai pot continua activitatea. Guvernul se ascunde după declaraţii frumoase precum că aceşti oameni îşi vor putea deschide gratis propriile firme, dar, în realitate, nu este greu să ne dăm seama ce interese se urmăresc. Este suficient să amintim în context de reţeaua de 12 supermarkete care vor fi deschise pe întreg teritoriul republicii în locul marilor pieţe din centrele raionale. Oare vor putea concura aceşti oameni cu micile lor firme cu un gigant comercial cum este această reţea de supermakete? Este evident că unicul efect al acestei legi va fi majorarea numărului şomerilor care vor pleca la munci la negru peste hotare cu încă 40 mii. Aşa înţeleg comuniştii să soluţioneze problemele oamenilor – îi alungă din ţară să lucreze la negru, iar pe banii trimişi de bieţii oameni acasă întreţin economia republicii.

- Ce trebuie de făcut pentru depăşirea crizei social-economice în care se află Republica Moldova?

- E nevoie de o abordare responsabilă şi realistă a situaţiei. După care vor urma un şir de măsuri necesare pentru redresarea situaţiei. Dar nu cred că actuala guvernare comunistă e în stare de acţiuni şi fapte concrete, care vor asigura o dezvoltare reală a Republicii Moldova. Sunt sigur că votul de neîncredere guvernării şi aliaţilor lor îşi va găsi expresie în urma apropiatelor alegeri locale. Atunci, va fi pus începutul revenirii Republicii Moldova pe un făgaş normal de dezvoltare.

Alianţa, 9 februarie 2007

„Combaterea spălării banilor și finanțării terorismului necesită măsuri radicale”

- Domnule Untilă, Parlamentul a adoptat recent o nouă Lege cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului. Cum apreciaşi această lege?

- Fără îndoială, este un document mai bun decât Legea din 15 noiembrie 2001, care a fost în vigoare până acum. Însă, dincolo de unele lacune de ordin conceptual şi tehnic, există două impedimente majore în realizarea acestei Legi: 1) politizarea excesivă a instituţiilor abilitate cu îndeplinirea unor asemenea activităţi; 2) cadrul legislativ incoerent şi defectuos.

Este de presupus, că Legea a fost elaborată ţinându-se cont de structura şi instituţiile puterii comuniste. Relaţia dintre putere şi instituţiile ei este reciproc avantajoasă. Adică, guvernarea înlesneşte prin legi şi acte normative activitatea instituţiilor pe care le protejează, iar instituţiile la rândul lor îndeplinesc docil orice indicaţie venită din partea puterii.

- Din câte ştiu aţi avut o atitudine „dublă” faţă de Legea respectivă. Prin ce se explică aceasta?

- Din cauza politizării instituţiilor abilitate, suntem nevoiţi să abordăm această Lege, prin prisma a două dimensiuni paralele: 1) măsurile care se impun în mod obiectiv; 2) starea de lucruri actuală şi specificul Republicii Moldova.

Este o situaţie paradoxală, căci, în mod normal, ar trebui să pledăm pentru împuterniciri mai largi ale Serviciului pentru prevenirea şi combaterea spălării banilor din cadrul Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi a Corupţiei. Pentru că într-adevăr, prevederile proiectului de lege în acest sens nu sunt suficiente în lupta cu spălarea banilor şi finanţarea terorismului. Dar, din alt punct de vedere, noi ştim cât de „independent” este acest Centru în activitatea sa, cui i se supune el în realitate şi la ce ar putea duce orice împuternicire suplimentară de care ar beneficia.

Cu alte cuvinte, încercând să îmbunătăţim Legea, noi riscăm să creăm condiţii pentru comiterea de noi abuzuri din partea structurilor care în activitatea lor nu se conduc de buchia legii, ci îndeplinesc unele comenzi politice.

- Aţi putea da careva exemple concrete în acest sens, invocând prevederile Legii?

- Un exemplu îl constituie faptul că proiectul de lege nu prevede confiscarea

veniturilor şi proprietăţilor ce au rezultat din procesul de spălare a banilor, îngheţarea veniturilor suspecte şi nici nu se referă la posibilitatea implicării ONG în finanţarea activităţilor teroriste. Pentru ca Legea să fie funcţională, noi ar trebui să susţinem introducerea prevederilor respective. Însă, nu putem să nu luăm în calcul că o asemenea perspectivă s-ar solda cu noi posibilităţi de abuz din partea Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei.

- Adică, capul relelor, în mare parte, este organul abilitat cu funcţii de control în acest domeniu. Nu există nici o posibilitate de depăşire a acestei situaţii?

- În situaţia creată, trebuie să punem la modul serios întrebarea privind oportunitatea încredinţării unui domeniu atât de important, cum este lupta cu spălarea banilor şi cu finanţarea terorismului unei structuri politizate. Şi cred că pe viitor va trebui să revenim asupra acestei probleme. Fie că vom discuta despre încredinţarea competenţelor respective altei structuri, fie că vom discuta despre măsuri ce vor conduce la depolitizarea CCCEC.

- Dacă e să privim Legea din două unghiuri de vedere – interesele agenţilor economici şi interesele CCCEC – care dintre ele prevalează?

- În linii mari, proiectul lasă impresia că autorii lui au fost mai mult preocupaţi de obligaţiile pe care trebuie să le aibă organizaţiile ce vor prezenta rapoarte Serviciului pentru prevenirea şi combaterea spălării banilor, decât de lupta cu acest fenomen în ansamblu, care presupune acţiuni mult mai ample decât transmiterea unor rapoarte.

- Poate că ar fi fost cazul să încep cu această întrebare, dar nici acum nu e târziu să vă întreb: de ce a fost necesară adoptarea unei noi Legi? Să fi fost cea veche atât de imperfectă?

- Este foarte straniu că Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice şi Corupţiei, care a fost responsabil direct şi de implementarea vechii Legi cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului nu a prezentat un raport despre executarea ei. Ar fi fost cazul ca deputaţii să afle ce nu a mers bine cu vechea Lege, precum şi despre rezultatele activităţii Centrului în acest domeniu. Şi poate că în urma unor atare audieri, am fi ajuns la concluzia că noi căutăm soluţia problemei nu acolo unde trebuie.

- Credeţi că situaţia se va schimba în bine după adoptarea noii Legi?

- În lumina celor spuse de mine mai sus, am tot temeiul să declar că adoptarea noii Legi nici pe departe nu ne oferă garanţia că în Republica Moldova nu vor mai avea loc operaţiuni de spălare a banilor şi de finanţare a activităţilor teroriste. Aceasta pentru că nu există o coerenţă în actul legislativ, multe legi se adoptă în grabă, fără a se evalua impactul lor asupra stării reale de lucruri.

Astfel, chiar recent în Parlament s-a votat Legea ce permite legalizarea capitalurilor. Mulţi s-au grăbit să o salute ca pe un document benefic pentru economia ţării. Numai că, la o analiză detaliată, se vede că această Lege poate fi un paravan perfect pentru spălarea banilor şi finanţarea terorismului. Nu este doar opinia mea, ci şi a experţilor occidentali. Aceştia ne-au atras deja atenţia că Legea menţionată permite practic legalizarea oricărui capital, inclusiv a celui provenit din trafic de droguri, de armament, de fiinţe umane, din alte activităţi criminale. Aşa ceva este posibil deoarece nu poate fi verificată sursa de provenienţă a capitalurilor. Mai mult decât atât, divulgarea provenienţei capitalului este interzisă. Unicul filtru stabilit de legislaţie în acest sens este ca acel ce declară capitalul să menţioneze că acesta nu provine din activităţi criminale. Adică, trebuie să credem orice criminal pe cuvânt, fără a-l verifica.

Astăzi, orice traficant de droguri, de armament sau de carne vie de peste hotare poate oferi cheş unui cetăţean al Moldovei un milion de dolari; acesta se duce şi-l declară; achită pentru el 5%; îl legalizează şi-l transferă înapoi traficantului peste hotare, plătind pentru transfer 13%. Urmând această schemă, cu doar 18% din sumă în Moldova poate fi legalizat orice capital, în timp ce peste hotare legalizarea capitalurilor criminale îi costă pe infractori mult mai mult.

- În opinia Dvs., ce trebuie să facem pentru ca Legea respectivă să dea rezultatul scontat?

- Dacă dorim cu adevărat ca Legea cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului să lucreze, trebuie să întreprindem măsuri radicale. Cred că este cazul să luăm o decizie politică privind organul abilitat cu prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului. Cred că este cazul să revenim la Legea privind legalizarea capitalurilor şi să eliminăm din ea prevederile ce favorizează spălarea banilor şi finanţarea terorismului. Dacă nu vom face acest lucru, situaţia din domeniu nu se va schimba.

Alianţa, 10 august 2007

„Concepția securității naționale nu ține cont de interesele statului”

- *Domnule Untilă, Parlamentul a adoptat, în prima lectură, Concepţia securităţii naţionale a Republicii Moldova. Aţi fost printre cei care au criticat acest document. Ce v-a făcut să aveţi o atare atitudine?*

- Actuala guvernare abordează unele problemele prin prisma intereselor de moment, care nici măcar nu sunt ale ţării, ci ale partidului comunist. Concepţia securităţii naţionale nu exprimă clar obiectivele de securitate, nu prevede racordarea Republicii Moldova la complexele regionale de securitate. Unele componente de bază ale securităţii unui stat, cum ar fi, securitatea alimentară, nici nu sunt schiţate, iar altele (de exemplu, securitatea economică) sunt abordate cu superficialitate. În context, nu pot să nu menţionez cele trei direcţii de bază ale acestei Concepţii: 1) o pronunţată politică anti-NATO şi eliminarea oricărei posibilităţi de apropiere a Moldovei de cel mai puternic spaţiu internaţional de securitate; 2) diminuarea responsabilităţii ce îi revine Rusiei pentru gravele probleme de securitate pe care le are Republica Moldova; 3) promovarea unei politici neadecvate în adresa unui stat membru al Uniunii Europene şi NATO, care este România.

Invocarea statutului de neutralitate permanentă nu consună nici pe departe cu dezideratul transformării R. Moldova în generator de securitate, ci dimpotrivă, plasează ţara noastră în poziţia de consumator permanent de securitate, care aşteaptă garanţii de la alte state.

- *În ce măsură ameninţările în adresa securităţii naţionale, identificate în Concepţie, pot fi soluţionate în baza principiului de neutralitate?*

- Pedalarea pe principiul de neutralitate permanentă nu ar aduce prea multe avantaje Republicii Moldova. În plus, statutul de neutralitate nu reprezintă în sine o garanţie de securitate. În acelaşi timp, lista de ameninţări identificate de comunişti în Concepţie relevă multe puncte de convergenţă cu obiectivele de securitate ale NATO, de unde vine şi concluzia, că ele ar fi mai bine tratate prin intensificarea cooperării cu NATO. De altfel, chestiunea respectivă a devenit şi mai actuală după summit-ul NATO de la Bucureşti, care a acordat Ucrainei perspective clare de avansare în colaborarea cu Alianţa Atlanticului de Nord. Comuniştii nicidecum nu vor să înţeleagă că timpurile s-au schimbat şi NATO nu mai este un bloc strict militar. Astăzi NATO este un spaţiu unde se garantează securitatea politică, securitatea economică, securitatea identitară etc. Adică, apropiindu-ne de acest spaţiu, noi am putea construi o relaţie reciproc avantajoasă cu structurile NATO şi am avea mult mai multe şanse de a rezolva problemele cu care se confruntă R. Moldova.

- Bine, dar există o situaţie concretă – problema transnistreană – şi unii cred că neutralitatea ar putea crea premise pentru soluţionarea ei…

- Republica Moldova este un stat neutru din momentul adoptării Constituţiei. Însă pe parcursul acestor ani am avut un statut de neutralitate care s-a dovedit a fi gol de conţinut, deoarece pe teritoriul nostru se află trupele şi armamentul unui stat străin. Oare prezenţa unei forţe militare străine pe teritoriul R. Moldova nu constituie o sfidare a principiului de neutralitate, asupra căruia insistă actuala guvernare? Cu toată neutralitatea noastră nu am avansat deloc în problema transnistreană.

Deşi conflictul transnistrean este considerat prima ameninţare de securitate, în Concepţie nu se indică asupra tuturor factorilor care împiedică soluţionarea lui. Nici măcar nu se face trimitere la necesitatea înlocuirii aşa-numiţilor pacificatori ruşi cu o misiune cu mandat internaţional. Fără astfel de prevederi documentul nu face decât să limiteze voit şansele de rezolvare a diferendului transnistrean.

- Aţi afirmat mai sus că autorii Concepţiei încearcă să diminueze implicarea Rusiei în problemele de securitate naţională pe care le are Moldova. Aveţi careva argumente în acest sens?

- Este evident că Rusia s-a implicat nu numai în conflictul transnistrean, ci şi în problemele economice şi chiar în cele pe care guvernanţii le numesc în Concepţie ca „ameninţarea coliziunii sociale”. Dar comuniştii se tem să spună lucrurilor pe nume. În Concepţie se cere retragerea din Moldova a forţelor militare străine, dar nicăieri nu se face măcar aluzie că ar fi vorba de trupele ruseşti. Se vorbeşte despre formaţiunile militarizate din regiunea estică a Republicii Moldova, dar nu despre forţe militare. Nu cred că este o simplă omisiune pe care o putem trece eventual pe seama nivelului nesatisfăcător de pregătire a celor care au elaborat proiectul. Cu siguranţă, din comisia ce a pregătit documentul au făcut parte şi specialişti în domeniul militar, care ştiu în ce constă diferenţa dintre o formaţiune militarizată şi forţe armate ale unui stat străin. Asistăm la o schimbare în premieră a accentelor privind problema transnistreană şi chiar la o negare a deciziilor Curţii Europene a Drepturilor Omului, care a recunoscut Rusia ca stat ce a contribuit la apariţia şi menţinerea în toţi aceşti ani a regimului separatist din stânga Nistrului. Prin această Concepţie se sugerează că toate problemele ce ţin de separatism sunt legate de formaţiunile militarizate ale lui Igor Smirnov. Şi nici un cuvânt despre rolul prezenţei militare ruse în Republica Moldova.

- În cea de-a treia direcţie a Concepţiei,aţi identificat, într-adevăr, o „substanţa” antiromânească a documentului?

- Prin această Concepţie, comuniştii insistă asupra semnării cu România a

celor două tratate – de bază şi de frontieră. Numai că documentul ar fi trebuit corelat la realităţile existente încă din 2007. România, ca membru al UE, urmează a nu fi tratată separat, şi să nu i se impună semnarea celor două tratate, deoarece acestea nu au nici o relevanţă atunci când e vorba de securitate. Mai mult chiar, formulările din Concepţie la această temă, care au un vădit caracter conflictual, subminează relaţia cu un stat membru al UE.

- Ce se spune în Concepţie despre relaţiile cu UE?

- În ceea ce priveşte Uniunea Europeană, în Concepţie se remarcă o confuzie deliberată, propagandistică între obiectivele de etapă ale Republicii Moldova (Planul de Acţiuni RM-UE, Politica Europeană de Vecinătate) şi accederea ca membru deplin al acestei organizaţii. De asemenea, extinderea UE şi integrarea RM sunt prezentate ca o garanţie a dezvoltării politice, economice şi sociale, când, în realitate, UE fixează anumiţi parametri de dezvoltare în cele trei domenii drept criterii/condiţii a admiterii. Este semnificativ faptul că referirile la integrarea în UE permit eludarea completă a problematicii de securitate, care rămâne netranşată în tot documentul.

- Va contribui această Concepţie la soluţionarea problemelor de securitate pe care le are Republica Moldova?

- Proiectul acestei Concepţii are legătură cu reluarea procesului de negocieri în problema transnistreană. Documentul a fost elaborat în grabă şi nu ţine cont de interesele statului, ci de interesele şi ambiţiile partidului de guvernământ. Proiectul denotă legături profunde cu mentalitatea comunistă. Se enumeră, fără a fi analizate şi ierarhizate mecanismele şi responsabilităţile de aplicare a unor măsuri. Tocmai de aceea, Concepţia în varianta ei actuală nu poate asigura securitatea noastră naţională. Cred că următoarea guvernare va trebui să revină neapărat asupra problemei securităţii naţionale.

Timpul, 21 mai 2008

„Soluționarea conflictelor prin metode pașnice”

- Dle Untilă, pe marginea evenimentelor din Osetia de Sud se fac multe speculaţii, inclusiv în privinţa unor posibile urmări pentru Republica Moldova. Ce concluzii ar trebui să tragă Moldova din recentele evenimente ce au avut loc în Georgia?

- Nu pot să nu-mi exprim regretul pentru faptul că situaţia în Caucaz a degradat din nou până la faza unui conflict armat, soldat cu victime omeneşti de ambele părţi. Însă, dincolo de acest regret, nu vom trece cu vederea comportamentul Rusiei, care a dovedit încă o dată că nu poate fi un mediator şi un garant echidistant în procesul de soluţionare a conflictelor din spaţiul post-sovietic. Rusia a fost şi este parte în aceste conflicte şi trebuie acceptată la soluţionarea lor doar în postura respectivă. În cazul Republicii Moldova, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat rolul de parte al Rusiei în conflictul transnistrean. Mai mult decât atât, CEDO a calificat Rusia drept stat agresor. În cazul Georgiei, acest lucru s-a văzut acum, în urma evenimentelor din Osetia de Sud. Numai pentru cei care nu doresc să vadă acest lucru Rusia poate apărea în altă postură decât cea reală – de agresor militar al unui stat suveran şi independent cum este Georgia.

Cu toate acestea, nu cred că evenimentele din Osetia de Sud ar putea fi reeditate în cazul conflictului transnistrean. De fapt, Rusia are acum posibilitatea de a demonstra lumii întregi că poate soluţiona conflictele îngheţate nu numai cu ajutorul tancurilor şi artileriei, ci şi prin metode paşnice. Dacă nu se vrea o sperietoare a Europei, Rusia ar putea contribui decisiv la soluţionarea diferendului transnistrean şi la reîntregirea teritorială a Republicii Moldova pe cale paşnică. În acelaşi timp, pentru a evita situaţia când Rusia şi-ar putea impune interesele ei imperiale, Moldovei nu-i rămâne decât să lărgească la maximum cadrul de discuţii privind reglementarea transnistreană, cu acceptarea a tot mai mulţi actori internaţionali credibili, pentru a stabili locul şi rolul Rusiei în acest conflict.

- Se aud voci precum că se impune şi revizuirea statutului forţelor militare ruseşti dislocate în regiunea transnistreană.

- Am afirmat în mai multe rânduri că trupele ruseşti din zona de securitate nu pot avea statut de forţe de pacificare, deoarece ele reprezintă de facto o parte în conflict. Nimeni nu a invitat (mă refer la oficialii de la Chişinău) aceste forţe în Moldova şi nici măcar nimeni nu le-a acceptat, când s-a constatat că ele se află în zonă neinvitate. Din contra, la un moment dat, până şi conducerea

comunistă a Republicii Moldova a promovat un mesaj internaţional destul de clar în acest sens – forţele militare ruseşti sunt de ocupaţie şi trebuie evacuate din Republica Moldova, cu tot cu armamentul fostei armate sovietice a 14-cea, în conformitate cu deciziile summit-ului OSCE de la Istanbul din 1999. Acum comuniştii şi-au schimbat poziţia şi nici măcar nu doresc să recunoască statutul militarilor ruşi ca forţe de ocupaţie. Este foarte stranie această abordare, ca să nu zic mai mult. Or, pe de o parte, comuniştii vin cu concepţii şi strategii ale securităţii naţionale, în care pun accentul pe statutul de neutralitate al Moldovei, iar pe de altă parte, tot ei refuză să recunoască faptul că Rusia încalcă acest statut de neutralitate. Dacă am fi avut o guvernare consecventă, ea ar fi trebuit să insiste permanent asupra retragerii neîntârziate a trupelor militare ruseşti de pe teritoriul Republicii Moldova.

- Ce credeţi despre viitorul Moldovei în cadrul GUAM?

- Speculaţiile privind o eventuală ieşire a Moldovei din GUAM sunt lansate anume de forţele pro-ruse de la Chişinău care, presupun, îşi coordonează acţiunile şi declaraţiile cu factorii de decizie de la Moscova. Nu e un secret că pentru Rusia GUAM a fost ca un os în gât şi la un moment dat se prezenta ca o alternativă serioasă pentru CSI. Orice avansare pe linia de dezvoltare a GUAM era privită chiorâş de Kremlin. Tocmai de aceea, GUAM trebuie fortificat şi păstrat ca un eficient instrument regional, care ar putea da un impuls real colaborării dintre statele ex-sovietice, iar Moldova urmează să joace un rol de bază în acest proces. Din păcate, Republica Moldova nu a ştiut să se alăture demersurilor anti-ruseşti ale Georgiei şi Ucrainei şi să încerce să formuleze o poziţie clară a GUAM în timpul evenimentelor din Osetia de Sud.

- Pe cât de oportună vi se pare aflarea din continuare a Moldovei în CSI?

- CSI nu a fost niciodată un mecanism viabil de colaborare internaţională, deoarece a fost concepută pentru a asigura divorţul civilizat al fostelor republici membre ale URSS. Însă această etapă e deja depăşită. În prezent, CSI este convenabilă doar Moscovei, care astfel păstrează unele pârghii suplimentare de a-şi menţine controlul asupra fostelor republici sovietice. Moldova s-a convins, în 2006 şi 2007, (în timpul crizei exporturilor de vin, produse fitosanitare şi carne) că această organizaţie nu este eficientă în plan economic, iar Georgia s-a convins recent că aceeaşi situaţie este şi pe dimensiunea securităţii. Noi nu mai avem ce căuta în CSI, iar acordurile pe linia acestei organizaţii pot fi lesne înlocuite prin acorduri bilaterale cu diferite state ex-sovietice.

Unii politicieni de la noi susţin că nu trebuie să luăm decizii pripite, mai ales în cazul CSI. Nici eu nu sunt adeptul deciziilor pripite, dar acum avem o situaţie specifică. O eventuală decizie de abandonare a CSI nu ar fi una pripită. Or,

problema a fost pusă în discuţie de nenumărate ori pe parcursul ultimilor ani şi în toţi aceşti ani argumentele pentru ieşirea din CSI erau tot mai convingătoare. Eu aş spune că momentul ieşirii din CSI a sosit demult, iar evenimentele din Osetia de Sud ar putea constitui doar un imbold în acest sens.

Timpul, 19 august 2008

„Un buget de consum, dar nu pentru consumatori”

- Dle Untilă, recent a fost dat publicităţii proiectul Legii Bugetului de Stat pentru anul viitor. În anii precedenţi, v-aţi remarcat prin analize destul de minuţioase ale proiectelor de buget, pe care le-aţi făcut publice în cadrul dezbaterilor în Parlament, dar şi în presă. De aceea, vreau să vă întreb: care este opinia Dvs. despre proiectul de buget pentru 2009?

- Acest proiect de buget nu conţine nimic nou – ca structură, este practic identic cu bugetele din ultimii şapte ani, unica diferenţă constituind-o cifrele. La investirea actualului Guvern în funcţie, în luna martie a anului curent, am atenţionat că acest Executiv este nou doar prin denumire şi că nimic nu se va schimba, deoarece din componenţa sa fac parte cam aceeaşi oameni, cu aceeaşi abordare a problemelor majore. O confirmă şi proiectul Legii bugetului pentru anul viitor.

Voi aduce câteva exemple în acest sens. Prima şi cea mai importantă remarcă este că şi în 2009 vom avea un buget asigurat de vamă. Din totalul de venituri de 17,2 mlrd. lei, TVA la mărfurile importate va fi de 8,8 mlrd. lei, accizele – 1,7 mlrd. lei, taxa vamală şi taxa pentru efectuarea procedurilor vamale – 1,14 mlrd. lei. Deci, iată că doar trei impozite şi taxe, percepute de vamă, aduc sub 12 mlrd. lei, adică mai bine de două treimi din mult lăudatul buget comunist. Aşa stând lucrurile, este cel puţin cinic să te lauzi cu o creştere a bugetului. Or, această creştere nici pe departe nu are nimic în comun cu pretinsa relansare a economiei.

- Bine, dar mai rămân circa 5 mlrd. lei din venituri, care pot fi atribuiţi la creştere economică. Şi aceasta nu e o cifră mică.

- Problema este că nici cele circa 5 mlrd. rămase la capitolul venituri nu reprezintă o creştere economică, ci sunt mai degrabă rezultatul unor măsuri represive ale guvernării împotriva cetăţenilor. Spre exemplu, din colectarea taxelor şi plăţilor administrative în 2009 în buget vor fi vărsate 255 mln. lei. Aceasta înseamnă nimic altceva decât venituri ca urmare a faptului că oamenii vor achita taxe de stat umblând prin judecăţi (circa 60 mln. lei); vor achita amenzi la poliţia rutieră – 500 mii lei; vor vărsa peste 8 mln. lei la vestitul Minister comunist al dezvoltării informaţionale pentru paşapoarte.

Apropo, în proiectul de buget am găsit o cifră de-a dreptul şocantă – în 2009, amenzile şi sancţiunile administrative vor constitui 70 mln. lei (!), ceea ce este de două ori mai mult decât în 2008. Interesant, de unde ştiu cei care elaborează bugetul câte încălcări vor fi comise în anul viitor şi care va fi sumă penalităţilor

pentru aceste încălcări? Nu cumva se ştie deja concret cui şi ce amenzi îi vor fi aplicate într-un an electoral! Iată cum vede noul Guvern completarea bugetului ţării – din acumulări de la vamă, din amendarea şi sancţionarea cetăţenilor, din distrugerea fondului agricol care a mai rămas!

- Ce legătură ar avea aici distrugerea fondului agricol, despre care aţi pomenit?

- Nu întâmplător am atins şi acest subiect. Analizând proiectul bugetului, m-am convins că guvernarea pune la cale o scoatere masivă a terenurilor din circuitul agricol. Astfel, sumele care se crede că vor fi vărsate în buget în 2009 de pe urma scoaterii terenurilor din circuitul agricol depăşesc de peste opt ori sumele prevăzute în bugetul pe 2008! Mă întreb şi vă întreb: nu cumva se pregăteşte totul pentru ca cineva care a pus sau va pune mâna la un preţ de nimic pe terenuri agricole să câştige de pe urma scoaterii lor din circuitul agricol de sute de ori mai mult decât a investit?

- Care este „tabloul bugetar" al gestionării patrimoniului de stat?

- Constat cu îngrijorare că timp de un an gestionarea patrimoniului de stat nu numai că nu s-a îmbunătăţit, ci chiar s-a înrăutăţit. Acum un an ne-am arătat nemulţumiţi de suma de 132 de mln. lei, obţinută de stat sub formă de dividende aferente cotei de participare în diferite societăţi pe acţiuni. În 2009, ea se va diminua şi mai mult, şi va fi de 100 mln. lei. Şi mai mică va fi suma obţinută din defalcările din profitul net al întreprinderilor de stat – 80 mln. lei, ceea ce ne permite să facem concluzia că întreprinderile la care statul este acţionar nu se dezvoltă. Şi nu e vorba doar de întreprinderile respective, ci de economie în general. Spre exemplu, în 2009, bugetul de stat va obţine sub formă de impozit pe venit numai 110 mln. lei, adică ceva mai mult de jumătate de procent din totalul veniturilor bugetare. Despre ce fel de creştere economică poate fi vorba, despre ce fel de creştere a nivelului de bunăstare al populaţiei?! Dacă e să vorbim de bunăstarea cuiva, apoi putem vorbi doar despre bunăstarea actualei guvernări.

- Ce aveţi în vedere?

- Ca şi în anii precedenţi, guvernarea a avut grijă să-şi ia partea leului pentru comodităţile proprii. Astfel, serviciile de stat cu destinaţie generală – Preşedinţia, Guvernul, Parlamentul – vor înghiţi peste un miliard din cele 17 mlrd. prevăzute la venituri. Probabil, pentru că 2009 este un an electoral, guvernanţii au decis să majoreze substanţial – până la 1,38 mlrd. lei alocaţiile pentru organele represive, folosite destul de activ de putere în lupta cu oponenţii politici. În buget, ele figurează sub denumirea frumoasă de organe pentru menţinerea ordinii publice şi securităţii naţionale. Cum menţin ei ordinea publică şi ce subînţeleg prin securitate naţională, ştie toată lumea.

- Cum rămâne cu caracterul social al bugetului?

- Comuniştii spun că bugetul este unul orientat social şi că-i preocupă ocrotirea sănătăţii şi învăţământul. Dar, haideţi să comparăm nişte cifre elementare: pentru comodităţile proprii şi pentru organele represive, guvernanţii au alocat circa 2,4 mlrd. de lei, pentru ocrotirea sănătăţii, tot cam aceeaşi sumă – 2,5 mlrd. lei, iar pentru învăţământ, în genere, mai puţin – 1,9 mlrd. lei. Cu alte cuvinte, comuniştii şi-au evaluat necesităţile proprii şi ale organelor represive, care-i slujesc, la acelaşi nivel cu necesităţile întregii ţării în domeniul ocrotirii sănătăţii şi la un nivel mult mai înalt decât necesităţile întregului sistem de învăţământ! Iată şi adevărul despre caracterul social al bugetului.

Ca să ne dăm seama care sunt priorităţile adevărate ale acestui buget, mă voi referi şi la alte domenii importante, care nu sunt suficient finanţate: pentru industrie şi construcţii în 2009 se vor aloca 28 mln. lei, pentru agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă şi gospodăria apelor – 870,5 mln. lei, pentru transporturi, gospodăria drumurilor, comunicaţii şi informatică – 535,2 mln. lei etc. Adică, toate aceste domenii de maximă importanţă pentru Moldova au necesităţi mai mici, în opinia comuniştilor, decât guvernarea şi organele represive împreună!

- Acum un an finanţarea teritoriilor din bugetul de stat a fost un subiect de discuţii aprinse în Parlament. Care este situaţia la acest capitol în anul curent?

- Era de aşteptat că guvernarea va continua şi în 2009 să pedepsească raioanele unde la putere au venit democraţii, iar cifrele bugetare confirmă acest lucru. Astfel, transferurile din bugetul de stat către bugetele unităţilor administrativ-teritoriale vor fi cu puţin peste 3 mlrd. lei – o sumă care, distribuită după criterii politice, nu va însemna nimic pentru teritoriile guvernate de democraţi. Vreau să vă atrag atenţia că suma respectivă este doar un pic mai mare decât cea prevăzută în bugetul pentru anul 2008. Deci, în timp ce comuniştii se laudă că bugetul de stat a crescut cu peste 3 mlrd. lei în decurs de un an, alocările pentru unităţile administrativ-teritoriale au fost majorate numai cu câteva milioane de lei. Aceasta vorbeşte despre multe, mai ales acum, când suntem în ajun de alegeri.

- Ce ar mai trebui să reţină cetăţenii atunci când este vorba despre proiectul Bugetului de Stat pentru anul 2009?

- Aş putea să aduc o mulţime de exemple privind imperfecţiunea acestui buget, dar consider că şi cele invocate sunt suficiente pentru ca cetăţenii să-şi dea seama cu ce proiect a venit noul-vechi Guvern. Este absolut evident că avem în faţă un buget falimentar, dacă doriţi – un buget de agonie. Este un buget de consum, dar nu pentru consumatori. Unicul lucru care mă consolează este că acest buget va fi ultimul de o calitate atât de proastă în istoria Republicii Moldova.

Pro-Consumator, noiembrie 2008

„Reformarea SIS este o necesitate stringentă”

- Dle Untilă, în ultimii ani s-a vorbit mult despre necesitatea reformării Serviciului de Informaţii şi Securitate (SIS). Ştim că s-au adoptat şi unele legi cu referire la atribuţiile SIS. Care este situaţia în privinţa reformării acestei structuri?

- Legile despre care aţi pomenit nu au condus la sporirea nivelului de transparenţă în activitatea SIS, la precizarea atribuţiilor acestuia după modelul statelor cu democraţii avansate, la stabilirea concretă a locului şi rolului SIS într-un stat democratic cum este Republica Moldova. Din contra, fiecare lege adoptată, care avea tangenţă cu activitatea SIS, a luat în calcul interesul acestei instituţii, dar şi cel al partidului de guvernământ (care, nu este un secret, a transformat Serviciul într-un instrument de presiune asupra oponenţilor şi, mai nou, asupra cetăţenilor), dar nicidecum interesul societăţii.

- Aţi putea da careva exemple în acest sens?

- Să ne amintim de proiectul de lege care acordă SIS dreptul exclusiv de a intercepta convorbirile telefonice. Până la momentul adoptării acestei Legi dreptul respectiv îl mai aveau şi Ministerul Afacerilor Interne, Centrul de Combatere a Crimelor Economice şi a Corupţiei, Serviciul Vamal şi organele Procuraturii. Am avut atunci o intervenţie în plenul Parlamentului în cadrul căreia am declarat că din acel moment SIS va putea să asculte neautorizat practic orice convorbire telefonică, pentru că nimeni nu va avea acces în sediul SIS, unde va fi amplasat echipamentul, ca să verifice cum se utilizează acesta. Cu noul echipament, SIS va putea stabili oricând, după semnalul telefonic, locul în care se află o anumită persoană.

Sau, un alt exemplu, mai recent – Parlamentul a adoptat o Lege care acordă SIS dreptul de a efectua verificarea candidaţilor la funcţii publice şi a actualilor funcţionari. Cred că vă daţi seama ce înseamnă o verificare în stil SIS. Astfel, SIS a obţinut posibilitatea de a colecta, sub paravan legal, date despre persoane şi membrii familiilor lor, de a-i fila, de a le ţine sub control fiecare pas. Se urmăreşte scopul unei epurări masive de cadre în rândurile funcţionarilor publici, ca să rămână în funcţii doar persoane loiale comuniştilor, dar şi scopul de a îngrădi accesul în funcţii publice a persoanelor incomode. Or, chiar dacă se va dovedi, în urma verificărilor SIS, că o persoană este „curată”, acest Serviciu va găsi oricând un motiv formal pentru a-i refuza accederea în funcţie.

- Dar cum rămâne cu argumentul că în alte ţări, inclusiv cu democraţii avansate, serviciile secrete au acest drept? În Occident chiar şi marile companii au

servicii proprii de securitate care se ocupă de verificarea candidaţilor la diferite funcţii.

- S-o începem cu marile companii. Nu văd nici o problemă în faptul ca ele să efectueze astfel de controale şi în Moldova. Din câte ştiu, acest gen de companii şi la noi fac anumite verificări înainte de angajarea persoanei. Este un lucru absolut normal şi companiile nu pot fi suspectate de eventuale abuzuri, pentru că interesul lor este unul îngust – de a recruta profesionişti adevăraţi. Alta e situaţia în cazul verificărilor SIS şi a recrutării funcţionarilor publici. Aici interese sunt mai multe şi, vă asigur, nici pe departe interesul ţării şi al societăţii nu e pe primul loc. Eu aş fi de acord ca SIS să aibă funcţia respectivă, însă nu acum. Iniţial, se impune o reformă totală a acestei instituţii, o democratizare şi o depolitizare definitivă, iar apoi putem vorbi şi de astfel de funcţii pentru serviciile speciale. Cu certitudine, în ţările în care serviciile speciale au dreptul de a verifica aspiranţii la anumite funcţii, nivelul democraţiei este unul foarte înalt, după cum înalt este şi nivelul controlului societăţii asupra serviciilor speciale.

- Acestea sunt mai degrabă nişte supoziţii, iar eu aş prefera să judecăm în baza acţiunilor concrete...

- Păi şi aici avem o mulţime de exemple. În luna februarie a anului curent, preşedintele Vladimir Voronin, în mod public, a dat indicaţii SIS să se ocupe preponderent de finanţarea de peste hotare a presei şi a partidelor politice. Cu alte cuvinte, acestei structuri i s-a indicat direct – să găsească capete de acuzare a oponenţilor politici şi să pregătească răfuiala cu aceştia. Desigur, şeful statului s-a străduit să-şi ambaleze apucăturile dictatoriale într-un înveliş perfect democratic. Chipurile, „partidele de opoziţie au un rol foarte important într-o societate democratică, dar numai dacă activitatea acestora nu este îndreptată împotriva statului". Prin stat, comuniştii se aveau în vedere pe ei. Evenimentele ce au urmat au fost o dovadă că îndemnul preşedintelui a fost auzit, iar SIS a făcut exces de zel în îndeplinirea sarcinilor puse în faţa sa. Persecutarea presei şi a opoziţiei a căpătat proporţii înspăimântătoare.

Un alt caz este intimidarea forumiştilor, demarată de SIS, prin intermediul Procuraturii Generale, la mijlocul lunii aprilie 2008. Atunci s-a încercat obţinerea adreselor IP ale unor persoane care au expus pe forumul unui portal de ştiri opinii critice la adresa guvernării. Evident, a fost vorba de limitarea dreptului la libera exprimare, care nu putea fi restrâns din simplul motiv că forumiştii au criticat guvernarea. S-au solicitat doar adresele forumiştilor care au formulat opinii critice sau ironice în adresa comuniştilor, dar nu şi ale forumiştilor ce au criticat opoziţia.

- Aceste acţiuni datează cu perioada ultimului an, de când în fruntea Serviciului a venit un nou director. Este aici vre-o legătură sau e o simplă coincidenţă?

- Nimic în ceea ce fac comuniştii nu poate fi catalogat drept simplă coincidenţă. Probabil, noului director al SIS i s-au dat indicaţii să schimbe unele accente în activitatea SIS, pentru ca acesta să devină mai util puterii. SIS tot timpul a fost la cheremul guvernării şi, în special, a preşedintelui ţării, şi nu putem afirma că precedentul director al Serviciului a fost înlăturat din funcţie pentru că nu ar fi slujit intereselor puterii. Pur şi simplu, actualul director, până la numirea în funcţie, a fost mai bine de şase ani consilier prezidenţial. Probabil, comuniştii s-au gândit că el poate fi mai eficient pentru putere în această funcţie, că nu va aştepta indicaţii, ci se va autosesiza şi va acţiona corespunzător. Şi nivelul de încredere al guvernării faţă de el este mai mare, o dovadă în acest sens fiind toate legile adoptate pe parcursul ultimului an în scopul sporirii influenţei SIS.

- Care alte indicii ale sporirii influenţei SIS mai există, în afară de cele de ordin legislativ?

- E vorba de „ramificarea" Serviciului şi extinderea controlului lui asupra tuturor instituţiilor de stat, precum şi de sporirea injecţiilor financiare către acesta. La primul capitol ar fi de menţionat că mai multe funcţii importante în stat ajung să fie ocupate de colaboratori ai SIS. Spre exemplu – funcţia de şef al secţiei partide şi organizaţii neguvernamentale a Ministerului Justiţiei sau funcţia de şef al Centrului naţional pentru protecţia datelor cu caracter personal. Putem presupune că în aceste posturi sunt plasaţi ofiţeri sub acoperire ai SIS, detaşaţi pentru îndeplinirea unor misiuni speciale. La cel de-al doilea capitol, m-am referit într-o recentă declaraţie în Parlament, pe marginea bugetului de stat pentru anul viitor. Deoarece 2009 este un an electoral, guvernanţii au decis să majoreze substanţial, până la 1,38 mlrd. lei, alocaţiile pentru organele represive (inclusiv, SIS), folosite destul de activ de putere în lupta cu oponenţii politici. Iar ulterior, comuniştii au modificat şi Legea bugetului de stat pentru anul 2008 şi au alocat suplimentar poliţei, SIS şi „Teleradio-Moldova" (adică celor trei instrumente electorale de bază ale guvernării) alte 200 mln. lei. Sunt sume enorme, care dau de gândit la modul serios.

- Când se va produce totuşi o reformă reală în cadrul SIS?

- Atâta timp cât la guvernare se vor afla comuniştii, ei nu vor accepta nici o iniţiativă, nici o idee ce ar contraveni intereselor partidului lor. Premise reale pentru o eventuală reformare a acestei instituţii vor apărea după alegerile parlamentare din 2009, când la putere în Moldova va veni o forţă cu adevărat democratică şi care îşi va asuma plenar responsabilitatea pentru destinul democraţiei în Republica Moldova.

Timpul, 22 ianuarie 2009

„Efortul comun al opoziției va da rezultate”

- Dle Untilă, recent a fost constituit Consiliul Politic pentru dialog şi cooperare, din componenţa căruia fac parte Alianţa „Moldova Noastră”, Partidul Liberal şi Partidul Liberal Democrat din Moldova. Care a fost scopul creării acestui Consiliu?

- Prin crearea Consiliului Politic pentru dialog şi cooperare, noi am dat un răspuns adecvat aşteptărilor electoratului democrat – de a ne conjuga eforturile în campania electorală în vederea sporirii eficienţei luptei împotriva comuniştilor. Este un pas consecvent ce se înscrie în comportamentul şi mesajul celor trei principale partide de opoziţie, manifestat după alegerile din 5 aprilie. Or, după acea dată noi în permanenţă ne-am consultat referitor la acţiunile pe care urmează să le întreprindem în interesul alegătorilor.

Activitatea Consiliului ne va permite să venim cu un mesaj comun, să excludem cazurile de dublare a eforturilor. Societatea a primit un semnal clar privind maturitatea politică a opoziţiei din Moldova şi acest mesaj trebuie consolidat. Numai aşa vom putea contribui la sporirea încrederii populaţiei că opoziţia ştie să se unească atunci când o cere interesul cetăţenilor şi al ţării.

- În calitatea Dvs. de Secretar executiv al Consiliului Politic pentru dialog şi cooperare, care sunt obiectivele acestui Consiliu?

- Sarcinile şi obiectivele Consiliului Politic pentru dialog şi cooperare au fost stabilite în Acordul de constituire a acestui Consiliu:

Coordonarea acţiunilor ce se încadrează în contextul scrutinului electoral şi crearea unui front comun anticomunist.

Monitorizarea şi desfăşurarea unor alegeri libere şi corecte, în conformitate cu normele democratice internaţionale, ca singura modalitate de depăşire a crizei social-politice din Republica Moldova.

Mobilizarea şi determinarea electoratului democratic de a se implica activ în procesul electoral.

Instituirea unei guvernări reprezentative, profesioniste şi responsabile, care va contribui efectiv la consolidarea instituţiilor democratice în Republica Moldova.

- Aveţi deja careva rezultate concrete ale activităţii Consiliului?

- Sigur că da. Însuşi faptul că cele trei partide sunt solidare şi promovează un mesaj anticomunist comun în plan naţional este o dovadă în acest sens. Mai mult chiar, şi în plan internaţional reuşim să facem acelaşi lucru. Voi invoca drept exemplu recenta vizită pe care am întreprins-o la Strasbourg eu, împreună cu

prim-vicepreşedintele PLDM, Alexandru Tănase, şi vicepreşedintele PL, Corina Fusu. Am reuşit să promovăm punctul de vedere al opoziţiei despre starea de lucruri din Republica Moldova, astfel încât acesta să-şi găsească reflectare în Rezoluţia cu privire la Republica Moldova, pe care urmează să o adopte Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Or, acolo am constatat că oficialii europeni nu cunosc anumite subtilităţi, chiar dacă au vizitat Republica Moldova şi sunt permanent cu ochii pe situaţia de aici. Este o premieră absolută când opoziţia vine cu un mesaj comun la un asemenea nivel şi aceasta este tot o reuşită a Consiliului Politic pentru dialog şi cooperare.

- Aţi putea să deschideţi parantezele referitor la această vizită?

- Noi le-am demonstrat oficialilor europeni că, chiar şi în spatele unor acţiuni aparent democratice, cum ar fi reducerea pragului minim de prezenţă a alegătorilor la votare, necesar pentru validarea alegerilor, sau reducerea pragului electoral de la 6% la 5%, stau interesele de partid ale comuniştilor, dar nu cele ale ţării şi ale alegătorilor. Astfel, comuniştii au dorit să se asigure că-şi vor ocupa locurile în Parlament, chiar dacă vor fi aleşi de o parte relativ mică a populaţiei şi, totodată, au încercat să facă tot posibilul pentru a-şi trece eventualii aliaţi în Legislativ.

În acelaşi timp, ei au refuzat să opereze un şir de modificări electorale care într-adevăr erau necesare pentru asigurarea unui scrutin liber şi corect. Mă refer aici la posibilitatea de participare la votare a moldovenilor de peste hotare, la obligaţiunile Audiovizualului public, la posibilităţile de utilizare a resurselor administrative etc. Adică, comuniştii au promovat doar acele modificări legislative care le-au convenit lor. Impresia mea este că la Strasbourg aceste detalii nu prea erau cunoscute.

- Cum credeţi, de ce la Strasbourg se cunoştea doar un punct de vedere?

- Am rămas mirat să constat la Strasbourg, împreună cu colegii mei că, în ultimii ani, pretinşii membri ai opoziţiei din Moldova promovau, la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, acelaşi mesaj deopotrivă cu reprezentanţii comuniştilor. Astfel, pretinsa opoziţie moldovenească mai mult a dezinformat decât a informat factorii de decizie europeni despre starea de lucruri din Moldova.

Apropo, noi, reprezentanţii AMN, PL şi PLDM, am fost la Strasbourg la invitaţia coraportului Consiliului Europei pentru Republica Moldova, Jossette Durieu. Aceasta pentru că se dorea să fie auzită şi vocea opoziţiei într-o situaţie destul de interesantă care s-a creat – noua delegaţie a Parlamentului Moldovei la APCE încă nu a fost aleasă şi aprobată, iar din cea veche au rămas doar trei deputaţi comunişti. Închipuiţi-vă cât de informaţi vor fi oficialii europeni, dacă li se va aduce la cunoştinţă doar punctul de vedere al comuniştilor!

- Care credeţi că va fi eficienţa de ordin practic a vizitei Dvs. la Strasbourg?

- Imediat după evenimentele care au urmat după alegerile din 5 aprilie, am fost într-o vizită similară, numai că la Parlamentul European. Atunci, de asemenea, am promovat un punct de vedere obiectiv asupra stării de lucruri din Republica Moldova. Am făcut o retrospectivă a recentei campanii electorale şi am solicitat efectuarea unei investigaţii transparente, cu participare internaţională, a revoltelor care au avut loc pe 7 aprilie la Chişinău, deoarece guvernarea şi-a compromis imaginea de forţă conciliantă şi nu poate pretinde la încredere din partea societăţii, fiind convins că doar aprecierile obiective din partea factorilor de decizie occidentali, doar disponibilitatea lor de a ne acorda şi în continuare susţinere, poate reda cetăţenilor Republicii Moldova încrederea într-un viitor democratic şi european. Drept urmare, inclusiv şi a declaraţiei mele, a apărut Rezoluţia Parlamentului European privind situaţia din Republica Moldova – un document care oferea posibilităţi reale pentru depăşirea situaţiei postelectorale complicate. Numai că PCRM a ignorat cu desăvârşire prevederile acelui document şi, în rezultat, am ajuns în acea situaţie de criză politică profundă în care suntem şi în prezent.

Sunt convins că şi de această dată efortul pe care noi, reprezentanţii Consiliului Politic pentru dialog şi cooperare, l-am depus la Strasbourg se va solda cu rezultate benefice. Altceva este dacă guvernarea comunistă va fi capabilă să abordeze preconizata Rezoluţie a APCE printr-o optică diferită decât cea de care a dat dovadă vizavi de Rezoluţia Parlamentului European.

Alianţa, 3 iulie 2009

„Noi am vrut să salvăm partidul”

- La 12 ianuarie curent, aripa liberală din AMN a declarat că părăseşte partidul. Dle Veaceslav Untilă, cum s-a ajuns la o asemenea decizie?

- După cum ştiţi, în cadrul Congresului al VIII-lea ordinar al AMN, desfăşurat pe 12 decembrie 2009, un grup de peste 150 de delegaţi au părăsit sala în semn de protest faţă de derapajele antidemocratice şi gravele încălcări ale legislaţiei în vigoare comise de către preşedintele AMN, Serafim Urechean. În acest context, noi am adresat o sesizare Ministerului Justiţiei şi recent am primit un răspuns. Cum era de aşteptat, Ministerul Justiţiei s-a spălat uşor pe mâini, n-a vrut să se implice şi ne-a sugerat să ne adresăm în judecată. Dar noi ştim cum se soluţionează şi cât durează aceste procese de judecată, atunci când e vorba de un conflict politic. Iar noi nu avem timp de pierdut. În plus, se făceau presiuni din partea lui Urechean şi a susţinătorilor lui fervenţi, asupra preşedinţilor de raioane şi asupra preşedinţilor organizaţiilor raionale AMN care au semnat această sesizare. Se foloseau diferite metode: unii au fost ademeniţi cu funcţii, cu promisiuni tentante, alţii au fost şantajaţi şi intimidaţi. Aşa-zisa noua conducere AMN a intrat în panică, deoarece organizaţiile ce au contestat rezultatele congresului reprezintă peste 11 mii de membri, adică, mai mult de jumătate din membrii AMN.

- De fapt, ce aţi vrut să obţineţi prin această sesizare?

- Noi am semnalat încălcări ce ţin de limitarea pluralismului politic şi a libertăţii de exprimare, precum şi de falsificarea rezultatelor votării. Pentru ca delegaţii să nu poată exprima opinii anti-Urechean, la congres au fost instalate numai două microfoane, unul dintre care era la S.Urechean, iar altul la tribună, unde aveau acces oameni loiali preşedintelui partidului. Doritorii de a lua cuvântul din sală au fost trataţi cu refuz, contrar normelor democratice. Lista vorbitorilor nu a fost adusă la cunoştinţa delegaţilor, fiind substituită pe parcursul congresului de către Urechean, cu o listă proprie. Liderul AMN a întrerupt discursurile când i-a convenit lui, fără a lua în considerare faptul că delegaţii din sală insistau să se continue discuţiile. Astfel, a fost limitat dreptul la libera exprimare a membrilor de partid şi dreptul acestora de a participa la luarea deciziilor pe interior. Intuind că ar putea să piardă alegerile, diriguitorii congresului au introdus abuziv în sală circa 60 de persoane, care nu au fost delegate de nimeni, dar cărora li s-au înmânat mandate. Prezenţa în sală a acestor indivizi a deturnat mersul congresului şi a influenţat decisiv adoptarea unor importante decizii. Spre

exemplu, prin votul lor şi prin falsurile enunţate de numărători, nu a fost acceptat votul secret ca modalitate de alegere a preşedintelui partidului.

Cât priveşte falsificarea rezultatelor alegerii preşedintelui partidului, probele sunt concludente. La momentul votării, în sală erau prezenţi 422 de delegaţi, cifră anunţată de S.Urechean. În urma votului privind alegerea preşedintelui, s-a constatat că pentru candidatura lui Serafim Urechean au votat 328 delegaţi, pentru candidatura lui Veaceslav Untilă – un delegat, iar câţi s-au abţinut, în genere, nu s-a anunţat. Un calcul elementar arată că, dacă din 422 de delegaţi, 150 au părăsit sala, nu aveau cum să rămână şi să voteze minimum 329 persoane. Iar dacă la cifra de 329 adăugăm 150, obţinem 479. Din 479 scădem 422, numărul delegaţilor aflaţi în sală la momentul votării, şi obţinem 57 – numărul pseudo-delegaţilor introduşi ilegal la congres. Întru susţinerea afirmaţiilor noastre, putem prezenta drept probă, înregistrarea video integrală a Congresului VIII al AMN.

- Ce l-ar fi întrebat pe S.Urechean delegaţii care nu au avut acces la microfon?

- Întrebări s-au adunat multe: cu privire la prima campanie electorală din 2009, cu privire la perioada dintre campanii, cu privire la unele decizii luate după a doua campanie electorală. De exemplu, în campania electorală din primăvara lui 2009, alegătorii ne tot întrebau despre sicriele lui Urechean, care declarase în Parlament, că se pregătesc sicrie din plastic şi oamenii întrebau unde-s sicriele lui Urechean. Cei care aveau mai multă imaginaţie, ne spuneau deschis, că ar putea comanda ei un sicriu din plastic, doar unul, special pentru Urechean. Şi nu glumeau, deoarece era clar că o asemenea tâmpenie nici comuniştilor nu putea să le treacă prin cap. Cineva l-a încercat de minte pe Urechean, iar oamenii se fereau de noi ca de nişte păgâni.

După alegerile din 5 aprilie 2009, atât alegătorii, cât şi membrii partidului, nu prea înţelegeau care este strategia AMN şi am fost suspectaţi că suntem unicul partid din opoziţia parlamentară care a cochetat cu comuniştii. Se vorbea că Urechean a avut nişte înţelegeri secrete cu liderul comunist şi oamenii se întrebau, ce căuta domnul Urechean în hulubăriile (în “golubeatni”) lui Voronin? Aceste tertipuri făceau parte din planurile „secrete” ale lui Urechean, planuri ce erau cunoscute unui număr foarte restrâns de persoane, de obicei, din afara partidului.

Apropo, despre oamenii din afara formaţiunii s-a vorbit mai ales atunci când s-a constatat că AMN înaintează la funcţii importante în stat, persoane total străine partidului şi că aceste promovări au la bază interesul liderului partidului. Şi nu e vorba doar de un interes politic, căci se vorbeşte despre milioane de dolari care sunt oferite în schimbul acestor funcţii.

- Să înţelegem că politica a devenit un business profitabil pentru S.Urechean?

- Un partid este o echipă, la care membrii aderă pornind de la convingerile lor politice, dar şi urmărind anumite interese, inclusiv avansarea pe linie profesională. Fiecare formaţiune îşi „creşte" potenţialii candidaţi la funcţii importante în stat şi îi promovează. Un vechi coleg de partid, care merita să fie promovat, dar care a fost neglijat şi nedreptăţit, nu şi-a pierdut simţul umorului şi a venit cu propunerea ca AMN să organizeze o licitaţie de posturi bănoase: „Poate câştigăm şi noi ceva. Căci am muncit la partid şi nu ne-am ales cu nimic. Am rămas şi fără bani, şi fără posturi".

S.Urechean nu scapă nicio ocazie să declare că el finanţează integral partidul. Însă alegătorii se întrebau, ce căuta Urechean la Moscova în toiul campaniei electorale şi ce legătură o fi avut el cu Grigore Caramalac? De asemenea, circulă zvonuri, atât în interiorul partidului, cât şi în afara lui, că liderul AMN nu numai că finanţează activitatea partidului din mijloace financiare „tenebre", dar şi mai „economiseşte" o parte din aceşti bani pentru sine, pentru „zile negre".

Totuşi, dincolo de acestea şi multe alte probleme, noi am fi vrut ca la congres să se vorbească despre starea reală de lucruri din AMN la momentul respectiv.

- Şi care era situaţia în AMN în preajma congresului?

- La precedentul congres, AMN şi-a trasat drept obiectiv pentru anul 2009, să devină „din lider al opoziţiei, lider al viitoarei guvernări democrate". La începutul anului 2009, AMN încă mai era considerată principala forţă de opoziţie. Însă numai în câteva luni, din principala forţă de opoziţie, partidul nostru a ajuns la un pas de a nu trece pragul electoral. Iar ultimul sondaj sociologic ne dădea doar 1,2% din simpatiile electoratului. În acelaşi timp, liderul partidului încerca să ne prezinte acest evident eşec, drept o mare victorie. N-a avut curajul să recunoască: AMN a suferit o înfrângere iar obiectivul propus nu a fost realizat. E trist, dar e adevărat.

După ce a avut un trecut atât de promiţător, AMN a ajuns să aibă un rating în continuă scădere, să aibă un deficit de imagine, să aibă prognoze foarte sumbre pentru următoarele alegeri, să aibă o dispoziţie internă deprimantă. S.Urechean a instaurat în partid un soi de dictatură „moale" iar el a devenit un fel de dictator „blând". Când a simţit că pământul îi fuge de sub picioare şi că membrii de rând ai partidului nu-l mai vor preşedinte, a început să-i intimideze, şi a insistat să fie înaintat numai un singur candidat la funcţia de preşedinte al partidului, şi acest candidat trebuia să fie neapărat S.Urechean. Aşa e cu democraţia în AMN, ea vine în formă de directivă, de indicaţie şi e obligatorie pentru toţi. Noi n-am acceptat o asemenea democraţie de partid! Noi am vrut să promovăm un alt gen de democraţie, o democraţie a tuturor membrilor de partid.

- Consideraţi că responsabilitatea pentru eşecul relativ al AMN trebuie să şi-o asume doar liderul formaţiunii?

- Atunci când grupul de experţi în tehnologii electorale ne-a propus un proiect modern de campanie electorală, S.Urechean a refuzat acest proiect, deoarece el nu reflecta suficient grandomania respectivului. El avea un plan al campaniei electorale elaborat cu zece ani în urmă. Aşa am şi mers: fără culoare, fără idei originale, absolut neinteresanţi pentru alegători. Oamenii, atât în interiorul partidului, cât şi în exteriorul lui, au sesizat impotenţa liderului AMN, iar lucrurile au mers tot mai prost şi mai prost. Dar asta pentru domnul Urechean a contat mai puţin. El a vrut să devină preşedinte de ţară cu orice preţ. Aşa îi plăcea lui, să se vadă preşedinte. Dormea şi se vedea preşedinte. Nu-l interesa faptul că alegătorii îi dădeau numai 2% ca politician. Nu-l interesa că lumea râde de noi şi că potenţialii noştri alegători, alegătorii AMN, din cauza acestei ambiţii nesăbuite, au dat votul lor altor formaţiuni şi altor lideri mai credibili. Domnul Urechean avea calculele lui strategice, pe care noi nu le cunoşteam. Când i-am spus că oamenii din teritoriu refuză să ia calendarele cu imaginea lui Urechean sau le aruncă demonstrativ, el a declarat că va obţine 52 de mandate în Parlament. Urechean garantează!

În preajma Congresului VIII al AMN, ca să-şi mai îmbărbăteze echipa, S.Urechean s-a lăudat că la următoarele alegeri AMN va lua cel puţin 10%, fără ca el să deschidă gura. Poate că are dreptate. Dacă în campaniile electorale din anul 2009 el nu ar fi deschis gura, noi am fi luat mult mai mult decât 10%! Şi am să vă aduc un exemplu elocvent. E vorba de două raioane din aceeaşi zonă a republicii. În campania electorală, în primul raion lui S.Urechean i se organizează nişte întâlniri fastuoase, cu o prezenţă de peste o mie de oameni. În al doilea raion, S.Urechean este purtat pe la nişte întreprinderi mici, unde lucrau câte 20-30 de oameni. Înfuriat, liderul naţional îl cheamă pe preşedintele raionului respectiv la Biroul partidului, să-i ceară socoteală. Şi atunci preşedintele raionului i-a spus în faţă: „Eu vreau să câştig alegerile în raionul meu. Oamenii m-au prevenit, să nu-l aduc pe Urechean, că nu-l votează. Pentru mine au zis că votează, pentru Urechean – nu!”. Aşa s-a şi întâmplat. În primul raion, AMN a acumulat câteva sute de voturi, în al doilea – câteva mii. Pentru ambiţiile exagerate ale lui S.Urechean a plătit întreg partidul.

- Credeţi că schimbarea liderului AMN ar fi generat o schimbare reală în cadrul formaţiunii?

- Există partide care au ales schimbarea şi aceste partide s-au afirmat în ultimii ani pe arena politică. Aceste formaţiuni au demonstrat capacitatea de a se adapta timpurilor noi, au operat modificări calitative la nivel de echipă centrală, au promovat lideri moderni. Dar există şi partide care au rămas în

stagnare, care s-au împotmolit în vechile deprinderi, care nu s-au reformat şi au pierdut considerabil din terenul electoral. Din păcate, Alianţa „Moldova Noastră” a ajuns să facă parte din cea de-a doua categorie.

Cu câteva zile înainte de congres, S.Urechean ne-a propus, mie şi lui Iurie Colesnic, să ne retragem candidaturile la funcţia de preşedinte al AMN, să fim „cuminţi” la congres, iar el, în schimb, ne va lăsa în funcţii mai departe. Evident, noi nu am putut accepta un asemenea târg. Noi aveam elaborată o strategie clară de redresare a situaţiei şi de dezvoltare a partidului, pe care urma să o prezentăm congresului. Noi am vrut să salvăm partidul!

Colegii care ne-au susţinut, de asemenea, erau gata să pună umărul şi să purcedem neîntârziat la renaşterea şi la fortificarea partidului. Aceşti oameni au stat la temelia AMN. Noi am muncit enorm la construcţia şi consolidarea partidului. Nu ne-am ferit de greutăţi şi nu ne-am temut să ne asumăm anumite responsabilităţi. Dar nu am trişat niciodată, nu am trădat pe nimeni şi nu am mers împotriva unor valori şi principii în care am crezut. Am fost înţelegători şi am făcut sacrificii în numele unei idei, care ne-a unit pe toţi în acest colectiv.

Serafim Urechean are şi el unele merite faţă de AMN. Nici nu punem în discuţie faptul. Dar aceste merite ţin de domeniul trecutului. S.Urechean este un politician al trecutului, nu este un politician al prezentului şi, cu atât mai mult, nu este un politician al viitorului.

- Aţi anunţat demararea unui nou proiect de consolidare a forţelor democratice. Până unde va merge acest proiect?

- Vreau să vă spun că alături de mine se află oameni cu tărie de caracter, care, de-a lungul timpului au dat dovadă de devotament faţă de idealurile cu care am pornit la drum. Tocmai de aceea, noi am decis să continuăm lupta pentru unificarea forţelor democratice într-o formulă nouă. Această formulă vizează crearea unei forţe care să redea speranţa tuturor celor ce nu se regăsesc în niciun partid politic.

Noi ne propunem constituirea unui pol puternic format din partidele extraparlamentare, din personalităţi ale vieţii publice neangajate până acum în politică, din tineri cu o nouă mentalitate şi din politicieni valoroşi care vor să facă o politică axată pe agenda publicului şi nu pe agenda liderilor de partide. Am demarat dialogul cu Mişcarea Acţiunea Europeană, care s-a dedicat fără rezerve luptei împotriva comunismului, luptei pentru valorile europene, care are în rîndurile sale oameni oneşti şi de calitate, care au demonstrat voinţă politică şi multă implicare în ultimele două competiţii electorale. Noi suntem încrezători că vom realiza un proiect politic de anvergură, ce va corespunde aşteptărilor celor mai importanţi parteneri ai noştri: cetăţenii Republicii Moldova.

Timpul, 15 ianuarie 2010

„Formatul hexagonal – o soluție pentru conflictul transnistrean”

- Dle Untilă, acum câţiva ani aţi venit cu o iniţiativă legislativă, care prevedea declararea Zilei de 2 martie drept zi de comemorare a celor căzuţi în timpul conflictului armat de pe Nistru din 1992. Care este soarta acestei iniţiative?

- Guvernarea comunistă a ţinut această iniţiativă pe raft mai mult de doi ani de zile. Aş vrea să cred că a procedat astfel, doar din motivul că ea a venit de la un reprezentant al opoziţiei. De altfel, indiferent de motiv, mi se pare amoral să te opui instituirii unei zile de comemorare a celor care şi-au dat viaţa pentru patrie. Ei au fost adevăraţi eroi şi faptul că Republica Moldova este astăzi un stat suveran şi independent, iar integritatea sa teritorială este recunoscută în plan internaţional e şi meritul lor.

În prima perioadă după venirea democraţilor la guvernare, nu am pus această chestiune. Înţelegeam prea bine că existau probleme social-economice stringente, care necesitau soluţii rapide şi eficiente. Dar odată cu stabilizarea situaţiei, am propus revenirea la acest proiect de hotărâre. În primă fază, unii colegi s-au opus. Am încercat să înţeleg care sunt motivele şi să întreprind acţiunile ce se impuneau. Am avut senzaţia că ei erau uşor deranjaţi de faptul că această zi de comemorare urma să fie inclusă într-o hotărâre adoptată de Parlament la începutul anilor 90 ai secolului trecut care, în denumirea sa, se referea doar la zile de odihnă şi sărbătoare, deşi în cuprinsul legii erau şi zile de comemorare. Spre exemplu, Ziua de comemorare a lui Mihai Eminescu, care nu este nici zi de odihnă, nici zi de sărbătoare. Pentru a înlătura acest impediment, am elaborat un nou proiect de hotărâre prin care am modificat denumirea hotărârii respective, menţionând că ea se referă şi la zilele de comemorare. Dar nu am simţit o careva schimbare de atitudine, indiferent de argumentele aduse. În situaţia creată, am fost nevoit să insist şi în final am reuşit introducerea chestiunii în ordinea de zi şi acum sper că ea va fi adoptată de Parlament.

- Dar între timp a venit şi de la Guvern o iniţiativă similară…

- Aş vrea să cred că apariţia acestui proiect de lege se datorează lipsei de comunicare în cadrul Alianţei pentru Integrare Europeană. Sunt departe de gândul că noua guvernare ar prelua vechile practici comuniste, când proiectul opoziţiei era pus pe raft, iar între timp se elabora un proiect similar, care avea însă un alt autor. Dar trebuie să recunosc că, la un moment dat am admis şi această idee, şi am expus-o în public. Mi-am întrebat colegii de alianţă: care a fost necesitatea unui nou proiect? Am înţeles că e vorba de denumirea acestei zile. Le-am spus atunci că nu era nici o problemă dacă puneam proiectul de hotărâre elaborat de mine în discuţie ca principiu, iar denumirea o stabileam

prin consens în Parlament. Pentru mine nu atât contează cine este autorul acestui proiect de lege, eu sau Guvernul, cât faptul ca un asemenea proiect să fie adoptat şi să existe o zi de comemorare a celor căzuţi la Nistru. Sper că mesajul pe care l-am transmis va fi auzit de colegi şi vom găsi o ieşire onorabilă din situaţie. Altfel, intenţia de a promova o iniţiativă nobilă în esenţă, va avea un singur rezultat – ne vom face de râs şi vom batjocori memoria eroilor.

- Dle Untilă, nu o dată aţi venit cu iniţiative în susţinerea celor care au luptat la Nistru. Acest lucru se datorează faptului că aţi luptat în acel război?

- Inclusiv. Ştiu mai bine ca oricine prin ce au trecut foştii mei camarazi de arme în timpul conflictului, dar şi ulterior în perioada de după război. Spre regret, nici una din precedentele guvernări nu a fost preocupată suficient de soluţionarea problemelor cu care se confruntă această categorie de cetăţeni. Ba mai mult, uneori s-a încercat lipsirea combatanţilor şi de unele din puţinele facilităţi de care beneficiau. De fiecare dată am intervenit, prin instrumentele legale pe care le-am avut la dispoziţie, şi mă bucur că uneori efortul meu s-a încununat de succes. Este de datoria mea morală şi civică să pledez cauza combatanţilor şi voi face acest lucru ori de câte ori va fi nevoie!

- La ce v-aţi referit când aţi spus că s-a încercat lipsirea celor care au luptat la Nistru de facilităţi şi că aţi reuşit contracararea acestor tentative?

- De exemplu, guvernarea precedentă a încercat să-i lipsească pe participanţii la conflictul armat de pe Nistru, care mai sunt încă încadraţi în efectivul organelor de interne, de pensia ce li se cuvine şi pe care au obţinut-o apărând suveranitatea, independenţa şi integritatea ţării. Nu am reuşit să obţin stoparea acestei fărădelegi în Parlament, deoarece atunci eram în opoziţie, în schimb am iniţiat un proces în Curtea Constituţională pe care l-am câştigat în partea ce ţinea de pensia categoriei de combatanţi menţionaţi mai sus. Era clar că Parlamentul a adoptat o lege neconstituţională şi eu am sesizat Curtea Constituţională, pentru a restabili dreptatea.

- Aş vrea să vă întreb şi ca politician, şi ca participant la războiul din Transnistria: cine şi cu cine a luptat în 1992?

- Am spus-o şi o mai spun: atunci a avut loc un război dintre tânărul stat Republica Moldova şi Rusia, care dorea să menţină acest teritoriu în sfera sa de influenţă. Decizia Curţii Europene a Drepturilor Omului în cazul Ilaşcu şi alţii contra Moldovei este o confirmare în acest sens. Armata a 14-ea a Uniunii Sovietice, dislocată în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, nici pe departe nu a avut rolul pe care încearcă să i-l atribuie unii. Prezenţa acestei armate în stânga Nistrului şi atunci, dar şi în toţi aceşti ani a consolidat regimul separatist de la Tiraspol şi a zădărnicit eforturile întreprinse în vederea

reglementării conflictului atât de către conducerea Republicii Moldova, cât şi de către comunitatea internaţională.

- Să înţeleg că orice reglementare a problemei transnistrene este imposibilă, atât timp cât în regiune staţionează trupele ruseşti?

- Din păcate, lucrurile stau anume aşa. Eu sunt adeptul strategiei celor trei D, expuşi consecutiv după cum urmează – Demilitarizare, Decriminalizare, Democratizare. Numai în această formulă putem obţine o soluţie durabilă pentru diferendul transnistrean. Acesta nu este un conflict etnic, religios sau care ar purta un caracter mai greu de depăşit, după cum e situaţia în cazul altor conflicte din Europa. Acest conflict este unul politic, cu unele conotaţii comercial-economice. Prin urmare, identificarea unei soluţii pentru el este posibilă, dacă vom merge pe schema expusă mai sus. Nu trebuie să inventăm nimic în acest sens – urmează doar ca Rusia să-şi respecte angajamentele sale internaţionale privind retragerea trupelor şi armamentului său din regiunea de est a Republicii Moldova, iar noi să punem în aplicare legile adoptate anterior de Parlamentul de la Chişinău cu referire la conflictul transnistrean şi să implementăm acele înţelegeri la care s-a ajuns deja, în primul rând, cele ce ţin de consolidarea măsurilor de încredere între două maluri ale Nistrului.

Apropo, în noiembrie 2008, fiind membru al delegaţiei parlamentare la NATO, am promovat un amendament istoric în Rezoluţia „Viitorul relaţiilor NATO – Rusia”. În acel amendament, s-a indicat asupra necesităţii respectării deciziei summit-ului OSCE de la Istanbul, privind retragerea trupelor şi armamentului rusesc din Republica Moldova.

- Există mai multe opinii referitor la eficienţa actualului format de negocieri. Dvs. ce părere aveţi?

- Cred că actualul format 5+2 este mai bun decât precedentul format (cel pentagonal), dar pentru sporirea eficienţei lui, se impun totuşi unele schimbări. Anterior, am lansat ideea formatului hexagonal şi insist că acest format ar fi cel mai bun în situaţia actuală. Transnistria urmează să fie exclusă ca parte a procesului de negocieri. În lumina deciziei CEDO în cazul grupului Ilaşcu şi alţii contra Moldovei, rolul de parte în conflict urmează să-i revină Rusiei care, respectiv ar pierde calitatea de mediator şi ulterior garant. De rând cu aceste schimbări, SUA şi UE ar trebui să devină mediatori şi garanţi, astfel fiindu-le substituită calitatea de observatori în procesul de negocieri, pe care o au în prezent. Adică, formatul de negocieri s-ar prezenta în felul următor: Republica Moldova şi Rusia – părţi în conflict, iar Ucraina, OSCE, SUA şi UE – mediatori şi garanţi. O asemenea formulă ne va permite să ne mişcăm înainte şi să obţinem o soluţie echitabilă pentru conflictul transnistrean.

Timpul, 26 februarie 2010

„Chiar dacă supărăm pe cineva, legea “Pensii și salarii” trebuie votată!”

- Domnule Untilă, aţi făcut zilele trecute o declaraţie curajoasă: spuneaţi că sunteţi gata să puneţi condiţii Alianţei pentru Integrare Europeană, contra sprijinului acordat de către MAE din Parlament. Nu aţi mai vorbit despre asemenea condiţii până acum, de unde această schimbare de atitudine?

- Declaraţia la care faceţi referire a fost făcută odată cu depunerea, în Parlament, a Legii MAE privind aducerea pensiilor şi a salariilor minime pe economie, prin majorări în etape, până la nivelul minimului de existenţă. Este o lege în care credem şi pentru care suntem gata să luptăm, indiferent cine se supără pe noi.

Am cerut public sprijin din partea partidelor democratice parlamentare pentru adoptarea acestei legi. Am anunţat public că suntem responsabili ca această lege să treacă înainte de dizolvarea Parlamentului. Nu este o poziţie cuminte, aşa cum i-am obişnuit până acum pe colegii din AIE, dar este o poziţie constructivă. Nu dăm semnalul unei schimbări de macaz, ci încercăm să facem cunoscute voinţa şi forţa politică a MAE. Pe termen scurt şi mediu, sperăm ca acest proiect pe care îl propunem spre adoptare, prin care pensiile şi salariile minime vor fi majorate până la nivelul minimului de existenţă, să contribuie chiar la creşterea unităţii AIE.

- Înţeleg din declaraţia dumneavoastră că doriţi să impuneţi pe agenda guvernării acest proiect… Sunteţi nemulţumit de activitatea AIE?

- E vorba doar de o ordonare a priorităţilor. Noi vrem să aducem agenda politică spre agenda cetăţenilor. Credem în continuare că Alianţa trebuie să funcţioneze, să acţioneze unitar, să facă o politică coerentă. Necesitatea AIE nu trebuie pusă la îndoială, pentru că dacă AIE eşuează, PCRM va creşte fără să mişte un deget, ceea ce ar însemna un dezastru pentru societatea noastră! Putem vorbi însă despre priorităţile acestei Alianţe pe care şi MAE o susţine, dar care – haideţi să recunoaştem – trebuie să facă şi mai multe. Vă dau un exemplu: Republica Moldova trece printr-o situaţie extrem de delicată, din punct de vedere politic. Din această cauză, în ciuda ritmului susţinut al creşterii economice – această creştere economică nu este resimţită de cei care au cea mai mare nevoie de ea: cetăţenii. Sigur că există colegialitate, sigur că există sprijin între partenerii Alianţei, dar nu putem să ne trecem cu vederea unii altora astfel de erori.

- Păreţi foarte hotărât să obţineţi adoptarea unei legi-minune, prin care pensiile şi salariile vor fi majorate. Pe ce vă bazaţi când faceţi aceste afirmaţii?

- Proiectul "Pensii şi salarii" porneşte de la o problemă reală şi vine cu o soluţie posibil de realizat. Suntem oameni politici responsabili, de aceea am să vă rog să îmi permiteţi să vorbesc despre "minuni" într-un context diferit. Când la mijloc ne confruntăm cu o problemă reală – sărăcia – vreau să răspund tot cu o soluţie realizabilă, concretă. Proiectul de faţă constituie o astfel de soluţie.

În proiectul de lege, solicităm o creştere în etape, începând cu Bugetul anului 2011, pentru aducerea nivelului pensiei şi salariului minim la nivelul minimului de existenţă. Vorbim de majorări în etape ale pensiilor şi salariilor minime pe economie tocmai pentru că suntem conştienţi că nu putem asigura peste noapte creşterea nivelului de trai. Dar avem la dispoziţie, alături de partidele din AIE, şase luni pentru a stabili etapele în care se vor realiza majorările şi sursele de finanţare.

Iar dacă doriţi să vorbim despre minuni, ei bine – putem considera o reuşită foarte mare faptul că proiectul asigură că cei care vor conduce ţara, indiferent de culoarea politică, vor fi nevoiţi să respecte acest calendar al creşterilor pensiilor şi salariilor!

- În cât timp credeţi că e reală adoptarea şi intrarea în vigoare a acestei iniţiative?

- Mi-aş dori ca acest lucru să se întâmple cât mai degrabă, dar există şi câteva etape care trebuie urmate. Să luăm, de exemplu, numai etapele legislative – depunerea documentului, discuţiile la Biroul Permanent, în fracţiuni, în comisii, în plenul Parlamentului, adoptarea, publicarea, intrarea în vigoare. Vom încerca să urgentăm la maximum aceste proceduri, astfel încât, până la dizolvarea Parlamentului, legea să fie deja publicată în Monitorul Oficial.

- Toate etapele de care vorbiţi implică nu doar coordonare, dar şi implicare susţinută din partea celorlalte formaţiuni politice. Revin şi întreb: există sprijin politic pentru acest proiect?

- Dacă nu există în acest moment, el trebuie obţinut: cât mai repede şi cât mai eficient. Noi nu degeaba am acordat un termen de 30 de zile Parlamentului pentru a lucra şi pentru a adopta acest proiect! Dar avem încredere că vom găsi înţelegere şi cooperare din partea partidelor democratice parlamentare. Dacă eforturile AIE se vor coaliza în acest sens, începând cu anul 2011 şi pe o durată de doi ani, pensiile şi salariile vor creşte, în etape, astfel încât să atingă nivelul necesarului minim de existenţă.

Acest obiectiv ar trebui să îi mobilizeze pe politicienii moldoveni. La fel cum ar trebui să îi motiveze datele oficiale, privind numărul oamenilor care trăiesc de pe

o zi pe alta, cu venituri sub nivelul pragului minim de existenţă. Conform datelor oficiale, 205.000 de salariaţi şi 130.000 de pensionari au în prezent niveluri ale veniturilor sub cele ale pragurilor nivelului de trai minimal. Pentru aceşti oameni, nu contează înţelegerile politice, ci doar cum să depăşească ziua de azi şi ziua de mâine. Pentru aceşti oameni, clasa politică este responsabilă să se implice.

- Este acest proiect pe care îl propune MAE un test pentru clasa politică?

- Un test de maturitate, aş completa eu. Avem problema: sute de mii de oameni care trăiesc în sărăcie, cu venituri sub minimul de existenţă. Avem soluţia: un proiect de lege care propune majorări realiste ale pensiilor şi salariilor minime pe economie, în următorii doi ani de zile, în etape. Atât trebuie să conteze în momentul în care omul politic cântăreşte decizia de a vota sau nu un astfel de proiect. Nu contează iniţiatorii, nu contează poziţiile partidelor politice. Pentru că proiectul "Pensii şi salarii" nu îi vizează pe politicieni şi nici măcar pe oamenii care vor să trăiască foarte bine. Legea aceasta ar răspunde la nevoile celor care au probleme în a-şi asigura un nivel de trai decent. Este o lege care nu acordă beneficii în plus cuiva, ci care face dreptate, aducând noţiunea de "trai decent" de pe hârtie, în viaţa cetăţenilor Moldovei.

- Cine a lucrat pentru realizarea acestui proiect?

- Proiectul, în forma pe care o puteţi găsi în Parlament, înregistrat cu numărul 1579/ 24.05.2010, prevede inclusiv soluţii pentru asigurarea finanţării, precum şi etapele în care ar urma să fie implementate majorările. Este rezultatul muncii de peste două luni de zile a specialiştilor noştri. Şi, totodată, el reprezintă un prim pas pe care îl face MAE în evoluţia sa pe scena politică. Am depăşit etapele de consolidare şi organizare internă, iar acum începem să venim cu soluţii reale pentru oameni. Avem proiecte, avem soluţii şi vom fi extrem de activi în a ne lupta politic pentru ele în perioada următoare, pentru că vrem să întoarcem priorităţile politice spre nevoile cetăţenilor.

Timpul, 28 mai 2010

„Este momentul adevăratei reforme politice, prin introducerea votului uninominal și micșorarea numărului de deputați”

- Domnule Untilă, partidul pe care îl conduceţi, Partidul Mişcarea Acţiunea Europeană, s-a impus şi pe parcursul anilor, iar de câteva luni s-a afirmat în mod deosebit. Dintre toate formaţiunile înregistrate pe segmentul politic – fie liberale, fie de centru, fie de stânga MAE a formulat sloganul cel mai actual: mai multe fapte – mai puţină politică. Din punctul meu de vedere, acest slogan vă dă şanse pentru scrutinul electoral anticipat din 28 noiembrie. Consideraţi că veţi accede în legislativ?

- Este momentul ca Republica Moldova să fie guvernată, în sfârşit, de o politică a faptelor, nu de o politică a vorbelor goale. Pentru prea mult timp, toată clasa politică s-a aplecat asupra luptelor de orgolii şi ambiţii, asupra satisfacerii mai întâi a intereselor unora sau altora şi abia la final, a interesului naţional. Partidul Mişcarea „Acţiunea Europeană” speră să intre în Parlament cu cât mai mulţi deputaţi, pentru a ne putea îndeplini obiectivele pentru Moldova. Din sondajele de opinie interne ale noastre, dar şi din ale altor partide – rezultă că MAE are cea mai spectaculoasă creştere dintre toate partidele.

- Cei trei preşedinţi, Parlamentele de până acum, Guvernele care s-au perindat, au făcut cu preponderenţă politică – ne orientăm în continuare spre CSI ori rămânem pe cam 200 de ani prizonierii iluziei, sau ne orientăm spre Uniunea Europeană. Cam asta e toată politica din RM. În consecinţă, suntem anume astfel trataţi, decât asemenea politică, mai bine pentru orice partid, cu atât mai mult pentru orice lider să se pătrundă de cum trăieşte şi gândeşte de azi pe mâine omul de rând.

- Noi suntem partidul care se consultă cu oamenii, care îi vizitează, care le cere părerea, care îi susţine în faţa autorităţilor. Pentru noi, oamenii reprezintă adevăratul partener politic. Noi avem parteneriat cu oamenii şi negociem doar în numele lor. Electoratul este atent acum într-o măsură mult mai mare la oferta cu efect direct asupra nivelului de trai al cetăţenilor. MAE a demonstrat că acţionează altfel decât celelalte partide, că pune accent pe realizări, nu pe conflicte şi pe urmărirea propriului interes electoral. MAE a determinat creşterea pensiilor, a acţionat în Parlament împotriva abuzurilor, care ar fi dus la majorarea nejustificată a tarifelor la gaze. Există, aşadar, dovada că MAE face lucruri concrete, pozitive, în acord cu ceea ce îşi doresc oamenii obişnuiţi.

- Vă diferenţiaţi de celelalte partide de la noi. Aveţi un mesaj mai proaspăt, spuneţi că faceţi politică mai întâi pentru oameni. Dar celelalte partide pentru ce anume acţionează, nu tot pentru cetăţeni?

- Clasa politică, în ansamblul ei, este falimentară. Referendumul a consfinţit această stare de fapt. Poporul a întors spatele partidelor. Este timpul să oferim altceva populaţiei: să facem agenda politică în funcţie de ce au nevoie oamenii, nu în funcţie de ce au nevoie politicienii.

Noi nu ne-am certat, noi am tăcut şi am făcut. Ne-am dus pe străzi, am vorbit cu oamenii, am strâns semnături de la oameni pentru a creşte pensiile şi cu ele ne-am dus înapoi la Parlament. Am făcut presiuni şi am reuşit să determinăm creşterea pensiilor. Pe noi ne defineşte ce am făcut, nu ce am spus. Fără a fi lăudăroşi, credem că MAE poate fi motorul care poate genera reforma adevărată a clasei politice.

- Aţi vorbit mult în această campanie despre necesitatea reformării clasei politice.

- O dovadă că actuala clasă politică trebuie reformată o constituie refuzul liderilor forţelor democrate de a semna un Acord prin care se angajau să nu facă alianţă cu PCRM după alegeri. Noi i-am invitat pe liderii forţelor democrate - PLDM, PL, PDM şi AMN - să semneze un Acord de stabilitate politică prin care se angajează să rămână uniţi şi după alegeri, în faţa PCRM. Dar aceştia nu au onorat invitaţia. Ce dovadă în plus mai doriţi?

Dacă semnau, liderii partidelor democratice îşi luau angajamentul să nu facă alianţă cu PCRM după alegeri, să desemneze candidatul la funcţia de Preşedinte prin votul majorităţii semnatarilor şi să facă din crearea de locuri de muncă şi integrarea în Uniunea Europeană priorităţi naţionale. Sunt lucruri pe care oamenii le aşteaptă de la clasa politică, iar aceşti oameni nu trebuie să fie dezamăgiţi. Ce propune MAE este introducerea votului uninominal şi reducerea numărului de deputaţi, astfel încât politicienii să direct răspunzători în faţa alegătorilor.

- Dintre cititorii noştri vor cunoaşte, posibil, „planul de modernizare a RM prin crearea locurilor de muncă”. Vă oferim spaţiu, oricât, să-i cunoaştem tezele. De unde începeţi şi până unde se va merge.

- *Planul de modernizare al Moldovei prin crearea de locuri de muncă* prevede un set clar de acţiuni prin care estimăm că vor fi generate 60.000 de locuri anual, începând cu 2011. Este un program bine fundamentat, realizat de specialiştii MAE şi de partenerii noştri din societatea civilă şi din mediul universitar. MAE vine cu un program economic de modernizare a Moldovei, în centrul căruia se află obiectivul naţional de a înmulţi locurile de muncă existente.

Proiectul cuprinde 5 măsuri pentru crearea de locuri de muncă noi şi mai bine plătite. Să le luăm pe rând.

1. Reducem dobânzile la creditele acordate economiei şi gospodăriilor, micşorând rata de refinanţare a BNM până la 2-4%. Ca urmare a scăderii ratei de refinanţare a Băncii Naţionale, băncile care acordă credite, inevitabil, vor scădea ratele dobânzii. Astfel, vom obţine credite mai ieftine pentru antreprenori. Aceştia vor fi motivaţi să facă credite şi să îşi dezvolte afacerile. Deci, vor fi create şi mai multe locuri de muncă. La rândul lor, cetăţenii simpli vor putea lua împrumuturi de la bănci, fără să plătească înapoi dobânzi nejustificat de mari.

Reducem impozitele pentru persoane fizice şi juridice, introducând cota unică de impozitare, de 12%. Este o procedură aplicată deja cu succes în ţările postsocialiste. Se reduce inechitatea – aceeaşi rată de impozitare pentru toţi! Atragem în Republica Moldova mai mulţi investitori din străinătate, pentru că o cotă unică reprezintă garanţia unui sistem de taxe şi impozite "fără surprize".

Creştem puterea de cumpărare a populaţiei, majorând pensiile şi salariile. Mai mulţi bani în buzunar înseamnă mai mulţi bani în circuitul economic, deci – o economie în mişcare. Piaţa se va revitaliza, se va dezvolta pentru a face faţă dorinţei de cumpărare. Aceasta înseamnă mai multe afaceri noi, mai multe locuri de muncă noi şi bine plătite.

Impunem acordarea salariului minim special şi condiţiilor de muncă corecte în lohn-uri (întreprinderi care folosesc materie primă importată şi exportă produsul finit), pentru a bloca abuzurile celor care caută mână de muncă ieftină în Republica Moldova. Trebuie să încurajăm producătorii să vină în Moldova, să fabrice aici, dar respectând condiţiile de muncă şi salarizare drepte pentru cetăţenii noştri. Oamenii vor avea unde să muncească şi oricum vor fi mai bine plătiţi decât în alte sectoare.

Aducem industria prelucrătoare în 1450 de localităţi. Printr-un proiect de lege, urmează a fi create, cu susţinere financiară de la stat, o reţea de centre de prestare a serviciilor agrotehnice, agrochimice, agronomice şi zootehnice, precum şi a sistemelor de colectare şi cumpărare a mărfurilor agricole (laptelui, cărnii, strugurilor, fructelor, legumelor, cerealelor etc.).

- În „mesajul integral al Preşedintelui MAE către cetăţenii RM", publicat şi în Literatura şi Arta, Nr. 43, Dvs. precizaţi: „din păcate, partidele care s-au perindat până acum la putere, indiferent de culoarea lor politică, au folosit această putere numai pentru a-şi satisface propriile ambiţii". Aveţi dreptate. Aşa spun oamenii. Admit că la 28 noiembrie reuşiţi. Nu veţi urma aceeaşi cărare străbătută?

- Noi avem nevoie de sprijinul alegătorilor în măsura în care alegătorii au

nevoie de fapte din partea politicienilor. MAE crede că politica trebuie făcută pentru oameni şi face politică pentru oameni. MAE a venit în această campanie nu cu un mesaj politic, ci cu o soluţie politică la problemele reale ale oamenilor. Nu venim cu promisiuni deşarte, ci cu proiecte clare, care vor deveni legi în beneficiul cetăţenilor Moldovei. MAE a demonstrat deja că ştie să facă politică pentru oameni. Noi am demonstrat că ne ţinem de cuvânt şi că vom promova o clasă politică reformată. Că vom stopa politica vorbelor goale şi vom aduce mai multe fapte. Noi chiar şi fără să fim la guvernare, cu doar doi parlamentari, am reuşit să impunem pensia minimă. În momentul în care vom avea puterea reală de a face agenda guvernamentală, să fiţi siguri că vom realiza înzecit. Cetăţeanul este partenerul nostru de guvernare. Dacă nu ne respectăm cuvântul, nu mai avem partener.

Literatura şi Arta, 4 noiembrie 2010

„La congres vom lua decizii cardinale”

- Domnule Untilă, MAE este unicul partid care a declarat deschis că este dispus să ajute noul Guvern să soluţioneze problemele stringente cu care se confruntă ţara şi chiar aţi venit cu o iniţiativă în acest sens. Ce a stat la baza acestei decizii?

- Un partid serios nu trebuie să aibă altă prioritate decât interesul cetăţeanului. Aşa se întâmplă la noi că partidele îşi amintesc de interesele cetăţenilor de cele mai multe ori în campania electorală. În alegeri toţi vin cu propuneri, iniţiative, strategii, dar după alegeri majoritatea se fac a uita de intenţiile „nobile” pe care le-au avut. Pentru noi, indiferent de faptul că suntem în Parlament sau în afara lui, contrează ca problemele oamenilor să fie rezolvate. De aceea, am declarat că avem o echipă de profesionişti, avem un potenţial şi suntem gata să ajutăm Guvernul astfel încât să trăim într-o ţară cu mai puţine probleme, cu un anume nivel de bunăstare. Iar pentru a demonstra că nu facem doar declaraţii, am propus Guvernului proiectul *Strategiei naţionale privind ocuparea forţei de muncă în localităţile rurale*, document elaborat de specialiştii noştri. Această strategie identifică direcţiile de acţiune în vederea deschiderii de noi afaceri la sate şi prevede şi implicarea statului în procesul de creare a locurilor de muncă. Implementarea strategiei va permite relansarea industriei prelucrătoare în 1450 localităţi ale Republicii Moldova. Astfel, în următorii trei ani, în fiecare localitate vor apărea în jur de 50 de locuri de muncă, ceea ce în total ar constitui circa 72 mii locuri de muncă.

- Şi dacă actualul Guvern va neglija propunerile MAE?

- Dacă Guvernul îşi va axa acţiunile pe priorităţile omului simplu, va soluţiona problemele stringente ale societăţii, noi vom spune deschis că acesta este un Guvern bun care trebuie susţinut. Dacă însă acest lucru nu se va întâmpla, vom fi de partea cetăţeanului şi vom critica Guvernul pentru lipsa de acţiune şi rezultate. În relaţia noastră cu Guvernul, mult depinde şi de modul în care vor fi tratate iniţiativele cu care venim. Dacă Executivul le va lua în calcul, le va implementa întru binele cetăţeanului, atunci vom continua să colaborăm, iar dacă nu… Noi ne dăm seama că s-a mers pe formula răului mai mic. Deşi am avea unele rezerve faţă de partidele ce au constituit alianţa, precum şi faţă de unii reprezentanţi ai acestora în parte, coaliţia de centru-dreapta este o soluţie mai bună decât revenirea comuniştilor la guvernare. Dar trebuie să ne concentrăm pe eficienţa actului guvernării. Nouă, partidelor extraparlamentare de orientare democratică, ne revine o misiune extrem de importantă. Avem

datoria morală de a veghea şi de a interveni ori de câte ori va fi nevoie, pentru a ne asigura că agenda guvernamentală nu deviază de la interesul cetăţenilor. Iar aceasta înseamnă nu doar critică sau, cum se mai spune la noi, opoziţie constructivă, ci şi un suport concret în vederea realizării intereselor cetăţenilor.

- Ce părere aveţi despre Programul noului Guvern?

- La nivel declarativ, Programul noului Guvern este unul complex. În el îşi găsesc reflectare mai multe obiective cu adevărat prioritare pentru ţara noastră – integrarea europeană, reintegrarea ţării, o politică externă echilibrată şi eficientă, supremaţia legii, combaterea sărăciei etc. Dar trebuie să rămânem cu picioarele pe pământ şi să fim conştienţi că nu este suficient să ai un program bine structurat. E nevoie ca acţiunile de ordin practic să asigure implementarea lui cu maximum de eficienţă. De exemplu, precedentul program de guvernare prevedea elaborarea unei strategii de soluţionare a conflictului transnistrean, lucru care însă nu a fost îndeplinit. O situaţie similară este şi în cazul altor domenii – economic, bugetar-fiscal, organe de drept etc. E adevărat – contextul în care a activat precedentul Guvern a fost unul specific, dar nimeni nu garantează că acum va fi altfel.

- Scumpirile ce s-au înregistrat în ultimul timp au produs o stare de nelinişte în societate. Cum credeţi, va reuşi Guvernul să diminueze efectele acestor scumpiri?

- Cred că Guvernul urmează să intervină şi să fie puse în funcţiune mecanismele existente de control, pentru a nu admite majorări nejustificate. Este vorba despre Serviciul Vamal, care trebuie să vegheze ca mărfurile de import să nu fie declarate la preţuri ce nu corespund realităţii. Este vorba despre Serviciul Fiscal, care trebuie să vegheze formarea preţurilor pe întreg lanţul valoric. Este vorba despre Agenţia Naţională pentru Protecţia Concurenţei, care trebuie să vegheze ca să nu existe înţelegeri de cartel. Este vorba despre organele Procuraturii, CCCEC, MAI, alte organe de stat, care au atribuţii concrete. Dacă Guvernul va asigura o situaţie în care toate structurile abilitate îşi vor face datoria conştiincios, vom avea doar majorări de preţuri justificate. Iar aceste majorări pot fi compensate în cazul păturilor social-vulnerabile de către stat. Guvernul are posibilitatea să facă acest lucru. Cel puţin, aşa arată statistica oficială, care indică o creştere economică de 6,5%. Rămâne însă să vedem cum va proceda Executivul în continuare. Soluţii sunt, dar e nevoie de voinţă pentru implementarea lor.

- Cum apreciaţi situaţia ce s-a creat după alegerile parlamentare anticipate din 28 noiembrie?

- E bine că, şi după aceste alegeri, comuniştii au rămas în opoziţie. Este un lucru extrem de important prin prisma perspectivelor de dezvoltare a ţării. În acelaşi timp, sigur că am fi vrut ca MAE să facă parte atât din noul Parlament, cât şi din coaliţia de guvernare. Aceasta ne-ar fi oferit mai multe posibilităţi pentru a contribui la soluţionarea problemelor stringente ale societăţii. Însă, înţelegem că situaţia a fost una specifică – mobilizarea societăţii a fost semnificativă, a existat teama ca nu cumva un vot dat altor partide democratice decât celor considerate cu şanse sigure de a accede în Parlament să favorizeze PCRM. Această stare de spirit generală din societate s-a regăsit şi în rezultatul alegerilor. Din păcate, noi nu am reuşit să valorificăm tot potenţialul echipei pe interior şi a lăsat de dorit capacitatea de planificare şi poziţionare corectă în raport cu evenimentele şi actorii politici.

- Chiar dacă a crescut puţin în preferinţele alegătorilor, comparativ cu precedentul scrutin, MAE nu a trecut, totuşi, pragul electoral.

- Le mulţumesc tuturor acelor care şi-au dat votul pentru MAE, dar trebuie să recunosc că, deşi am înregistrat o uşoară creştere, rezultatul nu poate fi considerat unul satisfăcător pentru noi. De vreme ce nu am acces în Parlament, înseamnă că am ratat un obiectiv pe termen scurt. Însă conducerea MAE nu s-a grăbit să dea note activităţii formaţiunii şi a iniţiat o dezbatere în ziarul partidului, pe marginea alegerilor. Vom sistematiza toate aceste păreri şi atitudini, după care vom trage concluziile de rigoare. Fiecare va fi apreciat după merite şi în funcţie de rezultatul obţinut. Membrii partidului au rămas nedumeriţi şi dezamăgiţi, caci după o muncă atât de încordată, ei sperau la un scor mai bun. Urmează să stabilim unde s-a greşit, cine a greşit, din ce cauză au fost comise aceste greşeli, pentru a le putea evita pe viitor. Nimeni nu încearcă să dea vina pe altcineva. Fiecare este gata să-şi asume partea sa de vină pentru rezultatul alegerilor. Mă bucură determinarea colegilor mei de a continua lupta şi de a demonstra că ei sunt capabili de mai mult.

- Să înţelegem că MAE revine treptat la activitatea intensă pe care a desfăşurat-o în ultimul an?

- Ţinând cont de prestaţia MAE în recenta campanie electorală, se impune aplicarea neîntârziată a unui şir de acţiuni radicale şi necesare pentru redresarea situaţiei. La Congresul V Extraordinar al MAE, care va avea loc la începutul lunii februarie, se va face bilanţul activităţii partidului în perioada respectivă şi vor fi trasate obiectivele formaţiunii pentru un nou ciclu electoral. De asemenea, vom propune unele schimbări pe dimensiunea politică, doctrinară şi vom opera modificări structurale în interiorul formaţiunii. Vom modifica Statutul partidului. Vom modifica Programul partidului. Vom aduce oameni noi în partid. Nu vreau

să anticipez, dar cred că la congres vom lua unele decizii cardinale pentru MAE. Imediat după congres se va purcede la identificarea candidaţilor la funcţiile de primari şi consilieri locali, municipali şi raionali. Misiunea partidului e să aibă ce le oferi potenţialilor candidaţi, pentru a-i convinge să meargă anume cu formaţiunea noastră în alegerile locale: un nou brand, o nouă imagine, o nouă perspectivă. Este un teren larg de activitate pentru toţi acei care şi-au asumat un angajament faţă de partid, implicându-se într-o competiţie politică.

- Care sunt perspectivele MAE?

- În ultimul timp, în Republica Moldova se atestă un activism electoral şi civic în creştere, iar asta presupune un nivel destul de avansat de maturitate politică. Oamenii s-au deprins deja să separe grâul de neghină în politică. După ce vom depăşi această perioadă de polarizare a electoratului şi de acţiuni în baza principiului „alegem răul cel mai mic şi nu riscăm nimic”, vom trece la o nouă etapă de dezvoltare politică. Această etapă va avantaja partidele politice serioase, ataşate cu adevărat interesului cetăţeanului şi al ţării. Din această perspectivă, sunt optimist şi cred că MAE are în faţă un mare viitor.

Timpul, 28 ianuarie 2011

„Să întărim segmentul liberal”

- Domnule Untilă, Partidul Liberal şi Mişcarea „Acţiunea Europeană” şi-au anunţat intenţia de a fuziona. Cum s-a ajuns la o asemenea decizie?

- Necesitatea consolidării forţelor de orientare liberală este absolut evidentă. Dispersarea opţiunii pro-liberale favorizează formaţiunile pseudo-liberale, dar şi alte formaţiuni, care-şi sporesc în final prezenţa în organele de conducere ale ţării din contul liberalilor. În rezultat, au de suferit o parte considerabilă din cetăţenii ţării care sincer sunt adepţii valorilor liberale. Am să vă dau un singur exemplu. În Parlamentul precedent, ponderea liberalilor (a reprezentanţilor MAE şi PL) în structurile statutului a fost una semnificativă şi liniile directorii ale precedentei guvernări au fost mult mai calitative decât ale actualei guvernări, în cadrul cărora ponderea liberalilor este un pic mai mică. Principiile şi valorile care erau puse la baza precedentei guvernări acum au ajuns mai degrabă nişte noţiuni ilare, compromise, punându-se accentul pe cu totul alte interese. Datoria noastră este să readucem în prim-plan valorile şi principiile liberale, să asigurăm prezenţa lor practică în actul guvernării, să susţinem opţiunea unei importante părţi a electoratului. Sunt sigur că fuziunea MAE cu PL va contribui decisiv la realizarea acestor aspiraţii.

- Credeţi că există o mare diferenţă între precedenta şi actuala guvernare, chiar dacă, în linii mari, actorii ce exercită actul guvernării (mă refer la partide) au rămas aceeaşi?

- Deşi în linii mari, după cum aţi remarcat şi Dvs., actorii politici în cadrul guvernării au rămas aceeaşi, situaţia este total diferită. Să ne amintim care au fost temele ce au predominat în timpul precedentei guvernări: depăşirea recesiunii, creşterea economică, reabilitarea democraţiei, restabilirea adevărului istoric etc. Acum însă predomină astfel de teme ca: „Moldtelecom”, „Banca de Economii”, privatizarea întreprinderilor de stat, cine pe cine va trăda etc. Rezultatele guvernării precedente au fost relativ bune, iar care vor fi rezultatele actualei guvernări – rămâne de văzut. Personal, sunt sceptic în această privinţă, iar explicaţia este una simplă – diminuarea acţiunii factorului liberal s-a produs pe fondalul creşterii influenţei factorului social-democrat. Tonul în precedenta guvernare l-au dat cei care împărtăşesc valorile liberale. Cine dă tonul în actuala guvernare – nu este un secret pentru nimeni. De aceea, avem datoria de a întări segmentul liberal, de a contribui la reconfigurarea decisivă a scenei politice autohtone.

- Urmărind acţiunile Dvs. recente, nu aveţi impresia unui deja-vu?

- Într-adevăr, eu şi echipa pe care o conduc, avem o experienţă bogată în ceea ce ţine de consolidarea forţelor liberale şi, în genere, a forţelor democratice. Începând cu 2001, am fost unul dintre promotorii activi ai ideii de fuzionare, iniţial a forţelor liberale, apoi a forţelor democratice. Astfel, am pornit cu echipa mea de la Partidul Ordinii şi Dreptăţii (pe care l-am fondat şi l-am condus) şi am tot fuzionat până am ajuns să constituim partidul Alianţa „Moldova Noastră". În baza AMN, am format, în 2005, blocul „Moldova Democrată", care a obţinut peste o treime din numărul de mandate de deputat în Parlament, asigurând reprezentarea adecvată a intereselor unei importante părţi a electoratului democratic. Dacă nu am fi fost trădaţi atunci de unii pseudo-democraţi, la sigur reuşeam să facem o opoziţie puternică şi să scăpăm ţara de dictatura comunistă încă la acea perioadă. Oricum, anume noi am fost acei care am pus începutul debarcării comuniştilor de la putere în 2007 şi, împreună cu alte partide democratice, am finalizat acest proces în 2009. În tot acest răstimp, indiferent de formulele politice la care am participat, am avut onoarea să conduc şi să reprezint o adevărată echipă de purtători de valori liberale. Şi acum, această echipă vine să-şi facă din nou datoria, contribuind la consolidarea liberalismului, la promovarea valorilor pe care le-a împărtăşit dintotdeauna.

- Nu pot să nu vă întreb: de ce la un moment dat Dvs. şi echipa pe care o conduceţi aţi părăsit AMN, formaţiunea la constituirea şi promovarea căreia aţi muncit din greu?

- Nu a fost o decizie uşoară, deoarece într-adevăr am muncit din greu la afirmarea AMN ca un partid cu adevărat democratic. Dar din cauza managementului prost, la un moment dat AMN ajunsese într-o situaţia destul de dificilă. Se impuneau schimbări radicale, altfel riscam să pierdem şi echipa, şi susţinătorii, şi toate acele rezultate frumoase pe care le avusem de-a lungul anilor. Partidul era gata de reformă, însă acest lucru nu convenea unor persoane din conducerea lui. Astfel, dorinţa de schimbare venită din interior a fost înăbuşită într-un mod brutal, făcându-se uz de metode necivilizate şi chiar ilegale. În această situaţie, datoria noastră, a celor care constituiam aripa liberală în AMN, a fost să păstrăm echipa fortificată de-a lungul anilor, să găsim o formulă pentru a continua să promovăm aceleaşi valori liberale în societate. Şi anume aşa am şi procedat. Nu a fost o decizie uşoară, dar nu am avut atunci alte soluţii.

- De ce aţi optat pentru varianta MAE, dar nu aţi revenit din start la mesajul unirii liberalilor sau, în general, a democraţilor?

- Aş vrea să vă amintesc că imediat după venirea aripii liberale la MAE, am lansat mesajul şi apelul privind necesitatea unificării forţelor liberale, democratice. Din păcate, situaţia era de aşa natură încât am fost nevoiţi să constatăm că nu exista sol fertil pentru promovarea ideii respective. Am revenit

la acelaşi mesaj în ajunul alegerilor parlamentare anticipate din noiembrie 2010, dar rezultatul a fost acelaşi. De aceea, am fost nevoiţi să ne conformăm situaţiei, deşi eram siguri că partida democrată avea să iasă în pierdere ca urmare a acestei atitudini, lucru care s-a şi întâmplat.

- Ce a determinat luarea deciziei de fuziune dintre MAE şi PL? S-au negociat careva algoritme, funcţii?

- La baza deciziei de fuziune a stat dorinţa de a ne uni, exprimată de miile de membri ai partidelor noastre, precum şi îndemnul societăţii de unificare politică a dreptei, pentru a întări acest segment vital de pe eşichierul politic din Republica Moldova. Cu siguranţă, noi avem mult mai multe lucruri care ne unesc, decât ne despart, iar micile divergenţe, inevitabile în asemenea proces, se vor rezolva pe parcurs. De aceea, Consiliul Naţional al MAE a votat unanim decizia de fuziune cu Partidul Liberal. Totodată, nu aş fi sincer dacă nu aş recunoaşte că am convenit şi asupra unor aspecte tehnice, cum ar fi, spre exemplu, prezenţa membrilor echipei noastre în organele colective de conducere a PL. Dar nu aceste momente au determinat fuziunea. Oricât de straniu ar părea, noi într-adevăr am pornit de la valori şi principii, de la interesele cetăţenilor care împărtăşesc cu adevărat doctrina liberală. În context, cred că greşesc amarnic acei care subapreciază electoratul şi care îşi închipuie că oamenii de la noi nu se descurcă în doctrine.

- Vor adera pe viitor la PL şi alte partide de orientare liberală?

- Nu am discutat această problemă, dar vreau să vă asigur că la acest capitol avem o poziţie comună: contează calitatea fuziunii, nu cantitatea. Anume de acest principiu de vom conduce, dacă, la un moment dat, vom ajunge să discutăm noi aderări posibile în sensul consolidării segmentului liberal. Cu regret, majoritatea politicienilor ajung prizonierii unei gândiri politice conflictuale, se împiedică în orgolii, sunt ca nişte copii care nu vor să-şi împartă jucăriile. Din acest motiv ei merg mai greu la alianţe şi fuziuni.

- Ce impact va avea fuziunea MAE cu PL asupra alegerilor locale?

- Impactul va fi unul hotărâtor. Nu este de ajuns să crezi în democraţie, mai trebuie să şi lupţi pentru aceasta. Nu este de ajuns să reprezinţi oamenii de bună-credinţă, mai trebuie şi să lucrezi în interesul lor. Pe lângă faptul că transmitem un mesaj clar societăţii, un mesaj de mobilizare celor care cred în viitorul liberalismului în Republica Moldova, prin consolidarea potenţialului uman, prin punerea în valoare a experienţei comune pe care o au echipele noastre, vom oferi cu siguranţă noi soluţii cetăţenilor. Sunt absolut convins că aceste soluţii se vor bucura de susţinerea societăţii, lucru care se va regăsi în rezultatul final al alegerilor.

Timpul, 11 martie 2011

„În AIE-2 trebuie să predomine rațiunea”

- Dle Untilă, se ştie că situația din Alianța pentru Integrare Europeană este una complicată. De ce credeți că s-a ajuns până aici?

- Este regretabil să constatăm că acele principii și scopuri de la care am pornit noi în 2009, atunci când am creat Alianța pentru Integrare Europeană, au trecut pe un plan secund, iar unii politicieni prea degrabă au uitat de faptul că PCRM rămâne pericolul numărul unu pentru Republica Moldova. Aceasta ar putea să ne joace festa. Sigur că între partidele politice există o competiție, însă aceasta nu trebuie să se manifeste atunci când vorbim de responsabilitate și eficiența actului guvernării. Ceea ce se întâmplă acum în Alianţă nu seamănă nici pe departe a competiţie civilizată. Ceea ce se întâmplă acum în Alianţă nu ne dă impresia de cooperare, atât de necesară pentru această perioadă dificilă pe care o traversăm. În cadrul AIE-2 este vizibilă nu numai lipsa unei conlucrări eficiente, ci şi o lipsă acută de comunicare între partidele care au constituit Alianţa, fapt ce complică şi mai mult situaţia. Unii dintre liderii Alianţei, cum apare o neînţelegere în interiorul Alianţei, nu încearcă să o rezolve înăuntrul Alianţei, ci preferă să scoată gunoiul din casă şi merg imediat la Bruxelles să se plângă, evident, pe unul dintre partenerii de coaliţie. Cu siguranţă, un asemenea comportament şi o asemenea prestaţie a politicienilor noştri afectează imaginea Republicii Moldova în exterior.

- Cum ar putea fi depășită această stare de lucruri?

- Din păcate, am ajuns să discutăm mai mult despre reglările de conturi dintre unele componente ale Alianței, decât despre căutarea unor soluții pentru probleme țării. Astăzi, absolut orice chestiune pusă pe ordinea de zi, devine un potențial subiect de conflict. Spre exemplu, Legea Bugetului de stat pentru anul 2001. În loc să se anunțe societatea că cea mai mare parte a acestui buget este orientată social, că vor crește salariile unor importante categorii sociale, vor fi indexate pensiile, acordate compensații sociale, efectuate substanţiale investiții capitale etc., totul a fost trecut pe filiera unui scandal politic. Cum să nu jubileze comuniștii?! Cum să nu crească dezamăgirea în societate? De aceea, este foarte important să ne concentrăm pe calitatea actului de guvernare, să fie lăsate deoparte ambițiile și să ne ridicăm la nivelul așteptării oamenilor. Ce folos că un partid din Alianța își va crește ratingul cu unu-două-trei procente, dacă în ansamblu Alianţa va pierde competiţia şi comuniștii vor reveni la guvernare.

- Ați pomenit despre Legea Bugetului de stat. În acest context au răsunat

diferite declarații, inclusiv referitor la interesele economice care ar exista din partea anumitor componente ale Alianței.

- A fost unul dintre cele mai proaste mesaje pe care le-am putut transmite societății. Lansând doar declarații, fără a discuta în prealabil problema și fără a veni ulterior cu acțiuni concrete ce ar fi făcut lumină la acest capitol, noi am lăsat oamenii cu gustul amar că nimic nu s-a schimbat pe segmentul respectiv – după cum umblau comuniștii cu interese, așa umblă și cei AIE. Colegii mei de partid au declarat că, dacă cineva din Alianță are interese, trebuie să vedem care sunt acestea și ce avem de făcut în continuare. Noi avem un singur interes – cel al cetățeanului și nu vom permite nimănui să aibă un comportament ce nu s-ar încadra în această poziție principială a noastră.

- Dintr-o parte se creează impresia că AIE-1 și AIE-2 sunt două alianțe total diferite. Dacă acum un an discutam despre valori naționale şi adevăr istoric, acum tot mai mult vorbim despre interese economice: cine și ce vrea să privatizeze, cine și unde-și trece conturile, cine și cât câștigă etc. Cum se explică această schimbare de macaz?

- Din păcate, nu noi dăm acum tonul discuțiilor în Alianță. Nu aș vrea să vorbesc din partea actualilor mei colegi (pentru că la momentul constituirii AIE-2 eu eram în opoziție extraparlamentară), dar nu pot să trec cu vederea că liberalii au avut și au un comportament corect și că au făcut numeroase cedări în numele interesului general. Acum câteva luni, președintele Mihai Ghimpu a declarat că a mers pe calea constituirii Alianței, pentru că acest lucru și l-a dorit enorm societatea, dar a recunoscut deschis că Partidul Liberal a fost privat de importante pârghii de influență. Bunăoară, la moment PL nu deţine nici una din primele funcții în stat, nu are controlul asupra vreunei instituții de drept etc. Diferența despre care vorbiți se explică inclusiv și prin faptul că în precedentul mandat de guvernare, Partidul Liberal avea un spațiu de manevră mai mare, că avea o anumită influență asupra procesului decizional, că putea da tonalitatea anumitor procese și evenimente. Acum, din păcate, PL este într-o poziție ușor defensivă și acest lucru se răsfrânge negativ asupra situației din întreaga țară. Sigur, aceasta nu înseamnă că ne vom resemna și vom face doar figurație la guvernare. Vom acționa și în continuare în interesul cetățenilor și sper că vom reuși să influențăm benefic calitatea actului guvernării.

- Care sunt, în opinia Dvs., prioritățile imediate pentru Alianță?

- Prioritatea numărul unu este depășirea crizei politice și gestionarea eficientă a situației social-economice. După doi ani de instabilitate politică, oamenii își doresc liniște şi claritate. Greșesc amarnic cei care cred că, tulburând în continuare apele politice, vor putea prinde mai mult peşte. Enormul

credit de încredere acordat Alianței pentru Integrare Europeană este pe cale să se epuizeze, iar perspectivele sunt incerte. Dezamăgirea electoratului va genera absenteism, iar acesta, la rândul său, în lipsa unei alternative politice, va favoriza comuniștii. Am desenat acest scenariu sumbru nu pentru că aș fi pesimist din fire, ci în dorința ca și unele componente ale Alianței să înțeleagă pericolul pe care-l implică acțiunile sau inacțiunile lor. Sper, totuși, că rațiunea va domina și că Alianța pentru Integrare Europeană va fi la înălțimea așteptărilor electoratului.

- Se apropie alegerile locale. Credeți că acestea vor afecta starea de lucruri din Alianță?

- Nu aș fi sincer dacă aș spune că totul va fi perfect. La sigur, fiecare formațiune își va căuta propriul interes și nu exclud că situația în interiorul coaliției de guvernare ar putea deveni și mai tensionată. De aceea, pentru a preveni o asemenea situație, este foarte important să ajungem la câteva înțelegeri de principiu. Prima – încheierea unui pact de neagresiune între partidele membre ale Alianței. A doua – angajamentul că în localitățile în care în turul doi vor ieși un exponent al partidelor din AIE și un comunist, noi vom susține solidar candidatul democrat. A treia – semnarea unui acord prealabil privind constituirea alianțelor postelectorale democratice. Acesta ar fi și un semnal clar transmis societății privind unitatea forțelor democratice și intenția fermă de a transpune la nivel local mecanismele utilizate la nivel central. Sunt câteva dintre propunerile cu care am putea veni și care ar garanta succesul forțelor democratice în preconizatul scrutin.

- Cum rămâne în privinţa candidaturii la primăria capitalei, care reprezintă miza cea mare în alegerile locale?

- Cu riscul de a provoca nemulțumirea unor politicieni și lideri de partide, voi face și în acest caz apel la rațiune. În opinia mea, toate partidele democratice trebuie să susțină un singur candidat la primăria capitalei și acest candidat este actualul primar de Chişinău, Dorin Chirtoacă. Trebuie să lăsăm la o parte emoțiile și unele interese de partid și să pornim de la un calcul lucid, care ar avea la bază câteva raționamente clare. În primul rând, trebuie să recunoaștem că Dorin Chirtoacă are prima șansă în acest scrutin, dat fiind rezultatele înregistrate pe durata aflării sale în această funcţie: a scăpat orașul de mirosul urât, a demarat un amplu proces de reconstrucție a străzilor capitalei, modernizează transportul urban. În plus, Dorin Chirtoacă e un om cinstit, nu este corupt şi a asigurat o transparenţă exemplară a deciziilor luate de primar şi de Consiliul municipal. Credibilitatea sa, bazată pe rezultate concrete, va fi mai mare decât a oricărui alt candidat. În al doilea rând, toate partidele democratice

trebuie să conștientizeze că participarea lor cu propriii candidați, va turna apă la moara comuniștilor în acest scrutin. Dacă e să presupunem că un comunist va câștiga primăria capitalei, aceasta va fi o lovitură directă pentru întreaga Alianță, deoarece comuniștii vor obține resurse administrative și o excelentă tribună politică. De aceea, candidatura pentru funcția de primar al capitalei trebuie tratată cu maximă responsabilitate.

- Chiar credeţi că partidele din Alianţă vor susţine ideea unui candidat comun pentru primăria capitalei?

- De ce nu? După scrutinul din 28 noiembrie 2010, când exista pericolul revenirii comuniştilor la guvernare, conducerea Partidului Liberal a dat dovadă de înţelepciune politică şi nu a pretins la cele mai înalte funcţii în stat, a pus în prim-plan interesul ţării şi a susţinut ideea unui candidat comun din partea AIE-2 la postul de preşedinte al Republicii Moldova. Situaţia în municipiul Chişinău este aproape identică sau nu diferă prea mult de situaţia din ţară şi ar trebui să procedăm exact la fel, adică să avem un singur candidat din partea Alianţei, pentru a înlătura pericolul accederii comuniştilor la primăria capitalei.

- Și în final, aș vrea să vă întreb: pe cât de posibile sunt alegerile parlamentare anticipate?

- Eu cred în continuare în capacitatea Alianței pentru Integrare Europeană de a identifica o soluție pentru depășirea crizei politice și asigurarea stabilității de care are atât de mult nevoie Republica Moldova pentru a se dezvolta în continuare. Și sunt convins că o asemenea soluție va fi găsită.

Timpul, 25 martie 2011

„Să nu admitem o revanșă comunistă”

- Dle Untilă, recent, MAE a fuzionat cu Partidul Liberal. V-ați regăsit deja în noua echipă?

- Răspunsul la această întrebare ar trebui să fie împărțit în două – partea politică și partea practică. Din punct de vedere politic, echipele MAE și PL sunt perfect compatibile, avem aceleași principii, aceleași valori, aceleași obiective etc. Aici nu sunt și nici nu puteau să fie careva probleme. Dacă e să mă refer la aspectul practic al întrebării, trebuie să recunosc că procesul de fuziune la nivel de teritorii încă nu s-a finalizat, iar pe alocuri avem și unele situații, depășirea cărora implică un anumit efort. Și nu e vorba de principii sau valori, ci de faptul că în mai multe raioane și MAE și PL au structuri destul de bune, din care motiv închegarea echipei comune necesită un mare compromis. Ecuaţia fuzionării presupune şi unele pierderi, însă aceste pierderi trebuie reduse la maximum. De aceea, scopul nostru este acum sa facilităm de la centru fuziunea în fiecare raion, fiecare oraș, fiecare sat nu doar pentru a păstra potențialul uman pe care-l au aceste două componente, ci și pentru a avea în consecință organizații teritoriale mult mai puternice.

- Exemplul Dvs. de fuzionare a fost urmat și de alte formațiuni politice. Putem vorbi despre demararea unui proces de consolidare a partidelor democratice?

- Este un proces absolut normal și mă bucur că politicienii noștri înțeleg necesitatea consolidării segmentului democratic. Fărâmițarea excesivă a spectrului politic ne-a jucat festa de multe ori și Republica Moldova a pierdut enorm în dezvoltarea sa ca stat independent. Să ne referim doar la cei mai bine de opt ani de guvernare comunistă care, apropo, au fost o consecință directă a incapacității democraților de a fi uniți măcar în chestiuni principiale și de importanță majoră pentru viitorul țării. Din acest considerent, procesele de consolidare a segmentului democrat pot avea doar consecințe benefice. Cu cât mai uniți vom fi, cu atât mai puține șanse de revanșă vor avea forțele antidemocratice şi antinaționale.

- Actuala campanie electorală ar putea afecta relaţiile dintre forțele democratice din Republica Moldova?

- Depinde de modul în care o vor aborda politicienii din tabăra democrată. Noi, cei din PL, am anunțat că vom avea o campanie curată, că ne vom promova reprezentanții, programul, ideile, că nu vom ataca oponenții etc. Aș vrea să cred că și celelalte partide din tabăra democrată vor proceda de aceeași manieră,

deși primele săptămâni de campanie nu ne inspiră optimism din acest punct de vedere. Cu regret, trebuie să constatăm că unii politicieni democrați nu au înțeles miza enormă a acestui scrutin. Or, pericolul revanșei comuniste încă nu a trecut – acest partid rămâne destul de influent și, dacă nu dă Doamne, iese învingător din acest scrutin, vom ajunge să recunoaştem că efortul nostru din ultimii ani de a reda Republicii Moldova un viitor european și democratic a fost în van.

- Faptul că principalele partide din tabăra democrată vin cu diferiți candidați la primăria capitalei este o problemă sau o manifestare democratică normală?

- Desigur, în condițiile unei societăți democratice, e normal să aibă posibilitate să candideze oricine dorește și întrunește condițiile legale în acest sens. Dar nu putem trece cu vederea nici specificul situației în care ne aflăm. De aceea, încă până la demararea campaniei electorale, eu am venit cu un apel public în care am îndemnat partidele din Alianța pentru Integrare Europeană să susțină un singur candidat la primăria capitalei. Este clar că anume Dorin Chirtoacă are cele mai mari șanse de a deveni primar al capitalei pentru al doilea mandat consecutiv. Susținerea lui de către întreaga Alianță ar fi constituit un semnal transmis întregii societăți că democrații pot fi uniți, atunci când e vorba de viitorul cetățenilor și ar fi exclus orice speculație privind o eventuală câștigare de către comuniști a primăriei municipiului Chișinău. În plus, ar fi fost evitate situațiile de tensiune între partidele democratice care, în ultimul timp, se înregistrează tot mai des.

- Unii analiști susțin că unica șansă de păstrare a AIE ar fi ca PCRM să câștige alegerile locale din acest an. Ce părere aveți?

- Eu nu aș vrea să ajungem în situația în care să ne căinăm: dă-ne, Doamne, mintea cea de pe urmă. Dacă comuniștii câștigă alegerile locale (ceea ce mie nu mi se pare real), se va crea din nou o ruptură între puterea centrală și cea locală. Societatea noastră nu se va putea mișca înainte ca un tot întreg, vor apărea blocaje, situații tensionate etc. Asta ne dorim noi? Asta așteaptă de la noi oamenii? Sigur că nu! Dacă ţinem cu adevărat la alegătorii noştri, ar trebui să luăm în calcul şi părerea lor, care ne îndeamnă la consolidarea forţelor împotriva adversarului comun. Iar o primă condiție în acest sens ar fi un comportament decent în campania electorală, abținerea de la atacuri reciproce și colaborarea între forțele democratice în fiecare teritoriu concret, deja la această etapă, pentru a nu admite o revanșă comunistă. Evident, alegerile locale vor constitui un examen serios nu numai pentru AIE-2, nu numai pentru clasa politică, ci şi pentru întreaga societate. În funcţie de rezultatul acestor alegeri, vom putea stabili care este impactul reformelor promovate de actuala guvernare şi în ce măsură e dispusă populaţia să susţină aceste reforme.

- Aveţi în vedere acel credit de încredere acordat partidelor din alianţa de guvernare?

- Exact. Miza a fost mare şi aşteptările sunt la fel de mari. Dacă nu vom putea demonstra că ne interesează în primul rând soarta cetăţeanului şi nu interesele înguste de partid, unul dintre cele mai grave handicapuri cu care se confruntă actuala guvernare, atunci încrederea oamenilor se va epuiza treptat şi riscăm să ne alegem cu un vot de protest. Eu nu întâmplător insist pe ideea unui comportament civilizat dintre componentele alianţei în cadrul alegerilor locale. Lumea s-a săturat de cearta dintre politicienii de la guvernare, de reglările de conturi şi loviturile de teatru ce s-au produs din abundenţă pe scena politică moldovenească în ultima vreme. Şi nu ar fi deloc înţelept să încercăm la nesfârşit răbdarea oamenilor.

- Totuşi, până la urmă, o confruntare directă dintre candidaţii AIE-2, oricum va avea loc?

- Eu sunt convins că anume reprezentanţii AIE-2 vor obţine cele mai multe mandate în alegerile locale, de aceea, îndemnul meu este pentru o competiţie corectă, indiferent de rezultatul pe care-l va obţine un partid sau altul. Evident, vor sări şi scântei, dar este important ca această luptă să nu depăşească limitele unei competiţii electorale, ca această concurenţă firească până la un anumit moment să nu treacă în duşmănie. Dacă se vor respecta regulile jocului, cu siguranţă vor învinge cei mai buni. Important este, repet, să ne gândim şi la ziua de mâine.

- Credeţi că ne așteaptă iarăși alegeri parlamentare anticipate?

- Nu ştiu. Alegerile parlamentare anticipate ar fi echivalentul unei catastrofe pentru Republica Moldova. Ar fi al șaselea scrutin republican în mai puțin de trei ani. Noi nu ne putem permite o asemenea irosire de bani şi de timp. Eu cred că forțele politice din Republica Moldova, în primul rând cele care formează Alianța pentru Integrare Europeană, vor avea suficientă înţelepciune pentru a depăşi criza politică şi pentru a readuce ţara pe un făgaş normal de dezvoltare.

Timpul, 6 mai 2011

„Mihai Ghimpu își „înghimpă” doar oponenții, nu și colegii de echipă”

- Este PL formaţiunea care corespunde pe deplin valorilor şi principiilor Dvs.?

- Sută la sută, sau poate chiar un pic mai mult!

- Este uşor de muncit cu un şef ca Mihai Ghimpu?

- Sigur, căci el ”înghimpă” doar oponenții, nu și colegii de echipă.

- Duce-ţi dorul Parlamentului?

- Dacă Parlamentul este o arenă politică unde lupta se dă pentru idei, dar nu pentru privilegii.

- În ce funcţie vă vedeţi peste un an?

- Voi fi acolo, unde vor fi solicitate capacitățile mele.

- Care este poezia Dvs. preferată?

- Scrisoarea a III de Eminescu, pentru că e actuală. În special, apelul către Țepeș.

- Când aţi dăruit ultima oară flori? Cui?

- Soției. Îi dăruiesc flori de câte ori am ocazia.

- Europa sau America?

- Undeva la mijloc, dar niciodată între două luntri.

- Blondă sau Brunetă?

- Nu întotdeauna contează culoarea politică.

- Ce-a fost la 7 aprilie 2009?

- O revoluție, care ulterior a fost furată.

- Care este cartea Dvs. de căpătâi?

- Constituția. Sunt jurist.

- De ce nu a fost identificată o candidatură de compromis la funcţia de şef al statului?

- Pentru că nu s-a căutat compromisul, ci interesul.

- Ce nu vă place la Premierul Vlad Filat?

- Vreți să mă faceți groparul AIE?

- Credeţi că Marian Lupu este cel care merită să devină Preşedinte al ţării?

- Marian Lupu este candidatul AIE, iar în politică înțelegerile trebuie respectate. Măcar uneori.

- Care este cea mai frumoasă amintire din copilărie?

- Părinții, care au fost tot timpul alături, m-au susținut în momentele grele și pe care, din păcate, i-am pierdut.

- Ce înseamnă pentru Dvs. fericirea?

- Să te simți împlinit în plan personal și profesional. Să știi că nu ai trăit în zădar.

- Scrieţi o nouă carte?

- Nouă ar putea fi numai denumirea cărţii, căci moravurile pe la noi, nu s-au prea schimbat în ultimul timp şi s-au adunat destule pete, şi negre, şi albe, mult peste limita unei guvernări şi a unei societăţi în criză.

- Cu ce personaj istoric v-aţi asocia?

- Probabil, cu Alexandru Ioan Cuza, dar nu e vorba de asociere, ci de admirație.

- Ce le lipseşte politicienilor din R. Moldova?

- Unele metehne se văd cu ochiul liber, iar cele care nu se văd, sunt oferite subtil drept calităţi incontestabile.

- Cît va mai fi R. Moldova o ţară săracă?

- Prognozele optimiste nu par să fie reale, iar prognozele reale sunt cam pesimiste.

- Care au fost trei greşeli grave comise de AIE?

- Dacă AIE ar fi comis numai trei greşeli grave, noi nu am fi ajuns acolo unde am ajuns…

- Vă place vânătoarea?

- Este o pasiune mai veche.

- Spuneţi-ne un banc despre politicienii-vânători…

- A mers Voronin cu Dodon la vânătoare. Voronin a împușcat trei fazani, Dodon – doar doi. Întrebare: Cine a ieșit în câștig? Răspuns: Dodon. Căci, dacă știa Voronin ce avea să se întâmple ulterior…

- Când va fi stabilită o nouă dată pentru alegerea şefului statului?

- Nu data noilor alegeri este importantă, ci identificarea celor 61 de voturi pentru alegerea Președintelui.

- Ce credeţi despre Igor Dodon: este un trădător sau un erou?

- Deocamdată e doar socialist. După ce va vota candidatul AIE la funcția de Președinte, mai vedem.

- Aveţi prieteni printre politicieni?

- Aş fi vrut să am…

- Cine v-a dezamăgit cel mai mult?

- Ribbentrop.

- Cum vă doriţi să arate Moldova în 2012?

- Ca o pasăre care a renăscut din propria cenuşă(mizerie).

TRIBUNA, 26 noiembrie 2011

„Rusia trebuie recunoscută parte în conflictul transnistrean”

- Dle Untilă, sunteţi unul dintre puţinii politicieni care au participat la conflictul armat de pe Nistru. Cum apreciaţi acest conflict, la 20 de ani de la declanşarea lui?

- Deşi unii încearcă să demonstreze că atunci a avut loc un război civil, eu cred că mai corect ar fi să spunem că a fost un război moldo-rus. Şi atunci, şi acum, avem două părţi în conflict – Moldova şi Rusia. Totodată, noţiunea de „război fratricid” utilizată în cazul evenimentelor din 1992 îşi are şi ea rostul, deoarece Federaţia Rusă a mobilizat în acel război (neoficial, desigur) cetăţeni ai Republicii Moldova ce locuiau şi locuiesc pe malul stâng al Nistrului. După destrămarea Uniunii Sovietice, forţele imperiale au semănat focare de conflict şi de război în fostele republici unionale, cu scopul de a zădărnici intenţiile fireşti ale acestor republici de a-şi dobândi independenţa. Nu este întâmplător faptul că războiul de pe Nistru a izbucnit imediat după ce Republica Moldova a devenit membră a ONU. Acel război a fost răspunsul Kremlinului la aspiraţiile noastre de a ne îndepărta de sfera de influenţă a Moscovei, de a ne apropia de România şi de spaţiul de valori occidentale. Propaganda rusă, prin intermediul marionetelor de la Tiraspol, a băgat frica în populaţia din stânga Nistrului, instigând-o la acţiuni militare, acţiuni care au costat vieţi omeneşti şi destine mutilate, şi au adus multă durere în sufletele celor care au avut de suferit în urma acestui conflict.

Apropo, Rusia a fost recunoscută ca parte în conflict prin decizia Curţii Europene a Drepturilor Omului în cazul grupului Ilaşcu. Din păcate, Chişinăul nu a utilizat la maximum prevederile deciziei respective, care nu şi-a găsit dezvoltarea în declaraţiile şi atitudinea oficialilor de la Chişinău şi cu timpul toţi au cam uitat că Rusia este, de fapt, parte în conflict. Federaţia Rusă continuă să fie percepută ca şi mediator şi ulterior garant în acest proces, iar Chişinăul continuă să discute cu Tiraspolul, deşi reprezentanţii acestuia nu decid nimic fără avizul Moscovei.

- Recenta schimbare de putere de la Tiraspol, ar putea deschide noi oportunităţi în reglementarea transnistreană?

- Această schimbare, până la urmă, este una cosmetică. Cu toate că miza Kremlinului în „alegerile prezidenţiale” a fost alta, era clar că oricine va fi ales lider al autoproclamatei rmn, acesta îşi va potrivi ceasul după ora Moscovei. Chiar dacă Evgheni Şevciuk nu a fost susţinut de Moscova, el a fost impus de

împrejurări ca una din primele sale vizite să o întreprindă în capitala rusă. Într-un fel, el este ostatic al stării de spirit din stânga Nistrului. Două decenii oamenilor din această regiune li s-a băgat în cap ideea că Chişinăul e duşman, iar Rusia este „mama protectoare”. Şi oamenii cred asta. Să nu uităm că în regiunea transnistreană a crescut o întreagă generaţie care niciodată nu s-a considerat parte a Republicii Moldova. Acestea sunt realităţile şi ele nu pot fi ignorate.

- Mai pledaţi în continuare pentru modelul hexagonal?

- Ideea pe care am promovat-o anterior era ca Republica Moldova şi Rusia să fie recunoscute drept părţi în conflict, iar rolul de mediatori şi garanţi să şi-l asume OSCE, Ucraina, SUA şi UE. Adică, inovaţia este excluderea Tiraspolului din proces, deoarece acesta este greşit considerat parte în conflict, schimbarea statului Rusiei din mediator în parte în conflict şi schimbarea statutului UE şi SUA din observatori în mediatori şi ulterior garanţi. Dacă vă amintiţi, în 1992, Acordul de încetare a focului a fost semnat între Republica Moldova şi Federaţia Rusă. Acest fapt ne demonstrează că Rusia a participat la conflictul armat de pe Nistru şi nu poate nicidecum să-şi asume rolul de mediator şi de garant în soluţionarea diferendului transnistrean. Din aceste considerente am şi propus formatul hexagonal de negocieri, care sunt sigur că va fi mult mai eficient.

- Cum rămâne cu prezenţa militară rusă în Republica Moldova?

- Atâta timp cât acest contingent se află în regiunea de est a Republicii Moldova, soluţionarea conflictului transnistrean este practic imposibilă. Prezenţa acestei armate reprezintă un sprijin direct regimului separatist. De asemenea, ea este o ameninţare permanentă, un presing moral asupra Chişinăului şi, în special, asupra locuitorilor din zona de securitate. Pe parcursul anilor, s-a văzut că această armată constituie mai degrabă un factor destabilizator. Iar incidentul de pe podul de la Vadul lui Vodă din ziua de 1 ianuarie 2012, când un tânăr cetăţean al Republicii Moldova a fost împuşcat de un soldat rus, este încă o dovadă în acest sens. Armata rusă trebuie să plece din stânga Nistrului, aşa după cum este prevăzut în decizia Summit-ului OSCE de la Istanbul din 1999. În locul ei urmează să vină o misiune de pacificare civilă cu mandat internaţional.

- Care sunt totuşi perspectivele de reglementare a problemei transnistrene?

- Noi suntem nevoiţi să alegem răul mai mic. Decât fără negocieri, cum a fost din 2006 până în 2011, mai bine cu negocieri în formatul 5+2. Aceste negocieri permit cel puţin menţinerea situaţiei sub control, reprezintă o garanţie că tensiunile în relaţiile dintre Chişinău şi Tiraspol vor fi minime. În plus, ele sunt o bază bună pentru soluţionarea problemelor „de rutină”, cum ar fi eliminarea blocajelor din activităţile economice, cooperarea umanitară etc. Dar un progres

real în vederea reglementării politice a acestui conflict este imposibil de realizat fără schimbări de concept, de genul celor de care am vorbit eu mai sus. Până nu vom face astfel de schimbări, nu vom obţine pârghii reale pentru reglementarea problemei transnistrene.

- Nu pot să nu vă întreb, dacă mai ţineţi legătura cu foştii camarazi de arme?

- Sigur, mai ales că mulţi dintre ei îmi erau colegi de serviciu. Pe unii însă i-am pierdut, acolo, pe câmpul de luptă şi ei au rămas să trăiască doar în memoria noastră. Ei şi-ai dat viaţa apărându-şi patria şi acest sacrificiu nu poate fi uitat. Iată de ce, în perioada când eram deputat în Parlamentul Republicii Moldova, am elaborat iniţiativa legislativă privind declararea zilei de 2 martie drept zi de comemorare a celor căzuţi în timpul conflictului armat. Chiar dacă ulterior iniţiativa a fost plagiată, important este că, în final, ea a ajuns să fie lege şi astfel am oferit o recompensă morală eroilor care şi-au jertfit viaţa pentru independenţa, statalitatea şi integritatea teritorială a ţării. Această zi de comemorare vine să ne aducă aminte despre o tragedie umană, tragedie care nu ar trebui nicicând să se repete.

Timpul, 2 martie 2012

„Nu voi accepta niciun compromis”

- Dle Untilă, săptămâna curentă Inspectoratul Ecologic de Stat a împlinit 22 de ani de la fondare. Cum aţi marcat această dată?

- Am îmbinat utilul cu plăcutul. Ziua am muncit ca de obicei, iar spre seară am avut o şedinţă cu un uşor caracter festiv, în cadrul căreia am discutat despre situaţia actuală din domeniul de care suntem responsabili, despre problemele care există, despre sarcinile ce stau în faţa noastră şi modalităţile de realizare ale acestora. Iar la final am felicitat colegii cu ocazia aniversării respective. Vreau să vă spun că discuţia care am avut-o cu colegii în acea zi, dar şi în zilele precedente, a fost una destul de constructivă. M-am convins că noul meu colectiv are un potenţial enorm şi dorinţa de a schimba situaţia din domeniu, iar asta mă face să privesc cu optimism în viitor.

- Cum v-a primit colectivul, pentru că aţi fost numit în această funcţie relativ recent?

- Chiar în cadrul primei mele întâlniri cu membrii colectivului am stabilit clar anumite lucruri: eu am acceptat această funcţie nu de dragul funcţiei, ci am venit să facem împreună o treabă bună. Deoarece cunosc, în linii mari, problemele din domeniu, am efectuat o radiografie a situaţiei pe fiecare segment aparte, după care am recunoscut că mizez pe profesionalismul şi dedicaţia lor, avertizându-i, că cine nu este gata să depună toate eforturile pentru a obţine rezultate bune în munca noastră, nu are decât să plece. Eu stimez oamenii care sunt devotaţi meseriei lor şi întotdeauna am promovat profesioniştii, iar cei care au făcut doar figuraţie, i-am eliminat din sistem îndată ce i-am depistat. Se pare că mesajele cu care am venit în faţa angajaţilor Inspectoratului Ecologic de Stat au fost înţelese şi apreciate de colectiv. Or, am simţit o înviorare în activitatea Inspectoratului şi sper că acest ritm va fi menţinut şi în continuare.

- Care sunt cele mai mari probleme în noul Dvs. domeniu de activitate?

- Nu ştiu dacă putem afirma că acest domeniu este nou pentru mine. Anterior, am activat în componenţa Comisiei parlamentare responsabile inclusiv şi de ecologie, iar timp de doi ani am condus Comisia respectivă. Astăzi, Inspectoratul Ecologic de Stat, care are oameni de calitate, adevăraţi profesionişti, este aproape invizibil. Acel enorm potenţial ce există în sistem urmează a fi direcţionat spre soluţionarea problemelor, dar şi spre asigurarea unei bune comunicări cu societatea, astfel încât cetăţenii să înţeleagă că inspectorii ecologici sunt cei mai buni şi devotaţi prieteni ai lor, că muncesc pentru binele întregii societăţi.

O prioritate absolută pentru noi trebuie să devină asigurarea sănătăţii populaţiei. Am în vedere atât asigurarea calităţii apei, cât şi un control drastic asupra importului în ţară a produselor modificate genetic. Noi nu putem permite ca cetăţenii noştri să consume apă poluată sau produse periculoase pentru sănătatea şi chiar pentru viaţa lor. Dacă doriţi, acesta este un angajament personal al meu şi aici nu voi accepta nici un fel de compromis.

O altă prioritate a noastră va fi asigurarea integrităţii spaţiilor verzi. Vine sezonul rece al anului, când au loc tăieri masive de arbori, arbuşti şi aceste tăieri se desfăşoară de cele mai multe ori ilegal. Noi vom organiza nu numai un control riguros al fâşiilor forestiere, dar vom încerca să convingem oamenii că tăierea ilicită a copacilor le va aduce tot lor în cele din urmă un mare deserviciu. În Republica Moldova pădurile, fâşiile forestiere au un singur scop – ecologic, iar copacii sunt, într-un fel, plămânii ce asigură calitatea aerului pe care noi îl respirăm.

Vom acorda atenţia cuvenită şi vom lupta cu gunoiştile neautorizate, care afectează mediul ambiant şi prezintă un pericol imens pentru sănătatea oamenilor.

De asemenea, ne vom concentra pe monitorizarea strictă şi intervenţii în caz de necesitate în situaţii ce indică mai mult un caracter industrial, dacă se poate spune aşa. Mă refer la activităţile legate de carierele neautorizate, dar şi la expertizele în construcţii. Chiar dacă anterior, în cazul construcţiilor, atribuţiile Inspectoratului au fost restrânse, eu consider că asupra chestiunii în cauză urmează să revenim. Vom purcede neîntârziat la elaborarea unui şir de propuneri de îmbunătăţire a cadrului legislativ cu privire la ecologie, pentru a-l aduce în concordanţă cu cerinţele actuale. Ecologia trebuie să stea în capul mesei şi acest lucru e necesar să-l înţeleagă toţi. Noi avem o viziune clară asupra situaţiei din acest domeniu şi sunt sigur că vom reuşi să ridicăm prestaţia noastră la un nivel calitativ superior şi să depăşim problemele existente.

- Nu va fi prea grea povara ce o puneţi pe umerii Inspectoratului?

- Nici nu am aşteptat că va fi uşor. Dar nu avem de ales: dacă nu vom fi capabili să ne protejăm mediul înconjurător, ne vom pomeni într-o zi în pragul unei catastrofe ecologice. Eu cred că ecologizarea țării este o cauză a întregii societăți, iar controlul ecologic de stat nu poate fi o sarcină sau o atribuție doar a Inspectoratului Ecologic de Stat. În acest cerc trebuie atrase diferite organizații și autorități cu competențe de mediu. Vom aprecia mult colaborarea cu organele de drept(Procuratura, MAI, CNA), cu autoritățile administrative(Medicina preventivă, Serviciul piscicol, AGRM, Agenția ”Moldsilva”, Agenția ”Apele Moldovei”), cu administrațiile publice de nivelul I și II, cu societatea civilă(Mișcarea ecologistă din Moldova, ONG-urile locale), cu mijloacele mass-media. Pe scurt, vom

sensibiliza aceste autorităţi şi instituţii să se implice şi să participe la abordarea ecologică a tuturor activităților din economie și societate.

- Cei care sunt împuterniciţi să efectueze controlul ecologic se află deseori în câmpul unor conflicte de interese. Cum aveţi de gând să vă protejaţi angajaţii de eventuale speculaţii şi suspiciuni?

- Inspectoratul ca instituţie de specialitate cu funcţii de control ecologic de stat este şi subiect al dreptului contravenţional. Sunt întocmite anual aproximativ 7-8 mii de procese-verbale, care vizează persoane sau instituţii concrete. Evident, noi vom monitoriza şi vom verifica permanent legalitatea întocmirii unor dosare și chiar a unor autorizații de mediu eliberate. Noi nu avem dreptul la greșeală. Aceasta-i imaginea Inspectoratului. Cred că e cazul să vorbim aici și de instruirea profesională continuă. Vom organiza seminare tematice, deoarece în structurile IES au venit mulți tineri care trebuie instruiți conform specificului Inspectoratului. În acest context este binevenită colaborarea cu Garda Naţională de Mediu din România, în vederea unor preconizate acţiuni comune ce ţin de controlul ecologic şi de protecţia mediului.

- Dle Untilă, Dvs. sunteţi şi vicepreşedinte al Partidului Liberal. Pe cât de compatibilă este noua Dvs. funcţie cu cea pe linie de partid?

- Este compatibilă sută la sută din punct de vedere legal, şi politic, şi logic, şi imediat vă explic de ce. Legal – pentru că legislaţia în vigoare îmi permite să fiu şi vicepreşedinte al uneia dintre cele mai influente formaţiuni politice din ţară şi să conduc, totodată, o instituţie atât de importantă ca Inspectoratul Ecologic de Stat. Politic – partidul pe care-l reprezint şi-a propus drept scop să aducă schimbarea în Republica Moldova şi datoria noastră, a membrilor de partid, este să ne implicăm atunci când avem posibilitatea pentru a determina această schimbare în bine. Logic – pentru că eu tot timpul am fost acolo unde am considerat că pot fi util societăţii şi mi-am făcut cu cinste datoria, inclusiv, după cum am menţionat mai sus, într-un domeniu care a avut tangenţă directă cu ecologia în Republica Moldova.

- Înseamnă aceasta că veţi continua să faceţi politică?

- Politica este instrumentul care-ţi permite să câştigi încrederea oamenilor şi să munceşti în interesul lor. În cazul de faţă, eu voi munci într-o funcţie care, dacă doriţi, reprezintă o expresie a votului politic acordat de cetăţeni partidelor aflate la guvernare. Din această perspectivă eu voi continua să fac politică în cel mai activ mod posibil. Noi am fost investiţi cu încrederea oamenilor şi acum suntem pur şi simplu obligaţi să răsplătim încrederea lor printr-o gestionare onestă şi competentă a treburilor statului şi societăţii. Apropo, sunt sigur că

politica şi pe viitor îmi va oferi şansa să muncesc, alături de colegii mei de partid, pentru binele cetăţenilor.

- Dle Untilă, în acest caz o să vă întreb deschis: ce şanse de viitor are partidul din care faceţi parte?

- O să vă răspund la fel de deschis: alegătorii nu pot fi induşi în eroare la nesfârşit – vine un moment în care se vede cine a venit în politică pentru a apăra interesele oamenilor şi cine foloseşte politica pentru a-şi realiza anumite scopuri ce nu au nimic în comun cu cele ale cetăţenilor. Partidul Liberal nu a trişat şi este sincer în relaţia cu alegătorii şi simpatizanţii săi. Partidul Liberal a făcut faţă şi nu a cedat provocărilor, şi sunt convins că oamenii vor aprecia această poziţie fermă şi principială. Partidul Liberal creşte numeric şi valoric, se consolidează şi devine tot mai atractiv pentru cei ce vor să-şi asume plenar un angajament politic.

Timpul, 19 octombrie 2012

„Pentru păstrarea unui mediu ambiant sănătos și curat este nevoie de spirit gospodăresc și de simțul responsabilității"

- Dle Veaceslav Untilă, numirea Dvs. în funcţia de şef al Inspectoratului Ecologic de Stat a fost o surpriză pentru mulţi, ţinând cont de faptul că în ultimii ani aţi avut mai mult o carieră politică, decât una de funcţionar. Ce v-a determinat să acceptaţi această funcţie?

- Cariera politică şi cariera administrativă pentru mine se completează reciproc, deoarece în politică vin oameni din cele mai diferite domenii de activitate. Am condus Comisia parlamentară pentru ecologie şi cunosc ce se face în administrarea mediului, unde se întâlnesc interesele celor mari şi celor mici, adică, acolo unde urmează să se manifeste gospodarul. Nu poţi să dai vina la nesfârşit pe perioada de tranziţie sau pe sărăcia oamenilor. Ecologia trebuie să fie împreună cu celelalte domenii de activitate şi chiar cu un pas înaintea lor.

- Cum aţi găsit această instituţie în momentul în care aţi preluat conducerea?

- Cu oameni şi specialişti buni în fond, dar un pic dezorganizată. S-a simţit lipsa îndelungată a şefului acestei instituţii – vreo nouă luni, care trebuia să o apere şi apoi să o promoveze. Oamenii aşteptau să le vină o conducere, pentru a pune lucrurile la locul lor, deoarece se instaurase deja în colectiv un feudalism instituţional, când fiecare subdiviziune era un fel de inspectorat aparte. Trebuia readus între pereţii inspectoratului spiritul de echipă, tocmai de aceea am vizitat din start toate subdiviziunile teritoriale şi am restabilit frecvenţa convocărilor lunare, fără amânări, a şedinţelor activului inspectoratului pentru consolidarea interacţiunii subdiviziunilor.

- Care sunt cele mai mari probleme ale Republicii Moldova la capitolul ecologie?

- Problemele ecologice ajung să fie mari dacă nu le soluţionăm la timp, fiindcă au un caracter cumulativ şi dacă nu ne dăm seama, ne pot complica viaţa. Printre acestea se numără influenţa scăzută a inspectoratului în procesul implementării de către agenţii economici a măsurilor de protecţie a mediului din cauza reducerii frecvenţei controalelor la întreprinderi, nedorinţa agenţilor economici de a implementa măsuri de protecţie a mediului concomitent cu iniţierea activităţii de întreprinzător, reducerea rolului expertizei ecologice a documentaţiei de proiect pentru activităţile economice cu afectarea mediului, gestionarea deşeurilor, reabilitarea staţiilor de epurare a apelor uzate etc.

Chestiunile în cauză au o componentă economică evidentă. Iată de ce problemele ecologice sunt chiar o problemă şi ecologia trebuie privită sub aspect economic şi invers, economia trebuie abordată ecologic. Acesta şi este sensul dezvoltării durabile.

- Ce soluţii aveţi pentru acestea?

- Vom aplica strict legislaţia de mediu. Vreau să fiu înţeles corect de specialiştii din domeniu, care uneori se fac avocaţi ai agenţilor economici: noi nu vom bloca în niciun fel mersul vieţii economice, cum încearcă unii să abordeze problema, dimpotrivă, vom autoriza toate activităţile economice cu dezvoltare durabilă. Dar asta nu înseamnă că vom permite bunului economic să pună în pericol mediul ambiant. Cei care prin activităţi economice utilizează resursele naturale sau generează deşeuri şi poluează mediul sunt obligaţi să achite plata pentru mediu. Aşa este în Europa, aşa va fi şi la noi.

Pentru zonele rurale, orice defrişare masivă sau chiar tăieri unitare urmează să fie autorizată numai după dovada unei plantări echivalente solicitării. Poate nu este ştiinţific, în schimb va fi eficient. Altfel, problema împăduririi rămâne una de rutină şi vom asista neputincioşi la degradarea mediului. Căci există foarte multe terenuri degradate, circa 80 mii ha, iar primăriile afectate de acest dezastru fac coadă la inspectorat să autorizeze tăieri. Aici soluţia poate fi una: un Program naţional de reabilitare prin împădurire. Eu am numit aceste acţiuni: „Un milion de oameni – un milion de arbori!”.

- Una dintre cele mai mari probleme ţine de gunoiştile neautorizate, care au împânzit, practic, toate localităţile noastre. Care soluţii vedeţi pentru a redresa situaţia?

- Gunoiştile neautorizate ameninţă să ne sufoce pe noi şi mediul sau localitatea în care trăim, având drept consecinţe poluarea mediului şi afectarea sănătăţii populaţiei. Din cauza neglijenţei noastre, localităţile au devenit insalubre. Deşeurile menajere nu se evacuează, iar văgăunile, malurile iazurilor, marginile drumurilor, împrejurimile satelor au ajuns adevărate gunoişti. Astfel, noi înşine creăm condiţii pentru poluarea apelor şi a solului cu nitraţi şi diverse chimicale, ceea ce se soldează cu urmări grave pentru sănătatea noastră.

Potrivit legii privind deşeurile de producţie şi menajere, autoritatea publică locală este responsabilă de implementarea cerinţelor ecologice privind gestionarea deşeurilor din teritoriul administrat. Este important ca fiecare primar să cunoască acest lucru, pentru că în urma controalelor efectuate s-a constatat că în majoritatea localităţilor lipsesc serviciile de salubrizare şi nu se efectuează colectarea, transportarea şi reciclarea deşeurilor în mod organizat.

Se impune amenajarea în zonele locative a „punctelor ecologice” pentru

colectarea separată a deşeurilor menajere, aplicarea metodelor de compostare şi neutralizare a deşeurilor de provenienţă organică, curăţarea şi dezinfectarea fântânilor şi instalaţiilor de apeduct de cel puţin două ori pe an. Nu în ultimul rând, este absolut necesar spiritul gospodăresc şi simţul responsabilităţii pentru păstrarea unui mediu ambiant sănătos şi curat.

- Care este numărul total al gunoiştilor autorizate şi neautorizate din ţară?

- Din cele 1867 depozite de deşeuri menajere existente, 843 de depozite sunt neconforme, nu corespund cerinţelor sanitaro-ecologice, ele fiind amplasate cu încălcarea condiţiilor geologice şi hidrologice, constituind zone periculoase, insalubre, cu pericol de impurificare a apelor subterane şi de suprafaţă.

- Amplasarea deşeurilor în imediata apropiere a Chişinăului nu reprezintă un pericol ecologic pentru municipiu?

- În capitală, situaţia cu utilizarea deşeurilor nu este mai bună decât la nivel naţional. După ce a expirat contractul cu primăria satului Ţânţăreni, primăria capitalei a decis să stocheze temporar gunoiul pe un poligon de la periferia Chişinăului. Terenul cu suprafaţa de 8,93 ha din strada Uzinelor, mun. Chişinău este exploatat de către Întreprinderea Municipală Regia „Autosalubritate" în baza deciziei Consiliului Municipal Chişinău 2010, pentru stocarea provizorie a deşeurilor menajere solide, cu ulterioara lor înhumare în amplasamentul autorizat din comuna Ţânţăreni, raionul Anenii Noi. În realitate, înhumarea ulterioară la Ţânţăreni actualmente nu are loc din motivele arhicunoscute de toţi, fapt care a şi generat situaţia alegerii de către autorităţi a soluţiei temporare - depozitarea provizorie în acest perimetru din strada Uzinelor.

Cu regret, propunerile organelor de mediu, în avizele eliberate pentru stocarea deşeurilor în acest perimetru, fie acesta şi provizoriu, nu au fost luate în consideraţie. Vorbesc despre proiectul în care să se prevadă toate soluţiile tehnice şi lucrări de protejare a componentelor de mediu de la o eventuală poluare cu deşeuri, care de fapt a şi fost elaborat. Mai mult ca atât, întreprinderea „Autosalubritate" a efectuat aceste lucrări, dar odată ce proiectul nu este avizat, rezultă şi ilegalitatea depozitării deşeurilor pe această adresă.

Totodată, conform competenţelor instituţionale, Centrul Investigaţii Ecologice al Agenţiei Ecologice Chişinău a prelevat probe de sol pentru determinarea gradului de poluare şi conform Raportului de încercări a probelor de sol s-a constatat că solul nu este poluat cu săruri solubile, iar conţinutul de amoniu depăşeşte conţinutul din proba de fon până la indicele „slab poluat". Probe de apă n u au fost prelevate, deoarece canalul de scurgere a apelor meteorice este secat.

Nu departe de amplasamentul gestionat de Regia „Autosalubritate" se află

şi fosta carieră „Purcel”, unde Direcţia Generală Locativ-Comunală a Consiliului Municipal Chişinău, absolut legal, depozitează deşeurile de construcţie şi frunzişul din municipiu. Populaţia din comuna Bubuieci, a cărei locuinţe sunt situate la distanţa de 500 – 800 m de la carieră, este deranjată de arderea acestui frunziş, căci printre frunze se mai strecoară şi deşeuri din masă plastică şi de altă origine. Noi înţelegem situaţia localnicilor din Bubuieci, dar la moment este prematur să ne expunem în privinţa evacuării acestor deşeuri în alt loc. Persoanele care au admis arderea frunzelor au fost trase la răspundere conform legii, dar problema oricum a rămas. Cu alte cuvinte, soluţia pentru deşeurile din capitală urmează a fi propusă de autorităţile locale, cărora desigur le vom acorda tot sprijinul.

În acest context, Ministerul Mediului, în urma şedinţelor de lucru cu reprezentanţii Primăriei Chişinău, ai primăriei comunei Ţânţăreni, ÎM Regia „Autosalubritate”, Centrului Naţional de Sănătate Publică, Organizaţiei Teritoriale Chişinău a Mişcării Ecologiste din Moldova au decis ca administraţia publică locală Chişinău şi administraţia publică locală Ţânţăreni să convină în vederea exploatării în continuare a depozitului autorizat din Ţânţăreni, raionul Anenii Noi, care este exploatat la 50% din capacitate şi care ar asigura pentru mun. Chişinău şi împrejurimi un loc de depozitare încă pentru cel puţin vreo 20 ani.

- Cum în opinia Dvs. ar trebui rezolvată problema deşeurilor în mun. Chişinău?

- Reciclarea deşeurilor va asigura în viitor gestionarea optimă a acestui produs rezultat din activitatea umană. Pentru aceasta este necesar ca autorităţile publice locale să asigure pe etape colectarea separată a deşeurilor, cu înhumarea în locaţiile propuse doar a fracţiei neutilizabile. În acest caz, dacă deşeurile vor fi gestionate corect, cu spirit gospodăresc, este posibil ca gunoiştea de la Ţânţăreni să fie exploatată mult peste termenul evaluat.

„INFOTAG”, 18 decembrie 2012

„Șeful Inspectoratului Ecologic de Stat nu poate fi vânător”

- Sunteţi mai nou în această funcţie. Ce v-a şocat cel mai mult după ce aţi trecut pragul Inspectoratului Ecologic de Stat?

- Da, într-adevăr, sunt mai nou în această funcție, dar destul de vechi în domeniul protecției mediului. Cred că sunt îndreptățit să spun așa, mai ales că am fost pe timpuri și președintele Comisiei parlamentare pentru mediu. Cu experiența mea de viață e cam greu să mă șocheze ceva, dar unele lucruri, la venirea în funcția de șef al Inspectoratului mi-au captat atenția. Am găsit un colectiv de buni specialiști, care știu ce au de făcut și cum trebuie de făcut, dar era lipsă poate că principalul – nu se simțea spiritul de echipă. Cred că aceasta se datora lipsei îndelungate, aproape un an, a șefului acestei instituții. Primul lucru care l-am făcut, am întreprins toate măsurile ca să ameliorez această stare de spirit. Am trecut în revistă toate subdiviziunile, am cunoscut în față toţi angajaţii și am restabilit desfășurarea întrunirilor lunare a activului Inspectoratului, pentru a se cunoaște reciproc, pentru a deprinde raportarea activităților pe fond și simțul responsabilității, pentru a deprinde spiritul de echipă prin care toți se fac responsabili de aceeași cauză. Cred că Conferința națională din decembrie a Inspectoratului cu participarea mai multor autorități publice centrale vine drept argument la cele spuse mai sus.

- Cine sunt cei mai mari braconieri în R. Moldova?

- Cei mai mari braconieri în Republica Moldova sunt sărăcia și lipsa bunului simț. Oricare ar fi însă motivele acţiunilor de braconaj, ele trebuie contracarate și sancționate dur.

- Cât de aspru, sau cât de blând sunt pedepsite acţiunile de braconaj?

- Încălcările regulilor de vânătoare sunt sancționate conform Codului Contravențional și Codului Penal, în funcţie de gravitatea cazului depistat și valorii prejudiciului cauzat mediului. Articolul 128 al Codului Contravențional prevede sancțiuni pe măsură: pentru persoane fizice 20-100 u.c., iar pentru persoane cu funcție de răspundere – 200-400 u.c. Dacă mărimea daunei cauzate mediului depășește 200 u.c., adică 4000 lei, atunci acțiunile de încălcare a regulilor de vânătoare (braconajul) sunt calificate conform art.233 al Codului Penal, care prevede o pedeapsă de la 200 la 500 u.c. sau muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 ore sau pedeapsă cu închisoare până la 3 ani în cazul persoanelor fizice, iar persoana juridică se pedepsește cu o amendă în mărime de la 1000 la 3000 u.c. cu privarea de

dreptul de a exercita o anumită activitate. Aşadar, nu putem spune că legea nu este aspră, dar ea nu este cunoscută și nu întotdeauna e respectată.

- Sunteţi vânător? Ce fel de arme utilizaţi la vânătoare? Ce fel de cartuşe?

- Vânătoare e o pasiune mai veche, care în ultimul timp nu mă tentează deloc. Din momentul venirii la Inspectorat, nici nu s-a mai pus problema, deoarece şeful Inspectoratului Ecologic de Stat nu poate şi nici nu are dreptul să fie vânător. Este o chestiune de morală.

- Se spune că Sorin Paciu a fost rănit, de fapt, omorât, cu un cartuş interzis pentru vânătoare. De ce, în magazinele specializate de arme, sunt comercializate şi muniţii „interzise”?

- E regretabil ce s-a întâmplat și exprim condoleanțe familiei lui Sorin Paciu. Despre acest caz s-a vorbit și se vorbește foarte mult. Eu reprezint o autoritate publică și aș prefera să nu speculez cu sentimentele și tragedia oamenilor. Ce s-a întâmplat, cum s-a întâmplat ar fi bine să se expună organele abilitate. Cât priveşte comercializarea în magazinele specializate de arme a anumitor muniții, aceasta nu înseamnă că ele se comercializează pentru vânătoare. Munițiile permise pentru vânătoare sunt specificate în actele normative respective. Şi dacă au fost utilizate muniții interzise, legea trebuie să-şi spună cuvântul.

- Printre vânătorii de la „Pădurea Domnească” erau şi braconieri?

- Se consideră braconier persoana care practică vânătoarea fără autorizaţie, fără carnet de vânător sau fără autorizaţia de deţinere portarmă şi de folosire a armei de vânătoare, cu depăşirea normelor stabilite de recoltare a vânatului în locuri şi termene interzise, precum şi în locuri care nu sunt indicate în permis(foaie, fişă pentru recoltare), autorizaţie, cu arme de vânătoare ce aparţin altei persoane fizice sau juridice, cu încălcarea legislaţiei şi a modului de vânătoare stabilit pe teritoriul unde ea se efectuează. Din câte cunosc, vânătoarea în cauză a fost organizată şi desfăşurată autorizat în baza ordinului Agenţiei „Moldsilva” şi a ordinului Rezervaţiei Naturale “Pădurea Domnească”, care se referă la deschiderea vânătorii la mistreţi în anul 2012. Conform acestor acte vânătoarea s-a organizat în vederea reglării numerice a efectivului de mistreţi din teritoriul Rezervaţiei naturale “Pădurea Domnească”. Reglementarea efectivului de animale prevede că în scopul ocrotirii sănătăţii populaţiei, protecţiei animalelor şi plantelor şi prevenirii pagubelor ce pot fi cauzate economiei naţionale, în caz de sporire a efectivului unor specii de animale şi izbucnire a epizootiilor, pot fi aplicate măsuri de reglementare a efectivului unor specii de animale. Prevederile menţionate au fost respectate de participanții la această vânătoare.

- În opinia dvs., cum pot fi calificate partidele de vânătoare cu participarea „amplă” a unor procurori, judecători, oameni politici sau businessmeni?

- O etica profesională a unor persoane cu funcţii atât de importante ca procurorii, judecătorii, oamenii politici şi chiar businessmenii, presupune şi existenţa unei anumite distanţe, unii în raport cu alţii. În caz contrar, poate avea de suferit calitatea lucrului lor şi aici mă refer, în primul rând, la procurori şi judecători, care trebuie prin definiţie să fie echidistanţi şi obiectivi. Sigur, în viaţă pot apărea diferite situaţii. Vânătorile comune însă nu se încadrează în calificarea „situaţii fără alternativă”.

- Ce aţi reuşit să aflaţi despre felul în care s-a încercat tăinuirea crimei de la vânătoarea din 23 decembrie?

- Nu este treaba Inspectoratului Ecologic de Stat să facă investigaţii sub aspectul la care vă referiţi Dvs. Există organele abilitate ale statului şi, în plus, Parlamentul a creat o comisie de anchetă care va investiga modul în care s-au comportat diverse instituţii şi diverse persoane cu funcţii de răspundere. Sper că investigaţiile ce vor fi efectuate vor fi obiective şi, în final, lucrurile se vor clarifica. Important este să nu se admită politizarea anchetei, pentru că, sincer să fiu, acest risc nu poate fi exclus din calcule.

- Ce se mai întâmplă prin pădurile din R. Moldova, departe de ochii lumii?

- Despre aceasta puteți să aflați din pagina electronică a Inspectoratului: www.inseco.gov.md, unde sunt plasate materialele cu privire la toate actele de braconaj sau tăieri ilicite. Aceste cazuri le veți găsi în rapoartele de activitate săptămânale, care sunt o raportare operativă. Principiul transparenței în activitatea noastră, trebuie să fie o normă, de aceea practicăm și vom practica în continuare administrarea unui colț de pagină în revista „Natura” cu nominalizarea cazurilor și persoanelor vizate. Am să aduc doar câteva cifre: în anul 2012 au fost trași la răspundere administrativă mai mult de 3100 de persoane; au fost aplicate amenzi în sumă de 1 745 590 lei; prejudiciul cauzat mediului constituie 1 018 686 lei. De asemenea, au fost efectuate circa 1470 raiduri anribraconaj și contracararea tăierilor ilicite. Aceste activități contribuie substanțial la protejarea biodiversității și la abținerea răufăcătorilor de la contravențiilor de mediu. Închipuiți-vă pentru o clipă că Inspectoratul ar fi lipsă. Totodată, colaborarea noastră cu alte autorități cu atribuții de mediu, cum ar fi Ministerul de Interne, Procuratura generală, Asociația „Moldsilva”, Asociația Vânătorilor și Pescarilor din Moldova și, bineînțeles, Societatea Civilă de Mediu își va aduce roadele. Cu toate acestea, eu pledez pentru înăsprirea legislației, deoarece delapidarea resurselor naturale echivalează cu atentarea la securitatea țării.

- Aţi fost numit în noua dvs. funcţie „pe linie de partid”?

- Într-un fel se poate de spus așa, dacă reieșim din formula actualei guvernări, dar în interiorul acestei formule am fost numit cu siguranță ca specialist. Având o responsabilitate directă în faţa alegătorilor, care, cu votul lor au adus PL la guvernare, formaţiunea ce am onoarea să o reprezint m-a promovat în funcţia respectivă şi eu voi face tot posibilul pentru a fi atât la nivelul aşteptărilor care există la acest capitol în societate, cât şi la nivelul aşteptărilor colegilor mei de partid şi de Guvern.

- De altfel, ce credeţi despre metoda de partajare politică a tuturor funcţiilor din stat?

- La nivelul demnităților de vârf nu cunosc altă experiență, partea rea a acestei experiențe este extinderea ei pe nivelele subordonate. Personal sunt împotriva aplicării acestei abordări asupra funcționarilor publici, care asigură funcționalitatea și stabilitatea în stat. În acelaşi timp, odată ce ajunge la putere, un partid este responsabil de calitatea actului guvernării. Nu poţi veni la guvernare şi promova în funcţii importante în stat oameni întâmplători, care nu au nimic în comun cu partidul şi cu angajamentele asumate de acesta în faţa alegătorilor. În plus, fiecare partid serios trebuie să aibă în rândurile sale suficienţi profesionişti, pe care să-i poată promova în toate funcţiile de stat, pentru a-şi realiza obiectivele stabilite. Altceva este că, imediat după accederea în funcţie, aceste persoane trebuie să treacă politica pe un plan secund şi să pună în prim-plan atribuţiile ce le revin şi interesele cetăţenilor care i-au creditat cu încrederea lor.

- În domeniul pe care îl reprezentaţi, care sunt cele mai vulnerabile sectoare la corupţie ?

- Noi suntem o instituție cu funcție de control, aflându-ne în câmpul conflictelor de interese şi fiind în contact cu cetățeanul, care este permanent cu ochiul pe noi, lucrul care ne face, ca funcționari publici, să ne abținem de la acte de corupție. Dar aceasta nu înseamnă că nu apar situații și condiții care ar genera acte de corupție. Ca să excludem un asemenea fenomen în activitatea noastră se impune reforma Inspectoratului Ecologic de Stat, și anume, o divizare instituțională conformă separării competențelor de control și de autorizare a activităților. Instituția care avizează niște activități nu poate să efectueze și controlul acestor activități fără a fi tentată de acest viciu. Deci, controlul și autorizarea urmează să fie separate.

- De când sunteţi în fruntea Inspectoratului Ecologic, ce fel de nereguli aţi depistat?

- O evidentă scăpare în administrarea domeniului respectiv o constituie interacțiunea episodică dintre subdiviziunile specializate ale Inspectoratului și subdiviziunile teritoriale. Subdiviziunile specializate de la centru trebuie să joace rolul de expertiză, iar angajaţii lor, de experți, pentru subdiviziunile teritoriale. Un alt neajuns poate fi alunecarea experților și inspectorilor noștri pe poziție de avocați ai agenților economici, care nu-și onorează datoriile față de mediu. Ca să excludem aceste nereguli am revăzut și aprobat într-o formulă nouă institutul coordonatorilor de la centru, unde am egalat responsabilitatea acestora cu responsabilitatea factorilor de execuție din teritoriu. Înțeleg că am creat un disconfort pentru colaboratorii de la centru, dar sper că am fost înțeles corect. Inspectoratul va fi performant numai dacă va acționa ca un tot întreg, indiferent unde se găsesc subdiviziunile, la Cahul sau la Ocnița. Mai persistă şi factorul birocratic, dar cred că ne vom debarasa treptat şi de dânsul.

- A fost pedepsit cineva? Cum anume?

- Deocamdată am avut doar ocazia să aduc mulţumiri şi menţiuni de succes, deoarece majoritatea colegilor mei şi-au propus să-şi pună în valoare partea lor cea mai bună. Sper să am şi pe viitor prilejul să laud mai degrabă un angajat pentru merite decât să fiu pus în situaţia de a aplica o sancţiune.

- Cum ne complică viaţa problemele ecologice?

- Foarte serios și foarte grav. Omul nostru nu are un comportament ecologic în societate. Agentul economic nu abordează ecologic activitatea din care se hrănește, autoritățile publice responsabile de administrarea țării pe anumite sectoare au pus ecologia mereu la coada responsabilităților. Am promovat în tot acest timp o economie neecologică iar rezultatul acestei atitudini se face simțit și la nivelul venitului național. Am să nominalizez doar un singur sector: deșeurile, care pot fi o sursă esențială pentru bunăstarea țării, dar astăzi sunt încă o sursă de prejudiciere a economiei naționale. Deșeurile care se produc într-o cantitate enormă trebuie să devină, și e timpul, o sursă de materii prime secundare atât pentru producția materială, cât și energetică. Vom insista pe constituirea unei ramuri noi a economiei naționale cu toată infrastructura și necesarul: valorificarea materială și energetică a deșeurilor de orice origine. Această acțiune ar fi benefică pentru țară atât economic, cât și ecologic. Bineînțeles, spectrul problemelor ecologice este impunător și de ele ne vom ocupa permanent, dar orice manifestare negativă a lor va fi curmată de Inspectoratul Ecologic de Stat ca instituție cu funcții de control.

- Ce boli acumulăm din cauza acestora?

- Pe primul loc aș plasa alergiile, apoi bolile cardiovasculare și logica situației duce la cea mai grea boală a timpului – cancerul.

- Gunoiştile, neautorizate, dar şi cele autorizate, constituie o problemă complicată pentru R. Moldova. De circa două decenii se tot discută despre identificarea unor soluţii, dar, se pare, batem pasul pe loc. De ce admitem să ne omoare gunoiştile?

- De fapt gunoiștile sunt urmare a comportamentului nostru în societate, dar și a tehnologiilor practicate în industrie și agricultură. Este inadmisibil să continuăm mai departe în felul actual de gestionare a deșeurilor. Avem un număr foarte mare de depozite de deșeuri în localitățile noastre (în jur de 1800), care nu sunt gospodărite cu responsabilitate şi care poluează grav mediul înconjurător. Pe lângă aspectul ecologic aceste depozite aduc țării și un prejudiciu enorm din punct de vedere economic, căci ele pot deveni o sursă importantă de materie primă pentru producerea materială, dar și pentru producerea energiei electrice, termice. Dacă deșeurile încă nu au intrat în circuitul economic, ele în mod automat prejudiciază și mediul înconjurător, îl poluează pe unele sectoare iremediabil. Cauza: nu am avut până acum un cadru legislativ-normativ convingător, nu avem încă un cadru instituțional pe măsură, nu avem agentul economic responsabil, autoritățile publice locale responsabile sunt neputincioase în fața acestui val de deșeuri specific societății noastre consumatoriste. Evident, soluționarea acestei probleme ține foarte mult de conștiința ecologică a cetățeanului nostru. Este necesar ca prevederile de mediu să fie prezente în toate programele, în toate planurile de activitate a celor mai diferiți actori sociali. Am toată certitudinea că vom reuși, avem un șir de agenți economici, care se ocupă deja de colectarea și valorificarea diferitelor fluxuri de deșeuri, a apărut interesul economic pentru valorificarea deșeurilor, se perfecționează activ cadrul legislativ normativ din domeniu, care se aliniază efectiv la normele și standardele europene. După cum am spus și mai înainte, în acest domeniu vom reuși dacă gestionarea deșeurilor va fi abordată economic, în alt caz, ne vom consuma în zadar energiile și mijloacele.

- Ce credeţi despre demisia directorului „Moldsilva”, colegul dvs. de partid?

- Aş vrea să vă amintesc că aceasta a fost decizia organului colectiv de conducere a partidului nostru, care a analizat situaţia creată, inclusiv din punctul de vedere al moralităţii. În acest context, preşedintele Partidului Liberal, Mihai Ghimpu a spus că acest caz trebuie să le fie de învăţătură celor care sunt şi vor fi promovaţi de acum încolo în funcţii importante de PL. Căci, pentru noi, cei din Partidul Liberal, moralitatea este o condiţie de bază şi aşa va fi şi pe viitor.

- Continuaţi să mai credeţi că „politica e un joc serios”?

- Mai mult decât atât, aş adăuga că e şi un joc de maximă responsabilitate.

Ferma mea convingere e că o politică responsabilă o pot face politicienii serioşi şi cu un înalt nivel de moralitate. Anume de asemenea politicieni are nevoie Republica Moldova şi cu cât mai mare va fi numărul lor, cu atât vor creşte şansele de viitor ale ţării noastre. Și dacă vin din partea ecologiei, vreau să vă spun că ecologia este poate cea mai inteligentă politică. Fără îndoială, ecologizarea țării va constitui cartea de vizită a Republicii Moldova pentru Uniunea Europeană.

Ziarul de Gardă, 24 ianuarie 2013

„Republica Moldova are nevoie de un nou ideal...”

- Dle Veaceslav Untilă, criza de imagine prin care trece tabăra democratică se aprofundează tot mai mult. În opinia Dvs., cât de periculos este acest lucru pentru procesul de integrare europeană a Republicii Moldova?

- Să nu generalizăm – criza de imagine se referă la acele partide care au condus ţara în ultimii ani şi care, prin acţiunile lor, au dezamăgit electoratul proeuropean şi au compromis, în mare parte, însăşi ideea integrării europene. Partenerii noștri europeni au fost foarte indulgenți cu partidele ce s-au instalat la guvernare în perioada respectivă. Însă aceste partide nu au știut să valorifice sprijinul generos acordat de structurile europene. Liberalii au atenționat permanent asupra pericolului pe care-l comportă activitatea politicienilor pseudoproeuropeni aflați la guvernare. Partidul Liberal nu a renunțat la promisiunile sale și a promovat constant valorile europene în Republica Moldova. Și dacă opțiunea integrării europene a rămas în continuare o prioritate pentru populația țării, este meritul liberalilor, care au avut grijă să încurajeze speranța oamenilor într-un viitor mai bun, într-un viitor european.

- Credeți că nereușitele din ultimii ani pot fi puse doar în cârca guvernării?

- Atunci când vii la guvernare, îți asumi în mod conștient responsabilitatea pentru destinele celor care ți-au încredințat această guvernare. În privința actualei guvernări, așteptările au fost mari, de aceea și deziluziile sunt mari. Din păcate, la noi lucrurile nu merg la fel de repede ca în Occident. Nu merg nici măcar la fel de repede ca în fostele republici sovietice (balticii au ajuns departe), dar nici atât de repede pe cât merg în România (de la care am putea împrumuta acquis comunitar). În Republica Moldova reformele durează mai mult în condițiile speciale pe care le avem din punct de vedere politic, economic, militar și, nu mai puțin important, social (familii mixte, limba rusă dominantă, lumea obișnuită să trăiască fără granițe reale în fosta URSS…). Diplomații occidentali cunosc prea bine aceste particularități ale Republicii Moldova.

- Deși există acest specific la care v-aţi referit Dvs., electoratul proeuropean a rămas totuși dezamăgit. Cum vom reuși să restabilim imaginea atractivă a UE pentru cetățenii Republicii Moldova?

- Este necesar să se conştientizeze că Uniunea Europeană de ieri și de azi a consolidat pacea după al doilea Război Mondial. Democrațiile reale nu pornesc la război una împotriva alteia. Uniunea Europeană nu impune cu de-a sila capacitatea ei politică, economică sau militară. De fapt, noi, politicienii

liberali, suntem convinși că este pentru binele celor de azi și pentru binele celor care vor veni în urma noastră ca Republica Moldova să accelereze ritmul reformelor, să recupereze restanțele și să mențină dialogul cu statele membre ale Uniunii Europene. Vrem ca oamenii de aici să se bucure de condiții normale de existență. Nu vrem nimic gratuit, nu cerșim vreun beneficiu. Vrem să ne păstrăm demnitatea de a munci onest, de a avea un salariu decent, de a ne crește și educa copiii în pace, de a contribui la prosperarea țării în care trăim. În Republica Moldova există suficient potențial uman și intelectual, care poate fi convertit într-o forță politică ce ar fi capabilă să scoată țara din impas. Și această forță este Partidul Liberal.

- Dar pentru asta e nevoie de reforme structurale, care, cu regret, întârzie.

- Am mai spus-o și cu alte ocazii: în Republica Moldova reformele vor avea sorți de izbândă atunci când interesul național va prevala asupra interesului de clan sau de partid. Cei care s-au perindat la putere până acum, n-au avut curajul sau poate nici competența de a promova reforme autentice, iar societatea nu a găsit încă mecanismul de a-i determina pe reprezentanții puterii să implementeze aceste reforme și să-i oblige să-și asume responsabilitatea pentru eficiența lor. Reformele se fac cu oameni și pentru oameni. Să nu uităm însă că în Republica Moldova o bună parte din populația social activă se află peste hotare. În același timp, există un număr considerabil de oameni născuți și formați într-o perioadă în care Vestul și Estul aveau alte poziții geografice și geopolitice. Numai diferența de mentalitate și dorința de a face bine ne-a schimbat pe unii la începutul anilor `90. Am luptat atunci pentru un ideal (de independență).

Acum, Republica Moldova are nevoie de un nou ideal şi noi vrem ca acesta să fie discutat cu partenerii europeni. Populația Republicii Moldova merită un viitor european, chiar dacă unii reprezentanți ai clasei politice nu au fost în stare să se ridice la înălțimea aspirațiilor ei. Iar pentru ca aceste aspirații să devină realitate, noi avem nevoie mai mult ca oricând de sprijinul instituțiilor europene. În momentele de grea cumpănă, populația Republicii Moldova nu poate fi abandonată, nu poate fi lăsată pe mana celor din blocul roșu (Dodon, Usatîi și ceilalți). Ar fi o greșeală enormă, care ulterior va fi greu de reparat. Căci alternativa integrării europene este nefastă. Fie țara va fi aruncată în haos, ceea ce înseamnă să ajungem la o criză totală, fie va fi absorbită de Uniunea Eurasiatică, ceea ce înseamnă o altă formulă de a accepta dominația Moscovei.

- Aţi vorbit în termeni destul de duri despre calitatea clasei politice proeuropene. Care sunt șansele ei de regenerare?

- Clasa politică proeuropeană de la Chișinău are nevoie de o resetare. Iar

pentru aceasta ar trebui ca în Republica Moldova să se aplice standardele înalte de integritate, așa cum vedem că se aplică în cadrul Uniunii Europene. Procedura va fi drastică și mulți dintre așa-zișii politicieni cu viziuni proeuropene vor pica testul, dar opțiunea proeuropeană cu siguranță nu va rămâne fără exponenți. În locul lor o să vină oameni de probitate morală, care până acum au ezitat să se implice în politică, anume din motivul că la noi politica este considerată o activitate „murdară". Totodată, se va deschide o perspectivă clară pentru tinerii care vor să facă politică și care din start vor fi puși în situația să se conformeze standardelor respective.

Politicienii care își declară public aspirațiile proeuropene sunt pur și simplu obligați să respecte regulile pe care le impune Uniunea Europeană la toate capitolele, și în primul rând la cel de integritate. În caz contrar, ei nu au ce căuta în politică. Căci cetățeanul va ști să pună nota cuvenită, atât cât merită un politician, un partid sau o alianță politică. Cu alte cuvinte, situația se va ameliora numai atunci când nu vom mai tolera corupția la „ai noștri" și o vom condamna vehement la oponenții taberei democratice. Criteriile de integritate și de justiție ale Uniunii Europene urmează să funcționeze și în Republica Moldova. Este valabil atât pentru actorii politici, cât și pentru instituțiile statului. Atunci justiția nu va mai avea culoare politică și nu va mai fi îndreptată împotriva anumitor partide şi politicieni, cu scopul de a-i compromite şi de a deturna Republica Moldova de pe calea integrării europene.

Timpul, 12 iunie 2015

„Calea integrării europene trebuie parcursă până la capăt”

- Domnule Veaceslav Untilă, aţi lansat, acum câteva zile, o nouă carte, completând astfel colecţia impresionantă de cărţi pe care le-aţi scris.

- Într-adevăr, am editat recent o carte de articole, „Lecția de politică” şi vreau să vă mulţumesc pentru contribuţia pe care a avut-o ziarul dumneavoastră, deoarece în carte se regăsesc toate materialele pe care le-am publicat în ziarul *Timpul,* din 2011 şi până în prezent. E vorba de luările de atitudine pe marginea problemelor politice importante, cum ar fi: guvernarea democratică a ţării, integrarea europeană, promovarea reformelor (în special, reforma justiţiei), procesul de negocieri privind reglementarea problemei transnistrene, securitatea statului, poziţionarea Republicii Moldova în plan extern etc. Aceste teme au făcut obiectul preocupărilor mele dintotdeauna, iar ultimii cinci ani au fost deosebiți. În perioada respectivă m-am aflat şi în afara Parlamentului, şi în opoziţie parlamentară, şi la guvernare, fapt ce mi-a permis să privesc și să analizez din toate punctele de vedere procesele menţionate şi să vin cu poziţii de principiu, care sper că au fost de folos celor ce se interesează de fenomenul politic.

Cât priveşte decizia de a le însera într-o carte, am luat-o gândindu-mă la generațiile ce vin din urmă şi care vor putea să-şi facă o impresie generală despre timpurile noastre, fără a fi nevoiți să umble prin arhive, răsfoind filă cu filă.

- Dacă vorbim de ultimii cinci ani, cum a evoluat procesul de integrare europeană?

- Oscilant. Acest proces a depins decisiv de structura guvernării. Astfel, în 2009 am pornit pe calea integrării europene cu un mare avans de încredere din partea cetăţenilor şi cu un enorm suport al partenerilor noştri occidentali şi aceasta ne-a ajutat să obţinem progrese importante în direcţia respectivă. Numai că, ulterior, prevalarea interesului politic al unor partide asupra interesului naţional a determinat apariția unor crize politice şi guvernamentale, afectând grav procesul de integrare europeană. Drept urmare, în anul 2013 liberalii au fost excluşi de la guvernare de către acei care vroiau să fure Banca de Economii, Aeroportul Internațional și alte întreprinderi de stat. Noi constituiam un fel de opoziţie în interiorul guvernării, monitorizam strict actul de guvernare şi taxam dur orice derapaj, ceea ce nu convenea celor ce aveau scopuri meschine. După ce ne-au scos pe noi de la guvernare, a urmat furtul masiv de care vorbeam mai sus, care a compromis şi procesul de integrare europeană. Dintr-o ţară campion la acest capitol, am ajuns de râsul Europei. Slavă Domnului că am

reuşit să obţinem Acordul de Asociere, Acordul de Comerţ Liber şi Acordul de liberalizare a vizelor înainte de a se afla de jaful secolului!

După alegerile parlamentare din noiembrie 2014, în genere, Republica Moldova a abandonat calea integrării europene. Vă mai amintiţi de coaliţia unor pretinşi democraţi cu comuniştii, de Guvernul minoritar pe care l-au instalat, de degradarea continuă a situaţiei, de crizele permanente ce zguduiau ţara şi ne lipseau de suportul partenerilor noştri occidentali? Lucrurile au revenit cât de cât la normal în vara lui 2015, când pretinşii pro-europeni au fost nevoiţi să-i accepte din nou pe liberali la guvernare, dar criza politică din toamna anului trecut ne-a jucat iarăși festa. Abia în acest an putem spune că Republica Moldova s-a reangajat să meargă pe calea integrării europene şi ferma mea convingere este că trebuie să dăm dovadă de maximă responsabilitate şi să o parcurgem până la capăt.

- Dar țara noastră continuă să fie dependentă de Rusia pe multiple planuri şi asta nu are cum să nu pună piedici procesului de integrare europeană.

- Eu nu o dată am accentuat că urmează să depunem eforturi susținute pentru a ne asigura securitatea informaţională, alimentară, energetică, militară etc. În această direcţie se lucrează şi în context voi aminti de intenția de interconectare a reţelelor energetice ale Republicii Moldova la cele europene (prin intermediul României); de acțiunile ce se desfășoară pentru diversificarea pieţelor noastre de desfacere externe (creşte prezenţa noastră pe pieţele vestice şi se diminuează prezenţa pe cele estice); de încercările de a spori vigilenţa în raport cu spaţiul informaţional etc. Desigur, nu putem vorbi încă de rezultate palpabile, dar aceasta nu trebuie să ne descurajeze – în direcţiile respective urmează să muncim în continuare, pentru că nu avem alternativă.

- Aţi pomenit de securitatea militară. Aveţi în vederea cumva o repoziţionare în raport cu NATO?

- Partidul din care fac parte a promovat constant ideea aderării Republicii Moldova la NATO, ea fiind prezentă chiar şi în sloganul nostru electoral din cadrul ultimelor alegeri parlamentare. Astăzi, NATO este cel mai eficient spaţiu de securitate la nivel mondial, iar pentru o ţară mică şi neajutorată ca Republica Moldova acesta este un aspect extrem de important. De asemenea, astăzi NATO e şi un spaţiu de prosperitate, iar cetăţenii noştri nu ar fi împotriva aderării la această organizaţie internaţională, dacă li s-ar explica corect beneficiile şi nu ar fi speriaţi de acei care doresc cu orice preţ ca oamenii să aibă despre NATO părerea pe care şi-au format-o încă în timpul războiului rece.

Apropo, NATO este tot mai preocupată de sporirea prezenţei sale militare în ţările din estul Europei şi nu ascunde că face acest lucru pentru a le proteja de

posibila agresiune a Federației Ruse. Ştiind cât de vulnerabili suntem în faţa Rusiei, oare nu ar fi fost cazul să profităm şi noi de atenţia pe care o acordă NATO spaţiului din care facem parte şi să ne asigurăm un nivel de protecţie şi de securitate mai înalt?

- Vorbind de NATO, nu putem ignora regiunea transnistreană, care continuă să fie controlată de un regim separatist. Recent, au fost reluate negocierile în formatul 5+2 privind soluţionarea diferendului transnistrean. Cum apreciaţi acest eveniment?

- Noi ar trebui să-i mulţumim Germaniei, care deţine Preşedinţia OSCE, pentru acest efort, căci procesul de negocieri a fost reluat după o pauză de circa doi ani. Dar, am mai spus-o şi repet şi cu această ocazie: dacă vrem cu adevărat să avem eficienţă în acest domeniu, trebuie să schimbăm formatul de negocieri. Rusia trebuie să devină parte în conflict, aşa cum reiese din decizia CEDO în cazul Ilaşcu şi alţii contra Moldovei, Tiraspolul urmează a fi înlăturat de la negocieri, iar Ucraina, OSCE, SUA şi UE – trebuie să aibă statut de mediatori şi ulterior garanţi. Doar în acest caz vom putea mişca lucrurile din punctul mort şi spera la o soluţie conform Constituţiei şi în interesul Republicii Moldova.

- Apropo, există opinia că şi în alte regiuni ale Republicii Moldova mocnesc deja unele focare de conflict. Ce părere aveţi, în calitatea dumneavoastră de președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică?

- Am avut unele luări de atitudine publice, în care mi-am manifestat îngrijorarea faţă de situaţia ce se creează în jurul autonomiei găgăuze şi a raionului Taraclia. Locuitorii acestor entități teritoriale nu prea au încredere în viitorul statului Republica Moldova, iar ideea de integrare europeană nu se bucură de popularitate în rândurile băștinașilor. Pentru a schimba această optică, cele două etnii urmează a fi încadrate mai activ în procesele ce țin de perspectivele de dezvoltare a Republicii Moldova, în special, pe dimensiunea vectorului european, în așa fel încât idealul declarat al majorității populației să înglobeze necesitățile acestor minorități și să devină unul comun. E nevoie să acţionăm cu anticipare în vederea soluţionării problemelor ce se prefigurează, altfel ne vom trezi că se pun la cale alte inițiative separatiste.

- În contextul preconizatelor alegeri prezidenţiale, ideea de federalizare a Republicii Moldova este enunţată tot mai des. E posibil un asemenea scenariu?

- Am auzit şi eu această idee, dar şi alte idei periculoase, ce se vehiculează în preajma campaniei electorale. De aceea, pentru a nu nimeri în situaţii de criză, am propus elaborarea unui pact pe care l-ar semna candidaţii la funcţia

de Preşedinte şi care s-ar referi la un şir de priorităţi naţionale, ce urmează a fi respectate și îndeplinite, indiferent de cine ar ajunge în fruntea statului. Chiar dacă un astfel de pact nu va fi semnat de toţi candidaţii, aceasta ar permite oamenilor să tragă unele concluzii, cine şi cu ce intenţii merge în alegeri, ceea ce i-ar face mai vigilenţi pe alegători. Avem nevoie de un asemenea pact, deoarece ar fi una din puţinele garanţii că nu ne vom pomeni după alegeri cu unele decizii îndreptate împotriva voinței populare, împotriva opțiunii exprimate de majoritatea cetățenilor acestei țări.

În jurul ideii de federalizare s-au făcut și se vor mai face încă multe jocuri și speculații politice. În acest sens, preconizatele alegeri prezidenţiale sunt extrem de importante, deoarece de ele depinde şi stabilitatea politică în continuare, şi, într-o mare măsură, vectorul politicii externe. Dacă nu vrem să pierdem toate realizările înregistrate până acum în materie de democrație și civilizație europeană, trebuie să avem grijă ca în fruntea statului să nu ajungă aventurieri care vor nesocoti și vor profana eforturile noastre îndreptate spre asigurarea unui viitor prosper şi european cetăţenilor Republicii Moldova.

Timpul, 17 iunie 2016

„La Curtea de Conturi nu trebuie să existe alte interese decât cele ale cetățeanului”

- Dle preşedinte, numirea noii componenţe a Curţii de Conturi în ultima zi a sesiunii parlamentare de primăvară-vară a fost oarecum surprinzătoare…

- De ce credeţi astfel? Mandatul fostei componenţe a CC expirase deja de câteva luni şi subiectul respectiv se afla pe ordinea de zi a coaliţiei majoritare. Era logic ca subiectul să fie dezbătut până la plecarea Parlamentului în vacanţă, pentru că, la revenire, ne vom pomeni în imediata apropiere a campaniei electorale a alegerilor prezidenţiale, iar în asemenea situaţii, cum s-a mai întâmplat anterior, agenda politicienilor, priorităţile lor suferă modificări esenţiale. Era firesc ca Parlamentul să facă tot posibilul pentru a soluţiona chestiunile ce vizează activitatea unei instituţii atât de importante cum e Curtea de Conturi până la intrarea într-o perioadă care, putem presupune, va fi marcată de o anumită instabilitate politică. Altceva este că în jurul acestui subiect nu s-a făcut mare vâlvă până la abordarea în Parlament, cum se mai procedează uneori pe la noi. În rest, s-a efectuat o procedură normală şi perfect legală.

- Dar nu puteţi nega că numirea Dvs. în funcţia de preşedinte i-a uimit pe mulţi.

- Poate că i-a uimit pe cei care nu mă cunosc bine. Eu însă întreaga mea carieră şi întreaga mea viaţă am pus accentul pe corectitudine. Spun asta riscând să fiu acuzat de lipsă de modestie, dar consider că e necesar să scot acest element important în prim-plan acum. Or, cuvântul-cheie care trebuie să caracterizeze activitatea Curţii de Conturi este corectitudine, pentru că e vorba de eficienţa utilizării banilor publici. Și aici nu vom admite niciun fel de compromis. Evident, pe lângă corectitudine, mai contează şi profesionalismul nostru, al membrilor Curţii de Conturi, integritatea, cunoaşterea legislaţiei, capacitatea de a lucra în echipă şi, nu în ultimul rând, experienţa pe care o avem. Dacă lăsăm un pic modestia la o parte, voi spune că nu cred că mie sau colegilor mei ni se poate reproşa lipsa acestor calităţi.

- Cum rămâne însă cu factorul politic, amprenta căruia e greu de neglijat?

- În momentul în care am fost numiţi în funcţii şi am depus jurământul, şi eu, şi colegii mei am abandonat orice activitate politică. Şi asta nu e doar o cerinţă a legislaţiei în vigoare, ci şi o obligaţiune morală, pe care urmează să și-o asume orice demnitar de stat de acest nivel. La Curtea de Conturi nu trebuie să existe alte interese decât cele ale cetăţeanului, ale ţării, iar aceste interese ţin direct de asigurarea corectitudinii utilizării banilor publici. În privința noii componențe

a Curții de Conturi, urmează să vă convingeţi pe baza faptelor concrete, nu a declaraţiilor, că nu va conta culoarea politică atunci când se va lua în discuție folosirea banilor publici. Nimeni nu va avea trecere sau careva facilităţi la Curtea de Conturi pentru că provine dintr-un anumit partid sau dintr-o anumită construcţie politică.

- Care vor fi priorităţile Dvs. în calitate de preşedinte al Curţii de Conturi?

- Prioritatea absolută nu poate fi decât una – asigurarea corectitudinii utilizării banilor publici şi eu am menţionat acest lucru mai sus. Desigur, vor fi şi priorităţi complementare, cum ar fi asigurarea deschiderii, transparenţei în activitatea Curţii de Conturi, investiţiile permanente în consolidarea capacităţilor angajaților Curţii de Conturi, deoarece în final aceasta înseamnă eficienţă şi beneficii pentru cetăţeni, dezvoltarea în continuare a relaţiilor de colaborare cu instituţiile similare din alte ţări şi cu organismele internaţionale de profil, pentru asigurarea unui schimb de experienţă eficient etc.

- Ați analizat deja activitatea de până acum a Curţii de Conturi? Dacă da, ce probleme aţi depistat?

- Prima mare problemă pe care o văd este legată de consecinţele rapoartelor şi deciziilor Curţii de Conturi. Cel puţin, asta este impresia generală ce mi s-a creat. Deşi se depistează nereguli serioase, nu tot timpul continuitatea este una pe măsură şi în această direcţie am de gând să lucrez serios, împreună cu colegii mei.

A doua lacună ţine de atitudinea unor oficiali faţă de Curtea de Conturi. Am observat că la şedinţele CC nu tot timpul vin şefii cei mari, fiind trimişi doar reprezentanţi ai acestora. Nu mi se pare nici corect şi nici eficient. Căci responsabilitatea pentru cheltuirea banilor publici trebuie să revină, în primul rând, şefilor acestor instituţii. Cine mai bine decât ei cunoaşte situaţia din instituţiile pe care le conduc? Deci, şi din perspectiva responsabilităţii, şi a eficienţei lucrului Curţii de Conturi, şefii trebuie să se prezinte la şedinţe şi voi insista pe acest aspect.

A treia problemă este percepţia publicului faţă de Curtea de Conturi. Chiar dacă în această direcţie precedenta echipă a depus eforturi considerabile şi CC într-adevăr a devenit mai deschisă, totuşi majoritatea oamenilor continuă să nu prea înţeleagă cu ce se ocupă CC, care e rolul acestei instituţii şi aici, de asemenea, va trebui să muncim mult.

Există şi alte probleme, însă nu aş vrea să mă aprofundez prea tare la această etapă, urmând să le abordez pe parcurs, în funcție de impactul lor asupra activităţii practice a CC.

- Anterior, de nenumărate ori s-au auzit voci ce au pledat pentru lărgirea competenţelor CC. Dumneavoastră cum veţi proceda?

- Fiecare solicitare de noi competenţe, fiecare propunere de modificare a legislaţiei trebuie să reprezinte nu doar o doleanţă, ci şi o necesitate argumentată din punct de vedere practic. La etapa actuală, cel puţin pentru mine şi pentru colegii mei, e prematur să ne expunem asupra unui astfel de subiect. Urmează să ne exercităm atribuţiile aşa cum prevede legea, iar dacă vor apărea careva probleme, inclusiv blocaje în activitatea CC, înlăturarea cărora va cere unele demersuri și acţiuni, numaidecât vom face cunoscută poziția noastră. Pentru că interesul nostru, al tuturor cetăţenilor Republicii Moldova, este să avem o Curte de Conturi ce va funcţiona la randament maxim. Numai așa ne vom asigura că avem un control riguros şi eficient asupra utilizării banilor publici, dar şi rezultate pe măsură, ca urmare a depistării abaterilor.

- Domnule Untilă, fiind preşedinte al Comisiei parlamentare pentru securitate naţională, apărare şi ordine publică, aţi depus eforturi constante în vederea asigurării securităţii statului pe multiple planuri. Nu vă pare rău că aţi părăsit Parlamentul?

- O ușoară nostalgie încă mai persistă, dar sunt convins că am lăsat Comisia şi toată agenda preocupărilor noastre pe mâini bune. Veţi vedea că succesorul meu are toate capacităţile pentru a duce la bun sfârşit procesele importante pe care le-am demarat. Până la urmă contează mai puţin postul şi mult mai mult atitudinea noastră faţă de sarcinile ce ne revin. Dacă atitudinea este una responsabilă, indiferent de funcţia deţinută, rezultatele vor apărea neapărat.

Timpul, 19 august 2016

„Este o mare provocare să aduc Curtea de Conturi la un nou nivel”

- Dle Untilă, a trecut deja mai bine de o lună de la preluarea de către Dvs. a funcţiei de Preşedinte al Curții de Conturi. Cum a fost această perioadă?

- A fost una care, în linii mari, poate fi numită de „acomodare”, pentru că s-a schimbat nu doar conducerea Curții de Conturi, ci şi întreaga ei componenţă. Fiecare dintre noii membri ai Curţii de Conturi a trebuit să „intre în temă”, să facă o evaluare a „moştenirii” primite de la precedenta componenţă, să ia cunoştinţă de mecanismele de interacţiune pe interior, de alte momente specifice unor asemenea perioade. Apropo, astfel de perioade de „acomodare” sunt caracteristice nu doar Curţii de Conturi, ci oricăror instituţii, şi nu numai din Republica Moldova, ci din toate ţările în care funcţionează instituţii democratice?

- Şi care e „moştenirea” pe care aţi primit-o?

- În acest răstimp, tot ce am reuşit a fost să efectuăm o evaluare sumară. Ne-am documentat asupra proceselor aflate în derulare şi, când spun acest lucru, mă refer nu numai la subiectele ce se examinează sau urmează să fie examinate, conform competenţelor legale pe care le are Curtea de Conturi, ci şi acele proiecte care vizează îmbunătăţirea capacităţilor CC pe diverse planuri. Dacă e să folosesc un termen puţin din alt domeniu, pot spune că am realizat o inventariere, însă aceasta ne-a permis să ne facem doar o închipuire de ansamblu, nu una în detaliu. De aceea, am solicitat Parlamentului Republicii Moldova, în conformitate cu legea în vigoare, efectuarea unui amplu audit extern la Curtea de Conturi pentru anul 2015, care va arăta până în cele mai mici detalii ce am preluat şi în ce direcţii trebuie să acţionăm cu prioritate. Atunci vă voi putea oferi un răspuns mult mai documentat şi mai deplin la întrebarea dvs.

- Ce aveţi în vedere când vorbiţi despre proiecte ce vizează îmbunătăţirea capacităţilor Curţii de Conturi?

- E vorba de proiecte ce ţin de dezvoltarea continuă a capacităţilor auditorilor noştri, de dezvoltarea capacităţii de reacţie adecvată a Curţii de Conturi la provocările cu care ne confruntăm în domeniul de gestiune, de dezvoltarea capacităţilor de comunicare a instituţiei pe care am onoarea să o conduc etc. În unele din aceste direcţii s-au depus eforturi până în prezent, iar în altele urmează să demarăm activităţile în cel mai scurt timp.

- Se zice că cea mai mare problemă a Curţii de Conturi în prezent este modul în care se implementează deciziile ei, modul în care reacţionează instituţiile abilitate ale statului la aceste decizii....

- Este într-adevăr o mare problemă şi am văzut acest lucru din analiza sumară pe care am făcut-o imediat după preluarea funcţiei. Din păcate, avem multe situaţii când rapoartele Curţii de Conturi rămân suspendate, dacă pot folosi acest termen, nu există acea continuitate logică ce ar trebui să fie, acea conexiune eficientă cu organele responsabile ce ar trebui să vină cu acţiuni ca urmare a neregulilor depistate de noi. Eu consider că în acest domeniu avem nevoie de o analiză amplă, care ar indica unde se produce ruptura, ar identifica cauzele de ce aceasta are loc, dar şi ar veni cu recomandări pentru depăşirea situaţiei respective. 393896De fapt, cred că atâta timp cât nu vom soluţiona chestiunea în cauză, nu vom putea vorbi de o eficienţă maximă a Curţii de Conturi. Nu exclud că pe viitor vom iniţia chiar discuţii cu factorii de decizie despre care am pomenit mai sus, ca să înlăturăm aceste deficienţe. Până la urmă, şi noi, şi procuratura, şi CNA, şi alte organe responsabile ale statului trebuie să acţionăm în interesul cetăţeanului, contracarând toate cazurile de folosire frauduloasă a banului public. Şi dacă avem un scop comun, de ce să nu identificăm şi acele acţiuni pe care trebuie să le întreprindem în comun pentru atingerea lui?

- Nu am avut ocazia să vă întrebăm până acum, de aceea o vom face cu o mică întârziere: de ce aţi acceptat să veniţi la Curtea de Conturi, unde e foarte mult de lucru, dar nu aţi rămas în Parlament, deoarece se ştie că postura de deputat e mult mai comodă?

- Percep această funcţie ca şi pe toate celelalte pe care le-am deţinut până în prezent, adică prin prisma responsabilităţii. Noua componență a Curții de Conturi este pe deplin conștientă de responsabilitatea pe care și-a asumat-o și e gata să contribuie plenar la procesul de modernizare a managementului instituțiilor publice și pentru a obține o mai bună gestionare a fondurilor publice, în conformitate cu practicile și standardele internaționale de audit extern. Pentru mine este o mare provocare să reuşesc să aduc Curtea de Conturi la un nou nivel şi sunt sigur că voi reuşi. Or, am o viziune clară în ce direcţii trebuie de acţionat şi aici mă refer atât la eliminarea lacunelor existente la capitolul implementarea deciziilor CC, cât şi la îmbunătăţirea capacităţilor profesionale a angajaţilor, la deschiderea mai mare a CC către societate, la impulsionarea activităţilor CC în plan extern, inclusiv prin intensificarea colaborării cu instituţiile de profil din alte state, dar şi cu cele internaţionale, pentru a avea un schimb de experienţă eficient etc.

Da, aveţi dreptate, poate în Parlament e un pic mai comod. Dar eu niciodată nu am căutat funcţii comode, ci funcţii care să-mi dea șansa să fac ceva bun pentru ţară, pentru cetăţeni. O funcţie este bună atâta timp cât îţi oferă pârghii reale de influenţă și posibilitatea de a contribui la îmbunătăţirea vieţii oamenilor.

- Dar după ce aţi devenit Preşedinte al Curţii de Conturi, aţi ajuns ţinta unor critici...

- Presupun că vă referiţi la un material apărut recent în presă, în care se fac anumite aluzii şi insinuări, la care eu deja am răspuns, dar voi profita şi de această ocazie pentru a pune punctul pe i. În acel material se afirma că aş trăi într-un imobil nedeclarat. Este vorba despre o casă pe care eu am început să o construiesc încă în 1987, pe când activam în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Am pornit construcţia având un ajutor consistent din partea MAI, iar pentru a o finisa am contractat şi un credit bancar de circa 20 mii de ruble. E o casă la care am muncit ani de zile, pe bani împrumutaţi, dar nu m-am pricopsit cu un palat peste noapte, cum ar fi putut înţelege unii din acel material. Nu am declarat-o, pentru că, din punct de vedere legal, nici nu pot face acest lucru. Când fiica mea a împlinit majoratul, i-am donat-o ei, cu condiţia că eu şi soţia vom locui în această casă cât vom fi în viaţă.

În privința altor imobile pe care le deţin, m-am pronunțat în acea reacţie a mea: e vorba de o treime de casă pe care soţia a moştenit-o după decesul mamei sale, dar şi despre apartamentele în care locuiesc fiicele mele cu familiile lor, pe care le-am achiziţionat din bani câştigaţi cinstit (fapt declarat la timpul potrivit). La fel e şi cu afacerile mele, pe care le-am declarat întotdeauna, inclusiv venitul pe care l-am avut.

Nu mă supăr pe jurnalişti şi înţeleg că e firesc să aibă interes faţă de Preşedintele Curţii de Conturi, dar regret că se depăşesc anumite limite. De exemplu, de ce e nevoie să se arunce umbre peste imaginea membrilor familiei mele, care sunt cetăţeni ai acestei ţări şi au dreptul la o viaţă privată, la protecţia datelor cu caracter personal? Nu am nimic împotrivă ca jurnaliştii să-mi întoarcă viaţa şi activităţile pe toate părţile – sunt o persoană publică şi am acceptat aceste reguli de joc odată cu venirea în politică, odată cu preluarea funcţiei de Preşedinte al CC. Dar trebuie să se facă o delimitare clară între viaţa şi activităţile mele, pe de o parte, şi familia mea, pe de altă parte. Cu atât mai mult că am fost mereu deschis în relaţia cu presa şi cred că aş fi meritat o atitudine corectă.

- Ce planuri de viitor aveţi? Admiteţi o revenire în politică?

- Toate planurile mele de viitor ţin acum de funcţia de Preşedinte al Curții de Conturi, care nu e compatibilă cu politica. Avem foarte mult de lucru pentru

a verifica în continuare corectitudinea utilizării banului public, pentru a ne asigura că, după deciziile noastre, vor urma şi alte acţiuni în vederea combaterii urmărilor utilizării frauduloase a banului public, pentru consolidarea rolului CC în societatea moldovenească, pentru dezvoltarea relaţiilor de colaborare în plan internaţional, pentru modernizarea instituţiei în ansamblu, pentru transparentizarea proceselor ce ţin de CC, pentru deschiderea şi mai largă a CC către societate etc. Adică, avem atât de mult de lucru, încât nu cred că vom mai reuşi să ne gândim la altceva în următorii cinci ani decât la cele menţionate de mine mai sus.

Timpul, 16 septembrie 2016

„Gestionarea finanțelor publice este ineficientă și defectuoasă”

- Dle Untilă, recent, ați prezentat în Parlament Raportul de activitate al Curții de Conturi pe anul 2015. Ce conține acest raport?

- Acest raport reflectă o gamă largă de subiecte, care oferă o imagine de ansamblu asupra activității Curții de Conturi în perioada de dare de seamă, atrăgând atenția asupra abaterilor, neregulilor și deficiențelor existente în sectorul public. Conform Programului anual, în perioada septembrie 2015 - octombrie 2016, s-au desfășurat 43 de misiuni de audit la 638 de entități, care s-au finalizat cu adoptarea de către Plen a 34 de hotărâri. Misiunile de audit s-au axat pe depistarea carențelor în activitatea administrației publice centrale și locale și pe evaluarea implementării în instituțiile publice a managementului financiar și controlului intern, fiind identificate cazuri de nerespectare a legalității în gestiunea resurselor financiare publice și administrarea patrimoniului public.

- În ce măsură ați reușit să cuprindeți întregul spectru de probleme ce vizează corectitudinea utilizării banilor publici?

- Misiunile de audit au scos la iveală o preocupare insuficientă din partea entităților publice pentru asigurarea acurateței datelor din situațiile financiare și pentru un management financiar guvernat de buna gestiune economico-financiară. Aceasta confirmă, că fondurile și patrimoniul statului sunt gestionate într-un regim în care performanța utilizării acestora nu este un criteriu prioritar.

Dimensiunea cea mai semnificativă o reprezintă domeniul finanțelor publice, auditul extern(anual) abordând în mod prioritar rapoartele Guvernului privind executarea din exercițiul bugetar expirat a bugetului de stat, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală. Astfel, Instituția Supremă de Audit atenționează Legislativul în privința celor mai mari provocări aferente sustenabilității financiare și asigurării unui buget fundamentat și realist. Principalele constatări la acest capitol relevă nerespectarea cronică a agendei legată de procesul bugetar, în special neaprobarea în termenul stabilit a legii bugetare anuale, ceea ce creează o incertitudine și tensiune atât pentru instituțiile statului cât și pentru mediul de afaceri.

Totodată, se atestă un deficit de reguli, proceduri și instrumente analitice de prognozare eficace, Ministerul Finanțelor nedispunând de un sistem comparabil și actualizat de indicatori și evaluări macrosintetice privind materia, respectiv, baza de impozitare pe domenii, sectoare și teritorii. De asemenea, veniturile bugetare prognozate nu reflectă identificarea integrală a impozitelor și taxelor

pasibile pentru calculare și colectare, acestea fiind diminuate la minimum 3% din PIB. Numai în cazul unor autorități publice locale verificate, s-au elucidat rezerve nevalorificate estimate de către audit la circa 250 milioane de lei.

Din aceste considerente, auditul public extern este preocupat de evaluarea funcționalității sistemului administrării veniturilor publice. Instituțiile de profil (Fiscul și Vama) demonstrează capacități subdezvoltate în materie de reguli și proceduri standardizate și transparente, precum și *”reguli de joc”* ambigue și impredictibile, cu impedimente de natură juridică, cum ar fi normele confuze și interpretabile.

- Din ceea ce cunoaștem, și Fiscul, și Vama au înregistrat succese în colectarea de venituri…

- Deși în termeni nominali, se constată că veniturile colectate în sistemul bugetar au înregistrat un trend ascendent, inclusiv prin reducerea restanțelor (per total), o analiză mai atentă relevă faptul că, în condițiile raportării prelevărilor fiscale la PIB, încasările efective s-au situat la un nivel ce nu depășește 30 la sută, ceea ce constituie un rezultat modest.

Curtea de Conturi atrage atenția autorităților statului asupra unor slăbiciuni instituționale persistente în administrarea impozitelor și taxelor exprimate prin nestabilirea, neînregistrarea, neurmărirea și neîncasarea obligațiilor fiscale pasibile, cuantumul acestor nereguli și disfuncții însumând circa 2,5 miliarde de lei sau 2% din PIB.

- Care e cea mai gravă abatere în acest sens?

- O problemă cu impact fiscal, economic și social o constituie regimul preferențial de impozitare conferit de legislația în vigoare, pentru susținerea anumitor domenii de dezvoltare economică. Având în vedere dimensiunea ce ține de facilitățile fiscale (10-14% PIB anual), Curtea de Conturi a evaluat sistemul în cauză și a stabilit că regimul fiscal favorizat de stat nu produce impactul dorit. Acordarea înlesnirilor de rigoare are loc în lipsa unor criterii prestabilite, respectiv, neracordate la rezultatul final. Este simptomatic faptul că organele fiscale și vamale, fiind subordonate Ministerului Finanțelor, raportează facilități fiscale și vamale cu 5,8 miliarde de lei mai mult decât raportează însăși ministerul în cauză, denaturând astfel starea lucrurilor în ansamblu, ceea ce denotă anumite deficiențe în abordarea problematicii ca atare.

- Cum stăm la capitolul gestionarea patrimoniului public?

- Gestionarea patrimoniului public este afectată de ignorarea de către managementul autorităților/instituțiilor publice a rigorilor elementare în materie de administrare adecvată a bunurilor materiale, creând astfel premise pentru

dezintegrarea acestora. În pofida reclamațiilor și recomandărilor reiterate de către Instituția Supremă de Audit, măsurile întreprinse de autoritățile statului, atât la nivel central, cât și la cel local, nu asigură gestionarea patrimoniului în spiritul principiilor de legalitate și eficiență. Un exemplu elocvent poate servi neînregistrarea în evidența contabilă a autorităților publice a patrimoniului și altor bunuri patrimoniale în valoare de circa 14,5 miliarde de lei. De asemenea, lipsește interacțiunea dintre autoritățile publice de toate nivelurile și Agenția Relații Funciare și Cadastru, pentru evaluarea și cadastrarea terenurilor, edificiilor și altor spații, fapt ce perpetuă fenomenul tranzacțiilor dubioase și ilicite. Neînregistrarea și neînscrierea în cadastru a patrimoniului public (peste 2 miliarde de lei) este o problemă care nu-și găsește soluții de ani de zile, în timp ce portofoliul imobiliar al statului (cantitativ și valoric) se epuizează vizibil.

- O altă carență semnalată de Dvs. se referă la investițiile capitale. Ați putea deschide parantezele?

- Investițiile capitale constituie un sector cu expuneri de risc extrem de ridicat. Astfel, se creează impresia, că domeniul în cauză în genere nu întrunește careva exigențe, iar responsabilitățile instituționale pentru administrarea acestuia nu sunt clar definite. Alocările anuale de fonduri pentru renovări și (re)construcții își pierd din valoare din simplul motiv că sunt redistribuite cu treabă și fără treabă, impactul fiind unul de-a dreptul dezastruos. În consecință, dezvoltarea social-economică ce ține de edificarea unei infrastructuri moderne se realizează în mod incoerent și nesistemic, iar proiectele investiționale se implementează în absența expertizelor și fundamentărilor de rigoare. În urma auditului în cadrul Ministerului Finanțelor și altor autorități (și entități) au fost identificate resurse investite (în societăți economice, inclusiv active nefinalizate) necontabilizate în cuantum de 9,5 miliarde de lei din care, grație auditorilor, pe parcursul misiunii s-a reușit repunerea în evidență a 5 miliarde de lei.

- Cu alte cuvinte, nu se prea ține cont de deficitul resurselor financiare și de austeritatea bugetară.

- Trezește atât nedumerire, cât și îngrijorare atitudinea nepăsătoare a autorităților care, prin modul defectuos de gestionare a investițiilor, admit irosirea acestora. De exemplu, cheltuirea nejustificată a peste 60 milioane de lei (2011-2014) pentru renovarea a 22 edificii ale instanțelor judecătorești, care în prezent se lichidează. Și Ministerul Afacerilor Interne, după ce a investit 1,3 milioane de lei pentru construcția unei cazărmi (unitatea nr.1001, trupe de carabinieri, str. Testemițeanu 31), ulterior a decis redislocarea acesteia, mijloacele fiind consumate fără rost. Ministerul Culturii nu asigură contabilizarea investițiilor și din totalul alocațiilor de 94,5 milioane de lei, potrivit Ministerului Finanțelor, cei

de la Cultură au înregistrat în evidență doar 19,4 milioane de lei, restul (75,1 milioane de lei), în mod inexplicabil, lipsesc din raportarea financiară.

Din păcate, asemenea denaturări, care erau catalogate în trecut drept mistificări, au fost depistate la majoritatea ministerelor și entităților publice.

- Care este situația la întreprinderile și societățile cu participarea statului?

- Spre marele nostru regret, fondatorii, în persoana ministerelor și administrațiilor locale, habar nu au de așa noțiuni cum ar fi eficiența și rentabilitatea activelor transmise în gestiunea lor. Aceștia, având la dispoziție active publice, nu sunt orientați de către administrațiile-fondatori la rezultate și performanță, și nu există careva reglementări în vederea responsabilizării lor. Întreprinderile și societățile comerciale cu participarea statului, pe lângă activitatea economică și obținerea rezultatului financiar, mai au o sarcină primordială - realizarea interesului public. Numai că în această privință atestăm o desconsiderare din partea factorilor decizionali de toate nivelurile. Și autoritățile de supraveghere, cum ar fi Ministerul Finanțelor, și organele financiare din teritoriu se limitează doar la constatări statistice, fără a interveni cu analize și instrumente îndreptate spre revigorarea și restructurarea organizațiilor vizate. Mai mult, acest așa-numit monitoring financiar nu se extinde decât asupra entităților cu cota de participare a statului ce depășește 50%, celelalte active rămânând la discreția celor care au cu totul alte interese, numai nu publice.

Între timp, potrivit situațiilor financiare anuale (2015), 84 de întreprinderi de stat (din 245 cu capital social în valoare de 6,4 miliarde de lei) au avut pierderi de peste 900 milioane de lei, iar altele 46 au contabilizat zero profit. Din 111 societăți pe acțiuni, 48 au ”obținut” zero profit, iar 34 au înregistrat pierderi sub 4 miliarde de lei, ceea ce constituie echivalentul valorii cotei statului în toate societățile.

- În preocupările CCRM a intrat cumva și chestiunea remunerării în sectorul public, despre care presa a scris de atâtea ori?

- Curtea de Conturi nu pentru prima dată *”bate alarma”,* indicând asupra multiplelor nereguli acumulate cu anii în privința remunerării în sectorul public. Deoarece cadrul normativ se află în permanentă ajustare, nu se realizează performanțele dorite, motivul fiind deficitul de viziuni conceptuale. În consecință, orice modificare sau completare a cadrului legislativ și normativ, în lipsa unor expertize în materie de normare și tarifare, amplifică disproporțiile de remunerare între categoriile de salariați (în sectorul bugetar – pe de o parte; în sectorul nebugetar – pe de altă). Pe marginea acestui subiect, Plenul Curții nu s-a rezumat doar la o simplă *”radiografie”,* ci a propus Executivului o *”foaie de parcurs”,* în vederea redresării lucrurilor.

- Curtea de Conturi doar a constatat lacunele existente sau a venit și cu recomandări?

- Și de această dată CCRM a avertizat că respectarea principiilor de bună guvernanță este o obligațiune pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, care gestionează mijloace bugetare și care sunt direct responsabile de instituirea și implementarea sistemului de management financiar și control. Recomandările de elaborare sau de actualizare a procedurilor, au rămas și anul acesta în topul celor care se regăsesc în rapoartele precedente, ceea ce denotă că managerii entităților publice încă nu sunt conștienți pe deplin de respectiva obligație legală și nici chiar de beneficiul realizării lor. De aceea, este extrem de important ca toate regulile și procedurile aferente acestora să pună în valoare atât activitatea desfășurată, tipul documentelor utilizate, cât și atribuțiile ce trebuie respectate.

O altă constatare a noastră, care, totodată, are și caracter de recomandare, o constituie faptul că nu sunt actualizate regulamentele de organizare și funcționare, regulamentele de ordine interioară și organigramele entităților, nu sunt actualizate atribuțiile și responsabilitățile compartimentelor (subdiviziunilor) funcționale. Pe scurt, nu se face o analiză clară a cerințelor de implementare ale sistemului de control intern. În acest sens, Curtea de Conturi a recomandat, în mod repetat, consolidarea funcției de audit intern. Printre soluțiile de ameliorare a domeniului în cauză, Curtea propune revizuirea și ajustarea de fond a Legii privind controlul financiar public intern (nr.229 din 23.09.2010).

- Recomandările sunt bune, dar CCRM ar trebui să sesizeze și organele de drept pe marginea încălcărilor depistate…

- Pe parcursul perioadei de referință, Curtea de Conturi, în scopul gestionării și raportării faptelor care au la bază suspiciuni rezonabile de fraudă/infracțiune, a remis organelor de drept 9 materiale ale auditurilor realizate, în urma examinării cărora au fost pornite 14 cauze penale.

Voi menționa că în ultimul timp, autoritățile de resort au manifestat deschiderea necesară pentru o cooperare corespunzătoare, dar există încă multe oportunități, care nici pe de parte nu sunt valorificate. Pe parcursul misiunilor de audit au fost remediate carențe de circa 7 miliarde de lei, din care peste 85% țin de corectările în evidența contabilă. De obicei, remedierea lacunelor depistate și implementarea recomandărilor înaintate în raportul de audit, revine acțiunilor post-audit efectuate de entitățile auditate. Astfel, în ultimii 2 ani, Curtea de Conturi a înaintat în jur de 900 de recomandări, din care au fost puse în practică 340 de recomandări, parțial aplicate – 230 de recomandări. Totodată, 330 de recomandări rămân a fi neîndeplinite până în prezent, iar nivelul de executare

a recomandărilor de către APC-uri este de circa 50%. Potrivit recentei evaluări post-audit, cei mai puțin receptivi în această privință sunt Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, care ignorează cu desăvârșire recomandările Curții și care preferă să gestioneze Fondul de subvenționare a agriculturii în mod netransparent și părtinitor.

- Cum pot fi înlăturate neregulile despre care ați vorbit mai sus?

- Acest lucru va fi posibil numai în măsura în care managementul practicat la nivelul fiecărei autorități sau entități publice va fi capabil să înlăture aceste deficiențe și nu în ultimul rând, să respecte principiile de bună guvernanță. Provocarea majoră o constituie schimbarea de mentalitate a managerilor și personalului, în vederea asumării responsabilităților ce țin de o gestiune economico-financiară exigentă. Sunt convins că recomandările, constatările și concluziile Raportului anual 2015 vor contribui la sporirea responsabilității şi îmbunătăţirea managementului finanțelor publice în Republica Moldova, în conformitate cu cele mai bune practici de folosire rațională a banului public.

Timpul, 23 decembrie 2016

„Sper că banul public va fi folosit mai rațional și mai eficient”

- Dle Președinte, cum a fost anul 2016 pentru Dvs.?

- Nu doar pentru mine, ci și pentru țară a fost un an foarte important. Dacă vă amintiți, 2016 a început în condiții de criză politică profundă. Existau puține speranțe că acea criză putea fi depășită și mulţi se așteptau la dizolvarea Parlamentului și la organizarea alegerilor parlamentare anticipate, care ar fi fost o adevărată catastrofă pentru Republica Moldova. Alegerile parlamentare anticipate ar fi însemnat deturnarea Republicii Moldova de pe calea integrării europene, ceea ce ar fi compromis orice șansă la un viitor prosper și demn în marea familie a democrațiilor europene. De aceea, acum, aruncînd o privire în urmă, cred că s-a dat dovadă de suficientă maturitate și voință politică, evitîndu-se alegerile anticipate, iar țara a putut să-și continue calea de dezvoltare aleasă.

În ceea ce mă privește pe mine personal, aș împărți anul în două: în prima parte a acestuia am contribuit, în măsura posibilităților mele, la stabilizarea situației politice și la avansarea țării pe calea europeană; în a doua parte, preluînd mandatul de Președinte al Curții de Conturi, am depus eforturi pentru eficientizarea activității acestei instituții și pentru asigurarea unui bun control asupra corectitudinii utilizării banilor publici.

- Care au fost primele Dvs. acțiuni în calitate de Președinte al Curții de Conturi?

- Din start, am solicitat Parlamentului un audit al activității Curții de Conturi, avînd la bază două motivații: prima - acest lucru e prevăzut de legislația în vigoare; a doua - astfel aș fi putut face o evaluare clară a situației pe care o moșteneam. Apropo, eu consider că acest lucru e corect și cred că exact așa ar trebui să procedeze oricine își asumă povara unei funcții atît de importante.

O altă preocupare a ținut de preluarea dosarelor și activităților în curs de desfășurare, inițiate de fosta componență a Curții de Conturi. Ședințele care le-am desfășurat s-au referit la auditul implementării Strategiei educaționale sau la cheltuirea banilor publici în procesul de monitorizare a traficului rutier, iar acțiunile ulterioare au demonstrat că noi nu acceptăm și nu vom accepta niciun fel de compromisuri și vom acționa strict în interesul statului.

De asemenea, a trebuit din start să ne implicăm în alt proces important - pregătirea raportului anual pentru Parlamentul Republicii Moldova, unica autoritate căreia Curtea de Conturi este obligată să-i prezinte rapoarte și dări de seamă. Elaborarea acestui raport a fost un exercițiu complex și de maximă responsabilitate, și noi ne-am străduit să scoatem în evidență toate problemele existente, dar și să venim cu recomandări pentru evitarea lor pe viitor.

- Ați putea deschide unele paranteze la acest capitol?

- Am informat Parlamentul despre desfășurarea, conform programului anual, în perioada septembrie 2015 - octombrie 2016, a 43 de misiuni de audit la 638 de entități, care s-au finalizat cu adoptarea de către Plen a 34 de hotărîri. Misiunile de audit s-au axat pe depistarea carențelor în activitatea administrației publice centrale și locale și pe evaluarea implementării în instituțiile publice a managementului financiar și controlului intern, fiind identificate cazuri de nerespectare a legalității în gestiunea resurselor financiare publice și administrarea patrimoniului public. Misiunile de audit au scos la iveală o preocupare insuficientă din partea entităților publice pentru asigurarea acurateței datelor din situațiile financiare și pentru un management financiar guvernat de buna gestiune economico-financiară. Aceasta confirmă, că fondurile și patrimoniul statului sunt gestionate într-un regim în care performanța utilizării acestora nu este un criteriu prioritar.

- În ce domenii ați depistat cele mai grave probleme?

- Practic în fiecare domeniu de activitate important s-au depistat deficiențe majore: executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală; sistemul administrării veniturilor publice; regimul preferențial de impozitare conferit de legislația în vigoare pentru susținerea anumitor domenii de dezvoltare economică; gestionarea patrimoniului public; investițiile capitale; gestionarea întreprinderilor și societăților cu participarea statului; remunerarea în sectorul public etc. Cifrele incluse de noi în raportul prezentat Parlamentului pe marginea situațiilor semnalate sunt de ordinul miliardelor de lei.

- Dle Untilă, Dvs. sunteți cunoscut ca un conducător cu mînă de fier. De ce CCRM nu sesizează organele de drept pentru atragerea la răspundere a celor ce se fac vinovați de proasta gestionare a banilor și patrimoniului public?

- Dați-mi voie să vă contrazic. În raportul nostru se menționează că, Curtea de Conturi a remis organelor de drept 9 materiale ale auditurilor realizate, în urma examinării cărora au fost pornite 14 cauze penale. Voi mai spune în context că, în ultimul timp, autoritățile de resort au manifestat deschiderea necesară pentru o cooperare corespunzătoare, dar există încă multe oportunități, care nici pe de parte nu sunt valorificate.

- Din cîte cunosc, CCRM a elaborat și unele recomandări pentru instituțiile publice ca urmare a lacunelor depistate...

- Așa este. CCRM a avertizat că respectarea principiilor de bună guvernanță este o obligațiune pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, care

gestionează mijloace bugetare și care sunt direct responsabile de instituirea și implementarea sistemului de management financiar și control. Recomandările de elaborare sau de actualizare a procedurilor, au rămas și anul acesta în topul celor care se regăsesc în rapoartele precedente, ceea ce denotă că managerii entităților publice încă nu sunt conștienți pe deplin de respectiva obligație legală și nici chiar de beneficiul realizării lor, în vederea facilitării desfășurării corecte a activităților sau a controlului acestora, prin intermediul instrumentelor adiționale.

Apropo, Curtea de Conturi a recomandat, în mod repetat, consolidarea funcției de audit intern. În același timp, ne-am declarat susținerea pentru revizuirea și ajustarea de fond a Legii privind controlul financiar public intern (nr.229 din 23.09.2010).

- Imediat după preluarea funcției de Președinte al CCRM, Dvs. ați declarat că lasă de dorit implementarea recomandărilor CCRM.

- Și pot să vă aduc drept dovadă unele date relevante în acest sens. De obicei, remedierea lacunelor depistate și implementarea recomandărilor înaintate în raportul de audit, revine acțiunilor post-audit efectuate de entitățile auditate. Astfel, în ultimii 2 ani, Curtea de Conturi a înaintat în jur de 900 de recomandări, din care au fost puse în practică 340 de recomandări, parțial aplicate – 230 de recomandări**.** Totodată, 330 de recomandări rămîn a fi neîndeplinite pînă în prezent, iar nivelul de executare a recomandărilor de către APC-uri este de circa 50%. Potrivit recentei evaluări post-audit, cei mai puțin receptivi în această privință sînt Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare și Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, care ignorează cu desăvîrșire recomandările Curții și care preferă să gestioneze Fondul de subvenționare a agriculturii în mod netransparent și părtinitor. De aceea, obiectivul la care v-ați referit rămîne o prioritate a mea și a echipei pe care o conduc și vom depune eforturi în vederea realizării lui.

- Care sunt așteptările Dvs. de la autoritățile publice?

- Eliminarea neregulilor pe care noi le depistăm poate fi posibilă numai în măsura în care managementul practicat la nivelul fiecărei autorități sau entități publice va fi capabil să înlăture aceste deficiențe și nu în ultimul rând, să respecte principiile de bună guvernanță. Asumarea responsabilităților va conduce cu siguranță la o gestiune economico-financiară mai exigentă. Aceasta e cea mai mare așteptare a mea.

- Care vor fi priorităţile Dvs., în calitate de Preşedinte al Curţii de Conturi, și a colegilor Dvs. în 2017?

- După cum am declarat și la preluarea mandatului de Președinte al

CCRM, prioritatea absolută nu poate fi decît una – asigurarea corectitudinii utilizării banilor publici. Dar rămîn în vigoare și alte priorități anunțate anterior: asigurarea deschiderii, transparenţei în activitatea Curţii de Conturi, investiţiile permanente în consolidarea capacităţilor angajaților Curţii de Conturi, dezvoltarea în continuare a relaţiilor de colaborare cu instituţiile similare din alte ţări şi cu organismele internaţionale de profil, pentru asigurarea unui schimb de experienţă eficient etc.

- Cum credeți că va fi anul 2017?

- Sper să fie unul marcat de stabilitate, pentru că doar în condiții de stabilitate vom reuși să realizăm toate obiectivele propuse. Și mai sper că banul public va fi folosit mult mai rațional și mai eficient decît pînă acum.

Almanah Politic, 2016

„Noi suntem între ciocan și nicovală"

- Dle Untilă, Curtea de Conturi a avut mai multe ședințe de răsunet în ultima perioadă. Cel mai nou exemplu în acest sens este ședința în care s-a examinat auditul financiar privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016…

- Am văzut că discutarea acestui subiect s-a bucurat de atenția presei și, ulterior ședinței, mai multe mijloace de informare în masă au venit cu titluri „șocante", și în acest context vreau să fac o precizare: scopul nostru nu e să furnizăm titluri atractive de știri sau reportaje. Din contra, aș prefera ca, în urma acțiunilor noastre de audit, astfel de titluri să fie cât mai puține, pentru că aceasta ar însemna că banul public în domeniul supus auditului a fost cheltuit corect. Pentru noi corectitudinea utilizării banului public înseamnă mult mai mult decât titlurile ce apar în presă. Însă din alt punct de vedere, mă bucur că presa atrage atenție sporită activității noastre.

- Dar ați depistat încălcări serioase în acest domeniu.

- Constatările expuse în Raportul auditului relevă că veniturile BASS au fost influențate de unele activități insuficiente ale Casei Naționale și instituțiilor implicate în acest proces. Astfel, înregistrarea plătitorilor de contribuții la BASS, nu în toate cazurile s-a efectuat în termenele legale, iar autoritățile implicate nu au efectuat sistematic reconcilierea datelor, ceea ce nu asigură evidența completă a plătitorilor la nivel național; măsurile de disciplinare a plătitorilor care nu s-au înregistrat la BASS au fost nesatisfăcătoare, astfel încât 24 de subdiviziuni teritoriale ale CNAS nu au constatat contravenții pentru asemenea neconformități; datele sistemului informațional aferente numărului de plătitori înregistrați și statutelor acestora nu corespund celor prezentate de CNAS pentru 24 de raioane (58,5%), ceea ce nu oferă o bază exactă pentru evaluarea veniturilor; excluderea din evidență a unor plătitori la BASS și a obligațiunilor acestora s-a efectuat, în unele cazuri, fără temei sau fără indicarea, ori cu indicarea eronată în sistemul informațional a datelor reale, ceea ce a determinat raportarea neveridică a indicatorilor; atribuirea unor statute plătitorilor, în lipsa reglementărilor a condus la excluderea neconformă a acestora din Registrul plătitorilor de contribuții etc.

- După această ședință, în presă au apărut informații că ați depistat neajunsuri ce pun în pericol eficiența reformei sistemului de pensii, promovată recent de Guvern și Parlament.

- Eu zic că neregulile semnalate de noi, dimpotrivă, vor ajuta autoritățile să ia măsurile cuvenite și astfel reforma sistemului de pensii la care v-ați referit va genera și mai multă eficacitate. Efortul nostru vine într-un fel să întregească efortul Guvernului și Parlamentului îndreptate spre asigurarea ordinii, corectitudinii și eficienței într-un domeniu atât de important cum e sistemul de pensii.

- Un alt audit al CCRM care a fost destul de mediatizat a ținut de auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății și ale unor entități din subordine…

- Într-adevăr, ca urmare a respectivei misiuni de audit, au fost constatate un șir de deficiențe. Astfel, situațiile financiare consolidate ale Ministerului Sănătății și ale instituțiilor din subordine au admis denaturări ale valorii mijloacelor fixe raportate (138,3 mil. lei), încălcând cadrul normativ. Acestea se exprimă prin raportarea neregulamentară a investițiilor capitale (128,1 mil. lei) și neînregistrarea conformă la conturile contabile a mijloacelor fixe (10,2 mil. lei).

Managementul iresponsabil al instituțiilor din subordinea Ministerului Sănătății, nerespectarea cadrului legal, neorganizarea proceselor de control intern la gestionarea patrimoniului public au determinat: neîncasarea veniturilor din locațiunea spațiilor neutilizate (0,9 mil.lei); neînregistrarea la organele cadastrale a dreptului asupra bunurilor publice (cu valoarea de 38,2 mil.lei și suprafața de 17,8 mii m.p.); neluarea în evidența contabilă a imobilelor (3,2 mii m.p. de către 12 instituții) și a terenurilor aferente (1,1 ha) în valoare de (0,9 mil. lei de către 5 instituții); neajustarea valorii reale a bunurilor publice (construcțiilor) și a terenurilor aferente, care a cauzat trecerea în evidența contabilă a valorii acestora cu 7,8 mil.lei mai mică decât valoarea înscrisă la organele cadastrale, precum şi a terenurilor aferente cu 9,1 mil.lei mai puțin; calcularea incorectă a uzurii mijloacelor fixe cu denaturarea soldurilor inițiale (9,9 mil.lei) și finale (2,8 mil.lei) etc.

- Nu s-au supărat cei din sistemul de ocrotire a sănătății pe verdictul CCRM?

- Știți, noi ca și cum suntem între ciocan și nicovală și am resimțit-o din plin pe parcursul acestor circa 10 luni de când mă aflu în funcție. Unii ne acuză că nu suntem suficient de activi, alții – că suntem prea activi. Pentru noi contează aprecierile dintr-o parte, dar mult mai mult contează obligațiunile legale ce ne revin. Cei vizați de misiunile de audit ale CCRM nu trebuie să se supere, pentru că noi arătăm lucrurile care nu merg cum trebuie și astfel contribuim la redresarea situației. Nimeni nu e perfect, oriunde pot fi devieri, dar datoria noastră este să le depistăm (în domeniul de care suntem responsabili), astfel ca prejudiciul suportat de stat să fie recuperat, iar pe viitor să nu mai apară asemenea situații.

- Un alt audit de răsunet al CCRM a ținut de monitorizarea video a traficului rutier.

- Și acest subiect s-a bucurat de o atenție sporită în societate, din ceea ce am văzut noi. Dar nu la concluziile noastre aș vrea să mă refer (pentru că ele au fost mediatizate intens atunci când s-a prezentat raportul), ci la ceea ce s-a întâmplat dincolo de privirile publicului larg – buna colaborare cu cei din MAI și personal cu ministrul Jizdan. Am rămas plăcut surprins de deschiderea de care a dat dovadă MAI și ministrul Jizdan, în parte. S-a văzut că ei aveau același interes ca și noi – să fie depistate și înlăturate neregulile admise în domeniul respectiv.

- Am observat că atrageți o atenție deosebită colaborării externe. De ce?

- Aceasta într-adevăr e o prioritate a noastră, or astfel ne îmbogățim experiența de lucru, devenim mai buni. În context, voi aminti de schimbul de experiență cu colegii din România, de dialogul complex cu partenerii de dezvoltare, de semnarea Memorandumului de Înțelegere cu ONAS, de buna colaborare cu Oficiul Național de Audit al Ungariei, de participarea la întrunirea anuală a grupului ITSA și ITASA, de vizita colegilor din Olanda, de participarea noastră la evenimente relevante din Belgia, Italia etc. Toate acestea ne adaugă experiență, ne ajută să devenim mai competenți în evaluarea corectitudini utilizării banului public.

- Am văzut că puneți accent și pe transparența activității CCRM. De exemplu, pe holul instituției pe care o conduceți, a apărut un ecran uriaș…

- Începând cu data de 24 ianuarie curent, toate ședințele Curții de Conturi a Republicii Moldova (CCRM) pot fi urmărite online în holul instituției. În acest sens, în incinta Curții de Conturi a fost instalat un ecran enorm cu dimensiunile de 5,5 m în lungime și 2,5 m în înălțime, prin intermediul căruia fiecare doritor poate urmări online ședințele Curții de Conturi. Este încă un pas spre asigurarea transparenței și oferirea în mod deschis și explicit de către instituție a tuturor informațiilor. Totodată, ședințele Curții pot fi urmărite online pe unele portaluri media, iar înregistrările ședințelor sunt plasate ulterior pe site-ul oficial al Curții de Conturi.

- Ce planuri are CCRM pentru perioada imediat următoare?

- Ne propunem să contribuim plenar la procesul de modernizare a managementului instituțiilor publice din Republica Moldova, pentru a obține o mai bună gestionare a fondurilor publice, în conformitate cu practicile și standardele internaționale de audit extern. Acest obiectiv va fi atins prin dezvoltarea continuă a capacităților auditorilor noștri, prin consolidarea capacității de reacție adecvată

a Curţii de Conturi la provocările cu care ne confruntăm în domeniul de gestiune, dar și prin extinderea potențialului de comunicare a Instituției Supreme de Audit.

De asemenea, este vitală deschiderea mai mare a CCRM către societate, impulsionarea activităților pe plan extern, inclusiv prin intensificarea colaborării cu instituțiile de profil din alte state, dar şi cu cele internaţionale, pentru a avea un schimb eficient de experiență și practici.

Timpul, 26 mai 2017

„Noi nu acționăm împotriva cuiva, ci pentru a asigura buna gestionare a banului public”

- Dle Untilă, în aceste zile se împlineşte un an de când aţi devenit preşedinte al Curții de Conturi a Republicii Moldova. Cum a fost acest an?

- Riscând să fiu acuzat de lipsă de modestie, voi spune că a fost un an productiv, pentru că s-a acţionat pe toate dimensiunile de activitate şi rezultatele nu aveau cum să nu apară. Deşi, trebuie să recunosc că, acest an a fost unul dificil, deoarece a presupus o perioadă de acomodare în funcţie a noii componenţe a CCRM şi, după cum era firesc să se întâmple, multe lucruri au fost ajustate din mers, pentru a nu pune în pericol buna funcţionare a instituţiei. La prima etapă a avut loc omogenizarea colectivului, dacă putem spune aşa, căci, oricât de bun specialist ar fi o persoană sau alta, ea are nevoie de ceva timp ca să-şi găsească locul în echipă, pentru a activa la randament maxim. Apoi ne-am concentrat pe asigurarea legăturii eficiente dintre noua componenţă a Curţii de Conturi şi echipa de la instituţie, acei oameni care, indiferent de cine e la conducere, urmează să asigure continuitatea proceselor, fiind aşa-zişii purtători de memorie instituţională.

Voi menționa că, spre satisfacţia mea şi a colegilor mei, atât perioada de acomodare şi omogenizare a noii componenţe a CCRM, cât şi cea de stabilire a punctelor de legătură cu colectivul instituţiei au trecut relativ repede, fără a afecta eficienţa Curții. Imediat după numirea în funcţie a noii componenţe a trebuit să facem faţă unor misiuni comune deloc uşoare, iar regimul intens de lucru pe care ni l-am impus a jucat un rol benefic în acest sens. Activitatea practică şi responsabilitatea comună sunt remedii bune pentru orice perioadă de tranziţie determinată de schimbările în conducerea oricărei instituţii şi noi ne-am convins de acest fapt din propria experiență.

- Ce aţi avut în vedere când aţi folosit expresia „pe toate dimensiunile de activitate”?

- Noi din start am spus că, pe lângă activitatea de bază de control a eficienţei cheltuirii banului public, vom atrage o atenţie deosebită unor astfel de dimensiuni ca: investiţiile în sporirea capacităţilor profesionale ale membrilor şi colaboratorilor Curții, promovarea unor măsuri operative de combatere a corupţiei, asigurarea unui nivel înalt de transparenţă în activitatea CCRM, stabilirea de noi parteneriate externe şi îmbunătăţirea parteneriatelor existente deja, o mai bună colaborare cu instituţiile statului, în limita competenţelor

legale pe care le are Curtea de Conturi, în vederea îmbunătăţirii gradului de implementare a recomandărilor CCRM etc. Toate aceste direcţii de activitate au constituit obiectul preocupării noastre permanente şi aici am înregistrat indicatori destui de buni, deşi întotdeauna există loc pentru mai bine. Vom continua să depunem eforturi în direcţiile menţionate pentru că de aceasta depinde în definitiv eficacitatea Curții de Conturi ca instituţie publică, abilitată cu funcţii concrete şi de maximă responsabilitate.

- Dacă v-aş ruga să faceţi un fel de clasament convenţional al celor mai importante acţiuni şi decizii ale CCRM în acest an, cum ar arăta el?

- Pentru noi toate deciziile şi toate acţiunile sunt importante, deoarece se referă la asigurarea eficienţei utilizării banului public. Nu ştiu dacă e cazul (şi nici nu cred că aş putea) să fac careva ierarhizări sau clasamente, totuşi, voi invoca unele exemple: auditul financiar privind executarea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2016, auditul situațiilor financiare consolidate ale Ministerului Sănătății și ale unor entități din subordine, auditul implementării monitorizării video a traficului rutier, auditul financiar privind autenticitatea situațiilor financiare aferente implementării Proiectului „Reforma învățământului în Republica Moldova" pe exercițiul bugetar 2016, auditul privind eficiența administrării patrimoniului public de către Combinatul de vinuri „Cricova" SA, auditul situațiilor financiare și conformității ale ANSA etc. În cadrul acestor, dar şi altor rapoarte de audit, noi am venit nu doar cu constatări, ci şi cu recomandări concrete şi toate au vizat eficienţa utilizării banului public şi patrimoniului de stat. Iar atunci când e vorba de banul public şi de patrimoniul de stat, fiecare detaliu contează. Lucrurile trebuie privite în ansamblu, de aceea, eu nu aş putea face careva diferenţieri sau să spun că o şedinţă anume, o decizie anume a fost mai importantă decât alta.

- Apropo, îmi amintesc că la venirea în funcţie, Dvs. declaraţi că veţi cere ca şefii instituţiilor publice supuse auditului să dea dovadă de mai multă responsabilitate, dar să nu pună în seama subalternilor misiunile ce le revin lor. Aţi reuşit să schimbaţi ceva?

- Da, în ultimul timp s-a schimbat nu doar nivelul de reprezentare a instituţiilor supuse auditului în cadrul controalelor şi şedinţelor Curții de Conturi, dar şi atitudinea şefilor acestor instituţii, lucru care ne bucură. Cred că putem vorbi chiar despre un început de schimbare a percepţiei, or CCRM începe deja să fie privită nu ca un duşman, nu ca o bâtă care stă să cadă pe capul cuiva, ci ca un partener neoficial, constatările şi recomandările căruia pot fi de real folos instituţiilor supuse auditului în realizarea misiunilor ce le revin.

- Aţi putea deschide parantezele?

- De exemplu, Curtea de Conturi a constatat scăderea dramatică a numărului de contribuabili la bugetul asigurărilor sociale de stat (cu circa 71 de mii în decurs de un an), dar şi managementul prost realizat de unele instituţii din acest sistem, ceea ce crea anumite pericole pentru întreg domeniul. Ulterior, am văzut preocuparea nu doar a Casei Naţionale de Asigurări Sociale, dar şi a Guvernului, în general, de îmbunătăţire a situaţiei, de eliminare a lacunelor, inclusiv a celor depistate de noi. Deci, concluzia este că până la urmă şi noi, şi CNAS, şi Guvernul am urmărit același scop şi am acţionat în aceeaşi direcţie. Asta şi aveam în vedere când vorbeam de un parteneriat neoficial şi acest parteneriat are la bază dorinţa de a face ordine, încât cetăţeanul simplu să resimtă din plin rezultatul preocupării noastre comune.

Astfel de exemple vă pot aduce şi cu referire la auditul sistemului spitalicesc (vedeţi că aceasta e şi o preocupare a Executivului), şi cu referire la auditul din educaţie (aţi văzut câtă atenţie se acordă acestui domeniu, inclusiv pe calea recentei reforme a Guvernului), şi prin prisma auditului ce a ţinut de gestionarea eficientă a patrimoniului de stat etc.

- Asta înseamnă că s-a îmbunătăţit gradul de executare a recomandărilor CCRM?

- În raportul anual al Curții de Conturi, pe care l-am prezentat în Parlament, eu am vorbit despre această problemă şi am invocat în context mai multe cifre relevante. Unele date mai precise le vom avea la dispoziţie atunci când vom pregăti următorul raport de activitate, pe care, de asemenea, îl vom prezenta Parlamentului, dar percepţia mea este că şi în această direcţie carul s-a mişcat din loc. Da, este încă mult de lucru pentru a putea vorbi de un nivel satisfăcător, însă contează că avem o tendinţă pozitivă.

- Dle Untilă, o să vă întreb direct: numărul duşmanilor Dvs. a crescut de când aţi devenit preşedinte al Curţii de Conturi?

- Ştiţi, în viaţă am deţinut mai multe funcţii de răspundere şi de fiecare dată am pus în capul mesei legea, implementarea întocmai a atribuţiilor şi responsabilităţilor de serviciu pe care le-am avut. Acelaşi lucru îl fac şi acum, în funcţia de preşedinte al CCRM. Admit că unele din rapoartele de audit efectuate de Curtea de Conturi şi multe din deciziile luate deranjează pe cineva, dar toţi acei ce se simt lezaţi trebuie să înţeleagă că noi nu acţionăm împotriva cuiva, ci pentru a asigura buna gestionare a banului public. Poate că cineva e supărat, însă noi nu vom permite nimănui să încalce legea.

- Ce planuri de viitor aveţi?

- Evident, toate planurile mele pentru următorii ani sunt legate de activitatea

Curții de Conturi. De aceea, aș vrea ca instituția pe care am onoarea să o conduc, să devină mai eficientă, mai deschisă, mai transparentă, iar corectitudinea utilizării banului public şi a patrimoniului public să atingă un nivel calitativ nou, pentru binele țării și al cetățenilor.

Timpul, 28 iulie 2017

„Resetarea cadrului legislativ aferent activității CCRM este o necesitate”

- Dle Untilă, din câte cunoaştem, pe agenda Parlamentului figurează proiectul Legii privind organizarea şi funcţionarea Curţii de Conturi. De unde a apărut necesitatea acestui proiect de lege?

- Acest proiect trebuie privit într-un context mult mai larg şi când spun acest lucru am în vedere în primul rând reforma instituțională în Republica Moldova, care vizează dezvoltarea și modernizarea instituțiilor publice, și care constituie un imperativ al proceselor tranzitorii de transformare și adaptare la valorile democratice și bunele practici moderne. Ca parte a acestui proces, perfecționarea controlului asupra modului de utilizare a resurselor publice este de o importanță primordială, scopul fiind sporirea eficacității economiei naționale, limitarea risipei de resurse și combaterea fenomenelor evazioniste, de fraudă și de corupție. Toate acestea, în ansamblu, urmăresc obiectivul de a crea relații de încredere între autorități și cetățeni.

De asemenea, ar fi de menţionat că, în contextul proceselor de eurointegrare, Curtea de Conturi, în calitate de instituție supremă de audit (ISA), are un rol-cheie în implementarea reformelor structural-instituționale. Acest rol derivă din statutul conferit și definit prin Constituția Republicii Moldova, care, conform art.133, prevede dreptul, dar și obligația autorității în cauză de a efectua ,,…controlul asupra modului de formare, de administrare şi de întrebuinţare a resurselor financiare publice…”. Prin urmare, Curtea de Conturi este una dintre instituțiile fundamentale ale statului de drept cu un rol unic în ceea ce privește contribuția la îmbunătățirea gestiunii financiare în mod responsabil și transparent.

- De ce nu mai este bună actuala Lege a Curţii de Conturi?

- Nu se pune problema că actuala Lege a Curţii de Conturi nu mai este bună. Totuşi, după aprobarea actualei Legi a Curții de Conturi (nr.261 din 05.12.2008), ISA și-a reconsiderat abordările și reajustat instrumentele, trecând de la controlul financiar la auditul public, aliniindu-se astfel standardelor internaționale și bunelor practici pentru evaluarea legalității, regularității, economicității și eficienței gestionării resurselor publice.

Misiunea Curții de Conturi este de a contribui la buna guvernare și buna gestiune financiară în sectorul public, respectiv, în asigurarea intereselor contribuabililor și altor părți interesate prin sporirea responsabilității publice. Spre deosebire de controlul financiar – atribuție exercitată de către Curtea de Conturi în perioada 1994-2008 – în condițiile actualei legi-cadru (nr.261 din 05.12.2008), preluând experiența țărilor dezvoltate în materie de audit public extern, Instituția nu se

limitează doar la constatări și concluzii, dar formulează și soluții de remediere (redresare) a cauzelor și efectelor. În acest sens, Curtea de Conturi a demonstrat capacităţi instituționale pentru a se adapta rigorilor forurilor internaționale de profil și a oferi autorităților și entităților publice recomandări și îndrumări aferente îmbunătățirii managementului instituțional, corporativ și financiar. Astfel, auditul public extern oferă suficiente evaluări și probe pentru autosesizare de către toate instituțiile publice pentru revigorarea sistemelor de management și control intern, în scopul realizării unei gestiuni exigente a sectorului public administrat.

În context, aş menţiona şi faptul că standardele internaționale în materie de audit public extern, adoptate de către Organizația Internațională a Instituțiilor Supreme de Audit (INTOSAI), stabilesc expres că o Instituție Supremă de Audit trebuie să beneficieze de mandat pentru a-și exercita atribuțiile în mod independent la propria discreție. Din aceste considerente, vom constata faptul că evoluția și provocările timpului reclamă amendări, implicit, actualizări în sensul consolidării cadrului legal, recomandările instituțiilor internaționale și europene de audit rezumându-se la dezideratul sporirii, în mod autentic, independenței organizaționale, funcționale, operaționale și financiare a instituțiilor supreme de audit naționale, necesare îndeplinirii mandatului și obiectivelor statutare. În această ordine de idei, analizând relevanța Legii în vigoare (nr.261 din 05.12.2008) privind auditul public extern, precum și reieșind din recomandările experților internaționali în materie, ideea resetării cadrului legislativ aferent este de neamânat.

- În ce măsură consună preconizata ajustare legislativă cu procesul de integrare europeană a Republicii Moldova?

- Modernizarea cadrului juridic în cauză este în deplină consonanță cu angajamentele și clauzele de parteneriat strategic dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, acest deziderat fiind consfințit prin Hotărârea Parlamentului nr.99 din 26.05.2016 ,,Privind modificarea anexei la Hotărârea Parlamentului nr.146 din 9 iulie 2015 cu privire la Programul legislativ de realizare a angajamentelor de transpunere asumate în cadrul Acordului de Asociere dintre Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, pentru anii 2015-2016”.

Este foarte important de menţionat că reeditarea unei noi legi regândite este justificată, în primul rând, de necesitatea reformulării noțiunilor (definițiilor) de bază, acestea fiind aduse în concordanță cu terminologia de profil (audit; audit public extern; audit al performanței etc.), precum și dispunerea unor noi prevederi (audit de conformitate; audit financiar; controlul calității; ISSAI; ISA; INTOSAI; misiune de audit; opinie de audit; sector public; etc.).

Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi trebuie să întrunească un șir de rigori specifice unei instituții supreme de audit în spirit euro-comunitar. Prin urmare, proiectul vizat redefinește tipurile de audit, modul

de planificare/programare a activităților de audit, procedurile de audit, statutul personalului cu atribuții de audit public, inclusiv stabilește obligativitatea certificării acestora; extinde aria de audit, în special în sectorul economic cu participarea statului etc.

- Se referă cumva proiectul de lege şi la gradul de independenţă al CCRM, la relaţiile Curții de Conturi cu alte instituţii de stat?

- În primul rând, aş menţiona că proiectul propus reașează în mod distinct interacțiunea Curții de Conturi cu Parlamentul, în vederea unei comunicări și conlucrări eficiente pentru realizarea și materializarea rezultatelor auditului public extern, sensibilizarea forului legislativ și publicului larg asupra cauzelor și efectelor privind gestiunea fondurilor publice.

În al doilea rând, proiectul de lege concretizează genul de rapoarte prezentate entităților și Parlamentului, interacțiunea dintre ISA și entitățile auditate, drepturile și responsabilitățile auditorilor publici (pe de o parte) și conducătorilor entităților auditate (pe de altă parte).

E foarte important şi faptul că, întru realizarea principiului independenței financiare, proiectul stipulează expres modul de formare și aprobare a bugetului Curții.

De asemenea, proiectul statuează cadrul relațional cu entitățile autohtone auditate, precum și relațiile de cooperare internațională.

- În ce măsură se va răsfrânge acest document asupra eficienţei activităţii CCRM?

- Cu siguranţă, eficienţa CCRM va fi impulsionată puternic. Or, în proiectul legii se definesc clar şi în premieră particularitățile tipurilor de audit, precum și mandatul de audit al ISA, care împuterniceşte Curtea şi stabileşte aria de auditare a sectorului public. Mai mult decât atât, sunt specificate drepturile și responsabilitățile entităților auditate.

Aprobarea proiectului de lege inițiat, cu certitudine și în mod esențial, va contribui la afirmarea Curții de Conturi la scară națională și internațională, ISA fiind membru al forurilor respective.

- În final, nu pot să nu vă întreb dacă implementarea acestui document va implica şi careva cheltuieli suplimentare?

- Nu. Implementarea acestui act legislativ nu va genera careva costuri suplimentare, impactul benefic materializându-se prin sporirea plus valorii activităţilor de audit per ansamblu.

Timpul, 22 septembrie 2017

„Vom continua să muncim în interesul cetățenilor și în strictă conformitate cu legislația în vigoare”

- Dle Untilă, ştim că, acum câteva zile, aţi prezentat deputaţilor un raport privind activitatea ANRE în anul 2018. Care sunt concluziile?

- Așa cum e și firesc, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică a continuat activitatea de reglementare a sectorului electroenergetic, a sectorului gazelor naturale, a sectorului termoenergetic, a pieței produselor petroliere și a domeniului serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, în conformitate cu legile sectoriale și alte legi și acte normative, care țin de activitatea domeniilor respective.

- Dar pe sectoarele reglementate, care e tabloul general?

- Evoluția sectoarelor reglementate de către ANRE se prezintă în felul următor:

În sectorul electroenergetic consumul total de energie electrică în anul 2018 a constituit 4304 mil. kWh, în creștere cu ≈ 145 mil. kWh, în comparație cu indicatorul anului precedent. Cantitatea de energie electrică produsă de producătorii locali este de 804.2 mil. kWh, iar restul necesităților a fost asigurat din importul din Ucraina și de la CTE Moldovenească.

În sectorul gazelor naturale consumul total de gaze a constituit 1129.7 mil. m^3, fiind în creștere cu 9.3 %. Gazele naturale au fost procurate de la concernul „Gazprom” din Federația Rusă.

În sectorul termoenergetic cantitatea de energie termică produsă de titularii de licențe a constituit 1979.5 mii Gcal, fiind în creștere cu 5%, în comparație cu indicatorul anului 2017.

Pe piața produselor petroliere cantitatea totală de produse petroliere importate a constituit 829.403 mii tone, cu 2.5% mai mult decât în anul precedent.

În domeniul serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare cantitatea de apă furnizată consumatorilor a constituit 62.798 mil. m^3, fiind în creștere cu aproximativ 2.19 % față de anul 2017.

- Înţeleg că aceştia sunt indicatorii cantitativi, dar cum se prezintă indicatorii calitativi?

- Dacă ne referim la calitatea serviciilor, în special la calitatea serviciilor de distribuție a energiei electrice, atunci aş menţiona că analiza acesteia s-a efectuat ţinând cont de 3 aspecte de bază: continuitatea alimentării cu energie

electrică a consumatorilor; soluţionarea solicitărilor legate de calitatea energiei electrice; calitatea relaţiilor dintre operatorii sistemelor de distribuţie/furnizori şi consumatorii finali de energie electrică.

Pe parcursul anului 2018, operatorii sistemelor de distribuție au raportat despre un număr total de 151048 cazuri, în care consumatorii finali au putut solicita compensații pentru nerespectarea indicatorilor garantați de continuitate (durata și numărul întreruperilor planificate și neplanificate). Au fost însă depuse doar 65 de cereri de plată a compensației, iar suma totală a compensațiilor plătite a constituit 9308 lei.

Din acest motiv, calitatea energiei electrice, a gazelor naturale, a energiei termice, a apei și a produselor petroliere furnizate consumatorilor, continuitatea furnizării serviciilor consumatorilor și relațiile dintre titularii de licențe și consumatori vor rămâne permanent în vizorul ANRE.

- În acest context, ce ne puteți spune în privința protecţiei drepturilor consumatorilor?

- Noi nu uităm că ANRE are funcția de protecție a drepturilor legitime ale consumatorilor. Agenția examinează petițiile consumatorilor și soluționează, în limitele competenței, problemele invocate, în termenele stabilite de lege. În anul 2018 la ANRE au fost înregistrate 907 petiții.

Consumatorii de energie electrică au depus 420 de petiții. Cele mai frecvente probleme abordate sunt legate de: calitatea serviciilor prestate; racordarea la rețeaua electrică, inclusiv extinderea rețelelor electrice de distribuție; întreruperi în furnizarea energiei electrice, inclusiv deconectarea pentru neachitarea în termen a facturilor de plată; încălcarea prevederilor contractuale și probleme ce țin de echipamentele de măsurare; facturarea energiei electrice, tarife reglementate, inclusiv producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie.

Consumatorii finali de gaze naturale au depus la Agenție 118 petiţii. Aici predomină petițiile ce ţin de: racordarea la rețelele de distribuție a gazelor naturale; facturarea consumului de gaze naturale; deconectări de la rețeaua de gaze naturale ale instalațiilor de utilizare; tarifele la gazele naturale furnizate; întreruperi în furnizarea gazelor naturale.

Consumatorii de apă potabilă (143 de petiții) își exprimă dezacordul cu facturarea consumului de apă și încheierea contractelor individuale, având ca motiv refuzul operatorului de a încheia contracte individuale privind prestarea serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare, sub pretextul existenței datoriilor la locurile de consum sau imposibilitatea încheierii lor cu toți proprietarii/ chiriașii apartamentelor din blocul locativ.

Consumatorii de energie termică au depus la ANRE 214 petiții. Analiza cantitativă a numărului de petiţii repartizate după localităţi ne arată că cel mai mare număr de sesizări revin consumatorilor de energie termică din municipiul Bălți – 128 petiții și din municipiul Chișinău – 86 petiții.

În scopul soluționării problemelor abordate în petiții de către consumatori, ANRE organizează, după caz, examinarea situației descrise în petiție cu deplasarea la fața locului. Se desfășoară ședințe de lucru cu petiționarul și titularul de licență vizat, pentru a găsi soluții adecvate fără tergiversări, respectându-se drepturile legitime ale consumatorilor.

În același timp, consumatorilor li se oferă consultații la serviciul „Linia Verde". Pe parcursul anului 2018 au fost înregistrate 601 apeluri telefonice, în care cetățenii au abordat diverse probleme ce se referă la asigurarea cu energie electrică, gaze naturale, apă potabilă, energie termică, produse petroliere etc.

- Un subiect foarte sensibil în activitatea ANRE îl constituie reglementarea prețurilor și a tarifelor. Care a fost situaţia la acest capitol în perioada de referinţă?

- În anul 2018 Agenția a efectuat ajustări ale tarifelor la energia electrică, la gazele naturale, a aprobat tarife la energia termică, la serviciul public de alimentare cu apă și de canalizare și a continuat activitatea de examinare a cheltuielilor justificate și necesare pentru desfășurarea activităților reglementate.

În baza cererii furnizorului de gaze naturale S.A. Moldovagaz, a fost aprobat prețul final de furnizare a gazelor naturale de 4420 lei/1000 m^3, în descreștere comparativ cu cel în vigoare în perioada anterioară de gestiune.

În conformitate cu prevederile metodologiilor tarifare, pentru asigurarea alimentării, în mod fiabil și la costuri minime, a consumatorilor cu energie electrică, prețul mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii finali ai Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie" S.R.L. din 1 iulie 2018 a fost stabilit în mărime de 173 bani/kWh, cu 10.1 % mai mic față de prețul anterior. Iar prețul mediu de furnizare a energiei electrice pentru consumatorii S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord" a fost stabilit în mărime de 179 bani/kWh, cu 11.3 % în diminuare față de prețul precedent.

Micșorarea prețurilor la energia electrică a fost determinată de diminuarea treptată a prețului de procurare a energiei electrice, de la 111.1 bani/kWh până la 100.9, datorită evoluției favorabile a cursului de schimb mediu anual al monedei naționale față de dolarul SUA, precum și de includerea în tarifele și prețurile reglementate doar a cheltuielilor justificate, strict necesare pentru funcționarea sustenabilă a întreprinderilor și asigurarea consumatorilor finali cu energie electrică.

De asemenea, pe parcursul anului 2018, ANRE a aprobat prețurile plafon pentru motorină și benzină în conformitate cu prevederile Legii privind piața produselor petroliere și a Metodologiei formării și aplicării prețurilor la produsele petroliere.

- Una din funcțiile de bază ale ANRE este eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților licențiate în sectoarele reglementate. Câte licenţe a eliberat ANRE în acest răstimp?

- Pentru practicarea activităților licențiate în sectorul electroenergetic, pe parcursul anului 2018 ANRE a eliberat 13 licențe pentru furnizarea energiei electrice și 2 licențe pentru producerea energiei electrice.

În sectorul gazelor naturale, în perioada de referință, au fost eliberate 2 licențe pentru furnizarea gazelor naturale și o licență pentru activitatea de furnizare a gazelor naturale comprimate pentru vehicule la stațiile de alimentare.

Pentru practicarea activităților licențiate pe piața produselor petroliere Agenția a eliberat 38 de licențe.

Dar ANRE nu se limitează numai la eliberarea licențelor, ci are obligația de monitorizare și control al activității titularilor de licențe. Agenția a desfășurat 6 misiuni de control cu deplasare la titularii de licențe din sectorul electroenergetic și de pe piața produselor petroliere, și a venit cu propuneri și recomandări de înlăturare a neajunsurilor depistate în activitatea acestora.

- Cum s-a desfășurat procesul de elaborare și adoptare a actelor de reglementare?

- Pentru a asigura o mai bună implementare și ajustare a legislației naționale la directivele și regulamentele europene, Consiliul de Administrație al ANRE a aprobat în ședințe publice 12 acte normative de reglementare.

În privința transparenței în procesul decizional, Consiliul de Administrație al ANRE a adoptat 372 de hotărâri, fiind organizate audieri publice, dezbateri, ședințe ale grupurilor de lucru etc.

- Preluaţi şi practica internaţională?

- Evident. Pentru a îmbunătăți condițiile de funcționare a sectoarelor reglementate și în scopul ridicării nivelului de pregătire a personalului, ANRE cooperează activ cu autoritățile de reglementare din vecinătate și cu reglementatorii din statele membre ale Comunității Energetice și ale Uniunii Europene.

Pe dimensiunea bilaterală, ANRE a continuat relația de cooperare și parteneriat cu ANRE România, participând la diverse platforme de discuții

stabilite între cele două instituții. Aici vom menționa importanța fluxului permanent de informații, documente și practici ce țin de reglementările elaborate anterior și buna aplicare a directivelor europene reflectate în mod special în pachetul III energetic.

- Ce planuri de viitor are ANRE?

- Vom continua să muncim în interesul cetăţenilor şi în strictă conformitate cu legislaţia în vigoare.

TRIBUNA, iulie 2019

„Impactul activității ANRE trebuie să fie unul benefic pentru consumatorul final”

- Dle Untilă, în 2019, mai exact în luna februarie, aţi devenit Director general al CA al ANRE. Ce „moştenire” aţi preluat, odată cu venirea în funcţie?

- Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică a parcurs în anul 2019 o etapă deosebit de importantă sub aspectul reorganizării şi consolidării instituţiei. La începutul anului, ANRE a preluat atribuţiile de supraveghere energetică de stat, angajând prin transfer personalul fostului Inspectorat Energetic de Stat, care a avut nevoie de ceva timp pentru a se adapta la cerinţele şi exigenţele Agenţiei. Noul Consiliu de administraţie a promovat ideea de deschidere faţă de angajaţi, pentru a construi o relaţie de încredere şi de colaborare în cadrul colectivului. Astfel, utilizând eficient resursele umane de care dispune, ANRE şi-a îmbunătăţit considerabil activitatea de reglementare, având o misiune dificilă, de a găsi un echilibru între interesele titularilor de licenţe şi interesele consumatorilor.

- Care au fost primele Dvs. acţiuni în funcţia de Director general al CA al ANRE?

- Mai întâi, Consiliul de administraţie al ANRE a aprobat un set de acte interne, necesare pentru activitatea şi sporirea credibilităţii Agenţiei în exercitarea atribuţiilor de autoritate de reglementare independentă, dintre care voi menţiona Codul de etică şi conduită profesională şi Regulamentul privind managementul performanţei instituţionale.

Ulterior, ne-am concentrat eforturile pe relansarea cooperării cu Secretariatul Comunităţii Energetice. Noi suntem conştienţi că, doar având o conlucrare cu experţii internaţionali din domeniu, vom reuşi ajustarea cadrului legislativ secundar din sectorul energetic, conform celor mai bune practici din legislaţia europeană. Reprezentanţii Secretariatului Comunităţii Energetice au reiterat suportul pentru ANRE şi am convenit pentru continuarea asistenţei tehnice şi juridice, inclusiv prin intermediul misiunilor de experţi.

Drept urmare, în Raportul de Implementare pentru anul 2019, Secretariatul Comunităţii Energetice menţionează că ANRE „şi-a îmbunătăţit profilul de reglementare, înregistrând un progres continuu în elaborarea legislaţiei secundare, iar angajamentul Agenţiei de a-şi folosi toate competenţele legale şi autonomia sa în luarea de decizii merită a fi încurajat”.

- În ce măsură aţi reuşit să realizaţi acele planuri pe care le-aţi avut pentru 2019?

- Conducerea ANRE şi-a propus ca autoritatea de reglementare să activeze în conformitate cu principiul de independenţă şi imparţialitate, să acţioneze doar în interes public, contribuind la dezvoltarea sustenabilă a societăţii, şi să fie apreciată

şi recunoscută drept o instituţie publică performantă. Anul acesta, Consiliul de administraţie al ANRE a organizat 51 de şedinţe, dintre care 40 de şedinţe ordinare şi 11 şedinţe publice, în cadrul cărora au fost adoptate 554 hotărâri. Întru îndeplinirea atribuţiilor de reglementare, Consiliul de administraţie a adoptat 30 de acte normative de reglementare – 8 metodologii şi 22 regulamente.

- Cum a evoluat imaginea Agenţiei pe parcursul anului?

- Sper că spre bine, căci pentru a face cunoscut rolul şi atribuţiile Agenţiei în societate, s-a lucrat mult pentru informarea publicului despre specificul activităţii de reglementare, precum şi acţiunile întreprinse în privinţa respectării reglementărilor adoptate. Noi am elaborat o strategie de comunicare şi promovare a Agenţiei, care va contribui la formarea şi menţinerea unei imagini pozitive a autorităţii de reglementare. În acest context, a fost lansată noua versiune a website-ului ANRE, care a devenit un instrument util în procesul de comunicare cu publicul.

În scopul unei mai bune informări a cetăţenilor, am pregătit un spot social despre activitatea instituţiei: „Ce ştii tu despre Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică?", prin care cetăţenii sunt informaţi despre atribuţiile şi competenţele Agenţiei, precum şi un spot video, în care specialiştii ANRE explică în detaliu cum se calculează corect preţul la energia electrică.

- Care este menirea Consiliului de experţi?

- Pentru a asista Consiliul de administraţie al ANRE în procesul de examinare a proiectelor actelor normative de reglementare, a fost constituit Consiliul de experţi, care are misiunea de a dezvolta şi promova parteneriatul dintre Agenţie, societatea civilă, mediul academic şi sectorul privat, în vederea funcţionării în condiţii de eficienţă şi transparenţă a sectoarelor reglementate şi participării părţilor interesate la identificarea şi soluţionarea problemelor strategice.

ANRE pune accentul pe transparenţă în procesul de elaborare şi adoptare a actelor normative de reglementare, pentru o informare corectă şi obiectivă a consumatorilor şi a societăţii, iar pentru o mai bună argumentare şi o expertiză echidistantă, subiectele de importanţă majoră, inclusiv cele ce vizează politica tarifară, sunt discutate şi consultate în prealabil cu membrii Consiliului de experţi.

- Ce evenimente, în opinia Dvs., au marcat activitatea ANRE în 2019?

- La data de 26 septembrie 2019 a fost semnat Programul de Cooperare şi Asistenţă dintre Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică a Republicii Moldova şi Autoritatea Naţională de Reglementare în Domeniul Energiei din România. Programul are drept obiectiv dezvoltarea şi intensificarea pe multiple planuri a cooperării bilaterale, în vederea preluării celor mai bune practici în reglementarea sectorului energetic.

Colaborarea dintre cele două autorităţi publice va include întâlniri periodice la nivelul conducerii autorităţilor sau a structurilor din subordine, schimbul de

experienţă şi asigurarea suportului în domeniul elaborării şi perfecţionării cadrului naţional legislativ-normativ de reglementare în domeniul energetic prin prisma experienţei României ca stat-membru al Uniunii Europene, proiecte comune, cu atragerea fondurilor europene disponibile, vizite de studiu, training-uri sau stagii de instruire pentru angajaţi, participări la conferinţe, reuniuni, seminare sau alte acţiuni organizate cu suportul partenerilor internaţionali.

- Ce provocări credeţi că are în faţă ANRE?

- Impactul activităţii ANRE trebuie să fie unul benefic pentru consumator. Eu nu aş vrea ca ANRE să fie percepută în societate drept o instituţie care nu face altceva decât să majoreze preţurile şi tarifele. Eu aş vrea ca ANRE să fie percepută ca o instituţie care apără interesele consumatorilor. Din această perspectivă, Agenţia Naţională pentru Reglementare în Energetică este bine pregătită pentru îndeplinirea atribuţiilor de reglementare şi va depune toate eforturile pentru ca titularii de licenţe să asigure prestarea serviciilor la parametrii de calitate stabiliţi în actele normative de reglementare, iar preţurile şi tarifele reglementate să fie bazate pe cheltuieli justificate, strict necesare pentru prestarea serviciilor de calitate.

- Ce planuri pe termen scurt, mediu şi lung aveţi?

- Noi am adoptat Programul de Dezvoltare Strategică al ANRE pentru anii 2020-2023, care include obiectivele prioritare ale ANRE şi măsurile ce vor fi întreprinse, inclusiv monitorizarea progresului în realizarea obiectivelor stabilite, evaluarea şi dezvoltarea capacităţilor. Totodată, ne propunem să efectuăm digitalizarea proceselor şi, unde e cazul, automatizarea lor în Agenţie, fapt ce va conduce la eficientizarea activităţii ANRE. La etapa actuală, deoarece proprietarul clădirii în care ne aflăm ne-a cerut să părăsim imobilul, suntem în căutarea unui oficiu modern Open Space, pentru a oferi angajaţilor noştri condiţii mai bune de muncă.

- Ce aşteptări aveţi de la anul 2020?

- Aşteptările noastre merg în aceeaşi direcţie cu aşteptările şi cerinţele consumatorilor: servicii de calitate la preţuri cât mai mici. Respectând acest deziderat, ANRE va rămâne şi în continuare o instituţie de reglementare transparentă, cu un personal integru şi competent în luarea unor decizii imparţiale şi corecte, protejând în egală măsură atât interesele agenţilor economici, cât şi drepturile legitime ale consumatorilor.

Almanah Politic, 2019

„Dezideratul nostru rămâne același: servicii de calitate pentru consumatori”

- Dle Director, cum a fost anul 2020 pentru ANRE?

- În anul 2020, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) și-a desfășurat activitatea în condiții de pandemie. În legătură cu situația epidemiologică din țară, pe perioada stării de urgență, Agenția a întreprins un șir de măsuri la nivel național, pentru a asigura funcționarea stabilă și neîntreruptă a sectorului energetic și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Autoritatea de reglementare a interzis titularilor de licențe să sisteze (prin deconectare) furnizarea serviciilor prestate și să aplice penalități în cazul neachitării în termen de către consumatorii casnici a facturilor pentru energia electrică, energia termică, gazele naturale sau apă potabilă consumată. De asemenea, pe parcursul stării de urgență, au fost sistate controalele efectuate la titularii de licențe și alți agenți economici. Totodată, recepționarea de către ANRE a petițiilor de la cetățeni se efectuează prin intermediul poștei electronice sau la linia de informare, iar recepționarea dosarelor de licențiere este asigurată exclusiv prin sistemul informațional automatizat de gestionare electronică a actelor permisive SIA GEAP.

În prezent, ședințele Consiliul de Administrație sunt transmise online iar instituția activează în regim normal și deplin, asigurând realizarea tuturor atribuțiilor sale funcționale.

- Care considerați că au fost cele mai importante decizii adoptate de ANRE în 2020?

- În anul curent ANRE a reușit transpunerea integrală în legislația secundară a prevederilor Pachetului Energetic III al UE. În această perioadă au fost elaborate și aprobate un șir de acte normative importante: Regulile pieței energiei electrice, care vor fi aplicate gradual din anul 2021, Codurile rețelelor electrice, Regulamentele privind accesul la rețelele de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor în sistemul electroenergetic, Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifului reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, Metodologia de calculare, de aprobare şi de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de distribuție a gazelor naturale și altele.

Cadrul de reglementare aprobat pune bazele unui sistem fundamentat pe

principii de piață, ce creează premise pentru continuarea procesului de liberalizare a piețelor de energie electrică și gaze naturale și posibilitatea negocierii prețurilor la energia electrică și gazele naturale de furnizori și consumatorii finali. Odată cu diversificarea surselor de energie electrică, consumatorii finali vor beneficia de avantajele unei piețe competitive, ceea ce va avea un impact benefic asupra economiei naționale și a populației. În acest context, Agenția a pus accentul pe elaborarea unor reguli de protecție a consumatorilor, adecvate unei piețe interne liberalizate și concurențiale.

Toate aceste reușite au avut loc grație colaborării intense și productive cu operatorii din piața reglementată și transpunerii celor mai bune practici internaționale, expuse de experții Secretariatului Comunității Energetice, care au apreciat înalt progresele înregistrate de ANRE în armonizarea legislației și aplicarea acesteia întru-un mod imparțial și profesionist.

- Ce alte realizări a înregistrat instituția pe care o conduceți?

- La capitolul realizări merită a mai fi menționate: examinarea și ajustarea promptă a tarifelor și prețurilor pentru energia electrică și gazele naturale, în strictă conformitate cu cadrul normativ de reglementare, evaluarea și aprobarea tarifelor fixe și a prețurilor plafon pentru energia electrică produsă din surse regenerabile, confirmarea statutului de producător eligibil și soluționarea neînțelegerii cu titularii de licențe din sectorul gazelor naturale cu privire la devierile tarifare și a pierderilor din rețelele de distribuție a gazelor naturale pe parcursul perioadei 2011-2019.

- Cu ce provocări s-a confruntat ANRE în 2020?

- În procesul de pregătire a raportului de activitate a instituției noastre pentru anul precedent, membrii Consiliului de Administrație au elaborat o sinteză a lacunelor de reglementare, a problemelor și provocărilor existente în sectoarele reglementate, care are scopul de a scoate la iveală unele impedimente normative care generează carențe de implementare, precum și factorii care obstrucționează dezvoltarea sistemului energetic și a serviciului public de alimentare cu apă și de canalizare. Soluționarea acestor lacune de reglementare depășesc însă competențele funcționale ale ANRE și pot fi înlăturate doar prin implicarea autorităților administrative publice centrale cu inițiativă legislativă, ANRE urmând să participe activ la procesul de elaborare prin acordarea asistenței de specialitate necesară.

- Care sunt relațiile cu titularii de licențe, prestatori de servicii publice, tarifele pe care le stabilește ANRE?

- Reglementarea tarifară este efectuată de ANRE în baza Metodologiilor tarifare, elaborate de Agenție în conformitate cu prevederile legilor sectoriale și aprobate de către Consiliul de Administrație al ANRE în cadrul ședințelor publice. Titularii de licențe care furnizează/prestează servicii publice conlucrează cu personalul Agenției pe toate dimensiunile în procesul de examinare a tarifelor, a cheltuielilor de bază, a planurilor de investiții și a rapoartelor privind realizarea investițiilor pentru anul precedent. În privința modului de prezentare a materialelor supuse examinării, de cele mai multe ori se ajunge la un consens între părți. Specialiștii ANRE monitorizează activitatea operatorilor cu scopul de a fi respectate actele normative de reglementare, pentru a fi prestate servicii publice de calitate consumatorilor și pentru a eficientiza activitatea titularilor de licențe.

- Cum s-a prezentat colaborarea pe filiera externă a ANRE în 2020?

- ANRE și-a dinamizat și consolidat relațiile de cooperare cu autoritățile de reglementare și instituțiile europene și internaționale din domeniul energetic, intensificând și dialogul cu corpul diplomatic, misiunile instituțiilor financiare internaționale, autoritățile de reglementare din vecinătate, chiar dacă ne aflăm într-o situație de pandemie.

Majoritatea ședințelor au fost realizate în format online, scopul acestor întrevederi fiind identificarea domeniilor prioritare de asistență tehnică și suport în procesul elaborării și definitivării unor proiecte de acte normative de reglementare în domeniul energeticii, eficientizarea funcționării sectoarelor reglementate de ANRE, inclusiv din perspectiva necesităților de instruire și creștere a capacitaților interne ale Agenției, consolidarea cadrului juridic și formarea elementelor necesare pentru dezvoltarea piețelor libere și concurențiale de gaze naturale și energie electrică, bazate pe practicile internaționale.

- Ce nu aţi reuşit să faceţi din cele planificate pentru 2020?

- Deși a îndeplinit integral Programul de activitate pentru anul 2020, Agenția rămâne preocupată de separarea, desemnarea și certificarea operatorilor sistemelor de transport a energiei electrice și a gazelor naturale, în special de implementarea Planului de acțiuni privind separarea operatorului sistemului de transport (OST) al gazelor naturale, pentru ca în rezultatul măsurilor preconizate, OST din sectoarele reglementate să corespundă prevederilor Pachetului Energetic III și să funcționeze conform cerințelor europene.

- Ce planuri aveţi pentru 2021?

- Noi vom continua activitățile ce țin de îndeplinirea misiunii ANRE privind reglementarea titularilor de licențe care desfășoară activități licențiate în sectoarele reglementate de Agenție, monitorizarea activității titularilor de licențe și realizarea deziderатului de prestare consumatorilor a serviciilor publice de calitate.

Almanah Politic, 2020

Aprecieri

„Veaceslav Untilă a știut, grație unei abilități înnăscute, să-și găsească nișa sa proprie pe arena politică. „Jos mafia!” – o lozincă temerară cu care s-a lansat în lupta politică, îi atestă cutezanța și modul dârz de a spune lucrurilor pe nume. Faptul că mai multe formațiuni politice au fuzionat, constituind Partidul Liberal, iar mai apoi Alianța „Moldova Noastră”, se datorează în mare măsură lui Veaceslav Untilă, care la negocieri a dat dovadă de consecvență și flexibilitate, promovând cu o insistență demnă de invidiat ideea unificatoare. A reușit să convingă lumea că are capacitatea de a organiza, de a găsi limbaj comun chiar și cu oponenții care nu întotdeauna îi conveneau.

Este un politician foarte activ, a avut interviuri, a avut publicații, și a făcut un lucru bun când s-a hotărât să le adune și să le editeze în formatul unei cărți, *Traiectoria evoluției poli_tice,* deoarece cartea va rămâne în biblioteci, va rămâne în istorie.”

Mircea RUSU, 2003

„Volumul *Traiectoria evoluției politice* este de fapt o prezentare a traiectoriei politice a lui Veaceslav Untilă, care pornind în viața activă ca un specialist, tânăr absolvent al Facultății de Mecanică, ajunge într-o perioadă relativ scurtă lider al unui partid politic, Partidul Liberal din Moldova, o formațiune politică ce își propune să fie o alternativă la actuala guvernare comunistă, scop în care se pregătește atât ea, cât și liderii săi. Din acest punct de vedere volumul mi se pare important, pentru că el nu este doar un volum de idei personale, ci o adevărată sumă de idei clare de guvernare a căror aplicare în viața politică, economică și socială a celui de al doilea stat românesc ar oferi oamenilor ce trăiesc pe aceste meleaguri binecuvântate de Dumnezeu posibilitatea să cunoască o altă soartă decât cea pe care o au în prezent."

Teodor MELEŞCANU, 2003

„In perioada anilor 1989-91 acțiunile de protest în Republica Moldova au ajuns la cote maxime, protestatarii luptau pentru limba română și revenirea la grafie latină, și tot mai des se vorbea despre suveranitatea și independența moldovenilor. Veaceslav Untilă, care la acea vreme era șef al Inspectoratului de Stat Auto din Chișinău, a demonstrat capacități deosebite în gestionarea situațiilor critice. Inspectoratul auto era unica unitate de miliție care se înțelegea și putea să negocieze cu protestatarii. În așa mod a fost asigurată securitatea circulației și evitarea accidentelor cu implicarea protestatarilor. După adoptarea suveranității Republicii Moldova puterea de la Chișinău a rămas fără protecție, adică nicio unitate din cadrul ministerelor de forță nu se subordona noii conduceri a RSS Moldovenești. Atunci, după o discuție cu președintele Mircea Snegur, am apelat după ajutor la Veaceslav Untilă, care a preluat temporar paza clădirii Sovietului Suprem (Parlament) și a asigurat protecția persoanelor suspuse. M-a mirat mult și faptul că automobilele de patrulare din cadrul Inspectoratului din Chișinău în acea perioadă erau deja cu inscripții în grafia latină ISA – ”Inspectoratul de Stat Auto” și care erau însoțite de tricolor, chiar dacă până la adoptarea oficială a acestor simboluri a mai durat ceva timp.”

Victor BERLINSCHI, 2003

„Cartea *Politica e un joc serios* îl plasează pe Veaceslav Untilă pe poziția responsabilă și foarte dificilă a liderului liberal basarabean care și-a asumat misiunea istorică de a reabilita compromisa noastră democrație. V. Untilă a intrat în politică fără surle și tobe, a intrat cu un fel de modestie improprie politicienilor. Nu a făcut viraje, nu a deraiat, s-a mișcat constant, încet, chiar prudent, ca să devină astăzi un nume de referință în politica de la Chișinău.

Citiți acest volum de interviuri și o să vă convingeți că autorul lui e unul dintre politicienii noștri care își va putea păstra și purta cu demnitate numele. E o mare calitate omenească să fii purtător de nume... în politică."

Constantin TĂNASE, 2006

„Veaceslav Untilă, omul politic, dar și cercetătorul intransigent al fenomenului politic, monitorizează de opt ani fărădelegile guvernării comuniste. Așa cum a recunoscut el însuși, nu a făcut-o din plăcere, ci din dorința de a spune adevărul, din dorința de a aduce acest adevăr și la cunoștința cetățenilor Republicii Moldova, și la cea a opiniei publice internaționale. Lucrarea lui a fost editată deja în două volume: astfel în 2004 apare *Petele negre ale guvernării roșii*, care fixează fărădelegile comuniștilor în primul lor mandat de guvernare, fapt pentru care, la indicația ideologilor bolșevici, cartea a fost scoasă din bibliotecile din republică. Recent, a apărut *Petele negre ale guvernării roșii(II)*, unde sunt contabilizate și politic, și juridic, dar și enciclopedic, cele mai grave abateri și derapaje anti-democratice ale guvernării comuniste din 2005 încoace. Cartea a doua a crescut în volum față de prima, iar asta înseamnă că s-au înmulțit și abuzurile guvernanților."

Andrei VARTIC, 2009

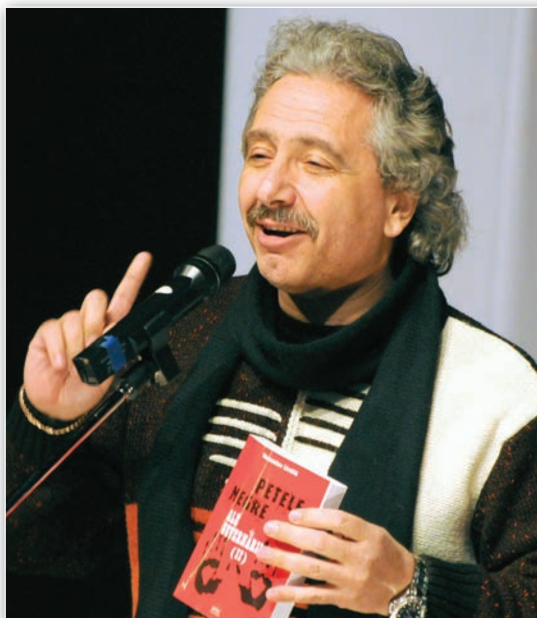
„Aș vrea ca această carte, *Petele negre ale guvernării roșii,* volumul doi, să fie ultima scrisă de Veaceslav Untilă, să nu mai aibă motive să vorbească despre corupția comunistă, iar volumul trei să fie scris de procuratură. Eu am citit cu interes această carte și aș spune că Veaceslav Untilă este un fel de Grigore Ureche al corupției moldovenești. El face o cronică a tuturor crimelor comise de guvernarea comunistă în ultimii câțiva ani.”

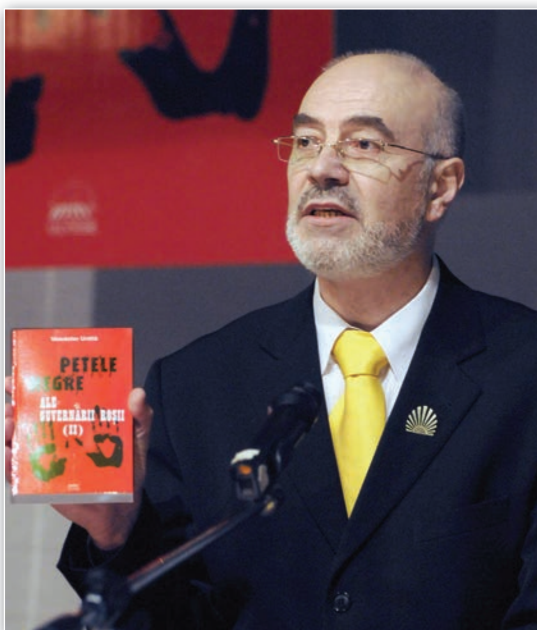
Nicolae DABIJA, 2009

„Cartea *Petele negre ale guvernării roșii* este mai cu seamă importantă pentru copiii mei, care sunt sigur că după 5 aprilie 2009, nu vor mai ști de culoarea roșie. Această carte va trebui s-o păzesc foarte bine în biblioteca personală, ca document, să vadă nepoții prin ce-am trecut noi.”

Sandu GRECU, 2009

„Petele negre ale guvernării roșii(II) este o mărturie a fărădelegilor comise de comuniști și aliații lor în perioada 2005-2008, mărturie de care se va ține cont cu siguranță, atunci când va avea loc procesul comunismului în Republica Moldova. Petele negre ale guvernării roșii(II) este o carte-document, în care sunt prezentate probe veridice despre crimele comuniștilor. Și cei care vor reflecta istoria acestui deceniu, nu vor putea face abstracție de această carte.

Întotdeauna am apreciat insistența cu care Veaceslav Untilă a promovat propriile inițiativele legislative. Îmi amintesc cum după ieșirea obraznică a unui deputat comunist în Parlament, la 22 februarie 2007, și felicitările aduse cu ocazia „zilei apărătorului patriei – 23 februarie", Veaceslav a înregistrat la Biroul permanent al Parlamentului proiectul de Hotărâre cu privire la declararea zilei de 2 martie drept zi de comemorare a celor căzuți la Nistru – „Glorie eroilor". Ca o recompensă morală și ca un act de promovare a patriotismului în rândurile celor tineri. Comuniștii, care erau majoritari în Parlament, n-au acceptat inițiativa, însă în 2009, Untilă a revenit la această inițiativă și, depășind mai multe obstacole, deja din partea colegilor democrați din AIE, a jucat un rol important la instituirea zilei de 2 martie – „Ziua comemorării celor căzuți la Nistru". Este un aport personal al lui Veaceslav Untilă care nu poate fi trecut cu vederea."

Iurie COLESNIC, 2010

„Veaceslav Untilă este un om al acțiunii, este foarte prezent în viața parlamentară, are multe inițiative legislative, este doctor în drept, are pregătirea respectivă, este omul care știe legea, respectă legea și o să-i oblige și pe alții să respecte legea. Veaceslav Untilă este un om al cuvântului, își respectă promisiunile și nu face declarații de dragul declarațiilor, o calitate mai rar întâlnită la politicienii noștri. A promovat consecvent ideea de unificare a forțelor democratice, punând întotdeauna în prim-plan interesul național."

Anatol PETRENCU, 2011

„Cartea lui Veaceslav Untilă, *Lecția de politică* adună articolele publicate de-a lungul anilor în ziarul *Timpul,* articole pe care eu le citesc cu plăcere. Aceste articole sunt niște radiografii fidele care pun în lumină imaginea timpului pe care îl trăim noi. Atuul domnului Untilă, dumnealui fiind și om politic, și om care are acest discernământ de a analiza, are un ochi care știe să discearnă de publicist, abordează și analizează acest fenomen social-politic din interior, lucru pe care ziariștii deseori nu pot să-l obțină, să observe fenomenul din interior, pentru a-i surprinde pe actorii politici în „flagrant".

Arcadie SUCEVEANU, 2016

„Cartea *Lecția de politică* o putem considera drept o lucrare în care este reflectată istoria modernă a evoluțiilor politice din Republica Moldova. Preocupările și temele pe care le abordează autorul au rămas constante pe parcursul anilor: integrarea europeană, soluționarea conflictului transnistrean, lupta împotriva corupției, unionismul, viitorul Republicii Moldova ca stat etc. Această carte poate servi ca o îndrumare metodică, probabil, pentru cei care doresc să devină oameni politici. Ca și în cărțile anterioare, Veaceslav Untilă a rămas la fel de intransigent, bine informat, chibzuit, echidistant, chiar dacă respectă uneori principiul de fidelitate pentru formațiunea politică din care face parte."

Grigore BELOSTECINIC, 2016

„Fiind copilul unor intelectuali, profesori din satul Codreanca, din anii copilăriei și adolescenței i s-au impregnat tipare comportamentale pentru tot restul vieții. Subliniez și faptul că Veaceslav Untilă a fost crescut în limba română – el gândește și creează un spirit românesc.

Datorită educației alese și a încrederii în propriile forțe, a devenit o personalitate politică plină de speranță, optimism și bunăvoință, care a acceptat armonia și interacțiunea cu persoanele cu care a colaborat, cucerind și valorificând sinergia creatoare a fiecăruia dintre ei.

L-am admirat ca pe un negociator iscusit, atunci când promova ideea de unificare a forțelor de dreapta, de orientare liberală. I-am apreciat calitățile profesionale, manageriale și socio-politice marcate de corectitudine și obiectivitate. În acele momente, prinzându-i vibrația gândurilor sale, le-am expus în felul următor: *”Trăiesc prezentul crucial,/Cu gândul sunt mereu la Țară./Îi tund pe toți în liberali/Și-i fac o castă elitară”.*

Omul de excepție, Veaceslav Untilă este un luptător care, desăvârșindu-și treptat pacea sufletească, și-a deschis orizontul anilor înțelepciunii către iluminare, devenind un adevărat aristocrat.”

Valeriu ENCIU, 2016

Galerie foto

Șeful Inspectoratului Auto
de Stat din Chișinău.
Căpitan de miliție, 1987

Un grup de ofițeri din cadrul Inspectoratului Auto de Stat din Chișinău: (de la stânga la dreapta) locotenent Tudor Mojor, locotenent Valeriu Purice, locotenent-major Veaceslav Untilă, locotenent-colonel Ponomariov, locotenent-colonel Dolgopolov, maior Anatol Sârbu, maior Alexei Jiharev, căpitan Nadin, locotinent major Vasilii Batcu, 1985

„Nu este un ostaș bun cel care nu visează să devină general!”

Șeful poliției rutiere din cadrul MAI

Veteran de război

General-maior de poliție: 25 de ani, 3 luni și 10 zile de serviciu impecabil în cadrul MAI

Șeful Direcției poliției rutiere la ședința anuală (trecerea în revistă), 1992

Colectivul Direcției poliției rutiere în ținută de gală. Prima uniformă națională.
Primul rând de la stânga la dreapta: coloneii Nicolae Gribincea, Mihai Bahov, Ion Sochircă, Veaceslav Untilă, Ion Ciobanu, Alexandru Bahov, Ion V. Ciobanu, 1992. Majoritatea au participat la războiul de pe Nistru

În vizită la Interpol, 1996

Funcţionar internaţional OISR (Geneva), 1995-1998

În preajma alegerilor parlamentare din 2001: Tudor Botnaru, Mihai Muntean, Veaceslav Untilă, Larisa Cuzneșov și Mihai Panas

Afiș electoral, 2001

Echipa PODSM

Mircea Rusu, președintele PNL

Congresul de fuzionare a PODSM cu PNL și crearea partidului Forța Moldovei: Iurie Colesnic, Tudor Botnaru și Veaceslav Untilă

Valeriu Muravschi, Veaceslav Untilă și Mircea Snegur au declarat despre intenția de fuzionare a trei formațiuni politice: Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat, Forța Moldovei și Partidul Renașterii și Concilierii, pentru a crea Partidul Liberal, 2002

Președintele nou ales al Partidului Liberal în așteptarea Congresului

La Congresul Partidului Liberal, Mircea Snegur a înmânat Cheia, simbolul partidului, lui Veaceslav Untilă, președinte ales în mod secret concomitent în toate organizațiile teritoriale, 2002

Acțiuni de protest împotriva comuniștilor, 2002

La tribuna din Piața Marii Adunări Naționale, 2002

Serafim Urechean, președintele Alianței Independenților, Veaceslav Untilă, președintele Partidului Liberal și Dumitru Braghiș, președintele Alianței Social-Democrate au anunțat despre intenția de a fuziona într-o singură formațiune politică și de a crea Partidul Alianța „Moldova Noastră”, 2003

Conducătorii organizațiilor teritoriale ale Partidului Alianța „Moldova Noastră” (AMN), 2008

Procesul de unificare a forțelor democratice a demarat în 2001 și a condus la crearea Blocului politic „Moldova Democrată”, care în alegerile parlamentare din 2005 a obținut 34 de mandate, contribuind ulterior la debarcarea comuniștilor de la guvernare

Congresul VII al Partidului Alianța „Moldova Noastră, 2008

Congresul VII al Partidului Alianța „Moldova Noastră, 2008

Președintele Mișcării „Acțiunea Europeană” (MAE), 2010

MAE în perspectiva campaniei electorale din noiembrie 2010

Liderii teritoriali ai MAE: Ion Hîncu, Gheorghe Vasilache și Ion Gudumac

Echipa MAE: Alexandru Gorgan, Andrei Păvăloi, Zoea Jalbă, Iurie Colesnic, Anatol Petrenco, Vasile Chitoroagă și Ion Neagu

În 2011 MAE a fuzionat
cu Partidul Liberal
condus de Mihai Ghimpu

Conducerea Partidului Liberal, 2014

În campania electorală împreună cu Boris Bechet și Veronica Herța, 2014

Alegerile Primarului de Chișinău Dorin Chirtoacă, 2011

Veaceslav Untilă deputat în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura V,VI,VII, IX în perioada 2005-2016

În sala de ședințe a Parlamentului

La un miting de protest în fața Parlamentului

„La tribuna Parlamentului nu ieși chiar în fiecare zi”

Gata să răspundă la orice întrebare

Regele Mihai I al României la inaugurarea Cimitirului Eroilor Români în localitatea Țiganca din Cantemir, 2007

Veaceslav Untilă, președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică

Un grup de generali americani în vizită la Comisia parlamentară pentru securitate națională, apărare și ordine publică

Deputați din Bundestagul German în vizită la Comisia parlamentară pentru securitate națională, apărare și ordine publică

Din nou la tribuna Parlamentului

O atmosferă de lucru în plenul Parlamentului

Întotdeauna la subiect, laconic și convingător

Adunarea parlamentară NATO, moment istoric când a fost introdus în rezoluția adunării amendamentul de retragere a trupelor rusești de pe teritoriul Republicii Moldova. Valensia, 2008

Consiliul Suprem de Securitate: (de la stânga la dreapta) Alexandru Jizdan, Anatol Șalaru, Andrian Candu, Nicolae Timofti, Pavel Filip, Veaceslav Untilă, rândul doi: Octavian Calmîc, Gheorghe Duca, Gheorghe Balan, Octavian Armașu, Ion Păduraru, Mihai Balan, Viorel Chetraru, Andrei Galbur, Alexei Barbăneagră și Sergiu Cioclea, 2015

Prezent la Comisia pentru Situații Excepționale, 2023

Șeful Inspectoratului
Ecologic de Stat

Echipa Inspectoratului Ecologic de Stat

Ședință festivă cu ocazia Zilei Inspectoratului, 2012

La sădit puieți în Grădina Publică „Mihai Eminescu” din Sărătenii Vechi, Telenești, 2012

La 29 iulie 2016 Parlamentul a numit o nouă componență a Curții de Conturi a Republicii Moldova: Andrei Muntean, Violeta Andrieș, Tatiana Cunețchi, Veaceslav Untilă, Tamara Andrușca, Marina Covali și Petru Rotaru

Colectivul Curții de Conturi, 2017

Președinții Curții de Conturi în perioada 1994-2019

Președintele Curții de Conturi din România Nicolae Văcăroiu în vizită la Chișinău

La Congresul EUROSAI: Petru Rotaru, Veaceslav Untilă și Andrei Muntean

Conducătorii autorităților de audit la Congresul EUROSAI, Istanbul, 2017

Lucrările Congresului EUROSAI, 2017

Semnarea Declarației comune a Curții de Conturi din România și a Curții de Conturi a Republicii Moldova cu prilejul centenarului de 100 de ani de la Marea Unire. Veaceslav Untilă și Mihai Busuioc, Suceava, 2018

Cele două autorități de audit după Ședința comună

Mihai Busuioc cu echipa moldovenilor

Conducătorii delegațiilor: președintele Curții de Conturi a Albaniei, președintele Curții de Conturi a Ucrainei

Ședință regională cu participarea conducătorilor instituțiilor de audit din Albania, Polonia, Ucraina și Republica Moldova, Chișinău, 2018

Semnarea Acordului de colaborare cu colegii polonezi, Krzysztof Kwiatkowski, Gdansk, 2018

Un schimb de opinii între experți

Optimiști și bine dispuși

Ședința conducătorilor instituțiilor de audit din cadrul CSI, Bacu, 2017

Cu președintele Curții de Conturi a Azerbaidjanului Vugar Gulmammadov

Președintele Parlamentului Andrian Candu prezintă noii directori ai ANRE, 2019

Consiliul de Administrație al ANRE: Alexei Taran, Veaceslav Untilă, Violina Șpac, Eugen Carpov și Alexandru Ursu, decembrie 2023

Consiliul de Administrație al ANRE și șefii de departamente, decembrie 2023

În vizită la colegii din România, Dumitru Chiriță, Președintele autorității de reglementare, București, 2020

Angajații ANRE decorați cu distincții ale instituției

Colectivul ANRE la împlinirea a 25 de ani de activitate, Chișinău, 2022

Semnarea Acordului de colaborare cu ANRE România. Președinte Dumitru Chiriță, Chișinău, 2020

Semnarea Acordului de colaborare cu NEURC Ucraina. Președinte Kostiantyn Ushchapovskyi, Chișinău, 2023

Semnarea unui Memorandum de colaborare cu CNERC Georgia. Președinte Davit Narmania, Chișinău, 2023

Ambasadorul României Cristian-Leon Țurcanu în vizită la ANRE, Chișinău, 2023

Întrevedere cu Ambasadorul Statelor Unite ale Americii Dereck J.Hogan, Chișinău, 2019

Ambasadorul Ucrainei Marko Shevchenko, Chișinău, 2023

Un dialog cu experții Băncii Mondiale, Chișinău, 2023

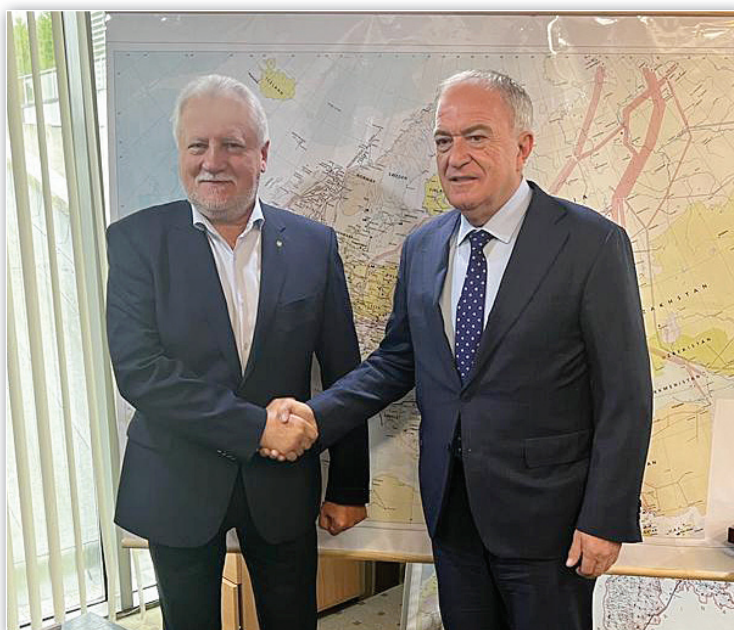
Întrevedere cu Dirk Buschle, directorul adjunct al Secretariatului Comunității Energetice, Chișinău, 2023

Ambasadorul României Daniel Ioniță la final de mandat, Chișinău, 2022

Ambasadorul Statelor Unite ale Americii Kent D. Logsdon în vizită la ANRE, Chișinău, 2022

În vizită la Transgaz
cu Ion Sterian,
București, 2023

Aparatul Directorului general al ANRE, 2022

Lansarea cărții „Crima organizată-Stop”. Au participat: colonelul Simion Carp, colonelul Alexei Punga, Iurie Colesnic, maestrul Mihai Muntean, academicianul Ion Borșevici, profesorul Evghenii Martîncic, Vsevolod Barbăneagră. Muzeul cărții, 2000

Lansarea cărții ”Traiectoria evoluției politice”. Andrei Vartic – moderator. Teatrul Ginta Latină, 2003

Autorul despre cartea sa

Valentina Ursu și Vasile Botnaru în căutarea unor noi subiecte de discuție

Lansarea cărții „Politică pentru Moldova”: Dorian Furtună, Nicolae Gribincea, Iurie Bodrug, Nicolai Belenchii, Igor Volnițchi și profesorul Marinciuc

Cu Eugen Doga,
la o sărbătoare de zile mari

Vechii prieteni Valeriu Sterea
și Vladimir Pendiurin

Profesorul Anatol Petrencu
vorbește în cunoștință de cauză

Dorin Recean, tacticos și confidențial

La o ceremonie cu Primarul Chișinăului
Dorin Chirtoacă și maestrul Nicolae Botgros

Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe îi acordă Medalia de argint a Academiei de Științe a Moldovei

Președintele Parlamentului Igor Corman – un salut cordial

Un autograf pentru Ambasadorul României Marius Lazurcă

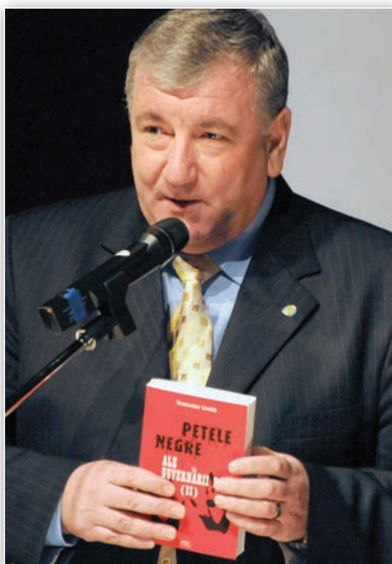
Moment festiv cu academicianul Gheorghe Duca și profesorul Veaceslav Afanasiev

Un prieten al polițiștilor – interpretul Anatol Dumitraș

Roman Vasiliu, Alexandru Buga, Valentin Calmîș, Iraida Calmîș, Claudia Buga – echipa de șoc

Leonid Bujor a vorbit la lansarea cărții „Petele negre ale guvernării roșii (II)”. Teatrul Satiricus, 2009

Sergiu Baltaga cu echipa de tineri de la AMN

Mihai Ghimpu și Valeriu Muntean la lansarea cărții „Lecția de politică”. Biblioteca „Onisifor Ghibu”, 2016

„Să facem o recapitulare...”

Constantin Tănase îi înmânează premiul revistei Timpul, 2014

Ozmec Gustav, un prieten din Europa

Actrița Ninela Caranfil, Alexandru Jolondcovschi, Nicolae Dabija și Ion Hadârcă la lansarea cărții ”Politică pentru Moldova”

Nicolae Dabija despre politică și politicieni

Oleg Serebrian, Valentina Stratan și un buchet de flori

Profesorii Valeriu Enciu și Pavel Nedranco

Generalul Tudor Botnaru, întotdeauna prezent

Cu omul de afaceri Viorel Godea

Președintele Uniunii Scriitorilor Arcadie Suceveanu este încântat de invitație

Academicianul Stanislav Gropa și profesorul Georghe Ciobanu au despre ce discuta

La un pahar de vorbă: Vadim Vayspapir, Ivan Garaliuc și Alexei Braganciuc

În spatele unui bărbat puternic stă o femeie puternică!

Uniți într-o familie: copii și nepoți

„Diploma Președintelui Republicii Moldova, pentru nepoata mea Tatiana, absolventă a Liceului Teoretic „Gheorghe Asachi”, care a obținut 10 pe linie la examenele de bacalaureat, anul 2024”

În loc de autograf: o șarjă de Glebus Sainciuc

Cuprins

Lecția de politică

Politica la timpul prezent

Petele negre ale guvernării roșii

Petele negre ale guvernării roşii(II)

Politica e un joc serios

Aprecieri

Veaceslav Untilă s-a născut la 15 iunie 1956, în satul Codreanca, raionul Strășeni.

A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Chișinău și Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova. A urmat doctorantura la Academia de Științe a Moldovei și un stagiu de perfecționare la European Center George Marschall. Este doctor în drept, conferențiar universitar.

Biografia sa de muncă începe în 1978, la Ministerul Afacerilor Interne, în cadrul căruia a ajuns să dețină funcțiile de șef al poliției rutiere și viceministru. Este veteran de război. Deține gradul special de general-maior de poliție. Între 1995-98 a fost funcționar internațional OISR (Geneva), iar în 2001-2002 Secretar Național al Comisiei Interguvernamentale TRACECA.

Se lansează în politică în anul 1999. A contribuit decisiv la înfăptuirea unui șir de fuziuni importante pe scena politică moldovenească. În 2005 este ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova, președinte al Comisiei parlamentare pentru administrarea publică, ecologie și dezvoltarea teritoriului. În 2012-2013 este șef al Inspectoratului Ecologic de Stat. În decembrie 2014 revine în legislativul de la Chișinău, președinte al Comisiei securitate națională, apărare și ordine publică. A fost ales deputat în Parlamentul Republicii Moldova, Legislaturile V, VI, VII și IX.

În iulie 2016 este desemnat Președinte al Curții de Conturi a Republicii Moldova. În februarie 2019 a fost numit în funcția de Director general al ANRE.

Este autorul cărților: *Crima organizată – Contrasens* (1999); *Crima organizată – Stop* (2000); *De ce ASC?* (2000); *Traiectoria evoluției politice* (2003); *Petele negre ale guvernării roșii* (2004); *Politica e un joc serios* (2006); *Petele negre ale guvernării roșii(II)* (2009); *Politică pentru Moldova* (2011); *Lecția de politică* (2016).

Despre meritele activității sale vorbesc distincțiile: „Ordinul Republicii", „Ordinul de Onoare", „Medalia de argint a AȘM", „Crucea comemorativă pentru apărarea independenții și integrității Republicii Moldova", „Vulturul de Aur".

Firma Editorială Poligrafică „Tipografia Centrală"

9 785885 543514